2° L. impr. membr.
24.

Justinianus

Hain *9489
GW 7580

Jnc. Typ. Membr.
No 16.

Sanctus Jheronimis
Sanctus Egidius
Mater dei, Maria beata, precamur hic pro omnium, in pace dem
oestum ac mortuorum, ut fermenter fuscipiamus

L. impr. membr. 24.

Liber primus

De iustitia et iure
De iure nati generis et ciuili
De iure personarum
De Ingenuis
De libertinis
Qui et ex quibus causis manumitti non pont
De lege fuffia caninia tollenda
De his qui sui uel alieni iuris sunt
De patria potestate
De nuptiis
De adoptionibus
Quibus modis ius patrie potestatis solutum
De tutela
Qui dari tutores testamento pont
De legitima agnatorum tutela
De capitis diminutione
De legitima patronorum tutela
De legitima parentum tutela
De fiduciaria tutela
De atilian tutore ex l. iulia et titia ex
De auctoritate tutorum eo qui dabatur
Quibus modis tutela finitur
De curatoribus
De satisdatione tutorum et curatorum
De excusationibus
De suspectis tutoribus et curatoribus

Liber Secundus

De rerum diuisione
De rebus incorporalibus
De fructibus
De usufructu
De usu et habitatione
De usucapionibus et longi temporis
De donationibus prescriptionibus
Quibus aliena lit. vel non licet
Per quas personas nobis acquiritur
De testamentis ordinandis
De militari testamento
Quibus non est permissum testm facere
De exhibendo liberorum
De hibendis instituendis
De uulgari substitutione
De pupillari substitutione
Quibus modis testamenta infirmantur
De inofficioso testamento
De hiedum qualitate et dia
De legatis
De adempto legatorum et translatione
De lege falcidia
De fideicommissariis hiditatibus
De singulis rebus per fideicommissum relictis
De codicillis

Liber tertius

De hiditatibus quæ ab intestato deferuntur
De legitima agnatorum successione
De senatusconsulto tertuliano
De senatusconsulto orfitiano
De successione cognatorum
De gradibus cognationum
De seruili cognatione
De successione libertorum
De assignatione libertorum
De bonorum possessionibus
De adoptione per arrogationem
De eo qui libertatem cum bona adiuitur
De stipulationibus quæ fiebant per bonorum uendito
De obligationibus ex senatusconsulto claudiano
Quibus modis reconstituitur obligatio
De obligatione verborum
De duobus reis stipulandi et promittendi
De stipulatione seruorum
De diuisione stipulationum
De inutilibus stipulationibus
De fideiussoribus
De litterarum obligatione
De ex consensu obligationibus
De emptione et uenditione
De locatione et conductione
De societate
De mandatis
De obligationibus quæ qui ex quasi delicto nascuntur
Per quas personas nobis obligatio acquiritur
Quibus modis obligatio tollitur

Liber Quartus

De obligationibus quæ ex delicto nascuntur
De ui bonorum raptorum
De lege aquilia
De iniuriis
De obligationibus quæ qui ex delicto nascuntur
De actionibus esse dicitur
De eo quod in alienam potestatem est negotium gestum
De noxalibus actionibus
Si quadrupes pauperiem fecisse dicatur
De iudiciis per quos agere possumus
De satisdationibus
De petitionibus et petitionibus actionibus et de iudiciis quæ
De exceptionibus ad iudices et iudices fiunt
De replicationibus
De interdictis
De pena temere litigantium
De officio iudicis
De publicis iudiciis

N noie dñi nri ihu xpi. Ex hoc nota q xpianus fuit. alias nõ
possi impare. id ē impñ imēdēoēz exēcere. ut in aut. iusiut. qd
pstatur in prin. ibi. et ōnicator ecēie. coll. ij. ubi dr q quilz ad
ministrator dz iurare se esse ōnicatorē scē et catholice ecēie. sic et
alias fac. i. similimodo. ut. C. de off. p. pre. aff. l. in noie dñi. et
in aut. de armis in pñ. coll. vj. ex hoc sequitur bonū in ciū meli?
medium. et optimus fi=
mis. ut in aut. quō opor.
in principio.

a In noie dñi nri ihesu cristi
b Impator cesar flauius iusti=
d tinianus. alamaicus. franc.
f germaicus. acticus. guāda
h licus. africus. pius felix in=
k clitus. victor ac trūphator
sp augustus. cupide legū
iuuentutis incipit liber primus
dñi iustin. impatoris insti
tucōnū seu clementorum.

b Impator cesar.
a cesare augusto qui regnabat tpe natiui=
tatis xpi. vñ illud ex=
ijt edictū a cesare au=
gusto ut describetur
vniuersus orbis. i. ut
quilibz extimaret bo=
na sua. et eximde quilz
impator dcūs ē cesar.
vel cesar q fuit cesus
de ventre mris sue.
c Flauus. q talis
erat coloris. nā rubēs.
d Iustinianus. q
fuit filius iustini. ut. J.
de donac. C. ē z aliud.
et. J. quibz nō est p. fa.
te. C. pnlē. ij in dcē. di.
xvj. c. habeo liberuz.
dr. q fuit filius ostā=
tini. ij forte ibi loquit
de alio iustiniano qz
hic. vel dr q fuit fili?
ostantini q successit
ei in regno. vel dr a
iusticia quā sp coluit
et sbditis iuuit colē=
dam. ut C. de iu. tri. et fide cath. l. i.
e Alamaicus. hxc noia et omia se=
vicit affricos z sic de alijs ut in aut. de hre. et falci. in pñ. col. i.
f. Ac germaicus. h fuit noia pūciaz quas deuicit.
g Pius. a pio antonio ut in aut. ut liberi. de ce. coll. vj. C. si
quis aut al' est. C. faciamus.
h Victor. in fugando hostes. ac.
i. Ac felix. a vtute ai. vel felix. i. pspe. q ita sibi ad vtū suc=
k Inclitus. a gestis magnificis. accursius. flor.
l. Trūphator. post victoriā glōsus erat i magica gesta sua
m Semp augustus. q huius debz esse ꝓpositi quilz impator
ut augeat. lz h sp nō faciat ut in difficōne mrimoij. ut. J. de pa.
po. in pñ. lez inēduz diuidat. ut. C. de repu. l. osensu. sic in diffi=
mcōne iusticie. ut. J. de iust. et iur. in pñci. sm io.
n Cupide. sez mittit suā grām z hūc librū.
o Seu elēntorū. more recte scribētū pmt
attētum. dcilē. et benuolū attētū. cū dicit sumis vigilijs. nā p
hoc q ipe vigilauit reddit nos attētos. ut vigilare deeamus.
nā ius ciuile. vigilātibz sēptū ē. ut ff. q in frau. cre. l. pupillus.
in fi. et ibi. suma. prudētia. ut. J. px. docilē. cū dicit z cū sacra=
tissimas const. antea. d. z c. ut. J. e. oms. docilē em facit q sumā
rei breuiter ōprehendit. nā p h q ipe abbreuauit poterūt amodo
facilius edocei. benuolū. id ē bone volūtatis ad discendum.
vbi dic. et q in pōribz ēē tpibz. et ibi. suma itaqz ope. ut. J. e. C.
cumqz. et. C. suma itaqz. z c.

Impatoriā maiestatē nō solū armis decoratā. ij ēē legibz oportz esse armatā. ut utrūqz tps q bellorū et pacis recte possit gubnari. et princeps romanus victor existat. Non solus in hostilibz plrs. ij etiam p legitimos tramites calūpmanciū iniquitatē expellat. et fiat tam iuris religiosissimus. q victis hostibz trūphator magnificus. Quorū utrāqz viā cum sumis vigilijs q suma prudētia ānuente deo pfecimus. Et bellicos quidez sudores nostros barbarice gentes sub iuga nostra

deli. l. scimuq. ad qd rndet. impatoriā.
q Decoratam. qritur quare qd erat
dēt alterū alterius auxilio sp egē. ut. C. de no. co. ōfir. in pñ. vel
die ꝓpe pōnit. nā arma fuit ad decorē. leges fuit ad armādū. vñ
dr militat nāqz z c. ut. C. de aduoc. diuer. in. l. aduocati. vel ideo
posuit ut euitēt malus son? vbo. s. cathephathō. i. turpis son?
r Oportz. i. oportu=
s Armatā. nū ē.
sez ad hanc vtilitatez
que sequitur. ac.
t Et bellorū. et sic q
ad vsum armorū.
u Et pacis. sic quo
ad vsum legū.
x Gubernari. alte=
rum cū legibz. s. tpus
pacis. alterū armis.
sez tempore belli.
y Et prmceps. sez
imperator. accur.
z In hostilibz. q fuit
hostes dr. ff. de cap. et
post. li. re. l. hostes.
a Per legitimos. tra=
mites. i. leges q sunt
via gradiēdi sic tra=
mites eūdi. sm Io. bñ
dico calūmātes puni=
ri p leges. nā in crimi=
nibz siue ordinarijs
supplicij ad similitudiez
siue ex ordinē puniē
calūmatorū. ut C. de ac=
cusa. l. fi. et ff. ad tur
pil. l. i. et in puatis et
in extraordinarijs crimi=
nibz omis calūniosi p
qualitate admissi plectūtur. Itē in ciuilibz modo pecuniaria pa.
mo sacramēto calūpnie. modo nota infamie. ut. J. de pe. te. li.
p totū. et. J. de act. C. si quis agens. et. C. de plus. pe. l. vnica. et de
iud. ꝓperaduz. C. et si quid. ubi puniūtur ōtumax in expens. vel die
q. vij. gna penaz uocat p limos tramites. ut. ff. de pens. l.
iij. in fi. et. l. vij. et. viij. vel die q magistratus vocat tramites
p qs iura reddūtur. nā parū valēt iura in ciuitate nisi essent q
execucōi mādarēt. ut ff. de orig. iur. l. ij. C. post orig. ūē. qui nec
punūt in criminalibz puniūt in ciuilibz et expensis et in viatico
ut. ff. de iud. cū quē. que vltima verior est. accursius. florentinus.
b Calūpniatū. calūpniator. est qui falsa crimina. scienter mentē
dit. ut. ff. ad turpil. l. i. in pñ. et facit ad h. ff. de hijs. qui no. in
fa. athletas. C. calūpniator. quid aūt sit puaricator et tgiuersa=
tor dicitur in pdcis legibus.
c Religiosissimus. nō. quē
fuit sacre. ut. C. de leg. et cō. l.
leges. Itē nota hic qtuor ꝓportionalia. sez arma. vsus armorū.
victoria. trūphus. Itez leges. vsus legū. calūpnie pulsio. et
d Quorū vtrāqz. si ista deēt esse in principe. tu
iuris religio.
iustiniane quid fecisti. sez. quorū vtrāqz. accursius.
e. Sūmis. id est cum summo labore. accur.
f Vigilijs. quo ad leges. nā ius ciuile vigi=
lantibz z nō dor
miēntibz sēptū
est ut. ff. que in frau. cre. pupillus. in fi. et. ff. de pe. l. in suma. ac
g Prouidētia. sez quo ad arma. et no. tres hois status. me=
mōria ptēritorū. scia psentū. prudentia futurorū.
h Annuente deo. deo grās refert cuius trūphū meruit obti=
nere. ut. C. de off. p. pre. affri. l. i. in pnci.
i Et bellicos. qd ōiūctim dixerat. dicēdo vtramqz viā z c. nūc
diuidit dicēdo pmo qualiter se habuit circa arma. accursius.
k Barbarice. barbari fuit q ex rōnū impiuz fuit z maxie hostes.

a Deducte. de nouo. accursius florentinus.
b Affrica. que erat a wandalis. p. c. v. annos occupata. ꝗ et roma ab ipis wandalis erat capta ⁊ ornamta impialia exinde in affrica tnslata. ut C. de off. pfec. p affri. l. i. circa pnci.
c Tam affrica. sub qua multe pnicie. cotinetur.
d Prouicie. hic strue. tam affrica q̃ alie inuabiles pnicie
e Iterum addite. id ē adūcte dicōm. romane. i. iuē dicōm nroq; impio post tāta.
f. Protestatur. nris victoriis a cel. mu. pst. nā iste pnicie prius fuerūt de romano imperio. post defecerūt et post. cētū. v. ānos redierūt ut hic qn̄ dicit iterū et post tāta tpm spacia ⁊c. ut. C. de off. p. pre. affri. l. i. ac.
g Omes vero. usq; hue dixit q̃liter bellicam curā habuit. nūc qualiter legalem.
h Promulgatis. sc; a nobis. et dic. et de nouo. Et pmlgaē ē eqtatē rudē ⁊ natuē occultam iuē laqueis inuodare in ponēdo secus in pmulgādo. cōponē aūt ē difficile pmulgata in ordinē ꝓpendiose redigere.
i. Vt cōpositis. sc; ab alis qs reformam? in melius. uel dic ꝓpositis a nobis. q. di. ꝓpilatis. a nobis. q̃ si simul positis a nobis q̃les sūt leges. ff. et. C. et aliorū impatorū suas eni ⁊ pmlgauit
k Confusas. sc; in tribus codicibus positas greg. ⁊ ꝓposuit. theodosiano. et h̄ ut. C. de no. C. ꝓhib. l. i. in pn. accursius. flor.
l. Cōsonātiam. sc; in vnū codicem quē non habemus. h̄ ex eo factus est iste quē habemus. ac.
m Tunc. sic tpibus reuelati ad sūmā iuē emēdacōes ꝓperam? ut. C. de ue. iuē. enu. circa pn. n Tunc nraz extēdimus. id ē statim post ꝓposicōnē illius codicis fecimus digesta.
o Curam. ut nulla ꝓtrarietas possit repiri. nulla supuacua similitudo ut. C. de ve. iuē. enu. circa pnci.
p Volumia. nā erāt decies centena milia verborū et alie multe leges. ut. C. de ve. iuē. l. ij. Q. h̄ cū oia. et i. phx. ff. Q. et āna.
q Et opus dispatū. sc; a ꝓstātino. nāz ꝓstātinus uoluit hoc facere h̄ nō potuit. perit eni omiū legū tramitē q̃ ab vrbe ro.
r Profundū. res ꝓditaz romuleis descendit tpibus ita esse ꝓfusuz ut in infinitū extēdat. et nullus hūane natuē capacitate ꝓcludētur. C. de ve. iuē. enu. l. i. in pnci.
s. Celesti. et h̄ totū fecimus. et. s. bellorū viā celesti fauore. adis
s Adimplenim? post digesta et post pmā ꝓposicōz. pleuiq. .C. quez hēmus. nō ante cōposicōz. C. quē habemus. vñ q̃ h̄ dr qn̄q; p codicē corrigitur vt fac de āno utili qui optinet sm hūcliburū. etiā in testi. mi. et maiorū. ut. j. de act. Q. rursus. secus est p codicē in dictis restitucōibus. ut in. C. de tēp. rest. l. fi. Item in seda eius ꝓposicōne facit mēcionē instōnū iam cōpositarū ut .C. de em. insti. co. et seda eius edicōe. l. fi. accursius.
t Cūq; hoc. sc; volumina digestorū et codicis.
u Propicio. i. deo coadiuuante. v Peractū est. i. ꝓpletū.
x Tribumano. h̄ h̄ nomē et seqntia sūt dū casus et etiā p cō

dēdūcte ꝓgnoscūt ⁊ tā affrica q̃ alie innumerose pnicie post tāta tpm spacia nris victoriis a celesti munē pstitis iterū dicōi rōne nroq; addite imperio ptestant. Omes vēo pli legibus tā a nobis pmulgatis. quam cōpositis. regūtur.
Et cū sacratissimas cōstitucōnes antea cōfusas. in luculētā erexim̄us ꝓsonantiā. tūc nraz extēdim? curam ad immēsa prudentie veteris volumina. q ꝓp? etiā dispatuz. quasi p medium pfundū eūtes. celesti fauore iā ad impleuim̄us.
Cūq; hoc deo ꝓpicio pa

cōuocatis. et ꝓstruūtur cū illo vbo inferius mādamus.
p Exquestori. pto suo simplici pōnē. s. questore. Nota q̃ tribus modis dr questor. primo ille qui q̃rebat pecunias tributorū p mūdū ⁊ seruabat. secō ille qui perat capitalibus causis. tercō q̃ stabat ut legeret libros principales. qui candidatus principis dicebatur. et ita hoc tēio modo accipio hic. ut. ff. de offi. questoris. .l. i. i fi. et de orig. iuē. .l. ij. Q. deinde cū erarū uel dic secōm Io. q̃ iā fuit in illo officō h̄ nūc nō est. inde exquestor. i. ex questuram positus. uel dicas tercō esse nomē dignitatis. ut cōsul. ut. C. de aduocē. diū. in. l. peticō. et ibi egredietē.
Necnō. nō due negacōnes faciūt vnā affirmacōnē. ut h̄ ut .ff. de. v. sig. l. ex duo.
a Illustribus. q̃tuor sūt ordines dignitatū. maximi. ut supillustres. magni. ut illustres. medij. ut spectabiles. minimi. ut clarissimi. q̃ specialiā. ut in aut. de ap. Q. i. ij. et. iij. et. iiij. col. iiij. et in aut. ut ab illustribus ⁊ qui sup̄ eos sūt. col. v. sunt et infimi. ut defen. ci. et magistratus. municipi. et isti nō h̄nt merū imperium. h̄ superiores hic.

ctuz est. tribumano viro magnifico. magro exq̃storī sacri nri palacij. necnō theophilo et dorotheo viris illustribus ancessoribus nostris. quorū oim solertiam et legum sciam et circa nras iussiones fidem iam ex multis rerū argumētis accepimus. ꝓuocatis hys mādauimus spālit vt ipi nra aūctate. nrisq; suasionibus instōnes imponerent. ut liceat uobis prima legū cunabula. nō ab ātiq̃s fabulis discē sed ab impiali splendore appetere. et tam aures q̃ animi vri. michil inutile michilq; ꝓperā

b Ancessoribus. scia uel etate. uel q̃ fuerāt cū pecedētibus imperatoribus.
c Quorū. hic est interposicō usq; illuc ꝓuocatis ⁊c. et nō q̃m tribus hic ꝓmēdatur q̃ sūt huic arti intenti. eligēdus est eni talis magr q̃ in se laudabile vitā ꝓbis moribus mōstrauit et docēdi piciā. facūdiā dicēdi. interptandiq; sbtilitatē. copiā discernēdi se hre patefecerit. ut. C. de pfesso. q̃ in cui. ostā. l. i. li. xij. Item in fidelitate nā ex quo hactenus fideles extiterunt psumitur p eis. ff. de re mili. l. nō omes. Q. a barbar. de pteritis eni sumus ꝓiectura ad futura. ff. de accusa. l. si cui. Q. h̄ sdē et qn̄q; occultam ꝓiecturam sumimus ad pterituz. ut. C. ad. l. iulia. de adulte. l. si h̄ qui nam solers a solō dr q̃ est totū et ars. tis. Item in legū magistra scia et in fidelitate.
d Argumētis. et ex instis rebus uel negocijs q̃ sūt argumēta vnde dicit pūbiuz opus laudat magrm. sic in aut. de monachis. Q. sanctimus.
e Accepimus. id ē recepimus.
f. Suasionibus. i. in bona pte. alias in mala. ut. ff. de ser. cor. l. i. Q. suadē. et. C. de fur. et ser. cor. l. si quis psuaserit.
g Institucōes. i. ideo sic dcās. q̃m statū ro. iuē nraz erigūt intelligētiā ut j. t. i. Q. is.
h Vt liceat uobis. loquitur iuuenibus.
i. Cunabula. p fiē loquitur. q̃ sicut in cunabula infantes ꝓmo morātur. ita iuē acceptor instituta ꝓmo legē. tebz. sic. ff. de off. pte. p. l. i. Q. h̄ys cunabulis. tucoibus erāt fabule q̃ fabule
k Fabulis. q̃m antiquis institucōibus nec vera nec ueri silia ꝓtinebāt. fm tullū.
l. Ab impiali. ab impatore qui splēdet.
m Inutile. quo ad animū uel michil inutile. i. michil musitatū. ut patz ex eo q̃ dicit j. px. h̄ quod. ⁊c.
n Perperaz. uel dic id ē male positum et ꝓtra ius.
o In ipis. id ē in ipa rei veritate uel in h̄ys q̃ quotidie emergē possunt. nō aūt inueniūtur hic ea q̃ nō possunt euenire q̃ de h̄ys

nō curāt legislatores ut in aut. ut sme phi. ma. et vbi. et credi.
. C. qz vero. col. vj. et. ff. vel. et se. con. l. iura. et. l. fi. ae.
p Legerēt. nā et olim a principio legebāt impiales cōstōnes
scz instōes antiquas. ut in phemio. ff. C. discipuli.
q Primordio id ē tātū pmo āno pficietis quātū pficiebatis in quatuor, et nō qz adulatur nobis impator.
r Sōt initiū scz lib.
s Finis. l. co. iste.
dex. nā pmo āno institucōes in quīto legitur codex. ut in phemio. ff. C. pro Rensis. ibi. quibz si bene.
t Principali. i. pnīcipia. et nō qz h̄ scīa caput habz z finē lcz in alijs artibz h̄ non sit. licet uilissime fuit ut in phe. ff. C. h̄ quia.
u Igiē. ita ostinua fm io. qz pdictorz uirorū scīam z aūctez pbanimus. nec p alios poterāt omodius expediri. igitur mandat p eos diuidi uel qz ab impiali splēdoē appetitur. et ideo mādat diuidi ut melius possit intelligi. ff. de v. sig. l. ij. C. quibuscūqz.
x Quīquaginta. qui oppēdūtur int. ff. uetus. et infortiatum. et tres ptes. et. ff. nouū. dig. ideo dr digestorz. qz oia ibi decidēda dirigūtur. et soluūtur. ac.
y Seu pāndectarz. a pan qd ē totū et dectes qd ē doctrina. qz ibi ē doctria oim. iur. consultorz. ut. C. d ue. inuenu. l. ij. C. h̄ cū omia. in fi. et ut hic sequiē.
z Quos. scz quīquaginta. libros. dig. accursius. flor.
a Et ceteros. s. xv. ex pmissu iustiniani elcōs. ut. C. de ue. inuenu. l. i. C. ij. et. l. ij. C. que omia.
b Easdē instōnes. i. eadē instituta vñ collige hūc librum suptuz ex volūe. ff. uel ppe dicit instōnes quas mādauit fieri nūc mādat pari. nā pticio animū legētis mētat. mētem intelligētis ppārat. memoriam artificōse reformat. ut. J. vel. C. h̄ nō usqz. et. ff. de excep. doli. l. i.
c Prima elēnta. qz sicut ex quatuor elemētis oīa corpora conficiūtur. ut terra z aqua z igne z aere. id ē ex viribz horz q̄tuor elēntorz totus mūdus gubnatur. ita hic liber oppēdit oia iura. Et nō qz tra ē frigida z sicca. aqua frigida z hūida. ignis calidus z siccus. aer calidus z humidus. naturaz pmehz melācolia. scde. s. aque fleuma. ignis colera. sanguis rīndet
d In quibus constitucōnibus. accur.
e Obtinebat. id ē erat in vsu z non defint. aeri.
f. Dissuetudie. nō legē tolli p dissuetudinē. consuetudinē. et iterū eādē consuetudinē p supueniētē. l. tolli. sic. ff. de sepul. mo. l. iij. C. diuus. et in aut. de hrē. et fal. C. i. al. C. h̄ qm. et h̄ subicit ab impiali z c. et est optimū exēplū. C. de iuō. rem nō nouā.
g Quas. scz instōes z accipe legimus z cognouimus. scz esse

positū. sed qd in ipis rerū obtinet argumtis accipiant. ¶ Et qz in priori tpe vix post quadriēnū porrigebat. ut tunc cōstōes impatorias legerēt. hoc uos a primordio ingrediamini. digni tāto honore. tātaqz reipti felicitate. ut iniciuz vobis. et fi mis legū erudicōms. a voce principali procedat. ¶ Igitur post libros quīquaginta digestorum seu pandectarz. ut in quibus oīe ius antiquū collectū est. quos p eūdem viruz excelsū tribunianuz necn et ceteros viros illustres et facūdissimos confecimus. in hos q̄tuor libros. easdē instōes ptiri iussimus. ut sint totius sīme scīē pma elēnta q̄bz breuiter exposita ē. et qz antea obtinebat et qz postea dissuetudie im-

umbratū ab impiali remedio illuūatū est. ¶ Quas ex oīibz antiquorz institucōnibz. et pcipue ex cōmētarijs gaij nostri tam institucōnū qz rerū quotidianarū alijsqz multis cōmentarijs cōpositas cum tres viri prudētes predicti nobis obtulerūt. et legimus z cognouimus et plenissimū nrarz ostōm robur eis accomodauimus. ¶ Summa itaqz opē et alacri studio. has leges nras accipite. et vosmetipsos sic eruditos ostēdite ut spes vos pulcerrima foueat toto legitimo opē perfecto. posse etiā nostrā rem publicā. in ptibz eius. vobis credendā gubernari.

De iustitia z iure.

Iustitia est constās et ppetua volūtas ius suū vnicuiqz

compositas ex oīibus. accursius. florētinus.
h Gaij nri. commētariis dico factis sup libros institutōnū quan.
i. Cum tres. interposito est. sic appellatus. eo qz in singlis.
k Quotidianarū. liber erat. diebz gerēda a magistratibus continebat. qualiter iudicarēt. pus. vñ paphilus al. oratius.
l. Summa opē. quātū ad cor. labor improbz oīia vincit.
m Et alacri. affectō eni operi tuo nomen impōnit. ut. C. ad. l. cor. de sic. l. i. ff. de furt. l. qui iniurie.
n Leges. scz instōes.
o Ostēdite. nū. i. ita pficite in h̄ libro uel ita moribus informati sitis. tam boni mores plus qz diuicie opantur. ut. ff. de tu. et cu. da. ab hīs scire. C. i. et. ff. de v. o. si quis. fu. in fi.
p Sōt spes. et h̄ spes fit de nobis. nrarz rem pu. posse gubernari.
q Et uobis. id ē a vobis credendis lectis etiā alijs libris. uel si habes credēdā id ē commitēdaz uobis dane legitur. (et hoc dico le. op. pfect. id ē cū quīquēnio legeritis nam tunc opus consumatur ut in phemio. ff. C. qz solutū. (et qz dicit in ptibz ei? ideo ē. qz multe sūt ptes eius ut pfectura. consulatus z alie ut pz ex cōtractibz de offi. iud. ff. et in eodem.
r Perfecto. id est lectis alijs libris.
s Nrarz. al. vestrarz.
t Eius. rei. pu.
u Credēdis. id est qz creditur fm pmā expositōz. uel si habetis credēdā die ut m.
x (De iustitia et iure. iustinianus tractaturus iura ppli romani premittit de iustitia z iure que ē mater iur. et ideo ab ea incipit. sic et obligō mater est actōis. ut. ff. de petit. lcz. C. ea obligacō. et ideo pmittitur in tractatu. ut. J. de ob. in pn. et de
y Et iur. s. qz iustitiam p sequitur ut minister ul. filius. h̄ quare de hoc pmittitur in h̄ica cū nichil in textu dicatur diffinēdo lcz diuidēdo. sic rīndent quidā. ideo nō ponit in textu de iur. ne gūaret rudes animos fm pp. qd nichil est. uel die h̄ plīmqz fieri ut aliqd ponatur in h̄ica qz in textu nō ponitur. ut. C. de relig. nā nichil in textu ibi dr de luto alee uel die qz est verus. ut diffinitē. ut dicemus. J. eodē. ti. C. iur. pcepta. in glo.
Iustitia. hec iustitie diffinicō pt intelligi de oma iustitia. qi di. oma iustitia ē volūtas constans z ppetua z c. si hec obba ea posita sūt plana. si nōne iniustū fuit. qz tātū dat tū fuit mercenario in sero vemēti quātū illi q mane venerat. qz tn dei iustitia laudat. ut. ff. de. an. le. l. ij. et de v. sig. C. cuiuscūqz. h̄. illud omū mistice dr. q. di. tm habebit de paradiso ille q decedit in hoc vltio seclo si faciat bonū. quātū z ille qui decesserit in po seclo. vel die fm Jo. qz de fragili hominis iustitia loquitur. q. d.

iustitia humana uel q̃ est in homie. est volũtas ostans ꝛc̃. et ꝓm
ꝗ illa duo ꝓba cõstans ꝛ ꝑpetua abiciũtur ex. q̃ homini non
pnt ouenire. cũ septuz sit q̃ septies in die cadit iustus. et ideo
nũquã in eode statu pmanet. ut in aut. de nõ alie. aut pmu. ¶.
ut aut. Iste q̃ in fi. dic ius suũ vnicuiq; tribuẽs. intellige quã-
tũ ad affectõnez. q̃ ad actũ nõ ꝑt. q. d. habens affectũ tribuẽ-
di. sic. s. in ꝗica phi-
lij dt de augusto. et
sic de mrimonio qd ẽ
in diuiduũ. ut J. d pa-
po. in pn. lz intẽdaz di-
uidatur. ut ptz m. C.
de repu. l. o sensu. uel
ter eo expone ut in sũ-
ma hui? ti. ut volũtas
id ẽ mẽs ostãs ꝑpetua.
q̃ hitus mẽtis bonus.
Sz tullius sic diffinit.
Iustitia ẽ hitus ami-
mi. oni vtilitate sua
ta. suã cuilibz tribuẽs
digtatez. ꝓm. plaiu-
stitia ẽ vtus q̃ plimũ
ꝑt in hijs q̃ minimũ
possunt. uel put ego
credo Iustitia ẽ de cõ-
grua dispõ. in singlis
rebz recte diiudicãs.

a Tribuens. ut ho-
neste viuat sibi ꝛ sic
alterũ non ledat pm-
mo pficiat. uel dic ius
suũ. i. homis meritũ.

b Noticia. potest re-
cte legi ꝛ illa de eo sci-
ẽtia ẽ ablũ casus. uel
eo tra sit nũ casus et
hec de eo noticia sit ab-
latũ casus. sic q. t. i. in
pn. Sz nunqd ꝓm ꝗ optz q̃ quicũq; vult prudẽs uel int̃ osult?
esse. debeat theologiã legẽ. ꝗ. nõ. in corpe iuris hec omia inue-
niũtur. ut. C. de sum. tri. et fi. ca. et. C. de sacro sa. ec. et de epi. et
cli. aut. de multis. ubi spãliter de diuinis tractat̃. Itez que est
differẽtia inter iusticiã. et ius. et iuris prudẽtiã. ꝗ. iusticia est
virtus. Ius ẽ eius ꝓtutis executiuũ. Iuris prudẽtia ẽ sciã illi?
int̃. Itẽ iusticia ẽ sumũ bonũ. ius mediũ. Iut̃ prudẽtia infimũ.
Itez iusticia vult tribuẽ vnicuiq; ius suũ. ius vero eo adiuuat.
Iut̃ prudẽtia docet qualiter illud fiat.

c Hijs ergo. nũc vult dicẽ qualiter leges sunt docende.

d Cognitis. i. posita diffinicõe iusticie. iuris. et int̃ prudẽtie.

e Et incipientibz. datiue possunt legi cũ verbo J. videnẽ. uel
ablũe ut supius respiciat et hec verior. libri in psona iustini-
f. Nobis. loquuntur ꝓpilatores hui? am q̃ debz exponẽ p.

g Tradi. sez iura populi romani. eos.

h Lui. quo ad ꝓba. i. Simplici. quo ad sentẽtiam.

k Diligẽtissima. quo ad subtilia verba.

l. Atq; exactissima. quo ad subtile materiã ꝛ sentẽtiam.

m Interptacõne. i. facili sentẽtia. n. Que. sez differẽtia.

o Auertit. nõ cõtra incõstãtiam. sic. ff. de pcur. in cãe. in pn.
vn salomõ tria sũt michi incogita. et qrtũ qd penitus ignoro.
via colubris sup lapidẽ. via auis volantis in aere. via nauis
in medio maris. quartũ difficilius via iuuenis in adolescentia
sua. vn dantur in int̃. rest. eoz facilitatibz. ut J. de hẽ. quali. et
diff. ¶. secũdum. accursius. florẽtinus.

p Maturus. hic nõ puerbiũ. qui vadit plane vadit sane.

q Iuris ꝑcepta. i. iura ꝑcipiẽtia. ꝑcpũt aliq̃d qd ptz ad aliqd

tribuẽs. ¶ Iuris prudẽ-
tia. est diuinarũ atq; hu-
manarũ rerũ noticia. iusti
atq; iniusti sciã. ¶ Hijs
ergo gnaliter ogmitis. et
incipientibz nobis expone-
re iura ꝓpli rõm. ita maxie
videtur posse tradi como-
dissime. si ꝓmo leui. ac sim
plici via. post dein de diligẽ
tissima atq; exactissima in-
terptacõe singula tradã-
tur. Alioquĩ. si statũ abini-
cio rudẽ adhuc et infirmũ
animũ studiosi. multitudi
ne ac varietate rerũ one-
rauerimus. duoz alterũ. a
desertorẽ studioz efficie-
mus. aut cũ magno labo-
re eius. sepe et cuz diffiden-

istoz triũ. nã nõ omẽ ius ꝑcipit. ymmo quod dã ꝓmit. quod
vetat. quod dã pmittit. ut. ff. de. le. et se. cõ. l. legis. quod dam
ꝓhibet. ut. ff. de rei ven. l. is q̃. quod hortat̃. ut. C. de tñsac. age-
t Honeste. sez quãtũ ad se. que hõestas ꝛ circa mrimonia ẽ
ut. ff. de ritu. nup. l. semp. et circa mores suat̃. ut. ff. de tu. et cu-
da. ab hijs. l. scire oportet. ¶. penulẽ. Accursius. florenti.

t. Alterũ. vn illud q̃ tibi nõ vis fieri alij nõ feceris. ut in de
imprmi. ac.

s Suũ ius. ut non
solum nõ ledat. ꝗ eẽ
adiuuet. nã nõ suffic
abstinẽ a malo nisi fi-
at qd bonũ est. ut ar.
in dẽ. lxxxvj. di. c. nõ
satis. Sz nõne ꝗ verba
accipiũtur hic sicut
. s. in diffinicõe iusti-
cie in fi. ꝗ. nõ. ymmo
ibi ꝗ tria ꝓhendit. ꝗ
aut illud solũ qd ex
duo ꝓma relinq̃tur.
et nõ q̃ in ꝗ reprobo
opi. pp. et aliorũ qui
dixerũt q̃ in ꝗ titulo
nõ diffinebatur ius
quod est ars bom et
equi. cuius merito q̃s
nos sacẽdotes appel-
lat. nã dico q̃ hec ver-
ba q̃ hic sũt tantũdẽ
prestãt. nã q̃ ꝗ dicit
ꝑcepta int̃. p ꝗ dicit
ars. cũ ars sit collectõ
ꝑceptoz. Itẽ p ꝗ q̃
dicit honeste viue al-
terũ nõ ledẽ. valz tm
quãtum bom ꝛ equi.
Itẽ p hoc q̃ dicit ius suũ vnicuiq; tribuere. colligo. cuius me-
rito qui nos sacerdotes ap. id ẽ sacra iura cuilibz ministrãtes
ut hic et. ff. e. l. i. ij. ꝗn. ac.

f. Huius studij. id ẽ artis adipiscende p studium.

e Due sũt posicõnes. id ẽ spẽs ꝓm. p. ꝗ ꝓm. az. sic. i. sup duobz
generibz non spẽbz ponitur ꝗ ars studio discenda nec enĩ placz
qd ex multitudine rerũ multa dicãtur iura sic enim dicetur ius
aliqd eqnũ qd sup equo tractaret. aliud asinnũ. et sic de singlis
ꝗ ego credo q̃ iste nõ fuit. p. intellcũs. ꝗ ille q̃ est ꝑceptoris mei.

u Rei romane. et oistit in sacerdotibz ꝛ magistratibz. ut. ff.
. e. l. i. ¶. publicã. et in aut. ut li. ma. et am. ¶. qz vero. col. viij. et
. C. d sũ. tri. et fi. ca. int̃. claras. et. ff. de orig. int̃. l. ij. ¶. post originez.

x Spectat. sez principaliter. nã ꝛ singlor est utilitas rem pu-
blicam conseruari. accur.

y Pertinet. s. principaliter. secũdarie aut ad pu. utilitatẽ ptinz.
expedit enĩ rei publice ꝛc̃. ut J. de hijs q̃ sũt sui. uel alie. int̃. ¶. pe.

3 Priuato. ꝗ quid de publico. ꝗn. nõ dicet in ꝗ libro. sed. ff. de
int̃ fis. et. C. e. t. et in alijs. t. sequẽtibz. et fere p omes tres libros
codicis. ut de int̃ publico tractatur. Et nũquid illud ẽ triptite
collectũ. ꝗn. sic ut statim dicaz. et ex eis preceptis. Cũ g̃ eadẽ
sint exẽpla pu. et pri. q̃re de ꝑuato tm dixit q̃ est triptite colle-
ctuz. ꝗn. qz pla erat de eo ꝑuato dcũrus Itẽ cũ fecisset hũc libz
causa rudiũ. nolebat eos multũ aggrauare. qd fecisset si tractas-
set de iure publico in hoc libro.

3 Triptite. in iure enĩ ꝑuato ut in suo toto triptita sũt ꝑcep-
ta naturalia ut ꝗ. neminẽ tñ alterius dãpno fieri locupletẽ. ut
. ff. de odic. int̃. nam natura. Itẽ gentiũ ut q̃ quisq; ob tutelaz

tia que plerũq; iuuenes a-
uertũt serius ad id pducere-
mus. ad quod leuiori via
ducẽt? sine magno labo-
re eius ꝛ sine ulla difficẽ-
tia maturius pduci potuis-
set. ¶ Iuris ꝑcepta sunt
hec. honeste viuere. alterz
non ledere. ius suũ cuiq;
tribuẽ. ¶ Huius studij
due sũt posicões. publicũ
et ꝑuatũ. ¶ Publicũ ius
est. quod ad statũ rei ro-
mane spectat. ¶ Priuatũ
est. qd ad singulorz utili-
tatẽ ptinet. ¶ Dicẽduz g̃
de iure ꝑuato qd est tripti-
te collectũ. ẽ enĩ ex natu-
ralibz ꝑceptis. aut gẽtiũ.
aut ciuilibz. De iure natu-

sui corpis iure fecisse existimet. ut. ff. e. l. i. ij. et. iij. Ite sūt pcepta ciuilia. ut pcepta de vsuc. de puata utilitate est vsucapio. ut q. de vsuc. in pn. ibi. ne dominia r c. et sic publicū ē ex eisdē exemplis. et pone eadē exēpla. ut ecce a iure naturali ut nō locupletetur cum iactura alterius res publica. a iure gen. ut. li. rei pu. ppulsare iuria. Idez a iure ciuili. ut res pu. vsucapiat sicē priuatus q exēponentur q statim in iure priuato. ac.

a Naturalibz. id est iuris naturalis.

b Aut gentiuz. i. pceptis iure. gen.

c Aut ciuilibz. preceptis. ac.

d De iure naturali. dictum est sup q ius puatuz ē collectū ex naturalibus pceptis gentiū. et ciuilibz. nūc de eis dicit et primo de iure naturali. ac.

Ius naturale. est qd natura id ē deus et nominatiē ablatiue pt legi sic. s. t. i. Et nō q ūtuor modis ius naturale pmē qnqz p iure gentiū. ut q. de rerū d. Q. smgl'oz qnqz p iure pactoz. et sic p iure ptorio. ut. ff. de pact. l. i qnqz p eius ctrario. sez p eo q resendit pacta. ut restōne minorum. ut. ff. de mi. l. i qnqz p mstmēto nature. ut hic. et. ff. e. l. i. Q. ius aūt naturale. secōm can. ius naturale dr qd in lege mosayca uel in euāgelio ctinet. ut in pncipio decretoz. et istd q hic est nūi casus qn h dcō natura ē ablti casus et ecōtra est accusati qn natura est nūi. et tūc die natura id ē deus.

f. Nam ius. bn dico omia ālia nā ius istud r c. nō soluz est hoim sed cōmūe omniū animalium.

g Humani. id est hominū.

h In celo. id est in aere ut.

i. In terra. ut fere. bestie q suis lustris. i. cubiculis nascunt et etiam quedam aues.

k Que in mari. ut pisces. idem dico. et si in qualibz alia aqua nascuntur.

l. Hinc. i. ab h iure naturali sez deo qui pmo adaz eue ctinxit et in paradiso deliciarū posuit.

m Maris. id ē masculi.

n Coniūctio. id ē animoz nō corpm. ut. ff. de re. iur. nupc.

o Appellamus mrimoniū. id ē effectū mrimonij. et sic no. q mrimoniū quo ad originē est de iure naturali. sez deo ut hic dr. de iure gen. etiā dici potest. qz ab eo receptū de iure ciuili. etiam dici pt q formā ei adiūxit. et solemnitatē. ut pt. q. de nupc. p totū. ti. cū dicit a quibz nupc. sit abstinēduz. et. ff. de ritu nup. p totū. vn debz dici de iure ciuili. ut. ff. de iusti. et iure. l. ius ciuile.

p Hinc liberoz. nam deus opatur ad pcreacōez et naturalis mstinctus.

q Et educacō. nā h iure sez naturali mouet parēs ad educacōez filioz suoz. potius q alienoz. ut. ff. vn.

r Cetera. id est etiā alia pter homines. liberi septo.

s Iuris naturalis. de quo loquimur. ex eo enī q ait volat. pisces natat. gallina oua calefacit. mouetur isto iure naturali.

t Ius aūt diuiditur. id ē vnū ab altero cognoscitur.

u Et moribz. nā quidā sūt qui regūtur tm moribz et etiā quidā qui nec moribz nec legibz et etiā quidā legibz tm r nō moribz ut homies siluestres. A ceur.

x Oim. eo iure qd est ōne oim hoim. siue scriptū sit siue non.

y Ius ciuile. ut sūt statuta terraz q iura municipalia dicunt. ut. C. de eman. li. l. i. et sic dr ad differētiā iure naturalis et iuris gentiū. et ita accipitur. Sedo mō dr ius ciuile lex. xij. ta. ut. ff. de iusti. et iure. l. ius ciuile. Q. hic gē. Tercio dr ius ciuile ōme ius qd nō ē prorsū. et sic accipit. ff. de iusti. et iure. l. ius ciuile. in pn. Q. ius pre. Quarto dr disputatio prudentiū. q fuit facta sup. l. xij. ta. ut. ff. de orig. iure. l. ij. Q. h disputacio. secōm Io. Quinto quicqd septuz hēm? de iure. dr ius ciuile. ut cū dr ē eni scissima res ciuilis sapia que pcō numario non est estimata. ut. ff. de uar. og. l. i. Q. pinde. Sexto dr quocies adicit aliqd iuri naturali. ut in mrimonio dixim? mō. uel detrahitur iure naturali. ut q. de vsuc. in pnci. uel addit iure gen. ut in tutel. inuenta a iure ciuili originali. ut q. de tutel. in pn. uel detrahitur ut in ptate suoz restricta. ut q. de hijs q sui uel ali. iur sūt. Q. ij h tpe. h enī ius ciuile dr. ut. ff. de iusti. et iure. l. ius ciuile. i. Rn. et hec exēpla sunt ibi notata. ac.

z Quod vero naturalis nō q inductū. ut h et q. e. Q. smgulo. vn ē immutabile. ut q. e. Q. ij naturalia. ac.

a Vtūtur. ut ē religio erga deū. ut parētibz reamus. ut dta violētiaz resistamus. ut. ff. de iust. et iure. l. i. in h. et. l. ij. Ite ouēcōes siue pacta. q apd omes gētes valet. ut q. e. Q. ius aūt gētiū. et. ff. de pac. l. iure gen. in pn. b Itaqz. qdis ppls vtē itaqz.

c Que smgula. sez iura gē. ut q. de reu di. Q. smgulo uscq ad finē tituli ut dr qualiter acquirūtur dnia iure gen. Ite q. de vsucap. et in. t. seqn. quibz dicit qualiter acquirūtur dnia iure ciuili r sm hoc refertur ad pximū dcm. et illud meliga de iure ciuili rōnoruz generali. uel aliter dic ponemus q. e. t. Q. pnlt. vbi dicens alterū variabile ut ciuile. alterū nō ut gētiū. et sm h non refertur ad pximū dictuz. h ad id qd dixit. s. nam r c.

d Proponemus. h ut. Rn. forte q. de rerū di. Q. smgulo. et refertur nō ad pximū dictū. h ad id qd dcm est nam quod quisqz r c. et ibi quod vero. r c. ac.

e Sed ius quid r c. diximus sed r c.

f. Appellat. id ē nomē illius ciuitatis.

g Solonis. noia fuit opositoz statutoz in illis ciuitatibz sic h appellat quis ius ciuile bonū statutū a cōpositoribz mūctum et ocilio ofirmatū. h Non erraueritymmo benedixerit.

i. Sic enī ius. quod pse tm cōposuerūt. alias esset generalis

pprū ciuitatis est. vocaturqz ius ciuile. quasi ius pprum ipsius ciuitatis.

Quod vero naturalis racō inter omes gētes cōstituit. id apud oēs p eq custoditur. vocaturqz ius gentium. quasi quo iure omēs gētes vtūtur. Et ppls itaqz rōnus ptim suo pprio. ptim oni iure oim hoim vtitur. que smgula qualia sunt suis locis ponemus. Sed ius quod ciuile. ex vnaquaqz ciuitate appellatur veluti athenienssiū. Nam si quis velit solonis vel dracōis leges appellare ius ciuile athenienssiū nō erraverit. sic enī et ius quo rōnus populus vtitur. ius ciuile rōnorum

Iuri gentium r ciuili Rub.

Vs naturale est qd natura omia animalia docuit.

Nam ius istud non solum huāni gnis pprū est. sed et omīm animalium q in celo. q in terra. q in mare nascūtur. Hinc descēdit maris atqz femine cōiugacō. quā nos mrimoium appellamus. Hinc liberoz pcreatio. et educacō. Videmus etenim cetera animalia istius iuris peritia censeri. Ius aūt ciuile vel gētiū ita diuiditur. Omes ppli q legibz vl moribz regūtur. pti suo pprio. ptim communi iure omīm hoim vtuntur. Naz qd quisqz ppls ipe sibi ius cōstituit. id ipius

lex.utq.eo.¶.lex est.et de hoc.s.iure ciui.gnali pt hic loqui.
a Ius quiritū.p eodē lz noia mutet. a quiris qd est hasta.
b A quirino.q fuit eorum rex.dictus. qz mag hastam bello
c Ciuitatis.sed simpliciter dr ius ciuile. vtebatur.
d Nrm.s.romanorum p excellentiā. est ppriū vel gnale si ē fa
e Ius.s.ciuile romanorum ppriuz h. ctum ut sit generale.
f Virgilius. Idem
aplo.ná paulus in di
uina scriptura meslr.
Ité ut dr sapiēs.mesl
ligitur salomon.
g Ius aūt.aūt p ff.
et repetit de iure gen
ut aliquid addat.
h Huano. Sz nūqd
pla huana gna sit.
Rn.nō.expone.g.i.
omibz hominibz.
i Ná vsu.ab inicio
eni pauci erāt hies.
et mdiguerūt tū alis
quo oni vsu.et quādo
ples fuerūt tūc mag
suas ofuetudines habe
bāt z statuta.puta ut
nullus vineā vel ortū
alcuius intraret.et h
sequitur.et pbat.ff.de
iust.et iu.l.ex h iure.
k Bella.ff quō a iure descendit bellum cū
sit a iure phibitū.ut
.ff.de vsufru.l.equissi
mū.Rnd.loquitur de
eo qd a plo romano
est indictū hostibus.
ut.ff.de cap.et postli
reū.l.hostes.¶.in bel
lo. Ité pulsare violē
tiā qd est licitū.ut.ff.
de iusti.et iu.l.ut vim.
et.ff.de vi.et vi ar.l.
.i.¶.vim vi.cū mode
ramine tam.ut.C.vn
vi.l.i.et.ff.de iust.et
iure.l.iure.Ac.
l Ab inicio.ff nunq
qd hodie.Quidaz
dicūt.sic.Nos cōtra
ná huus nascit.utq.
de iure.p.¶.serui.et de
na.resti.l.interdū.
m Pene.pene dic ppter.iiij.otractus.ut stipulacōz.ut.j.de act.
¶.de stipulatu. Ité lrax obli.ut.j.de lrax oblig. Ité ppter contra
ctū emphiteoticū.ut.j.loc.¶.adeo. Ité ppter spon.lar.j.de do
nac.ppter nup.ut in aut.ut spon.lar.¶.i.et.ij. Et nota q h dr
omes otractus esse de iure gentiū.ff nō omes obligacōes.nam
q ex maleficio vel quasi fit.nō fit de iure gentiū ff vel a lege.xij
tabu.vel alia lege. id est nō facile ad numerandū abiles.ut
n Innumerabiles. j.de rebz corpa.et incor.in prin.
o Constat eni ius nrm.i.ciuile ro.de quo diximus.s.e.¶.ff
ius.Large vocatur ius ciuile ins.quicquid scriptum hemus de
iure gnali.ut diximus.s.e.in glo.ut fit sta.et ē.ibi quōto z ē.
Ité quicqd hemus de moribz h ophdit.s.gnalibz.utz ex infei
p Ex scripto.de hoc dicit usq ad.¶.j.ex nō scpto. oribz.
et de non scripto ibi dicit.Accur.florentinus.

q Vt.pro sicut. nam z greci vtebātur iure scpto z nō seri
r Apud grecos. pro.utq.e.¶.et non eleganter.Accur.
s Lex est.h diffmicō quo ad sententiā ocordat cū ea q est.ff.
de le.et se.o.l.i.lz quo ad verba dissentiat. Diffmitur z alio mō
Lex est sanctio scā iubens honesta.phites otraria.q fumie ex
lege greca.ff.de leg.et se.o.l.ij. Ité diffmitur tercō modo.ut m
alia lege greca colli
gitur m.e.ti.
t Veluti.exēplifi
catiue ponitur.nam
fcā ouocacōe ppli ro
mānatus.s.senatus
nō totus.ff qui maior
erat omibz.intrōga
bat pplm.s.cōsul.an
sic placeret.et sic ad
libitū ppli fiebat.ut
.ff.de ori.iure.l.ij.
u Consule.nam cō
sul vice senatorum inter
rogabat pplm.et sic
ipi senatores videtur
interrogare.ná qui
p alium facit p se fa
cere videtur.ut.ff.de
vi.et via ar.l.i.¶.de ie
cisse.et.ff.de admi.tu
.l.ita aūt.¶.decessisse.
nam recte omia nra
facimus quibz a nob
aūctas impnitur.ut
.C.de re.iu.enu.l.oia.
x Plebiscitū veluti
exemplificatiue pōni
tur.ut.s.¶.px.erat
enim vnus noie tri
bunus qui erat ple
beiorū mānatui.qui
intrōgant plebeios
ut.ff.de ori.iure.l.ij.et
multas leges habe?
de hoijs ut de.l.acqui
ut.j.ad.l.acqui.¶.ce
terū.et.¶.hoc tantū.
et ne phides accipiāt
nisi esculenta.ut.ff.de
offi.p con.l.solent.
.¶.fi.et.ff.de offi.psi
.¶.plebiscito.ac.
y Plebs a gnie est
aūt genus qd pdicat
tur de pluribz drntibz
specie.ut animaliū aliud racōnale.aliud irrōnale.et sic se habz
pplus ut sequitur ad nobiles z ignobiles. Spes aūt q predicā
tur de pluribz drntibz numero.ut homo alius titius.alius seyo.
sic se hz plebs.nam minores tm ophendit ut sequitur.
a Etiam.q.d.nō solū plebei appellacōne ppli onumerantur.ff
b Patricijs.q erāt qi pres pncipis.ut.j.qui. etiā patricij
mo.ius pa.po.sol.¶.filius. tur minus valere.qfi loco supto
c Sz z plebiscita.videba ab aūcte.qz maiorē patricioz et
senatorū aūctas.ut.C.de leg.humanū.et.ff.de eden.l.si quis
ex ar.¶.i.ff hoc sublatū est p legem latā ab ortensio rege ut se
quitur.et.ff.de ori.iure.l.ij.¶.deinde cum essent.Accur.
d Ortensia.composuit inter nobiles z plebeios.et inter eos sic
statuit q valeret plebiscitum.Accur.florentinus.
e Senatus.cōstituit.nam poterat facere legē ut hic.et.ff

appellamus.vel ius quiri
tū quo quirites vtūtur.hō
mi enim a romulo.quirites
a quirino appellantur.
¶ Sz qtiens nō addim?
nomen cuius sit ciuitatis.
nostruz ius figficamus.sic
uti cū poetā dicimus nec
addimus ei nomē.subau
ditur apud grecos egre
gius humerus.apud nos
virgilius. ¶ Ius aūt gē
tiū omi humano gni cōe
est.Ná vsu exigēte et hu
manis necitatibz.gentes
huāne iura quedā sibi cō
stituerūt.bella eteni orta sūt
et captiuitates secute.et ser
uitutes.que sunt naturali
iure otrarie. ¶ Iure enim
naturali omes homines
ab inicio liberi nasceban
tur. ¶ Et ex hoc iure gētiū
omnes pene otractus in
troducti sūt ut emptio et
vendicō.locacō z conduc
tio.societas.depositū.mu
tuū.et alie innumerabiles.
¶ Cōstat enim ius nrm quo vtimur.aut ex scpto

aut ex nō scripto.ut apud
grecos.fomap.monop.
¶ Scriptū aūt ius est
lex.plebiscita.senatus cō
sulta.pncipuz placita.ma
gistratuum edicta.respō
sa prudētum. ¶ Lex est.
qd pplus romanus senato
rio magistratu interrogā
te.veluti cōsule constitue
bat. ¶ Plebiscitū est.qd
plebs plebeio magistra
tu interrogāte veluti tribu
no ostituebat. ¶ Plebs
autē a pplo eo differt.quo
spes a genere.Ná appel
lacōe populi.vniusi ciues
figificātur.onumeratis
etiaz patritijs et senatori
bus ¶ Plebis aūt appella
cōne sine patricijs z senato
ribz ceteri ciues figificā
tur. ¶ Sed et plebisci
ta.lege ortēsia lata.nō mi
nus valere qm leges cepe
rūt. ¶ Senatus cōsultuz
est.qd senatus iubet atqz.
ostituit. ¶ Ná cū auctus
ē pplus rōnus in eū mod.
ut difficile sit in vnū eū vel

spēcie.ut animaliū aliud racōnale.aliud irrōnale.et sic se habz
pplus ut sequitur ad nobiles z ignobiles. Spes aūt q predicā
tur de pluribz drntibz numero.ut homo alius titius.alius seyo.
sic se hz plebs.nam minores tm ophendit ut sequitur.
a Etiam.q.d.nō solū plebei appellacōne ppli onumerantur.ff
b Patricijs.q erāt qi pres pncipis.ut.j.qui. etiā patricij
mo.ius pa.po.sol.¶.filius. tur minus valere.qfi loco supto
c Sz z plebiscita.videba ab aūcte.qz maiorē patricioz et
senatorū aūctas.ut.C.de leg.humanū.et.ff.de eden.l.si quis
ex ar.¶.i.ff hoc sublatū est p legem latā ab ortensio rege ut se
quitur.et.ff.de ori.iure.l.ij.¶.deinde cum essent.Accur.
d Ortensia.composuit inter nobiles z plebeios.et inter eos sic
statuit q valeret plebiscitum.Accur.florentinus.
e Senatus.cōstituit.nam poterat facere legē ut hic.et.ff

de leg. et sena. ꝛsul. l. non ambigitur. ; difficile erat tot hoies
f. Legis. nam idem est si ex alia. qz conueniri. Accur.
g Consuli. i. interrogari. nã antea ꝓpls interrogabatur ut
. s. e. t. ¶. plebiscitũ. ut sicut ꝓpls interrogabat prius sic post
ea senatores qui centũ erant numero interrogabantur a cõ
sule. ut. C. de petit. hre. l. fi. in primci. Accur.

h Sz et qd placuit.
causa faciẽdi ꝛnez le
gem. al' non esset lex
ꝛnis ut sequit. et. C.
de sen. l. ex stipulacõ
ne. nam ibi dr. nõ ois
vox iudicis est snia.
et sic non omnis vox
principis est lex.
i. Habz vigorem. i.
lex ẽ et ꝓ lege huat.
k Impiũ. trãsferẽ
to de ꝓpło ad pncipez.
nam fuit fcã super re
gio. i. impio trãsferẽ.
l. Regia. hac. to.
lege cautũ fuit ut po
testas legis faciẽde
trãsiret de ꝓpło ad pn
cipem. ut hic. et. ff. de
or. iurẽ. l. ij. ¶. deinde cũ
essz. et. ¶. nouissime. et
fa. ad h. ff. de ꝛsti. pn.
. l. i. ubi fuit eadẽ ꝛba.
et hac legẽ regiã nõ
hemus. nam fcã fuit
sup regio id est impe
rio transferendo.
m Populus ei. quo
ad honorẽ. et in eum
quo ad onus.
n Concessit. a. trãstu
lit. sic ut ipe populus
ammodo nõ habeat
sibi h ius. sic. C. de ve
iurẽ. enu. l. ij. ¶. si hoc.
et de leg. et se. cõ. l. fi.
Sz alij dicũt ꝙ et ad
huc ꝓpls pt facẽ legẽ.
et qd dr solũ pncipez
hoc posse. verũ est solus id est nullus alius solus. ꝛm ꝛz.

ouocare legis sanctiende
causa. equũ visũ est. sena
tũ vice ꝓpłi ꝛsuli. ¶ Sz qd
prmcipi placuit. legis hã
bet vigorem cũ lege regi
a que de eius impio lata
est. populus ei. m eũ ome
impiũ suũ et potestatẽ cõ
cessit. ¶ Qdcũqz igit imp
ator p epłam ꝛstuit. vel ꝛgno
scens decreuit. vel edicto
ꝛcepit. legẽ esse cõstat.
¶ Hee sũt que ꝛstitutio
nes appellantur. ¶ Plane
ex hijs quedã sũt ꝓsona
les. que nec ad exẽplum
trahũtur. qm nõ h prmce
ps vult. Vlã qd obme
ritũ indulsit alicui vel si cui
penaz irrogauit vel si cui
sme exẽplo subuenit. ꝓso
nã nõ trãsgredit. ¶ Alie
aũt cũ gnales sint omes
ꝓcul dubio tenẽt. ¶ Pre
torꝫ quoqz edicta. nõ mo
dicã obtinẽt iuris auctori
tatẽ. ¶ Hoc etiaz ius ho
norariũ solem? appellat
qꝫ qui honores gerũt id ẽ
magistratus. auctoritatẽ
huic iuri dederũt. ¶ Pro
ponebãt et ediles curules
edictũ de quibusdã causis
quod edictũ iuris honora
rij porcio est. ¶ Responsa
prudẽtum sunt sentẽtie et
opiniones eorꝫ. quibz p
missum erat iura condere.
¶ Nam antiquitus ꝛsti
tutũ erat. vt essent qui iu
ra publice interptarẽtur.
quibz a cesare ius respon
dẽdi datũ est. qui iuris cõ
sulti appellabãtur. quorꝫ
oim sentẽtie et opiniones
eam auctatẽ tenebant. ut
iudici recedere a responso
eorꝫ nõ liceret. ut est ꝛstitu
tũ. ¶ Ex non scripto ius
venit. quod vsus approba
uit. nam diuturni mores.
cõsensu vtentiũ cõprobati.

b Non transgreditur. ff. ꝙ quisqz iurẽ. l. i. contra. ꝗ distingue.
an ad sui postulacõez sit decessum. quo casu transgrediẽ. ut ibi.
alias nõ. ut hic. et ut. ff. ꝙ quisqz iurẽ. l. iij. fi. sic soluitur aliud.
Cõtra. C. de fruc. et li. ex le. fi. uel ad vtrũqz. cõtra qd ad aliud
extẽditur. hoc nõ est dicẽ ut alius habeat priuilegiũ. uel melius
lez egrediat ꝓso nã. nõ est tñ gnale ius. nec videtur alius. s. ad
uersarius prorsus. cũ
sit ꝛtingens occasio
ne cõtrouersie.
c Tenẽt. i. ligant.
d Prewtiũ qꝫ ed cã.
q̃ septa erãt in alto p
toriuz. ut. ff. de iurẽ. o.
iurẽ. l. si quis id ꝙ in
primo. ꝛzñ.
e Nõ modicã. sed
magnam.
f. ꝙqui. i. ideo qz.
g Magistratus. s.
ipsi ꝓtores. ut. ff. de
iust. et iurẽ. l. ius aũt
ꝓtoriũ. et le. sez
h Dederunt. ut. ff. de
ori. iurẽ. l. ij. ¶. eodẽ tpe
h Proponebat cau
sis. ut de moribz z vi
ciosis aialibz. ut pz
. ff. de edilit. e. l. i.
. i Honorarij. qua
liter. ꝛz. qz ediles erãt
ex ꝓtoribz. ut ꝛ. d dimi
si. ꝛsti. ¶. ꝓtorias. et. ff. de
ꝛ. ob. l. v. ꝓtorias. ¶.
k Responsa snie.
sentẽcia ẽ firma z im
dubitata rñsio. ꝗ. io.
. l Opiniões. opio
est cum dubitacõne
responsio ꝛm ꝛo.
m Publice. i. quaz
interptacõ fiebat pu
blica auctoritate cõ
cessa. a pncipe. ut ulp.
pap. et sil'es. qui fece
runt leges. ff. de ori.
iurẽ. l. ij. ¶. post origiez.

o A cesare. augusto. ut. s. i. ꝛz. Accursius.
p Vt iudici. s. nulli. q Constitutũ. id est sicut ipi ꝛstituerẽt.
r Ex nõ scripto venit. de iure scripto vidimus ꝙ in. vj. ptes di
uiditur. sequitur de non scripto. ut. s. e. ¶. constat.
s Diuturni. ꝗ quãto tpe vsus fac mores vel ꝛsuetudinẽ. ꝛzñ.
. x. an. ut. ff. qui z a qui. ma. li. l. si cũ fideicõ. ¶. aristo. l. ꝛz. ꝛm quosdam exigitur tps cuius nõ extat memoria. ar. ff. de aq plu. ar.
. l. i. in fi. et. ff. de aq coet. et esti. l. iij. ¶. ductus. et. C. q sit lõ. ꝛsue.
. l. ꝛsuetudines. et. C. de sacrosan. ec. l. fi. Ite q dr lõga pt in ꝛz. q
. C. e. et. ff. e. lõga. Aut. x. an. dr. ut ꝛ. de vsuc. ¶. i. sequitur q. x.
an. fit robusta. Sz nũquid semel sufficit. ut ꝛ. x. annos. ꝛzñ. nõ.
immo dz admmus bis ꝛm cũ iudicare. ut. C. de. e. an. l. iij. in fi.
vel querimoniã. vel libellũ positũ ꝛtra ꝛsuetudinẽ tale spernẽ. ut
. ff. de legẽ. et se. cõ. l. cũ de ꝛsuetudine. nũquid g iudicat exẽplis.
ꝛzñ. nõ. ut hic. C. de sen. l. nemo in ex. et fa. ff. de of. ꝓsi. ꝗ lz. sed
ex ꝛsuetudine q approbatur exẽplis. et sic ꝛcedit aliud p obli
quũ qd directo nõ ꝛcedit. sic et. ff. q res pig. ob. pos. l. aristo. in
fi. sic ecõtra pto ex ꝓmissiõe q ꝓmissio ꝓbat ex lõgo vsu. ut. ff.
de vsuf. cũ de. in rẽ ꝓso. ꝛsuetudo. cũ dicatur qi ꝛnis ꝛsuetudo.
s Cõsensu. al' nõ pt cẽ et error ꝛsuetudinẽ impediat. ut. ff. d le.

de ꝛsuetudine

et se. ɔ. q̃ nõ rõne-
a ¶ Imitãtur. i. tm̃
nis. imitãdi legẽ ut h̃. mterp̃tandi legẽ ubi lex est dubia. ut
.ff. e. si de interp̃tacõne. in fi. ¶ Tẽ corrigẽdi. ut. ff. de leg̃. et se. ɔ.
.l. de quibꝫ in fi. et ⁊. e. C. ea vero. qd̃ distinguẽ. aut ẽ gnalis cõ-
suetudo p totũ mundũ. et tũc vincit legẽ vbiq̃. ut. ff. e. de quibus. C. fi. aut spẽalis.
et tũc vincit legẽ in eo loco ubi est. ut. ff. ɔmia p̃dionꝫ. l. vendi-
tor. C. fi ɔstat. dũmõ post legẽ fuerit inducta. alias vincitur a lege supuenente. ut
.ff. de sepul. vio. l. iij. C. diuus. in alio aũt loco ɔsuetudo spẽalis nõ vincit legẽ. ut. C.
. e. l. ɔsuetudinis. et h̃ ꝑm Io. et P. lꝫ alij aliter distinxerũt.
b ¶ Et idcirco. h̃. C. ɔnis ẽ ad duo. s. de cã
. s. ad sẽptũ ⁊ nõ scri-
ptũ. idõ bn̄ est hic. C.
c ¶ Ius ciuile. large
accipe. ut no. i. C. ɔstat.
d ¶ Origo. i. lex. xij.
ta. q̃ fuit origo totius
iurẽ ⁊ principũ. Ac.
e ¶ Institutus. i. ordi-
namẽtus. nam rõnus
plus. x. viros. p isto
iure misit. qui. x. tab.
eburneas retulerunt
tam de iure scripto a-
thenensiũ. q̃ nõ scri-
pto lacedemoniorũ.
Sꝫ q̃ postea aliquid
decerat p qd̃ emendan-
onem videbatur. data fuit ptãs p vnũ annũ hijs. x. viris ut
ius ⁊ leges corrigerẽt. addendo et detrahendo. et si opus esset
interp̃tarẽtur ⁊ in ea facerẽt. qui duas tabulas addiderũt. et
lex sic. xij. ta. ex accrescẽti d cã est. ut. ff. de ori. iurẽ. l. ij. C. i. ac-
f. ¶ Sed naturalia. hic. C. p̃t intelligi de iure naturali p̃mcuo
quo mouẽtur omnia ãlia ad aliquid faciẽdum. ut notaui. s.
. e. t. C. i. in prin. sed qd̃ dicit esse immutabile. est ɔtra id qd̃ de
huiusmodi que est ɔtra ius naturale. et tũ p̃ualet ut s. e. C. ius
aũt. si dic nõ derogatur ob hoc. lꝫ non fiet in illo casu. nam
illo modo equũ ⁊ bonũ est. Et eodẽ mõ rndeo ad illud qd̃ dꝫ. ⁊
de ca. di. C. q̃ aũt. qd̃ est ɔtra. vel ibi nõ tollitur ɔgnaco. sed ius
succedẽdi. Itẽ eodẽ mõ ut ꝑus rndeo ad illud qd̃ de vsuc. dꝫ
⁊. de vsuca. in pn̄. qd̃ ɔstat esse cõtra ius naturale. ut. ff. de ɔdi.
in de. l. nam natura. vel dic q̃ iste. C. loquitur de iurẽ gentiũ. qd̃
pꝫ ex illa lra. qd̃ apud oes gẽtes. ut. s. e. C. q̃ vco natural. Ac.
g ¶ Cõstituit. s. de ɔsuetudine spẽali. vel lege mũcipali sẽpta.
h ¶ Tacito. s. ɔtraria ɔsuetudine. ut. ff. de le. et se. ɔ. l. de quibꝫ. i fi.
i ¶ Vel alia. i. ɔtrario statuto. et sic red dũtur singla singlis.
k ¶ Omne. Quid sit ius et qualiter diuidatur diximus. nũc
dẽam inter ipa iura pomit. ¶ tene dicitur ⁊. in toto p̃mo libro
l. ¶ Vel ad psonas. de hoc usq̃ ad ti. de rer̃ diuisione.
m ¶ Ad res. de hoc dicitur ⁊. li. ij. et. iij. usq̃ ad ti. de ob. ac.
n ¶ Ad actões. de hijs dꝫ ⁊. de actiõibꝫ.
o ¶ Persone. nã homo ẽ res digmissima creaturarũ. ut. ff. de
edil. e. l. iustissime.
vñ ouidius. ¶ Prona q̃ cũ spectãt aĩalia singla terrã. Os hominis
sublime dedit celũq̃ videre. Iussit ⁊ erectos ad sidera tollere
vultus. Et in virgilio. Celestisq̃ origo illi est. Accur.
p ¶ Ignorẽtur. et hic statũ pomit de iure psonarũ. Et nota hic q̃
dignior ꝑponẽda fuit. sic ⁊. de to. pos. C. alia vero. et p h̃ facimus
multas formacõnes titulorũ. q. De iure psonarũ. Rica

Summa. i. p̃ma. q̃ et alie sequũtur ut ⁊. de hijs qui fuit sui
vel ali. iuris. in prm. et ⁊. de tutel. in pn̄. ¶ Vel id est maxia. i.
q̃ ptiz ẽ de iure natu-
rali. ut libertas. et pri
de iure gentiũ. ut hui-
tus. quorũ vtriq̃. s.
ius naturale ⁊ gẽtiz
antiquius est iure ci-
uili. ut ⁊. de rer. diui.
. C. singulorũ. ¶ Vel die
summa. id est breuis-
sic ⁊. de obli. C. i.
r ¶ Hoies. Sꝫ pone.
q̃ hic fuerũt duo ho-
mines vnus liber. et
alius seruus. h̃ ꝑpoſi-
tio est falsa. Die q̃
plis oio ɔuertitur in
singularẽ. et tũc est
vera ⁊ nõ fallit. ut. ff.
de ɔdi. et de. l. falsa. C.
fi. et. ff. de peti. hre. di-
uus. in fi. et de ori. iurẽ.
. C. exactis. et de. v.
sig̃. nõ est. Cõtra sin-
gularis p pli. ut. e. t.
. l. in sũma. ff. de testa-
tu. si quesita. C. i. Et
die h̃. qõnes positas
. ff. e. l. iij. Ac.
s. ¶ Aut sui. Sꝫ qd̃
de statu libero. videt̃
liber. ut. ff. si ex noxa.
cã agat̃. l. fi. Sꝫ ɔtra
est ut. ff. de sta. lib. l.
statuliber. Itez quid
de ascripticio vel censito. videt̃ q̃ sui sint. ut. C. de agri. et cen. l.
fi. l. xj. et. C. in quibꝫ ca. cẽ. tu. l. fi. Sꝫ ɔtra est ꝑm Io. Licet alij a-
liter distinxerũt cũ p̃nt fieri clerici et ɔtra dñorũ voluntatẽ. qd̃
nõ ẽ in vere suus. ut. C. de ep̃. et cli. l. iubemus. C. suos. et in aut.
de seis ep̃is. C. ascripticios. Itẽ in dubio p liberalitate indican-
dũ est. ut. ff. de re. iurẽ. l. libertas. et qd̃ in ɔtrarijs legibꝫ ɔtinẽt.
loquitur quo ad huiusmodi quibꝫ est astrictus. quare potuerũt ⁊ fa-
cere testamentũ ⁊ ferre testimoniũ. et alios actus ciuiles exer-
cere. nec alienari p̃nt sine solo. ut. C. de agr. et censi. li. xj. quẽ ad-
modũ. Itẽ quid de monacho vel regulari canonico. Rn. liberi sunt.
et ideo p̃nt red dẽ testimoniũ. qd̃ dic ut diximus in aut. de mõ.
. C. cogitandũ. lꝫ quo ad actus quosdã fingãtur mortui. ut in
aut. de mona. C. illud. et. C. si quis autẽ. coll. i. et in aut. de nupt.
. C. sed occasionem. collat. iiij. Accur.
t ¶ Libertas. hic diffinitur tribꝫ modis p̃t legi. Primo ꝑm pri. ut
diffinitur libertas eo iure quo inuẽta est. i. naturali. et sic ꝑm
hoc sũt liberi. nam ⁊ipi p̃nt facere qd̃ volũt. nisi qd̃ vi. i. de facto
vel iure. s. quolibꝫ ꝓhibeant̃. et hec ꝓba. ex qua liberi. ⁊c. p̃nt
esse de diffinicõne. nam ⁊ipi liberi vocãtur ꝑm idem ius. ut ⁊. de
lib. C. i. Alij dicũt diffinire libertatẽ liberi. nõ libertatẽ serui. q̃ ex
pria vocãtur sed hodie liberi. nõ ex sed̃a. s. quã hõnt hui. Est ergo
libertas alia in seruo. alia in libero. et ꝑm eos verbũ vi. exponẽ
ut prius. Sꝫ nec prima nec sed̃a placet q̃ serui sint aliquo mõ
liberi. cũ ius gentiũ in hoc dero gauerit iuri naturali. ut ⁊. C. ser-
uitus. et expone vi. i. iure gentiũ qd̃ quadã necitate induxit h̃-
uitutẽ. s. p captiuitatẽ. ut. s. ti. i. C. ius autem. et Iure. s. ciuili q̃n

maior. xx. annis vendit se ad pciũ pticipãd. ut q. C. hui. q̃ si. d. quilibz liber ẽ lib. ñ fiat huius iure gentiũ vel alieno. et h ꝓba ex q̃ liberi. ꝛc. nõ optz q̃ smt de diffmicõe. hz quendã effem lib tatis demonstrãt. vnũ de statutis int̃ gen. nam ꝛ alia multa

u Constituõ. i. statuit ius gentiũ. ut. s. t. i. C. ius aũt. hz hodie dici pt huiusmodi de iure ciuili formacõne nã alias olim et als hodie est h ptãs. ut q. de hjs q̃ sui uel ali. int̃. C. pe. et si. q̃re est de int̃ gen. mutatione hz ciuili formacõe. ut. ff. de iust. et int̃. l. ius autem.

x Naturã. q̃ de int̃ naturali liberi nascebantur. Accur.

y Dño. aliq̃ sme dño. ut. ff. de re di. l. i. C. i. et. ff. pro derelicto. l. fi. et adde. ff. de stipul. h. l. q̃ huius. et. ff. de lib. e. huius vsufr.

z Contra naturã. id ẽ ꝓtra ius naturale. cũ eo iure omes liberi fuit. ut q. de libert. C. i. ꝛ. s. t. i. C. ius aũt.

a Seruare. nõ huiũ dici a seruãdo hm. p. sed tabellio dr seruus publicus a seruiẽdo. ut. ff. de adopc. l. nec es. et. l. non aliter. et. ff. rem pu. sal. fo. l. ij. qui tñ seruus nõ pt esse. ut. C. de tabulis. gnali. li. x.

b Capiuntur. ff. de sta. ho. l. iiij. in fi.

c Fiunt. ex accidẽti serui. Accur.

d Ex ancillis. liez patrẽ liberum habeat. ut. j. t. i. et. C. de rei vendic. l. partum. Quid si ex assciptício et libera hẽd eo. sequitur ventrẽ. ut in aut. cõ. que ex assẽpti. et lib. C. i. coll. v. q̃ occasione belli contigunt qd est de iure gen.

e Captiuitate. ut. s. t. pr. C. ius autem. Accur.

f. Iure. et ẽ tertius modus. ut. C. de assignacõne tollẽda. l. i. C. pnlt. et est quartus. ut p mgratitudiem reuocacõis in seruitutẽ. ut in aut. ut liberti. de cetero. C. i. in fi. et. C. illud vero.

g Maior. in quo facto fit q̃tuor necria. scz q̃ sit maior. xx. an. ut hic et. C. de lib. ca. l. si p ministeriũ. Itez et ut eo animo ut pciũ capiat ptem. ut hic et. C. de lib. e. l. nõ ideo. Item et qd vẽ habeat ptẽ ut. ff. quibz ad lib. pela. lz. l. i. Itẽ q̃ vendatur ignorãti cõditiõem venditi. ut. ff. de lib. ca. l. liberis. C. si quis sciens. Itẽ et quintũ ut h sciat ꝓditiõnem suã. ut. ff. si quis ingenuus esse di. l. ij. et si quid eorũ defuerit iure dñi puocat in ingenuitatẽ. alias nõ poteit puocare in ingenuitate etiã si manumittatur. ut. ff. de sta. ho. l. hõ liber. et. ff. de lib. e. l. cũ pacto. nisi reddẽt preciũ ꝛ dñs sponte accipet. nec etiã dñs accipe cõpellitur precium. lz quidam ꝓtra dicant. ut. ff. si inge. esse di. l. ij. i. hẽn. et. C. q̃n. lz. ab ẽp. di. l. i. et. j. t. i. in fi. Sz nuquid hz integrũ resti. cũ sit minor. xxv. an. maior tñ. xx. an. hẽn. nõ. q̃ nõ est mutãda tanta solẽmitas. et q̃ nõ est locus restitucõi ubi res mutat statũ prius amittẽdo. ut. ff. de mi. si ex cã. C. p. anp. et. ff. de in int̃. resti. l. diuus. Sz nuqnd prẽ vel affini pmittitur

ostitucõ iuris gẽtiuz quasi dõmino alieno ꝓtra naturãm subiicitur. Seruũ aut ex eo appellati sunt. q̃ impatores captiuos vendere iubent. ac p h seruãd nec occidere solẽt. Et qui etiã mãcipia dicti sũt eoqz ab hostibz manucapiũtur. Seruũ aũt. ãn ascũtur aut fiunt. Nascuntur ex ancillis nris. Fiũt aũt iure gẽtiũ id est ex captiuitate aut iure ciuili. cũ homo lib maior. xx. annis ad pciuz pticipãdũ sese venundari passus est. In seruorũ cõdicõne nulla est differẽtia. In liberis aũt multe differẽtie sũt. aut enim ingenui. a libertini sũt. De ingenuis.

Ingenuus ẽ. is qui statim ut natus est liber est. siue ex duobz ingenuis matrimonio ostãte editus est. siue ex libertinis duobus siue ex altero libertino. et altero ingenuo. Sed et si quis ex matre nascitur libera. patre vero seruo. ingenuus nichilominus nascitur. quẽadmodũ qui ex matre libera et incerto patre natus est qm vulgo conceptus est. Sufficit aũt liberam fuisse matrem eo tpe quo nascitur. licet ancilla conceperit. Et econtrario. si libera cõcepit. deinde ancilla facta pariat. placuit eũ qui nascit liberũ nasci. Quia non debet calamitas mris ei nocere qui in vtero est. Et ex hjs illud quesitum est si ancilla pgnans

reuocatio. uel p officiũ iudicis. vel p rei ven. vtilẽ. cũ ad eorũ ignominiã respiciat. ut. ff. de rei ven. l. i. et de libe. e. l. i. et. l. ij. et. iiij. hẽn. nõ. ut. ff. de capi. di. l. tutelas. C. si libertate. lz quidaz dixerũt ꝓtra. ar. d cãz. l. h certe nõ mutauerat statũ h mutare volebat.

h Venũdari. idẽ si quolibz alio ti. patiatur se transferri in aliũ. qd est verũ si aliqd lucrum sentiat. ut. ff. de lib. ca. si vsufruc. C. in suma. et. C. de lib. e. si ministeriuz. et. ff. de lib. e. si vsufruc.

i In seruorũ nulla dra. Sz vidr ꝓtra. nã quidã fuit in digitate. quidã nõ. ut q. de min. C. hz pena. et. ff. de vsufruc. et si q̃d. C. i. Itẽ quidã ordinarij. quidã vicarij. ut q. qui cũ eo. C. cũ autẽ. Itẽ alij veteram. alij nouicij. ut. ff. de edilic. e. l. fi. et. ff. de publi. l. mercedũ. Sz dic q̃ nullus est magis seruus q̃ alter. lz quo ad act? et quo ad milicias et filia sit dra. liez olim magis vnus q̃ alter esset suus. ut. C. de nuiure. qui vol. l. vna. nã olim quidã habebãt dominiũ in suis. quidam plenũ. quidam semiplenũ. Ac.

k Multe. quidam ponũt h falsaz notã. ut duo smt multa. ar. ad fil. l. i. C. hoc expt. Sz certe ibi sunt tria appellata. nõ duo tñ. Dic g̃ q̃ quatuor sũt differẽtie liberorũ hominũ ut ingenui et libertini ꝛ latini ꝛ dediciij. ut hic et j. ti. i. de lib. C. libertinorũ. ar. ff. vi. bo. rap. l. iiij. C. i. ij. hẽn. p prima est in aut. de depositis. et de denũciationibz. ibi. cũ et multa. Ac De Ingenuis hẽica.

Ingenuus. qñz aliter. q̃ p sniam. ut. ff. de sta. ho. l. ingenuũ. Itẽ p restõem natalũ. ut. ff. de restit. natalũ. Ac.

m Ex duobz. hic ꝓstrue. siue ex mrimonio. subaudi. ꝓstante. duobz ingenuis editis. ꝛc. et sic expone omia sequẽtia capitla.

n Ex altero. hic. C. de opis. lib. l. q̃ ex liberta.

o Nascitur. hm se. q̃ ventris status sp ꝓsideratur. ut hic. et Nichilominus. in aut. que ꝓstõ ex ascript. C. i. coll. v. et. C. de rei ven. partum. nisi in casu ut. C. de seruis fugitiuis. l. fi. et nisi in murilegulo ut. C. de. murilegulis. l. qui cũ patre. li. xj. et. l. hij qui. et hoc iure rõno. secus iure longobardorũ. q̃ semper in deteriorẽ ptẽ status ꝓtrahitur. nisi sit mrimoniũ. aliud si cõcubinatus. nã tũc hũatur ius romanũ.

p Libera. puta meretrice. ditionẽ. secus quãtũ ad honores.

q Sufficit. quantũ ad cons. ut. ff. de senato. l. filiã et liberos. C. fi. et secus quo ad priaz. ut. ff. ad munic. l. assumptõ. C. filius. ut. ff. mau. sed pcuratorẽ. C. p socio. et. l. id quod. C. si filius. et. ff. de negg. sed an vltro. quanto ergo econtrario.

r Calamitas. quasi cadamitas. q̃ iterũ fuit facta ancilla.

s Ex hjs. hucusq̃ dixit qualiter contingat ingenuitas. nũc qualiter perseueret. Accur.

a Liberam mrez. fa. ad h. C. si mā. ita fu. ali. ut ma. l. fi. si inxta.
b Medio tpe. ff. de acqui. re. do. ad eo. C. cum q̄ spectanda.
c Officit. nisi post manumissionē tlem quinquēnio steterit. ut .ff. si inge. esse di. l. ij. si illō hodie correctū est. ut h. et. C. ubi. cā
d In seruitute. id est in statu seruli. Ac. status. l. fi.
e Manumissum. scilicet de facto. Accur. florentinus.
f. Natalibz. i. ingenuitati q̄ pbatur per natales. Erāt aūt natales scp̄ture cū āmis dñi z pcomitate q̄ dicebāt luciū esse natū et ingenuum. et dem ceps sic erat. nisi tūc dtradiceret. vñ z in legēdis scōz intitulatur natiuitas sancti nicolai qñ moriē. qi tūc nascatur nunquā morituus. et scribūt gesta. in vita sci nicolai. Et scriptura illa dz natalis eius. et qd fecerit in vita intitulatur talis sancti. vel die q natale appellatur prima natitas q est de iure naturali. et omez hoiem die esse liberū. vñ dz. huus iste restituitur natalibus. id ē illi libtati quā hz de iure naturali. ff. de nata. resti. l. ij. et. ff. de sta. ho. l. impatores.
g Officere. nisi vendiderit se. ut. s. t. i. C. pnl. tūc enī nō redit in statū primū. ut. ff. de sta. ho. homo liber. que est dtra. Ac.
h De libtinis Rica. Libertini sunt ex iusta. i. vera. sic ecō tra. ut. j. ti. i. C. semel. Vel iusta. q̄ adeo iuste fuierūt dño ut meruerūt manumitti. Vel die iusta. q̄ est de iure gen. ut. s. t. i. C. seruitus. et. ff. de iusti. et iu. l. manumissiones.
k Seruitute. et hz manumissi filius est ingenuus. ut. s. ti. i. in prim. licz gramatici dicant eum libertinuz. Sed et manumissum libertinū dicūt. Ac
l. Manumissio. i. dereliquō fm pr. et. ff. de acqui. re. do. l. ad eo. C. cū quis. in fi. Vel die fm pla. Io. et Azo. q̄ dat libertatem quā prius ille huus nō habebat. alias non diceretur dari. ut j. de act. C. sic itaq. Sz opponitur. aut quā habebat ei dabat. et sic illi quidē nulla remanet. cū non hēat nisi vnā. aut quam nō habebat qd est absurdū. Sz die q dat qd nō hēbat. et hoc plerūqz dtingit q quis dat qd nō hz. ut j. qui ali. li. C. i. et. ff. de vsufruc. l. q nrm. et. ff. de acquir. re. do. l. non nos. Accur.

manumissa sit. deinde ancilla facta pepit. librū aut fuū pariat. et marcellus pbat liberū nasci. Sufficit enī ei qui in vtero est literam matrem. vel medio tempe habuisse. qd et verū est. Cū aūt ingenuus aliquis natus sit non officit ei in fuitute fuisse et postea manumissum esse. Sepissime enī dstitutum est natalibz nō officē manumissionē De libertinis.

Libertini sūt qui ex iusta fuitute manumissi sunt

Manumissio autē est dacō libertatis. nam quādiu aliquis in fuitute est manu et potestati suppositus est. et manumissus liberatur a domini potestate Que res a iure gētiuz originē assumpsit. ut pura cū iure naturali omēs homines liberi nascerētur. nec esset nota manumissio cū seruitus esset incognita sed postq̄ iure gētiū fuitus ingenuitatē inuasit. secutū est beneficiū manumissionis. Et cum vno dñi nomine omnes hoies appellarētur. Iure gentiū tria gēna esse hoim cepērt. liberi. et hys cōtrariū. fui. et terciuz genus libertinī. qui deficerant esse seruī.

Multis aūt modis manumissio pcedit. aut ex sacris cōstōmbus in sacrosanctis ecclis. aut vindicā. a inter amicos. a p epl'az aut p testm. aut aliā quālibet volūtatem vltimā manumittūtur. Sz et alijs modis libertas suo cōpetere potest. quā tā ex veteribz q̄ ex nris dstōmbus introducti sūt. Serui vero a dominis sepe maūmitti solent adeo ut vel in trāsitu manumittātur. veluti cū ptor. aut pses. aut pcōsul in balneū vel in theatrū eat. Libertinorz aūt status triplitus antea fuerat. Nam qui manumittebātur modo maiorem iustā libertatē dsequebant et fiebant ciues rōm. modo minorē et latini ex lege iunia norbana fiebāt. mō inferiorē et fiebāt ex lege elia scentia dēditicior nu mero. Sed dēditicōrz quidē pessima dicō iam

m Et. pro id est. n Potestati. ff. de iusti. et iur. al. manumissio.
o. Que res. id est manumissio. Accur. nes ex hoc.
p Et cū tria gna. hz erat vnū. et addita sūt tria. ergo sūt q̄tuor. Sed nō sequitur. nā si habeas tres filios. et nascatur hodie vn? incipis hre quartū. et prius habebas tres. g. vij. qd falsuz est. quia quod primo erat dputatur in sequente numerū. ac.
q Sacris. s. sb aspectu ppli z antistitis. et interuenīte qualicunqz scriptura vice actorz. ut. C. de hys qui ice. manu. l. i. et. ij.
r Vindicta. i. cā cognita coraz ptore. q̄ ideo dicitur dari vindicta q̄z vindex quid suus in vice illorz p mo sic fuit manumissus. ff. de orig. iur. l. ij. et. C. inicuz. vel ut quidā dicūt fm boeti. vindicta erat vga ptoris qua ter percutiebatur manumissus. et dicebat ptor ter. aio te liberū. ar. C. si adūsus lib. l. ij.
s Amicos. et in h et in se. ca. necēriij sunt .v. testes. ut. C. de lat. lib. l. i. C. scimus. et. C. sed si quis. Ac.
t Qualibz. ut in codicill. vel in testō minus solēm. qd vz mt prez z filios. ut. C. de testa. hac ꝑsultissima. C. ex impfecto. ac.
u Sz alijs. pter sup dictos. Accur.
x Qui tam. s. modi.
y Ex veteribz. s. ex legibz impatorz. ut C. qui. ex. c. h. p totū.
z Nris. ut. C. ꝑma de manu. l. fi. et i aut. de man. prim. C. ij. col. iij. et in aut. de mō. C. ij. col. i. et in aut. de mona. C. i. collac. j.
a Serui maūmitti. q. di. qncūqz etiā minori. ut. C. de test. ma. l. fi. C. si vero quid. lt secus sit in filijs. ut i aut. quibz. mo. na. ef. sui. C. grā alit. col. vj

b Transitu. i. dū trāsit. et est rō. q̄z sme eo fieri poterat. vnde aliud est qñ manumissio nō poterat fieri sme ptore. ut. j. t. i. C. eadē. Itē aliud ē in dtēriosa iurēdcōne q̄. s. reddiē in mutū. ut. ff. de v. ob. inter stipul. C. i. et. C. de dilaē. a pcedente. Ac.
c In balneū. tūc enī videbat nō valere. q̄z p gaudio cuilibz eō
d In theatrū. i. in locū vbi hoies stant ad videndū. cederet. et idē multomagis. s. alias quocūqz vadat. accur.
e Libtinorz. idē erat de huis. ut. C. de nu. in. qui to. l. i. C. i.
f. Modo. id est aliqñ. g Minorem. i. mediā. ut j. de capi.

di. C. i. et. ff. de auro. et. argen. lega. l. qui laudem. sm Jo.
h Dediticiorũ. i. vocabãtur dedituij. et erãt inducti hac. l. eliescentia q̃ multa alia induxit. et erãt hij toto tpe vite sue sui. et tũc fiebãt libei cũ moriebãtur. qõ pderat eis. qz bona ut peculiũ a dño occupabãtur. sj in latis aliter fiebat ut colligit hic. et ex eo q minus habebãt dediticij q̃z latini ut j. de succes. lib. C. fi. A c.

i. Pietas. id ē nos qui sumus pij. ac.

k Constõibz. ut. C. de dedit. li. tol. et. C. de lati. li. tol. l. i.

l. Cõpetebat. s. manumissis. sm hoc nõ tria tpa. m pmo z ultimo. s. dẽ ceps idez iuris est. sj m medio hoc ius pessimũ fuit inductũ. ut j. de succes. liber. C. ulti.

m Libertinus. ex q̃ ꝓtingit multiplex effectus i primis circa obsequiales operas. que fit m faciẽdo ut in assurgẽdo et suiẽdo siue in nõ faciendo. ut de nõ vocãdo i ius. q̃ ipa natura pronos debẽtur. etiã sine impositione. et si vocauerit m ius pronũ sine venia puniuntur in. l. aureis. ff. de in ius vo. l. pe. et ul. qui aurei aceipiuntur quilibz pro uno solido. ut j. de pe. te. li. C. fi. et ex hijs iuribz sumitur ar. q aureus p solido aceipitur i iure nro exequo p eodem delicto tales sunt pmulgãtur. et ceteri intelligũtur esse dandi de filio emãcipato. ut. C. de in ius vo. l. vna. et. ff. de condi. indeb. si nõ sortẽ. C. libertus. sed ẽ reuocãtur in huiusmodi pter offensam. ut. C. de lib. et eorũ li. l. si manumissus. et alia multa. sj hodie h omia tolluntur pter ea q ipa natura debentur. ut in aut. ut liberi de ceteris. C. i. col. vj Tu dic ut no. in dcã. l. si manumissus. que est contra.

n Et dediticios. qõ dixerat in gne. nũc per spẽs pont. vel qõ iunctim dixerat nũc diuidit.

o Altricationes. quas non habemus. Sz quare nõ erat sui sicut illi qui penitus sunt sui cũ toto tpe vite sue suire cogerẽtur. Rn. h Jo q̃ erãt liberi l; suire cogerẽtur. ut. C. ꝛna. de ma. l. j C. si mater pprietarius.

p Latinos iulianos. i. ex. l. iulia rõna inductos. ut. s. e. C. q.

q. Omes. sic ostrue. et omes libros vo nauim? liberorũ. id est honorauimus eiusdem rõna. i. plena libtate. ut. s. e. C. liber

r Discrimine. i. dra habita. nec etatis manumissi. ut etiã infans possit manumiti. immo etiã in ventre. cũ quãtũ ex multis tpibus in dissue tudinem abijt. latino vero nomẽ nõ freqntabatur Idcoq̃ nra pietas omnia augẽ. et in meliorẽ statuz reducere desiderãs. duabus constitucõibus h emẽdauit. et in pristinũ statũ reduxit. Quia a pmis vrb rome cunabulis. vna atq̃ simplex libertas competebat. id est ea dẽ quã habebat manumissor. nisi q sez libertinus sit q̃ manumittitur. licet manumissor ingenuus sit. Et dediticios quidẽ p ostõnem nostrã expulimus. quã pmulgauim? inter nras decisiones. p quas suggerente nobis tribuniano viro excelso q̃store nostro. antiqui iuris altricacõnes placauimus. Latinos autẽ iuniano. et omez que circa eos fuerat obscuantiã. alia ostõne p eiusdez questoris suggestionez correximus. que inter impiales radiat scionis. Et oes libertos nisi nec etatis manumissi. nec domini manumissoris nec manumissionis modo discrimine habito. sicut iam antea obseruabatur ciuitate rõna decorauimus. Multis modis additis p quos possit libertas suis cũ ciuitate romana q̃ sola est in presenti prestari

Qui et ex quibz caus manumittẽ non pnt.

Non tn cuiq̃ volẽti manumittẽ licz. Nam is qui in fraudẽ creditorũ manumittit. mehil agit. q lex eliascentia impedit libertatẽ. Licz aut dño qui soluendo non est. in testamẽto suũ suũ cum libertate heredẽ instituẽ. ut liber fiat heresq̃ ei sol? et necessarius. si ei nemo alius ex eo testamẽto heres extiterit. aut q nemo heres scriptus sit. aut q is qui scriptus est qualibet ex causa heres non extiterit. Idq̃ eadẽ legẽ eliascẽtia pusũ est. et recte. valde enim p spiciendum erat ut egentes homines quibus alius heres extiturus non esset vel saltem adhoc habeatur pro nato. ut. ff. de sta. ho. qui in vtero. nec dñi manumittẽtis. dũ tn habeat. xx. an. ut q̃. t. i. C. eadẽ. nec in mõ manumissi. seu in testõ. seu inter viuos quoq̃ mõ. ut. s. e. C. multis.

s Additis. s. a nobis eis quos habuimus. s. e. C. multis aut. et sit additi nouẽ. primus si dns egrotantẽ suũ suũ reiecit. secundus si ancillã vendiderit ne pstituatur et pstituta fuerit. vel si venditor sibi retinuerit manus iniectõz et eã ad ipz teutẽtem pstituit postea. tertius si sui pileati defuncti funus pcesserũt. quartus si etiam expsit cũ velle esse latinuz. quintus si sub ꝛdicõne relicta libtate heres aũ ꝛdicõem manumisit. sextus si in dicõ liberali a dño supatus fuerit. z pciũ dño solutum fuerit. et ipe postea recepit. septimus si ancillã suã maritauerit alicui libero. octauus si coram actis filiũ noiauerit suum suum. nonus si mstrã suiuris reddidit. et pbẽtur hij modi. C. si la. li. vo. l. vna. C. si scimus. usq̃ in fi.

t Sola. s. libtas pleu in presenti. na. id ẽ ꝛductudine.

Non tn cuiq̃ quãtus. s. t. C. i. C. multis. et. C. si. dem sit quẽlibet manumittẽ posse. tn nõ. sic j. de exhre. li. in pn. nã tũc essz liber et heres. ac.

y fraudẽ. h expone. j. e. in fraudem.

z. Manumittit. sez in testõ vel in ultima voluntate. s. nõ instituẽdo. ut j. pr. C. et. ff. q̃ et a quibz. l. si mortis.

a Agit. s. ut no ceat creditoribz. ut. ff. qui et a quibz. l. si mortis. sibi tn nocet si velit reuocare. ut. C. de huis. pig. da. ma. l. si creditoribz. quia lex vult j. de vsuc. C. furtiue.

b Eliascẽtia. filis est racõ.

c Licet. id est licitum est.

d Seruũ. s. vnũ z nõ plẽs. ut. ff. de hr. mstr. l. qui soluẽdo. et cẽ in fraudẽ creditorũ. ut. C. de nec. h. l. i. in pn. nisi spãliter pignori datus fuerit. ut. ff. de hre. insti. pignori. qui nõ pt fieri necessarius. nisi dns creditori satisfaciat. ut dcã. l. pignori. z. l. si is. et. l. ei qui soluẽdo.

e Solus. et in casu cẽ cũ alio. ut. ff. de hre. insti.

f Extiterit. quo vltio casu suus sbstitutus ẽ hes. z j. de hr. q̃.

g Necessarius. q̃ siue velit siue nolit cogit esse hes. ut et dis. C. i.

h Eadem lege. s. que phibuit. eadẽ ex insta causa accedit. ut hic et j. e. C. eadem. h Et recte. scilicet est prouisum.

i. Egẽtes. nota q pdest pauptas. q̃ fauet pauptati. sic. ff. pig. da. ma. l. si creditoribz. quia lex vult j. de vsuc. C. furtiue.

b Eliascẽtia. filis est racõ.

c Licet. id est licitum est.

d Seruũ. s. vnũ z nõ plẽs. ut. ff. de hr. mstr. l. qui soluẽdo. et cẽ in fraudẽ creditorũ. ut. C. de nec. h. l. i. in pn. nisi spãliter pignori datus fuerit. ut. ff. de hre. insti. pignori. qui nõ pt fieri necessarius. nisi dns creditori satisfaciat. ut dcã. l. pignori. z. l. si is. et. l. ei qui soluẽdo.

e Solus. et in casu cẽ cũ alio. ut. ff. de hre. insti.

f Extiterit. quo vltio casu suus sbstitutus ẽ hes. z j. de hr. q̃.

g Necessarius. q̃ siue velit siue nolit cogit esse hes. ut et dis. C. i.

h Eadem lege. s. que phibuit. eadẽ ex insta causa accedit. ut hic et j. e. C. eadem. h Et recte. scilicet est prouisum.

i. Egẽtes. nota q pdest pauptas. q̃ fauet pauptati. sic. ff.

de transac. cū hij. C. si in annos. et. C. de ep. et cle. si quis ad de
cimandū. C. pnl. et. ff. de of. p. illi. C. fi. Ar. ꝛra. ff. de excu. tu. et
cu. l. spadone. C. fi. et in aut. de testi. C. i. et illud paup vbiq; latz.
lz ecōtra dicatur cantabat vacuus coram latrone viator. ac.

a Vel. pro saltem. de interrogat. act. l. et quia. in pn. sicz.
b Haberent. sic. ff. de bo. possel. C. per quos autem.
c Aut hoc nō faciēt. i. nō satisfaciēte creditoribus. ac.
d Eo seruo. nunc libero facto. ac.
e Serui. quondaz. hz modo liber est.
f. Iniuria. quo ad famā. q etiā post mortē qnz dānat. ut. ff. de act. l. ex iudicio.
g Idēq; libtate. nō q dicat. instituo te sine libertate. qtūc nō esz heres. ut statiz dicet in fi. huius. C. sed ptermisit dacōem libertatis. ut in fi. C.
h Constō. ut. C. de necēriis. h. hre. insti. l. quidā in pn. ac.
i. Scriptura. sicut ex dacōe tutele. ut. j. qui da. tu. pos. in pn.
k Cū nō. h est noua rō de q pdixi mō. sed lex ipa antiqua fuit. ut. j. de hre. insti. C. i. l.
l. Instōmis ar. q aliquo ꝛcesso illud ꝛcedit sine quo illō ēe nō pt. ut. ff. de iure. o. iudi. l. ij. accur.
m. In fraudē. sic. ff. e. t. si. quis a qui. ma. libe. nō fi. l. in fraudē.
n Soluēdo. cū ꝛ seruant se hre creditores. ut. j. que in frau. et. l. omes. C. lucris.
o Nō est. et nūc eit penes soluēdo.
p Preualusse. nā quidā dicebāt q sufficebat solus euētus. alij dicebāt q exigebatur vtrūq; s. fraus et euētus. et ista snia pualuit. tn ex pdictis videbatur sufficē euentū solū. tn tē.
q Impediri. h diligēter atendē. q si directa detur libertas nō solū inter vinos. hz etiā in vltia volūtate duo necēria sūt. s. cōsilium. hoc ē fraus ꝛ euētus. ut h. et. ff. e. C. in fraudē. et. C. e. l. i. In fidei ꝛmissaria sufficit euētus. ut. C. qui manu. nō pos. l. h. et est rō. q facilius libertas de feō data ab hrede reuocatur q a defuncto cuius videbatur dispositio lex. ut. ff. de fideic. ꝛ. lib. l. iij. C. si in fraudē. Alia rō nōtur. C. e. l. i fraudē. in hjs aūt alienationibz q in fraudē creditoz fiūt die ut. j. de act. C. Ideō si quis.
r Sepe. Rn. tacite obiectōm. quō pt esse animus bonus cū ipa veritate fraudet eos. Rn. sepe em. ꝛc. Sz ar. ecōtra. C. de rescin. ven. l. quisquis. Accursius florentinus.

s Cū vtroq; fraus. s. et euētus interueit ut subicit. et fac ad
hz. ff. q et a quibz manu. li. l. si in fraudē. ꝛra. ff. man. l. ij. C. fi. hz
t Consilio. nota q tenetur de ꝛsilio. hz hic fuit fraus. et ideo
fuit tale ꝛcilū obligatoriū. q fraudulentū. ac.
u Eadē. s. de q̄ est habita mētio. ut. s. e. in prim.
x Minori. sufficit g si nō sit mmor. xx. an. etiā si non sit maior. ut qz tetigit vltimū die. xx. ā. ut. ff. de maū. l. i. sic m testō fauore fui. ut. ff. de testa. qua et ate.
y Sōm dcā. h expōe ut. s. t. i. C. multis.
z Consilū. i. apud locū illū ubi hētur sup hoc ꝛsiliū. i. deliberaco. et sic pōitur id qd fit p eo vbi fit. ut. ff. de insti. et iure. l. pnl. al. C. fi. Vel dic apd eos qui pfūt ꝛcilio. ut sūt oēs hntes ordiariā iurēdictōez. etiā mimi mgratus. cū hoc fit de voluntaria iurēdictōe. ut. ff. de of. p cō. et. le. l. ij. et in aut. d defencium. C. nlla. col. iij.
a Iuste autē causefa. ff. de manu. l. si minor. cum. l. seqn.
b Prem. Sz qu alit pt filius hre suū. sez prem vel econtra. vel frater frez suū siue sororē. Rz. bn. ut qz instituit dns filiū sui sui heredē vel filiū ancille. vel ecōtra. et sic de alijs. quo casu fit mstitutus heres. et lib. et dns oim bonorum quoz dns fuerit testator. ut. s. e. C. i. et. ff. d acqui. pos. cū heredes. Ite pt esse ut si hēat quis filiū ex ancilla sua. nā est suus ꝛ filius. ut. C. ꝛnia. de ma. l. fi. et ecōtra si suus hēat filiū ex dna. nā filius est ꝛ liber. et ꝛmmus. cū ventrem sequat quo ad statuz. ut. C. de rei ven. l. ptū.
c Naturales. et lmos. vel naturales tn. C. i.
d Pedagogū. s. qui ab inicio instruit pueros. a pedos qd est puer. et gogos qd est ducē. q. d. ductor siue gubnator puerorū.
d Alūpnū. quē vel quā alimus alit ut differat a supiori.
e Collactaneū. q simul mecū lactauit. quē frez bon. appellāt.
f. Ducatur. pstito sup hoc sacramēto. ut. ff. de ma. vin. h collactaneus. in fi. sta. ut mfirmitatis q tribuit dilacōem. ut. ff. si
g. Causa iu. quis caut. l. ij. C. iij. et. iiij. et. ff. de re. iudi. l. quesitū. vel alia qualibz iusta. ut. ff. ex qui. ca. ma. lz. l. i. in fi.
h Decē ꝛ septē an. Sz quō minor. xxv. an. pt esse pcurator. ut. C. de pcur. exigēdi. et. ff. de pcur. si minor. Rn. h ad negocia

fuū suū necessariū heredē
haberēt qui satisfacturus
esset creditoribz. aut hoc
eo non faciēte creditores
res hereditarias suū noīe
vendāt. ne iniuria defun-
ctus afficiatur. Idemq;
iuris ē. et si sine libertate
suus heres mstitutus est.
Quod nostra constō
non solū in dno q soluēdo
nō est. sed gnaliter cōsti-
tuit noua huāmtatis rōe.
ut ex ipa scriptura instōis.
etiā libertas et ꝛpetere vi-
deatur. cū non est vere smi
mile eū quē heredem sibi
elegit. si pptermiserit liber
tatis dationem suū remanere voluisse. ꝛ neminem
sibi heredē fore. In frau-
dem autē creditoz manu-
mittere videtur. qui vel iā
eo tpe quo maūmittit sol-
uendo nō est. vel qui da-
tis libertatibz desituru ē
soluēdo esse. Preualu-
isse tn videtur nisi aim q̄
fraudādi manumissor ha
buit nō impediri libtates
q̄uis bona eius creditori-
bus non sufficiāt Sepe

eni de facultatibz suis am-
plius q̄ in hjs est sperāt
hoies Itaq; tūc intelli-
gimus impediri libertatē
cū vtroq; mō fraudātur
creditores. i. et ꝛsilio ma-
numittētis. et ipa re. eo q
bona non sunt suffectura
creditoribz. Eadē lege
eliascentia dno minori. xx.
annis. nō aliter maūmittē
pmittitur. q̄ si vindicta
apud concilium iusta causa
manumissionis approba-
ta fuerit manumissi Iu-
ste autē manumissionis
cause sūt hee. veluti si quis
patrem aut matrē. filium
filiāue. fratres sororesue
naturales aut pedagogū
aut nutricē aut educato-
rē aut alumpnū alūpnāue.
aut collactaneū. manumit-
tat. aut seruū pcuratoris
habēdi gracia. aut ancil-
lam matrimonij causa. dū
tamen intra sex menses
vxor ducatur. nisi iusta cā
impediat. Et seruus qui
manumittitur procurato-
ris hn̄di gracia. nō minor.
xvij. ām manumittatur.

lz possit ipe ꝛ dna accusari. ut. C. d mu. q s. pp. l. i. et j. de hz. insti.
c Naturales. et lmos. vel naturales tn. C. i.
d Pedagogū. s. qui ab inicio instruit pueros. a pedos qd est puer. et gogos qd est ducē. q. d. ductor siue gubnator puerorū.
d Alūpnū. quē vel quā alimus alit ut differat a supiori.
e Collactaneū. q simul mecū lactauit. quē frez bon. appellāt.
f. Ducatur. pstito sup hoc sacramēto. ut. ff. de ma. vin. h collactaneus. in fi. sta. ut mfirmitatis q tribuit dilacōem. ut. ff. si
g. Causa iu. quis caut. l. ij. C. iij. et. iiij. et. ff. de re. iudi. l. quesitū. vel alia qualibz iusta. ut. ff. ex qui. ca. ma. lz. l. i. in fi.
h Decē ꝛ septē an. Sz quō minor. xxv. an. pt esse pcurator. ut. C. de pcur. exigēdi. et. ff. de pcur. si minor. Rn. h ad negocia

fuit. nō m iudicio esse pt. sic alias ē dña inter hos ꝓcuratores. ut. ff. manda. si ꝓcuratorē. ¶. i. Accur. florentinus.

i. Approbata. sc̄z maūmissionis. et apud concilīū. ac.

k Siue falsa. q. d. si dixit filiū lz nō sit. vel prem vel filiā. licet hæc ita non sint. ꝑm quosdā. qō reprobo. cū id qō falsū sit nl sit. nec pstet eām. ut. ff. de. ꝟ. sig. paulus. et. C. si ex falsis instru. p totū. et. ff. de exceptē. rei iu. l. qui agnitis. vñ dic. vera. i. iusta. falsa. i. iniusta. ut qz dixi eū sociū meū fuisse in armis vel i scolis. qō inducebā ꝓ iusta cā. et fuit talis cā. vel filis approbata. lz nō debuerit approbari. sic. ff. de l. j. si fideiussor. ¶. si. et. ff. de m mt. re. l. oēs. sic ecōtra iusta ꝓbēa. ut. s. t. i. in pñ. l.

l Retractet. quia nl facile immutādū est ex solēmbz. ut. ff. de in mt. resti. diuus. Sz ctra. ff. ō excu. tu. l. sz reprobari. i. Ren. Sz ꝗ fauore libertatis. illō fauore samtatis.

m Cū aūt ostitutus. nā cū dicit sme cā nō posse maūmitti. g ecōtra cū causa vz manumissio. sic. ff. de edn. si quis ex. ¶. ꝓtor. et. ¶. ꝓhibz. et. ff. de pacē. inter gentiū. ¶. ꝓtor. et. ¶. dolo malo. ac.

n Testamentū. si ē masculus. fēia vero m. xij. ut. ff. de testa. q̄ etate. et. ff. de liber. le. aurelio. ¶. gaius.

o Sz cū libertas. usq; nūc allegādo innuit q̄ eodem tpe possit manumittē q̄ testari. nūc ecōtra duas rō es ꝛ diuersas. Et qz mestimabilis ē libertas. cū si vendat quis se. pcū ad venditorē nō tñ fit. immo penes emptorē eundēq; dñm remanet. vñ est mestimabilis. ut hic et. ff. de reiur. libertas. et. ff. de ca. exi. l. i. ¶. fi. Et qz antiquitas aliter statuebat cui est ꝛsuendū. ut. C. de testa. l. testamta. quare visis allegacōmbz solvit media eligēs viā. sic ē. de rep di. ¶. cum ex aliena. lz sit ar. ctra. ff. de neg. g. nesenmus. in fi. et. ff. de in rem. ꝟ. si ꝓ pre. ¶. idēq; mediam viam. sic. ff. si pars hære. peta.

p Mediam. Nota. l. antiqui. Accur. floren.

q Impleuerit. sz hodie ex quo testari pnt ꝛ libtates relinquē pnt. ut m aut. ut spon. lar. col. ix. ¶. i. q̄ ex audit si in vltma volūtate velit quis libertatē relinquē. qō pz ex ꝟbo relinquere. qō m dcā aut. positū est. qō ad morientes tm spectat. ut. ff. de ta. exhi. l. i. ¶. fi. Sz quid si inter vinos velit quis maūmittere. sñ. nō pt. nisi hēat. xx. an. vel nisi cā ꝛgnita. cū nec liber iste. nec aut. loquatur nisi in vltima volūtate. vñ huatur tenor eiusdē legis

eliascentie. cū nō sit correctus. ut. C. de ap. l. pcipimus. in fi.

r Antiquitas. ut. ff. de postul. l. i. ¶. in ciū.

s Postulare. i. dēdi erū amici fui vel clientibus exponē. ut. ff. de postul. l. i. ¶. i. nō aūt ꝓ se potest esse i iure. ut. C. de aūc. prān. l. clatū. et est rō. qz qñ ꝓ alio accedit sibi imputet qui tali ꝛmit. ut eām suā. ut. ff. de mīū. l. cū mandato.

t Peruenire. inter rogatīe legas. et rñdeas. nō est rō quare sit diuersū. ē g et idē ius statuendū. ut. ff. de ꝟ. ob. l. a ticio. in fi. nā vbi ē eadē rō. idem ius statuēdū est. ut. ff. ad. l. acquil. l. illō. et. C. ad. l. falci. l. ul.

Semel aūt causa approbata siue vera sit siue falsa nō retracteur. Cū aūt certus modus manumittēdi in moribus. xx. ānis dominis ꝓ legē eliascentiam constitutus sit. euenebat vt qui. xiiij. annos expleuerat. licet testamētuz facē possit. et in eo sibi heredem instituere. legataqz relinquere possit. tñ si adhuc minor sit. xx. annis libertatē suo dare nō poterat. qō nō erat ferēdū si is cui totorū suorū bonorū in testamēto dispositō data erat vm suo dare libertatem nō pmittebatur. Quare non similiter ei quēadmodō alias res ita et suos suos in vltima voluntate disponē quēadmodō voluerit. pmittimus. ut libtatē eis possit prestare. Sz cū libertas inestimabilis res sit. et ꝓpter hoc ātē. xx. etatis annū ātiquitas libtatez suo dari ꝓhibebat. ideo nos mediam quodā modo viā eligētes. nō aliter minori. xx. annis libertatē in testō dare suo suo cōcedimus. nisi. xvij. ānū impleuerit et. xviij. annū attigerit. Cum enī antiquitas huius etati et ꝓ alijs postulare cōcesserit. cur nō etiā sui iudicij stabilitas. ita eos adiuuare credatur. ut et ad libertates dandas serius suis possit peruenire.

De leg fusia camia tollēda.

Lege fusia camina certus modus cōstitutus erat in suis testamēto manumittēdis. quam quasi libertates impedientem et quodammodo inuidam tollendam esse censuimus. cum satis fuerat inhumanum. viuos quidem licentiam habere. totam suaz familiam libertati donare. nisi alia causa impediat. libertatem morientibus aūt adimere huiusmodi licentiam.

De hijs qui sui vel alieni iuris sunt.

De lege fusia. Lege fusia ēcus. ut ultra duos vel tres forte nō possit maūmittere in vltima volūtate. ut j. e. in fi.

p Modus. i. numerus. Quā. s. l. fusia. rus. camnā forte a quodā q̄ cams noiabat indutū ut in publi. dz. ut j. de act. ¶. alie. nā cams suabat naturam qui stat in palea qui nec sibi pt hre paleā. nec alij pmittit accipere. sic nec sibi poterat tenere suos. quia moriebatur. ut j. de bona. ¶. siue falsa. nec libertatē patiebatur eis dari. vñ meio camina dz. ut sit ꝛns nomē rei. ut j. de bonac. ¶. est ratiud.

a Impedientē. id ē impedimentū afferē.

b Inuidā. nō. tē. ecōtra inuidos. sic. C. de cadu. tol. in pñ.

c Familiā. i. omes suos q̄ familia dñr. ut. ff. de ꝟ. sig. ꝓnunciacō. ¶. i. ac.

d Causa. ut fraus vel etas maūmittēs. ut. s. t. i. in pñ. et. ¶.

e Moriēbz. Sz quō pt aliquid adimi cui nihil hēat. ea dē. nā mors omia abstulit. ut in aut. de nup. ¶. de ceps. col. iiij. Sz. die moriēbz. i. ad mortē tendētibz. qz laborabat in extremis. ul' qi. vel ē erat sanus. sz ex more mortis ꝗ faciebat. ut. ff. de bon. cā mor. l. iij. et. iiij. et. v. et. vj. ea q̄ fiunt inter vinos trahuntur

f Adimē. nota ꝗ ar. q̄ ad volūtates vltias. sic ecōtra. ff. de pac. l. pactū.

g De hijs qui sui vel alieni iuris sūt. Hica. hic restringitur primū mēbrū diuisiōis posite. s. de in. pso. ut nō ꝓhendat quosdā liberos hoies. s. filiusfa. Ite statū cū dicit. alieno iuri. ampliat scōm membrū diuisiōis. ut ꝓhendit etiaz quosdā liberos. s. filiusfa. cū g fiat addicō ꝛ detractō dicte diuisionis. iam est de iure ci. hæc diuisio. ut. ff. de iusti. et iur. l. ius aūt ciuile. At supior de iur pso naz fuit ꝑm ius naturale et gen. et ibi diximus. et idō immutabile ē. ut. s. de iu. na. et ci. ¶. pen. l. ac.

Sequitur diuisio. que est de iure ciuili. cū in ea ius gentiū distinguatur. ut. ff. de iust. et iur. ius ciuile. sup pior aut quā habuimus. s. de iur. pso. i. Rn. est de iure gentiū. cū nō sit seruitus iure naturali ogmta. ut. s. de lib. C. i. Accur.

a Iuris. quedā neutro iure tenētur. ut filij qui pres sūt capti ab hostibz. ut J. qui. mo. ius pa. po. sol. C. si ab hostibz. nā z alie quedā sūt m pendēti. ut. ff. de vsufruc. hz z si quis interduz. C. i. et in aut. de nō alienā. C. h aut. col. i. et hoc sm quosdā. Nostra. nā sui iuris sūt. cū enim pr sit suus hostiū. et m eorp tate. ut. s. de iur. pso. C. sui. g aliū hre nō pnt in ptate. ut. ff. de acqui. re. do. hō liber. C. quicqd. ff. de acqui. pos. l. cū heres. circa mediū. et. ff. ad. l. iul. de adul. l. sic euenit. et preterea eorp rō vel sma est absurda qui dicūt q hec diuisio recipiat mediū. ut. C. de sen. pas. l. fi.

b Ptate. hoc vbum quīq modis accipit. ut. ff. de v. sig. l. ptās.

c Simul. nā ut dicit aristoteles. otrariorp eadem est disciplina. ut h. et J. de tutel. i. Rz. et. ff. e. l. i. et est h arq p noticiā vnius im mediatorp puenit ad alterius noticiā. et facit ad hūc. C. ff. de pcur. l. pomponi. C. p. et. ff. e. l. i. et. ff. de pto. stip. l. i. C. stipl'a conū istarp J. de tutel. circa d

d Gentis. i. de pn. iure gentiū introducta. ut. s. de iur. pso. C. suitus.

e Anima dūtere. id est in animo vtere z cogitare. ut dixit catho. f.

Esse. improprie ponitur pro fuisse. ut statim colligitur. et. ff. e. l. i. et erat eadē pri in filiū. ut colligit sm vnā lram. ff. de lib. et postu. l. in suis. et J. de noxa. C. fi. et. C. de pa. po. l. fi.

g Dno. vel quasi dno. ut fructuario et bo. fi. pos. quibz queritur ex duabz caus. ut J. p quas pso. no. acqui.

h Quodcūz. s. iuste. sm quosdā. ut. ff. de acqui. C. de hjs. pos. q suus. in fi. Sz certe hoc ēe nō pt. nā si acquiritur. g dno. qsibi nō. ut J. p qs pso. no. acqui. C. Itē sui. et. ff. de acqui. hre. placet quare dic q sp dno querit. etiā si p volū vel metū suus acquirat. ut. ff. p emptore. l. iij. C. celsus. et. C. pomponi. et. C. si suus. Sz hoc solo inspecto an querat. puta si suus stipulet opas a liberto. ut. ff. de sti. h. l. antepnl. vel si aliud fem sit m stipulacōne. ut J. de sti. h. C. hz cū fem. msi in casibz. qd dic ut J. de sti. h. hz cū. nec ob. dcā lex. q suus. q nunqd dno ut sibi remaneat. nam tenet reddē. Sed nūquid libertas data a dno vel a lege qd fit interdū. ut. C. de h. qui p premio lib. ac. p totū. et in aut. de mo. C. ij. dno querit. Rn. nō. nā lz queratur suo libero. tn nō pt dari libtas. ut. ff. de fideicom. lib. gnaliter. C. si homi. tn eo ipo momēto sic fit liber ut dnm nō hat. et sic hec oppositio est de pūcto. sic z al. ut h vadit romā. et h facit murū. nō est tn vera eū misse vel opus fecisse. lz sit in vltio momento pficiēdi. Silis questio fit. ff. q metus cā. l. extat.

Sequitur de iure psonarp alia diuisio. Nam quedarp psone sui iuris sūt. qdam alieno iuri subiecte sūt. Rursus earp q alieno iure sūt subiecte. alie sūt in potestate parētum. alie in potestate dominorū. Videamus itaqz de hjs que alieno iure subiecte sūt. Nā si cognouerimus que iste psone sūt. simul intelligemus q sui iuris sunt. ac pius inspiciamus de hjs que in ptate dnorp sunt. In ptate itaqz dominorp sunt serui que quidez potestas iure gētiū est. Nam apud oēs p eque gētes ammadūtere possumus. dnis in seruos vite necisqz potestatē esse. et qdcunqz p suū acquiritur. id domino acquiritur. Sed hoc tpe nullis hominibus qui sub imperio nostro sūt. liceat sme causa legibus cognita. in seruos suos supra modū seuire. Nam ex ostitū cōe diui. pij. Antonini. qui sme causa suū suū occiderit nō minus puniri iubetur. qp si alienum seruū occiderit. Sed etiam maior asperitas dominorp eiusdē principis ostitutione coherceturNam antoninus ostultus a quibusdā presidibz puniriarp de hjs suis qui ad edē sacram vel ad statuam principis ofugunt pcepit. ut si intollerabilis videatur seuitia dnorum. cogantur suos suos bois cōdicōnibus vendere. vt pciuz dominis daretur et recte. expedit enim rei. pu. ne sua re quis male vtat.

Cuius rescripti ad heliānū marcianū emissi. vba

lis. Sz z hoc licet. id ē licitū est legibz. q si seruus scat insidias dno parari. et ipe auxiliū nō tulerit. suppliciū dz pstare qd mortem mterptamur. hz et si accusauerit eum criminaliter excepto crimie maiestatis. ut si dnm viderit pcidētem z eū nō adiuuerit. vel si immiscuerit se vxori sue l'alijs mo. m Cognita. ut q cū vxore inuenerit ul' filij delicto. quo casu etiā occidē licet. ut. ff. de. v. ob. q suū. et. ff. de l. j. qd g. C. si heres. et. ff. ad. l. iul. de adul. marito. C. i. si aut ē al' deliquit. vel dno non obedierit legitīe eum corrigē pt. nō tn vltra modū bonī viri arbitrio opnsū. ut. C. de emē. h. l. i. Sz nunqd sme cā verberare pt. Rn. sic. modice secōm Jo. ut. C. de emen. h. l. i. Licet pla. dixit q nō. aliter tenetur vendere vel dare. ut. ff. de l. cor. de sicca. ut h sequitur. et. ff. e. t. l. i.

n Constōne. cuius vba sūt J. e. C. si.

o Seruū alienū. Sz certe qui suū alienū occidit lege acquilia tenetur. ut. ff. ad. l. acquil. l. ij. in pn. et J. ad. l. acquil. in pn. que actō hic hre locū nō pt cū nō dno. immo cōtra dnm dare. qd esse nō dz. ut. ff. ad. l. acquil. Itē mela. C. legis. Sz dic. q hoc ē quantū ad criminalē penā. l. cornel. de sicca. ut J. de pu. in. C. Itē lex. q pena tam in suis qp in liberis locū hz. ut. ff. ad. l. cornel. de sicca. l. i. C. i. interdū etiā similiter tenetur si alterius interest. ut creditoris. ut. ff. de pignor. seruū. vel fructuarij. ut. ff. ad. l. acq. sed h. pprietatis. et. ff. de dolo. hz et elegāter. Ac.

p Sz et maior. id est magna vel maior qp equū sit.

q Consultus. id est interrogatus. sic. ff. de pact. l. Itē qr. C. h. vñ illud. Consulto te querēs. tibi osulo oslū dans. Ac.

s Cogantur. nota hic q aliquis cogitur vendere rem suam bonis sez ut pciū habeat et ad dnm primū non reuertatur. ut J. pr. C. et. C. si in fi.

t bonis odicōm. ne exponātur vel pstituātur in eodē. ut J. pr. C. et. C. si.

u Recte expedit. scilicet pcepit. ac.

x Vtrat. qr interest pncipis locupletes sb se hre subiectos. ut in aut. ut iudi. sme quoquo. suffra. C. cogitacō. col. ij. quod non contingēt si cui libero suos suos liceret occidē. Et nota q

al' de nō eligendo

illud idem interest priuati pncipaliter · et rei · p · interest secdario · ut · s · diximus de iusti · et iur · in fi · ar · ctra · ff · so · ma · etiã · C · licet · et · l · si constante · C · si maritus · Accur · floren.

a Marcianũ · p consulem ꝓtute ur · ut · ff · e · l · ij ·

b Dnor · hincinde allegat · et duas p dnis rões vel dcã poit.

c Illibatam · i · nõ diminutã · d Interest · id est eis pterit. ut suos nõ pdant · et sic denegetur sez a nobis · vel dic · interest · i · ad eos pt̃z ne denegetur · sez a se dnis · cum forte vxor vel filij vel alij dni familiares infeiãt hoc · sj pa verior.

e Iniuria · quã paciuntur iur naturali inspecto · nõ iure ciuili · ut J · de iur · C · huius · f · Denegẽt · sic · ff · de of · p · ur · l · i · C · q aut.

g Sacrã · ad q loca olim ꝛ hodie ꝛfugiũt · circa quod distingue ut diximus in aut · de man · prim · C · neq aut · col · iij · ac.

h Infami · i · infamata seu magr iniuria.

i Fraudẽ · vel euidẽtem qꝫ dno nõ obedit · vel callide dicẽs se nõ esse istũ qui fugit.

k De pria ptate.

N ptate · h verbũ multis modis sumitur · ut · s · t · px · diximus · C · i.

l Iustis · q sũt iuste dicitur J · t · px.

m Nupcie · et dicuntur ab abnuẽdo · id ẽ velãdo · qꝫ velate incedere debẽt · ut ait phiõ · sj mrimoniũ dr ideo · qꝫ mulier nubit ut mr fiat · et h duo noia lz diuersa rõmbz idẽ signãt. Itẽ ꝛiugũ et ꝛnubiũ et ꝛsorcium · ut · ff · de ritu nup · in eo iur · C · hoc caput · lz h vltimũ qnqz inter suos accipitur · ut · C · de his h · fug · l · fi · inter quos ꝓprie dr cõtubermũ · ut · C · de incest · nup · cũ ancillis. · ff · de re · iur · l · nup · cias · et illa ꝛiunctõ

n Coniunctio · aiorꝫ · nõ corporꝫ tm · ut aiorꝫ signat vnionẽ que ꝛsistit inter rẽũ ꝛ iustã aiaz · vn aplis qui adheret deo vnus spũs est cũ eo · reliquũ sez ꝛiunctõ corporũ designat ꝛformitatẽ q ꝛsistit in carne inter xpm ꝛ scãz eccia · id est humanũ genus · vn euãgelista · ꝛbũ caro fcm est ꝛ habitabit in nobis. · quo ad affectõez · sic · s · de iusti · et iur · in pn.

o Indiuiduã · · actu enĩ plerũqz fit separatio iur tã veteri qꝫ nouo pmittẽte · ut · C · de repu · ꝛsensu · et in aut · de nup · C · si g · et in aut · ut lice · ma · et amie · C · qꝫ vero · col · viij · Sz nũquid hãc affectõem hz aliquis ad ꝛcubmã. Qnqz certe sic · et ideo adiciias huic diffinicõi · diuini ꝛ humani iur ꝛnicatio · ut · ff · de rit · nup · l · i · Diuini · qꝫ eiusdẽ secte debẽt esse · ut non sit vnus xpianus et alter iudeus · ut · C · de iudeis · ne quis · humani · qꝫ soror viri sequitur vxor · ut · ff · ad municip · l · fi · C · ij · Sz secus ẽ in ꝛcubina · vel qualibz minus legitima vxore · ut · ff · ad municip · l · si de iure · C · fi · lz ꝛcubiatus iure pmittẽte sit · ff · de ꝛcubinis · l · ꝛcubinatu · in fi · neqz vz opposicõ de mre ad filiũ · qꝫ ibi nõ est tlis ꝛsuetudo.

qualis ad vxorẽ · ut J · t · i · C · g · et in aut · quõ op · e · C · i · col · i · et · C · quãta · ibi · sj aut sole · tẽ · ac. · ptẽ · pmo qꝫ necitate famis venp Ius aũt · qd ꝛsistit in se · dere pt vel obligare · ut · C · de pa · qui fi · dis · l · ij · Secdo qꝫ ab eo in ius vocari nõ pt · ut · C · de in ius · vo · · l · fi · Tercõ · qꝫ nec cũ eis agendo in dicio dre possumus · ut · ff · de iud · l · lis · Quarto qꝫ p eũ acquirimus ut J · p quas pso · no · ac · C · i · Quinto qꝫ in iudicio ꝛtra aliũ sme licẽtia nra esse nõ pt · ut · C · de to · q li · l · fi · C · · i · Sexto qꝫ eo inuito sua bona aduentícia administramus · ut J · p qs pso · no · ac · C · i · Quidã tn dixerũt qꝫ alimẽta administrẽ hoc iure pstantur · qd falsũ est · cũ in emãcipatis h fit · ut · ff · de liber · agnos · l · si quis a liberis · in pn. Itẽ ciuilis obligatio inter nos esse non pt · ut J · de inutil · sti · C · Itẽ inutilis ẽ · Et octauus ut possim petere filiam in meã ptãtez · circa qd distingue · qꝫ aut a nullo detinetur · aut ab aliquo · si ab aliq volẽs ã inuitus · pmo casu petã eũ p officiũ iudicis · de lib · exhi · l · · iij · C · hoc aut · et pin diciali actõne in rem agam · ut J · de act · C · pindiciales · nõ medicto nisi i casu · ut si volo eũ adire hereditatẽ in qua factus est hẽs · ut · ff · de acquir · hre · si quis michi · C · iussu · et de lib · exhi · si eũ in secdo cadẽ auxilia locũ hnt · et plura · s · rei vendicacõ de iure romano ꝛ · ut · ff · de rei ven · l · i · C · i · in tercio locũ hz interdictũ · Itẽ actõ in rem de iure quiritũ · ut · ff · de rei ven · · l · i · C · i · et de li · exhiben · l · i · i · fin.

q Romanorꝫ · id est oim qui sunt de romano impio · alie vero gentes quedã ut suos tenẽt filios · ut sclami · alie ut prorsus absolutos · ut francigene · ideo caute dicit J · talem qualem.

r Ex vxore · aliud si ex ꝛcubina · ut J · t · i · C · fi · vel in cesto coitu natus · ut in aut · quibz mo · na · effi · le · col · iij · C · fi.

s In tua · si tn tu sis tui iur · nõ al · ut · ff · ad · l · iul · de adul · sic eue · met · ag · tu · C · i · et in hoc sequitur ꝛdicõem pris · ut · ff · de sta · ho · l · cũ legitime. De nupcijs Rica.

t Nõ erũt · qꝫ qui nascũtur famil · sequũtur · ut J · de le · ag · tu · C · i · et in hoc sequitur ꝛdicõem pris · ut · ff · de sta · ho · l · cũ legitime. De nupcijs Rica.

Vstas aũt nuptias inter se ciues romani cõtrahũt · qui sm precepta legum iustis nuptijs pcreauim? Nuptie aũt siue matrimoniũ est · viri et mulieris ꝛiunctio indiuiduã ꝛsuetudinẽ vite ꝛtinens. Ius autẽ potestatis qd in liberos habemus ꝓpriũ est ciuiũ rõnorꝫ Nulli autẽ alij sũt homines qui talẽ in liberos habeãt potestatem qualẽ nos habemus. Qui g ex te ꝛ vxore tua nascitur · in tua potestate ẽ. Itẽ qui ex filio tuo ꝛ vxore eius nascitur · id est nepos tuus · et neptis eq in tua sunt ptãte ꝛ pnepos et proneptis · et deinceps ceteri. Qui tamẽ ex filia tua nascũtur in potestate tua nõ erũt · sed in patris eorꝫ. De nuptijs.

Vstas aũt nuptias inter se ciues romani cõtrahũt · qui sm precepta legum

q Romanorꝫ · id est oim qui sunt de romano impio · alie vero gentes quedã ut suos tenẽt filios · ut sclami · alie ut prorsus absolutos · ut francigene · ideo caute dicit J · talem qualem.

r Ex vxore · aliud si ex ꝛcubina · ut J · t · i · C · fi · vel in cesto coitu natus · ut in aut · quibz mo · na · effi · le · col · iij · C · fi.

s In tua · si tn tu sis tui iur · nõ al · ut · ff · ad · l · iul · de adul · sic eue · met · ag · tu · C · i · et in hoc sequitur ꝛdicõem pris · ut · ff · de sta · ho · l · cũ legitime. De nuptijs Rica.

t Nõ erũt · qꝫ qui nascũtur famil · sequũtur · ut J · de le · ag · tu · C · i · et in hoc sequitur ꝛdicõem pris · ut · ff · de sta · ho · l · cũ legitime. De nuptijs Rica.

u Precepta · que sunt J · e · t · per totum · ut colligemus in magna glosa J · e · C · sunt et alie. Accursius florentinus.

a Puberes. id ē maiores. xiiij. an. ut ⁊. quibꝫ mo. tu. fi. in pñ.
b Potētes. id est maiores. xij. an. ut ⁊. qui. mo. tu. fi. i. ſ̄n.
ſ̄ in ſponſalibꝫ. vij. anni ſufficiūt. ut. ff. de ſpon. l. ſponſalibꝫ. Sz
nūquid hodie. x v. anni ſūt necēſſij ad mrimoniū. ut in aut. de cō.
nō ſo. pec. C. generaliter. coll. vij. ſ̄n. lex illa ꝛ ſuetudinē ⁊ freqn-
tiā hoīm poſit ⁊c. nūquid ſi aliq̄s ante q̄ iſtud tps ſit inuētus ſuf-
ficiēs ad mrimoniū.
vidēt q̄ nubere poſſit. ut
. ff. qn di. leg. ce. l. pnl.
quaſi felici duploma-
te vſus. ut. ff. de. ꝟ. ob.
ꝛtinuus. C. cū ita. ſed
ꝛtradico immo. l. iul.
de adulterio ⁊ ſtupro
ꝛmiſſo poterit puri.
ut. ff. de adul. inter li-
beros. i. ſ̄n. et ē. p ſ̄
. ff. de ꝛcubinis. l. i. C.
fi. ſi aūt de feō intra di-
ctū tps vxorē quis ac-
cepit. tūc erit vxor cū
ad etatē p̄dictā pue-
nerit. ut. ff. de rit. nup.
. l. mmorē. accur.
c Parentū. ſz qui
ſūt iuris ſui cuiuſcūq̄
etatis ſint. ſic et ma-
fa. ſ̄ filij ⁊ filiefamil.
qui ſūt in ptate cuiuſ-
cūq̄ etatis ſint. ut. ff.
de hijs qui ſūt ſui iuris.
. l. nam ciuiū.
d In ptate. ergo de
emācipatis vidēt idē.
ut. C. e. l. vidue. ſ̄ illō
ꝛſiliū eſt. nō p̄ceptuz.
q̄ aūt poſſit filius e-
mācipatus dī. ff. de ꝛ-
ta. l. ij. C. ſi emanci. et
. ff. e. de ri. nup. l. filius
emanci. ac.
e Et ciuilis. q̄ eſt in
ptate de iure ciuili ro-
nor. ut. s. t. i. C. iuſ.
f. Et naturalis. q̄
pr. ut. ff. de iuſt. et iu.
g Debeat. al. . l. ij.
nō vz. ut. ff. de ſta. ho.
. l. paulus. i. ſ̄n. vidēt
aūt ꝛſentire miſi ꝛtra-
dicat expſſe. ut. ff. de
ſpō. l. in ſpōſalibꝫ. in fi.
h Sōn quesitū. q̄ pa-
tris ꝛſenſus exigit.
i. Poſſit. cū pr nō
poſſit ꝛſentire. ut. ff.
de iur. eo. l. ij. C. furio-
k Sup filio. . ſus-
nā de filia facile ꝛſen-
ſū fuit. q̄ forte calidi-
or ſanguis ē in ea. ut
in aut. de nō eli. C. cū g.
col. i. vel verius ꝓpter fragilitatē ſexus. ar ⁊. qui. ali. lz. in pñ. fi.
l. Deciſio. i. ſūma vel lex. ut. C. e. ſi furioſi. . prima nō placet.
m Qua. deciſione. . captus fuerit ⁊ abſuit pr p triēnū. vel ſi
n Furioſi. idē et ſi. nō ſcitur an viuat vel non. ut. ff. e. l. ſi ne-

colxunt. maſculi quidem
puberes. femine autem
viri potētes. ſiue patreſ-
familias ſint. ſiue filij fa-
d ū tamē ſi filijfa. ſint ⁊ cō-
ſenſū habeāt parentū quo
rū in poteſtate ſunt. Nam
hoc fieri debere et ciuilis
et naturalis ratio ſuadet. in
tātum ut iuſſus parētis p-
cedere debeat. Vnde q-
ſitum eſt. an furioſi filia nu-
bere. aut furioſi filius vxo-
rem ducere poſſit. cūq̄ ſu-
per filio uariabatur. nra p
ceſſit deciſio. qua pmiſſum
eſt ad exemplū ſiue furio-
ſi. filiū quoq̄ furioſi poſſe
et ſme pris mteruētu ma-
trimonium ſibi copulare
ſm datū ex nra conſtōne
modū. Ergo nō omēs
nob vxores ducere licet.
Nam a quarūdam nupti-
is abſtinēdum eſt. inter
eas enim p ſonas que pa
rentum. liberorūue locū in
tra ſe obtinent. ꝛtrahi nu
ptie non poſſunt. veluti in
ter patrē et filiam. vel auū
et neptē. vel matrem ⁊ filiu-
um. vel auiam et nepotem.
et uſq̄ ad infinitū. Et ſi
tales p ſone inter ſe coie-
rint. nephariaſ atq̄ in ce-
ſtas nuptias contraxiſſe
dicūtur. Et hec adeo ve-
ra ſūt ut quāuis p adopti-

pos. C. fi. et. l. ſi ita.
o Scōm datū. ſz quātitatē primonij pris data. ut. C. e. l. ſi
furioſi. in fi. ſ̄ iure canonū ſufficit ꝛſenſus eorū de quorū mrimo-
mio agitur. ſ̄ illud forte in alijs. nō in filijſſa. intelligit. vel cre-
do. q̄ hoc corrigitur. q̄ honeſta res eſt ꝛtrahē mrimoniū. ſicut
et intrare mōſteriū. ut in aut. de ſan. ep C. nūc aūt. coll. ix.
p Ergo. q̄ hm pre-
cepta legū fūt mri-
moia. g. ⁊c.
q Nō oēs. ſ. mlieres.
r Quarūdā. ſ. mlierū.
s Inter eas ad infi-
nitū. adeo ut ſi ada-
hodie viuēt nō poſſet
hre vxorē hm ſo. ut
. ff. de ri. nup. l. nuptie.
t Idē iuris. ut non
poſſunt ꝛiungi.
u Inter ſ̄ nō tanta.
ſz uſq̄ ad gradum
. vij. hm canones. ut
. xxxv. q. iij. c. p gemi-
em. et. c. de ꝛſang. mita-
te. et. e. in copulacōe.
et. c. nlli. ſ̄ hm. l. uſq̄
ad quartū. ut ⁊. e. C.
fris. idē hodie iure ca-
nonico. ut ex. d ꝛſan.
et affi. c. ult. ſ̄ tn alit
accipitur gradus ꝑ
canones q̄ hm nos.
ut dices ⁊. de g̃dibꝫ.
x Quādiu. ſic. ff.
de. ꝟ. ob. ſi ſtipul. in
fi. ſic. ff. de li. et postu-
ſi quis postu. in fi.
y Diſſoluta. q̄ ipa
eſt emācipata. ut differat a ſeqnti caſu.
z Generū. i. maritū.
a Eū. ſ. prez. . filie.
b Ante. i. primo.
c Filiā. hoc ideo q̄
emācipacōne fēa dcſi
mit eſſe agnata pri. g
p prem nō pt fieri ag-
nata tali adoptuo. ut
. ff. de adopē. l. qui in
adopcōne. hodie vēo
nō dſmit. ut ⁊. de leg.
ag. ſuc. C. fi. et ita hoc
ꝛſilū hodie nō valet.
d Nurū. i. uxorem
filij. ut pbatur ⁊. e.
. C. affinitatis.
e Eum. ſz prem.
g Antea. i. primo.
h Fratris cuius. ſ̄
oppōnitur filiā aui uſ
auie nō poſſum ducē.
tamen neptē poſſum
q̄ eſt michi ꝛſobrina.

onem parētum. liberorū
ue loco ſibi eſſe cepernt.
non poſſunt inter ſe matri
monio iūgi. int antū ut eti-
am diſſoluta adopcōe idē
iuris maneat. Itaq̄ eam
que tibi p adoptionē filia
vel neptis eſſe ceperit. nō
poteris vxorē ducē. quā-
uis eam emancipaueris.
Inter eas q̄ p ſonas q̄
ex tranſuerſo gradu co-
gnacōnis iungūtur. ē que
dam ſimilis obſuacō. ſed
non tāta. Sane enim
inter fratrem ſororēue nu-
ptie ꝓhibite ſunt. ſiue ab
eodem patre eadēq̄ ma-
tre nati fuerint. ſiue ex al-
tero eorū. Sed ſi qua
p adoptionem ſoror eſſe
tibi ceperit. quādiu quid
ꝛſtat adoptio. ſane inter
te et eam nuptie cōſiſtere
non poſſunt. Cū vero
per emancipacōz adoptio
ſit diſſoluta. poteris eam
vxorē ducere Sed et
ſi tu emancipatus fueris.
michil eſt impedimēto nu-
ptijs. et ideo ꝛſtat ſi quis
gnm adoptare velit debē
eū ātē filiā ſuā emācipare
et ſi q̄s velit nurū adoptare
debere eum ante filiū ſuuz
emancipare. Fratris ve
ro vel ſororis filiam. vxorē
ducere non licet. ſed nec

ut ⁊. e. C. duor. R. hāc regulā ſtricte intelligi in eo caſu in quo
loquitur ⁊ in oīm ſili. ſz qn ego et illa cuius filiā ducere nō poſ-
ſum ſumus in gradu ſcdo ad ſtipitē. et in ptate eiuſdē. et ſic cu-
ius. ſz fratris vel ſororis mee filiā. ⁊c. et ſ̄ in naturalibꝫ. ſecus

in adoptiuis. utq. ꝓx. C. Accur. florentinus.
k Eius. sic ꝛstrue non videris impediri. du. vx. fi. e.
i. Ciuili iure. de naturali ꝛstat. de ciuili sic ꝓto. illa filia sororis adoptiue nō est in ptāte mris. utq. de hre. q. et dif. C. qua de cā. g. nō trāsit in ptātem illius qui adoptat mrem. lz mr trāseat. qz illi transeūt cū alijs qui sūt in ptāte. utq. ti. i. C. illud. et. ff. de adopc. si pr. at ipa mr adoptata ē michi ꝛnūcta p agnacōem pprez in cuius potestate est. ff. de adopc. l. qui adopc. Ac.
k Duoꝝ. h ꝑm. l. ut h. et. C. e. celebrādis. secus int canonū. vel dic hunc. C. loqui de adoptis. secus in naturalibz.
l Itē amitā. q est soror pris.
m Adoptiuam. ab auo paterno. ac.
n Itē materteram. caute. qz non repeit adoptiuā materterā. rc. qz matertera vel auūculus nō fit adoptione. ut h. et. s. e. C. eius. et. ff. e. si qua. C. fi. alas. l. adoptio. Sz ꝛtra vidz. ff. de ri. nup. l. p adopcōem. C. fin. Rn. illud intelligitur qn adopcō in nepotē qi ex filia natū. vel in ꝓnepotez ex nepote nato ex filia. qd possū sicut si nullū haberez filiū. utq. t. i. C. lz. tūc enim soror ꝛ frater ei loco cuius filij facta est adopcō. est matertera. et auūculus est. alij michi filij sūt. utz. et sic nō imitat naturā. qz aliter nepos ex filia naturali et lma nō est in ptāte. h aūt cū suis ꝛcor. loquitur. qn aliquā adopto in filiā. hec quidē nō erit matertera filijs natis ex alia mea filia naturali ꝛ lima. Sz q est rō diuersitatis. Rz. qz altero casu. scz qn adopto in nepotē ex filia. est comodū materterе ꝛ auūculo. qz maiores quid ē parētes imperāt minoribz. qd secus est in adūso casu. et ex hac pendet alia. ut naturales ꝛ legitimi sint adoptiuo subiecti. et est ridiculū. ecōtrario casu esset equū.
o Et magnā. magna matertera soror auie materne ē. amita magna soror aui prīm est. ut q. de gra. et affi. C. iij. et iiij. Sz quid de fratre aui materni. Rn. est patruus magnus. ut. C. de successorio edicto. l. i. lz pla. ꝛtra. ut ibi no. Sz cū sint in quarto casu quare ꝓhibētur ut. s. e. C. fratris. Rn. qz hee psone sunt de supioribz transuersalibz q hntur loco parentū. ut in hoc. C. et qz ipa est in primo gradu stipitis ut no. s. C. h nec nepotē. et sic nota caute. qz ordo transuersaliū subdiuiditur in tres ptes. s. j. et ex latere. ut q. de gradi. C. ij. et. iij. et. iiij. et. v. et. vj. et

neptez frīs vel sororis q's ducere potest. q'uis q'rto gradu sint. Cuius enim filiā vxorē ducere nō licet neqz eius neptē pmittitur
C Eius vēo mulieris quā pater tuus adoptauit filiam. nō videris impediri vxorē ducere. qz neqz naturali neqz ciuili iure tibi cōiūgūt.
C Duoꝝ aūt fratrū vel sororū liberi. vel fratris ꝛ sororis ꝛiūgi possūt
C Itē amitaz licet adoptiuā ducere vxorē nō licet C Itē nec materterā. qz in loco parētū habetur Qua racōne verū est. magnā q amitā ꝛ materteram magnā ꝓhiberi vxorem ducere.
C Affinitatis q venerationе quarundam nuptiis abstinere necesse est. vt ecce priuignaz aut nurū in vxorē ducere nō licet. qz utreqz filie loco sūt. q ita scilicet accipi debet. si fuerit nurus aut preuigna tua.
C Iam si adhuc tua nur? est. id est si adhuc nupta

est filio tuo. alia racōe vxorē eam ducere nō possis qz ea dē duobz nupta ēe nō potest. C Itē si adhuc preuigna tua est. id est si mater eius tibi nupta est. ideo eam vxorez ducere nō poteris. qz duas vxores eodē tpe non licet habere. C Socrū q ꝛ nouerca ꝓhibitū est vxorē ducere. qz mris loco sūt. qd et ipm dissoluta demū affinitate ꝓcedit. alioquī si adhuc nouerca est. id est si adhuc patri tuo nupta ē. communi iure impediuntur tibi nubere. qz eadem duobus nupta esse nō potest Itē si adhuc socrus est. ꝛ. si adhuc filia eius tibi nupta ē. ideo impediuntur tibi nupcie. qz duas vxores hre nō potes. C Mariti tn filius ex alia vxore. et vxoris filia ex alio marito. vel ꝛtra. mrīmoniuz recte ꝛtrahūt. licz hēant frēm sororēue ex mrīmonio postea ꝛtracto natos.

mai or est abstinētia ꝓsus supiores ut hic. et inferiores. ut. s. e. C. fratris. q tranſuersaliū. ut. s. e. C. duoꝝ. accur. floren.
p Affinitatis. est aūt affinitas. regularitas psonaꝝ ex nuptijs coniunctarum omm carens parentela sanguinis. ut. ff. de gradi. nō facile. C. affines. et. C. sciendū est. Ideo dicit ex nuppcijs. qz sine nuptijs ꝛtrahi non pt. h ꝑm canones etā sine nuptijs. Sz cū vxor videatur affinis viro. quare pmittitur mrīmonio vti. Rn. nō est. h cā affinitatis.
q Quarūdā. mlier.
r Preuignā. h nomma exponūtur statim ꝓx. i. ꝓ. q ita. rc.
s Loco sūt. fa. ad h. ff. so. ma. quia.
t Accipi dz. scilicet hec ꝓhibitio.
u Nurus est. q continētur appellacōne istarum. dic ut. ff. e. l. adoptiuus. C. videa
p Nupta. mus. est. ar. sumitur hic et ex ꝓx. Rz. q si quis hz gnale auxilū nō pt petere spāle. ut. ff. de min. l. in cause. et de. ꝓ. obli. voli. et. ff. de eden. l. q sunt.
p Alia rōne. nō solū supradicta.
z Licet. immo efficitur mfamis. ut. C. ad. l. iul. de adul. l. eū qui.
a Socrū. q sūt hee psone. dic ut. ff. e. t. de ritu nup. l. adoptiuus. C. nūc videam?.
b Prohibitū. iure affinitatis. et ad hoc refertur. qz ꝛ ipm rē.
c Affinitate. h lin fibi ꝛtraria vidz. nam dissoluta ē affinitas. nō g debet nupcie rōne affinitatis separis. h dic dissoluta. rē. i. dissoluto mrīmonio. ꝓpter qd ꝛtrahit affinitas. h ipa affinitas non ē dissoluta.
d Nouerca. sic dicā. q nocēs arcus. uel qm a noua est archa sine fructu. et fa. ff. de ꝓof. tes. l. iij. in fi. et. l. iij.
e Nō potes. al. nō possis. s. eodē tpe stāndi. ut. s. ꝓx. C.
f. Mariti. lz inter se frater ꝛ soror ꝓhibeātur. ut. s. e. C. mater. eas. tūꝛ rē.
g Vel contra. id est econtrario.
h Habeant. illi minores. i.
i Ex mrīmonio. maiorū. ac.
k Postea. scz post natiuitatē istoꝝ. et sic aduerbiū post determinat dictōem ꝛtracto. Vel dic q determinet ꝓbum hēant. et dic. ꝛtracto. s. prius. nā qui ex eo mrīmonio nascūtur frēs sūt ex pte matris. illi qui natus est. vel nata prius ex femina idez dicas ecōtra q erit frater vel soror ex pte pris illi qui fuerat ex illo prē natus. et tn isti nullo iure sibi mutuē iungūtur. viro enī ꝛgnati vxoris iungūtur ꝛ nō alijs ꝛgnatis viri. Idē ecōtra. qz ꝛgnati viri vxori iungūtur. nō aūt alijs ꝛgnatis vxoris. vnde

Ex glosis hic sup. vocc. popill. [illegible]
Cognati et affines vxoris mee defunctae ai pupilla mea fisco [illegible] fisco ut
fiant [illegible] qua vxor mea venit. l. e. C. vbi vir et vx. Cor. et Coadiuna [illegible] fisco ut
non glo. q. ff. allegat in aut. de triide et semissi. q. residere coll. iij. Cito et tutor [illegible]
fisco defiencibus abus curatis pupilli [illegible] glos. m. l. quo tutela ff. de re mu. Indubi
cui infamia contra fiscu. l. nō puto ff. de iure fisci. Cognati aut quos decedu nō relinq
agnati id cognati id pdeo [illegible] ad successione illius vel fiscus. l. p. varina C. de bon
vacantibus l. x.

reprobatur quorū dā opinio. qui dixerūt. q̄ nullus de arbore
ducit alū. nam in ea ostinetur ogna viri et vxoris. et tñ iun-
gūtur ut h̄ ōr. nec inter se ātē mrimoniū inter duos ogna-tos
viri et vxoris ostractus succedūt. ut. C. onia de suc. ante. nec
postea nisi sicut fac vir vxori deficiēte omi parētela. et exclusa
fisco. ut. C. vñ vir et vxor. l. i. et in aut. ibi signata. Accur.

a Et si vxor nō est puigna. q̄ illa est p-uigna mea q̄ ex mea vxore ē nata antēq̄ essē vxor. et femie ille est preuignus qui ex mariro natus fuit an-teq̄ suus essē maritus ut. s. e. C. affinitatis. et. C. socrū. h̄ h̄ postea fuit nata. tñ dicit iul. abstinendū rōne ho-nestatis ut subicit. et. ff. e. l. si q̄. C. si vxor. et. l. si vxor. et. l. semper. et ad hoc inducit duo argumēta. nā ꝛc.

b Nurū esse. licz sit sponsa. tñ non est nu-rus antēq̄ fiat vxor. et ecōtra licz sit sponsa prīs. q̄ vxor non est prīs. ad hūc ideo nō est filij nouerca. ut h̄ et. ff. de ritu nup. si q̄. C. i. et tñ licz nulla sit affinitas est abstinē-dū ut subicit. rectius. ꝛc. a fili oclude i cau positio pmo in h̄. C.

c Facturos. s. scim?.

d Illud fuiles. i. dū durant hui. ꝛc.

e Cognacōes. id ē osangīnitates q̄ sunt inter suos. et impedi-unt nupcias int eos. Ite affinitates. ut h̄. et. ff. e. adoptiuus. C. fuiles. Sz quō hoc. cū nulla ogna-cō sit inter eos. ut ij. de capi. di. C. q̄ aut. Sz illud in iure succedēdi ꝛ in tutela vel hzeditate ōr. hic aut a iure sangīnis q̄ō nullo iure ciuili tolli pt. ut hic et. ff. de reg. iur. l. iura sangīnis. et p ons est in phibicōe mrimo-nij. Sz nōne et alia rōne inter eos mrimoniū impedit. q̄ fuit serui. ut et. s. e. C. i. Rzn. et. C. de incest. nup. cū ancillis. Rzn. du-rante huiusmodi h̄ fuit duo impedimēta. et eis manumissis durat hoc vnū ut sequitur.

f Maumissi fuerit.

g Sūt ꝛ alie enumerari. cū hijs quos. s. h̄. ti. hēmus. pri-mus est rōne huiusmodi. ut. s. e. i. Rzn. et. C. de incest. nup. l. cum ancillis. Secūs est rōne etatis. ut mares minores. xiij. an. feie minores. xij. ut. s. e. i. Rzn. Tercio rōne sangīnis. q̄ō in tria diui-ditur. ascendētes. descendētes. et collaterales. ut. s. e. C. g. et. C. inter eas. et. C. fratris. et. C. eius. et. C. duor. Quarto rōe adopcōis. ut. s. e. C. g. et. C. inter eas. in fi. vtriusq̄. Quinto rōne affinitatis pnīis preterite ꝛ future. ut. s. e. C. affinitatis. et. C. socer. et. C. si vxor. Sexto rōne mrimonij. nā si hz vnā nō dz hre alterā eodē tpe. alias ē infamis. ut. s. e. C. socrū. in fi. et. C. affinitatis. in fi. et. C. ad. l. iul. de adul. cū. Septīo p sena. o.

Et si quā vxore tua post diuorciū ex alio filiā pere aueit. h̄ nō est quidē pui-gna tua. h̄ iulianus ab hu iusmodi nuptijs abstinē debere ait. Nā ostat nec sponsaz filij nurū esse. nec prīs sponsaz nouercā esse. rectius tñ ꝛ iure facturos eos qui hmōi nuptijs se abstinuerūt. Illō certū est. fuiles q̄ ognacōnes nuptijs impedimēto esse. si forte pr ꝛ filia. aut frat et sorore maūmissi fuerint. Sūt ꝛ alie psone que ꝓter diuersas rōnes nu-pcias ostrahere phibētur. quas in libris digestorū seu pandectarū ex veteri iure collectarū enumerari pmisimus. Si adūsus ea que diximus aliqui co-ierit. nec vir nec vxor. nec nuptie. nec matrimonium

nec dos intelligit. Itaq̄ hij qui ex eo coitu nas-cūtur. in potestate patris non sūt. sed tales sūt quā-tum ad patriam potestatē pinet. quales sunt hij q̄s mater vulgo cōcepit. nā nec hij patrem habere in-telligūtur. cū et hijs pr̄ incertus est. Vnde solent fi-lij spurij appellari. vel a greca voce spandon cōce-pti. vel quasi sine patre fi-lij. sequitur ergo ut disso-luto tali coitu. nec dotis ex actōi locus sit. Qui aūt phibitas nupcias cōtra-hūt. et alias penas paciū-tur q̄ sacris ostōibz ostinē-tur. Alioq̄n aūt eueit. ut liberi qui statim ut nati sunt in potestate parētum non fiant. postea aūt redi-gantur in potestatē patris. qualis ē is qui dū natural'

qō vetat fieri mrimoniū inter tu. et cu. ꝛ filios eorū ad quādaz pupillā ꝛ adultā suā. vel prīs. ut. C. de interdic. ma. inter tu. l. i. Octauo. p. l. papiam ꝛ iul. sc̄ inter senatores ꝛ eorū libertos. et libertas. vel alias vilis odicōnis feminas. ut. ff. de ritu. nup. l. papia. et. C. de nup. l. si libertā. qō caplm hodie correctū est. ut in aut. ut li. dere. C. si quis aūt. col. vj. Nonus est ut inter phidē et sibi subiectā rōne iurēdictōnis. ut. C. de nup. et si cōtra. et. C. si quacūz ꝓpo. l. i. Decimus ē p ostōez pn-cipis. ut cū ea quā q̄s de sacro fonte leuauit. ut. C. de nup. si quis alūp. in fi. Idē huatur de ipa omatre. lz nrō iure cautū nō repiat. Vndecimus ē rōne honestatis. ut. s. e. C. si vxor. et. ff. e. l. si qua. Est. xij. rōne ordinis annexi. ut cū clericis in sacris ordinibz cō-stituus. ut i aut. quō op. ep. C. neq̄ autez. in aut. de san. ep. C. si quis. Est ꝛ tercius de-cimus. ut in mōchis diuersis. monalibz. lz nō sint in sacris ordi-nibz ostituti. ut i aut. de mona. C. anpenulti. et in aut. de nupt. C. p occasionē. col. v. Est et. xiiij. in muliere ra-pta q̄ ꝓprio nubet ra-ptori. q̄ō phibet. ut in aut. de rapto. mu. q̄ ꝓ. rap. in. C. i. col. ix.

h Dixīmus. ut. s. e. p totū. et etiā adie-cimus in ꝓx. C. ac. i. Itaq̄ bñ infertur ut. s. ti. i. in prin.

k Ad patrem. ꝓt

hunc casū posuit de nup. post ti. de patria potestate.

l Vulgo. s. quē prem demōstrare non pnt. vel illicitū. ut. ff. de

m Nec hij. sez vulgo oceptis. vel dic. hij. de quibz loquitur. s. illicite oceptis.

n Incertus est. cui pr̄ est ꝓlis. et hm hoc dic. hijs. sez vulgo oceptis. vel dic. hijs. s. incestuos. et tunc tu dic iuris fictōne est incertus. ac.

o A'greca spandon. spādon grece. ōr latīe sine pre filij.

p Quasi sine iure ciuili inspecto.

q Sequitur. bñ infert. cū eni sine et vbi nō est nos actō nūs non est. ut. C. de nona. ante nup. l. fi. ibi. sicut enim. ꝛc.

r Exactōi. s. p actionē ex stipulatu q̄ datur ex nore. ut ij. de act. C. fuerat. Sz si quid p odicōnem sine cā vel ob cām quasi ob cām datū fuerit nē causa fuit secuta. Rzn. p. hic. siue ignorās si-ue sciens dederit. ut. ff. de odi. sine cā. l. fi. Secūm Io. datur odicō ignorāter nō sciēter danti. ut. C. de odi. ob cām. l. i. et. ff. de odi. ob cām. l. i. C. fi. et. l. ij. nec immerito. cū turpiter danti nulla sit repetitio. ut. ff. de odi. ob tur. cau. l. si ob turpem. ac.

s Qui aūt phibitas. p aliquē de. xiiij. modis. lz ep. has penas impōnit tñ eis q̄ incestas nupcias faciūt vel nefarias. nō qui alias mutiles. ut in aut. de incest. nupt. C. i. coll. ij.

t Continetur. ut est amissio bonor et infamie. C. de incestis nup. l. qui otra. et. l. si quis incesti. Hodie vero et ofiscacō bonorū. et exilium. et cinguli siue dignitatis deposicō. et vertematio si vilis est impomitur. ut in aut. de incest. nup. §. i.

u Aliqn parentū. hoc mirabile p duo pbat exempla.

x Naturalis. s. tm. filiū tm qui in ptate pris nō est. ut hic. et. s. t. i. in pri. facere in ptate. tetur in iuicio impatoris vel pfidis pūcie. nam in ptate loco meriti pris. et efficitur legitimus loco meriti filij. ut h. et in aut. qui. mo. na. ef. sui. §. si qs igit. col. viij.

y Curie. cū enī vult aliquis naturalem

z Necnō is. nūc pōnē aliud exemplū.

a Interdictū. nam aliā vxorē nō habuit tpe ocubinatus. alias otra. ut. C. de ocu. l. i.

b Constōne. ut. C. de na. li. l. cū quis.

c Instrumētis. Sz nūquid sme mstris ē mrimonū tale. Dicūt quidā q nō. ut pla. et aliqn tecorati maxis digtatibz faciūt mrimonū. ut in aut. ut lima. et anie. §. qz vero legez ducū. col. viij. melius aūt qui. mos. na. ef. le. §. h & casta. col. vj. Sz dic q mrimonū nudo osensu pficitur sme scriptura. ut in aut. de nupt. §. nupcias. et. ff. de re. mt. l. nupcias. Sz filij pmogenitū nō fūt legitī si totalia instrā nō fūt fcā. ut h. et fac ad hoc. C. de na. li. l. cū quis. et. l. nupcias. et. l. imperator. et. l. fi. et in aut. de hre. q ab mt. defe. §. i. et in aut. de filijs aūt vo. instru. natis. col. iij. et in aut. de incestis nupt. §. fi. col. ij. et de trient. et semis. §. fi.

d Constō. ut. C. de na. li. l. nup. si si nō fecerit sibi vxorē adhuc hmōi naturales fūt alēdi a pre. Itē succedūt ex testō in toto si pr vult legitis nō exntibz. vel parentibz iā defunctis. alias libei in vnā vncia tm pmittūt naturales succedē supiores. qn ipi tm supsūt nō impedūt eos msi in sua legitia. q supioribz debet. ab intestato vēo duas hnt vncias prne sbe. cū mre eor viriliter diuidēdas. qn nō sūt ascendētes nec descendētes. aliunt z ipsi patrē et h in licite natis. sz si illicite nati sūt non. immo omī bnficio suut exclusi. ut in aut. qui. mo. na. ef. sui. §. discretis. usqz in finez ostōnis.

e De adopcōnibus Rubrica.

Non solū et naturales. sub audi z legitī. qre distingue. qz filior alij sūt naturales z legitī. ut ex legitō matrimonio nati. ut hic. et. s. de pa. po. in pri. Alij naturales tm. ut nati ex ocubma. ut. s. t. i §. fi. Alij legitī tm. ut adoptiui. de quibz h. t. loquit. Alij nec naturales nec legitī iure phipcōe.

ut incestuosi. vel alias illicite nati. ut in aut. qui. mo. na. ef. sui. §. si. col. viij. Alij sūt qui prius nō fuerūt legitimi. sz nūc sūt. i. efficiūtur duobz modis. ut in aut. qui. mo. na. ef. sui. §. i. et. s. t. f.

f Adoptamus. s. in ptate nra sūt. et hoc iure vetei. ut hic. et. ff. e. l. i. sz hodie distinguit. ut. j. e. §. sed hodie. i. in fi.

g Adoptio. Est aūt adoptio sm Pla. et Jo. legalis actō ad solaciū eorz qui liberos nō hnt. pene id ē fere naturā mutans. sz certe z ab hjs qui liberos hnt fit adoptio. ut. ff. e. l. nec ei. §. pterea. et. j. e. §. licet. quare pt hic simplicit diffiniri. Adoptio est simus actus p quez fit quis filius qui nō est. pene naturaz immutans. et est h veritas. ut. ff. e. l. i. et. j. e. §. minorem.

h Rescripto. h est vel ante ipm pncipez. vel ante aliū mgratū. delegacōne facta per ipsū a pncipe. ut. C. e. l. ij. in fi. et. l. arrogacōnes. Sz quid si impator nō est. sēnō. non pt fieri. lz impiū sp sit. ut in aut. quō op. ep. §. fi. col. i.

i Mgratus. scz cuiuscūq; ordinarij etiā defensoris ciuitatis q mimus ē. ut in aut. de defen. ci. §. nulla. nec mirū cū sit de volūtaria iurēdictōne ut. ff. de offi. pcō. et le. l. ij. ac.

k Arrogacō. qz adoptator mērogat an velit eū quē adoptat sibi iustū filiū esse. et adoptatus an id fieri patiatur. ut. ff. e. l. ij. vñ vsus. Arrogo q suus est. sed hz meus esse necesse. Pris adopto suū. sz pris pmanet idē. l.

m Sz hodie ostōne. ut. C. de adopc. cū in adoptiuis. ac.

n Naturali. et legitio. ostōe. et fa. ad hūc. §. j. de hre. q ab intest. §. aliquē. alias. §. inuenimus. et. j. de exhre. li. §. circa adoptiuos. et. j. de inoffi. testa. §. ij.

o Tributa. i. in pdcā. ptate prius nō erat sz mō efficiatur ut sbiat. ut. s. de pa. po. i fi.

p Naturalis. et legitimus.

q Si vero pr mrno. in cuius

r Emācipatus. alias cū essz in ptate quō adoptaret eū quē hz. certe nō pt plus esse q filius vel nepos. ut. h. et. ff. e. si pr. §. qui duos. et intellige emācipacōis tpe filiū nō esse oceptū qui nūc datur in adopcōne. al. in ptate aui remāsisset. ut. j. ti. i. §. fi.

s Sili mō. id est filez facias distinctōem. nā mrno pauo in distincte. prno vero sm q mō distinxit in auo dat in adopcōz.

t Concurrunt. sz si ego adoptē filiū fratris mei. nūquid ptāti mee subicit. Sēn. sm Jo. q nō. et qō hic dr naturalia. expone. i. natualia. quia ab eo auo otrahit natuitatem z originē. quod non est in filio fratris mei. Accursius Florentinus.

fuerat. postea curie datus. potestati patris subiciatur. necnon is qui a muliere libera procreatur. cuius matrimonium minime legitimis interdictū fuerat. sed ad quā pater osuetu dinē habuerat. postea ex nra ostōe dotalibz instrumtis oppositis in potestate pris efficitur. Quod et alijs liberis qui ex eodem matrimonio postea fuerit pcreati. similiter nra ostitutio phibuit. De adopcōnibz

Non solum autez naturales liberi secūdum ea que diximus in potestate nra sunt. verū etiam hn quos adoptamus. Adoptio aūt duobz modis fit. aut principali rescripto. aut imperio magistratus.

Impatoris auctoritate adoptare quis pt eos easue. qui queue sui iuris sūt. que species adopcōnis dicitur arrogatio. Impio magistratus adoptamus eos. easue. qui q̄ue in potestate parentū sunt. siue p mū gradū libor obtinēt. qlis ē filius filia. siue inferiorem. qualis est nepos neptis. pronepos pronepotis. Sz hodie ex nra constitutione cum filiusfa. a patre naturali extranee persone in adoptionem datur. iura naturalis patris minime dissoluuntur. nec quicquā ad patrem adoptiuū transit. nec in potestate eius est. licet ab intestato iura successionis ei a nobis tributa sint.

Si vero pater naturalis non extraneo. sed auo filij sui materno. vel si ipse pater naturalis fuerit emācipatus etiam auo vel pauo simili mō paterno vel materno filiū suum dederit in adopcōnez. in h casu quia concurrūt in vnā psonā. et

Inferiorē. id est sequentē.

Naturali. et legitio. ostōe. et fa. ad hūc. §. j. de hre. q ab intest. §. aliquē. alias. §. inuenimus.

Tributa. i. in pdcā. intest. §. aliquē. alias. §. inuenimus. et. j. de exhre. li. §. circa adoptiuos. et. j. de inoffi. testa. §. ij.

Naturalis. et legitimus. ptate prius nō erat sz mō efficiatur ut sbiat. ut. s. de pa. po. i fi.

Emācipatus. alias cū essz in ptate quō adoptaret eū quē hz. certe nō pt plus esse q filius vel nepos. ut. h. et. ff. e. si pr. §. qui duos. et intellige emācipacōis tpe filiū nō esse oceptū qui nūc datur in adopcōne. al. in ptate aui remāsisset. ut. j. ti. i. §. fi.

Sili mō. id est filez facias distinctōem. nā mrno pauo in distincte. prno vero sm q mō distinxit in auo dat in adopcōz.

Concurrunt. sz si ego adoptē filiū fratris mei. nūquid ptāti mee subicit. Sēn. sm Jo. q nō. et qō hic dr naturalia. expone. i. natualia. quia ab eo auo otrahit natuitatem z originē. quod non est in filio fratris mei. Accursius Florentinus.

a Iura. vnde pferēdus est ei in quē vna tm̄ ocurrit. et sic due
rōnes pualent vni. ut in aut. de ocan. et ut. fra. C. i. col. vj. et. C.
de edic. di. adri. tol. l. fi. nisi vna sit melior duabz. ut colligitur
. ff. de mof. testa. nam ꝛ fi. et. ff. vnde liberi. l. scripto.
b Cū aūt rescriptū. ut qsui iuris est. ut. s. e. m prm. ac.
c Cognita. q aūt in cause ogniōne vertūtur p ordinē septa
sūt. ff. e. l. si pr. C. i ar-
rogacōibz. et. l. seqn.
usqz ad. C. fi. et quēd
etiā hic dnr in psona
impuberis qz ibi dnr.
d An honesta. i. nō
eo ꝓposito ut eius res
deuoret. ut. ff. e. l. nec
ei. C. eorum.
e Vt caueat. id est
ut caucōnez ꝓmittat.
cū fideiussione tn̄. ut
. ff. e. nec ei. C. fi. et. C.
de. v. sig. sanctimus.
f. Persone. qui ser-
uus publicus dr. ut
. C. e. l. ij. alias enī ser-
uus purus tabellio es-
se nō pt. ut. C. de tabel.
gnaliter. li. x. sz certe
ideo sic dr qz publice
g Restitu- fuit.
turum. alias venturi.
vel iure successionis
ex testō vel ab intesta.
vel. t. vli. vel singlari
ut legatarijs. omibz
enī osulitur hac cau-
tione. sāe pupillo de-
cedente in pupillari
etate. alias si postea.
pupillaris substituēs
euanescat. ut hic. et. ff.
. e. nō aliter. et. l. hijs
vbis. et. j. de pup. sb.
. C. i. Sz nōne sme hac
caucōne fcā admittū-
tur supradicte psone
ex testō. Rn. non. cū
testimoniū sit ruptū al' restatu
mima ca. di. s. arroga-
tione. ut. j. quibz mo-
testa. mfir. C. non tn̄.

naturalia et adopcōis iura
manet stabile ius patris
adoptiui. et naturali vincu-
lo copulatum et legitimo
adopcōis mō cōstrictū ut
et in familia et in ptate hu-
iusmodi patris adoptiui
sit. ¶ Cū aūtē impubes p
principale rescriptū arro-
gatur causa ognita. arro-
gatio fieri pmittitur. et ex-
quiritur causa arrogatio-
nis. an honesta sit. expedi-
atqz pupillo. Et cū quibus
dā oditiomb̄ arrogatio
fit id ē vt caueat arroga-
tor psone publice. hoc est
tabelliom. si intra pubta-
tez pupillus decesserit re-
stituātur se bona illis. qui
si adoptio facta non esset.
ad successionē eius venturi
essent. ¶ Itē non alias
emancipare eos pt arro-
gator. nisi causa cognita.
dignus emācipacōe fuerit
et tūc sua bona eis reddat.
¶ Sed si decedens pat'

eum exheredauerit vel. vi-
uus sme iusta causa eum e
mancipauerit. iubetur qr-
tam ptem ei bonorū suorū
relinquere. videlicet pre-
ter bona que ad prez adop-
tiū transtulit. et quorū cō
modū ei postea acquisiuit
¶ Minorē natu. maiorē nō
posse adoptare placet. A-
doptio enim naturā imita-
tur. et pro monstro est ut
maior sit filius. qꝫ pater.
¶ Debet itaqz is qui sibi
filiū p adoptionē vel arro-
gacōnem facit. plena pu-
bertate id ē. xviij. annis p
cedere. ¶ Licet autē ꝛ in
locū nepotis ꝛ pnepotis
vel neptis vel pneptis. vel
deinceps adoptare. quam-
uis filiū quis nō habeat.
Et tam filiū alienū quis in
locū nepotis adoptare po-
test. qꝫ nepotem in loco fi-
lij. ¶ Sed si quis nepo-
tis loco adoptet. vel qua-
si ex eo filio quē habet iā

i. Sz si exheredauerit. vel pterijt. ut. ff. e. si arrogator.
k Iubetur. Nota nō cauet se sic relicturū. tūc enī non valeret.
ut. C. de muti sti. l. ex eo. et. C. de mof. testa. si qn̄. i. Rn. sz ei iube-
tur p. l. ut sic faciat. ¶ Si alios filios sex vel plures habeat. nun-
l. Bonorū. Quid g̃. quid hic plus qꝫ alij hz. Rn. sic sm bul-
q si debeat imputari ei qre arrogauerit. Vel dic ut puto quar-
tam fue ptis p odi. ex
. l. diui pij pent. ut h.
et. ff. e. si arrogator.
et. ff. de mof. tes. pap.
. C. si quis. alias si qs
impubes de hijs. et h
admstar naturaliū
et legitimorū. ut. ff. de
mof. test. pap. C. qm̄.
et. C. de inoff. tes. cum
queriē. et. l. parentibz.
absurdū est enī hūc
legitimū plus iuris
hre qꝫ naturalē ꝛ le-
gitimū. ut. s. e. C. sed
hodie m fi.
m Comodū. repete
et pterea bona. s. ad-
uenticia omodū. qꝫ
filius arrogatus post
arrogacōz acquisiuit
pri. s. vsufruc. nam ꝛ
h acquisita restituit.
nō dico vsufructū ip-
sū quē dz lucrari pr.
ut. C. de bo. qli. l. cum
optz. C. nō aūt adm-
star mariti in rebz vo-
talibz. ut. ff. fam. hre.
. l. si filia. C. i. et sic hoc
vbum pter. non ex-
cludit. ut hic. et. ff. de
pig. act. l. i. in fi. et. ff.
de pcur. sz hec. C. penli.
et fa. ff. de vul. sbsti. sz
si ples. C. in arrogato-
n Minorē natu. id
est natuitate. sic. ff.
de minor. l. i. C. i.
o Imitatur. plerū-
qꝫ qnqz tn̄ non. ut j.
. e. C. sed ꝛ illud. et. C.
in plurimis.

Item nūquid legitimi sme hac caucōne admitterētur. Rn. non.
qz pr arrogator omia iure peculij occuparet. ut. ff. de castrē. pec.
. l. ij. Hec tn̄ cautio omissa ꝓ facta habetur. ut. ff. e. vbis. in fi.
ut et alias. C. de rei vx. act. l. vna. C. i. Sed quare legitū non sti-
pulātur etiā vltra pupillarē etatē. cū ꝛ postea sūt admittēdi ad
successionē si adoptio fcā nō essz. Rn. illud est de fortuna. et ad-
uenticiū erat. vn nō fuit oideranda. ut. ff. qui ꝛ a quibz. l. iul.
potuissz enī testamentū fecisse. ut. s. quibz. ex cau. C. cū ergo.
h Itē causa. veluti si ita hres instituē. iste adoptatus si emā-
cipatus fuerit. et tūc quartā pdit. quā tūc deberet hre de bonis
arrogātis. ut. j. ꝓx. Rn. et. ff. e. si quis in fraudem pa. l. fi. sm
quosdam. Vel dic. q tunc non pdit quartam. ut. j. ꝓx. Rn. so
ꝓbatur. qd cū isto cōtinuat. et qd dicta lege oinetur. intelli-
gitur qn̄ erat iusta cā contra filū. ut qz prouocabat prem ad
inam. et intantū ut etiā exhereditari potuerit. et bnficiū collatū
vel oferēdū reuocari. ut. C. de reuo. do. l. fi. et i aut. ut lib. dnc. C.
illd. v. quibz etiā. col. vj. et sm h intellige ꝓx. Rn. qd sequitur.

p Pro monstro ē. id ē nō sm naturā. sz ocra naturā. ut et al.
. ff. de sta. ho. nō sūt liberi. q Maior. s. tpe. non psona.
r Etiam tot annis. id est tot annos dz hre plus adoptans qꝫ
adoptatus. qui facūt vna plena pubertate tanti tpis. Sz nūqd
qui plures adoptat dz pluribz vicibz pcedere in tanto tempe.
Rn. nō. ut puto. cū sm naturā etiā in vno āno ex diuersis fei s vel
etiā vna possit hre filios plures. et in hoc adoptio imitatur na-
turam. ut hic. Et nota pluribz modis dici plena pubertatem.
nam interdū. xiiij. an. ut. j. qui. mo. tute. fi. C. i. et. s. t. i. i. Rn. al'
. xv. an. ut in aut. de cōp. nō so. pec. sup dote. C. gnaliter. col. vij.
al'. xviij. an. ut. s. qui ma. nō pos. C. fi. et. ff. de postu. l. i. C. puerita
s Xviij. an. ut h. et. ff. de alime. le. l. mela. mterdū.
t Licet quis non habeat. vel licet vxorem non habeat. quo cas
su tamen est ocra naturam. ut. ff. e. l. qui vxorem.
u In loco. Itē nepotē ex vno qꝫ ex altero natū. ut. ff. e. si pr.
. C. qui duos. nō aūt loco fratris. ut. C. de hre. insti. nec apud.
x Consenire. Sz vidr q sic. nam legitur filius in duobz. et in

hereditate siue in bonis q̃ ad filium suũ ꝓponebat ex voto trãs-
mittere. ut. ff. vñ lib. l. septo hẖ de. qõ nõ facit. ut. j. de hẖ. q̃ ab
intẖ. de. C. at hij. et qm ptãtez illius tñsit. quare in pris fui na-
turalis ptãtem non redit iure isto veteri. ut. s. e. i. ẖñ. Et ad
pmũ ẖndeo qalio modo pt euitare instituẽdo eum. Ad secm
dico. q̃ non pt estimari patria ptãs. ut. ff. de l. i. filiusfa. C. vul-
gare. hi hodie vterq;
tim or cessat. nã et suc-
cedet et i sua potestate
recidet. ut. C. de adop.
tũ in adoptiuis. et. s.
e. C. sed hodie.

p Consentire. qõ nõ
est in alijs agnatus q̃
possent spare successi-
onẽ. ut. ff. e. l. cũ adop-
cio. et siquidez filius
cõsentiat bene est et
recidat nepos adop-
tiuus in ptãtem suaz
sez filij mortuo pre.
ut. ff. e. l. si quis nepo-
tem. Si autẖ nõ asen-
tiat filius. tũc agnas-
citur id est appropin-
quatur. seu agnatus
fit ei id est auo hic ne-
pos. et suus efficitur
hẖres. etiã filio inuito
nec recidit in ptãtem
eius. siue dicas eum
succedẖ ut filiũ. lez nõ
sit filius. siue ut nepo-
tem quasi ex altero p̃
mortuo natũ. quo ca-
su eqliter cũ patruo
admittaẖ. ut. j. de hẖ.
ab intẖ. C. cũ aut. Alij
dicunt hoc totũ eo m
uito id est filio inuito.
et agnascitur id est
iuxta eum quasi nasci-
tur. quo ad successio-
nem qõ satis in idem
redit. Alij hẖ totũ eo
inuito. i. auo inuito q̃
volũtate filij ꝓposue-
rat adoptare. nũc aut
ostra suũ ꝓpositũ facit.
et sic ꝺt mutus rõne
ꝓpositi prim. et sm
istos hẖ nepos inuito
auo et filio adoptat?
nõ succedit vna cũ filio. hi temũ eo mortuo. ꝑma verior ẽ. Sez q̃re
hic filius impediret mrimoniũ sui filij. etiaz auo volẽte. et non
impedit hũc ciuilem actum. ut. ff. de ritu nup. l. ozone. C. i. ẖñ.
qz mrimoniũ est vmelm magis indiuiduũ. ut. s. de pa. po. i. ẖ.
z In plurmis. qñq; enim ostra. ut. j. de hẖe. ab intẖ. C. minus. sm
azo. Ite in eo qõ adoptiuus pater non tenetur eum instituere.
ut. j. de hẖ. ab mtes. C. aliquã. et si ea differẽtia.

a Extraneũ. ut sic transeat in suã ptãtem. ut. s. e. C. hi hodie.

b Sotriusq; qz vna est quaz hodie vocatur arrogatio. alia
adopcõ. ut. s. e. C. in pnci. qui oms eunuchi vocãtur. hi ab hẖ

c Non possunt castrati. genere temabit castratos. qz gnã-
re nõ possunt id est caste sic natos. ut nũquã poterũt generare.

d Spadones. quibz genitalia abscisi sunt cultello vel spata

adoptatũ. vel quasi ex illo
quẖ naturalẖ in sua ptãte
habet. in eo casu et filius
osentire debz. ne ei inuito
suus hẖres agnascatur.
¶ Sed ex cõtrario si aut?
ex filio nepotez det in ado-
ptionẽ. non ẽ necesse filiũ
cõsentire. ¶ In plurimis
autẖ causis assimilatur is
qui adoptatus vel arroga
tus est. ei qui ex legitimo
matrimonio natus est. et
ideo si quis p̃ imperatorẽ vel
apud p̃torẽ vel p̃sidem p̃
uitie. non extraneũ adop-
tauerit. p̃t eundem in ado-
ptionem alij daẖ. ¶ Sed
et illud utriusq; adopcõis
omuneẽ. q̃ et hij qui gene-
raẖ non pũt. quales sũt
spadones. adoptaẖ possũt.
castrati enim non possunt.
¶ Femine q̃ adoptaẖ nõ
possunt. qz nec naturales
liberos in sua ptãte habẖt.
sed ex indulgentia princi
pum ad solatiũ liberorũ
amissorũ adoptaẖ possunt
¶ Illud ꝓpriũ ẽ adoptio-
nis illius. que p sacrũ ora-

culũ fit. q̃ is qui liberos in
ptãte habet. si se ad arro-
gãdũ dederit. non solũ ip-
se in ptãte arrogatoris sb-
icitur. sed etiam liberi eius
in eiusdem fiunt ptãte tã-
quaz nepotes. Sic etenim
diuus augustus. nõ antea
tiberium adoptauit. q̃ is
germanicũ adoptauit. ut
ꝓpinus adoptione facta
micipiat germanicus au-
gusti nepos ẽe. ¶ Apud
cathonẽ bñ scriptũ refert
antiquitas. serui si a do-
mino adoptati sint. ex hoc
ipso posse liberari. Unde
et nos eruditi in nrã ostõ-
ne. etiam eũ suũ quẖ dñs
actis intuemẽtibz filiũ suũ
noiauerit. liberũ ẽe ostitu-
imus. licet hoc ad ius filij
accipiendũ ei non sufficit.

Quibz modis ius patrie ptãtis soluitur.

Videamus nunc.
quibus modis
hij qui alieno iuri sunt sb-
diti eo iure liberãtur. et qui-
dem quẖ admodũ liberãtur
sui a potestate. ¶ Ex hys

possunt adoptare. et est maõ qz fortius impedimẽtũ est naturẖ
q̃ accidẽtis. ut hic. et. ff. de postu. et lib. l. hi et quartuz. C. i. et. ij.
et nota q̃ vulgariter ꝓmiscue appellantur.

e Femie nõ possunt. hi ipe arrogari possunt. ut. ff. e. nã femie.

f Habent. nõ feminas nõ habere filios in ptãte. et facit ad
hoc. ff. de suis et le. nulla. et j. de hẖ. qua. et dif. C. ceteri. et. ff. de
ostra ta. l. illud. C. ad
testamẽta. Accur.

g Sez ex indulgen-
tia de nouo decedẽda.
ut. C. e. l. mulierem.

h Amissor. in acie
pncipis. ut hi innuit.
et. j. de execu. tu. C. sed
et si in bello. ff. de mos.
tes. l. si suspecte. C. si.
Sed nũquid et tunc
habebit in ptãte. vide-
tur q̃ sic. cũ beneficia
sint extẽdenda. ut in
autẖ. osti. q̃ de dig. C.
pnlt. et. ff. de ost. pn.
l. fi. sed tñ ostadico.
ad instar sez naturali-
lũ. nã natura imita-
tur adopcõ. ut. s. e.
minorẖ. et facit ad hẖ
. C. e. l. mulierem.

i. Illud ꝓpriũ ora-
culũ. id ẽ p pnciprez. ut
de eo qui sui iuris est. et
ideo trãsit etiã hodie
in ptãtẖ arrogatoris.
ut. s. e. in pn. ideo sic
dcm. qz oramus. siue
deprecamur eũ. ut in ta-
libz prestet auctem.

k Liberi. oms nati
et nascituri z etiã re-
uersi ab hostibz. ut. ff.
. e. si pater fa. in pn.
hẖ de opi. li. l. ope.

l. Diuus. hic impe-
rator volebat adopta-
re quẖdã nomie ger-
manicũ. et hẖ germa-
cus noluit cõsentire
vñ non poterat ꝓce-
dere adopcõ. ut. j. t. i.
. C. hi si pater. et. ff. e.
. l. ij. in pn. vñ aug?.
callide suasit cuidaz
noie tiberio. ut illum
germanicũ adoptaret. qõ fecit. et hũc tiberiũ postea arrogauit.
quare z p osequens habuit germanicum loco nepotis.

m Quã is. tiberius. n Sot ꝓpinus. i. stati. o Facta. a pn.

p Adoptati. scilz a dño. ab exneo aut nõ potest etiã cipe.
libertus. ut. ff. e. si pr. in fi. li. coll. l. vna. C. smili q̃ modo. ac.

q Constõe. ut. C. de la. dicẽdo hec verba. vem hũc fili. sm

r Actis. id ẽ corã iudice az. uel ut puto corã iudice agebat
ut filius fieret adoptiuus. et in de fuit fcã septura. nõ tñ res pueit
ad pfectõz. ut. differat a pre. casu supiori. aliud si ex iudicũ tlia
fieret uel agerẽtur. ut. C. de li. cã. l. p. et sic collige ex hẖ supiori
versu. q̃ si id qõ ago nõ valz vt ago. vz tñ ut valere pt. sic. C.
de la. li. coll. l. vna. C. smili q̃ mõ. ar. ostra. C. de intẖ. w. l. i.
Videamus et quidẖ. q̃ si dicat qd sit ostra suos de absolucõe

potestatis eorum diximus. s. de lib. C. i. et. C. multis.

a Potestate sui. subaudi dnica. b Non parens. strictè accipe pro non habet in prate filios. ut. s. t. i. C. femie. generalius accipitur. c Eo. scz parente. accur. d Distinctos. s. qd dixi morte superioris inferiores effici sui iuris. e Pri. scz fa. subau. supra quē nullus est racone potestatis.

f Omimo. gnalit. g Sz ita. fiūt sui iuris. h Itaq eorum. scz nepotes. i In prate. potestate et nō exeunt. nā si exeunt et postea nō redeunt qd est arrogatus. nō recidet filius in prate eius. ut. ff. ō adopē. si pr filiū et ē rō vt ibi nō. k Is. s. filius pdctus. l. Mortuus est. scz filius pdictus. m Sui iuris. nisi in casu vt qn p dignitatē filius sui iuris fcūs fuisset. vt m autē. est. q de dig. C. istud. coll. vj. ac. n Cū aūt. dem ē. s. qliter soluit pria po. morte naturali. nunc pomit qn mortecivili. o Deportat. hic nō qd h sentēta de portacōis. ut vale at id ē statū et ciuitatē pdat. non pt dari nisi a quatuor iudicibus s. ab imperatore. uel ab eo qui eius vice iudicat. et a p. p. et pfecto. ut. ff. de penis. l. iij. C. i. et vel. iij. l. i. C. a pfectis. et. ff. de mi. et rele. l. inter penas. C. i. Idē credo in senatoribus qui parem sentētiā id est parez hūt effectū pnicipi. uel maiorē qz pdicti. ut. ff. a qbus ap. non li. l. i. C. i. si autē alius iudex talē sntiam dr nō valet nec mādatur execucōi nisi pnceps approbet eā. uel insulā siue loci assignet. ut. ff. vel. iij. l. i. C. iij. et. C. deportatos. et. ff. de iniust. r. l. si quis. C. eius. Que aūt sūt delicta quibus i insulam deleant deportari. dicemus. j. de pu. iud. p totū. t. si relegat pt quilibet q hoc merū impiū. ut. ff. de mer. et re. l. relegatorum. i. fin. Et nō qd pmo de media. secō de maxima. tertō de relegatione dicit. pnia et vltia tollunt paternā pratez si religio nō sic. cum status nō est mutatō nec ca. di. m. Eo. i. p istā deportacōz imp. Si mortuo. nō deportatū mortuū. scz similiter. sic insulā. ff. de extra. l. i. C. filiū. et. ff. pso cio. l. vex. C. societas. ac. q Pari. hic nō vbi ē eadez vel silis ratō idem ius ostituatur. sic. ff. de v. ob. l. a tutio. in fi. et q. q cū eo qui in ali po. C. istas. et. ff. de edēdo. l. quedā. C. numerarios. et. ff. ad. l. acquil. l. illud. Ar. extra. ff. de coll. bo. l. si quis. in fi. i. fin. r Principis. al. pncipali sed nūquid p alū potest restitui. fin. non mli forte p senatorē qui pt restituere statuz. ut. ff. de post. l. i. C. de qua. et. C. an aūt. s Statū. scz quantū ad hono

res. vel ordines et similia. ut. C. de senten. pas. l. i. g et patriam pratrem. et h vult hic dicē. Sz extra dicūt. C. de sen. pas. l. in mfus lam. et. l. si pater. So. hic specialiter ad omia fuit restitutus. f. m. et sic facias pūctuz ibi p omia. hāc reprobo. qz sp intelligitur ad omia restitui nisi extra dixerit expssuz. nā vbiuz restituo gnale. ē. ut. ff. de vsuf. videamus. C. et in Faviana. alij hoc intelligūt ad patrē reuertentē tm referēdū. cui dr restitui in prate. sed filio restituto nō hic. qz hic nocet ei restō. ar. C. de le. et cō. qz fauore. h hanc opmionē reprobo. nā libertus deportatus et restitutus m libertatez recidit. ut. ff. de iur. pa. hue pro. mi. dic g mtēsse vtri pnceps dicat hec verba. restituo te. et tūc ad omia restituitur videatur ut hic. an hec indulgeo. ubi q casu de pena tm remittēda cogitasse videatur. ut in cōtrarius. ar. C. de sen. pas. l. generali. et. l. turor. alias cū indulgētia. et. C. de gnali. abo. l. fi. i Relegati remanent nō diez mtē hūc relegatū et deportatū q ad familiaz. ut hic. et. s. pe. C. Itē hic bona tenet. ille nō. ut. ff. de mtēdic. et relega. l. i. Itē hic ciuitatē tenet. ille nō. ut. ff. de mter. et re. l. relegatorū. C. sniam. et. C. ad tpus. Itē qd hic ad tpus vel in pptuū. ille aūt tm in pptuum deportat. ut. ff. de mt. et re. l. relegati. et. l. relegatorum. C. hec dia. h m libtate nō est differentia. nam vtrq liber remanet. ut. ff. de bo. damp. l. h. si. Sz banmtos nri tpis quibz cōpamus. fin. si pter malefiscium. ut etiā cū ciuitate et bona sua publicētur uel de iure vel de sucetudine ciuitatum. tūc deportato cōpato. al. relegato. ut ar. ff. de bo. damp. l. i. non aūt dico qd possit deportari a pfide de iur. ut. s. C. pe diximus. nec relegari a defensore ciuitatis. cū fit de impio mero. ut in aut. de defen. ci. C. nulla in fi. C. ac. u Pene. id ē supplicij. supplicii enī suus dns est. non fiscus. vn ei nihil qrit. ut. ff. de hns. qui p. non sep. ha. l. iij. h nouo iure nemo ingenuus fit suus ex supplicio. ut. in aut. de nup. C. qd autē. et. C. quia vero. colla. iij. x In metallis. id ē in ope metalli. vel ec deportādū. et cē ut ne fugerēt ligabant. et pondē quodam opprimebātur ferro vel alio modo. Alij vero erāt qui dicebātur dāpnari in ope metalli et hij nō tanto pondere opprimebātur. et qui hinc fugiebant in metallū ponebant. alij vero erāt qui in ministeriū vel in suticiū metallorum ponebant. et hoc si pptuo fieret. erat suus al. cōtra. vt. ff. de pen. l. a dāp. C. mter eos. et. C. quisq s. et. C. in misteriū

intelligere possumus que de seruis manumittendis supius exposum? Non ideo q in prate parentis sūt mortuo eo. sui iuris fiūt. hz hoc distinctōnem recipit. Nam mortuo patre sane omimodo filij. filieue sui iuris efficiuntur. Mortuo vero auo. nō omimō nepotes neptesqz sui iuris fiunt. hz ita si post mortem auii in potestate patris sui recasuri non sunt. Itaqz si moriente auo pater eorum viuit. et in potestate pris sui est. tūc post obitū auii in prate patris sui fiunt. Si vero is quo tpe auius moritur. aut iam mortuus est. aut p emācipationē exit de potestate patris. tūc hij qui in prate eius cadere non possunt sui iuris fiūt. Cū autē is qui ob aliquod maleficiū in insulam deportatur. ciuitatem amittit. sequitur ut qui eo modo ex numero ciuiū romanorum tollitur. pinde ac si eo mortuo desinant liberi prate eius esse. Pari rōne. et si is qui in prate parentis sit. in insulā deportatus fuerit. desint esse in potestate parentis. sed si ex indulgētia principis restituti fuerint. p omia pstinū statū recipiūt. Relegati aūt patres in insulā. in potestate liberos retinet. ecōtrario liberi relegati. in potestate parentum remanet. Pene seruus effectus. filios in potestate habere desinit. sui autē pene efficiuntur. qui in metallis dānātur. et qui bestijs sbicūtur. Filiusfamilias si militauerit. vel si senator vel cōsul factus fuerit. manet in prate patris. milicia enī vel cōsularis dignitas de patris potestate filiū non

Sz quid si pūcia nō habeat metalla aliqua · uel ferri · uel filis
odicōis. Rē · in vicinā pūciaz mittebāt · ut · ff · de pēn · l · aut dāp.
· C · ē pena metalli · alij fūt in opus publicuz ꝓpetuo dati · uel ad
tps · q̄ fūt files relegatis · ut · ff · de pēis · l · quid · ij hmōi pene nō fūt.
y Qui testij · de ducēdis forte ul ēc ut cōmedēt · i vsu hodie
eū eis · vel alia bestialia facēt · de hac pēa dic · ut · ff · d pēn · l · q̄ vltio
z Filius militauerit.
id ē miles fcūs fuerit.
ad qd mlta fūt necria.
ut in aut · de man · pn̄.
C · fi · coll · iij · diximus.
vel dic mlitauerit id ē
in exercitō milicie suo.
z Nō liberat.
Ij uē isto · nā nulla di-
gnitas ꝑter pnciatū
releuat filiuz a ptāte
patris · ut subiciat · sed
hodie · xij · sunt digtates q̄ liberāt aliquem
curiale a curiali cōdi-
cōne · ut · C · de cur · l · fi.
l · x · et ille hēdē li-
berat a pria ptāte · ut
in aut · de ost · q̄ de dig.
· C · i · et · C · gnalit · coll.
vj · vn cū ibi sit cōsul.
corrigitur qd ij de eo
a Constōe · ut · dr.
· C · de osul · l · fi. l · xij.
b Patriciatus · erat
enī pricius · qsi pnci-
pis pr · Vn̄ salustius
o pres oscpti · nā scp-
ta erāt coꝛnomia m
aliquo loco · uel in co-
rona capitis coꝛ · vel
c Illico · hoc · alias ·
est spēale in patricio
et osule · hodie etiā ut
sola collacōne vel da-
cōne codicillorꝛ et di-
gnitatis scptre · uel per
aliquod pnilegiū fiat
sui iuris · etiā sme ad-
ministracōe · In alijs
· x · tūc demū · cū ceperit
administrare · ut in aut ·
osti · que de dig · C · i · q̄
est · C · de ep · rē · aut · ij
digtas · ut · C · de cur ·
· l · fi · Itē in tertio casu
cū ordiatur cpus qui
est etiā vltra supdcos
casus · ut in aut · osti · q̄
de dig · C · pala · col · vj.
d Liberat · s · digtas · d Quis enī · q · d · si q̄libz pr ē vilissm?
filiū suū emācipat qn vult · ut ꝗ · e · C · admonēdi · et · C · ptērea ·
qualiter hoc mipatoꝛ nō poterit facē · uel dic in casu electi pri-
cij · q · d · cū ipe pr patricij possit emācipare ꝛ ad ij ꝓpellitur cū
alapis ꝛ vbteribz · ut in aut · cōsti · q̄ de dig · i · Rēn · q̄ re ipe impa-
e Elegit · qd raro fit · ut · C · de osul · l · fi l · xij · h · M. toꝛ · rē.
f Si ab hostibz · hostes sūt quibz ꝓpls rōnus bellū indixit · uel
ipi ꝓpl o rōno · ut · ff · de capt · et postli · reū · l · hostes.
g Tamē ꝑtendet · ij colligūt quidā quod dā hōim genus ē
in pēdenti vt diximus · ē · de hijs qui fūt sui vel alij · aut · C · i · ij ceer-
te qd ij dicit pēdet · Verū est ꝓpter int̄ fictōez · nā quo ad veritatem sui int̄ est filius · ut · ff · de testa · l · cor · in fi · et · ff · de lib · et postu.
· l · vlt · et · C · de sen · pas · l · fi · ij ibi est qd maxie · rē · ut · ff · ad mac.
· l · i · C · i · nā pater suus ē hostiū · ut · s · de int̄ psonaz · C · hui · ergo
aliuz in ptāte hīe non pt · ut · ff · ad · l · iuli · de adult · l · sic euenit · dic g̃ qd nulla ptērita vel pnta pēdent inspecto statu pnti · sed
futura · ut ꝗ · de ob · o · C · condicōnes.

liberat. Sed ex ostitu-
tione nostra sūma patricia-
tus dignitas · illico impi-
alibus codicillis pstitis · fi-
liū a patria potestate libe-
rat. Quis enim paciat pa
trem quid posse p emanci-
pacōis modū ptātis sue
nexibz filiū liberāe. Impa-
toriā aūt celsitudinē non
valere eū quē sibi elegit
patrem ab aliena eximē
potestate. Sed si ab ho-
stibus captus fuerit parēs.
q̄ius suus hostiū fiat · tūc
pendet ius liberoꝛ ꝓpter
ius postliminij. Quia hij
qui ab hostibz capti sūt · si
reuersi fuerint omnia pstī-
na iura recipiunt · idcirco
reuersus etiaz liberos ha-
bebit in potestate · q̄ post-
liminiū fingit eū qui cap-
tus est · in ciuitate semp
fuisse. Ubi vēo ibi decesserit
eximde ex quo captus est
pater · filius sui iuris fuisse
videtur. Ipse q̄ filius ·
nepos ue · si ab hostibus ca-
ptus fuerit · similiter dici?
ꝓpter ius postliminij · ius
q̄ ptātis parentis in sus-
penso esse. Dictū ē post-
liminiū a limine · et post · vn

eū qui ab hostibz captus
ē · et in fines nostros post-
ea puenit · postliminio re-
uersū recte dicimus · nā li-
mina sicut in domo finem
quēdam faciūt · sic ꝛ impij
finem limē esse veteres vo-
luerunt. Unde et limes di-
ctus est · quasi finis quidā
et terminus · ab eo postli-
miniū dictū ē · q̄ ad idem
limē reūtebatur qd amise-
rat. Sed ꝛ si captus quis
victis hostibus recuperā-
tur · postliminio redisse ex-
timatur. Preterea emā-
cipatione q̄ desmūt liberi
in potestate esse parētum.
sed emācipatio antea qui-
dem · vel p antiquā legis
obfuationē ꝓcedebat · q̄
p ymaginarias vendicōes
et intercedentes mancipa-
tiōes celebrabatur · vel ex
impiali rescripto. Nra
autē pudēcia · et hec in me-
lius p ostōnez reformauit.
ut fictōne pristina explo-
sa · recta via apud cōpētē-
tes iudices · vel magistra-
tus · parētes intrēt · et filios
suos ꝛ filias · vel nepotes
vel neptes · ac deinceps ·
sua manu dimittant · et

tūc dr etiā redisse aīq̄ ad limia redeat.
q̄ sic recup at statū ij improp̄e · et facit ad
hunc · C · ff · de capt · in
bello · C · i · Itē ad idē
· ff · de vi · et ui · ar · l · qui
possessionem.
m Preterea · nō solū supradcis modis.
sed ptērea · rē.
n Qd liberi · gnale
nomē est ad omīs in-
feriores · ut ꝗ · t · ij · C · fi.
o Procedebat · i · ea
demū ad effectū pduce-
p Et ymaginarias · i · fictitias ·
hic et · ff · de reg · iur · l ·
ymaginaria · nam pri
vendebat filiū p vno
nūmo forte · et emp-
tor eū mānumittebat ·
ut ij et · ff · de capi · di · l ·
liberos · C · i · et · C · e · l ·
fi · i · Rēn · et fa · ad hoc
ꝗ · de testa · C · i · et ꝓpt
ij dicebatur filius ca-
pite minui · si eū hodie
talia nō fiant vt seq̄-
tur · nūnqd dr capite minui · Rēn · sic · q̄ statum mutat ad minus.
vt · ꝗ · de capi · di · i · Rēn · et · C · minima · cōe fiebat ut puto · ut · C.
q Recepto · et ij mō etiā sme vendi · de emāci · li · l · fi · ac.
r Vt fictōne · alias fūctōe · i · usu · alias fictōe · alias factōe.
s Explosa · i · expulsa sicq · defideicō · hīeō · C · ij q̄ stipulācōis.
s Recta via · uel indirecta · non curo · uel dic id ē recto iure.
t Vel magistratus · quoslibz etiā si nō hīz meruz in pūi vel mixtū.
vt in aut · de defen · ci · C · nulla · et ēc extraordinarios vt duo vno nō.
coā iudice mittiēsi · ut · ff · de man · vm · l · etiā · C · fi · et · C · de iud · l.
u Intrent · si iudex est in tomo · id ē vbicūq̄ sit · vel al · pnli.

dūmodo nō in loco turpi. ut. ff. de iust. et iur. l. pnlt. ff. de arbi. l. cū si dies. C. pnlt. debet cape eū p manū. et relaxare eū per

a Sua manu. id ē verba ad h ꝓtonea. uel die manu id est ptāte. nā qnqz ꝛ nō capta manu emācipat. ut. C. de emā. li. l. p.

b Et tūc. i. ex tūc. nā prius occupaēt pr omia iura peculij. ut ij. quibz nō est p. fa. t. C. i. et ē hīc tūc. ff. de ꝓdi. et de. l. iiij. in fi. et. ff. si cer. pe. l. lecta. et. ff. de vul. sb. in pupillari. C. i.

c Ex edicto. scz posito. ff. si quis a pa. fu. l. i. in fi. i. Rn.

d In bonis. acqrendis vel acquisitis. uel apre sibi nūc collatis.

e Manūmissus. id ē emācipatus. improprie emi ponitur. ut. ff. qn actio de pec. est an. l. i. C. alienacō.

f. Patrono. pron? aut succedit libto in toto ab intestato filijs nō extātibz. ex testō in tercia pte bonorū libti liberis exntibz in medij. lez olim essij alit. ut ij. de suc. li. C. i. et in. et. C. ij nostra. sic erit hic in pre. ij hre filitus do interdū fallit. nā interdū hz totū pr. ut si filius turpē psonā instituit ut. ff. si a pa. quis fu. ma. l. pronus. in pn. Interdū mich ex successione vel alio mō in. vj. casibz. ut qn peiū emācipacōis accepit pr a filio. Item qn filius ē miles et hz castrēsia. ut. ff. si a pa. qs fu. mau. l. i. C. si parēs. et. C. est ꝛ alius. et. ff. de te. mili. si a militre. C. si. et. l. se. Item filijs alijs pris. lz hēdibz nō datur. ut. ff. si a pa. quis. fu. ma. l. i. C. si. secus ē in filijs proni. Item qn emācipauit coactus. ut. ff. si a pa. l. si. Item calusiana nō ita patri ut prono dat. ut. ff. si qs a pa. fu. ma. l. nō vsqz. Item nec opas ut a libto patronus hz. ut. ff. si a pa. fu. ma. l. pnlt. lez hec pdcā specialia in prono vera nō int vt collr ex gnali capite illius. t. si qs a pa. l. i. i. R. et eni. et in spēalibz casibz qui in illo. t. ponūtur vt dictū est. ij hm h spvixtur pr amittē. cū sp pmiū emācipacōis. habeat hodie. ut ij. p quas pso. no. ac. C. hoc qz. et. C. de bo. que li. cū optet. C. pnlt. ij die illud legale nō iuenēonale pmiū esse et ideo licitū nec punīdū. ut. C. de admi. tu. l scimus. et. C. ad. l. iul. de adult. l. gtus. g Ex manūmissione. i. ex emācipacōe.

h Racisatur. ꝓcor. huic vbo ij. de legit. pent. tu. et ij. de fideiu.

i Admonēdi liberū esse. ñ in casibz. ut ij. e. in fi. et fa. ad hūc. C. ff. de adop. li.

k Habebit. ut. s. ō pa. po. C. q igit. l.

l. Manūmittē. i. emācipare. m Sed omē. repete liberū esse.

n Sz et. h inter ꝓstōes. ut. C. de adopt. cū adoptatis. et. s. de

tūc ex edcō ptoris in hmoi filij. vel filie. vel nepotis vel neptis bonis. qui. queue. a parente manumissus vel manumissa fuerit. eadē iura pstantur pareti. que tribuūtur patrono in bonis libti. ¶ Et pterea si impubes sit filius vel filia vel ceteri. ipe parens ex manumissione tutelam eius racisatur. ¶ Admonendi aut sumus liberū arbitriū esse ei qui filiū. et ex eo nepotē vel neptē. in potestate habebit. filiū qdē de potestate dimittere. nepotē vero vel neptem retinere. et econūso. filiū quidō in ptāte retinere. nepotē vel neptē manumittere. eadē de pnepote. pnepte dicta ee intelligant. vel oes sui iuris efficere. ¶ Sed si pr filiū quē in ptāte habz auo vel pauo naturali fm nostras ꝓstōnes sup hjs habitas in adopcōnē dederit. id ē si hoc ipm actis interuenientib. apud ope

tentē iudicem manifestauerit. presente eo qui adoptatur. et non ꝓtradicēte. nec nō eo qui adoptat. soluitur quō ius ptātis pris naturalis. transit autem in hmoi parentē adoptiuū in cuius psona adoptacōz esse plenissima antea diximus. ¶ Illud autez scire oportet. q si nurus tua ex filio tuo concepit. et filiuz postea emācipaueris. vel in adopcōez dederis. pregnante nuru tua. nīlominꝰ qō ex ea nascitur. in ptāte tua nascit. ¶ Q ō si post emancipacōez vel adoptionē ꝓceptus fuerit. pris sui emācipati vel aui adoptiui ptāti subicitur. ¶ Et q neqz naturales liberi neqz adoptiui pene vllo mō pnt cogere parētes de ptāte sua eos dimittē.

Transeamus nūc ad aliā diuisionem psonarum. Nam ex hjs psonis q in ptāte nō sūt.

adopē. C. sed hodie. et. C. si vero.

o Patre pnte. nisi sit infans. ut. C. de emāci. li. l. penult. ac.

p Contradicēte. nō pacētiam ꝓsensui cōparari. sic qui tacet affirmat. sic. ff. de pig. l. si fideiussor. C. pr. et. ff. so. ma. l. ij. C. hi. ar. cōtra. ff. de adopē. l. ij. C. i. et de pcur. filiūfa. C. i.

q Transit. g nō tollitur pria ptās. sed transferē. Ad quid g hic casus. h. t. pmē. Rn. qzet si nō tollie mēomutabilr. tollie tn quo ad pmū. idez dico in eo qui iudicatur in ptāte mea non esse. nam efficitur sui iur. cū sma nō faciat tus. immo remanz in ptāte. lz quo ad me p emācipato habeatur. ut. ff. de ꝓd. inte. l. iuli. in pn. et. l. vl.

r Diximus. ut. s. t. i. in pn. C. si vero.

s Illud. h. C. tradit duo pcepta. ut de adopē. C. sed hodie.

t Ex filio. scz naturali ꝛ legitīo. secus in legitīo tm. ut i adoptiuo nā tūc filio emācipato etiā nepos ex eo emācipatus videtur fm quosdā. ut. ff. de ca. di. C. emācipati. et. ff. de adop. l. ij etiam nepos. uel melius die in eo idem qō in naturali. ut. in fi. huius. t. et. ff. de adop. l. liberū. et. ff. de cap. et postlire. l. si me t. ac.

u Nascit. secus in ancilla pgnante manumissa vel alienata ut. s. de inge. C. sufficit. et. ff. de acq. rerū do. l. si. et. C. de pbac. l. matrem.

x Et qō ē fm pcep tū. et repete scē optz.

x Naturales. sb au. et legitī. nā naturales tm nō sūt in ptāte. ut

y Pene nullo. hic nō. tlem regulā. q nullus filius pt ꝓpellē prem vt emācipet cū. qō fallit in. iiij. casibz. et idō dicit pene. ut si pr agnouerit legatū sibi relictū hac ꝓplacōne vt liberos emāciparet. nā tūc ꝓpellitur ex ordinē emācipaē. ut. ff. de eog. le. l. si cui. Item si hīmus adoptauit puīgnū suū. ꝓpellitur emācipaē cū. eo pube feō si pbaueit sibi nō expediē ee in ptāte. ut. ff. de adop. l. nōnunqz. et. l. se. Item in quolibz adoptio. ut. ff. de mino. l. iij. C. si. qs mior. Item si filie peccādi necitate imponat. ut. C. de epi. audi. l. si lenones. Item si filiū male ꝛ ꝓtra pietate affecerit. ut. ff. si quis a pa. l. si. Item econtra. filius nō pt ꝓpellī vt emācipē. ut in aut. quibz mo. na. effi. sui. C. gnaliter. coll. vij.

De tutelis. Rica.

Transeamus. aliaz. nā diximus duas. ut. s. e. de iur pso. in pn. et. s. de hjs qui sunt sui iur vel alie. in pn.

a Ex hjs. nō g q h distin- guit illud membrū. quedaz sui iur sūt. qō est oppositū. quedā

alienoʒ uiri subiecte sunt. ut. s. de hijs qui sui iuris. vel alie.

b Non sui. qui g̃ in tutela vel cura sui. sui iuris sunt. filiusfa. g̃ nō pt hāre tu. uel cura. ut hic. et. C. de cu. fu. l. fi. in pn. sed ōtra. C. de sen. pas. l. fi. §. i. q̃ filius eius q̃ est apd hostes est in tutela. et tn non ē sui iuris. ut. s. t. i. §. fi. ab hostib. fi. ibi vere nō erat in ptate cū pater deportatus esset vt dicimus. s. t. i. §. cū autē.

c Neutro. nec tutela nec cura.

d De hijs. de alijs aūt dicet J. de cuē.

e Ita eni. q̃ ōtrariorū eadem ē disciplina vt h. et. s. de hijs q̃ sūt sui vel ali. iuris. m. f. Tutela. pnci. sūt. de alijs dicet J. de g. Est aūt. cuē. tutela ut hui? nomē est iuris ōsulti. et fac ad hūc. §. ff. e. l. i.

h Potestas. i. violēta ptās. nam datur tutor inuitus. cū eminō sit minus publicū. ut J. de excu. tu. et cu. in pn. g̃ inuitus dat. vt. C. de cu. l. nullus. l. x. Itē minor datur vt. ff. de tu. et cu. da. ab hijs. necnon. ff. de tutel. l. ij. vn pt q̃ h̃ est alia ptās. q̃ pris in filiū. et dni in hui. cū illa ad ōmodū. ut q. p quas pso. no. ac. §. i. et. s. de hijs qui sūt sui vel ali. iuris. §. ij. h̃ vero ad onus. re. nec em de dolo et lata culpa. ut. C. de ar. tu. l. ij. Itē p h̃ qd datur minor. differt a curatore. q̃ volēti dat. ut J. de cuē. §. Itē minori. et. ff. e. l. ij. §. si pupillus. uel dic vis ad eos. gēdus. ptās ad imp.

tutela

tutor

i Libero. andū. nā nisi sit liber pupillus. nō pt hāre tutorē. cū si seruus sit nō sit sui iuris. qd est nece. ut. s. e. in pn. Itē et si dubius est. pt habere curatorē. ut. ff. de tu. et. cu. da. ab. l. ei qui. est tn casus vbi seruo dat tutor. ut. ff. de tu. et cu. da ab. l. si impuberi. i. §. cui tn legatur signatur. ōtra. ff. ad tre. l. si res aliena. §. si huius. et. l. eo gi. §. fi. et hijs duabz ē alia ōtra. ff. e. t. i. l. mlr. §. nō est. que legū ōtrarietas ita solui. cū libtas fideico. et hēditas relinquit. ab eo prestanda. poterit huius eogē. ut instituatur hēditatē adeat. et tūc dat. etiaz huo tutor. vbi vero ab vno hēditas et ab alio libertas relicta est. nō pt nisi pus pstita ei libtate. tūc em eo get alus hēdem hēditatē adire. et sibi restituere. sedm Jo.

k Ad tuendū. ppter hoc etiā remouet pa. po. q̃ non ē ad tuēdū h̃ ad gubnandū. p ut vult vel sibi ad acquirendum.

m Proprietate. ad diaz curatorz qui dātur furiosis et mente capis. q̃ ppter morbū se defendē non possunt. ut J. de cu. §. Itē

n Iure ciuili. nō tutelam esse de iuris ciuili. lez omes furiosi fere ōtractus sunt de iuē gen. ut. s. de iuē na. §. ius autem.

o Data. sez a lege vel iudice. ac

p Permissa vero. a testatore sicut J. e. pmissum. vel dic data pso ne pncipalr. pmissa sed ario rebz. ut J. t. i. §. certe. et J. de ex.

q Tutores eā. que d eā est. s. px. §. cu. tu. §. datus.

r Ex qua re id est vi ptāte. res sūt tutores h̃ Jo. et plerisq̃

s Defensores. et hm hoc curato. q̃ sic appellantur. ut. ff. de le. iij. cū filio. §. i. et. ff. de mi. l. i. §. ij.

t Qui edes. ut est pcectus vigilū. et q̃ cū eo tenore te vadūt vt. ff. de off. p. vi. l. ij. §. Sciendum.

u Permissum est ita q̃. q̃ quedā gnaliter vidimus de tutelis. et omis tutela est vel testāria. uel datiua. uel lima. itaq̃ pius de testāria. ut pote de dignore videamus in h̃. t. et se. de legitima. aūt dicetur J. de legit. ag. tu. vsq̃ ad. ti. de attil. tu. de datiua di. J. de attil. tu. p totū.

x Impuberib. cē minus. ut. ff. de tuto. muto. h̃ etiā pnoz. p. fidi lez. ut. ff. de tuto. et cu. ab nō tn. §. fi.

y In ptāte. naturalib. etiā dare possunt in hijs q̃ sibi reliquūt ut. C. de ādir. tu. l. fi.

z Testō. vel codicill. testō firmatis. ut. ff. de test. tu. l. iij.

a Tutores. si nō curatores. ut J. de cuē.

b Itaq̃. in prim. filius. lez miles fit testator. ut. ff. de testa. tutel. l. ij. Accur.

c Tua fit. et nunq̃ exiuit filius alioquin non recidit. ut. ff. de acqpē. l. si pf. et. l. si filius. et de hoc dixi. s. t. i. §. i. ac.

d Tutores. h̃ aut emancipatus est vel mortuus. tunc nepotes ex eo sūt sui iuris mortuo auo. ut. s. t. i. in fi. vn ex testō aut pnt hāre tutorē. ut h̃

e Cū in pluribz. ut quotiens de ōmodo eoz inuicē. acquiritur. ut. ff. de sta. ho. qui vero. nō si de ōmodo alioz. ut. ff. de. v. sig. qd dicimus. vel si de incomodo mris. ut. ff. de sta. ho. §. f.

f Fieret. ut q̃ ex vrore nasciturus erat. vel nuru. impator. aliud h̃ ex ōcubina. nisi in hijs q̃ sibi dimittēt. ut. C. de cōfir. tu. l. fi. tales enim nō nascerētur in ptāte. s. de nup. §. fi. ac.

g Si fi emancipatus ōfirmandus. nō g̃ valebat datio p se. cū nō essz in ptāte. ut. s. e. §. pmissum. Sz nūquid h̃ tutor confirmatus dr testamētarius. qd si essz pferretur legitio. ut J. t. ij. in pn. Alij dicūt q̃ pt admitti. et fa. p h̃. ff. de. v. sig. l. lege. et in aut. de defen. ciui. §. si de cetero. et ita legitimus tutor huic pfertur. ut J. de attil. tu. in pn. et ideo glosauit. p. i. sme inquisicōne. nō q̃ vellet eū ōfirmari si alius essz legitimus. Sz qm̃ queritur. an sit locuplex vel nō. fi. ar. ōtra. ff. de cuē. fur. si furioso puberi.

h Inquisicōne. id est q̃ nō satisdat. sez rem pu. sal. fo. Item locuplex sit vel nō. hoc enim nō queritur. ut. ff. de ādir. tu. l. i. Sz

quedā vel in tutela sūt. vel in cura cōe. quedā neutro iure tenētur. §. Videamus ergo de hijs que in tutela vel curatione sūt. ita enim intelligemus ceteras psonas q̃ neutro iure tenētur. ac prius dispiciamus de hijs q̃ in tutela sūt. §. Est aūt tutela vt seruius diffinit. uis atq̃ potestas in capite libero. ad tuēdū eū qui ppter etatē se defendē nequit. iure ciuili data ac pmissa. §. Tutores autez sūt qui eam vim ac ptātez habent. ex qua re ipsi nomē acceperūt. §. Itaq̃ appellantur tutores quasi tuitores atq̃ defensores. sicē editui alias editicij dicūtur qui edes tuent. §. Permissum ē itaq̃ parentib. liberis impuberib. quos in ptāte hūt testō tutores dare. et h̃ in filios. filiasq̃ p cedit omino. Nepotib.

tūn neptibusq̃ ita demū parētes possunt testō tutores dare. si post mortem eoz in ptāte patris sui nō sunt recasuri. §. Itaq̃ si filius tuus mortuus tue tpe in potestate tua sit. nepotes ex eo non possunt testamēto tuo tutores habere. quamuis in potāte tua fuerint. scilicet q̃ mortuo te in potestatē patris sui recasuri sunt. §. Cum aūt in ōpluribus alijs causis postumi p iam natis habentur. et in hac causa placuit. nō minus postumis q̃ iam natis testamēto tutores dari posse. si modo in ea causa sint. ut si viuis parētib. nascerentur sui. et in ptāte eoz fierēt. Sz si emācipato filio. tutor a pre datus fuerit testō. ōfirmādus est ex sma plicis oīmodo. id est sme inquisicōe. Qui testō tutores dari possunt. Ru.

emancipatus est vel mortuus. tunc nepotes ex eo sūt sui iuris mortuo auo. ut. s. t. i. in fi. vn ex testō aut pnt hāre tutorē. ut h̃

e Cū in pluribz. ut quotiens de ōmodo eoz inuicē. acquiritur. ut. ff. de sta. ho. qui vero. nō si de ōmodo alioz. ut. ff. de. v. sig. qd dicimus. vel si de incomodo mris. ut. ff. de sta. ho. §. f.

f Fieret. ut q̃ ex vrore nasciturus erat. vel nuru. impator. aliud h̃ ex ōcubina. nisi in hijs q̃ sibi dimittēt. ut. C. de cōfir. tu. l. fi. tales enim nō nascerētur in ptāte. s. de nup. §. fi. ac.

g Si fi emancipatus ōfirmandus. nō g̃ valebat datio p se. cū nō essz in ptāte. ut. s. e. §. pmissum. Sz nūquid h̃ tutor confirmatus dr testamētarius. qd si essz pferretur legitio. ut J. t. ij. in pn. Alij dicūt q̃ pt admitti. et fa. p h̃. ff. de. v. sig. l. lege. et in aut. de defen. ciui. §. si de cetero. et ita legitimus tutor huic pfertur. ut J. de attil. tu. in pn. et ideo glosauit. p. i. sme inquisicōe. nō q̃ vellet eū ōfirmari si alius essz legitimus. Sz qm̃ queritur. an sit locuplex vel nō. fi. ar. ōtra. ff. de cuē. fur. si furioso puberi.

h Inquisicōe. id est q̃ nō satisdat. sez rem pu. sal. fo. Item locuplex sit vel nō. hoc enim nō queritur. ut. ff. de ādir. tu. l. i. Sz

aliud in matre dante tutorē filio. ibi enim ꝛ̃ nō satisfiet. tn
et cū inquisicōne dat. ut dicā. l. ōr. et. C. de ofic. tu. l. i. Sz quare
diuersū in mre dare tutorē filio. Rñ. in memoriā pceden̄s pote
statis. ut. ff. de questi. l. vnius. C. fuius. et. ff. de cur. al. de tutel. l.
fi. et fa. ad hoc ꝗ. de fat. da. tu. et cum prim. et. ff. de lib. ag. l. i. C.
iul. et. C. de ep. audi. l. de creacōib. Sz ar. otra. ff. de in lite iura.
il. videamus. Ac.

a Qui testamento tutores dari pnt.

DAri autez vel
pfam. nisi sit
mutus vel fur
dus. qz tutor ꝛ loqui
et audire dz. ut. ff. de
tutel. l. i. C. p. et. C. fi.
c filiusfamilias. cū
eni tutela sit ius pbli
cū. utrū. de excu. tu. in
pn. nō curatur ius pa
po. ut. ff. ad tre. nā qz
a. Rñ. et. ff. de hjs q
sūt sui vel alie. iur. fili
usfa. quo casu pr de pe
culio tenetur. nisi ag
noscat. tūc eni. sez qn
agnouit. in solidū. ut
. ff. de tutel. l. si filius.
et. ff. de admi. tuto. l.
lu. eius. ceius.

d Testō. intelligas
ꝗ a plicē tutor dari
non pt sūus. ut. C. q
da. tu. posit. in fuili
e Et sine libertate.
non expsso hoc qz sine
libertate tet. ꝗ omisit
libertatis dacōem. ut
. s. qui manu. nō pos. C.
hj. in fi. et. C. de necess.
. l. quidam. C. illo.

f Directa. immo
vidt qz fideicomissari
am. ut. C. de fideicō. li.
et si nō ascripta. otra.
Sz certe ꝗ testō ꝗ fit.
ibi alia volūtate. pu
ta codicillis vel p epi
stolaz. Vel die. qz ibi

DAri aūt tutor pt
nō solum pater
familias. sed et
etiam filiusfamilias. Sed
et suus ꝓprius testō cum
libertate recte tutor dari
pt. Sz sciendū est eum
et sine libertate tutorē da
tū tacite libertatē directā
accepisse videri. et p hoc
recte tutorē esse. Plane
si p errorē quasi liber tutor
datus sit. aliud dicendum
ē. Seruus aūt alien?
pure mutiliter testō datur
tutor. ꝗ ita cū liber erit. vti
liter datur. ꝓprius aūt ser
uus mutiliter eo modo da
tur tutor. Furiosus vel
mior. xxv. an. tutor testō
datus. tutor tūc erit cū ꝓpos
mētis. aut maior. xxv. an.
fuerit factus. Ad certū
tps vel ex certo tpe. vel sb
o dicōne. vel an̄ heredis in
stitucōnez posse dari tuto
rem non dubitat. Cer

te autez rei vel cause. tutor
dari non pt. qz psone. non
cause vel rei datur. Si
quis filiabz suis vel filijs
tutores dederit etiā postu
me vel postumo dedisse vi
detur. qz filij vel filie appella
cōne. et postumus et postu
ma cōtinentur. Quid
si nepotes smt. an appella
cōne filiorz. et ipis tutores
dati smt. dicendum ē ut ꝛ
ipis qz dati videātur si mō
liberos dixerit. Ceterū
si filios dixerit. non cōtine
būtur. aliter enim filij. ali
ter nepotes appellabātur.
Plane si postumis dede
rit. tam filij postumi qz ce
teri liberi continentur.

De lūma agnatorz tutela

SVibus autem te
stamēto tutor da
tus nō sit. hjs ex
lege. xij. tabularuz agna
ti sūt tutores. qui vocantur
lūmi. Sūt aūt agnati

de re. iur. l. actus. l. Datur. scilicet cum liber erit. Ac.
m Furiosus ꝓpos. siue hoc dem fuerit a testatore. siue nō. ut. ff.
. e. si hereditatis. C. furiosus. et facit ad ꝗ. ff. de iudi. cū furiosus.
n Ad certum tempus. usqz ad pascha. ac.
n Ex certo. i. a pasce ate i antea. ut. ff. de ac. et ob. l. obligacōm.
p Vel ante heredis. otra videbatur ꝗ. vel. C. ante.

q Tutorē. a testatore. nō a iudice. ut. ff.
de re. iur. l. actus. ac.
r Certe aūt rei. sez
rei affrice vel syriace.
vtiliter datur. ut. ff.
. e. d. in testamēto.
s Cause. s. certe. ut
ad rei ven. ꝗ videtur
otra. C. de in lit. da. tu.
. l. ad lite. ꝗ ibi tutor
p curatore ponitur.
Ite vidt otra. ff. de tu
tel. l. si tn. al. si testō.
Sz ibi vmūs tatī rei
datur. nō rei certe.
t Persone. sez pu
pilli pncipaliter. ut
eū mstruat toms mo
ribz. et etiam salaria
pstet mgris eius. ut
. ff. de admi. tu. cum
plures. C. in primis.
et. C. de ali. ps. l. fi. ad
hoc eni principaliter
datur. sed ario autez
rebz datur. ut. J. de ex
cu. tu. C. datus. ꝗ in
curatore ecōtra. nam
pncipaliter rebz. secū
dario psone dat. ut
. C. de nup. l. in copu
landa. u Postu
mo. sez filio. ac.
x Si quis. qz filij
hoc dictio filij oplen
dit postumiz ꝛ postu
mā. cū masculinū pos
sit ꝓcipe femininū. ꝗ
hoc dicēdo filie. nō cō
plendit vtrūqz. et sic
nec postumū. cū femi

nō ꝓcipiat masculinū. ut. ff. de l. ꝗ. si ita aseꝗ. et. ff. de l. iij. qui duos
et. l. suus legatis. Ite nō appellacōe natorz. et nō nati ꝓtinetur.
cū de eorz ꝓmodo tractetur. ut. ff. de sta. ho. qui in vto. et. s. t. i. C.
cū aūt. et fa. ff. de testa. tu. l. si quis ita. C. i. et. l. qz si.
y Si filios. s. dixerit. z Continebūtur. s. nepotes.
a Appellantur. ab omibz in vsu vel ꝓsuetudine. ꝗ sm veri sig
ficacōnez ꝓbi. qz filius dr a filos qd est amor. et nepos dr filius.
et etiā quilibz quē aliquis diligit pna dilectōne. ut. ff. de ver
sig. l. ꝓbor. C. ꝗ ꝛ papinus. que videtur contra.
b Quā ceteri. etiā nati sm quosdā. qd falsuz est. ut. ff. de ꝓ
sig. nomē. Dic g ceteri. s. ex filijs nasciturꝛ. qz si postumi sunt p
. l. vell. ut. ff. d minus. rup. ecs. l. postumorz et J. de exhre. li. C. postu
mi. et. ff. de lib. et postu. l. gallus. i. Rñ. De leg. ag. tu. Rica.

QVibz. sez pupillis. lex vocat ꝓbis ꝛ sma. et sigerant
Xij. ta. qs ipa. cor. periculo agitur. ut. ff. e. l. legiti
mos. alias aūt qnz ex sma legis dātur. nō ex ꝓbis. ut J.
d Agnati sūt. si smt maiores. xv. ām. s. ut J. de fidu. . t. ij. et. iij.
tutel. in fi. et minores. lxx. annis. alias excusantur. ut J. de excu.

tu. C. Item maiores.
f. Cognati nomē
g Ex eodē filio fratris
h Patruus repete si fuit
i. Agnati etiam si
masculus interueniat.
vtputa si sint duo
fratres vterim filius
vnius filij fratris fu
nō erit agnatus. sed
ognatus inspecto se
mminio sexu. ppt qd
admuicē sūt cognati
k Itaqz a fm Io.
mte. si ipa amita est
tibi agnata qz p prez
tuū tibi oūgitur.
l. Iure sez agtionis.
m familia. id ē ag
nacoez. lez ⁊ alias mlt
tas he at sigficacōes
h d eō famil. ut. ff. de
v. sig. l. pnūtiacō.
C. familie. et fa. C. de
v. sig. l. fi. et. s. de. p. a
po. C. fi.
n Quod aūt sigmi
ficacōnem. sez tm.
o Si oimō. uel aliud
oingat qd tmdem
valeat. qd diximus
ff. de hēd. abinte. i. hēn.
et facit. ff. q cuiscq
vniuersi. l. a. C. et qez.
p Sz agnacois qui
dem ius. nō diligēter
hūe. C. est aūt ius ag
nacōis ⁊ ius cogna
cōis siue cognato p
agnati eni hnt ius p
rogatiū. ad ognatos.

g ognacois gnale est. agnacois nomē
spiale. nā omis agnatus ē ognatus. si
nō ouerte. ut h et j. de legit. ag. suc. i. hēn. et. ff. e. l. sunt aūt.
natus eodem pre tuo. alioqui est
ognatus. ut. C. de legit. hre. l. fi.
C. sed nec. et. C. cum autem. A cursus.

cognati p virilis sexus co=
gnacōm cōiuncti. q si a pre
ognati veluti frat ex eodē
pre natus. fratris filius. ne
posue ex eo. Itē patruus
q patrui filius. neposue ex
eo. At qui p femininī se
xus psonas ognacōne iūgū
tur. agnati nō sunt. sed
alias sunt naturali iure co=
gnati. Itaqz amite tue fili
us nō est tibi agnatus si
ognatus. q inuicē. tu illi eo
dem iure oūgeris. qz qui
nascūtur. pris nō matris
familiam sequūtur. Qd
aūt lex ab intestato vocat
ad tutelā agnatos nō hāc
habet significationem si
omino nō fecerit testm is
qui poterat tutores dare.
sed si quantū ad tutelā ptz
intestatus decesserit. q tūc
qz accidere intelligitur. cū
is qui datus ē tutor viuo
testatore decesserit. Sz
agnacōis quod ius. om=
nibz modis capitis dimi=
nucōe plerūqz pmittit. Nā
agnatio iuris ciuilis ē no
mē. Cognationis vēo ius
nō omibz modis cōmuta=
tur. quia ciuilis racō. ciui=
lia quod iura corrūpere pt.
naturalia vero non vtiqz.

De capitis dimmutione

Est autē capitis
dimmucō priceps
status omutacō.
Eaqz tribz modis accidit.
Nam a maxia ē capitis di
minutio. aut minor quam
quidā mediā vocāt. a mi=
mma. Maxima capitis
dimmucō est. cū aliquis si=
mul ciuitatē ⁊ libertatez
amittit. qd accidit in hijs
qui serui pene efficiuntur.

u Sotiqz. id ē certe nō tolluntur. cū sint immutabilia hec iura
vt. s. de int. na. C. si naturalia Itē nec ea q naturale equitatem
hnt. ut. ff. de ca. di. eas. et. l. legatū. Itē nōqz ⁊ ognacō ē ciuilis
tm. ut p adopcōz. ut. ff. de adop. l. qui in adopc. Itē naturalis tā=
tū. ut ad filios naturales. Itē naturalis ⁊ ciuilis. ut ad eos qui
legitī sūt. et de hac q legitī sūt intelligitur h. ut. ff. de gra. nō fa=
cile. C. i. Itez nō qz ci=
uili iure h. l. tutela et
hēditas tribz modis
deferūtur. ut. ex vbis
et snia legis. xij. ta. ut
in agnatis. Item ex
snia tm. ut de legit.
pa. tu. et j. de fid. tu.
Itē ex alijs legibz ve=
teribz vel nouis. ut. ff.
de ca. di. l. tutelas. quā
quidā mediaz vocāt.
nūquid g h omia fa=
cile pdūtur p omez
ca. di. Rz. sic in duobz
pmis tm. nō in tercō.
ut hic ⁊ in. l. tutelas.
Itē quero an futuras
tutelas acqrendas
et hēditates tm tol=
lat. an etiaz preteritas
adimat. Rz. futuras tā=
tū. ut. ff. vn libi. l. fi.
quid eni poteit diuī=
nare lex deferēs hēdi=
tate vel tutelam de
futura ca. di. ut. C. de
testa. l. intemus. in fi.
certe nullomō. ut. ff.
mādā. l. fideiussor. i.
Rz. hodie vero istam
diaz agnacois qrere
nō oportz. cū agnati
ante ognatos nichil
habeāt. ut in aut. de
hēd. q ab intest. de. C.
ab hns. coll. ix. Itē q
lez pdicta iura ognacois tollant. maxia ⁊ media. ca. di. ipa cō=
sangīnitas tm nō tollit. ut. ff. de reg. iur. l. iura sangīnis. ac.

De capitis dimmucōne. Rz ica.

Est aūt status. hic status ofistit in
cū eni pmū id ē libtate quis pdit. p ons ⁊ duo vltima
pdit. et tūc magna ca. di. patiat. cū vero secōm pdit. p ons per=
dit ⁊ vltim. Sz non pmū ⁊ tūc dr media capitis dimmucō. Cū
vero vltimū pditur. nō pdūtur duo pma. et tunc mimam ca.
di. paciē. ut j. C. i. ij. et iij. et. ff. e. l. fili. p. dixit statū hois. i. o dic
cōnem qua plnmū quis potest. ad lram vt dicatur ca. di. qn
y Mutacō. nō g accipitur hic caput absēmditur. si qn sta=
tus mutat. ut caput status dicat. ut. ff. ad tercul. l. i. C. capitis.
Sz videtur hec diffmicō nō oūti cū suo diffmito. nā morte pris
filius mutat statū. qz fit sui iur. ut. s. quibz mo. ius pa. po. sol.
C. i. nō tn dr ca. minut. ut. ff. ad mac. si filiusfa. C. fi. Sz dic sb au=
diri hic facto hois interueniente. ut emācipacō e vel deportacōe
patris vel simili mō. uel ec quasi facto. qd dico ppter filios ar=
rogati. qnia vna cū pre mutat statuz vt. ff. e. l. liberos. et. s. de
adop. C. pnlt. ar. otta. in aut. osti. q de dig. C. pala. ubi nō ab hoie
si a lege qs efficitur sui iur. ac morīte pre nō interuenit facti
hois. imo magis rei. Quid si interficiat pr. Rz. idē qz mors sp rei
dispositōe aduenit. aut. et ar. le. qui lance et. s. de libtinis. C.
z Media. hic. ff. de libtinorū. a Maxia atro citate. est aūt

atrox. et dum hæc sententia lex iuste ferretur. ut. s. quibus mo. ius pa. po. sol. ¶. pene aut. hi hodie propter huius penas nemo ingenuus fit suus. ut in auth. de nup. c. ¶. si vero. coll. iiij. et. ¶. quæ aut a Libertis. sed dependatis vt subiciat. et quæ dicit ingratus. priusalias è ingrati. i. ingratitudinis. q̃ revocatio fit p actio. ingrati. ut dicit quidã. ut. C. de li. et eorum. li. l. fi. alias plit. vel pvalem rei ven. secũm alios. administrar vna cõis. causa mortis q̃ revocat. ut te vona. cã mor. si mortis cã res. cũ. l. sequẽti. vel quõ è verius actio è extraordinaria. p quã officiũ iudicis implorãtur. ut. C. de lib. et eorum. li. l. ij. et fit h revocatio. propter omnes offensam. leue. ut. C. de li. et eorum. li. l. ij. nõ aut fit propter omissionẽ obsequij. ut. C. de li. casolo. nisi in casu vt cũ denegat alimenta. ut. ff. de lib. agnoscendis. l. alimẽta. ¶. impatoris. nã tũc licet occidere velle vivetur cũ. ut. ff. de li. ag. necare. et h nisi remiserit ius pronatus tũc enim ex hijs soluz revocatur causis. ex quibus licet donatũ. ut in aut. de li. dece. ¶. illud coll. vj. et vera sunt cũ quis ex volũtate propria manumittit. ut. C. de li. et. c. li. l. ij. hi dicit. q̃s nõ revocaret. ut. C. de li. et eorum. li. l. i. Sz q̃d si manus in pronũ iniecit. Rn. dãpnatur in metalluz. si vero cõuicia dixerit. mittitur in exilũ. ut. ff. de iure patro. l. i. q̃ causse sunt iuste. ut. C. de reuo. do-

atrocitate suie vel libtis ut ingratus circa patronos odemnatus. vel qui se ad pciũ principandũ venũdari passi sunt. ¶ Minor siue media capitis diminucio est. cũ ciuitas quidẽ amittitur. libertas vero retinetur. quõ accidit ei cui aque et igni interdictũ fuerit. vel ei qui in insulã deportatus est. ¶ Minima capitis diminutio est. cum ciuitas retinetur libertas. sed status hois omutat. quõ accidit in hijs qui cũ sui iuris fuerint. ceperũt alieno iuri subiecti esse. vel ecõtra. veluti si filiusfamilias a pre emãcipatus fuerit. q̃ capite diminutus. ¶ Seruus aut manumissus. capite nõ minuitur. qa nullũ caput habuit. ¶ Quibũ aut diminutas magis q̃ status pmutatur. capite nõ minuũtur. et ideo a senatu motos capite minui nõ ostat. ¶ Quõ autẽ dictũ est manere cognacõis ius et post capitis diminucõz. hoc ita est. si minima capitis diminutio interueniat. manet enim ognacõ. ¶ Nam si maxia capitis diminucõ incurrat. ius q̃ ognacõis perit. ut puta fuitute alicuius ogti. et nec quidẽ si manumissus fuerit. recipit ognacõez. sed et si in insulam deportatus quis sit. ognacõ solutur. ¶ Cũ aut ad agnatos tutela pineat. non simul ad omes pinet. sed ad eos tantũ. qui proiores gradu sũt. et si plres eiusdẽ gdus sũt. ad oes pinet. veluti si plres frres sũt q̃ vnũ gradũ

. e. l. liberos. in fi. et. l. se. Sz ctra est. C. de bonis pscrip. l. i. hi dicit q̃ ibi crimie capitali suus accusatur. i. tali q̃ essi alias in libro capitale. Item quid si quis habuit caput. qa fuit liber. nũc suus est. et manumittat. Rn. idem qa pns tpus obsidero.

g Quibz aut. dixi aliquẽ de tribz modis capite minui. ut. s. e. in pn. autẽ p sed.

h Constat. ut. ff. de sena. l. iij. et si fuerit restitutus. propter turpitudinẽ nõ pe iudicare vel testionũ dicere. ut. ff. ad. l. iulie. vel candez. ¶. i. et. ff. de sena. l. ij. ac. i. Quõ aut dictum est. s. t. pe. ¶. fi.

k Cognacõ. id est ius ognacõis a pre reductum. ex quo ad bo. pos. vocantur vnde cognati.

l. Cognacõis. id è ius succedendi. et ad tutelã vocãdi perit. si ipa osangnitas nõ. ut. ff. de re. iure. l. iura sangnis. cũ sit de iure naturali. ut. s. de iure n. a. ¶. pnlt. ctra. et. s. de nup. illud. Sz qualiter ognatis deferẽ immo agnatis. ut. s. t. i. in pn. Rn. post agnatos. ut. j. de hered. ab inte. ¶. admonẽdi.

m Sed si manumissus. aliud si restitutus. h Jo. ut. ff. ad tercul. l. i. qui mortis cã. et. C. de sen. pas. l. i. cõtra. et. ff. de ctra ta. l. i. et. l. ij. Item contra est in eo q̃ hic dicit tolli ius ognacõis p maxima ca. di. ff. de rebz du. si ognatus. hi aliud in legato. in quo vertitur ius naturale. ut. ff. e. l. legatũ. vel ibi loquitur de ognacõne iure civilis p que adopcõ constituitur. ut. ff. de adop. l. qui in adopcõ. hic vero de naturali ognacõe. ut. ff. de gra. cog. nõ facile. ¶. i. et hic ibi de mima ca. di. loquit. Item ctra j. de huili ognatione. fi. i. Rn. Jo. h loquitur in hijs qui pmo fuerũt libi. et postea serui. quõ eorum delicto ctingit. vñ non debet habere emoduz. ut. ff. so. ma. si ab hostibz. ¶. i. et. ff. de munere. l. pap. ¶. exuli. ibi. in disgnũ tẽ. lex ibidẽ illa ratio corrigat. id è non sp fuerũt serui. vel illa noua corrigit istam. nã ex greca est. illa est extracta ut ibi

n Sed et si in insulã. hic pomit exemplũ de media. hi. s. dicit. posuit exemplum de maxima.

o Cognacõ. i. ius ognacõis. ut. s. pe. ¶. diximus.

p Cum autem pineat. ut. s. t. i. i. Rn.

q Gradu. facit ad hũc. ¶. ff. de li. iij. l. si plures. et j. de legit. agna. suc. ¶. si plures. et. ff. de sepul. viola. l. iij. ¶. si ad plures. hodie vero hic. ¶. corrigit. quia equaliter tam ad agnatos q̃ cognatos deferitur tutela sicut hereditas. ut in aut. de her. abintest. ¶. ex hijs. colla. ix. Accursius floreti.

r Si plures. alias isti duo versiculi desunt. si plures sunt qui vnũ gradũ optinent. ideoq̃ piter ad tutelam vocãtur hi ego habeo. Accursius florentinus.

De legitima patronorum tutela. Rica.

Ex eadem.scz p interptacoem nō ex verbis eius vt sbicit.ff.de le.tu.l.tutela.i.fin. u Libtorū.i.impuberū.
x Ad pronos.quocūqz mō maūmittentes nisi libtas detur a lege.ut.ff.de le.tu.l.tutela.usqz ad.C.fi.
y Que tipa.q.d.nō solum alie quedā sine fut.fin ista.ac.
z Legitima.scz ex mente.l.nō ex verbis.nō tn satdant nisi eorp sone sint vulgares aut minus hoeste.ut aut modus tutele.ut qz sit magna tutela minis.aut sona qnō hoesta.aut cā admittat id ē recipiat satisdac.ut.s.ff.e.l.sim os. .C.i.et.ij.lez alij legitimi indistincte satisdant vt J. de satda. tu.C.i.
a Interptacōnē.scz iure consultorp.
b Lex.scz.xij.ta.ut J.de suc.le.ag.i.fin.
c Veteres.i.sapiē
d Legem.scz tes. eandem.xij.ta.
e Vocat.s.lex.xij. ta.ut J.de legit.ag. f. Jussit. suc.C.i. ut.s.de le.ag.tu.C.i. .i.fin.et sic nōbis hic. qvbi ē eadē equtas idem ius tbz statui. sic.ff.ad.l.acq.l.illud. et.ff.de furt.l.i.C.i.
g Plerūqz.qre hoc dicit statū sbicit ꝛ fac ad hanc regla.ff.de reg.iur.l.fm naturā. et J.de otraben.emp. .C.cū aūt.et.C.de fur. .l.fi.C.fi cū in seda.et .C.de caduc.toll.l.i. .C.ij.alias in nō psep to.p nō sep to.et.ff.de pi.et omo.rei ven.l.id h Tutor/et ita qd. apud aliuz est hēditas.et apud alū est tutela scz agnatū vel ognatū.ut h.et.ff.de le.tu.l.i.C.i. Itē mior .xxv.an.maūmittēs succedet in hēditate vt patronus.non tn erit tutor.ut J.de fidu.tu.in fi.et.C.de legt.tu.l.vlt.C.fi.ac.

Exemplo recepta.scz p interptacoez iur ofultorp vt fuspius.cū dfinebat esse agtus nisi cōtracta fiducia emāsipet.qd hodie sp psumtur.ut J. de legit ag.suc.C.fi. vn hodie est semp legitimus. emācipauit.et si ipe maior est.xxv.an. i. Tutor erit.scz q vt J.t.i.in fi.et facit ad hoc.s.t.i.quibus mo.ius pa.po.sol.C.et pterea si impubes.et J.t.i.i.fin so.ac.

De fiduciaria tutela.secta.

Est ꝛ alia tutela.id est alio nomine vocata.
l. Appellatur.de qua dicetur J.in.C.quo defuncto.
m Impuberes.nam si puberes nō erit eorp curator legitim? vt.ff.de excu.tu.amissis.C.lucius.Ar. otra.in aut.ut hij qui ob.p.C.i.coll.vj. Jo. emācipauerit.ut.ff.qn act.de pecl. est
n Maūmiserit.id ē an.l.i.C.i.et fac.s.t.i.et.ff.e.tutela.C.
o Quo.scz prefa.qui erat tutor filiorp ꝛ nepotū. fi.et.l.se.
p Si liberi.q remaserūt in ptate pris.idē puto ꝛ si filij fuerūt emācipati.si aūt tā impubes qz puberes remanserunt in ptate ipo iure recidūt in ptatem sui pris illi qui filij fuit.sz fratres recidēt in tutelā fiduciariā sp.ut.s.quibus mo.ius pa.po.sol.C. .i.et.s.de tutel.C.per
q filiorū missuz. suorū.s.nepotū defun
r Sororis.sz .cti. certe frater vidt esse sinus.ut.C.de excep. .l.aduersus.q est cōtra.sz certe qui fiduciarius ē.legitimus est p interptacoez ꝛ aliud nomē hēat scz fiduciarius.et illuz respectū habuit ibi.ut legitimuz fiduciariū appellaret.
s Atqz.p certe.al. at qū.et tūc dic at p sz ꝛ qū p certe.et est oppo.quare filij pronorū sūt legitī.ut .s.de le.pa.tu.i.fin. et isti filij non sic.ad qd fin det qm filius ꝛc.sz hij raco non tenet nisi inter fratres qui nō debēt recidē in ptātem fratrū suorp.sed filij.i.nepotes erant recasuri in ptātem.q in tutelā legitimaz.sed fin deo nō recidūt filij iur hēditario in ptātē sz iur prinitatis et filiacōns.at suus si nō esset maūmissus iur hēditario erat futurus seruus apud filios domini.et nisi essent heredes.nō ēent domini.sed filius.et si nō sit heres pris.tn filiū in ptate hz.ut.s. quibz mo.ius pa.po. sol.C.i. Erat ꝛ alia rō iur vetei.qz emācipacōe tollebatur ius agnacōis mima ca.di.etiā inter prem et filiū.nisi essz emācipatus otracta fiducia etiā nedū inter frēs. vt.C.de legit.tu.l.iiij.et.s.de legit.ag.tu.C.fi.sz hodie corrigitur vt dcā.l.C.et J.de legit.ag.suc.C.fi. dicūt quidā vt az.hodie fiduciariā esse legitiam ex vbis ꝛ sma.l.xij.ta.ex quo hec seda raco cessat. Sz pt dici otra.quia remanet pma.accur.
t Recideret.dicūt quidā.q si non essz emācipatus non erat futurus in ptate pris et sicut erat pris ꝛ ideo emācipatus.non ita erit apud fratrē sicut erat apud prez.pmo in filii tutela. Jo.
u Nec in tutelam.id est legitimam sed fiduciariam. libertus enim est in ptate filij prōm iure hēditario.filius in potestate iur.pa.po. Accursius florētinus.

obtinent.ideo pariter ad tutelam vocantur.

De legitima pronorp tutela

Ex eadē lege.xij. tabularp libertorū libertarp tutela ad patronos liberosqz eorp ptinet.quē ipsa legitima tutela vocatur.nō qz nominati in ea lege de hac tutela caueatur.sz qz pinde accepta est p interptacōnez.ac si vbis legis introducta esset.eo enim ipo quo hereditates libtorū libertarūqz si intestati decessissent.iusserat lex ad patronos liberosue eorū ptinere.crediderūt veteres voluisse legem.etiā tutelas ad eos ptinere.cū et agnatos quos ad hēditatez lex vocat.eosdē et tutores esse iussit. Quia plerūqz vbi successiōis ē emolimentum.ibi a tutele onus esse debet. Idcoqz aūt diximus plerūqz.qz si a feia impubes maūmittat.ipa ad hēditatē vocatur.cū alius est tutor.

De legitima parentū tutela

Exemplo patronorum recepta ē alia tutela.que et ipa lima vocat. Nam si quis filiū aut filiā.nepotē a neptē ex filio.et deinceps impubes emācipaueit.legitimus eorp tutor erit.

De fiduciaria tutela.

Est et alia tutela.q fiduciaria appellatur. Nam si pater filium vel filiam.nepotem vel neptem.vel deinceps impuberes maūmiserit.legitimā eorp tutelaz nāciscit. Quo defuncto.si liberi virilis sexus eius existāt.fiduciarij tutores filiorp suorp vel fratris vel sororis vel ceterorū efficiūtur. At qūn patrono legitimo tutore mortuo.liberi qz eius legitimi sūt tutores. Qm filius quidē defuncti si nō esset a viuo patre emancipatus.post obitū eius sui iuris efficeret. nec in fratrū ptātez recideret.idoqz nec in tutelā libtus autē si suus mansissz. vtiqz eod iure apd liberos

Ex eadem.scz p interptacoem nō ex verbis eius vt sbicit.ff.de le.tu.l.tutela.i.fin. u Libtorū.i.impuberū.
x Ad pronos.quocūqz mō maūmittentes nisi libtas detur a lege.ut.ff.de le.tu.l.tutela.usqz ad.C.fi.
y Que tipa.q.d.nō solum alie quedā sine fut.fin ista.ac.
z Legitima.scz ex mente.l.nō ex verbis.nō tn satdant nisi eorp sone sint vulgares aut minus hoeste.ut aut modus tutele.ut qz sit magna tutela minis.aut sona qnō hoesta.aut cā admittat id ē recipiat satisdac.ut.s.ff.e.l.sim os. .C.i.et.ij.lez alij legitimi indistincte satisdant vt J. de satda. tu.C.i.
a Interptacōnē.scz iure consultorp.
b Lex.scz.xij.ta.ut J.de suc.le.ag.i.fin.
c Veteres.i.sapiē
d Legem.scz tes. eandem.xij.ta.
e Vocat.s.lex.xij. ta.ut J.de legit.ag. f. Jussit. suc.C.i. ut.s.de le.ag.tu.C.i. .i.fin.et sic nōbis hic. qvbi ē eadē equtas idem ius vbz statui. sic.ff.ad.l.acq.l.illud. et.ff.de furt.l.i.C.i.
g Plerūqz.qre hoc dicit statū sbicit ꝛ fac ad hanc regla.ff.de reg.iur.l.fm naturā. et J.de otraben.emp. .C.cū aūt.et.C.de fur. .l.fi.C.fi cū in seda.et .C.de caduc.toll.l.i. .C.ij.alias in nō psep to.p nō sep to.et.ff.de pi.et omo.rei ven.l.id h Tutor/et ita qd. apud aliuz est hēditas.et apud alū est tutela scz agnatū vel ognatū.ut h.et.ff.de le.tu.l.i.C.i. Itē mior .xxv.an.maūmittēs succedet in hēditate vt patronus.non tn erit tutor.ut J.de fidu.tu.in fi.et.C.de legt.tu.l.vlt.C.fi.ac.

Exemplo recepta.scz p interptacoez iur ofultorp vt fuspius.cū dfinebat esse agtus nisi cōtracta fiducia emāsipet.qd hodie sp psumtur.ut J. de legit ag.suc.C.fi. vn hodie est semp legitimus. emācipauit.et si ipe maior est.xxv.an. i. Tutor erit.scz q vt J.t.i.in fi.et facit ad hoc.s.t.i.quibus mo.ius pa.po.sol.C.et pterea si impubes.et J.t.i.i.fin so.ac.

De fiduciaria tutela.secta.

Est ꝛ alia tutela.id est alio nomine vocata.
l. Appellatur.de qua dicetur J.in.C.quo defuncto.
m Impuberes.nam si puberes nō erit eorp curator legitim? vt.ff.de excu.tu.amissis.C.lucius.Ar. otra.in aut.ut hij qui ob.p.C.i.coll.vj. Jo. emācipauerit.ut.ff.qn act.de pecl. est
n Maūmiserit.id ē an.l.i.C.i.et fac.s.t.i.et.ff.e.tutela.C.
o Quo.scz prefa.qui erat tutor filiorp ꝛ nepotū. fi.et.l.se.
p Si liberi.q remaserūt in ptate pris.idē puto ꝛ si filij fuerūt emācipati.si aūt tā impubes qz puberes remanserunt in ptate ipo iure recidūt in ptatem sui pris illi qui filij fuit.sz fratres recidēt in tutelā fiduciariā sp.ut.s.quibus mo.ius pa.po.sol.C. .i.et.s.de tutel.C.per
q filiorū missuz. suorū.s.nepotū defun
r Sororis.sz .cti. certe frater vidt esse sinus.ut.C.de excep. .l.aduersus.q est cōtra.sz certe qui fiduciarius ē.legitimus est p interptacoez ꝛ aliud nomē hēat scz fiduciarius.et illuz respectū habuit ibi.ut legitimuz fiduciariū appellaret.
s Atqz.p certe.al. at qū.et tūc dic at p sz ꝛ qū p certe.et est oppo.quare filij pronorū sūt legitī.ut .s.de le.pa.tu.i.fin. et isti filij non sic.ad qd fin det qm filius ꝛc.sz hij raco non tenet nisi inter fratres qui nō debēt recidē in ptātem fratrū suorp.sed filij.i.nepotes erant recasuri in ptātem.q in tutelā legitimaz.sed fin deo nō recidūt filij iur hēditario in ptātē sz iur prinitatis et filiacōns.at suus si nō essz maūmissus iur hēditario erat futurus seruus apud filios domini.et nisi essent heredes.nō ēent domini.sed filius.et si nō sit heres pris.tn filiū in ptate hz.ut.s. quibz mo.ius pa.po. sol.C.i. Erat ꝛ alia rō iur vetei.qz emācipacōe tollebatur ius agnacōis mima ca.di.etiā inter prem et filiū.nisi essz emācipatus otracta fiducia etiā nedū inter frēs. vt.C.de legit.tu.l.iiij.et.s.de legit.ag.tu.C.fi.sz hodie corrigitur vt dcā.l.C.et J.de legit.ag.suc.C.fi. dicūt quidā vt az.hodie fiduciariā esse legitiam ex vbis ꝛ sma.l.xij.ta.ex quo hec seda raco cessat. Sz pt dici otra.quia remanet pma.accur.
t Recideret.dicūt quidā.q si non essz emācipatus non erat futurus in ptate pris et sicut erat pris ꝛ ideo emācipatus.non ita erit apud fratrē sicut erat apud prez.pmo in filii tutela. Jo.
u Nec in tutelam.id est legitimam sed fiduciariam. libertus enim est in ptate filij prōm iure hēditario.filius in potestate iur.pa.po. Accursius florētinus.

a Si pfecte .id est. xxv. an. nam quotiẽs fit mentio de etate pfecta vel de maiore de. xxv. an. intelligitur. ut. de hijs qui ve. c. impe. l. fi. et. ff. de l. iij. cũ filio. ¶ filio. Accursius.

b Constituẽo. ut. C. de legit. tutel. l. fi. rõ. ut. J. ꝺ excu. tu. ¶.

c Precepit. ut sint pfecte etatis. et est minores. xxv. an.

d De atiliano tutore. id est de eo tutore qui dabat p legem facta ab atilio. ut in textu exponitur.

Si cui nullus. Sed ex testõ. nam q̃ dui testamẽtaria tutela supest non est locus alij. Itẽ nec legitima. nam nec data tũc locũ hẽt. ut. C. qui da. tu. poss. l. si sororis.

f. Et maiore. i. duobus. erat enim tres. ut ar. C. de offi. p. l. ij. et. ff. de ori. iur. l. ij. ¶. hijsdẽ tpibꝫ.

g Die certo. ut a pasca in antea sis tutor.

h Poterat. et hodie datur. ut. ff. de test. tu. l. si quis sb ꝺicõne. i. Itẽ nemo. nam et si vnus de pluribꝫ heredibꝫ adierit. vt tutela. ut. ff. de testa. tu. l. si nemo. Itẽ in libtate testõ relicta. ut. ff. de tes. manũ. l. testõ.

k Erat. alias extiterat. Sꝫ quid si nullus fuit institutus cũ pupillo. si tm pupillus est heres. Potest dici. q̃ aũctate iudicis adeat. ut. C. de iur. deli. l. si infanti. et ex tũc valebit tutela. et incipit tutor administrare.

l. Desmebat. i. ille qui sic erat datus in subsidũ. desmebat cũ testamẽtarius venit. ut subicit. ac.

m Condiciõ. h tutor tacite usq ad die vel ꝺicõem exntem dat. expsse nõ pt. ut. ff. de reg. iur. l. actus.

n Ab hostibꝫ pcebatur. nec erat locus legitie. ut. ff. de le. tu.

o Qui desmit. i. iste tlis q̃ erat datus i sbsidũ. l. i. ¶. si apõ.

p Postliminij. quo iure etiã omia alia recupat. ut. s. qui. mo. ius pat. po. sol. ¶. si ab hostibꝫ. nec de administratis interim tenetur h reusus. ut ar. ff. si quis caue. l. iij. ¶. Itẽ si quis.

q Legibꝫ. s. atilia tiulia tucia. ut. s. e. t. in prin. ac.

r Sed quã. nũc recitat nouũ ius. nam quatuor fuit ura q̃ hoc titulo notari pnt. s. Primũ. alias q̃ primum.

t Ex inquisicõne. scꝫ inquirẽdo facultates eorꝫ. an sint pares oneri adiũcto. ut J. de excu. tu. ¶. si ꝓpter. Itẽ bona conuersacõ requiritur. ut talias in pre arrogatore. ut. ff. de adop. l. nec ei. ¶. eorꝫ. et. s. de adop. ¶. cũ autẽ. Accur.

u Nam supra. bñ dico q̃ defert p has leges tutores dari postea q̃ ꝺsules tederũt ex inquisicõne. et bonũ fuit ꝓpter duas rõnes quas pnit. nam p quia. tẽ. cu. ut. ff. rẽ pu. sal. fo. l. nõ

x fore. hac caucõẽ pstat tu. et qi. ¶. i. et. l. ij. tsi ad speciẽ.

y De ꝺpellẽdis. i. captis pignoribꝫ. ut J. de satda. tu. ¶. pnl.

z Sꝫ hoc iure vtimur. hic est tertiũ ius qõ erat tpe iustiniam. et hodie est quartum addituũ. qõ est J. ꝓx.

a Prefectus. ¶. ad pfectũ ꝺgnicões erimnales. ad ptorẽ ciuilia negocia vemebãt. ut pꝫ. ff. de off. p. vr. p totũ. ti. et. ff. de offi. p. p. p totũ. ti. h tutelã dabit vtq̃. ut hẽt.

b Iurẽdictõem. pfecti vrbis est iurẽdicõ usq ad. c. miliaria. h ptoris rome tm. ut. ff. de of. p. ur. l. i. ¶. cum vrbẽ. et in fũ. de offi. pro. dabũt g cũ et ei qui est de sua iurẽdicõe. ut stati in pfide nõbis.

c Crearent. s. eum qui est de sua iurẽdicõe dabit. ut. ff. de tu. et cu. da. l. ius dandi. si vero ibi non inuenebantur idonei. etiã in alio loco quereꝫ pfidi nũciabit. ut. ff. e. l. dimus. Itez ei qui fit de sua iurẽdictõne vel rõne originis. vel rõne possessiõis. vel rõe domicilij. ut. ff. e. l. i. ¶. ult. et. l. dimus. si autẽ in altero horꝫ triũꝫ locorꝫ non inuenitur. h in quarto loco. reducendus est ad alterũ locũ de hijs tribus. et ibi tu. accipiat. ut. C. qui pe. tu. vel cu. l. i.

d Iussu. g delegat. Sꝫ ꝺtra. ff. de tu. et cu. da. nec mandãre. sed ibi mandatuꝫ est. qõ nõ imptat necitatem hic iussus qõ imptat. ut. ff. q̃ iussu. l. i. ¶. i. et. ff. man. l. i. vel ibi

tor petebatur q̃ desmebat esse tutor. si is qui captus erat in ciuitatẽ reuersus fuerat. nam reusus recipiebat tutelã iur postliminij.

¶ Sꝫ ex hijs legibꝫ tutores pupillis desierũt dari. postea q̃ primo consules pupillis vtriusq sexus tutores ex inquisicõne dare ceperũt. dem de ptores ex ꝺstombꝫ. Nam in sup scriptis legibꝫ neq de caucõne a tutoribꝫ exigẽda. rẽ saluã pupillis fore. neq de ꝺpellẽdis tutoribꝫ ad tutele administracõnem. quicq̃ cauebatur. ¶ Sꝫ hoc iure vtimur. ut rome quidez pfectus vrbis vel ptor fm suã iurẽdictõem. in puiens aũt pfides ex inquisicõne tutores crearent. vel mgratus iussu pfidũ. si nõ sint magne pupilli facultates. ¶ Nos aũt p ꝺstõem nrã. hmõdi difficultatẽ hoim resecantes. nec expectata iussiõe pfidũ. disposuimus. si facultates pupilli vel adulti usq ad quingẽtos soldos

erãt magne facultates pupilli. hic pue. Sꝫ certe tsi sint pue. adhuc videtur idem. nam datio tutele est mxti imperij. ut. ff. de tutel. mutus. ¶. tutoris datio. ubi ꝺꝫ. q̃ tutoris datio illi soli ꝺpetit cui noiatim h dedit. vel lex. vel senatusco. vel princeps. g non pt delegari. ut. ff. de offi. eius cui man. est iur. l. i. i. h̃n. Sꝫ dic q̃ non pt delegari nõ h̃nti iurẽdicõem. h h̃nti sic. ut. ff. e. l. ius dandi. ut hic ꝺꝫ. Sꝫ q̃ sũt magne facultates. h̃n. quãqua gintia aurei. ut. C. de defen. ci. l. i. vel. x. aureorꝫ. ut i aut. de defen ci. ¶. et iudicare. col. iij. vel verius usq ad quingẽtos solidos. si sint parue. si vltra sint magne. ut J. ꝓx. ¶. accur.

e Nos autẽ ꝺstõem. quam non habemus.

f. Iussione. id est delegacõe siue pceptõ. nam in hoc differt a

domini post mortem eius futurus esset. Ita tamen hij ad tutelam vocantur. si pfecte sint etatis. qõ nostra ꝺstõ in omnibꝫ tutelis et curacõnibꝫ obseruari generaliter pcipit. De atiliano tutore vel de eo qui ex lege iuliaq̃ tucia dabatur

Si cui nullus omino tutor datus fuerat. ei dabat quiõ in vrbe romana a pretore vrbano. et maiore pte tribunorꝫ plebis tutor ex lege atilia. In puiens vero a pfidibꝫ ꝓuinciarꝫ ex lege iuliaq̃ tucia. ¶ Sꝫ et si testõ tutor sub ꝺicõne aut die certo datus fuerat. q̃ diu ꝺditio á dies pendebat. ex eisdẽ legibꝫ tutor dari poterat. ¶ Itẽ si pure datus fuerat. q̃ diu ex testõ nemo heres existat. tamdiu ex eisdez legibꝫ tutor petẽdus erat. qui desmebat esse tutor. si ꝺdicõ existẽt. aut dies veniret. aut heres existeret.

¶ Ab hostibꝫ q̃q̃ tutore capto. ex hijs legibus tu-

mandato · qz mandatū ex volūtate est · ꝗ iussus necitatis · ut · ff.
qd̄ iussu · l. i · C. ij · et · ff. man. l. i · ut. j. de pe. te. li. C. fi. quoꝝ · lxx.
g Solidos · id est aureos. et duo faciūt libram auri · ut · C.
de suscept. et ar. quotiens. h Vna · id est simul.
i. Vel alias · hoc quando extra ciuitatem · ut in municipio.
nam magistratus municipalis dabit. Accur.
k Alexādrine · hoc
qn̄ tutor datur in ciui-
tate alexādrina.
l. Periculo · s. tabel-
lionū ⁊ alioꝝ · nō vero
ipoꝝ malos iudicū q̄
hoīt ptate dandi · ut
q. de satisda. tuto. vel
· cu. C. pnl. et. C. fi. qui
sunt contra. ac.
m Qui eam · scilicz
satisdacōem.
n Impuberes. h. C.
est gnalis ad oēs · ti.
pcedētes · t. de tutel.
o Iuri · i. equitati.
p Gerūt. alias egē-
runt id est gesserūt.
q Pubertate · sed ⁊
ante si finita tutela fu-
erit · pus · ut. ff. de tu.
et ra. dis. l. nisi finita.
alias nisi sit finita tu-
tela nō nascitur actō
tutele · ꝗ alie actōes
nate sūt · ꝗ nō exercēt
ut · ff. de tutel. et ra. dis.
· l. si tutor · C. fi. et. l. ꝗ
non dantur.
r Iudicio · i. actōe
tutele · q̄ datur in sim-
plū ⁊ ꝓter dolū ⁊ cul-
pam latā · et leuē. Est
et alia actio · q̄ tutor
tenetur · sez de rōmbz
distrahēdis. sic enī no-
minatur · ut. ff. ō otra.
act. tutel. l. ij. et datur
in dupluz · et ꝓter do-
lū · et in duplo otinet
rei pseculō · prior tam otra tutorē ⁊ otra heredes. posterior otra
tutorē tm̄ · ut. ff. de tu. et ra. dist. l. i · C. pnl. et. l. ij. Item vna mēta
altera denegat. lz plus sit in ea. et ecōtra. secus in act. tutele et
fur · ut. ff. de tu. et ra. dis. l. i. C. i tutela.

valeāt defensores ciuita-
tū vna cū eiusdē ciuitatis
religiosissimo antistite · vel
alias publicas psonas · i.
mgratus · vel iuridicū ale-
xandrine ciuitatis · tutores
vel curatores creare · legi-
tima cautela fm eiusdē cō-
stitucōnis normā pstāda.
vicz · eoꝝ piculo qui eam
accipiūt. Impubes aūt
in tutela esse naturali iuri
cōuenies ē · ut is qui pfec-
etatis nō sit · alterius tute-
la regat. Cū ergo pu-
pilloꝝ pupillarūq̄z tutō-
res negocia gerūt · post
pubertatē tutele iudicio
racionem reddent.

De aūctate tutoꝝ Rubca

Hs Necessaria · in duobz casibz obligatur pupillus si-
ne tutoris aūcte · ut. ff. de acti. et ob. furiosus. ubi sez ex
re actō venit.
t Promit · hoc. j. quibz ali. licet vel nō. C. mūe admonendi.
et. C. ꝗ ecōtrario. et. j. de muti. sti. C. pupillus. et. ff. de acqui. rer
do. pupillus. et. ff. de pact. otra in. Idez de muliere sup dote pacis-
cente. ut. ff. de pact. dota. l. de die. Idē in alimētario transigēte.
ut. ff. de trāsac. l. cū hij. C. quid g. Item facit. C. de otra. et osti. sti.
u Vendicōibz · si tn̄ pupillus petat rē ex vendicōe . l. neq;
repellitur exceptō · doli mali · nisi precium dare velit · ut. ff. de resm.
vendi. l. si id quod. C. ul. in fi.
x Depositus · pupillus tamē doli omisit vel locupletior fcūs
sit · ut. ff. de posito. l. i. C. in pupillū.
y Obligātur · et sic nota q̄ cō hic · et. ff. de act. emp. iul. C.
si quis a pupillo. Ar. otra. ff. de arbi. l. litigatores. C. penul. et fi.

Vctoritas aūt
tutoris i quibus-
dam cauꝗ necēria
pupillis est · in quibusdā
nō est necēria · ut ecce si q'd
dari sibi stipulētur · nō est
necēria tutoris aūctas. Nō
si alys ꝓmittant pupilli
necēria est tutoris aūctas.
nāq̄z placuit meliorē qui-
dem o dicōez licere eis fa-
cere · etiam sine tutoris au-
ctoritate · deteriorez vero
nō aliter q̄ tutoris aūcte.
Vnde in hys cauꝗ ex
quibz mutue obligacōes
nascūtur · ut in emp cōibz.
vendicōibz. locacōibz.
cōductōibz. mādati. depo-
siti · si tutoris aūctas non
interueniat · ipi quidez qui
cū hys otrahūt obligan-
tur admuicē · pupilli non
obligant. Neq̄z tamē
hereditatē adire · neq̄z bo-
noꝝ possessionem petere.
neq̄z hereditatē ex fideicō-
misso suscipe alit' pnt · nisi
tutoris aūctate · quātus
illis lucrosa sit · nec ullum
dampnū habeant. Tu-
tor aūt statū in ipo negocō
aliū getē emā · dns nō efficiar · ut. ff. e. l. iiij. Item nunqd curato-
ris sufficit aūctas ad eundā hereditatē vel bonoꝝ pos. delatā pu-
pillo. ꝗn̄ · nō · ut. ff. de ap. cū in vna. C. tutor. usq̄z in fi. legis.
d Lucrosa assit · i. lz appet lucrosa. ne occasiōe lucrose aderat
dānosam. Lucrosa · qz adeūdo oneratur legatis ⁊ fideicōmis-
sis ⁊ alys oneribz · et ita obligat. ꝗ nō pt obligari sine tutoris
aūctate · ut. s. e. in pn̄. Vel si obiciatur · cessante cā · ⁊ c̄ ꝗ raro
accidit q̄ hereditas non sit onerosa · et ad ea q̄ freqntius acci-
dūt adaptātur iura · ut. ff. de le. et se. cū nā ad ea.
e Neq̄z vllū. Est alia rō etiā si sit lucrosa · qz litibz ⁊ suptibus
vexaretur · ut. ff. de min. l. minoribz · xxv. an et eisdē etiā rōmbz
nec in iudicijs ciuilibz vel criminalibz pt esse sine tutoris aūcte.
ut. C. adūsus rē iudi. l. et cū minores. et. C. de aūct. p. clarū · nisi
in quatuor casibz · ut in possessiōe mometaria · ut. C. si p vim vel
alio mō. l. i. et. C. qui legit. p. mometarie. Item in violato thoro
minor sine curatore accusat · ut. ff. de adul. ꝗ maritus. C. lex. Sz ꝗ
in adulto. Item si vera ētatis impetrat · ut. C. de hys q̄ ve. e. im. l.
· ij. Item in fideicō de li. ho. exhi. ut. ff. ō li. ho. exhi. qz lex. C. ꝗ si mu-
f. Valeāt · qz forte subest es alienū latens. lier.
g Tutor aūt fieri · id est pbare ⁊ laudare qd̄ fit p pupillum.

et in aūt. de nō eli. l. i. C. pspexīmus. Item hoc est verū nisi locūple-
tior sit pupillus · alias excipitur si agat. et otra eū potest agi.
ut. ff. de admi. tu. si minoris. et. C. p empt. l. fi. et. ff. e. l. v. C. i. et
de rescin. vendi. si id qd̄. C. fi. stamēto vel ab intestato deferē.
z Neq̄z hereditatē · q̄ ex te sez int' ciuili · ut. ff. de hre. pe. l. ij. et
· iij. et hereditas ē successio in vniūsuz ius qd̄ habuit defunctus
tpe mortis sue · deducto ere alieno · ut. ff.
de v. sig. l. nichil.
a Bonoꝝ possessio-
nem · ex testō · ut sez
tabulas. vel ab intes-
tato · ut vn̄ liberi · et si-
miles · q̄ sūt omes de
iure prorio · ut. j. de bo.
poss. C. quos aūt · et ē
bonoꝝ possessio ius p-
seqndi retinēdiq̄z pri-
monij qd̄ cuiusq̄z fue-
rit cū is moritur · ut. ff.
de bo poss. l. iij. C. bono-
rum. hoc tn̄ in bonoꝝ
pos. fallit in casu · cum
pupillus nō hz tu. tūc
enī pro aūctate tuto-
ris pt supplere · ut. C.
qui admit. ad bo. pos.
. l. bonoꝝ. Idē in hrei
ditate · ut. C. de in. deli.
si infanti. in fi.
b Ex fideicōmisso.
ut p se. o. tre. ut q. de
fideicō. hre. C. ꝗ quia.
Idē dico ⁊ si bona ve-
lit recipe causa fuan-
dae libertatiz · cū et
ibi possit timere dam-
nū · qz est successio in
vniuersū ius · ut q. p
q̄s p. no. acqui. C. fi.
c Tutoris · i. administ-
ratoris cui administra-
cō sit cessa in te-
stamēto · alioqui non
vz · nam ⁊ si ab eo qui
tutelā nō gerit · scies

ut.ff.e.l.i.ac.
a Estimaue-
ritur p̃mo q̃ est miquũ.secdo q̃ tenetur pupillo damnuz
resartire tutor.ut.ff.e.si tutor.
b Post tps.scz non modicũ.
est ꝛtra.et est rõ.q̃ videtur messe q̃ in ꝛtnẽtu fiũt.ut.ff.si cer-
pta.l.lecta.
c Per epl'am.nota
caute.et redde sngu-
la sngulis.nam dixe-
rat duo.scz statuz.ad
qd refertur post tpus
tẽ. Itẽ in ipo negocio
pns ad qd refertur h
p epl'am.q̃ inter ab-
sentes mittitur.ut.j.
de ob.ex ꝛsensu.C.fi.
Itẽ ꝛ si alio mõ muti-
liter auctorizet.ut.ff.
.e.l.i.C.fi.et.l.ij.scz si
muitus detinetur.
d Si inter iudiciũ.
scz rei ven.vel alterius
personalis vel realis
act.tutele vel neg.g.
q̃ ꝛtra tutorẽ erit da-
da.q̃ durãte offi.non
dat.ut.ff.de tu.et ra.
dist.nisi.C.fi.et.l.fi cũ
adhuc.et idẽ in vtili
gnali neg.g.q̃ datur
ꝛtra curatorẽ adultis.
ut.ff.de adm.tu.l.cũ
curatore.et.C.d admi.
tu.l.ij.et.l.rõnes.Sz
certe nec alii videtur
interim posse mẽdi.
ut.ff.de tu.et ra.dist.
.l.ij nõ dãtur.ij illud
intellige ut ipemet ex-
ereeat nõ dãtur.ij p
curatorẽ fie.ut hic
dr. Itẽ nũquid h cor-
recta fuit hodie p aut.
ut in aut.ut hn q̃ ob.
p.r.m.C.i.col.vj.cũ
nullus creditor vel de-
bitor possit esse tutor.
vel curator.Rn.sic.ñ
in tutore testamtario
in quo poterit adhuc
hodie h.C.loqui.cũ fi-
des talis tutoris ab
ipo testatore fit ꝛprobata.ut.j.de satisda.tu.vel cu.C.i.et.C.de
epali.au.de creacõibz.vel idẽ in eo qd in alijs.ut in pdcã aut.
diximus.ij magis credo ꝛtrariũ.ut dixi in aut.ut hij qui ob.
p res.C.i. Itẽ ꝛ circa reales actones huc.C.hodie facimus loq.
cũ in eis nõ fit obligacõ.vñ cessat actõ.ut.j.de act.C.i.ac.
e In rem sua.et pupilli.q̃ sua dr.ut cũ bñ administrat.ut.ff.
de furt.l.mercdũ.C.qui tutela.
f. Actor.fa.ad hoc.ff.de.d.fi.
g Sz curator.C.de in litẽ dari cu.l.i.
h Et eo.scz iudicio.i.

presens.debet actor fieri si
hoc pupillo prodesse esti-
mauerit.post vero tps.vel
per epl'az aut nũciũ inter-
posita aũctas nchil agit.
Si aũt inter tutorẽ pu-
pillũue iudiciũ agẽdum
fit.q̃ ipe tutor in rem sua
actor esse nõ potest.non
ptorius tutor vt olim ꝛsti
tuitur.sed curator in locum
eius datur.quo curatore
interueniente iudicium
peragitur.et eo peracto
curator esse desinit

Quibz modis tutela finit

Pupilli pupille-
qz.cũ puberes ẽe
ceperint.a tutela
liberãtur. Pubertatem
aũt veteres quidẽ nõ solũ
ex annis sed etiã ex habi-
tu corpis in masculis exti-
mari volebãt. Nostra
aũt maiestas dignũ esse
castitate nrorz tẽporz bñ
putauit.qd in femmis eẽ
ãti quis impudicuz esse vi-
sũ est.id ẽ inspectõz habi-
tu dimis corpis.hoc etiã ex
habitu in masculos extẽde
re.et ideo sancta ꝛstõne p
mulgata.pubtatẽ in mas
culis post.xiij.annuz cõ-
pletũ.illico iniciũ accipere
disposuimus.antiquitatis
normã in femminis psonis
bñ positam suo ordine re-
linqntes.ut post.xij.annos
opletos.viri potentes esse
credantur. Item finitur
tutela.si arrogati sint ad-
huc impuberes.vel deporta-
tati. Itẽ si in fiuitutem
pupillus redigatur.vel si
ab hostibz captus fuerit.
Sed si usqz ad certã
cõdicõz datus sit tutor in
testamẽto.eque euenit vt
desineat esse tutor exigẽte
odicõne. Simili modo
finitur tutela morte pupil-
lorz vel tutorũ. Sed et
capitis dimmucõe tutoris
p quã libertas vel ciuitas
eius amittitur omis tutela
pit. Minima aũt dimi-
nucõe capitis tutoris.velu-
ti si se in adopcõz dederit.le-
gitima tm tutela pit.cetẽ nõ
peũt. Sz pupilli et pu
pille capitis dimmucõ.lcz
mi testõ.nã a lege vel a iudice nõ fie.ut.ff.de regiur.l.actus.
q Morte naturali.nam de ciuili iam dixit.s.pr.l.ubi dixit
de deportato ꝛ suo facto p ingratitudinẽ.q̃ mors oia solut.
nedũ tutelam.ut in aut.de nup.C.de inceps.
r Sed ꝛ capitis libertas.et tũc maxia.
s Ciuitas.et tũc media.ut.s.de ca.di.C.maxia.et.C.minor.
t Omis.id est testamẽtaria vel datiua.
u Si in adopcõne.ij emancipacõne.
x Legitima.Sz quare
rit mima capitis dimmucõne.ut.s.de

Hic videndũ est quibz modis tutela finitur. Octo modos
pomit.pubertate.arrogacõne.et fuitute.odicõe.morte.capitis
dimmucõne.si ad certũ tps datus sit.sic et si finitur tempus.
suspicõne.excusacõne.
Spilli.Pupilli sũt qui
rũt.vel morte vel emãcipacõe.
ut.ff.de.d.sig.l.pupillus.i.Rn.lz improprie dicatur
aliqn pupillus qui ẽ
in ptãte.ut.ff.de.d.
ob.l.fi.C.si pupillus.
h Habitu.id ẽ aspe-
ctione vtrũ hret bar-
bam vnã vel alteram.
utj.minuit.et.fac.ff.
de minor.l.minor.xxv.
an.vel adito pslite ex
aspectu corpis.tẽ Et
no.p opi.M.q̃ fm
osciam dicebat iudi-
cem debere iudicare
et fac.ff.de fer.l.ij.in
fi.et.ff.fin.reg.l.si in
rupcõne.C.fi.ac.
i. Hoc etiã.scz q̃ sit
iudicãdũ impudicũ.
k Cõstõe.ut.C.qn
tu.uel cu.ee dcs.l.fi.
l. Credãtur.fa.ad
hoc.s.de nup.i.Rn.
m Itẽ finitur impu-
beres.id est in pupil-
lari etate adhuc exi-
stentes.ut h.et.ff.de
adop.nec ei.C.eodz.
et hoc cũ ꝛsensu oim
tutorz.ut.C.de auct.
pstan.l.fi.
n Itẽ si redigatur.
ex ingratitudine si sit
toli capax.nõ aũt ex
vendicõne.utj.p qs
pso.no.ac.C.pnl.q
nõ nisi sit maior.xx.
an.pt p vendicõnem
fieri huius.ut.s.de iur.
pso.C.pnl.Cõtra est
.C.de mossi.testa.l.
si quis.C.fi.Sz ibi de
eo dic qui toli capax
non est.
o Sz si usqz ad cer-
tam.id est specificatã.
ut qn tũc erit ꝛsul.
p Testõ.nõ qd dix
d al' desinat
al' aspectu

Pubertas

Pubertatem aũt veteres quidẽ nõ solũ ex annis sed etiã ex habitu corpis in masculis extimari volebãt. Nostra aũt maiestas dignũ esse castitate nrorz tẽporz bñ putauit.qd in femmis eẽ ãti quis impudicuz esse visũ est.id ẽ inspectõz habitu dimis corpis.hoc etiã ex habitu in masculos extẽdere.et ideo sancta ꝛstõne promulgata.pubtatẽ in masculis post.xiij.annuz cõpletũ.illico iniciũ accipere disposuimus.antiquitatis normã in femminis psonis bñ positam suo ordine relinqntes.ut post.xij.annos opletos.viri potentes esse credantur.

Quibz modis tutela finitur

Octo modos pomit.pubertate.arrogacõne.et fuitute.odicõe.morte.capitis dimmucõne.si ad certũ tps datus sit.sic et si finitur tempus.suspicõne.excusacõne.

Pupilli

Pupilli sũt qui rũt.vel morte vel emãcipacõe.ut.ff.de.d.sig.l.pupillus.i.Rn.lz improprie dicatur aliqn pupillus qui ẽ in ptãte.ut.ff.de.d.ob.l.fi.C.si pupillus.

Habitu

Habitu.id ẽ aspectione vtrũ hret barbam vnã vel alteram.utj.minuit.et.fac.ff.de minor.l.minor.xxv.an.vel adito pslite ex aspectu corpis.tẽ Et no.p opi.M.q̃ fm osciam dicebat iudicem debere iudicare et fac.ff.de fer.l.ij.in fi.et.ff.fin.reg.l.si in rupcõne.C.fi.ac.

i. Hoc etiã.scz q̃ sit iudicãdũ impudicũ.

k Cõstõe.ut.C.qn tu.uel cu.ee dcs.l.fi.

l. Credãtur.fa.ad hoc.s.de nup.i.Rn.

m Itẽ finitur impuberes.id est in pupillari etate adhuc existentes.ut h.et.ff.de adop.nec ei.C.eodz.et hoc cũ ꝛsensu oim tutorz.ut.C.de auct.pstan.l.fi.

n Itẽ si redigatur.ex ingratitudine si sit toli capax.nõ aũt ex vendicõne.utj.p qs pso.no.ac.C.pnl.q nõ nisi sit maior.xx.an.pt p vendicõnem fieri huius.ut.s.de iur.pso.C.pnl.Cõtra est .C.de mossi.testa.l.si quis.C.fi.Sz ibi de eo dic qui toli capax non est.

o Sz si usqz ad certam.id est specificatã.ut qn tũc erit ꝛsul.

p Testõ.nõ qd dix

legit. ag. tu. C. fi. et legitima inter agnatos tm ꝛ̃ stitit. ut. s. de le.
p Cetere. scz testamentaria ꝛ datiua. fm. M. ag. tu. i. hñ.
z Licz mima. ut qz detur in arrogacone. ut. s. e. C. ii.
a Ad certu. idem si ad incertu tps scz ad ꝛdicoem. ut. s. e. C. sed ꝛ si. q ꝛdico ad esse. et ad nō esse. se hre pt. ut ij. de ꝛ. ob. C.
b Desinut. in ꝓpetuu vt qz mutus. q dic vt. ff. de ꝛdicoes. min. l. verū. C. ex facto. nā si ad tpus. nō desinut ee tutores. ut ij. de excusac. tu. et cu. C. qui rei publice.
c Suspecti. ut ij. de suspect. tu. p totu. et nō q eisdez modis finitur cura si quos habeat pupilli curatores. et eodē tpe. ut. C. qn tu. uel cu. ee de. l. i. ad ultroz vero curatores tūc finiūtur. cū virile vigore ꝛpleuerit minor. s. xxv. an. ut. ff. de min. l. i. in fi. et ij. t. i. i. hñ. nisi ad certa cam vel spem fuerint data. nā ꝛ tūc finito negocio. finitur officium. vt. s. t. i. C. fi. Itez curatores aliorū. ut ij. t. i. C. furiosi. et. C. aliorū. et. C. et mente captis. tunc desinunt qn sana mētem ꝛdiete ꝓsone recepert. ut. ff. de tu. fu. l. i. C. i. et. C. fi.

De curatoribz. hz.

Masculi. xxv. an. nisi impetret a principe vema etatis. masculi in. xx. an. feme in. xviij. ut. C. de hijs qui ve. e. impe. l. i. et. ij.
e Dane aut magistratibz. i. a ꝓtore. preside. ꝓcōsule. ꝓfecto egipti. ut. ff. de tu. et cu. l. i. Itez a ꝓfecto vrbis et a defen. ciu. uel iuridico alexandrie. ut. s. de atill. tu. C. pe. alias fi. et in aut. de defen. ciui. C. nulla. coll. iij. et. ff. de off. f. Sed datus. de fcō. pre. vr. l. i. C. solent.
g Pretoris. scz in vrbe. h Presidis. in ꝓuincia.
i. Itē accipiūt. secus in tutore. ut. ff. de tu. et cu. da. l. nec nō. et de tutel. l. ij. ut diximus. s. de tutel. C. est aut. Itē vidz ꝛtra. ff. de min. l. i. in fi. sz qd ibi dicit nō ꝛmitu eis adultis res suas bene gerētibz añ. xxv. an. verū est vt sint rata q fiūt p eos. ꝛmittunt tn vt hic. sz restituūtur. ut ibi. et ij. de act. C. si quis agens.
k In litem. tūc eni cogitur. sz pupillus in lite nō cogit. ut. ff. de tutel. l. qui hz. C. si pupillus. qd expone vt ibi.
l. Curator. q. d. nō dubites de hoc. scz aliud sit in tutore. ut. s. qui tu. da. poss. C. certe. accipe curatorē a lege. alij omes
m furiosi. nō hos duos. sūt datui. ut caute hic coll. r. et ij. ꝓx. C. et. C. de epi. audi. l. de creacombus. accur.
n Sed solet. scz agnatis deficientibz. uel nō habilibz ꝛstitutis. vt. C. de cu. fu. l. fi. C. sm autem. ris vel demētie. nisi iste ꝓsone
o Inquisicoe. et hz racoe furo. sint minores. xxv. an. et tune

minima sit. oēs tutelas tollit. Preterea q ad certū tps testō dantur tutores. finito eo deponūt tutelam.
Desinunt aūt tutores ee q vel remouēt a tutela ob id q suspecti visi sunt. vel qui ex iusta cā se excusant et onus administrāde tutele deponūt. fm ea q infei? ꝓponemus. de curatoribz.

Masculi quō puberes. et femine viri potēt. usqz ad. xxv. annū ꝛpletum. curatores accipiūt. qui lz puberes sint. adhuc tamen huius etatis sūt ut sua negocia tueri nō pnt.
Dāt aūt curatores ab eisdē magrātibz a quibz et tutores.
Sed curator testō nō datur. sz datus ꝛfirmatur decreto ꝓtoris vel ꝓsidis.
Itē minori adolescētes curatores nō accipiūt. ꝓterq in litē curator eni et

ad certam cām dari potest.
Furiosi qz et ꝓdigi. licz maiores. xxv. annis sint. tn in curacōe sunt agnatorū ex lege. xij. tabularū. sz solent rome ꝓfecti vrbis vel ꝓtores. et in ꝓuinciis ꝓsides. ex inquisicōe eis dare curatores.
Sz q mēte captis et surdis. et mutis. et qui ꝓpetuo morbo laborant. qz rebz suis supesse nō pnt. curatores dādi sūt.
Interdū autē et pupilli curatores accipiunt. ut puta si legitimus tutor nō sit ꝓ doneus. qm hñti tutorē tutor dari nō pt.
Itē si testō datus tutor vel a ꝓtore aut a ꝓside idoneus nō sit ad administracōnē. nō tn frauduleter negocia administret. solet ei curator adiūgi.
Itē loco tutorū qui nō in ꝓpetuū sz ad tempus a tutela excusant. solet curatores dari.
Qd

racone etatis tu. uel cu. accipiūt. ut. ff. de tutel. qui hz. C. q aūt.
Itē nisi sit in ptate. ut. C. de cu. fu. l. fi. C. i.
p Dandi sunt. scz ab hijs quos modo in supiori. C. diximus.
q Interdū ꝓdoneus. uel racōe pauptatis. uel qz non est industriosus vt deceat. fidelis tn est ꝛ diligēs. al. repelleretur ꝓrsus vt ij. de suspec. tu. C. pnlt. et fi. et. C. de suspec. tu. l. pietatis. bene dico tu. et nō cu. qz
r Dari. non ꝛtē. pt. fallit hec regla in casibz. vj. ut si detur tutor loco tutoris furiosi vel muti vel furiosi. vt. ff. de tutel. l. pnlt.
Itē ꝛ si hz tutorē rōne rei vnius ꝓuincie. poterit hre alū racōne rei quas habz in alia. ut. ff. de excu. tu. l. ꝓter litē. alias. l. lcz. C. fi. et. C. in quibz ca. tu. ha. da. tu. l. fi.
Itez ꝛ mater antequ nubat tutrix existēs aliū petit tutorē dari. vt in aut. de nupc. C. si vero tutela. sz rō est qz abire nūc spernt. vt. C. omia. vel. l. fi. C. ij.
Itē ꝛ qn ad tpus est relegatus vel excusatus vel remotus. nā interim tutor datur. ut. C. in quibz ca. tu. ha. l. pnlt.
Item si quis tutor sit apd hostes nō vt suus sz vt legatus et tn fuga. alius datur. ut. ff. de tutel. l. si quis tutor.
Itē si rei publice cā absit ꝓt alius dari. vt. ff. de tutel. l. quesitū. et. ff. de suspe. tu. l. tutor. C. si quis affuturus. sz fm. p. in hijs omibz casibz tutor ꝓ curatore accipitur. et hec regla nō fallit. sz cū lra in omibz sup dictis legibz de tutore facit mēcionez ab ea non discedamus. ut. ff. de l. iij. nō aliter. et. ff. de exe. l. i. C. igit.
Sz q est rō cū vbiq dari possit curator hñti curatorē vel tutorē. sz nō tutor pt dari habēti tutorē. hñ. q tutor qui pus dabatur habebat plenā ptatem. ij. t. ij. C. datus. et. s. de tutel. C. i. et ita q aliū secū in eadē plenitudine admittē nō potest. sz nō sic in curatore qui rebz datur. ut. C. de nup. l. in copulāduz. vñ tutor auctorizatur hereditate adeūdo. qd in curatore pupilli nō est. ut. ff. de ap. l. in vna. C. tutor. Sz nōne tota die meminimus vnū pupillū plures habē tutores. ut. C. de admi. tu. l. ij. hñ. illud ē qn simul dane. nā queō fiūt sil bn. que nō valēt si fiant separati. vt duoꝝ reoꝝ obligacō. ut ij. de duobz reis str. C. i. Accur.
s Itē si testō. posuit exēplū de legitimo nō de datiuo et testario mimus ꝓuideo. ac. t Ꝓuideus. id est sufficiens.
u Itē ad tps excusat. nā aliquis qnqz in ꝓpetuū qnqz ad tps vt patz ꝓ multa exēpla. ij. de excu. tu. et cu. C. i. et qsi p totū. t.
x Curatores. uel etiā tutores. ut. s. ꝓx. C. dixi. scz put iudici visum fuerit. ut. C. in quibz ca. tu. ha. l. i. et. ij. Sz quid si tutor pupillo

nō sit an dari possit curator. Sed sic. ut. ar. a cōtrario sensu sumitur. ut. ff. de tu. et cu. da. ab. l. curator. qō est validū. ut. ff. de off. eius cui man. est iuré. l. i. C. i. ac.

a Quid adūsa. i. infirmitate q̄ valitudini r sanitati otraria ē.

b Necessitate. ut qz longo tpe absuturus est. uel sua maiora negocia hz p tractare. uel alias similes necitates. ut. ff. de pcu. l. filiusfa. C. fi. et. l. se. et. l. post litez. et. l. se. vsqz ad. l. q̄ omia. et nisi huius necitas sit non pt. fm quosdaz. vt. C. qui dari. cu. uel tu. l. curatorē. et. l. curator. immo certe r si quecūqz alia sit iusta quoquo modo. ut. ff. de admi. tu. decreto et hec eadē sūt in curatore. ut. C. d ap. si actor.

c Absit. si enī pns sit et hz intellectū. etiā pcuratorē cū aūcte tutoris facē pt. ut. C. de pcuré. l. neqz. Absit id ē in sex mensibz.

d Velit. sez ptor vel pses vt sequit. et q̄ h dr. actor al. admitor dr vt. ff. de tutel. l. solt. alias curator. ut. ff. de tu. et cu. da. ab hns. l. in omez. alias pcurator. ut. C. de pcuré. l. neqz. et nō hic varia nomia eorz qui aliorū facta agūt. ut actor. vt h dem est. Item tutor q̄ datur pupillis. s. de tutel. C. est aūt. Item curator qui datur adultis vel furiosis. vel similibz. ut. s. e. in pn. et. C. furiosi. C. h et mēte captis. Item pcurator q̄ aliena gerit negocia cū mādato. ut. ff. de pcuré. l. i. Item negocorz gestor qui sine mādato gerit. ut q. de obli. ex quasi otrac. C. i. Item yconomus cui res eccīastica gubnanda mādatur ab epo cū cōsensu fratrū. ut. C. de sacro s. l. iubemus. et. C. de epi. et cl. l. oms. C. h pcul dubio. Et michilominus dr ypocrisarius. ut in aut. quō. o. e. C. nō aliter. et. C. neqz aūt. et. C. si vero. ut phtim. Item sindicus qui sic grece dr latine singlorz cāz dicēs. ut. ff. de mu. et ho. l. munerū. C. defensores. q̄nqz tn actor r sindicus p eodē pomitur. ut. ff. q̄ cuiusqz vnū. l. aliasi. ij. C. quibz et. C. plr. et. l. Item eorū. C. actori. facit ad hoc. C. de aūcte. tu. uel cu. p totū. uel etiaz dic q̄ differūt vt tibi nō. s. in dicta. l. q̄ cuiuslqz vnū. rc.

De satisdacōne tutorz et curatorz. Rica.

Me tamē. diximus dandos tutores r curatores racōne etatis. ne tn rc. f. Consumātur. in totum.

g Dimmuātur. pro parte.

h Pretor. sic r p. ur. et preses. pūcie. ut. s. t. i. C. ij.

i. Satisdēt. rem pu. sal. fo. ut diximus. s. de tutel. C. i. uel cū fideiussore. ut. ff. re pu. sal. fo. l. nō quasi. in pn. et. ff. de pto. sti. l. pretorie. et. ff. qui satda. co. l. i.

k Perpetuū. i. grāale. sic. C. de eden. l. edita. alias p tpe pomitur. ut. ff. p socio. l. i. et. j. de ob. ob. C. at si quis.

l. Approbata. idez in curatoribz in testamto datis. lez curatores nō dentur in testamto regl'arter. tn si dati fuerint ofirmāt decreto ptoris vel plidis. ut. s. t. pr. C. ij. et tūc liberātur a satisdando vt tutores. ut h. et. ff. de ofirma. tu. l. si filio. et. l. in ofirmando. et. l. se. et. l. valitarē secus in dato a mre. ut. ff. de confirmando. tu. l. i. ad finē legis. al. C. e. t. l. i. Sz quare secus. Sed. q̄ firmū est ofiliū patris r nō mris. ut ar. j. qui ali. lez. in fi. i. Sed. et j. de minu. C. i. Et qō dicit in test. idez et in tutoribz in eo dicillis datis dicam. ut. ff. de test. tu. l. iij. al. l. iij. et fac ad h. C. de epi. audi. de crea cōmbz.

m Item ex inquisicōne. id est dati a iudice cū inquisicōne. ut. s. de attill. tu. C. i. h

n Yconei. id est plumpcōe uel otra quā nō admittitur pbacō in otrarium. h si otra apparet tenebitur ille q̄ dedit. vt j. e. C. sciēdū. h hoc fallit in curatore furiosi. q̄ satdat si nō habeat yconeaz sbaz. lez fit cū inquisicōne datus. ut. C. de curé. fu. l. fi. et. C. si quidē. et. C. si vero nō talis. Sez debēt iuare oms bn agere. i. nō pterire tere utilia. et nō facē inutilia. ut i aut. ut hij qui ob. res. p. mi. C. fi. col. vj. Si g nō testamētarij nec dativi satisdāt. qui erūt illi q̄ satisdant. Sed. legitū. nisi in casu sez patronus p libro. ut. ff. de tu. l. legitimos. C. i. Item datiui q̄ non fūt cū inquisicōe. ut. C. de auc. pl. l. fi. et nisi satisdēt nō administrāt. ut. C. de tu. uel. cu. q̄ sat. nō de. l. i. et fi. et p h fūt q̄tuor gnia tutorz sez testārij. Sez legitimi. Item datiui cū inquisicōe. Item datiui sine inquisicōne. vt

o Sz si ex testamento duo pomit et vnū tm nūc dictū est. pseqnt. s. de testamtario. fi in fine. C. dicit de alio. Item hoc eadē in curatoribz pluribz locū hnt. ut. ff. de admi. tu. l. iij. C. qō in tutoribz. Item quid in legitis. Sed. idē cū sit eadē racō. ne deterius negocia p plures exēce anē. ut. ff. de admi. tu. l. si pl'es. C. appa

p Stratq̄. uel satdare. sic. j. de muti. sti. C. altej. in fi.

q Asciptū. sez in testamto. uel aliter apparet eius volūtas euidenter. q̄ dixit in satisdacōe q̄s pferri debet.

r Vt edicto. qō si nō fuerit asciptū quē maior ps elegerit ilsle gerē dr.

s Maior. dūmodo oms velint p vnū administrare. alias enī nō appellerētur. h omes gerere pnt si velint. ut. ff. de admi. tu. si plures. C. fi. et. l. vel in pres. Et no. h ar. q̄ statur maiori pte. he. ff. de pact. l. inter gen. C. ult. et. l. maiorem et. l.

fi tutor adūersa valitudine vel alia necessitate impeditur. quo minus negotia pupilli administrare possit. et pupillus vel absit. vel infans sit. quē velit auctorē periculo ipius tutoris. pretor. vel qui prouīcie perit decreto constituet.

De satisdacōe tutorz vel curatorz.

Ne tn pupillorū pupillarūue. et eorz q̄ queue in curacōne sūt. negotia a curatoribz tutoribusue cōsumātur vel diminuāt. curet ptor. ut tutores r curatores eo noie satisdent. Sz hoc nō est in ppetuū. Nā tutores testō dati. satisdare nō cogūtur. qz fides eorz et diligētia. ab ipso testatore pbata est. Item ex inquisitiōe tutores vel curatores dati satdacōe nō onerātur. qz yconei eli sūt. Sz si ex testō vel inquisicōne duo pluresue dati fuerint tutores. pt vnus offerre satisdacōnē de indemnitate pupilli vel adolescētis. et otutori suo vel concuratori pferri. ut solus administret. et cōtutor satis offerēs ponat ei vt et ipe solus administret. Item aqz p se nō potest pte satisdationē a otutore suo vel ocuratore. h offerre debet ut electōez ocuratori det. vel otutori suo. utrū velit satis accipe. vel satisdare. Nō si nemo eorz satis offerat. si quidē asciptū fuerit a testatore. quis gerat. ille gerē dr. Nō si nō fuerit asciptū. quem maior ps elegerit. ipse gerē dr. ut edcō ptoris caueē. Item autē ipi tutores dissenserint circa eligendū eū. vel eos qui gerē debēt. pretor ptes suas interponē debz. Item et in pluribz ex satisdant. Sed. legitū. nisi in casu sez patronus p libro. ut. ff. de tu. l. legitimos. C. i. Item datiui q̄ non fūt cū inquisicōe. ut. C. de auc. pl. l. fi. et nisi satisdēt nō administrāt. ut. C. de tu. uel. cu. q̄ sat. nō de. l. i. et fi. et p h fūt q̄tuor gnia tutorz sez testārij. Sez legitimi. Item datiui cū inquisicōe. Item datiui sine inquisicōne. vt

o Sz si ex testamento duo pomit et vnū tm nūc dictū est. pseqnt. s. de testamtario. fi in fine. C. dicit de alio. Item hoc eadē in curatoribz pluribz locū hnt. ut. ff. de admi. tu. l. iij. C. qō in tutoribz. Item quid in legitis. Sed. idē cū sit eadē racō. ne deterius negocia p plures exēce anē. ut. ff. de admi. tu. l. si pl'es. C. appa

p Stratq̄. uel satdare. sic. j. de muti. sti. C. altej. in fi.

q Asciptū. sez in testamto. uel aliter apparet eius volūtas euidenter. q̄ dixit in satisdacōe q̄s pferri debet.

r Vt edicto. qō si nō fuerit asciptū quē maior ps elegerit ilsle gerē dr.

s Maior. dūmodo oms velint p vnū administrare. alias enī nō appellerētur. h omes gerere pnt si velint. ut. ff. de admi. tu. si plures. C. fi. et. l. vel in pres. Et no. h ar. q̄ statur maiori pte. he. ff. de pact. l. inter gen. C. ult. et. l. maiorem et. l.

pcedẽte. C. fi. et. ff. de testi. l. iij. C. ij. ibi. al' numerus testiuz. ꝛc.
Ar. ꝯtra. ff. de hui. rus. p. l. fundũ. et. ff. ꝯnia p. l. fi.

t Vt edicto ptoris. scz qd nõ habemus. Accur.

u Pattes suas. i. se ꝛ officiales suos. et milites iusticie. Sed cur nõ ꝯmittitur fortune. ut alias. C. ꝯnia del. l. fi. i. Rẽ. et J. del. C. ad op cõmis. Rẽ. non ita alterius factũ. s. pupilli pnt fortune ꝯmittẽ ut suũ proprũ. et ꝯcor. huic. ff. del. j. huius. C. fi. et. ff. de vsufruc. l. si cuius. C. hj inter duos. Ar. ꝯtra in eodẽ ti. l. quoc. si duobus.

x Idem ꝛ in pluribz idem ꝛ p omia. ut s. n. qz hic a testatore nõ potuit scribi quis gereret. cũ inchil dixeit de tutela. nam non daretur ex inquisicõne si essent testari vt. s. de attill. tu. i. Rẽ.

y Sciend ceterisqz. ut furiosis ꝛ mẽte captis. ut. s. t. i. C. furiosi. et. C. hj ꝛ mẽte captis.

z Accipiũt mferioes. ut mgratus. qd dic ut dixímus J. e. C. neqz autem.

a Subsidiariã. s. tutele vtilis ꝯtra eũ qui male dederit tutorẽ. vel vtilis neg. g. qn maliuz curatorẽ. nam eadẽ vtilis in mgratũ datur q in administratorẽ directa datur. et vsure venĩũt ut in p̃ma. ut. ff. de mgra. cõ. l. fi. et. C. e. l. p. Subsidiaria aũt dr penalis aptitudie. ut. l. acqui. actõ dr penalis aptitudie. ut J. ad. l. acq. C. is aũt. nã nec illa sp penalis ẽ. nec hj sp in subsidiũ datur. qz qnz agitur antequã ꝯuemãtur oes tutores. ut colligitur ex hjs q dicũtur in hac glosa circa fi. Quare ad hoc evidentiã distingue. ã fuit vnus tu. vel cu. aut plres. p̃mo casu ꝯuemitur pus tu. vel cu. et postea mgratus ut hj. si vero plres. tũc aut oes gesserẽt tutelã aut curã. aut nullus. aut alter tm. p̃mo casu oes ꝯuemũtur ante mgratũ. ut. ff. de admi. tu. lucius. C. pnl. et de mgra. cõ. l. duo. in secõo idẽ. ut. ff. de admi. tu. si plres. in tercio sb distingue. aut fuit diuisa tutele administracõ p iudicẽ. vel testatore. aut nõ. p̃mo casu p sua gestione quilibz tenet. et nõ p alterius. et postea mgratus in sbsidiũ. ut. ff. de admi. tu. lucius. C. pnl. et. C. d diui. tu. l. ij. Sz tn in quatuor casibz vnus p alterius pte tenet. tn post mgratũ. s. si tutorẽ ut suspectũ remouendũ nõ remouit. vel tarde remouit. vel remouẽdo iura pupilli pdidit vel nõ exegit satisdacõem rem pu. sal. fo. cũ videret eũ nõ soluẽdo. ut in dcã. l. C. de diui. tu. l. ij. et. ff. de admi. tu. lucius. C. pnl. Secõo casu ꝯuemitur p̃mo gerẽs. secõo mgratus. tertio nõ gerẽs. nisi in dictis q̃tuor casibz. ubi ꝯuemitur etiã qui non gessit ante mgratũ. ut. C. de diui. tu. l. ij. et. ff. de admi. tu. l. etiã. et. l. emilius. in fi. et. l. tutores tres.

b Itẽ eis. s. pupillis ꝛ filibz.

c Subsidiaria idonee. aduerbũ est. et facit ad hoc. ff. de magistra. cõ. l. i. C. seiendũ. et. C. exigẽ. subsidiaria. vel neg gest.

d Que quidẽ. scilicet tutele actio ut dixímus. Accur.

e Rẽsis. ut. ff. de mgra. cõ. l. i. C. seiendũ est. et. l. qp ad heredẽ.

f. Ex ꝯstõibz. ut. C. de mgra. cõ. l. ij. et in alijs greeis ꝯstõibz. hj aliter heres tenetur. qz de dolo ꝛ lata culpa tm. aliter defunct? qui etiã de leui culpa tenet. ut. ff. de mgra. cõ. l. nõ similiter. ac.

g Quibz. ꝯstõibz. s. greeis.

h Caueat. s. rem pu. sal. fore.

i. Coherceãtur. fa. ad hj. ff. de admi. tu. l. i. i. Rẽ. et. ff. de damnfec. l. iiij. C. iij. et. ff. de lib. ag. si quis ali. C. si quis ex hns. et. C. de suspec. tu. l. iij. et. ff. de ventre inspi. l. i. C. quid ergo. ac.

k Neqz vrbis. s. romane. p excellentiã. ut. s. de mẽ. na. C. sed quotiẽs. Itẽ facit ad hũc. C. ff. de mgra. cõ. l. i. Sed ꝯtra est. ff. de admi. tuto. l. emilius. Sz distingue tria genera iudicũ. quidam pnt dare tutorẽ ꝛ nõ exigẽ satisdat. de quibus hj loquitur. Alij et dare ꝛ exigere. de quibz ibi dic. Alij exigere ꝛ nõ dare. ut tabelliones ꝛ aliqs miles iusticie cui tlia cõmittãtur. et isti tenẽtur in subsidiũ. ut. s. de atill. tu. C. pnl. et. C. de mgra. cõ. l. fi. Item extiatores primonij pupillorũ. ꝓter qꝓ prauã extimacõnem meliores fideiussores accepti sũt. ut. ff. ma. cõ. l. i. C. diuus. q erãt dãdi p rei q̃litate. ut. ff. de in ius vo. l. i. et q satisda. co. l. fi vero. C. i.

l. Dandi tm solẽt. hj isti nõ debẽt nec solẽt. ut dixímus. ac.

m De excusacõnibz tu. et cu. nũc dicit qd. s. quibz mo. tutee. fi.

n Emancipati. nisi pr filio. C. fi. ꝓmsit. emãcipato curator pcatur. tũc enim nõ excusat. a cura emãcipati. ut. ff. e. amicissimos. C. fi. Vel dic. q hj faciat ꝯtra stimulos naturales. tn pt bn. ut ibi mnuitur.

o Rome. hoc est in ciuitate romana. et usqz ad centũ miliariũ. ut. ff. de offi. p. ur. l. i. alias. iij. C. cum vrbem.

p In pũcijs quiqz. Sz nũquid ille pũcie q al' hnt ius ci. ita lie. et hj habebũt. Rẽ. nõ. qz illd ꝓter tributa ꝯceditur eis. ut. ff. de censi. l. i. et. l. fi. onerũ ciuiliũ. ut decurionatus. secus si pri.

q Munerũ. id ẽ monij sit onus. ut. ff. de va. mu. l. sextuz. C. nus. et. C. q primonior. et. l. hjs oneribz. i. Rẽ. et. C. qui mli. nõ pos. l. i. li. x. Itẽ secus in oneribz. ut. ff. de va. mu. l. in oneribz. Itẽ secus in oneribz q honori inherẽt. ut. C. de va. mu. l. sextũ. C.

r Munus publicũ. aũ cte. nam datur inuitis. ut. C. nus. de cur. l. nullus. li. x. Munus. ff. de ꝛ. sig. l. fi pupillus. C. munus. Sz ꝯtra. ff. e. athlete. C. tutela. Sz nõ est publicũ munus. ut ibi dr vtilitate. lz aũ cte sic. ut hic dr. hj vtilitate publicũ est sebario. qz expedit rei publice. ꝛc. ut. s. de hjs qui sũt sui vel ali. mẽ. C. fi. Itẽ ꝯtra. ff. e. spadonẽ. C. qui accepit. et. l. nõ tm. C. nõ omia. Sz lz ibi gnaliter remissionẽ publicor munerũ habuit. tamen ex gnali remissiõe nõ ꝯtinetur tutela vel cura fauore pupillor

inquisicõe datis ꝯprobãdũ est. ut maior ps eligẽ possit. p quẽ administratio fiet. Sciendũ aũt est. nõ solũ tutores. vel curatores pupillis. vel adultis ceterisqz psonis ex administracõe rerũ teneri. hj etiaz in eos qui satisdacõnem accipiũt sbsidiariaz actõz esse. q vltimũ eis psidiũ possit afferre. Subsidiaria autẽ actõ datur in eos. qui vel omnino a tutoribz satisdari nõ curauerint. aut nõ pdonee passi essent cauere. quẽ quidẽ tam ex prudentũ responsis. qꝓ ex ꝯstitucõibz impialibus in heredes eorũ extẽditur. Quibz ꝯstitucõnibus et illud exprimitur. ut nisi caueant tutores et curatores pignoribz captis coherceãtur. Neqz aũt prefectus vrbis neqz ptor. neqz preses puintie. neqz quisqꝓ alius cui tutoẽs dãdi ius ẽ. hac actõe tenebitur. hj hij tmmodo qui satisdacõnem exigere solent.

De excusacõnibz tutorũ vel curatorũ

Excusantur autẽ tutores vel curatores variis ex causis. Plerũqz ꝓpt liberos. siue in ptate sua sint. siue emãcipati. Si enim tres liberos supstites rome qs habeat. vel in italia. iiij. vel in pũcijs. v. a tutela vel cura pnt excusari. exemplo ceterorũ munerũ. Nam et tutelam ꝛ curam placuit publicuz munus esse. Sz adoptiui liberi

et adulterij. sicut et alias de gnali dicto quedã excipiũtur. ut .ff. de l. iij. l. vxorẽ. C. feliciſſimo. et. ff. de ꝓcura. pop. i. Rñ. et. ff. de li. le. l. aurelio. C. gaius. a Nõ pſũt. et h dico ad excuſa-
b Proſũt. ſcz pri adoptiuo. ut h. et. ff. de va. mu. l. cionem ſexũ. C. adoptiuo. maxime hodie. cũ nichil ad prem adoptiuũ
transeat. ut. s. de adop. C. ſed hodie. Accur.
e Naturali. lz adoptiuo nõ pſunt. ut. s. e. C. pr. i. Rñ. et ſm h ibi pũcta dari. Vel die m adopcõe naturali pri. i. auo vel pauo.
d Proſũt. ſcz arroganti cũ transeant in familiã eius. ut. s. de adopẽ. C. ſi hodie. in ſi. C. et. C. ſe. et ſm hoc fiet mẽtio illius noui iuris. et pũctabis ibi naturali pri. ac.
e Itẽ nepotes pris apparet q eo mortuo tm pſũt. eo aũt viuo nõ pſũt ut h. cũ dicit. et in locum pris. r tẽ. et. C. de his qui nõ. li. l. ij. et. C. de his qui nõ. li. l. iiij. li. x. Sed nũquid oẽs loco vni? ꝓputãtur Rñ. quidã q nõ. Sz ꝓtra dicũt leges expſſe. nam loco vnius numerantur quotcũq ſũt. ut i greca lege. ff. e. l. ij. C. qtcũq. nã r in ſucceſſione loco vnius ꝓputãtur. ut. J. de hte. q ab intеſta. C. cũ filius.
f Nõ pſũt. q non ſũt in ptate ſua. ut. s. de pa. po. C. fi. Hec rõ nõ eſt bona. ut. s. e. in pñ. dicit enim de emancipato. vnde dicas non pſunt. auo mrno. q alij pſunt. ut. C. de mili. l. v. et. l. fi. / g Supſtites. id ẽ viui.
h Defuncti. idem r in nõ natis. lz ceptis. q quo ad hũc caſu nõ ſũt p natis. ut. ff. e. l. ij. C. qui autem in ventre.
i Qui in acie. ſ. principis. ut. s. de adop. C. feminã.
k Per gliam. nota mortuũ viuẽ p gloriã. ut. ff. ad. l. aequi. l. qua actõe. C. ſi quis in colluctacõne. Et ecõtra quis fingitur mortuus qui viuit p vituperiũ. ut deportati. ut. ff. de ꝓtra. ta. l. i. C. i. et. C. pnl. in fi. et. ff. de bona. inter vi. et vxo. l. cũ hic. C. ſi donator. alias. C. ſi ſuus. ubi ſuus viuit. et p mortuo reputatur quo ad ius ciuile. ff. de re. iuẽ. qõ attinet. et. l. ſuiture.
l Et in ſemeſtribz. id eſt in ſex menſibz quibz dabãt operam ſtudio. nam alijs ſex menſibz dabãt opam imperatores bello et ſtudio. ut. ff. de ori. iuẽ. l. ij. C. ex hijs. in pñ. vltie carte. Vel die q nouẽ erãt libri in illis ſex menſibz ꝓpoſiti. qõ in idẽ recidit.
m Adminiſtrat. qui dicitur ꝓcurator fiſci. et facit ad hũc. C. s. de curat. C. Itẽ in locũ. futuri ſunt. ut. ff. de ꝓcuratorẽ. l. filis
n Itez qui abſũt. vel abſ uffamilias. C. fi. Accur.
o Excuſantur. hoc primũ Rñ. loquitur qn eo exnte in abſentia. rei pu. cã fuit datus tutor vel curator. quo caſu ꝓpetue excuſatur. ſi p. xx. annos militauerat. vel ꝓpleuerat milicie ſpaciũ.

non pſũt. in adopcõz aũt dati naturali pſũt pri. Itẽ nepotes ex filio pſũt ut in locũ patris ſuccedant. ex filia nepotes nõ proſunt. Filij aũt ſupſtites tantũ ad tutele vel cure muneris excuſacõz pſunt. defuncti aũt nõ pſũt. Sed ſi in bello amiſſi ſũt. quehtũ eſt an pſunt. et oſtat eos ſolos p deſſe qui in acie amittũtur. Hij enim qui p re publica ceciderũt. in ꝓpetuũ p gloriam viuẽ intelliguntur. Et diuus marcus i ſemeſtribz reſcp-ſit eũ qui res fiſci adminiſtrat a tutela vel cura q diu adminiſtrat excuſari poſſe Itẽ hij qui rei publice cã abſunt. a tutela r cura excuſantur. et ſi fuerint tutores vel curatores dati. ſi rei publice cã abeſſe ceperint. a tutela r cura excuſa-

tur quatenus rei publice cã abſunt. et interea curator loco eorz datur. qui ſi reuſi fuerint. recipũt onus tutele. nam nec anni hũt vacacõnẽ. ut papinianus reſpõſorz libro quãto ſcripſit. Nam h ſpacũ hũt ad nouas tutelas vocati. Et qui ptãtẽ aliquã habẽt ſe excuſare pnt ut diuꝰ marcus reſcripſit. ſi ſuſceptã tutelã d ſeré non pnt. Itẽ ꝓpter litẽ quã cum pupillo vel adulto tutor vel curator habet. excuſari nemo pt. niſi forte de omnibus bonis vel de hereditate ꝓtroũſia fiat. Itẽ tria onera tutele nõ affectate. vel cure. pſtant vacacõnez quãdiu adminiſtrãtur. ut tñ plurũ pupillorz tutela vel cura eorũdem bonorz veluti fratrũ p vna ꝓputetur. Sz ꝓpter pauptatẽ

et nõ ignominioſe ſubmiſſus ẽ. alias quinq. quinquennũ miſſus ẽ. puta q infirmus nullã hz excuſacõz. qui poſt. v. ãnos hz ãnũ. qui poſt octo ãnos hz biẽnũ. qui poſt. xij. hz triennũ. qui poſt. xvj. hz quadriẽnũ. qui poſt. xx. excuſacõz ꝓpetuã hz. ut de cm ẽ. et. ff. e. ſi r ſi milites. C. i. et. ij. et. iij. et. iiij. et. v. et. C. qi qi uſq ad. C. quam quidã in neceſſarios. Accurſius floren.
p Excuſanẽ. ſi hoc poſtulauerint. et pus alũ actorẽ vel curatorẽ petierit. al nõ. ut. C. ſi tutor rei publi. cã. l. i. et. ff. de admi. tutores. C. qui ſe.
q Ptãtem. ut quia ſit pfectus vigilũ vel annone. ut. ff. e. l. adminiſtrantes. et ſiles qui ptãtes vocanẽ. ut. C. de mõ mule. l. eoſ. ſecus ſi ſit circa latus principis. ceptã enim nõ ꝓpleuit. ut. ff. e. l. inter pitos. Accur.
r Sz acceptam. ut. s. pr. C. ac.
s Itẽ ꝓpter litẽ. ut ſi forte. immo r ſme forte. vel etiã ſi de minori pte bonorz pupilli ſit cauſa. ut. ff. e. l. p litẽ. i. Rñ. et facit. C. e. ſi ut allegaſ. et. s. de autu. C. fi. et. C. qui datuto. l. creditoriſ. ſi hodie nõ pt creditor vel debitor eẽ tutor. ut in aut. ut hij qui ob. per. C. i. collac. i.
t Hereditate. ſ. ſipi pupillo a pre relata. vel a quocũz nõ curo. ꝓter magnitudinẽ enim litis ponit de hereditate
u Itẽ tria ditate. onera. nota dic onera. qtuor enim poſſz hre tutelas q ſibi excuſacõz nõ daret. ſi ſint leues vel leuiſſime ut hic. Itẽ nõ q dr tria onera. tres enim poſſz hre. et tñ p vna ꝓputanẽ. puta fratrũ ut ſequitur. nõ enim nus pupillorz plẽs tutelas facit. ſi primoniorz ſepacõ. ut. ff. e. tria. et. l. ſi is. Itẽ q dicit non affectate. nota. nam ſi vediſſz opam r ſic affectaſſz eas hre. ar. ff. ſi quis cauc. l. ij. C. fi. nõ p deſſz. q nõ videretur onerose. ut et alias qui data opa rei pu. cã abeſt. ut. ff. ex quibz cau. ma. l. et qui data. et facit. ff. ſi quis cauc. l. ij. C. ſi tñ. et. ff. ad. l. corne. de fal. l. vxori. C. i. Itẽ hec tria onera in tomo vna eſſe ſufficit. ut ſi pr vel filius gerat. omes excuſentur. ſi nõ ꝓputetur. nec ad alũ tutorem teneãtur. ut. ff. e. l. dixmus. C. fi. et. ff. de ritu nupẽ. ſi quis tutor. Itẽ honerarius hoc noie nõ ꝓputatur. ut. ff. e. l. ſpadonẽ. C. ſi ciuitatis. et. l. ſi quis tutor. Accur.
u Imparem. id eſt ſi nõ habeat tm in bonis quantũ r pupillus. cui datur tutor. ut hic r. ff. e. l. pauptas. alias autem dr pauper qui nõ habet quinquagmta aureos in bonis. ut. ff. de accuſa. nõ nulli. Vel die verius. eũ eſſe h pauperem r imparẽ oneri. qui ſic laboribz eſt implicitus ꝓter pauptatẽ. ut tutele ſuꝑeſſe non poſſit. cũ forte in agro tota die eſſe oporteat. nec enim placet prima expoſicõ. cũ hoc munus magis obſequio pſone q in aliqua

erogacone consistat. vnde pauptas talis non nocet. dūmodo possit supesse tutele. ut. ff. de mu. et ho. cura. C. mopsi. et J. e. i. C. fi.

x Docere. id est pbare. Accursius. florentinus.

y Itē pter aduersam. ut si est surdus vel mutus. vel petua valitudine detētus. ut. C. qui mor. l. i. qui morbi put duauerit excusat. si furor nō excusat. si interim curator datur sm Jo. ut ff. e. l. nō solū. C. fi. et se. duabus. l. usq ad. C. fūt autē. Sz qui dā ex supradictis etiā si velint nō admittūtur. ut surdus et mutus. ut. ff. d tutel. l. i. C. penl. et. C. fi. quare dic. q quantū ad eos im proprie pomitur excusacō. ut J. e. C. mior es.

z Nesciret. hoc si sm plices sint vel rudes. aliud si sint sagaces in negocijs. tūc enim nō excusanē ut sbie. ēquus. r c. ut. ff. e. athletha. C. penl. et fi. Et nota fratū ad aliqua admitti ad q nō recipitur illfratus. ut. C. de postu. l. ij. et in aut. de iud. C. i. et notatur meliorīs dicōis esse sapiēs q stultus. ac.

a Itē si pter. ut q sic dixit ideo eum do tutorē ut debitis supponatur. et a pupillo vexetur. Et nō. q tribus casibz excusat inimicicia. ut si ideo dedit ut dem est. ut hic. Itē r qn intuenit post testm Itē sm quosdā etiaz qn ante testm. si tn fuit capitale certamen. In quarto casu nō. ut si ante testm facta fuit. et nō capitalis. q vidz remisse. exquo in testō dedit tutorē. ut. ff. e. athlethe. C. dat remissiōem. put est ibi in lra pus ut J. e. C. mimicicie. alias legit summaria ut fi. tex

b Promserat. licet alias hnt excusacōez. ut h r. ff. de tutel. t. ex snia in fi. et h vbi pmisit. vel sic se iactauit. Quid aūt si in testamēto se tutorē sēpsit. hēn. nō erit tutor nisi vel euidēter idoneus appeat. vel pr eū dfirmaueit. ut in dcā. l. ex sentēna. et. ff. ad. l. corne. fal. vxori. C. i. Accur.

c Ignotus. si is excusatur qui ibi domicilū nō hz vbi datus est. ut. ff. e. l. fi. in fi. capitales accipe. vel q accusabat eū de aliq

d Si capitales. ca crimie qd ingerebat penā capitis. i. status. vel q in fidiabatur morti ipius sm azo. Et nota hic fiei aliqd rōne inimicicie qd nō fiet alias. sic. ff. de arbi. nō distinguemus. C. cū quidā. et. l. lz autē. et. ff. de lib. cau. si parit. nam inimicus iudex esse nō pt. ut. ff. de pcuē. l. filiusfa. C. et. l. vel exilio

e A tutela. vel data vel lma. si aūt testāria. dic ut. s. in glo.

excusacōez tribui. tam diui fratres q per se diuus marcus rescripsit. si quis imparē se oneri iniuncto. possit docere. Itē pter adūsam valitudinē pter quā nec suis quidē negocijs interesse pt. excusacō locū habet. Similiter eū qui litteras nescit ēe excusandū diuus pius rescripsit. q uis et impiti straiz possunt ad administracōz negociorz sufficē. Itē si pter inimicicia. aliquē testō tutorem pr dederit. h ipm pstat ei excusacōnez. Sicut p otrariū nō excusantur. qui se tutelam pri pupillorz administraturos pmiserāt. Nō esse aūt admittēdaz excusacōz ei? qui h solo vtitur. q ignotus patri pupillorz fit. diui fratres rescripserunt. Item pter inimicicias quas quis cū patre pupillorz vel adultorz exercuit si capitales fuerint nec recōciliacō interuenit. a tutela vel cura solent excusaē. Item is qui status sui otroūsiam a pupillorz patre passus ē. excusat a tutela. Itē maior septuaginta annis a tutela r cura se pt excusare. Maior aūt. xxv. annis olim quiō excusabat. a nra aūt ostōne phibētur ad tutelā vel curā aspirare. adeo ut nec excusacōe opus fiat. qua ostōe caueē. ut nec pupillus ad legitimā tutelā vocetur. nec adultus. cū erat inutile eos qui alieno auxilio in rebus suis administrandis egere noscuntur. r sub alijs regūtur. alicrū tutelā vel curā subire. Idē r in milite obseruandū est. ut nec volēs ad tutele onus admittat. Item rome. gramatici. rethores. et medici. et qui in patria sua hanc artē exercent. et intra numerū sūt. a tutela et cura habent vacacōem. Qui aūt vult se excusare. si plēs habeat excusationes. et de quibusdā non pbauerit. alijs uti intra tpa ostituta nō phibetur. Qui autez excusare se

ut q. r c. f. Itē r pupillorz. ut q pr pupillorz qnq dixit hūc quē dat mō tutorē suū suū fuisse. vel libertū. iste enim sunt qōnes de statu. ut J. de acc. C. pīudiciales. Et est rō. quia mortis accusacōi hec qo similatur. ut. ff. quod metus cā. isti. C. i. Idez est ecō tra. sed hic mouet qonem status ipsis pupillis. ut. ff. e. athletha. C. amplius. Accursius. florentinus.

g Itē septuaginta. sez iam opletis. ut. ff. de iure. immuni. l. iij. et ad tre. qui filiū r filiā. C. i. alias non essz maior. ut. ff. de minor. l. iiij. C. minorē. si in alio psonali publico munere statuitur tēpus. lv. al. lx. annorz. ut. C. qui etate. l. fi. li. x. Et nota rōne senectutis aliqua fieri. q alias nō fieret. ut hic. et. ff. de iure. immu. l. semp. i. hēn. et. C. de postu. pnidendū.

h Minores fiat. sed in larga sigmificacōe. etiā qui phibētur excusanē. ut. ff. de postu. l. i. C. penl. et J. e. C. p. et fi. et facit ad hoc. ff. de reg. iur. l. eius est nolle. Accur.

i Constōne. C. de legi. tu. l. fi. et fac. s. de fidu. tute. C. fi. ac.

k Subire. facit ad hoc in aut. de san. epi. C. i. et. ff. de eden. l. si vnus ex ar. C. p. al. fi.

l Itē r in milite. id est in milicia existēte. secus in veterano. qd dic ut diximus. s. e. C. Itē qui rei publice. Ad hoc aūt q aliqs fit miles. vi sūt necia. ut diximus in aut. de man pn. C. fi.

m Volēs. et ita ipo iure non tenet dato. ut hic. et. C. qui da. tu. posl. militū. msi a commilitone detur. ut. ff. e. pter magistratū. C. fi. Aliud in ecclesti milite. ut in clerico. q admittit usq ad quartū gradū. ut in aut. de san. epis. C. pbtros. quā habes. C. de epis. et cle. sup. l. gnaliter.

n Itē rome gramatici. mgri de gramatica. et idem dicas de sequētibz. et adūge hjs sophistas. et ita dyaleticos. ut omes qui docent triuū excusentur. ut hic. et. ff. e. si duas. C. i. et hoc si doceat rome vbi est ōnis patria. ut. ff. ad munic. roma. et hic Itē si in pria sua. ut hic subicit. Item optz q sit intra numerū habebat enī quelibz ciuitas numerū sm quantitatē. et sophistas r gmaticos r dyaleticos. rethores r phisicos siue medicos. ita tn q nulla vltra. x. hret quibz hac immunitatē daret. ut. ff. e. si duas. C. fi. Sz aliud vidz in hjs qui docent quadruuiū. et musicā r astronomiā. et geometriā r arismetricā. nā nō videtur

Ho. sua hic alle. ... de quadr. gdo. ... C. d. epis. et cle. q ... usq ad iiij gdo ... et minores ... et eqpand ... r l. ... ff. d legi. hic

Artes liberales

hre excusacōnem.ut.ff.e.geometria. Quid de legum doctoribus. Nō excusantur nisi rome.ut.ff.e.si reprobari. C.fi.et.C.p. vel nisi in obsiliū principis sint assumpti.ut.C.e.iud pitos. ultra numerū aut vel ex priaz sua nemo excusat. vel nisi sint multuz disciplinati.ut.ff.e.si reprobari. C. amplius. Item phos q docet in naturalibz obstat excusacōez hre.ut.ff.e.si reprobari. C.i.

Iu ꝓ va' disciplinatos

a Intra tpa. dūmō in initio omes ꝓposuerit sm quosdā. alias nō pt.ut.ff.e.scire oz. C. scire aut. Vel qd verius est sm Io. dicē q illud qd ibi dicit. q filis ē ei qui se non excusauit. sez q omes pus nō ꝓposuit. vex est quo ad nō noiatos. qz opt q adhuc ꝓponat sinō est lapsu tps. ut h z.ff.e.ꝓter litē. C.i.et.ff.e.de excepē. nemo.et.ff.de tūsac. hij. C.si ptor. Cōtra. C. de inof.testa. otra ma. Sz ibi ab initio duas ꝓponē nō potuit. qz sibi essz otrarius.et ita

b Tpa.et q fuit ūnista tpa hes J. ꝓx. C.

c Qui aut appellat. Sz otra.ff.de ap. cū in vna. C. tutor. Sz ibi appellatū fuit ab ipa snia lata otra excusacōez. sz ab ipa dacōe appellari nō pt.ut h. et.ff.qm. ap. fit.l.i.C. si quis tutor. sz i alijs muneribz otra. qz a dacōne appellatur.ut.C.de ap.l.hij qui.et. C.de tēp.et re.l.i.et.C.de wcuē.l.ij.li.x. otineatur isti.l.dies.

d Intra.l.dies. ita tn q J. iiij. menses. sz ignouerit se forte datū circa fine.iiij.mensiū.ut.ff.e.quinqginta.ar. cius qd est .ff.ad.l.iul.de adult.l.mariti. C.p. et hoc sm quosdā. Vel dicē q hij.iiij.mēses currūt a die ignicois. sicut in quinqginta. et hoc quātū ad cursū cāe. sz miciū est usqz ad.l.dies. et sic parum vltra mēses duos pt hoc cā durare post.l.dies. et sic meliglē pdcā.l.quinqginta. Et q ibi dicē. nisi a die noiacōis intra subaudi et ignicois. alias vno regulariter termio diuūt lites. ut.C.de iudi. ꝓperandū. in pn. in dubio psumetur eū scie vel

e Cognouerint. Sz nūquid ignorare sp. Rn. vidz q sp scire psumat. etiā ex die noiacōis. saltē extūc qn ad eū noticia venire potuit. nisi ptet se ignorasse. ut.C.de pi.tu.l.si tutor. Sz tn otradico. s. ut psumatur sp eū ignorasse. nisi ptetur eius scientia. ut.ff.de adm.tu.h aut.et.C. qui mili. nō pos. sup seruis. li.xij.et.ff.de ꝓbac. verius. Nec ob. pd. l.si tutor. qz ibi pblice erat notū. vn nec iste tutor potuit ignorare. ut.ff.de int.et fac. ignor. regla. Vel q dicit ibi id qd liquidū ꝓbacōibz ondit. sez eo q nō ꝓtetur otra vel aliter. ut ibi solet dici tē.

f Excusare. sez dādo micū excusacōm. ut nō diximus. et redigēdo eam septis p libellū. ut.ff.e. scire optz. nō tn solus libellus h sufficit nisi et ptet excusacōez q ibi otinetur. ut.ff.e.

g Dati fuerūt. siue a testatore. siue a lege. siue a iudice J.t.i.C.ij. Accursius. florentinus.

h Lapidē. i miliariū. lapidibz enī signabātur miliaria.

i Vigmti miliū. ut pro vno quoqz die vigmti miliaria ꝓputentur. ut.ff. si quis cauēombz.l.i. Accursius.

k Quātām. repete. debet se excusare intra illos. xxx. dies.

l Diez. s. debz dari terminus infra quē se excusent. Vel dic. excusare se debent. ueas ne fallaris in hac ꝓputacōne. si enim

m Computari. ca p centū miliaria abest. vel minus. tūc hz dies quinqgmta. si aut abest vltra etiā p vnū miliariū. hz pro quibuslibz. xx. miliar vnā die. et sic p centū miliaribz hz quīqz dies. cū quīquies. xx. faciāt centū. Item fortē p vnū die. qz ultra est p miliariū vnū vel parū plus. Item. xxx. dies hz. et sic hz. xxx. vj. dies. et ita est in deteriori ꝓdicōne qm remotior ē. sz tn ut sbaicit. ita est faciēda cōputacōne sit minus qz. l. dies. et sic appet q nisi p. xvj. dietas vel plus fit. sic ultra centesimū miliariuz hz. p dest adiectō. xxx. diez. ut h. et.ff.e. scire aliud autē. ac.

n Datus primomiū facit.ff.e. ꝓter litē. C.fi. Sz otra. s. q datus tuto. pos. C. certe. Solue ut ibi. Ac.

o Qui tutelā ꝓpellitur. qi sufficiat ei tm seruisse. ut.C.de neg. gest. tutori.

p Nō cogendū. fa. ad hoc. C.e.t. curator. Sz otra ē ad hunc. C. C.e. libertos. C.fi. Sz speciale est in libertos. ut non excusetur licet tutor fuerit. Accursius.

q Idem maritū. idem de sponso. ut.ff.e.l.i. C.fi.

r Sue curatorē. sz p curator pt esse. ut.C.de p curē.l. maritus. ideo aut nō ponitur h tutorē. qz aliqua vxor nō est pupilla. ut. s. de nupē. in pn. ac. pric ponitur. nam si vellet nō admittē. tur. ut.C. qui da. tu. pos. l. maritus. et est rō. qz ꝓter affectū omia sibi remittit. Et hoc fuit vera nisi dat? sit curator postqz fuit sponsus vel maritus. si vero pus fuit tutor vel curator. nō possz postea esse maritus. ut.C.de mercdic. ma. p totū ti. Item hic maritus qui post primomiū fuit datus curator ignorās forte. aliūdz petē sbstituī. ut.C.e.l. amplissimi. et.l.li.

s Immisceat. sz si alius sez de pdictis q excusacōez hnt se immisceuit. nō possz se excusare. ut.C.si ex fal. alle.l.ij. accur.

u Si quis falsis. ubi veritas fuit mutata. nam falsū aliud nil est qz immutacō veritatis. ut in aut. de fi. instru. in pn. col. vj. ac.

x Onere. immo ex tpe donacōis tenetur. ut.C.de fal. alle. l. i. in fi. et facit ad hūc. C.ff.de re iudi. diuus. et de excepē. qui agnitis. et.C.si ex fal. in. p totū ti. Quid est si est iusta excusatio. sz nō falsa vel grosa. Rnderi pt adhuc idē. ut nō teneat in minore pindicū. ut.C.si ex fal. alle.l.i. Quid si p ignorātiā. Rn. idē. ut.C.si ex fal. alle. l. ulti. sz alias snia grosa teneat. ut .ff.ad tre. huo iniuo. C. cū prot.

y De suspectis tutoribz. B

Cienduz suspecti. id ē huius crimis accusatio. s. de suspecto. Vel simplicius. crimē suspecti. id ē suspicōnis.

z Ex lege. Exquo ē legitimū crimē nūquid inscribet qui accusabit. Rn. pt dici q sic. ut.ff.de pua. delic.l.fi. et de mu. et ho. Rpto. C.si quis. Alij cōtra. ut.ff.e.l.iij. C.p. Sz illud pt intelligi. qn sme accusatore res pcedit. aliud ē si cū accusatore.

fieri nō opellit. intm ut sz pr qm testō tutorē decedit. adiecerit se eundē curatorem dare. tn inuitū eū curā suscipe nō cōgēdū. diuus seuerus et antoninus rescripserūt. Item rescripserūt maritū vxori sue curatorē datū excusare se posse. licz se immisceat. Si quis aut falsis allegacōibz excusacōem tutele meruerit. non ē liberatus onē tutele.

De suspectis tutoribus vel curatoribus. Ru.

Cienduz ē suspecti crimē ex lege .xij. tabularuz descendere. Datū est aut ius remouendi tutores suspectos.

Intellege q libertos gente ingenuissimi a prōno alias [illegible] libertos.

Dē dēfēsione quā le gibz nō dat dū ex ciuia et C. vi. d. [illegible]

ut non excusetur licet tutor fuerit. Accursius.

q Idem maritū. idem de sponso. ut.ff.e.l.i. C.fi.

r Sue curatorē. sz p curator pt esse. ut.C.de p curē.l. maritus. ideo aut nō ponitur h tutorē. qz aliqua vxor nō est pupilla. ut. s. de nupē. in pn. ac. pric ponitur. nam si vellet nō admittē. tur. ut.C. qui da. tu. pos. l. maritus. et est rō. qz ꝓter affectū omia sibi remittit. Et hoc fuit vera nisi dat? sit curator postqz fuit sponsus vel maritus. si vero pus fuit tutor vel curator. nō possz postea esse maritus. ut.C.de mercdic. ma. p totū ti. Item hic maritus qui post primomiū fuit datus curator ignorās forte. aliūdz petē sbstituī. ut.C.e.l. amplissimi. et.l.li.

s Immisceat. sz si alius sez de pdictis q excusacōez hnt se immisceuit. nō possz se excusare. ut.C.si ex fal. alle.l.ij. accur.

u Si quis falsis. ubi veritas fuit mutata. nam falsū aliud nil est qz immutacō veritatis. ut in aut. de fi. instru. in pn. col. vj. ac.

x Onere. immo ex tpe donacōis tenetur. ut.C.de fal. alle. l. i. in fi. et facit ad hūc. C.ff.de re iudi. diuus. et de excepē. qui agnitis. et.C.si ex fal. in. p totū ti. Quid est si est iusta excusatio. sz nō falsa vel grosa. Rnderi pt adhuc idē. ut nō teneat in minore pindicū. ut.C.si ex fal. alle.l.i. Quid si p ignorātiā. Rn. idē. ut.C.si ex fal. alle. l. ulti. sz alias snia grosa teneat. ut .ff.ad tre. huo iniuo. C. cū prot.

y De suspectis tutoribz. B

Cienduz suspecti. id ē huius crimis accusatio. s. de suspecto. Vel simplicius. crimē suspecti. id ē suspicōnis.

z Ex lege. Exquo ē legitimū crimē nūquid inscribet qui accusabit. Rn. pt dici q sic. ut.ff.de pua. delic.l.fi. et de mu. et ho. Rpto. C.si quis. Alij cōtra. ut.ff.e.l.iij. C.p. Sz illud pt intelligi. qn sme accusatore res pcedit. aliud ē si cū accusatore.

ut dem est. s. Sz q̃ erit hic pena talionis. cũ accusator non sit tutor ut remoueatur. Rn. infamia. ut. j. e. C. suspectus. Itẽ qa q̃nq; erat puniẽdus. ultra remotionẽ. ut. j. e. C. si quis pñs.

a Rome. sic in aut. de defen. ciui. C. nõ hõte. coll. iij.

b Pretori. et illi cui a ptore mãdata est iurẽdictõ. ut. ff. e. l. i. C. ij. Sz dicũt quidã quãtũ ad ogniscẽdz. nõ quãtũ ad remotionẽ. et dicũt tm esse speãle in legato a proconsule ut ipe possit remouere. non sic in legato a pñtre. ꝗ ognoscere tm pt.

c Prediditz. sb hoc vocabulo ontinetur. proconsul. ut. ff. de of. p. l. i.

d Et legato. i. delegato a proconsule. ꝗ hic nõ hz ordinariã iurisdictõẽdz. q̃ remouere nõ pt. ut. ff. ad turpil. l. i. C. suspecti. q̃ est cõtra. Sz dicũt quidam nomẽ pñdis ibi gnale esse. ut q. del. ut sic omẽz delegatũ oplendat. ut. ff. de offi. pñi. l. i. ꝗ verus ẽ in hoc legato duo esse speãlia. vnũ est ut de ꝗ crimine possit ognoscere ⁊ diffinire. ut ꝗ. et. ff. e. l. i. C. i. et. C. cui aũt. et. ff. de of. eius cui man. ẽ iurẽdic. l. ogniscẽdo. Itẽ et aliud ut de omi crimine ognoscat. ꝗ nõ pnũciet. ut. ff. de offi. pcõ. solent. restat q̃ ut p aliũ delegatũ hoc fieri nõ possit nisi per istum ⁊ ptotis. ut. s. px. dixi.

e Ostẽdimus. ut. s. px. et. ff. de suspec. tu. l. i. C. ostẽdimus.

f. Tutores. i. omis gnis tutores. siue sint testãrij siue datiui. nõ autẽ omes. i. boni et mali. qa boni etiã si paupes sint nõ remouẽtur. ut. j. e. C. ulti. ponit q̃ gnia singlorũ tutorũ. et nõ singla sb gnibz posita seu singula gnim. sic ⁊ alibi. qui. mo. tu. infir. C. ꝗ ⁊ capt. et j. de fideius. in pñ. et. ff. de pecul. quãtũ bonis. C. peculiũ. et. ff. de iustit. et iurẽ. l. i. C. ius naturale. Sz nũquid eadẽ fuãtur in quolibz alio curatore. puta furiosi vel p digi. Rz. sic. ut. ff. e. l. iij. C. nõ tm. et. C. ꝗ

g Alterius. puta datiui. et quis.

h Dicendũ. s. ut possit accusari ⁊ remoueri. Sz certe immo videt debere curator adiũgi tam prono q̃ cuilibz limo. nõ autẽ remoueri. ut. ff. e. l. si tutor. q̃ est hmõi ontra. Rn. illõ ẽ ofiliũ. nõ peceptũ. sic ⁊ al. ff. de nup. ẽ. l. vidue. cũ odẽnatus ob dolũ statũ

i. Pareendũ. Sz qualiter pceẽ. sit infamis. ut. j. e. C. suspectus aũt. Rz. cã nõ expmatur in snia. ut. ff. e. hoc in pñ. i. Rn. ac.

k Conseqns publicã. ideo dicit q̃i. qa nõ cuilibz indistincte de ea accusaẽ pmittitur. ut statũ pbaẽ. publica aũt dz q̃i popu lica. i. cuilibz de pplo operẽs. ut. j. de public. iudi. C. i. ac.

l. Procedũt. etiã impudice. et fa. ad ꝗ. C. e. pietatis. C. si. et. ff. e. l. si. et. ff. e. l. i. C. ons. et. ff. de pcur. l. femis. Sz ontra. ff. ỗ reiur. l. ij. cũ suis ocor. Solꝗ est speãle. Itẽ in eo qd dicit mrem adromẽ ptori. et i pũcens psidibz eax et legato pcõsulis. ¶ Ostendimus q̃ pñt de suspecto ognoscẽdo. nũc videamus q̃ suspecti fieri pñt. Et omes equidẽ tutores pñt fieri suspecti. siue sint testãrij siue nõ. siue alterius gnis tutores. q̃re et si limus fuerit tutor. accusari poterit. ¶ Quid si pronus. Adhuc idẽ erit dõ. dũmõ meminerimus fame prom pcendũ esse. licz ut suspectus remotus fuerit. ¶ Conseqẽs est ut videamus qui pñt suspectũ postulare. Et sciendũ est. quasi publicã esse hãc actõẽdz. hoc ẽ. omibz patere. quimmo ⁊ muliẽs admittuntur ex rescripto diuorũ seueri et antonini. ꝗ hoc sole q̃ pietatis necessitudie ducte ad hoc pcedũt. ut puta mr. nutrixq;

et auia. pñt. pt ⁊ soror. ꝗ et et si qua alia mulier fuerit. cuius ptor ppensam pietatem intellexerit. nõ sexus verecundiã egredientis. ꝗ pietate p ductã. nõ ontinẽ iuriã pupillorũ admittit eã ad accusacõẽdz. ¶ Impuberes nõ pñt tutores suos suspectos postulare. puberes aũt curatores suos ex ofilio necẽriorũ suspectos pñt arguẽ. et ita duuus seuerus ⁊ antoninus rescripserũt. ¶ Suspectus aũt est. qui nõ ex fide tutelam gerit. ꝗ solutẽdo sit. ut iulianus q̃ rescp̃sit. ¶ Sed anteqũ incipiat tutelã gerere tutor. posse eũ quasi suspectũ remoueri. idẽ iulianus scripsit. et s̃m eum constitutũ est. ¶ Suspectus autẽ remotus. siquidem remotus ob dolũ famosus est. si ob culpã non

mittũ est ontra. ff. de in litẽ iurẽ. videamus. C. ꝗ nec. sed certe si iuraret in litẽ p filio plus matri omittit. qa quasi esset iudex. q̃ si filij noie accusaret. cũ magis sit in dicis arbitrio vtruz sit suspectus iudicãdus vel nõ. sed nõ sic facẽm est in arbitrio iudicis. maxime iure nouo. hm qõ refrenatur hm quosdã postq̃ ẽ prestitũ. ut in aut. de iudi. C. optz. coll. vj. vel lez postea taxeur raro vel pax minuit. de eo qõ iurauit.

m Perpensaz. id est magnam.

n Egredientis. qõ fecẽ calphurma. ut. ff. de postu. l. i. C. sexuz.

o Continẽ. sb audi posse.

p Eam. scz feminaz.

q Impuberes necessariorũ. scz parentũ. et facit. ff. de in litem iurẽ. l. videamus. C. adolescẽ.

r Suspectus. cẽs. sicz. e. C. nouissime.

s Ex fide. s. bona.

t Remoueri. qa forte in alijs tutelis male fit ꝗsatus. ut. ff. e. l. iij. C. si autẽ. et die remoueri. ꝗ nõ accusari. ut. ff. e. l. hoc. in fi. que hmõi ẽ ontra. ul' ibi non pñt accusari suspecti ex verbis. l. xij. ta. sed ex snia sic. ut ꝗ dz. vel die q̃ anteqũ gerat. ex dolo tãtũ accusatur suspect? vt. C. e. l. iij. p culpa non. et qõ dz in dcã. l. hoc. ꝗ verũ est q̃ obignaniã fecerũt. id ẽ administrauerũt. postq̃ vero ceperit gerẽ et ppter dolũ. et ppter culpã pt vel accusari suspectus. ut. j. px. C.

u Suspectus ob dolũ. expressuz in sentẽtia puta sic remoueo te qa in dolo delinquisti.

x Famosus. excepto patrono. ut. s. e. C. ostẽdimus. in fi. C. et. ff. e. l. i. C. ostẽdimus. ꝗ quid si remouetur simplr nõ expsso dolo vel culpa. vidz q̃ semp remaneat integre fame. ut. ff. e. l. iij. in fi. et. l. hoc. C. quid q̃ pt tn distingui vtruz accusatus fuerit ob dolũ an ob culpã. aut ob vtrũq; in primo sit famosus. in secõdo nõ. eque in tercõ intelligitur sp ob culpã nisi in ontrariũ pleuit. pene enim non fit augendẽ. ꝗ demoliendẽ. ut. ff. de penis. l. pnlr. et. ff. de excepẽ. rei iud. l. si ex test. et. ff. de li. et postu. l. cũ quidez. et. ff. e. l. iij. i. ij. et. iij. Rn.

y Ob culpam. scz leuem vel leuissimã. secus si ppter lataz. qa tũc vidz infamis. ut. ff. e. l. impuberibz. C. si fraus. et est raco. qa dolo opatur. ut. ff. si mensor. fal. mo. dixerit. l. i. C. hoc actio. et. ff. de pcaẽ. l. iiij. C. eam quoq; ff. de positi. l. qõ verna. Insi in duobus casibz. pmus in crimibz publicis. ut. ff. ad l. cor. de sicca. l. in lege. Secõs in sacri delacõne in litẽ. ut. ff. de in litez iurẽ. l. in actionibz. C. ꝗ iudex. in fi. l. ijs enim casibz lata culpa dolo nõ opatur vel die hm azo. et de lata etiã intelligi. ut sicut in pdicõne psone dolo nõ opatur ut dictũ est. sic in pdicõe fame nõ fiat infamis. nec obstat dicta. l. ff. e. impuberibz. qa de dolo intelligitur. ut. j.

statū dicam in glos. et nō similiter in fi-
a Nō eque. i. nō sicut fit famosus damna-
uetur ob dolū fit infamis tñ de facto. sicut ille qui remo-
tus ob culpā fit infamis. ut ff. de offi. p. vr. l. i. C. ite solet. et ex ordine. ut. ff. de tutel. l. i. cos.
q Remittitur. s. puniendū. Et nota hic ar. ptra eos qui pecunia data sibi acquirūt seculares. ut. ff. de offi. p. vr. l. i. C. ite solet. et in aut. ut ea q vocātur insinuata. C. i. coll. v. ac.
r Remittitur. ob hoc etiā ingratus accusari pt. ut. C. de libti. et eorū lib. libti. et fa. C. e. l. i. et. ij. al. ff. e. liberis.
s Nouissime. tus. id enim vltia pte huius ti. sic. ff. de insti. l. nouissime. nam ibi in vltima pte tractatus fui vulpianus pomt nouissime. ac.
t Grassandi. i. aiandi ad delinquendū. sic. ff. de pen. l. capitalium. C. grassatores. inde crassatoris. i. incrat ad.
u Prestat. malū facit. ff. e. l. suspectus. et. l. qa satisdatio. et fa. ut ar. ad qōes tales. si emi librū. et antequā soluā pretiū cōperiā alienū vel vitiosū. qa nō tenear soluere pcium. qa expedit potius nō soluere. qa cauēo emptori reddendo in casu euictionis vel vitij recipere. quibus consonat. ff. de cōpensat. l. ij. alias. in. p. lex dicit. qa nō debet quis se ommittere fragilitati cauēdi. ff. ad tre. l. cogi. C. de crit. et. C. in qui. ca. int. re. l. fi. et. C. ut vnicuiq licear. l. ij. alias. i.
x Suspectū nā tutorem suspectū nō facultates pte. si fraudulēta vel callida diuersatio in rebus pupillaribus omēdat. i. pbat. theres vero solis facultatibus puis suspectus habetur creditoribus. ut hic. et. ff. de priuil. credi. l. si creditores.
p Remouendus nō est. immo videt qa sic. ut. C. de tu. et cu. qui satis nō da. l. ij. q est huic ptra. Sed ibi nō repellitur pter paupta. sed qa nō satisdabat. hic aut satisdedit. possit tñ iste se excusare qd dicit ut dixi. s. t. i. C. si et pter paupta. Est tñ huic curator adiungendus. ut. s. de cur. C. interdū. et. C. e. l. pietatis. et. C. de pi. tu. l. i. Accur. one Rica. Exquo dem est de psonis sequitur de rebus diuisi. tur de rebus ut pmisit. s. de iure. na. gen. et ci. C. si. de quibus dicit usq ad ti. de ob. Et in hoc medio dicit. qualiter acquirūtur res iure naturali. ut. C. singulorum. usq ad. t. de vsuca. Item qualiter iure ciuili. ut ab inde in antea. Item qualiter iure singulari. ut usq ad. ti. de testamētis. Item qualiter p vsumfructū. ut ex testō vel intestato. vel sibi mō. ut a ti. de testa. usq ad. ti. de obligacōibus. Accursius florētinus.
Spiore de iure psonarū. ab illo. t. de iu. p. usq ad hūc.
a Mouo. sicut pmisimus. s. de iure. na. C. si.
b Primomo. scilicet aptitudie. apte enim sūt ēe in

eque. Si quis aut suspectus postulat. quoad ogtio eius finiatur. interdicit ei administracō ut papiniano visū est. si si suspecti cognitō suspecta fuerit. posteaq tutor vel curator decesserit. extinguitur suspecti ogtio. Si quis tutor copiā sui nō faciat. ut alimenta pupillo decernantur. cauetur in epla diuorū seueri et antonini. ut in possessionē bonorū eius pupillus mittat. et q mora de cetera futura sūt. dato curatore distrahi iubentur. ergo ut suspectus remouerī potest qui non pstat alimēta. Si si quis pns negat pter inopiā alimēta posse decerni. si hoc p mendaciū dicat. remittendū eū esse ad pfectū vrbis puniendū placuit. sicut ille remittitur qui data pecunia ministerū tutele acquisierit vel redemerit. Liber-

tus q si fraudulēter tutelam filiorū vel nepotū promisisse ptetur. ad pfectū vrbis remittitur puniendus. Nouissime aut sciendū est. eos qui fraudulēter tutelā vel curā administrāt. etiā si satis offerāt remouēdos esse a tutela. qa satisdatio tutoris ppositū maliuolū nō mutat. si diutius grassandi in re familiari facultatem pstat. Suspectū enim eū putamus qui moribus talis est. ut suspectus sit. Enimuero tutor vel curator qui pauper sit. fidelis tamen et diligens remouendus non est quasi suspectus.

Explicit liber pmus. Incipit secūdus de rerū diuisione

Spiore libro de iure psonarū expositum. nō videamus de rebus q vel in nro patrimonio. uel extra pmonium

p Placuit. hoc ideo qa maior pena imponetur q remotio. ut. ff. de offi. p. vr. l. i. C. ite solet. ex ordine. ut. ff. de tutel. l. i. cos.
q Remittitur. s. puniendū. Et nota hic ar. ptra eos qui pecunia data sibi acquirūt seculares. ut. ff. de offi. p. vr. l. i. C. ite solet. et in aut. ut ea q vocātur insinuata. C. i. coll. v. ac.
r Remittitur. ob hoc etiā ingratus accusari pt. ut. C. de libti. et eorū lib. libti. et fa. C. e. l. i. et. ij. al. ff. e. liberis.
s Nouissime. tus. id enim vltia pte huius ti. sic. ff. de insti. l. nouissime. nam ibi in vltima pte tractatus fui vulpianus pomt nouissime. ac.
t Grassandi. i. aiandi ad delinquendū. sic. ff. de pen. l. capitalium. C. grassatores. inde crassatoris. i. incrat ad.
u Prestat. malū facit. ff. e. l. suspectus. et. l. qa satisdatio. et fa. ut ar. ad qōes tales. si emi librū. et antequā soluā pretiū cōperiā alienū vel vitiosū. qa nō tenear soluere pcium. qa expedit potius nō soluere. qa cauēo emptori reddendo in casu euictionis vel vitij recipere. quibus consonat. ff. de cōpensat. l. ij. alias. in. p. lex dicit. qa nō debet quis se ommittere fragilitati cauēdi. ff. ad tre. l. cogi. C. de crit. et. C. in qui. ca. int. re. l. fi. et. C. ut vnicuiq licear. l. ij. alias. i.
x Suspectū nā tutorem suspectū nō facultates pte. si fraudulēta vel callida diuersatio in rebus pupillaribus omēdat. i. pbat. theres vero solis facultatibus puis suspectus habetur creditoribus. ut hic. et. ff. de priuil. credi. l. si creditores.
p Remouendus nō est. immo videt qa sic. ut. C. de tu. et cu. qui satis nō da. l. ij. q est huic ptra. Sed ibi nō repellitur pter paupta. sed qa nō satisdabat. hic aut satisdedit. possit tñ iste se excusare qd dicit ut dixi. s. t. i. C. si et pter paupta. Est tñ huic curator adiungendus. ut. s. de cur. C. interdū. et. C. e. l. pietatis. et. C. de pi. tu. l. i. Accur. one Rica. Exquo dem est de psonis sequitur de rebus diuisi. tur de rebus ut pmisit. s. de iure. na. gen. et ci. C. si. de quibus dicit usq ad ti. de ob. Et in hoc medio dicit. qualiter acquirūtur res iure naturali. ut. C. singulorum. usq ad. t. de vsuca. Item qualiter iure ciuili. ut ab inde in antea. Item qualiter iure singulari. ut usq ad. ti. de testamētis. Item qualiter p vsumfructū. ut ex testō vel intestato. vel sibi mō. ut a ti. de testa. usq ad. ti. de obligacōibus. Accursius florētinus.
Spiore de iure psonarū. ab illo. t. de iu. p. usq ad hūc.
a Mouo. sicut pmisimus. s. de iure. na. C. si.
b Primomo. scilicet aptitudie. apte enim sūt ēe in

primonio ut res p vetlicto habita-
c Vel ex. s. aptitudine. qn nõ fuit apte
se. utq. e. C. nullius. Interdũ tn dicte res sunt in primonio. ut
si ab hostibz capte sunt. ut. ff. de relig. l. eũ loca
d Habetur. talis diuisio h sumitur. Ex eni alie sunt in pri-
monio. alie ex. q vidz insufficiẽs. nam alie sũt nec in primonio.
nec ex. ut huiuiuies. ut
. ff. de vsufruct. le. l. i.
ctra. hi Rz. qd dicit hic
pueris. loquitur simpli-
citer. nam quedã p-
uocẽdis pueris dicũ-
tur q alias nõ diceren-
tur. ut. ff. de act. et ob.
. l. obligationũ. in fi.
qd nõ eversile qd ppter
pueros male loquat.
vn nõ placet. Alij di-
cũt h de corpalibz rebz
tn loqui. qd est falsũ.
qd colligitur ex conti-
nuacone huius. t. ad
quatuor seqntes. Nos
dicimus huiuiuies esse
in domis. cũ eaz noie
agamus. et excipiam?
ut. ff. de acqui. rer do-
rem. et. l. statuas. qd
aũt in dcã lege dr eas
nõ esse in domis vel ex-
dicit ideo. qz p se nõ
censentur. ut ẽ possess-
io tigni domo positi.
qz nõ intelligit tignũ
dũ durat domus p se.
ut. ff. de vsuca. eũ qui-
e Quedaz. hic fit
alia diuisio.
f. Cõia sũt. non tn
agitur ẋni. di. hm pla.
h Quedã. p. i. qi populica. s. oim pplorz. ut. s. ti. i.
. C. ẋns. et q. e. C. flumia. alias dr publicũ qd est huius ppli. vel
illius tn. ut cãpus marcius. ut. C. de sacrosan. l. fi. et h dr mag
i. Vniuersitatis. q. e. C. vniuersitatis.
k Nullius. utq. e. C. nullius.
l. Et que varijs. scilicet que
m Et subiectis q. e. C. singulorz. usqz ad finem ti.
n Et qud naturali iure. i. iurgen. qd ẽ naturali rõne inductũ.
ut. ff. de iusti. et iu. oẽs. C. qd vero. de quo h loquit. utq. e. C. sin-
gulorz. et in fi. huius. C. nã iure naturali pmeuo etiã alia eẽnt
ẋnia. non tn agitur ẋni. di. hm pla. nisi postqz fcã fuerit occupa-
tio. Et qd dicit oim sez vsu non pprietate. ut pdixi.
o Profluens. id est de celo cadens.
p Et mare. sic. ff. de iuri. l. iuriaz.
q Et p hoc. i. p ẋns. cũ sit accessio ma-
pu. littora. ubi dr littora esse ppli rõni. Sz illd est verũ quo ad iu-
risdictõez. vere tn sũt ẋnia. ut h. hic. C. de qdri. p. l. bñ a zenone.
secus in rpa flumis. q nõ est publica. lz flume sit publicũ. ut q.
. e. C. alias ripaz. l. hi pprietas. et pt esse rõ. qz inundacõ flumins
raro venit. et ideo esse pt vtilitas in pprietate ripe. at mare assi-
due inundatur. vn p puula moneta essz vtilitas. nõ g pprie-
tas queritur. ut. C. de to. q li. l. fi. C. fi.
q Villis. ab alio ibi positis. hz duas
habitat. hi vel retia ponũtur. vel pter aquã ibi ẋfugitur. l. frus
ctus reponũtur. ut h et. ff. de vsufruc. arborib. in pñ. si vero ibi
habitaretur. essz pdiũ vrbanũ. ut q. de sui. rus. p. Item dr villa

nrm habetur. Quedam
eni naturali iure ẋnia sũt
oimũ. quedã publica. que
dam vniuersitatis. quedam
nullius. plaqz singulorz. q
ex varijs cauf cuiqz acq-
runtur. sicut ex subiectis
apparebit. Et quidem
naturali iure ẋnia sũt oim
hec. aer. aq. pfluẽs. et mare
et per hoc littora maris.
Nemo igitur ad litus
maris accedẽ pohibet. dũ
tn villis. et monumẽtis. et
edificijs se abstineat. qz
nõ sũt iur gentiũ sicut et
mare. Flumina aũt oia
et portus publica sũt. Idõ-
qz ius piscãdi ẋmibz ẋne
est in portu fluminibusqz.
Est aũt littus maris. q-

tenus hybernus fluctus
maximus excurrit. Ri-
paz qz vsus publicus et
portus iur gentiũ est. sicut
ipsius flumins. Itaqz na-
ues ad eas ripas applica-
re. funes arboribz ibi natis
religare. onus aliquod in
hijs reponẽ. cuilibet liberũ
est. sicut p ipm flume navi-
gare. Sz pprietas earz illo-
rũ est quorz pdijs adhe-
rent. qua de cã arbores in
eisdẽ nate eorz sũt. Lit-
torz qz vsus publicus iur
gentiuz est. sicut et ipsius
maris. et ob id quibuslibz
liberuz est casam imbi po-
nere. in qua se recipiat. sic
retia siccandi ex mari deduc-
cere. pprietas autẽ eorz

ẋgregacõ hoim-
tis. Quid sit monumentũ. habetur. ff. de reli-
r Et monumẽ- gios. l. ij. C. monumẽtũ. Accur.
s Edificijs. scz alijs. de iure gentiũ. sicut mare. immo eo-
t Iur gentiũ. i. ẋnia- rũ qui edificauerũt. ut. ff. e. l. mtm.
u Sic mare. h ẋtinua qd est. statũ. est autẋ. tẋ. ac.
x Flumia aũt oia. s. ppetua. ut padus. et nõ. quedã eni sunt
priuata. ut fossata in
agris posita. que qnqz
currũt. qnqz nõ. ut. ff.
de flu. et ne quid i flu.
. l. i. et. ij. et. ff. e. ne mo.
in fi. Accur.
y Oẋibz. nec q fuit
pmo longo tpe piscatus aliũ supuenientẽ
repellẽt. ut. ff. de vsu-
cap. l. fi. nisi forte. xxx.
an. ut. ff. de diu. et tẽp.
pscp. si quisqz. vel hm
Io. intelligo hãc legẽ
si quisquã. qn erat in
poss. piscandi.
z Comune. i. in ẋni
oẋibz ptz. nõ aũt est
ẋne immo publicũ.
a Est aũt litus. ut
. ff. de ẋ. sig. l. litus.
b Hybernus. i. hye-
malis. q. d. quatũ cuiz
mare aliquo tpe plus
extẽditur in hyeme.
vel estate. tn ẽ litus
eius. Accur.
c Excurrit. h conti-
nua qd ẽ. q. e. C. litorz.
d Ripaz. i. flumis.
e Gentiũ. i. de iurgen.
vel id ẽ oẋibz gentibus publice patet.

d Earz. id riparum. e Illorz. i. hominũ quorz. tẋ.
f. Adherẽt. Sz quid si via publica est in medio inter flume et
agrũ. Rn. idẋ qd h. ut. ff. de acqui. rer do. l. marcius.
g In eisdẽ. scz ripis. ac. tor vult ligare. dns vult meidere.
h Eorz. Sz quid si pisca- vidz dns pferẽdus. ut. s. de hijs q
fuit sui vel alie iurẋ. in fi. ibi. nec cuiquã. tẋ. et. C. de iuris. nemo.
et. ff. so. ma. etiã. C. licet. Sz ẋtra credo. ut. ff. de vsu. et ha. l. fi. et
de vsufruc. si cuius. C. Item nerua est. accur.
i. Litorz. scz maris. ut sequitur.
k Publicus. s. e. C. et quidẽ. ibi. et p h. tẋ. ẋtra. Sed. dixit pla-
to oẋia ẋnia esse publica. et econtra. s. rõne quorundã vsuum.
ut ecce tã mare qz flumia. et litora. et ripe in vsu oẋiũ ammantiũ
sũt. et in bibẽdo. et i abluẽdo et ẋmorãdo. et filia queqz exigit na-
tura. hi ius piscãdi qd in hijs est solũ ẋpetit hoẋibz. et retia sic-
candi. et quedã similia. Portus tn dixit esse publicos. nõ cões.
Sed Io. dicit nulla ẋnia esse publica. vel cõtra. ea enim deinde
sunt ẋnia. q cum sũt in vsu oim aiantiũ. occupantiũ cedũtur. ut
lapilli. et gẽme. et litora maris. ut q. e. C. Itẋ lapilli. et. ff. e. Itẋ la-
pilli. hi publica nõ solũ nõ ẋcedũtur occupati. immo intẽdicta
ponũtur. ne quid in eis fiat. ut. ff. ne quid in lo. pu. et de flu. et
de alijs ti. põ. quõ pt esse qd ait p. eũ in diuisione. s. posita. velut
duo spẽs oppositẋ ponũtur. ẋnia. et publica. ut. s. e. in pñ. et qd
dicit h publicus. i. ẋnis vel publicus q ad vsũ. ẋne quo ad pprie-
l. Et iurgentiũ. id est de iure gentiũ. tatẋ.
m Maris. scilicet est. et protheron. id est ordo conuersus.
n Sicut retia. ysthxrõ. ut. ff. e. riparum. Accur.
o Eorz. scilicet litorz. Accursius florentinus.

litorꝫ ꝑt intelligi nullius
ee. ⁊ eiusdē iur esse cuius
et mare. et que subiacent
mari vt terra vel harena.
¶ Vmusitatis aut sūt. nō
singulorꝫ. veluti q̄ in ciui-
tatibꝫ sunt. vt theatra. sta-
dia. et similia. et si qua alia
sūt omnia ciuitatis. ¶ Nul-
lius aut sūt res sacre et re-
ligiose et sce. qd enī dimi
iur est id nullius in bonis
est. ¶ Sacre res sunt q̄
rite p pōtifices dco osecra
te sūt. veluti edes sacre. et
dona q̄ rite ad ministeriū
dei dedicata sūt. q̄ etiaz per
mām ostōnem alienari et
obligari ꝓhibuimus. exce
pta cā redēptionis captiuo
rū. ¶ Si quis aut aūcte
sua q̄i sacrū sibi ostituerit
sacrū nō est. sed ꝓphanū.
¶ Locus aut in quo edes
sacre sūt edificate. etiaz di-
rupto edificō. locus sacer
manet ad huc. vt papini-
anus scꝑsit. ¶ Religiosū
aut locū vnusquisq̄z sua
volūtate facit. dū mortuū
infert in locū suum. ¶ In
oēm aut locū purū. mu-

to socio inferre non licet.
¶ In oē vero sepulchrū.
etiam inuitis ceteis licet in-
ferre ¶ Itē si alienus vsus-
fructus ē. ꝓprietariū pla-
cet nisi osentiēte vsufructu-
ario locū religiosum non
facere. ¶ In alienū locuz
osentiēte dno licet inferre.
et licet postea ratum non
habuerit q̄ illatus ē mor-
tuus. tamen sine consensu
eius locus religiosus fit.
¶ Sācte res q̄z veluti mu-
ra porte ciuitatis. quodā-
modo dīi iuris sūt. ideo
nullius ī bonis sūt. ¶ Idō
autē muros sanctos dici-
mus. qꝫ pena capitis osti-
tuta sit in eos qui aliqd in
muros sanctos deliquerit.
ideo ⁊ legū eas ptes quib
penā cōstituimus adūsus
eos qui contra legem fece-
rint. sanctiones vocamus.
¶ Singulorꝫ autez hoīm
multis modis res fiunt.
Quarūdaz enī rerꝫ dīniz
nanciscim̄ iure naturali. qd
sic diximus appellatur ius
gētiū. quarūdaz vero iure
ciuili. Comodius est itaq̄z

religi. cū loca. C. ⁊ sacrmētariūs. Itē locus esse religiosus tcnimit qn ea remouētur que talē eū reddebāt. ut. ff. e. sacra. C. illō. et de relig. l. antepnl. in fi. Accursius.
r Religiosū vnusquisq̄z aliud in sacro. ut. s. e. C. sacre.
s Mortuū. scz totū. vel saltē caput cuius ymagine ꝛgnoscant. ut. ff. de relig. l. cū in diuersꝫ. Quid si ꝑticularitcr caput ē in diū-
sis locis. Rn. illū esse
religiosū vbi ē maior
ps. ut ar. ff. de sta. ho.
q. de vul. sbsti. C. et si
ex dispibꝫ. si autē eq̄-
liter. neuter sm Io.
t In oē vero mutis.
hoc fauore religiōis
iam fcē. alias contra.
ut. s. ꝑx. C. et. ff. oni
di. l. sabinus.
u Inferre non licet
extraneos. nam ipse
socius recte ibi sepe-
lire ꝑt etiā sine ꝛsensu
ceterorꝫ. maxie cū nō
est alius locus i quo
sepelire. ut. ff. de reli.
et sup. fu. l. si ples. ae.
x Itē vsufructus. s.
loci puri. ar. l. ff. de vsu
et habi. l. fi. Ac.
y Proprietarium.
nisi osentiat fructua-
rius. vel nisi testatore
q̄ vsufructū legauit
velit sepelire. ut. ff. de
relig. l. ij. C. si vsufruc.
z Cōsentiēte. Quid
si primo osensit. post
pentuit ante illa cōez.
Rn. sufficit semel vo-
luisse. ut. ff. de aq. plu.
ar. l. in die. et. q. ꝑx. C.
Ia. otra. et dicit q̄ pe-
nitētia vz ante illa cōez.
ar. l. ff. de dona. qui sa-
cruz. iste h ac. de volo.
si cū michi. nā sol' agē
ꝑt ad interesse aīn tra-
dicōez rei nō reputat
tradita. ar. l. Io. ff. de
act. emp. rē. l. i. cū sua.
a Sancte q̄ muri.
scz ciuitatis romane.
Quid de ciuitate alia
vel castro. Rn. nec ibi
quicq̄z facē licet sine
aūctate ꝑsidis. ut. ff. e. sacra. C. muros. vel forte vmusitati licz.
non priuato. ut. C. de operibꝫ publi. l. omnes.
b Sanctos. id est firmos. a sanctio sanctis. non calce vel la-
pidibus ⁊ lege firmati. ut sequitur. pendo. sicut fecit remus
c Deliquerit. s. trāscendēdo vel rū frater romuli. ut h. et. ff.
. e. l. fi. vn lucanus. Fraterno primi maduere sanguine muri.
d Constituimus. ut. C. de l. et cō. l. non dubiū.
e Sanctōnes. in stricta significacōne. Qnz ponitur largius. ꝑ
qualibꝫ impiali lege. ut. C. de no. C. fa. ibi. colligētes vero. ⁊ c.
qnz largissime ꝑ collectōe totius iur ciuilis. ut in ꝑhe. ff. in pn.
f. Singulorꝫ dicimus. Sz vbi. Rn. s. de iur. na. C. i. ibi. quod
vero naturali. vel. s. de iur. na. C. ⁊ naturalia. vel melius. s. e. C.

a Nullius. scz hois singularis. omniū aūt sūt. et sic differunt
ab illo. C. nullius. ī. statū posito. qnz dnr. i. vnius ꝑsi. ut. C.
b Vmusitatis. q̄ etiā publice de sacrosan. ec. l. fi. in pn. Sz
alī accipit. s. e. C. flumia. nam loq̄tur ibi de illo qd est publicū.
c In ciuitatibꝫ. et ciuitatū sunt. Accur. oīm ꝑsoꝫ.
d Theatra. a theoreō. id ē inspiciēdo ut in arena veronensi.
e Stadia. stadiū ē
octaua ps miliarij.
quā hercules currebat
vno anhelitu ut legi-
tur in historijs.
f. Silia. q̄ sūt ad de-
lectacōez ꝑsoꝫ. ut late
vie. et picture in pa.
g Sz si q̄. al'. lacio.
si q̄. necessitatis cā fcā.
ut curia oīnis. palaciū.
nauigiū. et sūt supra
dcā vmusitatis dīnio.
et vsu. Sz pla. dicit vsu
tm esse vniuersitatis.
Alia sūt q̄ dīniorꝫ fru-
ctu effecta sūt vmusi-
tatis. non vsu. ut fun-
di ciuitatis. et sui. ut
. ff. de in ius vocā. ⁊ si
hac. C. qui manumittu-
tur. et de ꝛb. sig. l. in ē
publicā. et de otra. ep.
. l. ⁊ celsus. C. i. ac.
h Nullius aut res.
scz hois. vel hoim. nec
ꝑt esse. ⁊ sūt in bonis
dei hoim censura siue
dispōne. et sic non ob-
q̄ possz dici de oīnibꝫ ⁊
publicis rebꝫ vmusi-
tatū. q̄ videtur nullī?
esse. qꝫ esse ꝑnt ⁊ sunt
hoim. lz nō hois singu-
laris. Itē otra q. e. C.
fere. So. ut ibi.
i Pontifices. ꝑpas
et ēpos. Sz nūqd im-
perator dedicare ꝑt. vi-
detur q̄ sic. ut. ff. e. l. sa-
cra. C. i. ubi dedicat. i.
ꝑtātem dedicādi dat.
nam olim imperatores
erāt sacerdotes ut in
canonibꝫ ōt. vel dic de-
dicat alij. id ē ēpo. ꝑs
mitēdo sine req̄sicōe.
vl' accedit. s. req̄situs.
k Edes sacre. hic locus ōz sacer ut h. et scēs. ut. C. de sacro.
san. ec. l. i. Itē religiosus. ut in aut. ut religiose vomus.
l. Et vonaria. id est thuribula. et cruces ⁊ calices.
m Que etiā. s. vonaria. nō aūt referas ad edes sacras. nā ille
nullo mō ꝑnt alienari. ut in aut. de ali. et emphi. C. et qꝫ ꝛgnos.
n Constōez. ut. C. de sacrosan. ec. l. scimus. umus.
o Excepta. nam hoim aīē quibuslibꝫ rebꝫ ꝑponēdē sūt. ut. C.
de sacrosan. ec. l. scimus. in fi. Itē ꝑter vbiū si qd habz eccia.
ut in aut. de ali. et emphi. C. et h etiā sup hijs. coll. ij. Itē ꝑter
alimēta pauperū. ut. xij. q. ij. c. aut. habz eccia.
p Prophanū. i. nō sacrū. sacer si ab hostibꝫ capiatur. ut
q Remanet. dsmit tam esse q. de muti. stipulac. C. i. et. ff. de

et quidem. ut vsucapione. arrogacõe. successiõe. deportacõe.
g Iure. mõchacõne. de quibz mcipiet dñe ¶. de vsucap.
h Vetustiore. hic. ff. de iur. immu. l. sp. i. Natura. i. deus.
k Prodidit. i. statũ cũ pcreauit deus gẽtes statũ fuit ius gen.
l. Celo. i. aere.
m Fere. qa vetustiori mcipiẽdũ est. g ꝛc.
n Simlatz. id ẽ statim. post ꝛc. Sz nũqd res sacre ꝛcedũtur occupanti. ut. s. e. ¶. nullius. Rñ. res d' m nullius homis. vj. vel. vij. modis. Natura. ut h. facto. ut ¶. e. ¶. pnl. Itẽ tpe. ut. ff. de acquir. rer do. l. nũqd. ¶. thesaurus. et i hjs tribz locũ hz h regula. si q m thesauro de equitate dimidiũ dño soli restituitur. ut ¶. e. ¶. thesauros. Item censura. ut. s. e. ¶. nullius. Itẽ casu. ut m hereditate iacẽte. q vicẽ dñe repntat. ut ¶. de stip. h. m pñ. Itẽ culpa hois. ut huũ egrotantẽ. ut. C. de lati. lib. tol. l. i. ¶. sanctimus etiã m hoc. Itẽ iure naturalis ꝛstõe. ut liber hõ. ut. ff. de ꝛ. ob. mt stipul. ¶. sacram.
o Nec intẽst. q ad acquirendũ dominiũ.
p Plane venãdi. aliud si cã requirẽdi fugitiũ meũ. ut. C. de h. fug. l. ij. vel glandis colligẽde cã. ut. ff. de glã. le. l. i. vel ut recipiã pecuniã quam ibi abscõdi. ut. ff. ad exi. thesaurus. vel si vindemiã quã emi tollẽ me vendito, phibeat. ut. ff. de ac. ep. q pendẽtẽ.
q Ingrediat. Quid si post phibicõez. Rñ. nõ facit suũ. ut. C. de rei ven. si fundũ. et. l. certũ. et fa. ¶. e. ¶. plane. ꝛtrariũ nõt glo. ff. de hut. rus. p. l. diuus. et hoc est verius. ac.
r Quicqd libtatẽ. i. laxitatẽ. ut statũ sequitur. ut. ff. de acquir. rer do. naturalẽ. et. l. pop. ac. s Naturalẽ difficilis. i. impossibilis. hic. ff. p soc. l. de illo. Econtra. ff. de hjs qui deiece. vel effude. l. ij.
t Persecutio. hic. ff. de acqui posses. l. iij. ¶. nerua. Accur.

a vetustiore iure mcipe. palam ẽ aũt vetustius ẽe ius naturale. qõ cum ipo gne humano rerũ natura p didit. Ciuilia aũt iura ceperũt ee. cũ ciuitates cõdi. et magistratus creari. et leges scribi ceperũt. Fere g bestie. volucres ꝛ pisces ꝛ omia animalia que in mari celo tra nascuntur. simul atz ab aliquo capta fuerint. iure gẽtiũ statim illius esse incipiũt. Qõ enim ante ea nullius est. id naturali rõne occupãti cõcedit. Nec interest feras bestias et volucres. vtrũ suo fundo q's capiat. an alieno. Plane qui in alienũ fundũ ingreditur venãdi aut aucupãdi grã. pt a dño si id pnideit phiberi ne ingrediat. Quid autez eorz cepis eo usqz tuũ ee intelligitur donec tua custodia coherceatur. Cũ vero euaserit tuã custodiã ꝛ in libtatẽ se recepit. tunz eẽ desinit. et rursus occupãtis fit. Naturalẽ aũt libtatez recipe intelligit. cũ vel oculos tuos effugeit. vel ita fit in ꝛspectu tuo ut difficilis sit eius pseculõ. Illud quesitũ est. an si fera bestia ita vulnerata sit ut capi possit. statim tua esse intelligat. et quibusdã placuit statim esse tuã. et eousqz tuã videri donec eã psequeris. Qõ si desieris psequi. desinere esse tuã ꝛ rursus fieri occupantis. alij putauerũt nõ aliter tuã esse q̃ si cepis. sz posteriorẽ sniãz nos cõfirmamus. q multa accidẽ solẽt ut eam non capias.

Apũ qz fera natura est. Itaqz q̃ in arbore tua cõsederint. anteqũ a te alueo ꝛducãtur. nõ magis tue intelligũtur esse. q̃ volucres q̃ in arbore tua nidum fecerũt. Ideo qz si alius eas incluserit. is earz dñs eit. fauos qz si quos effecerit eximẽ quilibz pt. Plane integra re prius q̃ eximãtur si pnideris ingredientẽ fundũ tuũ. poteris eũ iure phibẽ ne ingrediat.

Examẽ qz qõ ex alueo tuo euolauerit. eousqz intelligitur esse tuũ donec in ꝛspectu tuo ẽ. nec difficilis psecucõ eius ẽ. alio quã occupãtis fit. Pauonũ qz ꝛ colũbarz fera natura est. nec ad rem ptz. q ex ꝛsuetudine euolaẽ ꝛ reuolare solẽt. Nam ꝛ apes idẽ faciũt. quarz ꝛstat feram esse naturã. Ceruos qz quidã ita mãsuetos hnt. ut in siluã ire ꝛ redire soleant. quorz ꝛ iporz feram esse naturã nemo negat.

In hjs aũt aãlibz que ex ꝛsuetudine abire et redire solent. talis regula obstat hjs q̃ diximus.

u Illud. hic. ff. de acqui. rer do. naturalẽ. ¶. illud.
x Capi. ꝛsiderata natura homis ꝛ aãlis. nõ diuina possibilitate. sz nec oino facultatẽ ꝛsidero.
p Possit. hic. ff. de ac. rer do. naturalẽ. ¶. illud.
z Sz posteriorẽ. hic. ff. e. in laqueũ.
a Accidẽ. lz enim plerq̃ vnũ. i. cũ vulneratũ. non tñ sequitur ut capi possit. ut. C. de pba. l. neqz naturales.
b Capias. nota q in inspicit qõ euenire pt. hic. ff. loc. si q's domũ. ¶. idẽ querit si supt? ut. ff. ad tre. luciuf. ¶. pnl. et ad. l. falsz. l. in quãtitate. ¶. magẽ. et. ff. ex quibz cã. ma. sz et si p p. ¶. si ferie. et. ff. de h. rus. p. qui sella. ¶. ij. et de dãp. infec. q̃ bõ. ¶. int. ar. tñ ꝛtra. ff. de pecul. l. eo tpe. i.
c Apũ. ꝛcor. Rñ. ff. de acq. rer do. l. naturalẽ. ¶. apum.
d Fera. i. nõ mãsueta.
e Alueo. vas ẽ vbi apes manẽt. qñz p loco vñ flumẽ currit pomẽ. ut ¶. e. ¶. insula.
f. Incluseit. qõ bul. facẽ nolunt dicẽs magis timeo scãdalũ q̃ futurũ iudiciũ. ut no. ff. de acq. re. do. l. in la.
g Dñs eit. queũ. nec furti teneẽ. ut. ff. de furt. si apes.
h Intreg. i. anteqũ in.
i Preuideis. tret. Quid si fuerit ingressus. an poteit retinẽ eũ ut det qõ accepit cũ hõ quilibz possit phibere ne q's intret fũdũ suũ. Rñ. cũ dñs feũs sit p occupacõez. nõ video q̃re desinat ẽe dñs. ar. homus. ¶. q tñ pnideri.
k Examẽ. i. ꝛsulit. vnusitas apũ. al' p phacõe pomẽ. al' p iudicõ. ut. C. de aduo. diu. in. l. neiez. et forte huat aliud de ꝛsuetudine m h. ¶. et in supioribz duobz.
l Pauonũ fera. i. nõ prius domestica vel mansueta. ac.
m Nec ad rẽ. i. non
n Quarz. s. apũ.
o Ceruus quorz. s. ceruorz i gne.
p Iporz. s. singulorz in spẽ.
q Talis regula. hic nota tria genera animalũ. mãsueta. ut

gallinę in quibꝫ habꝫ locũ hęc regula. ut vbicũq; sint. dñi esse intelligũtur. ut J. pr. C. Itẽ fera prsus. et in hjs hꝫ locũ alia regla q occupãti cedũt. ut. s. e. C. fere. et. C. illõ. et. C. apiũ. et. C. examẽ. Itẽ fera naturalit tacẽtaliter mãsueta. et in hjs optinet ꝗ pns regula. et fac ad ꝗ. ff. e. naturalem. p totuꝫ vsq; ad.

a Deferũt. C. fi. exteriora indicãt animi secreta interiora. et facit. ff. de edil. l. fi tamẽ. C. ij.

b Gallinaꝫ. s. oim. vt statim innuit. uel die singulorꝫ in specie.

c Feras. vel fasianos.

d Anseres. scilꝫ domestici.

e Gallinę. domesti-

f Turbati. ut ce. p vulpem vel p miluũ.

g Qui lucrãdi. scꝫ vt habeat pẽnas vel oua. alias eni non cõmittitur furtũ ñ lucrãdi animus inuenit. vt. ff. de furt. l. i. C. fi. Sꝫ nunq̃d dolus sit in vno ouo. ꝗ. sic. ꝗ de dolo non agitur in re minori duobꝫ aureis. vt. ff. de dolo. fi oleũ. C. fi. et. l. se. lꝫ. Sꝫ q̃re non agitur de dolo cũ agitur furti vt ꝗ. ꝗ. furtũ fit plerũq; ꝛ idꝫ freqntius punẽdũ. ꝗ J. o. ut. ff. de pẽis. aut fcã. C. fi. Et nõ ex hoc. C. q̃ q̃libꝫ actõ etiã p vno nũmo dat. ut. ff. de damp. infec. fi ꝓpetarius. in fi. i. ꝗ n. et. ff. de iniugen. cũ emãti. l. i. C. illud. ꝗ fallit in casibꝫ. ecce eni cõmodo tibi fuũ. et tu eũ alis. non repetis a me expẽsas modicas. vt. ff. imo. in rebꝫ. C. possunt. et. ff. d impẽ. in re. do. fac. l. et ante omia. et excepta a actõe doli vt dẽm ẽ. Itẽ excipe qd est. ff. de damp. infec. ex dampni. in pnci. Accur.

h Itez ab hostibꝫ. ut quibꝫ ꝓplus romanus bellũ indixit. uel ipi ꝓplo romano. ut. ff. de capt. hostes. et. ff. de v. sig. hostes. et. l. quos nos hostes.

i. Si euaserint. et animo ꝛ corpe. vt. ff. de capt. l. nihil in pn.

k Recipiunt. ure postliminij. ut. s. quibꝫ mo. ius pa. po. sol. C. fi ab hostibus. pcioli. et q̃ sit inter eos lapillos et gẽmas

l. Itẽ lapilli. s. differẽtia. et margaritas dic vt. ff. de auro et ar. le. l. i. et. l. si non sint. C. fi.

m Inuenũtur. que tñ nõ sunt alicuius. alias ꝛra. ut J. e. C. fi.

n Naturali. id est gentiũ. ut. s. e. C. singulorꝫ. Accur.

o Inuentoris. ita demũ si occupat siue appꝗhendat. non al. sm azo. nam supiori. C. et in alijs pcedẽtibꝫ de hjs q̃ p occupacõem quirũtur tractatur. vñ qd idẽ ꝓsequitur ꝗ vicinitas sẽpture

cõprobata est. ut eousq; tua ẽe intelligãtur. donec aim reutendi hnt. Nam si aim reuertẽdi deferit hrẽtiã tua esse desinũt. et fiãt occupãtiũ. Reuertẽdi aũt aim videtur desinẽ hre tũc cũ reuertẽdi osuetudinem deseruerũt. Gallinaꝫ q̃ ꝛ anserũ nõ est fera natura. ideoq; ex eo possum? intelligẽ. q̃ alie sũt gallie quas feras vocamus. Itẽ alij sũt anseres quos feras vocamus. Idꝫ si anseres tui aut gallinę tue aliquo mõ turbati turbateq; euolauerint. hꝫ ospcin tuũ effugerint. quocũq; tñ loco sint tui tueue esse intelligũtur. et q̃ lucrãdi aio ea aialia detinet. furtũ omittẽ intelligit. Itẽ ea q̃ ab hostibꝫ capimus iure gentiũ statim nrã fiũt. adeo quidẽ ut et liberi hoies in suituẽ nrãz deducãtur. qui tñ si euaserint a nrã ptate. et ad suos reusi fuerit. pristinũ statũ recipũt. Itẽ lapilli et gẽme. et cetera q̃ in litore

innuit. ut. ff. de testamẽtis. l. heredes. C. ꝗ et si notaui. et. ff. vel. i. si fuus pluriũ. C. fi. et aduerbũ similitudinis. s. qd est in pn. C. apte dat intelligẽ aliud esse in thesauro cuius tractat? ẽ valde ab ꝗ separatus. ut J. e. C. thesauros. et ideo pmũ videti et inuenẽti non capienti queritur.

inuenũtur. iure naturali statim inuẽtoris fiũt. Itẽ ea q̃ ex aialibꝫ dñio tuo sbiectis nata sũt. eo dẽ iure tibi acquirũtur. Preterea qd p alluuionẽ agro tuo flumẽ adiecit. iur gentiũ tibi acquirit. Est aũt alluuio incrementũ latẽs. p al alluuionẽ aũt id videtur adici. qd ita paulatim adicitur. ut intelligi non possit. quantũ quoquo momẽto tpis adicitur. Qd si vis flumis de tuo pdio aliquã ptẽ extraxerit. et vicino pdio appulerit. palaꝫ ẽ eam tuã pmanere. Plane si longiori tpe fundo vicini tui hserit. arboresq; quas secũ traxerit in eũ fundũ radices egerint. ex eo tpe videtur vicini fundo acq̃sitũ esse. Insula q̃ in mari nata est qd raro accidit. occupãtis fit. nullius enim esse creditur. At insula in flumine nata qd freqnter accidit. si quod media ptẽ flumis teneat. omnis ẽ eorꝫ qui ab vtraq; pte flumis

p Itẽ ea. nunc mutat stilũ ꝛ materiaꝫ. et dicit de hjs q̃ acq̃rũtur p accessionem discretaꝫ. et in seqnti. C. preterea. dicit de accessione cõcreta.

q Ex aialibꝫ. feminis siue racõnalibꝫ vt ex ancillis. vt. s. de int p. C. serui. siue irrõnabilibꝫ. ut. ff. de rei ven. l. si fru. C. idẽ. et. C. de rei ven. C. idẽ scribit.

r Dominio tuo. ul quasi. ut si bona fide possides aial irrõnale. ut. ff. de acquir. rerꝫ. l. bona fi. C. fi. non ita irrõnabili. ut J. e. C. in pecud. et est racõ vt ibi. Accur.

s Eo dẽ. scꝫ genituꝫ.

t Adiecit. ponẽdo iuxta tuũ pdium.

u Applicauerit. al. appulerit. i. apposuerit ut sbiciat puta crustam terre forte vimeate ꝛ marborate.

x Incremtuꝫ. id ẽ augmentũ.

x Intelligẽ. lꝫ tota die ibi figas intuitũ et ꝗ ꝓter imbecillitatem naturalis visus q̃ tã sbtilia ꝓpendẽ nõ potest. ut in cucurbita patꝫ. que sero crescit. tñ pepi non pt q̃ntũ crescit quoquo momẽto tpis. ꝗ in quodã gne agrorꝫ cessat ius alluionis. ut in agris militibꝫ assignatis a pncipe. qui limitati dicunt. ut. ff. e. l. in agris. que sit racõ diuisitatis. dic vt. e. l. in fi.

z Longiori. id est longo. scꝫ tãto vt faciãt radices vt seqtur vel etiã ipa terra apposita vnitate alteri terre fecit cui appomẽ. vt. ff. de dãp. infec. l. ꝗ amplius. C. ita demũ. Sꝫ quomõ scitur q̃n ꝗ vnicõ erit facta. ꝗn. p rusticos qui talia sciunt. ut in aut. de nõ ali. aut pmu. C. q̃ aũt dẽm est. colla. ij.

a Acquisitę. vtilis tñ rei ven. pori dño datur. sm. M. ut. ff. de rei ven. si frumẽtum. C. de arbore. e. ꝗ nos ꝛra. si in fem ad extimacõem dampni. vt. ff. de rei ven. l. in rem. C. Itẽ. ꝗ rei ven. nõ datur. vt. ff. de damp. infec. ꝗ amplius. C. alphenus.

b Insula. dr locus vndiq; circũdatus aqua. ut hic et. ff. e. l. adeo. C. insula. et. l. insula. alias q̃nq; ꝓ domo in mari posita q̃ in salo. i. in salso posita ẽ sm phiõ. Itẽ q̃nq; ꝓ qualibꝫ domo vt ff. de eo q̃ certo loco da. l. ij. C. fi quis insulã. Itẽ nõ diligẽter

·vj·ff·n·vsq; ad·C·alia sane·rē·/e
d In flumine·id ē in medio flumīis.
e Qd̄ frequēter·ſ; opponitur·nā ad ea·
tur·ut·ff·de le·et se·cō·nā ad ea·ff·q; illōd̄ōbū
induc nā bn̄ inferitur·potius g̃ ad alia·
f Mediam ptē·ſcz qd̄ poterit seari ac·
vtrūq; agrū·et tūc ſi
est ex vna pte tm·alij
cedat·alias ſ; qd̄ pū·
ctū extēdit·ut collr·
·ff·e·inter eos·et·l·se.
ex hns ptz q; p dimi·
so possidēt insulaz·et
habēt dñium circūdā·
tes flumē·vt·ff·e·p
regione.
g Latitudinis·exi·
stentis ab vna pte cū
ples sint ex vna pte.
et vnius fundus lati·
or est q; fundus alte·
rius·et in ſ; tm fronte
agri ꝯsidero·vt·ff·e·
insula in pnci.
h Parte·ſ·supiori·
i. Infra·id ē in infe·
riori pte.
k Vmtū·i·in flumi·
ne coadunatū·et hic
fit punctuz·uel dic v·
mtū agrū tē·et tunc
puncta ibi· Infra eo·
dem·tē·
l· Alueus·a quo ſic
vltimo recessit flumē·
m Incepit quātum
ad strictā rōnem·nā
de equitate vix opti·
net·i·nō optinet·vt
·ff·e·l·adeo·C·insula·
in ſi·Et nō ſ; q; flumīa
vicē iudicū tenēt·et
dant ꝛ auferūt omni·
a·ut hic·et·ff·e·g̃·
·C·alluvio·
n Alia sane spēz·i·
facie fundi·Sz cōtra·
·ff·de flu·et ne quid in
flu·pu·C·ſi fossa·in ſi·
·C·So·ibi·ibi totū oc·
cupauit·hic ptez·vel
ſ; eodez impetu recess·
sit quo venit·ibi nō ſ;
diu cooptum tenuit·
o Manere·fuit g̃
dñs etiā tūc tpis qn
aq; mūdabat·Sz ꝯtra·
·ff·quibz mo·vsufruc·amit·l·ſi·ag̃·So·ibi improp̄e dic amit·
ti·ſcz quātū ad ꝯmodū fruendi·vel ſ; mūdauit·ꝓter impetū
aquar·ibi·vt facēt alueū·ut ꝓbatur p̄dcō·t·l·quid tn·C·ag̃·
et hec vera sunt quātū ad ꝓprietatē·ſ; possessio indubitāter tpe
mūdacōis amittitur·ut·ff·de acquir·poss·l·iij·C·labeo·et·l·q;
vmūsas·l·ij·et·l·pōp·i·ſ·n·tn aqua recedēte etiā possessio re·
stituēda est·vt·ff·de itinē actuq; p·l·i·C·sed ꝛ ſi quis.
p Cū facta·facta aūt intelligitur etiā cepta licz non pfecta·
racō huius ē·q; q; m opē insunt messe videtur·l·ff·si cer pe·in·l·
·vj·ff·n·vsq; ad·C·alia sane·tē·/e
d In flumine·id ē in medio flumīis.
e Qd̄ frequēter·ſ; opponitur·nā ad ea·
tur·ut·ff·de le·et se·cō·nā ad ea·ff·q; illōd̄ōbū
induc nā bn̄ inferitur·potius g̃ ad alia·
f Mediam ptē·ſcz qd̄ poterit seari ac·
vtrūq; agrū·et tūc ſi
est ex vna pte tm·alij
cedat·alias ſ; qd̄ pū·
ctū extēdit·ut collr·
·ff·e·inter eos·et·l·se.
ex hns ptz q; p dimi·
so possidēt insulaz·et
habēt dñium circūdā·
tes flumē·vt·ff·e·p
regione.
g Latitudinis·exi·
stentis ab vna pte cū
ples sint ex vna pte.
et vnius fundus lati·
or est q; fundus alte·
rius·et in ſ; tm fronte
agri ꝯsidero·vt·ff·e·
insula in pnci.
h Parte·ſ·supiori·
i. Infra·id ē in infe·
riori pte.
k Vmtū·i·in flumi·
ne coadunatū·et hic
fit punctuz·uel dic v·
mtū agrū tē·et tunc
puncta ibi· Infra eo·
dem·tē·
l· Alueus·a quo ſic
vltimo recessit flumē·
m Incepit quātum
ad strictā rōnem·nā
de equitate vix opti·
net·i·nō optinet·vt
·ff·e·l·adeo·C·insula·
in ſi·Et nō ſ; q; flumīa
vicē iudicū tenēt·et
dant ꝛ auferūt omni·
a·ut hic·et·ff·e·g̃·
·C·alluvio·
n Alia sane spēz·i·
facie fundi·Sz cōtra·
·ff·de flu·et ne quid in
flu·pu·C·ſi fossa·in ſi·
·C·So·ibi·ibi totū oc·
cupauit·hic ptez·vel
ſ; eodez impetu recess·
sit quo venit·ibi nō ſ;
diu cooptum tenuit·
o Manere·fuit g̃
dñs etiā tūc tpis qn
aq; mūdabat·Sz ꝯtra·
·ff·quibz mo·vsufruc·amit·l·ſi·ag̃·So·ibi improp̄e dic amit·
ti·ſcz quātū ad ꝯmodū fruendi·vel ſ; mūdauit·ꝓter impetū
aquar·ibi·vt facēt alueū·ut ꝓbatur p̄dcō·t·l·quid tn·C·ag̃·
et hec vera sunt quātū ad ꝓprietatē·ſ; possessio indubitāter tpe
mūdacōis amittitur·ut·ff·de acquir·poss·l·iij·C·labeo·et·l·q;
vmūsas·l·ij·et·l·pōp·i·ſ·n·tn aqua recedēte etiā possessio re·
stituēda est·vt·ff·de itinē actuq; p·l·i·C·sed ꝛ ſi quis.
p Cū facta·facta aūt intelligitur etiā cepta licz non pfecta·
racō huius ē·q; q; m opē insunt messe videtur·l·ff·si cer pe·in·l·

ꝓpe ripā p̄dia possident·
p mō latitudīis cuiusq;
fundi·q; latitudo ꝓpe ripā
fit· Qd̄ ſi alteri pti pxi·
mior sit·eorz ē tm qui ab
ea pte ꝓpe ripā p̄dia possi
dent· Quod ſi in aliqua
pte diuisū flumē sit·deinde
infra vmtū agrū alicuius
in formā insule redegerit·
eusdez pmaneat is ager
cuius ꝛ fuēat· Qd̄ ſi na·
turali alueo in vniuersū de
relicto·ad aliā ptē fluere
cepit·prior quidē alueus
eorz ē qui ꝓpe eius ripaz
p̄dia possidēt·p mō ſcz la·
titudīis cuiusq; agri q; la·
titudo ꝓpe ripā est· Nō·
uus aūt alueus eius iuris
ēē incipit cuius ꝛ ipm flu·
men·i·publicū· Quod
ſi post aliqd̄ tps ad p̄orem
alueū reuersū fuerit flumē·
rursus nouus alueus eorz
esse incipit qui ꝓpe ripam
eius p̄dia possidēt· Alia
sane cā est ſi cuius totus
ager inūdatus fuerit·neq;
inundatio agri vel fundi
speciē ꝯmutat·et ob id ſi
recesserit aqua·palam est
eū fundū eius manere cui?
et fuit· Cū ex aliena ma·
teria species aliqua fcā sit
ab aliquo queri solet·quis
eorz naturali rōne dñs sit·
vtrū is qui fecerit·an poti·
us ille qui materie dñs fu·
erit·ut ecce ſi q's ex alienis
vuis aut oliuis·aut spicis·
vinū aut oleū aut frumtū
fecerit·aut ex alieno auro
vel argēto vel ere vas ali·
qd̄ fecerit·vel ex alieno vi·
no vel melle miscuerit mul·
sū vel ex medicamētis alie·
nis emplastrum ā cōlliriū
ꝯposuerit·vel ex aliena la·
na vestimentū fecerit·vel
ex alienis tabulis nauem·
vel armariū vel subselliuz
fabricauerit· Et post multā
sabinianorz et ꝓculianorz
ambiguitatē placuit me·
dia sua existimantiū·ſi ea
species ad rudē materiam
rduci possit·eū videri dñm
esse qui materie dñs fuerit·
ſi nō possit reduci·eū poti?
intelligi dñm q; fecerit·ut
ecce vas oflatū pt ad rudē
materiā eris vel argēti vel
auri reduci·vinū aūt ꝛ ole·
um aut frumentū ad vuas
vel oliuas vel spicas reuti
nō pt·at nec mulsū quidē
ad vinū et mel resolui pt.

lecta·ut·ff·de aur·et ar·le·l·et ſi nō fuit· C·quid ergo·ac·
q Ab aliquo·ſcz bona fide·vt·ff·ad exhi·de eo·C·ſi quis ex
vuis·et suo noie·ut·ff·de acquir·rer dō·ad eo·C·cū quis·in pn·
et·l·quicqd·C·ij· Itē ꝛ tertiū ſcz qd̄ nō possit redire ad p̄orem
materiaz·ſm Io·vt in ſi·C·huius· Quid ſi duo specificauerūt·
vnus bona fide·alius mala fide·ſ·n·dñis est dñi ꝛ specifican·
tis bona fide·nō aūt
mala fide·vt·ff·qbz
ad li·pcla·nō lz ſi du·
o·az·Eodē mō quero
et soluo ea q; sequūt·
quid ſi ex diuersorz
materiis spēm fec·et
in vna hūt bona fide
et in alia mala· Item
qd ſi in materia vni?
ptim bona pti mala
fide habuerit· Itē qd
ſi ptim suo nomie pti
nomie dñi specificātis·
r Naturali·id ē iur·
s Fecerit· ·gen·
id est detexerit q; ad
spicas·ut·ff·e·l·adeo·
·C·cū quis in ſi·ſic·s·
de libti·C·i·
t Mulsuz·i·nectar·
siue ſtalladiam·
u Collirium·i·vn·
gentū ad oculos·
x Et post sabinorz·
·i·sabini ꝛ suorz fau·
torz qui dixerūt spēm
cedē dño materie·ſ;
ꝓculus cū suis seqci·
bus ecōtra·ſcz vt spe·
ificātī tm cedat·vt
·ff·e·l·adeo·C·cū q's·
y Placuit·ſ·nobis·
z Media·q; nec vni
in totuz nec alteri cō·
cordat vel discordat·
ſ; distinguit vt seq·
tur·et nō medium ser·
uandū·ſic·s·q; mau·
non poſſ·C·pnſi·ar·
ꝯtra·ff·de neg·g·l·ne·
senmus·ac·
a Fecerit·ſ; ꝛ alia
duo interuenerūt q;
in pn·huius·C·dixi·
b Et spicas·mus·
et ita apparet·q; fru·
mētū cedit specificāti·
Sz cōtra·ff·e·l·adeo·
·C·cū quis·in ſi·C·So·
ſ; posuit gra exēpli
hic ꝓ pueris·ſm·p·Quedaz enī gra dicendi dicūtur·q; alias
non diceretur·ut·ff·de acc·et ob·l·oblig aconum sba·C·ſi·Vel
dic ſecdo ſm az·illā p istam corrigi· Itē dic ſm az·ad hec oīa
exempla in quibz ia dicitur spēm specificāti cedē·Est cōtra re·
gulā que dicit·qd̄ ex re mea est vel nascit·meū ē·ut·ff·ad exhi·
de eo·C·ſi quis·in ſi·et·ff·de rei ven·solū·C·meum·So·illa regla
locū hz·in·v·casibz·ſcz vbi dñs specificauit· Itē vbi alius ei?
mādato· Itē vbi sine mādato ſ; ratū hz· Itez vbi aliud mala fide et
suo nomie· Itē ſi bona fide ſ; res pt ad p̄orem materiaz reduci·

quoꝝ nullus ē hic. Itē si hēc vera sūt q̄ specificāti cedāt. Cōtra est regla q̄ dic. nemīnē cū alterius iactura fieri locupletiorem. vt. ff. de ꝛdue. ind. nam natura ꝛ. ñ. lez fiat sua spēs quo ad wmmū. tñ actōne in fēm tenet ad estimacōēz. ut. ff. de rei ven. l. in rē. ¶. Itē si quecūq̄. et ff. de dona. inter vi. et vx. l. si mulier. ¶. i. et. l. scilicet. a Ex aliena. id est materia.

b Et alien. s. lana.

e Aliena. h̄ incipit dicē de accessione q̄ fit hūana natura opante.

d Dominū. h̄ si pos fit reduci ad p̄orem materiā. fit ꝛñis hita racōne materiaꝝ. et nō cedit specificāti. ut. ff. e. l. quicq̄d. ¶. fi. in fi. Itē forte erit ꝛ qñ mala fide fecit lez reduci nō possit. vt. ff. ad exhiben. l. de eo. ¶. fi quis. Accur.

e Si tñ purpuram. vt manica vel gironē si aūt ipi vili puta mtela. tūc alia racōne ā dñs factus purpure sez iure specificacōis. vt. s. pr. ¶. p̄cedēti. hic aūt aliq̄d vult adicere supradictis sez de acquisicōne iur̄ accessionis. ne ḡ michil opetur. adiūgit h̄ qd̄ nūc dixi. vt. ff. vel. j. fi qñ in pnci.

f Preciosior. nō p̄ciosius accedē viliori. sic. ff. de strahē. emp. si m empcōe. Cōtra. ff. de edl. edic. l. iustissimē. h̄ ibi spēale in homie. Sz ꝛtraq. de fideco. ¶. fideiussores. So. vt ibi. Itē loquitur h̄. ¶. qñ dcā purpura gra ordinādi vestimēti fuit apposita. sm autem ecōtra. ut vestimētuz seruiret purpure. vt forte cā fuaret. tunc cedit vestimētuz purpure vt in duabz legibus ꝛtrarꝝ. ut. ff. de vsuca. l. rex mixtura. ¶. quid. ḡ. et. ff. de au. et ar. le. l. et si nō sint. ¶. puemamus si aūt neutrū cā alterius apponatur. tūc neutꝝ alteri cedit. et vtrūq̄ possidetur. ut. ff. de vsuc. l. rex mixtura. ¶. quid ergo.

g Surripuit. si sbripuit. alias istis actōmbz famosis nō tes

h Et ꝛdicōnem. hic furtiua vel sme cā. ut. ff. de ꝛdic. netur. sme cā p totū. i. Siue ipe. sez fur. nam forte erat sartor.

k Extincte. quātum ad dñium qd̄ pdidit dñs eius. et ideo quantū ad eū extinctū est. q̄ dīn ē intexta ꝛ purpura extincta. nec pt vendicari. h̄ agi pt ad exhi. ut exhibeatur ꝛ post vendicetur. ut. ff. ad exhi. l. gēma. et. ff. de rei ven. l. actō rem.

l Possessoribz. veluti a p̄donibz ꝛ a malefidei pos. vt iste fuit. vt hic. et j. de act. ¶. sic itaq̄. et. ff. vsufruc. quēadmodū ca.

m Si duoꝝ. acquiritur dominiū nō solū specificacione. vt. s. e. ¶. cū ex aliena. et. ¶. q̄ fi. h̄ accessione. vt. s. e. ¶. si tñ. h̄ etiā ꝛfusione. ut h̄. Itē in mixtione. vt j. pr. ¶. qd̄ si frumētum.

n Dñorum. bñ dic dñoꝝ volūtate. nā si vnus dñs fecit inde spēz. i. mulsum vel vas ex argēto meo ꝛ tuo. sua est iure specificacōis. nō ꝛñis. ut. s. e. ¶. cū ex aliena. et. ff. de rei vē. l. si frumētum. ¶. i.

o Confuse. id est simul fuse.

p Electrum. gen? est vasis. vel species metalli. et ad h̄ ē. ff. de au. et ar. le. l. pediculis. ¶. verius.

q Itē iuē. vt sit ꝛñe vt subicit.

r Placuit. sez vt fit ꝛñe. nisi separi possit. veluti ex ere meo vel plūbo. vel argēto tuo spēs fēā sit. q̄bz ea sibz separi pt. et q̄libz vendicat suū. vt. ff. de rei ven. si frumētuz. ¶. h̄ si plūbū. et. ff. de acquir. re. do. l. lacus. et. l. stagna. ¶. fi.

s Qd̄ si frumētuz diximus qñ ꝛfundūtur. ita vt separi nō possint. nūc videdūz est qñ sm gula corpa in sua sba durāt. quo casu dicūtur immscere.

t Cōmūcata. ri. et idō locū hz ñicādi actō. vt. ff. de rei ven. l. si frumētum. ij. ꝛ.

u Sbstātia durāt. h̄ nūquid idē si de nrā volūtate fuissent im mixta. videt enī q̄ hic nīa enī ꝛtemplacō vel volūtas nō pt mutāe sbam ḡnor q̄ūsp discreta ꝛ dimisa sint a se inuicem. qd̄ videt esse ꝛtra. ¶. p̄cedētem. h̄ ꝛñ nō est mirū. alias enī smile repimus. nōne tps cōtinuū est

v fui natura. cū tps sit mensura motus p̄mi mobilis. qui motus ē vniformis ꝛ ꝛtinuus. ut dic aristoteles in. viij. phicoꝝ. et tñ ptes in ipa ꝛtemplacōne distiguimus ꝛ assignamus. dñtes q̄ quoddā pñs. quoddā p̄teritū. quoddā futuruz. sic in grams frumēti. q̄ lz eoꝝ corpa sint discreta i suis termis ꝛñia ea possumus facē. ita q̄ aliq̄ nō sit ptica in tuo ḡno quā tu nō ꝛñicem michi. nulla in meo quā ego nō ꝛñicem. qd̄ nō esset verificāre nīa volūtate. sicut nec michi tpe distinctō ḡnetur. hēc diūsitates nostra significacōne vel respectu verificente.

¶ Qd̄ si ptiz ex sua materia. p tum ex aliena speciez aliquā fecerit quis. veluti ex suo vino ꝛ alieno melle mulsū miscuerit. aut suis ꝛ alienis medicamentis emplastrū aut colliriū. ā ex aliena ꝛ sua lana vestimentū fecerit. dubitandū nō ē. hoc casu eū esse dñm q̄ fecerit. cū nō solū opam suā dederit. h̄ ptē eiusdez materie p̄stitit. ¶ Si tñ alienam purpurā vestimento suo quis intexuit. lz p̄ciosior sit purpura accessionis vice cedit vestimēto. et q̄ dñs fuit purpure. adūsus eum qui surripuit hz furti actōem. et ꝛdicōem. siue ipe fur sit qui vestimentū fecit. siue alius. Nā extincte res lz vendicari nō possint. cōdici tñ a furibz et a quibusdā alijs possessoribus possunt. ¶ Si duoꝝ materie ex volūtate dñorū ꝛfuse sint. totū id corp? qd̄ ex ꝛfusione fit. vtriusq̄ ꝛñe est. veluti si q̄ vina sua ꝛfuderint. aut massas argēti vel auri ꝛflauerint. Sz si diuerse materie sint. et ob id ꝓpa species facta fit. forte ex vino et melle mulsum. aut ex auro ꝛ argento electrū idē iuris ē. nam ꝛ hoc casu ꝛmunē esse spēm nō dubitat. ¶ Qd̄ si fortuitu et non volūtate dñoꝝ ꝛfuse fuerint. ul' diuerse materie. uel que eiusdem gñis sūt. idē iuris esse placuit. ¶ Qd̄ si frumētuz ticij frumento tuo mixtum fuerit. si quid fuerit ex volūtate vra ꝛñe ē. q̄ sm gla coꝝ corpa. id ē sm glā grana q̄ cuiusq̄ ꝓpria fuerint. ex ꝛsensu nro ñicata sunt. Qd̄ si casu mixtū fuerit vel ticius id miscuerit sme tua volūtate. nō videt ꝛñe esse. q̄ sm gula corpa in sua sba durāt. Sz nec magis istis casibz ꝛñe fit frumentū. q̄ greges intelligūtur ꝛñes. si pecora ticij tuis pecoribz mixta fuerint. Sz si ab alterutro vrm totū id frumētū retineatur. in rem quidē actō p̄ nō frumti cuiuscūq̄ ꝛpetit. arbitrio aūt iudicis ꝛtinetur. ut ipe estimet q̄le cuiuscūq̄ frumentū fuerit. ¶ Cū in suo solo aliq̄s domū ex aliena materia edificauerit. ipe intelligitur

x Mixta. q̃ fit p errorẽ quo casu dominium nõ transit. ut. ff. e. l. si p curatorẽ. vel vt melius pascãtur. et facit. j. e. ad. l. acqui. in pn̄. vbi dicit gregatim pascatur. Sz ctra. ff. de sol. si alieni. Sed ibi spãle ẽ in pecunia numerata. vt ibi dr. ut. ff. si cer. pe. singularia.

y Pro modo. id est mensura.

z Frumẽtum. nondũ bona fide ꝛsumptũ. tũc enim factũ actõ daretur. vt. ff. ad. l. acquil. qui occidit. C. si quis alienũ vinũ.

a Arbitrio. i. q̃ cuilibz tm frumẽtũ restituat. quãtuz fuit suũ. qn̄ nõ apparet q̃ fuerit suũ. et h̄ ꝓpter impossibile discretionẽ. ut. ff. de vsufruc. l. fructuarium. C. si vinarijs. si aut apparet q̃ cuiusq̃ fuerit. hoc index exnmet vt sbicit. fm azo. et fm h̄ dicit quale. i. qd̄. et sic cuilibz sua grana restituãtur. ul dic ꝓx. sed. n̄. esse de eo de quo ẽ istud. s. qn̄ nõ apparet qd̄ fac suũ. et h̄ mnuit h̄ vbũ quale. nõ enim dic qd̄. sed quale vt in qualitate officium vertatur. et quantitate nõ corpe cũ illo sit impossibile discernere. et sic ꝓbabit q̃ dic suũ fuisse melius. Et nõ triplicẽ esse differẽtiam inter hũc. C. et sup̃iorem. spẽs enim dicũtur miscerī. ut h̄ materia ꝛfundi. ut. s. h̄. p. ctra. Item h̄ remanẽt in eadem sba. ibi nõ. Item ꝛfusa fiũt ꝛnia. eẽ sine dn̄or volũtate. ut. s. ꝓx. C. h̄ nõ.

b Cũ in suo. suũ est. eẽ si alius habeat ibi vsũfruc. vt. j. de hẽ. instit. C. i. vbi ꝓrius huius dr in quo ꝓpet. atẽ nudã hz testatorẽ.

c Edificauerit. scz bona fide. alias nõ. ymmo tignũ suũ vendicaret. vt. ff. de rei ven. l. in rem. C. tignũ. ar. a ꝛtrario sensu. l. at. ex ea exceptõne q̃ibi ponitur. et inuabitur in litẽ vt ibi nõ.

d Inedificatur. i. in ipa terra ꝛfigitur. quid g̃ de domo non affixa solo. sz nõ cedit solo. vt. ff. e. l. ticius. et fac ad hanc regulam. C. de edi. p̃. l. i. idẽ in satis. et plãtatis qd̄ h̄ in edificatis dicitur. vt. j. e. C. si ticius. et. C. qua rõe. vn̄ vsus. Quicq̃d plãtatur scritur vel medificat. Oẽ solo cedit radices si tn̄ egit. Sz ctra hãc regl'am ẽ. ff. de rex di. l. in tm̄. Sed illo spãle est.

e Nec dsmit. scz ex cã edificacõis. h̄ alia cã pt dsmẽ. ut. ff. de vsuc. l. rex. mixtura. C. latro. q̃ huic regule signatur ctraria.

f Sz tantisp. i. interim. extimatur. nisi mala fide fecerit. ut

g Ad exhibẽdũ. scz vt. ff. de rei ven. l. in rẽ. C. tignũ. et. ff. de tigno imũcto. l. si. h̄ tũc nõ eximitur h̄ in litem iurat. vt. ff. de sol. qui res. C. si. q̃ arbitrarie fiũt iste act. vt. ff. de in litẽ iurã. l. in actõibz. et. j. de act. C. ꝓterea. de qua dic vt. s. de iurẽ na.

h Xij. tabularũ. lex quedaz fuit. C. et nõ melegantur.

i De tigno. qua actõne tenetur z qui imũctũ hz h̄ non imũxerit. et qui imũxerit lez nõ possidear. h̄ altero solutẽ alter liberatur. vt. ff. de eice. et effu. si vero. C. positũ. et de flu. l. i. in fi. et qd̄ in aut. e. l. ꝛpetit. C. si. Sz quid si velit magis rem reddẽr eximẽ. q̃ duplũ prestare. sed n̄ nõ auditur q̃ ꝓter publicã vtilitatez hoc fuit statutũ. vt. j. e. qd̄ ideo ꝛc. et. ff. de op no. nũ. l. ꝓtor. et. ff. de l. i. l. cetera. C. si duobus. Item nũq̃d hẽc actõ cõpetit etiã cõtra eũ qui bona fide imũxit. Rn̄. sic. vt hic. licz ctra dixerũt quidã. Sz ctra. male fidei iũgentẽ alia ꝓter h̄ auxilia ꝛpetũt. ut rei vẽ. Item ad exhi. Item furti. Item furtiua ꝛdic. Item hẽc actõ de tigno imũcto. ut. j. d̄ act. C. sic itaq̃. et. ff. d̄ tigno imũcto. l. i. in fi. et. l. fi.

k Appellacõne. fac ad h̄. ff. de v̄. sig. l. tigm. et. ff. ad exi. l. gẽma. C. tigm. et. ff. e. a. deo. C. cũ in suo. Item qd̄ in domibz dr idem die in cãpis vt sbicit q̃ ideo ꝛc. ad h̄. ff. de v̄. si. l. vrbana p̃dia. quidaz tn̄ ctra. Item idem in vmea. ut. ff. de tigno imũcto. l. i.

l Materia. ut cemẽta z lapides.

m Cõsecutus. hic est cõtra. ff. de tigno imũcto. l. si. alias. i. in fi. h̄ ibi nõ cũ effectũ fuit ꝛsecutus duplũ. q̃lez exegit. non tn̄ percepit adhuc duplum. ut ar. ff. de eiec. et effu. l. percpcõ.

n Vendicare. nulla tpis p̃scripcione obstante in rei ven. ut. ff. de rei ven. l. in rem. C. si. q̃ nec ꝓius agẽ poterit. vt. C. de an. ex. l. i. C. si. aliud ergo si mala fide imũxit. q̃ tũc agẽ potuit. vn̄. xxx. an. repellitur. a rei ven. vt. C. de p̃scp̃ẽ. xx. an

o Ex diuso intelligitur. sic. C. de edi. p̃. l. si is ctra quẽ. sic.

p Non pt. q̃ alienata est non pt vendicari. Sz ctra. C. de rei ven. l. ij. in fi. h̄ ibi ex aliena materia z in alieno edificauit. hic de sua in alieno. q̃re dic. aut de mea materia in meo edifico. et tũc planuz est. aut de aliena in meo. vt. s. ꝓx. C. aut de mea in alieno. ut h̄. aut de aliena in alieno. ut in dcã. l. ctraria ꝛtinẽt.

q Certe fabrorum. i. magistrorum de ligamie murorum sic. ff. de eo q̃ cer. lo. l. ij. C. inl. que locũ hz vbicũq̃ equũ fit exceptẽ. locũ

r Per exceptõez. habere. siue alia ꝛpetat siue non. vt. ff. de exceptẽ. do. l. ij. C. gnaliter. et ar. j. e. C. sre.

s Bone fidei. scz ab initio. et ex post feõ cũ edificauit. nam si anteqũ edificet. fit bone fidei. et cũ edificat male fi. fit. eligitur. quedam media via. ita vt nec vt male fidei puniatur. neq̃ vt bone fidei expensas cõseruet. q̃ pmittitur abrasio. ut. ff. de rei ven. l. inl. si in aliena. q̃ est huic ctraria. et fac ad h̄. ff. de min. l. in tra. C. vendentibz. uo edificat. et vt plene hẽc scãtur. dic

t Edificauit. cũ de no. cũ impẽdo in rem alienã. aut suo aut meo nomine. Primo casu loquit. t. ille de neg. g̃. et. ff. et. C. si meo. tũc aut fructuũ grã. et tũc ex fructibz reducitur. et alias nullus fructus reducitur. ut. ff. so. ma. l. fructus. et. ff. fam. h̄. fundus. aut qui cã rei huãdẽr tũc aut de nouo faciẽdo aut nõ

ꝓmo casu si bona fi. habeo exceptõez nõ actõem. fm Jo. ut. s. ꝓx. C. et. ff. de cõdic. inde. fm area. et. ff. de exceptẽ. do. paulus. fm. M. etiã actõ dabat. et est ꝓ eo. ff. de pet. hẽt. l. hereditas. et. C. i. h̄ ibi ipo gestu nego cũ fuit hẽditariũ. qd̄ necesse habuit

exhibendũ agẽ de ea re.

Et ex diuso si quis in alieno solo ex sua materia domũ edificaueit. illius sit domus cuius solũ est. Sz hoc casu materie dns ꝓprietatẽ eius amittit. q̃ volũtate eius intelligitur esse alienata. utiq̃ si nõ ignorabat se in alieno solo edificare. et ideo lz dirupta sit domus. materiã tn̄ vendicare non pt. Certe illo ostat. si in possessione cõstituto edificatore. soli dns petat domũ suam ẽe. nec soluat pciũ materie z mercedes fabrorum. posse eum ostat p exceptõez doli mali repelli. utiq̃ si bone fidei possessor fuerit qui edificauit. Illã sciẽti alienũ solũ

facere vnde habuit act. et. ff. si ps hre. pe. l. fi. et. C. de rei ven. l. .ij. et. l. domũ. Sz Io. otra. ut dẽm est ⁊ fac etiã p eo. ff. de rei ve. suptus. et. ff. de act. emp. idemq; et. ff. de pet. hre. l. plãte. si vero mala fide tũc nec excipiẽdo nec agẽdo oseruo vt hic. nã nẽiem michi volui obligare. ut. ff. oni di. in h iudiciũ. fm Io. ff. M. eẽ h dabat neg. g. act. ut. ff. de neg. g. si pupilli. C. h ⁊ si quis. h ibi noie alieno gerebat.

Item ⁊ p eo. C. de rei ven. l. .ij. h ibi loquit qn ex aliena materia et in alieno impendit ut ibi plene notat. si vero in reficiẽdo. aut bona fide. et tunc necessarias ⁊ vtiles. p voli excep. volũtarias. p abrasionẽ huamus. nisi dns vellet tm dare quãtũ possit habere his ablatis ⁊ corasis. ut. ff. o rei ven. l. m fundo. si vero mala fide impẽdat necessarias. p officiũ iudicis. cũ tn possideo vtiles p abrasionẽ o huo volũtarias nullo mõ. ut. C. de rei ven. domũ. hoc est q dixit bul. hic q expẽsas repetaz qnq; p. a. i. p actõem. ut. ff. de neg. g. l. si pupilli. C. h et si quis. Item ⁊ p. e. id ẽ p excepcõem. ut hic. Item ⁊ p. o. i. p officiũ iud. ut p. l. ff. de rei ven. l. domuz. et. l. diximus. et hoem rei ven. locũ hõt. in pet. vero hreditatis. bo. fi. pos. huat oes. at ma. fi. poss. necias. et vtiles p officiũ iud. alias p excep cõem voli. re exnte meliori in q fcẽ fuit. volũtarias radit. ut. ff. de pet. hre. plane.

a Si ticius omutatur. h vidz nõ omutari cũ pmo dno vtilis rei ven. detur. ut. ff. de rei ven. si frumẽtuz. C. de arbore q̃ est otra. Solez ibi dicat varijs. et varia damus non tn nos damus. vel dam? de extimacõne. h nõ de plãta vt diximus. s. e. C. plane. si longis

b Radices omes. ut differat a sequenti. ori tẽpore.

c Diximus. pmmo vidz eius in cuius fundo originẽ duxit. ut. ff. ar. fu. ce. si plures. C. fi. so. hic corrigit illaz. vel dic ibi potest viuẽ arbor ex fundo pmo. hic nõ. vel efficitur tcij p pte. sed vt hic nõ m totum vt ibi.

d Racõ. facit. ff. e. l. adeo. in fi. et. l. fi. et. l. qua racõne.

e Qua racõne solo cedũt. ut. s. pr. C. ex semine meo in

f Diximus. s. e. C. certe. h quid si aliqs alieno fundo seminauit otra quẽ agaz. hẽ otra seminãtez nõ qz nõ possidet. nec esse pt obici culpa. q edificauerit temẽ in eo solo qõ intelligebat alienum esse.

¶ Si ticius alienã plãtã in solo suo posuerit. ipsius erit. et ex diuerso si ticius suaz plantã in meij solo posuerit. meij plãta erit. si mõ vtroq; casu radices egerit. ante enim q̃ radices egerit eius pmanet cuius fuerat. adeo aũt ex co tpe quo radices egerit planta. ꝓpetas eius omutat. ut si vicini arbor ita terrã ticij pssit. ut i eius fundũ radices egerit. ticij efficiat arborẽ dicam? Rõ enim nõ pmittit ut alterius arbor esse intelligatur. q̃ eius cuius in fundũ radices egisz. et ideo ꝓpe oimiũ arbor posita. si vicini fundus radices egerit. cõmũis fit.

¶ Qua rõne autẽ plante q̃ terre coalescunt. solo cedũt. eadẽ rõe frumẽta q̃ q̃ sata sũt. solo cedẽ intelligũtur. ¶ Ceterũ. sicut is qui in alieno loco edificauerit. si ab eo dns petat edificiũ. defendi pt p exceptionẽ doli mali. fm ea q dolo fecit quo minus possideret. Item nec otra possidẽtem. qz eiq facto ml actũ est. h tn die cum teneri adinstar tigni mũ cti q̃ tenetur. etiã si positũ ab alio habeat vel teneat. ut diximus. s. e. C. cũ in suo p. l. ff. de eiec. et effu. si vero. C. positũ et. eadez qõ fit in plantatis. et eodẽ mõ soluitur. cũ fit racõ similis. vt. ff. mã. lucius in fi. i. hẽ.

dixímus. ita eiusdẽ excepcõis auxilio tutus esse pt qui i alienũ fundũ sua impensa bona fide cõseuit.

¶ Lre q̃ h auree sint. perinde cartis mẽbranis ue cedũt. ac si solo cedẽ solent. ea q̃ medificãtur aut inserũtur. Ideoq; si cartis. mẽbranisue tuis carmẽ vel historiã vel oracõz ticius scripserit. huius corpis non ticius. h tu dns esse videis.

¶ Sz si a ticio petas tuos libros tuasue mẽbranas esse. nec impensas scẽpture solue paratus sis. poterit se ticius defendere p exceptionẽ doli mali. utiq; si earũ cartaz. mẽbranarũue possessiõez bona fide nact? est. ¶ Si quis in aliena tabula pinxerit. quidam putant tabulã picture cedere. alijs vidz picturã q̃liscũz fit tabule cedẽ. Sz nobis vidz melius esse tabulã picture cedẽ. ridiculũ enim est picturã apellis ul' parrasis in accessionẽ vilissime tabule cedẽ. vn si a dno tabule imaginẽ possidẽte is q̃ pinxit eam petat.

g Conseuit. i. plãtauit vel seminauit.

h Litte cartis. ut de bombace q̃ de ipis vel.

i Mẽbra. membranis. que de membris venũt aĩaliuz eripi.

k Si solo. utur. vt. s. e. C. in suo.

l. Carmẽ. metrice.

m Hjstoriã. veris et non vel fantasti. idẽ dicã in fabula. vel rõmica. vel quolibz libro p sapco.

n Oracõnẽ. ad rei vel ad ꝓplin. vel ad principem.

o Corpis. i. libri.

p Nõ ticius. s. scriptor bone fi.

q Petas. directa in rem.

r Si bona. si autez mala laborez bona esse vidz. ut. s. e. C. certe. h nũquid act. scẽptor hz reddito libro. hẽ. sic si bonã fidẽ huit. act. dico. s. in fem. vt. ff. de rei ven. l. in rem. C. si quẽcũq; si malã non. qz nec excep. hz vt hic. h cũ hodie pcio hor fit scriptura q̃ carta nũquid nõ mutatur h. hẽ. quidã vt az. sic. nos q non. ar. C. de testa. scimus. et C. de ap pcipimus.

s Si quis in fi. pinxerit. siue bo. fi. siue ma. fi. fm. p. nos otra qz bona fide. ut q. e. C. ibi vtiq; tẽ.

t Tabulã. quid si in marmore. hẽ. otra huari forte. ar. tn cõtra q̃. de testa. C. pnsi.

u Cedẽ. ff. de rei vẽ. l. in rem. C. h id qõ in carta otra. so. hic corrigit illam. vel distingue an pcio hor sit illa scriptura q̃ tabula. fm. p. qui ait locũ hre qõ hic vt. si pict? est homo vsus bono colore. nõ atramento.

x Apellis. ꝓpria nomina pictorum.

y Eam petat. id ẽ directa ei ven. ut. ff. de rei vo. l. qua racõe. C. sed non vt littere. fm. azo. directa. qz desinit dns ẽe. et hic

z Sed vtilis actõ. in rem non est mirabile q̃ non dns a dno vendicat sic otingit alias in public. in quibusdam casibz vt nõ q̃. de act. C. alie. Accursius. florentinus.

e Consuit. i. plãtauit vel seminauit.

h Litte cartis. ut de bombace q̃ de ipis vel.

i Mẽbra. membranis. que de membris venũt aĩaliuz eripi.

k Si solo. utur. vt. s. e. C. in suo.

l. Carmẽ. metrice.

m Hjstoriã. veris et non vel fantasti. idẽ dicã in fabula. vel rõmica. vel quolibz libro p sapco.

n Oracõnẽ. ad rei vel ad ꝓplin. vel ad principem.

o Corpis. i. libri.

p Nõ ticius. s. scriptor bone fi.

q Petas. directa in rem.

r Si bona. si autez mala laborez bona esse vidz. ut. s. e. C. certe. h nũquid act. scẽptor hz reddito libro. hẽ. sic si bonã fidẽ huit. act. dico. s. in fem. vt. ff. de rei ven. l. in rem. C. si quẽcũq; si malã non. qz nec excep. hz vt hic. h cũ hodie pcio hor fit scriptura q̃ carta nũquid nõ mutatur h. hẽ. quidã vt az. sic. nos q non. ar. C. de testa. scimus. et C. de ap pcipimus.

s Si quis in fi. pinxerit. siue bo. fi. siue ma. fi. fm. p. nos otra qz bona fide. ut q. e. C. ibi vtiq; tẽ.

t Tabulã. quid si in marmore. hẽ. otra huari forte. ar. tn cõtra q̃. de testa. C. pnsi.

u Cedẽ. ff. de rei vẽ. l. in rem. C. h id qõ in

a Impoſuerit. hoc mirabile tangit q̃ dicit. poſſidentis eſt
deterior q̃ petentis al' dtra. ut ff. de interdic. C. omnib' ſic. alias
ff. de noxi. ſi quis a multis. et ff. ſi ex noxi. cã. a. l. i. in fi. et l. ij. et
ff. de pe. her. cũ idẽ ſ. ad h. Rn. q̃ in cã noxali eſſe poterit. q̃ ſo
agens nõ ꝓbabit. Item in pet. her. ſi bona fide habuit in cõcedo.
h eadẽ huit in defendendo. et ſic nõ eſt eorũ condicio deterior.

Item cũ h ſuat act. pictor ſi non poſſideat. multomagis excep-
cõem dz h're ſoluto pcõ. ut ff. de ſupficie-
bus. l. i. C. qd aut ſed
nũquid dño quondã
tabule. idẽ dceditur
ſi poſſideat ſi pcium
picture ſoluat. Re. q̃
ſic cũ ſibi act. det. ego
dtra. vt ſit dta inter
dñm et pictorẽ. Item
quid pfertur ſi ambo
dtra extraneũ poſſidẽ-
tem agant. Re. is qui
directam hz act. id ẽ
pictor. ſm. Jo. ſz nun-
quid ſi tabula fuerit
abraſa remanz pictoris. Re. ſic. ut ff. de rei
ven. in rem. C. et qd
ſemel. ſz quare aliud
in pictis q̃ in ſcriptu-
ris. Rn. q̃ pictura pci-
oior eſt q̃ ſcptura.
ſm Jo. Accur.

nec ſoluat pciũ tabule. po
terit p excepcõem doli ma
li ſubmoueri. At ſi is q̃
pinxit poſſideat. dñs ẽ ut
vtilis actõ dño tabule ad-
uerſus eũ detur. Quo caſu
ſi non ſoluat impenſam pi
cture. poterit p excepcõem
doli mali repelli. utiq̃ ſi bo
na fide poſſeſſor fuerit ille
qui picturam impoſuerit.
Illd enim palã eſt. q̃ ſiue
is q̃ pinxit ſurripuit tabu
las ſiue alius. cõpetit dño
tabularũ furti actõ. Si
quis a non dño quẽ dñm
ẽe credidit bona fide fun-
dũ emerit. vel ex dona cõe
aliaue qualibz iuſta cauſa
eẽ bona fide accepit. natu-
rali rõne placuit fructus
quos pcepit eius eſſe p
cultura et cura. et ideo ſi
poſtea dñs ſupuenerit et
fundũ vẽdicet. de fructibz
ab eo dſumptis agẽ non pt.

Si vero quis alienum
fundũ ſciẽs poſſederit. nõ
idẽ dceſſum ẽ. itaq̃ cũ fun-
do etiã fructus lez dſumpti
ſunt cõgitur reſtituẽ. Is
vero ad quẽ vſusfructus
fundi pt. nõ alit fructuũ
dñs efficitur. q̃ ſi ipe eos
pcepit. et ideo lez maturis
fructibz nondũ tñ pceptis
deceſſerit. ad heredes eius
nõ pinet. ſz dño ꝓpetatis
acquirũtur. Eadẽ fere et de
colono dñr. In pecudũ
fructu eẽ fetus ẽ. ſicuti lac.
pilus. et lana. itaq̃ agni.
eduli et vituli. et equuli. et
ſucculi ſtatũ naturali iure
dñi fructuary ſũt. ptus ve-
ro ancille in frcũ nõ eſt. ita-
q̃ ad dñm ꝓprietatis pt.
abſurdũ enim videbatur ho-
minẽ in fructu eſſe. cũ oes
frcũs rerũ natã gra hoim
oparauerit. Sz ſi gre-
gis vſufructũ quis habeat in

a Impoſuerit. hoc mirabile tangit q̃ dicit. poſſidentis eſt deterior q̃ petentis al' dtra. ut C. de interdic. C. omnib' ſic. alias ff. de noxi. ſi quis a multis. et ff. ſi ex noxi. cã. a. l. i. in fi. et l. ij. et ff. de pe. her. cũ idẽ ſ. ad h. Rn. q̃ in cã noxali eſſe poterit. q̃ ſo agens nõ ꝓbabit. Item in pet. her. ſi bona fide habuit in cõcedo. h eadẽ huit in defendendo. et ſic nõ eſt eorũ condicio deterior.

Item cũ h ſuat act. pictor ſi non poſſideat. multomagis excepcõem dz h're ſoluto pcõ. ut ff. de ſupficiebus. l. i. C. qd aut ſed nũquid dño quondã tabule. idẽ dceditur ſi poſſideat ſi pcium picture ſoluat. Re. q̃ ſic cũ ſibi act. det. ego dtra. vt ſit dta inter dñm et pictorẽ. Item quid pfertur ſi ambo dtra extraneũ poſſidẽtem agant. Re. is qui directam hz act. id ẽ pictor. ſm. Jo. ſz nunquid ſi tabula fuerit abraſa remanz pictoris. Re. ſic. ut ff. de rei ven. in rem. C. et qd ſemel. ſz quare aliud in pictis q̃ in ſcripturis. Rn. q̃ pictura pcioior eſt q̃ ſcptura. ſm Jo. Accur.

b Surripuit. añq̃ pingeret aliud poſt picturam.

c Tabulas. et ſbaudi nã et pictori cõtra extraneũ furem dat ſm az. vel melius vt michi vidt. h loquiẽ q̃n fuit ſbrepta antequã eſſz picta. ſz etiã cõtra dñm tabule ſibi ſbripiẽtem poſſz dari furti actõ facto furtu tabula iam picta. utq̃.

d Si quis bona fide. q̃ in nucõ tẽ habere ius diſtrahẽdi. ut ff. de vſur. quis ſit. C. ſi. nec obſtat qd eſt. ff. de acquir re. do. l. in bonefidei. C. in dtrariũ. q̃ibi opponẽdo loquitur nõ ponẽdo.

e Iuſta. cum multe ſint cauſe ſiue tituli acquirẽdi. ut. in. ff. collr. in varijs titulis ſb titulis de vſuc. vſq̃ ad. ti. de de re indidem tñz ſi ti. nõ habeat. vt ar. ff. ſi. reg. l. in. C. ſz ante.

f Naturali. i. iur gentiũ. de quo loquitur h. t. cui naturalis ra-

g Fructus. ſ. induſtriales aliud in naturalibz. cõmſita ẽ. vt. ff. de vſur. l. fructus nec obſtat. ff. de acquir re. do. l. bo. fi. in pn. qd enim ibi dic omes. exponitur ſme facto poſſeſſoris. ſiue alterius pcepti induſtriales tñ. vt. ff. de vſur qui ſit. C. pterea. ſz naturalibz fructibz dſumptis. cui teneatur poſterior. Rn. non tenetur poſſeſſor rei ven. q̃ nõ poſſidet. nec dolo deſiit poſſidere. ſz dic. ſme cã tenet. inq̃ntũ locupletior ẽ. ar. ff. ſi cert. pe. ſi et me-

h Pro cultura. ut ſegetes. i.

i Non pt. nec ad pciũ. vt. ſ. de offi. iud. C. ſi vero. et. ff. ſi. reg. l. iij. C. ſz ante. ſi tñ extent. non rei ven. q̃ pcipiens fuit. ſz offi. iud. tenetur reddẽ. ut. C. de re ven. certum. C. bona fide.

l Non idem. vt faciat fructus ſuos.

m Cogitur. diſtingue tñ. q̃ ſi hz ti. male ſi. poſſ. de dſuptis dic. ſme cã. de extãtibus rei ven. de pcipiẽdis ꝓpter. t. excuſatur. ut. C. de rei ven. ſi fund. miſi in. iiij. caſibz. q̃n emit ab eo quẽ ſcit vendẽ in fraudẽ creditorũ. vel q̃n vendit qui metu cõpulſus eſt. et cũ emit cõtra intẽdictũ. deinde corrũpi fructus paciatur. ut. ff. quẽ in fraudẽ. l. ait pretor. C. per hãc. et. ff. q̃ metus. c. hz ptus. et. C. de ag. et cen. quẽ ad modũ. idez in quarto. ut. C. de fide inſtru. et int. aſte. ſi. l. i. Si nõ hz. t. de dſuptis cõdic. ſme cã. de extantibz rei vẽ. vt. C. de cõdi. ex. l. l. pnlt. et. C. de rei ven. ſi funduz. de pcipiẽdis. offi. iud. ut. ff. de rei ven. ſi nauis. C. ſi.

n Is vero ad quẽ ipe. alio enim pcipiente nõ fuit ſui. ſz. ſi bo. fi. poſ. fuerit etiã ſi eos alius pcipiat. ut. ff. de vſur. q̃ fit. C. pterea. vel aliter ſi ipſe pcepit nõ etiã hres ei? nec enim ad heredẽ trãſmittit.

o Perceptis. ut ſi in horreo poſiti ſũt fa-
cit ſuos fructuarius ſz bo. fi. poſ. ſtatim vt a ſolo ſepati ſunt. ut. ff. quibz mo. vſufr. amit. l. ſi vſufructuarius. eſt hz alia dta. q̃ fructuarius fac ſuos naturales frcũs bo. fi. vero poſſ. nõ. ut. ff. de vſufruc. l. vſufruc. legato. et de vſur. l. fructus.

p Dna. ſz p quã act. Rn. p rei ven. cũ dñs fit vel dic. ex hac le-

q De colono. qui nimis colit. nam omes fructus fac ge. ſuos. vt vſufruc. ſz differũt q̃ colonus talis facit fructus ſuos vt a ſolo diſcerpti ſũt. ut. ff. de furti. l. ſi apes. C. ſi. ſecus de vſufruc. ut h dz. vel dicas de pciarijs. ut. ff. loca. et cõ. cũ in plures. C. meſſem. ſm azo. Item dicit fere ꝓpter aliud q̃ colonus tranſmittit ad hredem. utq̃. loc. C. ſi. ſz fructuarius non vt hic.

q In pecudũ fetus. q. d. ita fetus ſicut tẽ. ſ. Et ſucculi. id ẽ.

r Pilus bomis. vel etiã capray ad bonam ſellam. pui ſues.

s Naturali. i. gentiũ de quo loquiẽ. s. e. C. ſingl'or.

t Partus. pinet quãtuz ad plenã ꝓprietatẽ. miſi etiã in ptu ſit vſufruc. legatus. ut. ff. de vſur. fetus.

u Abſurdum eſt. ſic. ff. de vſufruct. in pecudum.

x In fructu. ſz vt ipe ſit fructus. ſz tñ in eo relinquitur.

y Natura. i. deus. ſic. s. de iur. na. in pn. Non dz Pronaq̃ cum ſpectãt animalia cetera terram. Os hoi ſblime dedit celũq̃ videre. Juſſit et erectos ad ſidera tollẽ vultus. ſic. ff. de edil. e. l. inſtiſſime. ff. de furt. qui vas. C. de furtis. et. ff. de pe. her. l. ancillam.

z Sed ſi gregis. grex ẽ numerus q. ouiuz. vel. v. porcorũ ſil' et gradatim dſiſtentiũ. ut. ff. de abigeis. vel oues. et fac. ff. de vſuc.

nec ſoluat pciũ tabule. poterit p excepcõem doli mali ſubmoueri. At ſi is q̃ pinxit poſſideat. dñs ẽ ut vtilis actõ dño tabule aduerſus eũ detur. Quo caſu ſi non ſoluat impenſam picture. poterit p excepcõem doli mali repelli. utiq̃ ſi bona fide poſſeſſor fuerit ille qui picturam impoſuerit.

Illd enim palã eſt. q̃ ſiue is q̃ pinxit ſurripuit tabulas ſiue alius. cõpetit dño tabularũ furti actõ. Si quis a non dño quẽ dñm ẽe credidit bona fide fundũ emerit. vel ex dona cõe aliaue qualibz iuſta cauſa eẽ bona fide accepit. naturali rõne placuit fructus quos pcepit eius eſſe p cultura et cura. et ideo ſi poſtea dñs ſupuenerit et fundũ vẽdicet. de fructibz ab eo dſumptis agẽ non pt.

Si vero quis alienum fundũ ſciẽs poſſederit. nõ idẽ dceſſum ẽ. itaq̃ cũ fundo etiã fructus lez dſumpti ſunt cõgitur reſtituẽ. Is vero ad quẽ vſusfructus fundi pt. nõ alit fructuũ dñs efficitur. q̃ ſi ipe eos pcepit. et ideo lez maturis fructibz nondũ tñ pceptis deceſſerit. ad heredes eius nõ pinet. ſz dño ꝓpetatis acquirũtur. Eadẽ fere et de colono dñr. In pecudũ fructu eẽ fetus ẽ. ſicuti lac. pilus. et lana. itaq̃ agni. eduli et vituli. et equuli. et ſucculi ſtatũ naturali iure dñi fructuary ſũt. ptus vero ancille in frcũ nõ eſt. itaq̃ ad dñm ꝓprietatis pt. abſurdũ enim videbatur hominẽ in fructu eſſe. cũ oes frcũs rerũ natã gra hoim oparauerit. Sz ſi gregis vſufructũ quis habeat in

·l·rerum mixtura·¶·tercium·
a Ex fetu·aliūde enī nō sub-
fruc·quid ergo·¶·sed qd dr·in fi·
b Submittē·q sbmissio non fit fi-
c Thesauros·est aūt thesaurus pecunia ab igno-
tis dnis vetustiori tpe abscondita·ut·C·de thesauris·l·i·ij·l·x·
in pn·vel deposito pe-
cunie cuius memoria
nō extat·ut·ff·de acq·
rer do·l·nunq·¶·the-
sauros·qnq mnpropē
dr·ut·ff·de acquir·pos·
·l·pegre·in pn·et·ff·
ad exi·l·thesaurus·
d In suū·int directo
vel vtili·ut feudata-
rius vel emphiteo-
carius vel smilis·lcz
·pla·aliud dixerit in
hjs·Quid si mercē-
narius dum laborat
in alieno vel creditor
in pignore inuenit
thesaurū·sz·dimidiū
eius in cuius fundo
inuenit·et ita dimi-
diū sibi acquirit·ff·
de acquir·rer do·l·si
quis·¶·qd si creditor·
e Loco·alias solo·
f Religioso·ut·ff·
de int fil·l·iij·¶·pnsi-
tra·So·hec corrigi-
tur fm·b·vel hic fm
naturalem racōem vt
patz ex littera·ibi fm
similē racōez que pua-
let·hic vsuc·stingit
fm Jo·accur·
g Fortuito casu·et
ē casus mopinate rei
euctus ex diuīs caus-
is puenēs·ob aliud
et aliud inceptus·
h Nō data opa·al·
totū redditur dno·in
suo loco·tn pt opam
dare·nō tn magica ar-
te·alias effi fisci·ut·C·
de thesaur·l·vnica·
i Dno·sz p quā acq·
·sz·prei ven·cū dns
hr·vel odi·ex hac·l·k In cesaris locuz·scz patrimonialem·
l In publico·i·publice reputato·
m Fiscali·nō tn publice reputato·
n Vel fisci·sz si fisci prem suppserit
o Ciuitatis·q loco puatoz fuit·ut·ff·de v·sig·si cum q nec·
p Per traditōem q·non solū mutōne·vt·s·¶·px·
q Naturali·id est gentiū·vt·q·¶·px·
r Acquirūtur·cā precēdēte vera vel puta·
s Nichil ymmo ro fuire·sz ypbolice loqtur·
sic·ff·de pactis·l·i·in pn·et·ff·de act·emp·l·ex empto·in pn·et
·C·de transact·non minorē·
t Solūtarē·dum tn legis
u Cuiuscūq·id est siue mobilis siue soli·
x Corpalis·m corpales enī tradi nō possunt·ut·ff·de acqui·re·

mittitur fm quosdaz·vel forte
sbmittēt etiā aliūde·ar·ff·de vsu-
in singulis capitibz fit vsu-
fruc·ut·ff·e·qd g·¶·sz qd
dicitur·
locū de mortuoz aī aliū ca-
pituz ex fetu fructuarius
submittē dz·ut iuliano vi-
sū est·et in vineaz de mor-
tuaz vel arboz locū alias
dz substituē·rē enim colē
dz·et qi bonus pfamilias
vti dz·¶ Thesauros quos
quis in loco suo inuenerit·
diuus adrianus naturalē
equitatē secutus·ei cessit
qui eos inuenerit·Idēq
statuit si quis in sacro aut
religioso loco fortuito ca-
su inuenerit·At si quis in
alieno loco non data ad
hoc opa·sz fortuito casu in-
uenerit·dimidiū dno solī
cessit·q dimidiū inuētori·
¶ Et quemēter·si quis in
cesaris loco inuenerit·di-
midiuz inuētoris·et dimi-
dium esse cesaris statuit·
cui quemēs ē·ut·si quis in
fiscali loco vel publico vel
ciuitatis inuenerit·dimidiū
ipius esse·et dimidiū fisci
vel ciuitatis·¶ Per tradi-
tionē q iure naturali res
nobis acquirūtur·Nichil

do·seruus·¶·incorpales·
v A dno·hoc qnq fallit·
·q·quibz alicz vel nō·sz sz est regu-
lare·vt hic et·ff·e·tradicio·
a Stipendiaria·scz q militibz p stipendijs dātur·vt·ff·de re-
ven·Item si vberatū·¶·i·et de euict·l·lucius·et de acquir re·do·in
b Tributaria·que tributa rome redditur·
enī tam quemēs ē natura-
li equitatē q volūtatē dni
volētis rē suā in aliū trās-
ferre·ratā hri·et ido cuius-
cūq gnis sit corpalis res-
tradi possit·et a dno tradi-
ta alienat·Itaq stipēdi-
aria q tributoria pdia
eodē mō alienātur·Vocant
aūt stipēdiaria tributoia
pdia·q in pūcijs sūt·mt
q necnō ytalica pdia ex
nra ostōne nulla ē dra·sed
siquidē ex cā donacōis·ā
dotis·aut qualibz ex alia
causa tradātur·sme dubio
transferūtur·Vendite vēo
res tradite nō aliter em-
ptori acquirūtur·q si is vē-
ditori pciū solueit·vel alio
mō ei satisfecerit·veluti ex
pmissoē·ā pignoē dato·
qd cauetur quidē ex lege
·xij·ta·tn recte dr et iure
gentiuz id ē iure naturali
id effici·sz si is qui vēdidit
fidē emptoris secutus fue-
rit·dd ē stati rē emptoris
ēe·¶ Nichil aūt interest
vtrū ipe dns tradat alicui
c Alienātur·p tra-
dicōez·
d In·
a non sūt in ytalia·
e Inter q·s·pūcia·
f Constōe·ut lia·
·C·de vsuc·trāsfor·l·
f dra est·s· vnica·
qntuz ad dnij trāsla-
cōez·ut·C·de vsuc·trāsf
for·l·unica·sz quatuz
ad tributa est dra·C·
de ep·et cli·de hys·
g Sz siquidē·vere
nulla est dra sz si rē·
h Tradātur·scz stip
pēdiaria pdia tribu
i Transferū ta-
tur·scz pūcialia pre-
dia sicut ytalica·et ē
verū in omibz·nō seri-
ptura necia sit·vt·C·
de vsuc·trāsfor·l·vni-
ca·¶·q si pdia·Item
sit vera si accipiēs in-
ducatur in vacuā pos-
fm quosdaz·ut·C·de
pba·cū res·Jo·tra-
vt·ff·de fundo do·si
fundō·et de acquir·re·
do·hō liber·¶·quicqd
sufficit enī induci in
pos·lz nō vacuaz·Nō
aūt in dcā·l·de pbac
dr demōstratiue q sic
eueneit nō cātiue dic·
k Sed vendite vero·
p sz·res que loco pig-
noris a vēditore re-
neri possunt·vt·ff·de
act·ep·iul·¶·offerri·
l Pignore·q sic in-
telligo si placeat ven-
ditori aliud q pciuz
accipe·alias non·vt
·ff·si cer·pe·l·ij·¶·i·
m Dato·poterit g vendicare venditor rē si nō fuerit de pcio sa-
tisfcm·ut·ff·de tribu·l pcuē·¶·sz si vedi mercē·nisi emptor pciū
tūc offerat·vt·ff·mā·diligēter·¶·i·ut·ff·de insti·et int·l·ius·
n Ex lege·xij·ta·q est ius ciuile·¶·hec igitur·
o Non solum·gentium·ē qd racōe naturali fuit inductū·
p Iure naturali·sic dem·vt·s·de int na·¶·q vero·et·¶·q·
q Vendidit·et tradidit·
r Emptoris·quid si vedit diem ad soluendū·Rn·non facta
solucōne vendicat·fm Jo·vt·C·de pact·inter·emp·et ven·l·cō-
missorie·potest tn otradici·q aliud est simplr diem solucōm
statuere·aliud pactum·l·cōmissorie ponē·Item quid si simplr
tradat·Rn·vidē sequi fidem·nisi otra·pletur vt qz forte dicebat
emptor pnrem habere pecuniaz·ut ar·ff·de pig·act·l·iij·et ar·
contra·ff·de tribut·peculiaris·¶·sz si vedi·

s. Emptoris. nisi in casibz. vt. ff. de iur. fisci. l. si procurator. C. si. et. ff. de re iud. a diuo. C. si emptor. ipse facere videt. ut. ff. de
t. Nihil. qeni quis p aliuz facit. in et. in. ar. l. i. C. de iec. esse. et. j. de minor. C. nosolu. et. ff. de minor. Item apud. C. fecisse.
u. Permissa. vel ab ipo dno vel ab alio domini volutate.
x. Libera. secus in gnali procur. qui nō hz liberā. ut. ff. de procur. l. procurator totoz. hz. m. distinxit inter procur. totoz bonoz vt ibi. et vmusoz vt hic.
y. Interdū nuda. s. a tradicone. sic. C. de pactis. l. tradicōibz. Item in alijs casibz domiū sine tradicone datur. qui possunt hijs legibz notari. vt. ff. de acquir. poss. l. i. C. si iusserim. et. C. ideoqz et. l. q meo. C. si venditorē. et. l. quarūdam. Item. C. de acquir. poss. minus. et. C. de dona. l. i. et. l. quisqs. Item si wlēs tibi tradē dniū. noie tuo me ostituz possidere. vel cōducā a te. vt. ff. de acquir. pos. qd meo. et de rei ven. quedā mlier.
z. Tuā esse. si res psens est. vt. ff. de rei ven. eius. et. l. hec si. vel hic in vera vendicione ibi inficta. vt. ff. de emp. l. ij. Item hz est verū si pciuz sit solutū vel satisfēm. ut. s. e. C. vendite.
a. Item si quis. et est casus. vbi in possessione tradita acquiritur dniuz. et alios hēs notatos. ff. de rei ven. l. si ager.
b. Claues. aliter de ostuetudine dacie in q cū aliqms vult legare vel dare fundū eccie. sumit pax terre in pāmculo. t pomt sup altare. et ita transfert dnium. vt ex de osue. e. i. est tn casus mirabilis in quo sine omi solēnitate transfert dniuz neqz ipo iure vt. C. de donac. l. quisquis. ar. C. de sacrosanc. l. vt interdum.
c. Item positas. id est repositas.
d. Transfert. proprietate et possessione. et qd dixi de propetate verum est. si dns e tradens. alias cum vsucapiendi. si hec fiat coram horreo. et h propter pntem visione rei. vt. ff. de obligat. emp. dauibus. et de acquir. poss. l. i. C. si iusseri. et sit hec in ar. ut si vendaz equū que tradā p frenū vel capistrū vt dnium transeat. ac
e. Hec. s. est qi. s. in alicq cau qz. s. sp in psona certa h incerta.
f. Incertam. ar. cōtra q. vel. C. turor. tur siue piciūtur. vt
g. Missilia. sic dicta. qz in ppl'm mittā. illuc currēte multitudine possunt ptores vel osules ptransire. ut in coronacōe dni ppe vidi. ut. ff. p derelicto. l. si id qd. C. id qd. et in aut. de osulibz. col. iij. C. hec itaqz ibi argentum vero. rē.
h. Nollet. vere vel legis interpta cone. ut in aut. de nupc. C. et multo potius. et. C. de manumiss. l. si. et. C. de lati. lib. toll. l. i. C. si scimus. Accursius. florē.

rem. aut voluntate eius alius. cui rei eius possessio pmissa sit. qua rone si cui libera vmusoz negocioz administracō pmissa fuerit a dno. isqz ex hjs negocijs rem vendiderit. tradiderit. facit eā accipiēntis. Interdū aut sine tradicone nuda volutas dni sufficit ad rē trasferendā. veluti si rem quā tibi aliquis cōmendauerit. aut locauerit. aut apud te deposuerit. vēdiderit tibi aut donauerit. qius em ex ea cā tibi non tradiderit eā. eo tn ipo qp patitur tuā esse. statī tibi acquiritur proprietas. pinde ac si eo noie tradita tibi fuisz. Item si quis merces in horreo suo positas vēdiderit. simul atz claues horrei sui tradiderit emptori. transfert proprietatē merciū ad emptorē. Hoc amplius interdū. et i incertā psonā collata volutas dni transfert proprietatē rei. ut ecce ptores et osules qui missilia iactāt in vulgus. ignorāt quid eoz quisqz acceptūrus sit. et tn qz volūt. qd quisqz eoz excepe rit eius esse. statī eū dnm efficiūt. Qua rōe verius ēe videt. ut si rem p derelicto a dno habitā occupauerit quis. statim eū dnm efficit. Pro derelicto aūt habet. qd dns ea mēte abiecerit. ut id in numero rerz suarū ēe nollet. ideoqz statī dns eius rei esse desinit. Alia sane cā est earz rerū q in tempestate maris leuiādē nauis cā eiciūtur. Nec em dnorz pmanet. qz palaz ē eas nō eo aio eici. qp quis eas nō velit. h qp magis cū ipa naui maris piculū effugiat. qua de cā si quis eas fluctibz expulsas vel etiaz in ipo mari nactus lucrandi aio abstulerit. furtuz cōmittit. nec lōge videt discedere ab hjs q a reda currēte nō intelligētibz dns cadit.

De rebz corpalibz et incorpalibz.

Sed ā pterea res corpales sunt. et quedā incorpales. Corporales sūt q sui natura tāgi pnt. veluti fundus. hō. vestis. aurū. argentum. et

i. Desinit. si abiecit. vel hōre desinit rem immobilem. alioqui possessionē pdere pt. nō dniuz. ut. ff. de acqui. poss. si quis in. C. dia. et. ff. p derelicto. l. i.
k. Alia cā. et. ij. alias sane. secz piciēdi. et ideo aliud ius statuetur.
l. Fluctibz. i. vndis.
m. Furtū. ff. de furt. l. fal. C. si iactum. o tra. So. distingue aimū piciēdis. qp pt vt si librū aptum piciam fm Io. ut ex hac. l. et illa colligitur. et ar. ff. de damp. infec. si fi. mta. C. si quis metu. Item quid distat hoc furtū ab illo. ff. de incen. ru. nau. Rn. hic locū hz. qn nō in ipo naufragio aliquid qs furatur. ibi in ipo naufragio. ut. ff. de incen. ru. nau. l. i. in fi. et. l. i. et. iij. vt. ff. p derelic. l. i. et. ij. et. iij.
n. Longe. nā m aliq distat. qz h scīēte. illo ignorāte dno fit.
o. De reda. i. de curru ducto ab equis.
p. Nō intelligētibz. id est nō videntibz.
q. Corpales. sic. ff. de re. di. l. i. C. quedā. les. quid de hac diuisione. nos iure cou. sulti egemus. Rn. qz multa in corpabilibus locum habent. que non seruātur in incorpabilibus incorporabilia enim non tradūtur. non vsucapiūtur regulariter. vt. ff. de acquir. rerz do. l. seruus. C. incorpales. et. de vsuc. l. vsucapionē. nō vendicātur. vt. ff. de rei ven. l. vendicacō. ac nō transferūtur pemtus. vt. ff. pro socio. l. ij. et. iij. non possidentur. ut. ff. de acquir. poss. l. iij. in pnci.
r. Quedaz incorpa. sulti egemus. Rn. qz multa in corpabilibus locum habent. que non seruātur in incorpabilibus incorporabilia enim non tradūtur. non vsucapiūtur regulariter. vt. ff. de acquir. rerz do. l. seruus. C. incorpales. et. de vsuc. l. vsucapionē. nō vendicātur. vt. ff. de rei ven. l. vendicacō. ac nō transferūtur pemtus. vt. ff. pro socio. l. ij. et. iij. non possidentur. ut. ff. de acquir. poss. l. iij. in pnci.
s. Sui natura. nam secus si propter difficultatē vt res in profundum maris vel celo affixa. Accursius florentinus.

a Innumerabiles.i.nō habiles ad numerādum. Jo.
b Incorpales que m iure.i.sub hoc pdicabili.ius otinetur.i.in quaꝝ diffmicōibꝫ ponitur hec dictio ius in pdicato.qualia sūt omia iura.scz incorpalia.ut.ff.de reꝫ di.l.i.¶.quedam.
c Hereditas.ut.ff.de ꝟb.sig.l.nl. d Vsufructus.j.de vsufr.in pn.
e Et obligacōes.j.de obli.in pn. f Quoq modo.i.siue ex otractu vel qi vl male ficō.ut j.de obli.¶.fi.
g Nec ad rem.Rn det tacite obiectōm. .q.d.quomō hereditas est incorpalis cū in ea sint res corpales.
h Ex fundo.in quo vsufruct.habemus.
i Plerūqꝫ.ꝓter seruitutē q p actōes vel obligacōes debet vt j.de act.¶.ij.et ꝓt actōis cessatōes.ut .ff.man.l.si ꝓcur.¶.fi. et de rei ven.l.si hoies .¶.vsqꝫ adeo.
k Nam.ꝓ sed.
l. Ius hereditatis.i. ipa hereditas.et sic intāsitiue h tria legūt.
m Fruēdi.i.vsufr.
n Obligacōis.id ē obligacō ipsa.
o Eodem numero. .i.inter incorpalia.
p Eadē iura.i.fui
q Vocantur. tutes. de quibꝫ j.t.ꝓx.dr statim.de quibusdā queri.lcz ad nos nō pti neat.ut de aere fumo. et de flatu animalis. Rn.sm phos.hec ēē corpalia. Itē quid de anglis bonis ⁊ malis et anima hois.Rn.hec incorpalia esse.

Rsticorꝫ.sic et.ff.e.l.i.
r Iura.i. seruitutes.et nota hec tria gna fuitutū.que dāa psona psone debētur.de quibꝫ dr.s.de iure psonarꝫ.quedaꝫ ab vna re alteri rei.de qbꝫ dr in h.t.quedā a re psone.vt vsufruc.et vsus.et hītacō. vt j.t.i.et.ij.potest ⁊ quartum dici. ut a persona rei debeatur. ut.ff.de odi.et de.ticio.¶.ticio.et de ali.et ci.suos.
s Ius eūdi.solus.vt p hoc discrepet a sequenti.
t Ambulandi.scz cum alio. vel armēta separa a se.si super
u Iumētum.scz separatū a se. equo ire pt. vt.ff.de seruitut. rus.p qui sella.in pn.et.l.iter. qnqꝫ iter nō est fuitus.vt si fructuario detur a dno alterius pdij. vt.ff.si fuitus ven.l.ij.¶.ij. Tercio grosse dr quelibꝫ via p quam itur.
x Iumentū.vel subtus vel ante se.et idem si in vehiculo.
y Actum hꝫ.p oseqntiam. nō quo ad fuitutē. Sūt enī due
z Iter hꝫ.quo ad cōmodū seruitutes ⁊ diuerse.ut.ff.si fui ven.loci.¶.i.et.ff.de adim.l.l.i. a Eoqꝫ.i.itinē otēto sb actu.

b Via eundi.hec verba expone vt.s.e.¶.i.
c Continet.si que est dia sm sī inter actū ⁊ viam. Rn.qui hꝫ viam pt trahē trabem ⁊ lapides ⁊ rectā ferre hastā.q nō pmittūtur habēti actū.vt.ff.de fuit.rus.p.l.q sella.¶.i. Itē certa via latitudo est.viij.pedū in directū.in angulis.xvj.nisi maiorē ul minorē placuerit facē ostituētibꝫ.qd nō est in actu.vt.ff.de fuit. rus.p.l.vie.et.l.certa. .¶.latitudo.et.l.via constituī.
d Aque ducendē. siue mucte siue muemēde.ut.ff.e.l.labeo.
e Prediorꝫ in villa.nō enī locus si materia facit vrbanū pdium.qd dic vt.ff.d.v. sig.l. vrbana pdia.
f Vicinus.i.vom? vicim.
g Stillicidium.ꝓ stillat et interduꝫ directo cadit.interdū nō ꝓter ventū forte. sed flumē directo cadit.et maxime p vicia am.i.cānale.vt.ff.de serui.vr.p.fuitutes. .¶.stillicidium.
h Non recipiat.si. scz nō recipe est ius nō fuitutis.immo potius libtatis.et hāc negatiuā referas ad omia exempla ꝓxie dcā.vel dic sic recipe talia est seruitus.ita ecōtra si desinat recipe est michi quōdaꝫ recipiēti fuitus ⁊ onus. et sicut in pscribenda seruitute indigebaꝫ aliquo fcō sic ecōtra in pscribēda sua libertate indiget facto scz vt fo.amina obturet vel silia faciat.q non fūt neccia in pscp. libertatis.cōtra rusticam fuitutē.et ideo tm in affirmatia lex dic de eis.scz iurs eūdi agēdi ⁊c.ut.ff.de fuitut.vr.p.l.v.et.s.e.
i Tollat.qd potest ꝓdesse michi ad lumina refulgenda. Vnde dr in libro regū refulsit sol in clipeos aureos.et resplēduerūt mōtes ab eis.et.ff.e.si arborē.¶.interduꝫ.vel dic ꝓ tollat.vt sit fuitus vt modo in alijs diximus.
k Iterusticorꝫ haustum.scz ius hauriēdi aquā neciam agro meo vel laborātibꝫ in eodem ex fonte vicini.
l Pecoris.scz constituī ad stercorandū agrū meū.et sic bibāt vel pascentur in tuo vicino agro.et sic fūt reales fuitutes. Sꝫ cōtra.ff.de ali.et ci.le.l.mela.¶.fi.si.ibi psonales dicūtur qꝫ ci psona durāt.et ar.ff.d fuit.rus.p.pecoris.uel habeo pdiū cui expediāt nō erit fuitus.si magis aliud ius.s.pactōis uel ꝓuctōis. vt.ff.de fui.vt pomum. vomūculā in agro meo faciēdam ꝓt
m Coquēde.necē ad freūs recipiēdos.idē de arena fodiēda.

deniqꝫ alie res innumerabiles. Incorpales autē sūt q tāgi nō pnt.qualia sūt ea q in iure ostūt.sic hereditas.vsusfructus. vsus.obligacōes quoq mō otracte. Nec ad rem pt; qꝫ i hereditate res corporales cōtinētur.nam et fructus qui ex fundo percipiūtur corpales sūt.et id qd ex aliqua obligacōe nobis debetur plerūqꝫ corporale est.veluti fundus. homo.pecuia. Tlā ipm ius hereditatis.et ipm ius vtēdi fruēndi.et ipsum ius obligacōis.incorporale ē. Eodē numero sūt iura pdiorꝫ vrbanorꝫ et rusticorꝫ.q ēē fuitutes vocant.

De fuitutib; rusticorum prediorū.

Rsticorꝫ pdiorꝫ iura sūt hec.iter. actus.via.aqueductus. Iter ē ius eūdi.ambulādi hois.nō etiā iumentis agēdi vel vehiclm. Actꝰ est ius eūdi ambulādi hominis.agēdi iumētū vel vehiculū. Itaqꝫ qui hꝫ iter actū nō hꝫ.si qui hꝫ actū iter hꝫ.eo ꝓ vti pt etiam sine iumēto. Via ē ius eūdi ⁊ agēdi ⁊ ambulādi hois.nam iter ⁊ actus via in se otīet. Aqueductꝰ est ius aq ducēde p fundō alienū. Prediorꝫ vrbanorꝫ sunt fuitutes q edificijs inherēt.ideo vrbanorꝫ dicte sūt.q in edificia oia vrbana pdia appellātur. et si in villa edificata sunt. Itē pdiorꝫ vrbanorꝫ fuitutes sūt hec.ut vicinus onera vicini sustineat.ut in parietē eius liceat vicino tignū immittē.ut stillicidium vel flumē recipiat quis in edes suas.vel in areā vel in cloacā.vel non recipiat.et ne alius quis tollat edes suas.ne luminib; vicini sui officiant. Itē rusticorꝫ pdiorꝫ fuitutes.quidā oputari recte putāt aque haustū pecoris ad aquā appulsum. ius pascēdi.calcis coquēde.arene fodiēde. Ideo

n Nec quisquā. scz vt seruitus sit. obligacō tñ esse pt. ut. ff. de euict. fundō. C. i. et. ff. fam. hit. hēdes. C. ḣ otra si pmissoe vie rē.

o Si quis ius. id ē aliquā suit. de supioribz.

p Pactionibz. i. pactionalibz stipl'ationibz. smilis exposicō est. ff. de acquir. pos. l. si rem in fi. vel pactōibz. i. otractibz alijs. vt vendicōne ꝛ donacōne. et qō sbicit stipulacōibz. i. obligacōnibus ꝛbor ꝛ tm.

q Edes suas. quibz suitutibz nō impositus. cuilibz vsqz ad celū liberū est edificare. ut. ff. q vi aut clam. l. fi. C. pnsit. et de suit. l. fi.

r Ducē. hijs deficientibz cuilibz res sua libera ē. et poterit alīū pohibere volentez ingredi in suū agrum. vt. s. de rep di. C. fere. et. C. plane. Accur.

R De vsufructu. Rica.

Usufructus. sic. ff. e. l. i. et. ḣ.

t Est ius. i. suitus. et p ḣ pz q nō loquitur de ipsis fructibz fundi q sūt corporales. ꝑmmo de iure vtēdi. vt. s. de rebus cor. et incor. C. i. sicq. p hoc ꝛbū scz qō expono ius. i. seruitus. remouetur vasallus superficiarius ꝛ qui alias vtile dñiuz hz. Itē ḣ ius ē etiā psonale. qz cū psona extinguit. vt. J. e. C. finitur. Itē est forma quedā a ꝓpetate separata. cū apō vnū possit esse ꝓpetas. apud aliū vsufruc. ut. ff. de acquir. poss. l. p miscere. ius aūt qō dominus fundi hz in fructibz percipiēdis. est cū cā. i. cū ꝓprietate. ut. ff. de except. rei iud. si cū argent. C. pnsit.

u Alienis. nam sua res nemi suitutē dz. vt. ff. de suit. ur. p. l. in re dni. et. ff. si vsuf. pe. l. vti. frui. in pnci. Itez qō sbicit rebz. dicscz quibuslibz nisi vsu ꝛsumātur. ut J. e. C. cōstituitur. et. ff. si cer. pe. l. i. in fi.

x Vtēdi. ad dīam creditoris.

y Fruēdi. ad differētiaz nudi vsus in quo tñ vti et frui pmittitur. vt J. ti. i. in pnci.

z Salua rez sba. i. pstita caucōne vel satisdacōne de salua sba. fm quosdā. et sic dicit caucōez esse de sba vsufruc. ar. p eis. C. e. l. i. et. ff. de vsufruc. l. vxori. nos ꝛra dicimus ei. q hoc caucō non ē de sba vsufruc. nam sine ea vsufruc. est. plus dico. qz in casibz nullomō prestatur. ut. ff. ut le. ser. hō. cōui. ca. l. i. si ad fiscū. et. C. de bo. q lib. l. fi. et. ff. vsufr. quēadmodū ca. l. vsufruc. C. illud. et. C. plane. dic q salua rez sba. i. ne peat rez sba. q. d. tam diu durat vsufruc. quādiu durat sba. et ḣ statim ꝓbat. est aūt ꝛ ē. et sic ꝛba fit de diffinicōe.

a Est aūt. scz vsufruct. ius. i. suitus vel forma corpi inherens. pōte pempto. ut homo destructa. vel fundo

b Quo. i. cor. calmate pempto. vel iumēto mortuo in quo vsufruc. habetur. ut. ff. ꝓ soc. l. verū. C. pnsit.

c Ipsum. scz ius vtendi fruendi. ac.

d Vsufruc. ḣ oppono. ante separacōnem nō est vsufruc. ḣ nec post separacōez recipit separacōez. Rz. vsufruc. i. qui postea dz vsufr.

e Nudam. sic. C. de muli. q suis ꝓprijs. l. i. C. si quas. sic et. C. ꝑmuta de ma. l. i.

f Deducto. nota deducto. si enim vni simpl'r fundum. alij vsufruc. legauerit. ālo ꝛcurrit in vsufr. vt. ff. de vsufruc. act. l. i. de nemeius. C. nō solū. et de vsufruc. e. rez q vsu ꝛsu. l. si tibi.

g Legare. Itē alijs modis. ut. ff. e. t. vsufruc. pluribz aūt dat eū inducit in possessionez fructuarius. et ꝓpetarius patit eūz vti frui. vt. ff. e. l. in

h Cōstituē. T. primo ter vinos.

i. Pactōnē. ut. s. e. t. i. diximus. C. h.

k Ne tñ abscedēte. id est separato exinde. et erit pōne illa. q liber hō nō poterit locare opas suas in petuū. ne libertas sit mutilis. q. p. ꝛcessit. ar. ff. de ꝛd. et de tricio. C. tricio. de li. ho. exhi. l. i. ḣ Jo. ꝛtra. cū possit p sbstituē seruire. vt. C. de ep. et cli. l. quisquis. et. l. ad filitudinem. cū ḣ nō agatur. vt p se tñ opet. vt. C. de cadu. tol. l. vna. C. vera. et. ff. de duobus reis. l. nemo est. vel ē possit interesse

aūt hoe fruitutes pdiorū appellātur. qm sme pdijs ostitui nō pūt. Nemo enī suitutē pt acquirē vrbani vel rustici pdij. nisi qui hz predīū. nec quīcq debere nisi qui predīū hz. Si quis velit vicino aliqd ius cōstituē. pactōnibz atz stipulacōibz id efficē dz. pt aūt in testō quis heredez suuz dānare. ne altius tollat edes suas. ne luminibz vicini ediū officiāt. vel ut patiatur eū tignū in pietē mittē. vel stillicidiū habē. vel ut patiatur eū p fundō ire. agere. aquāue ex eo ducere. De vsufructu.

Usufructus est ius alienis vtendi fruēdi rebz. salua rez sba. Est aūt ius incorpe. quō sublato ꝛ ipm tolli nēce est. Vsufructus a ꝓpetate separacōem recipit. idqz plibz modis accidit. ut ecce si quis vsufructū alicui legauerit. nā heres nudā hz ꝓprietatē. legatarius vēo vsufructū. Et econtra si fundū lega-

uerit. deducto vsufructu legatarius nudā hz ꝓprietatē. heres vero vsufructū. Itē alij vsufructuz. alij dededucto eo fundū legare potest. Sme testō vēo si quis velit vsufructū alij cōstituē. pactōnibz et stipulacōnibz id efficere debet. Ne tñ in vniuersū mutiles eēnt ꝓprietates. semp abscedēte vsufructu. placuit certis modis extinguī vsufructū ꝛ ad ꝓpetatem reuti. Cōstituitur autē vsufructus nō tm in fundo ꝛ edibz. verū etiā in seruis ꝛ iumētis et ceteis rebz. exceptis hijs que ipo vsu ꝛsumūtur. Nā hoe res neqz naturali rōne neqz ciuili recipiūt vsufructū. quo in numero sūt. vinū. oleū. frumentū. vestimēta. quibz prima ē pecunia numerata. Nāqz ipo vsu assidua pmutacōne quodāmodo extinguitur. ḣ vtilitatis cā senatus censuit. posse etiā rez eaz vsufructū ꝛstitui ut tñ eo noie heredi vtilit caueatur. Itaqz si pecunie

prestare. vt. ff. de re iud. si quis ab alio. C. h. Accursius.

l Certis modis. vt J. e. C. finitur.

m Constituitur aūt in fundo. etiā sterili. vt. ff. e. statue. C. i.

n Naturali. qz non pt esse salua sba. qō ēē dz. vt. s. e. in pnci.

o Ciuili. qz trāsit in dīnium legatarij. vñ sibi fuire nō pt. vt. ff. si vsufruc. pe. l. vti frui. in pnci. C. et si vestimētorum. ꝛtra.

p Vestimēta. ff. e. l. ḣ ꝛ si quid. So. ibi loquitur de quibusdam vestimētis q ꝓpetuo durabāt. hic de tēporalibus.

q Permutacōne. nam que hodie sē mea. cras erit tua. sic distinguitur quo ad dīniuz meū qō vesmit. sic. s. de rez di. C. h. tñ. Item si cū alia miscetur extinguitur. vt. ff. de sol. si alieni.

r Sed vtilitatis senatus. cuius nomē non habemus.

s. Satisdat. ⁊ nōne hæc satisdatio vel illa qua satisdat legatarius vel vsufructuarius se vsuruz arbitrio tom viri pt remitti a testatore. Sn. nō. ut. ff. vt m poss. le. si pecunie. et. C. de vsufruct. l. i. et. C. ut le. fideiu. l. pnlt. Illa autē satisdatio quā pīat heres de legato soluendo. bn pt remitti. vt. ff. ut le. no. ca. l. lez. et. l. fi. et est ratio qz ⁊ satisdatio ꝛ̄ replacōne hēdis interponitur. illa aūt de legato pstādo gīa testatoris vt sua volūtas adimpleatur. vt. C. vt le. no. ca. l. ⁊. nō est ⁊ mīp. si illud qd sua gīia introductū est testator pt remittē. aliud aūt non vt. C. de pact. si quis in ꝛscribēdo. et. ff. de pact. l. pactū. et de op. li. l. cerdonē. et ad. l. fal. q de tomis. C. fi.

t Capite. hijs enī duobz mōis tm amittitur vsufruct. vt. ff. de vsufruct. eaq rez q vsu. cō. l. mīsti. et. l. qm.

u Minuet. a legatario.

x Estimate. sez eo tpe qn dat legatario. sic. ff. de vsufruct. eaq rez q vsu. cō. l. si tibi..

x Poterat. s. cū sba m hijs nō saluetur. et dīnium mutetur. ut. s. dcm est.

x Caucōnem. etiā ꝓprie. nā satisdare dz vt. C. de ꝓ. sig. l. sanctimus. et. ff. de vsuf. e. rez q vsu. cō. l. tribz. m fi. que caucō loco ꝓpetatis erit apd hēdē.

z Finitur aūt vsufructuarij. sez naturali. ⁊ cōtra. ff. de nouac. si vsuf. So. ibi nō ꝛtra dicit. ibi enī aīqz eēm fructuarius delegauī vn ex eius pson cui delegauī finitur. qz m eius pson incipit. si aūt postea delegasset ex mea pson finiretur. ut. ff. de piculo et cō. rei vē. l. necio. C. fi.

a Capitis. s. de capi. di. C. i. et. ij. et. iij.

b Maxima. que mortes ciuiles sūt. ut. ff. p soc cōverū. C. soc. etas. nō aūt mima capi. di. vt. j. de acquis. p arro. in pnci.

c Per modū. sez vt bonus prīfa. vel melius. p modū ꝛ tps. i. p moderatū tps. sez. x. an. inter pntes. xx. inter absentes. ut. C. de vsufruc. corrupcōez. ⁊ relictū ciuitati durat. c. an. vt. ff. e. an vsuf. actō vero ꝛpetes p vsufruct. nō ipo iure tollitur. cū tpus nō sit modus tollende ob. ⁊ excepcō dcō tpe tollitur sez in alijs modis q̄ fruendi. ipo iure etiā actō tollat. ut. ff. de act. et ob. obligacōnū fere. C. placet. Accursius.

d Constituēdo. C. de vsufruct. corrupcōnem.

e Hæc finitur cedendo j. t. i. in fi. primi casus. ꝛtra. So. ⁊ dic

vsusfructus legatus sit. ita datur legatario ut ei? fiat. et legatarius satisdat hēredi de tāta pecunia restituēda si moriatur. aut capite minuetur. Cetere qz res ita traduntur legataio ut eius fiant. ⁊ estimatis hijs satisdatur a legataio ut si moriatur aut capite minuatur. tāta pecunia restituatur quāti hæc fuerint estimate. ergo senatus nō fecit quidē eaq rez vsūfructū. nec enim poterat. ⁊ p caucōem q̄ si vsūfructum ꝛstituit. Finitur aūt vsusfructus morte vsufructuarij. et duabz capitis diminucōibz. Maxima media et nō vtēdo p modū et tēpus. q omia nra statuit cōstitutio. Hæc finitur vsusfructus. si dno ꝓprietatis ab vsufructuario cedatur. Nā cedēdo ex eo michil agitur. vel econtrario. si fructuarius ꝓpetatem rei acquisierit. q res ꝛsolidatio appellat. Eo amplius obstat. si edes incēdio ꝛsūpte fuerit. et etiā terre motu vel suo vicio ruerint. extinguī vsūfructū necē est. et nec aree quidez vsūfructū deberi. Cū aūt finit totus vsusfructus. reuitur sez ad ꝓprietatem. et ex eo tpe nude ꝓprietatis dns incipit plenā i re hre ptātē.

De vsu et habitacōne.

Eijsdē istis modis quibz vsusfructus cōstituit. etiā nudus vsus constituī solet. Hijsdēq̄z illis mōdis finitur quibz et vsusfructus desinit. Minus aūt sez iur est in vsu. q̄ in vsufructu. Nā is qui fundi nudū hz vsū. nl ulterius hre intelligitur. q̄ ut oleribz. pomis. floribz. feno. stramētis. lignis. ad vsū quotidianū vtatur. In eodē qz fundo hactenus licz ei morari. ut neqz dno fūdi molest? fit. neqz hijs p quos opa rustica fiūt impedimēto sit. nec vlli alij ius qd hz. aut locare aut vendē. ā gratis ꝛcedē pt. cū is qui vsūfructū hz pt hæc omia facere. Hæc is qui edū vsū hz.

de iure vtēdi. qd eedi non pt. ymmo tūc ad ꝓprietatez redit. vt hic et. ff. de iur. do. si vsuf. ibi de ipa fructuū perceptione. ar. ff. de pi. et cō. rei ven. l. necio. C. fi. f Acquisierit. s. finitur vsufruct.

g Que res. id ē talis acquisicō.

h Consumpte fuerūt. sez in totū. ut. ff. e. si cui.

i Nec aree. sic. ff. quibz mo. vsuf. a turl. reperi. et ⁊. p. ar. ꝛtra. ff. de pigno. act. l. wo.

k Cū totus. mo. nō totus. si enī p pte nō redit ad ꝓprietatē ut. ff. quibz mo. vsuf. a. l. excepta. Hæc si sūt duo ꝛfructuarij. vno pdente. alteri accresceat. vt. ff. de vsuf. accres. l. i. C. p.

De vsu et hitacōe.

Eijsdem cōstituitur. sez in testō. et inter viuos. ut. s. e. i. C. i.

l Solet. mīs q vsus p pte ꝛstitui nō pt. vt. ff. e. l. vsus ps. ⁊ aliud m vsuf. ut. ff. de vsufruct. l. vsuf. ab initio. et est ratio. qz diuiduus est qd nō est m alijs fuiturib. vt. ff. ad. l. fal. l. i. C. si vsuf. nec obstat si duobus vsus ꝛstituit. q cōcursu ptes fiūt ꝓ occōne magis q̄ ratione ꝛstrict. ut. ff. de riuis. l. labeo.

m Modis. quos. s. t. i. C. finitur habu

n Minus. imus int. ⁊ in casibz equales fūt fructuarius et vsuarius. ut in vsu pecunie. ut. ff. de vsufruct. e. rez. l. hæc senatus. C. i. Hæc in fundo de quo tm fenū tollitur. quātū soli sibi sufficit. vt. ff. e. fundi. Hæc si in silua remota ex q̄ veterqz ligna vendē potuit. ut. ff. e. dimus.

o Feno. i. de herba.

p Stramentis. i. de mellega genus ē bla

q Quotidianū. quid si hodie vsus qui michi sufficit cōstituatur. et cras ab alio in alio fundo. Sn. locus erit eleōmi vel gratia cōm in toto vel in pte. ar. j. vel. C. si gn aliter. et. ff. de relig.

r Vtatur. nūquid in vino vel frumēto vel oleo. Sn. quidā nullo mō. alij ꝛtra. quoz est verior snia. ut. ff. e. plenuz. C. peer. Hæc quis colit agrum. Sn. ꝓprietarius si vult. alias vsuarius. vt. ff. e. si tomus vsus. et. ff. de vsufruct. l. hactenus.

s Impedimēto. alias. i. si alia de cā mutemat dnm ꝛ eius familiam poterit ꝓhiberi. ut. ff. e. l. si habitacō. C. fi.

t Alij. q. d. mīs in ꝓprietario. u Cum. id est quāmis.

x Hæc omia. s. t. i. finitur. cōtra. So. ut ibi. hic. ff. loc. l. locare. ꝛtra. So. ibi. in pdialibz fuit. loquitur. hic in psonalibz. Ac.

p ¶ Item is ut ipse. ff. e. l. ij. § i. contra. So. ibi ponitur solum pro solummodo. ut. ff. de vul. substi. l. qui liberis. in prici.

z ¶ Cum marito. presenti et futuro. ut. ff. e. l. cetera. § mulieri. et generaliter omnes recipiet quos et masculus. dummodo honeste. ut. ff. e. l. non solum. et. l. non aliter.

a ¶ Item ipse tamen non ... aut locare potest. si tamen aliquid conducat faciendum in eo poterit uti opera usuarij sui. Item ipse eidem suo sua opera poterit locare. acquirit autem ex re non ex opera usuarij. ut. ff. e. plenum. § si. et. l. se. ac.

b ¶ Et in iumento. fac. ff. e. plenum. § sed si boum. et. § equitij.

c ¶ Sed si neque lacte. nisi modico. ut. ff. e. plenum. § sed si pecoris. alijs nullo modo. secundum p. Jo. contra. dicit enim omnibus hijs ad suum usum et suorum posse uti ut in fundo. s. diximus.

d ¶ In fructu. sic. s. de rerum di. § in pecudum.

e ¶ Si cui habitatio. sive dicatur habitatio. sive usufructus habitationis idem est. ut. C. e. cum antiquitas.

f ¶ Aliquo. scilicet inter vivos.

g ¶ Pactionibus et stipulationibus. sic. s. de servit. § si. et de usuf. § i.

h ¶ Usus. quem locat. ut. C. e. cum antiquitas. sed usuarius non. ut. s. e. circa prici.

i ¶ Neque usufructus. quod hic non finitur nisi morte. ut. ff. e. si habitatio. circa prin. sed usufructus multis modis. ut. s. de usufruc. § finitur.

k ¶ Decisione. ut. C. e. cum antiquitas. sed excusat se quare de here. et ob. non dicit cum videatur dicere debere. ut. s. de rebus cor. § i.

l ¶ Proponemus. scilicet q. de here. insti. usque. t. q. de ob. et exinde usque ad. t. de act. acceur.

m ¶ Exposuimus. sed continuatio refertur. s. de rerum di. § singulorum.

n ¶ Et. pro id est.

o ¶ De usucap. scilicet mobilium ut patet. e. in prin. et. C. quibus ca. ces. lon. tem. prescrip. l. ij. sed in. ff. e. usucapio large sumitur pro toto ti. et maxime in. l. que. ut. s. de inte. na. § sed ius. tc.

Iure civili. id est vel. xij. ta. vel romanorum per excellentiam.

q ¶ Qui bona. quod presumitur ... si a domino credat se emere. ut. ff. de contrahen. emp. l. qui a quolibet. vel quia putat vendentem habere ius vendendi. ut. ff. de. re. sig. l. bone fidei emptor. quia bona fides presumitur semper. ut. ff. de proba. verius inspicitur autem in venditione duo tempora. scilicet tempus contractus. et tempus traditionis. in alijs autem contractibus tempus traditionis sufficit nec nocet posterior scientia. secus in pet. here. ut. ff. pro soluto. l. pe. et pro emptore. l. ij. et. C. de usuc. transfor. § sed tamen modo. ut. ff. de pet. here. sed et si. § quod si ab initio.

r ¶ Non erat. si enim erat dominus. et accipiens fit dominus per traditionem. unde non usucapit. ut. ff. e. sequitur. § lana. et de capt. l. in bello. § si quis servum. et. s. de rerum di. § per traditionem.

s ¶ Alia. cum sint multe cause iuste similes. ut. ff. de publi. l. i. § sed cur. usque ad. l. cum qui.

t ¶ In ytalico. id est in ytalia. non autem etiam provinciali. ut. C. de usuc. transfor. l. una.

u ¶ Nec rerum dominia. sed est ratio quare usucapio sit inducta. et alia. s. ut aliquis sit litium finis. ut. ff. pro suo. l. fi.

x ¶ Et cum sed placitum erat. id est cum istud placeret.

y ¶ Putantibus. ... bat. id est ... consultis.

z ¶ Ad inquirendas. vel amittendas.

a ¶ Prefata tempora. scilicet anni vel biennij.

b ¶ Resedit. scilicet in animo.

c ¶ Maturius. id est maturius.

d ¶ Defrau... ture. detur. quod iura nolunt. ut. C. de usufruc. corruptionem. et de prescript. xxx. an. l. fi.

e ¶ Certo loco. id est solo ytalico ut olim. ut. s.

f ¶ Constitutione. C. ... e. de usuc. transfor. l. i.

g ¶ Qua. scilicet constitutione.

h ¶ Quidem mobiles. et se moventes. ut. ff. de. v. sig. moventium.

i ¶ Per triennium. que tempora tam prescriptionum quam usucapionum continua sunt ut. ff. e. nunquam. § i. et in usuc. sufficit tetigisse ultimum diem in prescript. vero querit de momento ad momentum ut. ff. e. l. in usuc. et. ff. de act. et ob. l. in omnibus. et est ratio. quia usucapio favorabilis est prescript. vero odiosa. ut. C. de edic. di. adri. tol. l. fi.

hactenus ius habere intelligitur. ut ipse tamen inhabitet. nec hoc ius ad alium transferre potest. et vix receptum esse videtur ut hospitem ei recipere liceat et cum uxore liberisque suis. Item libertis necnon personis alijs liberis quibus non minus quam servis utitur. habitandi ius habet. Et convenienter. si ad mulierem usus edium pertineat. cum marito ei habitare liceat. ¶ Item is ad quem servi usus pertinet. ipse tantum opera atque ministerio uti potest. ad alium vero nullo modo ius suum transferre ei concessum est. Idem scilicet iuris est et in iumento. ¶ Sed si pecoris vel ovium usus legatus sit. neque lacte. neque agnis. neque lana utetur usuarius. quia ea in fructu sunt. ¶ Plane ad stercorandum agrum suum pecoribus uti potest. ¶ Sed si cui habitatio legata sive aliquo modo constituta sit. neque usus videtur. neque usufructus. sed quasi proprium aliquod ius. quam quam habitationem habentibus propter rerum utilitatem secundum marcelli sententiam nostra decisione promulgata permisimus. non solum in ea degere. sed etiam alijs locare. ¶ Hec de servitutibus et usufructu et usu et habitatione dixisse sufficiat. De hereditatibus autem et obligationibus suis locis proponemus. ¶ Exposuimus summatim quibus modis iure gentium res nobis acquiruntur. modo videamus quibus modis legitimo et civili iure acquirunt.

De usucapionibus et longi temporis prescriptione.

Iure civili constitutum fuerat. ut qui bona fide ab eo qui dominus non erat cum crediderit eum dominum esse rem emerit. vel ex donatione aliave iusta causa acceperit. is eam rem si mobilis erat anno ubique uno. si immobilis biennio tantum in ytalico solo usucapiebat. ne rerum dominia in incerto essent. ¶ Et cum hoc placitum erat putantibus antiquioribus dominis sufficere ad acquirendas res suas prefata tempora nobis melior sententia resedit. ne domini maturius suis rebus defraudentur. neque certo loco hoc beneficium concludatur. et ideo constitutionem super hoc promulgavimus. qua cautum est ut res quidem mobiles per triennium usucapiantur. immobiles vero per longi temporis possessionem. id est inter presentes decennio. inter absentes. xx. annis usucapiantur. et hijs

in fi. et. ff. de lib. et postu. l. cum quidam. ... mitur. ut. ff. de dam. infec.

k ¶ Id est. quamque longum tempus aliter po... si finita. § non autem. Item aliud in personalibus act. ut. C. qui non ob. lon. te. p. neque. et de con. pec.

l ¶ Presentes. scilicet in eadem provincia degentes. sed absentes in a... l. ij. lia. ut. C. de prescrip. lon. te. l. fi.

m ¶ Usucapiatur. proprie pro mobilibus

accipitur impropie p immobilib. quatuz ad huc. t. sic. ff. de offi. p cosul. l. ij. differetia eni locoz re. vt. C. de tem p. inter-

a Non solu ex re. super vacuam Accur.

b Dnium rex ex hac lra voluit dice. m. q pscp. x. vel. xx. an. dniuz queratur p eo est. ff. e. l. eum qui in fi. i. Rsp. b. tradicit ar. ff. de iure. h duo. C. i. et. C. de pscrip. xxx. an. si quis emp. in pri. et e ar. p. b. ff. de pig. act. l. i. C. cu pdium. et. C. d pig. l. usuca. et qd h dz. m hjs modis referas. sm. b. ad vsuc. tm. p quá sm oms dnium qritur in. C. de pact. l. tradicoibz. vel qd dic dniu pomtur pprie quatu ad vsuc. impropere vero quatu ad pscripe. hoc e p effcu dnij sez vt possidetes habeamus exceptoem. non possidentes habeamus act. vt. ff. de acquire. rex vo. rem in bonis. ut. C. de pscp. xxx. an. si qs emp. in pri. et est raco quare vsuc. magis vo minuu queratur. qa mobiliu rex vilis e possessio. ut. ff. de acquire. pos.

e Justa ca. si rem. vel quasi vt dicemus q. e. C. error.

d Sz nullo tpe. etia. lx. annoz. ut. C. de pscrip. lon. tep. que p lib. vo. l. fi.

e Sacraz. nisi desmat esse sacre vel religiose. q fieri pt. ut. ff. de reli. cu loca.

f Sel huu fugitiuu. qui facit furtu furipi? vt. C. de seruis fugit. l. i. hj nu quid. xxx. an. fugitiuus vsucapiat. Rsn. nó cu possessio retineat. vt. ff. de acqre. poss. l. i. C. p huu. et. l. rem q in fi. g nó currit vsucapio possidetu. ut. C. de pscp. xxx. an. l. male. nisi ex tuc qn ab alio incipiet possideri vel steterit diu. qa ex tuc desinit possideri. ut. ff. de acquire. poss. l. iij. C. si seruus. et l. p eu. C. p huu.

g Furtiue res. vi expulsiua non

h Nec si pdicto. sez trienij. vel. x. vel. xx. an. sed. xxx. vel. xl. an. possunt. ut. C. de pscp. xxx. vel. xl. an. l. omes. et. l. hcuti. et de an. ex. l. i. C. ad hoc.

i. Possunt. nisi purgato vico. vt. j. e. C. aliqn.

k Furtiuaz. filis ro qa lex vult. vt. s. qui mau. nó poss. in pri. Sn illud. Sic volo. sic iubeo. sit p rone volutas. Est ta alia raco qa res vico se fut. ut. j. e. C. nouissime. ter. nec suffic expulisse.

l n possessaz. sez si expulit ta possi ut. ff. e. seqtur. C. si tn vi.

m Quod aut pertinet. sez tatum. Accursius.

n Nam hjs. s. possessoribz violentis ta furiosis.

o Alia rone. nó q pualet gnalis raco. speali. sic. s. de nupe. C. affinitatis. et. C. socru. ar. dta. ff. de eden. quedam.

p Sz nec vllus. C. q me. ca. l. si vi. vel me. dta. Jo. hic de impulsiua. ibi copulsiua. que volutate lz coactá hz in se. vt. ff. q me. ca. si mulier. C. pnlt.

q Sn ta in rebz. qa in rebz mobilibz alienis fit furtu dtractá. vo. ut j. de ob. q ex delic. nas. C. i. et ex eo fit furtiua. et sic nó vsuc. vt. s. pxe. vn seqtur q iure mo. te. hj vidt

r Cópetat. q elpa auctoris nó comitet. i. nó seqtur accipente. ut. ff. de diu. et te. p. l. an vicin. et. ff. de excepe. vo. l. apd. C. si cu legtia. Rsp. si vicin e rei comitatur vt h. si p sone comitatur in vniuersu succedetez. vt. C. de acqu. poss. l. fi. si in re singlare succedat nó comitatur. vt. ff. de excepe. vo. l. apd. C. de auctoris. et. C. de pi. et co. rei vend. l. volu. n qn vtee accessione tpis eius. ut. ff. de acqui. pos. l. pop. C. fi. hj hodie vicin p sone nocet singulari successori. p aut. male

s Si heres. fidei. sic. ff. e. pt. et. l. seqn.

t Accipiti. an ipe heres vsuc. t. phrede. Rsn. nó. vt. ff. de diu. et te. p. l. cu heres. alij dta. si vellet ex sua p sona dtinuare pos. ut. C. de ps. lo. tep. l. i. qd falsu est. qn g locu hz vsuc. phrede. cu nec in suis hredib locuz heat. ut. ff. p her. l. ij. C. filiu. et. C. p here. de. l. michil. Rsn. qn de functus retinebit aliq quá rem credes sua. ul nó vsucapiebat qa deficiebat ti. et heres est extraneus. Accur. alia. nam ta hic iustus est titulus. vt. ff.

t Dotis. p filia. vel pro vote. l. i. Accur.

u Ite nó dmittit. et ita vsucapitur. hj nóne fuit in iure erratu. vt. s. de rex di. in pecudum. g vsuc non pcedit. vt. ff. e. nuqd in pnci. et. l. si fur. C. i. Rsn hic erauit tradens. ibi accipiés. ex illis. l. collr. vel nó p dest sed nó nocet.

x Furtu enim. sed p vo q sme affectu furtu nó dmittitur. nam in interdicto vn vi meidit sme affectu qd smile est furto. g et furtuz fit sme affectu. vt. C. vnde vi querebatur ibi et gnali. et ibi cu talis te. Rsn. in interdicto est affectus. lez nó cotra pso nam certam. sed hoc suam esse credebat.

Accursius. florentinus.

modis non solu in p talia. hz etia in omi terra q nro impio gubernatur. dniuz rex iusta ca possessioms pcedete acquiratur. Sz aliqn etia si maxime quis bona fide re possedeit. nó tn illi vsucapio vllo tepe pcedit. veluti si quis liberu hoiem vel rem sacra vel religiosam. vel huu fugitiuu possideat. furtiue qz res ta qvi possesse fut. nec si pdcó lógo tpe bó fide possesse fuerit vsucapi pnt Nam furtiuaz rex lex. xij. tabulaz. alex atilia imbiebent vsucapione. vi rex possessaz lex iulia ta plaucia. Qd aut dcm est furtiuaz et vi possessaz rerú vsucapione p leges prohibita esse. nó eo p tinz ut nec ipe fur qui ve per vim possidet vsucape possz. Nam hjs alia róe vsucapio nó oprit. qa sez mala fide possidet. Sz nec vllus alius qui ab eis bona fide emerit vel ex alia ca acceperit. vsucapiedi ius hz. Vnde in rebz mobilibz nó facile pcedit ut bone fidei possessoribz vsucapio oprat. Na qui sciens alienam rem vendiderit. vel ex alia ca tradideit. furtu eius omittit. Sz tn id aliqn alit se hz. Nam si heres rem de functo comodata. aut locata. aut apud eu deposita existimas hereditaria ee. bona fide accipieti vendiderit aut donauerit. a dtis noie dederit. quis qui accepit vsucapere possit dubiu nó est. Quippe cu res ea in furti viciu nó ceciderit. cu vtiqz heres qui bona fide tanq suá alienauerit furtu nó omittit. Ite si ille ad que ancille vsusfructus pt. partu suu esse credes. vendideit aut donauerit. furtuz nó omittit. furtu eni sme affcu furadi non omittitur. Alijs qz modis accide pt. ut quis sme vicio furti rem alienam ad aliqué transferat. et efficiat ut a possessore vsucapiatur. Qd aut ad eas res q solo cotinetur expedit. ius ita pcedit. ut si qs

x Nõ ɔmittitur. sic ī. de obli. que ex delic. nas. §. placuit.
y Alijs. ut si iusto errore credam me heredē cū nō sim. ut. ff. e. potest. Itē michi legatū cū sit adeptuz. ut ī. de act. §. si quis agens. sic. ff. pro legato. l. iiij. in si. et alias vbicūq; quis putat
z Quod aūt ad eas res. hucusq; de vsu reruz rem suam. mobilium dictū est. nūc pcedit ius immobiliū.

loci vacātis possessionem ꝓpter absentiā aut negligentiā dñi. aut q: sine successore decesseit sine vi nāsciscat. qui q̄uis ipe mala fide possidet. q: intelligit se alienū fund̄ occupasse. tñ si alij bona fide accipiēti tradideit. poterit ei lōga possessione res acquiri. q: neq; furtiuū neq; vi possessū accēpit. abolita ē enim quorundā veterū sñia. existimātiū etiā fundi loci ve furtū fieri. et eoꝝ vtilitati qui res soli possidēt prīncipalibꝰ ɔstōnibꝰ ꝓspicit. ne cui lōga ⁊ indubitata possessio debeat auferri. Aliqñ etiā furtiua vel vi possessa res vsucapi pt. veluti si in dñi ptāte reuersa

a Vacantis. locus interdū plenus vt q̄ possidetur. interdum semplenus. ut ille in quo aliq̄s est cā legatoꝝ vel rei ꝑm cā. ut. ff. de acquir. poss. l. iij. §. si. et de act. empti. l. ij. §. i. interduz vacuꝰ et ꝑ tribꝫ modis. ut hic. sic. ff. de acqui. pos. l. si id qd.
b Propter absentiam. ꝑ ꝑ vid̄r falsuz q: ꝓpter absentiā amittatur possessio. ut. ff. de acquir. pos. clā. §. q̄ ad nudinas. ꝑ. Rñ. ꝑ ꝓpter effectū absentie. s. sez obliuionē. ut q: longo tpe absuit pñsumitur q: ꝓ derelicto habuit. tps eni indu cit obliuionē. etiā obliuiōe amittit. ut. ff. de dā. infec. l. si finita. §. nō aūt qd tps erit in iudicis arbitrio. ut. ff. de iur. deli. l. i. §. si. et. l. se. dūmō longū sit ⁊ obliuionē inducat ⁊ aim retinēdi habere desinat. ut. ff. e. l. furtū. §. i. et. ff. de acqui. pos. queadmodum.
c Aut negligētiam. tantā vt respuat rei poss. qd facile fit. ut. ff. de acquir. poss. si quis vi. §. i. et. §. differētia.
d Successore. idē ⁊ si cū successore dūmō non fuerit apphensa. vt. ff. de acquir. poss. cū herēdes.
e Longa. sez. x. vel. xx. an. ꝑ hic. §. duabꝫ rōnibꝫ est hodie correctus. nā pñsumitur hodie talis possessio violēta. ut. C. vñ vi. ɔquerebatur. ḡ nō hꝫ locū hec pscripcō. ut. s. §. furtiue. Itē alia rōne q: bona fides desideratur ab vtraq; pte. alias. xxx. an. tm pscpcō currit. ut in aut. ut spon. lar. §. rursus. e Accepit. et vere nō furtiue
f Abolita. id ē pempta. in de abolitio. i. accusacōis pempcō.
g Locive. i. ptis fundi. ꝑ fundus totus d̄r. ut. ff. de v. si. l. locꝰ.
h Furtū. et ē simile. ut. ff. e. l. queritur. Sꝫ ɔtra. ff. de furt. si q̄s vxori. §. si sulfurarie. et. l. si certe. So. ibi. non loci. sed terre que eximebatur furtū fiebat. et q: sbicit ⁊ eoꝝ ⁊c̄. sic ɔstrue ⁊ ꝓspici. pñ. cō. ne cui eoꝝ qui so. res lon. ⁊c̄. et sūt hec pñcipales ɔsti. ut. C. de pscp. lon. tē. p totū. t. ac. bus stare nō potest qd hic d̄r.
i Aliqñ vsucapi. duabꝫ rōnibus. Prima q: desīit esse viciosa vñ non erit mirabile q: qd vid̄r velle inducē ɔtra id qd ē. s. e. §. furtiue. Rñ. dic furtiua vel vi possessa sez quōdam. Scda q: dñs nō vsucapit cū sua sit. nec alius ab eo accipiēs. cū transeat dñium. ut. ff. e. sequitur. §. lana. ꝑ. Rñ. vsucapi pt. i. vsucapibilis est. ut si ab aliquo nō dño alienat. nō ɔmittēte furtū eius. vsucapiat ēptor.
k Dñi. vel q̄si vt tutoris vel creditoris si alienam rem debitor obligauit. ut. ff. e. sequitur. §. si pupilli. et ꝓ soluto. l. si. aliud si suā. ut. ff. e. sequitur. §. si rem. Accur.

l Reuersa. vel quasi. ut. ff. de furt. quātis. et ita q: non possit ab eo auelli. ut. ff. e. sequitur. §. tunc. m Res fisci. i. imperij.
n Nō potest triennio mobilis. vel. x. vel. xx. an. immobilis. idē in primo mali pñcipis. ut. C. ne rei dñice. vel tēp. l. si. idē in re ecclastica. ut. C. de sacro san. ec. l. si. pscribūtur tñ dc̄e res spacō. xl. an. excepta re mobili ecclastica nō sacra. que triennio vsucapit. ut. C. de pscp. xxx. an. omēs. et in aut. de ecc. ti. §. ꝓ tēporalibꝫ. coll. ix. ⁊c̄. hec ɔstō innouat ɔst. col. viij. Itē exceptis publicis q̄ in vsu publico deputata sunt. vt. ff. de via pu. l. viā. Itez res pupilli non vsucapit. ut. ff. de acquir. rerū do. bo. fi. §. nec interest. Itez res filij a pr̄e alienata. n̄ xxx. an. a tpe quo ē sui iur. ut. C. de annali ex. l. i. in fi. et in aut. de nupc. §. si vero expectet. Itē res data pñdi ɔtra. l. iul. repe. vt. ff. ad. l. iul. repe. q̄ ɔtra. l. Itē fundus dotalis. ut. ff. de fundo. si fundum.

fuerit. tūc eni vicio rei purgato pcedit eius vsucapio. Res fisci nr̄i vsucapi nō pt. Sꝫ papinianus scpsit. bonis vacātibꝰ fisco nōdū denūciatis. bona fide emptorē traditā sibi rem ex hijs bonis vsucape posse. et ita diuus pius ⁊ diuus seuerus. et antoninus rescripserūt. Nouissime sciendū est. rem talē esse debere ut in se non habeat viciuz. ut a bone fidei emptore vsucapi possit. vel q̄ ex alia iusta cā possidet. Error aūt false cause vsucapionē nō parit. veluti si quis cū nō emeit. emisse se existimās possideat. vel cum ei donatum non fuerit q̄i ex donatione possideat.

o Bonis. sez alicuꝰ morientis sine herede. cui succedit fiscus. nō idē in ciuitate. ut. C. de bo. na. l. i. et. l. vacantia. li. x.
p Denunciatis. ab aliquo. cū varie sint cause ex quibꝫ ad fiscum denūciatio fieri solet. ut. ff. de iur. fis. l. i. in pñ.
q Traditā. s. ab eo q̄ accepat poss. hoꝝ bonorū.
r Vsucape. sez triennio. vel. x. vel. xx. an. cū hēat. t. si aūt. t. nō hꝫ. et vult ex tpe dilacōnis sibi ɔputare tpus. hꝫ. iiij. an. ut. ff. de iur. fis. l. i. §. diuus. et de diuer. et. t. p. l. inter. §. i. sed si ex tpe ex quo ceperūt ad fiscū ptinere. xx. an. hꝫ. ut. ff. de iur. fis. l. i. §. pscpcio. et hec vera sūt siue in re singlari siue in vniuersitate. et sic loquitur. ff. de pet. her. l. si putator. §. si quis a fisco.
s Nouissime. i. in vltimis. ut breuiter dicā. sic. s. de suspec. tu.
t Viciū. vel quasi. ut. s. ꝓx. §. ꝑ aliqñ fūt viciа vt q: furtiua vel vi possessa vt. s. e. §. furtiue. nūquid pcaria possessio ⁊ viciosa. Rñ. nō. ar. ff. ɔñi di. l. ɔñia. §. inter p. Nūq̄d est litigiosa. Rñ nō. vt. C. de pscp. lō. tē. l. i. Nūquid cladestina Rñ. non d̄r res clamdestina aliq̄. l. ꝑ possessio. quidaz tñ dicunt oñia sup dcā esse vicia reꝝ. vt ar. ff. de acquir. pos. pōp. §. cū q̄s. . §. nouissime.
u Error. de errore facti loquitur. idē magis in errore iur. ut. ff. e. l. nunq̄. sed hic error facti qñq; pdest. ut. ff. ꝓ emp. q: vulgo. et. ff. ꝓ legato. l. ꝓleg. et. ff. ꝓ soluto. l. iij. et. ff. ꝓ suo hoiem. in quibꝫ casibꝫ dicit quidā locū habere. t. ꝓ suo. et tñ in hijs ⁊ in alijs qui a lege specialiter inueniūtur. vt. ff. de iur. do. l. ꝓculus. ꝑm az. nos idez ꝑm Jo. in oñibꝫ ⁊ de hijs gr̄a exempli posuit lex et. t. empti. vel simili vsu capietur nō ꝓ suo tñ ut tamē in empcōne iustiorē errorē exigamus. ut. ff. ꝓ emp. l. ij. et. iij. in pñci. Item quid si nō errat sed scit. Rñ. non potest sibi causam possessionis mutare. vt. ff. de acquir. poss. l. iij. §. illud. et. ff. e. non solū. et. §. q: vulgo. Accursius. florent.

a Diutina. scz. x. an. inter pſentes. vel. xx. inter abſentes. vel triennij. ut. ff. q̃ r a quibz. hj cũ fidei. C. aristo. et. s. e. in pri. huius. r. et. C. e. l. diutina. iure ciuili. to. poſſ. iure proprio. vtj. de to.

b Et hẽdi. heres. poſſ. C. quod autem. A ecur.

c Cõtinuatur. niſi ipi hẽdi tradita ſit poſſ. ut. ff. e. eius. alias

d Sciat. ff. de acquir. rer. do. q̃ ſitũ. ij. hr. ꝛtra. So. ibi hẽres. heres ſciebat rem eſſe eius qui cãm a teſtatore hz vt legatarij qd̃ nocet. at hic alterius ſciebat qd̃ non nocet ad vſucapi.

e Noſtra oſtõ. ut. C. de vſuc transfor. l. i.

f Similiter. non ſolum in pſcripc.

g Interwenditorez qz tpa. ſcz vt obtinuentur. hj m hz differt qm. ti. ſmgl'ari vtrũq; ſcz emptorẽ r wenditorẽ bona fidẽ habere opz. vt. ff. p emp. l. ij. C. ſi eam rem. alias ꝛtra. ſecus in vmũſali. r. ut hic. et eſt rõ qz ſi heres nõ adiſſj. hẽditas opleret. ut. ff. e. nũq;. C. vacuũ. et qz ẽ eadẽ pſona. ut in aut. de vi. et vi. ar. ius. et ocor. cũ hz. C. ff. p emp. l. ij. C. emptori. et. C. ſi defunctus. et fit hẽc cõuẽtio ad lucrũ et ad dampnũ. vt. ff. quẽs admodũ fuit. amt. l. ſi alia. C. rẽpus.

h Edicto. i. pcepto. gnali. alias ptor dicitur edcã. vt q̃ metus. vt. ff. q̃ me. e. l. ſi mulier. cũ r ſmiles.

i. A fiſco. vt a procuratore imperialiũ rerum. nam de primomalibz dicit. j. e. in fi. ac.

k Emit. ſ. a fiſco vẽdente vt ſuam. a quo edcõ res mmor exciprũtur. vt. C. ſi adũ. fiſcũ. l. fi. ſi aũt vt aliena. vt qz ceſſatũ eſt in ſolucõne tributorũ tria erigũtur. vt q̃ ſit debitũ r q̃ ceſſatũ. vt. C. ſi aduer. fiſcũ. l. fi. et. C. ſi ꝓter pu. pen. l. fi. et. ij. hr. forte bienmio. ut. ff. loca. et cõ. l. quero. C. inter. Itẽ tercõ q̃ res ſbhaſtetur. i. pconizetur. vt. C. ſi ꝓter. pu. pen. l. fi. A ecur.

l. Memorie. vt. C. quadri. pſcrip. omes.

m Bene pſpexit. corrigendo edictum diui.

n Stati. vt. ff. de pet. hẽd. nec vllaz. C. Itẽ ſi quis. ꝛtra. So. ibi in vmũſitate. hic in re ſmgl'ari loquitur. alij dicũt q̃ hic corrigit. et eodẽ mõ ſcz pmo r nõ ſcõo. hr. ad. l. C. de hẽd. ven. l. i. Itẽ

o Quadriẽnũ. ñ ſit mior vel rei pu. cã abſens. vt. C. de reſti. mli. l. ij. ibi erãt res fiſci. ex hac lege. ſm Io. ſed. p. m rẽ

p Actõnes. hj que. hẽn. odi. dabat hic nõ dño ꝛtra dñm.

q Noſtra oſtõ. C. de quadri. p. bene a zenone.

r A noſtra. i. priuata nra ſubſtãtia. ſed ſupra de fiſcali dixi. vt. C. de quadri. pſ. bene a zenone.

De donacõe cã mortis. Rica

Et aut acquiſicõis. ſcz de ire ci. nã p ſti. tm ꝛtrahebãtur ſcz donacõ. q̃ ſcz ſtipl'acõ eſt de iure ci. hj hodie nudo fit pacto. vt. C. e. h qs aũt. C. fi. et j. de act. C. de oſtituta. vel dic eã eſſe de iure ci. approbacõe nõ inuencõne. hj ire gen. ut. s de rerũ di. C. p tradicõez. vel dic ſui origo fuit de ire. gen. vno mõ ſcz p tradicõez. ac poſtea de ire ci. fuit ille modus approbatus. et alius admũctus ſcz p ſtipl'. tercõ p uſtinianũ addit̃us ẽ tercia puta nudũ pactũ.

t Et nõ mortis. ſed large. hec duo mẽbra accipiuntur. et in textu mi deſt r ꝓprie pomtur gnia. na mſtre ſpẽs ſub qualibz cõtinẽtur. et hoc approlo vel accipe ſtricte pro duabz ſpẽbus tm donacõem ſcz ſimplicis inter viuos r ſmplicis cã mortis r adde alias donacões. ut legatũ vt j. de l. in pri. Itẽ donacõnes ꝓter nupẽ. vt. j. e. C. eſt et aliud. Itẽ r qd̃ eſt j.

u Mortis. C. ſi. ſcz inſtãtis vel future vt. ff. e. l. ij. et. iiij. et. v. et. vj. ſiquidem vbiqz mors timẽda ẽ. cũ eius dies incertus ſit. vt. ff. e. ſenatus. C. mortis. et de odic. et. de. l. i.

x Si qd hũamtus. id ẽ ſi moriatur. ut. ff. de. v. ſig. in vulgari. C. fi. et dz hoc exp'mi alias nõ eſt mortis cã donacõ. vt. ff. e. ſeya.

y Superuis. C. fi. xiſſet. id eſt cõualuiſſet ita tribz modis reuocatur. vt hic ſbic. et. ff. ſi cer. pe. nõ ocs.

z Pemtuiſſj. quia volũtas eſt ambulatoria. vt. ff. de adim. le. l. iij. in fi. et qz donacõ eſt ob causam. ſcz ſi moriar. et ſic poſſum pemitere. ut. ff. e. ſenatus. C. i. in fi. et. ff. de odi. cã da. l. iij. C. ij.

a Per omia. ſb audi fere vt ſtati dicet. nam multus differũt.

b Ad exemplũ legatorũ. quantũ ad vim r poteſtatez. qz hẽc legata morte ofirmãtur. ita donacõnes causa mortis. ut reuocari non poſſmt. Accurſius.

c Donacõmis. ſcz ſmplicis. et inter viuos. alias nulla eſſj huiusmodi diſtinctõ. cum omne legatũ ſit donacio. vt ptz ex diffinicõne eius. ut. ff. de l. j. l. legatum.

putauerunt ſibi quaſdaz opte actõnes. Nra autẽ õma oſtõ quã nup pmulgauimus. etiã de hjs q̃ a nra. vel venerabilis auguſte domo aliq̃d accepimt. hec ſtatuit q̃ in fiſcalibz alienacõmbz pfate zenomane oſtitucõmis obtinẽtur.

De donacõmbz

Dot r aliud genꝰ acquiſicõms. donatio. Donacõnũ aũt duo ſũt gnia. mortis cã. et non mortis cã. Mortis cã donatio ẽ. q̃ ꝓter mortis ſit ſuſpicõem. cũ quis ita donat. ut ſi quid hũamtus ei obtigiſſj. hẽat is qui accepit. Si maũt ſuperuixiſſj qui donauit. accipet. vel ſi eũ donacõmis pemtuiſſj. aut ꝓ decẽſſerit is cui donatũ ſit.

Hee mortis cã donacõnes ad exemplũ legatorũ redacte ſũt p omia. Nam cũ prudẽtibz ambiguũ fuerat. utrũ donacõms an legati mſtar eam obtinere oporteret et vtriuſq; cauſe quedã habebat mſigma.

ita tribz modis reuocatur. vt hic ſbic. et. ff. ſi cer. pe. nõ ocs.

z Pemtuiſſj. quia volũtas eſt ambulatoria. vt. ff. de adim. le. l. iij. in fi. et qz donacõ eſt ob causam. ſcz ſi moriar. et ſic poſſum pemitere. ut. ff. e. ſenatus. C. i. in fi. et. ff. de odi. cã da. l. iij. C. ij.

a Per omia. ſb audi fere vt ſtati dicet. nam multus differũt.

b Ad exemplũ legatorũ. quantũ ad vim r poteſtatez. qz hẽc legata morte ofirmãtur. ita donacõnes causa mortis. ut reuocari non poſſmt. Accurſius.

c Donacõmis. ſcz ſmplicis. et inter viuos. alias nulla eſſj huiusmodi diſtinctõ. cum omne legatũ ſit donacio. vt ptz ex diffinicõne eius. ut. ff. de l. j. l. legatum.

d Habebat. scz donacō causa mortis. nā cū donacō inter viuos hz insignia vt sit liberalitas cū legato vt morte ofirmetur et vt retrahatur falcidia. vt. C. ad. l. fal. l. fi.

e Retrahebant. sbaudi et alij. et aliud. discrepat a legatis.

f Fere legatis. fere dic qz in quibusdaz ecce enī si donas in annos singulos. donacō vna est. sz legata plura. ut. ff. de donac. cā mor. senatus. C. fi.

Item legatū ab hede sp traditur donacō vl ab sz vel ab alio. ut pz ex diffinicōe ēj. de le. impi. Item in donac. obligatur donās. in legato nō. Item si testamētum accuso pdo legatum. nō donacōem. si tn accuso vt falsū. vt. ff. de hijs quibz. vt m dig. post legatū. C. qui mortis. Item aliter sbstituitur in legatis fm quosdā. ut. ff. de donac. causa mor. si cui mor. et del. ij. ut heredibus. Item filiusfa. donat. sz nō legat. ut. ff. e. tā hijs. et j. q nō ē pmis. fa. tes. in pri. Item m legato tria tpa ofiderātur. vt sit capax lgatarius. ut j. de hed. qua. et dif. C. in exneis. m donac. nō. ut. ff. de donac. e. mor. l. in mortis. Item qz plegato datur mēdcm quoq le. nō. p donacōe qōdie vt in suma. C. q lega. l. i.

h Constō. scz coram quibz testibz scptura interueniente vel nō. ut. C. e. l. fi. suma. id ē i. Et in vt breuit de hac donac. expediamus. ut. ff. e. l. i.

k Habere. scz si supvixerit. ut. ff. e. senatus cō. C. i.

l Sicz apud. i. sic et recitat poeta homerus. q elematus dās vbis expsse donauit.

m Alie. nūc psequitur aliud genus.

n Donacōes. dictū est de donac. cā mor. nūc d donac. simplici. i. inter viuos dicit.

o Temere. ideo dic temē. qz qnqz reuocatur. ut j. e. C. scēdū.

p Solūtate. etiā nudo pacto. ut. C. e. si quis. ar. C. fi.

q Manifestauerit. scz p vba futuri tpis. vt dabo vel donabo. adimstar sti. ut. ff. de v. o. l. v. C. stipulacō. vel pēntis tpis. vt do vel dono. cū nudo pacto fiat. et pactū etiā fiat p vba pēntis tpis. ut. C. e. si quis. ar. C. fi. et. ff. de pact. tale. accur.

q Vendicōmis. ex hvbo dicebat. M. vendito tē pcise teneri ad rem tradendā. sic. ff. de v. ob. vbi aūt non apparet in fi. Sotra. scz vt mteresse dando liberetur. ut. ff. de act. emp. l. i. et similitudo que hic fit. est in sz vt sicut necitas impōitur venditori

ad aliquid. sicz donāti. lcz a pncipio nullus cogebatur alias tenebatur. vt. C. de act. et o. l. sic. Sz nunquid donator de cuictōne teneat. Rz. si incepita tradicōe nō. vt. ff. e. l. aristo. in fi. si a pactōe. sic vt. C. de int. do. l. i. r

Constō. vt. C. de donac. l. si quis ar. C. fi. s

Et si nō tradātur. i. si tradere noluit donator. ac.

t Necessitas. p od ex. l. que stricti int. est. C. e. cū qui. et. C. e. si quis. ar. C. fi. ac.

u Dispositōes. id ē eoz qui ānos fuerit et nra etiā pma. ut. C. e. scimus. m fi.

x Constō. ut. C. e. l. pnst. in fi.

y Insinuacōe. id ē scriptura fcā in pntia publicaz psonaz. et in actis. vbi supfluū ē testes adhibere. cū publica monumēta sufficiāt. ut. C. e. l. data. et. l. in donacōibz.

z Inuenit. s. nra cōstitucō vt si donetur in redēpcōe captiuorum. vel a mgro militum donetur militibz. vel in refectōne dom? denetur alicui. vt. C. e. l. pnst. idez et si donet imperator. vel ei donetur. ut. in aut. de nō al. C. si mmus. col. ij. et in aut. ut non fiat. pp. C. fi. col. v. Item in donac. pter nup. ut in aut. vt. spō. lar. col. ix. in pri. Item in remissione vsuraruz futuri tpis. ut. ff. e. modestus.

a Minime. nus. lcz quingentoz solidorum sumā excedat.

b Aliter. al. alia velut ne plēs donacōes diuersis tpibz facte eo aceruētur. ut. C. e. l. scimus. C. fi qs aūt.

Item vt hij qui pecuniā recipiūt in redēpcōe captiuoz. inrēt se ibi bona fide expendere.

Iozz vt sacro dni domus. qō dirimatur. vt. C. e. l. pnst. in fi.

e Scēdum p nram cōstitucōnem. vt. C. de reuo. do. l. fi. Accursius florent.

d Ex causis quīq. s. si vt atroces iniurias in eū effundat. vel impias manus inferat. vel graue damnū in bonis. vel vite piculum intulit. vel si legi dicte in donādo nō paruerit. vt. C. de reuo. do. l. fi. sed donacō libero facta solo obsequio non pstito reuocatur. aliud in libertate. vt. C. de reuo. do. l. i. et de li. cā. l. solo. et est hic ar. pro dno. vt hijs causis possit reuocare feudum. sic in aut. vt lib. tree. C. hac aūt. et de li. ag. l. alimenta.

e Est aliud introductum. vt. C. de donac. ante nupc. p totū. t.

f Habebat. et hodie hz si fiat donacō pus. nam et postea fieri potest. vt j. e. C. si pater. Accursius. florentinus.

et alij ad aliud genus eā retrahebāt. a nobis ostitutū est ut p omia fere legatis onumerētur. et sic p cedat quē admodū nra constitucō eā formauit. Et in suma. mortis cā donacō est. cū magis se quis velit hre. qp eū cui donatur. magisqz eū cui donauit qp hxe redē suū. sicz apud homerū thelematus donat pirreo. Alie aūt donacōes sūt. q sine vlla mortis cogitacōne fiūt. quas inter viuos appellamus. q omino nō opātur legatis. q si fuerint pfcē. temē reuocari nō pnt. Perficiūtur aūt cū donator sua voluntate scptis aut sine scptis manifestauerit. Et ad exēplū vendicōmis nra ostō eas etiaz in se hre necitatē traditōmis voluit. utz si non tradātur. habeāt plenissimū pfcm robur. et traditōmis necitas incūbat donatori. Et cū retro principū dispositōnes insinuari eas actis mituentibus volebāt. si maiores ducētozz fuerāt solidozz. constitucō nra eā quantitatē usqz ad quingētos solidos ampliauit. quā stare etiā sine insinuacōe statuit. Et quasdā donacōes inuenit. que penitus insinuacōem fieri minime desiderāt. sed in se plenissimā hnt firmitatem. Aliter insup mlta. ad uberiorē exitū donacōnū inuenimus. q omia ex nris ostitucōnibz quas super hjs exposuimus colligenda sūt. Scēdū est tn. qp si plenissime sint donacōnes. si tn ingrati existāt hoies in quos bnficiū collatū est. donatoribz per nram ostitucōz licētiā pstatuimus certis ex cauis eas reuocare. ne illi q suas res in alios otulerint. ab hjs quandā patiātur iniuriaz. vel iacturā. fm enūatos in nra ostitucōe modos. Est et aliud genus inter viuos donacōis. qō et veteribz quidā prudētibz penit? erat incognitū. postea aūt a iunioribz diuis pncipibz introductuz ē. qō ante nupcias vocabat. et tacitā in se odicōem habebat. ut

Dispositōes. id ē eoz qui ānos fuerit et nra etiā pma. ut. C. e. scimus. m fi.

x Constō. ut. C. e. l. pnst. in fi.

y Insinuacōe. id ē scriptura fcā in pntia publicaz psonaz. et in actis. vbi supfluū ē testes adhibere. cū publica monumēta sufficiāt. ut. C. e. l. data. et. l. in donacōibz.

z Inuenit. s. nra cōstitucō vt si donetur in redēpcōe captiuorum. vel a mgro militum donetur militibz. vel in refectōne dom? denetur alicui. vt. C. e. l. pnst. idez et si donet imperator. vel ei donetur. ut. in aut. de nō al. C. si mmus. col. ij. et in aut. ut non fiat. pp. C. fi. col. v. Item in donac. pter nup. ut in aut. vt. spō. lar. col. ix. in pri. Item in remissione vsuraruz futuri tpis. ut. ff. e. modestus.

a Minime. nus. lcz quingentoz solidorum sumā excedat.

b Aliter. al. alia velut ne plēs donacōes diuersis tpibz facte eo aceruētur. ut. C. e. l. scimus. C. fi qs aūt.

Item vt hij qui pecuniā recipiūt in redēpcōe captiuoz. inrēt se ibi bona fide expendere.

Iozz vt sacro dni domus. qō dirimatur. vt. C. e. l. pnst. in fi.

e Scēdum p nram cōstitucōnem. vt. C. de reuo. do. l. fi. Accursius florent.

d Ex causis quīq. s. si vt atroces iniurias in eū effundat. vel impias manus inferat. vel graue damnū in bonis. vel vite piculum intulit. vel si legi dicte in donādo nō paruerit. vt. C. de reuo. do. l. fi. sed donacō libero facta solo obsequio non pstito reuocatur. aliud in libertate. vt. C. de reuo. do. l. i. et de li. cā. l. solo. et est hic ar. pro dno. vt hijs causis possit reuocare feudum. sic in aut. vt lib. tree. C. hac aūt. et de li. ag. l. alimenta.

e Est aliud introductum. vt. C. de donac. ante nupc. p totū. t.

f Habebat. et hodie hz si fiat donacō pus. nam et postea fieri potest. vt j. e. C. si pater. Accursius. florentinus.

a Insecutum. de iure et de facto. b Quod. s. matrimonium.
c Sed pater. fieri. quibus non est prmis. fa. t. C. eetus.
d Cu augei. i. cu hs esse. e Tale. puta qa augeat dos ec an se.
f Permisit. s. diuus iustinus. ut. C. de donac. an nup. l. p.
g Et sequntia. alias sucemenia. sic. C. de ep. et cl. l. decreuim? .
et de offi. p. vr. l. i. in fi. et de defen. ci. l. defensores. Ar. stra. C. de
stipu. pec. l. ij. C. pnsit. et
. ff. de adim. le. l. iij. C.
h Constituis. sed.
mus. C. de donac. ante
nupc. l. fi.
i. Exequentur. si de
nouo fiat donaco. vel
dos post mrimonium.
vel dotis augeatur.
est equalitas. ut. C. de
dona. an nup. l. fi. C. si
igitur dote. si an mri-
monium poterat esse et
inequalitas. ut. C. de
pact. succ. l. ex morte.
hs hodie e equalitas.
an a post m stituedo
et in pactis lucro ut
quatu dat vxor in do-
tem. tm det in donac.
pter nup. maritus.
et hc hs fit dns dotis. sic
illa donacomis pter
nupcias. usufructus
tn habeat maritus.
ne accidat mrimonij
honeribus dote no hui-
re. na equitas sugge-
rit q dos debeat esse
ibi vbi sut onera mri-
monij. ut. ff. de iure do.
. l. dotis fructus. et. l.
plerusq. C. serui cu ta-
tu dem reddatur vxo-
ri. ex qua donacone
cosulitur mulieri so-
ma. si res totales no
existant. et qa no potu-
it alienare maritus.
eta ea sentiere. ut ij.
. t. pxi. in pn. hs al. iure
ypothece possit renuti-
are. vt. C. ad vell. l. ec.
et. l. habemus. et in aut.
siue a me. et sicut dos
vxoris sic talis dona-
cio iure reddit viro.
so. ma. cu sit eqlitas.
ut in aut. de eqli do. C.
. i. coll. vij. est a spon-
salicia largitas. qn spo-
sus sponse p verba de
futuro vel econtra do-
nat pure. no in respcu
dotis. que hlr sed. mri-
monij dos. ut. C. de donac. ante nup. l. cu veteru. et. l. fi. a sposo.
k Sed eta a tracto. hodie hs corrigitur in aut. de qli. do. coll. vij.
l Exemplo. sic. C. de pbac. l. exemplo.
m Nostra stoem. C. de huo dni. ma. l. i. C. ne aut. et. C. sm aut
n Comunes. scz vt libertates. p. l. fal. no mmutatur. so cius.

tuc ratu esse cu mrimoniu
fuerat insecutu. Ideo qz an
te nupcias appellabatur.
qd ante mrimoniu efficie-
batur. et nusqm post nupcias
celebratas talis donatio pcedebat. Sz pmus
quod diuus iustinus pr nr
cu augeri dotes a post nu-
pcias fuerat pmissuz. si qd
tale euenerit. eta ante nu-
pcias augeri donacoez. et
ostate mrimonio sua stitu-
cone pmisit. hs tn nome
incouenies remanebat. cu
ante nupcias quide vocabatur. post nupcias autem
tle accipiebat incremetuz.
Sz nos plenissimo fin
tradere sanctones cupietes.
et seqntia noia rebus esse
studetes. stituimus. ut
tales donacones non au-
geatur tm. hs eta stante
mrimonio minu accipiat.
et no ante nupcias. hs pter
nupcias vocetur. et dotibus
m h exequetur vt quemad-
modum dotes et stante mri-
monio no solu augetur. hs
eta fiut. ita a iste donacones
q pter nupcias introducte sut. no solu ancedat
mrimoniu. hs eo eta cotractu augeatur et stituant.
Erat olim alius modus
ciuilis acqsicois p ius ac-
cresscendi. qd est tale. Si
onem suu hns aliquis cu
ticio. solus libtate ei impo-
suit. vel vmdca vel testo. eo
casu ps eius amittebatur.
et socio accrescebat. hs cum
pessimu fuerat exeplo. et li-
bertate suu defraudari. et
ex ea huamoribus quod do-
minis danu inferri. seuerio-
ribus aut dnis lucru accre-
scere. h quasi mundie ple-
nu. pio remedio per nram
stos medei necru duxim?
et muenimus via p qua et
manumissor et socius eius
et qui libtate accepit nro
bnficio fruatur libtate cu
effcu pcedete. cuius fauo-
re et atiquos legislatores
multa a tra oes regulas
statuisse manifestu est. et
eo qui ea libtate imposuit
sue liberalitatis stabilita-
te gaudente. et socio in de-
pm obuato. preciuq seruu
sm ptem dominij. qd nos
dissimiuimus accipiente.

Quibus alienare lcz vel no

Accidit aliqn. vt
qui dns rei sit a-
lienare no possit.
et contra qui dns rei no sit.
alienade rei potestate ha-
beat. Naz dotale pdiu ma
ritus muta muliere p lege
iulia prohibetur alienare.

Ite vbi no valet test am tum. libertates non reuocatur. ut. ff. de
m offi. t. pap. C. hs an. et libtates. et. C. si. Item et. ff. de fideico. l.
gnaliter. C. si quis huo. o Cuius fauore. scz libertatis.
p Diffmiuimus. C. de dni. h ma. l. i. C. ne aut. et. C. sm aut. so
q Accipiete. vel eo depositu. vt. C. de dni h. ma. l. i. C. cius.
ne aut. et. C. sm aut socius. Et no q pellitur vendi. qd e spale
stra regula. vt. C. de
stra hr. emp. mutui.
et. C. de iure deli. l. nec
emere. qd plene no.
in aut. de fideius. C.
r Quibus pnsit.
alienare lcz vel no lz.
sbaudi. lcz no sint do-
mini. ut in lra dedae.
Accidit aliqn.
sic stmua. su-
pra dictu est
quo quis efficitur do-
minus iure gentiu vel
ciuili. hic tractare in-
tendit de quada spea-
litate que stingit co-
tra eos qui dnia rem
acqrut. gnale eni e
vt qui dns est pt ali-
enare. et q dns no est
alienare non possit. h
et i spealibus casibus co-
tingit stratu.
s Cotra dotale. scz
imexstimatum. vt. C. de
de rei vx. act. l. i. C. cu
lex. alias si extimat?
hs posse alienari. mi
extimaco fiet vt sciat
tur quantu valet. ut
. C. de iure do. quoties.
et. l. si inter vir. et do
fundo do. l. i.
t Predu. die dota
le vel qli. ut. ff. de fun
do dota. l. iij. et. iiij.
quid si res mobilis e
. Rz. pt alienari si ma-
ritus est solue do. ut
C. de h. pi. da. ma. li.
u Inuita. g ea nos
lete poterat. ut innu-
it. qd corrigitur stati-
x Prohibetur. mi
puocetur ad dnis
one fundi dotalis. ut
. C. de fun. do. l. fi. Ite
nisi ex necitate. ut. C.
de li. ca. l. i. Ite nisi ca
uniuersitate. ut. ff. de
fun. do. l. i. Ite nisi ver
tatur ad vtilitatem
mulieris. ut. ff. de iure
do. l. fi. Accur.
y Alienare. hoc large accipias. siue dnium mutetur siue ius
alij stituatur. ut. C. de rebus ali. vel no ali. . l. fi. et in aut. de non
ali. C. alienacois. et. ff. de fundo do. l. iul. Accursius.
z Ipsius. scz de iure gen. vt p tradiconem a ciuili. scz approba-
cione sm Io. Alij dicut de iure ca. scz fictione no iure gen. ut. C. de

iure do. in rebz. sed quod ibi dr iure naturali vxorē dñam esse. verū est pmeuo iure. quo dr quicqd calcauerit pes tuus tē nō naturali. i. inē gen. ſ rex dña dr quo ad spem. et quātum ex eis sustentetur. sicut filij dicūtur dñi rex prnap vt ⁊. de hēd. qua. et diff. C. fui. et. C. de furt. l. quāmis. et. C. rex amo. l. i. vel dña est mspecto exitu sic filius dr dñs. ut. ff. de li. et post. l. in suis.

a Corrigētes. in duobz capitis. et in alijs.

b Deduximus. nō. vt. C. de rei vx. act. C. et cum lex.

c Lex. scz iulia.

d Ytalice. i. in ytalicis phibebat alienacionē. et ꝗ erat pmū eius vicium.

e Inuita. ſ ea volēte dcedebat. et ꝗ eāt seōm vicium.

f Volente. silr phibeat. Accur.

g Utriqz. s. vicēo.

h Interdicta. qd si fiat. ſz. vendicat maritus cōstāte mrimonio dtra factū suū vemēs. cū fuerit dtra legem. ut. C. de ag. et cē. quēadmodū. et de rei ven. l. vtre. ſ dissoluto eo. mlier repetit. ut. C. de iurē do. l. in rebz. idē in plato eccie alienāte rem eccie. qz pt eā repetē platum durāte. vt ex de rebz ec. non ali. C. si quis pbrōr. i. Neqz speciale. ut suo fauori non possit renūciare. qz etiaz rei pu. interest. vt. ff. soma. l. i. fic. ff. de pact. do. l. de die.

k In pniciem. id est destructōnem.

l Cōuertatur. filia sūt vbi etiā dñs non alienat. ut. ff. ad. l. iul. ma. l. mamethos. C. p. et. C. de p di. curialiū. l. fi. l. x. et j. e. C. nūc admonendi.

m Cōtra. i. ecōtrario.

n Alienare. idē in iudice. ut. ff. si ex nox. ca. aga. l. ij. et j. de of. iudi. in fi. idem in flumine. vt. ff. de acquir. rer do. g. C. alluuio. Idē in impator ⁊ augusto. vt. s. de vsuf. C. pnlt. Idē in plato eccie. vt. in aut. hoc ius porrectū. idem in tutoribz qui dñor locū obtinēt. vt. ff. de furt. interdū. C. qui tutelā. Idez in pcuratore qui hz libera administracōem. vt. s. de rer di. C. nichil aut. Idē in suis hntibz libera peculij administracōem. vt. ff. de pig. act. si couenerit. C. fi. et. l. se. o Nō soluatur. s. tpe dstituto.

p Impediretur. nisi essz pactō de pignore vendendo.

q Temere. id est minus cito. vt. s. de vsuf. in pnci.

r Cōstitucōne. C. de iurē do. impe. l. fi. C. i. et. ij.

s Certus. ut si actū sit de vendēdo iusta duencōe vendē possit. ſ si nichil fuit dictū de hoc. nūciabit semel. et tūc elapso biēnio vendet. ut. C. de iurē do. impe. l. fi. C. i. et. ij. si aūt dēm fuit vt non vendatur. ter nūciabit ⁊ tūc vendet. vt. ff. de pig. act. si ouemit.

e Tenore. scz cōstitucōnis.

u Sollam. neqz racōe ꝓpta tis neqz rōne possessionis q aio retinetur. scz corpalem. sine tutore pdē possit. vt. ff. de acquir. rer do. l. pupillus. et de acquir. poss. l. possessionē. Quid in adulto. ſz. si nō hz curatorē. pt alienare q seruādo huari nō possunt. si hz curatorē filis ē ꝓ digo. ut. C. de in int. resti. mi. l. si curatorem.

x Posse. sic. s. de aue. tu. in pnci. et de sol. l. q si forte. in fi. et. l. pupillo. et. ff. si cer. pe. l. nō oms. C. si.

y Dederint. id est tradiderint. cū dare sit accipiētis facē. ut ⁊. de act. C. sic ita qz si ponēs ꝓprie nō haberet locū qd sequitur. ideoqz vendicare.

z Obligacōnem. s. psonalē ex mutuo.

3 Pecuniaz. bona ē rō vt ⁊. quibz re. dtra ob. in pnci. et. ff. si cer. pe. l. appellata.

2 Facit. qd est necē qz dr mutuum. qz de meo fit tuum. ut. ff. si cer. pe. l. ij.

a Bona fide credēs eū maiorez. vt. ff. ꝓ emp. l. ij. C. si a pupillo. vel etiam errās in iure. lz sit ar. dtra. vt. ff. ꝓ empt. l. ij. C. si a pupillo.

b Consupti. qd fit expendendo vel cum alijs immiscendo. ut. s. de vsufruc. C. dstituitur. et. ff. de sol. si alien.

c Cōdici. scz dicōne certi ex mutuo recōciliatā ꝓ dsupcōez. vt. ff. si cer. pe. si a furioso. et. l. se. Itē stipulacōne recōciliat. vt. C. si cer. pe. l. quāmus. Item vsuc. vt. ff. de iurē do. pcūlus. et nō j. quibus mo. re dtrahi. ob. in pnci. Accursius. Florēn.

d Ad exhibendū. qz tenetur qui dolo fecit quo minus possit exhibere. ut. C. ad exhi. l. ad exhi. et sic iuratur in litez ex eo q interest pupilli citius pecuniā reddita esse. vt. ff. de in litē. iurā. l. in act. et. l. minimis. Accursius.

e Res. ut res fiat accipiētis. nō vt debitor libetur. et ꝗ seqtur.

f Dari. ex quacūqz causa.

g Liberabitur. scz debitor pupilli. Sz cōtra. ff. de sol. si stipulatus fuero. ſz nō. ibi pupillus erat adiectus nec quicquā sibi debebatur. cū ad solucōnem tm ponatur. vt j. e. tu. de sol. l. q si stipulatus. et. l. qm res. C. ac tibi.

h Constōne. ut. C. de admi. tu. l. sanctimus. Accur.

iure naturali vxorē dñam esse. verū est pmeuo iure. quo dr quicqd calcauerit pes tuus ⁊ tē nō naturali. i. inē gen. ſ rex dña dr quo ad spem. et quātum ex eis sustentetur. sicut filij dicūtur dñi rex prnap vt ⁊. de hēd. qua. et diff. C. fui. et. C. de furt. l. quāmis. et. C. rex amo. l. i. vel dña est mspecto exitu sic filius dr dñs. ut. ff. de li. et post. l. in suis.

q̄ uis ipūs sit dotis cā et datuz. Qd nos legē iuliā corrigētes in meliorē statū deduximus. Cū enī lex iuli a in solis tm mō rebz locū haberet q ytalice fuerant. et aliena cōnes inhibebat. que inuita muliere fiebāt. ypotecas aūt eaz etiā volente utriqz eaz remediū posuimus. ut ec in eas res q in pūciali solo posite sūt interdcā fiat alienacō vel obligacō. Et neutrū eorz neqz dsentientibz mulieribz procedat. ne sexus mulieb bris fragilitas in pniciez sbe eaz dūtatur. Econtra autē creditor pignus ex pactōne q̄ uis eius ea res nō sit alienare pt. sed hoc forsitā ideo vidr fieri q voluntate debitoris intelligitur pignus alienari. qz ab inicio dtractus pactus ē. ut liceret creditori pignus vendē si pecunia nō soluat. ſz ne creditores ius suū ꝓseq impedirētur. neqz debitores temē suaz rerū dñiū amittē vidrant.

nra dstōne dsultū est ⁊ certus modus impositus est. p quē pignorū distractō possit ꝓcedē. cuius tenore vtriqz pti creditorz et debitorū satis abūde pnisuz est. Hūc aūt admonēdi sumus. neqz pupillū neqz pupillā vllā rem sine tutoris aūcte alienare posse. Ideoqz si mutuā pecuniā sine tutoris aūcte alicui dederit. nō dtrahit obligacōnē. qz pecuniaz non facit accipiētis. ideoqz vēdicari nūmi pnt vbi extāt. Sz si nūmi quos mutuo minor dederit. ab eo qui accepit bona fide dsupti sūt. dici pnt si mala fide ad exhibendū de hijs agi potest. At ex dtrario omes res pupilloꝝ pupille sine tutoris aūcte dari pnt. Idoqz si debitor pupillo soluat nccria est debitori tutoris aūctas. Alioqū si nō soluitur cū aūctate tutoris. nō liberabit. Sz hoc etiaz etu dētissima rōne statutū est in cōstitucōne quā ad

nare q seruādo huari nō possunt. si hz curatorē filis ē ꝓ digo. ut. C. de in int. resti. mi. l. si curatorem.

x Posse. sic. s. de aue. tu. in pnci. et de sol. l. q si forte. in fi. et. l. pupillo. et. ff. si cer. pe. l. nō oms. C. si.

y Dederint. id est tradiderint. cū dare sit accipiētis facē. ut ⁊. de act. C. sic ita qz si ponēs ꝓprie nō haberet locū qd sequitur. ideoqz vendicare.

z Obligacōnem. s. psonalē ex mutuo.

3 Pecuniaz. bona ē rō vt ⁊. quibz re. dtra ob. in pnci. et. ff. si cer. pe. l. appellata.

2 Facit. qd est necē qz dr mutuum. qz de meo fit tuum. ut. ff. si cer. pe. l. ij.

a Bona fide credēs eū maiorez. vt. ff. ꝓ emp. l. ij. C. si a pupillo. vel etiam errās in iure. lz sit ar. dtra. vt. ff. ꝓ empt. l. ij. C. si a pupillo.

b Consupti. qd fit expendendo vel cum alijs immiscendo. ut. s. de vsufruc. C. dstituitur. et. ff. de sol. si alien.

c Cōdici. scz dicōne certi ex mutuo recōciliatā ꝓ dsupcōez. vt. ff. si cer. pe. si a furioso. et. l. se. Itē stipulacōne recōciliat. vt. C. si cer. pe. l. quāmus. Item vsuc. vt. ff. de iurē do. pcūlus. et nō j. quibus mo. re dtrahi. ob. in pnci. Accursius. Florēn.

d Ad exhibendū. qz tenetur qui dolo fecit quo minus possit exhibere. ut. C. ad exhi. l. ad exhi. et sic iuratur in litez ex eo q interest pupilli citius pecuniā reddita esse. vt. ff. de in litē. iurā. l. in act. et. l. minimis. Accursius.

e Res. ut res fiat accipiētis. nō vt debitor libetur. et ꝗ seqtur.

f Dari. ex quacūqz causa.

g Liberabitur. scz debitor pupilli. Sz cōtra. ff. de sol. si stipulatus fuero. ſz nō. ibi pupillus erat adiectus nec quicquā sibi debebatur. cū ad solucōnem tm ponatur. vt j. e. tu. de sol. l. q si stipulatus. et. l. qm res. C. ac tibi.

h Constōne. ut. C. de admi. tu. l. sanctimus. Accur.

a Debitorē. ex mutuo vel simili causa. nō ex pensione vel redditu. ut. C. de admi. tu. sanctimus. et. l. cū ostōne.

b Sentētia. sez interlocutoria quā p̄ceptū vulgariter appellamus. vt si dicat tecerno vel p̄cipio tibi solue vel deponē. vt. ff. de min. l. ait p̄tor. C. quid tñ. vel p̄cior tabell. ñ nūquid debitor

b Sine omi. vel sportulay. p sua pte soluet. ñ. nō. ut. C. de fruc. et li. ex. l. fi. et fa. fic. C. de epi. au. l. tā dementis. C. fi.

d Permittat. nō q tutor iudex necārij fit. fm. p. Sz fm nos solū iudex suffic. ut. ff. de min. ait p̄tor. C. q̄d tñ. et. l. q si minor. m

e Securitas. ut fi. nec restituēdo detur. secus in p̄dio alienato cū decreto. qz emp̄o ex volūtate. solucō de necēsitate fit. vt. ff. de min. ait p. C. q̄d tñ. et. l. q si minor. in fi. et. C. de p̄di mi. si quid.

f Si aūt solucō. vt soli pupillo vel adulto curatorē hñti. sine eo. vñ ipo iure nō liberatur. vt. J. ibi nihil proderit. rc.

g Locupletior. qd ē et si nō est feūs pauper. vt. ff. de sol. m pus.

h Petat. et pillo. fic ē de p̄da sollicitus. vñ nō auditur. ut. C. p emp. l. eum qui.

i Nihil. apparet g q ipo iure nō ē liberatus. si autez cū aūctoritate tutoris. ipo iure liberaretur. ñ tūc restitueretur minor pdita pecunia. vt. C. si adūsus sol. l. i.

k Damnabitur. sez ipo minore petente. vel alio suo noie. non exneo. ut. ff. d sol. l. filius.

m Soluerit. cōtra hāc diffusaz materiā distinguetur. cū debitor pupillo soluit. aut ꝛsequitur plenā. aut plenior. aut plenissimā securitatem. si soluat pupillo sine tutoris aūctoritate ꝛ pupillus hēat saluā pecuniā vel ex ea locupletior est. liberatur nō ipo iure. ñ p exceptōem nisi esset adultus sine curatore. ut hic et. ff. de sol. l. m pupillo. si aūt soluat tutore auctore. ipo iure liberatur. p̄t tñ in integrū restitui si nō habeat rem saluā. ut. ff. si aduersus. so. l. i. nisi in. iiij. casibz. vt. C. de admi. tu. sanctimus. et. l. ꝛsto em. qd emi legitīe fem est ex cuētu retractari non dz vt. C. ad se. cō. trebell. scimus. plenissima est si iudex interuenerit cū tu. vel sine eo. vt hic. et. ff. de min. ait p̄tor. C. q̄d tñ. de hac materia ibi plene nō.

l Ex diuso non p̄nt. potuerat alienari sine decreto. quo casu decretū interponēdum est in solutōe. vt. ff. de rebz. e. C. si pupillus. alias nō tenet. et p̄t vendicari qd solutū est. nisi ꝛsuperset creditor. vt hic. et. ff. si cer. pe. non omes. C. fi. aut poterat. quo casu solus sufficit tu. vel cū. vel adultus non hns cur. nec restituēdum p eū. nō in vsuc. qz nō vsucapit. vt. ff. de acquir. rer do. l. qui bona fide. C. i. et. C. de p̄sep. lō. tē. quo pli. l. sola. sed in seruo sufficit. et quo ad vsuc. et q ad fructus in mitio bonā fidem hēre. vt. ff. de vsuc. q̄ scit. C. vlt. et. C. de vsuc. tñ. For. l. vna. q Igit. qz de singlis dicē vult. de filiis vt de di. gnioribz p̄mo dic. fac ex glo. ff. de edēdo. in. l. arg. ctat. i. C. edi.

r Olim. ātiquitatē p̄mo recitat. et ñ ideo vt nil antiqtatis permitus ignoret. vt q. t. px. in pñ. nā id qd tollitur vl reformat nō dz esse in cognitū. vt. C. de cad. tol. l. i. in fi.

s Castrensibz. idē in qī castren. ēt int veteri. vt. ff. de coll. bo. l. i. C. nec castrense. nō solū nouo int vt. C. de bo. q li. cū optz. C. exceptis. et. C. eotē obstādo. ē aūt castrēse qd filiusfa. a quolibz in castris acqrit nō acquisiturus al. vt. ff. de cas. pec. l. si forte. et. l. castrense. qī castrense est. q mgri liberaliū artiū. clici ꝛ aduocati de publico acqrūt. ut. C. de mos. t. l. fi. et. C. de ep. et cl. sacrosce. et. l. cū

t Distinctōe. aduēticij vel p̄fecticij ꝓ ētatis vel vsuf. lege.

v Alij. s. fratri qd g̃uius esset viōz. ut. C. de bo. q li. cū optz. C. i.

cessariē sed aduōtos ex suggestiōe viri tribuāt eminētissimi q̄storis sac̄ palatij nri p̄mlgauimus. q dispositiuz ē. ita licē tutori vel curatori debitorē pupillarē soluē. ut p̄us iudicialis sniā sine oī dāno celebrata h̄ p̄mittat. quo sbsecuto si iudex p̄nūciauerit q debitor solueit. seq̄tur hmōi solucōz plenissimā securitas.

Sin aūt alr q̄ disposuimus solucō fcā fuerit. pecuniā autē saluā habeat pupillus. ut ex ea locūpletior fit. et adhuc eandē pecuniā petat. p exceptōnez doli mali poteit sbmoueri. Qd si male ꝛsupserit. aut furto amiserit. ñl p̄deit debitori doli mali exceptō. sed ñlominus ꝛdēnabit. quia temē sine tutoris aūctate et nō fm nram ꝛstōez solueit. Sz ex diuso. pupilli vel pupille sine aūctate tutoris nō p̄nt soluē. qz id qd soluūt alicui nō fit ac-

tuūtur. cū nō sint tecepti. si sine tu. soluerit nō liberatur. nec tenetur. nec ꝛminū transit insi p ꝛsupē. vt h. et. ff. si ē. pe. nō oīs. C. fi. et h qd debituz erat ciuile ꝛ naturale. Si naturale tm p restō em potest repetē. si legitīe soluit. al. suo int ꝛdicet. vt. ff. de ꝛd. in de. mēdū.

Acquirit. Est modus in rebz sūt certi tempq fines. Quos vltra citraq neqt ꝛsistē rēm. Nā lz multis modis res nob acqrātur. vt a. C. illo singulorz. d rerū di. vsq nūc tradituū ē. tñ certa fuit hoies. p quos acqritur et fuit. vj. sez per nos. p filios. p suos nros. p alienos i quibus vsufru. hēmus. p alios quos bona fide possidemus. p liberuz hoiem quē bona fide possidemus. septimus sez. in quo nudiuz vsi habemus. est octauus qnqz vt liber hō. i. procuratorē de quibz h. n. dic. differt aūt a quo dā alio. vt J. p quas p. no. acq. qribi d ob. acquirit. h de rebz tra

n Nō solū et. habētis. ut J. e. C. i. et. C. Item nobis.

o Itē vsufructē. vt J. e. C. de hijs. quid si nudū vsū. hñ. ex rem acquirit. nō aūt ex opa. vt. ff. de vsu. et ha. p suū. et J. p q̄s p. no. ob. ac. C. p eū q̄ p

p Bona fide. ut J. e. C. idē placz. q bona fides in possidēte nō possesso requiritur. vt. ff. de acquir. poss. cū lxēdes. C. fi. et. ff. de sti. h. l. si seruus extestō. et de acquir. rerdo. hō liber. in prici. et exigitur bona fides in principio possessionis. et ꝛtinua in libero homine quo ad aliquid

r Olim. ātiquitatē p̄mo recitat. et ñ ideo vt nil antiqtatis permitus ignoret. vt q. t. px. in pñ. nā id qd tollitur vl reformat nō dz esse in cognitū. vt. C. de cad. tol. l. i. in fi.

s Castrensibz. idē in qī castren. ēt int veteri. vt. ff. de coll. bo. l. i. C. nec castrense. nō solū nouo int vt. C. de bo. q li. cū optz. C. exceptis. et. C. eotē obstādo. ē aūt castrēse qd filiusfa. a quolibz in castris acqrit nō acquisiturus al. vt. ff. de cas. pec. l. si forte. et. l. castrense. qī castrense est. q mgri liberaliū artiū. clici ꝛ aduocati de publico acqrūt. ut. C. de mos. t. l. fi. et. C. de ep. et cl. sacrosce. et. l. cū

t Distinctōe. aduēticij vel p̄fecticij ꝓ ētatis vel vsuf. lege.

v Alij. s. fratri qd g̃uius esset viōz. ut. C. de bo. q li. cū optz. C. i.

capiētis. cū. s. nullius rei alienacō eis sine tutoris aūctate ocessa ē. Per q̄s p̄sonas nobis nrs acquirit.

Acquiritur vobis nō solum per vosmetipsos. sed etiā per eos q̄s in p̄tate habetis. Itē p suos in quibz vsūfructum hētis. Itē p hoies liberos ꝛ p seruos alienos quos bona fide possidetis. de quibus singlis diligētius dispiciemus. Igitur liberi vri vtriusqz sexus quos in potestate habetis. olim quid quicqd ad eos puenerat exceptis vicz castrēsibz peculijs. hoc parentibz suis acquirebāt sine vlla distinctione. et hoc ita parentū fiebat. ut etiā eis licētia essz qd p vnuz vel vnā acquisituz ē. alij filio vel exneo donare vel vendē. vel quocūqz mō voluerāt applicāe. Qd nobis inhumanū visū est. et gnali ꝛstōne emissa. et liberis pcipimus. et pribo

a Constone. ut. C. de bo. que li. cū oportet. Accursius.
b Ex re. large pone. id est ꝓpter rem vt fructus ex rebꝫ pris vel occasione pris quocūq; mō quesita. vt. ff. de mercen. rui. nau. l. i. §. ij. et. ff. de vsuf. l. si de eo cō. §. cū pollicitus. et de vul. sb. ℞ si plures. §. in arrogato. et de castren. pec. si forte. et. l. si castrēse. ms. ita ālīū de filius sit habiturus p se. ut. ff. de iur. do. l. v. §. si pr. et sic ponitur ex re. ff. de acquir. her. adicō. in fi. ut ar. ɔtra. ff. de pecul. eo tpe in fi. ar. filiꝫ ɔtra. ff. ō acq. emp. iul. §. si quid seruo.
c Inuidia ē. sed filio qui acquisiuit.
d Reūti. q. d. nulla.
e Vsufruct. quē hꝫ in aduenticijs ms. si remiserit. ut. C. de bo. q. li. cū oportet. §. sm aūt res. vel ms. ab aliquo sibi detur aliquid. vel relinq̄tur ℞ pacto. ut ad prem nō pineat vsufruct. ut in aut. ut lice. ma. et a. in pri. col. viij. vel ms. succedat filius vna cū pre in hereditate fratris vel sororis. ut in aut. de her. q. ab intes. de. §. si vero. coll. ix. vel ms. suus donetur filio fa. eo pacto vt manumittatur statim. vt. C. de tomis. q. li. l. ul. ad fi. vel ms. qn pr. noluit ɔsentire filio ad eūdē hereditatē aliquaꝫ. ut. C. de bo. q. li. l. fi. in fi. et. §. i. et. ij. vel ms. pente mmus legitie diuitente bona filijs applicetur. ut in aut. ut nulli in. §. qz vero quedaꝫ. coll. ix.
Item qn pr. ɔtraxit incestas nupcias. ut in aut. de incest. nup. §. i. colla. iij.
f Prospera. quid dicemus in dubio. vnde puenerit. ℞ndent quidā ex bonis pris psumitur habuisse. sic si vxor hꝫ psumitur ex bonis mariti. ut. C. de donac. inter vir. et vx. et. ff. de donac. inter vi. et vx. l. quitus. ℞ Nos ɔtra. et distingue. an filius sit diligēs vel diues ꝛ pr. inops. vel ɔtra. vt ex bonis diligēs alias diuitis quesituꝫ fingamus. vt. C. ar. tu. si defunctus. et. ff. de her. ven. venditor ex hereditate. ibi. peiū enī hois ꝛc. et. ff. ad. l. fal. si heres institutus.
g Procedat. collige peculiū. aliud castrense. aliud quasi castrense. aliud rusticanū siue paganū. qd diuiditur inter pficiciū et aduēticiū. vt. C. de mili. testa. l. fi. in pri. in quibꝫ omibꝫ ōt hac lege quid int sit. et. C. de bo. q. li. l. cū oportet.
h Hec qz. vt penitus honorē seruemus. et filijs parcamus.
i. Dispositū. est. C. de. bo. que li. cū optꝫ. §. cū aūt.
k Specie. id est casu. l. Sobi. id est in quo.
m Per acquisicōem. i. pri non acquiratur quātū ad ꝓprietatē. Sꝫ sm q tpa locū hēat qd h ōt. sm antiq̄ nō. qz sola castrēsia ꝛ q̄si nō acquirebātur de quibꝫ michil detinebat pr. ut. C. de bo. que li. cū optꝫ. §. i. sm moderna vero nō. qz nō erat adhuc statutū in aduēticijs. vt non acquiratur pri tpe huius legis antique q̄ recitatur hic. ℞n. iiij. iura hic successiue cōsiderari. antiquissimū quo sola castrensia vel q̄ nō acquirūtur. vt. s. §. i. antiquū vel tpe ɔstātini. quo res materne ꝛ mrna linea vel a te vt nō acquiratur pri statutū ē. vt. C. de bo. ma. l. i. et. ij. et. iij.
honorē debitū reuauimus.
Sanctitū etenī a nobis est. ut si quid ex re pris ei filio obueniat. hoc sm antiquā obseruacōem totū parenti acquiratur. q̄ enī inuidia est. ut qd ex patris occasione pfectū est. hoc ad eū reuerti. Qd aūt ex alia cā sibi filiusfamilias acquisiuit. huius vsūfrcm pri quidē acquiret. dnū aūt apud eum remaneat. ne qd ei suis laboribꝫ. vel p spera fortuna accesserit. hoc in aliū puenīēs luctuosū ei pcedat. Hoc qz a nobis dispositū est. et in ea spēcie vbi parēs emancipando liberū ex rebus q̄ acquisicōem effugūt. sibi tertiā ptē retinē si voluerit. In iam ex anterioribꝫ ostōmbꝫ habebat. q̄ p precio qd ammō emācipacōis.
Et in humanū quidē accidebat. ut filius rerū suaꝝ ex hac emācipacōe dnio p pte tertia defraudetur. et qd honoris ei ex emācipacōne additū est. qz sui iuris effcūs ē. hoc p reuz dimimucōem decrescat. Idcoq; statuimus. ut parēs p tertia pte dnij quā retinere poterat. dimidiā non dnij rezꝫ vsusfructus retineat.
Ita etenī et res intacte apud filiū remanebūt. et pr amplioꝫ sūma fruetur. p tertia dimidia potitur.
Item vobis acquirit qd fui vri ex traditione nāciscūtur. siue quod stipulētur ex donacōne vel legato. siue ex qualibet alia cā acq̄rūt. hoc enim a vobis et ignorātibꝫ a minutis obuenit. Spe enī suus q̄ in prāte alterius est michil suū hre pt. Sꝫ si suus heres institutus sit. nō alias ms. nro iussu hereditatē adire pt. Et si vobis iubētibꝫ adierit. vobis hereditas acquirit. pinde ac si vos ipsi
ct. §. thesauros. ff. de acquir. rer. do. ce. minus. sic et. ff. de v. o.
s Inuitis. sic suū ne tāte. ar. ɔtra. ff. de dona. ℞ iure. §. non
t Suū. sed ad sua vtilitatē. ℞ ad dni vtilitatez pt. vt potest. ij. de stip. ℞. §. cū factum. que est ɔtra. pmmo ē ad sua vtilitatē q̄nq; vt si dns suo legatū relinquat. ut. C. de necris. ℞. quidaꝫ. §. illo. ℞n. illud de equitate. nō rōne ōt. qz in alienēta erat relictum. vt. C. vel. l. seruū. et. ff. de alien. et ci. leg. l. suos. alias aūt nō tenetur heres ms. si velit. tate adeūda suo ta ē necria. missus
u Sꝫ si heres. nō in hēdis vt ℞. et q pcedat. ut. ff. de acquir. her. si quis michi. §. iussuꝫ. et sui voluntas. vt. C. de her. insti. cū ponas. et in trebell. resti. suo faciēda. dni sufficit volūtas. Aut in bo. pos. suo data. suū ɔsentire ꝛ dnm velle. siue an siue post optꝫ. vt. ff. ad trebell. suo iuico. et rē ra. ha. l. plē. in legato nō ē opus iussiōe. cū emolimētuꝫ tm ɔtineat. ut. ff. ma. si hereditatē.
o Adierit. sed suus. pinde vt si filio meo sbstituā eos quos
p Per in de. qnqz nō michi heredes fecerim. nā vocātur ex sbstitutiōe q̄ p se. nō q̄ p suos heredes sūt. ut. ff. de vul. et pu. sub.

tertiū qd hic recitat vt pr emācipādo filiū de hijs materns tertiā teneat p pmio. quartū quo cauetur vt omia aduēticia acquirātur filijs quātū ad ꝓprietatē. pri qntum ad vsūfruct. ex q̄ corrigit illud qd int antiquo cautuꝫ erat. vt ℞ et. s. §. i. et. C. de bo. q. li. cū oportet.
n Constōmbꝫ. s. cōstātim aī iustiniānū. vt recitatur. C. de bo. q. li. cū optꝫ. §. pnli.
o Decrescat. ar. cōtra. s. de l. pa. tu. p totū. et. C. de cad. tol. §. pro secūdo.
o Dimidiā. quā sp retinet ms. expsse remittat. ut. C. de bo. q. li. cū oportet. ac.
p Pro tertia. i. loco tertie quā hēbat olim in bonis mrnis rōne ꝓpetatis. hꝫ hodie dimidiā vsūfruct. in omibꝫ aduēticijs. vt. C. de bo. q. li. cum optꝫ. Accur.
q Iteꝫ stipulētur. et ita obligacōnem dno querit. vt q. per quas pso. no. acquirera pri.
r Ex qualibꝫ. vt p occupacōne vel specificacōem vel inuēcionem. ut. s. de rer. di. §. fere. et. §. cūq ms.
s Suū. sed ad sua vtilitatē. ℞ ad dni vtilitatez pt. vt potest. ij. de stip. ℞. §. cū factum. que est ɔtra. pmmo ē ad sua vtilitatē q̄nq; vt si dns suo legatū relinquat. ut. C. de necris. ℞. quidaꝫ. §. illo. ℞n. illud de equitate. nō rōne ōt. qz in alienēta erat relictum. vt. C. vel. l. seruū. et. ff. de alien. et ci. leg. l. suos. alias aūt nō tenetur heres ms. si velit. tate adeūda suo ta ē necria. missus
u Sꝫ si heres. nō in hēdis vt ℞. et q pcedat. ut. ff. de acquir. her. si quis michi. §. iussuꝫ. et sui voluntas. vt. C. de her. insti. cū ponas. et in trebell. resti. suo faciēda. dni sufficit volūtas. Aut in bo. pos. suo data. suū ɔsentire ꝛ dnm velle. siue an siue post optꝫ. vt. ff. ad trebell. suo iuico. et rē ra. ha. l. plē. in legato nō ē opus iussiōe. cū emolimētuꝫ tm ɔtineat. ut. ff. ma. si hereditatē.
o Adierit. sed suus. pinde vt si filio meo sbstituā eos quos
p Per in de. qnqz nō michi heredes fecerim. nā vocātur ex sbstitutiōe q̄ p se. nō q̄ p suos heredes sūt. ut. ff. de vul. et pu. sub.

qui liberis. C. hæ vo ba. Item alibi vt. ff. de le. j. cū filio. C. ipi vero.
a Acquiritur. siue suus tm velit. siue dns tm. et. C. ideo. vt. ff. de bona. ca. mor. l. fi. et de adim. le. l. seruo cum. ac.
b Non solū adepti. sed iuste sm quosdā. vel aliter. qd dicemus. s. de his qui sui sui vel ali. int. C. i.
c Videmi. etiā ignorātes. vt. ff. de acquir. pos. l. iij. C. saltus.
d Vsucapio. in rebus peculiaribus statim. nā dñicis postq dns fit. vt. ff. p soluto. l. ij. et de vsuc. l. labeo.
e Possessio. i. psecutio q est effectus longe possessionis. vt. ff. de vsuc. l. iij. accur.
f De his tm modo. vt. ff. de bona. cā mor. l. vlt. et de adim. le. l.
g Vsufructū seruo. ctū. de eo i quo vsū tātūmō hēmus. dicq ex opibus tm non acq̄rit. q ope sui in fructu fuit. vt. ff. de vsu. et ha. p seruū.
h De re. expone. ut. s. e. C. i. Accur.
i Proprietatis. ñ ntēplacōe fructuarij fit institutus. vel aliud sibi datus fuerit quo casu ex re eius sed fructuarij sic sibi qsitus esse vidt. vt. ff. de vsufruct. le. ij. ⁊ si quid. nō tm fructuarij ussus suffic ad adeūdā hēditatē. ut. ff. de acqui. hēd. l. adico. C. pterea.
k Ne quid. i. aliqd.
l. Idē placet. sed quo ad acquisicōes vt statim sequit. nām alio differt. ut q. e. C. ij bo.
l his liber. ne fi. hic dic qd diximus. s. e. in princi.
m Causas. veluti si fuerit heres institutus. vel legatū fuerit. ei aliquid vel donatū.
n Si liber est. pter possessiones que sibi queri nō pt. cū ipe ab alio possideat. vt. ff. ad. l. iul. de adult. sic euenet. Item pter vsucapionē. que sibi nō

heredes institui essetis. et cōuenienter sed vobis legatū p eos acquiritur. Nō solū aūt ꝓprietas p eos qs in ptate habetis vobis acquiritur. sed etiā possessio. Cuiuscūq enī rei possessionē adepti fuerint. id vos possidere videmini. Dñ etiā p eos vsucapio vel lōgi tpis possessio vobis accidit. De his aūt suis in quibus tmmodo vsūfructū habetis. ita placuit. ut q̄cquid de re vra vel ex opibus suis acquirant. vobis id adiciatur. Qd vero extra eas cās psecuti sūt. id ad dnm ꝓprietatis pertineat. Itaq si is suus heres institutus sit. legatū ve qd vel quid ei donatū fuerit. nō vsufructuario. sed domino ꝓprietatis acquirit. Idē placet ⁊ de eo qui a vobis bona fide possidetur. siue is liber sit siue alienus seruus. Qd enim placuit de vsufructuario idē placet et de bone fidei possessore. Itaq qd ex istas duas cās acquirit. id vel ad ipm pinet si liber ē. vel ad dnm si suus est. Si bone fidei possessor cū vsuceperit

seruū. q eo mō dns fit. ex omnibus p eius causis sibi acquirē pt. fructuarius vēo vsucape nō pt primū. q nō possidet. sed hi ius vtēdi fruēdi. deinde q scit suū alienū esse. Non solus aūt ꝓprietas p eos suos in quibus vsūfructū habetis vel quos bona fide possidetis. aut p liberā psonā que bona fide vobis fuit. vobis acquiritur. sed etiā possessio. Loquimur aūt in vtriusq psona sm distinctōes quas prime exposuimus. id ē si quā possessionē ex re vra vel ex suis opibus adepti fuerint. Ex his itaq causis apparet per liberos homines. quos neq vro iuri subiectos habetis. neq bona fide possidetis. Item per alienos suos in quibus neq vsūfructū habetis. neq iustā possessionē. nulla ex cā vobis acquiri posse. Et hoc ē qd dr p exneam psonā michi acquiri posse. excepto eo qd p liberam psonā acquiritur. veluti p procuratorē. Et placet nō solus scientibus. sed ⁊ ignorantibus vobis acquiri possessionem. sm diui seueri constitōem. et

obligare non voluit. Item possessori nō. si non mte ruerit iussum. vt. ff. de acquir. hēd. si quis michi bo. C. missum. Idem ⁊ si interuenit. vt. ff. de acquir. hēd. l. vj. C. celsus. et. C. i. nā ⁊ huiusmodi necessitate creditur sed fecisse. vt. ff. de negot. l. at qui. C. si libero. qre non pt acquirere. vt. ff. de hēd. instit. hō liber. in princi. Si scies cōdicionem suā volēs queré michi. querit sibi. sed restituit michi possessori p cōdicōes sine cā. cuius intuitu fuit institutus. aut nō volēs queré possessori cui intuitu fuit institutus. iussu eius adeūdo q̄rit. sed sine eius ꝓcēpcione michi. vt. ff. de acquir. rer. do. l. liber homo. in princi. Item potest dici. q ignarus querit sibi. vt. ff. de acqui. hēd. l. qui in aliena. i fi. et. C. cū aūt.
o Dns fit. sic. C. de pactis tradicōnis.
p Non possidens. s. ciuiliter. sed naturaliter. ut. ff. de acquir. pos. l. naturaliter. vñ vtile iudicium vñ vi sibi datū. vt. ff. de vi. et vi. ar. l. iiij. C. vnde vi.
q Habetis. sic. ff. de acquir. poss. l. i. C. per eū. sic. ff. qui satisda. co. l. sciendum. C. ij.
r Quia scit. vñ nō vsucapit cū malā fidē habeat. vt. s. de vsuc. in princi. Accur.
s In vtriusq. nō de tribus vtriusq dici. vel melius dic vtriusq fructuarij. et bo. fi. poss. pxie. vt. s. e. C. de his. et C. idem placet. Accur.
t Ex his apparet. sed argumēto a cōtrario sensu supto. nam si tm p dictos homines acquirit. g nō p alios. ut. ff. de offi. eius cui man. l. i. in princi. et. s. de tutel. in princi.
u Acquiri. fallit in tutore ⁊ cu. et si ibi p soms. ut dicemus. j. de mutu. sti. C. si quis alij. Accur.
x Possessiones. C. de acquir. pos. l. i. et. ff. de acquir. pos. possessio ꝓ. C. et si possessio.
y Constitucōnem. que est. C. p quas pso. no. acquir. l. i.
z Per hanc. itaq ⁊ p ꝓcuratorē. namq sola possessio cū res mammata fit. michi nō queritur. nam ⁊ p tradicōem res michi queritur ⁊ possessio. sed illa eadem et p me acquiritur. vt. s. de re. di. C. p tradicōem. et. s. e. in princi. Alij dicūt vt azo. p sola possessiones queri dominiū. vt hic. et. C. e. l. i. sed ibi nō dicit simpliciter excepta possessione. sed dixit excepta cā possessionis. id ē

dñio·quod est cā possessiōis secūda post vsuc·ut·ff·de vsuc·l·iij.
a Prescpcione·nobis scīcūbz·ut·C·de acquiē·pos·l·i·
b Hactenus admonuisse·s·de rex di.C·singulox·accur.
c Acquirane·p nos et alios·vt in·ti·isto·
d Legatox·hx·tacite obiectōm q̄ fieri possz de singularibz acquisicōmbz legatox·
e Referemus·vt·j·vel·pto tū·et·j·de singulis re·p fideicō·re·per totum·
f Si sui hxēdes·scz de iure ciuili·vt·j·de hxē·instī·vsqz ad·t·de bo·poss·Accur·
g Bonorū·s·de iure pto·et·j·de bo·poss·p totum·ti·
h Arrogaueritis·j·de acquisi·p arro·p i· Fuerint·j· totū·de eo cui li·cā·adi·per i· Ex testō· totū·de qimbz vsqz ad tertium libzū dicetur.

De testamentis.

Testamentuz appellatur. ponit ethimologiā·ut dz lapis q̄ ledens pedez·et argumētuz q̄ argute inuētū sic·et mutuuz qd ex meo tuum fit·vt·ff·si cer·pe·l·ij·C·appellata·et hm h codicillus pt dici testamētum. Diffinit aūt sic·testamētuz ē volūtatis nre iusta sentētia de eo qd quis post mortē suā fieri volunt·vt·ff·e·l·i· et est addēdū cū institucōe hxēdis·vt·j·de l· ·C·an hxēdem·qz sine hxēdis instōne·nullū dz testamētum·vt·ff· de iure oni·l·fi·et·j·de fideicō·hxēdi·in pn·l·

i Sed vt·ut·C·de cad·toll·C·et cū triplici·ar·otra·j·e·t·C·m p non scriptis.
m Qd calatis·id ē bonis iuicijs vel bonis ouētibz·calos enī bonū intēptat·comicie fūt ouētus·vel a calō qd est voco·qz vocacō psonax fiebat·vnde kalende dicte sunt.
n Procinctū·eo forte q̄ succincte fiebat in hijs duobz testam-

p hāc possessionē ēē dñiū si dns fuerit qui tradidit·vel vsucapionez·aut lōgi tpis pscripcōnem si dns nō sit. Hactenus tantis per admonuisse suffic·quē admoō singule res vobis acquirātur. Nāq legatorū ius·et quo ipo iure singule res vob acquirātur. Itē fidei omissox vbi singule res vobis relinquūtur·oportunius inferiori loco referemus. Videam? itaqz nūc quibz modis p vnūsitatē res vobis acqrūtur. Si cui ergo hxēdes facti sitis·siue cuius bonox possessionē petieritis. vel si quē arrogaueritis· vel cuius bona libtatū obuandax cā vobis addita fuerint·eius res omes ad vos transeūt. Ac pius de hxeditatibz dispiciamus· quax duplex ē odicō·nā vel ex testāmto vel ab intestato ad vos pinēt. Et pius est ut de hys dispiciamus q̄ ex testō vob obuenīūt. Quai re necēriuz ē inicīū de ordinādis testis exponē.

De testis ordinādis.

Testāmtuz ex eo appellat·q mētis fit·hz ut nichil antiquitatis penitus ignoretur·sciēdum ē olim quādā duo testōrum genera in vsu fuisse·quox altero in pace ocio vtebātur·qd galathis comicijs appellabāt·altero cū in plū exituri essent·qd pcinctū dicebatur·accessit demū tertiuz genus testōx·qd di-

cebatur p es et librā·scilicz qz p emācipationem id ē ymaginariā quādaz vēdicōnem agebatur quīqz testibz et libripēde ciuibz romanis puteribz pnibz·et eo qui familie emptor dicebatur. Sz illa quō prior duo gēa testōx ex veteribz tpibz in disuetudinē abierūt. Quod vero p es et librā fiebat·lcz diutius pmansit·attn ptim et h in vsu esse desint. Sz pdcā quō noia testōx ad ius ciuile referebantur. Postea vero ex edicto pretoris forma alia faciēdox testōrū introducta est·iure enī honorario nulla emācipatio desiderabat·hz septē testiū sig sufficiebāt·cū iure ciuili signa testiū nō erāt necia. Sz cū paulatim tam ex vsu hoīm q̄ ex constitucōnū emēdacōibz cepit in vnā sonātiā ius ciuile et pretoriū iūgi·ostituuz est ut vno eodēqz tēpe qd ius ciuile qd ammō exigebat·septē testibz adhibitis·et subscpcōe testiū qd ex cōstōmbz inuētum ē·et ex edicto pretoris signacula testāmtis imponerentur. ut h ius triplitū esse videatur·ut testes quidē et eox pnūtia vno ordine testāmtū celebrādi gīa a iure ciuili descendāt. Subscpcōnes aūt testatoris et testium·ex sacrarū ostitucōnū obfuacōne adhibeantur. Signacula autem et testiū numerus ex edicto pretoris. Sz hijs omibus

tis hxres erat. vt·j·e·C·sed neqz·
o Exituri·de tomibz·
p Accessit·similiter de iure ciuili·Accursius.
q Per es·pprū nomen testamenti·Accursius.
r Vendicōnez·sic·s·quibz mo·ius papo·sol·C·preterea·
s Et libripende·i·estimatore·qui libripendebat vel estimabat familiaz vno nūmo·deinde ēptor manumittebat totaz familiā cū omibz bonis·
t Romanis·i·liberis hoibz·ut·s·de lib·C·fi·Accur·
u Puteribz·s·quibus mo·tu·fi·in pn·
x Familie·id est hxeditatis·vt·ff·de v·sig·pnunciacō·C·familie·Accur·
y Emptor·qui eāt loco hxēdis·vt·j·e·C·sed neqz·
z Libraz·i·adequatam·i·estimatā rem et dz libra hxeditas· qz sicut libra diuidit m·xij·vncias·ita et hxēditas·vt·j·de hxē·instī·C·hxēditas·vn dz adequata libra·i·hxēditas estimata·
a Partim·qz nūs testiū remansit·
b Ad ius·scz qz ius ciuile inuenit·
c Postea·scz de media iuris prudētia
d Honorario·scz pretorio·vt·s·de iure naturali·C·pterox·
e Quodāmodo·qz oputato libripēde et emptore·vij·erant·
e Et sbscripcione·vt subscribant se testamento affuisse·et cuius sit·ut·ff·e·l·pe·
f Constōmbz·ut·C·de testa·hac ofultissima·
f Contextu·i·nullo actu mēposito nisi necessario nature·ut·ff·e·hxēdes·in fi·et·C·e·cū antiquitas·
g Testatoris·si pt vt·C·e·inbemus·
h Testiū·si non pt testator scribere·sed hodie indistincte p alium scribere potest nomen hxēdis·vt in auē·vt spon·lar·C·qz vero·coll·viij·

a Tenorem. est aut tenor si pt scribere faciat. alias dicet coram testibz. et scribetur p aliū vel p aliqs de eis. alias nō valeat. immo falsi pena tabellio tenetur. vt. C. e. inbemus.

b Annulo. sez habē te caracteres. q signatorius dr. et sic est in eo sigillū. nō aut alio signo. ut. ff. e. ad testium. ¶. signū. et de. v. sig. l. signatorius. ¶. signare. Accur.

c Testamētuz. vel etiā limtheū sez quo mutuolutū est testamtuz. vt. ff. e. ad testiū. ¶. fi.

d Visū. hac racōe et cū tribz vl' paucōribz vel pluribz pt signari testamētuz. ar. j. man. ¶. is qui exequitur. alij dicūt tātū cū. vij. vel vno debere sigri.

e Testes facto. passiue hic accipe. vt bona sit exceptio ac. sed neqz re. al. etiā accipitur actiue. ut j. de hered. et dif. ¶. testamēti.

f Mulier. in alijs aut casibz omibz recipitur pterqz in testis. vt. ff. e. q testā. ¶. mulier. ratio est vt. C. de fideicō. l. fi. vt ē timor falsitatis. Quid de hermofrodito. Rz. si pualet in masculino sexu recipiē. vt. ff. de statu. queritur. et de test. l. reperūdar. ¶. i.

g Impubes. quid de eo qd vidit in pupillare etate. Rz. alias. i. pterqz in testamto posset testificari. sicz seruus. ut. ff. de. v. sig. l. noconē. ¶. instrumētorum. et. C. de hered. et mach. qm. in fi. Rz hic nō qd facūt ad sbam testamēti vt hic dicit.

h Mutus. q michil loqui vel audire pt. vt j. qui test. fa. pnt.

a nra ostōne ꝓpter testōrz sincerritatē. ut nulla fraus adhibeatur. Rz aditū est ut p manus testatoris vel testiū nomē hereditis exprimatur. ut q omia fm illius ostōmis tenorez ꝓcedant.

¶ Possunt autē oms testes et vno ānulo signaē testm. Quid enī si. vij. ānuli vnius sculptuē fuerit fm qd papiniano visū est. Rz et alieno qz ānulo sez signaē testamtum. ¶ Testes autē adhibri pnt hij cū qbz testamti factio ē. Rz neqz mulier neqz impubes neqz fur neqz furiosus neqz mutus neqz surdus neqz is cui bonis interdictū est. neqz is quē lege iubet improbū intestabilē esse possunt in unnmero testium adhibri.

¶ Sz cū aliquis ex testibus testamti quod faciēdi tpe liber estimabatur. postea autez fuus apparuit taz diuus adrianus catonianū pterqz postea diuus seuerus et antoninus rescp̄serunt sbuenīē se ex sua libalitate testō. ut sic habeat firmū ac si ut oportebat fēm essz. cū eo tpe quo testamētū si-

gnaretur oīm osensu Rz testis liberorum loco fuerat. nec quisqz essz qui ei qōnez status mouisz. ¶ Pater. necnō is qui in pt̄ate eius est. Item duo fratres qui in eiusdem patris pt̄ate sūt. utriqz testes in vnū testm fiei pnt. qz michil nocet ex vna domo plures testes alieno negotio adhiberi.

¶ In testibz aut nō debet esse is qui in pt̄ate testatoris ē. sed si filiusfa. de castrensi peculio post missionem faciat testm. nec pat̄ eius recte adhibet testis. nec is qui in pt̄ate eiusdē patris ē. reprobatū enī ē in ea re domesticū testimoniū. ¶ Sz neqz heres septus neqz is qui in pt̄ate eius ē. neqz pr̄ eius qui in pt̄ate hz eiuz. neqz fratres qui in eius pt̄ate sunt testes adhibri pnt. qz Rz totū negociū qd agit̄ testamēti ordinādi gra. creditur hodie inter testatorem et heredē agi. licet enī totū ius tale oturbatū fuerat. et veteres quod familie emptorem eos qui p pt̄atez ei adunati fuerāt. a testamtarijs

·C. de edic. di. adri. toll. nūcupatiuo. et. l. fi. et. C. de bonaē. in bo. naē. et ar. tu. l. fi. Ros otra. sez in nūcupatiuo de iure. et qd hic dr in testamto odico m scripē loquitur. in nūcupatiuo enī si pferatur. nō dz credi sme testibz. cū in eis cōsistat tm sba testamti. ipm tm valz. si pbacō deficiat. ut. ff. de testatu. l. duo. Quid si filius factus est. vel infamis velit recognoscere sigillū suū. Rn. nō admittitur. ut. ff. de car. e. carbonianū. ¶. cause.

o Consensu. nō error. ꝓdesse. ut. ff. de suppl. le. l. iij. ā fi. et. C. de lati. li. toll. ¶. si qz. et. ff. de offi. p. barbarius.

p Alieno. aliud si in suo. vt j. ꝓx. ¶. et. ff. de testi. testis. Accur.

q Sz filiusfa. missionez. id est remissionem. aliud si ante. vt. ff. e. qui testamti. ¶. p contrarium. Accursius. florent.

r In ea re. Ire in alijs. ut. C. de testi. l. i. Sz quis ē domesticus. Rn. colonus. et asscripticius vel siles. vt. C. de hijs qui ad ec. cōfu. l. fi. ¶. sane si suus. et. C. de questi. l. pridem. Ire vxor marito. et ecē. ut. s. de vsu. et ha. ¶. Ire is. Ire sui entez siue dapiferi. vt. ff. de pn. l. respiciendū. ¶. furta.

s Sz neqz pr̄. nō qd

hijs tribz modis dr quis ostingere me p potestatem.

t Adhiberi. qua eorz negociū est cū etiā lucruz et damnū ad eos pt̄ineat. ut. ff. qn̄ app. sit. l. i. ¶. in ꝓpria. et vere eorz qui. re.

u Agi. caute pomt agi. et non dicit geri. cū sit generalissimū. vt. ff. de. v. sig. l. labeo. in pnci. et. l. verborz. habz enī se ad ius testandi et ad contractus.

x Familie emptor. dr ille q ostituebat heredes p es et libram.

y Conturbatū. nam olim heres duobz pmis generibz testamentorz poterat esse testis. In tercio vero. ille qui erat loco heredis. non poterat esse testis. et sic erat turba cō iurium. et ad eū similitudinē verus heres hodie testis non erit vt sequitur.

z Heredi. qui erat ex primis duobz generibz testamētorz.

testimonijs repellebant heredij hijs qui oiuicti p ptātē ei fuerāt. ocedebant testimōia in testamētis prestaē. lez hij q̄ id pmittebāt hoc iure mime abūti debē eos suadebāt. tū nos eandē obfuacōnē corrigētes. et qō ab illis suasū ē. in legis necitatē transferētes. ad imitacōz pristini familie emptoris merito nec heredi qui ymaginē vetustissimi familie emptoris optinet. neqz alijs psonis q̄ ei ut dictū est coniūcte sūt. licētiam cōcedimus sibi quodāmō testimonia pstare. Iōoqz nec huiusmodi veteres ostōes nro codici inseri permisimus.

¶ Legatarijs aūt et fidei omissarijs qui nō iur̄ successores sunt. et alijs psonis eis oiūctis. testimonium nō denegamus. ymmo in quadā nra cōstōne et h spāliter eis cōcessimus. et multo magis hijs qui in eoz ptāte sūt. vel qui eos habet in ptāte. hmōi licētiam damus. ¶ Nichil aūt interē testm in tabulis aut in cartis mēbranis sue vel in alia materia fiat. hēt vnū testm pluribz codicibus

oficere quis pt. fm obtinētem tū obfuacōnez omnibz factis. qō intēdū etiā necessariuz ē. veluti si quis nauigaturus et secum ferre et domi relinquē iudicioz suoz testacōem velit. vel ppt alias innumerabiles causas q̄ hūanis necessitatibz imminēt. Sez hec quidō que de testamētis q̄ in scriptis cōficiūtur sufficiunt.

¶ Si quis aūt sine scp̄tis voluerit ocdinaē testamētum. iure ciuili septē testibus adhibitis. et sua volūtate coraz eis nōtificata. sciat h pfectissimū testm iur̄ ciuili firmūqz ostitutū.

De militari testō.

Vpradcā diligēs obfuacō in ocdinādis testamētis militibz ppter nimiā impiciā. ostōnibz pncipalibz remissa ē. Nam q̄tus neqz hij legitimū numerū testiū adhibuerint. neqz aliā testōz solēnitatez obfuauerint. recte nūcupatim testātur. vicz cū in expedicōibz occupati sūt. qō merito nra ostō introduxit. ¶ Quoq̄ enim mō volūtas eius supma siue in scp̄tura inuenta at siue sine scriptura. valz

vt. ff. de mili. te. lucius. q̄nqz tres vel quatuor vel pauciores. vt. C. e. si nō spēāli. q̄nqz quīqz. vt in testō rustici. ut. C. e. l. fi. C. sm aūt. q̄nqz. vij. vt gnaliter. ut hic et. C. e. hac ꝑsultissima. q̄nqz. viij. vt. C. qui te. fa poss. hac ꝑsultissima.

m Adhibitis. i. rogatis. vt intersint. et sint attēti. ut. ff. e. heredes. C. pnlī. et in aut. de testibz. C. et lez. in fi. C. coll. vij.

n Coram. sez palaz noiando hēdes. vt. ff. e. l. hēdes.

o Nūcupata. alias notificata. inde dz nūcupatiuū testāmtuz.

p De militari testō. Est aūt miles q̄ iurauit a signis nō recedere. ut. ff. ex q̄bz cā. ma. l. pnlī. et scriptus ē in matricula vbi alij milites scripti sūt. vt. ff. e. l. pnlī. p totū. t. Sūt alia. v. necēria vt quis sit miles. vt diximus. ff. quibz ex ca. ma. l. ꝓ. et in aut. de man. pn̄. C. fi. Iez miles dz a malo qō sustinet pro alijs. vel a mille qz ex numero mille hoim eligitur. ut. ff. e. l. i. C. miles.

Supradicta. que ꝑstitit in quatuor vbi ē in scp̄tis testamētuz ꝑditū. vel in sola nūcupacōe hēdis coraz. vij. testibz. ut. s. t. i. C. h cū. et. C. fi. et. ff. de hēd. insti. l. i. C. qui neqz. Et die qō. vj. miles
sunt necēria in militie. q̄ sit de grie militari. C. de neg. g. l. nemi. et. l. i. Iez q̄ examinetur. C. qui mili. nō poss. l. i. Item q̄ pstet sacrm q̄ morte non euitabit. p re publica. ff. de mi. l. pnlī. et de hijs qui no. in fa. l. ij. C. miles. Iē q̄ ense signatur. ff. de testa. mili. l. p. Item q̄ signa. i. nota publica brachijs inscribatur. C. de fabri. l. iij. Iē in numero aliorum pōi dicitur z inscribi. ff. de min. l. ex eo tē-

pote. et talis habet ꝓuilegia militibus concessa. az.

r Imperitiam. C. de iur. et fac. ig. l. i.

s Solemnitatem. sez certa sigilla et subscripcōnes.

t Introduxit. sed tūc demū cum in milicia sunt habent ꝓuilegiū. vt. C. e. l. pnlī. et hic subicit. Accursius.

a Abuti. sic. C. de caduc. toll. C. i. et. ff. si fa. fur. fe. di. l. fi. et. s. qui ma. non poss. C. i.

b Legatarijs. dis vtij. de fideico. cū hēd. C. ptēa. h hodie nō vtij. del. C. h nō vsqz. quidā. C. hūc intelligūt q̄n legatuz fuit repetitū a succedētibz ab intestato. ut tūc nō videatur ferre testimoniū in testō iur̄. qz iur̄ successor est qui in quota ptē hēres institutus est.

c Non iuris. h rei et sine honē. vt. ff. man. fi hēreditatem.

d Constōne greca. vel die de illa que est. ff. e. q̄ testō. in pri. q̄ est iustiniani p approbacōem. ut. C. de veteri iur̄ enu. l. i. C. merito. prima verior.

e Potestate. Item tabellionū. ut. ff. e. domicius.

f Damus. C. de testiōnibz. ꝑtra. So. hic agitur de iuribz testi. inter heredē z aliū agentē ꝑtra testāmtuz. alias ꝑiūctus ꝑiūcto nō ferret et minus legatarius alij. et sm h flo hic sumitur. ar. q̄ socius in cā socij admittitur in testimoniū. vel die h spēāle vt ꝑiūctus p ꝑiūcto admittatur. q̄ in re sua fauore testāmti z vltime volūtatis que dz dominari si legitīa est vt. C. de l. i. cū questor. in fi. et erit bonū ar. s. de cm. Sez ꝑtra. ar. ē. C. de testibz qm. in fi. h. Rēn. fins illus. l. nō referitur ad totum qō erat dēm. distinguetn. an lucrū redeat ad eū socīū vt tūc nō admittatur. alias sic. vt. ff. qn ap. fit. l. i. C. in

g Nichil propa. in carta. sic assignantur. ꝑtra. ar. s. de rex di. C. littere.

h Et vnū. sic. ff. e. l. vnum. accur.

i Interdum. sez vt plutibz fiat codicibz.

k Imminent. sic in aut. de ꝑsang. et vere fra. C. sic igitur. coll. vj. Sez nūquid ex hijs exēplis ꝓbatur. Rēn nō sine autētico. ut in aut. ut spō. lar. C. et h in sup. coll. ix. et. C. de fi. instru. quicq̄. et. ff. de bonis pos. fm ea. l. ij. C. si tā diu. fm h ambo sūt pncipalia.

l Sed hec si quis vij. testibz. q̄nqz nullus vocatur vt si miles moriatur in bello. ut nō. C. de mi. te. l. milites. q̄nqz vnus. vt imperator. ut. C. e. omniuz. q̄nqz duo mer filios. ut. C. e. hac cōsultissima. C. ex impfecto. vel si in centorio faciat testāmtuz miles.

a Illis autem. p sed. b Admittantur. et ita .l. gnaliter. q cessante clerico ab eccia cessat pbenda naturalit. h ar. o tra. ff. de posit. l. .i. C. sexũ. qcalphurnia vedit cãm edicto. Qn cessante cã cessare dz edictũ. qõ ẽ vex. h hvlamũ gnale. est de cã impulsiua dem. pmuz de finali sme q̃ res esse nõ potest.

c Et si filij. lez hij alias non phibẽtur. vt q. t. i. m pri. et. ff. de vonac. ca. mor. l. tã

d Cõmuni. hijs. lez quo ad solẽnitatẽ nõ quo ad hoc vt de querela o tra eius testamtuz. sicẽ m alio veterano ẽ. ut. C. de mos. te. l. fi. C. m hijs. et. ff. de mossi. t. l. pãp. C. si quis in malicia. Iterz h est vex qn est vom reuersus. sicẽ. s. px. diximus. alias sicut miles alius vtitur speciali imẽ. sic z iste. ar. .ff. e. ex militari. C. i. et. l. testã eoz. C. i.

e Paganoz. a pagos qõ est villa vr. q. .d. non militum.

f Plane rescpsit. ut .ff. e. diuus.

g Is g hoibz. salẽ duobz. vt. ff. e. lucius. et. ff. de testibz. l. vbi. et h qn ẽ in tentorio. si aũt in cõflictu belli nullo etiã teste vocato vt. C. e. milites. si aũt est vom iure ãni. vt .s. e. C. illis.

h Ceterz hmombz. forte cã demõstrandi vt mgr discipulo. ul' ludi cã. vt. ff. de act. et ob. l. obligacõnum sba. C. h. vel affectõis. ut. ff. de codicillis. lre. i. Nec vllo z. sic q. ad. l. fal. circa pri. sic. C. de resci. ven. l. ra. k Quãmmo. tas. hz pulegũ circa solẽnitatẽ. quãmo z ẽ ra sba testamtu. ut q. alias testari nõ possi hic tn possit vt. ff. e. l. l Et mutus. .iij. siue natura siue casu. ut sit pulegiũ aliqõ. vt. C. q̃ tes. fa. pos. l. discretis. et h iuẽ militari. vt. ff. e. iuẽ militari. dũ est m milicia. m Sz hactenus. quidã dicũt hic nõ esse. C. et asserũt q̃ omne

nota q cessante causa cessat effectus. et potest h sumi ar. sic. C. de ep. et cl. .l. gnaliter. q cessante clerico ab eccia cessat pbenda naturalit.

testamẽtum ex voluntate eius. Illis aũt tpibz p q̃ citra expedicõnũ necitatẽ in alijs locis vel suis edibz degũt. mime ad vendicandũ tle priuilegiũ admittũtur. Sz testari quidẽ a si filij fa. sint pter miliciã cõcedũtur. iure tn ẽ eadẽ obsua cõea in eoz testis adhibẽda. quã i testamtis paganoz. pxie exposuimus. Plane de testamtis militũ diuus traianus statilio seuero ita rescripsit. id pulegiũ qõ militãtibz datũ ẽ. ut quo quo mõ fcã ab hjs testamẽta rata sint sic intelligi debet. ut vtiqz pus ostae debeat testamtũ fcm esse. qõ et sme scriptura a non militãtibz q̃ fieri pt. Is ergo miles de cuius bonis apud te q̃ritur. si vocatis ad h hominibz ut volũtatem suaz testaretur. ita locutus ẽ. ut declaret quẽ vellet sibi hẽre dẽ ẽe. et ciui libtatẽ tribueret pt videri sme scripto h mõ ẽe testatus et volũtas eius rata habenda est.

Ceterum si ut plerũqz hmombz fieri solet. dixit alicui. ego te hẽredẽ facio. vel bona mea tibi relinquo. nõ oportz h p testõ fuari. nec ullo z magis interest q̃ ipoz quibus id pulegiũ datũ est eiusmodi exẽplũ nõ admitti. Alioquin

priuilegiũ quod hz miles p dit cũ tedit de milicia. sed nos dicimus. C. hic esse. et distinguimus inter pulegiuz qõ habet vt testetur. qui alias testari non pt. vt filiusfa. et mutus. vt illõ

nõ difficulter post mortez alicuius militis. testes existerẽt. qui affirmarẽt se audisse dicẽtem aliquẽ se relinquẽ bona. cui visũ sit. et p h iudicia vera sbũterentur. Quãmmo et mutus et surdus miles testamẽtuz pt facẽ. Sz hactenus h illis a pncipalibz ostitucõnibz ceditur. quatenus militãt et in castris degũt. Post missionẽ vero veteranũ vel extra castra si faciant adhuc militantes testamentũ. ãni omniũ ciuium rõnoz iure id facere dũt. et qõ in castris fecerit testm. nõ cõi iure h quõ voluerint post missionem intra annũ tantum valebit. Quid ergo si intra ãnuz quis decesserit. o ditio autez hẽredi asscripta post annũ exiterit. an q̃ militis testm valeat. et placet valere q̃ militis. Sed et si quis ante militiã non iure fecit testm. et miles factus. et in expeditione degens resignauit illud. et quedã adiecit siue detraxit vel alias manifesta ẽ militis volũtas h valere volẽtis. dicẽdum ẽ valẽ testamentũ quasi ex volũtate militis noua. Demqz et si in arrogacõz datus fuerit miles. vel filiusfa. emãcipatus ẽ. testm eius quasi ex volũtate noua militis vz.

t Demqz. hijs de causis manẽtibz valet q̃ resignauit postea. vel die. sicut nũc de nouo facẽ potest sic vetus non rescinditur. et sm hoc die noua volũtate sez tacita. aliud in pagano. vt J.

Illis autem. p sed. Admittantur. et ita. et potest h sumi ar. sic. C. de ep. et cl. .l. gnaliter. q cessante clerico ab eccia cessat pbenda naturalit.

Qn cessante cã cessare dz edictũ. qõ ẽ vex. h hvlamũ gnale. est de cã impulsiua dem. pmuz de finali sme q̃ res esse nõ potest.

Et si filij. lez hij alias non phibẽtur. vt q. t. i. m pri. et. ff. de vonac. ca. mor. l. tã

Cõmuni. hijs. lez quo ad solẽnitatẽ nõ quo ad hoc vt de querela o tra eius testamtuz. sicẽ m alio veterano ẽ. ut. C. de mos. te. l. fi. C. m hijs. et. ff. de mossi. t. l. pãp. C. si quis in malicia. Iterz h est vex qn est vom reuersus. sicẽ. s. px. diximus. alias sicut miles alius vtitur speciali imẽ. sic z iste. ar. .ff. e. ex militari. C. i. et. l. testã eoz. C. i.

Paganoz. a pagos qõ est villa vr. q. .d. non militum.

Plane rescpsit. ut .ff. e. diuus.

Is g hoibz. salẽ duobz. vt. ff. e. lucius. et. ff. de testibz. l. vbi. et h qn ẽ in tentorio. si aũt in cõflictu belli nullo etiã teste vocato vt. C. e. milites. si aũt est vom iure ãni. vt .s. e. C. illis.

Ceterz hmombz. forte cã demõstrandi vt mgr discipulo. ul' ludi cã. vt. ff. de act. et ob. l. obligacõnum sba. C. h. vel affectõis. ut. ff. de codicillis. lre. i. Nec vllo z. sic q. ad. l. fal. circa pri. sic. C. de resci. ven. l. ra. k Quãmmo. tas. hz pulegũ circa solẽnitatẽ. quãmo z ẽ ra sba testamtu. ut q. alias testari nõ possi hic tn possit vt. ff. e. l. l Et mutus. .iij. siue natura siue casu. ut sit pulegiũ aliqõ. vt. C. q̃ tes. fa. pos. l. discretis. et h iuẽ militari. vt. ff. e. iuẽ militari. dũ est m milicia. m Sz hactenus. quidã dicũt hic nõ esse. C. et asserũt q̃ omne

priuilegiũ quod hz miles p dit cũ tedit de milicia. sed nos dicimus. C. hic esse. et distinguimus inter pulegiuz qõ habet vt testetur. qui alias testari non pt. vt filiusfa. et mutus. vt illõ

duret post reuersiõez. vt. s. px. C. et. C. sed testari. et. ff. e. ticiusim pri. alia vero pulegia q̃ hz in testando firmantur. vt hic. et .s. e. C. illis autem.

n Hoc illis. lez militibz. ut reliqua pulegia sez de nuo testium habeat in testando. et hic nõ referẽ ad px. C. A cur.

o Post missionez. honestam. sez finito tpe milicie. vel causariã si ante tps ex necessitate recessit. si autẽ ignominosa ẽ missio. tesmit statim valere. ut. ff. e. testator eoz. et. C. e. l. exercit. h si miles de capitali crimine damnatus fuerit. siquidẽ de ãni vt homicidio. et filiõ poterit ãmodo testari. ff. de vere. sue. l. .i. m fi. si aũt militari vt q̃ alienauit arma vel filia. q̃ nuptiẽ. vt. ff. de re mi. l. .ij. et .iij. et idẽ etiã de fideiup. nõ pt testari. vt .ff. e. l. ex militari. al. poterit in castrensibz tn. si ei h in sua pmissi fuerit. alias nõ. vt .ff. de mu sto rup. te. si quis exhẽdato. et .C. h et si quis capite. et vel .iij. l. si quis miles. m primo.

p Valere. q̃ dicõ retro trahit. ut. ff. de piculo z omõ. reiven. .l. necẽrio. C. i. et q̃ po. in pig. ha. l. ul. et fae. .ff. e. qõ dr. et. l. qõ cõstituti. A cur.

q Resignauerit. i. singula apperuit et ẽmouit. vt. ff. e. cũ fumus. C. cũ quis.

r Adiecit. vt. ff. de iure con. l. cõficiũtur. C. h miles.

s Ex noua. nõ. qõ ab imicõ nõ valet ex post fcõ tn dialcert.

t Demqz. hijs de causis manẽtibz valet q̃ resignauit postea. vel die. sicut nũc de nouo facẽ potest sic vetus non rescinditur. et sm hoc die noua volũtate sez tacita. aliud in pagano. vt J.

quibus mo. tes. mfir. C. alios. / u Leges. s. digestorꝫ. ut. ff. de coll. bonorꝫ. l. i. C. nec castrense. / l. velut. et. C. de aduo. diuer. / iudi. l. fori. et alie plures.

x Constōnes. vt. C. de assesso.

p Quibusdā. ut cōsulibꝫ ⁊ pfectis legionū. et pfidibꝫ pūciarum. qui fūt filiifa. ut. C. de inoff. te. l. fi.

z Constō. sic. C. de m offi. tes. l. fi.

a Tantūmodo. scz castrensi. et qi. nam m aduēticio nō potest. ꝗ hēat ꝓpetatē. vt. C. de bo. q li. l. fi. C. filiusfa.

b Cōmū. msi sit miles m castris. vt. s. e. in pn. Itē tale test m nō expugnatur per querelā m offi. vt. C. de inoff. tes. l. fi.

c Nūmbꝫ nō est permissuz facē testamtuz.

On tamē. videbatur quēlibꝫ huantem fuēd cā posse testari. ꝗ otrariū ē m. xiij. casibꝫ qui in. t. isto ꝓ ptē dicūt. et h est qd dicē nō tēnt. et notaz. e. C. fi.

e Statim. i. in pmis. vel statī. i. eo tēpore.

f Permiserūt. ꝗ cā mortis filius donare pt pre dsentiēte. ut. ff. de do. cā mor. l. tā hīs. in fi. et racō diūsitatis qz testamtū ex libero nō alieno arbitrio dz ꝓcedere. ut. ff. de hēd. instituēdo. illa institutio.

g Nichilomagis. id est nō ideo magis hz in se negatiuā hē nīlomin? affirmatiāz.

h Hīs. scz castren. vel qi castren. pec. habētibꝫ. vt. s. t. ꝓx. C. i. i.

i Constōmbꝫ. extravagantibus.

k qz ius. scz possit testari in castrensibꝫ.

l Augusti. quoꝫ dicta non habemus.

m Subscripcione. cuius ꝓba nō hēmus.

n Veteranis. scz filiifa. ō quibꝫ h loqtur.

o Ad pentes. nam liberi defuncti militis et fratres prez exeudebant. vt. C. dnia. de fuc. l. fi. hodie soli liberi militis. vt in aut. de here. que ab intes. / Leges. s. digestorꝫ. ut. ff. de coll. bonorꝫ. l. i. C. nec castrense. / l. velut. et. C. de aduo. diuer. / iudi. l. fori. et alie plures.

nec videtur capitis diminutione irritū fieri. ¶ Sciendū tū ē qz ad exēplum castrēse peculij. tā ātei oēs legēs qz pncipales ostōdēs q buscdā qi castrensia dederīt peculia. et quoꝫ quibusdō pmissum erat etiaz in ptāte degētibꝫ testari. qd nra ostō latius extēdens. permisit omnibꝫ in hīs tūmmodo testari peculijs quidē. sed iure dni cuius cōstōis tenore pspecto. licētia est michil eoꝫ que ad pfatum ius pertinent ignorare.

Quibꝫ non est pmissum facē testamentū

Non tū omnibꝫ licz facē testm. statū eni hij qui alieno iuri subiecti sūt testamtū ius faciēdi nō hūt. adeo quod. ut qz uis pentes eis pmiserunt. michilomagis iure testari pnt. exceptis hīs qs ātē enumeraūmus. et mlitibꝫ pcipue qui in ptāte parētū sunt. quibus de eo qd in castris acquisierunt pmissū est ex cōstōmbꝫ principū testamētuz facere. qd quod ius ab initio tūm militātibꝫ datū est. tā ex auctoritate diui augusti. qz nerue. necnō optū impatoris traiani. postea vēo sub sep cōne diui adriani etiaz dimissis a milicia id ē veteranis ocessum ē. ¶ Itaqz siquō fecerīt de castrensi peculio testamētuz. pinebit h ad eū quē hēredē reliquerunt. ¶ Si vero intestati decesserīt. nullis liberis vel fratribꝫ supstitubus. / Leges. s. digestorꝫ. ut. ff. de coll. bonorꝫ. l. i. C. nec castrense. / l. velut. et. C. de aduo. diuer. / iudi. l. fori. et alie plures.

tese. C. si igitur defunctus. coll. ix. p Iure dni. nō hēditario. ut. ff. de hēd. q ab intē. C. si igit defunctus. col. ix.

ad parentes eoꝫ iure dni pinebit. ¶ Ex h intelligē possumus. qd in castris acquisierit miles qui in ptāte patris ē. neqz ipm prez adimere posse. neqz pris creditores id vendē vel aliter inquietare. neqz patre mortuo cū fratribꝫ dnē ēē. ꝗ scz ꝓpriū eius esse id qd in castris acquisierit. quāqz iure ciuili omnia qui in potestate parētum sunt peculia. perinde in bonis parentū oputātur. ac si suoꝫ peculia in bonis domino minorum numerāntur. exceptis videlicet hīs que ex sacris cōstitutōmbꝫ et pcipue nris ꝓpter diuersas causas nobis scilicet patribꝫ nō acquirūtur. ¶ Preter hos igitur qui castrēse peculiū vel quasi castrēse habent. si quis alius filiusfa. testm fecerit. inutile est. scz sue potestatis factus decesserit. ¶ Preterea testamentū facere nō pnt impuberes. qz nullū eoꝫ animi iudicium est. ¶ Itē furiosi non pnt. qz mēte carent. nec adrem pinet. si impubes postea pubes factus. aut furiosus postea opos mētis factus fuerit. et decesserit. ¶ Furiosi aūt si p id tpus fecerīt testamentū. quo furore eorū intermissus est. iure testati esse videntur. certe eo qd ante furore ē fecerīt testō valente. nā neqz testamentū recte factum neqz ullū aliud negocium recte gestū. postea furore interueniēs pimit. ¶ Itē

de castren. pe. l. ij. Hodie vidꝫ iure hēditario. vt in aut. q Cōmune. sic. s. pquas p. no. ac. C. i. r Iure. scz antiquo. sic. s. per quas per no. acquir. C. i.

s Peculia. s. aduēticia ⁊ pfecticia. nā castrensia vel qi. etiā iure veteri nō acquirebātur patri. ut. ff. de coll. bo. l. i. C. ne castrense. Accur.

t Nostris. et aliene et nre fūt. ut. C. de bo. ma. et. C. de bo. que li. per totum.

t Inutile. qz qd ab initio nō valet ex cōtractu tpis nō quale scit. arq. t. i. circa pn. Ar. ōtra. C. de nup. et si cōtra. So. ubi nō valuit mrim omū ex po ꝗ ex nouo post matrimōnium.

u Decesserit. idē de suo testāte si fideicō. fit relictum. valet h durat voluntas. vt. ff. de fideicō. l. i. C. i.

x Impuberes. sed ex quo ētigerūt de vltimo die. xiiij. vl. xij. ām. sans ē fauore testamtu. vt. s. e. l. qua et ate. idē m vsuc. ut. ff. de vsuc. l. m vsucapiombꝫ. secus in pscpēombꝫ odiosis. vt. ff. de act. et ob. l. m omnibꝫ. Itē secus vbi est fauor eius qd vult prorogare vt in cōtractibꝫ a minore factis. ut. ff. de min. l. iij. C. minorē.

y Iudiciū. i. discretio. ut. ff. de iud. cū pter. C. nō autē. qn qz pmitur ꝓ snia vbi rei iudicate stādū est. ut. C. de re iud. l. i. qnqz ꝓ instātia cāe triēnij. vt. C. de iud. ꝓperandū. p to tū. qnqz ꝓ actōe. ut iud. fam. hz. vel dni di. vt. ij. de of. iud. C. si fam. hz. et. C.

z Furiosi. hac ratione idē m mēte capto dico. ut ar. ff. de ob. a ticio. in fi.

a Testati. C. e. furiosum. in pnci.

b Negociū. ut vsuc.

inchoatam. vt. ff. de vsuc. iusto. C. eum. vel possessionē quesitā. vt. ff. de acq. poss. si is qui aio. sic. ff. de peculi. l. tuberonis. in pri.

a Prodigus. pdigus ē qui neq; finē neq; modū hz in expēsis. vt. ff. de cur. fur. l. i.

b Interdicta. si dicas in crimen. l. iul. maie. cōmisit multo minus testatur. sz tūc pus factuz rumpitur. ut. C. ad. l. iul. maiesta. l. fi. accur.

c Ratū. quid si fiat interdicto cū tn non sit pdigus. sz n. forte non valet interdēm. ar. ff. de tu. et cu. da. ab hijs. l. seye. sz ctrariū verz ē. cū sit facta cōtra ius lingaronis tn. nō ctra ius legis. vt. ff. q sen. sme appel. re. l. i. in pri. et. C. i. et. C. qn puo. non ē ne.

d Semp. sz l. n. qnq; pt hm distinctōnem sequētem.

e Stnq. sic ij. de inutil. stu. C. mutum.

f Et eruditu. sez in moribus.

g Amittūt. et maxime impi aduocati.

h Constō. vt. C. q te. fa. poss. discretus. i.

i Certus. ut mutus et surdus casu. ul mutus tn. siue natura siue casu. si scribere nouit sua manu scribat testm. si aūt p alīū scribere velit. impetret h a pncipe. ut. ff. e. si mutus. Item si surdus tn casu ē vel etiā natura testeē. si vult si pt loqui articulate. ut. C. e. discretis. si aūt natura est surdus zmutus. nō pt nisi fit miles. vt. s. t. i. C. quīmmo.

k Si quis. sic. s. e. C. ptea. et. C. furiosi.

l Cecus naturalr ul casu zorbatus vtroq; lumine. secus si vno tn vt. C. de exeu. tu. l. frater.

m Obfuacōnem. s. vt coram. vij. testibz et tabellione. vel alio loco eius si nō inuenīatur tabellio. dilucidius volūtatē suam declaret. et in hereditatibz. et in legatis. et omia in scriptura referanē. vt. C. e. hac ofultissiā.

n Patris mei. sic. s. de vona. C. ē.

o Hostes. sez vt captus. vel obses. ut. ff. e. obsides. et aliud.

p Valet. qfui fūt. vel qi. vt. s. de inū pso. C. fui. et. ff. de li. ho. exi. l. ij.

q Fuerat. ante captiuitatē.

r Postliminij. qō fingit eū sp in ciuitate fuisse. ut. s. qbz modis pa. po. sol. C. si ab hostibz. nō aūt. l. cor. ita fingitur. et qō de capt. l. i. et. l. captū. improprie ponitur. l. cor. p inū postliminij. Ex lege cornelia. q fingit eū pma hora captiuitatis mortuū. et sic libertz. ut. ff. e. l. cor. aliud esset si nulla esset fictio. vt suo pene facto. ut J. quibz mo. te. infir. C. nō tn. Sed nō notandum. xiij. esse psonas q testari nō pnt. filiusfa. Item huius. vt. s. e. in pri. ut. ff. e. si filius. Item impubes. Item furiosus. Item mente captus. Item pdigus. Item mutus. Item surdus. Item cecus. ut s. e. C. ptea. et. C. item furiosi. C. Item pdigus. C. Item surdus. et. C. cecus. Item dāpnatus ad morte naturalem vel ciuilez. ut. ff. e. l. eius qui. C. i. vsq; in fi. Item obses. vt. ff. e. obsides. Item de crimine famoso dānatus. ut. ff. e. is cui. C. fi. et. l. cū lege. Item de statu suo dubitātes. vt. ff. e. q statu. et. l. qui in dni. Item monachus. ut in aut. de monachis. C. id qd. coll. i. C. illud. si hodie hm quosdā corrigiē. vt in aut. de sanē. ep. C. si quis mulier. Item is cui interdicitur bonis a lege. vt. C. de hēr. et ma. l. manichros. et ad. l. iul. maiest. l. ul.

Re De exhēdacōe li.

Non tn. lez dicta obfuacō. s. de test. ordi. solēnis fit. non tn ne. vel sic. s. de ea obfuacione q est circa fidē et pbacōem satis dictū est. nūc de ea q ē circa pietatē dicēdū est. et lez ea obfuacō q circa fidē est. satis diligens fit. nō tn ne.

t Sup. sez in. ti. de testa. ordi.

u Filiū. etiā militē. vt. ff. de li. et postu. fi.

x Instituat. vel eis aliqd quoto. t. relinquat. quartā iure veteri. ut. C. de inof. t. l. cū queritur. hodie semis. vel triens. vt. C. de inoff. test. autē. nouissima. Et hz si fiant eo die illi. qz si testm fiat. tūc necē hz inū institucōis aliqd relinqui. ut in aut. cū de app. eo g. C. aliud. Accur.

y Adeo. scilz inutiliter testabitur.

z Poterit. sez nec instituēdo nec exhēdando. ut J. de hēr. nec ipo iure valz. vt. C. de li. p. l. maximū. que ab intest. C. nec eadē uili. sz idē iūs p tortio. ut J. e. C. emancipatos.

a Potestate. secus in emāciparo iūs ei.

b Nemo. ff. de iniusto rup. t. filio. C. si. ctra. So. ibi. filius vnus.

pdigus cui bonorz suorz administracō interdicta ē testamētuz facere non pt. sz id qd ante fecerit q̄ intdictō bonorz suorz ei fiat ratū est. Item surdus et mutus nō semp testamētum facē pnt. utiqz aūt de eo surdo loquimur qui omino nō exaudit. nō qui tarde exaudit. Nam mutus is intelligitur qui eloqui nichil pt. non qui tarde loquitur. Sepe enī eē trāt et eruditi hoies. varijs casibz et audiēdi et loqndi facultatē amittūt. Vnde nra ostitucō etiaz hijs sbuenit. ut certis casibz et modis hm noemam eius possint testari. aliaqz facē que eis permissa sūt. Sed si quis post testamētuz factū. aduersa valitudine. aut quolibet alio casu. mutus aut surdus esse cepit. ratū nichilominus manet eius testamētuz. Cecus aūt non potest facē testamentum. nisi p obfuacōez quā lex diui iustini pātris mei introduxit. Eius q apd hostes ē testamētuz quod ibi fecit nō valet iure postliminij. q̄uis redierit. sz qd dū in ciuitate fuerat fecit. siue redierit valet iure postliminij. siue illic decesserit. valet ex lege cornelia.

nō hic obiicitur ex impē eb ve cessione pēna

De exheredacōe liberorz

Non tn ut omino valeat testamentum sufficit h obfuacō quā sup exposuim. sz qui filiū in ptāte habz. curaē debet ut eum heredem instituat. vel exheredē nominatī faciat. alioqū si eū silentio pterierit. inutiliter testabitur. Adeo quidem ut si uiuo pre filius mortuus sit. nemo heres ex eo testamēto existē possit. qz scilicet ab inicio nō ostiterit testm. Sz nō ita de filiabz et alijs p virilem sexuz descendētibz libis utriusqz sexus antiquitatī fuerat obfuatū. sz si nō fuerāt scripti heredes. scripte ue vel exheredati exheredate ve. testm quod nō infirmabatur. Ius aūt accrescendi eis ad certā porcōnem pstabatur. Sz nēc nomiatim eas psonas exheredare parētibz nēc erat. sz licebat inter ceteros hec facere. Nominatī autē quis exheredari vidz. siue ita exheredetur. ticius filius meus exheres esto. siue ita.

c ab inicio nullus fuit

Et hz si fiant eo die illi. qz si testm fiat. tūc necē hz inū institucōis aliqd relinqui. ut in aut. cū de app. eo g. C. aliud. Accur.

y Adeo. scilz inutiliter testabitur. exhēdando. ut J. de hēr. que ab intest. C. nec eadē uili. sz idē iūs p tortio. ut J. e. C. emancipatos.

z Poterit. sez nec instituēdo nec nec ipo iure valz. vt. C. de li. p. l. maximū.

a Potestate. secus in emāciparo iūs ei.

b Nemo. ff. de iniusto rup. t. filio. C. si. ctra. So. ibi. filius vnus.

hic nō. vel hic int̃ stricto. ibi equo.
e Nō ostiterit. aliud si ostitutlicet
.ff. de ministo. r. te. postumus. m pn̄. et j. e. C. postumi. ibi qd̄ tc̄.
nec ē mix qz si ab micio rūpitur. agnacōne postumi eo mortuo
qualescit. ar. ff. de reg. iur. l. qd̄ ab micio.
d Sz nō ita. nō ex vna ptē pomt filios
femis descendentes.
e Infirmabat̃. ita
j. e. sz femi. So. ut ibi
f Porcōem. s. dimi
dia eius qd̄ ab intestato habituri essent. ut
.C. de li. p maxim. circa medū. ibi cū eius
pitas. ta. tc̄.
g Sed nec. h est se
cūda dra inter pdcas
i. Cete
ros. sez h mō. vnū de
filijs meis exhēdo ul'
vnū instituo. post hic
dico. reliquos exhere
do. nam mihi diceret ce
teros exhēdo. lez di
cat filiū meū exhēdo
cū plures habeat. ne
mo exhēdatus vidēt.
vt. ff. de li. et postu. l. iij.
k Extet. Item alijs
modis vt omīs liberi
sint exheredati. z hic
vnus tm instituat̃.
vt. ff. de li. et postu. ti
cius. i pn̄. Item si dixe
rit alia verba quecūqz
dūmodo certa. ut. ff.
si cer. pe. l. certū. et. ff.
de ministo rup. tes. po
stumū. C. noiatim. et
.ff. de li. et pos. l. i. et. iij.
Sz secus si dicat filiū
meū instituo. ceteros
liberos exhēdo. vel
sepū exīneū instituo.
liberos aūt exhēdo.
et h nō dicit omīs vt
nō contradicat pn̄. glo.
ná dicor exhēdare fi
liū inter ceteros qz mix
tio fit cū ceteris i ēmo
tionibz gēdibz ostitutis
vñ nō vz cū debeat ex
hēdari noiatim vt h dr.
l Institui. ista institu
cōe ex pnti mrimo
mio nascituri. et ex fu
turo instituti vidētur.
vt. ff. de li. et post. l. placet. et. l. ideoqz. Quid si exhēdacōne po
stumorū. etiā omīs. sicut hij q̄ sūt in vtero tm. an alij qui sunt na
scituri. ex pnti mrimonio vel futuro. intelligūtur exhēdati. sz.
non cū masculi debeāt noiatim exheredari. ut j. e. C. masculos.
m In eo sez qd̄ sequitur. qd̄ z in filio. tc̄.
n Omnīū. sez postumorū ex se nascituro
o Agnacōne. id est natiuitatis. sic j. quibz mo. tes. infr. C. i.
p Masculini. id est siue ex masculo siue ex femina.

postea rūpatur. et iterum
moriat̃. vt in postumo. vt
tum. ex alia filias et
omīs ex masculis et

filius meus exheres esto.
nō adiecto ꝓpo noīe. sez si
alius filius nō extet. ¶ Po
stumi qz liberi vel hēdes in
stitui debēt. vel exheredari.
et in eo par oīm odio ē.
qd̄ in filio postumo in
quolibz ex ceteris liberis.
siue femi sexus siue masculi
lini. In pterito valet quod
testm. sz postea agnacōne
postum siue postume rum
pitur. et ea rōne totū infir
matur. Ideoqz si mulier ex
qua postumus aut postu
ma sperabatur abortū fece
rit. nil impedimēto ē scptis
heredibz ad hereditatem
adeundā. ¶ Sz femini qui
dē sexus psone. noiatim vel
inter ceteros exheredari
solebāt. dū tn̄ si inter cete
ros exheredarētur aliqd
eis legetur. ne videant̃ p
obliuionem pterire esse.
¶ Masculos vero postu
mos id ē filios ꝛ dēmceps
placuit nō aliter recte ex
heredari. nisi noiatim exhe
redētur. hoc aūt mō. quicū
qz michi genitus filius fu
erit exheres esto. ¶ Postu
morū aūt loco sūt. hij q̄ in
sui heredis locū succedēdo

q Rūpitur. si vero exhēdatur de inofficioso agetur. ut j. de in
offi. te. C. postumi. hodie vero exhēdari nō pnt̃. ut. C. de inoffi.
test. l. si quis. C. legis.
r Infirmatur. h adde qd̄ est. ff. de test. milit. l. si filius.
s Abortū. qd̄ est p nō nato. ut. ff. de v. sig. l. si mortui. et. C. de
t Persone. sez postume. ná iam natis feis nō erat postu. l. i.
nec̄e legari. ut. C. de li. p. l. maximuz. in fi.
et. s. e. si nō fuerat.
u Inter ceteros. hodie p ostōnem omīs
noiatim. ut j. C. nta. sz
nouissimo int̃ non. cū
nō sint ingrati. ut in
aut̃. cū de ap. co. C. ali
ud. coll. viij.
x Postumorū. sic. ff.
de ministo. rup. te. po
y Loco. stumorū.
nō tn̄ veri postumi sūt
vt j. e. C. hoc. in fi.
z Heredis j. de her.
qua. et dif. C. sui.
a Agnoscendo. i.
sbtus vel postea nas
cendo. sic postumus
verus. nō em̄ nasciet̃
cū natus sit. ut. s. de
adopc̄. C. i. uel dic ag
noscendo. i. incipien
do esse agnati quo ad
effectū succedendi.
b Parētibz. sez ma
sculis. ná testm̄ femie
nō rūpit̃ p. l. vell'. ut
de li. et post. gallus. C.
nūc. et tel'. j. ná z si ita
verba sūt. sz p querelā
irritat̃. ut. C. de inof.
te. l. iij. et j. e. C. mat̃.
c Necesse. causatie
sez ne rūpatur testm̄
vt sequitur nō pcise.
vt. C. de adop. l. pnlr.
C. que in filio.
d Vivo. secus si p?
vt. ff. de ministo rup.
te. si quis filio. et in h
differt a vero postumo
Item differt ab ascen
dentibz. vt. ff. de mof.
pater filiū.
e Idqz velleya. no
mē est cuiusdā noue
l. hij mis galli acquilij
antiquius est. et jo q̄
tur i vero postumo ut
statim dicam. vt. ff. de lib. et postu. l. gallus. C. si quis filium.
f Simul. in veris postumis talis erat modus. si me mortuo
nascetur michi filius j. x. menses. ut. ff. de lib. et postu. gallus. i.
.xn̄. et. C. i. et. ij. iij. et. iiij. sic g et hic. et p. l. vell'. si suus heres de
fierit esse se vivo. vt. ff. de lib. et postu. gallus. C. videduz. etiaz
in hoc hz locuz. l. vell'. sic etiā est pitas ab intestato. vt j. de her.
que abintest. C. cum autem.
g Iure. sic j. de her. que ab intest. C. emancipati.
h Necesse ē. ná michi lommus tenet testm̄. aliud in eo qui est

q̄si agnoscendo fiūt parē
tibus sui heredes. ut ecce
si quis filiū suū ex eo ne
potē neptēue in ptate hz.
qz filius gradu pcedit. is
solus iura sui heredis hz.
q̄ius nepos qz et neptis
ex eo in eadē ptate sint.
sz si filius eius vivo eo mo
riatur. aut qualibz alia rō
ne exeat de ptate eius. in
cipit nepos neptisue in lo
cū eius succedē. et eo mō
iura suorū heredū q̄i agna
tione nanciscūtur. ¶ Ne
ergo eo mō rūpatur eius
testamentū sicut ipm filiū
vel heredē instituē vel no
minatim exheredaē debet te
stator. ne nō iure faciat te
stamētuz. ita et nepotē ne
ptēue ex filio. necē est ei
vel heredē instituē vel exhe
redare. ne forte eo vivo. fi
lio mortuo. succedēdo in
locū eius nepos neptisue
quasi agnacōne rūpat te
stamētuz. idqz lege iulia
velleia pusū ē. in q̄ similis
exheredacōis modus ad
similitudinē postumorū demō
strat̃. ¶ Emācipatos libe
ros iur̃ ciuili neqz hēdes in
stituē neqz exhēdare necē

statim dicam. vt. ff. de lib. et postu. l. gallus. C. si quis filium.
f Simul. in veris postumis talis erat modus. si me mortuo
nascetur michi filius j. x. menses. ut. ff. de lib. et postu. gallus. i.
.xn̄. et. C. i. et. ij. iij. et. iiij. sic g et hic. et p. l. vell'. si suus heres de
fierit esse se vivo. vt. ff. de lib. et postu. gallus. C. videduz. etiaz
in hoc hz locuz. l. vell'. sic etiā est pitas ab intestato. vt j. de her.
que abintest. C. cum autem.
g Iure. sic j. de her. que ab intest. C. emancipati.
h Necesse ē. ná michi lommus tenet testm̄. aliud in eo qui est

in potestate. ut. s. e. in pn.
a Heredes. supple. et qz
patres instituere. lez nō sint pres sui hēdes ad filios. filius auez
emācipatus p ca. di.
desmit agnatus esse.
et remanet ognat?
qui nō ognoscitur a
iure ciuili. vt ⁊. de hēd.
q ab intest. de C. emācipati. et. s. de le. ag. tu.
C. fi. et. ff. de bo. poss. sz
cū pronus. C. i.
b Femin. lz i suis esz
dra int' masc'os ⁊ feminas int' ei. ut. s. e. C. i.
c Exhēdari. sez ri
te. al' aut exhēdato
datur otra ta. vt. ff.
de bo. pos. cōtra ta. vel
nō putauit in. C. non
q̄uis. Ite etiā institutis datur otra ta. si alius omittat eis edictū.
vt. ff. de otra ta. l. iij.
. C. plane. et. ff. de leg.
ps. petita bonorū pos. cōtra ta. si duo.
d Habētur. quo ad
adoptiuū patrem.
e Instituendi. ab
adoptiuo patre.
f Ciuili. qz alio iure
ciuili sblatū esse pt. ut
. s. de le. ag. tu. C. fi.
g Attinet. qz vocat
emācipatos. ut. s. eo. tit.
. C. et est rō qz desmūt
esse filij. sz naturales
nō pnt desmē esse filij
p emācipacōem. ut ⁊. de hēd. q ab intest. C.
minus autem.
h Exneorū. ff. d otra
ta. l. i. C. et sui int'.
i. Patre. ff. de otra
ta. emācipatus. C. pe.
k Sz hec. sez m fi.
supdcā a pncipio tiusq ad. C. emācipatos.
l Vetustas. i. medi
a int' prudētia. vt statim sequitur.
m Introducebat.
se; dram sexus ⁊ gradus ⁊ modi exhēdacōnis. ut. s. e. C. i. et. C.
postumi. et. C. si femi
ni. nō aut dicit de his
q postea vsq modo dicta sūt a. C. illo emācipatos.
n Constō. C. de li. p.
. l. exhēd. l. maxīmū.
o In hoc. alias enī multe dre sūt. ut. ff. de testa. ho. in multis.
p Interesse. in autēt. quibz mo. na. eff. sui. C. nō autem.
q Quia. pma racō. r Officō. i. smili officō. vna enī in diget.

testierunt esse heredes sui. alias nō
essz bona rō. cū filij nēcē habent pa
s Antiqua. argumētatur ex iur' antiquo. sic. s. qui ma. poss.
. C. pnli. et hec est seōa racō.
t Sōlētur. sez dādo
filie bo. poss. otra ta. in
totū. lez nō possūt die
nullūz. ut suus. vt
. C. de li. p. l. maxīmū.
ibi et si pfectis. ꝛc. et
est hec tercia racio.
u Simplex. ad drā
antique cōstōnis. ut
x Per . s. e. C. i.
virile. quid de descendētibz p feminum sexū.
. Sz. admittūtur cū diminucōne tercie ptis
vt ⁊. de hēd. q ab intest.
. C. diui. et. C. de coll.
bo. l. illam.
y Habēt. quo ad
omodū. diūso en int'
nā suus pteritus et de
nullū. et otra ta. habz
Si nō vult dicē nullū
qn pteritus ē. sz emācipat? tūn hz otra ta.
vt. C. de li. p. maxim.
. C. scimus itaqz ꝛc. et
. ff. de li. ps. is qui. Si
aut exhēdentur hnt
querelā omis. ut. ff. de
otra ta. l. nō putauit
. C. non queuis. et de
inoff. test. l. pap.
z Postea. q exhere
dari nō pnt. vt dixi
mus. s. e. C. postum.
a Constōne. C. de
adopc. l. cū in adoptiuis. et recitatur. s. de
adopc. C. sed hodie.
b Occupatus. qd si
nō est in expedicōne
sz n. int' omī optinet.
vt. s. de testa. mili. C.
c Ignorās. illis.
si enī ignorat nō valz
testm. ut. C. de test. mi.
. l. sic certi int'. mli fu
it eius aī. ut filiū ha
beret essz exheres. vt
. ff. de testō. mili. l. qui
iure mili.
d Facta. ideoqz q
rela inoffi. de agit. sz
sz cū miles ē pnt fam
lias. nā tūc nō potest
habere locū castrēse
pec. si enī essz filius fa.
nō haberet locū qre
la. ut. C. de inof. te. l. si.
e Mater. idem in
telligo in silentio libe
ros ad maternā lineam. ut. ff. de inoffi. test. l. cum filium.
f De iure. qz nō hz eos in poss. ut ⁊. de hēd. qua. et dif. C. ceteri.
g Edicto. quo emācipati vocātur. vt. s. e. C. emācipatos. qz

est. quia non sunt sui hēredes. ¶ Sed ptor omes
tā feminin sexus q̄ masculini si hēredes nō instituantur exhēdari iubet. virilis
sexus noiatim feminin vero int' ceteros. qd si neqz heredes instituātur. neqz ita
ut diximus exhēdari. permittit eis ptor cōtra tabulas testamēti bonorū possessionem. ¶ Adoptiui liberi
quādiu sūt in ptate pris
adoptiui. eiusdē iuris habentur. cuius sūt iustis nuptijs acquisiti. ¶ Itaqz heredes instituēdi vel exhēdādi sūt. fm ea que de naturalibz exposuimus. ¶ E
mācipati vero a pre adoptiuo. neqz iure ciuili. neqz qd
ad edictuz ptoris attinet
inter liberos onumerātur.
¶ Qua rōne accidit ut ex
diuso qd ad naturalem parētem attinet. quādiu quidē sunt in adoptiua familia
extraneorū numero habeantur ut eos neqz heredes
instituē. neqz exheredare
necē sit. Cū vero emācipati fuerint. ab adoptiuo patre. tunc incipiunt in ea cā
esse. in qua futuri essent. si
ab naturali patre emancipati fuissent. sz hoc quidez
vetustas inducebat. ¶ No
stra vero ōstō inter masculos et feminas in h iure inch
il interesse existimās qua
vtraqz psona ī hoīm pcre
ationē similiter nature ōf
ficio fungitur. Et lege ātiqua. xij. tabularū. omes si
militer ad successiones ab
intestato vocabātur. qd et
ptores postea secuti esse vi
dentur. et ido simplex ac si
mile ius ⁊ in filijs et in filiabus. et in ceteris descēdentibz p virile sexū psonis.
nō solū iam natis. sz etiā po
stumis introduxit. ut omnes siue sui. siue emācipati sint. vel heredes instituātur vel nominati exheredētur. et eudez habēt effēm
circa testamētum parētum
suorū infirmāda. et heredi
tatē auferēdaz. quam filij
sui vel emācipati hnt. siue
iam nati sūt. siue adhuc in
vtero ostituti postea nati
sint. ¶ Circa adoptiuos
aut etā induximus dubitationē que in nra ostitucōne
quā sup adoptios tulimus
otinetur. ¶ Sz si in expedicōne occupatus miles
testamentum faciat. et li
beros iam natos vel postumos noiatim nō exhēdaueit
si silētio pterierit. nō ignorans an habeat liberos.
silentiū eius p exhēdatione noiatim fcā. valē ostitucōibz pncipū cautum est.
¶ Mater vel auus mrnus
necē nō hnt liberos suos
aut hēdes instituē. aut ex
heredare. sz pnt eos omittere. nam silētiū mris. aut

s Antiqua. argumētatur ex iur' antiquo. sic. s. qui ma. poss.
. C. pnli. et hec est seōa racō.
t Sōlētur. sez dādo
filie bo. poss. otra ta. in
totū. lez nō possūt die
nullūz. ut suus. vt
. C. de li. p. l. maxīmū.
ibi et si pfectis. ꝛc. et
est hec tercia racio.
u Simplex. ad drā
antique cōstōnis. ut
x Per . s. e. C. i.
virile. quid de descendētibz p feminum sexū.
. Sz. admittūtur cū diminucōne tercie ptis
vt ⁊. de hēd. q ab intest.
. C. diui. et. C. de coll.
bo. l. illam.
y Habēt. quo ad
omodū. diūso en int'
nā suus pteritus et de
nullū. et otra ta. habz
Si nō vult dicē nullū
qn pteritus ē. sz emācipat? tūn hz otra ta.
vt. C. de li. p. maxim.
. C. scimus itaqz ꝛc. et
. ff. de li. ps. is qui. Si
aut exhēdentur hnt
querelā omis. ut. ff. de
otra ta. l. nō putauit
. C. non queuis. et de
inoff. test. l. pap.
z Postea. q exhere
dari nō pnt. vt dixi
mus. s. e. C. postum.
a Constōne. C. de
adopc. l. cū in adoptiuis. et recitatur. s. de
adopc. C. sed hodie.
b Occupatus. qd si
nō est in expedicōne
sz n. int' omī optinet.
vt. s. de testa. mili. C.
c Ignorās. illis.
si enī ignorat nō valz
testm. ut. C. de test. mi.
. l. sic certi int'. mli fu
it eius aī. ut filiū ha
beret essz exheres. vt
. ff. de testō. mili. l. qui
iure mili.
d Facta. ideoqz q
rela inoffi. de agit. sz
sz cū miles ē pnt fam
lias. nā tūc nō potest
habere locū castrēse
pec. si enī essz filius fa.
nō haberet locū qre
la. ut. C. de inof. te. l. si.
e Mater. idem in
telligo in silentio libe
ros ad maternā lineam. ut. ff. de inoffi. test. l. cum filium.
f De iure. qz nō hz eos in poss. ut ⁊. de hēd. qua. et dif. C. ceteri.
g Edicto. quo emācipati vocātur. vt. s. e. C. emācipatos. qz

cos nō potest emancipare. vñ otra ta. locū nō hz. ut hic. et. ff. de otra ta. illud. C. ad testamenta.

h Eis. scz descendētibz p lineaz feminimā. datur tñ z alijs. et hijs maxime. vt. C. de moffi. test. l. fi.

i Paulo. vt. J. de moffi. test per totum. Accursius.

k De heredibz instituēdis. i. qui possunt instituī. vt. J. e. vsqz ad. C. si plures. et. C. fi. Itē et ēliter deberāt instituī. ut. J. e. C. si plures. vsqz ad. C. fi.

Heredes instituere. q. d. tot mos mtus m tomis suis facē. nā heres. i. dñs. ut J. de hered. q. et dif. C. fi. Itez ideo dixi intus qz ita sbintrat heres in dñiū rez defuncti. ac si eadē essz psona. vt in aut. de iure iuriū. amo. C. i. col. viij. et. ff. quibz ex cā ma. l. cū miles.

m Permissuz. scz a

n Proprios. iuris scz seruos.

o Alienos. hic. ff. e. non minus.

p Constōe. vt. C. de necess. h. hered. insti. l.

q Eos. cū quidā. scz ꝓprios seruos.

r Per innouacōez. q. d. nō induximus h de nouo. h apud ātiquos h ita dixerat atallicinus vt sbicit. Sz otra. s. ex quibz. c. ma. pos. C. i de iure. ibi noua huāmtatis rē. So. iste instinianus nō mutem h nacōem reddit. cū nō est verisile rē. ut ibi. vl aliē attilicino placuit z paulo. h in legis necessitate nō deduxerūt. hic et. s. de testis. C. h non heres. Justinianus vero in legis necēcitate induxit. ut ex ipa ostōne lib ēē videat. Itē nūquid corrigit qd alias dz scz q pure institutus z sb dicōne liber. qz expectatur dicōnis eueētus. ut. ff. e. l. huus. C. i. et. l. quotiēs. C. fi. et. l. q filio. i. sēn. nō. qz istud locū hz qd h dz. qn libtas nec data expsse. nec fuit retardata. at ibi fuit expsse retardata.

s Proprietatez. ut iste li. h tñ vsufructuarius pmde vtē. ac si essz huus ad hoc. ut. C. dmu. de ma. l. i. C. sin aut ꝓpetarius.

t Constitucōne. scz greca quam nō habemus.

u Cuius. s. ostōnis hec fuit vba q secuntur.

x Maculatū. i. accusatū. nā al est in ira accusatū. ut verbū sunt ista q hic dicūt. ut. ff. e. hjs vbis. C. meerdū. filis expo heo dz in libro sapie de Joseph. maculauerūt me imp. et alibi i dōma scptura mēdaces ostēdit q maculauerūt eū. i. accusauerūt eū.

y Manumissuz. s. videt vt postea subicit. et dic manumissum simplr nō instituū. ex h infert qd seqtur. qp nec cū instōe fieri

aui matern et ceteroz p mrez ascendētiū tātū facit. quātū exheredatio patris. neqz enī mri filium filāue. neqz auo mrno. nepotē ne ptēue ex filia. si eam eūue heredē nō instituat. exhēdaē necē est. siue de iure ciuili queramus. siue ex edicto ptoris quo ptor pteritis liberis otra tabulas bonoz possessionē pmittit. h aliud eis adimit in seruat. quod paulo post vobis manifestum fiet.

De heredibz instituēdis.

Heredes instituē p missuz est tā liberos homines qꝫ suos. et tā ꝓpos qꝫ alienos ꝓpos aut olim fm pluriū sniias non aliter qꝫ cū libertate recte instituē licebat. hodie vero etiā sme libtate ex nra ostitucōne hēdes eos instituē pmissuz ē. qd nō p innouacōz induxim? Sz qm equius erat et atilicino placuisse. paulus suis libris qs tā ad massiriū

sol; liter vt sbic. qre sequitur rē.

Postulata. i. accusata ex eodē. so. p quo ēliter punitur vtqz. vt. C. de mulie. q b. ꝓpis se innmis. l. i. i pn. Quid si cū exneo omisit adulteriū. R. nec tūc manumittat vsqz ad. hc. dies. ut. C. d adult. l. iij. et. ff. de adulteriis. si postulauerit. C. iuber. Itē q d si adulteriū tle omisit nō tñ accusat ad huc. R. bñ pt manumittere. h in crimie lese maiestatis est speāle. vt post omissum tale crimē. nō possit manumittē vel testari. ut. C. ad. l. iul. l. fi. et. ff. de dona. l. post otractū. et dona. l. donacōnes. C. fi.

a Habeat. qz si valeret mstō valeret libtas. ut. s. e. i. R. et. s. q ma. nō pos. C. i. et ita nō ar. qp vbi aliqd ꝓhibetur fieri directo. fit z p obliquū ꝓhibet. sic. ff. de dd. insti. q sb dicōe. C. si quis. Itē ar. qp cassato pnēipali cassat quicqd seqtur ex eo. uel ab hjs. ut. C. de legibz et cō. l. nō dubū. ac.

b Testator. et ideo nō pt eū cū libtate instituere. ut. ff. e. si alienū in pn. h cōtradic ad huc. C. ff. de lo. au. m pos. l. in vendicōne. Sz certe quo ad alia ē loco dñi nō quo ad h vt possit fieri liber. h cū alijs manumissis a fructuario simplr. sme mstōne eit tanqꝫ liber qꝫ diu duraturus erat vsumfruc. ut. C. dnia. de ma. l. i. C. sm aut fructuarius. nūquid z hic erit tanqꝫ liber. scz vere lib nō sit. R. nō. qz ex mōte testatoris ꝓprius erat futurus. qꝫ liber. si valeret quod agētur. ut. q. de hered. q. et diff. in pn. Itē z tūc erat vsufructus pdendus. ut. s. de vsufr. C. finitur. vñ sic essz qꝫ lib donec duraret vsufr. qz nil duraret post mortē testātis. nichil vt; talis instō vt sit liber. si suo dño hereditatez qrit. vt q. e. C. alienus. Sz q d si erat vsufructus repentius in psona pmi heredis. vel etiaz vlterius qd pt. ut. ff. quēadmodū huitus amit. l. repeti. in pn. R. tūc eit qꝫ lib toto illo tpe. ut in dcā. l. C. dnia. de ma. l. i. C. sm aut fructuarius.

c Causa. i. huus eiusdē dñi Jo. vt. ff. si ex nox. cā. aga. l. i.

d Liber. nisi aliqua lex impediat libtatē. ut. ff. e. l. si nō lex. vl dicō. ut. ff. e. l. quotiēs. C. fi. vel ex. l. puerit ad libtatē. ut. ff. e. l. testō. sm Jo. Itez fit liber a semetipo nisi instituus fuerit ita. cū qs michi heres eit. sic hus lib z heres esto. nā tūc a coheredē accepit tota libtatē. ff. de acquirē. hre. l. ex pte. Itē et ignorans fit heres z liber. vt. ff. si cer. pe. l. cū qui.

e Sētrūqz. i. et hereditatē z libtatē. nā liber fit z heres necēriusq.

hec duo ꝛsequi dz ex testō dñi. ut ⁊. de here. qua. et dif. C. i.

a Quid si alienatus lib. directa eni libtas in suo alieno nō pt habere locū. sz instō pt habere effem vt h. sed aliud in legatis q̄ admittūtur hoc ipō q alienant. ut. ff. ō adim. le. l. suo cū libtate. et est rō qm legato spectatur dies quo cedit. nō aūt an sit manumissus. vt. ff. qn di. le. ce. si post. C. si cū. Accursius.

b Alienauerit. sez alicui hntī factōnem testamti. ut. ff. e. l. seruū meū. in fi. i. sz. et h̄ nisi redimat. ab eo testatore q̄ cū instituit. et postea eū alienauit. tūc eni reuiuiscit libertas. ut. ff. de manū. test. l. verū. et. ff. e. quotiēs. C. suus. et. l. si nō lex. et. l. antep nsl.

c Alienus. qui sic instituī pt cū liber sit ꝓpius nō. ut. ff. de ō. instituend. suus alien?

d Iussu. et. l. qz. p̄cedēte adicōne. vt. ff. de acquir. hre. l. si quis bona. C. iussuz. et ita dño q̄ritur. alias si suus nolit adire qō pt esse eē dño inītē. nō querit. ut. C. e. l. cum ꝓponat.

e Testatore. etiā p? iussuz eius antequ tn adiret. ut. ff. de acquir. here. antistis. C. i.

f. Dñi. hoc in hreditate ut illi acquirat. qui tpe adicōis ē dñs. vel sibi si liber ē tunc. si in legato spectatur dies cessōis. ut si tpe mortis legātis sit meus. lz alienē. tn michi debetur legatū. ut. ff. qn dies le. ce. l. si post

g Arbitrio. . C. ij. hc. s. C. si vero.

h Seruus mortem. ōba legis sūt omia. et sm hoc planū est. vel testatoris. quia sic dicat. instituo suū heredem post mortem domini. et ꝓbatur hec lectō secūda. ff. e. qui filio. i. sz. nec obstat. q videatur in diem hec institutio. ut ⁊. e. C. heres. qz incertus est dies mortis. ut. ff. de ōdi. et de. l. vñ vz. et. ff. e. l. in tps. in pn. ue. ut ⁊. de hre. q̄li. et dif. C. testa.

i. Factō. s. passiue. nō actiue. et iussio hereditas spectatur. si mō cū defuncto fuit. lz cū hrede nō sit testamti factō. ut. ff. e. si suus hereditarius. eo suū hereditariū posse. qz nō est nullius

k Nondum. bn di. sz alicuius sez hreditatis. q vicē defuncti.

l. Defuncti. et ē forte rō. qz defunctus est certus q̄ obtinet. fuerit sz nō sic de hrede. qz ⁊ h certus sit institutus. poterit esse q nō adeat hreditatē. qz pt resistē multis de causis. ut ⁊. qui. mo. test. infr. C. posteriori. et fac ad hūc. C. ⁊. de stipl. h. in pn. et. ff. de acquir. rer do. l. in eo. in fi. et. l. se. quo ad ōmōd. ut. ff. de sta.

m Recte. cū ꝓ nato sit hndus. ho. l. q̄ in vtero. et. ff. e. l. ei.

n Quibus. sez omnis. us. C. i.

o Ab exneo. si vero ab altero ex dñis sit institutus. acquirit

dñi testō non cōsequitur. Qō si alienatus fuerit. iussu noui dñi adire hereditatē debz. et ea rōne ꝓ eū dominus fit heres. nā ipe alienatus. neqz liber neqz hēs esse pt. etiā si cū libtate heres institutus fuerit. destitisse etenī a libtatis dacōe videtur dns qui eū alienauerit. Alienus qz suus heres institutus. si i eade cā durauerit. iussu dñi eius adire hereditatē debz. Si vero alienatus fuerit ab eo. aut viuo testatore. a post mortē eius. antequ adeat. debz iussu noui dominī adire. At si manumissus ē viuo testatore vel mortuo antequ adeat. suo arbitrio adire pt hereditatē. Seruus aūt alienus post dñi mortem recte heres instituitur. qz et cū hereditarius suus est testamēti factio. Nondum enī adita hereditas ꝓsone vicē sustinet

nō heredis futuri sz defuncti. Cum etiam eius qui in utero est. suus recte heres instituitur. Seruus autē plurium cū quibꝫ testamti factō est ab exneo institutus heres. vnicuiqz dnorum cuius iussu adierit. ꝓ portione dominij acquirit hereditatē. Et vnum hominē et plures usqz in infinitum. quot quis heredes velit facere licet. Hereditas plerūqz diuiditur in .xij. uncias q̄ assis appellacione ꝺtinetur. habent enī et hee ptes ꝓpria nomina. ab vncia usqz ad assem. ut puta hec. sescuns. sextans. quadrās. triens. quinquūs. semis. septuns. bes. dōdrās. dextās. deuns. as. Non aūt utiqz .xij. uncias esse oportet. nam tot vncie assem efficiēt. quot testator voluerit. et si vnū tm q̄s ex semisse. verbi grā. heredem scp̄sit. totus as in semisse

ceteris socijs hereditas. qō dic vt. ff. ꝓ so. l. rex. C. si suo dñi.

p Iussu. et dic q sufficit vna adicō ⁊ vna missio lez sint plures dñi. ut. ff. de acquir. hre. l. suus duoꝝ. et. l. in acquirendis.

q Infinitum. quid g si instituam omes hoies quicuqz sunt in mūdo. videz nullū esse. cū effectuz here nō possit. puta tn valere vt h. sz tn nō poterit ꝺfirmari adicōne ꝓpter minimā difficultatē vel impossibilitatez.

r Solit. cū sua volūtas sit lex. ut in auth. de nupc. C. disponat. coll. iiij.

s Hereditas plerūqz. ideo dic plerqz qz q̄nqz in plres. ut ⁊. e. C. si plures. q̄nqz i paucōres diuidit. ut ⁊. e. C. non autem.

t Que. sez vncie sil' collecte.

u Partes. ⁊. potest in q̄ntitate differēte. vel dic hee ptes. s. vncie. xij. ul' ad ptes re. dacte. ē enī ad supra facienda relacō.

x Sextans. alias sestuns. i. vnciaꝝ dimidia. vt. ff. de inoff. test. pāp. C. qm q̄rta. Sz q̄re nō posuit nom qō vnciā signaret. sz. qz plura sūt negocia q̄ vocabula. vt. ff. de ps. ō. l. nā natura.

y Triēs. nō q ꝓm et. scōm. et tertiū. et. iiij. nomē interpretacionē sumit ex eo. q fi. quotā signat hereditatis porcōnē. sestus enī ōt q̄ semi vnciaꝝ et vnciaꝝ et ē tertia litera eius. s. nō. x. sextās qz sextā ptē sigt. id est duas vnciaꝝ. quadrās. qz q̄rtaꝝ et tres vnciaꝝ signat triens. qz tertiā ptē. et ita quatuor vnciaꝝ

signat. seqntia vero noia ethimologiā hnt ex eo q certū nūm vnciaꝝ signat. ōt enī quinquūs. non qz quīta ptē hz. sz qz quīq; denotat vnciaꝝ. semis. qz sex. et sic de singlis ꝓ ordinē. Itē nota q nō omes vncie q signatur ꝓ ista noia ꝺtinētur in asse. lez hoc innū videatur. sic enī ꝺtinet as. lxxviij. vnciaꝝ ⁊ dimidiā. ideo aūt as ponit has ptes. qz quelibz pt in asse ꝺtineri. hac racōne et h ōt risibilis. et actō. l. acquil. penalis ōt. ut ⁊. ad. l. acquil. C. hjs vbis. Itē nō ista tria noia. as. pondus. libra. idē signare. Itē q̄nqz as ponitur ꝓ obulo. Sn illud. Nōne duo passeres asse veneunt. vñ vsus. As obulus. pōdus. as ē possessio tota. i. hreditas vt hic. sz ⁊ pondus large ōt ome qō est in statera positū. sz hic stricte accipitur ꝓ pondē. xij. vnciaꝝ. vñ dipondiū. q̄ duplex pondū. sez. xxiiij. vnciaꝝ. ut ⁊. e. C. si plures. et facit ad hūc. C. ff. e. l. seruū meum. C. si accur.

z Sextās. id ē due vncie. a Quadrās. id est q̄tuor vncie.

b Quinquūs. id est quīq. c Semis id ē sex vncie.

d Septuns. id est septē. e Bes. id est octo.

f Dodrãs.nouẽ. g Dextans.i.decem. h Deunx.i.xi.
i. As.id est duodecim. mitur institui sse dfunctus cũ aliũ
k Totus.nã in totũ psu- non instituit.ut hic et.ff.e.l.inters
diũ.¶.i.idẽ q̃ psumitur in milite.ut.C.de testa.mili.l.iij.Ꝗ g̃ nisi
qd̃ hic sequitur.nõ ad ꝗ supius pxim.ꝗn.ꝗ ad id qd̃ sequitur
refertur.sez neq; enim ẽ.ꝗ si fecit miles testm in castrensibz. pt
decedẽ intestatus in paganeis.ut.C.de testa.mili.l.i.accur.

l Decedere.ymmo vidz q̃ sic.ut.ff.d inof. tes.l.nã et si pentibz. .¶.pnlt.q̃ est otra.ꝗ ꝗ est verũ ab inicio.ꝗ ex post facto pt.ut.C.de inof.te.l.cũ duobz. Et nõ hic idẽ int nõ esse in pte quo ad ptem. qd̃ ẽ in toto quo ad totũ.ff.fam.hr.l.in hoc iudicio.ar.otra.ff.de pact.l.int gẽ.¶.adeo. et.¶.se.et fac ad hũc .¶.ff.de reg.int.l.in tem

m Miles. stamtis. nã miles bñ pt ꝑ pte testatus decedẽ ꝑ pte intestatus.ut.C.de testa.mili.l.ij.

n Quãtaseũq;.id ẽ quotcũq;.et fac.ff.e. .l.interdũ.¶.pr̃famil. et.l.se.usq; ad.l. ex

o distribu- facto. cio.i.assignacõ ptiũ quã pte ẽ velit testator quẽlibz habere.

p Ex equis ptibz. fa.ff.e.l.quociẽs.¶. hẽdes.

q Heres sit.eadez est rõ in dipondio.ut .ff.e.sabinus.et.¶.e. .¶.si plures. Ite est ꝗ verũ si testator nõ ignorat.ut.ff.e.quo loco.¶.i.que est otra.

s Dimidiaz.aliter enim si ex asse expleto scꝑ sit ex reliqua pte heres esto.tũc em cũ nil reliquũ sit ex nulla pte heres institutus. est.ut.ff.e.l. Ite q̃ sabinus.¶.ꝗ si asse.

s Vocanẽ.sez illi q̃ erãt instituti in tota hereditate ptibz ex-

t Omnes qui erãt.vel erãt instituti sme ptibz. pressis.

u Nec interest.ꝗ refertur nõ ad pxim casũ.ꝗ ad supiorẽ.sez qn̄ ps vacat.idẽ tn̄ in secõo.ꝗ nõ haberet locũ rõ que redditur ea enim ẽ.vel dic q̃ ad pxim.et statũ cũ sic fit institucõ.intelligitur ps vacare.et fac.ad ꝗ.ff.e.l.quo loco.i.ꝗn.

x Si ideamus.ff.e.l.interdum.¶.paterfamil.usq; in fi.l.

y Dipondio.dr aũt dipondiũ pondus siue hereditas in.xxiiij. vncias diuisa.sic enim pondus dr ea q̃ in.xij.diuidit.et tripondiũ que in.xxxvj.et quadripõdiũ qd̃ in.xl viij.et sic de singulis.

z Idez q̃ erit.i.quod diximus si quis expleto asse fuit institutus heres.in dimidiam vocãtur vel non expleto asse in vacãtem ptẽ vocãtur.ut.s.e.ptibz autẽ. vel transcendẽte in vacãtez vsq; ad dipondiũ.idẽ est etiã si dipondiũ sit expletũ.ꝗ otra.ff. .e. Itẽ sab.in fi.l.vbi dic expleto dipõdio.nõ hẽre ptẽ vacãtez vsq; ad tripondiũ.ꝗ certe ymmo dic q̃ sic.si recte illa lra intelligitur.et ita concordat. Itẽ vidr otra.ff.e.l.ex vncijs.vj.ꝗ certe illa ẽ concordãcia si rcẽ ibi fiat cõputacõ vnciarũ.ꝗ magis videtur otra.C.de l.cũ qo.vbi dicit nõ fieri transitũ ad dipõdiũ. vel tripondiũ.ꝗ tm̄ videri adimi ꝑmo qntũ ofertur secõo.ꝗ distingue aut voluit testator excedẽ assem.vel dipõdiũ.qd̃ pt.ut.s. .e.¶.nõ aũt.et ita hic intelligit̃ aut nolnit et tũc hẽat locum lex otraria. Itẽ tũc qn̄ dubiũ fit locũ hẽat .l.cũ qo.que est otra Alij dicũt hãc contingi per illam.accur.

a Reuocanẽ.hẽditas enim nõ idõ augeẽ q̃ in plures diuidaẽ vncias sicꝛ libra.lez ꝑ solidũ vel aliũ nũm diuidaẽ.et idõ quotã ptẽ quis dz habere i dipõdio.totã pt ptez habere de asse.ut hic et.ff.e.ex vncijs.

b Ex certo.ꝗ in die incertũ quis pt institui heres puta cũ ipẽ potuerit capere ex testamto.vel cum ipse moriẽs vel tcius moriẽtur.ut.ff.e.l.in tẽpus.et.l.q̃ filio.i.ꝗ. et.ff.de li.et postu.filio a prẽ.i.ꝗ.et.C.e. .l.exneũ.miles autẽ pt etiã exneũ ex certo tpe.vel in certũ tẽpus instituere.ut.ff. de mi.te.l.miles.et fac ad hũc.¶.ff.e.hẽditas.ar.tn̄ est otrariũ .ff.d reg.int.l.actus. ꝗ ibi nõ est de ꝗ actu.

erit. Neq; enim idem in pte testatus.et in parte intestatus decedere potest. nisi sit miles.cuius sola volũtas in testãdo exspectatur. Et ecõtrario pt q̃s in quãtaseũq; voluerit ptes plurimas vncias suaz hẽditatẽ diuidẽ. Si plures institutur heredes.ita demũ in hoc casu ptium distribucõ necessaria ẽ. Si nolit testator eos ex eq̃s ptibz heredes ẽe.satis enim ostat nullis ptibz noiatis ex equis ptibz eos heredes esse. Partibz aũt in q̃rũdã psonis expssis.si quis alius sme pte noiatus erit. siquid aliqua ps assis deerit ex ea pte heres sit.et si plures sme pte scꝑti sũt omnes in eãdem ptẽ cõcurrũt. Si vero totus as completus sit.in dimidiã ptez vocãtur et ille vel illi omnes in alterã ptẽ dimidiaz nec interest primus an medius an nouissimus sme pte heres scꝑtus sit.ea enim pars data intelligitur q̃ vacat. Videamus si ps aliq̃ vacet.nec tn̄ quisq̃ sme pte sit heres institutus.q̃d iur̃ sit.veluti si tres ex q̃rtis ptibz heredes scꝑti sũt et ostat vacãtẽ ptẽ singulis tacite ꝑ hereditaia pte accedere.et pinde hẽri ac si ex tertijs ptibz scꝑti eẽnt. Et ex diuerso.si plures in portcõnibz sint.tacite singulis decrescẽ.verbi gra.ut si q̃tuor ex tertijs ptibz heredes scꝑti sunt. pinde habẽtur ac si vnusquisq; ex quarta pte scꝑtus heres fuissz. Et si plẽs vncie q̃.xij.distributẽ sũt is qui sme pte institutus ẽ qd̃ dipondio deest hẽbit. Idemq; erit si dipondius expletus sit.q̃ omnes ptes ad assem postea reuocant. q̃uis sint plurũ vnciarũ. Heres pure sb odicõe instituit pt.ex certo tpe aut ad certũ tps nõ pt.veluti post quinquẽniũ q̃ moriar.vel ex kalẽdis illis vel usq; ad kalẽdas illas heres esto.diẽq; adiectũ hri ꝑ supuacuo placet.et pinde esse debet ac si pure heres institutus esset. Impossibilis odicõ in instoibz sez factõnis t.vñ interpẽtandus est ut magis valeat q̃ peat.ut .ff.de rebus du.l.quotiens. Accursius.

e Impossibilis.tribz modis pt dici odicõ impossibilis.vel de natura.ut si celum digito tetigeris heres esto.ut.q.de inutil. stipl.¶.si impossibilis. Itẽ de iure vt si prem ab hostibz nõ redimeris vel filis.nã ꝗ facẽ nos.nõ posse psumit ius.ut.ff.de odic. instit.l.odicões.et.l.filius.et in hijs duabz hz locũ iste.¶.impossibilis. Itẽ de facto.ut si monetẽ aureũ dederis heres esto.et hoc casu nõ valz instõ vel libtas.cũ nec aimus dandi fuerit int psupcione.ut.ff.de statu li.l.cũ hẽdes.¶.i. Itẽ est quedã quarta impossibilis ꝑ perplexitatẽ que viciat.ut.ff.de od.insti.si tici?

glõ hoc ? ẽ ꝑ mpgbz all̃.l.p tmq ff de qd mpo. vbi ẽ rnsq q̃ si pnge mpnũ hoc mõ ꝑ ne hẽrcẽ cũ fcynd pt hẽs ꝑ p fcyng et hẽs tmq pt hẽs tũ ipm mpnũ qtmz ẽ pt gylpcnc qm pzmq videoz velle q̃ polny tmq pt hẽs p valor. Et q̃ pcpm tmq et fcyng pt pnt hẽdes et pcs qd̃ vmat adũ et hẽ vmat q̃ vel ittlcũ ẽ de ẽm volũtate ipmdẽ

q̃ lex est hunc ꝛtra. Sz certe hic de impossibilitate nature dic̃. ut
j. de mutil. stip. C. si impossibilis. Sz certe idem videt in pmis duabz
q vicietur instō. ut j. vel. C. si. q̃ est ꝛtra. sed solue vt ibi. Item
facit. ff. vel. j. si michi. C. i. et. ff. de ꝛdic̃. insti. l. i.

a Scripta. Sz cur secus in ꝛtractibz vbi vicinat ꝛtractū impossi-
bilitas. ut j. de mutil. stip. C. si impos. et. ff. de acc̃. et ob. l. nō solū.
sz̄n. Sz solū est fauore
vltime voluntatis.

b Parendū. si sit po-
testatiua. ut hic si. x.
dederis vel mixta et si
Jueris romā. ut. ff. e.
l. huius. C. puta gna-
liter. si aut casualis.
et tūc sufficit pma ex-
istē. ut. ff. de ꝛdi. insti.
l. si plures instōnes.

c Separati. i. sub dis-
iūctiua ꝛdic̃. idē in le-
gato fuae q̃d Sz in in-
stitucōe dr. Sz si in diū-
sis ptibz testamti inse-
rat. nouissime dr ob-
tpari. Sz in libtate di-
recta. cuilibz obtpari
suffic̃. ut. ff. de ꝛd. et de.
sub diūsis. in fidei cō-
missaria nouissime. ut
. ff. de ꝛd. et demon. per
fideicōmis. et. l. q tra-
ditū. sm Jo. et fac̃ ad
hunc. C. ff. de ꝛ. ob. si
ita quis stipuletur.

d Filios. vel etiā suo-
os suos vel quēcūq
alū. ut. C. e. l. exneū.

e Peregnatos. pu-
ta qz visitant limia
sancti Jacobi. vel sci
petri. aliud si essz peg-
nus. i. deportatus. tūc
enī instituī non pt. ut
. C. e. l. i. que est huic
ꝛtra. ff. e. l. Sz si in ꝛdi-
cōe. C. solemus. Item
sūt ꝛ alij q̃ nō pnt in-
stituī hēdes. vel hīre ꝛmodū ex testō. quos nōm j. vel. C. incert.

et legatis vel fideicōmissis
et libertatibus p nō scri-
pta habeē. ¶ Si plēs cō-
dicōnes in instōibz asseri-
pte sūt. siquidē ꝛiūctim.
ut puta si illud ꝛ illō fem
fuerit. ōmbz parendū est.
Si separati. veluti si illud a
illud fem erit. cuilibz cōdi-
tiom obtēperare satis est.
¶ Non quos nūq̃ testatoz
vidit hēdes instituī pnt.
veluti si fratris filios pegri
natos ignoras q̃ eēnt hē-
des instituerit. ignorātia
enī testātis inutilē instōez
nō fac̃. De vulgari sbstōe
Potest autē quis in
testamto suo plures
gdus facē hēdū. ut pu-
ta si ille hēres non erit ille
hēres esto. et deinceps in-
quātum velit testatoz sub-
stituē pt. et nouissimo loco
in sbsidiū vel fuū necessari-
um hēredem instituē pt. Et

plures in vnius locuz pnt
sbstitui vel vnus i pluz vel
singuli in singulis vel inuicē ipi qui hēredes instituti
sūt. ¶ Et si ex disparibus
ptibus hēredes scriptos inuicē sbstituerit. et nullā mē-
tionē habuerit pcūi. eas
videtur in substitucōe ptes
dedisse. quas in institucōe
expssit. et ita diuus pius
rescpsit. ¶ Sz si instituto
hēredi et cohēredi suo sb-
stituto dato alius sbstitu-
tus fuerit. diuus seuerus et
antoninus sme distinctōe
rescpserūt ad utrāq ptē
sbstitutū admittī. ¶ Si f
uū alienū quis patrē fam.
arbitratus hēredē scripserit
et si hēres non esset memū
ei substituerit. isq fuus iuf
su dni adierit hēreditatē.
memus substitutus in ptē
admittitur. Illa enī verba
si hēres nō erit in eo quidē

m Sel. p saltī. n Sbstituī. s. pnt. o Pluz. s. sbstituī pt.
p Innicē. sicz. t. i. C. substituitur. q Sūt. sez pnt substituī.
r Dispibz. puta vnū in. vj. vncias. aliū in q̃tuor. aliū in duas.
instituti ponas. nā si nō adeat instituti in. vj. vncias q̃tuor
accrescūt hnti q̃tuor. et due hnti duas. ut hic et. ff. e. l. si ex testō.
et. l. si plures. et. C. e. l. i.

s Expssit. cōtra. ff.
ad tre. quoc̃. l. nūq̃. Sz
Sz cū nō expssit. pria
noia ex equis ptibz
sbstitutos dac̃ inssit.

t Instituto. casus
est. ticius ꝛ seius in-
stituī sūt hēdes. et
ticio seius sbstituitur.
et seio fuit sbstitutus
memius. pmo tinus.
sedo seius ēpudiauit.
admittit aut memus
in ptē vtriusq hēdis.
vt Sz et. ff. e. l. si ticius.
et. l. cohēredi. in pnc.

u Heredi. sez seyo-
x Suo. sez ticio.
y Alius. s. memus.
z Distinctōne. s. or-
dinis pupillaris vel
vulgaris sbstōnis.
. q. d. nō distinguit
si fuerit pu. vel vul.
sbstō. et q̃ fuerit pmo
facta vel institucō vel
sbstō. et idē in vulga-
ri. sed hāc reprobat
quidā. qz dz ibi ēe or-
do. ut pmo pncipalis
et postea sbstō fiat. ut
. ff. de vul. et pu. sbsti.
. l. ij. C. pus. sed certe
ille. C. pus corrigitur
p seqntes. C. vsq in
finē. l. dēc. sz ego Sz re-
probo. qz nō est Sz hu-
ius lre intentio. Sz hec.
qz sic fuit de fēo q nō
distinxerūt cū ab eis
quereretur. ē tn distin-

guēdū a nobis. sic et alias. ff. de iud. nō pt in si. l. et. ff. d postu. l.
impator. in si. Item nō dr hic de pupilla. Sz de vulgari tm. ut pt
ex serie. n. p q̃d etiā reprobatur supior sntia. sez qz in pnci. glo.
fuit dcm sm quosdā nō distinguitur fuerit pupillaris an vul.
sbstō. distingue g vtrū instituti adierit. vel cohēres. vel am-
bo. vel nullus. si enī vterq adiuit. sbstitutus repellit. si cohēres
tm sez seius. idē sez qz memus repellit. Item si neuter hz locū q̃d Sz
dr. sez q memus habeat totuz. si aut ticius tm. sez pmus hēres
adeat in ptē repellitur. ut. C. e. l. post aditā. ut. ff. de vul. sb. qui

a Familias. id est liberū hoiem. habebat filiū. i. Sz.
b Iussu. quē iussum necēio optz pcedē. ut. ff. de acquir. l. si qs
c In ptē. Sz in quaz. sz̄n. hēreditas in duas michi. C. iussuz.
ptes diuidit. et iterū vnus semis diuiditur in duas ptes. que
sūt due quarte totius. et vna hax ptel'ax hz dns instituti. alia
sbstitutus. ut. ff. de hēr. insti. l. si prfa. in pn. Sz de alio semisse q̃d
erit. Sz. quidā. q sbstitutus hz inspecta opione testātis. sez qui
credidit instituti liberū fuisse. et ita p ōns credidit sbstitutuz
admittī si hēreditatē sibi institutus non acqsierit. vel alij cuius
iuri postea sbiectus foret. ut in si. hm? . C. & si aliq̃d isto ꝛ duoꝛ
nō ꝛtingit. dz hīre substitutus sm opinionem testātis totam

hereditate. si qz nõ erat liber vt testator credidit. de eqtate datur
dño ipius quarta hereditatis. et fac. p ꝗ illõ gnale. opiones ꝛsi
derãdã. et ff. p emp. l. ij. si quis a pupillo. et ff. de acquir. her. l.
is qui putat. alij dicũt q dño dat. cõsiderata veritate magis
q̃ opiniõe. qz vere suus eius dñi factus erat ille q̃ institutus
fuit qd̃ verius esse vidr. veritate magis attenta. vñ fac. illud ge
nerale. veritate spectã
dũ. ut. j. de. si qs rem.

d Verba. nũc mu
tat casu. nã supdixit.
qñ aliud arbitratur
testator. aliud erat.
in hijs autem duobz
sensis q̃ sequũtur idẽ
est qd̃ arbitratur.

e Heres. scz dño q̃
apponũtur in substitoibz
vulgaribus.

f Scit. et vez scit al
eni nõ diceretur scire
nisi sic esset. ut. ff. de aq̃
plu. ar. l. ij. C. Inez la
beo ait.

g Erit. s. liber fcus.

h Aliũ. i. si neqz sibi
si lib fieret vel dño suo
vel pseuti vel ec futu
ro querat. accur.

i. Effecerit. nã tũc
qñ nõ est aliqd̃ istorũ
duorũ. admittitur sb
stitutus. tratur. scz

k Arbi testator
sbaudit. vez arbitrat.

l. Subiectus. puta
qz vendidit se ad pciũ
ticipãdũ vel qz vedit
se i arrogacõez qd̃ pt.

m Acquisierit. sup
ple in lra. at in nro ca
su pmo scz huius. C.
aliud ẽ. et aliud arbi
tratur. vñ ibi in ptez
admittitur vt ibi dixi
mus. et h omia sic di
stinguẽdo fuauit pn̄
ceps qñ seruus suus
fuit instituitus. et ali?

que alieno iure sbiectũ ee
testator scit sic accipiũtur.
si neqz ipe heres erit neqz
aliũ heredez effecerit. In eo
vero que patrẽfa. esse ar
bitratur illud significat. si
hereditate vel ei vel cuius
iuri postea subiectus esse
ceperit. nõ acquisierit. Id
qz tiberius cesar in psona
pthemij sui sui cõstituit.

De pupillari sbstõe

Liberis suis impu
beribz quos in po
testate quis ha
bet. non soluz ita ut supra
diximus sbstituere potest.
id ẽ ut si heredes ei nõ exi
terint. alius sit ei heres. sꝫ
eo amplius ut si heredes
ei extiterint et adhuc im
puberes mortui fuerit. sit ei
aliquis heres. veluti si qs
dicat hoc modo. ticius fili
us heres michi esto. et si fi
lius meus michi heres nõ
erit. siue heres erit et pus

moriatur q̃ in sua tutelam
venerit. id ẽ anteqũ pubes
fcus sit. tunc seius heres
esto. quo cãu siquid nõ ex
titerit heres filius. tũc sbsti
tutus heres. fit pri heres.
si vero extiterit heres filius.
et ante pubtate decesserit.
ipi filiõ fit heres sbstitutus
Nam moribz instituti est.
ut cũ eius filij etatis sint
in qua ipi sibi testamẽtum
facere nõ pnt. parẽtes fa
ciant eis. Qua rõne ex
citati. etiã cõstõnem posui
mus in nostro codice. qua
pspectũ est. ut si qui mẽte
captos habeant. filios vel
nepotes. vel pinepotes. cu
iuscũq̃ sexus vel gradus.
liceat eis et si sint puberes
ad exemplũ pupillaris sb
stituõis certas psonas
substituẽ. Dinaũt respue
rint eandẽ substituõnem
infirmari. et hoc ad exem
plũ pupillaris sbstituõis

in sui patris ptate. ut. ff. e. l. ij. C. postumus. alias cũ sint recasuri.
nõ valz testm cũ in eo casu sint vt eorũ testamta nõ valeãt si ipi
p Supdiximus. scz vulgariter. s. t. i. et hoc essent maiores.
idem hic sbicit. cautẽ nõ. q pmo pnit vba amstõns. secõo sb
q Modo. hic stituõis vulgaris. tertõ sbstõis pupillaris.
r Esto. hec instituõ tm. s Filius. ecce vulgaris.

t Heres. ecce pupil
u Pubes. laris.
bñ facit q exponit al.
interdũ p. xiiij. ãns
interdũ p. xv. annis
pnitur hec ozo. cũ in
sua tutela venit. ff. de l.
ij. l. cũ filio.

x Quo casu. supdcõ
p Heres. et solus
pris hẽat bona. sꝫ az.
z Filio. et nõ omnius
patri. ut. ff. e. pfam.
et bona pupilli vñcũq̃
q̃ quesita fũt. ut. ff. e.
si plures. C. ad sbsti
tutos. msi in duobus
casibz. ut in testõ mili
tis et arrogatoris. ut
ff. e. l. si ples. C. si in
arrogato. et ff. ad
sbstitutos. in fi.

a Moribz. al. maio
ribz. ut. C. de impube
ris. et ali. sb. l. hũamta
b Etatis. ut tis.
masculi an. xiiij. ãnuz.
femie aũt an duodec
im annũ. ut. ff. de tes.
l. qua etate. et. s. q̃
ma. non pos. C. cũ g.

c Constõem. C. de
impu. et ali. substi. l.
humanitatis.

d Exeitati. scz nos.

e Personas. s. filios
mẽte captorũ si hẽat.
alias tũc fratres mẽ
te capti. al. quoscũq̃
vellet. ut. d cã. l. hũa
nitatis cõtinetur.

f Respuerint. s. cũ
potes mentis vel sam facti fuerint.

g Ad exemplum. ita hec notatur.

exemplaris substituõ.
vñ vt plene de hijs habe
as notitias distingue quiq̃ gna sbstõnum. qz vel ẽ vulgaris.
alia pupillaris. alia exẽplaris. alia breuiloqua. alia ꝛpẽdiosa.
Prima scz vulgaris sbdiuiditur. qz alia expssa. ut q̃ fit vbis ne
gatiuis. ut si heres nõ eris ticius erit heres. ut. s. px. Alia ta
cita q̃ fit vbis affirmatiuis. u. g. vos inuicẽ sbstituo. ut. ff. de he.
insti. cũ in testõ. C. i. Itẽ hec. quisq̃ erit michi heres sit filio meo
impuberi heres. ut. ff. e. l. q̃ libis. C. hec vba. hec vulgaris adita
hereditate expirat. ut. C. e. l. post aditã. Secda aũt pupillaris si
milr sbdiuiditur. qz alia expssa. q̃ fit vbis affirmatiuis vt hic.
si heres eris. et morieris in pupillari etate. ticius sit heres. ut. s.
px. Alia tacita scz vt si pupillariter tm pupillo sbstituatur. q̃
casu tacita sbintelligit pupillaris sic. et sb pupillari. tacita vul
garis intelligit. ut. ff. e. l. nã h̃ ure in pn̄. nã hec aduemẽte pu
bertate expirat. ut in fi. huius. C. Tercia scz exẽplaris sic idẽ ꝛz.
qz ad exemplũ pupillaris est inducta. ut hic ꝛz. in multis tm
differũt. qz h̃ etiam maioribz fit. sꝫ illa tm in puberibz. Itẽ vsqz

ad certā etatē fit pupillaris. scz. xiiij. ānum. vel. xij. an. in feia. vtj. e. masculo. vel etiā minus tps nō maius. ut. ff. e. l. si ita qs substituerit. et. l. in pupillari. at h exēplaris in incertū. Item in hac scz exemplari. certe pson substituūtur. ut. C. e. l. hūamtatis. in pupillari aūt cuilibz pt substitui. Quarta aūt. i. breuiloq fit ita. duobz hēdibz institutis. vos inuicē substituo. et si ambo pupilli fūt. nā qtuor substōnes hjs vbis breuibz ꝓphendūtur. et appellat lex hāc reciprocā sbstōem. ut. ff. e. l. nā hoc iure. C. i. Quīta scz ꝓdiosa. fit hjs vbis. aliquo instituto qncūq; decesserit ticiū substituo. et siquis h fiat a milite et a pupillo vel nō pupillo valz iuē directo si moritur institutus. vt. ff. de test. mili. milites. Ita heres. C. i. n mater fit in medio. q casu iure fideicōmissi valz. si pubes iā fact? decedat institutus. ut. C. e. pcibz. si vero paganus siue nō miles faciat eā. valz iure directo si moritur institutus in ea etate pupillari. si vero postea tūc aut p hoc fit vba substituo illū. et tūc trahitur ad fideicōmissariā. ut. ff. ad tre. secuo. aut p hoc. de instituo. et si decesseris qncūq; tibi illū facio hēdez. et h nō valz. vt. ff. e. l. hjs verbis.

a Que. s. pupillaris.

b Adoleuerit. Iterz finitur al. infirmatur arrogacōne impuberis. ut. ff. de adop. nec ei. Item si pris nō fuit hēditas adita. ut. ff. e. hj si pupillares. C. hj si ex asse. Item si nascatur postumus testatori. ut. ff. e. l. pr filiū.

Item p scōm testm. qd tn valeat. ut. ff. e. l. si quis eū. C. fi. Item si testm paternū rūpatur q relaz in totū. aliud si p pte. ut. ff. e. instōne. et de in offi. tes. l. pap. C. hj nō impuberis. hj cōtra ta. bo. pos. mota. nō fac pupillarē sbstōem cessare. qibi non loquitur de uirbz testamti. ut. ff. e. ex duobz. C. fi. et de mof. te. filius. C. i.

c Igitur pfatū. ut. s. e. in pn.

d Duo. nō q duo dūr quo ad hēdē duaz hēditatē. vnū vero de q ab vno fem. et fac ad hoc. ff. e. l. pris z filij. et. ff. de ad. et demō. l. hec scptura. et. ff. d bo. pos. ꝓtra ta. al. hm ta. l. hj ita scriptū. C. fi. et. l. vt bonoz.

e Si formidolosus. id est dolosus multiformiter vel timidus.

f Subicētur. quibz insidijs eū sbiceret sbstitutus vt haberet eius hēditatē. ut fecit catatellus. nā hic ē ordo ut pmo instō.

g Sbstitucōem. s. cū ipa instōe. ho vulgaris substō. tercio

pupillaris fiat. ut. s. e. t. in pn. h

i Scribē. vel ec alia carta. q et h fieri pt. ut. ff. e. l. pris z filij.

k Limo. limū appellat ipaz cordulā q fit de limo. ut vidimus fieri in lris dni ppe. in qbz cordulis testi apponebātur. vij. sigilla de cera. idō dic ꝓprio limo. q si alieno vendicaēt dns. et ita apiretur z silim legis nullū esset. vel dic ꝓpo. i. separato ab alijs pnbz

Vocatur. q est pupillaris.

que postq pupillus adoleuerit infirmatur. Igit et in pupillari substitucōe sm pfatū modū ordinata duo quodāmodo sunt testamenta. alterū patris. alterū filij. tāq si ipe filius sibi heredem instituisset. aut ēte vnū testamētuz est duaz causaz id ē duaz hēditatū. Sin aūt quis ita formidolosus sit ut timeret ne filius eius pupillus adhuc ex eo qd palā sbstitutū accepit. post obitū eius periculo insidiaz sbiceretur. vulgarem quidez substitucōnem palam facere. et in pmis testamētis pnbz debet ordinare. Illā autē sbstitucōnem p quam et si heres ei exiterit pupillus. et intra pubtatez decesserit. sbstitutus vocatur. Separatū in inferioribz pnbz scribere dz. eāq pte ꝓpo limo. ꝓpriaq cera. o signaē. et in pore pte testamti cauere. ne inferiores tabule viuo filio et adhuc impubere.

apiātur. Illud palā est nō ideo minus valere substitucōnem impuberis filij q in eisdem tabulis scripta fit. quibus sibi quisq; heredem instituisset. q uis pupillo hoc periculosum sit. Non solū aūt hereditibz institutis impuberibz liberis ita substituē pentes pnt. ut et si heredes eis exiterint et ante pubtatez mortui fuerint. sit eis heres is quē ipi voluerint. h etiā exheredatis. Itaq eo casu si quid exheredato pupillo. ex hereditatibz. legatis siue. aut donationibz ꝓpinquorū. atq amicoz. acquisitū fuerit. id omne ad substitutū pueniat. Quecūq; diximus de substitutione impuberū liberoz. vel heredū institutoz vel exheredatoz. eādem etiam de postumis intelligimus. Liberis autē suis testm nemo facere pt. nisi a sibi faciat. Nā pupillare testm ps et sequela. est paterni

Tabulis. s. apus.

Iteq eo casu. qn exheredato sbstituē.

Fuerit. ut q grossus erat hic pupillus sic vt ei donaretur vel legaretur. accur.

Ad omne. vidz immo q tm in eis bonis valeat sbstitucō q a pre puenerūt ad filiū exheredatuz. ut. ff. de milit. te. l. miles. C. exheredato. q ē huic cōtraria. Sed. ibi miles emācipato substituebat q in alio scz pagano nō tollere aut q. e. C. q exēnco. et idō cū vnū p eo inducere scz q pt sbstituē emācipato. et aliud ꝓtra eū inducat. scz q nō pt sbstituē emācipato nisi in hjs bonis q sibi vedit. ut ar. ff. de iure. eū qui in pn.

l Substitutū. qui sbstitutus nullo pt grauari legato. etiā ea rem q pupillo fuit relicta. ut. C. de l. cū qdā. hj ipe exheredat? sic in re sibi relicta. ut. ff. e. l. coheredi. C. cū filio. in fi. C. Et nota hūc. C. nō posse hodie habere locum nisi talis sit impubes. qui possit esse ingratus. ut pximus pubtati. ut no. s. quibz mo. te. infir. C. Iteq hi in fuituretz. al. nō pt exheredari. ut. C. de inoff. test. fi.

m Instituoz. ut. s. e. i pn. vsq ad pxi. C. q sim suo. C. legis.

n Exheredatoz. ut. s. pxi. C.

o Liberis z sibi. hic nota. q z si filius exheredat cui substituit. pus sibi vel de dz facē filio testm. si aūt eū instituat. tūc vel an vel post vz instō vel sbstō. ut. ff. e. l. ij. C. pus. et. C. hj z si quis. et. C. fi.

p Faciat. h fallit in milite q pt sbstituē pupillo. lz nō instituat sibi aliquē heredē. ut. ff. de vul. sb. l. ij. C. quisquis.

q Pars. sic. ff. quēadmodum. t. apiantur. l. pnsi. A cur. flor.

a Valeat. scz a principio vt qz filius fuit pteritus. ut. ff. e. l. si quis eū. in fi. l. vel alias scz nō vz testm a pnci. cū multi sint mōi quibz testm nō vz. ut. ff. de inius. rup. tes. l. i. idē etiā si ex post fcō rūpatur in totū scz testm pris. secus si p pte tm. qz tūc sbstō remanet. ut. ff. e. in sbstōne. et. ff. de mof. te. l. pāp. ¶. h nec. Itē h fūt vera si inē cimili expugnetur testm. aliter aūt si iure ptorio vt si p otra ta. expugnetur testm. qz manet sbstō. ut. ff. e. l. ex duobz in fi. et. l. se. q hoc. l. cōtrarie fūt. h certe aliud ē cū expugnetur inē cimili vt h. aliud cū inē ptorio vt ibi. nā ptor nō pt facē esse nec desmē hredez. vt j. de to. pos. ¶. quos aūt. Itē nō h qp te alienis rebz quis testaē. vt pr de to. filij. sic et alias. ff. de dona. inter vir. et. vx. cū h. ¶. si miles. et. ff. de minus. r. tes. si quis filio. ¶. hz si quis filius. est z alicas casus fm quosdā. ut. C. de scōis nup. feie. ¶. fi. h de iure oni alr est. vt. ff. de testa. l. ei? qui. ¶. i. et ō codicillis. l. oficiūtur. ¶. si post. b Singulis. pt eni esse qp quis heat plēs filios z omnes impuberes. si cuilibz sbstituē vult poterit. si aūt vltimo loco moriēti. et h pt vt hic. et. ff. e. l. singlis. et h casu vno moriente deferatur sua porcō iure legitio scz p. l. xij. ta. ad frēs. ut hic. et j. de le. ag. suc. ¶. i. sed certe ex eo qp vltio moriēti sbstituit. vidz eos inuicē sbstituisse vsqz ad vltimū. et ita iure sbstōis magis qz legitio inē eos succedi vidz. ut. ff. del. iij. l. ticia seio. in fi. ¶. que ē otra hunc. h certe ibi dixit plus scz qp nō alienarēt qō testator eis dimittebat. et ex h. dz ibi inē sbstōis succedē. nō qz vltio tm substituit. ut. ff. del. iij. l. ns. q. in fi.

c Substituit. scz pupillariter. hijs vbis. q ex liberis meis

d Nouissimus. i. in vltio. puta impubes vltius moriatur ei.

e Noiatim. sic. s. de exhrē. li. ¶. noiatim. ticius heres esto.

f Erit. sb audi sit heres filio meo. g Quibz. i. gnalibz vbis.

h Heredes. scz patris. sic. ff. de ex. li. l. i. ¶. nominati.

i. Exiterūt. sibimet hrēdes. nam secus si alij querāt. ut puta patri vel dno. nā tales scz dns vel pr q fūt hrēdes. p filiū vel seruū. ex hijs vbis gnalibz nō admittūtur. ex sbstōne. idē dicas de hrede hrēdis. ut. ff. e. cū filio. et. l. liberis. ¶. hec vba. et. l. se.

k Pro qua. p ut eni dilexit testator eos instituit equalr vel inequaliter. sic in sbstōne pūmitur. ut hic. et. ff. e. si pr. et. s. ¶. si ex disparibus. xiiij. an. scz opletos. nā pupilli esse desmūt.

l. Masculo. ad vt. s. quibz mo. tu. fmit. in pn. hj. hos ānos testi adeo ut si pris testm non valeat. nec filij quidō valebit. ¶ Singulis aūt liberis. vel ei q eorz nouissimus impubes morietur sbstituī pt. Singlis quidō si nemmē eorz intestatū decedere voluit nouissimo si ius legitimarz hereditatū integrū inter eos custodiri velit. ¶ Substituit aūt impuberi aut noiatim. veluti ticius. aut gnaliter. ut quisquis michi pri heres erit. quibz vbis vocantur ex substōe impubere mortuo filio. qui et scptu hēredes extiterūt. et p quā pte heredes facti sūt. ¶ Masculo igitur usqz ad. xiiij. annos substituī pt. femie usqz ad. xij. annos. et si hoc tps excesserit substitutio euanescit. ¶ Extraneo vero vel filio pubē herede instituto. ita substituē nemo pt. ut si heres extiterit. et intra aliqd tps decesserit. alius ei sit heres. h hoc solū pmissum ē. ut eū p fidei omissum testator obligetur. alij hēditatē eius. vel totā uel p pte restituē. qd ius qle sit suo loco trādemus.

Quibz mōis testm infirmet.

¶ Estamētū iure factū usqz adeo valz donec rūpat irritū ve fiat. Rūpit aūt testm cū in eodē statu manente testatore. ipius testamēti uis viciatur. Si quis aūt post fcm testamentū adoptauerit sibi filiū p impatorē eū qui ē sui iuris. aut p ptorem fm nram ostōez eū qui in potestate patris fuerat. testamentū eius rūpitur quasi agnacōne sui heredis. ¶ Posteriore vero testamēto qd iure pfectū est supius rūpitur. nec interest an extiterit aliqs heres ex eo posteriore testamēto. an nō. hoc enim soluz spectatur an aliquo casu existere potuerit. Ideo qz si quis noluerit heres ēe pt substituī. ut. ff. e. si ita quis. et. l. si plures. mātur fideicōmis. m Sbstituī. s. directo. si tm aliqd vba inue in testamēto inē fideicō. valebit. vt. C. de fideicō. l. si pater tuus.

n Cōmissum. qp sp fecisse vidz. cū dicit si filius meus qncūqz decesserit. sbstituo ei vitalē qd vbū substituo cū sit gnale vbū et ad directā et ad fideicō. substōm possit trahi. et ad id restringetur. qp est rei ap ci? id ē ad fideicōmis. qz directa nō hz locum qncūqz decedit. et p batur h. C. de nup. et alijs sub. l. pcibz. ¶. si vero instituēdo. et. ff. de vulg. sb. l. cohrēdi. ¶. cū filie. et. ff. del. et se. cō. l. in ābigua. forte idē si dicat vital' hz esto. nā trahit ad fideicō. qz de hrēditate restituenda rogasse vidz. ut. ff. ad tre. l. ex facto. i. hz. et. l. secuo.

o Tradēmus. ut j. de fideicō. hz. p totū.

p Quibz modis testamēta infirmātur. vsqz nūc qualr cōfirmētur testā. nūc qualiter infirmātur. nā nil est adeo firmū qp non rūpatur. ut in auē. de de nup. ¶. distrahit. colla. iiij. ac.

Estamētum adoptauerit. id ē arrogauerit.

r Cōstōnem. puta auus ē qui adoptat. vt. C. de adop. l. cū in adoptiuis. ¶. h hodie.

s Rūpit. si aūt p. us eū instituisset non rūperetur. hz postea arrogetur. ut. ff. de li. et postu. filio. ¶. si. si aūt fuit exhrēdatus filius emācipatus z postea arrogatur. tūc nō rūpit. aut exneus qui postea arrogatur et tūc rūpitur. ut. ff. de otra ta. l. nō putauit. ¶. si quis emācipatuz. exneū aūt nepotē accipe qui nō est suus heres. cū alius eū pcedat. alias frustra. et tūc exhrēdaretur. ut. ff. de v. ob. quidā cū filiū. et de li. et postu. l. si quis postumus. ¶. si filium.

u Agnacōe. i. sic natiuitate alicuius postumi. nā tūc certū est rūpi. ut. ff. de minus. r. tes. l. i. in fi. et. l. iij. in pn. et. l. we. et hoc m masculi testō. secus in testō femie. ut. ff. de li. et postu. l. gallus. ¶. nūc de lege velleia. in fi. ¶. et ē racō qz pterico mris hetur p exhredacōe. ut. s. de exhr. li. ¶. iniuic. h de moffi. tes. agit talis postumus. ut. C. de moffi. tes. l. iij. quosdā qn scōm non cōcor.

u Posteriore rūpit. h we fm dat cū pmo. alias durat primū. ut. C. de testa. scimus. h certe h state nō pt. nā si valz scōm nō valz pmū. cū idē nō possit duo testā facē. cū ex scōo tm adeatur hrēditas. ecōtra m snia. nā valz pma nō scōa ab eodem et sup eodē lata. ut. ff. de re iudi. l. iudex. esse pt. ut. h et. ff. de hr.

x Existere. nō nō otinerari qd ē h qd insti. l. pr filio. et. ff. de

aut viuo testatore. aut post mortē eius anteqū hereditatē adierit decesserit. aut ꝯdicōne sub qua hēs instituitus est decesserit. in his casibꝫ p̄familias intestatus moritur. Nāq; pus testamentū nō vꝫ ruptū a posteriore. et posteius eq̄ nullas hꝫ vires. cū ex eo nemo heres extiterit. Sꝫ si quis p̄ore testō iure perfecto. posterius eque iur̄ fecerit. etiā si ex certis rebꝫ in eo testō heredē instituerit. supius testm̄ sublatuz esse diuus seuerus ⁊ antoninus rescripserūt. cuius ostōis inseri ꝟba iussimus in nr̄o codice. cū aliud q̄ p̄terea in ea ostōe expssuz est. Impatores q̄. seuerus ⁊ antoninus coccello campano rescp̄serūt testamentū sēdo loco fcm̄. lꝫ in eo loco certaq̄ rex heres scriptus sit. iure valere. p inde ac si rex mencō fcā nō esset. Sed tenei heredē scriptū ut ꝯtētus rebꝫ sibi datis. aut suppleta quarta ex lege falcidia. hereditatem restituat hijs qui in p̄ore testō scp̄ti fuerāt. ꝓt̄ instā ꝟba sēdo testō. quibus ut valeret p̄us testm̄ expssum ē. dubitari nō ozet rupti quidē testamētuz hoc mō efficit. Alio q̄ mō testā iure fcā infirmātur. veluti cū is qui fecerit testm̄ capite dimimutus sit q̄ quibꝫ modis accidit p̄mo libro retulimus. Hoc

aūt casu irrita fieri testamēta dicūtur. cū aliqn̄ et que rumpāturirrita fiūt. et ea q̄ statū ab initio nō iur̄ fiūt irrita sūt. sꝫ ⁊ ea q̄ iure fcā sūt. et postea ꝓpter capitis dimimucōez irrita fiūt possumus nlomimus rupta dicere. Sꝫ qz sane ꝯmodius erat singulas cās singulis appellacōibꝫ distinguī. Ideo quedā nō iur̄ facta dīr. quedaz iure fcā rūpi vel irrita fieri. non tn̄ p omia imutilia sūt ea testā q̄ ab initio iure fcā. ꝓpter capitis diminucōez irrita fcā sūt. Nam si. viij. testiuz signis signata sūt. potest scriptus heres fm tabl̄as testamēti bonoꝝ possessiōz agnoscē. si mō defunctus et cuius romanus. et siue potestātis mortis tpe fuerit. Nam si ideo irritū fcm̄ sit testm̄. qz ciuitatē vel etiaz libertatē testatoꝛ amisit. ā qz in adopcōez se dedit. et mortis tpe in adoptiui patris p̄tate fit. nō p̄t scp̄tus heres fm tabulas bonoꝝ possessionez petere. Ex eo aūt solo nō p̄t infirmari testm̄. qz postea testatoꝛ id noluerit valere. usq; adeo. ut ⁊ si quis post factū p̄us testm̄ posterius facē ceperit. et aut mōrlitate p̄uentus. aut qz eū eius rei penituit. id nō pfecisse. diui partinatis ozōne cautū est. ne alias tabule p̄ores iur̄ fcē. irrite fiāt. nisi seqn̄tes iure ordinate q̄ pfcē fuerit.

q Dimimutus sit. lez mima capitis dimmucōe. ut ff. e. C. nō tn̄ in si. et. ff. de ꝯd. l. ꝯficiūtur. C. si post testm̄. ꝯtra. s. de tes. mili. C. pnst. sꝫ illud speāle est in milite. p̄t ⁊ alius modus irritandi testamētuz adici. qz p legē q̄nq; cassatur in duobꝫ casibꝫ. ut i aut. vt cū de appel. co. C. si q̄s de p̄dēcis. et. C. sꝫ vnū ex p̄ēibꝫ. col. viij.

r Tulimus. ut. s. de ca. di. s Casu. s. cū q̄s capite dimmuit.

t Dicūtur. s. ꝓprie.

u Causas. i. dras.

x Aliqui. sez si imꝓprie dre velim ⁊ lar

y Singlis. i. ge. ꝓrijs noibꝫ. et facit. s. ff. de sup. l. labeo. C.

z Irrita. ut p si. capi. di testatoris.

a Signata sunt. et postea testatoꝛ capite minutus est.

b Romanus. ut q̄n maxiam vel mediā capi. di. passus fuerit.

c Prātis. ut in mi

d Fuerit. et mima. aliquo iudicō volunte p̄mā retineat. ut. ff. de his ta. l. qui ex liberis. C. testā.

e Libratez. ymmo etiā facto suo testatore. ut qz capiat ab hostibꝫ. et ibi seruus moriatur. nā tūc valz testm̄. ut. s. q̄. nō est pmi. fa. te. C. si. q̄ est ꝯtraria. sꝫ illud ē ꝓpt̄ fictōem. l. cor. ut ibi et. ff. de vul. sub. l. lex cornelia. Accur.

f Tabulas. nō qz de iure ciuili nō admittit̄ cū sit irritū testm̄. sꝫ p̄tōtio. quo inspecto non potuit infirmari qd̄ erat factū. cū circa talia ius p̄tōtiū nō hēat vim. ut ff. de bo. poss. C. quos autem.

g Ex eo solo. bene dicit solo. qz si plus meruerat lez nō sit pfcm̄. sēdm̄ tn̄ q̄nz rūpit p̄mū. ut in si. hui? C. dicemus.

h Nolūit. s. dicēdo hec verba. nolo testm̄ qd̄ feci valere.

i. Perfecte. ymmo q̄nq; ⁊ si sint impfcē. sēde rūpūt p̄mo fcās vt. C. de testa. scimus. q̄ est ꝯtra. sꝫ ibi tn̄ ex cursu vecēnij q̄ mutacione volūtatis illud euenit. nō sola mutacione. Itē. ꝯtra. ff. de testa. mi. l. ei? mili.

m Iusto ru. tes. l. cū sēdo in pn̄. et. C. in futuz. sꝫ ꝯtra. ff. de li. et post. sꝫ si filius. So. ibi testm̄ fm. nō valuit etiā in pn̄. hic aūt valuit. lez ex eo nō adeatur hereditas. Itez nō qz id qd̄ valz plus. rūpitur p id qd̄ minus valz. sic. ff. de adim̄. l. legatū sb ꝯdicōe. C. i. ar. ꝯtra. ff. de resci. ven. si id qd̄ in pnci. et. C. si. dic vt ibi nō.

a Institutus. heres in sēdo testō. et iste ꝟsus est exemplū. qn̄ valz fm testm̄ et non extitit in eo heres. et inde tria exempla.

a Decesserit. qr nō trasmittit nec oli nec hodie ad hredes. vt. C. de cadu. toll. C. in nouissimo.

b Sꝫ si quis iste. C. est lex. ff. ad tre. et in cipit si quis p̄ore.

c Priore. nō ar. p snia appl'oms. vtrū ex ea vel ex p̄ma agat̄. sꝫ ꝯtra. ar. C. de donac. inter viē. et uxē. l. ex ꝟbis. et filē p̄t nōri in. l. pnst. eiusdē. t.

d Rebꝫ. qz totū hꝫ lez ex certa re fit institutus. et ideo rūpit p̄mū testm̄. ut H. et. ff. de hē. insti. l. i. C. si ex fun

e Iussimus. H. de titulo statim.

f Aliud. s. qd̄ expsse et firmari p̄t p̄mū in sēdo ⁊ alia vt pz in se

g Impatores. qn̄ ecce ꝟba de ē ostōis.

h Campano. sez rescripserunt salutem.

i. In eo. sez ho testō.

k Rex. sez certaq̄.

l. Scp̄tus. sez in ho testamento.

n Supplera. s. si res sibi date nō faciāt q̄r

o Expssuz. nā tā testatoꝛ voluit p̄mus remanere. et tn̄ non potuit nisi ex iur̄ fideicō. ex tacita tn̄ voluntate q̄ ex testō p̄cipiē. remānet p̄mū. ut si hic dicā in sēdo. ideo instituo talē qm̄ mortuus est quē instituerat in p̄mo. nā si errauit res manet p̄mus hres. et legata ex vtroq; prestātur. s. a p̄mo. ut. ff. de hē. insti. l. si.

p Hoc mō. sez tribꝫ modis. p arrogacōz et p agnacōem. ut. s. e. C. i. Itez ⁊ p sēbi testamēti ꝯposicōem. ut. s. e. C. posteriore. q̄ q; vsq; huc. Accur.

·C·milicia missus·ſ ibi primũ erat minus ſolẽne iure ꝛñi inſpecto· vñ facile potuit rũpi· Itẽ ꝛtra·ff·de minor·r·teſ·l·ij· Sz ibi ꝑ lez nõ ſit pfectũ iuẽ ꝛñi·ẽ tñ pfectũ iure militari· vñ rũpit ꝑmũ· Itẽ ꝛtra·ff·de teſta·l·hac ꝛſul·C·ſi quis aũt·ſ ibi in ſecõ fuerũt inſtituti q̃z alias ab intestato ſucceſſuri erãt· vñ facile rũpitur ꝑmũ teſtũ·in q̃ exẽnei ſũt inſtituti·et facilius admittũtur venẽtes ab intes·ut ar·ff· de vul·et·pu·ſb·l·ſi filius· Itẽ ꝛtra·C·de teſtamẽtis·l·nãm·et ad idez·ꝛtra·ff·ſi ta·teſ· nulle·ex·l·i·C·ſi hres· ſiſtis legibz plus fecerat teſtator vt rũpet ꝑmũ·q̃ meridit q̃ magis ẽ q̃ ſi aliud teſtũ facẽ voluiſſz·ut·ar·ff· de hjs q̃ intesta· vel· ·l·ij· Itẽ ꝛtra·ff·de acquirẽ·hz·l·claudius·ſ ibi non vz ꝑmũ·nõ q̃ ruptuz ſit a ſecõ·ſ q̃ hres inſtitutus in ꝑmo non adiuit ex eo hereditate· vñ nõ valz teſtũ·q̃ hredẽ nõ hz vt·ff·de hjs q̃ intes· vel e·l· pxime·nec potuerit eã transmittere ſuo heredi adeũdam· vt·C·de caõ·tol·C·in nouiſſimo· Itẽ ꝛtra· ·C·de hjs q̃bz vt indig·l·hereditas·ſ ibi dixit talia verba q̃ hẽs erat indignus· vel ſimilia q̃ plus faciũt q̃ ſi ſimplr diceret nolle ꝑius valere· vel q̃ ſi ſecõz cepiſſz facẽ·et iõo ibi receditur a ꝑmo· vel die illõ qõ hic dr eſſe verꝫ de iure dircõ· vt nõ rũpat ꝑmũ·ſ tñ aufertur ei hreditas vt ibi· cũ ꝗ cogitauerit teſtator·ut ar· ·ff·de ob·inſti·l·quidã·in fi· qõ pfectũ nõ ſit·C·de ſill·l·cũ ſill·in k Nullũ eſt·nõ michil eſſe· fi· Sz ꝛtra·ff·quẽ admob·teſ·apl·ij·C·teſtõ·ſ ibi abuſiue dr·aliqõ qõ nõ erat pfectũ· Iterz ꝛtra·C· de teſtis·l·hac ꝛſul·C·ex imperfecto·ſ illud ſpeale eſt fauore liberoꝝ· vt ibi dr·ſic et aliud ẽ ſpeale in illis vt difficilius rũpat teſtator illud in quo ipi inſtituti ſũt·ut in aut·de teſ·imp·C·pnlit· l· Reliquerit·ſez in ſolẽm teſtõ qõ fac vt durior ẽ faciat adũſarium ſuis adũſarijs· q̃ inſtõ eſt odioſa ꝛ inmidioſa·ut·ff· de m Cauſam·ſez litis·nã ſi legitimas non ꝓbat hr·inſti·l·plr· ſez pnceps multo minus ꝓbabit nõ legitimas.

n Probatur·id eſt ꝛmendatur·

o Admiſſurũ·i·mhi ſolẽmter fit in· hẽdis habere.

p Auctoritas·ut q̃ aliquid deſit ꝓter qõ teſtũ nõ valz cum multa ſint in eius factõne necria·ut·s·de teſtis·C·i·et·ij·

q Reſcripſerũt·ut·C·de teſtis·l·ex imperfecto· Accurſ·flor·

r Inquiũt·impatores· ſe·cõ·l·pnceps·et facit·C·de iuẽ fi·

s Soluti·ut·ff·de le·et· ſci·l·fiſcus·C·fi·accur.

t Viuimus·i·viuẽ volumus·ut·hic·et·C·de le·et·ſe·cõſul·l·dignia·et facit·ff·de·l·ij·q̃ pn·et·l·ſe·et·ff·de·l·iij·l·imperfecto·et·ff· de inoff·teſ·l·pap·C·ſi impator· ipo iure teſtamta infirmãtur

u De inofficioſo teſtamto·q̃lr· ·s·t·i· dictũ eſt·nũc aũt q̃lr officio iudicis·i·p ſniam iudicis intẽtata querela.

Nam imperfectũ teſtũ ſine dubio nullũ eſt. Eadẽ oratõne expliſſit·nõ admiſſurũ ſe hereditatẽ eius q̃ litis cã principẽ reliquerit heredẽ·neqz tabulas non legitime feãs in quibz ipſe ob eã cauſam heres inſtitutus erat· pbaturũ·neqz enĩ ex nuda voce heredis nomẽ admiſſurũ·neqz ex vlla ſcriptura cui iuris auctoritas deſit aliquid adepturũ· Sz hoc diui ſeuer? et antoninus ſepiſſime reſcripſerũt·lz enĩ inquiunt legibus ſoluti ſimus· attamen legibz viuimus.

De inofficioſo teſtamẽto

Via plerũqz parẽtes ſine cã liberos ſuos exheredãt vel omittũt·indictũ eſt ut de inofficioſo teſtamẽto agẽ poſſint liberi qui querunt·a·inique ſe exheredatos·aut inique ꝑteritos· hoc colore q̃ nõ ſane mẽtis fuerint cũ teſtũ ordiarũt· Sz hoc dr non q̃ vere furioſus ſit·ſ recte quidẽ fecit teſtũ·nõ autẽ ex officio pietatis·nam ſi vere furioſus ẽ nullũ teſtũ eſt.

Nõ aũt liberis tñ ꝑmiſſuz ẽ teſtamẽtũ parentũ inofficioſũ accuſare· verũ etiã liberoꝝ parẽtibz. Soror aũt ꝛ frater turpibus ꝑſonis ſcriptis heredibz· ex ſacris oſtõibz ꝑlati ſũt. Nõ ergo ꝛtra omes heredes agẽ pnt·ultra fratres igitur ꝛ ſorores cognati nullo mõ aut agẽ pnt aut agentes vincere. Tam aũt naturales liberi q̃ ſm nre conſtõis diuiſionem miles·nõ ſbiceretur q̃rele·ut·C·e·l·pnlit·in fi· Itẽ ſi eſſz in poteſtate·teſtũ ipo iure nõ valeret·ut·s·quibz nõ ẽ ꝑmiſ·fa·teſ·in pn·et facit·ff·e·l·nam et ſi pentibz. et vterinis·vel ꝛſang·neiſ tñ·nã vterini nõ pnt·vt ·C·e·l·frẽs· pnt agẽ querela·ſecõm q̃ verꝫ ẽ q̃n turpes ꝑſone inſtituũtur heredes.

a Qui·ſ·liberi· q̃s.

b Querunt·i· ꝛq̃rerunt·

c Exheredatus·a qualibz linea.

d Preteritus·ab aliquo de linea feina·

e Teſtũ·ut·s·q̃bz nõ eſt p·fa·teſ·C· Itẽ

f Liberoꝝ· furioſi· ſez ẽ ꝑmiſſuz accuſare filij·r·q̃n ſunt ab eis exheredati·et ꝗ accipe in filio pagano emãcipato·alias ſi eſſz

i· Turpibz·ſ·infamibz ipo iure·vel p ſniaz·vel ex ꝛ feõ· retes·

k Prelati ſũt·i·admiſſi ſũt·

l Nõ g·ꝗ referẽ ad ꝑmũ Rñſũ.

m Poſſunt·ſez de iure· n Vltra·hoc ad ſecundũ.

o Agentes vincẽ·ſez que de facto agẽtes nõ vinceret·melius facerẽt ſi ſe ſũptibz inimicis nõ vexaret·ut·ff·e·l·i· Sz cõtra·ff· ·e·poſtumus·C·ſi quis ex hjs·ſ ibi nemo repellit agentẽ·repelli tñ potuit vt hic·ſ an filij fratrũ agãt· vidr ex hac lra eos excludi·ſ cũ hodie vocẽtur ab intestato ꝛ fratribz equipãtur forte· et ipis q̃rela datur·ut in aut·de hr·q̃ ab intes·de·et in aut·ut fratrum filij·C·relictũ·coll·iij·q̃ eſt in·C·de legit·hr·aut·cẽſſante·et ar·ff·de inoff·te·l·poſtumus·in pn·ſ rñdẽt quidã q̃ non admittũtur ad querelaz· et tñ vnacũ eo qui pt agẽ·admittitur ab intestato·ut·C·de inoff·te·frẽs·et·C·ꝛñia·de ſuc·aut·ita q̃z· Vel poſſz rñderi q̃ admittitur iure diuiſo·nã frater agit q̃rela et rũpit·Et filius alterius fratris cũ ſit ruptũ teſtũ admittit ab intestato.

p Naturales·ſez ꝛ legitimi·nam naturales tñ non

agūt in bonis pris ꝗ mris. ut. ff. e. si suspecta. C. i.
a Diuisionē. ut ab auo paterno vel materno. ta. C. i. Accurs.
b Adoptati. i. arrogati. q̄ hnt quartā ex ostone dui pij. vt
. ff. e. pāp. C. si quis impubes. Ite adoptati si auo pno dati fut
vt. C. de adop. cū in adoptiuis. s. de adopc. C. ꝗ hodie. et ꝗ pdix.
c Semūt. i. venire pnt. ut iure legati vel bonacois. ut ⁊. e. C.
pnst. vel qe eo ꝛ filij vel
serui fut mstituti. vt
. ff. e. l. nichil.
d Parte. sez q̄rtaz.
si aūt minus. tūc ad
supplemtuz agit. ut
⁊. px. C.
e Postumi. s. exhe-
redati. nā si pteriti ipo
iur rūpitur testm. ut
. s. de exhr. li. C. postu-
mi. ꝗ hodie non pt ex-
hredari. ut. C. e. si q̄s
in suo. C. legis.
f Testo. sez iure in-
stitucois, cū testm fa-
cit. ut in aut. cū de ap.
eog. C. aliud. ꝗ si alia
volūtatez fac sufficit
quod reliquatur ti. ut
m aut. de trien. et se.
g Consto. ut . C. i.
. C. e. omimodo.
h Eis. s. exhredatis
vel pteritis.
i. Si vero adiectū.
vt. C. e. scimus. m pn.
k Si tutor. testator
exneū mstituit. et filū
exhredauit. et cuidaz
pupillo exnti m tute-
la filij sui legatū reli-
quit. qd petijt filius
noie pupilli sui. nō tn
ideo repellitur a quere-
la suo noie. Sz ⁊ tra. ff.
. e. l. si. i. Sn. ꝗ ibi certe
aduocatus vel procu-
rator sponte faciebat.
cū illa officia sint spō-
tanea. ut ⁊. man. mā-
dātū. at ꝗ etiā ex necē-
tate qe tutela ex necē-
tate suscipitur. ut. ff.
de tu. et cu. da. ab hjs.
. l. necnon. et necrio
gerit. ut. ff. d admi. tut. l. i. i pn.
l. Nichilominus. nā videbat
m Patris. i. ipius tutoris. p mmo erat exhredatus.
n Sz si ecōtrario. hic testator filiū suū pupillū exhrēdauit. et
tutori quē ipemet pr filio dabat legatuz dimisit. lez g ag at de
offi. noie pupilli et succumbat. tn ad legatū admittit. et ita
nō ar. ex ꝗ ꝛ supiori rnso. q̄ quis agit aliqd interdū. nō vt ipe
ꝗ vt alius. sile. ff. de adopc. si pr. C. qui duos. et. ff. e. si heres. C. si.
et. l. adusus. C. i. et. C. de admi. tu. cū quedā. et. ff. de open. l. pnl.
o Igitur. formatur ex eo q̄ habes. s. e. C. ꝗ . C. de volo. l. i.
hec ita. vbi dicit. etiā si minus quarta hz nō agit q̄rela. ꝗ ad cō-
plemtuz. So. hic loquitur añ iustimianū. ut. C. e. cū q̄ritur. et. ff.
. e. pāp. C. qm aūt q̄rtaz. al. s. ꝗ iustimiam tpa p. l. C. e. oimodo

adoptati ita demū de offi
cioso testo agē pnt. si nul-
lo alio iure ad defuncti bo
na venire pnt. Nā q̄ ad he
reditate totā vel pte eius
hēditatis alio iure venīt.
de officioso agē nō pnt.
Postumi qz qui nullo
alio iur venīe pnt. de of-
ficioso agē pnt. Sz hec
ita accipienda sūt. si nl eis
penitus a testatoribz testo
relictū est. qd nra osto ad
verecundiaz nature introdu-
xit. si vero quātacūz ps
hereditatis vel res ei fuerat
relicta. de officioso quere-
la quiescente. id qd eis
deest. usqz ad quartā lime
pris repleatur. lz nō fuerit
adiectū bonī viri arbitra-
tu debere eā opleri.
Si tutor noie pupilli cuius tu-
telā gerebat. ex testo pris
sui legatū accepit. cū mch
erat relictū ipi tutori a pre
suo. nl omimus possit noie
suo de officioso pris te-
stamēto agē. Sz si ecōtra-
rio pupilli noie cui michil

relictū fuerit de officioso
egerit. et supatus ē ipe tu-
tor. qd sibi m testo eodez
legatū relictū est non ad-
mittit. Igitur quartam
quis dz hre ut de officio-
so agē nō possit. siue iure
hereditario. siue iur legati
vel fideicōmissi. vel si mortis
causa ei quarta donata fu-
erit. vel inter viuos. ut hjs
tm modo casibz quorz mē-
tionem facit nra osto. vel
alijs modis qui in nris cō-
stitucoibz otinētur. Qd
autē de quarta diximus.
ita intelligendū est. ut si-
ue vnus fuerit siue plures
quibz agē de officioso
testo pmittitur. vna q̄rta
eis dari possit. ut p rata di
stribuatur eis. id est p vi-
rili portione quarta.

De heredū qualitate et dra.

Heredes aūt aut
necrij dnr. a suij
necrij. aut exne-
Necessarius heres ē suus
heres institutus. Ideoqz sic
appellatur. qe siue velit siue

et illud igitur quod est hic ponitur inceptiue nōn illatiue. sic
. ff. de iusti. et iur. ius ciuile. C. hoc igitur. et. l. illatiue. eo q̄ ha-
bes. s. e. C. tam in fi. ac.
q Legati. ꝗ hodie in-
tas sufficit quoquo relinqui titulo. ut in aut. de trien. et se. C. i.
r Siuos. sez data ea ⁊ dicō e. ut ꝗ bonacō inter viuos in q̄rtā
cōputetur. ut. C. e. l.
si qn. et. C. gnaliter.
et ꝗ subicit. Accurs.
s Constoibz. ut bo-
tis cā ⁊ bonacois ꝓpe
nupcias. ut. C. de m-
offi. te. qm nouella.
t Qd aūt diximus
vt. s. px. C. accur.
u Porcone. ut sez
quilibz hēat quartaz
hinus pris quā ha-
bitutus erat ab inte-
stato. ut. C. e. l. pentī-
bus. et. l. cū queriē
tn est hodie iure au-
tēticoꝛ mutatū ad tri-
entē. ut detur tēta si fut
q̄tuor vel p aucōres. si
vero plures sunt filij
exhredati. hnt dimi-
dia. ut in aut. de trie.
et se. C. i. que ē. C. e.
aut. nouissima. Et nō
in fi. huius. t. qd qui-
dā dicūt hūc. t. hodie
nō hre locū nisi inter
fratres turpibz pso-
nis hredibz institutus.
et ꝗ fuit sma. M. per
aut. q ē. C. de li. pteri-
tis vel exheredatis.
aut. nō lez. et aut. ex
cā. Sz nos dicim q̄
hz locū vt oli. qd ple-
ne diximus in aut. cit.
vt cū de ap. eo. C. ali-
ud. i fi. et dcā aut. ex
causa. nisi q̄ qdaz ca-
pitula in dcā aut. ēca
querelaz sūt innoua-
ta. ut q̄ olim nō trās-
mittebatur ad here-
dem etiā suū n esz ꝓpa-
rata. ut. ff. e. postum
. C. fi. et. l. se. hodie sic
ad suū hredem. ut. C. e. scimus. in fi. Item olim q̄rta dabatur.
hodie triēs vel semis. vt dcm est. Item olim filij se gratos esse
pbabant. hodie heredes pbāt ingratos. ut. C. e. oimodo. Sez
nō hūc. t. loqui de gratis filijs. si enī essent ingrati. nl tenet pr
eis dimittē. ut in aut. de her. et fal. C. exhredatos. et i aut. de in-
mensis tc. in fi. C. fi. et sūt cāe ingratitudinis. xiiij. quibz filij exhe-
redātur. et. vij. q̄bz pr a filijs. ut in aut. ut cū de ap. eog. C. cās.
et. C. ꝗ dximus. Et tres quibz frater a fratre. ut in aut. de nup.
. C. ingratitudinē. tate et dra. qe heredes de quibz. s. dcm est
x De heredū qlitate et dra. q̄ quierij sūt. ido de eoꝛ dra ⁊ q̄litate. i. drnti
Heredes aūt necrij. sez tm. qualitate videamus.
y Extranei. de hjs aūt omibz hic. ti. dicit p ordinez
ut ⁊. px. C. et eodez. C. sui. et. C. ceteri. Accurs.
z Necessarius. ad hoc ut sit necessarius. est necrio ut sit suus

testatoris tpe testamẽti. ut hic. et. ff. e. si alienũ. in pn̄. Item et tpe mortis. ut. s. de hẽ. insti. §. suus. Item q̃ nõ fit alter legatus. tũc enĩ legatario quereret hereditatẽ. et ipe eius essẽt. nisi de suus sibi sbstitutus essẽt heres ⁊ lib. ut. ff. de pu. sb. l. fi. §. i.

a Protinus. i. statim. et siquidẽ pure institutus est. a seipo libertatẽ ꝛsecutus videt. ut. ff. de acquirẽ. hẽ. ex pte. et. ff. de hẽ. insti. si sb ꝛdicõe. §. fi. et etiã ignorãs. ut. ff. si certe. eius q̃. et. ff. de testamentis qui iudiciũ.

b Et necessarius. nisi sit institutus sb hac cõdicõne si vellet. q̃ vba faciũt cũ volũtariũ. sed in exẽplo nil opanẽ. vt. ff. de ꝛd. insti. verba. et. ff. de hẽ. insti. cornelius.

c Sed. q̃ cũ necessarius.

d Suspectas. ut q̃ scimus se nõ esse soluẽdo. et fac. s. quibꝫ ex ca. ma. nõ poss. in pn̄. et. s. de vul. sb. in pn̄.

e Fiat. sed ab hẽ sed hẽde ⁊ libo instituto.

f Heredis. i. sui instituti. et hẽ ne defunctus iniuria afficiatur. ut. s. ex quibꝫ ex ca. ma. non poss. §. i. in fi.

g Incomodo. q̃ in utilis hẽditatis astrinh Prestat. gie. sic ⁊ al. inuenitur in multis locis. ut qui in vno casu gratuatur in alio debꝫ releuari. ut. ff. de inu. l. cũ q̃. in pn̄. i. Post mortẽ. s. aũ adita hẽditatẽ. ut. §. ad sill. l. cũ sill. vel certe hẽ ꝓtinus videt adita hẽditas ⁊ d cã. l. cũ sillianũ. alio cãu loq̃ tur.

h Patrom. i. qui essẽt prõnus. si essẽt liber in vita illius.

i Refuentur. separacione impetrata. si bona prõm nõ attigat. i. nõ incepit. administrare. ut. ff. de separac. l. i. §. fi. al. si incepit administrare. non poterit postea impetrare separacõem. nisi sit minor. ut. ff. de min. ait p. §. nõ solum. quo casu tm̃. sed cũ est minor separacõem impetrab at. etiã sua attigit hẽditatẽ. nõ aũt vt ab hẽditate se abstineat. ut. ff. de acquirẽ. hẽ. necessarius. §. fi.

m Non venẽt. id est nõ venduntur. emancipati exẽplei sũt

n Si maũt in potestate. alias si sunt ut j. e. §. ceteri.

o Deficerit. improp̃e ponitur q̃ vino pre nõ fuit heres. sed dicit̃ tesmẽ q̃ntum ad id q̃d futurũ erat. sic ⁊ alias. ut. ff. vsufruc. quẽ admodũ. ca. l. iij. §. tesmẽ.

p Racõne. veluti emãcipacõe vel deportacõe. ut. s. q̃bꝫ modis. pa. po. sol. §. pteã. et. §. cũ aũt.

q Interceptus. sed filius.

r Liberatus. emãcipacõne.

s Succedit. ita vt etiã filius emãcipatus repellat̃. et nepos qui remansit in ptate. ex eo vel alio filio natus admittatur. et hoc iure ciuili. q̃ nõ ꝛgnouit emãcipatos. q̃ erãt capite minuti. ut j. de hẽ. q̃ ab intes. de. §. emãcipato. de iure aũt ptorio soli filij emãcipati admittũtur. non nepotes. ut de eo. §. emãcipati. sed per edictũ de ꝛdinandis cũ emãcipatis liberis eius admittẽ. simul filius ⁊ nepos. ut. ff. de cõiungendo. cum eman. l. i. in fin. q̃. i. q̃ simul nepos cũ pre vel fratre pris admittatur. locũ hodie nõ haberet. cũ sit sublata omis dra. que fiebat occasione emãcipacõis. ut m aut. de hẽ. que ab intẽ. de. §. i. coll. i. Accur.

t Sed sui appellant̃. sed sup̃ dei filij ⁊ nepotes.

u Quia domestici. nõ. filiũ domesticũ pri. sũt ⁊ alij mli domestici. ut. §. de hijs qui ad ecc. ꝛfugiũt. pnti. §. sane.

x Extimãtur. sed ex artificiõ iure ciuil. q̃d fingit eãdẽ psonam prem ⁊ filiũ. ut. §. de impu. et alij s. sb. l. fi. Ite eandẽ wcez vtriusq̃ j. de mutil. sti. §. ei q̃. Iteꝫ ⁊ ideo videt dns. q̃ in illis bons pris alitur sic ipe pr et sic vxor dna bonis. sed dt ⁊ habere. pos. aut. §. de int. do. i rebꝫ. et. §. qui po. in pig. l. fi. Ita ⁊ possessionem vino pre hẽ videt filius. vt. ff. p hẽde. l. ij. in fi. Idcirco q̃ sola administracõ dt transire ad filiũ. cũ pr moriẽ. vt. ff. de li. et postu. l. in suis.

y Liberorũ. ut j. de hẽ. que ab intẽ. §. i.

z Dicũtur. s. dei filij.

a Fiũt. sed int̃ ciuili inspecto. aliud d̃ ꝓtorio. ut sb iciat. q̃d pua-

b Permittit. s. liberis in ptate positis. nõ vt habeat necessitatẽ adire ptorẽ. si sufficit si se nõ immisceat. ut. ff. de acquirẽ. hẽ. et qui se. et. §. si vt se. ab hẽ. ab. l. i.

c Appellantur. sic. §. de rei vx. actẽ. §. extranei.

d Non habent. ut. s. de adopcõe. §. femine.

e Habetur. sed vt sit heres extraneus. nam non sequitur. iste vtriusq̃ sc; libertatem ⁊ hẽditatẽ ex dñi testamẽto. q̃d est necesse vt sit necessarius. ut. s. de hẽ. insti. §. si vero a vino.

Accursius. florentinus. legum doctor.

nolit. omino post mortem testatoris ꝓtinus liber et necessarius heres fit. vnde qui facultates suas suspectas hãt. solet suũ suũ primo aut secũdo aut vlteriori gradu heredẽ instituere. ut si creditoribꝫ satis non fiat. potius eius heredis bona q̃ ipius testatoris a creditoribꝫ possideantur vel distrahant̃. vel inter eos diuidãtur. Pro hoc tn̄ modo illud ei comodum pstatur. ut ea q̃ post mortem prõm̃ sui acquisierit. ipi refuãtur. Et q̃uis bõ defuncti nõ sufficiãt creditoribꝫ. iterũ tn̄ ex ea causa res eius q̃s sibi acquisierit nõ venẽt. Si aũtẽ et necessarij heredes sũt. veluti filius. filia. nepos. neptisq̃ ex filio. et deinceps ceteri liberi qui in ptate moriẽtis mõ fuerit. Sed ut nepos neptisue sui heredes sint. nõ sufficit eam eũ ve in ptate aut mortis tpe fuisse. sed opus est ut pr̃ eius viuo pre suo defecerit suus ẽ̃ heres. aut morte intercẽptus. aut qualibꝫ alia rõne liberatus a ptate pris. tũc enĩ nepos neptisue. in locũ patris sui succedit. Sed sui quidẽ heredes idẽo appellãtur. q̃ domestici heredes sũt. et viuo q̃d pre quodammodo dñi existimãtur. Vnde etiã si q̃s intestatus moriatur. prima causa est in successione liberorũ. Necessarij vero ideo dicũtur. q̃ omino siue velit siue nolit. tam ab intestato q̃ ex testõ. ex lege. xij. tabẽ heredes fiũt. Sed hijs ꝓtor permittit volentibꝫ se abstinere ab hereditate. ut potius parentes q̃ ipoꝝ bona similit̃ a creditoribus possideantur. Ceteri qui testatoris iuri sbiecti non sũt. extranei heredes appellantur. Itaq̃ liberi q̃d nri qui in ptate nostra nõ sũt hẽdes a nobis instituti. extranei heredes nobis uidẽtur. Qua de cã et qui heredes a mre instituũtur. eo d̃ numero sũt. q̃ fere in ptate liberos nõ hãt. Seruus q̃d heres a dño instituitus. post testamẽtũ factũ ab eo manumissus eodem numero habẽtur. In heredibus autem extraneis

a Factio. passiue accipe. i. ut possit capere ex testo qd pr quilibz exceptis quibusdã. quos nomi. t. i. C. legati. tur. ut de hr. insti.
b Eorz. nã suo instituto dñi psona inspicit. C. huius. plius.
c Id. s. q sit capax.
d Duobz tpibz. al. tribz. hi tñ tria sbiciũtur tpa vt sbicit.
e Mutacio. vt qz medio tpe efficiatur nõ capax. tñ hijs tribus tpibz bñ inuenitur capax. ut hic. et. ff. de hrẽ insti. sed si in odi. C. solemus. et. l. si alienũ. C. in exneis. Sz otra. ff. de acquirẽ. hrẽ. si huius eius qui. Sed certe q huius institute nõ dicebatur capax. ut ibi. ex psona dñi pncipalr erat. nã dñs erat nõ capax. vñ eo manumisso. nõ nocz ei manumissio. cũ psumatur nunc q et tũc fuerat capax. Item sũt ar. otra. ff. p emp. l. ij. in pn. et m aut. ut cũ de ap. cog. C. gnas.
f Tpa. scz liter. in exneo herede. hi in suo z necrio exigitur vnũ. hm Io. scz tpus mortis. ut. s. e. fui. vl hm azo. etiã tps testi inspicit. tps aũt adite hereditatis nõ inspicitur. qstati sũt heredes pre mortuo. scz de iure cimili. ut. ff. de suis z le. in suis. In necessarijs aũt tñ duo tpa inspiciũtur. scz testamti. et tps mortis. vt. ff. de hr. insti. si alienã. i. hr. et. l. seruũ.
g Testamti vidi. s. in actiua significacõe.
h Acquirẽ. scz pt. i.
i Facto em. in passiua significacõne.
k Sibi. si fuit sui iuris.
l Alij. si sunt in aliena ptate. ut hic et. ff. de testamtis filiusfa. et fac. ff. de flu. l. m
m Exneis. i. C. si abstinẽdi. ut ẽ suus heres. cui datur abstinẽdi facltas p prorẽ. vt. s. e. C. necessarij.
n Adeunda. nõ hic qtuor ppoconalia. s. immiscere z abstinẽ. q duo ptinẽt ad suos hredes. Item adire z repudiare. q duo ptinẽt ad exneos vel h or. si qnqz suus or adire z repudiare. ut. C. de legẽ. hrẽ. dfunctus.
o Deliberare. J. annũ deliberacõis petito tpe z indulto ab imperiali culmine. a nris aũt iudicibz q. ix. menses. et nõ msi semel pti pt. ut. C. de iurẽ deli. sanctimus. C. et hoc quidem.
p Omibz. ñ sunt vsi iure dñi. ut. ff. d mini. l. wzz. C. Item non restituiẽ. Item msi iuraverit adultus sup cõtractu. ut in. l. frederici. hac edcãli. et in aut. de pace tenenda. C. sacramenta.
q Succurrit. ut. ff. de min. ait pretor. C. si hereditatẽ. accur.
r Secũdũ maiori. s. cuidam p pnilegio. veniam obtinẽti.
s Grãde. sic. ff. de adi. mo. l. ij. C. si qd.
t Gordi. et. l. iij. amus. hi vbi sũt leges istorz imperatorz. hz. nõ hẽmus. hi hẽtur mẽto eaz. C. de iurẽ deli. sanctimus. in pnciu
u Prestitit. alias pstauit. scz vt aliqs non gtuetur ppter impsu debiti. vel etiã psusi hẽ nõ sufficiẽs hẽditas. ut. C. de iurẽ deli. scimus. C. ex omibus. et hi facto muẽtario. si res pntes sũt q. tres menses. si absfuerunt intra annale spaciũ. ut. C. de iurẽ deli. scimul. C. si aũt dubius. et si aũt in loc eis.
x Constõ em. ut. C. de iurẽ deli. scimus.
y Equissimã. qntũ ad tractatum.
z Nobilez. quãtum ad scienciam.
a Constõms. q de oposicõne dẽi muẽtar. n loquitur.
b Grauamẽ. hi qs eit gtuamẽ. hz. tenebat m solidũ oibz creditoribz z legatarijs. eẽ si excedãt mensurã hereditatis. ut. C. de iurẽ deli. l. fi. C. si vero postq. Si aũt petijt tps ad deliberandũ z fa. etiã inuẽtariũ. ẽdi. oribz quiõ tenẽt m solidũ. hi delegatus tenebit falcidia. siue adierit hereditatẽ. deliberacõis tps. siue nõ recusauerit. s. si nõ fecisti
mũtariũ. oibz in solidũ tenẽtur. ut. C. de iurẽ deli. l. fi. C. si aũt h aliqs. et. C. si quis aũte. iure cimili. aliud iurẽ p torio. tũc eni ne
e Item ad legitimaz. scz cesse hz coraz pretore agnoscere. ut. C. de iure deli. l. puberem. et. l. suũ. et. C. qui admit. ad bo. pos. l. vltẽ.

illud obseruatur. ut sit cũ eis testi factõ. siue heredes ipi instituãtur. siue hij qui in ptate eorz sũt. et id tribz tempibus inspiciatur. testi quidẽ facti tẽpus ut cõstiterit institucõ. Mortis vero tẽpe testatoris ut effectũ habeat. hoc amplius et cũ adierit hereditatẽ ẽe debet cũ eo testi factõ. siue pure siue sb odicõne heres institutus sit. nam ius heredis eo maxie tpe inspiciẽdũ est quo acquirit hereditatẽ. Medio aũt tpe inter fcm testm et mortẽ testatoris. vel condicõnem instõis existentẽ mutatio iuris nõ nocz heredi. qut diximus tria tẽpa inspici debent. Testamẽti autẽ factõnem nõ solũ is hẽ videtur qui testamtũ facẽ potest. Sz etiã qui ex alieno testamẽto. vel ipe capere pt vel alij acquirẽ. lz nõ pt facẽ testamẽtuz. et ideo furiosus et mutus z postum? et infans et filiusfa. et fu? alienus. testi factõnez habẽ dicũtur. licet eni testm facere nõ pnt. attñ ex testamẽto vel sibi vel alij acquirẽ pnt. Extraneis aũt heredibz deliberandi potestas ẽ. de adeũda hereditate. vel nõ adeũda. Sz siue is cui abstinẽdi ptãs est immiscuerit se bonis hẽditatis. siue extraneus cui de adeũda hereditate deliberare licet adierit. postea relinquende hereditatis facultatẽ nõ habet msi minor sit. xxv. ãnis. Nã hui? etatis hominibz. sicut in ceteris oimbz cauis deceptis ita et si temere damnosam hereditatẽ pretor succurrit. Sciẽdũ est tñ diuũ adrianũ etiã maiorẽ. xxv. annis veniã dedidisse. cum post aditã hereditatẽ grãde es alienũ qd adite hẽditatis tẽpe latebat emersisset. Sz hoc qd diuus adrianus cuidã spãli bñficio pstitit. diuus aũt gordianus postea multis tãtũmodo hoc extẽdit. sed et nostra benivolẽtia oñe oibus sbiectis imperio nro hoc pstitit bñficiũ. et ostõnem tã equissimã et nobilem scripsit cuius tenorẽ si obseruauerint homines. licez eis adire hẽditatez et in tñ teneri iqntuz valere bona hereditatis cõtingit. ut ex hac causa neqz deliberacõnis auxilio fiat eis necẽ. msi omissa obseruacõe nre cõstitucõnis et deliberãdiuz existimauerit. et sese vetei grauamini adicõns supponere voluerit. Item extraneus hẽs testamẽto institutus aut ab intestato ad legitimaz hereditatẽ vocatus potest aut p heredẽ gerẽdo vel nuda

mũtariũ. oibz in solidũ tenẽtur. ut. C. de iurẽ deli. l. fi. C. si aũt h aliqs. et. C. si quis aũte. iure cimili. aliud iurẽ p torio. tũc eni ne cesse hz coraz pretore agnoscere. ut. C. de iure deli. l. puberem. et. l. suũ. et. C. qui admit. ad bo. pos. l. vltẽ.

d Nuda. oportet tamen quod extrinsecus declaretur. si quid gerit pro herede velut heres gessit ut hic dicit tunc voluntatem illam declarat nisi protestetur se non ut heredem facere. ut hic. et ff. de acquir. here. l. pro herede. in prin. et l. gerit. Sed contra id quod dicit hic. nuda voluntate. est. C. de iure deli. potuit. sed certe est necessaria voluntas et actus. si ab actu incipias. hic et alias. ut ff. de acquir. pos. quemadmodum.

e Pro herede. i. faciendis ipsis gerendo pro herede.

f Obijsse. alias nisi hoc sciat. non preiudicat sibi aditio. nam non videtur adire ut hic. et ff. de acquir. here. si is ad quem. et l. cum quis duobus.

g Heredem esse. etiam pure. nam si sub conditione. non potest ante exitum conditionis adire. ut ff. de acqui. here. is qui heres. sunt et alia necessaria scilicet ut sit liber et sui iuris. qui adit. alias non poterit nisi iussu patris. vel domini precedente. ut ff. e. si quis mihi. §. iussum. et l. quotiens. Item oportet quod sit compos mentis. ut in fi. huius. §. Item quod sit maior. xiiij. an. alias non potest adire. ut C. de iure deli. potuit. et l. fi. infanti. Item quod sciat mortuum esse testatorem alias non potest adire. ut ff. de acquir. here. is qui heres. §. si quis dubitet. et l. qui hereditatem. et l. nemine. et l. qui superstitis. Item certus de conditione testatoris esse debet. ut ff. de acqui. he. §. fi. et

h Pro domino. i. sequi heres. i. dominus. ut ff. ad l. acquil. Item mela. §. l. acquil. Item dicunt teutonici. heri. i. domini.

i. Destinatione. dummodo et si actu extrinseco declaretur. ar. tamen contra. ff. de pecul. le. l. non statim. ac.

k Intelligit. non si est demens. vel furiosus.

l De legatis. Rubrica.

Post hec. scilicet que diximus. s. de testis ordi. huc usque.

n Pars. scilicet que est certa legata et longa est ut patet ut ff. e. per multas rationes. et per multas rubricas.

o Propositam. s. per quas perso. no. ac. §. fi. tempore ponitur. ut

p Loquimur. i. locuti sumus. et sic tempus presens pro preterito. C. de infa. si possidomum. vel loquimur. i. loqui debemus si materiam prosequeremur. sic in aut. de consang. et affi. §. si igitur. coll. vj.

q Figuris. i. partibus vel formis que. iiij. fuit per successionem civilem per potiora. per arrogationem. per adiectionem consuade libertatis causa. ut

r Omnino. i. diligentissime. s. per quas per. no. ac. §. fi.

s Testamentis. ut s. de testa. et tribus sequentibus. ti.

t Sequenti. quia nec debetur nisi in testamento relicta post heredis institutionem. sed hodie contra. in utroque ut j. de fideicom. here. §. preterea. et

voluntate suscipiende hereditatis heres fieri. Pro herede autem gerere quis videtur. si rebus hereditariis tanquam heres utatur. vel vendendo res hereditarias. aut predia colendo. locando ve. et quoquo modo si voluntatem suam declaret vel re. vel verbo. de adeunda hereditate. dummodo sciat eum in cuius bonis pro herede gerit testatum intestatum ve obijsse. et se ei heredem esse. Pro herede enim gerere est pro domino gerere. veteres enim heredes pro dominis appellabantur. Sicut autem nuda voluntate extraneus heres fit. ita contraria destinatione statim ab hereditate repellitur. Eum qui surdus vel mutus est. vel postea factus. nihil prohibet pro herede gerere et acquirere sibi hereditatem. si tamen intelligit quod agitur.

De legatis.

Post hec videamus de legatis. que pars iuris extra propositam quidem materiam videtur. Nam loquimur de his iuris figuris quibus per universitatem res nobis acquiruntur. sed cum omnino de testamentis et de heredibus qui in testamento instituuntur locuti sumus. non sine causa sequenti loco potest hec iuris materia tractari. Legatum itaque est donatio quedam a defuncto relicta. ab herede prestanda. Sed olim quidem erant legatorum genera quatuor. per vendicationem. per damnationem. sinendi modo. per preceptionem. et certa quedam verba cuique generi legatorum assignata erant. per que singula genera legatorum significabantur. Sed ex constitutionibus divorum principum solemnitas huiusmodi verborum penitus sublata est. Nostra autem constitutio quam cum magna fecimus lugubratione defunctorum voluntates validiores esse cupientes. et non verbis. sed voluntatibus eorum faventes. disposuit. ut omnibus legatis una sit natura. et quibuscunque verbis aliquid derelictum sit. liceat legatariis id persequi. non solum per actiones personales. sed etiam per in rem et per ypothecariam. cuius constitutionis

q. e. §. sed non usque. et §. ante. Accursius florentinus.

u Legatum. ff. e. l. legatum. sed aliter diffinitur. ut ff. e. legatum.

x Quedam donatio. sunt enim tres donationes. ut ff. e. l. i. et differt hec a donatione causa mortis. ut diximus. s. de dona. §. i. in fi. §. Item a donatione inter vivos. cum legatum revocari possit usque ad mortem. ut ff. de adim. le. l. iij. in fi. et l. iiij. sed in donatione inter vivos non est ita. ut s. de dona. §. et alie. Item differt ab hereditate. cum hoc singulare et sine honere sit. Illud vero universale et cum honere. ut ff. man. si hereditatem. et ar. ff. de edendo quedam. §. nil.

y Quedam verba. ut si dicatur legatario vendica tibi rem talem. vel heredi dicat. damno te illum ere alieno liberare. ut j. e. §. sed tres. Item si sic dicat. sinite illum habere talem rem. Item si dicat unum heredum percipito rem illam. i. ante partem capito. ut ff. e. l. si a pluribus. in fi. a car.

z Constitutionibus. ta. quas non habemus.

a Sublata est. scilicet dudum retro.

b Constitutio. C. communia

c Lugubratione. de l. iij. i. vigilatione maxime nocturna. nam secundum philosophos. luna dicitur habere radios lugubres. sed sol claros. sic in aut. ut iudi. sine quoquo suff. in princi.

d Validiores. intendum non est voluntas validior scriptura. ut ff. de usufruc. le. si alij. et supp. l. le. labeo. et fac. ad hoc quod in textu dicitur. s. quod voluntas sit validior scriptura. quod est verum. ut ff. e. l. in ca. pr. §. cum imperfecta. et de le. ij. l. iiij. secundum Io. et hoc nisi sit impossibilis vel perplexa. ut j. e. §. fi. de [illegible] epta. ut ff. e. l. servo alieno. §. fi. tur. sunt tamen quedam favorabilia ora alijs. ut j. de o. b. que ex qua [illegible] contra [illegible]

e Cupientes. quam verba solemnia.

f Legatis. i. omni genere legatorum.

g Natura. quantum ad hoc ut debeant

h Verbis. aptis tamen ad hoc. sic. ff. de condi. pec. qui aut. in fi. et l. sequen.

i. Personales. scilicet ex testamento.

k Per rem. id est per rei vendicationem. nam recta via transit dominium in legatarium rei legate. ut ff. de furt. l. a ticio.

l. Ypothecariam. scilicet in rebus alijs. que fuerunt defuncti. et nota quod si legatum sit in specie et sit res testatoris. competunt ille tres actiones. si in genere ut fundi. competunt due. scilicet testamenti et ypothecaria. sed in casu tamen una actio. scilicet ex testamento. et una exceptio competit. ut si lego debitori liberationem. ut ff. de liberat. le. l. quod michi. et ff. ut in poss. le. l. i. §. si debitori. si autem sit res aliena. due tamen competunt. scilicet personalis et ypothecaria. ut

.C. vele. l. i. nō tñ omibz agit. i. act. in rem ⁊ ex testō. hz una quā elegerit. ut. ff. vel. ij. cū filius. C. varijs. hz si legatarius sit dñs. qualr psonali aget. ut. j. de act. C. sic itaqz. hz. rōe possessionis vt. ff. de triti. l. ij. sumus otrū. sez dcā ostōne. ymmo ⁊ aliam

a Ad eam. i. nō fecimus otra istaz. et eandē materiā. ut. C. onia. vele. l. ij. pma tñ remouet dram ātuor gnm legato ꝓ. s. in quo eāt dra inter se. seda vero remouet differētiaz inter legata ⁊

b Perpē fideicō. sum. i. deliberatum.

e Stricte. i. stricto iure. sic vt ex testō tm debeātur. ut. j. de fideicō. hz. C. pterea.

d Magis. sez qz legata vt ab intestato etiā debeātur. ut. j. de fideicō. hz. C. pterea. vel dic ex voluntate magis qz ex solēnitate testāti.

e Exequare. qntū ad sniam ⁊ tractatū. nō qntuz ad obū. nā nō dr hodie legataia libtas. lez fideicō. appellatur. Itē ꝓter legatū nō cogitur quis adire. hz p fideicō. vniuersale. sic vt. j. ad. l. fal. C. ex diuso. et. ff. ad tre. qz poterat. et. j. de fideicō. hz. C. hz si res

f Deest. in cuset. tribz eni dest. ut. j. e. C. post mortē. et. j. de fideicō. hz. C. pterea. et. j. d smgl. re. p fideicō. re. in pnci. ius. s. ut

g Ampli necitate detur. qd nō eat in fideicō. ut. j. de fideicō. hē. in pnci.

h Sz neqz cunabil. id ē hz volue. vt. s. e. i. phemio circa medū.

i Ope pcuz. i. pulchrū vidr. ut. dr in sa

k Interim. dustio. i. anqz vnamiuis ad illā ostō ez vbi tractatur. ōnia eorum.

l. Delegatis. ut hz. t. et duobz seqntibz. ut in fideicō. hz. et alio

m Cognita. sez separatim.

n Erudiū. hc. s. de iusti. et iure. C. hijs gnalr. res. et in hijs nil refert si seuerit vel ignorauerit hz defuncti. ut. j. e. C. si quis rē suā. et. ff. vel. ij. l. vnū ex familia. C. si quis rem suā. Itē de re ōni legata fm Jo. ut. ff. e. l. v. C. i. et. ij. hz error ibi nō vz legatū nisi p ea pte p qua pte non est error.

o Potest. hc et. s. de iusti. et iure. C. hijs igitur.

p Aliena. etiā hostiū. ut. ff. e. etiā ab omibz. C. etiā. fm Jo. Itē ab hostibz capta. ut. ff. e. huius. ab host. et. l. ad qd.

q Redimē. spāle ꝓter pcepē testatoris. sic. ff. ōm. di. l. ōni diuidūdo. C. si. regl'iter otra. ut. C. de otrah. emp. mutuum.

Redimē. illo mō qz non vult vendē. vel si pt. tñ minuū petit

ꝓpensū modū ex ipius tenore pfectissime accipere possibile ē. Sz nō usqz ad ea ostōnem standū ee existimauimus. Cum enī antiquitatē inuenimus legata quiō stricte ocludentē. fideicōmissis aūt que ex volūtate magis descendebāt defunctorū pinguiorē naturā indulgētē. necessariū esse duximus oīa legata fideicōmissis exequare. ut nulla sit inter ea differētia. hz qd deest legatis hoc repleatur ex natura fideicōmissoruz. et si qd amplius est in legatis. p hoc crescat fideicommissi natura. Sz ne in pmis legū cunabilis pmixte de hijs exponēdo studiosis adolescētibz quādam introducamus difficultatē. ope pciū ee duximus interim separatim. prius de legatis. et postea de fideicōmissis tractare. ut natura utriusqz iuris ogmta facile possint pmixtoz eorz erudiū subtiliorib⁹ auribz accipe. Nō

solū aūt testatoris vel hēdis res. sed etiā aliena legari pt. ita ut heres cogatur redimē eam et prare. vel si eā nō pt redimē. estimacōnē eius dare. Sz si talis res sit cuius cōmerciū non ē. nec adipisci pt. nec estimatio eius debetur. veluti si cāpum marcianū. vel basilicas. vel tēpla. vel que publico vsui destinata sūt legauerit. nam nullius momēti tale legatū est. Qd aūt diximus alienam rem posse legari. ita intelligendū est. si defunctus sciebat alienā rem esse. nō si ignorabat. forsitā enim si scisz alienā rem esse. non legasset. et ita diuus pius rescripsit. et verius est ipsuz qui agit. id ē legatariū. pbaē optere sciusse alienā rem legasse defunctū. nō heredē pbare optē ignorasse alienā. qz semp necessitas pbandi incūbit illi qui agit. Sz et si rem suā obligatā creditori aliquis legauerit. necesse hz heres

pro pcio. ut. ff. e. nō dubiū. C. si. et vele. j. ap. inl. C. constat.

s Cōmerciū. id est nō potest sup'ea re otractus haberi.

t Adipisci. passiue accipitur extimacō. si apud eos nullū est cōmerciū. vel eē est. hzū grādi difficultate. nō valz legatuz. ut hz et. ff. e. l. ap. inl. C. si. mhi testator voluerit cōtrariū manifeste. vt. ff. e. si quis inquilinos. et mhi in alio cāu. ut si liber hō sibi legetur q̄ fuerat redēpt? ab hostibz. quo casu a pignore eximit. ut. ff. e. senatus. C. si. si aūt omerciū est i ōm sed nō est ei sez a quo relinquit. vz vt ipm detur vel extimacō. ut. ff. e. l. mortuo bone. C. labeo. ij. hzn. et sic intelligitur. ff. e. m. l. hz si res. si autē tm ei nō est cui pstare dz. h ꝓter suū delictū vel secte diūsitatē. ut in inteo ⁊ mācipio xpiano. ut. C. ne imdeus xpi. mā. l. i. nō vz. nec estimacio datur. vt. ff. vel. ij. mortuo bone. C. labeo. i. hz. et de ob. multū interest. hz ꝓter status odicionē vel corpis vicium. vt qz suo malicia al' otracto legetur stipēdium cursoris si restator scit vicium mēe datur existmacō. al' nō vt. ff. vel. ij. fideicō. C. si suo alieno. et. ff. e. l. si filiusfa. C. si qd

u basili alicui tas. basilis grece lēe domus legis dr.

x Destinata. via publica.

x Ignora bat. qz ignorātia nocet mhi cōiuncte psone hr relictū. ut. C. e. cū alienā. et mhi cū relinquitur libertas suo alieno. ut. ff. de fideicō. li. paulus hzn. qd si res legata fuerit euicta. hz. si in specie. nō tenetur heres de euict. ut

.ff. de euict. l. heres. et. ff. vele. j. l. si a substituto. C. heres. hz si in gne. siue extra iudiciū siue in iudicio tradita fuerit legatario nō stipulāti. de euictione agit. ac si michil sibi datū esz. si est ē ēneus. sez iste legatarius. ut. ff. e. l. i. si domus. C. i. et. l. nō quecūqz. et vel. ij. qui cōcubmā. C. si heres. et. ff. de euict. heres. si de cōiūctis ē legatarius. ut si vm de fratribz est plegaz tu. nō agit ne crescat iudicia inter eos. ut. C. de bo. q li. cū oportz. et. ff. vel. ij. cū pr. C. euict. hz si omibz ē plegatū oīs agūt siue distribuēdo plegatoz sit p iudicē facta. siue p ptes. si aūt a testatore excipiēdo suā nō agēdo. ut. C. ōnia. utriusqz iudi. l. si fratres. et. ff. vel. ij. cū pr. C. euict.

y Si scisz. in eo casu quo ignorauit.

z Verius est. ut. ff. de pbaē. verius. C. de rei ven. res. et. C. de edē. q accusare volūt. C. de excep. siquiō. j. de inter dict. C. ōmod.

·C. de acti. et obli. l. negantes. et C. de pbac. actor.

a Qui agit. msi qui neget ius. et n plumet ius p actore. tunc pbat reus negas. ut. ff. de pbac. ex ea pte. et. ff. de dona. inter viē. et vxē. quitus.

b Sz si luere. tri/ bus casibz luit heres. si sciebat testator rem reliquit diūcte psone. ut. C. de fideico. l. obligata. alias ē. l. p dia. vel si p tāto eāt res obligata qntū vz. vel p maiori suma. ut ff. e. si res obligata.

c Eius. scz rei.

d Simo. i. et si post mortez. ut ar. j. e. C. si

e Consequi. cui. nō caute potest dsequi. nā p eiū pcē non pt fi rem. q tm ē in obligacōne sm nos. extimacio tn datur ppter defectū rei. ut. ff. de v. ob. si huū. C. effcūs. fi dtra nos ē. ff. de l. iij. l. si res m. Sz. ibi ppt defectū iure pcēdi et plupta volūtate defuncti. rē legataz legatarius amisit. fi hic nō ex volūtate defuncti amisit emēdo. quia tn dicūt estimacōez ēē in obligacōe. ut. ff. de cōdi. furē. in re furtiua. C. fi vtrū i fi. Et nō qtuor casus qbz peto qs habeo. Primus est. vbi res mihi data pt aufferri. ut. ff. de sol. si rē et. l. qui res. i. Sz. Item si habeo ex alia causa quā deberez hre. ut qn nō vivat hre. cū pcium abfit. ut hic. Sezz si aliqd iuris rei vest. ad hue ē tradēdū. ut. ff. de sol. etiā. et de v. ob. inl. C. si. Item si res deterior ē dolo dantis ex cā stricti iūdi dat de dolo. lez habeat rem. ut. ff. de dolo. et elegāter. C. nō solū. sed in bo. si. agitur ex pmo dtractu. ut. ff. dmo. l. iij. al. iiij. C. si res.

f Ex alia. ut legati. ut. ff. man. si hēditate. nō totis pmissione. ut. ff. de act. et ob. l. ex pmissione totis. ff. dle. ij. l. mem

g Non pt. etiaz si sua postea esse desmit. ut us. C. duobus.

h Traditū. a iure. ut. ff. de act. et ob. oēs. et. ff. e. i. l. si huus. le.

i. Doiem. ff. e. i. l. si huus. C. i. dtra. So. ibi. p ob. C. stichū liquū dcurrūt non directo. ut hic. ar. ff. de vul. sb. q litcis. C. si.

k Rem. i. spēm. aliud si quātitate. ut. ff. e. ij. ticio scio. in pn. l.

l. Testamtis. scz duoz hoim. si eni vinus essz. pmū p sedz corrigitur. ut. s. quibz mo. tol. infr. C. posteriore. Quid si m eodē bis legauit. Sz. distingue spēm a qntitate. ut. ff. dl. j. plane. C. si eadē. vsqz ad illū. C. si dūctim.

m Nō posse. fi cur secus qn emit. Sz. qz nec rem hre vidz cū pcū ei abfit. et loco rei succesceit. ut. ff. de pet. her. si r rē. qp et me. cā. videamus. et. l. si ipa.

n Racōne. scz supdce regle. C. fi h duoz. dtra. ut sequitur

o Non pt. ut. ff. dl. j. plane. ex eodē testō. So. illa intelligie sm huius. C. distinctōnem. tra. So. ibi testatoris r heredis

p Agē. ff. dl. j. huius. C. cō testātis est eadem psona. vt in aut. de iurē. ammō. in pn. coll. v. vel ibi in sedo legato dmo

luere. et in hoc qz casu idem placz qd in re aliena. ut ita demū luere ncē habeat he res. si sciebat defunctus rē obligatā esse. et ita diui seuerus et antoninus rescripserunt. Si tn defunctus voluerit legatariū luē. et h expsserit. nō debet heres eā luere. Si res aliena legata fuerit et eius rei viuo testatore. legatarius dns feūs fuit. siquidē ex cā emptionis. ex testō actōe pcū dsequi pt. Si vero ex cā lucratiua. velut ex dona cōne. vel ex alia lucratiua simili causa. agere non pt. Nam traditū est. duas lucratiuas causas in eūdem hoiem. et eandē rē. dcurrē non posse. Hac rōne si ex duobz testamētis eadē res eidē debeatur. interest vtrū rem an estimacōnez ex testō dsecutus ē. Nam si rem habet. agere nō pt qz habz eam ex causa lucratiua. si estimacōnem agere pt. Ea qz res que in rerū natura non est. si modo futura est recte legatur. velut fructus qui in illo fundo nati erūt. aut qd ex illa ancilla natū erit. Si eadem res duobz legata fuerit. siue dūctim siue disiūcti. si ābo puemāt ad legatū. scindit inter eos legatuz. Si alt deficiat. qz a spreuerit legatū. a viuo testatore decesserit. vel alio qqmō defecerit. totū ad collegatariū pt. Coniūctim aut legatur. velut si qs dicat. ticio r seio hoiem sticū do lego. Disiūcti. ita. si quis dicat. ticio sticū hoiem do lego. seio sticū do lego. Sz si expsserit eundem hoiem

representacōis pmi legati relictū videtur. ut j. e. C. ex dtrario. qn nō vidz legari bis in duobz testis. et ido nō hēmus n semel.

q Ea. sic. ff. dl. iij. l. qd in rē. m pn. m rerū natura. nec erit. ut

r Modo. si aut nec fuit res. nec ē chimera. vel fuit fi nō est vt hō mortuus. nō pt legari. ut j. de mutu. sti. in pn. Si aut est dubiū an sit vel non sit in rerū natura. cauet heres de p seqndo et restituēdo. ut. ff. dl. j. seruo legato. C. si. Item in suo legato. q fugerat aī testm. aliud in eo q fugerat p? sez testm. qui sez ē periculo legatarij. ut. ff. e. t. i. l. tam seruus. et l. si suus legatus. i.

s Natū. et. hēntūe dtent sibi exactō vt. ff. de v. ob. interdum. i. hēn.

t Si eadē duobz. qd si dicat. illi aut illi lego. Sz. duo rei stipuladi esse videtur. ut. ff. e. t. si ticio aut seyo.

u Coniūctim. scz p copulatiuā dūctōez. vt. ff. de hr. instituendo. i. ita

x Disiūcti. quis. i. separati. ut j. pr. C.

y Scinditur. virilr msi simul duo dūcti essent qui loco vnius optinēt. ut. ff. de hre. instituendo. i. l. mtēdū.

z Simo. nā si testatore mortuo legatarius decedat. ad hredē suū legatū transmittit. ut. ut. C. de cad. tol. C. cū igitur

a Testatore. post testm. tn vt differat a

b Defece. seqntur. s. legatarius vt p morte cōmilē. vel die legatū qd tribz casibz deficit. et accresceit legatario pter duos q ponūtur hic. primus si nō est collegatarius in rerū natura tpe testamti. ut. C. de cadu. toll. C. pmo. Secūdus si mihi r postumo q abortetur postea. ut. ff. e. si duobz. C. fi. Tertius. si mihi et hredi suo legat. ut. ff. e. l. plane. C. si duobz. et hic fit. v. casus. ecōtra. sūt tres casus quibz deficit legatū. fi collegatario nō accresceit. pmus si mihi r suo suo legat. ut. ff. e. i. l. plane. C. si cōiūctim. Sedus. si m r tibi res tua legatur. ut. ff. e. i. l. huius. C. si ticio ac. Tertius. si mihi r nō capaci legat. ut. ff. n. l. si ticio.

c Coniūctim. scz re r vbis. ut. ff. dl. iij. le. re dūcti.

d Disiunctim. scz verbis tm. nam re sunt coniūcti.

e Legato. fi nōne dato seyo adimit ticio. ut. ff. de pu. sb. si qs eū. et de adim. le. l. sicut. Sz. hic. si pbatur testatorē hic scz adimē ticio r dare seio voluisse. nō alias. ut. ff. e. i. l. si pluribz. C. i.

f Disiunctim. scz vbis tm. re tn dūcti sūt. ut. ff. dl. iij. re cōiūcti sūt r alij re r vbis disiūcti. ut si dicā lego ticio dimidā hui. sempronio lego dimidiam eiusdez hui. ut. ff. e. n. l. peculo. nec obstat in eodez. t. l. memo. in pn. qz illa intelligie qn vnā dimidiā vtriqz legauit. et in istis nō hz locū accessio. i. ius accrescendi. vt dcā. l. et peculo. sūt etiā re disiūcti. fi vbis cōiūcti. ut si dico lego tibi r sempronio p equis porcōibz. Sūt r alie re r vbis

coniuncti.ut.s. pr.et diuncti vtroq; modo.pferuntur disiunctis vtroq; vel altero tm mo diunctis.diuncti vero vno modo tm.simul admittuntur sez re tm.diunctis vero cu vbis tm diuncto.et disiunctis re z vbis pferunt.ut.ff.de hre.insti.si ita quis heredes.et.ff. de.in.l.re diuncti.C.pnlit.et.C.fi. a Emerit.sez legatarius.

b Peruenerit.sez morte vsuarij vel ca.di.vel simili.ca.lucratiua tn.ut.s.de vsufr.

.C.finitur.et hic fact? est causalis.

c Fundu.i.pprietate plena.de iudicis tn offico aliter fit.vt.j. sequitur.accurs.

d Pete.hic repete qd diximus.s.e.C.si res.qd dixit fundu pete m plena pprietate. Sz oppoitur.plena pprietas est at ex duobus.sez nuda pprietate z vsufruct.et iam hz pte.i.vsufr.ex ca lucratiua.quo g pete fundus m plena pprietate.Hz.vsufr.h cau cu fundus petitur m plena pprietate.non obtinet pte dnij.h;vice huiusmodi pdialis.q no est ps rei.cu non possit ee sme re.et ido no vidz peti ea ps rei q obuenit ex ca lucri.s. vsufr.et h de rigore. h otra de eqtate vt sbi.

e Petione.s. citrali.i.pdca fundi per actoem ex testo.al.m multis locu dnij hz. vt.ff.de dap.infect.q bona.et.C.et suplicia riu.et.ff.de to auc.impos.m vendico e.et.ff. fam.hz.l.et puto.C.ij. et.ff.de vsufr.l.iiij.

f Seruitutis.sez realis.

g Deducto.i.estimaco

h Estimaco em.sez pprietatis.

i. Prestari.sez ab hrede suo.

k Legatu.ut.ff.de lib ac.lega

l. Potest.sic.j.de act.C.sic ita q.ff.e.iij.l.cu quis.i.Hz.et.ff.de except.rei iud.l.et an ea de.C.actoes.et.ff.de acquir.pos.l.iij.C.

m Alienauerit.ff.de re.ca.l.i.m fi.otra.So.fm .b.ibi viuo testatore alienauit.hic postea.vel hic purum fuit. ibi odiconale fm Jo.ar.ff.e.cetera.C.ij.

n Quasi.id est credens aliena.

o Opinione.no sic.ff.de manu.vin.si pater.C.quocies.et.ff. de iur.et fac.ig.l.regula.C.qui ignorauit.Ar.otra.ff.de acquir.is qui putat.So.ibi de re que oistit in ammo.

p Exitu.i.effectu.ut.ff.qu ad modu.te.ap.l.negare.ibi publice eni expe.supp.hoim iudicia exitu hre.i.res talis legatario acquiri potest.Accursius florentinus.legu doctor.

stichu.eq disiuncti legatu intelligitur. ¶ Si cui fundus alienus legatus sit. et legatarius emerit pprietatem deducto vsufructu.et vsufructus ad eu puenerit.et postea ex testo agat recte eu age z fundu pete uli anus ait.q vsufruct? in pticoe fuitutis locu obtinet. Sz officio iudicis cotinetur ut deducto vsufructu iubeat estimaco nez pstari. ¶ Sz si re legatarij quis legauerit.inutile est legatum.q qd pprium est ipius.amplius eius fiei no pt.et hz alienauerit ea.non debetur.nec ipa res.nec estimaco eius. ¶ Si quis rem suam quasi alienam legauerit. valet legatu. Nam plus valet qd in veritate e. q qd in opione. ¶ Sz et si legatarij ee putauit.va

lere ostat.q exitu voluntas defuncti hre pt. ¶ Si rem suam legauerit testato.postea q ea alienauerit.celsus putat si no adimedi aio vendidit.nlominus debeidq diuus seuerus z antoninus rescripserut. ¶ De rescripserut eu qui post testamentu fem pdia q legata erat pignori dedit.ademisse legatu no videri.et ideo legatariu cu hrede eius age posse.ut pdia a creditore luantur. ¶ Si vero quis ptez rei legate alienauerit.ps q non est alienata omimodo debet. ps aut alienata ita debetur si no adimedi animo alienata sit. ¶ Si quis debitori suo liberacone legauerit.legatu vile est.et neq ab ipo debitore neq ab hede eius pt hec res repeti.

q Si rem alienauerit vendedo.si bona do indistincte vidz adimere.nec distinguitur an vale at bona co vel no.etam si reuocetur.ut.ff.de adim.le.l.cu huo.et.l.rem legata.et.l.legatu sb condicone.C.i.si ex alia ca a bonacone.distingue aim.ut hic.et in dubio pbat hres mutata voluntate.ut.ff.de.in.fideico.C.si rem. et.ff.e.l.lucius.C.pe.et.ff.de pbac.eum qui.

r Adimedi.q amimus ex h pbatur.q si necitate rei familiaris.no vidz reuocasse.al.sic.q distmeto in bonaco e no cadit. vt.ff.de adim.le.rem legata.et no.C.e.qui

s Deberi.s. post rem legatario.ar.s. .e.C.no solu.vbi ab imico fuit alienata.

t Idq.sez iuris ee vel ide.s.im patores.

u Pignori dedit. quid si rem obligata creditori debitor legauerit.nu quid valz legatu.Hz.hic.et.mihi lominus poterit pte debitu nisi voluntas testatoris ondatur contra volete opesare.ut .ff.de.in.l.creditore.

u Videri.nisi sub dicta distmcone.i. an hut aim adimedi vel no.vel die nullo mo.ut hic.et.C.e.qui post.et h q pmo valuit relictu.alias otra vt.C.de bonac.inter vir.et vx.si maritus. et.ff.de bona.inter vir. et vx.cu hic status. .C.nullo.ac.

x Si vero.no de toto ad partem.

y Quis.s.testatori.

a Legauerit.quod tribus modis fit.pmus peti nolo.vel qd debz relmquo.vel act.remitto.et hic liberadus est legatarius ab omi debito.ut hic.et.ff.de li.le.l.si que racones. et.l.aurelio .i.Hn.secius est racones reddere nolo.et hic ab omi liberatur nisi ab eo q penes eu sit.et ab eo qd dolo fecit.ut.ff.de li.le.aurelio.C.si. Tertius si dapnauit hredem ne exerceat actiones. quo casu si bonam causam hz testator.litis euentus z suptus ab aduersario facti legati videtur.ut.ff.de lib.le.pentor.si malaz causam mihil vidz legare.ut in eadem lege.

ā Vtile.sez res sua sibi legari videatur.ut.ff.de li.le.l.i.i.Hz. et est h verum si testatore viuo exactio fiat.ut.j.e.t.C.tam aut. et.ff.e.l.fideicomissa.C.si rem.

b Heres.vel hres hredis.ut.ff.de lib.le.l.ij.in fi.

c Petere.cu effectu pter except.ut.ff.de lib.le.l.iiij.C.nue de effectu.Accursius florentinus.

d Heredis.sic est bonorum possessio z fideico.vniuersale.j.de bo.poss.C.quos aut.et de fideico.hre.C.restituta.

f Liberet. p acceptilacōēz si solus est debitor: si hz cōreū socium. Idem alias cōreus siue socius. pacto est liberatus. ut. C. de lib. le. l. iiij. C. nunc de effectu. in fi. ac.

g Tempus. ut. ff. de lib. le. nō solū nrm. C. ij.

h Ecōtrario debitor. secus si alius. qz interest creditoris plēs reos hre. ut. ff. de lib. le. si quis decedens. C. fi.

i Suo. scz ciuilr et naturalit. et cū effcū et pure alias vz. ut. ff. e. l. si creditori. et p totā legē. et. l. fm autē.

k Amplius. hz nūqd hodie sp est plus. cū habeat statū rei legate dūiuz. et p pothecariā aliaz reu defuncti. Rñ. nō. ut. ff. de l. iij. l. iij. C. si rem. qz plus rm qtuor mōis dr. ut q. de act. C. plus aūt. iste modus nō est aliquis de hjs.

l. Ei. scz creditori.

m Legauerit. s. debitori.

n Nichilominus. ff. e. ij. l. debitori. in pn. ostra. ubi ē inutile. So. h corrigitur. vel ibi dicit inutile ē cū z alia habeat act. pt tn z ista agi. ut h.

o Cōsistit. i. valuit.

p Quia. raco illius false opinionis.

q Non pt. nō ar. p vtraqz pte ad hāc regulā. ut. ff. de. v. obli. estimo. et. l. pluribz. C. hz z si placeat. et de hjs q. p nō sep. ha. l. si metallū. C. Itē si seruo. et. de fuit. l. p pte.

r Sz si vxori plenius. scz m comodo repsentacōis. est legatū statū ds nō ānua bima trima die oli post ānū mobilia. hz immobilia statū. C. de rei vx. act. l. i. C. cū aūt. et. ff. de dote. p. l. i. C. vez ē. Itē de dote datur actō mqn tū maritus facere pt. vel eius hres. ut. ff. so. ma. etiā. i. fr. At legatū in solidum nisi in falcidia p bñficium mulierū. vt in aut. de hre. z fal. C. si vero nō fecerit. coll. i. Itez si q pacta in pīudicium mulieris facta fuit bñficio legati tollūtur. ut. ff. de dote. p. i. fr.

s Instrumenta dotis. scz i quo ofessus fuit se recepisse dotem quā nō recepit. ut. ff. de dote. p. l. fi. et. l. cū scriptū. C. Itē qui.

t Dotē. id est illā dotem quā non recepit le mārtus.

u In plegādo. i. legādo. habūdat enī p. ut. ff. d dote. p. l. i. i. fr.

x Si res. puta seruus furtiuus. furtiu tenetur. ut. ff. de. v. ob.

y Facto. i. mora. quo casu de in. si fuū. i. fr. et vel. j. cū res. C. fi. vel qz sme cā occidit. ut dcā. l. si fuū. aliud si cū cā. ut. ff. de le. j. quid g si hres tenetur enī de dolo z lata culpa z leui. ut. ff. e. i. cū res. C. si culpa. et. C. culpa. Accursius.

neqz ab alio qui hreditis loco est. sed et potest a debitore conuenirī ut liberet eū. Potest aūt quis vel ad tēpus iubere ne hres petat. Ecōtrario si debitor creditori suo qd debet legauerit. inutile est legatū. si michil plus ē in legato q̄ in debito. qm michil amplius p legatū habz. Qd si in die vel sb cōdicōe debitū ei pure legauerit. vtile est legatū ppter repsentationē. Qd si viuo testatore dies venerit. vel cōditio extiterit. pap. scripsit vtile esse in chilominus legatū. qz semel ostitit. qd et verū est. nō enī placuit sententia existmātiū extinctuz esse legatū. qz in eā causaz pueīt a qua incipe nō pt.

Sz si vxori maritus dotē legauerit. valet legatū qz plenius est legatū q̄ de dote actō. Sz si quā nō accepit dotē legauerit. diui seuerus z antoninus rescripserūt. si quidē simplr legauerit inutile esse legatū. Sīvēo certa pecunia vel certū corpus a mstrādotis in plegādo demstrata fuit valē legatū. Si res legata a sme feō hreditis perierit. legata aio decedit. Et si fuus alienus legatus nō feō hreditis manumissus fuerit. non tenetur hres.

Si vero hreditis fuus legatus sit. et ipe eum manumisit. teneri eū iulianus scripsit. nec interest si scierit. an ignorauerit a se legatū esse. Sed z si alij donauerit fuū. et is cui donatus est cū manumiserit tenetur hres. q̄ius ignorauerit a se legatum esse.

Sz si quis ancillas cū suis natis legauerit. etiā si ancille mortue fuerit. ptus legato cedūt. Idem est et si ordinarij fuerint cū vicariis legati fuerint. licet mortui sint ordinarij tn vicarij legato cedūt. Sz si seruus fuerit cū peculio legatus. mortuo suo. vel manumisso vel alienato z peculij legatū extinguitur. Idez ē

3 Perierit. vel nō ꝓpat. quo casu cauet hres de dando si ad eū redierit. et suis suptibz recupatur. qn post mortē fugit. alias. i. si in vita. suptibz legatarij. ut. ff. de l. j. cū res. C. Itē si res. de l. ij. si

3 Decedit. qz qui in specie tenet. eius interitu liberatur. ut hic. et. ff. de. v. obli. si ex legati.

a Sī nō facto. in hb q. s. suo alieno pt ad quis suū. mitti culpa. puta. non certificauit hres dnm. q̄ si scisset se posse vendē. nō manumisisset. scz forte. ut. ff. e. l. cū res. C. si alien? et. C. pnlt. et. C. fi. Itē si fuit in mora emēdi. vt. ff. de. v. ob. si suū. C. si autē alienus. et die feō. i. cū pa vel mo.

b Hreditis. cōtra. de l. p. l. nāqz natu.

c Manumis. rātus. nā manumissus similis ē mortuo. ut. ff. de sol. si michi alienū.

d Teneti. scz ad estimacōem. vt. ff. e. l. si quis inquilino. C. i. et. ff. q z a quibz hres. hz hic nō dicit teneri manumissionē. hz dic q̄mmus valeat legatū. s. q̄ ad estimacōnē.

e Nec mt. est. cur secus vbi fuū in debitū sibi solutuz quis manumiserit. vt. ff. de dō. in de. in fina. C. si fuū. Jo. ostra. hz. qz debuit scire. cū fem fuū censeatur. ut in aut. de inutil. amo. i.

f Donauerit. hz. scz hres.

g Seruū. a testatore legatū. et eāt hres.

h Tenetur. dis. ad estimacōēz. ut. s. px. dixi. accur.

i. Ignorauit. s. hēs.

k Suis natis. aliās fuo nato. accur.

l. Si quis cedūt. qz duo legata fuit separata. ut. ff. de pec. le. l. iij. et. l. si ancillā. hz ostra. ff. de ventre inspi. l. i. C. ex h. vbi dz q ptus ē porcio visceruz mris. hz. ibi loquitur donec in ventre est.

m Idez. sic ē. ff. de pec. le. l. iiij.

n Ordinarij. qui fuit hij. dic vt j. q cū eo. C. cū autem.

o Mortuo. scz vno testatore. nō si post. ut. ff. de pec. le. tūc in.

p Extīguit. qz accessio est. ut. ff. de pec. le. l. i. et. ij. Sz utile. quare nō ita in supiori casu. fr. ppter hoīs digtatē. qz ita non accedit. ut. ff. de edil. edi. instissime in pn. Itē quid si vicarij erāt tm in peculio z legatus est cū peculio. fr. idē vt exp mē peculium noceat. ut. ff. de dō. et de. si in diem. in fi.

q Idem est instructus. huic pmo articlo ostradicit. ff. de fundo instruc. si cui. in fi. So. fm ato. q hic simplr ppter rudes sic loquitur. vel dic q fit idē q in ptu. et vicarijs. et qd sequitur. cū instrumento referatur ad px. de peculio. vel subtilius. refert inter

C

instrumētum fundi qō perit semp pempto legato fundi. et instrumētuz prissa. qō nō perit lez legati fundi peat. et h casu loqtur lex ɔtraria. m. e. t. l. i. ar. ɔtra. ff. de fun. instr. l. quesitū. C. hi fundus. et. C. si instructo. vel dic illā esse pauli sentēciā istam latcoms a iustiniano pbatā. et sic corrigitur illa.

a Instrumēto. ē aūt instrm appatus rep dimcius mensurap. sme quibz nō possz exerceri possessio. ut. ff. de fun. instr. qsitū. i. hz. et fūt instra fundi colēdi fuādi gra ɔpata. vt. ff. ō fun. i. l. instra. que fūt illa ibi habes.

b Alienato. a testatore.

c Si grex. q. tore. ex. x. ombz ɔstat. vel sex vel qtuor pecis. ut. ff. de abigeis oues.

d Ad vnā. hic. ff. q. cuiusqz vnū. l. hic. C. hi.

e Legato. hic. ff. e. grege. hic. j. px. C.

f Potest. ff. quibz mo. vsufruc. am. l. hi. ɔtra. So. facilius pdistur legati vsufr. quā pcetatis. ut ar. ff. e. t. repen. C. rei mu. et. ff. e. l. sim grege. m fi.

g Corpus. tria enī fūt corpa rerū. Vnū qn vno spū. i. elēntacōne ɔtinetur. ut hō. lapis. Scōm qō ex cohrēnbz ɔstat. ut domus et armariū. Tertium qō ex distātibz corpibus vt grex r ppl'us. vt hic. et. ff. de vsuc. rerum mixtura. C. i. et. ff. de rei ven. in rē. C. at m

h Cedē. sed hns. colūpna vel tignū domus legari pure nō potest. vt. ff. e. i. l. cetera. ne vrbs deformet. i.

i Fuerit. suo vel exē

k Peculio. neo. nāt futuru peculiū legari pt. ut. ff. de pecul. le. l. ei qz. et fac. s. ad h. px. C. accur.

l. Legatario. eidē manumisso. nō tria tpa ante mortē testatoris r post ante tn

m Cedere. adita hēditatē. Itē r post m pmo tpe sez quo inuenitur cessisse dies legati omes fūt legatarij pares. nā qcq quid eo tpe acquirit suus talis. ei cuiz peculiū est legati acqrit. siue ipi suo siue alij exneo sit relictū. qz non cedūt legatarij. m tercio sez fūt pares. in secō distinguitur exneus a seruo. vt hic. nā qō legatū cedit exneo a morte hic suo ab adita hēditate. qz nec libras sibi pus debetur. ut. C. de cadu. toll. cū igit. et. C. in nouissimo. et. ff. qn di. le. ce. l. ij. inter quos legatū suo manumisso relictū. ē vnū vt hic. ɔdicōnalia vel in die incertum relicta. ex die vel cōdicōe exīte cedūt. i. transmittūtur ad heredes. nā ante ɔdicōez vel die venente. si decedit legatarius non transmittitur. ut. C. de cad. toll. C. sin aūt. nisi in tribz casibz. Pri

si fundus instructus. vel cū instrūmto legatus fuerit. Nam fundo alienato. instrūmtū legatū extinguit.

¶ Si grex legatus fuerit et postea ad vnā ouē pueneritq ō supfluit vendicari pt. Grege aūt legato. etiā oues eas que post testamētum fcm gregi acqrūtur. legato cedere iulianus ait. Est aūt gregis vnū corpus ex distātibz capitibz sicut edifiū vnū corpus est ex cohrēntibus lapidibus.

¶ Edibus demqz legatis colūpnas r marmora que post testamētū fcm adiecta fūt legato dicimus cedere

¶ Si peculiū legatū fuerit. sme dubio. quicqd peculio accidit vel discedit viuo testatore legatarij lucro vel dāno ē. ¶ Qō si post mortē testatoris āte aditā hēditatē suus acquisiuit iulianus ait. siquidē ipso manumisso peculiū legatū fuerit. omne qō āte aditam hēditatez acqsitum est. legatario cedē de

teri. qz hmōi legati dies ab adita hēditate cedit Sz si extraneo peculium legatū fuerit nō cedere ea legato nisi ex rebz peculiaribz auctū fuerit peculiuz.

¶ Peculiū aūt nisi legatū fuerit manumisso nō debet qūis si viuus manumiserit sufficit si nō adimat. et ita diui seuerus et ātoninus rescripserūt. ¶ Idē rescripserūt peculio legato nō videri id relictū ut pūcōz habeat pecunie quam in rōnes dni eas impenderit. Idem rescripserūt peculiū vidē legatū cū rōnibz redditis liber esse iussus ē r ex eo reliqs inferre. ¶ Tā aūt corpales res legari pūt qm incorpales. et ideo qō defuncto debetur pt alicui legari. ut actōnes suas hēres legatario prestet. nisi exegit viuus testator pecuniā. nā h casu legatum extinguitur.

¶ Sz r tale legatū valet dānas hēres meus esto domus illius reficere. vel illū ere alieno liberaē.

mus. ut. ff. de ōd. et de. ɔdicōes. Secōs. ff. e. l. iij. Tertius. ff. qn di. le. ce. si cū pminōne. Itē vbū cedē duas hz sigficacōes. i. mēpe deberi. vt. ff. de. v. sig. l. cedē. Itē cedē qntū ad trānsmissionē. ut accipitur. C. de cad. toll. p totū. et in vtraqz pt hic accipi.

n Quia bona est ratio. si enī pus cedēt. idē essz qō in exneo. est et alia rō. ut. ff. de pecul. l. deniqz. C. hi. vbi ōt q verisile est cū ei legat qi primo mū suū ei legat.

o Peculiū. hic. C. de pecul. eius qui li. me.

p Quānis. l. i. cur tam varie. hzo. qz secō casu sez qn mer vinos opas eius manumisso eāt bitur? vn ɔuersa bona ac pō sumitur sm Jo. ut. ff. mā. si vero nō. C. pāp. vel sm. p. pter pōcupacōem mortis qz psumitur auferre si potuissz. vt in aut. de trie. et se. C. illud qi. ibi p tumultu mortis angustatus. nē. et. C. qm de. fa. post hac cōsulē. C. i.

q Legato. s. suo et ceraz libras fuit legata. aliud si exneo. ut. ff. de pec. le. l. vj. C. hi. et. l. hi stichō.

r Peticōem. nisi testator fuit huius cōsuetudinis vt reddēt suo q sibi debebat. ut. ff. de pec. le. domus stichō. C. i. in fi.

s Itē rescripserūt cū rōnibz. q. d. si suo relinquo libratē nōmbz ab eo redditis. eo ipo r peculiū legare sibi vid eor. aliud e cōtra si libratez relinquo. et racōes reddē vero. qz nō vidēt legatū peculiū. ut. ff. de. j. hi suus ventus. rōnes aūt reddē ōt qn amoto dolo r fraude ēddito vt. ff. de fideicō. li. l. thau. C. stichus.

t Reliqua. alias reliquas. i. aliqua q erāt reddēda reddē cū iā quedā reddidēāt. vel etiā si nichil. ut. ff. de ōd. hi. l. cetero.

u Inferre. repete iussus est.

x Incorpales. i. actōnes r huiutes. ut. s. de rebz cor. et incor. et. ff. e. l. i. et. l. ceteru. in pnci.

y Prestet. sme cessiōe. tn vtiles hz legatarius. ut. C. e. l. ex legato.

z Exegit. nam si exegerit sp in dubio psumo voluisse legatū extingui. ut. ff. de adim. le. l. pnlt. C. hi. et de li. le. nō solū. C. liberaco. nisi petatur ɔtrariū. vel qz debitor vltro obtulit eo nō petēte. vel qz exactā p legatario deposuit. ut. ff. e. i. l. hi. et cō

a Sz tale alieno liberare. nā vtilitatez hz. missa. C. hi rem.

b Si gnaliter res. ut equus. post facto h. b. ut hic. et. ff. e.

c Legatarij. a pnci pio et ex. i. l. hi suus legatus. C. cū hō. hi

·Ꝟñ·a principio dabat electoem heredi·si ex cõtumacia transferebatur m legatariuz·ar·ff·de huituẽ·si cui·et·C·de sol·l·i·Jo·distinguit·aut in gne generalissimo vel subalterno·ut sba vel corpus vel ammal·quo casu nõ valz·cũ festucã vel muscam dãdo liberetur·vel eo genere qõ dyaletici spem appellãt·ut hõr filia·et tũc sbdistingue·aut habeat in hreditate suos·et tũc legatarius eligit dũmodo nõ meliorẽ·ut hic·et·ff·e·i·l·legato·i·Ꝟ·et·l·qui duos·et de lib·le·l·ij·aut nõ hẽat·et tũc heres eligit·ut·ff·de triti·vi·et oleo·le·l·iij·i·Ꝟñ·et·l·iiij·si aũt testator ex certis reliquit incertuz·aut ipe sensit de certo·qõ ptz expresso noie ei? et tũc eligit heres·et eius volũtatẽ interptatur·aut nõ sensit·et tũc legatarius eligit·vt·ff·e·i·l·si quis a filio·¶·si plures·et·l·q̃ duos·in domo aũt in gne legata·si hz testator domos·vnam ex hijs eligit heres·si nõ hz et reliquit·deriso·riũ est legatũ·ut·ff·e·si domus·in fundo in gne legato·dic·nõ valere legatũ·cũ vnius digiti possit fiei fundus·ut·ff·q̃·de iurẽ do·cũ post·¶·gen·et·ff·e·i·l·qꝰ in rex·¶·qꝰ si qõ·d

Condicõem·scz si eligeret·accur·

e Et ideo·bona rõ·vt·C·de cadu·toll·¶·smautẽ aliquid·

f Ex ostõne·que ẽ·C·onia·dele·si·in pñ·

g In nra ostõne·s·

h Cupiẽ·pdicta·te·et alij·aliud sbaudi nã vtilitatez hz·ut·C·e·l·ostõne·¶·q̃·ff·del·j·l·si·in princi·

i Benuolẽtiã·i·cõtra equitatẽ·s·qõ periret scz de iure stricto pire deberet·ut·ff·e·i·l·huius·¶·si·

k Et sorte·vel cum talis vel alio mõ·sic·ff·de iud·in tribz·si quare iudex nõ appellit eos ad sententiẽdũ·ut·ff·e·huius in fi·Ꝟñ·ymmo si mõ appellit·vel ibi appellit in act·eligẽda q datur a iure·hic aũt nõ appellit·in eo qõ data a testatore·

l Sentẽtia·ut tñ ceteris estimacõem prestet suaz ptiũ·ut·C·cõmunia·del·l·si·in princi·Accur·

m Legari solũ·et ecõtra·idẽ solus legat·ut·ff·e·i·l·ij·

n Factõ·in passiua significacõe accipe·ut·s·de hz·q̃·et diff·¶·testi·Sz q̃ sũt isti qui nõ hũt testi factõem·Ꝟ·in certa psona·vtq·px·¶·Itẽ pegrinus siue deportatus·vt·C·de hre·insti·l·i·Itẽ in metallũ dãnatus·ut·ff·de hijs q̃ p nõ sep·ha·l·si metallũ·Itẽ suus de adulterio cũ dña omisso accusatus·ut·s·de her·insti·¶·ij·Itẽ collegiũ nisi pbetur licetũ·ut·C·de her·insti·l·collegiũ·Itẽ in cestuosi·ut·in aut·qui·mona·eff·sui·¶·vlt·Itẽ hereici maiores hreb·vt·C·de hereti·l·manichos·Itez apostate·ut·C·de apostatis·hij qui sanctã·Itez mulier nubẽs·J·anuz a tpe mortis mariti·vt in aut·de nup·¶·i·

n Incertis vero cõcessuz erat·hodie otra etiã aũ·l·greca in feriorẽ in paupibz·ut·C·de epi·et·cl·l·id qõ·

o Nã nec miles·cuius scz militis volũtas seruatur p lege al·vt·C·de testa·mili·l·i·

p Illud q̃·designãdi in klis ianuarij sorciebãtur·i·incipiebãt honores administrare·et aũ p tres menses designabãtur·ut·ff·de odi·et de·l·publius·et·C·de in gra·

q Libtas·mu·l·i·dari·ut si dicat ita illũ liberũ esse volo qui capitoliũ pmo ascenderit·vel sic fecerit·ut·s·px·¶·incertis·ut stichũ liberũ esse volo cũ hẽat duos stichos·vt·ff·de ma·tes·cũ ex pluribz·

r Sub certa·sic·ff·del·j·l·iij·¶·si aplius·sic·ff·e·si suus legatus·¶·huius·sic·ff·e·i·l·legato·¶·i·ac·

s In certis repetiq̃ naturale debitũ·ut·ff·de od inter iuliet·l·frater a fratre·et·l·si dns·in fi·

t Legabatur·si nec instituebatur iure ciuili·ut·ff·de li·et post·l·gallus·¶·ille casus·

u Suos·scz quõdã ante emãcipacõnem vt sequitur·

x Futurus·scz heres·

y Sz nec·q·d·nõ so·lũ in postumo si omia supdcã ab illo·¶·incertis correcta sunt·ut ar·ff·e·iij·l·

A ¶ Si ginaliter seruus vel res alia legetur·electõ legatarij est·nisi aliud testator dixerit·¶ Opcõis legatũ·id est vbi testator ex suis suis vel alijs rebz optare legatarium iusserat·habeat in se odicõnem·et ideo nisi ipe legatarius viuus optauerit·ad heredẽ legatũ nõ trãsmittebat·si ex ostõne nra et hoc in meliorẽ statũ reformatũ est·et data ẽ licẽtia heredi legatarij optare suũ·licet viuus legatarius hoc nõ fecẽ·et diligẽtiore tractatu habito·et hoc in nra ostõne additũ est·ut siue plẽs legatarij extiterint·quibz optio relicta ẽ·et dissentiant in corpe eligẽdo·siue vnius legatarij plẽs heredes sint·et intra se cõ optãdũ dissentiant·alio aliud corpus eligẽ cupiẽte·Ne pereat legatũ qõ pleriq̃ prudentiũ ostra benuolentiã introducebãt·fortunã esse huius opcõis iudicẽ·et sorte esse dirimendũ ut ad quẽ sors deueniat·illi? sententia in opcõe pcellat·¶ Legari aũt illis solũ pt·cũ quibz testamti factio ẽ·¶ Incertis vero psonis neq̃ legata neq̃ fideicõmissa olim relinqui·ocessum erat·Nã nec miles quidẽ incerte psone poterat reliquẽ·ut diuus adrianus rescripsit·Incerta aũt psona videbat·quã icerta opio e testatoris aio suo sbiciebat·veluti si quis ita dicat·quicunq̃ filio meo filiã suã in mrimonio dederit id ẽ collocaueit·ei heres meus illũ fundũ dato·¶ Illõ q̃ qõ hijs relinquebatur q̃ post testm̃ scriptũ primi osules designati erãt·eq incerte psone legari videbatur·et deniq̃ multe alie hmõdi species sũt·¶ Libertas q̃ incerte psone nõ videbat posse dari·qz placebat nominati suos liberari·¶ Sb certa vero demõstracõe·i·ex certis psonis·incerte psone recte legabatur·veluti ex ognatis meis q̃ nũc sũt·si quis vxorẽ filiã meã duxerit·ei heres meus illã rẽ dato·¶ In certis autẽ psonis legata vel fideicõmissa relicta p errorẽ soluta repeti nõ posse·sacris ostõibz cautũ erat·¶ Postumo q̃ alieno inutiliter antea legabat·Est autẽ alienus postumus·q̃ nat? inter suos·heres testatoris futurus nõ est·Ideoq̃ ex emãcipato filio ocep tus nepos·exneus erat postumus auo·¶ Sz nec hmõi species penitus ẽ·siue iusta

C fortunam in iudicio

B illi qui le gata illi pti respondet

e Legabatur·si nec instituebatur iure ciuili·ut·ff·de li·et post·l·gallus·¶·ille casus·

u Suos·scz quõdã ante emãcipacõnem vt sequitur·

x Futurus·scz heres·

y Sz nec·q·d·nõ so·lũ in postumo si omia supdcã ab illo·¶·incertis correcta sunt·ut ar·ff·e·iij·l·

hoc legatū .i. ꝗ. et .l. ea tñ. a
b Huic. scz postumo.
c Tutor p nrām. scz .ut. ff. de testa. tu. tutor incertus. vt si ita diceret. illū tutorem do. qui pus de tuscia venerit.
d Posteritati. i. filijs.
e Poterat. scz de int̃ ptorio. nō simili. ut. j. de to. pos. i. ꝗ. ꝛtra. et .ff. de l. et postu. gallus.
f Non pt. ¶ Ille. ꝗ q̃ est illa q̃ vxor esse nō pt. ꝗ. multe sunt ille. ut. s. de nup. diximus. ¶ si adūsus. C. de testa. l. iiij.
g Si quis in noīe nomē est genus. ꝗ ponitur hic p spē sui. ut albīus. q̃ dr ꝓprij persone nomē. ꝛgnomē q̃ ꝛne ꝛgnacois nomē. ut ahnellus. Prenomē qd cā differēte ponitur. ut si sint duo tulij vni supaddatur marcus. ut dicat marcus tullius. nā mare? est pnomē. Agnomē ē qd impomē ab euētu. vt affricanus q̃ vicit affricā. alamanicus. et gotīcus. ut. s. in ꝗica phemij. huius libri. Accursius. florent.
h Heredibz. si erret in eorz nomine.
i. Legatiz. sic. ff. si cer. pe. l. certū. C. e. si forcidianū.
k Intelligātur. scz a testātē ꝛ ꝗ m ꝓprīs. in appellationis distingue. ꝗm Jo. an pariz erret vt libros mēbranos appellet. quo cāu valz maxīe cū fuerit ꝛsuetus sic appellare. vt. ff. de l. iij. libor. ¶ q cū cassius. an mlīū erret. et tūc. ꝛtra. ut. ff. e. l. iij. et de supp. le. l. labeo in medio legis.
l. Interest. vñ lib hō fit. ut. C. de mu. no. l. i. et. ff. de fal. falsi.
m Verna. verna ē seruus ex ancilla testatoris natus.
n Si de seruo emptus. idem ꝛ si non emit. ut. ar. ff. de vsuca. nōnūq̃. ¶ si. secus in vendicōe. ut. ff. de ꝛtrahē. emp. si q̃s fūdō.
o Longe. ideo dicit magis. q verba false demōstrac̃oīs fūt de sba ipius legati. ut cū dico. stichū vna. do lego. ꝗ verba false cause non ita. Itē q cause legādi non cohrent legato. vt. ff. de ꝛd. et de. cū tale. ¶ Falsa causa. Itē q hic dare p sumitur. ut

Constitui cō. quā nō habemus. sup dictā ꝛstō em grecā nec veteri int̃ ut. ff. de testa. tu. tutor incertus. vt si ita diceret. illū tutorem do. qui pus de tuscia venerit.

emancipacōne derelicta. cū in nro codice ꝛstō posita ē. p quā hūc pti medemur. nō solū in hereditatib ꝗ etiā in legatis q fideicōmissis. qd enīd ēter ex ipius lectōne ꝛstōnis clarescit. ¶ Tutor autē nec p nrāz ꝛstōnem incertus dari debz. qr certo iudicio debet p tutela quis sue posteritati cauere. ¶ Postum? aūt alienus heres instituit. et antea poterat. et nūc pt misi in vtero eius sit que iure nro vxor esse nō potest. ¶ Si quis in noīe cognomine pnoīe agnoīe. legatarij testator erraueit. si de psona ꝛstat nichilominus valet legatū. ¶ Idq̃ in hereditib fuatur et recte. Nomia enī signandorz hoīm grā repta sūt. qui si quolibz alio mō intelligatur nichil int̃est. ¶ Hūc prima ē illa iur regla. falsa demōstracōne legatuz nō pimi. veluti si quis ita legaueit. stichū suū meū verna do lego. lz enim nō vna ꝗ ēptus sit. si de suo tñ ꝛstat. utile ē legatū. et ouemēter si ita demōstraueit. stichū suū quē a seio

emi. sitq̃ ab alio emptus. vtile ē legatū si de suo cōstat. ¶ Longe magis legato falsa cā nō nocet. veluti cū quis ita dixerit. ticio q me absente negocia mea curauit stichū. do lego. vel ita. ticio q procuro eius capitali crimīe liberatus sū. stichū do lego. lz enī neq negocia testatoris vnq̃ gesserit ticius. neq procuro eius liberatus ē. legatū tñ valet. ¶ Sz si ꝛdicōnaliter enūata fuerit causa aliud iur ē. veluti hoc mō. ticio si negocia mea curaueit. fundū do lego. ¶ An suo heredis rē legamus queritur. et ꝛstat pure inutiliter legari. nec quicq̃ pficere. si viuo testatore de ptāte eius heredis exierit. q qd inutile foret legatū. si statū post fcm testamētū decessisset testator. nō dz hoc ideo valere. q diutius testator vixeit. ¶ Sb ꝛdicōne vero rē legatur. ut requiramus. an q tēpe dies legati cedit. in ptāte heredis nō sit. ¶ Ex diuso herede instituto suo quin dño recte etiā sine ꝛdicōe legetur nō dubitat. Nam

.ff. de ꝛdi. in de. in suma. ¶ ei quoq. Accursius. florentin.
p Si ꝛdicōnaliter. nō ꝛdicō p hi apponitur vt hic. et. ff. de ꝛd. in de. qui ꝓmisit. et p cū. ut. ff. de ꝛd. ob. quocūq. ¶ nō solū. misi in casu. ut. ff. de tutel. l. muto. ¶ sub cōdi. modus p ut. vt. C. de hijs q sb mo. l. ij. cā. p qr. ut hic. de mrico fit ostendēdo aliqd qd nō est. ut. s. pr. ¶. et. ff. e. si sit. ¶ i. circa hec q̃tuor. sic dicas. et pmo falsa cā non nocz vt hic condicō nocet si deficiat. ut h et. ff. si cer. pe. cum ad certuz. et. l. itaq. modus idem qd cōdicō opat. excepto q id qd datur sub mod. etiaz antequ modus impleatur penē cauēone tñ interposita de modo implendo. qd nō est in ꝛdicōne. ut. ff. de ꝛd. et. de qui hēdi. ¶ si. et de adim. le. libro. ¶ lucius. et. ff. e. l. si cui. In demōstracōe distingue. ut. ff. e. si sit. ¶ i. et. l. non quecūq. accur.
Accurs. florentinus.
q Inutiliter. sic. C. de necrijs seruis. hi. insti. quidā. ¶ illo. cōtra. ꝗ ibi nō impomē necītas dandi. vel in mimis loquitur. vt. ff. de ali. et ci. le. seruos. nā cū fit pup. a morte testatoris cedit. ut. C. de cad. toll. ¶ cū igitur.
r Legari. ꝓter cōfusiōez hreditatis. et legatarij. q eadem psona sibi ipi debere non potest.
s. Valere. exceptis quibusdam casibz. ut cū res tua sit tibi legata. et ante mortem testatoris alienata.
t Instituto suo. i. dño. ex psona sui. ut. s. p quas p. no. acq̃. ¶ Itē sui. ꝗ rē dns erit heres. q nō valz legatū. qrē nō potest esse heres ꝛ legatarius. ut. ff. de l. i. legatū est. ¶ i.
u Proficē. q actus moriētis non pnt esse in suspenso. ut. C. ꝛma p. l. ii. in fi. et ꝓter regl'am cathonis que sequitur.
x Exierit. seruus legatarius. q hec est regl'a catomana.
y Heredis nō sit. nam si ē adhuc suus. nō valet legatū. alias valet. sic. ff. ad. l. fal. l. si. a seruo. Accursius. florentin.

a Intelligitur. nã nemo est heres ad hũc. cũ ꝛ dñi iussus. et fui debeat sequi volũtas. ut. C. de hẽ. instit. cũ apponas. et licẖ hẽditatis dies cedat. ea adita tñ legatũ a morte testatoris cedit. ut. C. de cad. toll. ¶. in nouissimo. vñ apud dñm erit legatũ. sed hẖeditas apud nullũ q̃ poterit esse vel apd̃ hũc vel apud illuẖ. si alienabitur sed suus ꝑ pus vt sequitur.

b Ante legabatur. aliud in tutore ee oli. vt. s. qui da. tu. poss. ¶. ad certum.

e Fundamtuẖ. cũ sine illo nullũ dicatur. vt. ff. de iure. codi. l. si. et. j. t. iij. ¶. in pmis. et de hijs q̃ in test. dele. l. pnlt. ibi calphurnius.

d Eũdẖ. scẖ dñm q̃ sit hẖes p suũ. qꝛ ad hũc nõ est.

c Heres sit. i. dicẖ mortuo testatore statim post testm nõ idõ statũ dñs sui erit hẖes. p suũ ꝛ legatarius p se. et ita nõ erit apud eũ. i. eũdẖ hẖdem. hẖeditas ꝛ legatũ qd̃ erat sup ioti. ¶. ymmo ad hẖ vt sit hẖes p suũ. duo ꝑcedẖ opꝛ. iussu dñi ꝛ obediẽta sui. et interi sui ꝛdicõ poteit variari. si legatũ tm interim habebit dñs. sunt g̃ sepata. hẖeditas ꝛ legatũ interim cũ legatũ apd̃ dñm. hẖeditas apud nullũ. donec suus vel manumissus sibi vel iussu. alicuius dñi eã adeat.

f Ordme. nõ ordiẖ scẖpture nõ suãdũ. sic. ff. de sol. nõ omi. otra. ff. de fideicõ. li. l. gnaliter. ¶. qd g̃. et in aut. de hẖ. et fal. ¶. mordi.

g Solũtanatũ. ẽ. repete vituperãdus.

h Constõẖ. eãt. quã non hẽmus. sm quosdã. vel die veri? q̃ loquitur de ea que est in. C. de testis. l. ambiguitates. et qd̃ ibi dicit nõ ex mẽte referas ad alia. non ad hũc ordmem.

i. Fauorabilior. mihi in duobꝫ casibꝫ. ut. ff. de ma. t. cũ ex pluribus. et vel. j. si quis a fi. ¶. pnlt. et. l. ferre. et ad tre. si patrom. ¶. sed si non fructibus. Accursius. florenẽ

et si statũ post fcm testm decesserit testatore. nõ tñ apd̃ eũ qui heres sit. dies legati cedẖ intelligitur. cũ hẖeditas a legato sepata sit. et possit p eũ suũ alius hẖes efficẖ. si ꝑ pus q̃ iussu dñi adeat. in alterius ꝑtãte trãslatus sit vel manumissus. ipe hẖes efficẖtur. quibꝫ casibꝫ vtile ẽ legatũ. Q̃ d̃ si i eadẖ cã pmãserit. et iussu dñi scẖ legatarij adeit euanescit legatũ. ¶ Ante hẖedis instõem legabat̃ inutiliter. scẖ qꝛ testamẽtaꝫ in ex instõne hẖedũ accipiũt. et ob id veluti caput atꝫ fundamentũ intelligit̃ totius testamenti hẖedũ instituõ. Pari rõne nec libertas ante hẖedis instõnem dari poterat. si qꝛ in cuile esse putauimus. scẖpture ordme quod̃ sequi. qd̃ et ipi antiquitati vituperãdũ fuerat visũ. sempiterni aut testatoris volũtatẽ p nraꝫ ostituõnes hoc vicũ emẽdauimus. ut liceat et ante hẖedis instituõnem. et inter medias hẖedũ instituões. legatũ relinquere. et multo magis libtatẽ. cui? vsus fauorabilior est.

¶ Post mortẽ q̃ hẽdis aut legatarij. simili mõ inutiliter legabatur. veluti si quis ita dicat. cum hẖes meus mortuus fuerit do lego.

¶ Item pridie q̃ hẖes aut legatarius moriẖtur. sed simili modo et hoc correximus. firmitatẖ hmõi legatis ad fideicõmissorũ similitudinẽ prãntes. ne in hoc casu deterior cã legatorũ q̃ fideicõmissorũ inuenia̍tur. ¶ Pene q̃ noiẽ mutiliter legabat̃. et adimebatur vel trãsferebatur. pene aũt noie legari videtur. qd̃ cohẖrẽdi hẽdis cã relinq̃tur quo magis aliquid faciat. aut nõ faciat. veluti si quis ita scẖpseit. hẖes meus si filiã suã in mrimonio cũ ticio collocauerit. vel ex diuso si nõ collocauerit. dato. x. aureos seyo. ã si ita scripseit. hẖes meus si seruum stichum alienauerit vel ex diuso si nõ alienauerit. ticio. x. aureos dato. et intm hec regla obtuabat̃. ut p quã plibꝫ pncipalibꝫ ostõmbꝫ significetur. nec principẖ quidẖ agnoscẖ posse. qd̃ et pene noie legatũ sit. nec ex multis quidẖ testõ alia tlia legata valebãt. q̃ ius alie militũ volũtates in ordinãdis testis valde obtuãtur. quietiaꝫ nec libtates pene noie dari posse placebat. eo ãplius nec hẖedẖ pene adici posse sabinus estimabat. veluti si quis ita dicat. ticius hẖes esto. si ticius filiã suã in mrimonio seyo collocauerit. seyus q̃ hẖes esto. mich

k Correximus. vt. C. de act. ab hẖe. et ꝛdtra hẖe. l. i. ac.

l. Legatis. in stipulacõmbꝫ idẖ. vt dicta. l. C. vt act. ab hẖ. et ꝛdtra hẖ. l. i. caue tñ qꝛ legatum incipit ab hẖede. vel hẖẖdari. qd̃ ꝑmo nullo mõ fuit. si stipulacõ fuit licẖ inefficax. ut. ff. de euict. qui a pupillo. et. l. si p imprud ẽtiã. ¶. non mirum.

m Inuenia̍tur. ut. ff. e. i. l. i. et. s. e. t. ¶. sed non vsq̃.

n Adimebatur. hꝰba expone. ut. j. t. i.

o Aliquid. qd̃ fieri vult. sm Io. hoc adiecto. scẖ in pena hẖẖdis se ꝛmittẖ. alias ẽ ꝛdicõ ꝛ valꝫ. ut. ff. de hijs qui pe. noie. l. i. et instõe qꝛ ꝑmo ꝑt legare rem ꝛ postea hẖedẖ instituẖ. Medias qꝛ ꝑmuꝫ instituit hẖẖdem ꝛ postea legabit qui primuꝫ et postea alijs hẖedem instituit et ita legat inter medias hẖedũ instituõnes. Accursius florenẽ.

p Non faciat. qd̃ fieri non vult.

q Collocauerit. s. quod fieri volo. scẖ eã collocari.

r Nõ collocauerit. scẖ qd̃ fieri nolo.

s Alienauerit. qd̃ volo alienauerit. nã vt alienat volo.

t Per. id ẽ valde.

u Agnoscere. scilꝫ posse. vt. s. quibꝫ tes. mfir. ¶. in fi.

x Obseruantur. ut. C. de testamento. mli. l. i. Accursius.

y Collocauerit. scẖ quod fieri mtẖerat. Accursius florenẽ.

a Constituimus. ut. C. de his que re. no. l. i. Accur. flore.
b Impossibilia. ff. e. l. si m. C. i. otra. So. ibi nō erat impossibilis. poterat eni esse qd diu viuēt. et q. triduuz post id fieret qd wolebat. vel dic qd ibi woluit testator hēdē cōstituē se solutuz si decedēt sez testator. j. triduū. qd potuit. nō aūt soluē. Ité otra. s. de hre. insti. C. impossibil. So. quidā dicūt non valere hic testator woluit vt h. valz tn pure vt ibi. vel distingue sm Jo. aut appōitur cōdictō impossibilis heredi. aut legatario. si heredi nō vz legatū vt hic. si legatario vz vt ibi. et quere ex. C. de his q pe. no. l. i.

c Interdcā. ut mālimos sme pdis. ut. ff. e. si quis in quilmos.

d Probrosa. ut wesstim ēta i funus. ut. ff. e. i. l. suo alieno. C. si. vel reliquias in mari. vt. ff. de ob. insti. l. pe.

e Secta. i. in pn. ego qui sequor insticiā h tpe nō pacior. sic. ff. de pact. l. si. in fi.

f De adempcōe legatorz. q ambulatoria ē defuncti wolūtas vsq ad supmuz vite exitū. ut. ff. de adēp. l. iij. C. si. et. l. seqn. ideo post data legata. etiam de eis admendis videamus. accur.

Adempcō adimātur. sez legata. ac.

h Codicillis. s. testō firmatis sm quosdā nō aliter. si nos otra. ut i aut. de testi. fidei cō. C. manifestum. coll. i.

i Firma. ut ix. si codē testō fiat vidz. nec datū. si alia wolūtate vidz datū. si postea acceptū. ut. ff. de his q mte. de. l. i. et. ff. de l. j. si ita septuz. si vidz q nulla talis voluntas valeat cū videatur sibi repugnare. ut. ff. de reg. iur. l. ñ repugnātia. q est huic otraria si dic q ibi dicō repugnātia q fit ꝓter implicitatē vbozz. ut. ff. de ob. insti. si ticius. et hz locū pdcā regla qn nō apparet q sit vltima. quo casu neutra valet. si aūt apparet. vltima valet. ut. ff. e. l. michil ꝓhibet.

eni interat q rōe ticius coheredis adiectōne. Sz hmōi scrupulositas nobis nō placuit. et gnaliter ea q relinquūtur. sez pene noie fuerint relicta. vel adempta vel in alium trāslata. michil distaē etiā a ceteris legatis ostituimus. vel in dādo vel in adimēdo. vel in transferēdo. exceptis his vicz q impossiblia sūt. vel legib⁹ mtdicta. ā alias ꝓbrosa. hmōi eni testōz dispō em valere. secta meorū tpm non patiur.

De adempcōne legatorz

Adempcō legatorz siue ex eod testō adimātur legata. siue cōdicill firma ē. siue otrarijs vbis fiat adēpcō veluti si quis ita legauerit. do lego. ita adimat nō do nō lego. siue nō otrarijs. si alijs quibuscūq verbis.

Transferri q legatū ab alio ad aliū pt. veluti si q ita dixerit. wiem sticiuz quē ticio legauit. seyo do lego. siue in eod testō siue in cōdicillis hoc fecerit. q casu simula ticio hoc adimi videtur a seyo dari.

De lege falcidia. Rubrica.

Supest ut de lege falcidia dispiciamus. qua modus nouissime legatis impositus ē. Cū eni. xij. tab. lege

k Alijs. s. ut adimo. ul penitco eius qd dedi. vel filia. immo ē nuda wolūtate psupta. ut si inimicus postea fit fēs legatarij. ut. ff. de adim. le. l. iij. in fi. et. l. iiij.

libera erat legādi ptās. ut liceret vel totū primomuz legatis erogaē. quippe cū in ea lege cautū esset. vti legasset suē rei quisq. ita ius esto. visū est hāc legādi licentiā coartaē. idq ipōrū testatorū gīa pnsuz ē. ob id q plerūq intestati moriebātur. recusantibus septis heredib⁹ p nullo ā mimo lucro hēditatis adire.

Et sup hoc tā lex furia q lex acoma late sunt. quaz neutra sufficiēs ad rei osumacōez videbatur. nouissime lata est lex falcidia. q cauetur. ne plus legare liceat q dodrantez totozz bonozz. id ē ut siue vnus heres institutus sit. siue plēs. apud cū eo siue ps quarta rmaneat. Et cū quesituz est duobus heredib⁹ institutis. velut ticio et seyo. si ticij ps ā tota exhausta sit legatis q noiatim ab eo data sūt. ā sup modū onerata. a seyo vēo aut nulla relicta sint legata. aut q ptē eius dūtaxat in ptē dimidiā minuūt. ā q is quartā ptē totius hereditatis hz. aut āpluz hz. ticio michil ex legatis que ab eo relicta sunt retinē liceret. placuit ut quartā pte sue ptis saluā habeat. et placuit posse quartā retinere. Etenim in singlis heredib⁹ rō legis falcidie

l. Transferri. Facit. ff. e. translacio.

n Et scio. si si seius est nō capax. nūquid adempcō a pmo fēa. valz. sz. sic. ut. ff. de l. j. plane. in pnci.

o De lege falcid. qliter minuātur legata adēpcōe vel trāslacōe dcm est. nūc qliter. l. fal. minuātur. et ido dic sup est tē.

Sper ē falcidia. ideo sic dicta. q vt falx fenū. sic hre lex legata resecat. vel dic a falcidio auctore dcā ut z publiciana a publicio dcā. ut j. de act. C. alie. accur.

p Qua. sez falcid.

q Sol. p etiam.

r Vti. hec sūt vba.

s Sue rei. xij. tab. i. in re sua tota quā ipse legauit. vel etiā aliena. nā z aliena testō legari pt. ut h. et. ff. ad. l. fal. l. i. in pn. et. s. de l. C. non solū.

t Ipsorz testatorz. nō tn lz testatoribz eā renūciare n in casu. ut. ff. e. q de bonis. C. si. et. l. si debitor. ar. otra. C. de pact. l. pnsr. ibi cū z alia regla sit tē. si ho die p aut. sed cū testator. q est. C. ad. l. fal. cōtra. accur.

u Adire. facit j. t. i. C. si q hēredes.

x Sup h. i. sup coartāda legādi lma.

y Nouissime. i. vltis.

z Legare. vl mortis cā. mortis donare. nā z ibi locū hz falcid. Ité z in mortis cā capione lz de hac quidā otra dicāt. et ē. p eis ar. ff. e. l. acceptis. Ité in fide cō. ut. C. e. l. ij. Ité z in donacōe inter vinos q morte cōfirmat. nō alias. ut. C. e. in donac. et in hīs hz locū q h de legatis ōt.

a Dodrātē. i. nouē vncias tocius hēditatis. sic eni dodrās dz. ut. s. de hre. insti. C. hereditas. si g fiat in otrariū. de singlis pt fieri sectio. i. quarte ptis retractacō. et ipo iur. ꝓposita ē rei ven. ut. ff. e. in ea. in fi.

·ff.·et·l.·plauciis·et·C.·e·l.·ij·Iam ergo nō est questio an heres possit retinere falcidiā in vna re·nā nō pt vt in d cā·l.·plauciis·ff·aliud qn quis legat ptē bonorū·tūc enī succurritur hēdi·siue rerū ptes siue estimacōs dare maluerit·ut·ff·de·l·j·nō āplius·C·i.

b Et cū qstiū·fac·ff·e·l·in singlis. c Supmodū·i·sup qrtā.

d Minuit·al·minuatur·et sic remanēt ei tres vncie·que sūt quarta tocius.

e Quartā ptē·id ē tres vncias.

f Quia is·s·seyus.

g Habz·ff interrogatiue lege·et postea ·ff·et placuit rē.

h Retinere·scz qrtā ptē sue ptis·quā iure hēditario hz nō autē datū cā adimplendi dicōnis sibi ab aliq imputabat sibi in qrtam·nisi in statu libero essz datū·et de pecunia hēditaria de qua ei dare pmittitur·ut ·ff·e·id aūt·et de bona·cā mor·q statu liber·Iē nec legatū a cohrede relictū sibi imputet·ut·ff·e·in quartā·nisi testator ꝗ cauerit·vt·ff·e·l·qd aūt·i·ff·et·C·marcellus·ac.

i Quātitas mortis·s·vel·C·si peculiū·otra So·ibi remanet suus·qi peculij dns.

k Legaueāt·s·tres ptes hēditatis·et qrta remanz·ita q non hz locū fal·qz cētum habebat in bonis·ut ·s·dictum est.

l. Ex diuso legata dicūtur·al·dent·hoc locū hz qn res hēditarie legate pierint·si aūt legate pereant distingue·aut erāt pōdere·nūo vel mensura·et tunc idē est qd hic dicit·aut nō·et tunc aut incertū ex certis·vt vnum de seruis suis·et tunc si omes peant·legatarij dā-

ponēda est. Quantitas aūt primonij ad quā racō legis falcidie redigitur mortis tpe spectat. Itaq vbi grā·si is qui centū aureos primonij in bonis habeat·centū aureos legauerat·michil legatarijs pdesse·si ante aditā hēreditatē p suos hēditarios·aut ex ptu ancillarū hēditariarū aut ex fetu pecorū·tm accesserit hēditati·ut cētuz aureis legatorū noie erogatis·heres quartā partē hēreditatis habiturus sit·ff ncē ē ut nl omīnus qrta ps legatis detrahat. Ex diuso·si·lxxv·legauerat·et ante aditā hēditatē intm decreuerit bona·incendijs forte·à naufragijs·à morte suorū·ut nō āplius q·lxxv·aureorū sba vel ē minus relinquatur·solida legata dētur. Nec ea res dānosa ē heredi·cui liberū est non adire hēditatē·q res effic·ut sit ncē legatarijs·ne destituto testō nl cō sequātur·cū herede in portione pāsci. Cū aūt racō

q Seruorū·mos erat antiquitus·ut qui suos non habebat·vnū vel plures emēt·q honoris cā funus testatoris pileati āte ederēt·quo facto statū intelligūtur mānumissi·et sic illorū manumissorū detrahitur pciuz·et facit ad hāc pōnem·C·de lati·li·toll·C·ff·q qui dni·vel dic q testator alicui·x·legauit·ut alienū seruū redimēt legatarius·et mānumittēt·de hoc enī legato·non

falcidie legis pmitē·ante deducitur es alienū. Item funeris impensa ꝗ pcia seruorū manumissorū·tūc demū in rliquo ita rō hēatur·ut ex eo quarta ps apud heredē maneat·tres vero ptes int legatarios distribuātur p rata·scz porcōne eius qd cuicūqz eorū legatū fuerit. Itaq si fingam? quadringētos aureos legatos ēe·et primonij quātitatē ex q legata erogari optet q drīgentorū esse·qrta ps singlis legatarijs dz detrahi·q si trecētos quīqgīta legatos fingam? octaua dz detrahi·q si quīgētos legauerit·inicio qnta·deinde qrta detrahi dz. Ante enī detrahendū est qd extra bonorū qnitatē ē·deinde qd ex bonis apd heredē remanere optz. De fidei cōmissarijs hēditatibz.

Nunc trāseamus ad fideicōmissa·ff pus ē ut de hēreditatibz fideicōmissarijs videamus. Sciendū itaq ē omia fideicōmissa

falcidia m legatis pus fuit mūta·q m fideicō·sm·p·vel sic dem est vel·sed qz de fideicō·sumus pollicīti dicē·ut·s·vel·C·sed ne in pmis·et id eo de fideicō·tractemus·et qz de fideicō·aliud gnale·aliud spāle·geneāle vero dīgmus·de gnali pmo videamus·utq·e·in prmei·et j·ti·i·in pnci. Ne trāseamus secēdū·q·d·tractaturis nobis de fideicō·qz eorū apud antiqs aliter se hēbat tractatus·ne quid ātiquitatis pemtus

d detrahi·imprope ponitur detrahi quo ad id qd excedit·et ꝓprie quo ad qrtā·q est in bonis·et sic semi positū vbū ꝓprie ꝛ imprope ponitur·ut·ff·de offi·pcō·l·ij·Iez nota q hec fal·cessat in multis casibz quos dicas vt dicemus in aut·de hē·et fal·C·hinc nobis.

3 De fideicō·hēditatibz·Iustinianus post tractatuz legatorū de lege fal·pusquā de fideicō·tractaut·qz lex falcidia in legatis pus fuit mūta·q in fideicō·sm·p·vel sic dem est vel·sed qz de fideicō·sumus pollicīti dicē·ut·s·vel·C·sed ne in pmis·et id eo de fideicō·tractemus·et qz de fideicō·aliud gnale·aliud spāle·geneāle vero dīgmus·de gnali pmo videamus·utq·e·in prmei·et j·ti·i·in pnci.

q Seruorū·mos erat antiquitus·ut qui suos non habebat·vnū vel plures emēt·q honoris cā funus testatoris pileati āte ederēt·quo facto statū intelligūtur mānumissi·et sic illorū manumissorū detrahitur pciuz·et facit ad hāc pōnem·C·de lati·li·toll·C·ff·q qui dni·vel dic q testator alicui·x·legauit·ut alienū seruū redimēt legatarius·et mānumittēt·de hoc enī legato·non detrahitur falcidia·nī de eo qd sup essz·forte facta empcōe·ut·ff·de fideicō·li·l·de cē·et ff·e·ff·q si nō suus·si aūt vt suū ꝓpriuz legatarius mānumittēt·et tūc nullā patitur falcidiā legatarius·et ita hē pcia deducūtur vt falcidiā nō paciātur·ut·ff·e·si suus·et ·l·inf·Accur.

r Racō hīta·s·estimacōne rerū·non ex affectōe ff dni estimacione·ut·ff·e·l·pcia·s·Pro rata·ut ita quartā detrahat hres si michil ei dimiserat testator·vel si aliquid eāt residuū penes eū·adhuc detrahit ad suppleciōez·vel quātā vel etiā millesimā·ut ·ff·e·in qnitate·C·si·et fac ad ff·C·e·l·ij·et ·ff·e·l·plauciis.

t Itaq si fingamus·retēto casu q hēbat in bonis quadringēta·u Octaua·scz quadringētorū·q est quīqgīta·et ita hēbat hres pma quīqgīta·et hec alia quīquagīta detracta·et sic cētuz·et sic quartā.

x Quīgentos·retē to casu qd hēbat in bonis quadringēta·et sic legauit vltra quā haberet·centum.

y detrahi·imprope ponitur detrahi quo ad id qd excedit·et ꝓprie quo ad qrtā·q est in bonis·et sic semi positū vbū ꝓprie ꝛ imprope ponitur·ut·ff·de offi·pcō·l·ij·Iez nota q hec fal·cessat in multis casibz quos dicas vt dicemus in aut·de hē·et fal·C·hinc nobis.

3 De fideicō·hēditatibz·Iustinianus post tractatuz legatorū de lege fal·pusquā de fideicō·tractaut·qz lex falcidia in legatis pus fuit mūta·q in fideicō·sm·p·vel sic dem est vel·sed qz de fideicō·sumus pollicīti dicē·ut·s·vel·C·sed ne in pmis·et id eo de fideicō·tractemus·et qz de fideicō·aliud gnale·aliud spāle·geneāle vero dīgmus·de gnali pmo videamus·utq·e·in prmei·et j·ti·i·in pnci.

ignoretur. quare dicamus de fideicō. gnalibz ꝛ spēalibz. ut ar-
de testa. in pnci. spuriis. et in hjs ml innouatur nā nec hodie
a Quibus. ut valz fideicōmissuz. ut. ff. de inē fis. non intelli-
gitur. C. i. et. ij. et. iij. et. C. de naturali. li. l. i. et. ij. et. C. ad. l. Fal. l.
etiā si. azo. sūt ꝛ alij q̄ capē nō poterāt nec possunt. ut. s. de l. C. le-
gari diximus. et i hjs omibz ml innouat. ut in muliere q̄ trāsit
ad ha vota ij. tps lu-
ctus cui ab exneo re-
linqui nō pt. ut. C. de
secun. nup. l. i. et de in-
cest. nup. l. si qs incesti-
b Nulla. i. nulla oc-
c Sōnclo. cahōe.
id ē actōe. hjp officiū
iudicis. ut. ff. de v. si.
pecunie vbū. C. actōes.
c Personaꝝ capaci-
um dūtaxat. nō eaꝝ
q̄ sūt nō capaces. de q̄
quibz. s. locutus ē. et
die psonaꝝ quarūdā.
d Interponē. scz vt
fideicō. prētur gnali-
ter in omibz.
e Et populare. id ē
pplo expediens. s. ut
f Iurisdcōez. cōti-
die ius de h. reddēt.
g In assiduaz. i. ut
assidue. de h. ius red-
h Eoꝝ. fideicōmissorum. datur.
i Crearetur. ut. ff. de orig. iur. l. ij. C. post de in de diuus. ac.
k In pmis. s. qz ius fideicōmissorū expositurī sumus. qm aūt fideicō. vmūsalia. et sm gularia suā habēt natūrā oniter. igit ꝛ de eo m pmis nōndū ē. sic ꝛ tradō: et ōtinuat. s. de l. C. hj ne in pmis.
l. Instituat. pt etiā ab intestato. utij. e. C. preterea. que est ōtm.
m Inutile. nō non valere testm sme hēdē. sic. ff. de hjs q̄ in test. de l. pxie. et. ff. de con
n Condi. die ill. fidei-
cione. q̄ ꝛ a quo sunt implendē. die vt. ff. e. fcā. C. si sb odicōne.
o Permanet. nō qd̄ semel ē sp erit. sic. ff. de min. l. ec hi sme. C. hj qz pap. et. ff. de hēd. insti. l. ei qui soluēdo. in fi.
p Aliquādo. i. sm vnū ius. ut p trebel. ut stati dices. nā oia
q Aliqn. i. sm aliud ius nō erit loco hēdis hj le-
gatarij. ut p pegasianū. hj qd̄ retinz institutus q̄rtā. utij. e. C. hj qz. et. C. postquā.
r Trebellio. et
s. Consulibz. scz exntibz.
t Omes. immo nō omes.

primis tpibz infirma ēē. qz
nēo iniuitus cogebat. prare
id de q̄ rogatus erat. Qui-
bus enī nō poterāt hēdita
tē vel legata relinquē. si re
liquebāt fideicōmittebāt
eoꝝ q̄ capē ex testō pote-
rāt. et ideo fideicōmissa ap-
pellata sūt. qz nullo vincl'o
iuris. hj tm pudore eoꝝ q̄
rogabātur continebātur.
¶ Postea diuus pmus au-
gustus semel. itēq̄z. gra
psonaꝝ motus. vel qz per
ipius salutē rogatus quis
dicētur. ā ob insignē quo-
rundā pfidiā. iussit cōsuli-
libz aūctatē suā intpōnē.
qd̄ qz iustuz videbatur. et
pplare erat. paulatī ouersū
est in assiduā iurisdcōnem.
tātusqz eoꝝ fauor fcūs ē.
ut paulatī etiā ptor pplus
crearet. qui fideicōmissis
ius dicēt. quē fideicōmissa
rūm appellabāt. ¶ In pmis
igitur sciēduz est opus ēē
ut aliqs recto iure testō fcō
heres instituat. eiusqz fidei
omittat. ut eā alij hēditatē
restituat. alioqui inutile ē
testm in quo nemo heres
instituit. ¶ Cū igit aliqs
scpserit. lucius titius hēs
esto. pt adicē. rogo te lu-

vel in totū. sm Io. vel dic qn de tota erat rogatus. hēbat locuz
qd̄ h dr. si aūt retēta quarta est rogatus hz locū qd̄ dicitur. bi-
u Cimili. vel etiā ptorio. dumodo tales sint ptorie q̄ sint tran-
sitorie. ut sūt psecutorie. ut. ff. de act. et. ob. in honerarijs. et. ff. e.
l. i. C. quātis. secus in penalibz. ut ij. de act. C. penales.
x Hēditatē. nō facta cessione actōnū. alias enī ēē directas
hz ex noīe cedentis.
x Recusabāt. sic. s.
ti. i. in princi.
z Cōsulibz. s. exntis.
a Ex lege. bus.
i. dre. sicut p. l. Fal.
de falcantur spēalia le-
gata. ut. s. ti. i. C. cū
et. C. i. lita ꝛ gnale hoc
cō. de falcat. p pegasi-
anū. se. cō. ut hic. et
nō triplicē esse q̄rtā.
de quarta
vna dr iure nature de-
bita vt q̄ debetur filijs
et filiabz ꝛ inferioribz
et superioribz ꝛ quibus-
dam trāsuersalibz. ut
. C. de in off. test. cū q̄ri-
tur. et. l. penultibz. q̄ est
aucta in aut. de trien.
et se. C. i. et h dr debi-
tū bonoꝝ sbsidiuz. ut
. C. de in off. te. si tot. as.
alia q̄ debetur iure in-
stitucōnis. ut ex sing-
laribz legatis et h.
deicō. vt. s. t. i. alia q̄
dr trebellianica. ut ij.
. e. C. hj qz. lez fuerit p
pegasianuz inducta.
vt h. Iez est q̄rta q̄-
dam. vt q̄ debetur ex
cōstōne diui pij. filio
arrogato. vt. s. de
adop. C. cū aūt. Iez ē
et alia vt in aut. quibz
mo. na effi. le. C. si qs
igitur. coll. vij. ac.
Accursius. florēn.

ci tici. ut cū primū poteris
hereditatē meā adire. eā
gaio seio rddas ꝛ restituas.
¶ Potest aūt quisqz ꝛ de
pte restituēda hēdē roga-
re. et liberū est. vel pure vel
sb cōdicōe relinquē fidei-
cōmissuz. vel ex certo die.
¶ Restituta aūt hēditate
is quidē qui restituit michi
lomimus hēs pmanet. Is
vero qui recipit hēditatē.
aliqn hēdis. aliqn lega-
tarij loco habebat. et i ne-
romis quiō tpibz trebellio
maxio. et anneo seneca cō-
sulibz. senatus ōsultū fcm
est. Quo cautū est. ut si he-
reditas ex fideicommissi
cā restituta sit. oēs actōes
q̄ iur ciuili hēdici in hēre
dē opetēnt. ei ꝛ in eū dare-
tur. cui ex fideicōmisso re-
stituta ē hēreditas. Post-
q̄ senatus ōsultū ptor vti-
les actōes ei. et in eū q̄ re-
cipit hēditatē q̄i hēdi-
et in hēdē dare cepit.
¶ Sz qz hēdes scpti. cū
aut totā hēditatē. aut pe
ne totā plerūqz restituere
rogabātur adiē hēditatē
ob nullū vel minimū lucrū
recusabāt. atz ob id extin-
guebātur fideicōmissa. po-

b Permissa est. i. p
se. cō. trebell. s. vt ab
hēde nō a legatario
grauato alij dare vel
restituē. ut dicemus
ij. t. i. C. i. accur.
c Post cōsultū. scz
pegasianum.
d Sustinebat. scz
omnia. Accur.

e Partem. scz tōdrantem. Accursius. florentīn.
f Solebant. scz iure vetustissimo. sm pla. nā legatarius non
sustinebat onera. et ideo hec stipulacō interponebatur. si cū ho-
die legata fideicōmissis sint adequata. ut. s. de l. C. i. in fideicōs
misso diuidātur onera inter hēdez ꝛ fideicōmissariū. utij. pr.
. C. g. et. C. hj qz stipulacōes. ptz q̄ hec legata vmūsalia seu pti-
cularia. sme stipulacōne debēt transire cū onē. et fac ad hūc. C.
. ff. de l. ij. si quis huum. C. si. et. l. se. Accur.

g Interponi. puta qn legabatur totrans. Accur. florentin.

h Cōmune sit. si hac stipulacone nō interposita omia onera erāt heredis rogati occasione quarte quā retinebat. ut 7. e. C. at si plus. accur.

i. Ergo. qtunc demū locū hnt. se. cō. pegasianū. qn vel totuz vel vltra totrātem heres rogatus est restituere. g rē.

k Parte. s. e. C. restituta. cōtra. So. ut ibi. Accurs.

l. Sōmūsa onera. nisi stipulacōez supra dictā interposuissz. ut. s. e. C. postqz. et hic subicit. Accur. Accursius florentin.

stea vero vespasiāi augusti tēpibo. pegaso et pusione osulibo. senatus cēsuit. ut ei qui rogatus esszz hereditatē restitui é. pmde liceret quartā ptē retinē. sic et ex legē falcidia 7 ex legatis retinere occedit. ¶ Ex singulis qz rebo q p fideicommissum relinquūtur. eadē pmissa retētio est. post qō sena. osul. ipe heres onera hereditaria sustinebat. Ille aūt qui ex fideicōmisso recipiebat ptē hereditatis legatarij pciarij loco erat. id ē eius legatarij cui ps bonorz legabat. q spēs legati pticio vocabat. qz cū herede legatarius pciebatur hēditatē. Vnde q solebāt stipl'oes inter heredē 7 pciariū legatariū intpōn. eedē intponebant inter eū qui ex fideicōmisso recepit hereditatē. et heredē. 7. ut lucrū 7 dānū hereditariū p rata ptē inter eos onē fit. ¶ Ergo si quidē nō plus qz dodrantē hereditatis septus heres rogatus sit restituē. tunc ex trebelliano senatus osulto restituebatur hereditas. et in vtrūqz actōes hēditarie p rata ptē dabant. In heredō quō iur cauli. in eum vero q recipiebat hēditatē ex senatus osulto trebelliano tanqz in hēdem. At si plus qz dodrantē vel etiā totā hēditatē restituē rogatus sit. locus erat pegesiano senatus osulto. ut et heres q semel adieit hēditatē. si mō sua volūtate adierit siue retinuerit quartā ptē siue retinē noluerit. ipe vmūsa onera hēditaria sustinebat. Sz qrta quidez retēta. qi ptis et p pte stipulacōes intponebant. tā qz inter pciariū legatariū et hēdem. ¶ Si vero totā hēditatē restituēt. empte et vendite hēditatis stipulacōes intponebant. ¶ Sz si recuset septus hēs adire hēditatē. ob id qō dicat eā suspectā esse. qi damnosam. cauetur pegasiano senatus osulto. ut desiderātio eo cui restituē rogatus est. iussu ptoris adeat 7 restituat hēditatē. pindeqz ei et in eū qui recipit hēditatē actōes dātur. ac si iuris est ex trebelliano senatus osulto. quō casu nullis stipulacōibo ē opus. qz simul et hunc qui restituit securitas dat. et actōes hēditarie ei. et in eū trāsferūtur q recipit hēditatē vtroqz senatus osulto in hac occurrente spē. ¶ Sz qz stipl'acōnes ex senatus cōsulto pegasiano descēdētes. et ipi antiquitati displicuerūt. et quibusdā casibo captiosas eas hō excelsi ingenij papinianus appellat. et nobis i legibo magis simplicitas qz difficultas placet.

m Si vero restituēt. scz sponte. nā poterat quartam retinere per pegasianū. ut. s. e. C. post. accursius.

n Interponebātur. facit. ff. de pecul. si creditor. et. ff. in an. heredem. C. si.

o Sed dānosam. lez causaz nō assignet. qz varie fūt hoīm voluntates. ut. ff. ad tre. quia poterat.

p Quo casu. id est cū p trebellē. restituatur totā. vel die pegasianū scz in casu pposito. vbi coactus adijt. si vero nō coactus sed sponte secus. vt. s. e. C. si vero totam. Accur. florent.

q Sōtro qz. scz trebellē. qm̄ retinebat et pegasiano qz cogebatur. et ita quo ad sentētiam occurrunt. quo ad verba eni nō cōcurrūt cū alio casu vnuz 7 alio aliud loquebatur. ac.

r Sed qz. dixi intēpōi stipulacōes ex se. cō. pegas. 7c. Accursius. florētinus.

s. Casibz. scz ppter solēnitatē verborz. ut dicūt. vel tunc qn is cui restituta erat non erat solūcēo. vn̄ inutilis erat stipulacō. vel verius. hos capēo solos modos. nescimus qui sunt. accur.

t Simplicitas. nō simplicitatē amicam legis. et facit q. de legit. ag. suc. C. nos vero. et. ff. de volo. l. i. in primi. Accur.

u Suggestus. hic nō. q̃ in sentēcia sunt allegacōes repetēde.
x q̃ postea. qz p̃us fuit trebell'. Accur.
y Quartam. scz de bonis hreditatis. vera cto tñ alieno cre. ut
.C. e. si sme sep̃tura.
z Liceat. etiā cōtra
volūtatē defuncti imē
isto. scz mstōnū. ut. C.
ad. l. fal. si vt allega-
tis. hodie forte ōtra-
fm quosdā. ut in aut.
de hte. et fal. §. si vero
expresse. ac.
a Solutū. ꝓter fa-
cti nō imē ignorāciā.
vt. C. ad. l. fal. error.
b Ac dōmbz. scz cre-
ditorz nō legatorz. fm
.b. ut. ff. e. l. i. in fi. et. l.
apud. i. fīn. sed ꝛ le-
gatarius fīn. det cū
eis fideicōmissaria por-
cio nō sufficiat. sic tñ
vt tocius hēditatis
q̃rta sibi reducē. ut. ff.
ad tre. l. i. §. si is qui.
fm Io. Sz ato ōtra. C.
ad tre. l. ij. si illa fm
supd cām distmctōez
intelligitur.
Accursius. florent.
c Si vero restituēt.
q̃ restituēdo fit re vobo-
re vt si patiatur res
hreditarias a fideicōs
missario possideri. vel
totas vel aliquas eap
hac mēte. ut restitua-
tur hreditas vbo aūt
sic. restituo hēditatē
tibi lez corpaliter rem
possessionē nō tradā.
et ex tūc res fuit fidei-
cōmissaria in vtroq
casu. ut. ff. ad tre. fcā.
Sz nūquid etiā āte fa-
ctā restitucōnem. est
fideicōmissarius dōnus
vt. C. ōnia. vel. l. i. §. si
qz. fīn. nō. qz aīn resti-
tucōem omia fac̄ he-
res. et etiā maūmtur
fructū hēditarū. qd nō
faceret si alius essz do-
minus. ut. ff. ad tre.
marcellus. §. res. et. l.
si hres mstitutus. §.
si hres. nec obstat. dic-
ta. l. ōnia. dē. q̃ dicit
dari rei ven. fideicō-
gnali. nā est mellgē-
dū exq̃ hereditas est
instituta. vel speciale in rebz alienatis vt ante restitutā hēdi-
tatem detur fideicōmissario vtilis rei vend. Accur.
d Cōpetūt. qz p omia est vt hres. ut. ff. q̃ cū eo si filius. §. si.
e fuerat. ut. s. e. §.
sed si recuset.
f Apud hēdē. cui
etiā cauebit fideicō-
de p̃ando eū in memo
futuro occasione here-
ditatis. ut. ff. ad tre.
cū hreditas. et etiā p
futuris hz excepcōez
vt. ff. ad trebel. l. i. §.
quāq̃. si h cauēdo de q̃
hic dz qualr fit. fīn. p
officiū iud. postulāte
eo cui ē restituēda he-
reditas vel quota ps.
nō aūt sic si singlare
fideicō. sit relictū. ut
. ff. ad tre. l. nā qd. §.
nō omis. vel etiā postu-
lāte p curatore eius
cui sit mandatuz. nec
sufficit cauere de rato.
vt. ff. ad tre. quidam.
. §. i. Accur.

ideo omibz nobis sugge
stis. tā filiis dimbz q̃ dīns
vtiusqz senatusconsulti placu
it. exploso senatus consulto
pegasiano. qd postea sup
uenit. omez aūctatē trebel
liano sena. cōsulto p̃stare.
vt ex eo fideicōmissarie
hereditates restituātur si-
ue hēat hēs ex volūtate te
statoris quartā. siue plus.
siue minus. siue nil penitus.
ut tūc qn̄ vel nihil. vel mi-
nus quarta apud eum re-
manet. liceat ei vel quartā
vel qd deest ex nra aūcte
retinē. vel repetē solutū. q̃
ex trebellião senatus consul-
to p rata porcōne actōibz
tā in hēdem q̃ in fideicō-
missariū exptēnbz. Si vēo
totā hereditatē restituerit
sponte. oes hēditarie acti
ones fideicōmissario. et ad
uersus eū exptūt. ¶ Sed
etiā id qd p̃cipuū pegasia-
ni senatus consulti fuerat. ut
qn̄ recusabat hēs sep̃tus
sibi data hēditatē adire.
necitas ei imponētur tota
hēditatē volēti omissario
restituē. et omes ad eū et
ōtra eū trahre actōnes. et
hoc trāsponimus ad se. cō-
trebellianū. ut ex hoc solo
necitas heredi imponat. si
ipo nolēte adire fideicōmis
sarius deficerat restitui si-
bi hēditatē. nullo nec dā-
no. nec omodo apud here-
dē remanēte. ¶ Nichil aūt
interest vtrū aliqs ex asse
heres mstitutus. aut totā
hēditatē ā p pte restituē
rogat. an ex pte heres m-
stitutus. aut totā eā ptē ā
ptē ptis restituē rogatur.
Nam et hoc casu eadem
obseruari p̃cipimus. q̃ in to-
tius hēditatis restōe dixi-
mus. ¶ Si qs vna aliq
re deducta siue p̃cepta. q̃
quartā ōtinet. veluti fundo
vel alia re. rogatus sit re-
stituē hēditatē. sili modo
ex trebelliano senatus cō-
sulto restitucō fiat. pīmde
ac si q̃rta pte retēta. ro ga-
tus essz reliquā hēditatē
restituē. ¶ Sz illud intest
qd alto casu. i. cū deducta
siue p̃cepta aliqua re siue
pecunia. restituitur hēditas
in solidū. ex eo senatusco-
sulto actōes trāsferūtur. et
res q̃ remanet apud here-
dem. sme vllo onē hēdita-
rio apud eū manet q̃si ex
legato ei acquisita. altēo
vero casu. i. cū quarta pte
retenta. rogatur heres re-
stituē hereditatē. et restitui
it. scandūtur actōes a pro
dodrāte quidē trāsferūtur
ad fideicōmissariū. p qua-
drante remanēt apud hē-
dem. quētiā. hz vna re aliq
deducta ā p̃cepta. restituē
aliquis hēditatē rogat?
est. in qua maxīa p̃s here-
ditatis ōtineat. eque in so-
lidū trāsferūtur actōnes.
et secū deliberare dz is cui
restituitur hereditas. an

g Nichil diximus.
vt. s. e. §. si qz postu-
lacōnes. et ꝓx. §. Et
nō qd iuris ē in toto
quo ad totū. idez est
in pte quo ad ptem.
vt. ff. de acquir. hr. si
fuus. et. ff. de vsuf. q̃
sent. in pri. ar. ōtra. ff.
de euict. ex nulle.
h Si quis quartā.
vel etiā minus q̃rta. si
ēn agitur ad supple-
mētuz. vel retinebit.
vt. ff. e. l. i. §. si heres
ex p̃cepto. in fi.
i Remanet. facit
. C. de hē. mstī. quoc.
k Actōnes. scz cre-
dito ꝛ. qd dic. ut. s. e.
. §. si quia. in fi. Ac.

l. Preterea licet. id est quauis. Accursius. florentinus
m Rogare. in codicillis. Accurs. florent.
n Restituat. ideo potest ab hijs fideico. relinquere. qm sua spōte relinquere legitimaz hereditatē vidēt nō mstituēdo alīū. ut. C. de inū. co. l. cōficiūtur. ¶. i. Accur.
o Valeant. ſ quo iure hoc ē verū. antiq nō. ut. ff. de l. j. l. i. Iterz nouo nō. ut. C. ōnia. de l. ij. dic g antiquiori iure locū habere qd ſ ōr. vel dic q dicta. l. de l. j. ſm noua iura loquitur. ſm q equipata fuit legata fideicōmissis. ut. s. de l. ſ non vsqz. Accurs.
p Eum restituat. et eni qntuz honoratur et honorari pt. ut q. t. i. ¶. ſ solū. ſ nūquid qrtam retinebit. Rn. q. t. i. ¶. hoc solū. h. Accursius. florent.

expediat sibi restitui. ¶ Eadem scz intuemur. et si duabus plibusue deductis perceptisue rebo. restituē hereditatē rogatus sit. ¶ Sed si certa sūma deducta perceptaue. q qrtā vel maxiam ptē etiā hereditatis obtinet. rogatus sit aliquis hereditatē restituē. idē iuris ē. ¶ Que autē diximus de eo qui ex asse institutus ē. eadē transferimus et ad eū qui ex pte heres scptus est. ¶ Preterea intestatus qz moriturus pt rogaē eū ad quē bona sua vel limo iure vel honorario pinere intelligit. ut hēditatē suā totā. p tē we eius. aut rem aliquā. veluti fundū. hoiez pecuniā alicui restituat. cū alio qn legata nisi ex testō nō valeāt. ¶ Eū qz cui aliquid restituēt. pt rogaē ut rursū alij totū. aut ptē. vel etiā aliquid aliud restituat ¶ Et q prima fideicōmissorz cunabula a fide heredō pendēt. et tā nomē qp ſ̄bazz accepēt. Ideo diuus augustus ad necitatez iuris eaō traxit nup. et nos eūdē principē imitare ostēdētes. ex fco qd tribunianus vir excelsus. et questor sacri palacij suggessit. ostōez fecimus. p quā disposuim? si testator fidei heredis sui omisit. ut vel hēditatē. vel spēale fideicōmissiz restitueret. et neqz ex scptura. neqz ex quīqz testiū numēo. qui in fideicōmissis limis esse nosciē. possit res manifestari. ſ vel pauiorez qp quīqz vel nemo penitus testis inueneit. tūc siue pat heredis. siue alius quicūz sit qui fidez hēdis eligit. et ab eo restitui aliqd voluerit. si heres pfidia tētus adimplere fidē recusat. negando rē ita esse subsecutam. si fideicōmissarius iusiurandū ei detulerit. cū prius ipe de calūnia iurauerit. ncēe eū hrē vel iusiurandū subire. qd nl tle a testatore audiuit. vel recusantez ad fideicōmissi vel vniuersitatis. vel spēalis solucōz coartari. ne depeat vltia volūtas testatoris fidei heredis omissa. ¶ Eadē obseruari censuimus. et si a legatario vel fideicōmissario aliquid siliter relictum sit. ¶ Qd si is a quo relictū ōr postqp negauerat obiteat

q Sed qnomē. nō nomē osequēs rei. ut. s. de bona. ēt alind.
r Detraxit. hec iura sūt. s. e. in pnci.
s. Ex facto. id est ex questiōe de facto.
t Constitucōez. ut. C. de fideicō. l. fi.
u Legitimus. nota testes qnqz in codicill. necessarios esse. ut. C. de codicill. l. fi. ¶. fi. et de fideicō. l. fi. ibi sed sme. v. et cetera.

x Habere. sed nūquid hodie cotrigitur hoc. cū nulli deferatur iuro. ut. C. de inū. l. fi. et. l. gnaliter. ¶. sm aūt. Rn. nō. qz hec est posterior iustiniani. ut. C. de fideico. l. fi. et. ita est iste specialis casus in quo quis cōpellitur iurare. Accursius. florēn.
y Iurauit. nam in omi casu eāt olim iuramēdū. et in omi capso ut. C. de inū calūp. l. i. in pnci. hodie sufficit semel iurare. ut in aūt. de hijs q ingre. ad ap. ¶. fi.
z Coartari. nō ppter cōtumatiā nō iuratis eū cōtempnari. ut. C. de inū calūp. l. ij. ¶. fi Accursius. florentīn.
a Eadez. scz vt cōpellatur iurare vel soluere. Accur.
b Qd si. diximqn cōtumax fuit nō iurando. nunc qn iurauit et p sacramētum fuit cōfessus. vel etiā aliter qz iuret. sed pus negauerat. ut in. fi. h. ūius ti. dicemus statim. Accur. flor.

nota q defens alei iura tū pzinq iurāc dz q nō iurat hēres hēr fiat. ut. l. iusiurandū. ff. de iur. iur. et l. hēr. vbi. fi. ¶. de iur. iur. ¶ Nota hic q adore nō pbi. iur. nō abolit. / ff. repetit. hic iura iuriū / sit preferre pluriū q̄ deceat. ut hēr. iur. fiat. vb. Dnr. poluerz iura. qd nō ff. iūr. ff. qp ē dnr. ē. de legat.

quiꝫ aliquid a se relictuꝫ esse. ꝫ ad legis subtilitatē decurrat. oino soluē cogēdus ē.

De singlis rebꝫ p fideicōmissuꝫ relictis.

Potest autē quis etiā singlares res p fideicōmissum relinquē. veluti fundū. hoiem. vestē. argētū. pecuniā numeratā. vel etiā ipm heredē rogaē ut alicui restituat vel legatariū. q̄uis a legatario legari nō possit. ¶ Potest aūt nō soluꝫ ꝓprias res testatoꝫ p fideicōmissum relinquē. ꝫ hēdis ā legatariꝫ. aut fideicōmissariꝫ. ā cuiusꝫ libꝫ alterius. Itaqꝫ ꝛ legatarius ꝛ fideicōmissarius nō solū de ea re rogari pt. ut eaꝫ alicui restituat q̄ ei relicta sit. ꝫ eē de alia. siue ipiusꝫ siue aliena sit. ¶ Hoc solū obseruandū ē. ne plusꝫ quisq̄ rogetur alicui restituere q̄ ipe ex testō cepit. Nā qd amplius ē inutiliꝫ relinquitur. ¶ Cū aūt aliena res p fideicōmissuꝫ reliquit. necē ē ei qui rogatusꝫ ē. aut ipam redimē ꝛ pstare. ā estimacōꝫ eius soluē.

¶ Libtas q̄ suo p fideicōmissum dari pt. ut heres eū rogeē maūmittē. uel legatarius vel fideicōmissarius. Nec intēst vtrū de suo ꝓprio suo testatoꝫ rogetur an de eo qui ipius hēdis aut legatarij vel etiā extranei sit. Itaqꝫ ꝛ alienus suꝰ redimiꝫ manumittī dꝫ. q̄ si dns eū nō vēdat. si modo nichil ex iudicio eius qui relinquit libertatē recepit. nō statī extīguitur fideicōmissaia libtas. ꝫ differtur. q̄ possit tpe ꝓcedēte vbicūq̄ occasio sui redimēdi fuerit pstari libtas. ¶ Qui autē ex fideicōmissi cā manumittit. nō testatoris fit libtus. etiā si testatoris suus sit. ꝫ eius q̄ maūmittit. At is qui dircō testamto lib ēē iubet. ipius testatoris libtus fit. q̄ etiā orcinꝰ appellat. nec alius vllus ex dircō testō libtatē hre pt. q̄ qui vtroqꝫ tēpe testatoris fuerit. et quo facēt testm. et quo moreretur.

¶ Dircā aūt libtas tūc dari

a Subtilitatē. que est vt exquo ē wlūtas non solēms. non valeāt ea q̄ facta sūt. ut. C. de fideicō. l. si veritas. et. C. de testamētis non dubiū. ¶. illud.

b Soluē cogēdus. ꝫ quō sicut ꝛ vtiliter. qd esse nō dꝫ. ut. C. de fideicō. l. si veritas. q̄ est ꝛtra. So. quidam dicūt q̄ vbi solēmter testari wlūt ꝛ nō fecit. habeat locū lex ꝛtraria. alias si nolūt testari solēmter. hēat locū qd hic dr. ut ar. ff. de codicill. l. i. sed hec falsa ē. q̄ et hic de testatore loq̄tur q̄ solēmter facē vt ibi. si testatoꝫ. et sīd. hredis. Alij vt. b. dicebāt esse distinguēdū. an dicat heres non est wꝫ tibi legatū esse. in quo cāu cogiē. ꝓbaē esse wꝫ et solēne eo saluo. ut si deferatur sacrm inret. an dicat. nō pt petere q̄ē minus solēne. in quo casu cogeretur vt hic. ꝫ ꝗ nō valꝫ q̄ fm ꝗ expediret ei negare. qd esse nō dbꝫ. vt. ff. de tri. illd. ¶. pedic. q̄ fm Io. an ab initio ꝛsideratur relictū. et tūc nō teneē ex nō solēmi wlūtate. ut in. l. illa ꝛtraria. aut negauit. ꝫ postea fuit p sacrm vel p ꝓbacōes ꝛuicta. vel delato iuramēto ꝛsideratur ēlictū. tūc iurare ꝛpellitur. vt ita rōne sui mēdacij teneat. ut hic. et ar. m aut. de triē. et se. ¶. studiū. et. ¶. ad hoc.

c De rebꝫ singlis. de fideicō. gnalibꝫ. s. t. i. dixit. nūc de spālibꝫ dicit. Accurs.

Potest singulares. non solū gnalr. ut. s. t. i. Accursius. flor ent.

e Vel legatariuꝫ. scꝫ rogare vt aliquid alicui restituat.

f Non possit. antiquo iure inspecto. sed nouo iure aliter est. nam pt a quolibꝫ qui ꝛmodū quocūq̄ mō hꝫ legari. et fideicōmitti. ut. C. ꝛnia. vel. l. i. ¶. fi. et hoc statim subiciit.

g Alterius. refert tn an leget rem exnei an heredis. ꝓmo casu distinguitur. an seiuerit alienā. vel credidit suā. Secō non. vt. s. vel. ¶. q̄ aūt. et. ff. vel. ij. l. vnū ex familia. ¶. si rem. ac.

h Ipius. scꝫ legatarij. plane. ij. ¶. fi. et. l. videndu. et. ff.

i Inutiliter. fac. s. vel. j. vel. iij. l. i. ¶. sciendu. et. l. iij. ¶. iul. et. l. legatarius. Sꝫ ꝛtra. m dicta. l. plane. ¶. si cui. sed ibi stetit p legatariū. quominus meliorē accepit. vel melior vidr ēē quē elegerit. scꝫ deteriorē elegerit. ut arꝫ. de acē. ¶. ꝓterea. Itꝫ ar. cōtra. ff. vel. ij. imperator. ¶. i. ibi enī vero. ꝛc. Sed hoc qd hic dr intellige qn in quātitate legatur alicui. et in quantitate oneratur. ibi aūt qn q̄ntitas datur ꝛ in specie gūatur. quo casu tātuꝫ vidr estimasse spēm suā legatarius accipiēdo q̄ntitatem. ut ex eadē lege colligitur. Itē ꝛtra. ff. ad. l. fal. sed ꝛ si non suus. in pn̄. ꝫ ꝛ ibi eod mō. ꝫ. q̄ q̄ntitas erat legata. et onus eāt positū in faciēdo. Sꝫ cū q̄ntitas legatur ꝛ in q̄ntitate gūatur. sicut hic loquitur. nūquid q̄rtam inē fal. pt oneratus retinere. siue sit legatarius siue fideicō. qui sit grauatus. quidā q̄ sic. ut. ff. ad. l. fal. pēnales. ¶. fi. Nos cōtra. ut in. e. t. lex fal. si meer. ¶. nūquā. et de vul. sub. cōheredi. ¶. cū filie. ac.

k Cū aūt libtas exnei. scꝫ etiā credidit suū. vt. ff. de fideicō. lib. paulus rndit. ij. et. l. alieno. in pn̄. sed in pecuniario legato distinguitur. seuerit vel ignorauerit rem alienaꝫ. ut. s. vel. ¶. q̄ aūt. et. ¶. nō solum. Accursius. flore.

l Non vendat. vel etiaꝫ si vendat vltra iustū pcium vendere vult. nā tūc pmde est ac si non vendat. ut. ff. de. l. iij. nō dubiuꝫ. ¶. fi. Accurs. flore.

m Sed modo. ime posicio est.

n Nichil. si enī aliquid etiā modicū relinquitur alicui vt vendat. et ille legatū accepit. ꝛpellitur vendē. ut hic. et. C. de fideicō. hē. veteri. et. l. si rem donatā. et. C. ad. l. fal. si ea cuius suuꝫ.

o Recepit. scꝫ domīus istius.

p Differtur. qd differtur nō aufertur. sic. ff. de iurd. cū furiosus. Ar. ꝛtra. C. de mōsti. tes. sanctimus. ¶. fi. et. ff. de vsufr. si vsufrct. Itē nō q̄ inspicitur qd euenire pt. sic. ff. iurisdic. o. iurd. si id. ¶. fi. et. ff. de adim. le. l. seruo.

q Manumittit. id est heredis vel legatarij. vel fideicō. ac.

r Et orcinus. sic dictus. ab orco. id est manūmissus ab eo q̄ tendit ad orcū. i. infernū. vel ab orto qd est rectū. vnde ortiuus id est directe manumissus. vel ab orto id est capio. nam ꝛ inde archiortus q̄ multa capiūt in testamto in quo multa fiunt.

s Ex suo. nō exspectata mau̅missione ab alio facienda.
t Testam̄to. vel etiā codicillis testam̄to confirmatis. ut. ff. de ma. test. libertas. Accur. florent.
u Competere. que cōpetit hēditate adita. etiā ab vno ex plibus hēdibz. ut. ff. de ma. test. l. testm̄. ¶. testamētum. Ac.
x Verba maxime. ideo hoc dicit. quia q̄ buscūqz v̄ bis relinqui possunt. ut. s. de lin pn̄. siue directis siue p̄ca rijs. ut. C. o̅nia. dele. om̄e v̄bū. et fac. ff. ad trebel. l. secuola.
y De codicillis. qz testā 7 eoz accidētia dicta sūt. nūc de codicillis. de pua vel de minima scpta volūtate. nam ideo codicilli dicūtur. qm breuiori cartula vel codice q̄ testm̄ fiebāt. et solum in eis fideicōmissa relinquebātur. et tales fūt ad testm̄. qualis ē scapha ad nauē. sed nūquid hm̄ h̄ p̄nt fieri sme scp̄tura. quidam dicūt q̄ nō. sz tn̄ dico etiā sme scriptura hodie fieri. lez forte olim

Ante confirmatos. hic nota. q̄ quatuor modis codicilli conficiuntur. aut enim futuro confirmantur. veluti testamento prius facto. in quo dictum est. quicquid dixero in codicillis valere volo. et postea codicilli facti sūt. aut in p̄teritū. veluti codicilli p̄us facti testamēto facto postea confirmati sunt. Et hij duo casus fūt. C. e. sme micio. Tertio fūt cū testamēto. veluti cū testator qui testam̄tuz implere nequiuerit. addiderit vt vim codicillorum haberet. ut. C. e. l. fi. ¶. illud plane. ibi vt ille. 7c. Quarto sme testam̄to. sez ab intestato. ut. ff. e. cōficiūtur. et 7. e. ¶. nō tātū. et. C. e. non id circo. hic aūt fuerūt cōfirmati vel ante vel post.
a Augusto. cui aliquid relinquebatur.
b Eius. s. augusti.
c Non debebat. q̄ legata nō debebātur nisi ex testam̄to. iure antiquo vt diximus. s. t. ij. ¶. pterea.
d Non possit. ꝓter impotētiam facti. ut q̄ nō habz tot testes. qui testam̄to ꝛficiēdo sufficiebant. secus si ꝓter impotētiā iuris vt. ff. e. l. diuus. ¶. codicillos. q̄ est cōtra. et ꝓbatur hic solucō. ff. e. cōficiūtur. ¶. codicilli. Accursius.

vidz. cū non ab alio fuuz mau̅mitti rogat. sed velut ex suo testō ei ꝓpte vult.
¶ Verba aūt fideicōmissorū hic maxime in vsu habētur. peto. rogo. volo. mando. fidei tue omitto. q̄ p̄m de firma sūt atz si o̅nia in vnū ꝓgesta eēnt. De codicillis.
Ante augusti tpa ostat codicillorz ius in vsu nō fuisse. sz primus lucius lentulus ex cuius psona etiā fideicōmissa ceperunt. codicillos introduxit. Sā cū decederet in affrica scp̄sit codicillos testō ꝛfirmātos. q̄bz ab augusto petiit p̄ fideicōmissum ut facēt aliquid.

Et cū diuus augustus voluntatē eius implesz. dimeceps reliqui eius aūctem secuti. fideicōmissa prestabāt. et filia lentuli legata q̄ iure non debebat soluit.
¶ Dicitur autē augustus ꝓuocasse sapiētes viros. inter quos trebatiū q̄z cuius aūctas maxima erat. et quesisse. an posset recipi hoc. nec absonās a iuris rōne. codicillorz vsus est. et trebatiū suasisse augusto. q̄ dicēt vtilissmū. ne cessariū hoc ciuibz esse ꝓpt magnas 7 lōgas pegnacōnes q̄ apud veteres fuissent. ubi si quis testamentū facere non posz. tamen

Am scriptis tm̄ fierent. vt. C. de bonis li. l. fi. in princi. Ac.

a Non tñ confirmatur. sed expressim. vel etiã si quoquo indicio retineatur ꝓma voluntas. vt. ff. e. añ testamti tabulas. ſm Jo. Cõtra. nam siue ante siue post fiãt. semp videtur ꝛfirmati. vt hic ꝛ stati. et. ff. e. siquis tamẽ. C. fi. et. l. ab intestato. ac.

b Codicillis neq; dari. directo sed per fideicõmissum. siue ab eo quẽ ꝓpus fecerat heredem. siue a legatarijs bñ ꝓt relinqui. ut. ff. e. l. i. C. fi. et. C. e. hereditatẽ. et J. ꝓx. C.

c Confundãtur. id est ne iste due volũtates sic misceãtur. vt vna ab altera discerni non possit. nã si idẽ significaret. quare diuersa noia darentur. vt. C. e. si idem.

d Scribi. sed vt de iure valeant.

e Directo relinquitur. sed qua act. hæ hereditas. vel etiã alia in codicillis peteretur. Rñ quidã. petiõne ex. l. ut. ff. de ꝛd. ex. l. l. i. vel die vtili act. i. ex testõ. cum ad instar testamti codicilli sint mũti. ut. ff. e. l. ij. C. i.

f Constituto. sed in testato. Accursius. florentiñ.

g Adicere. cui ꝛ dicõm adiecte necesse paré nõ habz. sed in eius cõdicõms defectum de adempcõne hereditatis cogitasse videtur. vt. ff. de cõdi. insti. l. pnlt. in fi. sed forte in vanũ cogitauit. vt ibi dixi. Accursius. florentinus.

h Directo. si tñ substituerit viꝰ: rogasse ꝓ fideicõ. ut restituat. ut. ff. ad tre. l. seruola. Accur. florent.

i Codicillos plures ꝓt. vt etiã omes valeãt. nisi cõtrariã cõtineãt volũtatem. vt. C. e. l. cũ ponas. aliud in testamtis. ut. s. q̃bz. mo. tes. infir. C. posteriore. et facit. ff. e. diuus. C. i.

k Et nullam. sed de illis quatuor que in testamto desiderãtur. vel vij. testiuz. vel sigillorũ. vel q̃ sua manu scribantur. vel q̃ subscribãtur testes. ut. s. de testis. C. i. si quidam solẽmitates et hic desiderãtur. ut sint quũq; testes. ut diximus. s. t. ij. C. fi. Accurs. florentinus.

l De hereditatibz q̃ ab intestato deferuntur. hæc Rica est grãalis ad omes seqntes ti. vsq; ad titulũ. de bo. poss. vbi mixtim tractabit ex testamto ⁊ ab intestato. sed textus huius. t. loquitur tãtum de suis hereditibz. et sic alias. ff. si certũ. pe. et de rebz cre. vbi tractat de mutuo in specie tñ. Ac.

codicillos possz. ¶ Post q̃ tpa cũ labeo codicillos fecisz. iam nemm dubiũ eãt quin codicilli iure optimo admitterẽtur. Nõ solũ aũt testamẽto facto ꝓt quis codicillos facẽ. sz intestatus quis decedẽs fideicõmittẽ codicillis ꝓt. ¶ Sz cũ ante testm fcm codicilli facti erãt. papinianus ait. nõ aliter vires hrẽ q̃ si speciali postea volũtate firmẽtur. Sz diui fratres seuerus ⁊ ãtoninus rescripserũt ex hijs codicillis qui testm ꝓcedũt. posse fideicõmissum peti. si appareat eũ qui testm fecit a volũtate quã in codicillis expresserat non recessisse.

¶ Codicillis autem hereditas neq; dari neq; adimi ꝓt. ne ꝛfundatur ius testamentorũ ⁊ codicillorũ. et ideo nec exhẽdatio scribi potest. ¶ Directõ autẽ hereditas codicillis neq; dari neq; adimi ꝓt. Nã ꝓ fideicõmissum hẽditas codicillis iure relinquitur. nec cõditionẽ heredi instituto codicillis adicẽ. neq; substituere directo potest.

¶ Codicillos autẽ et plures quis facere potest. et nullã solẽmitatẽ ordinacõms desiderãt. Expl. liber

Intestatus fecit. uel qz nō vult. uel qz nō pt. ut pupillus. furiosus. lez hij mpropē intestati dicūtur esse et si uellēt testari non possunt. ut. ff. de suis. et. le. l. i. m pñ. aut nō.

b Et fecit. qz caruit solēnitate testiū. uel nō habuit testamēti factionē. et fecit. gacōe uel agnacōe postumi. ut. s. q̄bz mo.

c Ruptuz. arro. t. infir. i. ff. et nō q̄ nō ē p omia idez qn rūpitur legatū. ut ex codicillis. nō valeat ut. C. de codicil. l. i. sic. ut. s. de fideicō. hē. C. pterea. et. ff. de iuē. codicillorz. si quis tn. in fi. i. ff. et. l. abintestato. et. s. t. i. C. nō tn.

d Irritū ue. ut per capi. di. testatoris. ut. s. quibz mo. te. infirmet. C. nō tn. et fac. ff. de ꝓb. sig. intestatus. ac.

e Extitit. fuit z alij duo modi ut p q̄rela vel p otra tabulas testamto reiso. ut. C. de collac. ut liberis.

f Sup diximus. s. de hre. q̄li. et dif. C. sui.

g Fuerūt. Ite aliō ē ncē. ut nemo eos pcedat ut ibidē dz. ut. s. de hē. q̄li. et diff. C. sui.

h Filio nato. aliud si ex filia. ut. s. de papo. C. filius.

i Pronatus. id ē pcul a me natus. qz m q̄rto gdu ē mihi. qui vocat abnepos. ut. j. de gdibz. C. iij. vel dic opositiuz pom p simplici. i. natū uel natā. et sic pone p nepote pdeō. vel dic melius. loquitur de oibz descendētibz ulteioribz et ideo dicit pnatus. qusqz infinitū succedūt. ut in aut. de hre. et fal. ab intest. C. i. et sic ꝓpe pomē pnatus id ē pcul. natus.

k Nec intest natu rales. id ē legitimi.

l. Adoptiui. quo ad hz ut sui dicāt. nisi emācipati fuerint. tūc enim intest cū naturales emācipati iuē ptorio succedūt. adoptiui nō. ut. ff. e. l. i. C. suos. et. j. e. C. minus. m Quibz. s. suis hēdibz.

n Curijs. erat enim curia siue corpus in q̄libz ciuitate. que curia indigebat officialibz. ut negocia expediretur. ut in aut. de defen. ci. C. nulla in fi. col. iij. vñ q̄cūqz vellet naturalē suū filiuz dare illi curie. uel ipemet filius post mortē pris se offerre non exstantibz legitis. uel pater testamento illud dicat. legitimus fiebat. ut in aut. quibz mo. na. eff. C. quod vero. et. C. si quis igitur. sic fit remissio pccoz hijs qui vadūt ultra mare. ac.

o Secōm diualiū. id ē principū id est theodosij z leonis. ut. C. de na. li. si quis. et. l. quomā. Accursius florentinus.

p Necnō. eos. scz necē est, ꝓnumerati inter suos. ac.

q Cōstitucōes. C. de na. li. cū quis. et. l. nuper. ac.

r Sbstulerit. id ē habuerit. ac.

s Instrā. in quibz otineatur ma trimoniū inter ticiū z btaz esse otractū. et vtē datam esse. q̄ instrumta vtalia uel nupcialia dicūtur. et sine hijs duobz. scz scptura z vtē dixit. p. nō valē mrimoniū. qz lex plimq̄z de hijs dicit tali casu ut hic. et. s. de nupē. C. nō aliaſ. ut. ff. ō reiuē. nup. nos dicimꝰ valē mrimoniuz. ut. C. de nup. si vicinus. et i aut. de nup. C. nupcias. hz nō fiei liberos legitos. ut in aut. de tri. et se. C. fi. col. iij.

t Prestiterūt. scilz pm. nam z ob hz retinēt q̄dazpius cōcubinas ut expiātur an ex eis possint filios habē. ut postea aciapiant eos in vxores. uel repellāt. q̄ scz ut repellantur. in vxore ꝓhibitū ē. ut in aut. quibz mo. na. eff. leg. C. qm. col. vij.

u Censuimus. q̄ di. nō solū si nascantur postea z vinat cū primis siue nō nascātur aliqui siue etiā si nascātur aliqui z moriātur. ut. C. de na. li. nuper. et nō q̄ si etiā legitos habeat ex uxore quōdaz tn hre valēt z siue ex libera siue ex libta siue sua quā postea mau miserit z in vxorē duxerit hre buātur. ut in aut. de intestati. nupē. C. fi. et in aut. de ten. et se. C. fi. et in aut. de filijs an to. instituatis p totū. ti. accursius.

x Ista deficerit. hz nūquid filius prēdit nepotem ex altero filio vno gdu. ut j. ō gra. eo g. C. i. si gradu. et. C. ij. et tn non excludit. ut j. e. C. cū filius. hz n. non videtur pcedere. cū sui pris locū obtineat. ut i dcō. C. e.

y Emācipacōe. uel capitis diminucōe maxia uel media. non aut captitate. ut. s. q̄bz mo. ius pa. po. sol. C. si ab hostibz. et. ff.

z Nam si p id tpus. otra j. e. C. cū aut. q̄ri. e. l. i. C. si filius. tur in pnci. so. ut j. t. i. C. primus. ac.

a Quis. uel uti auus. b Eius. scz aui. ac.

c Ex eo. scz auo. omes liberi appellētur lez post trinepotem

d Personis. tam imprope. ut. ff. de gdibz. l. mē ofultus. C. pentes. et. ff. de ꝓb. sig. l. liberoz. tur pnatis. quociēs de eoz

e Postumi heredes. cū habeā comodis q̄ritur. ut. ff. de sta.

Incip lib. iij. de hēditatibz q̄ ab intestato deferuntur.

Intestatus decedit qui aut oīno testamētuz non fecit. aut nō iure fecit. aut id qd fecerat rūptū irritū ue fcm ē. aut si ex eo nemo heres institutus ē. ¶ Intestatorz aūt hereditates ex lege. xij. tabularz pmū ad suos heredes pinent ¶ Sui aūt heredes estimātur vt sup diximus qui in potestate morientis fuerint. veluti filius filiaue. nepos neptisue. ex filio pnepos pneptisue. ex nepote ex filio nato. pnatus pnataue. Nec interest uterū naturales sint liberi an adoptiui. ¶ Quibz cōnumerari ncē est etiam eos qui ex legitis mrimonijs non sūt pgeniti. curijs tn ciuitatū dati fm diualiuz ostitucōz q̄ sup hijs positi sūt tenorē. hēdū suorz iura nāciscūtur. Necnō eos quos nostre amplexe sūt ostōnes. p quas iussimꝰ ut si quis mulierem in suo otubernio copulauerit nō ab licio affcōne maritali eā tn cū qua poterat habere oiugiū. et ex ea liberos substulerit postea vero affectōne pcedēte. et nuptialia iura z instrumta cū ea fecerit. et filios vel filias habuerit. nō solū eos liberos qui post dotem editi sūt iustos dicimus z in potestate esse patris. sed eē anteriores. quibz et hijs qui postea nati sūt occasionē legitimi nominis pstiterūt. quod obtinere censumus et si nō pgeniti fuerint post dotale mstrm cōfectū liberi vel etiā nati ab hac luce fuerūt subtracti. ¶ Ita demū tn nepos neptisue pnepos pneptisue filiorū heredū numēo sūt si pcedens psona deficerit in potestate pārētis esse. siue morte id acciderit. siue alia rōne. veluti emācipatione. Nam si id p tēpus quo quis moritur filius in ptāte eius esset. nepos ex eo suus heres esse non pt idqz incetteris deinceps liberorz psonis dcm intelligimus. ¶ Postumiqz qui si viuo pārente nati essent

mā. c. tūm

de suis

ho. qui in vtero. et nō q postumus dr ꝓprie qui post humacōem
pris nascat. et dr etiā improprie. ille qui facto testamēto nascat.
ut. ff. de iniusto. r. te. l. iij. ¶. i.
a Grantes. et iniuti. et sta
b Heredes. s. sui. alias ee nō m
c Acquiri potest. sic
. ff. de act. et obli. si a
furioso. et. ff. si cer.
peta. l. si a furioso. ac.
d Quasi. hoc ideo
qm corpalibz dr ꝓpe
tinuaco. si dniū est
incorpale. Sed reprobo
qr et possessio est res
corpalis. et tn vna cū
alia ꝛtinuatur. ut. ff.
de acquir. pos. pō. ¶. p
terea. et. ¶. in totis. et
. ¶. si missa et. ¶. si et le
gata. et. ¶. pulc. dic
g impropre fieri cōti
nuacōnē. qm inter diū
sa. nō eadē. fieri dbz.
si pr ⁊ filius vnuz fi
ctione iur fit. ut C. de
impu. et al. sb. l. fi. ¶. fi.
e In pupillis. alias
si ē hēditas exnei. et
nō patris tutoris auc
toitas. et pupilli act?
necessius est misi sit in
fans. quo casu suffic
tutor. ut. C. de iur. de
li. potuit. et. l. si infan
ti. ¶. pente. et. ff. de tu.
et cu. da. ab hjs. l. im
f. Interdū. pubi.
sic. ff. de suis ⁊ le. l. i.
¶. interdum. ac.
g Suus. ff. de testa.
lex cor. in fi. ꝛtra. so.
ibi nō fuit reuersus si
hic sic. accur.
h Postliminij. qd
fmgit eū sp in ciuita
te fuisse. ut. s. qbz mo
ius. pa. po. sol. ¶. si
ab hostibus. ac.
i Post mortē. nō
quod delicta tnsire ee
hēdes etiā lit. nō dr.
ut lese maiestatis in
duobz casibz. qn quis
ꝛtra principē vel rē pu
fuit molitus. alias nō.
ut. ff. ad. l. iul. ma. l. fi.
et hjs duobz casibz
hic tn loquitur. Item de reditus ⁊ peculatus ⁊ repetundarum. ut
. ff. ad. l. iul. repe. l. fi. Item apostatatus. ut. C. de apos. l. ij. et. l.
apostatarū. in fi. ac. quedā etiā nō tnseunt lite cō. ut omia alia
publica. ut. ff. de accusa. ex iudicōr. alia ꝛtestata lite tnseunt
al. non. ut omia puata delicta. ut. C. de delic. defunc. l. i. et. j. de
ꝓpe. et tem. act. ¶. non autē. accursius.
k Perduellionis. ideo dicit pduellionis. qr pduellū fiebat
certamē. si aliquis criminis huius reus dicebat. qd aliud in
ipm principē vel rem publicaz fuissi molitus fm. p. et pt dici hoc
et defendi qr fm iura rōna videtur posse fieri debere pugna. et
fit ar. aliq. ut. ff. ad. l. acquil. qua act. ¶. si quis in colluct. ut. ff.
de re iu. ꝛmod. et. ff. de hjs q no. infa. athlete. et. C. de athletis.
. l. i. et C. que res. pig. ob. pos. spem. et. ff. de donac. donacōes. in
fi. hjs enim legibz habetur mētio de tali pugna. q non fieret misi
de iure essi. vel dic per
duellionis id ē hostis
inimicis. nā pduelles
hostes dicūtur. ut. ff.
de ꝛb. sig. quod nos.
l. Memoria. nā ip
se cū sit mortuus nō
pt dānari misi a deo.
ut. ff. que sententie
sine ap. re. l. p.
m Dampnata. hoc
scz modo. pnūcio cō
tra impiū lucriū fecis
se. et ideo bona in fis
cū inferri. nā p hēme
moria dāpnat. et in
famia q dazz defunct?
afficitur. ut. s. q ma
nu. non pos. ¶. i. et ex
tpe ꝛmissi delicti ali
enacōes ab eo facte
nō valebūt. ut. C. ad
. l. iul. ma. l. pnlt. in fi.
et. ff. de donac. l. donac.
n Potest ¶. fi.
dici. scz verius.
o Desmere. scz lata
sinia. nā n non facit ipso
iure desinē heredē suū
esse tale delictum.
p Cū filius filio. se
cus si ex filia. ut j. e.
. ¶. Item vetustas. et j.
. ¶. diui. accur.
q Equū. ut in aut.
quibz mo. effi. sui. ¶.
r Vocanē. ergo
idem ē et si p bo. pos.
vocētur. ut. ff. de ꝛtra
tabu. l. i. ¶. vocātur.
si ꝛtra. ff. de ꝛtra tabu.
. l. iij. ¶. i. so. nō est cō
tra qr ibi pcedit filio
qr pris loco est ꝓpo
tatus ad nepotez. ut
. s. ¶. ita tamē.
s In stirpes. j. e. ti.
. i. ¶. hoc ee ad deduz
in fi. ꝛtra. so. ut ibi.
t Ex altero. sic j. e.
. ¶. si. sic. ff. de inoffic.
te. in pap. ¶. pinde
si ex duobz. sic et. C. de suis et le. nepotes. Accursius. floren.
u Item filijs. pmortuis ex altero nepote.
x Cū aut. eo diligēter notato qui sūt sui heredes. nūc nō quo
tpe querēdus est quis suus heres sit.
y Certū est. s. e. ¶. ita demum. ꝛtra. solue ut ibi dixi.
z Sine testamēto. quod ꝛtingit. vij. modis. ut. s. e. in pnci.
dixīmus. Accursius. florentinus.
3 Accidit. scz ut videatur quis sine testamēto decessisse.

in potestate eius futuri fo
rent sui heredes sunt.
¶ Sui aut heredes fiūt
etiā ignorātes. sed licz fu
riosi sint. hēdes sui possunt
existere. qr quibz ex caus
ignorātibz acquiritur. no
bis ex hjs causis et furio
sis acquiri potest. et stati
morte pentis quasi ꝛtinu
atur dominiū. et ideo nec tu
toris auctate opus est in
pupillis. cū etiā ignorāti
bz acquiritur suis heredi
bz hereditas. nec curato
ris assensu acquiritur furi
oso. sed ipso iure. ¶ Inter
dū aut licet in ptate parē
tis mortis tpe suus heres
nō fuit. tn suus heres pa
rēti efficitur. veluti si ab ho
stibus quis reūsus fuerit
post mortē patris sui. ius
aut postliminij hoc facit.
¶ Per cōtrariū autē hoc
euenit. ut lz quis in familia
defuncti sit mortis tēpe.
tn suus heres nō fiat. velu
ti si post mortē pater iudi
catus fuerit pduellionis
reus. ac p hoc memoria e
ius dānata fuerit. suū enim
heredē habere non potest
cū fiscus ei succedit. Sed
pt dici ipso iure esse suum
heredē. sed desmere. ¶ Cū
filius filiaue et ex altero
filio nepos neptisue exi
stāt. pariter ad hereditā
tē aui uocātur. Nec qui gr
du pximior est. vlteriorē
excludit. Equū enim esse
videt. nepotes neptesq ꝛ
patris sui locū succedere.
pari racōne et si nepos ne
ptisq ex filio sit ⁊ ex nepo
te pnepos proneptisue. si
mul vocātur. ¶ Et qr pla
cuit nepotes neptesue. Item
pnepotes pneptesue in
parētis sui locū succedere.
ouemēs esse visū est non
in capita sed in stirpes he
reditatē diuidi. ut filius
ptē dimidiam hereditatis
habeat. et ex altero filio
duo pluresue nepotes al
terā dimidiā. ¶ Item si ex
duobz filijs nepotes ne
tepsue existāt. ex altero
vnus forte aut duo. ex al
tero tres aut quatuor. ad
vnum aut duos dimidia
ps pineat. ad tres vel q
tuor altera dimidia. ¶ Cū
aut queritur. an quis suus
heres existē pt. eo tpe q
rēdū est quo certuz est ali
quem sine testō decessisse
qd accidit ⁊ testō destituto.

a Mortuo. scz exheredato nõ potuit morte ꝑuentus. ut. s. .e. ita tñ.
b Solus. scilz suus heres. accursius.
c Certũ est. scz nepotẽ suũ heredez esse cũ nullus ꝑcedat cũ. ut. s. e. C. j.
d Mortuo. ãtequã adeatur ex testamto hereditas. vnde ostat nõ trãsmitti ad filiuz. de moffi. querelaz. ꝓmmo etiã ea addita nõ trãsmittebatur olim. sed hodie otra. ut. C. de moffi. t. scimus. ad. l. si. quis filiuz. C. fi.
e Testamto. scz ab herede qui non vult adire. accursius.

Hac ratione si filius exheredatus fuerit. et extraneus heres institutus est. et filio mortuo postea certũ fuerit heredẽ institutuz ex testamto nõ fiei heredẽ. aut qꝫ noluit esse heres. ã quia nõ potuit nepos auo suo heres existere. Quia quo tpe certũ est intestatũ decessisse patrẽfa. solus inuenitur nepos. a hoc certum est. et licet post mortẽ aui natus sit. tamẽ auo viuo oceptus. mortuo patre eius posteaqꝫ deserto. aui testõ suus heres efficitur.
¶ Plane si et conceptus et natus fuerit post mortẽ aui. mortuo patre suo deserto qꝫ. aui postea testamto suus heres auo nõ existet. quia nullo iure cognacõis patrẽ sui patris tetigit. Sed nec ille est inter liberos aui. quẽ filius emãcipatus adoptauerat.
¶ Hij aũt cũ non sint sui quantũ ad hereditatez liberi. neqꝫ bonoꝝ possessionẽ petere possunt quasi ꝓximi ognati hec de suis heredibꝫ. ¶ Emãcipati aũt de emãcipat
iure ciuili. inchil iur habẽt neqꝫ enĩ sui heredes fiũt. qꝫ in potestate desierũt parẽtis esse. neqꝫ ullo alio iure ꝑ legẽ. xij. tabulaꝝ vocãtur. sed ꝑ tor naturali equitate motus. dat eis bonorũ possessiõz vnde liberi. pinde.

ac sui ptãte pẽtis tpe mortis fuissent. siue soli sint. siue cũ suis hẽdibꝫ ocurrãt.
¶ Itaqꝫ duobꝫ liberis extãtibꝫ. emãcipato et eo q̃ tpe mortis i potestate pẽtis sui fuerit. sane is quid qui in ptãte pentis fuerit solus. iure ciuili heres est et solus suus heres. Sz cũ emãcipatus bñficõ pretoris in ptẽ admittitur. euenit vt suus heres ꝑ pte heres fiat. ¶ At hij qui emãcipati a parẽte in adopcõnem se dederũt. nõ admittuntur ad bona naturalis pris quasi liberi. si modo cũ is moreretur in adoptiua familia sint. Nam viuo eo emancipati ab adoptiuo patre pinde admittuntur ad bona naturalis pris. ac si emãcipati ab ipso prẽ essent. nec unqꝫ in adoptiua familia fuissent. et ouemẽter que ad adoptiuũ prez ptinent. extraneoꝝ loco esse incipiũt. ¶ Post mortem vero naturalis patris. emancipati ab adoptiuo patre. et quãtum ad hũc adoptiuũ patrẽ ptinet eq̃ exneoꝝ loco fiũt. et quantũ ad naturalis pris bona ptinet. in chilo magis liberoꝝ gdũ nãciscãt. qõ ido placuit sic. qꝫ in iquũ erat esse in potestate pris adoptiui ad quos bona naturalis patris ptinẽt Vtrum

h Emãcipati. qꝫ bona ꝛcõ. ut. s. de hꝛ. q̃li. et diff. C. fui. et. s. .e. C. i. ibi sm aũt. ꝛ c. accursius.
i Nullo iure. scilz neqꝫ ut prom neqꝫ ut agnati. quos vocat lex. xij. ta. ut j. t. i. in pñ. et j. de succes. li. in pñ. aliud ecõtra. ut j. t. i. C. fi.
k Soli sint. scz emãcipati. accur.
l. Heredibꝫ. scz cũ alijs q̃ remanserunt in potestate.
m Dimidia. ut. ff. de v. sig. nomẽ filiaꝝ. C. porcõis. ac.
n At hij. scz vocantur emãcipati. si non omis ꝛ ꝗ sequitur. at hij. ꝛ c. accur.
o Adopcõez. id ẽ arrogacõnem.
p Nõ admittũtur. ff. de otra ta. l. iij. C. si quis filio. Cõtra. So. ibi nõ valuit adopcõ sm Io. si hic valuit. uel distingue. an dẽ exneo ut hic. an dẽ in adopcõe nepos ex filio emãcipato patri eiusdẽ ut ibi. ar. s. de adopẽ. C. si hodie. Ieẽ. C. de adopẽ. l. pnsit. C. si siquid. q̃ est otra So. illã intelligẽ. ut j. e. C. admonendi.
q Cũ is. scz pater naturalis. ac.
r Viuo eo. scz pri naturali.
s Ab ipo. s. prẽ filij.
t Fuissent. ut. s. de exh. li. C. emãcipatos.
u Exneoꝝ. si autẽ morte pris adoptiui facti essent sui iuris durat agnacõis ius inter eos. i. inter adoptiuũ ꝛ filiũ filiũ adoptãtis nõ emãcipatũ. ut sibi succedant. ut. ff. de gra. og. filiũ naturale. et. ff. vn og. l. i. C. cognacões. et de adopẽ. l. an pnsit.
x Eius. id est naturalis patris. ac.
y Adoptiui. post emãcipacõez nõ ꝑ us. ut. s. e. C. nec interest.

f. Tetigit. nec enĩ fuit proximus cognatus ei. scilicz quo viuo nondũ ammal erat. ut. ff. vn cog. l. .i. C. si quis ꝓximus. si nũquid hodie ꝑ aut. succedit. ut in aut. de hꝛ. q̃ ab intest. C. i. p. dixit qꝫ sic. qꝫ naturalis cã tm spectat. io. cõtra qꝫ nec de iure ꝑtorio quo casu filis inspiciebatur admittebatur. ut. sequitur ut j. e. C. emãcipati. et. ff. de suis. et. le. l. titij. et. l. pnsit.
g Cognati. id est tanqꝫ agnati. nã agnati sunt ꝓximiores q̃ ognati. nũquid g̃ cio ordine inter cognatos vocãt. Rñ. mar. qꝫ sic. ut. ff. e. l. i. in fi. Io. otra qꝫ ibi de cõceptis ꝑus. natis postea. loqtur. secus si postea oceipiuntur et nascunt. ut hic et. ff. de iniusto. r. te. si quis filio. C. nõ fuisse

a Ad agnatos. nā si nō emācipat. certū est q̃ filij nō succedūt naturali patri. et ita agnati succedūt. ut. s. px. et. ff. vnde libe. l. i. Si aūt emācipaēt succederēt filij. ut. s. px. ¶. et sic in ei? ptāte essē ad quē bona naturalis pris ptinēt qd̃ ē absurdū et ɔtra regulā iurē. ut h̄ et. ff. de hered. instit. l. illa instō.

b Minus ergo iuris. q̃ naturales emācipati iurē ptorio vocātur. ſ̄ adoptiui emācipati nō. ut. s. px. ¶. g̃.

c Naturales. i. legitimi.

d Emancipati. ab adoptiuo patre. accur.

ad liberos eius an ad agnatos. ¶ Minus ergo iuris habēt adoptiui filij q̃ naturales. Nāq̃ naturales emācipati. bñficio ptoris gradū liberorū retinēt. licet uir̄ ciuili pdāt. Adoptiui vero emācipati. et iure ciuili pdūt gradū liberorū et a ptore nō adiuuāntur et recte. Naturalia enī iura ciuilis racō pimere non potest. nec q̃ desinunt sui heredes esse. possunt desinere filij filieue. aut nepotes neptesue esse. ¶ Adoptiui vero emācipati. extraneorū loco incipiūt esse. quia ius nomenq̃ filij filieue quod p adopcōnem cōsecuti sūt. alia ciuili racōe. id est emācipatiōe perdunt. ¶ Eadem hec obseruantur et in ea bonorū possessione quā ɔtra tabulas testamēti pntis. liberis pteritis. id est nec heredib̄ institutis neq̃ vt oportet exhēdātis. ptor pollicetur. nā eos quidem qui in potestate parētis mortis tpe fuerint et emācipatos. vocat pretor ad eandēq̃ bonorū possessionē. eos vero qui in adoptiua familia fuerint. p hoc tēpus quo naturalis parens moreretur repellit. ¶ Itē adoptiuos liberos emācipatos ab adoptiuo patre sicut ab intestato ita lōge minus ɔtra tabu-

e Adimitātur. nisi fuit de suis. q̃ auus adoptauit nepotē in filium. et postea emācipauit. ut. ff. ad ter. cul. l. ij. ¶. adoptiui.

f Racō. id ē emācipacō. que iurē. cim. est ut. ff. de re. iurē. actus.

g Nō potest. sic. s. de le. ag. tu. ¶. fi. sic. ff. de re. iurē. nichil tam.

h Emancipati. ab adoptiuo pre. et post mortē naturalem. ut. s. ¶. post mortem.

i. Eadē. que obseruātur in bo. pos. vnde liberi. et ſ. de ɔtra ta. bo. pos. seruātur.

k Esse. nō q̃ si emācipetur filius uel filia vel deinceps. nō fiunt sui hered̄es. non tn̄ desinūt esse filij uel filie.

l. Institutis. hijs enī institutis nō dat hec bo. pos. nā pteritus rūpat testamētum. et huic scz instituto viā apit. et hoc est qd̃ dr̄ nisi pteritus ɔmittat edictū. ut. ff. de cōtra tabu. l. iij. ¶. si quis. ex liberis. si aūt pteritus nolit vti postq̃ semel agnouit institutus habet ɔtra ta. iure ſm ta. qd̃ est mirabile. nec expectat pteritū. ut. ff. de ɔtra ta. l. si post. ¶. fi. et vel. pri. nonnūq̃.

m Oportet. scz masculi nominatim. femine inter ceteros. ut. s. de exhered. li. ¶. i. Accursius.

n Exheredatis. cū ergo mris pterico p exheredacōne habeatur. cessat ibi cōtra ta. bo. pos. ut. ff. de ɔtra ta. illud. ¶. ad testā.

o In ptāte. emancipatis ɔmittēnt̄ ab edictū. non al. ſm mar. ut. ff. de cōtra ta. l. iij. ¶. si quis ex li. ſ. Jo. contra. nam nullum dicē possunt. et cōtra ta. suo iurē habent. ut. ff. de leg. i. l. si duo. et. C. de li. p. maximū.

p Repellit. scz ptor repellit. nisi sint instituti. et eis ɔmittatur edictū. ut. ff. de cōtra ta. non putauit. ¶. in adopcōe. et. ¶. ut aūt. Item ɔtra. ff. de ɔtra ta. l. iij. ¶. si quis filio. So. ut. s. e. ¶. at hij. Accursius. florē.

q Admonendi. scz hos duos qui sequūtur nō admiserim de iurē ei. ut. s. e. ¶. at hij tamen. tē.

r Ad bonorū posses. vnde liberi.

s Emācipati. q̃ sūt sui p ptorē. ut. s. e. ¶. emancipati.

t Legitimos. id ē agnatos. ut. ſ. de. i. fin.

u Proximos. sic. ff. si ta. te. l. i. sic. ff. q̃s or. in bo. pos. succē. l. i.

x Sz omia. q̃. s. e. ¶. at hij dicta sunt et. s. in. px. ¶.

y Aliquā. q. d. quedaz correximus. quedam retinuimus.

z Cōstitucōne. ut. C. de adopē. l. pnlt.

a Naturalibz. et legitimis. ac.

b Nōnullos. i. aliq̃s.

c Ad neutrius. ut. s. e. ¶. at hij.

d Vocabātur. hoc idem videtur etiā cōtingē hodie in casu quē habemus ſ. e. ¶. nostra autē. ut. C. de adopē. l. pnlt. ¶. fi. hoc. ſ. die q̃ auus adoptās tenet ei relinquē quartā ut filio arrogato. ut. ſ. e. ¶. nostra. ibi quem admodū.

e Constitucōnem. scz predictam. accur.

f. Permansissz. nūquid ergo non pmāsit. Sz. ymmo pmansit. ut. s. de adopc. C. sz hodie. sz dixit referēdo se ad factum. q. d. ac si de iure z de facto in eius familia pmansisset.

g Tantūmō. nunquid eū in ius vocabit sme vema Item nunqd alimenta tali filio dare tenetur. Sz. nō. p hanc litteram et. s. de adopc. C. sz hodie. p. dixit cōtra.

h Abintestato. scz fil' cūalijs naturalibz. ut. C. de suis z le. si te. nō tn succedat alijs cōsanguineis sui pris adoptiui ut. C. de adopc. l. pli. C. si quidez. in fi.

quādo parēs natural' filiū suū adoptādū alij dederit integra omia iura ita suari. atqz si in pris naturalis prate pmansisset. nec pmitus adoptio fuerit subsecuta. nisi in hoc tantomō casu vt possit ab intestato ad patris adoptiui vemē successionem. Testamto autē ab eo facto neqz iure ciuili neqz ptorio ex hereditate eius aliquid psequi potest. neqz otra tabulas bonorz possessione agnita. neqz mofficiosi qrela instituta. cū nec necitas pri adoptiuo imponatur vel eū heredē instituere vel exheredatū eū facere. vt putet nullo naturali vinculo copulatū. neqz si ex sabiniano senatus. c. ex tribo maribo fuerit adoptatus. Nā et in hmōi casu neqz quarta ei suatur. nec vlla actō ad eius psecucōz eiopeat.

¶ In tra aūt ostitucōne exceptus ē is quē parens naturalis adoptādū susceperit. vtroqz enim iure tā naturali quaz legitimo in hac psona ocurrēte. pstina iura in tali adoptione seruauimus. quēadmodō si pater fa. sese dederit ad arrogādum que specialiter et sigillatim ex pfate cōstitucōis tenore possunt colligi. ¶ Item vetustas ex masculis pgenitos plus

t Item vetustas. coterexinius ius antiquū circa liberos pmi gradus naturales siue adoptiuos. nūc circa ulteriores.

u Solos. in hoc male. x Anteponebat. in hoc bene.

diligēs. solos nepotes vel neptes qui ex virili sexu descendūt. ad suoz vocabat successionem. et iura agnatorū eos āte ponebat

¶ Nepotes autē qui ex filiabo nati sūt et pnepotes ex neptibo cognatorū loco numerās. post agnatorū lineā eos vocabat tam in aui quā paui māternī. quā in aue vel paue siue prne siue materne successionē. ¶ Diui aūt pncipes nō passi sūt talē otra naturam iniuriaz. siue cōpetēti emēdacōne relinquere. Sed cuz nepotis vel pnepotis nomē omune ē vtrisqz. qui tam ex masculis q̄ ex feminis descendūt. ideo eundem gradū et ordinē successionis eis donauerūt Sed ut aliquid ampliuz fit eis qui non solū nature sed etiam veteris iuris suffragijs munūtur. portiōz nepotū et neptum vel demceps de quibo sup dixim? paulo minuēdam esse existimauerūt. ut minus tcia pte accipent. quaz mater eoruz vel auia fuerat acceptura vel pat' eorz vel auus paternus siue mrnus. qn̄ femina mortua sit de cuius hereditate agitur. hij scz licet soli sint qui descēdūt ex femineo sexu. ad eū tibo agnatos minime vocabāt.

¶ Et quēadmodō lex. xij.

y Nepotes vocabat. scz uetustas non ciuilis int aūctas. ut. s. sz ptorij. ut q. t. i. C. sz

z Materni. qz. scz moriēte masculo de cuius bonis agitur. ut q. C. pximo.

a Materne. scz moriēte feia. ut q. px. C.

b Diui pncipes. ut. C. de suis et leg. si defunctus. et. C. de coll. l. illam. accur.

c Donauerunt. scz pncipes sz nō idē omodum ut sequitur.

Differentia inter naturales et cognatos

d Suffragio. i. lege xij. tabu.

e Mmuūtur. nota duas racōnes vincē vnā. ut. s. de adopc. C. sz hodie. in fi. C.

f. Diximus. scz nullomō nisi tercio ordine succederet. ut. s. pximo. C.

g Paulo. nō parū de tercia pte totius rei dici. sic in aut. de exhi. et intro. reis. C. sanctimus. ac.

h Estimauerūt. scz pncipes. ac.

i. Mortua sit. nō duos casus si enī moritur femina. nepotes vel neptes ex masculis vel feminis in mischilum olim mh post agnatos. hodie cum domucōne succedunt tercie ptis. si moritur masculus. nepotes ex filia tm̄ vocētur cū diminucōe tercie ptis ut hic dicitur.

k Xij. tabu. qō de domucōne hac tercij dz corrigitur p sequētē. C. sm mar. sz nos sm. b. dicimus seqntē. C. loqui in quadaz alia pte q̄ debebatur agnatis. scz quarta non aūt de hac tercia. sz p aut. dnis de hac tercia correctuz scz ut equaliter hodie vemāt. ut in aut. de triē. et se. C. neqz illo. Accursius. florē.

i. Ab eo. scz adoptiuo. patre.

k Iure ciuili. qz nō est in potestate sua.

l. Neqz ptorio. qz nō est emācipatus ab eo. ut. s. de exhe. li. in pri. C. emācipatos. et. C.

m Inofficiosi. s. si. de moff. te. otra. C. tā aūt. So. illa intelligitur sm distinctōem huius. C. ut ibi dz

o Consulto. q non habemus. sz dicebat q tres iuuenes arrogāti deferebātur. ut vnū eligēt. quo casu magna erat hre solēnitas. vn ex ostōne diui pij. quartā ei dabat arrogatoz qō hodie nō est ymmo idē sz casu ut et alias. ut hic et. C. de adopc. l. pnlt. C. q autem.

o Ad eius. scz q̄rte.

p Nostra cōstōne. ut. C. de adopc. l. plt. C. si vero pater.

q Parēs. hoc m insinitum accipe. ut. ff. de gra. l. int cō. C. pntes.

r Seruauimus. ut siue loco filij habeat siue nepotis adoptē. ac si vere naturalis essz scz filio pcedēte nepotē. ut. C. de adopc. l. pnlt. C. qō aūt in filio.

s Modū. q. d. sic transit ut in hoc casu qui sequitur.

l. Vocat. scz. s. e. C. cum filius. accur.
m Sed constitucōnez. quam nō habemus. ut sequitur.
n Constitucōne. ut. C. de suis et le. l. fi. Accur.
o Transuersa linea. sic in aut. de nō eli. C. cū agitur. circa fi.
p Descendūt. scz nepotibz uel pnepotibz ex filia. accur.
q Et tpa. ut in futuris casibz tm valeāt. ut. C. de suis et le. l. ul.
r Ita tn. hoc qd sequitur ē referenduz. s. ad. C. diui. non ad
s Statuit. pxim. ut. s. e. C. cū filius.
t Dimmucōne. scz quarte que debebatur agnatis. nō tercie que dabatur patruis ut. s. pximo. C. diximus.
u Similiter habeāt. immo capita videt diuidi. ut J. t. i. C. hoc etiā addēduz. in fi. C. si ibi de collateralibz h de descendētibz loquit.

S nemo. etiā vnus. ut. ff. de te. tu. si ne
x Suus. s. mo. t. i. C. i.
y Pretor. s. t. i. C. e mancipati.
a Constōes. s. t. i. C. quibz onumerari. et. C. diui.
b Successiōz. defun
c Existat. di cti. co et amplectat. nam hec duo necria sunt.
d Quoquomō. scz ci. uel pre. iure.
e Agnatū. capite nō minutū. ut. ff. e. ca. f. Proximū. pius. id ē qui pximior est de functo J. e. C. si pluēs. et. C. px. accur.
g Agnati. sic. ff. de legtia tu. l. fiat aut.
h Libro. ut. s. de le. ag. tu. C. sunt.
i Cognacōe. cognacō est genus. agnacō spēs. vn quisq; est agnatus. ē ognatus. sed non cōuerat.
k Itaq; osanguinei. quasi ex eo dē sanguine nati. ceteri agnati nō dicūtur osanguinei ut. ff. de suis et le. l. ij. in pnci. Accur.

tabulaz filio mortuo. nepotes vel neptes q pnepotes vel pneptes in locum patris sui ad successionez aui sui vocabat. ita q principalis disposicio in locū matris sue vel auie. eos cū iam designata ptis tercie dimucōe vocat. ¶ Sz nos cum adhuc dubitacō manebat inter agnatos. memoratos nepotes. qrtaz ptez sibe defuncti agnatis sibi vendicānbz ex cuiusdā ostōis aūctate. memoratā quidē ostōnez a nro codice segregauim. neqz inseri eaz ex theodisiano codice meo ocessim. ¶ Nra autē ostōē pmulgata. toti iure eius derogatū est. et sanctimus talibus nepotibus ex filia vel pnepotibz ex nepte. et deinceps suppstitibz. agnatos nullā ptē mortui successiōis sibi vēdicare. ne hij qui extransuersali linea venūt. potiores hijs habeātur. quam qui recto iure descendūt. Quā ostōnez nrām obtinē fm sui vigorē. t pa sanctimus. ita tn vt quēadmodō inter filios et nepotes ex filio antiquitas statuit nō in capita sed in stirpes diuidi hereditatē. Similiter nos inter filios q nepotes ex filia fieri distribucōnez iubemus veluti inter omes nepotes vel neptes. et mt pnepotes a pneptes et alias deinceps psonas. ut utraqz pgenies mris sue vel patris. auie vel aui porcionē. sine vlla dimmucōe

l. Item inuicem. scilz filius fratris patruo. accursius.
m Et etiam cōsobrini. improprie. ut J. de gra. cog. C. quarto.
n Hij cōsanguitatis. scz. ad suos fratres pus natos. ad reliqs

osequātur. ut si forte vnus vel duo ex vna ptē. ex altera tres aut qtuor. extēt vnus a duo dimidiā. Alteri tres aut qtuor alterā dimidiā hēditatis habeant.

De tūma agnatorz succes

S nemo suus heres vel eorz qs inter suos heredes ptor vel cōstitucōnes vocant extat. q qui successionē quoq modo amplectit. tūc ex lege. xij. tabulaz ad agnatū pximū pertinet hereditas. ¶ Sunt autē agnati ut pmo quoqz libro tradidimus. cognati puritis sexus psonas ognacōne oiūcti quasi a pre ognati. Itaqz ex eodē pre nati fratres agnati sibi sunt. qui et osanguinei vocantur. nec requiritur an etiā eandez matrem habuerint. ¶ Itē pruus fris filio a muicez is illi agnatus est. eodem numero sūt fratres prueles id ē qui ex duobz fratribus p creati sunt qui etiam consobrini vocantur. qua rōne etiam ad plures gradus agnacōnis puenire poterimus. ¶ Non etiā qui post mortē pris nascūtur iura osanguinitatis nanciscūtur. Non tn omibz simul agnatis. dat lex hereditatē. si hijs qui tūc pximiori gdu sūt cū certū esse cepit aliquez intestatū decessisse. ¶ Per adoptionē qs agnacōnis ius osistit. veluti inter filios naturales et eos quos pater eorz adoptauit. nec

r Quoqz. q. d. non solum iure naturali cōstituitur agnacō. si etiā ciuili. ut p adopcōnem. scz qmlibz iure isto. ut. ff. de adopē. l. i. et. s. de adop. in pnci. sed hodie p eam tn ex qua transit in pātrem arrogatoris. ut. s. t. i. C. nra aūt. si tū licet nō fiat agnatus. s. hodie qz non transit in pātrez extranei arrogati succedit tn ab intestato patri tn. non alijs patris agnatis. ut. C. de adopē. l. pnlē. C. siquidem. Accur.
s Naturales. et legitimos. nō tn emācipatos. ut. ff. de gra. cog. l. si filium. Accur.

a Item si quis. nō solū pater de quo dictum est.
b Suos esse. id est agnoscitur. alijs agnatis adoptantis. et eis cognatus fit. ut. ff. de adopc. qui in adopc. Accursius.
c Ceterim. id ē certe uel aliter. lex quid. xij. ta. deferebat hereditatē agnatis pxis hj media iuris prudētia cū distinctōne. et hj dicit. ceterim p sed.
d Longissimo. decimo. ut. j. de success. ag. C. fi. Accur.
e Feminas. agnatas.
f. Quod placebat. nō caute ponit placebat et nō placet. ut j. C. nos vero. Et hoc erat p media inter prudentiā nō p legē. xij. ta. neqz p prorē. ut. j. e. C. et hj quidē et. C. media. ac.
g Consanguinitatis. id ē agnacōnis.
h Eaz. scz feminaz.
i. Tua. scz hēditas.
k Plerūqz. hj ppter consanguineas uxores de quibz nō dixit..
l. Ad masculos. sic. s. t. i. C. Item vetustas Accursius.

dubiū ē quī improprie osanguinei appellātur. ¶ Item si quis ex ceteris agnatis tuis. veluti frater aut patruus aut demqz is qui longiore gradu est adoptauerit aliquem agnatus inter suos heredes esse nō dubitatur. ¶ Ceterim inter masculos qd agnacōnis iure hereditas etiā si longissimo gradu sint vtrocutroqz capitur. Qd ad feminas vero attinet. ita placebat ut ipe osanguinitatis iure tātū capiant hereditatē. si sorores sint vlterius nō capiāt. Masculi aūt ad eaz hereditates etiā si lōgissimo gradu sint admittātur. qua de cā fratris tui aut patrui tui filie. vel amite tue hereditas pinet. tuia vero ad illas nō pinebat. Quod ideo ita ostitutū erat. qz omodius videbatur ita iura ostitui ut plerūqz hereditates ad masculos confluerent.
¶ Sed qz sane iniquum erat in vnūsum eas quasi extraneas repelli pretor eas ad bonoz possessiōz admittit ea pte qua primitatis noie bonoz possessiōe pollicetur. ex q pte ita scilicet admittūtur. si neqz agnatus ullus nec pximior ognatus interueniat. Et hoc qdē lex. xij. tabu. nullo mō introduxit. sed simplicitatē legibz amicaz amplexa. simili modo omnes agnatos siue masculos siue fe. cuiuscūqz gradus ad similitudinē suoz

m Sed qz eas. scz agnatas feminas.
n Proximitatis. i. cognacōnis.
o Interueniat. nec aliquis suoz. ut. s. t. i. C. admonēdi i fi. C.
p Quidem. que fut. scz in. C. ceterū. et. C. hj qz dicta sunt.
q Sed simplicitatē. remota differētia agnatorum ut inter masculos. et feminas sic. s. de fideicō. hēd. C. sed quia.
r Iunior. et sic nō qz lex. xij. tabulaz ē vetustior. qz media inter prudētia et qz ius pretorum.

s Anterior. id ē constōne anteriorij. scripta. que est. C. de legitimis. hēre. l. lege. xij. tabularum.
t Prefatam. scz dictam. s. e. C. ceterum. Accursius.

mūcē ad successionez vocabat. ¶ Media aūt iuris prudentia que erat quidez lege. xij. tabulaz iuniore. imperiali aūt dispositōne anteriore. subtilitate quad excogitata. pfata differētiaz inducebat. et pemtus eas a successione agnatorū repellebat. omi alia successiōe incognita. donec pretores paulatī aspeitatē iuris ciuilis corrigētes. siue qd deest adimplētes. humano pposito. aliū ordinē suis edictis addiderunt. et cognacōnis linea pximitatis nomine introducta per bonoz possessionē eas adiuuabant. et pollicebātur hijs bonoz possessiōz qvnde ognati appellatur.
¶ Nos vero legē. xij. ta. sequētes et eius vestigia in hac pte ofuantes. laudamus quidē pretores siue huāmitatis. non tn eos in plenū huic cause medēri inuenimus quare etenī vno eodēqz gradu naturali cōcurrēte. et agnacōnis titulis tam in masculis. quaz in fe. equa lance ostitutis masculis quidaz dabatur ad successionē venire oim agnatoz. ex agnatis aūt mulieribus nullis penitus nisi soli sorori ad agnatorū successionez patebat aditus. Ideo nos in plenum oīa reducētes. et ad ius. xij. ta. eandem dispositōz exequētes. nra cōstōe sanctimus. oīes legitimas personas id est p virilem sexum descendentes. siue

u Eas. agnatas feminas nisi sorores.
x Omm. nam ordo ognatoz nō erat adhuc. uel die etiā deficientibz agnatis ipse tū nō vocabantur.
y Similis. id est medie inter prudētie qz scz ciuile dicēt. ut. ff. de orig. iur. l. ij. C. hec disputacio. Accursius.

z Hijs bonoz. id ē mulieribz agnatis vltra sorores.
a Appellabātur. sic dicta qz p eam cognati vocantur.
b Nos vero. hic ū stimiamus loquē.
c Cause. id ē expulsiōni agnatorum.
d Quare etenī. bn dico forte p id ēdū agnatis feminis qre etenim tē.
e Titulis. i. noibz.
f. Dabat. i. cedebatur. accur.
g Aditus. certe nō eāt raco iusta uel sufficiens. scz aliqua sit ut. s. e. C. ceterum in fi.
h Nostra ostōne. ut. C. de legit. hēre. l. lege. xij. tabu. Accurs.

b Similimo. id ē hinc inde. uel dic ita femine. ut mares.
c Consanguinitatis. id est licet non sint sorores que germane vocantur quasi ex eodem germine nate. Accursius.

d Hoc etiā existimauimus. ut. C. de le. hered. l. xij. ta. C. i. et. C. m hijs. Accursius.

e Tantumo. id est nō vlterior. proximior tn sit. ut ipe sorores uel fratres vterini uel vterine sequitur. ut. C. de le. hered. l. fi. C. sed neq; Accursius.

f. In legitimam. sed agnatorū. accur.

g Germane. id est nate ex eodem patre et mre cū defuncto.

h Vterine. i. nate ex ead ē mre tantuz. i. Deinceps. id est ulterioes. siue in gradu remocōtes. Accursius. floreti.

masculini gnis siue fe. sint filimo ad iura successiois legitie ab intestato vocari fm sui gradus prerogatiuam. Nec ideo excludendas. q; o sanguinitatis iura sicut germāe nō habēt.

Hoc etiā addēdum nre ostōi existimauimus. ut transferatur vnus tmmō gradus aiure cognacōis in legitima successionem. ut nō solū fris filius a filia fm q iā diffinimus ad successionē pnu sui vocētur. sed etiaz germane cōsanguinee. vel sororis vterine filius et filia soli. et nō deinceps psone. vnacum hijs. ad iura auunculi sui puemāt. et mortuo eo qui patruus quidez est. sui fratris filij succedāt. auūcul? aūt sororis sue sobuli simili modo ab vtroq; latere succedāt. tanq; si omes ex masculis descendētes legitimo iure veniant. scilicz vbi frater a sorore supstites nō fuit. hijs etenī psonis pcedētibus. et successiōz admittētibus. ceteri gradus remanēt penitus semoti videlicz hereditate non in stirpes sed in capita diuidenda.

Si plures sint gradus agnatorū apte lex. xij. ta. pximū vocat. Itaq; verbi gra. si sint defuncti frater et alterius fratris filius. a patruus. frat' habētur potior. Et quāuis singulari numero vsa lex. xij. tabu. pximū vocet. tn dubiū nō e quū si plures sint eiusdē gradus omes admittūtur

k Supstites. hi corrigitur p aut. cessante. q et cū hijs admittūtur. Item a in alio qd subicitur hic. C. corrigie. q in stirpes fit diuisio hodie hi post hos filios frm fit diuisio in capita. ut in aut. de her. qua. et dif. C. reliquū. et in aut. ut fratrē filij. C. i. uel qd dic in aut. in stirpes diuidi. verū est qn cū alijs sed patruis vocātur nepotes. alias in capita ut hic. Accursius floren.

Nā et ipe pximus ex pluribus gradibus intelligitur. et tn nō est dubiū quū licet vnus sit gradus agnatorū. ptineat ad eos hereditas.

Proximus autē siquidē nullo testō facto. quisq; decesserit p hoc tpus requiritur. quo mortuus est is. de cuius hereditate queritur. qd si facto testō quisquā decesserit per hoc tpus requiritur quo certū esse ceperit nullū ex testamēto heredē exituru. tūc enī ipse quisq; intestatus decessisse intelligitur. quod q̄dez aliqn lōgo tpe declaratur. in quo spacio tēpis sepe accidit. ut pximiore mortuo. pximus esse incipit qui moriēte testatore nō erat pximus.

Placebat autē in eo gne capiēdarū hereditatū successionem nō esse. ut quāuis pximus qui fm ea q diximus vocatur ad hereditatem. aut spreuerit hereditatē aut antequ adeat decesserit. nichilo magis legitio iure seqntes admittūt. qd iterū ptores impfcō iure corrigētes nō in totū. sme auūculo relinquebāt. hi ex cognatorū ordine eos vocabāt. vtpute agnacōnis iure eis recluso.

Sz nos nichil pfectissimo iure deesse cupiētes. nostra ostōne sanctimus quā de iure pronatus humanitate suggerēte ptulimus. successionez in agnatorū hereditatibus nō esse eis denegādam. cū satis absurdum

l In capita. s. t. i. in fi. ostra. S o. ibi de descendētibus loquit. hic de collaterali bus. sint. sic in aut. de her. q ab intest. C. si vero. neq;

m Si plures. fratres. et. C. de suis et le. her. l. ij. C. hereditas.

n Habetur. hoc corrigitur. ut. s. dixi p aut. cessante. accur.

o Proximus. sic. s. t. i. C. cū aūt queri. sic. s. e. C. non tn.

p Tunc enī. sed cū non aditur hereditas ex testamēto.

q Tempe. id ē post mortem.

r Placebat. sed ex lege. xij. tabu.

s In eo gne. sed int successiones. ac. Accursius. floren.

t Non esse. id ē successorū edictū inter agnatos locū nō hz. sed de psona in psona sed inter cognatos sic. ut q. sequitur. et ff. de suc. c. l. i. C. quibus. sed de ordine in ordine seu de capite in caput. sic ut de liberis in agnatos. et de agnatis in cognatos. et post in virū z vxorē. ut sequitur. ut. ff. si ta. de mi. ex. l. i. i. fin.

u Nichilo magis. id ē nō ideo magis.

x Sed nos. loquitur iustinianus.

y Protulimus. sed in greco. Accursius. floren.

a Apertū est. scz suc. edictum de psona ad psonam.
b Cū satis. racō pma. c Maxime. racō secunda.
d Gradu. agnatorū. e Successionem. id est suc. edictū.
f Ad legitimaz. ē enī filius agnatus patri primus. ut. ff. de suis et le. filius. qd ins nō tollitur p ca. di. sicut nec inter frēs. ut hic et. C. de le. tu. l. iiij. qd nō erat rectū. ut. ff. de re. iur. l. equū est. et. s. de le. pa. tu. in fi. et q. de otrahē. emp. l. si post emp cōnem.
g Parēs. secus ecōtra. ut. s. r. i. C. emācip.
h Constō patine. ut. C. de emā. h. l. fi.
i Fiducia. sic dicēdo ins succedēdi in bonis tuis michi reseruo. vel etiā sic. emācipo te cōtracta fiducia.
k Manumisset. id est emācipasset. sic. ff. qn de pe. ac. est an. l. i. C. alienacō.
l Ex ppone bat. improp e. nā agnatos nullomodo vocabat ut sequitur. accur.
m Masculorū. ut. s. r. i. in pnci.
n Necessitudiēz. i. agnacōez. nā dicunt agnati necēriū. ut. ff. de iusti. et iur. l. fi.
o Filiū. qui ad mui cem sunt cognati. ut. q. de suc. cō. C. vulgo.
p Angustie. nō ins dici angustiosum uel iniquū. ut. j. de suc. li. in pn. et. ff. q cuiusq iur. l. iiij. in pnci.
q Postea. scz post lege. xij. ta. et p diuū claudiū. et p senatus cō. tercul. ut sequē.
r Amissorū. scz in acie pncipis. ut ar. s. de excusac. tu. in pn. uel dic q gnalr statuit. ut. C. de in offi. de libei. prima veriot est.
s Eorū. scz filiorū.
t Auie. etiaz hodie auia succedit sic mr. ut in aut. de hered. q ab intest. C. cōsequens.
u Habēs. id ē tres habens filios. nō aūt in ptate. ut. s. d adop. C. femie. quos tres habere videt. etiaz si tres geminos peepit sm Io. ut. ff. de vo.
x Parētis. scz mris. et ita nō de iur rōnorū. sig. l. cū emxa.

uxorē alicui? esse in ptate pntis nō mariti. nisi quo ad debitū carnis. aliud de iur longobardorū. ut hic. et. C. de odi. inter. si vxor. et in longobarda qliter mulieri alienae pmissuz sit. l. i.
y Iussu. scz iure antiquo. cū quelibz hereditas patri p filium queritur. ut. ff. de acquir. her. qui in alienaz hodie in sola p fecticia nō adūticia scz exigitur iussus. ut. C. de bo. q li. l. fi. C. si non ecōtrario.
z Preferūtur liberi. etiā adoptiui. et ita demū si ipi succedere velint. ut. ff. e. l. ij. C. libi. et. C. ita demū.
a Defuncti. s. filij de cuius hereditate nūc agitur. accur.
b Primi gradus. ut filij. accur.
c Ulteriorū. ut nepotes et similes.
d Filiorū. qd dic ut. s. de her ab intē. C. i. et. ij. et. C. emācipati. et. C. dimi.
e Et filie. q. d. nō solū nepos ex filio masculo excludit mrez defuncti. sz et nepotes ex.
f Prepon filiatur. id est prefertur.
g Defuncte. s. filie.
h Pater nō adoptiuus. ut. ff. e. l. ij. C. sed neqz auus.
i Utrūsqz. scz filij et filie. sz est maritus huius mlieris volens succedē filio suo mor.
k Solos. s. tuo. auū r mrez defuncti si aūt sit auus et pat et mr defuncti. pferē auus mri et etiā pri. ut. ff. e. equissimū. C. i. et nō q hic fallit regula. si vim co vincēs tez r ē. ut. ff. de diu. et tēp. p. l. de accessiombus. nā auus pri defuncti pferē. ut. ff. e. l. equissimū. C. i. pr mater non aūt auus pferē mri qn soli sūt. sic fallit in aut. de eq li. do. C. is osequens. Item in aut. quibz mona fi. sui. C. discretis. Item. ff. qm po. in pi.

erat qd cognatis aptore aptū est. hoc agnatis esse reclusum. maxime cū in honore quidē tutelaz a primo gradu defitiēte seqns succedit. et qd in honore obtinebat. non erat in lucro pmissum. ¶ Ad legitimam autē successionem mebilominus vocatur etiam parēs qui otracta fiducia filiū vel filiā nepotē vel neptem ac deinceps emancipat. qd ex nra ostōne oīno inducit. ut emācipationes liberorū semp videātur quasi otracta fiducia fieri. cū apud vetes non aliter hoc obtinebat. nisi specialiter otracta fiducia parēs manumisisz.

De senatus osulto terculiano

¶ Ex. xij. tabularū. ita stricto iure vtebatur a ponebat masculorū pgenem et eos qui p femininī sexus necessitudinē sibi iūguntur adeo expellebat ut neqz quidez inter mrem et filiū. filiāue. ultro citro qz hereditatis capiendē ius daret. nisi q ptores ex pximitate cognatorū eas psonas ad successiōz bonorū possessione vnde cognati accomodata vocabant. ¶ Sed hec iure angustie postea emēdati sūt. et primus quod diuus claudius mri. ad solatiū liberorum amissorū legitimā eorū detulit hereditatē. postea autē senatus osulto terculiano qd diui adriani tpibus factū est. plenissime de tristi successione mri. nō etiā auie deferenda cautū est. ut mater ingenua triū liberorū ius habēs. libertina quatuor ad bona filiorum filiarūue admittatur. intestatorū mortuorū licz in potestate parentis est ut scilicet cuz alieno iure subiecta est. iussu eius adeat cuius iuri sbiecta est. ¶ Preferūtur aūt mri liberi defuncti qui sui sūt. qui queue suorū loco sūt. siue pmi gradus siue vlteriorū sed et filie sue mortue. filij? vel filia ponitur ex cōstōmbo matri defuncte id est auie sue. Pater vero vtriusqz. nō etiā auus et pau? matri antepōnitur. scilicet cū inter eos solos. de hereditate agitur. ¶ Frater aūt osanguineus. taz filij q filie. excludebat matrez Soror aūt cōsanguinea pariter cū matre admittebatur. Sed si fuerāt frat et sorores osanguinei. et mater liberis onerata sit. frater quō mrez excludebat. ¶ Communis aūt erat hereditas ex equis pribus fratribz et sororibz ¶ Sz nos ostōne quā in cōdice nostro nomine decorato

ha. l. claudius. sic. ff. de in iusto. r. te. C. plr. l
le. hodie. ut q. e. C. si cū. m
n Sz cū liberis. tribus uel qtuor. ut. s. e. C. postea aūt.
Excludebat. si masculus. hodie. ut q. e. C. si cū.
Admittebat. et bn ut q. e. C. si cū.
Soror fratrem patris [illegible]

posuimus matri subuenienduz esse existimauim? respicientes ad naturam et puerperiū et periculū et sepe mortē ex hoc casu matribus illatā. Ideo qz impiuz esse credimus casui fortuitū in eius admitti detrimentum. Si enim ingenua ter vel liberta quater non peperit immerito defraudabatur a successione suorz liberorz. Quid enim peccauit si non plures sed paucos pepit et dedimus ius legitimū plenū matribus siue ingenuis siue libertinis et si non ter emxe fuerint vel quater sed eū tantum vel eam qui queue morte interepti sunt ut sic vocetur i liberorz suorz legitimāz successionē. Sz cū antea constōnes iura legitima successionis pscrutātes ptim matrem adiuuabant ptim eaz pgrauabāt et non solū insolidū eam vocabāt sed in quibusdā casibus terciā ptem ei abstrahētes certus legitimis dabāt psonis in alijs aūt otrariū faciebāt nob aūt visum ē recta et simplici via mrez omibz psonis legitis anteponi et sine ulla dimūcōe filiorz suorz successionē accipe excepta fris et sororis psona siue osanguinei sint siue sola cognacōis iura hntes ut quē admodō eam toti alij ordini legitimo ꝓposuimus ita omnes fratres et sorores siue legitimi sint siue non ad capiēdas hereditates similiter vocemus. Ita tn ut si quidō sole sorores agnate vel ognate et mater defuncti vel defuncte super sint dimidiaz quidō mater alterā vero dimidiā ptem omnes sorores habeant.

¶ Si vero matre supstite et frē et fratribus solis vel etiam cuz sororibz siue legitima siue sola ogncōms iura habētibz intestatus quis vel intestata moriatur in capita distribuitur hereditas eius. ¶ Sz quēadmodō nos mribus pspeximus ita eas oportet sue sobuli cōsulere scituris eis. q̄ si tutores liberis nō pecierunt vel in locuz remoti vel excusati intra annuz petere neglexerint ab eorz impuberū moriētū successiōe merito repellētur. ¶ Licz aūt vulgo quesitus sit filius filiaue ꝓt ad bona eius mat' extercul' senatusco admitti.

De senatus osulto oficiāo.

Per otrariū autez fit ut liberi ad bona matrum intestatarū admittātur ex senatus osul oesi qd oficō et rufo osulibz effcm ē qd latū est diui marci tpibus et data ē tam filio q̄ filie legitima hereditas etiā si alieno iure sbiecti sint et pferūtur cōsanguineis et cognatis defuncte matris.

¶ Sed cū ex hoc senatus consulto nepotes ad aue successionē legitimo iure nō vocabantur postea hoc constōmbz patricialibus

a Sed codice sez quē non habemus si in primo C. remansit q̄ est C. de iur. deli. l. ij. ac.
b Fortuitū sez habē
c Peccauit nam si pctm est magis fuisset mariti ut C. de le. her. l. xij. ta. l. fi. i. fr.
d Intercepti id est cui succedere vult.
e Sz cū ante ostōes. q̄s nō hēmus si Jo. f. Persois patruo et filio et nepoti prui ut C. e. l. fi. in fi. i. fr.
g Faciebāt id ē mi dabāt nisi pdictis. Accursius. florē.

h Sisū est ut C. e. i. Personis l. fi. etiā pri defuncti. misi in vsufruc. et toto qn habebat defunctuz in ptāte alias in descendentibz tm si z in hoc casu hodie in totū hz. ut. C. e. l. fi. et de le. her. l. de emācipatis Iure vero aut descendentibz differt equaliter paterns z mrns ut in aut. de her. ab inte. C. o seqns. et. C. h quidē.
k Dimūcōe q̄ fiebat p agnatos supta deos. in pn illius. C. l. Quēadmodū q. d. q̄ in vno honoratur in alio grauet sic. ff. de iur. iur. eum qui.
m Eam sez matrē.
n Simul sez cū mre.
o Sorores hī casu est hodie idez qd in sequenti. C. ut in aut. de nup. C. pe. et. C. qm.
p Si vero matre legitima quia sint ex vtroqz parente. Accursius. florē.

q Cognacōnis qz sūt tantū ex matre sorores.
r Prospexius in successione. s Consulē. s. in tutore petē. pe. tu. l. cū a mribz. et maioribz. alias similr nō pdūt. ut C. si adversus delic. l. ij.
t Scituris sez matribz negligētibz. alias non pdunt. ut C. q̄
u Impuberū aliud si puberes moriantur. ut C. e. matres.
x Quesitus. misi h mater sit illustris. sic ecōtra talis filius illustri matri nō succedit. ut C. de orti. si q̄ illustris. accur. flor.

De senatus. cō. od. Per cōtrariū id est ecōtrario. nam s. s. i. tractatū est qualiter mater filio succedit. nūc dicit ecōtrario. Succedit matri filius p officium. Inuidia portas ecōtra terculianum.
z Liberi stricte ponitur p filijs tm. ut q. e. Si alias otra. ut ff. de v. sig. liberorz.
a Matrū ingenuariuz uel libertarz. ut ff. e. l. i. i. fr. in pmo et ancillarz. dūmodo sit sibi facta mora in fideicō. libtate. ut C. e. l. fi.
b Legitīa non qz lex. xij. ta. daretur. pmo denegabatur. ut. s. t. i. in pnci. si senatus cō. dat. qd vicem legis optinz. ut j. de excepc. C. hoc exemplī. accur.
c Et pferūtur sez filij. accur.
d Consanguineis. i. cognatis.
e Constōibz quas non habemus. Accursius. florē.

f. Et nepotes. idem m alijs descendentibz ex hac linea sed quid si nepos iste fuit deceptus post mortē auie. Hzñ. ut. s. de hē. que ab intest. C. cū aūt diximus. nā p alias omē ius etiam

g Sciēdū dimucōne. sez mima. agnacōis tollit. ut. s. de ca. di. C. quod aūt. h Regiaz. tenor cuius est hic et. ff. de ca.

i Sz ille sole. ff. vñ li. l. fi. in fi. cōtra So. di. tutelas. i. Hzñ.

h dicit sole ut excludat eas tm q ex senatus cō. deferūtur non ptorias successiones.

k Duodecim. sic. ff. e. l. i. C. capitis. sic. ff. de suis et le. l. capitis.

l Deferunt. quare magis lege. xij. tabu. data hēditas pdit. p ca. di. minima. quā senatus cō. delata. Hz. qilla agnatis defert. q agnacō p ca. di. minima tollit. ac senatus cō. filio q mri ē agnatus. et agnacō non tollit p ca. di. mimaz. ut. s. de le. ag. tu. C. fi.

m Nouissme. vulgo. qnō habet certū prem. ut. s. de nupt. C. si aduersus. multo magis in naturali tm ut. C. e. l. penulti.

n Hereditatem. sez vna cum legitis. nisi erat mater illustris. tūc enī cū ltimis ab intestato nō veniūt. sed in naturalibz ex licita consuetudine pcreatis. ut. C. e. l. pnlti.

o Admiti. nūquid hodie succedit vulgo qsitus. videtur q nō ut in aut. quibz mo. na. eff. sui. C. ulti. hz tn distingue. aut est ex tali coitu qui possit dānari. ut incesti. adulterij. nepharij. et hmlis. quo casu nō succedit. cū ob hz ipm dāpnandus ē. ut in d cā aut. et. ff. so. mo. si ab hostibz. aut nō. et tūc succedit mri ut hic. nō pri cū sit incertus. nā et si hz certū prez naturalē. non tn succedit ei nisi in duabz vntijs. ab intestato nō extantibz ltimis. alias in nichilū. ut in aut. quibz mo. na. eff. sui. C. discretis.

p Si ex plurimis. iste. C. est ōnis ad oms titulos quos in hz tercō libro habuimus. nō tn ad hūc titulū. et de iure accrescendi inter ltimos. tm tractat. ut hic. et. ff. e. l. i. C. si nemo. et. C. de caduc. toll. C. is ita. idem etiam est in hijs qui de iure pretorio succedunt. ut. ff. de bo. poss. l. iij. in fi. et. l. iiij. et v.

q Alia causa. ut si defecerit cōdicō sub qua instituerat. ut. s. quibz mo. test. infir. C. posteriorem.

emēdatū est. ut ad similitudinē filiorz filiarūqz. nepotes neptesqz vocentur.

¶ Sciēdū aūt est huiusmodi successiones que a terculiano et oficiano senatuscon. deferuntur. capitis diminucōne non pimi. ꝓpter illā regulā. qua nouē hereditates legitime capitis dimmucōne nō peunt. sed ille sole que ex le. xij. tabulaz deferūtur.

¶ Nouissme sciendū est etiā illos liberos qui vulgo quesiti sunt. ad matris hereditatē ex hoc senatuscōsul. admiti.

¶ Sz si ex pluribz legitis heredibus quidaz omiserint hereditatē. vel morti vel alia cā impediti fuerit. quo min? adeant reliquis qui adierint. accrescat illorz porcō. et licet ante decesserint q adierit ad hēdes tn eorz ptinet. De succes cognatorz

Post suos hēdes eosqz quos inter heredes ptor et ostōnes vocāt. et post legitimos. quorz numero sūt agnati. et hij quos in locū agnatorz tā supd cā

senatuscōsulta. q nostra erexit ostō. pximos cognatos pretor vocat. q pte naturalis ogñatio spectatur. Naz agnati capiti diminuti quiqz ue ex hijs pgenti sunt. ex lege. xij. tamter legitimos nō habētur. sed a ptore. tercio ordine vocātur. exceptis solātūmodo fratre a sorore emācipatis. nō etiā liberis eorū quos lex anastasia cū fratribus integri iuris cōstitutis vocat quō ad legitimā fratris hereditatē si ue sororis. non equis tn ptibz. sed cū aliqua diminucōe. quāfacile est ex ipius ostōnis vbis colligere. Alijs vero agnatis inferioris gradus. licet capitis diminucōz passi non sūt. tn ante pomit eos. et p. cul dubio cognatis.

¶ Eos etiam qui p femimini sexus psonas extrā suerso cognatione iūguntur tercio gradu proximitatis nomine ptor ad successionē vocat. ¶ Liberiqz qui in adoptiua familia sūt. ad naturaliū parētum hereditatem hoc eodem gradu.

h Non habenē. ut. s. t. i. C. sciēduz.

i Tercō ordine. nā sūt q tri ordies

k Exceptis. nā isti inter legitios numerantē. frēs emācipatos et sorores.

m Anastasiana. quā nō habemus. hz de ea hētur mentio. C. de le. tu. l. iiij. et de le. hē. l. fi. C. i.

n Integr. id est nō emācipati.

o Dimucōem. tercie forte.

p Antepomit eos. sez frēs emācipatos. cū fratribz. et agnatis et cognatis

q Cognatis. sez añ pomit. et sic vocātur

r Eos etiam. non solū agnatos capite

r Adierūt. sic. ff. de le. ij. cū pater. C. liberis. ibi ceteri. p ut tē.

s Accrescit. hz p qua pte. Hzñ. p ut erāt instituti. ut. C. de cad. toll. C. is ita. et. s. de vul. sub. C. i. Item nūquid ē necē iterq adire. Hzñ. nō. nisi qn ex alterius psona puta fili fiat michi augmentum. ut. ff. de acquir. her. si solus. in fi. i. Hzñ. et in fi. l.

t Et hz. antequ accresceret eis. uel añqz iste q repudiauerit nō aūt antequ sua pte adirēt. ymmo adeāt ut sequitur. alias nō trāsmitterēt olim uel hodie. ut. C. de ca. tol. l. in nouissmo. nisi in psonis liberorz. ut. C. de hijs qui ante apta. l. i. h.

u Pertinz. sez augmētuz sup dictum.

De successiōe ag.

Post suos. ut. s. de hē. ab intest. C. i.

v Pretor. sez de hē. ab intest. emācipati.

z Constōes. ut. s. de hē. ab mte. C. necnō. et. C. diui.

a Agnati. ut. s. de leg. ag. suc. in pnci.

b Et hij quos. sez q sūt numero limorz

c Cōsulta. ut. s. pxduobus ti.

d Constō. ut. s. de le. ag. suc. C. hoc etiā.

e Proximos. scilz quos nemo cognatius añcedit uel pcedit siue vnus sit siue plures. et inspicitur quis pximior. sez eo tpe quo bonorz poss. defertur. ut. ff. e. l. i. C. pximus. et. C. gradati.

e Cognacō. nūqd ginter suos datur hic bonorz pos. Hz. etiā si fiat postea liber nō datur. ut. ff. e. l. i. C. ptinet. et. l. hijs qui. hz nūquid adoptiuus. q nō videtur ibi naturalis cā. Hzñ. sic q quibz agnoscitur et cognascitur. ut. ff. e. l. i. C. cognacōnem.

f. Nā quiqz. breue debet esse. succedendi. ut. ff. si tabe. mulie. ex. l. i.

l Quos. sez tēmus. hz de ea hētur mentio. C. de le. tu. l. iiij. et de le. hē. l. fi. C. i.

o Dimucōem. tercie forte.

cū fratribz. et agnatis et cognatis

r Eos etiam. non solū agnatos capite

minutos ꝛ c. accur. a Gradu. scz cognacōis.
b Liberi. ut. s. de hēr. ab in. C. admonendi
c Eodem gradu. scz tercio. puta cognacōis. ac.
d Hij autē. spēs est. nā agnaco genus est. cōsanguinitas est illa q̄ inter fratres tm̄ est. ut. ff. de suis et le. l. ij. i. fin. et. s. de le. ag. suc. C. i. le. Sunt sibi. hc. ff. e. si spurius. accursius.
f. Itaq; omibz. mē scz cū mre. ut. ff. vn cog. hac parte.
g Hoc loco. iste. C. onis est ad totū istū. ti. et illū. s. de le. ag. suc. sic. s. t. i. C. fi.
h Legitis. s. agnatis.
i. Proximitatis. id ē cognacōis.
k Pretor. caute tacet hic de iur. ei. nam cognati de iur. ei. nō vocantur.
l. Ad sextū. ymmo videtur q̄ usq; ad. v. tm̄ vocētur tā agnati q̄ cognati ut. ff. de vetera. mi. suc. l. ij. C. fi. fin. fin. illa e ēim castrēsibz loquitur. hec in alijs vel die q̄ ibi ita erat de facto quidā in q̄nto gradu. et ita factū narrat. accur.
m Ex septio. subaudi qui sunt.
n Nateue. fin nūq̄d fuit alij m. vij. gradu fin. mlti. et alij ēē possit. ut colli. j. t. i. C. sexto Ite et quare magis hij vocātur q̄ alij m vij gradu. fin. q̄ hij respiciunt inferius lineā transuersalē. alij omis supius. ut ar. ff. vn li. l. septo in fine sed nūquid corrigitur hodie distinctō huius. C. p aut. de hēr. ab in. C. i. ubi nulla mē agnatos ꝛ cognatos differēta fit. p. dixit oēs in infinitū succedē. et sic corrigi q̄ hic dicit nos omes usq; ad. x. gradū vocamus. non aūt trahimus agnatos ad cognatos. cū extendē successiones debeamus. i. velimus. ut q. de bo. poss. C. ad huc. ar. contra. C. de pact. l. lege. et in aut. de nup. C. dēinceps.

De gradibz cognacōis. fin. Hic. Hoc loco necariū. fin quid ad nos pertinet et tutelas et ꝓt testimoia nō dicēda. ut. ff. e. iur co. p Gradus. quid sit. dic ut. j. e. C. hactenus.

vocātur. ¶ Vulgo q̄sitos habere nullos agnatos manifestū est. cū agnatio a patre. cognacō a matre est. hij aūt habere nullus patrem intelligūtur. C. ad racōne. nec inter se quidē possunt videri osanguinei esse. q̄ osanguinitatis iur species est agnacōis. tm̄ ergo cognati sunt sibi sicut ex matre cognati sūt. Itaq; omibz istis ex ea pte opetit bonorū possessio qua proximitatis nomine cognati vocantur ¶ Hoc loco et illud necessario admonēdi sumus agnationis quod iure admitti aliquē ad hereditatē. et si decimo gradu sūt siue de lege. xij. ta. queramus. siue de edcō. quo ptor legitis heredibz daturū se bonorū pos. pollicetur. ¶ Proximitatis vero nomine hijs solis ptor pmittit bonorū posses. qui usq; ad sextum gradū cognacōis sunt. et ex gradu. vij. a sobrino sobrinaq; nato natāue.

De gradibz cognacōnis.

Hoc loco nēcēm ē exponere. quemadmodū gradus cognacōis numerentur. quam re in pmis admonendi sumus. cognacōnem aliā

q Admonēdi. sic. ff. e. l. i. ac. tut. ff. e. stigmata. cōtra
r Transuerso. hec supflua vi tut. hic in indirecta.
s A secō. si quare gradu. et ipe pr fratri meo in alio. sum ergo in duobz gradibz ego cū fratre feō ascensu ad patrē quasi p quēdaz gradū. ut. ff. e. iur cōsul. C. gradus. si nullus ex transuerso pximior fratre inuenitur ergo nō pt inuenirī pmus gradus. a latere ut hic et. ff. e. l. i. in pn.
t Primo. pater et mr. si pr est m in pmo et ego sibi in alio po ergo sumus in duobz fin. nō sequitur nam sum ei in pmo ita q̄ in eodez. et inter me et ipm vnū tm̄ gradū facimus. ad similitudinem fenestre. nā due colūpne ex lateribz vnā faciūt fenestrā. tercia ēē adiecta fiet alia fenestra. et ita in gradu persona adiecta etiā vna dēinceps facit graduz. ut. j. e. C. hactenus.
u Filius. q̄ scz multi sint. omes pri sint in pmo. inter se aūt in secō. ut. ff. e. iur cō. C. transeamus.
x Extrāsuerso. nūc de hoc gradu incipit cum nemo ex hoc ordine pmo gradu inuenitur. ut. ff. e. l. i. in princi. accursius.
y Cerco extrāsuerso. nō caute q̄ ēē illi qui sūt extransuerso. diuidūtur in supiorē et inferiorem lineā. et sic repies in seqntibz gradibus. et q̄nq; in pntibz. ut. j. e. C. in.
z Patruus soror vn uersus. Sūt prui patris frēs amitē q̄ soror. C. Frater auūculus est soror ē matertera matris.
a Quarto abnepos. fin inferius respicit.
b Patruus. hc refertur ad supiorez lineā transuersalem.
c Auūculus. fin aūt est at q̄ qui ē mei patris patruus. mihi

supra numerat. aliā in fra. aliā ex transuerso. que ēē a latere dicitur. Supior cognacō est parētū. inferior liberorū. Ex trāsuerso fratrū sororūue eorū quoque ex hijs gnantur. et onuemēter patrui. amite. auūculi. matertere. Et superior quidē et inferior cognacō. a pmo gradu incipit. at. ea que ex transuerso numerat. a secō incipit ¶ Primo gradu est sup pater. mater. infra. filius. filia. ¶ Secundo gradu. supra auus auia. infra nepos neptis. ex transuerso frat. soror. ¶ Tercō gdu sup. pauus pauia. infra pnepos pnep tis. et ex transuerso fris sororisq; filius filia. et onuemēter patruus. amita. auūculus et matertera. Patruus est frater pris. qui grece macrus appellatur. auūculus est frater matris. qui grece hebyeuc dicitur. et pmi seue cior dicitur. Amita ē patris soror. matertera ē matris soror. vtraq; eupa vel aput quosdā euptus appellatur ¶ Quarto gradu sup. abauus abauia. infra. abnepos abneptis. Ex transuerso fratris sororisq; nepos nepti sue. et

nō. Hic pōnit. xx. ff. Cay. vocabula.

erit magnus patruus. qui mee mris auūculus. mihi erit magnus auūculus. fin quid si erat prius matris mee uel auūculi mei pris. fin. Jo. omez illū mihi esse patruū uel auūculū magnū qui est meo pri uel mri simplex. ut. ff. e. l. iur cō. C. patruus.

et. C. de fuc. e. l. i. ff. Rñ. ꝛtra.
d filia. isti nominati regũt

e Prop̃ꝛ cõsobrinus. q. d. qui filius ꝛ. ꝓprior ꝛ sobrinus et que filia ꝛ. ꝓprior consobrina. ac.

f. Hij fuit. subaudi. in quãto gradu collateralitꝫ ex pte ascendentiũ se; filius prui mei magni. et similiũ. de quibꝫ ꝛ. hic. et. ff. e. l. i. in fi. et. l. ij.

g Hactenus gnata gradũ. hoc ẽ verũ si vna ab vna, non si plures ab vna. ut. ff. e. uit cõ. C. trãseam?. et hꝫ est verũ ex omi ordine graduum ꝓm nos. hꝫ ꝓm canõn. ex latere transuerso aliꝫ est. nam quẽ nos dicimus. in sedo. ipi dicũt in ꝓmo. et quẽ nos in quarto ipi in sedo. et sic de singulis. ut in dcis. xxxv. q. v. c. ij. hꝫ fuit eorꝫ cõsideratio tona. ꝓter mrimoia. nra etiã tona ꝓter hereditates q̃ p gradus deferuntur. ut. j. de bo. pos. C. quos aũt. et. ff. e. iuꝛ. in pnci. accur.

h Adiciat. hic pt colligi diffmicõ gradus. ut dicatur. Gradus est numeratio singularꝫ psonarꝫ ꝛgnatione uel affinitate cõiũctarꝫ quoto gradu vna psona distat ab altera optie mdicãs. dictus q̃si lapideus gradus. ut. ff. e. iuꝛ co. C. gradus.

i Quoto. scꝫ octauo uel decimo. accur.

ouemẽt patruus magnus amita magna. id est qui fratꝛ et sororꝛ. Item auũculus magnus a matertera magna. id ẽ auie fratꝛ et sororꝛ ꝛsobrinus. ꝛsobrina. id ẽ qui queue ex sororib aut fratribꝫ pcreãtur. sed qui dã recte consobrinos eos ꝓpe dicã putãt qui ex duabꝫ sororibꝫ ꝓgenerãtur quasi ꝛsororemos. Eos vero qui ex duobꝫ fratribus ꝓgenerãtur ꝓpe fratres patrueles vocantur. Si aũt ex duobꝫ fratribꝫ filie nascũtur sorores patrueles appellantur. at eos q̃ ex frẽq sororꝛ ꝓgenerantur amitinos ꝓpe dicã putãt. Amite tue filij ꝛsobrinũ te appellant. tu illos amitinos. Quãto supra. attauus attauia. mfra atnepos atneptis. Ex transuerso fratris sororisq̃ ꝓnepos ꝓneptis. et ouemẽter ꝓpatruus ꝓamita id est ꝓauũ frater et sororꝛ. et ꝓauũculus et ꝓmatertera id est ꝓauie frater et sororꝛ. Item fris patruelis vel sororis patruelis ꝛsobrini et ꝛsobrine. amitini vel amitine. filius filia proprior ꝛsobrinus ꝛsobrina. hij fuit patrui magni. et amite magne. auũculi magni. matertere magne. filius filia. Sexto gradu sup̃. tritauus tritauia. mfra. trinepos trineptis. Ex transuerso fratris sororisq̃ abnepos abneptisq̃ et ouemẽter abpatruus abamita id est abam fratꝛ

k Appellacõnẽ ꝓter duas racõnes. et qꝛ ultra trinepotem uel tritauũ. vocabula nõ inueniũtur specialia. hꝫ superiores et inferiores vocantur. ut ff. e. l. fi. C. pentes. et qꝛ sunt plura negocia quã vocabula. ut. ff. de ꝓscꝛ. v. l. iiij. fi usq̃ ad quẽ numerabim? Rñ deo usq̃ ad. vij. ꝛgnatorũ. et usq̃ ad. x. agnatorꝫ. ut. ff. e. nõ facile et. s. t. i. C. fi. m si racõe demõstrãdi vellemus ulterius numerare. nõ utilitatis. leꝫ vereuste hic aliter dicant. accur.

ter a sororꝛ. ab auunculus abmatertera id ẽ abauie fratꝛ a sororꝛ. Item sobrini sobrineq̃ id est qui queue ex fratribꝫ a sororibus patruelibus vel cõsobrinis vel amitinis ꝓgenerãtur. Item ꝓpatrui ꝓamite. ꝓauũculi ꝓmatertere. sobrini sobrineq̃. eorumq̃ qui queue ex fratribus vel sororibus. patruelibꝫ vel cõsobrinis vel amitinis ꝓgenerãtur filius filia. At tenus ostẽdisse sufficiat. quẽadmoꝫ gradus cognacõis numerẽtur. Nãq̃ ex hijs palã est intelligẽ quẽadmoꝫ quoq̃ vlteriores gradus numerãdẽ habeamus. Quippe semper gnata queq̃ persona gradũ adiciat. ut longe facilius sit rñdere quoto gradu quisq̃ sit. quã ꝓprie cognacõis appellacõnem quicq̃ denotare. Agnacõis q̃ gradus eodẽ modꝫ numerãtur. sed cũ magis veritas occulta fide. quaꝫ ꝓ aures. animis hoim infigitur. Idꝫ necessariũ duximus post narracõnem graduũ. etiã eos pnti libro inscribi. quatenus possint et auribus. et oculorꝫ inspectõibꝫ. adolescentes pfectissimã gradum doctrinam adipisci.

De seruili cognatione.

Illud certꝫ est ad fuiles cognacõnes illam ꝓmedicti quã ꝓximitans nomine bonorꝫ possessio permittitur non pnere. nam nec ulla ãtiqua lege talis

l. Modo. scꝫ adiecta psona.

m Sed cũ ꝓ aures. vñ oratius. Segnius irritãt animos dimissa per aures. q̃ q̃ sũt oculis subiecta fidelibus. accur.

n Etiã adipisci. vñ quiꝫ hõt hic arbore.

De fuili ꝛgnacõe. Illud. alias ẽ hꝫ Rica. de seruili cognacõne alias non.

m Edicti. sũt enim. iiij. ꝓtes successionis ab intestato. ut. ff. q̃s ꝛ. in bo. pos. l. i.

p Proximitatis. i. cognacõis. ut sequitur. et ut. ff. vñ cog. l. i. C. pnnet.

q Pertinẽ. sed nec aliã aliquã. ut uel ipe succedat. uel ei succedatur. ut. C. ãnia de suc. seruus. msi in tribus casibꝫ. ut. C. ad sill. l. pnsi. et. C. de suis et le. apud hostes et. C. ad ꝛsi. l. fi.

a Cōputabatur. hec videtur mala racō. cū magis iuē ptorio qd naturalē causam mtuebatur deberet cōputari. ut. s. de hēd. ab im. ¶. emācipati. qz ciuili. sed dic q etiaz ad alia. ut ad tutelas ⁊ similia. msi quo ad nupē. ut. s. de nup. ¶. illud. et. ff. de ritu nupē. l. adoptiuū. ¶. seruiles. Sz nūquid dns ex sui psona succedit ognatis serui. Rn. nō ut hic dr.

b Tpa. loquitur mstimanus.

c Peruenientibz. scz parentibus.

d Ipi. scz pentes.

e Inbuitute. id est donec sui erāt.

f. Sōnerēt. scz parēs.

g Sōemāt. tes. aliud si liber fcūs seruus iterū manumittatur. ut. ff. vñ cog. is qui dra. et. s. de ca. di. ¶. q aūt. qz est ibi q sibi imputetur. Sz nūquid etiaz iste hodie succedēt naturali cā inspecta. ut. C. de legit. le. aut. successione. Rn. non sm Jo. quia prot naturalē cām mtuebatur. et tn nō vocabat eū ut dictū est. Item dra. C. de suis ⁊ le. ex libera. Sed. hoc nouuz ius. uel ibi loquitur qn nec de facto erat mrimonium. uel ibi quo ad honores loquitur. hic quo ad successiones.

h Alterius. id est pntes liberis ⁊ ecōtra exclusō prono. et hoc sm omēs. Item libertū vnū alteri eidem fratri suo ⁊ ita frater liberti pferetur prono. Et hoc sm quosdā. ut hic. Sz io. dra. pfert eni pronū fratri. ut. ff. de bo. li. et de suis et le. intestato. et j. t. i. ¶. sm aūt si non.

i Ex illa. scz supra dicta greca.

k Repetitis. hic. ¶. omis est ad omes. ti. s. hoc tercō libro positos. et idem m seqnti pxio. ¶. sic ⁊ alias. s. de suc. cog. ¶. ult. et ad orfi. ¶. fi.

l. Tradidimus. a principio. tercij libri.

cognatio imputabatur. sz nostra ostitucōne. quam pro iure patronatus fecimus. qd ius usqz ad nra tpa satis obscurū atqz nube plenū et vndiqz cōfusū fuerat. et hoc humanitate suggerēte decessimus. ut si quis in fruli cōstitutus ostorio. liberuz vel liberos habuerit. siue ex libera siue ex fruli oditioms muliere. vel dra si fua mulier ex libero vel seruo habuerit liberos cuiuscūqz sexus. et ad libertatē hns pr̄ueniēntibz. ⁊ hn quiex seruili ventre nati sūt. libertatē meruerūt. vel dū mulieres libere erāt ⁊ ipi in fruitute eos habuerī. et postea ad libertatē pueneri. ut hij omēs ad successiōz patris. vel mris veniant. patronatus iure i hac pte sopito. ¶ Nos eni liberos nō solū in suoz parētū successiōz sz ee alterū m alterius successiōz mutuā vocauim⁹. ex illa lege specialit eos suos vocātes siue soli imuemātur qui in fruitute nati. et postea manumissi sūt. siue vna cū alijs qui post libertatē parētuz decepti sunt. siue ex eodez pre siue ex eade matre. siue ex alijs nuptijs ad similitudinē eoz qui ex iustis nuptijs procreati sūt. ¶ Repetitis itaqz omnibz que iam tradidimus. apparet nō semp eos qui parē gradū cognacōis obtinēt. pariter vocari. eo qz amplius nec eū quidō qui

pximior sit ognatus. semper potiorē esse. Cuz enim pma causa sit suoz hereū. et eoruz quos inter suos heredes enumerauimus. apparet pnepotē vel abnepotē defuncti potiorez esse quā fratrem ⁊ patrez matrēqz defuncti. Cum aliquū pater quidē et mater ut sup̄ qz tradidimus. primū gradū cognacōis obtineant. frater vero secūd. pnepos aūt tercio gradu sit cognacōis. et abnepos quarto. Nec interest an in potestate morientis fuerint an non. qui vel emancipatus. vel ex emācipato aut ex femineo sexu ꝓpagat⁹ est. ¶ A mōtis qz suis heredibz et quos inter suos vocari heredes diximus. Agnatus qui integrum ius habet agnacōis. etiā si lōgissimo gradu sit. plerumqz potior habetur q̄ pximior cognatus. Vt. gra patrui nepos vel pnepos auunculo vel matertere pferetur. ¶ Tociens igitur diximus aut potiorem haberi eū qui pximiorē gradū cognacōis obtinet. aut pariter vocari eos qui cognati sunt. quociens neqz suoz heredum iure quqz inter suos heredes sūt. neqz agnacōis iure aliq̄s pferri debeat. secūz ea q̄ tradidimus. exceptis frē et sorore emācipatis q̄ ad successiōez fratrū vel sororū vocātur. qui et si capite dīnuti sūt. tn pferūtur ceteris vlterioris gradus agnatis.

m Enumerauimus. ut curie datos ⁊ emancipatos. ut. s. de hēd. ab im. ¶. i. et. ¶. emācipati.

n Fuerit. hoc sbdiuiditur.

o Ex femineo. qui tn cū dminucōne tercie ptis succedit huic. l. tpe. s. de hēd. ab im. ¶. diu. Ho die sme diminucōne. ut in aut. de tri. et se. ¶. nec nō.

p A motis. cessantibus suis fallit ad hoc hec regla. qui por est in gradu ⁊ c. ut j. e. ¶. tociens. ⁊ c.

q Integrū. id est capite minutus. nō est hic. s. de suc. og. i. Rn. m fi. nā secus essz si essz capite minutus. qz ille successiones q̄ vnt ex. l. xij. ta. peūt per minimaz capitis dminucōnem ut. s. ad orf. ¶. sciēdum.

r Pleruqz. ꝓter fratrē ⁊ sorore emancipatos. ut j. e. ibi exceptis. Item ꝓter quos dā ognatos. qui vocātur ut agnati. ut. s. de le. ag. ¶. Rn. Item ꝓter prem qui filiū emācipauit. ut. s. de le. ag. suc. ¶. fi.

s Nepos. qui est in quito gradu agnacōis.

t Pronepos. msi hic i sexto agnacōis.

u Auūculo. qui sūt in tercio gradu cognacōis.

u Preferitur. in successione eius q̄ tales habet agnatos.

x Tociēs. nō regulā bonā. ut et. C. omia de suc. l. auūculo. et. C. vñ li. l. ij. Et ad eius euidētiaz. nō tres ee ordines succedēdi. s. in feriores ⁊ superiores. et ex latē vemētes. ut in aut. de hēd ab intest. in pn. Primo descendētes in infinitū vocātur. ut. s. de hēd. ab im. ¶. i. et in aut. de hēd. ab im. ¶. i. hijs cessantibz. vocātur ascendētes. pmo pr ⁊ mater. scdo auus ⁊ ava. et sic deinceps. sic tn ut fratres ex vtroqz pnte defuncto dūtaxat cū hijs superioribz vocentur. lez quidā dicāt cum patre ⁊ mre tn. eos vocari. et alios

inferiores p fratres excludi et p nobis est aut. de hæ. ab intes. C. si vero. cū ascendētibz. et. ff. de suis r le. l. ij. C. hæreditas supiorib cessantib. pmo frater ex vtraq pnte. et sorōr. et eorū filij. secō ex altero tm et eorū filij. tercō h regla optinz ut qui por ē in gradu r̄ē. ut hic et in aut. de hæ. ab in. C. reliquū et. C. si vero. neq fratres. et in aut. ut fra. filij. C. i.

y Tradidimus. ut. s. ppx. C. et hoc. e. C.

z Exceptis. excipit ab eo qō. s. dixeāt qui integrum. r̄ē.

a Preferunt. ut. s. de suc. cog. pmo. sen.

De successione libertorū.

Nunc. qrusq de bonis ingenuorū dixerat.

c Olim. scz. le. xij. ta. et hoc est pmū ius. qtuor enī sūt. ut h et J. C. i. et. C. postea. et. C. sed nostra.

d Impune. id est sine timore testamēti rumpendi.

e Ista demū. et non.

f. Hēdē. aliter naturales uel adoptiuum. ut infra innuit.

g Nihil. i. nullū. secōm Jo. Accur.

h Ex naturalib. ad differētiaz adoptiuorū.

i. Querela. id est non poterat pronus cōqueri.

k Postea. sm ius.

l. Juris. dic ut. s. ad tercull. in pnci.

m Libertus. nullū filiū hns legittimū et naturalē. ut J. ppx. C. ppdesse. accursius.

De successione libertorū

Nunc de libertorū bonis videamus olim itaq licebat libto pronū suū impune testamēto pterire. Nā ita demū lex. xij. ta. ad hereditatez liberti vocabat pronuz. si intestatus moriuus esset libertus. nullo herede suo relicto. Itaq intestato mortuo liberto si is suū heredem reliquisset. patrono nichilominus in bonis eius ius erat. et si quidem ex naturalibz suis liberis aliquē suū heredem reliquisset. nulla videbatur querela. si vero adoptiuus filius fuisset aptē in quiuz erat. nichil iur pronō suo superesset. Qua de causa postea pretoris editio hec iuris antiquitas emēdata ē. siue enim faciebat testamētum libertus. videbatur ita testari ut patrono ptē dimidiā bonorū suorū relinqret q si. aut nichil ā minus ptis dimidie reliquerat. dabatur pronō cōtra ta. testamēti ptis dimidie bonorū possessio siue intestatus moriebatur. Si vero intestatus moriebatur suo herede relicto. filio adoptiuo. dabatur eque pronō ptra hūc suū heredē ptis dimidie bonorū possessio. Prodesse aūt libertō solebant ad excludendō patronū naturales liberi. mortis tpe habebat sed nō solū quos in potestate etiā emancipati et in adoptionē dati. si modo ex aliqua parte scripti heredes erant. aut preteriti cōtra tabo. pos. ex edicto peterāt. Nā exheredati. nullomō repellebant patronum.

Postea vero lege papia adaucta sunt iura patronorū. qui locupletiores libertos habebant. cautuz est enim ut ex bonis eius qui sextercior. c. milium patrimōniū relinquerat. et pauciores q̄ tres liberos habebat. siue is testamēto facto siue intestatus mortuus erat. virilis ps patrono debebat. Itaq cū vnū quid filiū filiāue heredem relinquerat libertus. pinde pars dimidia debebatur patrono. ac si is sine vllo filio filiaue intestatus decessisset. cū duos duasue heredes relinqrat. tercia pars debebatur patrono. si tres relinquerat repellebatur patronus.

Sz nostra ostō quā p omni nocōe. greca lingua cōpendioso tractatu habito. oposuimus. ita hmoi causaz diffiniuit. ut si quid libertus vel liberta minores centenariis sint id est minus cētum aureis habeant substātiam. sic enī legis papie sūmā interpratati sumus. ut p mille sexterciis vnus aureus cōputetur. nullū locū habeat patronus in eorū successione si tamē testāmentum fecerit. sin aūt intestati decesserit nullo liberorū relicto. tūc pronatus ius qd erat ex le. xij. ta. integrū refuaut

n Dimidie. nisi in castris sint quesita. ut. ff. de bo. li. l. iij. C. pa

o Dimidie bonorū. i. vñ legittī. utrj. de bo. pos. C. cūqz. tronus.

p Prodesse solebāt. h iut pretorio. nā de pmo nō erat dubū. ut. s. C. itaqz in testō.

q Patronum. secm totū.

r Naturales. et legittimi. accur.

s Dati. si instituti erāt ut sequit. alias nec ptra ta. datur eis ut. ff. de ptra ta. l. nō putauit. C. i adopcōe.

t Repellebāt. qz p mortuis. hntur. ut. ff. de ptūg. li. l. i. C. sed si patroms. nec a iure ciuili respicūtur. ut in aut. de hæ. et fal. C. exheredatos.

u Postea. ceuz ins.

x Cautū. secz. l. papia. et male. ut al. ut. C. de ca. tolls. in pn.

y Debebatur. ex. l. papia. accur.

z Sz nra. quartū ins.

a Cōposuimus. et hmus ut creo hētur mēto in multis locis. ut. s. t. i. de huili cog. in pn. et. s. de le. ag. suc. C. si.

b Sic enī. interposito est.

c Locū. et in h non corrigitur lex papia. et nō q p ppdest paup tas filio libti. sicz al. C. de ep. et cle. si quis. C. sm autem.

d Fecerint. secz isti libti minores cētenariis.

e Refuauit. secz nra cōstitucō secz ut in totum succedat. ut. s. e. in pnci. accursius.

a Possessores. id est filios emancipatos. ut. s. de her. ab m. C.
b Deduximus. q̃ tñ heredes instituti si se abstinuerunt uel mixti hereditati in integrũ restituti fuerint. dabitur prono ius succedendi. ut. ff. de bo. li. et si ex. C. si filius.
c Habeat. scz libti.
d Omibz. sj nũquid ecõtra. moriẽte filio q̃ est libertus ꝓpomitur pater prono. Rẽ. sic ut. s. t. i. de huili cog. in fi. i. Rẽ.
e Vocauimus. etiã añ fratres libti. qõ dic ut. s. t. i. in fi. i. Rẽ. f. Fecerint etiã ad extraneos.
g Auus. quoꝝ pterico ꝓ exheredacõne habetur. ut. s. de exhe. li. C. mater.
h Maternis. non possunt. qꝝ iusta cãm gratitudinis intercessit. q̃ sunt. xiiij. ut in aut. ut cũ de ap. cog. C. causas. quo casu nullo iure agũt. ut. in aut. de immensis bo. C. fi. Sz quid si filiũ emãcipatũ pater ptereat sine causa. vñ ꝟtra tabz. nõ aũt querelam videtur admitti prõnus. Sz Rz. hic large accipi de inoff. ut etiã ꝟtineat p ꝟtra ta. hic. C. fam. her. l. fi.
i. Tunc ostõne. scz greca. accur.
k Antea. sicut erat de iur pronio ut. s. e. qua de cã. ut. ff. de bo. li. l. iij. C. fi.
l. Cõsequãtur. scz quocũq; mõ relicti.
m Constõe. scz ꝟdicõne ex le. greca. ut. ff. de cõ. ex. l. l. i.
n Repleat. pter hꝰ ius succedẽdi. est ꝛ aliud ius pronatus scz ut non vocetur ab eo in ius sine venia. ut. C. de in ius vo. l. ij. Itẽ ut alat eũ. ut. ff. de le. ag. si quis a liberis. C. solet. Itẽ ut turpez ac dõz uel excepẽ ꝟtra eũ non ꝓponat. ut. ff. de excep. bo. apud celsum. C. aduersus. et. ff. de obsequijs. l. honori. et. l. parens. Itẽ ut possit eũ in huiusmodi reuocare. ut in aut. ut libti. de ce. C. i. col. vj. Itẽ ubi eũ inuenerit faciat ei reuerẽtiam. ut. ff. de in ius vo. gnaliter. et hec iura multis modis pdũt. Primo si pronus remiserit. ut in aut. ut lib. de cetero. C. illud Itẽ si compulit libtuz iurare ne accipiat vxorẽ. uel libertã ne nubat. ut. ff. de iur pa. qui ꝟtra. l. et. l. adigẽ. Itẽ si denegat ei alimẽta. ut. ff. de bonis li. si pronus. Itẽ ꝓpter tercie ptis ꝟcessionẽ. ut hic et. ff. de bo. pos. li. l. etiã. C. tociens. Itẽ si altũter eoꝝ relegatus fuerit. uel deportatus. ut. ff. de iur. pa. siue. Itẽ si naturalibz restitutus est libtus. ut. ff. de bo. li. etiã. C. i. Itẽ si mercedez ꝓ futuris opis ab iniuto liberto extorsit. ut. ff. de ag. li. si quis. C. si qs. Itẽ si libertus dñi mortẽ vindicauerit. ut. ff. de iur pa. l. pnlẽ. Itẽ si eũ capitis accusauerit. ut. ff. de bo. li. qui cũ maior. i. Rẽ. Itẽ si non suis nũmis emptus est. uel a pñcipe facto ẽm liberam testamti impetrauerit. ut. ff. de bo. li. l. etiã. C.
o Onere. sic. ij. in aut. de her. et fal. C. si autem.
p Liberis. quibz dãtur allegata. eẽ ruptio test. p cõtra ta. ut. ff. de li. p. ꝟtra ta. l. i.
q Prestenẽ. sj eũ filij sint. quare non excludẽt pronũ. ut. s. e. C. cũ vero maiores. Rẽ. bij filij erant ingrati. ut. s. C. si vero. uel dic q̃ bij liberi erãt nepotes qui ꝛ liberi dicũtur. ut. ff. de ꝟb. sig. libꝝ. et eos ꝓcedit eoꝝ pr. et eis talia legata dabant. ut. ff. de lib. p. l. i. C. generaliter.
r Coheredes. sj nũquid in solidũ tenebuntur coheredes Rẽ. nõ. ut. ff. de leg. iij. l. fi. C. fi. et de vul. sub. et si contra ta.
s Multis casibz. q̃ sequũtur statim.
t Patroneqꝝ. ut. ff. de bo. li. l. prõne.
u Liberi. ut. ff. de bo. li. si pater. exhe. et. l. si ex pro. C. iul.
x Ad quintuz gdũ nunq̃d filius trinepotis ipius patroni vel etiã ipe trinepos admittitur. vidẽ q̃ nõ. qꝝ hic dicit usqꝝ ad quintuz gradũ. si quis tñ velit ꝟtradicẽ. illũ ꝓ se mducẽt. q̃ omis ascendẽtes sui pris loco succedũt. ut. s. de her. ab m. C. cũ filius. et in aut. de her. ab m. C. i.
y Socetur. p nam ꝟstõez. scz olim p bo. pos. tanq̃ ex familia vocarẽtur. ut. J. de bo. pos. C. v.
z Capita. cũ eodez gradu plures inuenãtur. alias patruus nepotẽ ex fratre excludit. ut. ff. de bo. li. si libtas. C. si libertus.
a Venũt. scz ipsis patronis. set quia hucusq; ad quintuz gradũ succedũt vt hic dr. alias vsqꝝ ad. x. l. vj. ut. s. de suc. cog. C. fi. Itẽ qꝝ hic in capita succedũt. ut hic dr. alias nõ ita. ut. s. de her. ab m. C. qꝝ placuit ita in ingenuis. lz mar. ꝟtra dixerit. ut. ff. de bo. li. si libertus prorito. C. si libertus. et de leg. tu. l. tutela. C. si duo.
b Pene. ꝓpter tria dicit pene alias vsqꝝ ad. x. l. vj. ut. s. de suc. cog. C. fi. Itẽ qꝝ hic in capita succedũt. ut hic dr. alias nõ ita. ut. s. de her. ab m. C. qꝝ placuit ita in ingenuis. lz mar. ꝟtra dixerit. ut. ff. de bo. li. si libertus prorito. C. si libertus. et de leg. tu. l. tutela. C. si duo.
c Peruenerint. id est qui facti sunt plene liberi
d Sed hec quodãmodo. non enim est vere peculium cũ sint liberi. ut. C. de inoff. test. l. fi. in fine. Accursius. florẽt.

Cum vero maiores centenarijs sint. si heredes vel bonorum possessores liberos habeant. siue vnum siue plures cuiuscũq; sexus vel gradus. ad eos successiones parentum deduximus. patronis modis omnibz vna cum sua ꝓgenie semotis. Si aũt sine liberis decesserint. siquidẽ intestati ad omnẽ hereditatẽ patronos patronasqꝝ vocauimus. Si vero testamentuz quiõ fecerit. pronos aũt aut pronas ꝓterierint. cum nullos liberos haberẽt. vel habẽtes eos exheredauerint. vel mater siue auus maternus eos ꝓterierit. ita q̃ nõ possint argui inoffitiosa eoꝝ testamẽta. tũc ex nostra cõstitucõne p bonoꝝ possessiones. ꝟtra. ta. nõ dimidiã ut antea. sed terciã ptem bonoꝝ liberi ꝟsequntur. vel quod deest eis. ex nostra cõstõne repleatur si qñ minus tercia pte bonorũ suoꝝ libertus vel libta eis reliquerint. ita sine onere ut nec liberis libti. libteue. ex ea pte legata. vel fideicõmissa. prestarẽtur. sj ad coheredes eoꝝ hoc onus redundaret.

Multis aũt alijs casibz a nobis in ꝓfata ꝟstitucõne congregatis quos necessarios esse ad hmõi dispositicõm iuris ꝓspeximus. ut tã patroni patroneqꝝ q̃ liberi eoꝝ. necnõ qui ex trãsuerso latere venũt usqꝝ ad quintum gradum ad successionẽ libertorũ libertarũue vocẽtur. sicut ex ea ꝟstõne intelligẽduz est. ut si eiusdẽ patroni vel patrone. vel duoꝝ vl' duarũ pluriumue sint liberi. qui ꝓximior est. ad libti vel liberte vocetur successionẽ. et in capita ꝛ nõ in stirpes diuidat' successio. Eodem modo et in hijs qui ex trãsuerso latere venũt fuãdo. pene eni cõsonãtia iura ingenuitatis. et libertinitatis in successionibz fecimus. Sz hec de hijs libtinis hodie dicẽda sũt. qui in ciuitatẽ

e Postea vero noiatim. quid ꝗ sit die vt. s. de exhe. li. ¶. i.
f. Eorum. id est manumissorum. g Quibus. id est latinis.
h Ad ciuitatem. scz ut ciuis romanus efficeretur impetrando ius aureorum anulorum. vel natales quod multo patrono non est faciendum. vt. ff. de natal. re. l. ij. in fi. et. l. pnsi. et fi.
i Sed nra constitutione. C. de lat. lib. tol. p totum.
k Adiectionibus. scz. x. uel. xj. casibus. C. de lati. lib. tol. p totum. Accursius. floret.

romanum puenerunt. cum nec sint alij liberti. simul et dediticijs et latinis sublatis. cum latinorum legitime successiones nulle penitus erant. qz licet vt liberi vitam suam pagebant. attamen ipso vltimo spiritu simul animam atqz libertatem amittebant. et quasi seruorum ita bona eorum iure quodammodo peculij ex lege iunia norbana manumissores detinebant. postea vero senatusconsulto largiano. cautum fuerat. ut liberi manumissoris non nominatim exheredati facti. extraneis heredibus eorum in bonis latinorum imponerentur. quibus supuenit etiam diui traiani edictum. qz eundem hominem si multo et ignorante patrono ad ciuitatem romanam venire ex beneficio principis festinauit. faciebat quidem viuum ciuem romanum. latinum vero morientem. ¶ Sed nra constitutione propter hmoi codicorum vices et alias difficultates. cum ipsis latinis ec lege iunia. et senatusconsultum largianum. et edictum diui traiani imperatoris deleri censuimus. vt omnes libertini ciuitate romana fruantur. et mirabili modo quibusdam adiectionibus ipsas vias que in latinitatem ducebant. ad ciuitatem romanam capiendam transposuimus.

De assignatione libertorum

Summa senatus. cuius verba sunt hec. ff. e. l. i.
m Pertineat. nulla facta scz assignatione.
n Eius. scz patroni.
o Filio. etiam postumo. ut. ff. e. l. fi.
p Datur liberos. nam vno non est necesse.
q Vnde. id est an. Accursius. flor.

De assignatione libertorum

Summa qz ad bona libertorum attinet admonendi sumus censuisse senatum. vt quatenus ad omnes patronos liberos qui eiusdem gradus sunt equaliter bona libertorum pertineant. tamen licere paterno ex liberis assignare libertum. vt post mortem eius solus is patronus habeatur. cui pus is assignatus est. et ceteri liberi qui ipsi qz ad eadem bona nulla assignatione interuenente pariter admitterentur. nihil iuris in his bonis habeant. sed ita demum pristinum ius recipiunt. si is cui assignatus est decesserit nullis liberis relictis.

¶ Nec tantum libertum. sed etiam libertam. et non tm filio nepotiue. sed etiam filie nepotiue assignare permittitur.

¶ Datur autem ꝗ assignandi facultas et qui duos plures ue liberos in patria habebit. vt eis quos in patria habet assignare libertum libertaue liceat. Vnde qrebatur. si eum cui assignauerit postea emancipauerit. an euanescat assignatio. Sed placuit euanescere qd et iuliano et alijs plerisqz visum est. Nec interest an testamento quis assignet. an sine testamento. ꝗ etiam quibuscumqz verbis patronis hoc permittitur facere ex ipso senatusconsulto. qd claudiani temporibus factum est. sub illo rufo et officiano scapula consulibus.

De bonorum possessionibus

Vs bonorum possessionis introductum est a pretore gratia emendandi veteris iuris. nec solum in intestatorum hereditatibus vetus ius eo

r Euanescat. ff. e. l. vtrumqz. extra. So. sm. pla. ibi valet assignatio facta emancipato. vt ibi. lex emancipatione ꝗ pdatur. si antea facta fuerit assignatio. ut hic. ar. ff. de arbitris. non distinguemus. ¶. de promisso. vel die sm azo. qz in. l. contraria non dicit fieri assignationem in emancipat. ꝗ an soli fieri in patria possit. sed nec in dicta. l. de arbi. dicit solui de promissum. ꝗ non de pecunia dicendum.
s Verbis. ec nutu. vt. ff. e. l. i. ¶. assignare. et pure vel sub conditione. ut. ff. e. assignare. Accursius. floren.

De bonorum possessione

Vs bonorum possessionis quem est ius persequendi retinendique primonum qd cuiusqz ciuis mortuus fuerit. ut. ff. e. l. iij. ¶. bonorum.
u Emendandi. id est supplendi. qz minus bene dicendo ad plenum dixerat ius ciuile. non agnoscens emancipatos. ut. s. de her. ab in. ¶. emancipati. sic. ff. ad. l. ro. de iact. l. ulti. ¶. i. et fi. uel die emendandi proprie ut in agnatis feminis vbi ius pretorium extra ius ciuile indixit. ut. s. de le. ag. suc. ¶. fi. ꝗ qz et in postumo. ut q. ¶. pr. accur.

a Emēdauit. expone. ut. s. b Nō poterat. ut. s. vel. C. postumus. ꝛtra. S. o. ut ibi. c Postumus. quis sit. dic vt. s. vel. C. d Honorario. ff. e. nō est. C. ubicūq. ꝛtra. hꝫ postumus. specialiter ex illa regula excipitur p ipm ptorē que ad hoc derogatur illi regle gnali. qz nō est dubiū quī generi per speciem derogeť. ut. ff. de peti. l. sanctio legū. e Possessor. hui.

f Sed is. scz postumus. g Constōe. s. greca. ut. s. vel. C. postumus. gnitus. h Inco. hꝫ gnitus. nā ostōes fūt de iure ciuili. ut. ff. de iusti. et iur. ius aūt ciuile. i Aliqn neqz emēdandi. ut. s. e. i. Rzn. et dic emēdandi id ē supplēdi. gnādi. ut k Impu. s. ꝓx. Rz. l Iuris. scz ciuilis. m Possessionē. nō tres vias ptoris. n Et remota. quare g fecit ptor. Rz. ut successoribz vias ampliaret. sic. ff. vel. ij. cū filij. C. natis. ar. cōtra. ff. nau cau. sta. l. i. dē. C. ſz an sit. et. C. hꝫ si gtus. o Quos ad hēditatē. id ē ad successionē ut emācipatos. ab intestato. et ꝛgnatos p se. cō. tercul. et ꝛtrib. p Cōstituūtur. ut. C. de suis ꝛ le. l. fi. q Quāplures. qꝫ lex. xij. ta. uel qꝫ dixr Ne quis. erat. sic. ff. de interrog. act. et quia. s. Nam augustissimis. nā sui hēdes et agnati tm succedebāt de iure ciuili ius integrū hntes. qz nō fūt emācipati. de alijs enī nō dr. ut. s. de hē. ab intē. C. i. et de le. ag. suc. in pnci. s Sūt pteritis. siue emācipatis siue non ut. C. de li. p. maximū. circa pnci. t Tabulas. hꝫ quare datur suis ꝛtra ta. cū ipo iure nullus sit testamētū. ut. s. de ex hē. li. in pn. Rz. duas hz vias. vnā de iure ciuili. p quā pt dicere nullū. aliā de iure pto. p quā nō dicit nullū. hꝫ annullā dūz. cū nec fieri nec desimē posse habere de iure pto. ut. C. de li. p. l. fi. et. s. e. C. quos aūt. Item quare ꝛtra ta. dr ex testō. cū magis ꝛtra testamētuz dici debēt cū rūpit testamtū. ut. C. de coll. ut liberis. Rzn. ideo sic dr. qz sme

modo ptor emendauit sicut supra dictū est. sed in eorz qz qui testamēto feō decesserint. Nam si alien? hēres postumus fuerit institutus. quāuis hēreditatē iure ciuili adire nō poterat. cū institucō non valebat. honorario tamē iure. bonorū possessor efficiebatur. videlicet cū a ptore adiuuabatur. Sed et is a nostra ostōne hodie recte hēres instituitur. quasi et iuri ciuili nō incōgnitus. Aliqn tamē neqz emēdādi neqz impugnādi veteris iuris. sed magis confirmandi grā. ptor pollicetur bonorz possessionē. nazz illis qꝫ qui recte testamēto facto hēredes instituī fūt. dat sm ta. bo. possessi.

Item ab intestato. suos hēdes et agnatos ad bo. pos. vocat. sed ꝛ remota qꝫ bonorz pos. ad eas pti net hēreditas iure ciuili.

Quos aūt solus vocat ptor ad hēditatē. hēredes quid ipso iure nō fūt. Nā ptor hēredē facere nō pt. p legē aūt tātuz vel similē iuris ostōnem hēredes fūt. velut p senatusconsultū et ostitucōes principales. Sz cū eis ptor dat bo. pos. loco hēredū ostituūtur. et

testamēto petere non pt. Item quare hꝫ pmisit cū sm ta. dignior sit. Rzn. qz donec ista cōperit illa dari non pt. ut. ff. de cōtra ta. l. illud. C. fi. et de his ta. l. i. C. equissimū. i. Rzn. Item nūquid hꝫ pnā datur ꝛtra ta. filij emācipati. Rzn. sic. adinstar prōmi. ut. ff. si a pa. quis ma. l. i. et ar. ff. de bonis dāp. l. fi. sic. ff. si ta. tes. ex nul. u Secm ta. sic. ff. ta. te. nulle. ex. l. i. Item hoc qn testa- le. l. i. mētuz factū est in septis. alias sm nūcupa- cōem. ut. C. de sm ta. x Fecit. sic l. ij. ff. si ta. te. nulle ex. l. y Et pmo lo- i. co. scz inter eas qꝫ intest. deferunť. et nō hūc ordinē qui sequitur. m ed cō fuisse. sed nō in obsuādo. ut. j. sequitur.

z Cōnumerātur. ut. s. de hē. ab intest. C. emancipati.

a Sōnde liberi. qd erit ecōtra filio emācipato mortuo. Rzn. pr habz bo. pos. vn ꝛ trēs vel vn liberi. utilit. cū equa rōne wcent prem ad hēditatez filij. ut. ff. de mos. te. nā ꝛ si. et. ff. vnde li. scp bo. uel die vn sm cū sp ꝛtracta fiducia eum emanciret. ut. s. de le. ag. suc. C. fi. Item nūquid filio in bons matris datur hoc bo. pos. Rzn. non. ut. C. de suis ꝛ le. hē. l. fi. Item nūquid in alijs ulterioribz ex linea descēdentibz. supdicta fuā- tur scz ultra filios. Rz. sic. cū oms inferior ef dicātur liberi. ut. ff. de .x. sig. libertorz.

b Secdo legitimis. i. agnatis ꝛ eis qꝫ eorz loco fūt. ut. s. de leg. ag. suc. C. i. et. C. hec etiā. et. ff. vn le. l. ij. C. hoc aūt. et. l. iij.

c Tercio extraneo. id est ei qui emebat filiuz a pre ꝛ postea eū mancipabat. nā sic fiebat olim emācipacō. ut. s. quibz modis pa. po. sol. C. pre- terea. uel melius. ut j. e. C. que autem.

d Quarto cognatis. qui iure ciuili non vocātur. ut. ff. vn cog. l. i. i. Rzn. et. s. de suc. ag. i. Rzn.

e Ex familia. qꝫ dabatur patruo. libto moriente intestato. sequēs dabatur ei de libto moriēte cū testō. sm quosdā. vel die qꝫ hꝫ familie id ē agnatis tn̄ suersalibz patrom datur usqz ad. v.

vocātur bo. possessores.

Adhuc autē et alios quāplures gradus ptor fecit in bonorz possessionibus dādis. dū id agebat ne quis sine successore moriatur. Nā augustissimis fimbo cōstitutū p le. xij. ta ius ꝓcipiendarz hēditatū ptor ex bono ꝛ equo dilatauit. Sūt autē bonorū possessiones ex testamēto quō hec. Prima que pteritis liberis datur. vocaturqz ꝛtra tabulas. Secūda quā omnibz iure scriptis hēredibus pretor pollicetur. Ideoqz vocatur secūdū ta. testamtī. Et cū de testamentis prius locutus est. ad intestatos trāsitū fecit. et pmo loco suis hēredibus. et hijs qui ex edicto ptoris int̄ suas cōnumerantur. dat bonorūz possessiōz. q vocatur vn de liberi. Secundo legitimis hēredibus. Tercio. decez psonis qꝫ extraneo manūmissori pferebat. Sūt autē decem psone. hee. pater. mater. auus. auia. tā paterni qꝫ materni. Item filius. filia. nepos. neptis. tam ex filio qꝫ ex filia. frater soror. siue ꝛsanguinei vel vterini. Quarto cognatis proximis. Quinto

gradū. ut. ff. de v. sig. pnūciacō. C. familie. et j. e. C. quicūq. et
s. de suc. li. C. multis. sequēs prono et descendentibz z ascen-
dentibz usq ad. v. gradū. pma enī nō valet cū hic tractet tm
de hjs que ab intest.
deferuntur.

f. Sexto. patrono
qre pmo agnati prō-
m vocātur. qī ipi prō-
mi. ſz. hic ordinē edci
huat qliter succedi de
facto debeat. et hic er-
ror in alijs calibz inue-
nitur. accur.

g Septio deficiēte.
pentela. etiā fisco ex-
cluso. ut. C. vn vir et

h Sz eas. vx. l. i.
sez sup dcās. x. bo. pos-
i. Incuriosū. id est
sine cura.

k Constōibz. que
remanserūt in greco.
l. Necessarias. id ē
vtiles. sic. ff. de offi. p.
l. i. in pnci.

m Quīto. sez cōnu-
meratis bonorū poss.
ex testō. et ab intest.

n Manumissori. ex-
pone. ut. s. C. iij. uel
dic q exēcus manu-
missor ē ipe pater qn
nō ex otracta fiducia
emācipat. Sz si qras.
qre sibi ipi pferē. ſz.
sane intelligas. ut pr
auū emācipantē ne-
potē pcedat. uel si ipe
pr emācipauit. inue-
nitur tn nouē pso-
ne que eū pcedunt.

o Constō. C. d emā.

p Manu- li. l. fi.
missoribz. id ē emāci-
patoribz.

q Fiducia. id ē sal-
uo iure succedēdi.

r Manūmissionem.
id ē emancipacōnē.

s Dedit. i. cōcessit.

t Manumissio. id ē
emancipacō.

t Predcā possessio.
vnde. x. psone. ac.

u Cūqz constōem.
de qua habuimus mē-
tionez sup de suc. li. C.
sed nostra.

x Posuimus. ut. s.
de suc. li. C. multis.

y Sufficit eis. sez tā
cognatis quā agna-
tis patrom.

z Aliā alcōri. hinc
trahe q digniores al-
tiori loco sedē debent.

tanquam qui ex familia.
Sexto patrono patro-
ne liberisqz eorz et paren-
tibz. Septimo viro z vx-
ori. Octauo cognatis ma-
numissoris. ¶ Sed eas
quidem ptoria introdux-
it iurisdictio. a nobis tn ni
chil incuriosū ptermissum
est. sed nris ostōibz omia
corrigētes. otra. ta. quō
et fm. ta. bonorz possessio-
nes admisimus. utpute
necessarias ostitutas. nec
nō ab intestato. vnde libe
ri. et vnde legitimi bonorz
possessores. ¶ Que autē
in ptoris edicto loco quīto
posita fuerat id est vn-
de decez psone. eā pio pro
posito z opendioso sermo
ne sup vacuā ostēdimus.
Cum enim pfata bonorz
possessio. x. psonas ꝓponē
bat. extraneo manumisso
ri. nostra ostitutio quā de
emancipacione liberorz
fecimus. omibz parētibus
eisdemqz manumissoribz
cōtracta fiduia manumis
sionem facere dedit. ut ip-
sa manumissio eorz hoc m
se habeat ꝓuilegū. et sup
uacua fiat supdicta bono-
rū possessio. ¶ Sublata
igitur pdicta quīta bono
rū possessione. in gradum
eius sextam ante bonorz
possessionē induximus. et
quintā fecimus. quā ptor
pximis ognatis pollicet.
¶ Cūqz antea fuerat se-
ptio loco bonorz possessio
tamq ex familia. et octa-
uo. vnde liberi. patrom

patroneqz et parētes eo-
rū vtrāqz p cōstitutionem
nostraz quā de iure patro-
natus fecimus penitus eua-
uimus. Cū enim ad simili-
tudinem successiōis ingē-
uorz. libertinorz successi-
nes posuimus. quas usq
ad quīti gradū tmmodo
coartauimus. vt sit aliq
inter ingenuos et libertos
differētia. Sufficit eis tā
contra. ta. bonorz pos. quā
vnde legitim et vnde cog-
nati. ex quibz possunt sua
iura vēdicare. omi scrupul
ositate et inextricabili er-
rore istarz duarz bonorz
possessionū resoluta. Aliā
vero bonorz possessionem
que vnde vir z vxor appel-
latur. et nouo loco inter ve
teres bonorz possessores
posita fuerat. q i suo vigo-
re seruauimus. et alcōri
loco id est sexto eam posu-
imus. ¶ Decīā vero bono-
rū possessione que erat vn-
de cognati manumissoris
ꝓter causas enumeratas
merito sublata. ut sex bo-
norz tmmodo possessiones
ordinarie pmaneāt suo vi-
gore pollentes. ¶ Septi-
ma eas secuta. quam opti-
ma racōne pretores intro-
duxerūt. Nouissime enim
pmittitur hjs etiā bonorz
possessio. quibz ut detur le-
ge vel senatus cōsulto vel
ostitutiōe oprehensū ē. quā
neqz bonorz possessiombz
q ab intestato venīūt. neqz
hjs que ex testō sūt ptor
stabili iure conumerauit.

et est altior qz pximior dno ē. tirones vero posteriori. ut. C. de
tiron. l. fi. et. ff. de aqua plu. ar. l. i. C. pe. et. C. de offi. rec. p. l. pe.

a Decima. bn dico sexto pmi. et hoc dico sblata decima. accur.

b Enumeratis. s.
. e. C. cūqz. ac.

c Septīa introdux-
erūt. ut. ff. ut ex. l. se-
cō. l. i. i. fin.

c Notetur. sez bono-
rum pos. et nō duo ē
necēria. ut hic bo. poss.
competat. sez ut lege
caueatur vt bo. pos. de-
tur. et qd de iur ci. nō
possit succedē. alias
opetit vn le. ut. ff. vn
le. l. iij. et. ff. ut ex. l.
et se. cō. l. i. C. fi.

d Lege. poit quod
dā exēplum ex testō.
ut. C. de mossi. te. l. iij.
. C. ſz cū eam. ex eo q
filius natus in puer-
perio institutus pfu-
mitur ab intestato.
ponūt exēplū in ag-
natis femis. et in qui-
busdā agnatis q effi-
ciūtur agnatis fil'es
vt. s. de le. ag. suc. C.
hic etiā. utrūqz repro-
bo. q nulla lex expsse
dat supdictis bono-
rū pos. si eos succedē
dz. ergo nō datur hj
septīa. hj vn legitī. ut
. ff. vnde legt. pone g
exēplū. ex testamto
in postumo alieno in-
stituto. ut. s. e. C. i. Ite
tā a testō. qī ab intes.
pone exēplū in eo qui
decessit apud hostes.
in cuius bonis datur
bonorz pos. ex. l. noua
cor. ut. ff. de bo. poss. l.
. iij. C. sed et eius.

e Senatus cōsul.
orfic. et tercul. ut. ff.
vn le. l. ij. in pn. C. fi.
nā eis datur bo. poss.
ibi z nō succedebāt
de iur ciuili. ut. s. ad
tercul. in pn. debet g
dari hic. ut. ff. vn le.

f. Constō . l. iij.
ne. ponūt exēplū. s.
de le. ag. suc. C. hj etiā.
Item. C. de eman. l. fi.
hj hoc reprobo cū lege
nō caueatur eis dari
bo. poss. vn hnt vn le.
ut. ff. vn le. l. iij. pt tn
dici q ibi subaudiat
maxime. uel melius

dic. si aliqua noua cõstitucõ fieret de nouo. quę daret bo. pos. ex ea daretur hęc septima.

a Et extraordinariũ. nõ duo ius. ut carbonana. et si venter mittatur in pos. et illa q̃ dat gra agnoscende litis. quę datur sine cause cognicõe. ut. ff. de car. e. l. iij. ¶. cause. et de vẽ. in pos. mitti. l. vbicũq;. ¶. interdũ. et de inof. test. pap. ¶. i. at alie cũ cause cognicõe. ut. ff. de bo. poss. l. iij. ¶. si causa. et quis ordo in bo. pos. §. l. ij. ¶. dies. et. ¶. in bonorum.

b Cũ igitur plures. qz. x. quaz sex remãserũt ordinarie. ut. s. e. ¶. aliã. vsq; ad. ¶.

c Disposuisset. alio mõ in edicto q̃z de eo cõpetant. ut diximus. s. e. ¶. sexto.

d Differant. sic. ff. de suc. e. l. i. i. §. in.

e Liberis naturalibus. et emãcipatis z emãcipãtibz. ut. ff. de suc. e. l. i. ¶. si.

f. Animi. in bonorez sangnis. immo nõ videtur coartãdi. cũ velut ad ꝓpa bona veniant. ut. ff. e. l. i. ¶. largius. et de lib. et postu. l. in fini. ac. ¶. cit. ptes

g Accres. enim nõ petentiuz accrescũt petentibz. ut. C. qñ nõ pe. p pe. acces. l. i.

h Ex successorio. §. intellige in cognatis §. inter agnatos successoriũ edictũ locũ nõ hz. §. hodie vtrũq; locũ habz. ut. s. de hz. ab inte. ¶. placebat.

i. Pollicet. s. ꝑtor.

k Essz. exclusus tñ tanq̃ filius admitti ꝑt ut agnatus. et exclusus vt agnatus admittatur vt cognatus. ut sibi succedere videat. ut. ff. de suc. e. l. i. ¶. §. videndum.

l. Repudiauerit. infra suum tẽpus.

m Admittũtur. ut

n In petẽ. ¶. e. l. fi. da utilis. i. q̃bz tria occurrẽ oportz. q̃ iudicis copia sit. Item actoris. Item rei. ut. ff. de diũ. et temp. ꝑs. l. i. et. ff. q̃s or. in bo. pos. §. l. ij. in

o Principes. ¶. q̃ admit. ad bo. pos. l. pe. et fi.

p Pro petẽda. erat enim alias edict alis q̃ edicto mortui petens petebat. hac nõ eat nece peti. ut. ff. de bo. pos. l. iij. ¶. §. si nemo. alias dicẽ. q̃ a petente vi uo demitur. et §. olim solemiter. hodie sufficit quocũq; mõ dicat se velle agnoscẽ. q̃ et iudicialis dici ꝑt. qz in iudicis pñtia agnoscat. ut hic et. ¶. q̃ admit. ad bo. pos. l. pe. et fi. Item nũquid hodie bo. pos. locũ hz. §. sic. nã z eas ꝓponere quis ꝑt z otra ta. necessaria etiaz est filio emãcipato z petento. Item vñ vir z vxor necria videt. et ut oli alie nõ erãt necrie. sic nec hodie. eis tñ vti possumus. cũ nouus modus succedẽdi fit mutatus. ut q. de hẽ. ab intes. p totũ. t.

q Iudicum. coraz quocũq; iudice.

r Et aut alterius successio. ut. ff. p socio. l. actõe. ¶. societas.

s Omes res z etiã filij. ut. s. de adopt. ¶.

t Q̃ cõsen. illud. su. sez arrogãtis z ar

u Antea. rogati. quidẽ. id ẽ intercedẽti.

x Per capitis di. s. minimaz. nã dando se in arrogacõz. minima capi. di. paciatur. ut. s. de ca. di. ¶. minima.

y Opaz. §. intellige de opis q̃ a libtis debẽtur. et nõ trãseũt ad hẽdem exneũ. ut fiũt obsequiales. q̃ in faciẽdo cõsistũt sez assurgẽ z filia. ut. C. de opis lib. l. libti. Item in fabrilibz meertis. ut. ff. de op. li. si oparũ indicẽ. aliud si cõduxerit iste arrogatus opas alicuius. nã isti arrogatori queruntur.

z Et ius agnacõis. id ẽ ius succedẽdi q̃ quis p arrogacõz cõsequitur. et §. hodie est ut. j. e. ¶. mortuo. Item ius petende bonorum

sed quasi vltimũ et extraordinariũ auxiliũ put res exigit accomodatur scilicet hijs qui ex legibus senatusue consultis cõstitucõibus principũ ex nouo iure vel ex testamento vel ab intestato venũt. ¶ Cũ igitur plures species successionũ ꝑtor induxisset. easq; p ordinẽ disposuisset. et in vna quaq; specie successionis sepe plures extẽt disparis gradu psone. ne actõnes creditorũ differãtur. §. haberent aut quos conuenirent. et ne facile in bonorũ possessionẽ defuncti mittãtur et comodo sibi cõsulerent. Ideo petẽde bonorum possessionis certũ tempus prefinuit. ¶ Liberis itaq; et parentibus tã naturalibus. q̃ adoptiuis in petẽda bonorũ possessione ãni spaciũ. ceteris aũt agnatis vel cognatis centum dierũ dedit. si z intra hoc tempus bonorum aliquis possessionem non petierit. eiusdẽ gradus psonis accrescat. vel si nullus sit demceps. ceteris bonorum possessionem p inde ex successoris edicto pollicet. ac si is qui ꝑcedebat. ex eo nõ esset numero. ¶ Si quis itaq; delatã sibi bonorum possessionem repudiauerit. nõ quousq; tẽpus bonorũ ꝑfinitũ excesserit. exspectatur. §. statim ceteri heredes ex eodem edicto admittũtur. ¶ In petẽda autẽ bonorũ possessione dies vtiles singuli considerãtur. sed bene anteriores principes et huic cause p uiderũt. ne quis p petẽda bonorũ possessione curet. §. quocũq; modo si admittendi eã ad iudiciũ intra statuta tpa ostẽderit. plenũ habeat earũ beneficiũ.

De acquisic. p arrogacõz

Est et alterius generis p vmũsitatez successio. q̃ neq; lege. xij. ta. neq; ꝑtoris edicto. sed eo iure qõ ꝛsensu receptũ est. introducta est. ¶ Ecce enim cũ paterfamilias sese in arrogacõnẽ dat. omnes res eius corporales et incorpales quecũq; ei debite sũt. arrogatori antea quidẽ pleno iure acquirebantur. exceptis hijs que capitis dimimucõe pereũt. quales sunt oparũ scilicet quo patronis debentur obsequiales obligationes et ius agnacõnis. Usus eteni et vsusfructus. licet hijs ãtea cõnumerabãtur. attñ capitis dimimucõne minima eos tolli phibuit nra constitõ. ¶ Nũc autẽ nos eandem acquisicõnez q̃ p arrogacõez fiebat coartauimus ad similitudinẽ naturaliũ parẽtum. Nichil enim aliud nisi tñ modo vsusfructus tã naturalibus parentibus. q̃ adoptiuis. p filiofa. acq̃ritur in hijs reb q̃ extrinsecus filijs obuenũt. domino eius integro seruato. ¶ Mortuo autem filio arrogato in adoptiua

pos. perit. si ante eā petitā ad arrogādus se tederit. aliud si iā petijt. ut. ff. vñ li. l. fi. et de otra ta. l. iij. C. si emancipatus.

a Constitucō. C. de vsufruc. l. correcōnem.

b Nūc aūt. aduersatur ei qd sup dixeit. q oms res acq rebātur arrogāti.

c Que extrinsecus. id ē m aduēntijs.

d Naturaliū. vbi in aduēntijs tm vsufrē. queriē. ut. C. de bo. q li. cum oporter.

e Mortuo. alie pso ne ut descendēres ex filio arrogato. ut. C. oñia. de suc. l. fi. vbi ē ostō de qua h fit mentio. Itē si h arrogat? esh impubes ī impubes tecedēt. admitterentur etiā alij. ex stipulacōe. ut. ff. de adopē. l. nō aliter. et. l. hjs vbis. et. l. h aūt. et. s. de adopē. C. cum autē. h quid m pre naturali a quo h arrogatus erat emācipatus. h. p. cum pferri arrogāti. h hodie fratres vtriq oiūctiū vocātur cū arrogāte. ut in aut. de hē. ab intest. C. cō. sequens. accursius.

f. Nō pnt. ut in aduēntijs. pfecticia emi sibi non auferūtur

g Sz quemetur. de facto. nā nō tenētur de iure. h de hjs que otraxit postq fuit arrogatus tenē obligacō. ut. ff. de peculio m arrogatorez. et si tūc non defendat pr. in bonis ipius pris fit missio ut. ff. quibz exca. in pos. eaē. fulcimus. C. si quis.

h De eo cui libertatis cā bona adiciuntur.

Accessit nouus. est h quart? succedēdi modus. ut. s. p qs pso. no acqui. C. fi. accur.

familia. etiam dominiū ei? ad arrogatorem ptrāsit. nisi supsint alie persone q ex ostitutione nostra patrem in hjs que acquiri non possunt antecedunt.

¶ Sz ex diuerso peo q is debuit qui se in adoptionem dedit. ipo quidem iure arrogator non tenetur. sed nomine filij cōuenietē. et si noluerit eum defendere pmittitur creditoribus p opetētes nros magistratus bona q eius causa in vsufructu futura fuissent. si se alieno iuri nō subiecisset. possidere. et legitimo modo ea disponere.

De eo cui libertatis causa bona adiciuntur Rubca.

Accessit nouus casus successiōis ex cōstōne diui marci. Nam si hij qui libertatē acceperūt a dño in testamēto. ex quo non aditur hereditas. velint bona sibi adici. libertatiz oseruādaz cā audiūtur. et ita diui marci rescripto ad pōpiliū rufum otinet. Vba rescripti ita se habēt Si virgineo valenti qui testō suo libertatē quibusdam asscripsit nemine successore ab intestato existente. in ea causa bona eius ēe ceperūt. vt veinre debeant. is cui de ea re nocō est aditus racōe desiderij tui habebit. ut libertatū tā eaz que directo. q eaz que p speciē fideicōmissi relicte sūt. tuēdaz gīa adiciātur tibi. si y dōnec creditoribus caueris de solido. qd cuiq debet soluēdo. Et hij quid. quibz directa libertas data est. pīnde liberi erūt. ac si hereditas adita esh. hj autē quos heres maūmittere rogatus est. a te libtatē osequūtur. ita ut si nō alia odicōne velis tibi bona adici. q ut etiam. qui directo libtatē acceperūt tui libtī fiāt. Nā huic etiā volūtati tue. si hj de qz statu agitur cōsentiāt. auctoritatē nostrā accōmodauimus. ¶ Et ne huius rescriptionis nre emolimtum alia racione irritum fiat. si fiscus bona agnoscere voluerit. et hij qui rebus nostris attendūt. sciant. comodo pecuniario pferēdā esse libertatis causam. et ita bona cogenda. ut libertas hjs salua sit. qui eam adipisci potuerūt ac si hereditas ex testō adita esset. hoc rescripto subuētuz est. et libertatibz et defunctis ne bona eorūz a creditoribz possideātur et veneant. certe si fuerint hac de causa bona adita. cessat bonorz venditio. ex tūc enim defunctī defensor. et quidā y dōneus qui de solido creditoribz cauet.

¶ In pmis hoc scriptū tociens locū habet. quotiēs testamto libertates date sunt. Quid ergo si quis intestatus decedens codicill' libertates dederit. neqz adita sit ab intestato hereditas. an fauor ostōis debebit locū habere. Certe

i. Constōne. cuius verba hec sunt. j. e. C. virgineo.

k Acceperunt. estimacōne.

l. Intestato. Idez pīuilegiū datur cuilibz petenti bona hac otēplacōe. ut. C. de test. ma. l. fi.

m Adicitur. scz ab herede.

n Hereditas. quō g valet qd in eo relictuz est. ut. C. de fideicō. l. eam qm. h. hic speciale est.

o Si virgineo veniri. id est vendi.

p Donec. fidiussoribz uel pignoribz ul' fide hita. ut. ff. de fideicō. li. l. iiij. C. aditi.

q Creditoribz. uel omibz velvm nomie oim. ut. ff. de fideicō. li. l. iiij. C. creditoribz.

r Adita. nō mirabile. q ex hac pactōe serui fiūt liberi. ut ortiui. Qui fut ortiui et vñ dicātur. dixi. s. de sm. ro. p fideicō. re. C. fi. et hic et. ff. de fideicō. li. l. iiij. C. hij etiā.

s Liberti. sub audi hoc tibi tecedimus. h opas neqz ortiuis neqz ab eo maūmissis imponat. ut. ff. de op. li. si quis. hac. l.

t Nā huic. sb audi concedimus.

u Cōsentiant. als in fuitute remanent et que volūt habere pronū. hēbunt dūm. ut. C. de maū. te. l. fi.

x Acco . C. iij. modauimus. ff. de fideicō. li. l. iiij. C. hij q. Accursius. florētin?

y Accedunt. ut p curatores nostri

z Preferēdaz. h qn opetunt libertates.

a Cognoscenda. i. accipiēda p fiscū.

b Adita. olim enim pus fiscus admittebatur bonis non aditis ab alio. et etiā aditis. dūmō ēent bona soluēdo. als adicio ab illo fcā valebit. ut. ff. de fideicō. li. l. iiij. hodie indistincte admittūtur. ut. C. de te. ma. l. fi. C. pnlē.

c Veneant. id est vendantur. accur.

a Eam. scz libertatē. ex testō. uel ab intē. scz erit iste heres.
b Successor. nūquid. Rn. neutrum dici pt. dic g hūc anor malū successorem esse. sicut illū qui succedit heredi non impleti defuncti volūtatē. ut in aut. de her. et fal. C. in omib. et iura sepulchrorū hz. ut bo. pos. ut. ff. de fideicō. li. l. iiij.
c Nemīnē. C. fi. heredē existē ab intē.
d Si is fi. stato. eri. et Rn. sic. ut. ff. de fideicō. li. l. iiij. C. i.
e Sz cū diuisiones. id est casus.
f. Constō. C. de tema. l. fi.
g Species. id ē casus.

De successi. libertorū sublatis.

Erant et alie due. empcō. id ē vendicō. ut sequitur. ff. de act. empc. veteres.
i. Ambages. nam apponebat creditor actōez. et si cadebat a filia. cadebat a cā. si vero nō cadebat. bona debitoris absentis uel pūtis vendebat sua aūctē. qō hodie non est. ut hic. et. C. de formul. et impe. l. i.
k Ordinaria. et iudiciaria. id est solemp mal.
l. Expirauerūt. id est recesserunt.
m Bona. scz oīa. ut. ff. quib. ex. c. m pos. e. l. i. hz hodie p mensura debiti relati. ut in aut. de exhi. et intro. C. si vero.
n Libris. ut. ff. qb. ex cau. in pos. e. p totū.
o Erat bachata. id ē capta uel decepta. ut eni vino capitur uel bacho. itaz amore. Itez furore amoris mlto vehemētius inuenitur. ut in aut. quibus mo. na. effi. le. C. illud. coll. vj.
p Substātiā. si īmūgebat se alieno suo et cōtra dni denūciacōz. ut. C. ad se. cō. claud.
q De obliga. l. i. cōmbz. dem est. s. de pson libro pmo. de rebz. in secō. et tercō. usq hūc. nūc de actōmbus debet dicere. ut

Dis venit iste furor nesciat habere modum

si intestatus decedit. et codicillis dederit libtatē. cōpetere eam nemini dubiū est. tūc enim cōstitutiom locū esse verba ostēdunt. cū nemo successor ab intestato existat. Ergo quādiu incertū sit vtrū existat an non. cessabit ostitutio. si vero certum esse ceperit neminē existere. tunc erit ostōi locus. Si is qui in integruz restitui pt. abstinuit se ab hereditate. quātuis potest in integrū restitui. potest admitti ostitutio. et bonorz adicio fieri. Quid ergo si post aditionē libtatū cōfuandarū causa factaz. in integrū sit restitutus. utiqz nō erit dicendū reuocari libtates que semel operierunt. Hec cōstitutio libtatū tuendaz causa introducta est. ergo si libtates nulle sunt date. cessat hec ostitutio. Quid ergo si viuus dederit libtates. vel mortis causa. et ne de hoc queratur vtrū in fraudez creditorz. an nō. factum sit. idcirco velint sibi adici bona. an audiendi sint. et magis est ut audiri debeant. et si deficiant verba ostitutionis. Sed cum multas diuisiōes eiusmōi ostōi deesse pspexmus. lata est a nobis plenissima constitutio. in qua multe species collate sunt. quibus hmōi successionis plenissimū est effectum. quas exīpa lectione cōstitucōms pt quis agnoscere.

De successiombz sublatis q fiebāt p bonorz vēdicōes et ex sena. osul. claudiano.

Erant ante pdictā successiōz. olim et alie p vmūsitatē successiōes. qualis fuerat bonorz emptio. que de bōms debitoris vendendis p multas ambāges fuerat introducta. et tūc locum habebat. quādo iudicia ordinaria in vsu fuerāt. sz cū extraordinarijs iudicijs posteritas vsa est. deo cū ipsis ordinarijs iudicijs etiā bonorz venditiones exspirauerūt. et tantūmō creditoribz datur officio iudicis bona possidere. et put vtile eis visū ē. ea disponere. quod ex latioribz digestorū libris pfectius apparebit. Erat ex senatusconsulto claudiano miserabilis p vniuersitatē acquisitio. cū libera mulier fuili amore bachata. ipaz libtatē p senatus consultū amittebat. et cum libertate substantiaz. quod indignum nostris temporibz esse existimantes. et a nostra ciuitate deleri. et non inseri nostris digestis cōcessimus.

De obligacōibz.

Nunc transeam? Ad obligationes. Obligatio est iuris vinculum quo necessitate astringimur alicui? soluende rei fm nostre ciuitatis iura. Omīm aūt obligationum summa diuisio in duo genera deducitur. Namqz aut ciuiles

s. de iure na. C. fi. sz qz obligacō mr est actōis. ut. ff. de peur. lz.
C. ea obligacō. ideo pmittit de hijs obligacombz
Nunc transeamus. obligacō. vidz q nulla obligacō hic diffmiat. nam ciuilis sola nō hz effem exigendi utz in obligatione lrarz an biemū. ut. j. de lrarz obli. Itē pz in omi obligacōe ciuili et naturali simlē nā si fiat pactū de nō petēdo. tollitur naturalis z remanet ciuilis. ut. ff. de sol. stichū. a panphilū. C. naturalis. et tn non hz effem istū. ut. j. de excep. C. pterea. Itē nec naturalis. qz nec p eam fit exactō. lz impediat repetitō. ut. ff. de cōn. l. hoc iure. C. fi. Sed dic q simul vtraqz hz diffmiē. Itē si bona ē diffmicō. g pueniatur cum suo diffmitore. ubi cū qz g est iuris vinclm est obligacō. et econtra. ubi nō est tle iuris vinculū non est obligacō. hic est decepcō. g nec fideiussor adhiberi pt. ut. ff. de v. ob. l. i. m fi. qō est falsū. qz naturali obligatiom accedit. ut. j. de fideiuss. m pn. Sz dicas q hz est decepcō. nam si dicas. non est obligacō sez ciuilis et naturalis. vera est. si dicas obligacō. s. nulla. etiā naturalis. falsa ē. et sic vis ē m dictōe obligacō. ubicūz eni dico q naturali obligacōne quis tenetur. intelligo de iure gen. qz pueniē solis homibz z omnibz.
r Iuris vinculū. id est ius vinciēs. et sic est res incorpalis. ut. s. de rebz cor. et incor. m fi. ut eni boues fumibus visualiter ligātur. sic hoies verbis ligātur z intellectualiter. ut. ff. de v. fi. l. i.
s Necitate. C. i. tūc eni vere debitor ē cū nēce hz soluere. ut. ff. de v. fi. l. debitor. et ita fm hoc nulla ē obligacō cui opponat excepcō. put diffmiē.

ff. de re. iur. l. nō videtur cepisse. qd verū est si opponatur exceptō idco qa debent esse vinculū naturale vel ciuile. nā quedaz exceptōes opponūtur etiā qn vtrūqz vinculū adest. ut in mace. et vell. Sūt enī effectualis obligacōis due radices. vna naturalis. scz q sensu nascit. q inter omes fieri pt. etiā inter seruos. et hec naturalis dr. ut. ff. de pact. l. i. C. adeo. hec radix contrario sensu tollitur. ut. ff. de solu. l. stichū. C. naturalis. quia nil tam naturale. tē. ut. ff. de re. iur. l. nil. sed hec naturalis vim nō hz exigēdi. impedit tn soluti repetitionem. ut. ff. de fideius. l. fideiussor. C. fideiussor. huic qnqz accedit ciuilis etiā radix q illi naturali facie dat. vel forma vel vestē. ut possit pare actōez. et hec ciuilis tollitur contrario ciuili actu. nō naturali. ut p acceptilacōez. ut J. qui. mo. tol. obli. C. i. alias. C. Intez per acceptabilia. Item p sniam remanēte naturali. sz hoc nō est ipso iure. sz p exceptōem. ut. ff. de odi. inde. l. iul. snia enī est de iure ciuili cū omia iudicia sint de iure ciuili. ut diximus. s. de iur. na. C. ius autē. i glo. ut sint et cetera. p. l. ff. de ori. iur. l. ij. C. hec disputacō. et h ciuilis nō adheret huis. cū nil sint inspecto iure ciuili. ut. ff. de reg. iur. l. hui. et. l. q attinet. Itē filio contra prem vel econtra nō nascitur. ut. ff. de odi. inde. l. frater a fratre. cū inter eos nō possit esse iudiciū. ut. ff. de iud. lis. iur ciuili impedīte rōne patrie potēs. ut. s. de pa. po. C. ius aūt. verbuz rei gnale est. ut. ff. si cer. pe.

t Rei. vel etiā facti. qa . l. i. in fi. et. ff. de v. sig. l. rei.

u Scōm. istud hm pt referri ad totā diffinicōez. q. d. obligatio sic diffinitur hm iura romana. i. hm. l. et sic ciuilis et naturalis hic simul diffinitur. Vel dic q refertur tn ad principū. s. iuris vinculū. Et q dicit. quo astringimur. s. qnqz. ut qn est ciuilis et naturalis. qnz nō. ut qn est naturalis sola. vel ciuilis sola. Vel dic q ponitur remotiue hec dictō hm. q. d. illa obligacō est iuris vinculū q est hm ius. nō contra ius. ut. ff. de v. obligualiter. et. l. veluti. et hm hoc refertur ad primū. Vel dic. q refertur tn ad illā dictōez. soluēde. nā hm ius sūt faciēde solucōnes. ut res eque bona soluat. ut. ff. si cer. pe. l. cū quid. et. ff. de mo. l. iij. si res. Itē de gruo loco et pe. ut. ff. de soluē. si soluturuz. Itē de euictōne pmitti. alias nō vidr soluē. ut. ff. de v. ob. l. iul. C. qui fundō. et. ff. de odi. e. da. l. fi. et de euic. l. ij. Itē p operētes actōnes et iudices fiat solucō. alr nō vz snia. nec solucō fieri dz. ut. C. si a nō ope. uid. l. fi.

x Ommū suma. id est prima. vel suma. id est breuis. sic. s. de iur. pso. in pn. est enī qnqz maior. ut J. e. C. fi.

y Diuisio. diuisio est inumerabilis materie breuis opsicō. et diuisio ad multa facit. ut diximus in phe. C. penul.

z Legibz. ut. l. acquil. ut J. ad. l. acqu. in pn. Itē de pauperie. p. l. xij. ta. ut. ff. si qua. pau. fe. di. l. i. i. fin. Intez furti. nec manifesti. ut J. de noxa. C. sūt aūt. secus aūt est de furto nō manifesto qa illa obligacō ē potia. ut J. de ope. et cēp. ac. C. furti qd.

a Cōprobate. ut sūt obligacōes iur gen. mūere. ut. s. de iur. na. C. ius aūt. q a iure ciuili sūt oprobate. ut. ff. de iusti. et iur. l.

b Pretorie ostituit. ut obligacō ex furto manifesto. ut J. de ope. et cēp. ac. C. i. Itē ex rapina et vbicūqz potor aliquam obligacōnem inducit. utz per multos ti. ut. ff. de iusti. et iur. l. ius autem ciuile. C. pretorium. Accur.

c Honorarie. qa ptores honores gerebāt. qd dic ut. s. de iur. na. C. ptorum.

d Sequens diuisio. scilicet obligationū.

e Ex contractu. ut J. usqz ad ti. de ob. ex quasi contractu. ac.

f. Quasi contractu. ut J. de obli. ex quasi contractu. sequētes. scz p quas psonas nob acquiritur. et quot modis tol. obligacō. hij duo tituli usqz ad quartū librū sūt onēs.

g Ex maleficio. ut q. de obli. ex malefi. usqz ad ti. de obli. ex quasi malefi.

h Aut ex quasi maleficio. ut J. de ob. ex quasi malefi. et sub au. aut ex varijs figuris causarū. ut. ff. de act. et ob. l. i. in pn.

i. Ex contractu. ppe ponitur quo ad illos contractus ubi homīm de nascitur obligacō. improprie q ad alios. ut. ff. de v. sig. l. labeo. sic. ff. si ē. pe. l. certi cōdi. in pn. et de of. p cō. le. l. ij.

k Eque. ut. s. l.

l. Contrahūtur. ut J. t. pximo. ac.

m Verbis. ut J. ti. ij. usqz ad ti. de lrarū ob.

n Litteris. ut J. de lrarū. ob. Accur.

o Consensu. ut J. de obli. ex contrac. cū sequētibz ti. Sz q est dra inter actōem. et obligacōnem. et contractū. Rēdeo. contractus est vbor ocepcō vel osensus. ut pz. ff. de v. obli. l. stipulationū. C. stipulacō. et est facti. ut. ff. de cura. furiosi. l. osilio. in fi. Obligatio est. qa inde nascitur. ut ar. ff. si cer. pe. l. ij. circa fi. Actō est qd postea inde surgit. et sic nullū est alterū. ut. ff. de pecu. lez. C. ea. et J. ti. ij. in pn. et hec duo sūt iuris. ut in diffinicōibz patet.

Quibz modis re contrahitur obligacō. Rubica.

RE contrahitur. In primis nota vestiri pactū id qd est nudū. vj. modis. re. ut hic. verbis. ut J. ti. i. Lris. ut J. de lrarū ob. consensu. ut q. de ob. ex osensu. cōtrēta contract? ut si iuxta contractū apponatur aliqd pactū ante vel post. ut. C. de pactis. petens. et. ff. de pact. iurgen. C. quimmo. Itē interuentu rei. ut in contractibz innominatis. ex quibz nascitur actō demū re secuta. ut. C. de rex. pmu. ex placito. Sz quid differt ea que vestitur re. ab ea q interuētu rei vestitur. Rēn. prima hz vestimētū et robur statim cū nascit. nam tacite agitur. ut reddat mutuū vel comodatū. ut. ff. si cer. pe. cū quid. Sz in alia ducū forte postea qn res traditur. ut. C. de pactis petens. et. C. de rex pmu. ex placito. Et adde duos modos. ut no. dicto. C. quimmo. et quādoqz vestitur legis auxilio. quod est quotiēs nudū pactū actōnem parit ut in donacōne. ut. ff. de pactis. l. legitima. Itez rei principis. ut in pollicitacōne facta rei publice. ut. ff. de pollicita. l. i. Item auctoritate legis. ut. C. de donac. si quis argentū. Itē iureiurā. ut. ff. de opis li. ut iureiurandi.

p Mutui. Nota q quatuor oportet esse in mutuo. natura. ut ad hoc fit inuenta. ut mensuretur vel metiatur. sicut est in pecunia. ut. ff. de contrahen. emp. l. i. Item consuetudo. ut ad numerū vel ad pondus sue nature aptetur. Item actus. scz. ut detur hm naturā. verū nō in sacculo. sed in pecunia. Ac.

q Pondere. ut. ff. si cer. pet. a. l. ij. C. Item mutuū. contra. So. ibi large accipitur nomen pecunie. ut. ff. de l. j. talis. Accur.

sūt. aut potorie. Ciuiles sūt q aut legibz ostitute a certe iure ciuili cōprobate sunt. Pretorie sunt quas ptor ex sua iurisdictione cōstituit. que etiam honorarie vocantur. Seqns diuisio in quatuor species diuiditur. aut enim ex cōtractu sūt. aut quasi ex cōtractu. aut ex maleficio. a quasi ex maleficio. prius est ut de hijs q ex contractu sūt dispiciamus. hazeque quatuor sunt spēs. a enī re contrahuntur. a verbis aut litteris. aut consensu. de quibus singulis dispiciamus.

Quibz modis re contrahitur obligatio. Rub.

RE contrahitur obligatio. veluti ex mutui datione.

Mutui autē obligacō in hijs rebz ostitit. que pōdere. numero. mensuraue

a Aut numerando. ut pecuniam. Accur.
b Aut appēdendo. ut ere et argento. ⁊ auro. accur.
c Aut metiēdo. ut vinū. oleū. frumentū. Sz quid si librū ad pondus tedero. Rn. nō est mutuū. qz ideratur ⁊ suetudo et aptitudo ⁊ natura rei talis. sic. ff. e. l. ij. C. i. Itē quid si pecuniā in sacculo ut spēm. Rn. nō esse mutuū. qz actus in mutuo sil' exigitur. ut. ff. de l. j. plane. C. ij. ac.
d Sit qnqz incidēter eni qnqz eo tē. qz nō indiget ea. ut ar. ff. si cer. pet. l. qui pecuniā. sz cū accepit ei? debz esse ꝓpositi ut aliud reddet. ut. ff. si ē. pe. l. ij. in prin.
e Qualitatis. i. bonitatis. q qz tacite sp̄ p̄sumitur agi. ut. ff. si cer. pe. l. cū quid. C. ij. f.
f Unde. qz fit accipiēntis fiat. ꝓpiciscitur eni ex integro ⁊ corrupto. ut h. et. ff. si cer. pe. l. ij. C. appellata. Et nota q licet debuire nominis. qz noia debēt esse ꝓsona rebz. ut. s. de bona. C. est ⁊ aliud. Et nō recō filiari mutuū tribus modis. ut no. ff. si cer. pe. l. ij. C. ij.
h Conditio. s. certi spālis q de mutuo datur. que appellatur a quibusdā. si cer. pe. ut. ff. de tribu. l. i. Sed dic q ꝓdicō certi ex mutuo specialis dicatur. Est ⁊ alia gnalisque datur ex omi cā et ex omi ꝛractu ex quo certū petit. ut. ff. e. l. certi cō. in pri. Sz nūquid ad interesse datur certi ꝓditio. Quidā dicūt q nō. ut. ff. si quis in ius vo. nō ie. l. fi. Nos dicimus q sic. et q dcā lex dz incerti ꝓdicō. dic. i. certi ꝓdit. q datur ad interesse qd est incertū. et est rō. qz lz prima facie sit incertum. certificatur tn p indicē. ut. j. de act. C. curare. secus si ad facti. qz in snia nō certificatur quāntas. ut. ff. de v. ob. ut aūt. C. q id qd. et. ff. de re. iudi. si quis ab alio. C. fi. Ac. i.
i Is qz p errorē. aliud si ex certa scia. ut. ff. de ꝓd. mte. l. indebitū. et. ff. de re. iud. si p errorē. et. C. de iur. et fac. ig. cū quis.
k Actō. id est ꝓdicō indebiti. q datur ꝓter indebita soluta. si facta sint accipientis. ut. ff. e. l. indebiti. C. i. alias nulla ꝓditio datur nisi dominiū sit translatū. ut. ff. vsufruc. quēadmodū ca. l. fi. et. j. de act. C. sic itaqz. et. C. appellamus. Itē ad aug mēta naturalia. ut. ff. e. l. indebiti. nō ad ciuilia. ut. C. e. l. i. et in quātū locupletior est accipiēs si bona fide p cepit. ut. ff. e. si nō fortem. C. libertus. alias si scies accepit in totū. ut. ff. e. l. in sūma. C. si seruū. et qnqz furti. ut. ff. de ꝓdi. fur. l. qm. quod dic ut ibi.
l. Perinde ei. cui solutū est. Accur.
m Accepissz. vnde tenetur. nisi in casibz. ut si solutū ex cā q inficiacōne crescit. ut. C. e. ea q. Itē ex cā pietatis. ut. ff. e. cū hijs. C. si mulier. Itē transac. ut. ff. e. in sūma. Itē rei iudicate. ut. C. e. l. i. Itē scie. ut. ff. e. l. i. et hic dz. Itē iur. ut. j. de act. C. si postulāte. et alias. ut no. j. de obli. ex q̄i ꝛrac. C. fi.
n Si apparet. si. id est qz. Sz vidz hic dici q ꝓmo appareat indebitū. et sic ꝓbetur antequ actō ꝓponatur. et ita ante lit. ꝓt. qd est falsū. nisi in casu. ut. C. de testi. aut. sz ⁊ si quis. Sz rndeo. hoc verbū pt. qd hic cōintelligitur cū effectu. s. ut ꝓdēnet reus.
o Ab eo. scilicet qui solvit. Accursius.

constant. veluti vino frumēto. oleo. pecunia numerata. ere argento. auro. quas res aut numerando á metiendo. aut appēdendo in hoc damus. ut accipiēntis fiat. et qnz nobis nō eedem res. sz alie eiusdē nature et q̄litatis reddātur.
¶ Unde etiā mutuū appellatum sit. quia ita a me tibi datur. ut ex meo tuū fiat. et ex eo tractatu nascitur actio que vocatur certi ꝓditio. ¶ Is qz qui nō debitū accepit ab eo qui p errorē soluit. re obliga-

p Datione. Sed qualiter tenetur ex mutuo. Distingue. aut est infans minor. vij. annis. et tūc nullo mō tenet. ut. ff. e. l. q pupillus. et. ff. de ac. et ob. l. pupillus. aut maior infante. et tūc si tutori p̄mittat. nullo iure tenetur. ut. ff. de auct. tu. pupillus. si alij p̄mittat ⁊ sine tutore. et naturaliter tm tenet. ut. ff. de nouat. l. i. si cū tutore. etiā ciuiliter ⁊ naturaliter obligat. sz restituitur. ut. ff. de an. tu. l. impuberes. et C. si tu. vel. cu. inter. p tutū. et in adulto hinte p curatorē idez qd in pupillo. ut. C. d in mt. resti. minor. l. si curatorē. aliter si curatorē nō hz. ciuiliter ⁊ naturaliter tenet. sz restituitur. et hec oia sūt vera in si fcis sit locupletior. vel qz sit salua pecunia vel in aliā rem v̄sa. ut. ff. de sol. l. in pupillo. tūc eni tenetur et ciuiliter et naturaliter ⁊ cū effect. ut. ff. e. l. naturaliter. C. fi. et. l. seqn. et. ff. ꝓmo. l. iij. hijs g eisdē modis de indebito tenetur ut h dz. Et nō similitudinem inter mutuū ⁊ indebitū. qd vz ad mlta. ut. ff. e. indebito. C. i. et. j. ubi recōciliat indebitū eisdē modis quibz mutuū.
q Unde pupillus. Sz si pupillo solueris indebitū p errorem. credens se teneri nō poteris ꝛra pupillū agere ꝓdicōe inde. ex mutuo. Sz ista obligatio nō vidz ex ꝓdicōe descendē. qz solut pupillo per errorē.
r Mutui. qz neut. nisi sit fcis locupletior.
s Ex ꝛractu. nec est. immo ex quasi ꝛractu. ut. j. de obli. ex quasi ꝛractu. C. Itē is. Aliquid tn tacite geritur. ꝓter quod est positus hic casus inter obligacōnes re ⁊ ex ꝛractu. ut. ff. e. si in area. i. Rn. et. ff. ꝓmo. si is qui. C. ul.
t Itē is cui. q. d. non solum in duobz supiorib̄z casibus. sz qn aliquis accipit mutuū. vel qn accipit indebitū. obligatur re. sz etiā in hoc casu. si vero ꝓmodauero tibi rem aliquā. re obligaris. ut possim ꝛra te agē ꝓmodati actōne. Sz dra est inter illū qui mutuū accepit. et illū cui ꝓmodata est res. qz si ꝓmodauero tibi equū meū. ego nō do tibi eū ut tuus fiat. et ideo teneris michi de eadē re restituēda. secus in mutuo. qz si mutuam tibi nō teneris michi reddē eandē rem. sz aliam rem eiusdem nature et eque bona. Alia est dra. qz qui mutuū accepit. si casu fortuito amiserit qd accepit mutuo. velut incendio. ruina. naufragio. aut incursu latronū. nl ommus possum agere ꝛra eū ex mutuo. sz ꝓmodatarius diligētier dz custodire rem sibi comodatā. nec sufficit si adhibeat talē diligentiā in custodiēdo. quantā in suis rebz solz adhibē si alius hō diligētius poterit custodire. si vero ꝓt maiores casus ꝓmodatarius nō tenet. si tn ꝓt culpā suā casus iste non amittit. alioquin si tibi ꝓmodauero ciphū meuz. ut haberes in domo tua. et tu forsitan tecum in peregrinacōne detuleris. et incursu latronū amiseris. vel naufragio. teneris michi de eo restituendo. vel eius estimationem.
u Item is nāqz ꝓma dra inter mutuū. et ꝓmodatū.
x Fiat. quod est in mutuo. y Re. qd nō est in mutuo.
z Tenetur etiam non deteriorem. alias non videtur reddita. vn tenetur ad interesse. ut. ff. ꝓmo. l. iij. C. si res.

a Et is quid. seda differetia
b Mutuū accepit. hic nō mu
stuuz naturale tm. s. qn fit nū
meracō sme stipulacōne de
soluēdo. ciuile tm. qz stipl'o mteruenit de soluēdo sme nume
racōne. ciuile ⁊ naturale. qn numeracō ⁊ stipulacō mtūenit. ut
.ff. si cer. pe. l. ij. Itē defecit mutuū rōne rei. ut in fure. ut. ff. e. l.
.ij. C. mutui. et. C. appellata. et rōne psone. ut. ff. e. si cer. pe. l.
si furiosi. et rō dissensus. ut. ff. si ē. pe. l. qui uis.
vsucapione adimstar annone aliene pecuie date m dotē. ut. ff. de
iur. do. l. pculus.
c Naufragio. h nō fortuitos casus meli? qi m aliqua lege. sic enumeratur aliq casus .C. de pig. ac. q fortui
d Exactā. al. tis. exactissimā. et sic pro pmo ponitur positiu? p suplatio. et distīgue qz mterdū solus dolus venit in comodato. ut si omodo vxori mee ut opta veiat ad me. ut. ff. e. si ut certo. .C. nūc vidēdū. et. C. mterdū. qnz dolus et culpa eius leuis. ut si omodo tibi equū ut onēs amici muitētur ad cenā. ut. ff. e. m rebz. C. h ita. mterdū leuissima. et h generaliter. ut h. mēdū casus. ut si culpa pcedit casū. ut h sequit. et. ff. e. m rebz. C. alio
e Ei. s. omo. qui. datario. ac.
f. Casus. s. alius.
g Mercede. sicī. locati. C. i. sicī. mā. C. fi.
h Comodata. omodatū eni est si dedi tibi rem meā ut vtaris nec inde accepi mercedem. si vero mens imēuenat erit locacō et oductō. gratuitū eni dz esse omodatū. idō teneris ad exactissimā diligentiā. sicī. loc. C. .i. sicī. man. C. fi.
i. Pretea. si vero depositū penes te rē meā. mihi obligaris. et possum agē contra te actōe depositi ad rem mihi restituendā. et teneris ex solo dolo si dolū omiseris.. hz si negligēter custodieris nō teneris. et ideo si tibi rem depositā p negligentiā tuā amiseris furto debz sibi imputari qui custodiēda rem suā suo amico tradidit negli
k Depome. i. custodiēda dat. ut. ff. e. depositi. l. i. ac.
l. Dolo. Nota in deposito solū dolū venire. ut hic. et. ff. depositi. l. i. C. illud. Itē lata culpa que p dolo accipitur. ut. ff. e. q
nūa. Qnqz leuissima. ut si hoc fuerit pactū. ut. ff. e. l. i. C. sepe.

Itē si fuit in culpa qz portauit rem depositā p locum piculosū. ut. ff. e. l. in rebz. C. i. et. l. fi ut certo. C. interdū. Itē mora facta in restōne. ut. ff. depositi. si in alia. C. fi. et h similiter tenetur de casum
m Culpe. s. leuis. n Imputare. sic ī. p socio. C. fi. et. ff. de minor. l. cū mandato. C. fi.
o Debet. h nota aliud esse dolū ut qn est machinacō studiosa. ut. ff. de dolo. l. i. C. ij. aliud latā culpā ut nō intelligē qd onēs intelligūt. ut. ff. de v. sig. l. late. aliud leuē. ut defidie et negligētie. ut hic. aliud leuissimā. ut si quocūqz mō potuit pūdere ⁊ non pūdit. vn furtū fieri non pt sme leuissima culpa. ut. ff. p socio. l. cum duobz. vel incendiū nasci. lz nō noceat inculpabilibz. ut. ff. de offi. pfi. vigiluz. l. ij. C. i. et. ff. de pi. o. rei ven. l. si vendita. et. s. px. C. aliud casū fortuitū qui sez pūdeti nō pt. ut. s. px. C. et .C. de pig. act. l. que fortuitis.
p Creditor. id est creditorem accipe ex omi cā. ut in auth. de fideiuss. C. fi. et. ff. de v. sig. l. si cui.
q Accepit. nō caute ponit accepit. alie nō dr obligari. hz pignus creditori etiā nuda duencōne tenet. ut. ff. de pig. act. l. i. et ypotecaria sibi nascit ad pignus illud psequendū. ut ī. de act. .C. Itē huiana.
r Pignoratitia. q nascitur demuz soluta pecunia. vel alias satisfēō. ut. ff. de pig. act. si rem. C. omms. sic in actōne tutele. que demū finita tutela nascitur. ut. ff. de tutē. et ra. dis. si tutor. .C. fi. et. l. sequenti. lz quidam dicunt etiaz prius eam nasci. sed non intentari. ut no. dicto. C. omms.
s Exactā. pp e ponitur p suplatiuo. ut. s. e. C. at is. nō enim tenetur de leuissima. ut. ff. de pig. ac. et. l. si duenderet. C. venit. et. l. seqnti.
t Prestiterit. sez exactam diligentiam.
u Fortuito. Sz quis hūc pbat casū. R. creditor pbat se amisisse. ut. C. de pig. act. l. si creditor. Itē debitor pbabit dolū. vel culpam creditorē omisisse. ut. ff. de pbac. quotiēs. C. qui dolo. et l. iij. excepē. licet bul. aliter distinxerit. ut no. dcā. l. si creditor.
x Securum repete. placuit. Accur. floren.

tūc pprie intelligitur. si nulla mercede accepta vel constituta. res tibi vtenda data est. alioquin mercede interueniente locatus tibi vsus rei videtur. gratuitū enim debet esse comodatum.

¶ Preterea et is apud quē res aliq depōnitur. re obligatur ex actōe depositi. qz et ipse de ea re quā accepit restituēda tenet. ¶ Sz is ex eo solo tenetur. si qd dolo cōmiserit. Culpe aūt nomine id ē defidie ac negligētie nō tenetur. itaqz securus est qui parū diligēter custodiēdā rē furto amisit. qz qui negligentū rem amico custodiēdā tradidit. sue facultati imputare debet. ¶ Creditor qz qui pignus accepit. re obligatur. qz et ipse de ea re quā accepit restituenda tenetur actōne pignoratitia. ¶ Sed qz pignus utriusqz cā datur. et debitoris quo magis ei crederetur pecunia. et creditoris q magis ei ī tuto sit creditū. placuit sufficē qz ad eaz rem custodiēdā exactā diligētiā adhiberet. quā si pstiterit et si aliquo fortuito

depositū

pignus

Accepit. nō caute ponit accepit. alie nō dr obligari. hz pignus creditori etiā nuda duencōne tenet. ut. ff. de pig. act. l. i. et ypotecaria sibi nascit ad pignus illud pseqnendū. ut ī. de act. .C. Itē huiana.

Pignoratitia. q nascitur demuz soluta pecunia. vel alias satisfēō. ut. ff. de pig. act. si rem. C. omms. sic in actōne tutele. que demū finita tutela nascitur. ut. ff. de tutē. et ra. dis. si tutor. .C. fi. et. l. sequenti. lz quidam dicunt etiaz prius eam nasci. sed non intentari. ut no. dicto. C. omms.

Exactā. pp e ponitur p suplatiuo. ut. s. e. C. at is. nō enim tenetur de leuissima. ut. ff. de pig. ac. et. l. si duenderet. C. venit. et. l. seqnti.

Prestiterit. sez exactam diligentiam.

Fortuito. Sz quis hūc pbat casū. R. creditor pbat se amisisse. ut. C. de pig. act. l. si creditor. Itē debitor pbabit dolū. vel culpam creditorē omisisse. ut. ff. de pbac. quotiēs. C. qui dolo. et l. iij. excepē. licet bul. aliter distinxerit. ut no. dcā. l. si creditor.

Securum repete. placuit. Accur. floren.

a De verbor obligacõne. Rubrica.

Uerbis. ex interrogacõne scz pcedẽte ⁊ rñsione seqnte. ut. C. de vsur. l. i. alias nõ valeret. quid quale vel qn

c Dari. scz certum qd appareat. tũ sit i obligacõe. ut. ff. e. stipulationũ. et. l. se. ut. ff. e. vbi autem. C. qui id qd.

d fieri ve. vel etiã nõ fieri. et. j. e. C. fina. Accursius.

e Stipulamur. Est autẽ stipulacõ vborũ ꝛcepcõ. qua aliquid dare. vel facẽ pmittimus. ⁊ c. ut. ff. e. l. v. C. stipulacõ.

f Ex q. s. obli. vborũ

g Condicõ. s. certi gnalis. de q dic ut. s. t. i. diximus circa pñ. Ite ⁊ triticaria locuz hz vbi petitur certum vel incertũ. nisi pecunia numerata. ut. ff. de tritica. l. i.

h Ex stipulatu. si autẽ incertũ quid michi debeat. nõ stipulacõne sz ex alio ꝛtractu. agitur ꝛdicõne incerti. nam dico q ẽ ꝓriũ nomẽ actõnis. ut. ff. de ꝛdi. inde. l. sz et si me. C. i. ubi de h

i Si incerta. nisi in casu ut. C. de rei vxor. ac. in pñ. Sed quid si pmitto aliq d in gne. Rñ. nõ vz qd agitur. nã dando muscã liberarer. optz eni q aliqua certitudo sit ibi. ut hõ vel equus. q certis finibz ꝛtineat. alias nõ vz. ut. ff. e. l. ita stipulatus. in pñ. et. ff. de inr. to. cũ post. C. gener a socio.

k Que. s. stipulacõ.

l Sonitur. alludit vocabulo. sic. s. de testa. in pñ. et. ff. de acq. pos. l. i. nam noia ꝛsonãtia debẽt esse rebz. ut. s. de vona. C. est ⁊ aliud.

m Firmũ. nam ⁊ ba culũ vel stipem palee dabat vnus alteri. p mueshituira. ut hodie fit in marchia. sz in lombardia bibũt. alibi p mantellũ mueshiũt. sic. ff. de pac. l.

n In hac re. id est stipulacõne contrahenda. i. C. i.

o Faciã. q omia dici debẽt in stipulacõe. vel aliq de hijs. sic. s. de smg. p fideicõ. relic. C. fi. Sz hodie vel vnũ ex hijs vel etiã aliud dũmodo aptũ sufficit. ut. j. e. C. sz hec. qui ꝛtinuari dz cum isto. C. vel olim p idẽ fiebat rñsum. hodie etiam p aliud.

p Lingua. ut assiria. latina. greca vel alia. ut. ff. e. l. i. C. fi.

q Stipulantiũ. ꝓprie ⁊ improprie dr. sic in aut. de equa. to. C. i. col. vij. et sic ⁊ improprie etiã pmittens dr stipulari. ut h. et. ff. de ꝛdi. inde. l. si non sortem. C. si decem. ac.

r Sed hec. q diximus. s. e. C. in hac. Ac.

s Constitucõ. ut. C. de ꝛtrahen. et ꝛsti. sti. l. omnes.

t Sensũ. scz vbis exprssum ab vtroq ⁊ in ꝛtinẽti. ut. ff. e. l. i. in pñ. et. C. qui pñs. et. C. si quis ita inter. lz vba mutilia fuerint inserta. ut. ff. e. q extrinsecus. alias si diceres vba exprssa non exigi. nõ differret ab hijs ꝛtractibz qui ꝛsensu ꝛtrahũtur. ut q. de obli. ex ꝛtrac. i. Rñ. tũ ad h. quid eni si dicã. a. et velim

u Quibuscũq. abilibz. e. repũtare. pmittis. tu dicas. b. et velis repũtare pmitto. non valet. ut. ff. de ꝛsti. pec. qui autẽ C. fi. l. fi. et. ff. de mu. et hp. ut gradatũ. C. et si lege.

casu rẽ amiserit. securũ eẽ. nec impediri creditũ petẽ.

De verbor obligatione.

Uerbis obligatio contrahitur ex interrogacõne et responsione. cũ quid dari fieriue nobis stipulamur. Ex qua duo pficiscuntur actiones. tam ꝛdicõ certi si certa sit stipulatio. q ex stipulatu si incerta sit. q h noie inde vtitur. qd stipulũ apud veteres firmũ appellabatur. forte a stipite descẽdens. ¶ In hac re olim verba talia tradita fuerũt. spondes spondeo. pmittis pmitto. fideiubes fideiubeo. dabis dabo. facies faciam. ¶ Vtruz autẽ latina aut greca vel qualibet alia lingua stipulacõ concipiatur. nihil interẽ. scilicet. si vterqz stipulantiũ intellectum huius lingue habeat. nec necesse ẽ eadẽ lingua utrũqz vti. sz sufficit ꝛgruẽter. ad interrogata respondere. quin etiam duo greci latina lingua obligacõz contrahere possunt. ¶ Sed hec solemnia verba olim quidem in vsu fuerũt. postea autez leonina ꝛstitũ lata ẽ que solẽnitate verborũ sublata. sensũ ⁊ cõsonãtem intellectũ ab utraqz pte solum desiderat. licz quibuscunqz vbis exprssiuz ẽ. ¶ Omis stipulacõ. aut pure aut in diem. aut sub conditione fit. pure veluti quinqz aureos dare spondes. idqz confestim peti potest. ¶ In diem cum adiecto die quo pecunia soluatur stipulacõ fit. veluti. decem aureos pmis kal. marcij dare spondes. Id autẽ qd in diem stipulamur statim quidem debetur. sed peti pusq dies venerit non potest. at nec eo quidem ipso die in quem stipulacõ facta ẽ peti potest. sed totus is dies arbitria soluentis

culũ vel stipem palee dabat vnus alteri. p mueshituira. ut hodie fit in marchia. sz in lombardia bibũt. alibi p mantellũ mueshiũt. sic. ff. de pac. l.

a In diem. aliud si ad diem. nam tũc usqz ad die tenetur. et nõ post. ut. ff. de act. et obli. l. obligationũ fere. C. i. et die q ixz est dicere ex die qd in die. ut dcã. l. in prm. et hic.

b Prius. nã cessit. sz nõ venit dies. qd die ut. ff. de v. si. l. cedẽ.

c Potest. sic. ff. si cer. pe. certi ꝛdicõ. in pñ. et si pent repellitur excepcõne. ut j. de except. C. pterea.

d Est. s. ut soluatur.

d Nec ipso. nisi ab inicio sic dicat. hodie dare spondes. quo casu pura est. ut. ff. e. liber homo C. x. Sz si est pura. g peti nõ pt ante. x. dies. ita enim determinatur verbũ ꝛfestim. s. e. C. omes. in dicta lege. ff. liber homo. dicit q eadez die. ergo male. Sed ibi exprssa est dies. nota qõnem de facto. iudex statuit ẽ minũ puta in die iouis. vna petũ nõ venẽte ea die. quero. qn debeat ea sentẽtia ferri. an die statuta. vel seqnti. Et videtur q nõ die statuta. q ut in ꝛtractibz tota illa dies vidr sua. ut hic. et p hoc est. ff. de ferijs. l. more romano. p quã legez etiã si media nocte

x Omis ꝛfestim. i. statim. ut. ff. e. l. eum qui ita. C. fi. et h misi rõne loci fit in diem. ut. j. e. C. loca. vel rõe rei q adhuc nõ est in rerum natura. ut. j. de except. C. ãpenul. et. ff. e. interdũ. in prm. et. ff. de ꝛdi. et de. l. i. C. fi. Sz ad quid fit pmissio cũ nõ in ꝛtinẽti soluitur. Rñ. non ẽ sic prave intelligẽdũ vbũ ꝛfestim. ut veiat statim cũ saccos paratus. ut. ff. de solue. q dicimus. h aliqd spaciũ puta. x. diez dandũ est. ut. j. de inutil. sti. C. pe. et fi. et. ff. de ꝛsti. pe. pmissor. sic etiã fere vbiqz ꝛsuetudo interpẽtat. ut. j. x. dies fiãt pcepta i potestibz q est tona legũ interpres. ut. ff. de le. et se. ꝛsul. l. fi de interpẽtatione.

y In die. s. fit stipso. Sz mũ quid stipulacõ est actus ciuilis. Rñ. sic. ut. j. de act. C. cõstituta. g nõ dz recipe die. nec etiã ꝛdicõ ex. ut. ff. de re iudi. actus. Sz die q hic actus ibi non ꝛputatur. sic in nouacõne. ut dr. ff. de noua. l. nouacõ. et illa regula actus. hz locũ in suis numeratis casibus. sz supflue h dr. ff. e. eũ qui kalẽdis. in pñ.

z Primis.

veniſſ ſatis ſufficeret · vñ pt q ea die ferri nõ debuit · Item alia rõne · qz poſt pemptoriũ dz eã pte abſente citare iudex · ut · ff · de iud · l · poſt edictũ · et inter vnã citacõem · et aliã · dz eſſe ſpaciũ · x · diez olim · ut · ff · de iudi · l · p interualla · hodie · xxx · diez · ut in aut · de litig · ¶ · omnez · et ſm ꝓfectu dmẽ loñ · vmus dici · vnde pt q m die pemptorij nõ dz fieri · ſ in illa lege poſt edictũ exponitur dz · id eſt poteſt.

Item vidz eõtra · q m die pẽptorij debeat indicari · ut · C · qñ ap · nõ eſt ne · l · cũ nõ eo die.

Item ſi ſit ita ꝓpe ſero ut certũ ſit eam ptez amplius nõ poſſe venire · dz indicare i die pemptorij · ut · ff · de · v · ob · l · cũ ſtipulatus ſũ michi vel ꝓculo · et · l · liber hõ · in fi · et hec eſt verior opi · ſ tñ poſt veſperas ſtati · vel in ipis veſpis dz ferri · ut m aut · de iud · ¶ · ſed debũt · ſ nec in nocte dz ferri ſnia · et ita paululo poſt exceſſum veſpar dz indicare · et ita quidã electi ad quod dã ꝓfiliũ de eõ indicaue · u Datũ · i · nõ · rũt · eſt hoc verũ in cõmuta · x Prius · ut · bilit · · ff · e · quicqd · ¶ · fi · et de pig · act · ſi neceſſarias · ¶ · annua.

y At ſi ita annuos · aliud ſi dixeit ſingls annis · aliud ſi dixeit hoc anno · nã primo caſu in initio cuiuſcũq ãni · ſecõ in fine cõmittitur ſtipulacõ · qz ſic eſt i legato ſicut in relicto · ut · C · qñ di · le · ceſ · l · i · Sz ar · contra · ff · qñ dies le · ce · nec ſemel · vñ ꝓfus · Annua ſi debes tũc reſpicies caput anni · Anno ſi debes in fine teneberis anni · ut dices · j · de iuri · ſti · ¶ · qui hoc ãno · et · ff · e · l · qui anno Sz nũquid eſt vna ſtipulacõ vel plures · ſ ñ · vna eſt · ut · ff · e · ſi ſtichuz · ¶ · i · licet legata ſic relicta ſint plura · ut · ff · de vna · cã mortis · l · ſenatus · ¶ · fi · Sz q eſt ratio · qz ſemel in ſtipulacõne inſpicitur ꝓditio ſtipulantis · ut ſi ſit filius · acquirat pri · et vna eſt actio · ut · ff · e · l · ſi filius · ſ in legatis plures ꝓſideratur · ſez ſingulis annis · cum ſingulis annis cedat dies legati · et plures ſint actões · ut · ff · de anlega · l · cũ in annos · et qñ di · lega · ce · l · cum in annos · Sed · M · dicebat hanc eſſe dñam · qz in ſtipulacõne ẽ vna ꝓbꝫ ꝓceptõ · ſ quantũ ad rei veritatẽ plures ſũt · ſicut legata · et facit ꝓ eo · ff · e · pluribz · ¶ · i · Sz ibi certe p alia ꝓba fuit facta · ſez annua · bima trima die · Vel dic q ibi quotũdã ſentẽtia recitat · nec ob · q vna eſt ꝓceptio · nam t in legato vna eſt ꝓceptõ.

z Quoad viuam · id eſt donec viuam.

a Facta · ſ · rõne primi anni · ſ rõne ſequentiũ eſt in die quo ad quid · qz ante annũ nõ debetur · et ꝓdicõnalis quo ad aliud · nam alias nõ debetur m ſi viuã · ar · ff · e · l · ſ iure · et · l · in illa · Vel dic q eſt pure abnegatiua · id eſt nõ ꝓdicõnalis.

b Perpetua · id eſt donec viuat · hic · ff · ꝓſo · c · l · i · ſm quoſdã.

tribui debz · neqz enim certũ eſt eo die in quẽ ꝓmiſſiz ẽ dãtũ non eſſe priuſquã is ꝓterierit. ¶ At ſi ita ſtipulaueris · x · aureos ãnuos quo ad viuã dare ſpondeſ · et pure facta obligacõ intelligitur et ꝓpetuat · qz ad tempus non ꝓt deberi · ſed heres petẽdo pacti exceꝓcõe ſubmouebit. ¶ Sub ꝓdicõne ſtipulatio fit · cũ in aliquẽ caſũ differtur obligatio · vt ſi aliquid factũ fuerit · vel nõ fuerit · cõmittatur ſtipulatio · veluti ſi ticius ꝓſul fuerit factus quãqz aureos dare ſpõdeſ. ¶ Si quis ita ſtipulatur · ſi in capitoliũ nõ aſcendero dare ſpondes · pinde erit ac ſi ſtipulatus eſſ cũ morietur ſibi dari. ¶ Ex cõdicõnali ſtipulacõe tñ ſpes ẽ debitũ iri · eamqz ipſam ſpem in heredez transmittimus · ſi priuſqꝫ ꝓdicõ extat mors nobis cõtigerit. ¶ Loca etiam inſeri ſtipulacõni ſolent · veluti cartagine dare ſpondes · que ſtipulatio licet pure fieri videatur · tamẽ re ipſa hz tpus inſectũ quo ꝓmiſſor vtatur ad pecuniã cartagine dãdaz. Et ideo ſi quis rome ita ſtipuleꝫ · ho die cartagine dare ſpõdes · inutilis erit ſtipulacõ cum impoſſibilis ſit repromiſſio. ¶ Condicõnes q ad pñs vel ad ꝓteritũ tẽpus referũtur · aut ſtatim infirmãt obligacõnem · aut omino non differũt · veluti ſi ticius cõſul fuerit · vel ſi meuius viuit dare ſpondes · nam ſi ea ita non ſũt · nichil valet ſtipulacõ · ſm autez ita ſe habent · ſtatim valet · q

immo dic p omnia ſecula · etiam poſt mortẽ · nam tpe nõ tollitur obligacõ · ipo · ſ · iure · ut ſequitur · ut · ff · de act · et obli · l · obligationũ · ¶ · placet · et · ff · de ſuiẽ · ſuitutes · ſ p exceꝓcõem ut ſequitur · ſi hre · pe · t · ẽ · ut · ff · de ac · et obli · l · obligationũ · ¶ · placet · et · ff · de ſuiẽ · l · ſuitutes. · caſũ · i · in aliquã fortunã opinatã ut poſſit ſe c Sub ꝓdicõne · hre ad eſſe t nõ eſſe · qõ de futuris tñ eſt · ut j · e · ¶ · ꝓdicõnes.

d Differt · nã ante euentũ ꝓdicõnis obligacõ ceſſat · ut · ff · ſi cer · pe · l · nõ omnes · et ſic ea pendẽte non ẽ debitor · ſic nec heres ſb ꝓdicõe inſtitutus · ut · ff · fam · hz · l · ſi maritus · Ar · cõtra · C · de oſti · pe · l · ij · in eo q dicit cõdicõnale debitũ poſſe oſtitui · qõ non poſſ niſi eſſ debitũ · ut · ff · de oſti · pe · l · i · Sed die q ſufficit debitũ ſpe · Item nec illud mtertim debet · ut · ff · ꝓ oſti · pe · id qõ · Item ar · ꝓtra · ff · ex quibz ca · in poſſea · l · in poſſeſſione · et · ff · de · v · ſig · l · creditores · ſ rõne ſpei creditores dicũtur · ut j · e · · ¶ · ex ꝓdicõnali · ac.

e Si aſcendero · s · poſuit in affirmatiua ꝓdicõne · nunc in negatiua tantũ.

f Spõdes · ſez · v · aureos vel aliq d aliud.

g Ex ꝓdicõnali ſpes · nõ aut ceſſit vel venit dies · ſ in pura ſtatiz et cedit et venit · ut · ff · de · v · ſig · cedẽ · ſ in illa q eſt in die ſtatim cedit dies legati · ſ nõ veit · s · e · ¶ · in die.

h Transmittimus · ſic · C · de hꝫ qui ante ap · tabu · l · i.

i Contingit. Sz qualiter legatarius ꝓditionalis legati ſpez ad heredẽ no transmittit · ut · C · de cadu · tollen · ¶ · ſm autẽ · ſ ñ · in ſtipulacõne interuenit factũ ſtipulãtis volẽtis ſibi ꝓſpicere · et ſic heredi · ut · ff · de ꝓbac · l · ſi pactũ · qõ fem nõ eſt in legatario · cuius fem nõ interuenit. Et eodẽ mõ ſ ñ · in hereditate ꝓdicõnali.

k Inſeri · non ſolũ ꝓditio vel dies.

l Morietur. Similes ſũt iſte due ſtipulacões · in hoc · qz mortuo ſtipulãte in vtroqz caſu ꝓmittitur ut heredes agãt · nam ꝓt obligacõ ab herede ſic incipe · ut · C · ut act · ab here · et ꝓtra here · l · i · Diſſimiles in hoc · qz prima ꝓdicõnalis · ſecũda in die · quẽ diem certũ eſt euenire · ut · ff · de ꝓdi · in debiti · nam ſi · l · neſciam quãdo · ut · ff · de ꝓdi · et de · l · i · et in aut · de nup · ¶ · de eceps · col · iiij · in

m Tempus · quod bonus iudex arbitrabitur · quod dic · ut · ff · e · continuus · ¶ · cum ita.

n Repromiſſio · racõne enim impoſſibilitatis ſtipulacõ vitiatur · ut j · de iuri · ſti · ¶ · ſi in poſ · miſi vterqz haberet ibi ꝓcuratorem · et egiſſet quilibz cum ſuo ut eadem die fieret ſolucõ · ut · ff · e · l · ſi · ¶ · ſi inter eos · Accurſius florentinus.

o Conſul fuerit · hic · ff · ſi cer · pe · itaqz · et · l · cũ ad pñs tempus.

a Naturam·ergo nec futura moratur obligacōnem·nā etiaz illa p rem naturā certa fūt·ut·ff·de iurd·ḡz·ꝛ si restituaē·C·fi·ꝯtra·Sz dic q̄ aliud ē certū p rem naturā id est p naturale cursū nature·p quē sola p̄terita ꝛ p̄nta fūt certa·et ita hic accipiē·et etiā illa futura certa fūt·que nō hūt se ad vtrūlibz·ut si moriar·nā ꝛ hic nō moratur obligacō ez·ut·ff·de ꝯd·indē·nā ꝛ si·l·pe·et se·et·ff·de nouac·si pupilli·et·l·qui sb cōdicōne·et aliud est in natura rem id ē in scia dei in qua oia q̄ fūt vel fuerūt vel futura fūt·reste Iocio tanq̄z presentia fūt. Item ꝛ aliaſ Sunt mille anni ante oculos eius tanq̄z hesterna dies q̄ p̄teriit·et dr p̄ma natura naturata·ḡ seda natura naturās·qd idē est q̄ ipse deus·accur·

b Moratur·id est nō suspendūt siue differunt·ac·

c Incerta fūt·ff·de re·iuē·l·in totū·ꝯtra·So·illa loq̄tur in hiſ vbi p̄ns solēpnitas exigiē·ut·vij·testes in testō·ut·s·de testa·C·i·vel loq̄tur in illis casibz vbi certa scia et intellcūs de p̄nti exigitur in ꝯractibz puris·vt·C·de iurd·nec iniustus·h aūt in ꝯdcōna·

d Non solū·s·li·de stiple·q̄ in dando cōsistūt·hucusq̄z diximus·nūc de hīs que in facto consistunt·

e Subicē·sic·ff·de p̄do·sti·l·fi·

f. Quantitas·ff·de arbi·l·non aūt·ꝯtra·So·non interest quo ad h vt valeat cōpromissuz·Intēst tn quo ad vtilitatē stipl'omis·

g Probare·ḡ quō interesse p̄batur·ḡ·p tes·ut h iniuitur·et ·C·de sen·q̄ p eo·l·i·nisi petaē ex dolo alterius·tūc p solū sacramētum·ut·ff·q̄ ui·aut clā·l·semp·C·in h intēdcō·et·C·se·et·C·

h Sz si quedā fieri·puta ire romam.

i. Non fieri·p florentiam nō ire.

k Clausula·scz penalis.

l. Aduersus·h redditur secō·ac·

m Nō fuerit·hoc referē ad p̄muz·et si ex vno capite sit pena ꝯmissa·nō ꝯmittetur plus·ut·ff·de arbi·l·si duo·C·fi·nisi actuz hoc fit vt pluries cōmittatur·ut·ff·de trāsact·qui fideicō·ac·

n De duobz rei sti·et q̄ in stipl'one de qua dcm est·s·t·i·plures p̄sone interueniūt q̄nq̄·et ideo dicit de duobz reis·sti·ac·

Et stipl'andi·hic dr reus sti·ille q̄ rem aliquā ·p̄mit·vel stipl'atur·a re nō a teatu deus·et ecōtra·reus promittēdi·qui aliquā rem p̄mittit·ut·ff·e·l·i·alias reus tm debitor dr·ut p tz·C·de iuriuē·ca·l·ij·alias dr reus q̄ ꝯuenie

eni p rem naturaz fūt certa· non moratur obligationem·licet apud nos incerta sint. ¶ Nō solū res in stipulatū deduci possunt sed etiam facta· vt si stipulemur aliquid fiei vel non fieri·et in hmōi stipl'acōnibus optimū erit penā subicere·ne quātitas stipulationis in incerto sit·ac necesse sit actori p̄bare·qd eius interfit. ¶ Itaq̄z si q̄s ut fiat aliq̄d stipuleē·ita adici pena debet·si ita factū non erit· tūc pene nomine·x·aureos dare spōdes. Sed si quedam fieri·quedam nōn fieri·vna eadēq̄z ꝯcepcōne stipuletur·clausula erit huiusmodi adiicienda·si aduersus ea factū erit siue qd factū non fuerit·tūc pene nomine·x·aureos dare spondes

De duobz reis stipulādi et promittendi.

Et stipulādi et promittēdi duo pluresue rei fiei possunt·stipulandi ita·si post omniū interrogacōnez p̄missoe rn̄deat spondeo · ut puta ut cū duobz sepatī stipulātibz ita p̄missoe rn̄deat·utq̄z vestrū dare spōdeo. Nā si p̄us ticio spopōdeit·deinde alio intrōgāte spondeat·alia atq̄z alia eit obligacō·ac credāt duo rei stipulandi eē. ¶ Duo plesue rei p̄mittēdi ita fiūt· meni decē aureos dare spōdes·et sei eosdē·x·aureos dare spōdes·si rn̄deant singli sepatī spōdeo. ¶ Ex hmōi obligacōnibz et stipulationibz in solidū singulis debetur·et p mittentes singuli in solid tenentur. In utraq̄z tamē obligatione vna res vertitur·et vel alter debitū accipiēdo·vel alter soluendo omniū p̄mit obligationē et omnes liberat. ¶ Ex duobus reis p̄mittēdi alius pure alius in diem·vel sb odicōe obligare p̄t·nec impedimēto erit dies aut cōditio·quōminus ab eo

vt·C·de iurd·p̄ erādū·C·fiquidē·et dic vt·ff·e·l·i·p̄t dici et alio respectu reus stipulādi·et p̄mittēdi·ut dr·in glo·ac·

p Spondeo·hoc adiecto vt sint duo rei in solidū etiā inter veteri·ut·ff·e·l·reos·C·fi·et·C·cum tabulis.

q Spōdeat·ex intētallo·puta si diuterint ad alios actus extraneos·ut·ff·e·l·duos·C·fi·alias si nō est exneus actus ꝯtra dicēt dcā·l· ei qd mō dixerat·ibi nā si p̄us et qd dr·ff·e·l·iij·

r Duo rei·scilicet vt vna fit obligacio et vnius rei·ḡ fūt creditores duo ꝛ diuersarum rerum·ut·j·e·C·ex hmōi·

s Spōdeo·h acto·ut fiāt duo rei·et in solidū ut·ff·e·reos·C·fi·

t Ex hmōi obligacōnibz·h refertur ad reos p̄mittēdi·et qd sequitur solidū ꝛsti·ad reos sti·ut p̄baē·q·statim·

u In vtraq̄z·id ē in vtriusq̄z obligacōe nam vna est q̄ quo ad vnū effēn·ut·ff·e·l·iij·in fi·ḡ plures fūt·q̄z plures tenētur ut

x Debitū al· ·hic·ter·scz reor stipulādi·

y Alter reorum p̄mittendi·

z Obligacōez·ille qui accipit·

a Liberat·ille q̄ solut·simlis lectō seu implicacō verbor·ff·de arbi·l·si duo·vel dic q̄ quilibz istor referē ad vtrūq̄z supdictū·et possunt fieri in stipulacōe duo rei·et in quolibz gne obligādi·ut·ff·e·l·eādē·

b Ex duobz p̄t·ḡ nōne est hic impitas·q̄ esse nō debz·ut·ff·e·l·eandē·C·ḡ si q̄s·scīn·scōm·in·q̄ ibi reglariter dr fallit hic·ut·ff·e·fi ex duobz·C·fi·alij vt·p·dicūt·q̄ hic nō est impitas·cū aduenīēte ꝯdicōe amb equaliter teneant·ḡ adhuc medio tpe remanet impitas·quare dic q̄ in quātitate debita·uel re que debetur·non potest esse impitas·ut ibi·sed in alijs potest·ut hic et·ff·e·si ex duobz·C·fi·et·ff·e·si ex duobz·

c Minus·sed aduenīēte cōdicōe·socīū poterit ꝯuenire mādati ꝯm quosdā·uel verius negg·ut·C·e·l·i·p̄tz ergo constitui posse pure duos reos debendi·et quemlibz in solidum cōuenirī·C·e·l·i·hodie ꝯtra·etiā si hoc actū est expssuz·nisi altero absente vel inope existente·ut in aut·de duo·re·C·i·nisi renunciatum fuerit illi constitucōm·ut·C·de pact·l·penult·et·ff·de min·l·si iudex·accursius florentinus.

De stipulacōne seruorum.

Seruus dni·qui dns caput est serui·ut j·de noxe·C·omis·

ex sua enim psona nil potest. ut. ff. de re. iur. l. sui. et. l. q attinet. nisi ex quo manumittitur. tunc enim incepit hre caput. ut. ff. de ca. di.
d In plerisq. hoc ꝓpterea dicit. q hereditati furtum hodie fieri nō pt. nisi in tribz casibz. ut. ff. de furt. l. hereditarie. et. l. se. Item ꝓpter vsufructū qui suo hereditario ꝓmitti nō potest. ut q. hereditati queratur. ut. ff. e. vsufruct. Accur.
e Defuncti. nō heredis. ut h. et. s. de hre. instit. C. suus. et. ff. de acqui. rer. do. hereditas. Et q sit rō quare psona defuncti ⁊ non heredis. dic ut de cō. C. f. Hēditario. suus. sic. ff. de minorib. l. i. C. quotiens autē. ac.
g Sive sibi. nisi in casibz. ut cū factū est in stipulacōe. quo casu non acquirit. ut J. ꝓx. C. et cū opas a liberto stipulet. ut. ff. e. l. ānpenul. C. si suo meus. et i alijs casibz quos no. ff. e. l. i. Sed nūqd filius pt stipulari fratri suo in eadē ptāte exīti. vel suus ꝓ suo suo. Dico q sic. q suus cōsuo suo stipulari pt ut h. igitur frat' fratri. ar. C. de diu. Rep. l. i. Itē q vox filij vox pris intelligit. et vox sui vox dni intelligit. ut J. de mutuo. sti. ei qui. C. post mortem. ff. de ob. oblig. l. dns. et. l. seqn.
h Impsonaliter. nullius fcā mencōne. id est vel ꝓprio noie vel appellatio. vel fcā mencōne de noie appellatio. ꝓ nō ꝓpo. ut. s. de exhre. li. C. i.
i Acquirē. ut ex causa ꝓfecticia ⁊ adūcticia isto iure. quod dic ut. s. p quas pso. nobis acqui. C. i. Accur.
k Sed cū factū. Sz si stipulatur seruus sibi scribi librū. et sit factū. nōne acquirit dno. Rn. sic. et q h dic. ꝓ cū fem. ⁊ tē. id est a suo faciendū. nō ab alio. vel etiam a dno.
l. Omimodo. sic. ff. de vsu. et ha. plenū. C. ꝓ si vsufruct.
m Continebitur. sic. ff. de odi. et demō. qui heredis.
n Ire. hec ꝓba expone ut. s. de fuit. in pn. et. ff. de sui. rusti. p. l. i. Et nota. q per verba loquitur. aliud si per nomē. puta. inter tunc domino acquiritur. ut. ff. e. si ānis.
o Etiā dns. sbau. ꝓhiberi nō debz. q. diceret. deberet ꝓhiberi. Sz ctra. s. p quas p. no. acqui. C. nō solū. et. s. de hijs qui sunt sui vel ali. iur. C. i. Sz nō est ctra. q et hic acquiritur dno comodū. nam ad sui dni vtilitatē ibit seruus.
p Seruus ānis stipulādo. impsonaliter. vel sibi vel dnis suis sub noie appellatiuo. aliud si ꝓpria noia expssit. nam tunc acquiritur ꝓ virili. nō ꝓ porcōe dnij. Sed quid si ꝓpriū nomen et appellatiū. Rn. si ponat ꝓpriū. ꝓ virili. si appellatiū ponat. ꝓ dnio. ut. ff. de strp. h. l. si suus ānis. et. ff. de sta. li. l. ita. C. i.
q Nominatim. ꝓpro noie. ut. s. de exhre. li. C. i. vel appellatio. dūmodo intelligatur de quo domino dicat. ut. C. de li. pscri. l. iij. et. ff. si cer. peta. l. certum. Accur.
r Stipulatus. hoc disiunctim. i. diuisim exaudi. Sed quid si vnus iussit suo. et ipse altei stipulatus ē noiatim. Distingue

ex cuius re. ut si ex te iubentis sibi queratur. alias noiato. ut. C. p quas p. no. ac. l. fi. C. fi. et. ff. e. pinde. C. fi. et. l. se. licz antiqui aliter distinguāt. us. nam cū sua sit amplius queri non pt.
s Qd suus vni ut. s. del. C. sed si rem. et J. de acē. C. sic itaq. restat g ut soli alteri queratē. Aliud si ex re vnius stipuletur. tūc omib z queritur. ꝗ ānī di. iudicio reddetur eū agit ānī. diui. ꝓ isto suo. pt etiam deducē q socius sui lucratus erat ex stipulacōne fcā ex rebz suis. redditur illi ex cuius re queritur. ut. ff. e. si ex re. C. i.
t De diuisiōe stipulationū Rtica. ac.

Seruus ex psona domini ius stipulandi habet. sed et hereditas i plerisq psone defuncte vicez sustinet. Idcoq qd suus hereditarius ante aditā hereditatē stipulatur. acquirit hēditati. ac p hoc etiā heredi postea facto acquirit.
Sive aūt domino. sive sibi. sive ꝓ suo suo. sive impsonaliter suus stipulet. dno acquirit. Idez iuris est ⁊ in liberis qui in ptāte patris sūt. ex quib z caus acqrere possunt. Sed cū factuz in stipulacione cōtinebit. oīmodo psona stipulantis ōtinebitur. velut si suus stipuletur ut sibi ire agere liceat. ipse enim tātum ꝓhiberi nō debet. non etiaz dominus ei?
Seruus cōmunis stipulando vnicuiq dnoz ꝓ portione dominij acquirit. nisi iussu vnius eorum aut nominatim. cui eorum stipulatus est. tūc enim soli ei acquiritur. qd si suus ānis stipulatur. si alteri ex dominis acquiri non potest. solid alteri acquirit. velut si res quā dari stipulatus est vnus dni fit.

De diuisione stipulacōm

Stipulacōm. alie sūt iudiciales. alie ptōrie. alie ouencōnales. alie omunes tam ptōrie q iudiciales. Iudiciales sūt

Stipulacōnū. sile per omia. ff. de ob. obli. stipulationū.
x Iudiciales. qn iudex cognoscit de aliq causa. etiā pendente cā principali incidenter. et facit mtponere cautionē. et dnr iudiciales a iudicio.
y Pretorie sunt. qn nō aditur iudex aliq de causa. ꝗ principalit ut talis cautio interponatur. velut damni infecti. et cautio legato ꝓ ꝓbando ꝓ. et talis est dna inter ea q dicta sunt. ac.
z Conuencōnales. que ex conuencōe ptiū fiūt. et de hijs certuz est ⁊ planum.
a Cōmunes sunt. velut rem pup. sal. fore. Sz quare dnr adicōnes. Rn. q principaliter pt adiri iudex. ut mtponatur caucō. cū pupillus habz tutorē qui nō satisdedit rem pu. sal. fore. sic dicetur ptoria. pt vero adire iudex ñ principaliter ut caucō de illa interponatur. sine aliqua causa. velut cū pupillus nō hz tutorē pt petere certā iudice. et iudex qui dat tutorem ex officio suo facit interpom caucōez re pu. sal. fo. et ita dt iudicialis. Itē quidā dicūt illam caucōez rē ra. ha. ēe ānez. q qnz mtpomtur a ꝓcuratore ad oris qnz a ꝓcuratore rei. ut. ff. de ꝓcur. l. pōp. C. ꝗ ⁊ is q. Vel alia rōe dt ānis. velut cū ꝓcuratorio noie ouenit iudex. ex officio suo dz facere ut cautio rem ra. ha. interponatur. et tūc est iudicialis. Pretoria est. qn quis ꝓmisit michi q ꝓmitteret rem ra. ha. nō volo q ꝓmittatur. et sic principaliter ad istā stipulacōem vado ad ptorem ut ipa interponatur. Hec est ānis et alia causa q̄ superior. nam hec ouencōnalis si fiat extra iudiciū ex conuentione. ut. ff. rem ra. ha. l. interdū. Item iudicialis. q interpomtur a ꝓcuratore cum dubiū fuerit an habeat mandatū. ut. C. de ꝓcura. l. i. et. C. de satisda. l. i. alias non possz reus experiri quia nō admitteretur J. de satisda. C. penult. Alij dicunt esse ānē. quia a ꝓcuratore rei qnqz interpomē nō solū. ut. ff. de ꝓcur. non solum. C. si status. et. C. rursus. et. C. fi. et. l. pōp. et. l. li defunctus.
b Pretorie. ꝗ cū hic pomtur ptorie ut species opposita iudiciali. quare. ff. de p. sti. l. i. in pn. ponitur ut genus. s. ptoris. Rn. ibi aliter accipitur iudicialis. s. a iudicō. hic a iudice. ut. ff. man. l. lucius.
c Iudiciales. scilicet stipulacōnes.

a De dolo. ut si ago pignoratitia. caues ne fuitutes dolo perdideris.. vel ius rei in aliquo leseris. ut. ff. de pig. act. creditor. Itē si rei ven. agam p re quā suscepisti iam lit. dt. caues de dolo. ne alienaueris vel manumiseris suū. ut. ff. de reuen. si post. fie et. ff. man. si pcurator. C. pnl. et. l. se. tulisti suū quē postea

b De psequēdo. ut si metu michi abl pdideris. caues de eo psequēdo vel eius precio restituēdo. ut. ff. q me. cā. si cū ex. C. q si hō. Itē qui redibet et nō hz suū quē reddere dz. qz aufugit. dz cauere emptor de psequēdo suū. et si hōre potuerit restituat vēditori. ut. ff. de edil. edi. l. redibere. C. fi. sic et. ff. de edi. ca. da. si pecuniā. C. pnl. ac.

c Se. pro vel.

d Pretorie. stipula

e A mero. cōnes. id est puro. sic q non iudicis officio. s. tali qli est supiori casu.

f. Damni. ut. ff. de dam. infec. l. ptor air. C. eū qui. Dicitur et alio respectu ptoria illa. q ab inicio exigit. siue sit ptoria inuēcione siue cimili. siue quocūq mō muēta. ex eo sez q ptor eā non approbat. ut. ff. de v. sig. l. lege. et hoc sensu cōprehendit ptorias et iudiciales. et omnes. et omnes pter ouēcionales. et ita accipiē. ff. de pto. stip. l. i. sic est de adopē. ut. ff. de adop. l. ij. Accursius.

g Vel legatorū. ut. ff. de leg. et fideicō. w. ca. l. i. i. fin.

h Edilicie stipulacōnes. edilicie. ut si alias tibi vendo. de vicijs eius cauere debeo. ut. ff. de edili. edic. l. ita qz. et. l. si vendie.

i Semūt. cū ediles erāt ex ptoribz. ut. ff. de iur. na. C. ponebatur. Sz q erit intelligibilis dīa inter ptorias z iudiciales. cū fi tu. accipitur ptoria z iudicialis. fin. qz ptoria a ptore mortuo inducta est. sz iudicialis a iure ofultis alijs. Itē in ptoria inuenies iudice ob hoc ipm principaliter adiri. sz in iudiciali p oseqntiam. utz ex supradictis exemplis. Itē iudiciales vage sunt p totū corpus iuris. sz ptorie lz z ipe sint vage. ofpense tamē fūt simul in vno. t. ut. ff. de pto. sti. l. i. Itē potes notare quartā dīz ut no. ff. de v. ob. l. v. C. ij. Sz dns Io. addidit aliā dīam dices. qz ptorie sunt q p solū ordinē imponūtur. Et iudiciales q per quelibz aliū iudicē. pene. ideo dicit pene. qz in quibusdā vz

k Cōuencōnales alius otractus. ut vendicō in libero hoie. et filibz. ut. ff. de otra. emp. C. fi. in quibusdā nō valz stipulacō. ut J. tu. i. l. i. i. fin. in fi. et. C. i. ac. l.

l Quaz. id est ouēcionaliū.

m Contrahendaz. s. esse gna. id est quot possumus dre esse gna otractuū. tot sūt gna stipulationū. id est vbicūz pt otrahi ibi pt stipulacō interuenire. nam stipulacō est otractus. ut. ff. de v. sig. l. labeo. negatue lege. id est non ptorie tm. vel iu

n Cōmunes. ab diciales tm. vel ouencōnales tm. sz partim ex vno. ptim ex altero naturā accipiūt. nam si nō cauerit tutor pupillo. hoc ipsum peti potest. et quo ad hoc habz naturā ptorie si petitur tutor. et p dns pstatur satisdatio. et in hoc hz naturā iudicialis. ut. s. de satisda. tu. C. i. Sz de hoc hodie plenius. ut. ff. de v. ob. l. v. C. ptorie. ubi est hic. ti. de v. to ad v. buz. Itē si petatur hz satisdatio ab altero tutorū vel curatorū. ex oseqntia petie. et nō peise. vnde z in hoc hz naturā iudicialis. ut. ff. de adm. tu. l. iij. i. fin. et. s. de satisda. tu. vel cu. C. i. et. C. ij. Vel dic ones alio modo. utz. e. Sz fm hoc omis ptoria pt esse onis.

o Et ptor. s. mortuus. cuius v. ba nō habemus. hz sniam. ut. s. de satida. tu. in pn. C. i.

p. Iudex. s. vnus.

q Non pt. qz spōte nō vult satisdare ex pcepto mortui ptoris. vn mutus opellitur a iudice vno.

r De rato hec est cōmunis alia cā q̄ superior. nam hec est ouēcionalis q̄nq. ut si fiat extra iudicium ex ouencōne. ut. ff. rem ra. ha. interdū. Item iudicialis q̄n interpōmē a pcurator. e actoris cum dubiū est an sit pcurator. ut. C. de pcur. l. i. et de satisda. l. i. alias non pt res expediri. cum nō admittatur. ut J. de satisdat. C. pnl. Alij dicūt eam onez. s. de rato. qz et a pcuratore rei pstatur q̄nq. nō solū actoris. ut. ff. de pcur. l. nō solū. C. si statuli. et. C. ul. et. l. pōp. C. ij. et. l. si defunctus. C. ul.

s De mutilibus stipulacōmbz Rubrica.

Cōmunes stipulacōes sunt veluti rem saluā fore pupillo. Nam ptor iubet rem saluā fore pupillo caueri. et interduz iudex si aliter expediri res nō potest vel de rato stipulato.

De mutilibz stipulacōmbz

Omnis res que dominio nostro subicitur. in stipulationez deduci potest. siue mobilis sit siue immobilis

At si quis rem q̄ in rez natura nō est. aut esse non potest dari stipulatus fuerit. veluti stichū qui mortuus sit quē viuere credebat. aut ypocēthaurū qui esse non possit. mutilis erit stipulatio. Idē iuris est si rem sacrā aut religiosaz

t Mobilis. cuius appellacōne et p se mouentia ut equi. continentur. ut. ff. de v. sig. l. mouentiū.

u Rez natura. i. apd aliqs hoies. sic. s. de v. ob. C. odicōnes.

x Credebat. maxime subaudi. nam idez si sciret mortuū. mi mora debitoris pcessisse mortem. ut. ff. de osti. pce. l. pmissor. et. ff. de v. obli. inter sti. C. si stichum. que est contra.

y Ypocenthaurū. animal forte natū ex equa z thauro. quod nunq̄ fuit visum. vn oratius. Humano capiti. zc.

z Mutilis. id est viciosa. quia contra ius est. ac.

a Idem iuris. scilicet hit mutilis. Accur.

b Sacram. licet non valeat stipulacō. ut hic. valet tamē venditio inter ignorantes ut actio detur. ut J. de otrahen. emp. C. fi. et. ff. de otrahen. emp. l. et liberi. et. l. sed celsus. Sed q̄ est racio. fin. qz in vendicōne non est necesse transferri dominū. in stipulacōne sic. ut. ff. de otrahen. emp. et ven. l. si ita. et. C. fi. Et ē silis racio quare quis pt rem alienā vendere. ut. ff. de otrahen. emp. l. rem. sz nō obligare. ut. C. q res pig. obli. pos. C. qui liberos. qz

in pignore dz ius ostitui creditori q̃ sibi det ypothecariã actõz. in vendicõne sola tradicõ cũ obligacõne euicõnis sufficit. ut .ff. de pignor. l. et q̃ nondũ. ¶. qõ dz. et de act. empt. l. ex empto.

e Religiosam. hec vba expone ut .s. de reg. di. ¶. nullius. et ¶.

d Solibz. alias si nõ est in vsu pt alienari. ut .ff. de religiosis. extrahen. emp. hz celsus. i. ffn. et. l. pacti. ¶. fi. et sic .ff. de via pu. l. viam. Accur.

e Forũ. scz vbi reddit ius. ut .ff. de iusti. et iure. l. pnl. vel rerũ venalium. hz forus est.

f Theatrũ. bursa. expone ut .s. de re. di. ¶. vnuersitatis.

g Credebat. idem si sciebat. ut .j. pxe. ¶. et .ff. de v. ob. in tristi. ¶. sacram. ibi casum

h Cõmer. emi. 7 cõciũ. gnale nomen est ad oes extractus. vñ dz aliquis hre emerciũ rei. qñ p emp. vel alio modo pt eã hre. quare in deus non hz emerciũ xpiam manapn. ut. C. ne xpiam man. m. 7 c. vñ si in deus in deo pmittat tale mancipiũ. nõ vz. vel xpianus in deo. ut hic. h aũt xpiano pmittat in deus valz. ut .ff. de v. ob. multũ interest. et vl. j. apud iul. ¶. fi. ac.

i Suã. nam cũ sua sit. plus sua fieri non pt. ut .s. vel. ¶. fi si re. et .j. de act. ¶. sic itaq; nisi rõne possessionis apud aliũ ostituere. ut .ff. de extrahen. emp. l. si in empc. ¶. iij. vel nisi sub adicõne. dũ tñ aduenire adicõe stipulatoris res esse vlcit. ut .ff. de v. ob. l. si rem meã.

k Protinus. id est statim. q̃ pura stipulacõ suspendi nõ pt. ut .ff. de sti. h. l. vsufruct. secus in alijs actibz vinculo. ut .ff. omia p. l.

l Item extra. i. cõtrario. nã. s. dixit. qñ ab licio res erat sacra vel filis. hz postea desint. nũc ecõtra. qñ prius nõ sacra.

m In eam. i. sac. vel religiosa. l. filis. ut .s. pxe. ¶.

n Facto. qõ est cũ erat res aliena. alias si sua. sp suo fcõ fcm vidz. etiã si alienauerit post tpe stipulacõis. idem 7 si erat aliena dũmõ post mortem. ut .ff. de v. ob. l. si fundũ. ¶. i. et. ij.

o Extinguit. ar. extra. s. vel. ¶. q̃ si viuo.

p Similia. puta rem sacram cũ erat ꝓhibana. et sic de singlis. scilicet sacra vel religiosa. ut .s. pximo. ¶.

q Obligacõnem. scz istam. hoc est stipulationẽ.

r Si quis aliũ. ptius extraneũ. alienũ facti pmittere pt.

s Obligatur. et est rõ. q̃ nemo. ut hic et .ff. de v. ob. stipulacõ ista. in pñ. nisi pena pmittatur. ut .j. e. ¶. v. sa vice. nisi in. v. casibz. in quibz pñumit lex interesse pmittũ. nisi fiat. ut in caucõne iudicio sisti. ut .ff. de v. obli. quotiẽs quis. Item in stipl'o ista hre licere. ut .ff. de v. ob. stipulacõ ista. i. ffn. Item in stipl'one de rato. ut .ff. rem ra. hb. a. l. in stipulacõne. Item in stipulacõnibz edilicijs. ut saluũ esse suũ venditũ. vel nõ furem. et filia. ut .ff. de euic. l. si ita quis. Item in stipulacõe rem pu. sal. fo. nam cũ sit pcõia exigitur fideiussor. ut .ff. de pcõ. sti. pcõ. ie. stipulatur q̃ pupillus hñs vbis a fideiussore. pmittis rem meã saluã fore

quã hũam iuris esse credebat. vel rem publicaz que vsibus populi perpetuo exposita sit. vt forũ vel thẽatrum. vel liberũ hominẽ quẽ suũ esse credebat. vel cuius q̃ merciũ nõ habuerit. vel rem suã dari quis stipuletur. Nec in pẽdenti erit stipulacõ ob id q̃ publica res in puatũ deduci potest. 7 ex libero suus fieri potest. et emerciũ adipisci stipulator potest. et res sua stipulatoris desinere esse pt. sed prinus inutilis est. Item extra. licet in licio vtiliter res in stipulatũ deducta sit. si postea in eam causa de quibus supdictũ est. sine facto p.

missoris deuenerit. extinguitur stipulatio. At nec statim ab licio talis stipulacõ valebit. luciũ ticium cũ suus erit dare spõdes. et similia. que natura eim sui domino nostro exempta sũt. in obligatione deduci nullo mõ pñt. Si quis aliũ datur facturũue quid pmiserit. non obligabitur. veluti si spõdeat titiũ quiq; aureos datur. Quod si effecturum se vt ticius daret spoponderit. obligatur. Si quis alij q̃ ei cuius iuri effectus sit stipuletur. nihil agit. Plane solutio etiam in extraneam psonã oferri potest. veluti si quis

p tutorez vel curatorẽ. nam 7 hñs vbis ab eis stipulatur. ut .ff. rem pu. sal. fo. l. i. et. l. cũ pupillus. Preterea. nõne quis semper pmittit p se 7 suos heredes ea facta q̃ p aliũ pñt explicari. ut .C. de extrahen. sti. l. fi. hz extra sit si non pt p aliũ fieri. ut .ff. e centesimus. ¶. id qõ. et .C. de eadu. tol. l. i. ¶. ut aũt. ffn. non est alius hẽs q̃ vel actor. mimo idem phimie. ut in aut. de iuriu. amo. p. ¶. i. colla. v. ac.

l Effecturũ. tunc enim suũ fcm manifeste pmittit. idem si dixe se curaturũ ut fiat. ut .ff. si cer. pe. l. fi.

e Si quis alij iuri. id est dñio. ut suus dño cui acquirit. ut .s. p quas p. no. acq. ¶. Item q̃ sui. Item reuerentia prna. ut filius pri. ut .s. p q̃s p. no. ac. ¶. i. Item obedientia. ut monachus monasterio. cui qrit et se 7 alia. ut in aut. de mona. ¶. illud. coll. i. Idẽ dicas de seruo fructuario. Item de vsufructario. Item de suo bona fide possesso. et libero bona fide possesso. qui ex duabz. e. querunt. ut .s. p quas p. no. ac. ¶. de hñs. et. ¶. id ez u Nihil placet. agit. et est rõ. q̃ muete sũt. 7 c. ut .j. e. ¶. alteri. et .ff. de v. obli. stipulacõ ista. ¶. alteri. Fallit tñ in casibz. xvj. In pmis. ut si stipulatis interfit. q̃ sit tutor eius cui stipulatur rem pu. sal. fo. Secõdo q̃ pcuratori stipulatur dñs. Tercio si stipuletur creditori. ut .j. e. ¶. si si quis. et .ff. de v. obli. stipulacõ ista. ¶. si stipuler. et. ¶. si quis mulã. Quarto fallit in omibz pcoriis stipulacõibz. ut .ff. de pcõ. sti. in omibz. ut est damni infecti. ut .ff. de dam. infec. dam. ¶. fi. Item iusticiarũ soluti 7 files. ut .ff. de pcur. in cause. ¶. fi. Item fallit in pcuratore pũtis. ut .ff. de v. obli. si pcuratori. et .ff. de pcur. l. pcuratori. Item fallit in actore municipũ ex cuius pacto queritur municipibz. Item in curatore furiosi et similiũ psonarũ. et tutoribz. ut .ff. de osti. pce. l. cũ qui. ¶. fi actori. Item fallit in institore. nam sibi actõ ex pacto institoris queritur. ut .ff. de insti. l. i. in fi. et. l. ij. Item fallit in iudice vel notario. vel sili psona publica. ex quorũ pactis et stipulacõibz alteri queritur. ut .ff. rem pu. sal. fo. l. ij. et. iij. et. iiij. i. ffn. et in aut. de execut. et hñs qui cũ. ¶. i. col. viij. et in aut. de hre. ab intest. ¶. ex hñs. col. ix. Item fallit in creditore ex cuius pacto queritur actõ debitori. ut .ff. de pig. act. l. si cũ vendere. i. ffn. Item fallit si aliis paciscatur vt reddi nepti quam etiã in ptate non hz. ut .ff. so. ma. gapus seyus. Item fallit in pcuratore vendẽtis. ut .ff. de act. emp. iul. ¶. si pcurator. Item fallit in deponẽte si paciscatur alij rem restitui. Item fallit in modãte facienti simile pactũ. ut .ff. de posit. publia. et .C. ad exhi. si res. Item fallit in donãte simile pactũ facienti in eventũ alicuius adiectionis. ut .C. de dona. q̃ sub mõ. quotiẽs. Item fallit si pr stipulẽt filio. vel alij posito sub sua ptate post mortez suã. s. pris. nam et filio queritur. hz heres nõ sit. ut .ff. de v. obli. l. quodcunq; ¶. si quis ita. si vero pure 7 nõ post mortem. ipi stipulãti queritur. ut

Casus in quibus quis stipulatur pro alio in regulam

magn Fallentia

ff. de ob. obli. l. dns suo. Ipsis enim casibus ex pacto vel stipulacone alterius alteri queritur. nō alias ut h. et. C. p quas pso. no. acqui. l. i. cū enim sint speciales nō sint trahendi ad sequentia. ut ff. de l. et se. cō. l. qd vero. Sz. M. dicebat hos casus facere regulā. et si quis casus esset extra illud speciale est. et qd hic regulariter dr. et J. e. C. alteri. et. C. p quas pso. no. ac. l. i. dicebat int dire cto nō valere. sed utiliter acquiri pt. et sic sed cū sp ex pacto alteri? queritur. qd falsū est. cū parū interesset. directo vel utiliter quere tur. ut ff. de neg. acto. a Acquirat. l. tm. b Sed eo. nō tn heredi eius. ut ff. de ver. ob. cū quis. Ite hoc intellige. statu huius adiecti nō mutato. al. extra. ut ff. de solu. cū quis. Ite sed intellige ante lit. ct. a stipulāte. alias extra. ut ff. de solut. si quis stipulatus fuerit. x. C. i. Itez solui possit adiecto. non tn agere pt adiectus. ut ff. de exti. pe. sed et si filie. in fi. et. l. fi. c Eo inuito. vel eo. qui stipulatur. d Possit. s. stipulator. e Contigat. nisi in casu. ut ff. de eo qd certo loco. l. iij. C. idem iul. sed ibi rea fuit solucio alibi qui fiei debuit. vn venit interesse. ut q. de act. C. loco. in quo nō potuit dno pindicare accipiendo sortē adiectus. ut ff. de reg. iur. nō dz. sed ipse dns posset. ut ff. de eo quod certo loco. l. certum. in fi. et. l. fi. in fi. f. Alle. s. stipulator.

ita stipuletur. michi a seio dare spondes. ut obligacio quidē stipulatori acquiratur. solui tamē seio. etiā inuito eo recte possit. ut liberatio ipso iure contingat. sed ille adiusus seiū habet mandati actōnem. Qd si quis sibi alij cuius iuri subiectus non sit. dari. x. aureos stipulatus ē. valebit quidem stipulacō. sed vtrum totuz debeatur stipulatori qd in stipulacōe deductū est. an vero pars dimidia dubitatū est. sed placuit non plus q̄ dimidia pte ei acquiri. Et q tuo iuri subiectus est. si stipulatus sis. tibi acquiris. quia vox tua tanq̄ filij sit. sicuti filij vox tanq̄ tua intelligitur in hijs rebus q tibi acquiri pnt. Pre

g Mandati. nūquid adiectus mandati sp tenetur. M. dicit q sic. ut hic et. ff. de ob. iul. C. fi. nam sp tacitū mandatū. et si nō expssum interuenire dicebat. et in absentia et sine nuncio vel epla. qd est extra. l. ff. de pcur. l. i. C. i. quare dicemus q mandati agitur si interesset mandatuz. ut q pnte adiecto fuit stipulatus. ut hic et. ff. de ob. iul. C. fi. et. ff. man. qui fide. alias agit negot. gest. cū nō sit pcurator. ut ff. de sol. l. vero pcur. C. interdum. et q. de obli. q ex quasi extrac. in prin.

h Qd et si quis valebit. s. p pte dimidia. ut subicit. ut ff. de eo qd cert. lo. l. iij. C. fi quis. Et collige q nō viciatur vtile p inutile. sic. ff. de ob. obli. l. i. C. fi et si mihi. ar. extra. ff. de arbi. l. pui. alias pedius. C. i. ac. ff. de ob. obli. si mihi. Sed extra de extra. empti. Nō plus. ut ff. de l. fundi. Sed dic ut ibi. Accur.

k Et qui acquiris. sic. ff. de ob. obli. l. dns suus. et. C. de extraneo et emit. stip. l. ij. et. ff. de pact. et here. C. nos.

l. Filij. cū vna psona censeatur pr et filius. ut. C. de impu. et ali. sub. l. fi. sic et in suo et dno ē eadē vox. ut q. e. post mortē.

m Acquiri. ut p fectitio peculio et aduenticio quo ad vsumfruct. ut. s. per quas pso. no. acqui. C. i.

n Preterea mutilis. interdū in totū. interdū p parte.

o Rideat. sez egrue. Diligenter tn attende. q vbicunq est diuersitas. si in entēti placet diuersitas stipulatori. valeat stipulacō. ut ff. de ob. obli. l. i. C. cū adicit. si aut nō placeat. aut ē in qualitate. si in specie diuersitas. in primo casu nullo mō valet. ut hic. ibi aut. si ille. Ite. et. ff. e. l. i. C. cum adicit. et. C. si quis simpliciter. si vero in quantitate. in eo q psonat vz. siue detrahat. siue adiciat. ut. ff. de ob. ob. l. i. C. si stipulāte. q est extra. in alio nō ut hic. ibi. veluti. Ite. Si aut in specie. a p mittitur vna species p altera. et tūc nō vz. ut J. e. C. si de alia. aut alia adiecta. et ita cōpulatie. et tūc valet in alia. nō in adiecta. ut. ff. de ob. obli. l. i. C. fi si. Si aut plures stipulētur. tūc a copulatiue fuit sed interrogatio. et vz in eo quod respōsū est. aut disiunctiue. ut illā aut illaz pmittis. quo casu vz siue ad vtrūq. siue simpliciter rndeat. et in vtraq. Si vero in vna. nō vz etiā in ea. et in sumis nō vicie alternatiua si rndeat ad vnam tm. ut. ff. de ob. obli. l. i. C. si qs. et. l. inter stipulantē. p Expsserit. q enim pfacō mbz dicitur in extractibus reputata credūtur. ut. ff. de ob. l. tricia. C. idē Rn. q Ite mutilis. qntū ad ciuile vinculū. sed naturale extrahit. ut. ff. de di. inde. fid qd. et. l. frater a fratre. C. i. vn fideiussor accedit. ut q. de fideius. in pn. et hec vera sint nisi in castren. peculio vel quasi. nā tūc ē loco patrisfa. ut. ff. ad mac. l. ij. et. ff. de col. bo. l. i. C. nec castrense. tūc enim cū pre obligat. et agit cū effectu. ut. ff. de iudi. l. lis nulla.

terea inutilis ē stipulacō si quis ad ea que interrogatus fuerit non respōdeat. veluti si quis decez aureos a te dari stipuletur. tu quiq pmittas. vel contra. aut si ille pure stipuletur. tu sb condicōne pmittas. vel extra. si mō scilicet id exprimas. id est si cui sub condicione vel in diem stipulanti. tu respōdeas. pnti die spōdeo. nam si hoc solū rndeas. pmitto breuiter. videris in eandem diem vel cōditionē spopondisse. neq enim necesse est in respondendo eadem omnia repetere que stipulator expsserit. Ite inutilis ē stipulacō si vel ab eo stipuleris qui tuo iuri subiectus est. vel si is a te stipuletur. sed suus quidem non solū dno suo

r Sed seruus obligari. ex omni causa. ut ff. de iudi. tam ex contractibus et inueniri in solidū durante pa. po. aūcte tn pris interuenīte. ad qd pr compellitur officio iudicis. ut. C. de bo. q li. l. qd non solū. C. i. et postea. nisi in sex casibus. qui sunt. ff. quod cū eo. l. ij. Excipe duos casus. ut in mutua pecunia. ex qua nō tenet cum effectu. pter exceptōem macedoniā. neq pr. ut. C. ne filius p pre. l. i. Ite in voto. vel deo. vel reipublice feō. ut. ff. de pollicitatio. si quis rem. C. voto. nam lz alias sez ex extractu vel quasi inuenitur a plato loci illius. hic tam nō inuenitur. ut. C. de epi. et cl. nulli. et in aut. de ec. tu. C. fi quis. coll. ix.

s Stipuletur. ut. C. de pact. cō. l. pactū de extra. So. maxime ibi positū habū dat. sic. C. de test. manu. l. fi. C. i.

t Potest. scilicet similiter. Accur.

u Furiosus negociū. scilicet obligatorū. idem in prodigo cum bonis interdictū est. ff. e. is cui. quia furioso similis est. ut. ff. de curat. furio. l. i. i. Rn. et. ff. de reg. iur. l. furioso. Itez in mente capto. ut. s. de curato. C. i. Accursius florentinus.

x Pupillus. s. pubertati pximus. ut sequitur. et est rō. q in intellectū hz. ut. ff. de reg. iur. l. in negocijs. Accur.

y Obligetur. scz alij. Ac. tuto. in prmei. sic. ff. de pactis. l.
z Auctoritate. sic. s. de au. contra iure ciuil. Accur.
a Infanti. i. usqz ad. vij. ánũ. ut. C. de iure. deli. l. si infanti. i. fr.
b Proximus. id est usqz ad. x. an. et dimidiũ. et sic pximus respicit q. fr cũ dico pubertati pximũ. a. x. an. et dimidio. s. intellige. nam sic in masculis dz fieri dimidiacõ. in feis in nono et dimidio. ut. s. qui ma. nõ pos. C. fi. et. s. qui. mo. tu. fi. i. fr. ac.
c Multũ. nã distat aliquantulũ. ut in hereditate quã tñsmittit infans. ut. C. de iu. deli. si infanti. C. i. sec? in furioso. ut. C. ỗ cure. fiur. l. fi. C. smaũt. et h fm azo. Sed certe sic possz dixisse. qz vnus puus. alter magnus. alter ꝛtinuũ tps. alẽ hz intualla dilucida. Dic g. distat in stipulãdo in hoc. qz infans sme intellcũ interduz stipulatur. fr furiosus nunqz. ut. ff. rem pu. sal. fo. l. fuũ pupilli. Itẽ dicit nõ multum. ꝓt pximũ infancie. qui intellcm habz. et ideo corrigitur statim qõ h dr. ibi. fr in pxis.
d Bemgnor. qz. s. dictum fit.
e Proximi. ut alios sibi obligẽt. alijs vẽo nõ obligẽtur sme tutore. ut. s. px. C.
f. Impubes. aliud si pubes. nam obligat ac si essz sui iurẽ. ut. ff. e. l. fi. C. i. msi in duobz casibz. ut. s. e. C. Itez mutilis. diximus.
g Pre. Sz q est rõ de hoc ad pupillũ. cũ tutore auctoẽ obligetur. sñ. quidã. qz ob hoc ipm datur tutor. fr pa. po. est ad corrigẽdũ. et est p eis. C. de to. q li. l. fi. C. sm autẽ. Vel dic qz tutorẽ hz obligatũ si male auctoratur. prem nõ. ut. C. de to. q li. cũ optz. C. sub hac tamẽ. h. si. nõ aũt ypotheca.
h Si impossibilis obligacõmbz. quibuscũqz. ut h. et. ff. de act. et ob. nõ solũ secus est in vltis volũtatibz. qz tũc p nõ apposita hẽtur. ut. a. de hte. i. Cui natura. nõ ita fiẽbozꝛ ꝓplexio fit. ut. ff. de insti. C. pnl. ꝛdit. insti. si ticius. Jo. tũc enim qnz nõ dicẽtur impossibilis. lz nõ possibilis sit existẽ. ut. ff. de. h. ob. l. si ticius. fm Azo. et facit ad hũc. C. ff. de reg. iur. l. impossibilis. C. i. essz apposita. ut. ff. e. l.
k Pure. i. sme ꝛdicõne. etiam si dies in stipulacõne. C. fi.

obligari non ꝓt. sed nec quidẽ ulli alij. filij vero familias alij obligari pñt.
¶ Mutũ neqz stipl'ari neqz pmittere posse palã ẽ. qõ et in surdo receptuz ẽ. qz et is qui stipulatur. verba pmittẽtis. et is qui pmittit. verba stipulantis audire debet. vnde apparet nõ de eo nos loqui qui tardius exaudit. sed de eo qui omnino nõ audit. ¶ Furiosus nullum negocũ gerẽ potest. qz nõ intelligit quid agit. ¶ Pupillus omne negocũ gerit recte. ita tñ ut vbi tutoris auctoritas necessaria sit. adhibeatur tutor. veluti si ipe obligẽt. Nam aliũ sibi obligare etiam sme tutoris auctoritate potest. Sz quod diximus de pupillis vtiqz de hjs verũ ẽ qui iam aliquẽ habent intellectũ. Nam infans q qui infanti proximus est. non multũ a furioso distat. qz hmõi etatis pupilli nullũ habent intellectũ. sed in pximis infanti ꝓpter vtilitatẽ eorũ bẽmgnor iuris interptacõ fcã ẽ. ut idem iuris habeãt. qõ pubertati pximi. ¶ Sz qui in ptãte parẽtum ẽ impubes. nec auctore quidẽ pre obligatur. ¶ Si impossibilis ꝛditio obligacõibz adiciatur. nchil valet stipulatio. Impossibilis aũt conditio habetur. cui natura impedimẽto est quominus existat. veluti si q's ita dixerit. si digito celũ attigero dare spõdes. At si ita stipuletur. si digito celũ non attigero dare spondes. pure facta obligatio intelligitur. ideo statim petere potest. ¶ Itez verborꝛ obligacõ inter absentes ꝛcepta. inutilis est. sed cũ hoc materiã litiũ ꝛtentiosꝛ hõmibz prestabat. forte post tẽpus. tales allegationes opponẽtibus. et non pñtes esse. vel se vel aduersarios ꝛtendẽtibz. idõ nra ostõ ꝓpter celeritatez dirimẽdarꝛ litiũ introducta est. quã ad cesariẽses aduocatos scripsimus. p quã disposuimus tles scripturas. q pñto esse ptes iudicãt. omimodo esse credendas. msi ipe qui talibz vtitur improbis allegationibz. manifestissimis probacõibz. vel p scripturã. vel p testes idoneos approbauerit in ipo toto die

l. Statim. cũ spacio cũ quo solui possit. utq. e. C. fi. et. ff. e. cũ qui kalẽdis. et de hoc dixi. s. de h. obli. C. omis stipulacõ.
m Item vbi. fic p ꝛdicõem impossibile. ita p absentiã fit inutilis stipulacõ. ita intellige absentẽ ut audire nõ possit. vnde
n Absentes. si est in turri vel a remotis. et clamet. vz stipulacõ si se audiat. ar. ff. ad fill'. l. i. C. e. alias accipitur multis modis. ut. ff. de. h. sig. l. absentẽ. et no. in aut. de fideiuss. C. i. Sz ꝛtra est. ff. de dona. int. vi. et vxo. l. ea q. Sed ibi intẽcesserat stipulacõ. añ absentiã. cui? h ba etiam inter absentes nũc repetitur. Item ꝛtra. ff. de pact. l. alteo. in pñ. Sz aliud in pacto quolibz alio. qõ sme hmõi solẽnitate frei ꝓt. fr stipulacõ nõ. ut. ff. de pact. l. i. in fi. et q. de act. C. de ꝛstitu ta. Itẽ ꝛtra. ff. de spon. l. iiij. et. l. v. Sz ꝓt dici ibi spẽale ut valeat inter absentes. Vel dic qz et p stipulacõz fieri pñt sponsalia. et tũc inter pñtes. ut h. Itẽ ꝛsensu. s. solo pñt fieri sponsalia. et tunc etiã inter absentes. ut dicta. l. iiij.
o Prãbat. antiqtas.
p Post tpus. post ideo dicẽ. qz qñ ꝛuemiuntur post tps ꝛtractus tlia opponũtur.
q Tales quales. sbiciit statũ nõ. ꝛc.
r Et nõ. ecce allega.
s Constõ. cõnes. ut. C. de ꝛtra. et ꝛmit. sti. optimam.
t Omimodo. nota standũ sẽpture. msi ꝛtra ꝓbetur. sic. C. de ꝓba. cũ pcibz. et q. e. C. fi scriptũ. et q. t. i. C. fi. et h qñ formam hz publicã. alias si ꝓuatã. fi. p scribẽte. nõ vz. si ꝛtra scribẽte. vz. si est cũ cã. ut in aut. de iurẽ. amo. C. i. et C. de nõ nu. pce. gñã.
u Improbis. s. litẽ pma facie. q forte p be apparebũt tandẽ.
v Manifestis. qz cõ ꝛtra scripturã.

z Scripturã. scz aliam. qõ est melius
a Idoneos. omi excepcõne maiores. i. qz nulla excepcõ poteit eis oppomi. ut. C. de ꝛtrahen. et ꝛmit. sti. l. optimam.
b Disposuimus. loquitur iustinianus auctor illius ꝛstõis.
c Presto. id est pñtes. es dz inseri in instrõ. et alia sunt necessaria. ut dixi in aut. ut ꝓponatur
d Toto die. nota qz di

nomē impa. et fac. C. de diuer. re. si qua. Sz quō hoc pbabitur. cū dies instrumēti nō debeat exhibēi. ut. ff. de eden. l. i. C. editiones. Sēn. tribz modis petitur instrm edi. Primo ut fiunder intentionē ex instro rei actor. vel reus instro actoris fiunder exceptionem. cū neutro casu aduersarius vtere qd nō debeat esse. et tūc nulla ps instri dz exhiberi. ut. C. de eden. l. fi. in fi. et. C. de testi. l. minus. Secō. s. qn adūsarius vtitur. nā tūc editur ut videat an aliquid ei possit opponi. et tūc exhibetur. Ij sme die et cōsule. ne materia detur falsū fabricādi. ut dcā. l. ff. de eden. l. i. C. edictōnes. et. ff. quēadmodū tes. api. l. i. C. i. Tercō ut d falso accusēt. et tūc etiā cū die et cōsule est exhibendū. ut h. et. C. de otra. et omit. sti. l. optimā. et. C. de fi. mstru. l. fi. Alijs autem modis petūtur instra edi vel tradi p variagna actionū. ut. ff. de eden. quedaz psone sūt. Sed dictis tribz modis petūtur edi ul' demiari. Itē quō hoc est q h pbat reus cōtra iuris ordinē. ut. C. de eden. l. qui accusaē. Sēn. hoc ppter pūsumptionē que ē otra eum ppter scripturā. ut. ff. de pact. imrgen. C. qd fere. Itē nūquid duo testes h pbāces. s. alterū otrahentiū abfuisse sufficūt. Sēnd. sicut. ff. d testi. l. ubi. Sz nōne instrm vicē duorū tenet. ut. C. de fide mstru. in exercendis. quare videtur. q in dubio p instro starētur. Sz certe nō directe otradicitur mstro. Ij p obliquū. sez se fuisse in scptura quōdam facta rome. vel ut testis. vel ut otrahēs. Si vero contra cū directe dz. plures q duo exigūtur ut vincāt scripturā. ut. ff. de testi. l. iij. C. de otra. et omit. sti. l. optimā. ibi. alius numerus. Itē. Vel dicas etiā hic exigi tres. Sz nūquid si aliqui testes dicant p mstro. vel in eo scripti vel nō. tot vel plures erūt necrij cē instrm. Sēn. sic. q instrm p se vicē duorū tenet ut dcm est. Itē ptr ipm fūt p bacōnes ut pōnis. ut. ff. de pig. otrahiē. Itē q dicit. eo die. idē dicas si alio tali. qd hic esse nō potuit. ut ar. s. de. v. ob. C. loca. quid si vnus pferat mstrm in quo otra Scripturas. Sz neatur otrahentes esse pntes rome tali die tonū. Dicūt quidā q neutri creditur. Alij q tonus in dex dz animaduertere cui post credendū sit. ut stipulator ipo tpe tenebat scolas tōn. stabiē illi mstro quo otineē ipm fuisse tonū.

b Quo. vel etiā alio. dūmō sit tm remotus locus in quo dz fuisse tpe quo dz instrm esse factū. Sēn. nō potuit ēe. ut. ff. de. v. obli. l. ul. C. fi. et. s. de. v. obli. C. loca. Sed vel dic esse. i. fuisse. sic. s. de hijs qui sūt sui vel alie. iur. C. in potestate.

quō officiebatur instrm. se se vel aduersariū suum in alijs locis esse. ¶ Post mortē suā dari sibi nemo stipulari poterat. nō magq ppter post eius mortē a quo stipulabatur. ¶ At nec si qui in alicuius potestate ē. post mortē eius stipulari poterat. q patris vel dñi voce loqui videtur. ¶ Sz et si quis ita stipuletur. p die q moriar. vel p pridie q morieris dari spondes. inutilis erat stipulacō. Sz cū iam ut dictū ē ex cōsensu otrahentiū stipulacōes valent. placuit etiam nobis in hūc iuris articulum necriam inducere emendacōnez. ut siue post mortē siue pridie q moriatur stipulator siue pmissor. stipulacō pcepta est. stipulacō valeat. ¶ Itē si quis ita stipulatus erat. si nauis ex asia venit hodie daē spō

d Post mortē. sez iure vetustissmo. qd hodie cōrigitur. ut in fi. huius. C.

e Eius. scilicet patris vel dominī

e Videtur. vñ sicut ipe pr vel dns sic stipulādo erat stipl inutilis. ita z suo talia dba dnte. vel filio. ut hic. et. s. e. ei qui et facit. C. de impu. et ali. substi. l. fi. Accursius.

f Pridie. i. die pcedēti mortē. ut. ff. de fer. pridie. Ac.

g Erat. sez olim.

h Sz ut cum iam. s. nūc cōrigitur.

i. Dictū. sic. s. de. v. obli. C. fi h. ac.

k Placuit. ut. C. de cōtra. et omit. stipu. l. scrupulosam.

l. Valeat. sez stati. efficax autē erit post mortē. vñ ab herede et otra heredē incipient actōes hodie. qd olim nō erat. ut. C. ut ab hre. et otra. li. i. ac.

m Itē si quis venerit. est punctū. et subaudi qn cūq vel usq ad annū. si autem essz post illā dictōnem hodie. nō essz stipulacō inutilis etiā iur veteri. sz vtilis et odicōnalis. ut. s. de. v. obli. C. sub conditione. ac.

n Prepostere. pmo emm dz venire naus fm naturā odicōnalis stipulacōnis. vel cōdicōis. q dari hodie.

o Existimauit. s. cū ita stipulabatur mulier. si sme liberis decesseris. pmittis michi totem red dē ut de ea possim testari. cū prius testari ponebat. et ea mortua totem red di. ut. C. de iur. do. l. fi. militer. Vel dic h Io. cū stipulatur marit? sic. si dabis michi. x. pmittis te nupturā. primo eni nubere z postea dare debebat.

p Placuit. C. de testa. l. ppsteri.

q In oibz. s. obligacōibz.

r Excepcō. exactō vel ocepcō. tūc fit post odicōnez exīntem. ut. C. de testa. ppsteri. in fi. et facit ad hūc. C. sez q nō sit curādus ordo scripture. ff. de pecu. leg. l. quidā. et. s. de. C. ante. et. ff. de solu. nō eni. Ar. otra. ff. de vsufruc. l. quotiēs. ff. de fideicō. lib. l. gnaliter. C. q quis g odilibz. So. aut queris de placōne psone. et hoc cū suatur ordo scripture. et est rō q placō ex ordine oideratur. aut querat an valeat scrutura vel testamentū. vel inquantū debeat accepto ferri. et tūc nō suatur ordo. sz ius solū suatur. alias ut solutur dictū. q aut ostat de snia legis traditi voluntate testatoris. et hoc cum ordo nā spectatur. et ē rō. q sensū z nō verba spectamus. ff. de adm. leg. l. iij. aut dubitat et tūc spectatur ordo scptura. et est rō. q in dubijs.

s Ita aūt erat. ut. ff. de to. aue. in pos. l. hereditariū.

t Mortē scriptū. nūquid idē fit si testes dicūt aliquē pmisse. ut etiā tūc intelligatur interrogacō. vidz q sic. ut. C. de fide instru. in exercendis. Sz tn otradico. ut. C. de vsur. l. i. et est rō.

del. inutilis erat stipulacō q ppostere ocepta ē. Sz cū leo inclite recordacōis in dotibz eandē stipulacōz que ppostera nūcupatur nō esse reiciēdam estimauit. nobis placuit et huic pfectū robur accomodaē. ut non solū in dotibz. sed etiam in ōmibz valeat huiusmodi cōcepcō stipulacōis. ¶ Ita aūt stipulacō cōcepta. veluti si ticius dicat. cū moriar dare spō des vel cuz morieris. et apud veteres vtilis erat. et nūc valet. ¶ Itē post mortem alterius recte stipulamur ¶ Si scriptū in instrumēto fuit pmisse aliquē. p inde hetur atq si interrogacōne pcedente responsū sit. ¶ Quotiens plures res vna stipulatione cōplexendūtur. siquid pmissor simpliciter rndeat. dare spō deo. ppter ōmes tenetur. si

fm Io. qe testes nõ sic in iure instructi sũt ut instrã q a iure peri-
u Perinde. ñ ota plec. ut. ff. de pac. in rẽgẽ. C. q fere. tis fuit.
x Spoponderit. alias rndeat. ac. lere. cũ sit diuersitas in
y Contrahitur. immo vide nõ va- responcedo. ut. s. e. C. pter-
ea. Sed distingue ut ibi diximus. in omibz teneri. alias te-
z Ex pluribz rndere. si volumus nemur tm in hjs in qui-
bus rndemus. ut h.
Item sufficit simplex rnsio. ut diximus. cũ equiperetur ei qn ad ome rndet. sic. ff. de v. ob. l. ticia. C. ide rndit. et. s. e. C. pterea.
a Alteri. sic. ff. de v. ob. stipl'o ista. C. altei.
b Supradictũ est. ut. s. e. C. h quis alij. hoc tũ fallit in multis casibz. ut ibi dixim? Et nota h. q tribus modis altei stipulam. nam interdũ directã acquirimus actõem. subaudi alteri stipulando. ut filius pri. h- uus dno. et ecõtra. ut. s. e. C. si quis alteri. et. C. ei qui. qnz vtile. ut tutor pupillo. et in silibz rõne officij. ut suus publicus. ut. ff. de osti. pec. l. eũ qui. C. pnl'. et. ff. rem pu. salfo. l. iiij. interdũ nllaz. et tũc necria est pena ut hic dr. Item nota q hoc vltio casu vba stipulacõis z sortis. et pene pnt formari tri- bus modis. aut enim sic dico. pmittis michi q dabis illi. et eodem mõ penã. aut sic. pro- mittis illi q dabis ei. et eodez mõ penã. Et in hjs duobz casibz nõ vz neqz sortis. neqz pene pmissio. sj aliud qn deberet vtilis vel di- recta acquiri. ut in primis duobz casibz. ut. ff. de osti. pec. l. eũ. C. si actori. et. C. iul'. et hic. Aut sic. pmittis michi q dabis illi. aut penã. michi tm stipulor. qz z tũc hz locũ qd hic dr. Aut qrto mõ dico. pmittis q dabis michi recipienti noie eius. q casu vz vtrũqz. et ego illi cedam cuius noie stipulatus fui. ut. ff. mã- si pcuratorẽ. C. si. pulãti. cuius tm nõ interest dari ei cui fuit
c Etiaz ei. sez sti- stipulatus. nec mirũ. qz ibi fuit stipulatus pena. ut mõ diximus. et fa. ff. de arbi. l. cũ pena. Sz ota. ff. de ar- . l. aduersus. C. sj si cũ. Sz ibi nõ directo contra arbitriũ itur. et ideo inspicitur. an interfit etiã in pena. cũ ad ea q freqnter acci- dũt iura se referũt. Item ota. ff. si quis in ius vo. l. ij. C. si. Sz ibi in pena ptozia. h aũt in ouctionali dicit. Velibi ideo nõ omitti- tur. qz nõ debuit venire. qz adusarij non intererat. et ita p obli- quũ illa rõ redditur. nota q caute pnit stipulaẽ. nã secus
d Pena stipulatur. est cũ paciscitur tm. cũ pena ex nudo pacto etiam in obligãti apposito sicut vsura non possit peti. ut. ff. de ser. expor. l. seruus. et. C. de vsur. l. iij. Ac.

vero vnã ex hjs vel qual- dam daturũ se spõderit. obligacõ in hjs p quibz spopõderit ortabit. Ex plibz enim stipl'ombz vna vel quedã videntur ee per fecte. singulas enim res stipulari et ad singl'as re- spondere debemus. Alteri stipulari vt sup dictũ est. nemo potest. Inuente sũt hmoi stipulacões vel obligationes ad hoc. vt vnusquisqz sibi acquirat qd sua interest. cetez si alij detur. michil interest stipu- latoris. Plane si qs vo- lit hoc facere. penã stipu- lari oueniet. ut msi ita fa- ctum sit ut optensũ esset. omittatur pene stipulacõ. etiaz ei cuius nil interest. penã enim cũ stipulatur qs. nõ illud inspicitur qd int- sit eius. sed que sit quanti- tas in odicõne stipulacõ- nis. ergo si quisita stipu- latur ticio dari. michil agit

sed si adiecerit penaz. msi dederit tot aureos daé spõ- des. tũc omittitur stipula- tio. Sed z si quis stipu- letur alij cũ eius interesset. placuit stipulacõz valere. Nam si is qui pupilli tute- lam administrare cepat. cessit administracõz oratori suo. et stipulatus ẽ rem pupilli saluã fore. quoniã intest stipulatoris fieri qd stipulatus est. cũ obliga- tus futurus essz pupillo. si male res gesserit. tenet ob- ligacõ. Ergo z si qs p- curatori suo dari stipula- tus sit. vires hebit stipl'o. Et si creditori suo quis sti- pulatus sit qd sua interest. ne forte vel pena omitta- tur. vel pdia distrahan- tur. que pignori data erãt. valet stipulacõ. Ver- sa vice. qui aliũ facturũ p- misit. videtur in ea cã esse ut nõ teneatur in ipe penã pmiserit. Item nemo

e Que sit. id est q sit quãtitas. et q sit odiio. inspicitur eõ di- tio vtrũ sit possibilis vel probabilis. vel nõ. ut. s. e. C. si impossibi- lis. et J. e. C. q turpi. Quãtitas vero q sic inspicitur. ut quãtũ- cũqz sit petatur. certi odicõne si est certa. alias si stipulacõ est incerta actõne ex stipulato. ut hic. et. s. de v. ob. in pri. Ista emm noia quis z q sbe sũt significatia. nõ quãtitatis. s. certe. vel taxate vel taxãde. et hoc sm az. Sz ota est ut J. de act. C. oes. Solue ut ibi. Item ota. ff. de euic. l. si dcm. Sz ibi sic agebatur. Item cõtra. C. de spon. l. mu- lier. C. pnl'. Sed illud fauore mrimonij. ne in msimtũ pena exce- dat. ut. C. de mu. sti- l. ñ. Alij ut M. dicũt usqz ad duplũ. et in hoc odideratur quãti- tas. ut duplũ nõ ex- cedat sm eũ. ut. C. de sen. q p eo qd intest. l. i. Alij ut Io. distin- guũt inter eũ qui sci- enter promittit vltra duplũ se non teneri. ut ille rencat. alias nõ. ut. ff. si quis cauẽ- sj z si quis. C. si. Alij dicũt usqz ad quadru- plũ sp extendi. et nõ plus. ut q. d act. C. oes. prima verior est.
f Ticio dari. ut p- mittis ticio vel michi q dabis ticio.
g Spõdes. s. michi. alias non valz hoc. ut mõ diximus.
h Sn odicõne. id ẽ in penali stipulacõne. q est odicõnalis. s. si nõ parẽt. pmissor pn- cipali pmissiom.
i Sz si adiecerit sti- pulacõ. s. pene. eo nõ date. nõ aũt illa inu- tilis efficitur. sj pene

metu. et illi statur. ut et alias. C. de arbi. l. i. Accur.
k Sed z si quis eius. scilicet stipulantis.
l. Cessit. sic. s. de satisda. tu. et. cura. C. ij. alias. iij.
m Obligacõ. nã vtilis actõ pupillo datur. ff. ma. cõue. l. i. C. pnl'. Item ipi stipulãti directa acquiritur. ut hic dr.
n Vires. interest enim mea pcuratori meo solui q in rem meã expendit. ut J. manda. C. tua gratia z mandãtis.
o Si data. ab isto qui nũc stipulaẽ. p Quod. i. quia.
q Stipulacõ. nõ ut pcuratori vel creditori actõ oretur. sj qui stipulatus est agere actõne ex stipulato ad interesse quãti sua interest creditori vel pcuratori fuisse solutũ. ut. C. de muti. sti- . l. fi. et. ff. de v. obli. l. liber hõ. C. si. et. C. de vona. cũ res. vel sm nos aget certi odi. ad interesse. qd pbauimus. s. de v. ob. in pri.
r Versa vice. ad supiorem. C. alteri pena. sj z tunc ad penaz tm tenetur. et facit. s. e. C. si quis. le. vel fetũ animaliũ suoz.
s Item nemo futurã. ut ptũ ancil. q sua futura fit. ut. s. de rer di. C. Item ea. Item multo magis si stipuletur rem q nunc est

rem suaz futurā in eo casu quo sua sit vtiliter stipulatus est. ¶ Si de alia re stipulator senserit. de alia promissor. pinde nulla oratio habitur obligatio. at si ad interrogatum responsuz nō esset. veluti si hominem stichū a te stipulatus qs fuerit. tu de panphilo senserit. quē stichū vocari credideris. ¶ Qd ex turpi cā promissuz est. veluti si quis homicidiū vel sacrilegiuz se facturū promittit. nō valz stipulacō. ¶ Cū quis sub aliqua odicōne stipulat? fuerit. licet ante odicōem decesserit. postea existēte odicōne. heres eius agere pt. idē et a promissoris pte est. ¶ Qui hoc anno. hoc mēse. dari stipulatus ē. nisi omib ptibus pteriit. ām

vel mensis. non recte petit. ¶ Si fundū dari stipuleris. vel hominē. nō poteris otinuo agere. nisi tm spacium pterierit. quo tradicō fieri possit. De fideiussoribus

Pro eo qui pmittit solent alij obligari. qui fideiussores appellātur. qs homines accipere solet. dū curant. ut diligētius sibi cautū sit. ¶ In omibus aūt obligationibus assumi pnt. id ē siue re. siue verbis. siue lris. siue consensu cōtracte fuerint. ¶ At. nec illud quid interest. utrū ciuilis. an naturalis sit obligacō. cui adiciatur fideiussor. adeo quidē. ut pro seruo qs obligetur. siue extraneus sit qui fideiussorez a suo accipiat. siue ipse dns sit in id qd sibi

sua. ut. s. e. ¶. i. hoc ideo. qm in eo casu quo sua futura non est
a Quo sua sit. vz stipulo. ut. ff. de v. ob. l. si rem meā.
b Stipulatus est. s. dari. et est rō. qz qd fuit est amplius fuiz fieri nō pt. ut. j. d act. ¶. sic itaq. restituir dari tm pnt stipulati. ut. ff. de v. ob. nemo. i. fr. et. ff. vsufruc. quēadmodum ca. l. i. ¶. sz qd diximus. ac certū est eos dissensisse. ut. ff. de v. ob. otinuus. ¶. i. alias aūt si pt sm vtriusqz intellectū valere. vz sm intellectū pmissoris. ut. ff. de v. ob. qui ex plibus. et. l. stipulo ista. ¶. eū qui. nec obstat qd dr minorē pstari debere. ut. ff. de l. j. apd iul. ¶. scio. qm minor est qi dari vult pmissor. ut j. de act. ¶. pterea. Si aūt sm vnius intellēm valē pt. sm eius intellectū valet. ut hodie dare michi tōn. x. pmittis. si enī de hac bonoma in qua sumus intelligat valz. alias non. ut. ff. de v. ob. l. quotiēs instipulacōibus. et d rebz dubijs. l. quotiens. ij. ac.
d Promissum. siue dicā pmitus homicidiū facē. siue dicā pmitto. x. qz pmitus facere homicidiū. ut. ff. de v. ob. gnaliter.
e Non valz. hmōi enī cōdicōes turpes. impossibiles psumuntur a iure. ut. ff. de od. insti. l. si filius. vn nō valz stipulacō. ut. s. e. ¶. si impossibil. circa qd tn dic. qm aut ipm qd pmittitur est turpe. ut facē homicidiū et tūc nō valeret etiā pena apposita. ut. ff. de v. ob. l. gnaliter. et. l. veluti. et. l. si plagij. idē dico z si sub odicōne turpi. ut hic. aut si honestū pmittatur sz tn turpiter vt dare. x. sz p metū vel volū. et tūc valet pmissio facta. sz exceptōne eliditur. ut. C. de muti. stip. volo. in fi. nisi in casu vbi ipo iure nō valet pmissio facta p metū. ut. ff. qm metus cā. l. si mlr. ¶. qd si dos. sm Jo.
f Cū quis agere. hoc in otractibz vt hic et. s. de v. ob. ¶. ex odicōnali. aliud in relictis. ut. C. de cad. toll. ¶. sm aūt aliqs. et. ff. de ma. te. l. si ita septuz fu. in fi. l. et fac ad hūc. ¶. ff. de pcso. et eō. re ven. l. qm si pdente. i. fr. ñso. stus ē hijs verbis. pmit
g Qui hoc anno. id est qui stipulatus fr ano vel fr mense.
h Preteritis. i. elapsis. sz secus ē in relictis fauore vltie volūtatis. nam in caput anni pstatio fit. ut. C. qn di. le. ce. l. i. uel distingue. aut pmittit p hec v ba. hoc ano vel quolibz ano. et tūc in fine āni fit solucō. ut hic et. ff. de v. ob. qui hoc ano. et. l. eū. qui certaz. aut annū. et tunc in capite anni fit solucō. siue legatū fit siue in otractu fit pmissio. sm Jo. et b. ut. ff. de cōdi. et de. l. si in anos. et qn di. le. ce. nec semel. vn v fus. Annua si debes hoc dixi. s. de v. ob. in pn. Sz quid si vsqz ad forem pmisceri. videt qm stati incepto foro possit agi. ut. ff. ad trebell. l. qui filiū.

¶. sabimus. dū possit. cū omodo pmissoris. ut. ff. de v. sig. l. i.
i Si fun nepos peculo. nec tn mmiū expectatur. lez pus nō possz solue. ut. ff. de v. ob. otinuus. ¶. illd. Item z si in otinēti pt. non tn ideo stati exigitur. ut. ff. de sol. qm dicimus. quod dā g tēpus mediū exigimus. sez. x. diez. sm quosdā. ut. ff. de osti. pec. l. pmissor. vel dic arbitrio iudicis. cū. l. nō sit determinatū. ut. ff. de iur delib. l. ij. in fi. qui iudex statuet tps quoddaz nec mmiū nec modicū. ut. ff. de sol. l. ratū. et rem rahā. l. quo eni. ¶. i. et j. de offi. iud. i. fr. ñ. Item nūquid idez in qi tratibz qd in spēbz hic dr. fr. ñ. nō. immo tpe tāto quantū iudicatis dat expectatur. ut. ff. de iud. l. si debitori. sez qtuor mēsiuz. ut. C. de vsur. rei iudi. l. ij. sm quosdā. vel verius dic vt nō. s. de v. ob. ¶. omis. in glo. ibi. stati z ē.

De fideiussoribz.

Pro eo pmittit. sez pnciipaliter p stipulacōz. et idē si quocūqz alio mō quis obligetur. ut j. e. ¶. i. et. ff. e. l. i. Nūquid accessorie obligōi accedere fideiussor pt fr. sic. ff. e. grece. ¶. fi. et de pig. act. si rē. ¶. i. l.
l Homines. id est fideiussores.
m Solet. s. creditores.
n Cautū. et res. est cautū sme dubio. ut j. de replicat. ¶. fi.
o In omibz. i. in omni specie obligacōnuz dūmodo nō sit otra legem. ut. ff. e. l. cum lex. Sz otra de fideiuss. do. den. l. i. So. illud spēale est. Item in pnibus z futuris negocijs pt accedē fideiussor. ut. ff. de iudicijs. l. nō quēadmodum j. e. ¶. fideiussor. ac.
p Consensu. siue etiā ex malefico vel quasi. ut. ff. e. l. grece. ¶. ex delicto.
q Nec. id est non.
r Similis. sez tantū. ut p eo qui fuit odessus spe future numeracōis. ut j. t. p x. hoz tn eandē exceptōez quā reus. ut. C. de nō nu. pe. l. pli. in fi. et. l. tam mādatori. et sic nō ciuili tm obligacōi accedē fideiussorē. ut h z dcā. l. dr. et. ff. e. l. fideiussor. ¶. ij.
s Naturalis. sez vt p suo. ut sbicit. et. ff. e. l. fideiussor. ¶. fideiussor accipi. quātuz g ad dacōem fideiussoris non interest. sed quo ad alia multa interest. sez inter ciuilē et naturalē obligacōz. ut. ff. de osti. pec. l. i. ¶. debtū. et. l. qm si maritus. ¶. si quis
t Cū. sez obligacōi. u Adeo. id est mtantum. aurē.
x Pro seruo. qui suus de iure naturali tenetur tm. nō ciuili. ut. ff. de cōdi. inde. si id qd. et. s. de libtis. ¶. i. et. s. de mutul. sti. ¶. Item mutilis. et huic naturali accedit hic fideiussor.
y Ipse seruus. fideiubere non pt. ut. ff. e. suo inscio. et. l. se.
z Obligetur. fideiussor qui p eo intercedit.
a Dominus. non idē ecōtra. ut dns suo possit fideiussorē dare. et est rō qz talis fideiussor. obligādo se suo. p dns domino.

obligatur. Itē p eodē ſcz dño obligatur qd̄ eſſe non poteſt. vt idē p eodem ꝛ apud eūdē poſſit obligari. ut. ff. e. ſi quis p eo. C. i. et. l. veracius. et. ff. ad vell. tuto. Accur.

b Relinquit. ſiue h dēm fit ſiue nō. et idē in omi obli. ex ꝛtractu vel quaſi in ipo reo pncipali. ut. hic. et. ff. de act. et ob. l. ex ꝛtractibz. Sz quid ſi ad pnā furti obligatus eſt. uel in alia act. vel oblig. q̄ non tranſit ad hēdes. ſtn nō puto teneri ex h caſu hēdes. q̄ſi naturā mutet h caſu ſtipl'o. ut ar. ff. ſi quis caut. l. ſi eū. C. qui iniuriar. et q̄. de act. C. fuerat aūt. et fac ad hūc. C. ff. e. l. iiij. C. ſi. ac.

naturaliter debetur. ¶ Fideiuſſor non tantum ipe obligatur. ſed etiam hēdē relinquit obligatū. ¶ Fideiuſſor et pcedē obligationē ſequi pt. ¶ Si pleſſint fideiuſſores. quotq̄t erūt numero. ſinguli in ſolidū tenētur. ¶ Itaq̄ liberuz eſt creditori. a quo velit ſolidū petere. ſ̄ ex epla diui adriani opellitur creditor a ſingulis qui modo ſoluēdo ſūt. liis ꝛteſtate tpe ptes petere. Ideoq̄ ſi quis ex fideiuſſoribz eo tpe ſoluēdo nō ſit. hoc ceteros onerat. ſ̄ ſi ab vno fideiuſſore creditor totuz ꝛſecutus fuerit. huius ſolius detrimentū erit. ſi is p quo fideiuſſit ſoluēdo nō ſit. et ſibi imputare dz. cū potuerit iuuari ex epla diui adriani. et deſiderare ut p pte in ſe detur actio. ¶ Fideiuſſores ita obliga-

ri non pnt. ut plus debēt dare. q̄ dz is p quo obligant. Nā eoz obligacō acceſſio eſt pncipalis obligacōis. nec plus in acceſſione eſſe pt. q̄ in pncipali re. At ſi ex diuerſo ut minus debēt obligari pnt. Itaq̄ ſi reus. x. aureos pmiſerit. fideiuſſore in quīq̄ recte obligat. contra vero obligari non pt. Itē ſi ille pure pmiſerit. fideiuſſor ſub ꝛdicōe pmittere pt. ꝛtra vero non pt. Nō ſolū aūt in quātitate. ſ̄ etiā in tpe minus ꝛ plus intelligit. plus eſt enī ſtatim aliquid dare. minus eſt poſt tps dare. ¶ Si quid aūt fideiuſſor p reo ſoluerit. eius recupādi cā hz cū eo mandātū iudicīū. ¶ Grece fideiuſſor plerūq̄ ita accipitur

Sz ſi ſiue dixerit. p eo

fit fauorabilis exceptō. vidz q̄ ſic. ut in velle. ut. ff. de ꝛd. inde. l. q̄ excep. et. ff. e. l. ꝛtēdat. Sz cōtradico. q̄ nō inuenio q̄ ſit hic fauorabilis. et q̄ ſuū recepit. ut. ff. de ꝛd. inde. iud. repetitio.

g Onerat. ar. contra. ff. ad. l. ro. de iac. l. ij. C. ſi quis.

h Si is. ſcz reus. i. Diui adriani. Fac. ff. e. l. ut fideiuſſor.

k Fideiuſſores obligant. ſ̄ nūquid in diſpm in quo reus tenetur ſalū remanet obligatus qn̄ in plus fideiuſſit. quidā dicūt q̄ hic. p quibz eſt hoc gnāle. utile p inutile non viciat. ut. ff. e. ſi a reo. C. i. et. C. de cōſ. ſi quis. ar. C. ſ̄ in hiſ omibz nos cōtra. ſ. q̄ in mchilū teneantur et eſt p nob. ut. ff. e. grece. C. illud.

l. Nec plus. cōtra hāc regl'am eſt. s. de rer di. C. ſi tn aliena. Itē. ff. de ꝛtrahen. ēp. ſi in empt. in pn. Itē. ff. de ſol. qui res. C. michi. x. et. C. qui ſtipulatur. et. C. michi rome. ſ̄ hiis omibus da gnālez ſolucōez. vt hic exponas. hanc litterā. non plus eſſe pt in acceſſione. ſc. i. in acceſſoria obligacōe. ſm Io. Itē ꝛtra. ff. de iud. nō quēadmodū. So. ibi nō eſt plus. qlz fideiubeat aīn reū. nō tn p us tenetur. Itez ꝛtra. s. e. ac. ne. ſ̄ ibi nō eſt pl? eo modo quo dz plus. dicit enī plus q̄ tuor modis. quoz nullus eſt ibiq̄. de act. C. plus aūt. Contra. i. ſi reus quīq̄ pmiſit. fideiuſſor dece.

m Contra. ſi reus ſub cōdicōe pmittat fideiuſſor pure. n Plus dare. facit ad hoc. ff. de p. hig. is cui. C. ſi. et q. de act. C. plus aūt. et. ff. de ſol. l. ſoliduz. et. ff. ſo. ma. ſi conſtante. C. quociens.

o Si quid autē ſoluit. ſiue p iudice ſiue non. ut. ff. man. idē. C. fideiuſſores. ſ̄ fallit in caſibz quatuor. ꝛ anteqū ſoluat agit man. ut ſi hoc dictū ſit vt ad cēpius teneatur. Itē ſi fuerit ꝛdēpnatus. Itē ſi cepit bona ſua diſſipare reus. Itē ſi diuſtenit fideiuſſor in obligacōne. ut. C. man. ſi p ea. et. ff. man. l. lucius. al. non agat aīquā ſoluat. ſ̄ ſoluē debz vt. ff. de cōdi. inde. l. indebitā. Sed etiā in caſibz nullo agit. ut ſi p iuito. aut donandi animo. aut in rem ſuā fideiuſſit. ut. ff. mandati. ſi remunerādi. C. ſi paſſus. et. l. ſi pnte. Itē ſi hoc actū ſit ut nō agaz. ut. ff. mandati. ſi remunerādi. C. marcellus. Itē ſi mandatū nō ſit obligatorium. ut. C. man. C. illud. Itē ꝛ ſi fideiuſſor non oppoſuit exceptō quā debuit opponē. ut. ff. man. ſi fideiuſſor.

p Mandati. i. actōne. q mandatū vel etiā eo pnte fideiuſſit.

q Iudicīū. ſi interceſſit. ut. ff. man. q̄ fide. et. l. ex mādato.

r Grece. facit. ff. e. grece. i. ſtn. et. j. quibz mo. tol. obli. C. ſed

fideiuſſor pure. n Plus dare. facit ad hoc. ff. de p. hig. is cui. C. ſi. et q. de act. C. plus aūt. et. ff. de ſol. l. ſoliduz. et. ff. ſo. ma. ſi conſtante. C. quociens.

o Si quid autē ſoluit. ſiue p iudice ſiue non. ut. ff. man. idē. C. fideiuſſores. ſ̄ fallit in caſibz quatuor. ꝛ anteqū ſoluat agit man. ut ſi hoc dictū ſit vt ad cēpius teneatur. Itē ſi fuerit ꝛdēpnatus. Itē ſi cepit bona ſua diſſipare reus. Itē ſi diuſtenit fideiuſſor in obligacōne. ut. C. man. ſi p ea. et. ff. man. l. lucius. al. non agat aīquā ſoluat. ſ̄ ſoluē debz vt. ff. de cōdi. inde. l. indebitā. Sed etiā in caſibz nullo agit. ut ſi p iuito. aut donandi animo. aut in rem ſuā fideiuſſit. ut. ff. mandati. ſi remunerādi. C. ſi paſſus. et. l. ſi pnte. Itē ſi hoc actū ſit ut nō agaz. ut. ff. mandati. ſi remunerādi. C. marcellus. Itē ſi mandatū nō ſit obligatorium. ut. C. man. C. illud. Itē ꝛ ſi fideiuſſor non oppoſuit exceptō quā debuit opponē. ut. ff. man. ſi fideiuſſor.

p Mandati. i. actōne. q mandatū vel etiā eo pnte fideiuſſit.

q Iudicīū. ſi interceſſit. ut. ff. man. q̄ fide. et. l. ex mādato.

r Grece. facit. ff. e. grece. i. ſtn. et. j. quibz mo. tol. obli. C. ſed

et grece. et. s. de. ⁊. ob. sed vtrũ. ac.
a In stipla cõibz. factũ. q. d. ita dic
vel nõ fuit actũ certe pſumitur ꝓ scriptura. ut sic videat actũ.
et ẽ hæc scꝑtura ꝑuata. dicit enim si quis scrẽ. et ex cã. vnde in ꝛtu
nẽti ꝑiudicat mihi ꝛtra ꝓbꝫ. ut. C. de nõ nu. pec. gnaliter. et fa.
ad hũc. C. ff. de. ⁊. ob. C. faciendũ. et. C. de ꝛtra. sti. l. ij. et. s. t. i. C.
si scriptũ m scꝑtura
aut publica cõstat ei
standũ multo magis
mihi cõtra ꝓbꝫ. ut. C.
de ꝓbac. cũ ꝑibus. et
in aut. de fide mstru.
C. si vero mõ. in pri. C.
coll. vj. Itẽ nõ hic ꝑ
sumi omia solẽpniter
acta qõ ꝓbant supra
dicte. l. ac.
b Solempniter. i.
interrogacoez facta
fuisse quã necesse est
ꝑcedẽ. ut. s. de. ⁊. ob.
in pri. et. C. de ꝛtra. et
ꝛmit. sti. l. i.
c Acta. ſ ꝛtra. ff. de
public. quecũq. C. si.
So. ibi sunt extrinsice
solẽpniter. de tuto
re a iudice. qui debet
adesse cum pupillus
vendit. at ſ actus ꝓmissiois nullus ẽ sine actu interrogacõ
nis. vñ ex quo dixit fideiubẽdo vel ꝓmittẽdo intelligit interro
gacõ facta esse q̃si ꝑ ꝓmissionis ⁊ sic nõ est extrinseca solẽ
pniter cũ sit pars stipulacõis. Accursius.

erũt ac si dixeit

C In stipulacõibz fide
iussorz sciendum est hoc
gnaliter accipi. ut qõcũz
scriptũ sit quasi actũ. vide
atur etiã actũ. Ideoqz cõ
stat si quis scripserit se fi
deiussisse. videri omia so
lemniter acta.

De trãz obligacõn

Olim scriptura fie
bat obligacõ. q
nomibz fiei dice
batur. q̃ noia hodie non
sũt in vsu. C Plane. si qs
debere se scripserit qõ sibi
numeratũ non ẽ. de pecunia
mihi numerata post multũ tpis exceꝑcõez opponẽ
nõ ꝑt. hoc enim sepissime
ostitutũ est. sic fit ut ho
die dũ queri nõ ꝑt scꝑtũ
ra obligetur. ſ ex ea nasca
tur ꝓditio. cessante ⁊ horz
obligacõe. C Multũ enim
tẽpus in hac exceꝑcõne

g Scripsit. id est scriptura ꝛfessus fuerit.
h Numeratũ. alias enim si numeratũ esset non litteris. sed re
obligatus esset. ut. s. quibz mo. re ꝛtra. obli. i. Rẽn.
i. Multũ. hoc exponitur. ꝓx. q ꝑt ꝓpom hue petat actor.
i. Exceꝑcõnem. s. nõ nu. pecunie. hue nõ. ut ar. C. e. l. si quasi.
et in scꝑtis ꝓm quosdã. ut in aut. de temp. nõ nu. pec. sup to. C.
. i. vel forte illõ speãle
in tote. primũ tñ ꝓm
Io. verius est.
k Constitutiz. s. a
malis in patronibz qui
fecerũt leges tales.
. C. e. p totiz. usq̃ ad
. l. gnaliter. nam post
ea instituiam sunt.
l. Hodie. sic loqui
tur quasi supradicta
loquãtur ante tẽpa
instituiam. et nũc sbi
cit q hodie fit idem.
Vel die hodie. id est
postq̃ cucurrit hoc tẽ
pus. s. quãquẽmũ oli
hodie biennũ. ut ſ.
ꝓx. et ꝓm hoc nõ dſ
esse in textu.
m Non ꝑt. id ẽ dũ
querimonias ꝓponẽ
non ꝑt de exceꝑ. non
nu. pec. q cucurrit tps id est obligabitur ꝑ scripturã ad dãdã.
n Scriptura. id est ꝑ scripturam. sed certe pecuniã nõ nu.
vidz nemimẽ scꝑtura vel litteris obligari. ſ intellcũ. qui ex lris
percipitur ⁊ verbis. ut. ff. de act. et ob. l. nõ figura. qõ quidã ꝛce
dũt. ſ certe vtrumqz facit ad obligacõez. et ipa figura lrãz. et
ꝛsensus quẽ exꝑmũt. et qõ dicã. l. dz nõ figura. s. sola Itẽ nũqd
et ꝑ ꝛtraria scripturaz obligacõ similis nata poterit tolli. ut si
creditor hic scribit. cõfiteor me nõ numerasse. vel te ꝛfessuz non
fuisse. vel illũ solusse. Rẽn. sic. ut. ff. de reg. iur. l. michil. tã natu
o Obligetur. scz similiter ⁊ naturaliter. post biẽni
um. q̃ſ biẽnũ pariat naturalẽ oblig. nam ante erat similis tm
nõ naturalis cũ michil numeratũ fuerat. Itẽ si similis nõ esset. fru
stra dicẽtur hẽre locũ exceꝑcõ. dicimus ergo q sola similis sit
ante biẽnũ ſ post biennũ naturalis adicit. vel qõ est verius.
nõ adicit. ſ ꝓma similis incipit habere vim naturalis et simil.
nã ⁊ stipulacõ est de iure simili. habet tñ effectũ naturalis obli
gacõis ⁊ similis. nã similis ꝑ se non valet ad exigendũ. ut di
ximus. s. de oblig. C. i. Itẽ sic ẽ in re iudicata. adhuc tñ dicũt
quidam vt Ja. et Hu. q si vult post biẽnium exceꝑcõ. opponẽ et
ꝓbare sibi. nõ nu. pec. q admittit. ſ ante biẽnũ ꝓbat creditor
vt. C. e. l. i si ex caut. qõ certe ẽ equũ. et ita biennium hoc solũ
opetur q ꝓbacõis conũtatur onus. et eniaz ꝑ hijs facit qõ al.
dicitur q nõ fiant illicite exactones. ut. ff. de off. pre. l. illicitas.
Sed certe aliter de iure videtur scz vt nullomõ admittatur etiã
ꝓbans. nã sacramẽtum nõ potest deferre. qõ est spẽs ꝓbacõis
vt. C. e. l. i ꝛtractibz. C. illo. et. C. de iur. deli. l. fi. C. licẽtia. Dz cer
te satis credo ꝓmũ verũ ⁊ equum. nec obstat qõ de iuramẽto
dixi quia ex tpe illius legis in ꝛtractibz nõ habz iuramẽtuz vi
ꝓbacõis. si non vult aduersarius. ut. C. de mr iur. l. gnalit.
p Cõdicõ. s. ex illa. l. C. nõ nu. pec. l. in ꝛtractibz. . C. sm aut.
q Obligacõne. id est stipulacõne que verbis fit. nã tunc ti
iste cessat. et habz locũ. s. de. ⁊. ob. q̃n accepit. vel habet locũ
exceꝑcõ in factum. ut. C. e. t. cum vltra.
r Multũ. quia post multũ tẽpus exceꝑcõez ꝓponere non ꝑt
vt. s. modo dixit. Quid sit multũ exponit hic. et nota multuz
ꝑ quãquẽmo pom. sed diu ꝑ decẽmo pomẽ. ut. ff. qui ⁊ a quibz
si cũ fideicõ. C. atisto. Accursius. florẽtinus.

s Constōnibz. quas non habemus.
t Sed ne creditores. nō solū isti si veri hmōi si daremus
u Suis pecunijs subau. etiā. nā occasiōe longum tpus. etiā
veri debitores interdum talia opponerēt. et ita occasione liciti
cōmitteretur illicitū. qō esse nō debz immo etiā licitū coartatur.
vt vitetur illicitū. ut h. et in aut. de eccl. s. immo. al. in pri. col. v.
x Per ostōem. ut
C. de non nu. pe. l. in
otractibz. biennij. sic
y Solvat. C. de omni
agro deb. l. qui agros.
z Extēdat. et hoc in
cā mutui. si vero ex a-
lia cā ofiteatur in scri-
ptis. veluti empcōis.
vel sili. in otinēti pīdicat sibi. nec pt otra
pbari nisi p aliā scri-
ptura. ut. C. de nō nu-
pe. l. gnaliter. Item h
in debito ē ofitēte si in
creditore ofitēte sibi
solutū. xxx. dies sta-
tuūtur. nisi in casibz
vbi in cōtinēti pīdicat. ut. C. de nō nu. pe.
in otractibz. C. super
certis. et. C. si r qn. ac.

B De oblig. ex ofensu.

Consensu. sic
de act. et obli.
l. ofensu.
a In empcōibz. ut. ff.
de otra. empt. l. i. C. si.
et J. ti. i. in pri.
a Locacōibus. ut
q. ti. n. in primi.
c Societatibz. ut J.
p socio. in pri. Sz cō-
tra. ff. p socio. l. iiij. i.
fin. Sz certe ibi non
negatur qui ofensu
otrahatur societas.
vn non est otra.
d Mādatis. Sz nō-
ne in stipulacōne cō-
sensus dz interuenire
ut. ff. de v. ob. C. si h.
et. ff. de pact. l. i. C. pe.
fin. ibi expressis vbis dz esse ofensus. ut. ff. de v. ob. l. i. C. i. Hic
aut animo sine vbis. et inter absentes. ut J. pe. ibi inter pnites
tm. ut. s. de muti. sti. C. Item verbo r. quā fac in hūc n. et supe
e Scriptura. h cautē nota dīam riores. nā q dicē neq scrip
tura. in hoc discrepat ab obligacōe liar. ut. s. t. i. Item in eo q
dicit neq pnūtia. dicit pter vbor obligacōes q inter pnites fit.
ut. s. de muti. sti. C. Item mutlis. Item q dicit nō est nece qd dari
ideo dicē ut discrepet ab alia q fit re. ut. s. qui. mo. re otra. ob. p
f. Per eplam. ut. ff. de rei ven. l. quedam mulier.
g Item in hjs. supior fuit dīa ad tria gēa obligationū. h autē
fit dīa ad stipulacōnem vel vbor obligationē.
h Contractibz. qui fiūt ofensu. obligacō etiā in hjs q nō
i Optz. q. d. h in eis de otrahit. fūt dicta. nam venūt vsure
post morā. ut. ff. de act. emp. iul. C. ex vendito. Idē est r in omī-
bus bone fidei iudicijs. licet nō ex otractu. sed quasi nascūtur.
ut J. de act. C. in bone fidei. necē ē q omia dicātur in stipl'oe.
k Alius stipuletur. q. d. nam alias nichil venit in talē obli-

gationē. ff. de neg. g. l. si pupilli. in fi. et. l. qr. autem dē.

B De empcōne et vendicōne otrahitur. hic nota tribz modis pfici empcōem. vno modo
Empcio pfici
scilicet. ex quo nō pnt discedere cōtrahētes. ut. C. de act.
et ob. l. sicut in cio. sim quē modū etiā o dicōnalis est
empcō pfecta. Scōo mō qn est pura. et tūc incipit piculū rei
ad emptore pinere.
ut. ff. de pi. et o mo. rei
ven. l. necrio. in prin.
et ita otrahitur hic
siue pficitur. Tercio
modo qn res tradit
dī plus pfici adhuc
siue impleri. ut. ff. de
act. emp. si quis rem
aliena. ac.
m Simul. i. statim.
n Atz. i. postea.
o Numeratuz. nec
aliquid datū loco p-
cij. ut. s. t. i. in pri.
p Arre. ut. ff. e. q
sepe. in primi.
q Scriptura. i. sine
solēnitate scripture.
r Et empcōis otrac-
tē. nō aūt est de sba
otractus.
s Vendicōnibz. sez
q fūt sine scriptura. ac.
t Conficiūtur. pz
h q alia est empcō si-
ue vendicō in scriptis.
alia sine scriptis. In
scriptis dī qn hoc agūt
otrahētes ut non aliter
valeat otractus. nisi
fiat scriptura sm quos-
dam. qō nō videmus
in vsu. Alij dicunt ut
pla. q sufficit q otra-
hentes vel aliqs eorū
dicat in principio otra-
ctus. q inde scriptum
fiat. licet non dicat
q aliter non valeat.
nisi fiat. et hoc appro-
bat ut. C. de fi. instru.
l. contractus. ibi. il-
los tamen quos in scriptis fieri euenit rē. Si aūt simpliciter
fiat otractus. si postea ad pbacōem fiat scriptura. valz qō actū
est. et etiā valet si sine ea. ut. ff. de pig. otrahitur. Et eodē modo
dico esse intelligendū vbicūq dī lege otractū aliquē in scriptis
fieri vel distractū. ut. C. de testa. l. testamentū. et in aut. de testi.
C. et lz. col. vij. si cū fiet in scriptis hmōi vendicō r sine scriptura.
nō valet. quare non dī obligacō liar. Sed. q aliud hī nomē. s.
empcō. et verū est hoc nomē. at in mutuo nō est verū mutuatū
esse. tūc enim re esset obligacō otracta. ut. s. de liar. ob. C. plane.
u Constituimus. preterit temporis est. et dic ut. C. de fi. instru.
x Cōtractē. nō aūt est de sba otractus. otractus.
z fuerint. s. hoc instrū. et sub au. nō aliter valeat. nisi rē.
y A otrahente. scilicet vero qz. sez emptore et venditore. et ta-
lis subscriptio fit. alias vbi otractus fit alius in scriptis. ut in
aut. de fi. in. C. si quis igitur vult. et. C. et si quis in mutui. et. C. se.
a Nisi instrumēta. q vulgo rōnes dicūtur. sm Jo.
b Complectōnes. id est mundū opletum.

id qō alter alteri ex bono
et equo prare optz. cū alio
qui in vbor obligacōibz
alius stipuletur. alius pmit
tat. De empcōe et vēdicōe.

Emptio et vēditio
cōtrahitur simul
atqz de pcio cō-
uenerit. quātus nōdum p-
cij numeratum sit. ac nec
quō arra data fuerit. nā
qō arre nomine datur. ar-
gumentum est empcōis et
venditionis otractē. si hoc
quidē de ēpcōibz et vēdicō-
nibz q sine scriptura ofistūt
obtinē optz. Naz nichil a
nob in hmōi vēditionibz
innouatū est. In hjs aūt
que scriptura oficiūtur nō
alit pfectā esse vēditionē et
empcōz ostituimus. nisi in
instrumēta empcōis fuerit
cōscripta vel manu ppa otra-
hentiū. vel ab alio quidē scri-
pta. a contrahente autem
subscripta. et si p tabellioz
fiunt nisi. et complectōnes

quod nō sufficit contrahē. ut dic. d. t.

los tamen quos in scriptis fieri euenit rē. Si aūt simpliciter
fiat otractus. si postea ad pbacōem fiat scriptura. valz qō actū
est. et etiā valet si sine ea. ut. ff. de pig. otrahitur. Et eodē modo
dico esse intelligendū vbicūq dī lege otractū aliquē in scriptis
fieri vel distractū. ut. C. de testa. l. testamentū. et in aut. de testi.
C. et lz. col. vij. si cū fiet in scriptis hmōi vendicō r sine scriptura.
nō valet. quare non dī obligacō liar. Sed. q aliud hī nomē. s.
empcō. et verū est hoc nomē. at in mutuo nō est verū mutuatū
esse. tūc enim re esset obligacō otracta. ut. s. de liar. ob. C. plane.
u Constituimus. preterit temporis est. et dic ut. C. de fi. instru.
x Cōtractē. nō aūt est de sba otractus. otractus.
z fuerint. s. hoc instrū. et sub au. nō aliter valeat. nisi rē.
y A otrahente. scilicet vero qz. sez emptore et venditore. et ta-
lis subscriptio fit. alias vbi otractus fit alius in scriptis. ut in
aut. de fi. in. C. si quis igitur vult. et. C. et si quis in mutui. et. C. se.
a Nisi instrumēta. q vulgo rōnes dicūtur. sm Jo.
b Complectōnes. id est mundū opletum.

antea quō ex principalibz
ostōibz usqz ad quinquē-
nū pcedebat. Sz ne cre-
ditores diutius possint su-
is pecunijs forsitā defrau-
dari. p ostōem nram tps
coartatū est. ut vltra biē-
nij metas hmōi excepcō
minime extendatur.

De obligacōe ex ofensu.

Onsensu fiūt ob-
ligacōes in em-
ptionibz. vendi-
tionibz. locacōibz. cōduc-
tionibz. societatibz. man-
datis. Ideo aūt istis mo-
dis dī obligacō cōsensu
cōtrahi. q neqz scriptura
neqz pnūtia omnimō op?
est. ac nec dari quicq ne
cesse est ut sbstātiam capi-
at obligacō. si sufficit eos
qui negotia gerūt ofsenti-
re. Vnde inter absentes qz
talia negocia cōtrahūtur
veluti p eplam aut nūtiuz.
Item in hjs otractibus
alter alteri obligatur. in

a Accepimt. s. ab eo tē tabellione ꝛ a ptibꝫ ut subicit.
b Et fuerint. s. q̃ pstatur p interesse. et p iuramēto in litē.
c Absoluta. ut q̃ lecta fuerint ptibꝫ ꝛ laudauerūt. Vel die. absoluta. id est subscripta. cū stati in arris eū punit. sed n̄.
d Pena. Sꝫ quō sme pen̄. sme pena interesse ꝛ iurāt. in litē. nam hæc pena est quantū ad soluentē. ꝛ nō quantū ad accipientē. ut. ff. si quis iusdi. nō ob. l. i. C. si non aūt ab arris aliter liberatur. ut subicit. ita tn̄. ꝛc. Item iste talis nō fac̄ ꝛtra. l. C. de ac. et ob. sicut. cū hæc lex sibi pmittat. Et nō q̃ huius. l. pmissio est cū aliq̃ pena. Ar. ꝛtra in aut. ostō. q̃ de dig. C. illud. col. vj. Sꝫ si nō est subscriptū. et tn̄ res est tradita. an valeat trāslacō. Quidā dicunt q̃ non. ut. C. de suffragio. de subst. l. vnicū. Alij ꝛtra. ut. C. si quis alteri vel sibi. l. multū interest. et l. volo. Distingue. ā p errorē. aut sciēter. f. Cōpellitur. Sꝫ q̃ actōne. sed n̄. p ꝛdictū. ex. l. ista. et ex. l. illa. C. de fide instru. ꝛtractus. vel etiā p officiū iudicis. ut ar. C. de resc. ven. l. ij. Item per act. ex empto. si tn̄ sibi vendicō sme scriptis. nam si fieret in scptis. nisi essꝫ mūdū ꝛpletū. nō agētur act. ex empto. cū non essꝫ adhuc vendicō. ut h̄ ꝛ. ij p ꝛdi. ex. l. vel officio iudicis. ut dcm est. Sꝫ nūquid vltra hāc duplicacōēꝫ arrax tenetur vendictor ad interesse si nō tradat. ut. ff. de act. empti. l. i. et. l. ex empto. C. idē ait. M. et Azꝫ. dicūt. q̃ nō. q̃ sibi pindicāt accipiēdo arras. sicut ꝛ alias sibi pindicat quis sibi eligēdo. ut. ff. de tribu. act. q̃ in hæredē. C. eligē. Item q̃ hoc videtur agē ꝛtractēs inter se. ut amissione ꝛ duplicacōne arrax debent esse ꝛtēti. g. p expsso est habendū. ut. ff. si cer. pe. cū quid. Item facit. ff. vel. n. cū filius. C. cū varis. b. et Io. ꝛtra. dicūt eni adhuc posse agi ad hoc ut tradatur. vel ad interesse. ita ut arre interesse ꝛputētur. et fa. p eis. ff. de testa. mili. l. iij. et. ff. de moffi. testa. mil. et. C. de pac. vol. si. facit melius. ff. de act. emp. et ven. pdia. m fi. Sꝫ quid si dederit p arris et p pagamēto. sed n̄. pactū fuandū. id est nō pt discedē. ut. ff. de pact. in tradicōibꝫ. et duo opari. vnū ut arre deberāt duplicari vendictore pmittēte. Item ut empcō remaneat firma. et agatur ad interesse. Item emptore pmittēte eadē duo.
g Expsum. id est nichil dictū fuit a ptibꝫ. quid operātur. super arris fiat alterō pmittente. Accur.
h Esse pt. ut. ff. e. l. ij. et. C. e. l. ulti.
i. Sꝫ certū. nota duo. et q̃ pciū dꝫ esse. et q̃ certū.
k Hoc. id est de hoc. pcio q̃ dꝫ inuenire. ut addat duo. s.
Preciū. repetit de q̃ sit certū. Item in pecunia numerata.
m Decisio. ut. C. de ꝛtrahen. empt. l. fi. Accur.

accēpimt ꝛ fiūt ptibꝫ absoluta. quōnec eni aliq̃d deest ex hijs. et pnie locus est. et pt emptor ꝛ vēditor sme pena recedē ab empcōe ꝛ vēdicōe. Ista tn̄ impune eis recedē ocedimus. nisi iam arrax nomine aliq̃d fuerit datū. hoc eni subsecuto siue in scptis siue sme scptis vēdicō celebrata ē. is q̃ recusat adimplē ꝛtractū. siquid est ēptor. pdat q̃d dederit. si vero vendictor duplū restituē ꝛpellitur. licet sup arris nichil expssum ē.

Preciū aūt constituī oportet. nā nulla emptio sine pcio esse pt. sed ꝛ certꝫ esse pciū debet. alioq̃n si inter aliquos ita ꝛuenerit. ut quātū ticius rē estimauerit. tātī empta sit. Interuētēs satis habūdeq̃ hoc dubitatur. siue ꝛstet vendicō siue nō. Sꝫ nostra decisio ita h̄ cōstituit vt q̃ciēs sic cōposita sit vēdicō quātū ille estimāueuerit. sb hac ꝛdicōe staret cōtractus. ut siquid ille qui nominatus ē pciū diffimeit. tūc omimodo sm eius estimacōꝫ. et pciū psoluatur et res tradatur. ut vendicō ad effectū pducatur. emptore quidē ex empto actōe. vēditore ex vēdito agēte.

Sm aūt ille qui noīat? est vel noluerit vel nō potuerit pciū diffimē. tunc p michilo esse vendicōꝫ. quasi nullo pcio stantō. Q̃d iusta cū m uēdicōmibꝫ nob placuit. nō est absurdū. et in locacōmibꝫ. et in ꝛductōibus trahere. Item pre ciū m numerata pecunia etiam. C. i. et. l. si constante. C. si maritus. Accur.

q Soluat. ita q̃ fiat accipiētis. ut. ff. de act. emp. ex empto. C. i. ec vsure post morā. ut. ff. de act. emp. l. iul. C. ex vendito.
r Tradatur. caute dicit tradatur. et nō dicit detur. nam nō tenetur facere accipiētis. sꝫ de euictōne se obligauit. ut. ff. de act. empti. ex empto. in prm. Sꝫ nūquid pcise tenetur ad rem tradendā. M. dicit q̃ hic. et facit p eo q̃d hic dꝫ. omimo tradatur. ꝛ c. ut hic. et. ff. de rei ven. qui restituere. et. s. de donac. C. alie. Sꝫ. b. ꝛtra. dicit eni eū liberari pst. an do interesse. et facit p eo. ff. de ac. empti. l. i. i. sed n̄ so. et. l. ex empto. C. idem ait. et. C. de acti. empti. l. iiij. Sed hoc forte possꝫ distinguī. an vendictor habeat rem. et tūc sma tenet. M. p suas leges. an nō habeat rem. et tūc aut dolo vel culpa desīt eam hre in fraudē. puta emptoris. et tūc sma tenet. b. aut sme dolo vel culpa. et tūc nō tenetur vendictor. ut. j. e. C. cū aūt essꝫ emm valde mirū q̃d ait. b. ut sic ꝛpellatur extimacōem p re recipe. ut. ff. si cer. pe. l. ij. C. ij. et. C. de fideicō. li. l. fi. Item sic improbe fcā rumpe. cū ptor dicat pacta fuabo. ut. ff. de pac. iurgen. C. ptor ait. pcij. ut. j. quibꝫ
s Ad effem. s. iā deō mō. sed p tradicōꝫ rei ꝛ mo. tol. obli. C. fi.
t Ex empto. nō. q̃ ex empto emptor. ex vendito vendictor agit. ut h̄. et. ff. de act. empt. ex empto. i. fi. et. l. iul. C. ex vendito.
u Pro michilo. ut nec ad bonī viri arbitriū recurritur. ut nō

n Estimauerit. nota q̃ caute ponit de tertia psona. nā secus si in ꝛtractūs arbitrio. ut dicemus. j. e. C. emp. cō.
o Noiatus est. Quid si innominatū ꝛtulimus. ut vendo p quātō estimabitur. sed n̄. nō vꝫ. adinstar locacōnis sic facte. ut. ff. locati. si merces. in pn̄. nisi in vno casu. qui est. ff. de pig. l. si fundus. C. fi. Accursius.
p Diffimerit. etiaꝫ mique. quia a psona certa nō receditur. ut. ff. de ꝛb. ob. si quis arbitratu. et h̄ verū. est. q̃n id q̃d est de sba cōtractus appōitur. secus si ꝛferatur q̃d est de accidētē ꝛtractus. nam tūc ad arbitriuꝫ bonī viri recurritur. ff. e. hæc vendito. et. ff. p socio. si ꝛnia. et. l. si societatē. et. ff. locati. l. si in lege. in pn̄. q̃ omes fiūt huic ꝛtrarie. et hoc sm Io. sed sm Azo. hoc redigitē ad arbitriū bonī viri. et sic nō ꝛtradicūt dicte. l. nec ob. dcā lex. ff. de ꝛb. ob. l. si quis arbitratu. q̃ibi non fuerat arbitratus. q̃ casu ꝛcedo nō recurrit ad bonī viri arbitriū. Sꝫ q̃n de mique diffimiri. sed. forte vltra dimidiam iusti pcij. ut ar. C. de resci. ven. l. si volūtate. et. l. ij. vel ut puto iudicis officō expeditur. etiā si in ꝛtractū hꝫ recepcō. dūmō nō minima. ut. ff. de mer. et rele. sed nā nō tn̄ sibi ꝛmittitur in alienis quantū ipis dnis liceret. ut. ff. so. ma. l.

q Soluat. ita q̃ fiat accipiētis. ut. ff. de act. emp. ex empto. C. i. ec vsure post morā. ut. ff. de act. emp. l. iul. C. ex vendito.
r Tradatur. caute dicit tradatur. et nō dicit detur. nam nō tenetur facere accipiētis. sꝫ de euictōne se obligauit. ut. ff. de act. empti. ex empto. in prm. Sꝫ nūquid pcise tenetur ad rem tradendā. M. dicit q̃ hic. et facit p eo q̃d hic dꝫ. omimo tradatur. ꝛ c. ut hic. et. ff. de rei ven. qui restituere. et. s. de donac. C. alie. Sꝫ. b. ꝛtra. dicit eni eū liberari pst. an do interesse. et facit p eo. ff. de ac. empti. l. i. i. sed n̄ so. et. l. ex empto. C. idem ait. et. C. de acti. empti. l. iiij. Sed hoc forte possꝫ distinguī. an vendictor habeat rem. et tūc sma tenet. M. p suas leges. an nō habeat rem. et tūc aut dolo vel culpa desīt eam hre in fraudē. puta emptoris. et tūc sma tenet. b. aut sme dolo vel culpa. et tūc nō tenetur vendictor. ut. j. e. C. cū aūt essꝫ emm valde mirū q̃d ait. b. ut sic ꝛpellatur extimacōem p re recipe. ut. ff. si cer. pe. l. ij. C. ij. et. C. de fideicō. li. l. fi. Item sic improbe fcā rumpe. cū ptor dicat pacta fuabo. ut. ff. de pac. iurgen. C. ptor ait. pcij. ut. j. quibꝫ
s Ad effem. s. iā deō mō. sed p tradicōꝫ rei ꝛ mo. tol. obli. C. fi.
t Ex empto. nō. q̃ ex empto emptor. ex vendito vendictor agit. ut h̄. et. ff. de act. empt. ex empto. i. fi. et. l. iul. C. ex vendito.
u Pro michilo. ut nec ad bonī viri arbitriū recurritur. ut nō

diximus. ſi legatū nō ideo eſt ꝓ michilo ſic relictū. ut. C. ōnia
vel. ſi duobz. C. ſi qs. ſi ibi fauore vltīe volūtatis ne pereat.
x Statuto. ſine q̄ eſſe nō pt vendicō. ut in pn̄. huius. C.
y Et in locacōbz. ut. ff. locati. ſi merces. in princi.
z Itē preciū. dixit pciū debere certū eſſe. nūc dicit q̄ in nume-
a Putant. ſi male. ut j. dicam. rata pecunia.
b Poeta homero. nō ar. q̄ aūctores auctorū ꝛ phōr ſūt in cauſis allegāde. ſic. ff. de ſol. ſi pr. et. ff. de indi. ꝓponebatur. et. ff. de ſta. ho. l. ſeptimo. ſed interdū redarguūtur ut h. et. ff. de rep. di. intrn. C. ſi. et. l. ſi dini.
c Rebz. puta equis.
d Hys vbis. ſ. greciſ q̄ legi non pnt
e Diuerſe ſcole. ſingularis numeri eſt h. ſic j. mandati. C. is qui exequitur.
f Expediri. i. cognoſcere. ſ. mnoiati. nam non hz nomē ſuū. ut. ff. de rep pmu. l. i. C. Itē emptor. Sz quaē dī mnoiatus cū ita curiale nomen habeat. ſ. nō. q̄ illi otractus ſit noiatū qui ſtatim ut fiunt pareūt act. ut. ff. de pact. iurgen. in pn̄. ſiue fiāt o ſenſu ut vendicō. ut. s. e. i pn̄. ſiue re. ut mutuū. ut. s. qui. mo. re. o. ob. m
g Spēm otra-
h At pmuta-
pn̄tio. nec ex pacto pa-
rit act. nec re. h parit ex vtroq̄. ſez poſtea-
dudum reminiſcere ex pacto pmo. ut ſb-
tiliter colligitur. C. de rep pmu. ex placito. et ex h otractu oritur actō pſcriptis vbis. ut j. de act. C. actōnū. et odi. ob cām. ut. ff. de pſcp. vo. l. naturaliſ.
i Digeſtis. C. i. ut. ff. e. l. i. C. i.
k Latius. i. melius et aptius q̄ hic. ut in. ff. dicitur.
l Diximus. s. e. in pn̄.
m Statim. Sz certe pmo vendicō fiat nō in ſcptis. alias id ē ſi fiat in ſcptis vendicō. nō tranſit ad emptorē piculū. niſi mundū eſſz opletū. ut h. et. C. de fide inſtru. otractus. et. C. de pi. et cō. rei ven. cū inter. Itē q̄ fiat pure. alias nō pe at emptori. hz ſec? ſi facta ſit deterior. ut. ff. de pi. et. omo. rei ven. q̄ ſi pendēte. Itē q̄ ſit fēa vendicō in ſpēie. nam ſi in gne. ut puta. vento hiemnon perit emptori ante tradicōem. ut. ff. de pi. et. omo. rei ven. l. eū. et. l. q̄ ſi neq̄. Itē q̄ ſit certa ſpēs. q̄ ſi ſb incertitudine eſſz

o iſtē debz. Nā et in ceteris rebz. an pciū eſſe poſſz valde q̄rebatur. veluti an hō. à fundus. aut toga. alterius rei poſſit eſſe pciū. ſabinus et caſſius etiam in alia re-
pūtāt pciū poſſe oiſtere. Vnde illud eſt qd vulgo dicebatur. pmutacōe rez empcōz ꝛ vēdicōz otrahi. eāq̄ ſpēm empcōis ꝛ vendicōnis vetuſtiſſima eſſe. argumtoq̄ utebātur greco. poeta homero. qui aliquā ptē exercitus achiuorū vmū ſibi opaſſe. ait permutatis quibuſdam rebz hijs vbis.

C Diuīse ſcole auctores cōtra ſenciebant. aliud q̄ ēe exiſtimabāt pmutaracōz rerū. aliud empcionē et vēdicōnem. alio quī nō poſſe rem expediri pmutatis rebus. que videatur res vemiſſe ꝛ q̄ preciū noīe data eſſe. Iam utrāq̄ videt vemiſſe. et utramq̄ pciū noīe data eſſe. rōnem nō pati ſi p pculi ſentētia. dicētis permutacōz ꝓpriam eſſe ſpēciem otractus a vendicōne ſepatū merito pualuit. cū et ipſe alijs homericis verſibus adiuuabatur. et validioribz rōmbz argumtabatur. qd anteriores diui pncipes admiſerī et in noſtris digeſtis latius ſig-
ficatur. C Cū aūt empcio et vendicō otracta ſit. qd effici diximus ſimul atz de pcio oueneriit. cū ſine ſcriptura res agitur. piculuz rei vēdite ſtatī ad emptorem pīnet. tūc ſi adhuc ea res emptori tradita nō ſit. itaq̄ ſi hō moriuus ſit. vel aliqua pte corporis leſus fuerit. aut edes tote. vel aliqua pte incēdio cōſumpte fuerint. aut fundi vi fulminis totus vel aliq̄ ex pte ablatus ſit. ſiue cuam inundacōe aque. aut arboribz turbine deiectis. longe minor aut deterior eſſe cepit. emptoris damnū eſt. cui nēce eſt licet rem nō fuerit nactus pciū ſoluere. Quicqd enī ſine dolo ꝛ culpa vēditoris acciderit. in eo venditor ſecurus eſt. C Sz ſi poſt emptionē fundo aliquid per tradita. lz ſit ſpecies. non tn ſpectabit ſp piculū ad emptorē. puta. vendo ſtichum aut panphilū. primus enī moritur piculo venditoris. ut. ff. de otra. emp. ſi in empc. C. pnl. Itē q̄ alio mō peat q̄ publicacōne rei. nam tūc nō perit emptori. ut. ff. loc. ſi fundus. Itez q̄ nullū pactū ſit inſertū. q̄ piculū venditorē reſpiciat. nam tūc nō pireret emptori. ut. ff. e. ſi in vendicōne. et j. px. C. q̄ ſi fu. ꝛc. ſiue ſpecialiter eſſz. de caſu fortuito dictuz. ſm. b. ſiue gnialiter. ſm. M. ut dicimus. ff. ſi quis cauē. hz ꝛ ſi. C. quēritū Itē q̄ venditor nō fuerit in culpa vel dolo quare res pereat. ut j. px. C. Itē q̄ nō ſit in mora. nam tūc qui vltimaz fecit morā. ſibi perijt. ut. ff. de peri. et cō. rei ven. illud. et h eſt vez hoc caſu ſiue res pitura erat penes emptorem ſiue nō. ſm Io. ut. ff. vel. l. cū res. C. ſi. lz. M. diſtinguēt. ar. l. ff. de rei ven. l. Itē ſi ꝓberatū. C. ſi. Itez q̄ nō ſit res q deguſtatione vēdēt. ut vinū ꝛ cinerē ꝛ filia. nā tūc diſtinguīt. an vendatur in ſpē. et tūc poſt deguſtacōem eſt periculū emptoris. an in gne. et tūc ſūt duo neceſſaria. ut ſit emptoris piculo ſez deguſtatio. et mēſura ſiue pōdus. et hoc ſm Io. et. b. et. pla. ut. ff. de pi. et omo. rei ven. la. in pn̄. et. C. i. Sz aio dicē. q̄ in vino ſit ſpēiale. q̄ ſtatī fēa vendicōe etiam ante deguſtacōez. ſit emptori piculū ſi ſit in ſpēie vendito. ut. ff. e. l. q̄ ſepe. C. in hijs. Sz nunquid diſtinguitur piculuz p empcōis a deteriora-
tione vino vendito m mēſura. ut in vendicione odicōnali dixim? mō. p. l. ff. de pi. et cō. rei vendi. q̄ ſi pendē-
te. ut ſic effuſionis ad venditorem. ac oris et vmitoris ad emptorem. bul. ait q̄ ſic. quia hoc ſub quadā odicōne fit. ſcilicet ſi menſuret. Sed certe ipe met mutauit conſilū poſtea. et merito. quia aliud eſt in alia condicōe que nō fit in poteſtate venditoris. aliud in hac q̄ in ſua poteſtate eſt. cum poſſit denūciare emptori ut guſtet et accipiat. alias poteſt effundere. ut. ff. de peri. et omo. rei ven. l. i. C. ſi. et ſic in diſtincte piculū ante menſuram eſt venditoris. Accur. florentinus.
n Itaq̄ nunc ponit exempla. Accur.

a Periculū. facit. ff. de pericolo ⁊ cō. rei. ven. l. id qd. et de reg. iur. l. fm naturā. et. s. de le. pa. tu. C. si.
b Scilicet. id est venditus est.
c Neq; culpa. etiā talis qualis. tis cōtracto venit. ut. ff. de periculo ⁊ co. rei. ven. l. custodiā. et. ff. cōmo. si vt certo. C. interdū.
d Ammaduertēdū. id est distinguendum.
e Suscepit. qd pactū valz. ut h. et. ff. qp sepe. C. si res. et. ff. de pi. et cō. rei. vē. l. i. C. i.
f Is casus. ec leuissima culpa ꝛūgens. fm Io. nō vero fortuito. lꝝ. m. ꝛtra. ut. C. de pig. act. que fortuitis.
g Cōdicōez. s. furtiuā. que sez soli dño dabat. ut hic et. ff. de cōdi. fur. l. i.
h Et dampn. puta si fuerit res vendita venditori sb tracta. vel in ea data dāpnū vt in pn. huius. C. nā hec actio damni m iurie dño dat. ut. ff. ad. l. acquil. Item mea. C. legis. ac.
i. Exhibē. sez cedēdo act. istas. et h qn nō fuit in culpa. alias nō liberatur cedēdo. ut. ff. pſocio. l. de illo in pn. que est cōtra.
k Placuerit. h videtur q in alterius ꝛtractūs arbitriū ꝛferat empcō. qd ē non pt. vt. C. e. l. in emētis. alias in vendētis. et. ff. e. l. q sepe. C. i. que fuit ꝛtrarie. h dic rem ipam hic ꝛferri arbitrio emptoris. aliud si cōmerciū vt fit ubi empta si ins vel pciū vt p quātō voles. ut dictis legibz ꝛtrariis. Item oppōnitur. h vendicō que hic fit non videtur ꝛdicōnalis. vt. ff. e. l. in. q est ꝛtra h certe ibi fuit empcio pure. h resolucō debebat sb ꝛdic. fieri. at h sub cōdi. fcā fuit. vn nō pt impleri nisi impleta ꝛdicōe. ut. ff. e. hec vendicō. in pnci.
l. Aureis tot. puta.
m Loca sacra. x. glō hic de pena x. q pōnū de q; actū. h. e. C. pōnū q fuit ista. habes. s. de rerū di. C. flumina. et. C. nullius. et. C. relig.
n Primatis. redde singula singlis. nā puata cōmutaria est publice et ꝛphana sacra ⁊ religiose. et facit. ff. e. l. et liberi. et. l. quia. et. l. liberi. ac.
o Quod nō. id ē q emerit. l. liberi hominis. accursius.

alluuiōez accessit. ad emptoris comodū ptz. Nam et comodū eius esse debet cuius pīculū est. ¶ Q ō si fugerit hō qui vēnit aut subreptus fuerit. ita ut neq; dolus. neq; culpa vēditoris interuenerit. ai adūtēdum erit. an custodiam eius usq; ad tradicōnem eius venditor suscepit. sane emi si suscepit. ad ipius piculum is casus ptz. si nō suscepit securus ē. Idē et in ceteris aialib; ceterisq; reb; intelligimus. Sed tūc vendicacōz rei et ꝛdicōnem exhibere debebit emptori. q sane. qu nōdum rem emptori tradidit. ad huc ipe dns est. Idē etiam est de furti ⁊ de dampni m iurie actōe. ¶ Emptio tā sb ꝛdicōne q pure cōtrahi pt. Sub ꝛdicōne. velut si stichus. intra certū diem tibi placuerit. erit tibi emptus aureis tot. ¶ Loca sacra vel religiosa. Item publica velut forū. basilicā. frustra quis scies emit. Que tūc si p profanis vel puātis deceptus a vendito re emeit. habebit actōz ex empto. q nō habere ei liceat. ut consequatur. q sua inter est. eū deceptum

Non fuit. bona fō. ut. s. quibz mo. re. ꝛtra. ob. C. ꝛmodati.
g Prescptis vbis. q ꝛpent ex ꝛtractib; tribz innoiatis. dō ut des. Facio ut facias. dō ut facias. ut. ff. de pscrip. vb. naturalis. C. i. ii. et. iii. alias datur ex pactis in ꝛtinēn appositis. ut. C. de rei pmu. rebz. alias datur qn dubū est de noie ꝛtractus. ut. ff. de

De Locacōne et cōductōne. Rica.

Locatio. ff. e. l. ij. p Proxia. quo ad tractatū. et quo
q Si de pcio. ut. s. t. i. C. pciū autem. ac. ad sniaz.
r Si merces. sez certa ⁊ in pecunia numerata. ut. ff. de posit. l. i. C. si quis huū. et. ff. de pl. vb. naturalis. C. at tunc. vn peiam? colonus qui ptē dno reddit fructuū. impropre vt cōductor. pmmo socius magis vt. ff. e. l. si merces. C. vis maior.
s Qmō locati. hic venditori ex vēdito. ita emptori ex empto actō ꝛpent. ut. s. t. i. C. si ⁊ certū pciū. i si.
t Supradiximus. vt. s. t. i. C. Item pciuz.
u Qua de causa. q dixi certū debere pciū interuenire. ac.
x Arbitrio. ff. e. si merces. i. Rn.
y Si fullon. ē aut fullo qui lauat siue tingit siue pollit. Sarcinator est q fracta vestimēta resarcit. ut dicemus. I. mā. in si.
z Postea. nō postea. nā prius re nō secuta id ē nondū tradita. ad reapādum actō nō darē. ut. C. de rei pmu. ex placito.
a Nomie. qsi ex noūo cōtractu innoiato. ut. ff. de pscrip. verb. l. i.
b Verbis. I. manc. C. si. ꝛtra. Sz distinguē. an certa merces interuenerit. et tunc agitur locati. ut. s. e. m pn. aut incerta. et tūc pscrip. vb. agit. ut hic. aut nulla. et tūc est mādati. ut. ff. de pscrip. vb. si tibi pollienda. et in ꝛtrario.
c Vulgo qrebat. vt. s. t. i. C. Item pciū.
d Boues comodare. improprie ponitur ut sequē. ac.
e Bos pnt. sua culpa. alias nō tenetur. cū vtriusq; gra ꝛtractū sit. ut hic. et. ff. de pscrip. vb. si gratuita. C. si margaritas. et. ff. ꝛmo. si ut certo. C. nunc videndū.

Locatio ⁊ cōductio pxima est emptioni ⁊ vendicōni. Idq; iuris regulis cōfistit. nam vt emptio ⁊ vēdicō ita ꝛtrahit. si de pcio ouenerit. sic ⁊ locacō et cōductō ita ꝛtrahi intelligitur si merces cōstituta sit. Et ꝛpetit locatori quidem locati actō. cōductori vēo ꝛducti actō. ¶ Et que supra diximus. si alieno arbitrio pciū pmissum fuerit eadē ⁊ de ꝛductōne ⁊ locacōne dicā esse intelligimus. si i alieno arbitrio merces pmissa fuerit. ¶ Qua de causa si fullōi poliēda curāda ue. aut sarcinatori sarciēda vestimēta quis dederit. nulla stati merce de ꝛstituta. h postea tātuz daturus quātum inter eos ouenerit nō ꝓprie locacō et ꝛductō intelligitur. sed eo nōmine actō pscriptis vbis dat. ¶ Preterea sicut vulgo qrebatur. an pmutatis rebus emptio ⁊ vendicō ꝛtrahitur. ita queri solebat de cōductōe ⁊ locacōe si forte rē aliquā utendā siue fruendam tibi aliquis dederit. et

non esse. Idem iuris est si boiez libez p suo emerit.

De locacōne ⁊ cōductōne

f. Non fuit. bona fō. ut. s. quibz mo. re. ꝛtra. ob. C. ꝛmodati.
g Prescptis vbis. q ꝛpent ex ꝛtractib; tribz innoiatis. dō ut des. Facio ut facias. dō ut facias. ut. ff. de pscrip. vb. naturalis. C. i. ii. et. iii. alias datur ex pactis in ꝛtinēn appositis. ut. C. de rei pmu. rebz. alias datur qn dubū est de noie ꝛtractus. ut. ff. de

prescrip. ℣. l. i. ¶. fi. et. l. ij. et. iij. et. iiij. ac. ⁊ distunt. multa g
h Adeo aut. hinsde regis ⁊ questionib; hint mter se ania.
i Aliquā. alias non est in littera aliquā.
k Vendicō. scz ex vna pte. l. l. Et ꝛductio. scz ex alia.
m Vtrū empcō. qd videbatur cū talis datio alienacō fit. ut
m aut. de nō alie. ¶. alienacōis. coll. ij. qd locacō nō facit. ut. ff.
. e. l. non solet.
n Et cōductio. qd
videbatur cū merce-
dem soluē tenerek.
o Perpetuo. aliter
accipiē. ut. ff. p soc.
p Pensio. m . l. i.
pecunia.
q Redditus. m spē.
r Alienauerit. cum
multi sint modi alie-
nādi. ut. ff. de public.
. l. iij. et. iiij. et. v. et. vj.
r Aufferre liceat.
medium aut dat ad
certū tpus mterdū m
tertiā psonā vel gīa
cōnē. cui omia pacta
sup h ꝛtractu habita
valeāt. ut ⁊. px. ¶. h
eccia dat m emphi.
vsqz in tertiā gīacōz
tm. ut in aut. de nō ali.
colla. ij. ¶. emphi. vel
vt puto ec m ꝑpetuū
dabit. ut quilz ꝑuat?
vt h et m aut. de non
ali. et emphi. ¶. lniaz
collac. ix.
s Zenomana. ut. C.
de iure emphi. l. i. ac.
t Emphiteoseos. em-
phi grece. latie dr me-
lioracō. h ideo qz olim
tm sterilia dabātur
vt meliorarenk. h ho-
die nō tm sterilia dā-
tur h ec fertilia. m si m
eccia q dat sola ea q
cōgrua videnk ꝓcō-
nomo ⁊ alijs gubna-
toribz eccie. sic. C. de
sacro. sanct. ec. aut.
ꝑpetuo ¶.
u Propriā. agitur
g condicōne ex. l. ad
omia obsuāda q oue-
mūt. Sz nūquid em-
phi. potest alij dare i
emphi. hn. sic. ut in
hoc. ¶. et in aut. de nō
alie. aut p. ¶. aliena-
cionis. Ite nūquid il-
lud vtile dniuz q so-
lū hz tnsfertur in eū.
hn. sic. cū rei ven. util' sibi dek. ut. ff. si ag. ve. l. i. et. iij. Sz quas
liter aget ꝑmus emphi. ꝛtra. hm. M. ut eū expellat. hn. rei ven.
que lz de iure sibi nō ꝛpetat. excepcō tn oppōi non pt. qz replī
caretur. et sic nō dns dnm vmcit. ut. C. de tnsact. ℣. de facto tm
agitur ⁊ vmcit. ut. ff. de excep. rei iudi. si quis rem. vel verius

mulcē a te aliā rem vtēdā
siue fruendam accepit. et
placuit nō esse locacōem
et ꝛductōnez. h ꝑpriū ge-
nus esse ꝛtractus. veluti si
cū vnū q's bouē hret. et vi-
cinus eius vnū. placuerit
mter eos vt p denos dies
mulcē boues cōmodaret.
vt opus faceret. et apud
alterū bos perijt. neqz lo-
cati. neqz cōducti. neqz co
modati ꝛpeit actō. qnō
fuit ōmodatū gratuitū. ve-
rū pscriptis ℣bis agēdū
est. ¶ Adeo aut aliquā
familiaritatē mter se vide-
dentur hre emptio et vēdi-
tio. Ite locacō et ꝛductio.
ut ī quibusdā cauk queri
soleat. utrū empcō et vēdi
tio ꝛtrahatur. an locacō ⁊
ꝛductō. ut ecce de pdns
q ꝑpetuo quibusdā fruen-
da tradunt. id ē ut q diu
pensio siue redditus pstetur
pro hjs dno. neqz ipsi
ꝛductori. neqz heredi ei?
cuiue ꝛductor heresue ei?
id preciū vendiderit. aut
donauerit. aut dotis noie
dederit. alioue quocūqz mō
alienauerit auferre liceat.
h tlis ꝛtractus qz mter ve-
teres dubitabatur. a qui-
busdā locatio. et a quibus-
dam venditio estimabat.

agat. pscp. ℣. uel die ex lege zenonis ad mercedem.
x Ad locacōnem. immo differt in. vij. nā hic etiaz in specie
pstatur pensio. h ibi in pecunia tm. ut hic scripsimus. Ite h pos-
sidet naturaliter sicut fructuarius. ut. ff. de acquir. pos. natura-
liter. h ꝛductor nō. ut. C. cōmūia. de vsuc. l. i. Ite h habz dnium
vtile. h ꝛductor nō. ut. ff. e. l. nō solet. Ite h ꝛtractus fit in im-
moblibz tm. ille etiā
in mobilibz. ut i aut.
de ali. et emp. ¶. licēti-
am. col. ix. Ite h agi-
tur ꝛdicē. ex. l. ibi ex
cōducto. Ite est hic
ꝛtractus iuris ciuil.
ille naturalis vt h dr
Ite hic in scptura. il-
le etiaz sme ea. ut. C.
de mut. emphi. l. i. et
. s. de ob. ex ꝛsensu. et
. s. e. in prmci.
y Ad vendicōnez.
qz hic pensio pstatur.
ibi res libere transit.
Ite ob hoc res reuo-
catur. h ab emptore
nō p vendictore. ut. C.
de rei ven. l. in ciuile.
Ite hic vtile trālit do-
minū. ibi directum.
vt. s. de reg di. ¶. per
tradicōnem.
z Naturalis. int gē.
qd naturali racōne ē
inductū. ut. s. de int
na. ¶. q vero. hic eni
est de int cimili. et ut
alias ⁊. de act. ¶. de cō
a Ad do- stitutā.
mini. ut pensiō ez nō
habeat.
b Particularis. id ē
medietatis vel mm?
hm. M. et Io. ar. ff.
de vsufruc. etiā ⁊ de. ℣.
sig. nomen filiaꝝ. ¶.
porcōis. et. ff. de dāp.
infec. mter quos. ¶.
dampni. et de ꝛtrahē.
emp. domi. nos die-
mus si aliq'd etiā pa-
rū remansit. dāpnū
emphiteote esse. ar.
huius. ¶. et. C. e. l. i.
c Stim. sūt ⁊ alia
duo naturalia siue ta-
cita pacta in h ꝛtra-
ctupt d reciē ꝛ ēphi-
teotā si nō soluerit pē-
siōez p triēnū. ut. C.
. e. l. ij. ¶. i. et in aut.
de non ali. ¶. scire. in
ēphiteota aut eccie.
hm colono ꝑuati. die vt ibi. nō. s. p biēnū. Ite ⁊ si velit emphi-
teota vendē qd dno ꝑmo denūciare dz. ut. C. e. l. fi. ¶. i.
d Ite qī fuo. scz artificis. qd si certa nō ē materia demata. hz.
e Forme. s. de mōstrate. h nō mtest. ut. ff. de ꝛtrahē. emp. ꝛue.
mit. et. l. sabinus. uel facias pūctū in deōe sua. f. Conductor

Ephiteosis

B. pecu- tonis libē ob. emphiteota. B. p. g. pr. alla libera atque arte

c potest de locato

legem. id est pacta. ut. ff. depositi. l. i. ¶. si conuenerit.

a Equo. ut vsuras post moram. ut. C. e. pñs. idez ecõtra. nã cõ-
ductor agit. ut domus thostia sibi repenat. ut. ff. e. excõducto.

b Qui p usu diligẽ-
tissimus. i. diligẽs hic
exponat. ff. e. si mer-
ces. ¶. q colũnã. nã cũ
vtriusq; gra fiat lo-
cacõ. nõ venit exactis-
sima. ut. ff. cõmo. si
vt certo. ¶. nũc videã-
dum. alij ꝓprie ponũt.
et dicũt speãle in hijs
rebz q facile pnt fran-
e Amiserit. gi-
vel damnũ datũ sit.
qõ puiderint nõ poteãt.
vt. ff. e. si de damno.

d Cõductore. ꝓpri-
etatis. secus in vsufruc.
vt. C. de vsufruc. si do-
mina. vel dic vt ibi. et
de inst. do. si socrus in-
e Succedit. si.
vt. C. e. nam sed an
morãte scolare vel re-
cedãte substituere pt.
sed. sic de inst conduc-
tõis. si rõ societatis
phibz. que preualet
vbi certa psona eligi-
tur. ut. j. t. i. ¶. solutã.
f. De societate. est
autẽ societas. ut ait
marcus tullius duoꝝ
pluriũ ue oueniẽs hõ-
neste tractata. ad ulte-
riorẽ questũ et cõmo-
diorem vsum.

Societatẽ to-
toꝝ. id ẽ om-
nũ et expsse.
vt. ff. e. l. i. ¶. i. et. l. iij.
¶. i. nã hoc nomẽ. scz
totus. ta. tũ. totitatez
ad vnã rem signat.

h Emẽdi. Item alijs
duobz scz oim bonoꝝ
simpli. ut. ff. e. l. nec
adicit. Item vnius rei.
vt. ff. e. l. v. et. l. soci-
i. Equales. etas.
hic. ff. de here. in sti. l.
quotiens. ¶. here des.
et. s. de here. insti. ¶. ita
demũ. et. ff. e. l. si non
fuerit. et dic equale
fuisse capitale.

k Expsse. etiã in so-
lo lucro. ut q. e. ¶. illõ.
l. Tercia. scz ps lu-
cri et dampni.

m Cõuencõ. scz ta-
lis. vt sequitur.

n De illa ad ti-

p vsu. aut estimẽtoꝝ. ã
argẽti. ã iumẽti mercedẽ.
aut dedit. aut pmisit. ab
eo custodia talis desidera-
tur. qualẽ diligẽtissimus
prfa. suis rebus adhibet.
quã si pstiterit. et aliquo
casu fortuito eã rem amise-
rit. de restituẽda ea nõ te-
nebitur. ¶ Mortuo oduc-
tore intra tpa oductõis.
heres eius eodem iure in
conductionẽ succedit.

De societate.

Societatem coire
solemus. aut tõ-
totũ bonoꝝ. quam greci
appellãt.
aut vnius alicuius nego-
ciacõis. veluti mãcipioꝝ
vendẽdoꝝ. emẽdoꝝ q.
aut olei. aut vini. aut fru-
mẽti emẽdi vendendiq.

¶ Et quidẽ si nichil de p-
tibz lucri et dãni noiatim
oueneritq. equales. s. ptes
et in lucro et in damno ex-
spectantur. Q ũ si expsse
fuerint ptes hee. seruari
debent. ¶ Nec enim vnq;
dubiũ fuit. quã valeat cõ-
uẽtio si duo inter se pacti
sint. ut ad vnũ quidẽ due
ptes. et lucri et damni pti-
neant. ad aliũ ptineat ter-
cia. ¶ De illa sane oueni-
tione quesitũ est. si ticius
et seyus inter se pacti sũt.
ut ad ticiũ lucri due ptes
ptineãt. damni tercia. ad
seyũ due ptes dãni. lucri

in terciam ptez admittatur eius lucri. si vero tm damnũ supẽ-
is qui in duas ptes damni ferre debz in rebz q supfuit tm vnus
q alter accipiat quantũ faciat tercia ps dãpni. ut. ff. e. mutius.

o Seruius. h fui?
sibimet cõtradicẽ vi-
detur. ut. ff. e. l. mutiu-
us. hz nõ est verũ. nã
ibi dicit de facto hoc
esse nõ posse. s. ut dã-
num et lucrũ sit in eas-
dem societate. cũ dãs-
nũ lucro et ecõtra lu-
crũ damno reducto
intelligat. ut ibi dicit.
et j. e. ¶. adeo.

p Et adeo. hec pa-
cta inequalia tũc re-
mũ locũ habent. qn
alter plus detulit ope-
re vel industrie. q alt-
ter. ut. ff. e. si nõ fue-
rit. ¶. si vero placuerit
sim Az. cũ societas sit
fratnitatis ius. ut. ff.
e. si verũ. Io. dtra. et
sub audit m. l. illa. si
nõ fuerit. maxie. alij
idem q Io. hz tali ra-
cõne. quiure oueniẽ-
ms valẽt. nõ societa-
tis. ut. ff. de positi. l. i.
¶. si conuenerit.

q Partẽ. non totã
alias esset leonina.
vt dicit m. fabula amici.
et. ff. e. si nõ fuerit.
¶. si. et. l. si vnus. ¶. et
si pcium. in fi.

r Quod et ipm. scz
dictũ est h. ꝓx. casu.

s Cõuenerint. id ẽ
oueniẽs esse sue sen-
tẽtie quã dixit. s. e. ¶.
de illa. A cur.

t Illud suari. nota
eandẽ racõẽ dtriorꝝ.
hic. ff. de l. inj. l. si. ¶. si.
. ff. fam. l. hi. si filia. ¶.
Item pap. ar. cõtra. ff.
de li. et postu. l. i modi
ssime. et. ff. loca. l. ea.
. i. sed. et. ff. de negõ.
si quis negocia.

u Manz aut. renũ-
ciauerit. pnti socio
nõ absenti. ut. ff. e. h
et socius. ¶. si absenti.

x Callide. idez est
et si in tempestiue re-
nũciet. Item et si expe-
diat nõ renũciari. ut
. ff. e. actõne. ¶. labeo.
et. l. hz. si socius. ¶. si.

terciam. an rata dz hri oueni-
tio. Q ũtius mutius otra
naturã societatis talẽ pa-
ctionẽ esse existimauit. et
ob id nõ esse ratã habẽn-
dam. Seruius supplicius
cuius sniã pualuit contra
sentit. qsepe quoũdã ita
pciosa est opa i societate.
ut eos iustuz sit odicõne
meliore i societatẽ admit-
ti. Nam ita coire posse so-
cietatẽ non dubitatur. ut
alter pecuniã oferat. alter
nõ oferat. et tm lucrũ inter
eos one sit. qsepe opera
alicuius p pecunia valet.

¶ Et adeo otra quũ mu-
tn sniam obtinuit. ut illud
q; ostiterit posse ouenire.
ut quis lucri ptẽ ferat. de
damno nõ teneatur. qõ et
ipm suius cõuenẽter sibi
estimauit. qõ tm ita intel-
ligi optz. ut si in aliq parte
lucrũ. in aliqua damnũ il-
latũ sit. opensacõne facta
solũ qõ sup est intelligat
lucri esse. ¶ Illud expedi-
tũ est. si in vna cã ps fuerit
expssa. veluti in solo lucro
vel in solo damno. in alte-
ra vero omissa. in eo q; in
quo ptermissuz est eandẽ
ptẽ suari. ¶ Manet autẽ
societas eousq; donec in
eodem consensu supseuera-
uerint. at cũ aliquis renũ-
ciauerit societati. soluitur
societas. ¶ Sz plane. si
q; callide in h renũciauerit

p Totoꝝ. id est oim et h expsso. ut. ff. e. l. iij. ¶. i. alias cõtra.
vt. ff. e. nec adiecit. hquiõ. hic. ff. ex qbz c. in poss. e. l. fulcimus.
z Si quid vero. al. . ¶. q si adusus. hic. ff. e. actõe. ¶. diximus.

a Conceditur nota hic. v. modos soluēdē societatis hic et seqntibz quatuor. C. fut ⁊ alia duo vt mterēpcōne rex naturalis um vel ciuilū. ut. ff. e. verū. C. pnlt. Itē cū ab alio stipl'or. ammo nouādi. uel iudicū cū aliq̄ d'cō aio nouādi. ut. ff. e. actōe. i. ſz.

b Captauerit. i. nō pcogitauerit. Item idē

c Soluit mor. in tutela. secus i depositio et mādato. ut. ff. ō hjs q̄ no. m fa. furti. C. illō.

d Si. id ē quātus.

e Cōueneit. s. ut duret mter supstites. etiā vno moriēte. nō aūt ad hērdē trāsit etiā ex pacto. vt. ff. e. l. adeo. et. l. nemo. n m societas te vectigalū. ut. ff. e. l. verū. C. m hērdem. et. l. adeo. i. ſz. et msi denuo dsentiāt. ut. ff. e. l. plane.

f Itez si rei. ut duo tabnarij de vendēdo vnū m foro.

g Publicacōe. que publicacō fit ꝓpter delicta. ut. ff. ō bo. dam. l. i. i. ſzn.

h Alius. sez fiscus.

i Pro mortuo. sic. ff. e. actōe. C. publik

k Habet. cacōe. Sz quid si hic socius cuius bona publicata fuit. rōne opis socius erat. nō rez. q̄ esse pt. vt. s. e. C. nam ⁊ ita. ſzn. idē cū libertatem vel vitā vel ciuitatem amittat. ut. ff. de bo. damp. l. i. et j. px. C. mnuitur m fi.

l. Itē si quis cessit. qō facē pt. ne m carcere detrudatur. ut. j. de act. C. fin. et. C. de cessi. bo. l. i.

m Debita. q̄ fisco vel ꝑuatis debebat. ut. ff. e. actōne. C. i.

n Deneat. i. vēdat.

o Sz h casu. tur. q. d. non sicut supori px. sez q̄n bona fuerit publicata. nā vinēs et m ciuitate exns. sibi postea acquirē pt. vt. ff. de cessi. bo. l. v.

o Socius actōe. q̄ est directa ab vtraq̄ pte. ut j. de pe. te. li. C. ex quibz. et fmita societate nascitur. ut. C. e. tam diu. msi m casu. ut. ff. e. actōne. C. nōnunq̄.

p Passus. qui de solo dolo tenet. et lata culpa q̄ dolū repūtat. ut. ff. depositi. l. q. nec. va. et. ff. si q̄s te. li. esse. ms. l. i. C. non aūt.

q Teneri. msi alter tantā culpaz prestiterit quantā ipse. et

societati. ut obuemens aliquod lucrū solus habeat. veluti si totoz bonoz socius cū ab aliquo hēs esset relictus. in hoc renūciauerit societati. ut hereditatē solus lucrifacēt. cogitur hoc lucrū ōnicare. si quid vero aliud lucrifaciat qō nō captauerit. ad ipm solū pūnet. Ei vero cui renūciatuz ē. quecquid omino post renūciatā societatez acquiritur. soli ōceditur.

¶ Soluitur adhuc societas etiā morte socij. q̄ q̄ societatē ōtrahit. certā p̄sonā sibi elegit. Sz si cōsensu pluriū societas ōtracta sit. morte vnius soluitur. et si plēs supsint. msi m eēū da societate aliter ouenerint. ¶ Itē si alicuius rei ōtracta sit societas. et finis negocio impositus est. finitur societas. ¶ Publicatōe q̄z distrahi societatē manifestuz ē. sez si vniuersa bona socij publicentur. Nam cū m eius locuz alius succedit. p mortuo hētur. ¶ Itē si quis ex socijs mole debiti pgrauat? bonis suis cesserit. et ideo ꝓpter bona publica. aut ꝑuata debita sba eius veneat. soluitur societas. sed hoc casu si adhuc dsenciant ī societatē nouā vīdt.

incipe societas. ¶ Socius socio vtrū eo noīe tm teneatur p socio actōne. si quid dolo cōmiserit. sicut is qui depōi apud se passus ē. an eē culpe id ē desidie atq̄z negligentie noīe q̄situm est. pualuit tamē et culpe nomine teneri eum. Culpa aūt nō ad exactissimā diligētiam dirigēda est. Sufficit enī talez diligētiaz ōnibo rebo adhibere sociū. qualē m suis rebo adhibere solz. Nam qui parū diligētem sociū sibi assumit. de se queri debet. hoc ē sibi imputare debet.

De mandatis.

Mandatum cōtrahitur q̄nq̄z modis. siue sua tantuz gracia aliquis tibi mandet. siue sua et tua. siue aliena tm. siue sua et aliena. siue tua et aliena. ¶ At si tua tātū gracia mādatum sit. supuacuum est mandatum. et ob id nulla ex eo obligacō. nec mādati inter vos nascitur actō. ¶ Mandātis tantū gra interueīt mādatū. veluti si quis tibi mādet ut negotia eius gerēs. vel ut fundū ei emēs. vel vt p eo spōderes. Tua gra et mandātis. veluti si mandet tibi vt pecuniā sub vsuris crederes ei. qui in rē ipsius

afferret par dāpnuz. quo casu pēsātur culpa. Itē dolus cū dolo. ut. ff. de pen. si ambo. et de dolo. l. si duo.

r Solet. an cōtractā societatē. et in h discrepat a depositario. qui vt m pūtu tenet. sic. ff. depositi. l. q̄ verna. sic ē m eo cū quo habeo rem. dñez sine societate. ut. ff. fam. hr. l. hērdes. C. nō tm.

s Qui parū. sic. s. qui. mo. re dtra. ob. C. preterea. dato. ob.

t De mādatis. lig acōm. alie re dtrahū ē. alie vbis. alie lr. s. alie cōsensu. ut. s. de ob. Itē eaz q̄ ex dsensu. alie pvendicōz alie p locat. et aduct. alie p societatē. alie p mādatuz. ut. s. de ob. ex dsensu. in pn. de tribz pmis dixit nūc de iij. s. de mādatū.

Mandatū mādatū est officiū gratuito ab eo q̄ suscepit exhibendū. msi enī fiat gratis. incipit esse locacō si nō erat facturus alias tale factuz. ideo q̄ locari dsueuit. ut j. e. C. fi. et fit p vbū rogo. volo. mādo. supplico. et similia. ut. ff. e. l. i.

x Quinq̄. C. fi. minimo videt. q. vj. ut sequitur. ſz dic. v. set obligatorijs. vltimū enī nō est obligatorū. vltimū enī est q̄n tm tua gratia non ē obligatoriū. ut. ff. e. t. l. ij. C. fi. Itē si Jo. ē quod dā aliud. vj. obligatoriū. ut cū sua gra. et tua. et aliena. aliq̄s tibi mādat vt emas fundū p me et te tricio. Itē vltimū pt dici. vij. modis. Et exēplifica. ut. ff. e. si pcuē. C. si tutores. ubi tutor mādat cōtutore suo vt suū nēcriū emat pupillo. et sic gra mādātis et mādatarij ⁊ pupilli ōtrahitur mandatū.

y Obligacō. msi dolus ⁊ calliditas meretur cedāt. ut. ff. ō re. mū. consilij.

z Mandātis gereres. et tūc q̄z suscepit mādatū nō q̄z gessit tenet. ut. ff. e. si remunerādi. C. i.

a Tua gra sb vsur. in h est vtilitas mutuātis ꝓ vsuraz lucrū. Sz ōtra. ff. de vsur. cū q̄dam. C. fi pupillo. in fi. Sz ibi dicbz sb audiri tm. uel dic nō fuit ꝓpter lucrū inducte. s. principalē vtilitatē sed ario ēn fit. ut hic de

a Ei·puta procuratori mandantis. Accur.
b Ipsius. s. mandatis. et m hoc est utilitas mandantis.
c Mandet. s. fideiussori. et hoc casu agetur actio fideiussoriam mandante actione mandati. nō ex stipulatione prima si nouandi
ai hoc mandatū interceſſit. ut. ff. e. si mandato meo. i fi. l. si autē nō innouandi ai agit ex prima cā. ut. ff. de pecu. l. liez. §. ea obligatio. in fi.
d Sua et aliena mandet. h agi pt duabus actionibus mandati. scz cōtra mandantem. et negotiorum gestorum. ticū. q datur mandati. ut. C. de negotiis. si mandatu. Accedēs. si manda
f. Tua gratia. h mit. aut addit vel tertia. vj. modos. qd dicit ut. s. e. in pn. in glo. imo vidi. ꝛc. in fi. glo.
g Ex consilio. nota bona regla. quē de cōsilio non teneri. fallit tam in casibus qui hic legibus dnr. ut. ff. de dolo. qd si cū scares. et. ff. de psone. l. ij. h certe ibi fuit fraudulentū consilium. ut. ff. de re. iur. l. cōsilij. Ite fallit. ut. ff. ad. l. acquil. l. sic? §. liber ho. i. Rēn. et. ff. de minor. l. nō solum. in pn. et. l. peculus. et. ff. qd vi aut clā. sp. §. i. et. ff. de furt. si qs vxori. §. cū ticio. et. ff. de seruor. l. i. i. fi. §. persuadēs. h in maleficiis. idō nō datur man. tenet tū vel de dolo vel alijs actōibus. Ite alias fideiussurus nō erat in pdictis casibus. alias obtinet hec regla. ut h. et. ff. e. l. si remunerādi. §. plane. Sz ēte nec hijs casibus videt teneri. ut ij. px. §. Sz die nō teneri illi cui tle cōsilium pstatur. ut ibi. sed illi in cuius lesionē cōsuluit. ut h dicimus. Vnum dici potest. qd nec hijs casibus fallit dcā regla. cū dicat nō teneri illi. scz cui consilium pstitit. est. m si casu illius legis. ff. de dolo. qd si cū scares. et illius legis. ff. de psone. l. ij. h
i Liberū. scz suscepto filio. h suscepto mādato nēce est summariū in Io. m si agruo tpe renūcietur. ut ij. e. §. mandatū. et. ff. e. mandato. §. fi. et. ff. commo. l. in commodatū. §. sicut.

mutuaetur. aut si volēte te agere cū eo ex fideiussoria causa mādet tibi. ut cū reo agas periculo mādantis. vel vt ipius periculo stipuleris ab eo quē tibi delegerit in id qd tibi debeat. ¶ Aliena aūt cā interuenit mādatū. veluti si tibi mandet ut ticij negocia gereres vel ut ticio fundū emeres. vel vt p ticio sponderes.
¶ Sua et aliena. veluti si de ōnibus suis et ticij negocijs gendis tibi mādet. vel vt sibi et ticio fundū emeres. vel ut p eo et ticio spōderes. ¶ Tua et aliena veluti si tibi mandet. ut ticio sub usuris crederes. qd si sine vsuris pecuniam crederes. aliena tm gratia intercedit mādatuz. ¶ Tua tm gratia interuenit mandatū. veluti si tibi mandet vt pecuniam tuas in empcōnes potius pdiorū colloces. qm feneres. vel ex diuso ut pecuniam tuas feneres potius qm in emptione pdiorū colloces. cuius generis mādatū magis consiliū qm mandatū est. et ob id nō est obligatorium. qz nemo ex consilio mādati obligatur. etiaz si nō expediat ei cui mādabatur. cum liberū cuiqz sit apud se exploare. an expediat cōsiliū. ¶ Itaqz si

hoc mandat pecunia pecunia mea

ocioſam pecuniā domi te habentem hortatus fuerit aliquis ut rem emeres aliqm. vel eam crederes. quātuis nō expediat eam tibi emisse vel credidisse. non tū tibi mandati tenetur. ¶ Et adeo hec ita sunt. ut quesitū sit. an mādati teneatur. qui mandauit tibi. ut pecuniam ticio fenerares. sz obtinuit sabini sententia obligatorium esse in hoc casu mandatū. qz non aliter ticio credidisses. qm si tibi mandatum esset. ¶ Illud qz mandatū non est obligatorium. qd cōtra bonos mores est. veluti si ticius de furtu. aut de dampno faciēdo. aut de iniuria faciēda mandet tibi. licet enim pena istius facti nomine pstiteris. non tamē ullam habes adūsus ticiū actōem.
¶ Is qui exequitur mandatū. nō debz excedē fines mādati. ut ecce. si qs usqz ad centū aureos mandauerit tibi vt fundū emeres vel ut p ticio spondes. neqz pluris emē debes. neqz in ampliorē pecuniā fideiubere. alioqui nō habebis cū eo mādati actōem. Adeo quidē ut sabino et cassio placuerit. etiā si usqz ad centum aureos cū eo agere volueris inutiliter te acturū. sz diuise

finis mandati

nul. fuit

nam primo in distincte teneor. siue alias eās mutuaturus siue nō. secdo aūt cū distinctione. nō alias. et fa. p eo. ff. e. si remunerandi. §. plane. s. e. §. tua et aliena. in fi. et. ff. de neg. g. l. iij. in fi. et. l. iiij. nec ob. qd hic dr. qz et si alias etiā fideiussor erat. tenetur qui mādauit ut d cōm est. vnde pt subaudiri maxime. qz nō aliter. ꝛc. l. Illud qd obligatorium. etiā si iuramētū interceder. ut in aut. ut semitas nō solū. §. i. et fa. ad hūc. §. ff. e. si remunerandi. §. rei turpis. et. l. si mandauero. §. qui edem. et. ff. de arbi. l. si cū dies. §. in promisso. et. s. de inu. sti. §. qd turpi. et. ff. de. dō. obli. l. gnaliter. et. l. se. et. ff. de dō. insti. dictōes.
m Mores. h queritur qd si mādatū tibi ut illi noie meo mutuā inferres. an teneor. sz vtiqz. ar. ff. de dām. infec. l. dām. §. si mandauit
n Prestitere. d. ro. ris. scz ei cui commissum est maleficium. ut pena dupli. et ita lz interfit mandatarij. tū non agit. qz nec meeresse fingitur. ut. ff. de dō. insti. filius. et melius. ff. de re. iur. l. qd quisq; culpa. in fi.
o Ticiū. i. mādantē.
p Is qui mandatū. scz certe forme. nam qm hz certā formam et tūc hz locū qd hic dr. et. ff. e. diligenter. qm nō. et tūc bona fide facere dr. ut. ff. e. l. iij. et pbatur etiā hec distinctio. ut. ff. e. si quis p eo.
q Mandati actōem.

Sz certe nec negotiorum gestorum. b. et Io. et est p eis. C. de negotiis gestis. l. ultimo. et. ff. de negotiis gestis. qui aliena. §. liberus. et de peculio. si credidero. §. i. Sz. M. dabat vtile negotiorum gestorum actōem. et rnndebant illi. l. ff. de negotiis gestis. qz spēalis ibi fuit pohibitio. Sz certe miror de hac opi. cū videatur lex expedita. q etiā vtile denegat expsse. ut. ff. e. si p re. et

k Itaqz ociosam nō aliter. hoc esse videt p opi. pla. qui dicit dūo. sed vbi duo certe psone mutuari teneor ita demū si alias fideiussor nō erat. ubi aūt nō est designata aliqua psona nō teneor. etiā si alias fideiussor nō erat. Sz Io. in vtroqz casu dicit cōtra.

·ff·de ed en·l·i·¶·causa. Accursius·florentinus.

r Cū eo actōez·p pcio dato·ut·ff·de in rem·v·si fundū.

s Emētur·est aut illa rō·qz maiori sume minor inest·ut·ff·de ·v·ob·l·i·¶·ij·et·l·inter sti·¶·ij·et·ff·de arbi·diē·¶·si plures.

t Recte·nā si nō recte·nō est necē reuocari·ut·s·e·¶·illud.

u Euanescit·spēāle ē in mādato·ut sic facile reuocetur per volūtatē vnius ptis tm.

in alijs enī ɔtractibz nō sic·ut·C·de acti·et obli·sicut·q̄ est cōtra hnic·et est rō·qz hic nō statī intēst·et ideo nō statī hinc inde nascitur obligacō·q̄ ex intēsse datur·ut·ff·e·si pcuratorē·¶·mādati actō·et fac ad hūc ·¶·ff·de iurēdic·om·iu·qz·et·ff·ɔ min·si mior·¶·sceuola·et·C·de repud·hzte·l·fi·et·ff·de ritu nup·l·pleriqz.

x Stē si adhuc integre·Sed usqz quo ɔr integrū·Rz·si fuit mādati emp cō·ɔ nec ar nas tederit·vel alias se emp cōi obligauit·et idem in filibz·et ut breuius accipias·si iam cepit intēsse mādatarij·nō est res integra·alias sic·ar·ff·e·si pcuratorē·¶·mādati·si vero nō est res integra nō finitur mādatū nisi i iudicio·ut ·ff·ɔ iud·tā ex ɔtractibus·¶·fi·Sz q'd pdest si nō finitur mādatū re nō integra·Sēn·qz p hzedē cepta negocia debēt ɔsumari·ut ·ff·p suo·l·fi·lz noua inchoare necē nō sit·ut·ff·de neg·g·nā et huus·¶·si vino·et·ff·ap soc·hzes socij·qd' non est re integra·cū ceptū nō sit.

y Alioquī·id ē si nō posset agere·ac.

z Probabilis·q̄ est in fēo alieno·ut hz·ff·e·id ēqz·¶·pnl·alias nō est pbabilis·ut·ff·ad vell·quanq̄·C·de resen·ven·quisq̄s·et·ff·de edil·edic·l·i·¶·causa.

a Afferret·qd esse nō dz. b Et huic·scz pximo casui.

c Et huic literari·fa·ff·si cer·pe·eius q̄·et·C·de sol·si cū huis.

d Literari·msi in casibz ut·j·qui·mo·tol·ob·in pn·dicemus.

e Mandatū·primū pt fieri·

f Iusta cā·puta casus fortuitus·nā de dolo tenetur z lata culpa·et leui z leuissima hm·b·et Io·ut·C·e·l·iure mandata·et·l·a pcuratore·Alij dicūt de leuissima mandatariū nō teneri·sj de dolo tm·qn gra tm mandātis fit·vel de leui culpa qn vtusqz gra adinstar alioz ɔtractuū.

scole autores recte usqz ad cētum aureos te actu rū existmāt·q̄ sentētia sane bene mgnior est. ¶ Quod si minoris emeis·habebis scz cū eo mādati actōnez. qm qui mādat ut sibi centū aureorū fundus emere tur·is utiqz mādasse intelligitur·ut minoris si possit·pcio emētur. ¶ Recte qz mandatū ɔtractū·si dū ad huc integra res sit·reuocatū fuerit·euanescat. ¶ Stē si adhuc integro mandato mors alterius intuenat·id ē vel eius q̄ mādauerit·vel illius qui mādatū suscepit·soluitur mādatū·sj vtilitatis cā receptū est·vt si eo mortuo q̄ tibi mādauerat·tu ignorās eū decessisse·executus fueris mādatū·posse te agē mādati actōe·alioqui iusta cā et pbābilis ignorātia·tibi dānū afferret. ¶ Et huic sile est·q̄ placuit si debito res manumisso dispēsatore tiem p ignorantiā·liberto soluerint·liberari eos·cū alioqui stricta iuris rōne nō possint liberari·qz alij soluissent·q̄ cui soluē de

mors mādatū dat q̄ pcuratōr

buerit. ¶ Mādatū nō suscipe cuilibz liberū est·susceptū aut ɔsumādum est·aut q̄ primū renunciando est·ut p semetipm·aut per aliū·eandem rem mandator exequat. Nā nisi ita renūcietur ut integra cā mādatori refuetur·eandē rem explicandi·nchilominus mādati actō locū habet·nisi iusta causa intercesseit·aut nō renūcianti·aut intempestiue renunciandi. ¶ Mandatū etiā in diem differri pt·et sub ɔdicōne fieri. ¶ In suma scēdum est·mandatū nisi gratuitū sit·in aliam formā negocij cadere. Nam mercede cōstituta·incipit locacō z cōductō esse·et ut gnaliter diximus·quibz casibz sme mercede·suscepto officio mandati aut depositi ɔtrahitur negocīū·hijs casibz interueniēte mercede·locacō et ɔductio intelligitē ɔtrahi·et ideo si fullōm polieda·curādaue·q̄s dedit vestimēta·aut sarcinatori sarciēda·nulla mercede cōstituta neqz promissa·mādati competit actio.

ut·ff·de reg·iur·contractus. Sed primū videtur verius·cū hic contractus multū discrepet ab alijs contractibus.

g Liberato·primo dispensatori z seruo. Accur.

h In suma·id est breuiter ammodo hūc ti·expediamus.

i. Negocij·id ē ɔtractus.

k Mercede·scz ut mercede·ut qz alias nō erat pariturus mādato·si aut alias pariturus erat et ɔstituatur aliqd solariū gra remunerandi·nō ideo minus ēt mādatū·ut·ff·e·si remunerandi·i·Rm. Et ad eius rei euidētiaz distinguetur·qz aut est incertū re z gne. puta si dicā tibi·bene retribuā tibi h̄ huiciū. vel recognoscā·et tūc nō pt peti qui cq̄·ut ·C·e·salariuz·et·ff·e·qui mutuam·¶·salarium·aut certum genere·lz incertū specie. ut dato tibi equū vel par vestimēto z·et tūc pt dici q̄ valeat ɔuēcio salarij·cū nō sit ptius incertū·ut·ff·e·si p furiussore·secus in hijs q̄ pondē numēo ɔsistūt·ut·ff·de l·j·l·si hoiem·si aut certum ōmmo·tūc aut stipulacōne pmittē·et tūc certi ɔdi·petē·si aut sme stipulacōe·et in ɔtinēti ante mādatū vel post petitur act·ex eo ɔtractu·scz ɔtraria mādati nformata·si aut ex intuallo·s·post q̄ cōtrahētes ad alia diuertissent negocia. petitur officio iudicis·ut·C·e·l·i·et·ff·e·salariū·et·C·de pac·petēs. et·ff·de duobz reis·l·duos·in fi.

l Intuenīte mercede·scz in pecuia numerata·ut diximus·s·loc·in pn·Stē h̄ regula gnalis ē·nisi sit talis psona q̄ nō cōsueuerat locare opes suas. vel res talis q̄ nō ɔsueuerat locari·tūc enī nō locat·sj pscp·ver agitur·ut·ff·de ps·v·si tibi·et·l·natural·¶·at cūdo.

m Fullom·fullo est qui lauat et tingit pannos·et etiam pollit eleuando sup flua·sed sarcinator econtra addit vbi est scissum vestimentū vel pannus·et consuit·vnde dicitur·et iste habet sarta tecta·quia cum essent fracta sunt reparata ex quibusdā adminēcōmbz·ut·ff·de vsufruc·h actenus.

n Actione·immo videtur pscriptis verbis ɔpetere·ut·s·loc·¶·i·Soluō·ut ibi·Accursius florentinus.

o De obligacōmbz ex quasi ɔtractu Rubrica.

POst gña. i. manentes vel diuersitates contractuũ. ut. s. de ob. C. fi. usq; hue. a Ex maleficio. subaudi vel q̃i. ut sit bona argumẽtacio. sicz. de ob. q̃ ex male. in prin.

Igit. qd de hijs ob. q̃ ex q̃ti contractu sunt. dicere debemus. incipiamus de hac q̃ ex sola pueit amicicia. ut. J. e. Sotro ci. e. C. tro q̃. id est hinc inde possibile eas nasci. nã ex vna parte tm q̃nz agitur. ut si alterius nõ interfit. ꝗ sua tm. d. Negociorũ gestorũ. lz ec vnũ negociũ sit gestũ. ut. ff. de neg. g. l. iij. C. negocia. hec J. vi bo. rap. in prin. et. ff. vi bo. rap. l. ij. C. qd agit ptor. e. Mãdato. sicz eius cuius negocia gesseit. et sic solute. C. de neg. g. si mãdatũ. q̃ e contra. f. Vtilitatis. s. ut repetat qd impedit. nisi renunciacõ inhibeat. ut. C. e. l. fi. vel pr̃na affectio. ut. C. e. si pr̃no. et. l. q̃ in vxore. et. ff. e. is qui. vel obsequiũ. qd est si libtus prõm gerit negocia. ut. C. e. officio. hijs. n. casibz nil repetit. alioqui q̃nz repetatur mãntũ locupletior e. ut dicemus. J. C. px. ac. g. Deserererentur negocia. qd in mltis noceret. ut. ff. e. l. i. ac. h. Nullã. cũ nemine fit verisile suã pecuniã iactare vel effundere. ut. ff. de pba. cũ de in debito. C. i. ac. i. Sicut aũt obligatũ. sicz in solidũ. dummõ sit vtiliter ceptũ negociũ. lz diuersus exitus sit secutus. ut. ff. e. si an vltro. C. i. In casibz tam non tenetur in solidũ. ut si pupillus e cuius negocia sint gesta. Item si aio tẗpdãdi gessit. ut. ff. e. si pupilli. i. fi. et. C. si quis negotia mea. Item si ad noua negocia gerenda accessit. ut. ff. e. si quis negocia. Item si pacto hoc actũ est. ut. C. e negociũ. Item si fuit in culpa gerens. ut. ff. e. l. sme hereditaria. Item si fuit in mora. ut. ff. de leg. j. si res. C. fi. Accursius florentinus.

Negoriorum gestor

De obligacõibz q̃ ex contractu vel q̃i contractu nascunt.

POst gña contractuum enumerata. dispiciamus de ipsis obligacõibz q̃ quidẗ non ꝓprie nasci ex contractu intelligũtur. ꝗ tñ q̃ nõ ex maleficio substãtiam capiũt. quasi ex contractu nasci videtur. Igit cũ quis negocia absentis gesserit vltro citroq; inter eos nascũtur actões. q̃ appellãtur negociorũ gestorũ. ꝗ dño quod rei geste adiusus cũ qui gessit. directa oppeat actõ. negociorũ autẗ gestorũ contraria. quas ex nullo contractu ꝓprie nasci manifestũ est. Quippe ita nascũtur iste actões si sine mãdato quisq; alienis negocijs gerẽdis se obtulerit. ex qua cã hij quorũ negocia gesta fuerint etiã ignorãtes obligãtur. Idq; vtilitatis cã receptũ est. ne absentiũ qui subita festinacõe coacti nulli demandata negociorũ suorũ administracõe peregre pfecti eẽnt deseresẗtur negocia. que sane nemo curaturus ꝗ. si de eo qd q̃s impendisset. nullam habiturus ꝗ actõz. Sicut autẗ is qui vtiliter gesserit negocia dñm habz obligatũ negociorũ gestorũ. ita et contra iste q̃ tenetur. ut administrationis reddat rõnez. quo casu ad exactissimam quisq; diligentiã opellitur reddere rõnẽ. Nec sufficit talem diligentiam adhibere. qualẗ suis rebus adhibẽ solet. si mõ alius diligẗior eõ commodius administraturus eẽt negocia. Tutores q̃ qui tutele iudicio tenẽtur. nõ ꝓprie ex cõtractu obligati esse intelligũtur. Nullum enim negociũ inter tutorẽ et pupillũ contrahitur. ꝗ q̃ sane nõ ex maleficio tenentur. quasi ex cõtractu teneri videntur. Hoc autẗ casu mutue sunt actõnes. nõ tm enim pupillus cum tutore habz tutele actõnẽ. Sz ex contrario. tutor cũ pupillo habet contrariã tutele. si vel impendeit aliquid in rem pupilli. vel ꝓ eo fuerit obligãtus. aut rem suam creditoribus eius obligauerit. Item si inter aliquos omnis res sit. sine societate. veluti q̃ piter eis legata donataue ꝗ. et alter eorũ alteri ideo teneatur omni diuiduũdo iudicio. q̃ solus fructus ex ea re percepit. aut q̃ socius eius solus in eam rem necẗias impensas fecerit. nõ intelligitur ex contractu ꝓprie obligatus esse. quippe michil inter se contraxerũt. Sz q̃ ex maleficio non tenẽtur.

Condiuisio fundo

k Ad exactissimã. nota gestorẽ interdum de dolo solo. et lata culpa teneri. ut si ad aliena negocia accessit. ut. ff. de neg. g. l. iij. C. interdũ. q̃nq; de dolo. lata culpa. et leui. et hoc regulariter. ut. C. e. l. tutor. q̃nz de leuissima. ut q̃n alius diligẗius volebat administrare. ut hic di. et. ff. e. si pupilli. C. videamus. q̃nq; de casu. ut in hijs casibz vbi agitur inquãtũ dñs locupletior est. ut nõ. s. diximus. in. e. C. l. Et. sicz gestori. am Tutores. s. quõ dãnam q̃ diu e tutor nõ oritur obligacõ. ut. ff. de tu. et ra. dis. si tutor. C. fi. et. l. si nõ dãt. an. n Ex maleficio. subaudi vel q̃si. ut bona sit illa cõ.

Actõez. s. dircay tenetur ee alijs actõnibz tutor. ut diximus. s. de attil. tu. C. fi. et ita habes hoc. C. actõnem tutele directam. et cõtrariã esse ex q̃si contractu. Quid de actione ꝓ tutele. Rn. idẗ cũ a dinstar actõnis tutele sit inducta. ut. ff. de eo qui ꝓ tu. negg. l. i. C. ꝓ tutore. ac. p Contrariã. quaz finita tutela demũ intendit. ut nõ diximus de directa. ut. ff. de cõtra. act. tu. l. i. C. finito. q Obligatus. vnde absituẗ est. qd pmde est ac si iam abesset. ut. ff. de neg. g. l. ij. in fi. et. l. si quis mãdato. r Item si inter in societate. tunc enim agẗur ꝓ socio. sicz si esset societas. vidz tam q̃ hic. C. si bijpi cõtras dicat. nam nunc dicit. q̃ non est societas. et postea dicit. socius eius est. Sz dicit q̃ nõ est societas vera. si quedã incidens. nã vera contrahit cõsensu. ut. s. de ob. ex consensu in pri. hic autẗ pter spẗ ut in hoc. C. ot. s Eius. sicz cõsortis eius. improprie enim poitur ut nõ diximus

e Ex maleficio. subaudi vel quasi. ut sit bona illa cõ. ut. s. e. in pri. et fa. ad hũc. C. ff. fam. herc. hẽdes. C. nõ tm in fi. C. et. ff. cõi. di. l. ij. in fi. i. fin. et. ff. ꝓ socio. ut sit ꝓ socio. et. l. actõne. C. si

post distractū. ac. ¶ Idē iur. nō p. omnia. qa supior. ¶. scz ōni. di. p' rebz singularibz ōperit. h aūt ad vmūsitatē. ut. s. px. et. ff. p socio. l. p socio arbit. ¶ Item supiūs pluries mēdipt. h aūt semel tm. ut. ff. fam. hrc. l. h filia. ¶. familie. et. C. fa. hrc. l. i.

x ¶ Ex hijs cauſis. quas ſupiori. ¶. dixímus. ac.

y ¶ Heres obligatus. vel a maleficio. ſubaudi vel quaſi.

z ¶ Intelligit. ſ. actione ex teſtō. ut. s. vel. ¶. nra. rei vendicatio aūt q datur ut in eo. de. ¶. dr. nunquid ē ex qi ctractu. ſzn. nō pto. qa nō eſt obligatio vñ nō dz dici ex ctrac. vel quaſi. ut ij. de act. ¶. i. ¶ Idē ſ. qd in rei vē. de pothecaria dico. q filij legatarijs datur. ut. C. ōnia vel. l. i. et in dca. l. s. vel. ¶. i. Sz vñ naſcitur hic qi ctrac. vel vñ naſcitur actio ex teſtō. ſzn. atrūdo hereditatez heres qſi ctrahē vidr. ut. ff. qui. ex cauſ in poſ. ea. apd iul. ¶. fi. et. l. ſe. ¶ Item quid de pet. hre. ſz. et h eſt ex qi ctractu. cū is nō ctraxerit q poſſidet p herede vel p poſſeſſore. vel nec etiā deliquit vel qi. vñ ſequitur ex argumentis q fūt in hoc ti. q fit ex qi ctractu. ¶ Item quid de actione ſimū regun. ſzn. idē. qa illa habz ſilitudines multas cū act. fam. hrc. et cōi. di. et cū pet. hred. ut ij. de act. ¶. quedā. et. ff. de pet. hre. ſme bone fidei. ¶. peticio hre. ac.

a ¶ Ex contractu. qa nullus ex hreditaria accepit. vel ſolus fecit impenſas.

b ¶ Diximus. ut. s. quibz mo. re ctra. obli. ¶. is quoq.

c ¶ Item is cui. nam eo ipo q ſoluit aliq d negocij ctrahē vidr. ut. ff. de ōdi. mte. ſi in area. Cū g ſit ex qi ctractu. ad qd pomē hre ōdicio indebiti inter actōez ſiue obligationez ex ctrac. s. quimo. re. ctra. ob. ¶. i. q eſt huic ctra. ſzn. ut ibi in fi. ¶. dixímus.

e ¶ Sz tn. ſ. benignitate mſpecta q pualet. ut. C. de iurō. placuit. nā nemo dz locupletari cū aliena iactura. ut. ff. de cō. dī. mte. l. nā.

d ¶ Condicōe. ſ. indebiti. et ita trāſit dñiū in accipientē. ¶ Wm alias enī ōdicio nulla dareē. ut. ff. vſufruc. quē admodū ca. l. fi. ¶ Sz ctra. ff. de acqui. rer. do. ſi p euē. ¶ Io. multū intēſt. an error in obligatione ſit an in re. ¶ In primo caſu trāſit dñiū ut hic dr. et ōdicio oriē. ſed o nō. nec trāſit dñiū. nec oritur actio. vñ agēs exceptione repellitur. ut. ff. man. huū tieij. ¶ Ex quibuſdā. iſte. ¶. nō fa. ¶ Ut ait ad hūc ti. ſ. ponitur h grā vberioris doctrine ad pximā materiā de indebito. ponat vnū caſū tm in quo ſoluti p errorē. lez rem indebitū nō pt repeti. tn alij. vſ. ſuit. ut ſi ſciēter ſoluit indebitū. nam nō hz locū repetitio. ut. ff. de cō. dī. mte. l. i. ¶ Item ppter ſmiaz ſoluti etiā indebiti nō repetitur. ut. C. de

h ¶ Ex legatis. ſ. indebite ſolutis quantū ad ſoluentē. debitū tn quantū ab alio. ut et mō dixímus in. l. acqui. et hoc ſm quoſdā. ſ. b. ctra. dic enī de indebito a quolibz et ſic dīt a ſupiori px. caſu. et ē ſpēale in h legato de quo hic dr. alias aūt. i. in alio legato diſtinguo. aut ſoluitur ſciēter indebitū legatū quocūq mō. et tūc nō repetiē. ut. ff. de ōdi. mte. fidei. cō. Si aūt p errorē ꝛ iure. idē eſt ut nō repetat. ſi ē debitū naturaliter. ſ. ciuiliter indebitū. ut. C. ad. l. fal. l. error. mſi ſit mmor qui repetit vtroq caſu p restōez in int. ut. C. ſi adūſus ſol. l. ij. ſi vero p errorē facti. repetitur. ut. C. de ōdi. mte. fidei. cō.

i. ¶ Cuiq. al. cuicūq. al. cuiq. ut p hec vba. damnas eſto heres illū ere alieno liberare. ut. s. vel. ¶. et tale.

k ¶ Conſtituō. ut. C. ōnia vel. l. ij. Accur.

l ¶ Omibz. i. oibz gnibz legato. q. ix. iiij. erāt gna. ut. s. vel. ¶. i.

m ¶ Legatarijs. ut eis ſoluti indebitū nō repetatur.

n ¶ Religiomis. ut monaſterijs. Accur.

o ¶ Pietatis. ut hoſpitalia et ſmilia. que nominantur in aut. de non alienan. ¶. nos igitur. Accurſius florentinus.

p ¶ Per quas pſonas nobis acquiritur obligatio. ¶

qi ex ctractu teneri videtur. ¶ Idē iuris eſt de eo qui coheredi familie hrcſcūdo iudicio ex hijs cauſ obligatus ē. ¶ Heres qz legato. q. noie non ppie ex contractu obligatus intelligitur. neqz enī cū herede. neqz cū defuncto. ullus negociū legatarius geſſiſſe. ppie dici pt. ¶ Et tn qui ex maleficio nō eſt heres obligatus. quaſi ex cōtractu deberi intelligitur. ¶ Item is cui quis p errorem nō debitū ſoluit quaſi ex ctractu debē videtur. adeo enī non intelligitur ppie ex ctractu obligatus ēe. ¶ Et ſi certiorē rōnem ſequam. magis vt ſupra diximus ex diſtractu q ex ctractu poſſit dici obligatus eſſe. nam qui ſoluendi animo pecuniam dat. in hoc dare videtur ut diſtrahat potius negotiū q contrahat. ¶ Sz tn pmde is qui accepit obligatur. ac ſi mutuū eis daretur. et ideo ōdicōe indebiti teneē. ¶ Ex quibuſdā tn cauſ repeti nō pt quod p errorem nō debitū ſoluti ſit. ¶ Sic namqz diffinierūt veteres ex quibus cauſ inficiando lis creſcit. ex hijs cauſ nō debitū ſoluti repeti nō poſſe. veluti ex lege aquilia. ¶ Item ex legato. qd veteres quidē in hijs legatis locū habere voluerūt. q certa oſtitutā p damnationē cuicūqz legata fuerāt. ¶ Nra aūt oſtō cū vna natura omibz legatis a fideicōmiſſis indulſit hmōi augmtū in oibus legatis a fideicōmiſſis extēdi voluit. ſ. nō omibz legatarijs hoc pbuit. ſ. tātūmodo in hijs legatis et fideicōmiſſis. q ſacroſanctis eccīs a ceteris venerabilibz locis. q religiomis vel pietatis intuitu honorificatur derelicta ſūt. que ſi

ad ſoluentē. debitū tn quantū ab alio. ut et mō dixímus in. l. acqui. et hoc ſm quoſdā. ſ. b. ctra. dic enī de indebito a quolibz et ſic dīt a ſupiori px. caſu. et ē ſpēale in h legato de quo hic dr. alias aūt. i. in alio legato diſtinguo. aut ſoluitur ſciēter indebitū legatū quocūq mō. et tūc nō repetiē. ut. ff. de ōdi. mte. fidei. cō. Si aūt p errorē ꝛ iure. idē eſt ut nō repetat. ſi ē debitū naturaliter. ſ. ciuiliter indebitū. ut. C. ad. l. fal. l. error. mſi ſit mmor qui repetit vtroq caſu p reſtōez in int. ut. C. ſi adūſus ſol. l. ij. ſi vero p errorē facti. repetitur. ut. C. de ōdi. mte. fidei. cō.

i. ¶ Cuiq. al. cuicūq. al. cuiq. ut p hec vba. damnas eſto heres illū ere alieno liberare. ut. s. vel. ¶. et tale.

k ¶ Conſtituō. ut. C. ōnia vel. l. ij. Accur.

l ¶ Omibz. i. oibz gnibz legato. q. ix. iiij. erāt gna. ut. s. vel. ¶. i.

m ¶ Legatarijs. ut eis ſoluti indebitū nō repetatur.

n ¶ Religiomis. ut monaſterijs. Accur.

o ¶ Pietatis. ut hoſpitalia et ſmilia. que nominantur in aut. de non alienan. ¶. nos igitur. Accurſius florentinus.

p ¶ Per quas pſonas nobis acquiritur obligatio. ¶

Expositis. Que. s. obligacō. Sz quid dr̄t hic ti. a superiori. s. p quas p. nō. ac. Sed. ille dicit de rebz acquirēdis. H aūt de ob. ut ibi diximus. Itē quid dr̄t iste ab alio. .s. de stip. h. cū ibi de obli. dicatur. Sed. ille spēaliter ē m obligationibz q̄stitis p stipulacōnez. H aūt in omi gne obligacōnū loquitur acquirēdo p filiū vel p suū. preterq̄ si fuit ex castrēsi peculi. vel q̄. quibz casibz nil ad ꝓprietatē. nec ad vsufruc. pri acquirit. ut. C. de to. q̄ lib. cum oportet. C. ij.

a Attn. alias est ut tm. et H filir sb audiē.

b Acquiritur. tn. nisi ab alio possideat seruus. qui possessori nec dniū nec possessionē querit. si nō ex re eius opamit. vel ex opera sua. nec dno si ex re bone fidei possessoris vel opa acquisiuit. qz eū nō possidet. ut .ff. de acqui. rer. do. si suus. i. Sed. et. l. hō liber. C. si. azo.

c Scōm ymaginē. q̄. d. fiat hec diuisio ymaginarie ꝛ intellectualiter. nā visibiliter fieri non pt. cū sint incorpalia q̄ nō diuidūtur. ut. ff. de acq. rer do. suus. C. incorpales. et. s. de rebz cor. m. i. Sz. et. s. de vsufr. i pn.

d Constō. ut. C. de to. q̄ li. l. si. C. ubi aūt.

e Actōni. ꝓprietas tn est filij ipius actōnis ut H dr̄. et obtinet H hodie in omibz adquentitijs. si olim tātū .v. actōes filiofamil. ꝓtebāt rōe ꝓprietatis. ut iniuriar. q̄ vi aut clam. de posit. omōdati. et actōnes in factū. ut. ff. de ac. et obli. filiusfamilias. et. l. m fem. has tn pr̄ exercebat vel suus ꝓcurator. nō filius. ut. ff. de minē. si si vnus. C. aut ptor. et. C. filio. et. l. pr̄. in fi. nisi pr̄ abessij. ut. ff. de iudi. si lōgius. .C. i. qd etiā in mutuo erat. ut. ff. si cer. pe. cū filius. Sz hodie ex omi cā aduēticia acquiritur ipi filio ꝓprietas. ut hic dr̄.

f Diuisionē. quā diuisionē longū essz hic dr̄e. si dr̄ plene p ordinē in dcā. l. C. de to. q̄ li. l. si. sed hō qnz bona fide possidetur. ut

g Itē p liberos. nota q̄ liber qn posterior credit eū suū esse. et suū. qnqz mala fide. ut qn credo eū suū esse. scio ꝛ meū nō ēe. ut. ff. de acqui. pos. l. i. C. si p eū qnqz nullo mō possideatur. licz retineat. ut qn scit liberū esse. ut. ff. de acquirē. pos. q vniuersas. C. .i. et. ff. de ꝓbac. si quis liberuz. busdā libris ē in lra vsufruct.

h Per eū q̄ vsufructū. in qui vel vsu. et sm hoc vidr̄ q p eū suū in quo hz vsu ex duabz caus acquirat. Sz ctra. ff. de vsu. et ha. p suū. in pn. So. dicūt quidā illud corrigi. Sed dic sm Io. q illud ex duabz referatur ad solū vsufruc. alterū vēo si ex re ad vsurariū. et sic erit in lra ofusio. sic. C. de colla. illā. et. s. qui da. tu. pos. C. si q̄s. Sz in alijs libris nō ē. vel vsu. et tūc planū est ꝛ nullū est ctra.

i Cōez p dnica. mis cū ꝓpria noia eorz stipulacōni inseruit. ubi p virilibz porcōibz acquirit. ut. ff. de stip. h. si dnis suus. teri simplr. vel sibi dno ut statū sequitur.

k Stipulatus. s. al. al' nullū essz dubiū. ut. s. de sti. h. C. pnl.

l Quibus modis tollitur obligacō. q̄ nō renascitur de ecō. ut. ff. de solu. qui res. C. areaz. et de noxa. l. si alienos. et. C. de res mis. pig. cum ex cā. et .C. ō sen. pas. si debitor. ubi magis suscitatur solucō eius qd debet. q̄z tollat. ut. ff. de noxa. l. electō. C. si. Sed ibi equitatis rōne nec sb: lata dicitur.

Ollitur. alias tollitur. alias solnit. ac.

n Obligacō. siue re siue debis. siue ēris. siue ex ōsensu. nā de hijs .s. dcm ē a ti. de obli. usqz hue. Sz nūquid ē idē in hijs q̄ ex maleficio fit vel qi. Sed. sic. Itē H sunt vera siue ciuilis ꝛ naturalis fuerit obligacō simul. siue naturalis tm. ut hic et. ff. ad. l. Fal. si pupillus. in pn. Sz nūquid ciuilis tm solutio solucōne eius qd debet. videz q nō. ut. ff. de solu. qui. C. si. et H qui dā dicūt. Sz cōtradico. si enim scies me debere ciuiliter tm. solua. sicut ecōtra. si nudo pacto tibi dee debeā. et solua cā mee fidei implēde. quare nō liberor. ut. ff. de dō. inter. l. si decē. Qd aūt in dcā. l. qui hoiem dr̄. ideo est. qz aliud operabatur solucō q̄ crederet soluens. s. reperiret cōez cum errabat creditor se teneri naturaliter. nō ergo mirū si nō facit qd credebat solucēs. scz liberacōez. Itē est ctra ad H. i. Sed. in aut. ut hij qui p res. C. si nō tacuit. So. illud spēale ē. Itez ctra. ff. de sol. l. si rē meā. Itē ctra. ff. de .ꝛ. obli. inst. C. qui fundū. Itē ctra. ff. omo. l. .iij. C. si reddita. Sz hijs legibz lz fuerit fēa solucō. nō tn fēa fuit sicut debuit fieri. vn p nō fēa quantū ad hoc habetur. Item ctra ad id qd subicit. q̄ demū sciēte creditore soluitur aliud p alio. ff. de l. j. non amplius. C. si. et. l. si domus. C. ij. et. iij. et. ff. de au. et ar. le. l. i. C. si. et. C. de dona. l. si quis ar. ff. de sol. qui hoiez. et. ff. de .ꝛ. obli. inter stipul. C. penul. et. l. si suus. in quibz legibus dr̄. q liberatur quis soluendo aliud p alio. Sed hec spēialia sunt. hoc aūt regulare. Accur.

o Cōsentiēte. interdū tn etiā aliud p alio soluitur creditori etiam multo. ut diximus in aut. de fideiuss. C. penul. et quosdam ex hijs notauimus. s. ꝓx. Accur.

p Solo fiat. pz hic q̄ bnficiū ofertur in mutuū. Sz cōtra. ff. de reg. iur. l. in multo. So. illa regula in ꝓuilegijs loquitur. hic aūt in alijs. Sed dic. q non pt directo. pt tn p medū. pma veritas ē.

Ex positis gnibz obligacōnū q̄ ex contractu vel quasi nascūtur. admonēdi sum? acquiri vobis non solum p vosmetipos. sz etiā p eas q̄z psonas q̄ in vra ptate sūt. veluti p suos vros et filios. ut tn qd p suos vestros vobis acquiritur totū vrm fiat. Qd aūt p liberos quos in ptate hetis ex obligacōne fuerit acq̄sitū. hoc diuidatur scōm ymaginē rei ꝓprietatis. et vsufructus. quā nra decreuit ostō. ut qd ab actione omodū pueiat. hmōi vsufructū quidē habeat pr̄. ꝓprietas aūt filio fuetur. s. pre actōez mouēte sm nouelle nre ostōis diuisionē. Itē per liberos hoies ꝛ alienos suos q̄s bona fide possidetis acq̄ritur vobis. sz tm ex duabz caus. id ē si quid ex opibz suis vel ex re vestra acquirant. Per eum q̄z seruū in quo vsufructū habetis filiter ex duabz istis caus acquiritur vob. Cōem suū p dnica pte dnis acquirē certū est. excepto q̄ noiatim vni stipulādo. aut p traditionē accipiendo. illi soli acquirit. veluti cū ita stipuletur ticio. domino meo dare spondes. sed si dni vnius iussu suus fuerit stipulatus. lcz antea dubitabatur. tn post nram decisionē res expedita est. ut illi tm acquirat qui hec ea facere iussit. ut sup dictū ē.

Quibz modis tollitur obligatio.

Ollitur aūt omis obligacō solucōne eius qd debetur. vel si quis ōsentiēte creditore aliud p alio soluerit. nec tn interest quis soluat. utrū ipse

Sz nūquid ecōtra pt fieri alij soluco mūto creditore. ſzn. nō. ut. ff. de noua. l. ſi ſtichū. ¶. ſi. mſi creditori creditoris ſoluatur. ut. ff. de neg. g. ſi liberto. vel procuratori creditoris. vel ei cui exiſtiterit heres creditor. vel futuro debitori vel filibz pſoms q̄ numeratur. ff. de ſol. ſolutū. et. ff. de pig. act. ſolutū. ¶. ſolutū.

q Item ſi reus intūenerit. ut ſi fideiuſſores. mādatores. et ſponſores. ut. ff. de except. et. C. de nō nu pe. l. iiij.

r Ipe liberatur. ſ. fideiuſſor. et ſiquidē ſoluat noīe ſuo liberat̄ ipo int̄ reū aūt liberāt p exceptōz. ut. ff. mā. ſi quis. et. l. p. aſ. et. ff. de pet. hre. l. ſi quis poſſeſſor. Si vero nomine rei. liberat ipo int̄ reū. ut. ff. de neg. g. ſoluēdo. et. ff. de noua. l. ſtichū. in fi. Sz ſi ꝗ verū eſt q̄ liberatur reus ſoluente fideiuſſore. quō cedēt act. creditor fideiuſſori. qd facē dz. ut. ff. de ſol. modeſtinus. et. ff. de fideiuſ. l. ſi fideiuſſoribz. que ſuit ꝓtra hac. l. ſzn. illud pt fieri ante ſolutionē. ſ. ceſſio. vel etiā poſtea. hoc acto pus. q̄ vidz meſſe. ut p̄ bat̄ hec ſolutio. ff. de fideiuſ. cū hijs. Item nota ꝗ vna ſolucōez parē plēs liberacō es. et fa. s. de duobz reis. ¶. ex plibz. et. ff. de arbit. ſi duo. ac.

s Item p acceptilatione ymaginaria. i. fieta. ſic. ff. de reg. in. l. ymaginaria. alias dr ymaginaria. id ē per momentū duratura. ſic in aut. quō opoz. e. ¶. i. et in pſalmo. In ymagine ptrāſibit hō. t Sōt patiat̄. ꝛc. et etiā rndeat ei ut ſequitur. ꝛ. e. ¶. non eſt autem. in fi. ¶. nam ſola pacientia nō p̄dest. Accur.

u Sz etiā greece. nō ſolū latīs. ſ̄ etiā grecis ꝓbis. dū tn aptis ad hoc. ut ſequitur. et fa. s. de ꝓ. ob. l. i. ¶. fi. accur.

x Quo gne diximus. ut. s. e. ¶. ibi. qd eni ex ꝓbozꝫ. ꝛc. ac.

y Ceterē. ſ. q̄ ſuit de int̄gen. cū acceptil. q̄ eſt cimilis actus. ut. ff. de reg. in. actus. nō poſſit una gē. tollē. ut. s. de leg. ag. tu. ¶. fi. q̄ fuit vetuſtiora ꝛ firmiora. ut. s. de rex di. ¶. ſmgulozꝫ. Sz nūqd alias obligacōes int̄ cimilis tollet acceptilacō. ut lrax ꝛ emph. et ſilēs ut diximus. s. de int̄. na. gen. et cimili. ¶. ius aūt. ſzn. nō. cū ſolā obligationē verbis inducta tollat. ut hic dicitur. Sed certe. licet nō poſſent tolli iure acceptilacōis. ſ. obligacō iure gentiū. et alie cimiles. tamen pnt iure pacti. etiā acceptilacōes fcā ſ̄ Jo. ut. ff. de reſcin. ven. empcō. et. l. cū emptor. qd gnaliter etiā dicebat mar. q̄ vbicūz fiet acceptilacō mutilis q̄ habebat vim pacti. et fa. p eo. ff. de pact. ſ̄ ſi vnus. ¶. p. Ar. bul. totuz ꝓtrariū. et erat p eo. ff. de acceptil. que mutilis. i. ſzn. et. ff. de oſti. pecu. l. i. ¶. eū qui. Sz nos dicimus idem qd mar. ubi fit inutilis rōne rei ut dcm eſt. Item idē qd. b. ubi ē mutilis rōne conceptōis. et fa. p nobis. ff. de acceptil. ſi acceptil.

z Cōſentaneū. fa. ad hoc q̄. e. ¶. fi. et. ff. de re. int̄. nil eſt tam. et. C. qn̄ li. ab emp. diſ. l. ij. et. ff. de pact. ab emp. Accur.

a Sed etiā ab alia. ſez q̄ verbis.

b Diſſoluī. ſ. ipſum debitū. Et nota mirabile p bacōez. nam cū nō patētur ꝓtractus alius tolli ſuo ꝓtrario actu. ſ. p acceptilacōz. recipitur ꝛ reducitur in quendā nō prius ꝓtrariū actū. ut in ſtipulacōne. qd eſt obligatorius. et ſic fit noua cō indiſtincte int̄ iſto. ut q̄. e. ¶. p̄terea. et. ff. de act. et ob. obligationū fere. ¶. fi. et ipa ſtipulacō patitur ſe tolli p acceptilacōnem. ut hic dr.

c Sicut aūt ſoluē. ſez volente creditore. Sz nūquid eo mūto debiti ps ſolvitur. ſzn. aut ꝓtretur de toto debitor. et tūc nō poteſt ſoluē niſi totū. ut. ff. de vſuf. tutor. ¶. luci? q̄ eſt hūc ꝓtra. niſi volenti creditori. ut hic dr. aut diffitere. et tūc ps ꝓfeſſata tm recipietur ab mūto. ut. ff. ſi cer. pe. quod ex ſti. et ꝗ etiā caſu pt intelligi qd hic dr.

d Eſt p dita. ꝓpoſita eſt. i. hijs ꝓbis q̄ ſequūtur. quicquid te. ꝛc. Et nota. q̄ nō pt ſic legi quī aliq̄ ꝓba ſunt ꝗ ſupflua. Item nūquid vnū ſolū ex hijs duobz. ſ. dare vel facē ſufficē. ſ. dare. cū ſolū qd erat dādū in hac ſtipulacōe reducitur. ut q̄. ibi. tantā pecuniam. ſzn. ſic. ar. s. de ꝓ. obli. ſ̄ ꝗ ſolēnia. et. C. de vnac. l. fi.

e Dare. ubi dz dnīū trāſferre. ut q̄. de act. ¶. hic itaq̄. et. s. de ꝓ. obli. l. nō apparet. ¶. fi. petitio in rem. pſecucō vtrūq̄ ꝓtinet.

f Actō in pſonā. ac. ut. ff. de act. et. ob. actō in pſonā. ac.

g Petitio. in rem. h Ve. pro vel. i Res. i. eſtimacō.

k Stipulatus. nūc mutat pſonas. de ſecūda enim trāſit ad tertiā. Et nota. q̄ etiā realis actio reducitur in ſtipulacōne facta rei eſtimacōne. et ita ipa pecunia ſue rei eſtimacō reducit̄ in ſtipulacōnem ꝛ in acceptilacōem. nam ipa res non pt cum nemo rem ſuā poſſit ſtipulari ſibi dari. ut. s. de mutil. ſtip. ¶. ij. Sz quō reducā eſtimacōez. cū nō debeatur. ſzn. immo q̄ debita eſt. liberatur eni exceptōne quaſi re ven. ſi pſtat eſtimacō em. ut. ff. de re ven. eius rei. et. l. ſe. ſi aūt ipam rem in acceptilacōz reducā. vz iure pacti ſm. b. ut diximus. s. e. ¶. quo gne. Ac.

qui debz. an alius p eo liberatur enim et alio ſoluente ſiue ſciente ſiue ignorante debitore. vel mūto eo ſolū cō fiat. Item ſi reus ſoluit eē hij qui p eo int̄ueneruīt liberātur. Idē ecōtrario ocūgit. ſi fideiuſſor ſoluerit. nō eni ipe ſolus liberatur. ſ̄ etiā reus. Item p acceptilacōnez tollit obligacō. Eſt aūt acceptilacō ymaginaria ſolucō. qd eni ex verbozꝫ obligacōne titio debetur. id ſi velit ticius remittere poterit ſic fieri. ut patiatur hec verba debitorez dre. qd ego p̄miſi tibi habes ne acceptū. ꝛ ticius ſpondeat. habeo. Sed etiā grece acceptilacō pt fieri dūmō ſic fiat ut latīs verbis ſolet exigi grecū. Quo gne ut ita diximus tm hec ſoluūtur obligacōnes q̄ ex ꝓbis oſiſtūt. nō etiā cetere. Consentaneū enim viſū eſt. ꝓbis fcām obligacōz. alijs poſſe verbis diſſoluī. Sed ꝛ id qd ex alia cā debetur. pt in ſtipulacōz deduci. et p acceptilacōem diſſoluī. Sic aūt qd debetur p pte recte ſoluitur. ita in pte debiti acceptilacō fieri pt. Est autē p dita ſtipl'o q̄ vulgo acquiliana appellatur. per quā ꝓtingit ſtipulacōem ut oīm rerum obligatio in ſtipulatū deducat. et ea p acceptilacōez tollat. Stipulacō eni acquiliana renouat omes obligacōes. et a gallo acquiliano ita opoſita ē. Quicq̄d te mihi ex quacūz cā dare facē optz vel oportebit. pns. in diem ue. aut ſub condicōne quarūcūq̄z rez mihi tecū actō eſt. queq̄ abs te petitō vel aduerſus te pſecutio ē vel eit. qd q̄ tu mecū hres. tenes. poſſides. poſſideresue. dolo ue malo feciſti. quo minus poſſideas. quāticūz earꝫ rerū res erit. tantā pecuniā dari ſtipulatus ē aulus augeriuſ. ſpopōdit numeri? negidi?

Acquiliana ſtipulatio

Acceptilatio

a Preterea. nõ solũ solucõe vel acceptilacõe. ut dcm est. s.
b Nouacõe. si fiat p stipulacõez. ut subicit. siue p iudiciũ. ut si alius noie meo iudiciũ suscipiat aio innouãdi. ut. ff. de sol. l. solucõez. et. ff. de in rem. v. si. p pre. et. ff. de v. ob. scie dcemus. in fi. i. Rẽn. psone. etiam si hoc nõ agitur ut fiat nouacõ. iure
e Noue. isto hodie ꝛtra. ut J. e. C. sed cum. Accur.
d A pupillo. q̃ naturaliter tenet. ut. ff. de noua. l. i. in fi. si est maior infante. alias nec naturaliter. ut. ff. de ac. et ob. l. pupill?.
e Nulla ē. Sz nũqd restituitur creditor in priorẽ debitorẽ. Quid dicũt q̃ sic. ut. C. de re pu. ē. l. i. et. ff. de fideius. l. si ticius. C. hinc. q̃ est ꝛtra. et qd hic ꝛtres admittatur. s. imꝰ ꝛni. si nõ p restõez ut dcm est. Alij ut Pla. dicũt hãc in impubẽ q̃ stulte accepit hic creditor tã puuulũ illã impubẽ loq̃. Velserius. refert an minor iuuetur ut nõ teneat p bñficiũ restõnis. et tũc etiã restituit creditor in veterẽ creditorẽ ut ibi. An vẽo nõ restituatur. q̃ nõ est necẽ. cũ tm naturaliter fit obligatus. ut. ff. de noua. l. i. in fi. et tunc nec creditor restituit ut h. nec etiaz tũc q̃n volo creditoris minor fuit obligatus. ut. ff. de fideius. si ticius. C. si. vñ huic voloso non succurrit. q̃ frustra. et ē. ff. de minor. l. auxiliũ. in fi. et. l. si ex cã. C. nũc videndũ. et ad vell. si accipiẽdi. Qd etiã in muliẽ distinguitur. nã restituitur in primũ debitorẽ actio ea subducta p vell. ut. C. ad vell. hlr. nisi fuerit volo inducta. ut. ff. ad vell. quidam. et dcã. l. si ticius. in fi. At secus essz vbi nulla essz seda obligacõ. ut in suo subiectur. qui nõ pt etiã naturaliter teneri fideiubẽdo vel intercedẽdo quoquo mõ. ut. ff. de fideius. suus mscio. et. l. se. Idẽ etiã in infante dicã qui sedo se obligauerit. nam cũ nulla sit. nõ tollitur pma. cũ non hẽat in quã trãseat. Quidã tm dixerũt naturaliter suũ teneri etiã fideiubẽdo. qd falsũ est. nam nec aliter tenetur msi naturaliter. cuius occasione tenetur dns de peculio. at h nõ tenetur. ut. ff. de pecul. l. iij. C. si filius. et fa. ad hũc. C. ff. de fideius. si ticius. C. hinc. Accur.

f Non idem. Sz q̃ est racio diuersitatis inter hũc. C. et supi? Rẽnsũ. Rẽn. q̃ ibi saltũ naturalis obligacõ fuit. h nulla in suo. ut ibi diximus. Itẽ h q̃ pupillus potuit obligari naturaliter et similiter cũ aũctate tutoris. et p eũ sez creditorẽ stetit quare sibi imputet. vñ prior actõ tollitur. et posterior nõ manet. huius aũt nullius aũctate pt obligari similiter. ideo q̃ nõ imputat sez creditori. et actio prior durat.

g Nullus stipl'at?. id ē interrogatus. stipulor enim. i. interrogo sm pristi. sic accipit. ff. de ꝛb. imꝰ. si nõ sortem. C. si. x. ac.

h Nouacõ fit. nõ h ẽa iura ẽa nouac. antiquissima. ubi etiaz si nchil noui inuẽiẽbat tm nouacõ. ut. ff. de ac. et ob. obligacõm fere. C. si. Itẽ noua vbi nouacõ psumptiue fiebat. quotiẽs noui inuẽiebat. et sp intelligebatur h agi. ut h. et. ff. de nouac. l. ij. Itẽ tercia q̃n hoc expssim dicitur. ut. C. de nouac. l. si. vel dicitm et verius duo esse primo fiebat si h agebatur expsse vel tacite. ut. ff. e. l. iij. et nouo iure si id expmat. ut J. C. pr. et in dcã. l. obligationũ fere nouũ inuẽiebat. sez stipulacõ penalis. et hãc ad hoc. s. qui. mo. tes. infir. C. i. et. ff. ꝛb re iudi. l. iiij. C. si ex ꝛuentione. et. C. si si pigtaꝰ.

i Quod aut. fa. ff. de nouac. quotiẽs. ac.

k Nouandi. expsse vel tacite.

l. Sed cũ hoc introducebãt. et alij i alijs. ut q̃ forte aliq̃d noui in obligacõe erat adiectum. ut. s. e. C. sed si eadem. ac.

m Constituõ. ut. C. de nouac. l. si.

n Accedẽ. fit tm ex actõ tm semel de eo. ut. ff. de reg. iu. bona fides. Accur.

o Hoc amplius. q̃ consensu sez solo. Sed que sũt hẽe. Rẽn. numerãtur. s. de ob. ex ꝛsensu. Idem in quibusdã ex maleficio. ut nudo ꝛsensu etiam tollãtur ipo iure. ut iniuriaꝝ. Item furti ꝛ files. ut. ff. de pact. si tibi. x. C. quedã actõ. alias non ipo iure tollũtur. Consensu. sez pacto de nõ petẽdo. h p excepẽ. ut. ff. de pac. l. si vnus. C. pactus.

p Precio soluto. Sz nũquid si prẽ pcij soluet. Rẽn. nõ est res integra. et ideo non rescinditur nudo consensu. h ita temũ si

Item ex diuerso numerius negidius interrogauit aulum augeriuz. quecquid tibi hodierno die p acquilianã stipl'oez spopõdi. id ne oẽe habes acceptũ. rndit aulus augeri?. habeo. acceptumq̃ tuli.

Nouacõe

Preterea nouacõne tollit obligacõ veluti si id qd tibi seyus debebat. a ticio dari stipulatus sis. Nam interuẽtu noue psone. noua nascitur obligacõ. et pma tollitur translata in posteriorẽ. adeo. ut interdũ h posterior stipulacõ inutilis fit. tm prima tollit nouacõnis iure. veluti si id qd tu ticio debes a pupillo sme tutoris aũcte stipulatus fuerit. quo casu res amittitur. Nam prior debitor liberatur. et posterior obligacõ nulla ē. Nõ idẽ iuris est si a suo quis fuerit stipulatus. nã tũc prior pinde obligatus manet. ac si postea nullus stipulatus fuissz. Sz si eadẽ psona fit a qua postea stipuleis. ita demũ nouacõ fit si qd in posteriori stipulacõne noui fit. forte. si ꝛdicõ. aut dies. aut fideiussor adiciatur. aut detrahat. Qd aũt diximus. si ꝛdicio adiciatur nouacõem fieri. sic intelligi oportet. ut ita dicamus factã nouacõem. si ꝛdicõ extiterit. alioqui si defecerit. durat por obligatio. Sz cũ hoc quidẽ inter veteres ostabat. tũc fieri nouacõez. cũ nouãdi aio in secõam obligacõem itũ fuerat. Per hoc aũt dubiũ erat. qn nouãdi aio videretur hoc fieri. et quasdaz de hoc psumpcões. alij in alijs casibꝰ introducebãt. Ideo nra p cessit ꝛstõ. que aptissime diffiniuit. tũc solũ nouacõnem poris obligacõis fieri. quotiẽs hoc ipm inter ꝛtrahẽtes expssum fuerit qd ꝓpter nouationẽ prioris obligacõnis ꝛuenerũt. alioqn manere. et pristinã obligacõnem. et secõam ei accedẽ. ut maneat ex vtraq̃ cã obligatio sm nre ostõis diffinitionem. quas licet ex ipius lectione aptius ꝛgnoscẽ.

Hoc amplius hẽe obligacões q̃ ꝛsensu cõtrahũtur. ꝛtraria voluntate dissoluũtur. Nam si ticius et seyus inter se cõsenserũt. ut fundũ tusculanum emptũ seyus hẽret. c. aureoꝝ. consensu sez solo. Sed que sũt hẽe. Rẽn. numerãtur. s. de ob. ex ꝛsensu. Idem in quibusdã ex maleficio. ut nudo ꝛsensu etiam tollãtur ipo iure. ut iniuriaꝝ. Item furti ꝛ files. ut. ff. de pact. si tibi. x. C. quedã actõ. alias non ipo iure tollũtur. Consensu. sez pacto de nõ petẽdo. h p excepẽ. ut. ff. de pac. l. si vnus. C. pactus.

Hoc amplius. q̃ ꝛsensu tollit obligatio

hmēmde fcā fit retro tradicō·ut·C·qñ liceat ab emp·dis·l·i·
et·ff·de pact·ab emp·/et est rō vtrobiq·qñl est tā ꝛueniens
naturali equitati q̄ cōtē gñe qō qz dissolui quo ligatū ē·ut·ff·
de reg·iur·michil·/·e·C·et no·in fi·huius ti·xij·esse modos p
q ſ tē est·ut·s·/ quos tollit obligacō tā ciuilis q̄ naturalis
ipo iure ut nulle remaneāt relique·p solucōz·ut·s·e·in prm·
Item p acceptilacōem·
ut·s·e·C· Item p acce=
ptilacōz· Item p noua=
tionē volūtariā·ut·s·
·e·C·p·et·s·C·pxio·
Item p nouacōez necāā·
ut p sniaz et ꝓtestacō=
nē lit·ut si alius meo
noie sbeat p me iudi=
ciū·ut·ff·de nouac·l·
delegare·C·i·et·l·aliā·
Item p ꝓpensacōez·ut
q·d act·C·pnl·et·C·in
bone fidei· Item p delē=
gationē·ut·ff·del·l·de=
legare·i·ſ·n· Item per
ꝓfusionē debiti·ut·ff·
de fideiuss·l·si debitor
creditori· Item p obla=
tionē ꝓsignacoez ꝛ de
positōez·ut·C·de sol·
·l·ob signacōnem·et
etiā ipo iure·ut·ff·de=
positi·l·i·C·si pecuniā·
m fi·C· Item p meritū
spei·ut·ff·de·v·ob·l·si
ex legati· Item maleficio
suo·ut p ꝓt·p edi=
ctū·si quis in tantā·
vel edictū diui marci·
ut·C·vñ vi·l·si quis in
tantā·et·ff·q metu cā·
·l·extat·et·ff·ad·l·iul·
de vi·p·l·pnl· Item con=
sensu nudo qñz·ut in
hoc·C·Sz ꝛ alijs mod
tollitur nō vtraq·sed
ciuilis ꝛ naturalis·ſ
interdū ciuilis tm et
remanet naturalis·ut p sniaz·ut·ff·de ꝓdi·inte·l·iul· Item remanet
ciuilis ꝛ tollitur naturalis·ut p pactū ꝛ cirographi reddi=
tionē ꝛ iusiurandū·ut·ff·de sol·l·stichū·C·naturalit·ipa etiā ci=
uilis sic elidit ut nō hēat vigorē·j·de except·C·p· Item sut ꝛ alij
modi quibz tollit obligacō p except·quos habemus·j·de except·
p totū·Accursius florentinus·

r De obligacōibz Rica·h ꝓtinua ut in pñ h? ti·ꝓtinet·ac
Qm expositū fit·ex ꝓtractu·ut·s·de obli·ex ꝓtrac·
s Ex q̄ ꝓtractu·ut·s·de obli·ex quasi ꝓtrac·
t Ex maleficio·caue tibi·qz h̄ p mittat dicere de
hijs omibz·non tm dicit in hoc ti·de hijs q̄ fit ex q̄si
maleficio·ſ dic ut·j·de obli·ex q̄ maleficio·nec etiā de omibz q̄ ex
maleficio·h̄ de solo furto agit in h̄ ti·/et alias ē Rnsio gñalior
q̄ fit textus·ut·ff·si ē·pe·/et de ꝓd·mō·/et·C·de rebz cre·/et iuriur·
nā nō dic ibi de rebz creditis·ſ in seqntibz·ti·post illū·
u Sz ille·s·q̄ fit ex ꝓtractu·nō aūt ꝓpent eas q̄ fit ex q̄ ꝓtrac·
x Diuidūtur·s·re ꝓbis lris et ꝓsensu·ut·s·de obli·C·fi·
y Hec·scz q̄ fit ex maleficio vel q̄·ac· /ꝓuicio·ut·ff·de iniur·
z Iniuria·Sz nōne fit iniuria ꝓbis·ut· /·l·i·C·iniuria· Item lris
infamatoriis·ut·ff·de iniur·l·lex cornelia·C·si q̄s librū·et·j·de
iniur·C·i·ſ cert ꝛ tūc ex maleficio fit·et sic re fit·qz maleficiū

demū re nō secuta·id est
neqz p̄cio soluto·neqz fun=
do tradito·placuerit inter
eos·ut discedētur·ab ea
emp cōne ea vendicōne in=
uicē liberātur· Idem est in
ꝓductōne et locacōne·et
in oīmib ꝓtractib qui ex
cōsensu descendūt sic iam
dēm est· Explic lib tertius
Incip liber quartus de ob=
ligacōmb que ex delicto
vel quasi delicto nascūtur·

Qm fit expositū superiore li=
bro de obligationib ex cō=
tractu·sequitur ut de obli=
gacōmb ex maleficio·et
q̄ ex maleficō dispiciam?
Sz ille quidē ut suo loco
tradidimus in q̄tuor gña
diuidūtur·hēc vero vnius
gnis sūt· Nā omes ex re
nascūtur·id ē ex ipo male

ficio·veluti ex furto·rapia·
aut damno·aut iniuria·

Quid sit furtum

Furtū enim ē con=
tractacō rei frau=
dulosa·vel ipius rei vel etiā
vsus eius·possessionis·sue·
qō lege naturali phibitum
est admittē· Furtū enī
vel a furno id ē migro di=
ctū est·qō clam ꝛ obscure
fit·et plerūqz nocte·vel a
fraude·vel a ferēdo·id ē
auferēdo·vel a greco ser=
mone qui fures appellant
furiso·et greci di=
xerūt· Furto aūt duo
sūt gña·manifestū·et non
manifestū· Nam ꝓceptū et
oblatū spēies potius acti=
onis sūt furto coherētes·
q̄ gña furto· sicut inferi=
us apparebit· Manifes=
tus fur est·quem greci
appellāt·nec

fit verbis vel lris·et sic hz locū quod hic dicit·Accur·
a Furtū est ꝓtractō·et fa·ex de ele·c·ducū·h̄ exigitur in fur=
to ꝛ sme eo nō fit furtū·lz volūtas vel alia ꝓba vel scptura inue=
niat·ut·ff·e·si quis vxori·C·neqz ꝓbo·et·l·in ficiādo·in pñ·et·l·
·i·C·sola·Qñz tñ sme ꝓtractacōne·ut in carta rasa·ut·ff·e·qui
tabulas·C·fi·et·l·si quis vxori·C·si quis asmū·ſ certe ibi ꝓtra=
ctacō intercessit·cum
gñaliter ꝓtractacōez
accipiamus·lz nō fue=
rit ibi amotio·ac·
b Rei·sbaudi mobi=
lis·nam de immobi=
li nō pt fieri furtū·ut
·s·de vsuca·C·qō aūt·
nisi in casu ut in creta·
ſ certe iā illa ē mobil·
ut·ff·e·l·si crete· Item
sbaudi corpalis·nā de
incorpalibz nō fit fur=
tū·cū nec ꝓtractatio
in hijs esse possit·ut
·ff·de acqui·rer·do·l·
seruus·C·incorpalis·
Item sbaudi aliene·qz
rei mee nō facio furtū·
in eo q̄ nō est meuz·ſ
secus in ꝓni·ut·ff·e·si
socius·idē ꝛ si ē nullius·ut hereditarie nō
fit furtū·ut·ff·e·l·hēditarie·et ideo dixi sb=
audiri aliene·
c Fraudulosa·h̄ ideo
dicit·qz si credat sibi
licere nō facit furtuz·
ut·j·ti·i·C·qz tñ· Item
si credat dñm pmissu=
rū·nō facit furtū·ut·j·
·e·C·placuit· In duo=
bus tñ casibz vidz fur=
tū fiei etiā sme fraude
furādi·ut in eo q̄ sacc=
cū pecunie furripuit·
nā ec sacci noie furti
tenet·lz saccū nō p=
posuerit furai·ſ pecuniā·ut·ff·e·qui saccū·ſ ēte lz nō pncipaliter
sbario tñ voluit saccū furripe· Alius casus ē ut·ff·de ꝓd·ob cāz·
·l·pnl· Item sbaudi ad diffmicōem·q̄ fit inuito dño·nam eo vo=
lente non potest ꝓmitti furtū·ut·j·e·C·placuit·Accur·
d Vel ipius·i·ꝓpetatis ipius rei·/·C·furtū aūt fit·Sz q̄liter
e Vsus·ut habes exemplū·j·e·t·/ q̄ duplicatur h̄·Rñ·vsus
tm q̄ duplicabit·ut nō plus extēdatur pena q̄ delictū·ut·C·
de pen·l·scimus·et fa·ff·e·l·vulgaris·et·l·si quis fur·i·R·et·C·
·i·et·C·ij·et·l·verū est· Alij dicūt etiā ipaz ꝓprietatē tenere esti=
mari·qz non pt separi vsus a ꝓpetate·ut·ff·e·l·qui iumēta·et·l·
si te vendidero·C·cū aūt·/dico et ipaz possessionē duplari·cū
f Possessionis·et hoc·/ aliud sit pcū rei·aliud possessionis·
ut·ff·vti possidetis·si duo·C·fi·et subaudi q̄ hoc fecerit aio lu=
crandi·alias non est furtū·ut·ff·e·l·i·C·i·Accur·
g Lege naturali·id est dīna·vñ illd·Nō facias furtū·ꝛc· Item
illud·Quod tibi nō vis fieri alij ne feceris·accur·
h Furtum quod·id est quia·
i Auferendo·quia fur aufert·Accur·
k Spēies·scilicet casus·Accursius florentinus·
l Apparebit·ut·j·e·C·ceptū·et·C·oblatum·ac·

solũ is qui ín íp̃o furto dep̃hendítur. ꝗ etiã is qui ín eo loco dep̃hendítur quo furtũ fit velutí qui ín domo furtũ fecit. et nondũ egressus ianuã dep̃hensus fuerit et qui m oliueto oliuas á ín vineto vuas furtũ fecit. q̃ diu ín eo oliueto aut ín vineto dep̃hensus fuerit. ímmo ulterius furtũ mamfestũ est extendendus. q̃ diu eã rem fur tenẽs visus vel dep̃hensus fuerit. siue ín publico. siue ín p̃uato. vel a dño vel ab alio. anteq̃ eo puenerit quo deferre á deponẽ destínasset. ꝗ si p tulit quo destínauit. tn̄ et si dep̃hendatur cũ re furtiua non est mamfestus fur.

¶ Nec mamfestũ furtũ qd̃ fit ex hys q̃ dixímus ín telligit. nã qd̃ mamfestũ non ẽ. id. s. nec mamfestus est. ¶ Conceptũ furtũ dr. cũ apud aliquẽ testibus p̃sentibus furtiua res q̃sita et mutẽta sit. nam ín eũ ꝓpria actõ ostituta ẽ. q̃ uis fur nõ fit. q̃ appellat cõceptũ.

¶ Oblatũ furtũ dr. cũ res furtiua ab aliquo tibi oblata sit. eaq̃ apud te occepta sit. utq̃ si ea mẽte tibi data fuerit. ut apud te potius q̃ apud eum qui dederit concipetur. Nam tibi apud quẽ occepta sit ꝓpa adústus eũ qui obtulit. q̃ uis fur nõ sit cõstituta est actio que appellatur oblati. ¶ Est aut phibiti furti actõ. adústus eũ qui furtũ querẽ testibus p̃ntibus volentẽ phibuerit. ¶ Prete-

rea pena ostituitur edicto p̃toris. p actõnem furti nõ exhibiti. aduersus eũ qui furtiuã quesitã rem apud se et mutẽtam nõ exhibuit. Sz hee actões id ẽ occepti et oblati. et furti prohibiti. necnõ furti nõ exhibiti. ín desuetudínẽ abierũt. Cum enĩ requisitõ rei furtiue hodie ꝗm veterẽ obseruacõem nõ fit. merito ex dõntia etiã p̃fate actões abusu omni recesserũt. cũ mamfestũ sit q̃ omnes qui scientes rem furtiuã suscepínt. aut celauerínt. furti nec mamfesti obnoxij sũt. ¶ Pena mamfesti furti quadrupli ẽ. tã ex serui q̃ ex libei p̃sona. nec mamfesti dupli ẽ. ¶ Furtũ autẽ fit. nõ solũ cũ quis intercipiẽdi cã rẽ alienã amouet. ꝗ gnaliter cũ quis alienã rem ínuito dño otractat. Itaq̃ siue creditor pignore. siue is apud quẽ res deposita ẽ ea reutatur. siue is qui rem utendã accepit. ín aliũ usũ eã transferat. q̃ cuius gra ei data ẽ. furtus omittit. veluti si quis argẽtum utendũ accepit. quasi amicos ad cenã inuitaturus. et id pegre secũ tuleit. aut si quis equũ gestandi cã comodatũ sibi longius aliquo duxerit. qd̃ veteres scripserũt de eo qui ín aciem equũ p̃duxisset. ¶ Placuit tn̄ eos qui rebus comodatis aliter utẽtur q̃ utẽda accepit ita furtũ omittere. si se ínteligãt id ínuito dño facere. eũq̃ si ínteleisset non p̃missurum. ac si

a Ymmo ab alio. p ꝗ vitetur infringi regula p libera p̃sona ínchil acquiri. vt. C. p q̃s p̃so. no. ac. l. i. qd̃ falsũ est q̃ magis de delicto suo ꝓprio q̃ alterius facto hoc euenit. vt. ff. de vsur. si quis solue om. C. fi. et. ff. q vi aut clam. l. phibere. et sunt hee vera. nisi ín caũ. s. cũ se occultauit ille cui fiebat. nam licet fur visus fuerit. tn̄ est fur nõ mamfestus. ut. ff. de furt. l. si quis ín seruitutẽ. C. decerni. ac.

b Deponere. intm̃ ꝗm. h. ut si vltra mõtes p̃ferre destinasset tn̄ si ap̃hendatur. eit fur mamfestus. ac.

c Nec mamfestus. s. q̃ cõtrariorũ eadẽ est disciplina. ut. s. de hys qui sui vel alieni iuris sũt. C. i. et facit ad hũc. C. ff. e. l. ij et iij. et iiij. et v. et vi. et vij. et. ix. accur.

d Secũd veterem. ymmo fit ut. ff. de seruis fug. l. i. C. hee aũt. ꝗ illud ẽ speãle ín p̃sona.

d Ex dõntia. hui hee non est semper tona ꝗsequẽtia. ut sblata solemitate ideo id tollatur. quia cũ solẽnitate fiat. ut. s. de. ob. obli. C. sed h. et. C. de formul. et ímpera. sb. l. i. et. ij.

e Pena mamfesti. que est de iure p̃toris. ut. j. de ꝓpe. et tempa. act. C. i. Accur.

f. Ex hui. hoc tamẽ casu seruus ꝓ noxa dari potest. ut. j. de noxal. act. ín prin. ac.

g Mamfesti. sez que ostendit ex lege. xij. ta. ut. j. de noxal. C. sunt autem. Sed quare minor pena iuris lege. xij. tabulaꝝ ímpomtur q̃ p̃toriem. ꝗn̄. q̃ maius delictũ est. ut. j. ti. ꝓx. ín prin. Preterea tẽpore legis. xij. ta. paupiores erãt hoies. vnde mmores pene ímponebantur. ut. j. de minor. C. pena. ac.

h Dupli. nisi ín caũ ut. C. de huis. fugitis. l. mancipia. ac.

i. Furtũ inuito dño. et q̃nq̃ volente. ut. j. e. C. vnde illud. ac.

ꝗ Itaq̃ gestandi id est ducendi. accur.

i. Perduxisset. idẽ est et si alij comodauit. species enim furti est de alieno largiri. ut. ff. e. si pigte. C. i. ac.

m Placuit. intelligãt. et est rõ. q̃ voluntas distinguit maleficia. ut. ff. e. q̃ ínuric. ín fi. i. ꝗn̄. et facit. C. ad. l. cor. de sic. l. i. et. ff. si cer. pe. l. q te. ac.

n Permissurũ. quid si hoc credidit. s. dnm̃ p̃missurũ. ꝗ stulte credebat. ꝗn̄. furti non tenetur. cũ nõ fiat. s. furtum absq̃ affectũ. ut ꝗ subicit. et. s. de vsucap. C. sed si is. ꝗ actõne ex eo otractu. ut comodati vel simili tene tenetur. ut. ff. e. q. si re tibi comodata. Sz sed si stulte opinor te permissurũ rem tuã accipere. ut. ff. de furt. l. q vas. C. vetare.

o furandi. nisi in duobus casibus. ut dixi. s. e. ¶. i. Accur.
p furtū. ut furti actō nascat. furtū tn fit ꝓm quosdā. ꝗ certe mmo nec furtū fit. ut. ff. e. l. inter omes. ¶. penul.
q dño. i. memo. ac.
r Sn ptulerit. i. domino ꝗ renūciauerit. ut. C. de furt. l. si quis psuaserit. accur.
s Ad eū. scz ticiū.
t Decisiōes. ut. C. de ꝗ. cor. l. si qs psuaserit.
u Actōem. speciale est qō hic dr. alias nō fit furtū volenti. ut. s. ꝓx. ¶. et. ff. de vonac. mt vi. et vxor. l. de eo. in fi. q est cōtra. Sz vidtur q nec hoc casu debeat esse speciale. ut. C. de ꝗ. fugi. l. quicūq. ¶. fi. ꝗ ibi incipit malicia a dño. hic autez ab ipso corrūpente.
x Licet. id ē quis. Regule. quas regulas hemus. ff. de ꝗ. corrup. l. i. in pn. et p totum ti. ac.
y Perniciem. id est destructōnem.
z Impunitate. sic q. t. i. ¶. ꝗ nedū tlia.
a Quibusdā. Item et vmus pena fit metus multoꝝ. ut. C. ad. l. iul. repe. l. i. Et nō. ꝗ. ¶. punit affem. et si nō sequatur effectus. sic. C. de ep. et cl. l. si quis nō dicā. et. C. de hjs qui ad ec. ofu. l. pnū. Ar. otra. ff. de pens. l. cogitacōis. Sz certe ꝗ cogitacō iam deuenerat ad aliquē actū vn nō eāt nuda. ut. C. ad. l. iul. de sicca. l. quisquis. ac.
b Interdū furtū. nō rōne dnn. ꝗ maleficij. et ideo ex hoc maleficio non similiter ꝗ criminaliter agitur. nā cum sit liberū corpus non recipit estimacōnē. ut q. de obli. que ex ꝗ delic. ¶. ob hoiez criminaliter autē ex ordinē agetur. ut. ff. e. l. fi. et de pua. delic. l. fi. Mater vero nō agit. Sz ꝛ pr nō agit o dicōne furtiua. cum ipa ad possessionē vel ꝓpietatē operat. q̄ neutrū in filio hemus. ut. ff. e. l. eū qui. ¶. fi filius. et. l. mr. in pn. et. l. liberoꝝ. et. ff. de acquir. pos. l. cū heredes. ¶. fi. et. ff. de rei vin. l. i. ¶. p hanc.

pmissurū credat ex crimē videri. optia sane distinctōne. q furtū sine affectu furādi nō omittitur. sed si credat aliquis multo domino rē comodatā sibi cōtractaē. dño aūt volente id fiat. dicitur furtū nō fiei. ¶ Vnde illud q̄stū est. cū ticius suū meni sollicitauerit. ut quasdā res domino surripiat. et ad eū pferat. et suus id ad memum ptulerit. Memus aūt dū vult ipm ticiū in ipso delicto oplxendere. pmisit suo quasdā res ad eū pferre. utrū furti aut sui corrupti iudicio teneat ticius. an neutro. et cū nob sup hac dubitacōe suggestū est. et antiquorū prudēciū sup hoc altricacōes pspexim. quibusdā neqz furti neqz sui corrupti actōnem prestāt. quibusdā furti tm. mō. nos hmoi calliditati obuiā eūtes. p nostrā decisionē sanctimus. nō solum furti actōz. ꝗ etiā sui corrupti otra eū dari. licet enim idem suus deterior a sollicitatoē mime factus ē. et ideo nō cōcurrāt regule q̄ sui corrupti actionem introducerent. tn oliliū corruptoris ad pniciē pbitatis sui introductū est. ut sit ei penalis actio impositā. tāq̄ si re ipa fuisz suus corruptus. et ne ex hmoi

impunitate et in aliū suum qui facile posset corrūpitale facinus a quibusdam ꝓpetretur. ¶ Interdū etiā liberorū hoim furtū fit. velut si quis liberorū nrōꝝ qui in ptate nra sūt subreptus fuerit. ¶ Aliqn etiā sue rei furtū quisqz omittit. velut si debitor rem quam creditori pignoris cā dederit subtraxeit. ¶ Interdū furti tenetur. qui et ipe furtū non fecit. qualis est is cuius ope et cōsilio factū est. in quo numero est qui tibi nūmos excussit. ut alius eos rapet. a tibi obstiterit vt alius rē tuā excipet. vel oues vel boues tuos fugauerit. ut alius eas exciperet. et hoc veteres scripserūt de eo. qui pāno rubro fugaut armentum. Sz si q̄d eoꝝ p lasciuia. et non data opa ut furtū admitteretur fem est. in fem actō dari debz. Et vbi ope meni ticius fecit furtū. ambo furti tenētur. ¶ Ope et oslio eius qz furtū admitti vidt qui scalas fenestris suppoit forte. aut ipas fenestras vel ostiū effregit. ut alius furtū facēt. quue ferramēta ad effringendō a scalas ut fenestris supponeretur. omodaueit. sciēs cuius rei gra omodaueit. Certe qui nullā opem ad furtū faciendū adhibueit.

c Aliqn subtraxeit. Sz hec res nō efficitur furtiua. ut. ff. de vsuc. sequitur. ¶. fi rem. et. ff. p emp. si rem. vn die q̄ qnz est res furtiua ꝛ fit furtū. et nascitur actō furti. ut fere in toto hoc ti. et. ff. e. et. C. e. intēdū nullū eoꝝ est. ut si re mea vtar. interdū furtum fit tres furtia. ꝗ actō furti nō nascitur ut q. e. ¶. hoj qui interduz furtū fit ꝛ actō nascat. ꝗ non fit res furtiua. ut hic dicat.
d Interdū tenetur. et nō manifesti. lz etiā deꝓhendatur. ut. ff. e. l. is qui. accur.
e Alius. fa. ad ꝗ. ff. ad. l. acquil. si seruus seruum. ¶. fi quis de manumissis. et. ff. e. l. in furti. ¶. penul. et. l. qui seruo. ac.
f. Sz si quid p lascuiā. id est stulticiā.
g In fem. id ē vtilis acquil. si corpora lesa sint. alioqui subsidiaria. ut q. ad. l. acquil. ¶. fi. et. ¶. penul.
h Ar vbi. aduersat pximo dcō vbi dixit dari in fem.
.i. Ope suppoit. nō hic dari consiliū solo facto. alias dr oslium hois interio vel ꝓpositū. ut. ff. e. si quis fur. ¶. i. Item dr oslium qō alij datur bonum vel malū. ut. ff. e. in furti. ¶. pnl. in fi. Item oslium dr qō capit a multis. ut. C. de l. et osti. l. humanū. accur.
k Certe. cum alias erat facturus furtum. etiam sine oslio hoim alias tenetur vterqz. ff. de furt. qui suo. et de. ꝗ. sig. l. sepe. aliud vidt in actōne serui corrupti. ubi tenetur etiam si alias erat facturus. nec enī oportet laudādo augei maliciaz. ut q. ad. l. acquil. ¶. ceterū. et q. de ac. ¶. in quadruplū. et. ff. de suo cor. l. i. ¶. psuadē. Sz q̄ est rō. Re. q̄ hic agitur ex delicto secuto post psuasionez. nō aūt ex ipa psuasione. et ideo distinguitur. erat alias futurus vel nō. ꝗ alijs casibz ex ipa psuasiōe agit. quicqd poste a seqtur ut. s. e. ¶. Vnde illud. dummodo non ex interuallo nimio sequatur. ut. ff. de ser. cor.

·l.m hoc.et·l.neracius·Ite econtra ¶.de mut.C.nō solū.Sz ibi non erat alias facturus et fecit.Accursius florentinus.

a Ho ij qui nec ob id.qō verum est nisi lis fuerit estimata.vel dns vendiderit furi. ut.ff.e.l.quis.

b Nō nascatur.nisi sit filius hns castrense peculiū vel qi castrē se.ubi filius tenetur pri.et pr filio. Idē et de vxore qō hic de filio dr.ut.ff.e.si quis vxori.in pn.ac.

ſz tm consiliū dederit.atqz hortatus ē ad furtū faciēdū.nō tenetur furti. Ho ij qui in parentū vel dnorū ptate sūt.si rem eis furripiat.furtū quidē faciūt.ſz et res in furtuā cām cadit. nec ob id ab vllo vsucapi pt ātequam in ptātez dni reūtatur.ſz furti actō non nascatur.qz nec ex alia causa ulla pt inter eos actio nasci. Si vero ope et cōsilio alterius furtū fcm fuerit.qz vtiqz furtū cōmittit. ouementer ille furti tenet. qz verū est opem filio ei furtū fcm esse. Furti aūt actō ei opetit cuius intēlt rē saluā esse lz dns non sit. Itaqz nec dno aliter cōpetit q̄ si eius interlit rē nō perire.vñ ostat creditorē de pignore surrepto furti actōne agē posse.etiam si idoneū debitorē habeat.qz expedit ei pignori potius incumbē.q̄ in psonā agē. adeo quidē ut q̄tus ipse debitor eā rē surripuerit. nlominus creditori opetit actō furti. Ite si fullo poliēda curandaue.aut sarcinator sarciendaue vestimēta mercede certa constituta acceperit.eaqz furto amiserit.ipse furti habet actōem.nō dns.qz dni nil intēlt eā rē non pire.cū iudicio locati a fullone a sarcinatore rem suā pseq pt.

c Furti aūt cuius intēlt.etiā modice.ut ¶.ti.i.C.fi.et.ff.vi.bo.rap.l.ij.C.et gnaliter. Ite opter q̄ interlit ex iusta cā et pbabili cā.nam si est male fi. pos.vel huius rei fur. furti nō ager.ut.ff.e. .l.itaqz.circa prin.et .l.eū qui emit.C.hij aūt.ſz si bonū iudicium habuit.ut qz sibi cōmodaui vel locaui.hz actōnem furti.et hic ē casus i quo fur furti agē potest.ut.ff.e. qui vas.C.si g tibi. Accur.florētinus.

Sz a bōne fidei emptori subrepta re quā emerit. q̄tus dns nō sit.omimodo opetit actō furti quemadmodū creditori. Ful-

d Cōpetit.contra debitorem qui subripuit.Accursius.

e. Ite si fullo sarcinator. Qui sūt die ut.s.man.C.fi.ac.

f. Sed z bone.facit.ff.e.l.ita soluere.accursius.

lomi vero z sarcinatori nō aliter furti actōem opetē placuit.q̄ si soluēdo fuerint.hoc ē si dno rei estimationē soluē possint. Nam si soluēdo nō sūt.tūc qz ab eis suū dns osequi nō possit.ipi dno furti opetit actō. qz hoc casu ipius interest rem saluā ei esse. Idē est et si in pte soluēdo fuerit fullo aut sarcinator. Que de fullone et sarcinatore diximus eadē et ad eū cui comodata ē res trāsferēda veteres estimabāt. Nā ut ille fullo mercedē accipiēdo custodiā pstat.ita is qz qui comodatū vtēdi cā accepit.silr necē hz custodiā pstaē.ſz nra prudētia ee hoc in nris decisiōibz emēdauit.ut in volūtate dni sit.siue comodati actōem adūsus eū qui rē comodatā accepit mouere desiderat.siue furti adūsus eū q̄ rē surripuit.et alterutra earū elcā.dnm nō posse ex pna ad alterā veire actōz. ſz siquidē furē elegerit.illū qui rē vtendā accepit permitus liberari. Si aūt comodator veiat adūsus eū qui rē vtendā accepit.ipi quidē nullo mō opetē posse aduersus furē furti actionē. Eū autē q̄ p re comodata ouemē.posse aduersus furē furti hrē actōz. ita tn si dns scies rem esse subreptaz.adūsus eū cui res comodata fuerit pueit. Si aūt nesciens z dubitans rē nō esse subreptā apud eā comodati actōez

g Possit.immo vlr detur q̄ sp dns debeat furem ouenire.ut.ff. loc.et.c.due.l.cum m plures.C.vestimēta. Sz ibi de actōne in rē. vel c.dicē.furtiua dicē. H aūt de actōe furti.

h Idē in ptem.ut furti actō opetat dno et fa.ad hūc.C.ff.de condicē.sine cā.C.si fullo.accur.

i. Sz nra i decisiōibz. ut.C.de furt.et h.cor. .l.fi.C.tales itaqz.

k Ad alterz.vñ actio furti hoc casu nō est ambulatoria.

l Spi.s.comodatori.

m Habere actōnem. et pena exactam dno restituere nō cogitur. qz ubi periculū ibi z comodū.ut.C.de furt.l. fi.C.si cum.accur.

n Peruenit.agēdo cū actōne comodati.Accursius.

n Ab eo. s. omodatario. o Suppositū. scz futem.
p Ei qui. s. omodatario. dico q eligēdo vnā repellitur ab
q Cū manifestissimū. vn altera li scies a principio fuit.
r. Sz is volo. s. q̄bz
mo. re otra. ob. C. p̄. et
. C. depositi. l. i. et. l. p.
et. l. fi. et idē qd̄ hz ha-
bemus. ff. e. eū qui. C.
is autē. ac.
s In suma. i. ut breuit
huc ti. expediamus.
t Proximus. a de-
cimo ānor dimidio
scz ut. s. dixi de muta-
ti. C. furiosus. et fa.
ad huc. C. ff. e. l. impu-
berē. et. ff. ad sill. l. ex-
cipiūtur. et. ff. de reg.
iur. l. pupillus. ac.
u furti vendicādo.
id est dñū petēdo si
x Cōdicēdo. extet.
id ēm psonā agēdo
odicōne furtiua si cō-
supti sūt. et facit ad
huc. C. ff. de odi furt.
. l. si p fure. C. furti. et
. l. in condict. et j. de
act. C. sic itaqz. et. C. de
furt. l. ancille.
y De vi bonor rap-
tor. viso de furto. se
quitur de rapia. et cō-
sequēter ut potes vi-
dere. s. t. i. m pn.

Si alienas. lar-
ge accipe. ut eē
si sint ōnes. idē
sit quo ad socij ptez.
ut. ff. de furt. l. si soci?.
z Furti. s. nō manifes-
ti. etiā si deprehendat
fm. p. qd̄ falsū est. im-
mo si deprehendat ma-
nifestus ē. et in q̄druplū pt ouemri. ut. ff.
de furt. si vendidero.
. C. cū raptor. al. si non
deprehendatur. nō ma-
nifesti teneat. q̄ actōe
si fuerit actū tollitur
vi bonor raptor. nisi
in id qd̄ excedit. ut. ff.
. e. l. i. Itē in casu nec
manifesti nec nō ma-
nifesti teneat. ut si q̄s
ex domo in q̄ nemo e-
rat rapuerit. hz tm̄ hac
actōe vi bo. rap. tene-
tur fm. p. ut. ff. de fur.
. l. si quis de domo. hz hz
est falsum. qr ibi erat
actū furti nō manifes-
ti. et idō amplius cess-
at hec actō. et idō da-
tur hz actō vi. bo. rap.

instituit. Postea aūt re cō
perta voluit remittē quod
omodati actōez. ad furti
aūt actōez puenire tunc
quidē licētia ei oceditur.
et aduersus furē vīre. ob-
staculo nullo opponendo.
qm̄ incertus ostitutus mo-
uit adūsus eū qui rē vten-
dā accepit omodati actō-
nē. nisi dño ab eo satisfcm
est. tūc etenī omino furē a
dño quidē furti actōne li-
berari. suppositū aūt esse ei
q̄ p re sibi omodata dño
satisfec. cū manifestissimū
est etiā si ab inicio domin?
actōez instituit omodati
ignarus rē esse subreptā.
Postea aūt hoc ei ogmito
aduersus furē transierit.
omino liberari eū qui rem
omodatā accepit. Quēcū
qz cāe exitū dñs aduersus
furē habuit. eadē diffinitio-
one obtinēte. siue in pte si-
ue in solidū soluēdo sit is
qui rē omodatā accepit.
hz is apd quē res deposita
est custodiā nō pstat. sed
tm̄ i eo obnoxius ē si q̄d
ipe dolo malo fecerit. qua
de cā si res ei surrepta fu-
erit. qr restituēde eius rei
noie. depositi nō teneat. nec
ob id eius intēst rē saluā
esse. furti agē non pt. sed
furti actō dño operit. In
suma sciendū est quesitū
ēe. an impubes rē alienā
amouēdo furtū faciat. et
placuit. qr furtuz ex affcū
ostitit itaqz demū obliga-
ri eo crimīe impuberē si p-
ximus pubertati sit. et ob
id intelligat se delinquē.

quia excedit. et in id qd̄ excēdit. ut. dcā. l. ff. e. l. i. et. ff. de act.
et obli. l. qui huū. C. fi. a Diximus. ut. s. ti. i. m fi.
b Raptor oprehendatur. Sz quō pt raptor nō deprehendi. cū di-
catur eripe. qi dīret de
manū auferre ut. ff. ne
quis eiuz qui in ius. l.
. iiij. C. i. hz. distingue
aim auferētis. ut si e-
rat animus ei palā et
p vim auferēdi. hz ibi
nemmē inuenīat. tm̄ ē
raptor. hz fur qui habz
aim ut faciat clam. hz
interdū deprehendatur.
ex qua deprehensiōe ef-
ficiatur manifestus.
vt ar. s. t. i. C. furtuz
aūt a furno. ac.
c Qui vi rapit. q. d.
nullus. ut hz. ff. qd̄ me-
cā. l. si cū excep. C. q̄ vi.
Annū. s. vtile. ut
. C. e. l. fi. et. l. res. et. C.
de noxal. l. pnl. ac.
e Quadrupli. nisi
in casu quo agitur ad
duplū tātū. ut. C. de
pagans. l. pagans.
et. l. xpianus. que est
huic otra. Sz illud spe-
ciale est. accur.
f. Vtilis. i. efficax et
dircā. vel dic q dircā
operit qn̄ plēs res ra-
pte fūt. hz vtilis quādo
vnū tm̄ bonū raptuz
ē. i. vna res rapta est.
et fa. ad hz q plis oio
scz raptor trahat ad
singulare. ut. ff. de od.
et demō. l. falsa. C. ult.
et. ff. de neg. g. l. iij. C.
negocij. et. ff. de hre-
pet. l. regl'arit. et. l. hz.
g Extra penā repe-
te nō manifesti.
h Ridiculū. bn̄ dixi
siue nō. ridiculū enim
erat. tē. accur.
i Qui clā. nā raptor
tenetur in q̄dupluz.
hz fur nō manifestus
in duplū tm̄ vl triplū
cū re. hz qui palā fura-
tur certū ē in plus te-
neri q̄z raptor ē. cū in
quādruplū cū re teneat.
k Quia tn̄. istud qr
videtur supfluū. Vel
pone qr p hz. Alij ita
tn̄. et tūc est planor.
l. Absolui dz. s. ab
actōe vi bo. rap. iudi-
cis sniā ut quidā dicē.
vel ipo iur. hz az. ut. ff.
de public. et nec omis.

Furti actō. siue dupli si-
ue quadrupli. tm̄ ad pene
psecucōnez ptz. Nā ipius
rei psecucōez extrinsecus
hz dñs. quā aut vendicādo
aut odicēdo pt auferre. hz
rei vēdicacō adūsus quidē
possessorē est. siue fur ipse
possidet siue alius quilibet.
Condicō aūt adūsus furē
ipm̄ heredēue eius. licz nō
possideat. competit.

De vi bonor raptor

Qui res alienas ra-
pit. tenetur quidē
etiaz furti. Quis
enī magis alienā rē inuito
dño contractat. q̄ qui vi
rapit. Idcoqz recte dcm̄ ē
eū improbū furē esse. hz tn̄
ꝓpriā actōem eius delicti
noie ptor introduxit. que
appellatur vi bonor rapto-
rū. et est intra annū q̄drū-
pli. post ānū simpli. q actō
vtilis ē. etiā si quis vnā rē
hz minimā rapuerit. Qua-
druplū aūt nō totū pena ē.
hz ex penā rei psecutio est.
sicut in actōe furti manife-
sti diximus. hz in q̄druplo
inest rei psecutio. ut pena
tripli sit. siue oprehendatur
raptor in ipo delicto. siue
nō. Ridiculū enī est leuio-
ris odicōnis esse eū qui vi
rapit. q̄ qui clā rē alienā
amouet. Quia tn̄ ita cō-
petit hec actō si dolo malo
quis rapuerit. Nā qui ali-
quo errore inductus suā
rem ēe existimet. et impru-
dens iuris eo aio rapuerit.
q̄i dño liceat etiā p vim rē
suā auferre a possessoribz
absolui dz. cui scz ouemēs

.l. omissa. a Sz nedũ. p tñ sm quosdã. vel pone ꝓprie.
b Inuenietur. sic. s. t. i. C. vnde illud.
e Constõnibz. ut. C. vñ vi. si quis in tantã. et in alijs sequẽtibus. usq; in fi. t. hi hic ꝓsequitur tm tenorẽ illius. si quis in tantã. et in alijs sequentibz usq; in fi. t. sup qua materia longũ esset dicere. cũ et. xxj. qõ est ibi notẽtur sup pdcã
d Soli ꝓpe. lege. qnq; tñ improp̃e. ut. C. de act. empt. l. ij. hi rei mobilis dr occupaciõ. lz qnq; etiã immobilia dicãtur occupari. ut. C. de rei ven. l. vomum.
e Sane actõne. sez vi bo. rapt. Ac.
f In boms. i. i dñio. vt. ff. de acquirẽ. re. do. l. rem in bo. et. l. statuas. et. ff. de. ꝟ. sig. l. bonoꝝ appellaciõ. uel si etiã bona fide possidẽtur. idem est.
g Si ex boms. nisi aliqd ims hẽat. ut statum p exẽpla ꝓbat.
h Deposita. i. ꝓmissa custodia a depositario. vt. s. t. i. C. pnlt. vel etiã omisit culpaz vt sequitur. vel etiã si pciũ accepit depositõms. nõ tñ quasi mercedem. tenetur eidez. vt. ff. e. l. ij. C. dicet aliquis. alioquĩ esset locaciõ. ut. s. mã. C. fi.
i Hãc actõez. fac. ff. vi bo. rap. l. ij. C. et generaliter.
k Dominiuz. i. dñi estimaciõem. ut. ff. qꝰ metus cã. l. si muliex. C. qꝰ possessionẽ. et. ff. vti. pos. l. pnlt.
De lege acquil. post maleficiũ rapine sequitur de dãpno qd p. l. acquil. punitur.
Ampni iniurie actõ. i. actõ acquil. q̃ ꝓpeit p dãpno dato. id ẽ destructõne alicuius rei facta. nã hic dr damnũ dminuciõ pri monij. ut. ff. de damnũ infec. l. iij. si autẽ rem alterius furripes. lez videaris damnũ inferre. tñ nõ infers tle

est nec furti teneri eũ qui eoõ hoc aio rapuit. Sz nedũ talia excogitẽtur. inuenietur via p quã raptores impune suã exerceãt auariciã. melius diuali bo ostõmbo p hac pte pspectũ est. ut nemĩ liceat vi rape vel rem mobilẽ vel se mouentẽ. lz suã eandẽ rẽ existimet. hi si quis contra statuta principũ fecerit. rei quidẽ sue dñio cadere. sin aũt aliena res sit. post restõnem eius etiã estmaciõnẽ eiusdez rei pstare. qd nõ solũ in mobilibo rebus q̃ rapi pnt cõstõnes obtinere censuerũt. hi etiã in inuasiombo q̃ circa res soli fiunt. ut ex hac cã ab omni rapina hoies se abstineãt. Sane in hac actõne nõ vtiq; exspectatur rẽ in boms actoris ẽe. Nã sive in bõms sit sive nõ. si tñ ex boms sit locũ hec actõ habebit. Suare sive locata. sive comodata. sive eẽ pignorata. sive deposita sit apud ticiũ res. sic ut interfit eius eã rem per vim nõ auferri. veluti si in deposita re culpaz qꝰ ꝓmisit. sive bona fide possideat. sive vsũfructũ quis habeat in ea. vel quid aliud iuris. ut interfit eius nõ rapi. dd ẽ ei opeté hãc actõez. nõ ut dñiũ accipiat. hi illud solũ qd ex boms eius qui rapi nã passus est id ẽ qd ex sba eius ablatũ ẽe ꝓponatur. Et gnaliter dd est. ex qbz caus furti actõ opeit in re cãfcã. ex eisdẽ caus

quod p hũc. t. tenearis. hi act furti. ut. ff. e. l. si suus seruũ. C. si olimam. et. C. idem in silua. m Primo capite. habebat. eni hec tria capita sive capitula. et de ꝓmo ca. dr hic. scdz aũt nõ est in vsu. de tercõ dr j. e. C. caput. sm. ap. C. capite. et. ff. e. l. ij.
n Iniuria. i. nõ iure. vt. j. e. q̃ iniurie.
o Occiderit. nõ occiderit. nã si alio mõdo leht. ex tercõ capite agiet. ut. j. e. C. capite.
p In eo anno. tercõ. no. scz preterito.
q Plurimi. habita estimaciõne non affectõne sm glos. hi dñi estimaciõe. ut. ff. e. si seruũ meum.
r Domio. ut. ff. e. l. Iteẽ mela. C. legis. ul qi dño. ut fructuarius. uel alij. q̃ hz ius m re. ut. ff. e. Iteẽ mela. C. si. et. l. se.
s Qꝰ aũt pascũtur. fac. ff. vel in. l. legatus seruis. C. pecoribz.
t Iniuria. fac. ff. e. hi et si q̃cũq; C. iniuria.
u Latronẽ. s. durum. ut tñ clam in se defendat. hi furem cẽ si se non defendat. ut hi sbicit. et. ff. e. l. iij.
x Alioquĩ. si culpa meruerit.
y Non minus. id ẽ nõ plus ex dolo q̃ ex culpa. cũ cẽ leuissima culpa in hac actõem venit. ut. ff. e. l. si in lege. vel ꝓpe lege. et ouerte lẽam. non minus. id. i. nõ minus ex culpa q̃ ex dolo. sic et alias. ff. de pact. l. iniẽ. gen. C. pactoꝝ. et. ff. de sctis nupt. l. cũ aptissime. et. ff. de pig. pauluf. C. dam. et est figura ꝓbationis. Io.
Distinguitur. vtrũ commiserit dolo vel culpa vel non.
a Nulla culpa. nisi data opa fcm est. ut. ff. e. l. si obstitrix. in fi. et. l. nam.
b Reus. qꝰ hi nõ ẽ ei reputatũ. ar. i aut. vt hij q̃ ob. p. h. res. mi. C. sm vero tacuit. et. ff. e. l. idẽ imo. in fi.
c Iteẽ putator. id ẽ

omnes hre hãc actõnem.
De lege aquilia.
Damni iniurie actio constituitur p legem acquiliã. cuius ꝓmo capite cautũ est. ut si quis alienũ boiem alienãue q̃drupedẽ q̃ pecudũ numero ẽ occiderit. quãti ea res in eo anno plurimi fuerit. tm dñio dare dãnetur. Qd aũt nõ pcise de quadrupede hi de ea tm q̃ pecudũ numero ẽ cauetur. eo ptz ut neq; de feris bestijs. neq; de cambo cautũ esse intelligamus. hi de hijs tm q̃ gregatim ꝓpe pasci dñr. quales sunt equi. muli. asini. oues. boues. capre. De suibo qꝰ idẽ placuit. nã et sues pecudũ appellaciõne cõtinẽtur. qꝰ et hij gregatim pascũtur. sic denq; et homerus modiscta ait. sic diuus elius marcianus in suis cõstõmbo refert grecũ. Iniuria aũt occidere intelligitur. qui nullo iure occidit. Itaq; qui latronẽ insidiatorẽ occidit non tenetur. utiq; si aliter pricl'm effugere non pt. Ac nec is quidẽ hac lege tenet. qui casu occidit. si mõ culpa eius nulla inuenietur. Nã alioquĩ nõ minus ex dolo q̃ ex culpa quisque hac lege tenet. Itaq; si quis dũ iaculis ludit vl exercitatur. trãseuntẽ seruũ tuũ traiecerit. distinguitur. Nam si id a milite qui in campo eo vbi solitus ẽ exercitari admissuz ẽ. nulla culpa eius intelligitur.

de dãno dato

regit. dolus nulla ꝓ culpa. nihil de dolo

qui putat vites in arboribus positas ut in quibusdã terris sunt. vel etiã ipas arbores. nam ⁊ arbores putantur. Accur.

d Proclamauit. nisi forte dolo. ut. ff. e. l. si putator.

e Impicia. fa. ff. de reg. iur. l. impicia. et. ff. loc. l. si quis fundũ. ¶. celsus. et. ¶. si quis fundũ vel domũ. et. ¶. celsus. et. ¶. sequitur. et. ff. de suspec. tu. l. tutor q̃. ¶. si. ac.

f Infirmitatẽ. non eni debẹ infirmitatem suã in alterius lesionem ouertẽ. ut. ff. e. id iur.

h Deberetur. puta m reda vel vehiculo vl etiã ipo equo.

h Quãti eo anno. naturaliter hec verba ponũtur. et habes ea. s. in prm. accur.

i Cõstat in hereditẽ. nisi ex dãno locuplet̃ior factus ẽ. ut. ff. e. in. de neraeius. ¶. hanc. q̃ dupla lucra ab heredibẹ fiũt extorquenda. ut. ff. de calũ. l. iij. vel si lis fuerit detestata cũ defuncto. ut. C. ut hẽs defuncti in q̃ntũ locũ. f. ce. l. i. ꝓn.

k Estimaret. opponitur de eo qui hodie plimo fuerit q̃ olim. et occisus est ab aliq. nam nõ videt in hoc casu esse penalis h actõ. q̃ videt transire debere in hoc casu ad hẽdes. h nõ sequit. lẹ eni reperiatur in hoc casu q̃ nõ sit penalis. tamen non est apta nata ut transire debeat. ut in hoc exemplo. aliquis nõ videt vel nõ videt actualiter. tam aptus est videre vel videre naturaliter. ut ar. ff. de aqua coet. et esti. l. i. ¶. quotidiana. ut. ff. de flu. l. i. ¶. Item interdũ. Accur.

Si alius tale q̃d amisit. culpe reus ẽ. ¶ Idẽ iuris est de milite si in alio loco q̃ qui ad exercitandũ militibẹ destinatus ẽ. id admisit. ¶ Itẽ si putator ex arbore deiecto ramo suũ tuum trãseuntẽ occiderit. si ꝓpe viã publicẹ aut vicinalẽ id fcm̃ est. neqẹ ꝓclamauit ut casus euitari possit. culpe reus ẽ. si ꝓclamauit. neqẹ ille curauit ꝓcauẽ extra culpã est putator.

¶ Eque ex culpã ee intelligitur si secorsuẹ a via forte vel i medio fundo cedebat. lẹ nõ ꝓclamauit. qm in eo loco michili exneo ius fuerat vsandi. ¶ Preterea. si medicus qui suuẹ tuũ secuit dereliquit curacõem. et ob id mortuus fuerit seruus. culpe reus eit. ¶ Impicia q̃ culpe ãnumerat̃. veluti si medicus ideo seruũ tuũ occideit. qm male eũ secuerit. ã ꝓpera ei medicamẽtũ dedeit. ¶ Impetu q̃ mularũ quas mulio ꝓpter impericiã retinẽ nõ potuit. si seruus tuus oppressus fuerit. culpe reus ẽ mulio. Sẹ si ꝓpter infirmitatẽ eas retinere nõ potuerit. cũ alius firmior eas retinere potuisset. eq̃ culpe tenet̃. ¶ Eadẽqẹ placuerũt de eo q̃ qui cũ equo vehereturꝰ impetũ eius aut ꝓpter infirmitatẽ. aut ꝓpter impiciã suã retinere nõ potuerit. ¶ Hoc aũt vbis legis quanti id in eo ãno plimiue fuerit. illa sma exp̃mitur. ut si quis hoiem tuũ qui hodie claudus. aut mancus. ã luscus erit. occideit. qui in eo anno integer aut pciosus fuerit. nõ tãti teneat̃ quãti hodie eit. ꝗ quãti eo anno plurimi fuerit. Qua racõne creditũ est penalẽ esse h? legis actõem. qm nõ solũ tanti quisqẹ obligat̃ quãtũ dãm dedeit. ꝗ aliqn̄ longi pluris. Idẽoqẹ ostat in hereden eã actõem nõ trãsire. q̃ trasitura fuisẹ si vltra damnũ nunq̃ lis estimaẽtur. ¶ Illud nõ ex vbis legis ꝗ ex interp̃tacõe placuit. nõ solũ pẽpti corpis estimacõem habendã ee fm ea q̃ ꝓdiximus. sed eo amplius quicq̃d ꝓterea pempto eo corpe damni nobis illatũ fuerit. veluti si suũ tuũ hereden ab aliquo institutũ. antea quis occiderit q̃ is iussu tuo hereditatẽ adierit. Nam hereditatis q̃ amisse rõem esse habẽdã ostat. ¶ Itẽ si ex pari mulaꝝ. vnã. vel ex quadrigis equoꝝ vnum quis occiderit. vel ex comedis vnus suus occisus fuerit. nõ solũ occisi fit estimacõ. ꝗ eo amplius id q̃ oputatur quanti dẽpciati fuit qui supfuit. ¶ Liberuẹ aũt est ei cuius suus occisus fuerit ex iudicio p̃uato legis acquilie. dãnũ pseq̃. et capitalis crimis eũ reu facẽ. ¶ Caput secundũ legis acquilie in vsu non ẽ. ¶ Capite tercio de omi cetero dãno cauet̃. ¶ Itaq̃ si quis suũ meũ vel eam quadrupedẽ que pecudũ

l. Illud. ea que diximus ꝓ totum hũc titulum. Accur.

m Nã hereditatis. in lege enim acquilia damnũ dsequimur et amisse dicamur q̃d aut dsequi potuimus. aut erogare coginm̃. ut. ff. e. l. pinde. et. l. si suũ occi. et. l. si suũ meũ. Itẽ vel ex comedis qui cantabãt de dmedia et vnus sme alto cãtare nesciebat.

n Qui supfuit. fac ar. dtra. ff. de ac. emp. si sterilis. ¶. cum per venditorem. et de pi. et. dmo. rei vendi. l. fi.

o Liberũ damnum. sed quãti fuerit in anno retro. ut. s. e. i pri.

p Capitalis crimis. s. legis cornel. de sic. ut. ff. e. l. inde neraeius. et. ¶. si dolo suus. et. ¶. sed et si. nam et ꝓ seruo occiso ea lege agitur ut pro libero. ut. ff. ad. l. cor. de sicca. l. i. ¶. i. donec cũ agitur vna non poterit agi reliqua. ut. ff. de public. iudic. l. iiij. et. ff. vi bo. rap. l. ij. ¶. i. si pacto vno ager reliquo. ut. C. qñ civil. actõ pui. cri. l. i. et. ff. vi bo. rap. l. ij. ¶. i.

q Capite damno. q̃d sed nõ dmetur in primo capite. ut. s. e. in primi. Accur.

a Rupti. quod vbum est legis tercij capitis. accur.
b Sufficé. ꝗ nó est nouũ ut spealiter quibusdaꝫ enumeratis
gnaliter subiciatur vbũ in quo singula ꝛplectãtur. ut. ff. e. si ꝗ
uus suũ. C. in qt lex.
c Illud autẽ culpa
etiã leuissima. ut. ff. e.
in. le. acquilia. l. leuis
sima. alias non. ut. s.
. e. iniuria.
d Ex hoc. s. tercio
qd est loco sedi.
e Dãno. i. dãno da
to in ceteris rebꝫ.
f. xxx. Sz q̃re mi?
spaciũ in tercio capite
q̃ in ꝓmo. Rñ. q̃ in
ꝓmo grauius deliqt.
et ideo grauius puni
tur. ut. ff. de of. p. l. di
uus. et melius fa. lex
ꝓcedens. ac.
g At nec vbũ adici
tur. id est non est posi
tũ in ꝗ tercio capite.
h Romanaꝫ. g est
plebiscitũ. qd verũ est
ut. ff. e. l. i. et. s. de iure
na. C. plebiscitũ. ac.
i. Prima pte. q̃ enim
in ꝓfacione diu in cõ
tractibꝫ repetita cre
dũtur. ut. ff. de. v. ob.
. l. ticia. C. idẽ. i. Rz. et
. l. q̃ sic. et. ff. de re. du.
. l. fi. et. C. fam. hẽ. l. q̃
tiens. et. ff. de ꝛd. mili.
. l. cũ suus. et. ff. de act.
emp. l. si venditor ho
minis. ut. ff. de ꝛtrahẽ.
empc. q̃ fundũ. et vel.
. iij. et. l. repetẽdis. et
de ꝛdi. et demõ. l. amia.
et. l. libertis. et. ff. vel.
. iij. latius. et. ff. de fun.
instruc. legꝫ. l. iij. et. l.
seye. C. gayo. et. ff. de
pact. do. cũ pr. sed ar
gumẽta ꝛtraria sunt
. ff. de an. legꝫ. l. seyo.
alias. ff. de adim. le. l.
seya. et. ff. de fideicõ. l.
fi. C. i. et. ff. d hre. instu.
. l. sabinus. sm Jo.
k Ceterũ placuit.
qz q̃ occasione dãm
dat dãnũ dedisse videꝫ
ut. ff. e. l. q̃ occidit. C.
in hac q̃ actone.
l. Actõ daꝫ. s. l. aq̃l.
et nlominus in fem.
ut. ff. e. l. si obstitrix.
. C. si quis homine.
m Sz si quis nõ dif
ficulẽ. immo facile. ut
. ff. e. l. q̃ actõe. in fi.
n Acquilia. i. direa

actone legis acquilie.
o In fem actõe. id ẽ
tur. ut. ff. e. si seruũ. et. C. fi. et videꝫ hec esse ꝓtonia. ut. ff. de p. v. l.
actionum. ac.
Que ne prodeundum dicũ ne sequendum vnitl. ge
ge exprimi ut lex ne q̃ et nec plimi

tentã fuisse q̃ ꝓma pte eo
vbo vsa ẽ. Ceterũ pla
cuit. ita demũ directaꝫ ex
hac lege actonem esse. si
quis ꝓcipue corpe suo da
mnũ dederit. ideoq̃ in eũ
qui alio mõ damnũ dedeit
vtiles actões dari solent.
veluti si q̃s hoiem alienũ
aut pecus ita incluseit ut
fame necaret. aut iumẽtuꝫ
ita vehemẽter egerit ut rũ
peret. aut pecus intm exa
gitauerit ut ꝓcipitaret. a
si quis alieno suo psuase
rit ut arborẽ ascendẽt. vel
in puteũ descenderet. et is
ascendẽdo vel descendẽdo.
aut mortuus a aliqua pte
lesus erit. utilis actõ in eũ
datur. Sz si quis alie
nũ suũ aut de põte aut de
ripa in flumẽ deiecerit. et
is suffocatus fuerit. eo q̃ ꝓ
iecit corpe suo. damnũ de
disse nõ difficulter intelli
gi pt. ideoq̃ ipa lege acq̃
lia teneꝫ. Sz si nõ corpe
damnũ fuerit datũ. neq̃
corpus lesũ fuerit. sed alio
mõ alicui damnũ ꝛtingit.
cũ non sufficit neq̃ dirca
neq̃ vtilis acquilia. Pla
cuit eũ qui obnoxius fue
rit in fem actone tenei. ve
luti si quis miscdia ducꝫ.
alienũ suũ ꝛpeditũ soluerit
ut fugeret. De iniurijs

Generalit iniuria
dr omne qd nõ iu
re fit. Spealiter
alias ꝛtumelia q̃ a ꝛtenẽ
do dcã ẽ. quã greci
appellant. alias culpa. qd
greci ad dem. sic in
lege acquilia dãnũ iniuria

subsidiaria q̃ in dãms datur. q̃ lege
acquilia nõ ꝓhendũtur. vel nõ tenẽ
actionum. ac.
p Si quis miscdia.
ꝗ si nõ ductus miseri
cordia datur furti. ut
. ff. de dolo. l. et elegans
ter. C. idẽ labeo.
q Cõpeditũ. est emi
dolo ꝓximũ. ut. ff. de
posi. l. si hoiez. i. Rñ.
r Sꝫ fugẽt. hic nõ.
q q̃nq̃ damnũ datur a
corpe i corpus. et tũc
locu hꝫ actõ legis ac
quilie dirca. q̃nꝫ a nõ
corpe in corpus. ut pꝫ
p multa exẽpla. s. ꝓx.
. C. q̃nq̃ ecõtrario de
corpe in nõ corpus. ut
si annulũ excussi ut i
aquã cadẽt. ut. ff. e. si
suus seruũ. C. si quis
de manũ. et in hijs du
obus casibꝫ hꝫ locuꝫ
vtilis actõ legis ac
quilie. et nlommus i
factum sm Jo. ut. ff.
. e. l. quẽadmoduꝫ. C.
mgratus. alias mum
cipales. cũ in vtroq̃
casu vtrũq̃ reperiam
dari sm Jo. ut. ff. vi.
bo. rap. l. ij. C. si publi
cam. Q̃nꝫ a nõ corpe
in nõ corpus. et tunc
subsidiaria in factuꝫ
ꝓtit. ut. ff. e. si seruũ.
. C. si. De qua actone
in factũ quot habet
naturas. dic ut dixi?
ut J. de intdic. C. si.

s. De iniurijs. post
alia priuata delicta.
et de iniurijs ponit qd
priuatũ est delictum
id est nõ publicũ. nec
emi cuilibꝫ ꝓsunt. ꝗ in
iuriato tm. ut J. e. C.
in suma. et. C. e. iniuri
arũ. nisi in casu fallit
p famosũ libellum. ut
. C. de famo. libel. Lita.

Generaliter. facit. ff. e. l. i. ⁊ omittit iudex qn̄ ꝺtra equitate pnūciat. iniustitia. iniquitatē ⁊ iniustitiā qn̄ ꝺtra strictū ius. iniquitatē ⁊ iniustitiā qn̄ cōtra vtrūq;

x Accepisse dicitur. scz ille contra quē est iudi- pnūciat.

y Iniuria. h̄ catū. ꝑsequitur. put hoc titulo accipitur.

z Conuiciū. q̄ ꝺuo- ciū. cū in vnū ꝓlesw- ees. ꝓferūtur. ut. ff. e. Item apud labeonem. ¶. conuiciū. ac.

a Quasi debitoris. cū nō esſ. ut h̄. et. ff. e. l. iniurie. ac.

b Qui intelligebat. ex affectū enī fit iniuria. ut. ff. e. l. iij. Sed q̄d si erat vere debitor. adhuc videt idē. cū nich̄ adeo durū est q̄ familiaritatē pompamq; ostēdi. Quid enī tam durū. tā inhumanuz. q̄ publicacōne pōpa- q; rex famil. et paupertatē detegi et vilitatē si est. ut. C. qn̄ ⁊ quibz debetur quarta ꝑs ex to. de. l. ij. ¶. i. Sz dico ꝺtra si iure eū puocaui. vel meū debitorem appellaui cū esſ. ut ar. ff. e. eū qui. in prin.

c Fiet. nisi nocens erat. nā pcā nocentium nota esse expedit. ut. ff. e. l. eū qui. in pn̄.

d Iniremfamilias. iniremfamilias dicit q̄ est note aūctatis ⁊ honeste vite in domo sua. ut. ff. de lib. exhi. l. iij. ¶. fi. et. ff. de his qui sūt sui vel ali. iure. l. nam ciuiū. ac.

e Pretextatū. ꝑtexta genus est vestis qua nobiliores ciues romani solebant vti. vñ si alius q̄ cui permissuz erat. deferebat in alicuius ꝑsone ēte ignominiā. iniuriam tenebatur illi quē insectabatur. Assectari est freqnter seq̄. sicplerūq;. Sz attētare est blando ſmōe pudiciciā alicuius impetere. ut. ff. e Item apud labeonē. ¶. aliud.

f Cuius. i. alicuius.

g Plurimis modis. qui notātur. ff. e. p totum. accur.

h Patitur. in ptate hz. si ille qui iuriā facit scit eos esse in ptate. ⁊ ignorat in cuius ptate. alioqui nō. sicut marito si mulierē viduā credat. ut. ff. e. l. eum qui nocentē. ¶. fi.

i Per vxorē vel sponsam. ut. ff. e. Item apud. ¶. sponsu q̄. ae-

datū accipitur. alias iniq̄tas et iniustitia. quā greci vocāt. Cū enī ꝓtor vel iudex nō iure ꝺtra quē pnūciat. iniuriā accepisse ꝺr. ¶ Iniuria aūt omittitur nō soluz cū q̄s pugno pulsatus. aut fustibz cesus. ul' etiā verberatus erit. ſ̄ ēē cui cōuiciū fcm̄ fuerit. siue cuius bona q̄ debitoris q̄ michil deberet possessa fuerint ab eo q̄ intelligebat michil euz sibi deberi. vel si quis ad infamiā alicuius libellū aut carmē. ā historiam scp̄serit. opposuerit. ediderit. dolo ue malo fecerit. q; quid eoz fiet. siue quis iniremfamilias ā ꝑtextatū ꝑtextatāue affectatus fuerit. siue cuius pudicicia attēptata ēē dicetur. et deniq; alijs plurimis modis admitti iniuriā manifestū est. ¶ Patitur autē quis iniuriā nō solū ꝑ semetipm. ſ̄ etiā ꝑ liberos suos quos in ptate hz. Item ꝑ vxorem suā. id enī magis ꝑualuit. Itaq; si filie alicuius que ticio nupta ē iniuriā feceis nō solū filie noie tecū iniuriaz agi ꝓt. ſ̄ etiā q̄z pris et mariti noie. ¶ Contra aūt si viro iniuria facta sit vxor iniuriaz agere nō ꝓt. Defendi enim vxores a viris. nō viros ab vxoribus equū est. Sz socer nur? noie cuius vir in ptate ē. iniuriaz agere ꝓt. ¶ Seruis aūt ipis quidē nulla iniuria fieri intelligitur. ſ̄ domino ꝑ eos fieri videt. non tn̄ eisdē modis quibz etiā ꝑ liberos et vxores. sed ita cū quid atrocius omissum fuit. et qd̄ aptē ad ꝺtumeliā dñi respicit. veluti si q̄s alienū suū atrociter verberauerit. et in hūc casū actō ꝓponitur. At si quis suo ꝺuiciū fecerit. vel pugno eū ꝑcusserit. nulla in eum actō dñō ꝺpetit. ¶ Sed si oñi seruo iniuria fcā sit. equū est nō ꝑ ea ptē q̄ dñs quisq; ē extimacōz iniurie fieri. ſ̄ ex dñoz ꝑsona q; ipsis fit iniuria. ¶ Qd̄ si vsusfructus in seruo ticij est. proprietas menij est. magis memo iniuria fieri intelligitur. Sz si libēo hōi qui tibi bona fide fuit iniuria facta sit. nlla tibi actō dabit. ſ̄ suo noie is expiri poterit. nisi in ꝺtumeliaz tuā pulsatus sit. tūc enī cōpetit ⁊ tibi iniuriaz actio. ¶ Idē ergo ē in suo alieno bona fide tibi deseruiēte. ut totiēs admittatur iniuriaz actō. quotiēs in tuā ꝺtumeliā iniuria ei fcā est.

k Itaq; ſ̄ etiā pris. lz in ptate pris eius nō esſ. ut. ff. e. l. i.

l. Cuius. scz femine. ria. quantū ad hoc ut agant. s. inspecto

m Seruis nulla iniuria. iure ciuili. ſ̄ sic inspecto iure naturali. ut ff. e. eū qui. ¶. i. et. ff. de his qui sunt sui vel ali. iure. l. iij. et. s. de his qui sūt sui vel ali. iure. ¶. fi. q̄ sūt ꝺtrarie.

n Per liberos. id ē filios. accur.

o Atrocius. q̄ equū

p Et qd̄ aptē. sit. repete. et cū idez ꝺmissū fuerit qd̄. tē. si aūt nō in dñi ꝺtumeliam. ſ̄ sui tm̄. tn̄ adhuc nō debet multa relinqui a ꝑtore. ut. ff. e. Item apud labeonem. ¶. si quis sic fecit.

q Dñi respicit. his duobz casibz dñō datur actō. ſ̄ ē. siue ad eius ꝺtumeliā fiat iniuria. siue suus atrociter verberetur. et tūc dominus agere ꝓpter iniuriā suo fcam. nō tn̄ sui nomine. quasi seruo ꝺperat actō. sed in ꝑmo casu suo noie ꝑ iniuria. s. sibi ꝺmissa.

r Hūc casū. nō solū in superiori casu qn̄ ad ꝺtumeliaz dñi facta est iniuria. ac.

s Dñs. immo ꝑ ptē dñi. ut. ff. e. l. ſ̄ nō ēē ꝺtra. So. nō ꝺtricicit. si recte intelligatur. nam quilibz agit nōe dimidie. ut si duo sūt vnus nobilis. alius ignobilis. si huius esſ totus nobilis agere in iniur. in. xx. nūc ḡ agere in. x. ignobilis autem agere in. x. si esset totus suus suus. nunc ḡ agit in quīq; et ita quilibz ꝑ parte sua. et racio dignitatis habet. vel ibi erāt pares ꝑ oma dñi.

t Sed ex dominoz. quasi diceret non ex serui ꝑsona.

u Magis. q̄ticio. contumeliā vsusfructus fcā sit. ut. ff. e. l.

x Memo. nisi ad iterē. ¶. si vsusfruc. et. ¶. iterē si liberū.

y Et tibi. nō solum ei. Accursius.

a In ꝺtumeliā. nec minus ipe iniuriaz agere. id eo in fructuario distingui oportet. ut. ff. e. Item. ¶. Item si liberum.

a Membrū. pūta manū vel pedē. ac. b Quidē ruptū. i. de
c Talio. i. filitudo supplicij. ut membrū p mēbro. trūcatū.
d Mag̃. h ē rō nō ad primū. ḡ ad illō qō erat pena taliōis.
d Existimaueit. p
sacrm taxacōe iudicis.
e Honoraria. fa. s.
de iur. na. gen. ¶. ꝓpo
f. Estiacō. nebāt.
ꝓposita actōe iniu
rārū ptoria. q anno cō
tinuo tollit. ut. C. e.
. l. ḡ si nō ꝛueij. msi in
casu vbi in utili dat.
ut. ff. q metus cā. l. si
cū excep. ¶. post ānū.
g Actoē. i. castal wo.
h Hoie. qui mode
stimus vel mediastim?
ꝛr. ut. ff. nau. cau. sta.
. l. i. ¶. ij.
i. Vel ꝓpedito. i. in
eo suo q̃ nullā affert
aliā vtilitatē. sed tm
ligatus stat. ac.
k Sz lex corne. ideo
sic dcā. qz cornelius
silla pfectus ꝓus eam
fecit. ut. ff. de accusa.
. l. hos accusat̃ in fi. l.
l. Introduxit. s. di
cta. l. cor. m qua actōs
ne ꝛdemptacō fit esti
macōne iniuriē in litē
ut. ff. e. in ꝛstōibz. Sz
nūqd hōis casibz qui
tres sūt ex. l. cor. est
ꝓpetua h̃ actō. dicūt
quidā ut. M. q̃ sic. cū
omis actō ex. l. descē
dēs sit ꝓpetua. ut q. de
ꝓpetu. et tē. act. in pn.
ḡ io. ꝛtra. dic enī sem
per eā āno ꝛtinuo tol
li. ut. C. e. l. si nō cōm̄
cij. Et nō. q̃ hōis tri
bus casibz ē ciuilis. as
lias est vbiq̃ ptoria
cū a ptore fit inducta.
ut. ff. e. l. ptor.
m Pulsatū. sme vo
n Verberatū. lore.
. s. cū dolore. ut. ff. e. l.
cor. ¶. i.
o Domū. facit. ff. de
hijs qui dej. vel effu.
. l. i. ¶. habitare.
p Atrox. ido atrox
iniuria ab alia separat̃
q̃ fit minor ut per hoc
magis punat̃. ut. ff. e.
. ¶. pena aūt. et facit
. ff. e. l. ptor edicit. ¶.
atroce et. ¶. pnl. et. l.
vulneis et. l. se. ex fcō magis q̃ ex pcio rei ut. ff. de mēs. l. pediuſ.
q Humili q̃ sit hūlis dic ut. C. de incest. nup. l. hūlē. . ¶. i.
r A liberis. quibz adūsus pentes et pronos agē pmittitur. si

sit atrox iniuria. facta eis a pntibz ꝛ pronis. ut ff. e. l. ptor edic.
s In oculo vel ore. ut. ff. e. l. ptor. ¶. fi. et. l. se. ¶. pterea illo
t filiofa. msi qz fcā iniuria filio due actōnes nascuntur. et
utriusq̃ exercicii cōpetit pri. ut. ff. e. si vn? . ¶. filiofa. et. l. pr. sed
facta iniuria pri non ideo filius ager.
u Nōnūq̃. s. aliqn et sic due negacōnes faciūt vnā affirmacōz.
x Agē. et sic tollit vnū iudiciū p aliud. cū tamē vtriusq̃ sit p
ductū ad vindictam ut. ff. e. ptor. ¶. i. et. l. q̃ secū. secus si altera
ēet de re familiari. vt . ¶. qn̄ ciuilis actō. ē.
p. l. i. et ideo si de iniu
ria atroci actū ē in iu
re. inchilominus pt
agi. l. acquil. ad dam
nū. et ceonuerso. nec
enī in actōe iniuriarū
agitur ad dāpnū vt
ad damnū ḡ ad cōtu
meliā ut. ff. e. l. Item
labeo. ¶. si quis verbe
y Qō dcm ē. ideo
ut. s. e. ¶. pena in fi.
z Pena. pecuniaria
actori danda.
a Extra ordinaria
. s. capitis vel status
si iudici sedeat. vl pe
cuniariā inferēdaz fi
sco nō actori. ut. ff. e.
. l. fi. accursius
b Cōstō ut. C. e. l. fi.
c Illustres. hōj sūt
qui tm noie illustres
sūt et nō digtate. illi
aūt sūt supī eos. quiz
digtate et admini
stracōz hnt. supī quos
nemo ē ñ imperator qō
dic ut nōtī m aūt. ut
ab illustri. et q̃. supī. e
os sunt coll. v.
d Actōez. i. accusa
cōz. et ē spāle. alias ꝛ
tra ut. ff. de pcur. l. lcj
. ¶. ad actōes et. ff. de
public. iud. l. penl. ¶.
ad crimen. ac.
e Apparet. dic ergo
h casu eius legis si uis.
e Cor cui. i. alicui
f. Mala. i. maxilla.
g Percutere tur. ḡ
vidt. q̃ ex tali cōsilio
nō teneatur ut s. de
obli. que ex de. nas. ¶. ope. m fi. ¶. ḡ dic ut ibi diximus. Item ar.
ꝛtra. s. man. ¶. tua tm. ibi qz nemo ex cōsilio.
h Dissimulacōe. ut si risi vel lusi vel comedi cū eo postea. Item

quo vulneratus sit. vel fustibz cesus. vel ex loco. velut si cui in theatro vel in foro. vel in ospcu ptoris iniuria fcā sit. vel ex psona. velut si mgratus iniuriā passus fuerit. vel si senatori ab humili psona iniuria fcā sit. aut parēti pronoq̃ fiat a liberis vel libtis. aliter enī senatoris q̃ parētis promq̃. aliter exnei q̃ humilis persone iniuria extimatur.

¶ Nonunq̃ q̃ locus vulneris atrocē iniuriā facit. velut si in oculo quis percussus fuerit. ¶ Parui aūt refert. utrū pri familias an filiofa. talis iniuria fcā sit. nā hec atrox iniuria existimabitur. In suma sciendū est. de omi iniuria eum qui passus ē posse crimialiter agē vel ciuiliter. et si quō ciuiliter agat̃. existimacōne fcā fm qō dcm ē. pena reo impomitur. Sm aūt crimialiter. officio iudicis extraordiaria pena reo irrogat̃. ¶ Hec videlicet. obtuādo qō zenomana ostō introduxit. ut viri illustres. quiq̃ sup eos sūt. et p pcuratores possint actionē iniuriaz crimialiter vel psequi. vel suscipe fm eius rei tenorē. q̃ ex ipsa manifestius apparet. ¶ Nō solū aūt is iniuriaz tenetur qui fecit iniuriā. id est qui pcussit. verum ille q̃

ut. ff. de iud. li. vi

u. C. de

tollitur nudo pacto ipo iure. ut. ff. de pac. si tibi. C. quedã actõnes. Sz nũ quid est nata etiã stãti fcã iniuria. an ita demuz si dicat ad aim reuoco. qõ vltimũ dixit bul. dñt. ñ certe immo est nata stãti iniuria. nec enim ex reuocacõne ad aim vel ꝗbis tlibz nascetur ꝗ actõ. ñ ex ꝗtumelia. ut. ff. de pact. l. si vnus. C. pact. Item quõ abolebitur ꝗ nisi essz nata. certe nullo mõ. ut. ff. de iniusto rup. testa. l. nã et si post. C. post tefcm. et. ff. de ꝗ. obli. l. ꝓcẽ. i. Nõ reuocauerit. id est aboleuit. non enim optz dicẽ. ad aim reuoco. ñ sufficẽ si ẽmaneat iratus ⁊ ei nõ reconciliat. Sz quid si in vltia volũtate i pmitẽtia remittit q̃si coactus morte. ⁊ postea ꝗualet. nũquid renascetur. vidz q̃ sic. ut ar. s. de dona. cã mor. C. mortis cã. Item q̃ coactus remisit vnde ꝓtor ratũ nõ hz. ut. ff. q̃ me. cã. l. i. Sz cõtra dico. q̃ fuit semel extincta. vñ in ꝑpetuuz resuscitari nõ pt. ut. ff. de sol. qui res. C. areã. Item ꝑsumo q̃ ꝑpetuo voluerit remittẽ. siue ꝗualuerit siue nõ. nã alias nõ poterit bene penitere. ꝑsumã g̃ eũ nõ fuisse immemorẽ dñe salutis. ut. C. ad. l. iul. repe. l. fi. Item ẽ ꝗtra ad id qõ ꝗ dicit nuda voluntate tolli hãc actõnem. ff. de neg. g. l. pop. ibi. nam quõ. ⁊ ñ certe ab inscio tollitur nuda volũtate ⁊ simplici vel vnus tm. ñ si semel ad aim reuocauerit. nõ remittitur p nudã voluntatẽ. ñ p voluntatẽ nudaz ꝗbis vel pacto expssam. sic eẽ ipo iure. ut dictũ est p. l. ff. de pactis. si tibi. C. quedã. ac.

k De obligacõibz.

q̃ de obligacõibz ex maleficio diximus. sequitur de hijs q̃ ex quasi maleficio fũt. ac.

Iudex. siue filiusfamilias. ñ q̃ñ ẽ filiusfamilias pr̃ de peculio tenetur mq̃ntũ fuit in peculio. cũ filiusfa. litẽ suã fecit. ut ita sint duo spialia. et q̃ dat de peculio. lz sit q̃i maleficiũ. qõ nõ est alias. ut. ff. de hijs qui deie. vel effu. l. i. C. si filius. Item q̃ inspicitur tps quo fecit litẽ suã in ꝑdemnãdo. lz alias rei iudicate tps spectet. ut. ff. de pecul. l. q̃sitũ. et ꝓbatur ꝗ. ff. de indi. l. si filiusfa. vel dic q̃ filius ꝗuenit ut no. in dcã. l. si filiusfa.

m Litẽ suã. id est ꝗtrouersiã vel litigiũ. ut in id teneatur ipse in quo lesit aliquẽ. et hoc q̃ñ p ignorantiã vel p impitiã. ut q̃ sequit. nam si dolo. tũc nõ hz locũ hic. ⁊. ñ ex maleficio tenetur.

ot tiebitur q̃ dolo fecit iniuriã vel ꝓcurauit ut cui mala pugno ꝑcutẽret. Sz hec actõ dissimulacõe abolebitur. et ideo si quis iniuriã dereliquerit. hoc ẽ stãti passus. ad animũ suũ nõ reuocauerit. postea ex pmitẽtia remissam iniuriam non poterit recolere.

De obligationibz q̃ ex q̃i delicto nascũtur.

Iudex litẽ suaz n fecerit. nõ ꝓpe ex maleficio obligatus videtur. Sz q̃ neqz ex maleficio neqz ex ꝗtractu obligatus ẽ. et vtiqz peccasse aliquid intelligitur. licz p imprudentiã. ideo vidz q̃si ex maleficio tenei. et in q̃ntũ de ea re equũ religiosi iudicãtis videbitur penaz sustinebit. Item is ex cuius cenaculo vel ꝓprio ipi? vel ꝗducto. vel in quo gratis hãbitabat. deiectũ effusũve aliquid ẽ ita ut alicui nocẽt. q̃i ex maleficio obligatus intelligit. Idẽ autẽ ex maleficio obligatus intelligitur. quia plerũqz

q̃ ñ q̃ dolo

Inspicitur cum q̃ fecerit culpe vel dolo. l. q̃ mutuo. ff. de iudi. et obli.

q̃z ob alterius culpã tenetur. aut sui ã liberi. Cui filius est is qui ea pte qua vulgo iter fiei solet. id depositũ aut suspensũ habet q̃ ꝑt si ceciderit alicui nocere. quo casu pena. x. aureoꝝ ꝗstituta est. De eo vero q̃ deiectuz effusũve est. dupli quãti damnũ datũ sit ꝗstituta sit actio. Ob hoiem vero liberuz occisũ. l. aureoꝝ pena constituitur. si vero viuet nocitũq̃z ei esse dicetur. quãtũ ob eã rem equũ iudici videt. actõ datur. iudex enim oputare dz mercedes medicis ꝑstitas. certaqz impendia q̃ in curacõne fcã fũt. ꝓterea opaꝝ quibus caruit aut carituru ẽ. ob id q̃ mutilis fcũs ẽ. Si filiusfamilias seorsũ a ꝑre habitauerit. et quod ex cenaculo eius deiectuz effusũve fuerit. siue q̃ positũ suspensũve habuerit. cuius casus piculosus est. iuliano placuit in ꝑem nullã esse actõem. ñ cũ ipo filio agendũ esse. qõ ⁊ in filio

et fit infamis. ut. C. de pena. iud. qui male iudi. l. fi. ac. Sz nũ q̃d hec omia in arbitro locũ hũt. Dicit Io. q̃ sic. ut. C. de pa. l. si q̃s in ꝗscribẽdo. Alij ꝗtra. cũ possit pena peti tm. et nec snia valeat. ut. C. de arbi. l. i. et. l. ij. et maxie ꝑm noua iura. q̃ loquũtur cum est iuratũ ab arbitro vel a ptibz. ꝑm q̃ñ eis erit ꝓter sacrm. ut in aut. de iud. C. q̃ vero. col. vj. ñ certe ꝑma snia vera est. nec obhec aut. q̃ ñ erit ei. i. arbitro ꝓter sacrm ⁊ cẽsez ut possit cogẽ ptes suo stare iudicio. vel eis. i. ptibz. nã vocabit alterã ptẽ ꝑmã. ñ et ꝗtra arbitrũ aget. ut dcm ẽ. et p actõez infcm. ut Io. c. C. fi.

n Fecerit. id ẽ male iudicauerit. ac.

o Ex ꝗtrac. vel q̃i

p Ideo vidz. ut si dubitauit circa legez fusiã camnã durius puniturꝝ. si autẽ in. l. illa gallus acquilius. mitius puniat. et ꝗ q̃ñ nõ fuit data pecunia iudici vl ꝓmissa. alias gues pene sequẽntur. ut. C. de pena iud. qui male iudi. aut. nouo iure. et fa. ad ꝗ ꝗ. ff. de var. et exor. dg. l. fi.

q Item is. ha. al. i. bitabat. hospes plane nõ tenet. ñ is qui hospiciũ dedit. ut. ff. de hijs qui deiece. vel effu. l. i. C. penulti.

r Id depositũ. lz ipse nõ deposuerit. ac.

s. Si ceciderit. non enim spectat ut noceat.

t Pena. ꝑstanda.

u Decẽ aureoꝝ. vel solidoꝝ. ut. ff. de hijs q̃ deiece. vel ef. l. si vero. C. ꝓtor. et. C. fi. et tũc dicas actõem in fcm fore annuaz. ut. ff. de popu. act. l. fi.

x De eo ẽ actõ. ꝑpetua. q̃ heredi dat. ñ in heredẽ nõ dat. ut. ff. de hijs qui deie. vel ef. l. si vero. C. ñ aũt actõ.

y Quinquãginta. et ideo certa pena statuitur. q̃ nõ ꝑt estimacõ liberi corpis fieri. ut. ff. ad. l. ro. de iac. l. ij. C. ij. et ꝗpetit hec actõ intra annũ. et nec heredi. nec in heredẽ dat. cũ sit penalis et ꝑplaris. q̃ prius datur ei cuius magis intẽst. ut. ff. q̃ deie. vel ef. si vero. C. q̃ autẽ. ꝑpetua sibi. ñ alij puta heredi ꝓ eo si mortu?

z Actõ datur. p. est annualis datur. ut. ff. de hijs qui deiece. vel effu. l. si vero plures. C. hec actio. accur.

a Factus ẽ. q̃ difficilimũ est estimare futuras operas.

b Si filius seorsum. id est separatus a ꝑre. accur.

c Nullã eẽ de peculio. ut. ff. de hijs q̃ deie. vel effu. l. i. et. l. si filius.

d Suã fecerit. id est si sme ꝑre habitauerit. alias pr̃ de peculio tenetur. ut. ff. de iudi. si filius. ꝑm Io. Sed vel dic itẽ. s. ut teneatur

ipe filius habitet vel nō cū pre. Sz etiā fm ato. pr hic tenetur de peculio. ut dcm est p. l. ff. de hijs qui vele. vel effu. l. i. C. si filiū. filio vero ꝛdēnato ꝛ ibi pr tenetur de peculio. cū videatur qi cōtrahi cū filio p sniam. ut. ff. de noxal. act. l. etiā si ꝛdēnatus. et. ff. de pecul. l. iij. C. idē scribit. Itē exercitor quid sit. dic utq. q

a Ex maleficio. id ē actōne m fcm in duplū. ut cū eo. C. ij. ff. nau. cau. sta. l. fi. et. ff. de furt. adūsus nau. cau. sta. l. fi. Itē est ꝛ alia in fcm actō. q est ex eo ꝛtractu de recepto. ut. ff. nau. ca. sta. l. i. in pn.

b Ex ꝛtrac. vel qsi.

c Aliqtenus culpe. facit. ff. ad. l. acquil. si huius fuit. C. p culus. et. ff. furti adū. nau. cau. sta. l. i. C. pnl. ac.

d Aut casibz. s. supdictis omibus.

e Que hrēdi. pacīēti iniuriā. sj in casu de suspenso nō datur hredi. ut diximus. s. e. C. ob hoiem. Et nō hic dram inter actōz ex maleficio ꝛ qi. nā vbi est ex maleficio

familias iudice obfuanō est. qui litem suam fecerit. Itē exercitor nauis à caupone aut stabuli de dolo à furto. quod in naui à caupona aut stabulo fcm eit. quasi ex maleficio teneri vidēt. si mō ipius nullū est maleficiū. sj alicuius eorz quorz opa nauez aut cauponā aut stabulū exercet. cū enim neqz ex maleficō neqz ex ꝛtractu sit adūsus

eū ꝛstituta hec actō. et aliquatenus culpe reus ē. q opa malorz hoim vteret. idō qi ex maleficio teneri vidēt. In hijs aūt casibz in fcm actō ꝛpetit q hredi quidē dat. adūsus heredē aūt non ꝛpetit. De actiombus.

Vpest ut de actiombus loquam. actō autē michil aliud est q ius plequēdi in iudicio qd sibi debetur.

frustra dicēt lex mutari actōis nomē. cū agitur de dolo prom vel parēs. vel filiū psonarz. de quorz dolo nō agitur pactōz de dolo. sj p actōem in factū. nam ad quid mutaretur nomē. cū tn cā maneret eadē. cū essj ius in sola cā. Concludo g ꝛ dico. q aliud est cā. et aliud est actō. Itē lz dixerim q noia sūt actōnū ex empto ꝛ siles. caue tibi. q nō sūt actōnes. sj actionū noia. sicut hec dictō homo. nō est homo. sed sigt hominē. . accur.

k Aliud ē. pz g q. oli aliud erat. eāt em conceptō verborum formata. a mgranbz. ut. ff. de orig. iur. l. ij. C. de ex hijs. et. C. oim. vn formula vulgaris dicebatur. ut. ff. de furt. l. si seruus nauē. sj hodie hi solēnitas ē sublata. ut. C. de formu. et impe. l. i. et. ij. et etiā circa mēdicta ē sublata hmōdi solēnitas. ut ij. de medic. C. fi. Sz q erat oli dra inter actōez ꝛ mēdicta. nam ꝛ mterdicta erāt vbozz exceptiones. ut j. de medic. in pn. Rn. ut dicem? ibi. At hodie nulla ē dra inter mterdcā et actōes. cū mterdcm nil aliud sit qi actō ptoia. ut j. de medic. C. fi.

l. Ruā ius. sez ciuile. ubi actō est ciuilis. vel ptoriū vbi actō ptoria est. nam ꝛ ciuiles actōnes ꝛ ptorias dico hic diffmiri. Itē nota q actō est ius quo plequim. sj obligacō est ius. pt qd plequim. Et si queratur. quid sit istud ius. vel naturale. vel ciuile. vel ptoriū. vel gentiū. Rn. q ciuile vel ptoriū ut mō diximus. nec facias magnā vim ibi. q cū multas hēat sigficacōes hec dictō ius. ut. ff. de iusti. et iur. l. pnl. et fi. hoc est etiā vnū de signatis eius. ut dicatur ius agēdi vel plequndi. Sed p ro ad cuius dram pnitur in diffmicōne ius. cū sngula mēbra posita in diffmicōne hēant suū mmisteriū. Rn. fm. M. q ad dram rei corpalis hic pnitur. ut det mtelligē q actō sit res incorpalis. qd verū est. ut. s. de rebz cor. et incor. C. i. Vel melius dicas. ad dram officij iudicis. qd nō est actō. ut. ff. de minor. q si minor. C. fi. lz. M. dicat q officiū iudicis est actō. et ē p eo qd dicit lex. in actōne iur. fieri estimacōez iudicis officio. ut. s. de iur. C. pena aūt. et. C. in suma. Sz certe actio iniuriarz est actio cui mhieret officiū iudicis. non tn illud officiū est actō. sj in feō potius hoc ꝛsistit. ius enim petēdi p actōem michi ꝛpetit. qd p officiū iudicis mitigatur. Sz quid petā. Rn. qd estimauero. nā vero estimare. lz iudex possit refrenare. Est tn quoddā aliud officiū qd vice sustinet ꝛ obtinet actōis. ut dicemus j. e C. p. in fi. C.

m Persequēdi. hoc dt ad dram exceptionū q dātur reis per quas defendūtur. sicut enī actōes sūt arma actorz. ita exceptiones sūt arma reorz. ut. ff. de except. l. ij. in pn. C. illud.

n In iudicio. hoc dicit ad dram eorz q fiūt etiā licite ꝛ extra iudiciū. nō tn sūt actōes. ut si nocturnū vel diurnū furē. vel miles tē deferentē milicia q's capiat. ut. ff. ad. l. acquil. l. iij. et. C. qui lez vnicuiqz sme in. se vm. l. i. et. ij. Itē et pter debitorē fugitīm quē cape possumus. ut. ff. de hijs qui in fraud. cre. l. ait prot. C. si debitorē. lz quidā exponāt. l. illā ibi. q captus fuit aūctē iudicis.

o Debetur. hoc duobz modis exponitur. sez ad dram realis actionis fm ato. et ita stricte accipitur hec diffmicō p psonali actōe tm. sicut accipitur. ff. e. l. actō in psonā. alias largius ut etiā realē ꝛtineat. non tn officiū iudicis. ut. ff. e. l. actionū generā. hnqz largissime. ut etiā iudicis officiū ꝛtineat illud. s. qd

est loco actōis. ut p qd restituco min oz petitur. ut. ff. e. l. actōis verbo. Vel ponūtur hec ba ad dīam crimnalīū actōnū p quas non p sequor mihi debitū. ḡ ad vindictā. et ḡm h realē actōez dicas diffmiri. h. lz enī nō sit obligatus qui realiter tenetur. ut q. e. C. ibi autē cū eo qui nullā. ⁊ ē verū est psonaliter. grosse tn pt dici q sit realiter obligatus. et facit p hoc ut etiā realis hic diffmiat. qz verbū debere. et ad actōnē in rē. et ad actōnez in psonā referatur. ut. ff. de. v. sig. l. pecunie. C. fi. Item facit qd est in diffmicōne debitū p sequendi. qd est ōne tā ad realē q̄ ad psonalē actōez. ut. ff. e. l. actō in psonā. Item facit q. e. C. i. in prin. vbi actio realis spēs est actōnis. hic psonalis. et ita large accipias h verbū debetur. ḡ in stricta sig̃ficacōne vbi huius debere tm alienū ⁊ non meū. mihi debeatur. vn psonalis obligacō tātū diffmiri vidēr. ut q. e. C. hic itaq. et. s. vel. C. ḡ si rē. Sz certe qnz ago etiā ad id qd non mihi debetur. ut. C. de pact. l. si pacto quo pena. nā ibi ago ad id qd nō est debitū. ḡ ad id qd ex nudo pacto oriem. Sz certe illud naturaliter erat debitū qd nudo pacto debebat. ut. ff. de fideius. l. fideiussor. vel nō agitur ibi ad id qd nudo pacto debetur. ḡ ad id qd debere debetur. ḡ pretextu eius osequitur etiā qd nudo pacto debetur. ut. ff. de. v. sig. si cui. Item oppono de pl'aribz actōmbz. nam in eis nō dr debitū. et tn petitur. ut. ff. de popu. act. l. pnl. ḡ non obstat q salt̄ post litē dr. debetur. vel dic qz ⁊ sibi debitū p sequit̄. nā cū tot pl'o sit debitū. g̃ ⁊ sibi. Item oppono in actōe iniuriar. qz nō dr esse in bonis. ut. ff. de iniur. l. iniuriar. Item nō ad debitū. ḡ ad vindictā operat. ut. ff. de coll. bo. l. ij. C. emācipatus. et tn est actō. Rn. nō est in bonis ut trāseat ad heredes. ut. ff. ad. l. falci. l. penalis. Item lz detur ad vindictā. tn pt deberi mihi ꝓter id qd est in estimacōne vindicē vel in alterā vindictam. Item opponitur de hre. pet. Item de actōe de peculio. nā in hōis agitur etiā anteqū sit penes possessorē. vel anteqū sit in peculio. ut. ff. de pet. hre. l. iij. et. l. si quo. et. ff. de peculio. l. quicūq. in pn. et. ff. de lib. le. l. si qs reū. C. id. Sz dic esse sb audiendū h. vel debebit̄. Vel dic. q qn fuit actō ꝓposita. s. efficax tm p eo qd tūc erat penes possessorē vel in peculio. et postea cū agebatur eatenus. et actōis efficacia crescebat. cū vindicalis vel in aliquo vindico fuit petitō. ut. ff. de iudi. l. solemus. Item opponitur de actōmbz quas intēdūt aliq̄ p alios. ut p curator ⁊ tutor. et p̄latus ⁊ sīles. nā agūt. et tn nō sibi debitū petūt. Sz dic q q̄ dni sūt. ut. ff. p emptore. l. qui fundū. C. si tutor. Vel dic sibi. i. ei cui actō operat debetur q intēdit. Vel subauditur. q sibi debetur. vel ei cuius noīe agitur. huius alternatiue ha ps ē vera. innuē q alie actōnes sūt q coram

p Inter aliquos. videl. alios iudicibz ꝓponūtur. ḡ nō ē vex.

q Iudices. ordinarios vel delegatos. apd eos actōes ꝓponūtur.

r Arbitros. s. ꝓmissarios. nam et nēde sūt. ut h. et. ff. de arbi. l. i. Est etiā libellus offerēdus. ut. C. de arbi. l. cū ante. C. lz. circa fi. Sz ostra hm pla. C. de ep. et cli. aut. gnaliter. Ad qd Rn. qz ibi nō de libelli oblacōe loquit̄. ḡ de remissiōe caucōis q̄ ꝓsensu ptiū fiei pt. ff. de fideiu. l. i. i. Rn. expdbū rei. ut. ff. si ē. pe. l. i. i fi.

s De quacūqz gnaliter ac nā p corpalibz ⁊ incorp. operūt actiones. ut q. e. C. ꝓx. et. C. ij. et. ff. si fruitus vendi. l. ij. in pn.

t Summa. id est pma quo ad tractatū. Vel sūma. i. breuis. breuior enī esse non pt q̄ bimēbris sicut ista ē. Sz opponitur q. e. C. quedā. Rz. qz et ille sūt reales qn ad res agit̄. Itez in psonam qn ad psonales pstacōes agit̄. immo etiā si simul ag. at̄. nō tn egreditur hāc actōez. alias diuisionē. cū sint in rem ⁊ in psonā. nisi enī sic exponēntur. a multe inuenirētur breuiores. ut q. e. C. alie. et. C. actionū. et alie quedā diuisiōes q̄ bimēbres vel biuiores inuenirē. u Item in rē sūt. turi. ideo in rē dnr. qz rem deoinitātur. ff. de publi. l. imperatores. et in psonā. qz a psona nō recedūt obligati. vel hredis eius cuius ea dē est psona. ut. ff. e. l. actionū gna. C. i. et. ij. et in aut. de iniut. a mo. p. in pn. coll. v.

x Aut h respicit. aliud aūt qd ē cū eo. ⁊ ē.

y Per quas. s. psonales actōnes.

z Dare. cū datio est in obligacōne. ut. ff. de. v. obli. l. ubi autez non. C. fi.

a Aut facē optere. cū fem sit in obligacōne. ut si ꝓmisisti scribere librū. qd petitur act̄. ex stipulatu. ut. s. de. v. obli. in pn.

b Modis. id ē q̄ ex ostractu. et q̄ ex maleficio. nec enim de hōis supra dixerat. qd reprobatur. qz ex quo dixit de hōis q̄ sūt ex ostractu vel ex delicto. p ōns de hōis q̄ sūt ex q̄ ostractu. et ex q̄ delicto. ut. s. de obli. q̄ ex ostrac. in pn. et. s. t. i. in pn. Vel dic omia ista. s. esse ophensa. Sed sūt supradcā intelligenda vbi pcise agebat̄ ad dandū vel faciendū. h aūt qn nō pcise ḡ subalternacōne. ut hoc aut illud. ḡ h reprobat̄. qz non. s. dixit. q pcise quid fiet. Dic g hic de ōd. furtiua loqui q est psonalis. nō tn ex ostrac. vel q̄. vel ex maleficio vel q̄. ḡ ex varīs figuris causar oritur. ut. ff. de act̄. et obli. l. i. in pn Item de mēdcis omibz pt dici q omia sūt psonalia. ut. ff. de interdic. l. i. C. fi. nō tn inter ordinario. ḡ extraordinario sūt introducta. vn nō ostinētur sb hac diuisione. ex ostrac. vel q̄ si. vel ex maleficio. vel q̄ ex delicto. tn ꝓter delictū q̄nqz dātur. ut in interdcō vn vi. pt videri. q̄nqz nō ut in interdcō qd vi aut clam. q̄nqz ostra eū qui nō fecit opus ḡ fem hz dat̄. ut. ff. qd vi aut clam. l. iij. C. et clā. et. l. operit. Et ut breuiter dicā. ille tertius articulus qui dr. ff. e. l. i. in pn. ex varīs figuris. ⁊ c. est qd hic dr. et in alīs quibusdā. ⁊ c. ae.

c Iure. nota h q ille qui rē meā tenet nō est mihi iūo obligatus. ḡ rōne possessiōis cū possum euemre. ut. C. de ali. mu. in cā fac. l. i. Sz oppono. teneris mihi ad rē restituendā. g̃ es obligatus. Rz. nō est verū. qz tenetur duobz modis accipit̄. nā si dicas. teneris. ideo qz ex natura actōis sis mihi obligatus. falsū ē. Si vero dicas. teneris. qz p officiū iudicis dr tibi necēitas impōm ut restituas. verū est. ut. ff. de rei ven. qui restituē. et si hoc mō accipiatur. teneris. g̃ es obligatus. nō sequitur.

d Possideat. Nota in actōne in rem ex pte actoris alterum duorū debere interuenire. scz dominiū. ut. ff. de rei vendi. l. in rem. et hic. vel quasi dominiū. ut in emphiteota. superficiario. et in bona fidei emptore. et similibz. ut q. e. C. alie. et. ff. si ag. vec. vel emphite. l. i. C. fi. et. l. ij. et. l. iij. et. ff. de superficiebz. l. i. in fi. i. Rn. et. C. qd ait. Item ex pte rei similiter alterū duorū. scz possessio vel quasi. ut qz dolo desierat possidere. ut hic. et. ff. de intro. act̄. qui seruū. C. iniuric. et de noxal. electio. C. i. Accur.

e Dicat. h nō est necē p̄bare vel dīe. ḡ ex volūtate dr. ut. C. de

l

èden. qui accusare. et de rei ven. l. fi. et J. de interdic. C. omo dũ.
a Rem corpalẽ. bñ rem dicit corpale. q; in corpalia nõ vendi-
cãtur. ut. ff. de rei vendi. l. vendicacõ. b Eq. s. dat actõ in rẽ.
c Agat. sc; actõne ꝛ fessoria. q; sic videtur legit. ff. si hui. ven.
d Vtẽdi. hic seruitus est psonalis. sed sequtes. l. ij. in pn.
reales sũt. ut. ff. de huituẽ. l. i. e In rẽ. ꝛ fessoria. ac.
f. Gñis. s. q; sit i rẽ.
g Altius tollendi.
ut si erat in qi possessi-
one huitutis tomus
mee. ne michi liceret
altius tollẽ me volen-
te edificãe. vbo agẽ
negatoria. et ita hi in-
terpt exemplũ nega-
torie. ut. ff. si hui ven.
et si forte. C. i. m hac
eni negatoria huitute
vbis affirmatis. et
cõfessoria negatis. p-
pomtur. ut. ff. si h. vẽ.
l. loci. Alia vero exẽ-
pla q; ponũtur. bñ po-
nũtur in ꝛ fessoria usq;
illuc. et ꝛtra. tẽ. Vel
pone hoc exemplũ in
ꝛ fessoria. ut si talem
michi vbeas huituẽ
ut altius teneas edi-
ficatũ. ut. ff. de hui. ur-
pdi. si arbore. C. meer-
dũ. et. l. eũ vbere.
h Cõtra. id ẽ in con-
trariũ. nam. s. de ꝛ fes-
soria p quã huituies
debẽtur. nũc de nega-
toria p quã huituies de negãtur. ut. ff. si hui. ven. l. ij. ac.
i. Prodite sũt actõnes. sc; negatorie. hijs eni exemplis
k Altius tollẽdi. exemplũ ꝛ fessorie. m omibz repetitur. vel
dic nõ repeti. nõ ad hoc exemplũ. sed ad alia sic. Sz queritur hic
quare noia talia dãtur tlibz actõmbz. Rnd. pla. q; negatoria
negatis vbis ꝓponitur. ꝛ fessoria vero affirmatiuis. hoc opio re-
probatur in huituie altius tollẽdi. ibi eni ꝛ fessoria negatis. ne-
gatoria affirmatiuis vbis ꝓponũtur. Dic g; potius inspiciẽd az
esse naturã q; verba. ut ꝛ fessoria ideo dicatur. q; ad hoc ut ꝛ fite-
atur se vbere datur. negatoria aũt q; negatur. Itẽ. q̃re iste
dñr in rem. Rn. q; ad similitudinẽ rei vendãtur. sicut eni illa rõe
dñij vel quasi datur. sic iste. ut ecce rõne dñij datur ꝛ fessoia
sc; dño fundi cui huitus debetur. ut. ff. si hui. ven. l. ij. C. H autẽ
et rõne quasi dñij. ut fructuario creditori et supficiario. Item
publiciana datur ei cui huitus ẽ ꝛstituta a dño fundi. ut. ff. de
remissi. l. i. C. idẽ iul. et de supficie. l. i. C. fi. et si vsufruc. pe. l. i. et de
publi. l. si ego. ij. et. iij. Rn. Itẽ sicut rõne possessiõis vel qi datur
rei ven. sic ꝛ hoc ꝛ fessoria rõne vere possessioms. adusus eũ qui
possidet agrũ qui huituẽ dz. ut. ff. si vsufruc. pe. l. fi. hoc idẽ in
negatoria. nã ipa rõne dñij datur dño fundi qui negat huitu-
tẽ debere. utilis aũt qi dño. q; ins hz i fundo quẽ negat huituẽ
debere. ut. ff. si hui. ven. l. ij. Ecõtra rõne possessiõis intẽditur cõ-
tra eũ qui possidet rem rõne vsufruc. ut. ff. de acqui. pos. natu-
raliter. vel q; si possidet. ut si reuertatur ꝓter aliã huituẽ quã
sibi dicit debitã. in quibz nõ est vera possessio etã naturalis. ar.
. ff. de fur. vi. pdi. l. fi. edes. C. libertas. et. C. se. et rõne hoc filiuz
dñr in rem. Itẽ nota q; dicit pla. q; negatoria ita demũ dat.
si fuerit huitus ꝛstituta ꝛ postea amissa. hi falsũ est. ꝛpetit eni et
si nulla fuit. ut. ff. si hui. ven. loci. C. ꝛpetit. et. l. fistulas.
l. Iste q; de quibz. s. ꝓx. C. diꝛ. nã ad ꝓxia ẽ faciẽda relatõ.

rẽm actõ est. b Eq si agat
ius sibi esse in fundo forte.
vel edibz vtendi. fruendi.
vel p funduz vicini eundi
agẽdi. vel ex fundo vicini
aquã ducẽdi. in rem actõ
ẽ. Euisdẽ gñis ẽ actõ
de iure pdiozz vrbanozz.
veluti si agat ius sibi esse.
altius edes suas tollendi.
pspiciẽdi ve. vel piciẽdi
aliq̃d. vel immittẽdi tigna
in vicini edes. Cõtra q; ꝛ
de vsufructu q; de huituibz
pdiozz rusticozz. Item
pdiozz vrbanozz. mutẽ
q; pdite sũt actões. ut si
quis intẽdat ius non esse
aduersario vtẽdi. fruẽdi.
eũdi. agẽdi. aquã ve ducẽ-
di. Itẽ altius tollẽdi pspi-
ciẽdi ve. vel piciẽdi. immit-
tendi. Iste q; actõnes
in rem sũt. hi negatiue. qõ
genus actõis in ꝛtrouer-
sijs rezz corpaliũ pditum
nõ est. Nã in bñs is agit
qui nõ possidet. Ei vero q;
possidet nõ est actõ pdita
p quã neget rem actoris
esse. Sane vno casu q;
possidet. nlominus is acto-
ris ptẽ obtinet. sic in latio-
ribz digestozz libris opor-
tunius apparebit. Sz
iste quidẽ actõnes quazz

ut. ff. de l. j. si huius pluriũ. C. fi. et de test. heredes. C. hi si notam
nam alie nõ sũt negatie hi affirmatie. hi in eo qõ dicit. in rẽ sunt.
pt ad vtrũq; referri. mis. sc; negatiuazz. affirmatiuazz. Et nõ
l. Qõ genus actio. q; nomẽ actõnis large hi pomtur. alias
vero p psonalibz tm. ut diximus. s. e. C. i. Accur.
m Hñs. scilicet in causis rerum corporaliũ. accur.
n Qui nõ possidet.
sc; in solidũ. si enim
duo asserãt se posse-
re. et vtq; vincit. poce-
rit alter vendicãe. ut
. ff. vti possi. si duo. m
fi. i. Rñ. ac.
o Negat rẽ actoris.
hoc verba restringũt p-
cedẽtia. s. ei vero. ꝛc.
nam hi ꝓpetuo verũ ẽ.
q; alias non datur ac-
tio possidẽti p quaz
negat rẽ actoris esse.
hi pt pom casus ut pos-
sessor hẽat actõnem p
quã dicat se dñm ec.
ut. ff. de rei ven. l. offi.
ciũ. et. ff. vsufruc. que-
admodũ ca. hi vsufru.
noie. ꝛstat eni como-
datariũ nõ possidere.
et ꝛ modante possidẽ.
ut. ff. ꝛ mo. l. rei. idẽ in
ꝛ ductore ꝛ locatore.
ut. ff. de vsuc. nõ solũ.
. C. i. Alij dicũt. l. illaz
officiũ. loqui q; alius
nõ possidẽs agit. ut hic
rõne detẽtacõis talis
agatur. Sũt ꝛ alij. ut bau. et loth. qui dicũt. q; eoipso q; agit
possessor rei ven. remũciet cause possess. cum hoc sit impossibile. et
possidere et vendicãe poss. prima verior est. . ff. de iudi. in tribz.
p Vno casu. ut in duplicibz iudicijs. ut et J. e. quedã. et. ff.
vti possi. si duo. C. i. et J. de iudic. C. tertia. et. ff. fam. hẽ. l. i. vel
dic q; dicit de qualibz excepcõe ꝓponẽda. nec eni hic dicit. q;
sit actor. hi caute dicit. q; ptes siue onera actoris sustinet hi Jo.
ut. ff. de except. l. i. . ff. de iudic. l. in tribus hm primũ. vel. ff. de
q Apparebit. ut except. l. i. hm secundũ. accur.
r Sz iste. latẽter accedit ad ham diuisionẽ. sc; alie sũt ciuiles.
et alie ptorie. et de omibz exẽpla ponit. Sz queritur de duabus.
sc; de actõne in rẽ que datur ꝛtra eũ qui volo dñm possidẽ. vidz
eni ptoria. ut. ff. de noxal. act. l. electõ. C. i. Sz ꝛ ciuilis vidz in spe-
cta psona q; de iure ciuili admititur ad agendũ. ut. ff. de rei ven.
in rẽ. Sz dic eã ciuilẽ. inspecta potius psona actoris q; dignior
est. ut. ff. de except. de. pure. C. fi. Et hoc ꝛ sid eraco sp hetur. nam
hẽ. pericõ dz ptoria qn bono ꝛ possessori dat. vel fuerit amissaria.
l; ꝛtra possidentẽ. p herede vel. p possessore detur. et ecõtra si dẽ
heredi. de iure ciuili dicatur ciuilis. ut. ff. de petit. hẽ. l. i. sp enim
iudicamus actõem. fit ciuilis vel ptoria inspecta psona actoris.
Secõo queritur de actõe ꝛ modati. Sz dic eã ciuilẽ. ut. ff. ꝛ mo.
. l. in ꝛ modato. C. fi. Et qõ dz. e. ti. l. i. ptor ait. tẽ. vel pbãto vel
ꝛ firmãto dic. nõ inuenicẽdo. sic et de pe. hẽ. dz. ff. si ps hẽ. pe. l. i. in
pn. hñ ipa ciuilis ẽ. cũ fit ex se. ꝛ sul. et centũ iuralis dicãe. ut. ff.
de iure. pet. Itẽ ve. C. cũ aũt. et. C. de hẽ. pet. l. fi. in pn. omis eni
actõnes q; oriũtur ex hijs. v. ptibz iure. sc; lege se. ꝛ sul. ple. pn.
pla. et hñsis pru. ciuiles sũt. q; vero a mgratibz vel ptoꝛ edicto
descendũt ptorie sũt. ut. s. de iure. na. C. ꝛstat. usq; ad. C. ex non
septo. et. ff. de insti. et iu. l. ius aũt. et J. de ꝓpe. et tẽ ac. in pn. alie
aut ꝓter duas supdcas certe sũt. vtz sunt ptorie vel ciuiles. ac.

f. Quarum mentionē .s. expressam ut de quibusdā dictū est.
t Et si q̄ sūt siles. ut subic. ut q̄ sūt ex ɔtrac. vel q̄si. vel ex delic. vel q̄si. vel ex varijs figuris causarum. ut .s. e. §. i. et. ij.
u Legitimis. id est ex lege. xij. ta. x Et. pro id est.
y Ciuilibꝫ. et dic ciuilibꝫ. i. ex auctē iuř prudētiū ⁊ eorū sentē. nā totū est ius ciuile. ut. ff. de iusti. et iuř. ius aūt ciuile. et de ori. iuř. l. ij. §. nouissime.
z Tam in rē. i. tā in rem tm̄ q̄z in psonam tm̄. nec eni aliqua ptoria inuenitur q̄ sit mixta. scꝫ in rē ⁊ psonam. lꝫ ciuilis talis inueniatur. ut .j. e. §. q̄dā. ɔtra. ff. de pos. hē. pet. l. iij. et p̄mo hic de realibꝫ dicit usq̄ ad §. in psonā. ⁊ postea de psonalibꝫ dicet.
a Ipas. s. ptorias. q. dicēt. nō solū ciuilem quā exposuimus.
b Necessariū. i. vtile. q̄d eni medicamenta morbis. hec exhibēt iura negocijs. ut in auē. h ɔstō. in no. cū in pri. coll. viij. nec eni necessitas in pncipe impompt. ut. ff. de le. et sena. cū pnceps. Itē q̄r p exēpla aptius intelligetur. ut hic. et. C. de trāsac. ut rn̄su. et. ff. de col. bo. §. ptor.

mentionē habuimus. et si que sūt siles. ex legitimis et ciuilibꝫ caus descendūt. Alie aūt sūt quas ptor ex sua iurdictōne ɔpatas hꝫ tā in rem q̄z in psonam. quas ⁊ ipas necc̄riū est exemplis ostendē. Ecce plerūq̄z ita pmittit ptor in rem agē. ut vel actor dicēt se quasi vsucepisse q̄d nō vsucepat. vel ex diūso. si possessor dicēt aduersariū suū nō vsucepisse q̄d vsucepit. Nāq̄z si cui ex iusta cā res aliqua tradita fuelt. veluti ex cā emp[tio]ōis á donacōis. aut dotis. aut legatorum. necdū eius rei dn̄s effcūs. si eius rei casu possessionē amiserit. nullā hꝫ in rem directā actōez ad eā psequēdā. Quippe ita prodite sunt iure ciuili actōnes. ut quis dn̄iū suū vēdicet. Sꝫ q̄r sane durū erat eo casu deficē actōez. inuēta ē a ptore actō. in q̄ dicit is q̄ possessionē amisit eā rem se vsucepisse. et

q Actionem. quod erat s̄m ius ciuile. alias nisi ptor actōris nomen dicēt. in factū daretur. sic ex ciuili obligacōne noua datur ex. l. ɔditio. si nō caueatur de noīe actōis. ut. ff. nau. cau. sta. l. itē. §. i. et. ff.
r Actō. scꝫ publiciana. ut statī subicit.
s Dicit. et sic vidē q̄r ptor pmittit mentiri. q̄d de ɔ̄d. ex. l. l. i. pla. ɔcessit. et idē in seqn̄tibꝫ casibꝫ tribꝫ. et facit. C. de bo. ma. l. i. vn̄ sic libellū formab. peto talē rem quā possides ⁊ quā emi vel alia sibi iusta cā habui. q̄r dico me vsucepisse. nā lꝫ hec v̄ba me vsucepisse dicāt rei vē. magis videatur inducere. tn̄ ex adiunctis publicianā signant. Alij dixerūt ita eē formandū. peto rem talē quā dico meā. sꝫ quia forte nō possem pbaē meā. ppono publiciā. Alij dicūt vtrāq̄z altēnatiue ppom. s. rei vē. et publi. hoc mō. peto rem istam iure directi dn̄ij vel q̄si. et hanc approbat ɔsuetudo. Sꝫ certe prime due non placēt. q̄r quō dr̄et rē suā se vsucepisse. cum hoc nō sit verū. sic eni piuraret in sacro cas. C. de sacro casū. l. ij. Sꝫ illi rn̄dent. q̄r hoc facit lege pmittēte. vn̄ nō piurat. ar. ff. qui satisda. co. l. si. Sꝫ nec vl̄ta placet. quia vnā dꝫ eligē ⁊ nō pluribꝫ agē actōnibꝫ. ut. ff. de reg. iu. l. nemo. §. quotiēs. Dic ḡ quarto. esse formandū in hūc modū libellū. peto rem talē michi restitui iuř quasi dn̄ij. pinde ac si vsucepissem. verbū eni quasi positū .s. e. alio. h repete. et similitudinarie ponatur. nō affirmatiē. i. dr̄e. sicut vendicarē quo ad effcm̄. re vere vsucapta. ita nūc q̄si vsucapta. et idē in seqn̄tibꝫ casibꝫ. Ex predictis pꝫ. q̄r quinq̄z sūt necc̄ria ut detur publiciana. scꝫ tradicō vel quasi. q̄d dico pp̄ter res incorpales q̄ tradi nō pn̄t. ut. ff. de acq. rerum do. l. huius. §. incorpales. et. ff. e. l. i. et. l. publiciana. §. i. Secūdo q̄r ex titulo apto ad mutacōem dn̄ij. ut h dicit. vel ex vendicōne vel silibꝫ. Tercꝫ q̄r a nō dn̄o accepit. nam alias dn̄iū esset translatū. ut. ff. e. l. i. §. i. Itē quarto q̄r bona fide accepit. vn̄ credidit se dn̄m fcm̄ esse tūc. ut. ff. de acqui. rerum do. l. cū qui a furioso. §. ptor. Quīto q̄r credidit se dn̄m hodie nō esse cū ppomt eā. alias essꝫ sibi ɔtrarius. Sꝫ tn̄ duo ex hijs quinq̄z sūt difficilia agenti. scꝫ pbacō tradicōis ⁊ tituli. reliqua ɔsistūt in intellcū agentis. cū sit de sua ɔscia q̄ p testes pbari nō pn̄t. Sꝫ quid si dubitat vtrū actor hodie fuerit dn̄s vel nō. Rn̄. salua fide ppōnat q̄d sibi melius vidē. vel rei ven. vel public. si q̄n penitus ē in dubio. ppōnat publicianā. et in ea obtinebit. nisi adūsarius pbet auctorē huius dn̄ij fuisse. q̄d si pbet. dabitur huic rei ven. qui egit eni actōne public. et succubuit. nō repellit a rei ven. directa. ut. ff. de euic. inmor. §. si fuius. lꝫ quidā dixerūt cōtra in vtroq̄z casu. q̄r ius suū vndecūq̄z et qualecūq̄z in p̄mo iudicō deduxisse vidē. ut. ff. de excep. rei iudi. si mater. §. eadē. Sꝫ expone vndecūq̄z. et qualecūq̄z. i. siue de iuř ciuili. siue de iurgen. dūmodo directū. ut. ff. de rei ven. in rem. in pn̄. At illi dicebāt. siue direcm̄ siue vtile. Et ita pꝫ. q̄r cū sint ɔtrarie rei ven. directa. et publiciana. vno libello ppom nō pn̄t. ut. C. si seruus ex. l. i. sꝫ ex ɔsuetudine ɔtrariū fit. nam vtraq̄z simul ppōnitur. lꝫ sup vna pbationes tn̄ inducat. ne sibi ɔtrarius sit. q̄d certe est ɔtra dc̄ām. l. C. et regulā illā. ff. de re. iuř. nemo. §. quotiēs. et h ex pte actoris.

c Ecce. h est primū exemplū. q̄d exponitur statī iulianus. ibi. namq̄z. ⁊ c. ac. hoc semper dicere nō poterit. scꝫ ɔtra dn̄m.
d Plerūq̄z. quia nisi in casibꝫ ut statim dicemus. ac.
e Diceret. agendo publiciana. accur.
f. Vel ex diuerso. hoc exponitur .j. §. rursus. ac.
g Possessor. id est dn̄s quondā ad quē redijt nunc possessio. Vel dic possessor. quondam. nūc petitor. accur.
h Ex iusta cā. id est ex aliquo ɔtractu qui descēdit ex iusta cā. id est ex affectōe vtriusq̄z ptis. ut. ff. e. l. in om̄ibꝫ. quā affectionē iustū est suari. ut .s. de rerum di. §. p tradicōem. et hoc dūmō cā vel titulus fuerit aptus dn̄iū transferre lꝫ nō trāsferat. q̄r tradicō nō plus trāsfert q̄z sit apud eū qui tradit. ut. ff. de pu. l. i. in pri. et. l. ij. et. iij. et. iiij. v. et. vj. et. vij. si vero ɔtractus nō est abilis trāsferre dn̄iū. nō ɔpetit public. ut. ff. e. quecūq̄z. §. i.
i Tradita. a nō dn̄o. p tradicōem dn̄s fcūs nō fuit. si autē
k Effcūs. p vsuca. nā altero istorum modorum fcūs dn̄s fuerit. publiciana ei nō daē. sꝫ direcā rei vē. ut. ff. de pu. l. i. in pri. et. §. i.
l. Casu. immo ⁊ si quocūq̄z mō. nam ⁊ si p furtū vel rapinā vel aliā vim amiserit. nō tn̄ hꝫ in rem actōem directā. sꝫ hanc. licꝫ hēat ⁊ alias actōes. ut furti. vel vi bono. rap. et similes. ut .s. de obli. ex delic. §. si ⁊ bone si. et .s. vi. bo. rap. §. si.
m Nullā. de alijs aūt realibꝫ ɔstat. sꝫ de hac rei ven. dubitaē.
n Vendicet dn̄iū. hoc vidē falsū. nam aut habeo dn̄iū. et tunc nō vendico q̄d habeo. si nō habeo. nec tūc vendico. ut. ff. de rei. ven. l. in rē. i. Rn̄. Itē dn̄iū est ius ⁊ res incorpalis. quō ḡ vendicatur. Sed dic dominiū in rem racōne dominij. ac
o Directā. Sꝫ nūquid publiciana ɔpetit rōne vtilis dn̄ij. quidam dicūt q̄r sic. dn̄tes q̄r vtile dn̄iū hꝫ cui publiciana ɔpetit. et dicūt hāc esse cām publiciane. sic direcm̄ dn̄iū est cā directe actōnis in rem. ut. ff. de rei ven. in rē. Alij dicūt. q̄r nec vtile dominiū hēat. cū ille qui vtile dn̄iū hꝫ etiā ɔtra dn̄m agat. ut. ff. si ager. vec. vel emphi. pe. l. i. et. ij. et. iij. quod nō est in publiciana. ut. ff. de public. l. penult. et. fi. p Casu. s. isto supradicto.

ex pte autē rei spectamus an possideat vel dolo desierit possidere. ut in rei ven. diximus. nam actio omnes possidentē datur. preterq; actio dñm. ut. ff. de public. l. pnl. et. l. fi. Sz etiā actio dñm datur. in. vj. casibz. Primus ē si a nō dño emi q̄ postea vero dño succedit. ad eū possessio redierit. nam lz sit seūs dñs. tenetur tn publiciana. ut. ff. de except. rei ven. h a ticio. Secūs ē si rē a non dño emi. et postea verus dñs voluerit a me vendicare. si ego fui absolutus. et postea res ad illū redijt. agā public. et si excipiat de dñio. ego replicabo. qz q̄nz eo agere fui absolutus. ut. ff. de except. rei iudi. h q̄s rē. Tertius ē si egi noxaliter actio. ho. fi. poss. si. et ipe dedit euz michi p noxa. siue emi actio me possidentē verus dñs agat. siue eo possidēte ego agam public. obtineo. ut. ff. de noxa. gnaliter. et. l. pceden. in fi. Quart? est si ego fui missus in possessionē vicine women quā aliqs bona fide possidebat possessore nō cauēte. et tūc verus dñs inueniatur possidere vi. forte vñ et vi. interdem public. habeo. ut. ff. de dam. infec. dam. C. nō solū. Quintus etiā addicitur. ut si rē possidē. et eā nō volo si culpa desij possidē. et sic litis est in aedem tm sm ius vendicātis pstiti. ut. ff. de rei ven. qui restituē. si si postea res ad dñm redeat agā public. actio eū. ut. ff. de rei ven. si culpa. vl expone. l. illā ut hēat vtile actōem. quā actor dir cām hēret q̄si nomē emisse videat. Sextus additur. si me mandare rē meā vendidisti. si me pbibēte tradidisti emptori. hac actōe vel exceptōne defenditur. p̄ etiā actio me dñm hac actōne agit. ut. ff. de public. si quis pbibuit. qulio acquilia fuit inducta. ut

a A publicio. sic ab ac. s. ad. l. acquil. C. ex h tn capite.

b Rursus ex diuso. vere ē idē ecōtra. nā. ñ. affirmādo se vsucepisse dic. h negādo. et aduersariū nō vsucepisse dicet.

c Rei publice. s. ciuitatis rōne. ut. ff. de. v. sig. eū qui idē ex gnali clausula posita de resti. ma. l. i. in fi. Idē in ceteris ciuitatibus dō est. ut. ff. de resti. ma. l. fi. si p pctorē. C. pnl. Idē etiā si cā municipij alicuius. ut. ff. de resti. ma. l. legatis. ac.

d Abesse. al. absens esse. qz abfuit rei publice cā. rē pntis duobus modis potuit vsucape. sez p se. et qz rē illā detulit secū. siue domi dimisit ratio possedit. et ut dr de eo qui ad nūdmas pfectus est. ut. ff. de acquir. posidam. C. qui ad nundinas. Item per alū. s. p filiū vel frū. ut stati in capitulo dicemus.

e Vel i hostiū. Qui sunt hostes dr. ff. de capt. hostes. et de. v. si. hostes. C. quibz. sez quibz pplus romanus bellū indixit. vel qui pplo romano bellū indixerūt. Si g̃ ab alio quis capiatur. numquid hoc locū hēbit qō h dr. Credo q sic. sic qn abest cā alicuius ciuitatis vel municipij ut. s. dcm est. In hoc aūt differūt. qz nō fiunt sui talū hostiū. ut. ff. de capt. hostes. et sic poterūt facere testamentū. qō alias nō possij. cū essij suus. immo r eius obses nō pt. ut. ff. de testa. l. eā qui. et. l. obsides.

f Ptāte. id ē suitute. al accipitur. ptās hz ptātez in hoies de districtu. i. de iurisdictōne. Item pōnitur p obedientia. in qua ptāte ē monachus sub abbate. et dici sub plātis. Item pōnitur p dilcōne siue pietate. et h pria ptās dr. ut. ff. de. v. sig. ptātis. Sz quō iste ab hostibz captus poterit vsucape. cū ipe ab alio possideatur. ut. s. de urē. pso. C. sui. g̃ ipe possidere non pt.

ut. ff. ad. l. iul. de adul. sic eueniet. et. ff. de acquir. rer. do. hō lib. C. quicqd. g̃ nec vsucape. ut. ff. de vsucap. sine possessio e. Rz. vsucapitur p filiū vel p suū in re peculiari. ut. ff. ex quibz ca. ma. ite ait pctor. C. h aūt. et. C. demqz. et. l. ait pctor. C. hij plane. et. ff. de vsuca. iusto. C. fi. Sz nec vidr q p suuz possit captiuus vsucape ut. ff. de vsucap. neqz suus. Sz dic q illa loquitur in cā nō peculiari qō verū est. vel loquitur ipa veritate inspecta. h aūt iurē postliminij. inspecto qō prevalet veritate. ut. s. quibz mo. ius pat. po. sol. C. si ab hostibz.

g In ciuitate. qī diq nō abest. Quid g̃ si vterqz abest. et alter alterius rē vsucapit. Rz. et tūc hz locū ista restō. ut. ff. quibz ex cau. l. fi. vidr aūt dcinere abesse. cū domuz redijt vel redire potuit finito negocio. p q erat absens. Item ecōtra si pns rē absentis vsucepit. ut. ff. quibz ex cau. ma. l. i. C. eadē ōba. et tūc siue ple ta est tota vsucapio in pntia. id ē infra modicū tps. siue in absentia. siue postea parui idez ē. ut. ff. e. ab hostibz. C. si qō. et tūc dr desinere abesse. si iusta cā impeditus fuerit in redeundo. statuūtur enim ei. xx. miliaria diurna. ut. ff. ex quibz cau. ma. si cui. C. tādiu. Sz pz q de necessaria absentia tūc intelligit. alias actio. ut. ff. e. l. Item hij. et. l. se. Sz verbū deserit. h positū strictius pōnitur. i. q̄ possit conueniri.

h Annū. sez vtile. qui astabat ex. ccc. lxv. diebz. ut. ff. de sta. li. eū heres. C. si stichus. in quibz actor habuit facultatem agēdi. nec impediretur p se. nec p reū. nec p iudicē. nam hec tria nēcia sūt. ut vtilis dies vel annus curat. ut. ff. de diū. et tēp. pscrip. l. i. hodie vero in omnibz restōnibz quadriēnū continuū ꝓputatur. ut. C. de tēp. in int. rest. l. fi. Et ita no. h q̄ hic lib corrigitur p. C. in h āno vtili gnalit sm quosdā. Sz dico contra. q illa tm i restōnibz dicit. vñ in alijs remanet vtilis annus. vnio ut subducatur

i Recissa. p m int. resti. petitā a iudice. tps vsucapionis quo fuit absens. ut. C. de resti. l. iij. sicut r maiores petūt. ut. ff. de except. l. except̄ones q̄ p sone. in fi. l. et hoc ipm sez qō postulare pnt a mortuo pctore decedit eis. ut. ff. e. l. i. p totū. restituit g̃ eos pctor vinus. ut sic agāt antiqua actōe ac si res non essij vsucapta. vel actio pscpta. et ideo actō ad quā restituuntur dr recissoria. nō q̄ sit nomē ꝓprū actōis. h q̄ erat pmo realis siue pso nalis directa. nūc dr vtilis. ut. ff. ex quibz ca. ma. l. fi. et de cape. l. ab hostibz. Alij dicūt. q stati eo reūso hz recissoriā. et dicūt esse ꝓprū nomē actōis. et sic dicūt. q maiores iure actōis. si minores officio iudicis restituūtur. Dicūt tn q hec recissoria actō efficaciā nō hz anteqū insufficiet in eū pctor spm vite dādo restōnez. qō satis recidit in primā opinionē. nam sp verū est hoc. qō a pctoris mortui edicto. hoc fit auctoritate pctoris viui.

k Nō vsucepisse. et sic vidr decedē mentiri. qō pla. dicitur. Sz dic q non mentitur. si ita dicit sibi restituendū ac si vsucapiū nō essij. ut. s. pxe. diximus.

l Actōis. s. recissorie supradicte.

m Ambusdā. ut si rem absentis vsucapiat pns. Item si absens fuit pbabili cā. ut studiorū. Item in vinculis positus. ut. ff. e. l. i. et. l. si p pctorē. in fi. et. l. se. et de illis legibz. j. fac mencōez cū dicit de volumine digestorū.

n Item si quis. sez debitor.

o In fraudē. nota q vterqz tā debitor q̄ acceptor oportet q fraudē percipiet qn titulus nō est lucratiuus. si aūt ē lucratiuus.

ita vēdicat sua esse. q actō publiciana appellat. qm primū a publicio pctore in edicto ꝓposita ē. Rursus ex diuso. si quis cū rei publice cā abesset. vel i hostiū ptate esset. rem eius qui in ciuitate esset vsucepit. permittitur dño si possessor rei publice cā abesse deserit. tūc intra annū recissa vsucapione. eā petere. id ē ita petere ut dicat possessorē vsu nō cepisse. et ob id suam esse rē. qō genus actōnis. quibusdā et alijs iuris equitate. motus pctor accomodat. sicut ex latiore digestorū seu pandectarū volumine intelligere licet.

Item si quis in fraudē creditorū rē suā alicui dederit. bonis eius a creditoribz possessis ex sententia pscribis.

puta donacōnis. ut si dedit. et hoc intellige ad hoc ut creditor possit reuocare alienacōem. tūc sufficit fraudē debitoris tm̄ meuenire. ut. C. de reuo. his q̄ in frau. cre. l. pnl. et. ff. q̄ in fra. cre. q̄ aūt. ¶. hoc aūt edcm̄. et. ¶. hli mō. Et de hac fraude nō bona distinctōem. q. aut adhibetur a debitore alienāte inter vinos. aut in vltia volūtate. vel a liberto in fraudē prōm sīl' inter vinos. vel in vltia volūtate. si in vltia voluntate. tūc aut p legata. ā p libertates. Et si p libtates. aut dircās aut fideicō. Si debitor in fraudē alienet inter vinos. vno casu p̄sumitur fraus. s. qn̄ oia alienauit. ut. ff. e. omes. ¶. lucius. caue tn̄ q. in hoc casu nō p̄sumit' nisi fraus alienātis. et ideo in nō lucratis sufficeret h̄ p̄sumpcō. q. ¶. loquitur solu in lucratio. s. ¶. lucius. vn̄ in onerosis trāslatū est dnīū. ff. de ꝛtra. emp. l. si sciens. Si aūt nō omia. p̄sumitur. sepe enī de facultatibus suis amplius q̄ in his ē sperāt hoies. ut. s. qui ma. nō pos. ¶. in fraudē. dz ḡ pbare eā creditor. Et adde hic q̄ habes. C. de reuo. q̄ in fraud̄. cre. l. pnl. s. de fraude vnius vel vtriusq̄. seu disti. titulo ꝛ lucratiui ꝛ onerosi. et hec distinctō p oia huatur etiā in prono. ut. ff. de pbac. pronū. et. l. quoties. ¶. qui volo. in vltia volūtate si legatū vel fideicō. in fraudē creditor ꝛ reliquit. solū euentū inspicimus. l3 fraus nō intuenerat. ut i donacōe cā mortis. ut. C. de iur. deli. l. fi. ¶. si vero creditor. cū legata nō debētur nisi deducto ere alieno. ut. ff. e. qd aūt. ¶. pnl. et ad tre. l. i. ¶. is qui quadringēta. idē in prono p omia si libtus in fraudē legauit. vel fideicō. reliquit. vel donauit cā mortis. nā solu euentū inspicimus. ut. ff. si quis in frau. pro. l. i. in pn̄. et. ¶. i. In libtatibz aūt in fraudē relictis distingue dircās a fideicōmissariis. in pmo casu ꝛ filiū ꝛ euentū inspicimus. ut. C. de his q̄ in frau. cre. l. fi. et. l. i. ge accipe p omi eo cui aliq̄d debet. ut. ff.

p Creditor. lar de ⁊. sig. l. creditor. et. l. creditores. et. l. si cui. et in aut. de fideius. ¶. pnl. eo q̄ dicit tradiderit. idē tn̄ est

q Rem suā. scz corporalē. ex in incorpalibz. utz p multa exēpla. ut. ff. q̄ in frau cre. l. a. et. ij. et. iij. usq̄ ad. l. q̄ autē.

r Presidis. puta. q. fuit ꝛdēnatus. et nō satisfecit ꝛdēnacōni infra tps. vnde missus fuit actor in bona possessionē.

s Possessis. id ē possideri iussis. nec enī re ipa a creditoribz fuerāt possessa bona debitoris. cū ipe alienauerit. Vel dic possessis q̄ remanserāt ꝛ nō sufficiebāt. ut. ff. e. l. ait p̄tor.

t Permittitur. scz ⁊. annū vtile. ut. ff. de his q̄ in frau. cre. l. i. ¶. h̄n. et de eo tn̄ qd̄ puemit ad eū. vel qd̄ dolo fecit quominus puemiret ꝓpetuo datur. ut. ff. e. ait p̄tor. ¶. hec actio.

u Petere. Sz qua actōne. h̄z. pauliana. q̄ datur creditori ad reuocāda corpalia. h̄ in fcm̄ ad reuocāda iura. ut. ff. de vsur. l. videamus. ¶. in fauiana. et. ff. e. l. hac in fcm̄. Vel verius dic. q̄ nulla ōz pauliana. nisi adiectiue. q̄a paulo fuit inducta. h̄ in fcm̄ pauliana ōz. q̄ ad reuocāda corpalia ꝛ incorpalia ꝛpent. et datur ꝛtra accipientē ꝛ hereteē eius inquantū ad eos puemiat. etiā nō restituto ei p̄cio. ut. ff. e. ait p̄tor. ¶. fi. et. l. se. et. l. si debitor. et. l. ex hijs. In eū aūt qui in fraudē alienauit actō nō dat̄. cū nudus sit. neq̄ ꝛtra emptorē qui emit ad hoc q̄ soluātur legata. q̄ translatū ē dnīū. vn̄ optz pbare fraudē empcōns. ff. de ꝛtra. emp. l. si scies. vn̄ solū ꝛtra legatarios vel donatarios agūt. vn̄ ꝛtra eos hnt ꝛdi. mo. C. de iur. deli. l. fi. ¶. li cētia. nisi ita fraudulēter dispsit ut res apparē nō possit. quo casu etiā in carcerem detrudētur. ut. ff. e. l. fi. ¶. fi. Est ꝛ fauiana q̄ datur soli prono ad reuocāda ea q̄ libtus in fraudē prōm alienauit inter vinos vel vltia volūtate. quominus prōnus h̄eat tertiā. ut. ff. si quis in frau. pro. l. i. in pn̄. et. ¶. i. et. s. de fue. lib. ¶. h̄z nra ꝛstō. Et est calpiciana. et ipa ta prono q̄z creditori ꝛpetit. ut. ff. si qd in frau. cre. l. in fauiana. Quidā tn̄ dicūt ꝛtra. in eo qd̄ de fauiana dcm̄ ē. ar. ff. de vsu. l. videamus. ¶. in fauiana. Sz certe ita dicit ibi in lra. p quā. et sic refertur ad pxim tm̄. scz paulianam. et iste due imitātur naturā supioris in fcm̄ pauliana. Sz quero. quare sint hic hec posite inter reales p̄tonias. cū ipe psonales sūt. qd̄ pbatur p id qd̄ dic lra. in fauiana q̄z. ut. ff. de vsur. l. videamus. ¶. in fauiana. nā pxime dixerat de psonalibz. vn̄ ꝛtinuat eā cū psonalibz. et pbatur. ff. si quis in frau. pro. l. i. ¶. hec actō. Sz h̄n. q. similitudinē hz cū supioribz duobz casibz. in eo. q̄ sicut ibi pmittitur aliq̄d dicē qd̄ nō sit. vel essz faciendū aliquid ac si nō ꝓcessissent q̄ ꝓcesserūt. sic ꝛ hic. Itē sicut ibi fit reuocacō. ita ꝛ h̄. ḡ fm hec ita debet dici hec reales sicut supiores. qd̄ quidā ꝓcesserūt. Sz h̄n. hic nō petitur qd̄ meū fuerit ut in supiori casu. nec q̄ meū. ut in public. ut. s. e. ¶. alie. Nec ob. ⁊. ¶. px. q. pothecaria est in rem. nec tamē meū pentur vel q̄. q. ibi qd̄ peto peto q̄ meū. i. possessionē p pothecariā actōez vel fuianā. Hic aūt neq̄ possessio neq̄ dnīū est meū. nec fuit. mmo in accipientē trāsiuit. l3 in fraudē sit credentiū alienatū. ut. ff. de ꝛtra. emp. si scies. in fi. et p̄dcē tres actōes reuocatorie dnr. Sed vnde oritur hec actō. h̄n. ex q̄ maleficō. qn̄ solus fuit in vendēte ꝛ emēte. si tn̄ in vendēte tm̄. tūc p̄t dici ex q̄si ꝛtractu si agitur ꝛtra illū possidentē. Sz nūquid hz retentionē ut ab eo nō reuocetur si vult soluē qd̄ sibi creditori reuocare volēti debetur. quidā negāt. ut ar. ff. de rep̄ amo. si cū dos. ¶. fi. et. l. se. Sz ꝛtradico admstar posteioris creditoris si vult soluere p̄ori qd̄ sibi debetur. p̄t h̄re retētionē. ut. ff. de euic. l. euicta. qd̄ dic ut. ff. de his q̄ in frau. cre. ait p̄tor. ¶. illud.

x Māsisse. vidz ḡ q̄ pmittat metiri. qd̄ nō est verū. h̄ ita petit ac si mansissent in bonis debitoris. ut. s. e. ¶. alie. et. ¶. rursus.

y Itē fuiana. q. d. nō solū publiciana ꝛ recissoria reales sunt et p̄tonie. de quibz dcm̄ ē. h̄ etiā due iste capūt vim ex p̄tonis inrisdictōe. id ē p̄tonie sūt. ut hic et. ff. de pac. si cui. ¶. de pignore.

y Quis. scz dns fundi. siue sit peciarius. siue nūmis colat. Itē ē. p veteriorācōe bonus. ut. ff. quibz ca. pig. ta. l. ij. h̄z ex locato. fit actō.

z Coloni. sbaudi. vel inquilini. nam ꝛ eius res sūt tacite obligate. ut. ff. quibz cau. pig. ta. ꝛtra. l. ij. et est colonus in villa. inquilinus in ciuitate. ut. ff. de acquir. pos. res pignoris. Dra est inter has duas tacitas obligacōnes. nā in rusticis ita demū si dns seiat inducta ꝛ illata. in vrbano siue seiat siue nō. Et est rō. q. scā rusticitas omia palā hz. h̄ inquilinus multa ēē clam apportat q̄ locator ignorat. ut. C. locū certi iur. Itē cum in vtroq̄. si eo aio sūt inducta ut ibi sint ꝓpetuo. nō ad tps. ut. ff. de pignor. debitor. et. ff. quibz cau. pig. ta. ꝛtra. in pdns. ¶. i.

a Pignoris. s. tacite. b Fundi. vel domus ut. s. dcm̄ est.

b Quasi. hoc ponitur ad dram supioris. utraq̄ tn̄ fuiana ōz. a fuādo forte dcā. cū omē ius aut i acquirēdo aut in fuādo aut in amittēdo ꝛsistat. ut. ff. de le. et se. cō. l. fi. Sz q̄ est dra inter h̄ fuianā actōez. et salpianū interdcm̄. cū illud ad ite ꝛpetē videatur. ut q. de interdic. ¶. interdictū. h̄n. q. in fuiana oportet q̄

pmittitur ipis creditoribz recissa traditione eam rē petere. id est ita petere ut dicat possessorem nō vsucepisse. et ob id suā rem esse. Itē fuiana. q. fuiana. q. etiā ypotecaria vocat. ex ipius p̄tonis iurisdictōe sbstantiā capūt. Seruiana aūt expitur q̄ dis de rebus colon. q̄ pignoris iure p mercedib fundi ei tenētur. Quasi fuiana aūt q̄ creditores pignora ypothecasue psecunt. Inter pignus aūt ꝛ ypotecā quantū ad actōez ypothecariā nichil intest. Nā de

creditor ꝓbet debitorē fuisse dñm tpe obligacōis. ut. ff. de pig. et q̄ nō fuit. C. i. ſ̄ m ſaluiano ſufficit q̄ ꝓbet eū poſſediſſe. ut colligitur. ff. de ſaluū. medic. l. i. in pn̄. et dixmus q. de medic. C. me

a De qua re. mobili vel immobili tradatur creditori. dictū. vel nō corpalis. vel incorpalis. excepta vrbita ſuiitute. q̄ nō ꝑt obligari. ne ruinis ciuitas deformetur. ut. ff. de pig. ſi iſ qui. C. ſi. et. l. ſe.

b Appellacōe. ſ. ꝓpotecaria. ut hac actōe ꝑeū poſſit a quolibet poſſeſſore. ac.

c Maxie. ſ̄ abūdat. ut. C. de teſta. ma. l. ſi. C. i. duo enī optī meuemre. ut ſit pignus. et q̄ tradatur creditori. ut ſ̄. et q̄ mobiliſ ſit. cum pignus a pugno dicat. ut. ff. de ꝗ. ſig. plebs. C. pignuſ. Si aūt mobilis eſt. ⁊ nō tradatur. Item ſi immobiliſ. ē tradatur vel nō. ꝓpothecā ē. pī g̃ q̄ q̄tuor ſūt ꝓtorie actōnes in rē. ſ. public. et reciſſoia. et ſuiana. et q̄i ſuiana. Item alie due reales ꝑiudiciales. ut. J. e. C. ꝑiudiciales. Eſt ⁊ alia q̄ datur ſupficiario. q̄n quis' ad nō modicū tpus ꝺduxit. ut. ff. de ſupfi. l. i. in fi. i. ſ̄. et. C. q̄ ait. et. l. fi. et. ff. de rei. ven. ſupficiario. et. l. ꝓtorie. Eſt ⁊ octaua actō in rem. ut q̄ datur metū p̄aſſo. nā illa ꝓtoria in rē. ut. ff. q̄ metus cā. metū. C. volēti. Sunt ⁊ alie. ſ. bono⁊ poſſeſſio. hereditatis petitio. Item fideicō. hre. pet. bo. poſ. prima datur ei qui ſuccedit p ꝓtorē. ſed a ei cui p trebel. hreditas reſtituta ē. ut. ff. de bo. poſſ. hre. pet. l. i. et. ij. et. ff. de fideicō. hre. pet. l. i. et. ij. et. iij. et ſic dicē ſūt ꝓtorie in rem. accur.

d Nihil mēſt. niſi in ſono weis. ut. ff. de pig. l. res ꝓpothece. C. item pignus. immo et etiā quātū ad actōēz viōr intereſſe. nā ꝑſcriptio ꝗnti pignus nō currit cū poſſideat. ſecus in ꝓpothecaria. cui currit ꝑſcꝑcio interdū. x. interdū. xx. interdū. xxx. interdū. xl. an. ut. C. ſi adū. ere. l. i. et. ij. et. C. de ꝑſcꝑ. xxx. vel. xl. an. cum notiſſimi. et de anna. excep. l. i. C. i. torijs. ſequtur de pſo

e In pſonā. q. d. dem eſt de realibz p̄ nalibz ſecz ꝓtorijs. l. et de quibuſdā pſonalibz. ſ̄. in poſuerit in. C. Item ſi quis.

f. De pecunia. ut. ff. de ꝺſti. pecu. l. i. in pn̄. dabatur. niſi quiſ

g Cui filis. ſecz quo ad quedā. q̄ vtraq̄ ꝺſtituebat ſe ſolutūrū ꝓ ſe vel alio. ſ̄ ⁊ diſſilis videbatur. q̄ actō de ꝺſtituta ꝓ hijs tm̄ rebz in ꝺſtōne deductis cōpetebat in quibz mutuū conſiſt. ſ. q̄ pondē. nūo ⁊ menſura ꝺtinētur. Sed receptitia q̄n alie res in ꝺſtōne deducebātur. ſ̄ hodie ꝓ omibz ꝺpeit actō de ꝺſtituta. cū oms res appellacōe pecunie ꝺtineātur. ut. C. de ꝺſti. pe.

h Conſtōne. ut. C. de ꝺſtitu. pecu. l. ij. ac. . l. ij. C. pnlt.

i. Ea. ſecz receptitia. tula exponūtur infra in ꝓx. C. et ideo

k Item ꝓtor. hec capi hic non dicas. Accur.

l. Et alias. de quibz dixij. C. penales. accur.

m De pecunia. in hac actōne que hic vocatur.

n Cū omibz. ſ. actis. alias obligatis ꝓ ſe vbi ꝓ ſe inuenit cōſtituēdo. vel ꝓ alijs vbi ꝓ alijs interuenit ꝺſtō. Sic g̃ furiosus cū nec ꝓ ſe nec ꝓ alijs obligetur. nec ꝺſtituē ſe debere ꝑt. Idē in

ꝓdigo ⁊ ſimilibz. Item mulieres. cū alias ꝓ ſe tm̄ obligētur. et hec ꝺſtituēt ꝓ ſe tm̄ ⁊ nō ꝓ alijs. ut. ff. de ꝺſti. pecu. l. i. C. i. et. ij.

o Cōſtituerūt. ut puta p hec vba. conſtituo me ſoluturū q̄d ego vel ille dī. et filia. ut. ff. de ꝺſti. pec. qui aūte. in fi. et. l. ſe. et ſ̄ ita ſi ſit debitū q̄d p̄cedat. ſiue ciuile ⁊ naturale ſimul. ſiue naturale tm̄. ſiue ꝓtorū. ſecus ſi ciuile tm̄. ut. ff. de ꝺſti. pecu. l. i. C. pnl. et fi. et. l. in. C. i

p Nulla g̃ ex nudo pacto oritur actō. q̄d ē ꝺtra ius dñe positū. ff. de pac. inter gen. C. ſi cū nulla. et. C. quinimmo. et. C. marcellī. et. C. id ſ̄. et. C. de pac. l. legē. et eſt hoc ideo forte ſpiale. q̄ hic vni ꝓ eo qui cōſtituit inducitur ut nō teneat niſi elapſis. x. diebus. ut. ff. de ꝺſti. pec. ꝓmiſſor. cū alias ſtatiz tenetur. ut. ff. de ꝗ. ob. cū qui klis. C. quotiēſ. et de ꝗ. ſig. cedē diē. fiet ⁊ aliud ꝺtra eū. ut ex nudo pacto teneatur. ut. ff. de mīnūr. cū qui. in pn̄. Sūt et alij adhuc ſex caſus. in quibz ex nudo pacto oritur actō. ut ecce in donacōne hodie. licet olim fuerat necēria ſtipulacō. ut. C. de donaſi quis argentū. C. ſimi aūt. Item ſi mlier dotē ſme ſtipulacōe dare

marito ꝺuenit. ut. C. de dot. ꝓ. l. ad exac. et de rei vxo. ac. l. i. C. i. Item ſi quis ob honorē decretū vel decernendū palā pollicitus fuerit. i. ſme mīrogacōne. ut. ff. de poll. l. i. C. i. et. l. pactū. Item in nautico fenore. ut. ff. de nau. feno. piculi. in fi. Item in accessione frumēti vel vini vel ordei. ut. C. de vſur. fru. Item in vſuris ciuitati ꝓmiſſis. ut. ff. de vſur. l. etiā. alias aūt ꝓter ſui frigiditatē nudū pactū actōem parē non ꝑt. ſtipulatu. ubi incertū eſt ex ſti

q Iure ciuili. vel actōne ex ſti pulacōne vel ꝺdicōne certū q̄ ex ſtipulacōne oritur. vbi ē certū. ut. s. de. ꝗ. ob. in pn̄. q̄ ſtiplō eſt a iure ciuili inducta. ut ſ̄. cū de intēgentū ipa nō fuit. ſ̄ alij ꝺtractus fuerūt de intēgentū. ut. s. de iur. na. gen. et ciui. C. ius aūt. nō aūt ꝺz ideo de iur ciuili q̄ nō habeat in ſe naturale vinculū. immo hz. q̄ ſme ꝺſenſu nō vz. qui ꝺſenſus eſt de iure naturali. ut. ff. de pact. l. i. C. pnl. ac. quidā dicē hec eſſe ꝓpria nomia

r Actōes de peculio. volūt actionū. ſecz de peculio. et de in rē ꝗſo. et q̄ iuſſu. Item exercitoria. tributoria ⁊ inſtitutoria. ex eo q̄ leges plerūq̄ appellāt eas actōes. ut ſ̄. Sz verius ē ut adiectiue ponatur. ſic enim ꝺz mādati actō de peculio. ut. ff. de peculi.

s Prem. ſecz reſpectu filij. ac. . l. iij. C. cui ꝺgruit.

t Dñm de. ſecz reſpectu ſui. ſunt enim correlatiua.

u Iſpo iure. ſecz ciuili. q̄d nō vult ut alter ex alterius pſona obligetur. et ſic pr̄ nō dz teneri ꝓ filio inſpecto iure ciuili. ſic inſpecto ſuo nō dz teneri dñs. q̄ ſuus ꝓ nullo ē inſpecto iure ciuili. ut. ff. de reg. iur. q̄d attinet. ſ̄ tn̄ ꝓtor equitatē ꝺſiderat. ut q̄ peculiū q̄i primomū eſt filij vel ſui ut ſubiciat. q̄ q̄d parſymoma querit. ut. ff. de pecul. peculiū. vere tn̄ nō eſt primomū filij peculiū. ut. C. de mor. teſta. l. fi. in fi. Item nec ſui. ut. ff. de ꝗ. ob. liber ſ̄. Ideo aūt q̄ q̄i primomū eſt. prem ꝓ filio. dñm ꝓ ſuo teneri dicit. Diligēter tn̄ diſtinguas. vtrū ꝺtrahāt filius vel ſuus.

vel quasi ꝛtrahat. ¶ Item vtrū delinquat vel quasi. si ꝛtrahat qui libi illoꝝ. dns vel pr. actone ex eo cotractu tenetur in peculiū. m cuius ꝛdenacone deducitur ex ipo peculio quicquid huus naturaliter dno debuit. ut qz dns huo mutuauit vel alias secū cotraxit. ¶ Item deducitur qd debetur hijs qui fut in ptate dni vel tutela. vel cura. cū videatur dns puemisse. ut. ff. de pecul. ¶ si dānū. ¶ i. et. ij. obligatur eni huus dno naturaliter. ut. s. de fideius. ¶ i. et fut hec ꝛnia m huo ⁊ filio. excepta cā mutui. ex qua nec filius nec pr tenet. sec? m huo. ut J. t. i. ¶ illd. et. C. ad macedo. l. pnl. ¶ Item q dicta fut qn cotrahit ⁊ filius vel seruus. eade ⁊ qn quasi ꝛtrahit. ut si alterius negotia gessit. ut. ff. de neg. g. si filius. preter hāc actoez tenetur de peculio adhuc pr vel dns. qnz tenetur de in rem ꝛso. qn. s. filius in rem pris vel huus in rem dni ꝛdūit. et est in solidū usq ad quantitate ꝛsaz. ut J. t. i. ¶ m re. a ꝛo. ⁊ de peculio agitur qtenus peculiuz durat. ut J. e. ¶ fut pterea. et J. ti. i. ¶ in rem aūt. ¶ Item est actō qd iussu. q est in solidū. qn filius vel huus iubente dno vel pre ꝛtraxit. videtur eni ꝛtrahi cū ipo pre vel dno. ut. ff. q iussu. l. i. ¶ si. ¶ Item fut alie tres. scz exercitoria. q datur ꝛtra dūm nauis q ꝓposuit mgrm nauī huū suū. et eius rei gia ꝛtractū fuit. Et ideo dr exercitoria. qz exercitor dr dns nauis. ¶ Item institutoria. q hz locū qn aliquis huū suū taberne vel stacōi ꝓposuit. ¶ Item tributoria. qua agitur ita q dns vocatur in tributū. ut J. ti. i. ¶ introducit. et ¶ institutoria. et. ¶ i. ¶ In delictis aūt ⁊ qi delictis idē olim seruabatur m filio ⁊ huo. ut ꝑ noxe dari possent. ut J. de noxal. m fi. ti. ⁊ hodie ꝑ huis tm agitur noxaliter. ut ibi dr. et ꝑ delictis. ut J. de noxa. in pn. et. ff. de noxa. l. i. et in qi delictis. ut si seruus habitās cū dno habuit suspensū vel appensū. vel effudit aliquid qd alicui nocuit. ut. ff. de hijs qui deie. vel effu. l. i. ¶ si huus. et. l. si vero. ¶ ꝓtor. nisi in duobz casibz. ut. ff. de hijs qui deie. vel ef. l. i. ¶ cū huus. et. ff. de mmor. q si minor. ¶ si huus. Porro lz in delictis ⁊ qi agatur noxaliter. tn ⁊ de peculio agitur si locupletatus ē dns in quātū id peculiū locupletius ē. ut. ff. de iud. tā ex ꝛtractibz. et. ff. de pecul. l. licet. ¶ ex causa. accur.

x Item si quis. scz actor. te reo. vel deferente. si eni sme volūtas

y Postulāte. et peten te aduersarij iuraretur. mihil ꝓficeret iuramentū. ut. ff. de iurē. l. iij. in pn. ut. ff. de iurē. no erit.

z Iurauerit. vel ei remissum fuerit. ¶ i. et. l. se. et de re. cre.

a Deberi. sic simplr scz nō adiecta cā quare deberet. actori. qd mformiter dicimus. si aūt cū forma. veluti qz vendidi. tunc agit act. vtili ex eo ꝛtractu nata ex sacro. cū ꝓbitate accipias. et adūsario filr actoez tribuit. ac si vere ꝛtractus ꝓcessisz. Item est i alijs ꝛtractibz. ut. ff. d iurē. si duo. ¶ si qs iurauerit. et ¶ idē dicemus. et. ¶ marcell? ¶ Item circa actoz realē. si re sua ee iurauerit datur actō in re vtilis. ꝑ in fem ꝛtra deferentē tm vel heredē. ut. ff. de iurē. l. nā postea. ¶ si. et. l. se. et ita actori medū datur in fem. interdū vtilis ex eo ꝛtractu. et vtilis i re. ex pte aūt rei si iurat in actone psonali. tūc exceptō em tm parit. si aūt in actone reali. tūc distinguitur. aut iurauerit re petitoris nō esse. quo casu exceptō tm datur. an sua esse. quo casu etiam actō si res actoris ad actorē redeat. nō ꝛtra alū. Et hz qd dixi in actore hz locū si iuratur ex sacri delacone. ⁊ si iurat ex traditione fca occasione iurē. tūc publiciana datur ꝛtra quelibz. cū sit iusta cā tradicōis. ut. ff. de iurē. nā postea. ¶ si. et. l. se. et de public. l. i. in fi. usq ad. l. eū qui. Nec ob. m. e. ti. l. eū qui. ¶ si

reventi. qz ibi ꝓbiz dutaxat. dnm tm excludit contra que public. non datur. ut. ff. de publiciana. l. penul. et fi. accur.

b Iustissime. quia ꝓpter sacramentū datur.

c Actō em. in fem. ut. C. de iurē. actori. qz sufficit dna vlitio. ut. ff. de dolo. q

d Queritur. etiā si p iuriū veller ꝓbare. si deferente. et. l. se. et. C. de rebz cre. l. iij. nisi in casibz ut. C. de rebz cre. l. fi. et. ff. de iurē. admonēdi. Et nō. q hoc sacrm qd est de re. ut. ff. e. quotiēs. i. de veritate. ut. ff. ad. l. coz. de fal. l. i. ¶ q in rōmbz triplex inuenitur volūtariuz. qd ex volūtate datur. suscipitur. et recusat. et extra iudiciū. ut. ff. e. l. iusiurandū. ¶ Item necessariū. qd in necitate impōsita a iudice defertur ⁊ suscipitur. ut. ff. de in lite iuran. l. fi. nec eni pt hz sacrm referri vel recusari. nisi ptendatur iusta cā recusacōis. ut. C. de rebz cre. g'naliter. ¶ si maūt. ¶ Item iudiciale. qd sic dr a iudico qn scz ps pti sacrm in iudicio defert. qd nō est necē subire. ⁊ pt recusari ⁊ referri. ut. C. e. delata. l. g'naliter. ¶ si maūt. ⁊ iure veteri nō poterat recusari. ut. ff. e. manifesti. Sz ꝓm pla. ita de mū actō m fem datur ex sacro si snia nō subsequatur. alias quare oritur actō in fem. cū ex snia eade nascetur. ut. C. de rebz cre. actori. Sz nos ꝛtra. lz eni due fut ad idē ⁊ eo dē noie. nō nocet. ut. ff. de act. empt. nō est nouū. et. ff. de fideius. heres a debitore. sel tn fiet ex actō tm. ut. ff. de ꝛ. ob. qui bis. et de re. iurē. qui bona fides.

e Penales qz. dem est. s. de ptoriis rei psecutoriis. nūc de penalibz ptoriis. Sz q est dra inter penales ⁊ psecutorias. hz. multe. qz penales ptorie fut annales excepta actone furti. ut J. de ꝓpe. et tēp. ac. in pn. hz rei psecutorie fut ꝓpetue. ut. ff. de ac. ⁊ ob. m hynotariis. Item penales odiose fut. rei psecutorie nō. ut. ff. de pens. l. interptacone. Item penales nō transeūt ꝛtra heredes nisi aliquid ad eos puenit. vel lis sit ꝛtestata. ut. C. ex delic defun. l. i. ⁊ psecutorie sic. ut. ff. de ac. et ob. ex ꝛtractibz. Item vbi plres tenetur rei psecutoria vno soluete ceteri liberātur. nō ita m penali. ut. C. de ꝛdit. furē. l. i. et. ff. de lib. cā. l. ult. et. ff. ad. l. acquil. l. rome mela. ¶ si plures. Accur.

f. Pene. i. fere. vel melius die q abūdat. nā vere multe fut.

g Quid. id est aliquid. de albacio quedā posita in loco emi

h Ex albo. erat eni albū neti. ut apparet in aut. de lit. ¶ oem. ibi. voce pto. ⁊ ē in quo albo erat scriptū. vel de citādo aliquo. vel de alio ꝓcepto g'nali vel speciali. ut. ff. de albo scrip. l. i. et. l. ij. et. ff. de iurēdic. om. iudi. l. si quis id. qui nō corrupit. et siue

i. Corrupisz. vel positū subtilissz. p se vel p alū. et tūc ambo tenetur. nec vnus liberat alū. et est m. l. aureos. ut in dcā. l. si quis. et. l. se. tenetur etiā iste corruptor. l. coz. de fal. ut. ff. ad. l. coz. de fal. l. pnl. cuius pena est deportacō ⁊ oim bonoz publicatio. in suis etiā vltimū supplicū. ut. ff. ad. l. coz. de fal. l. i. in fi.

k In eū. scz filū vel libertū datur actō m fem. q est filr ut superior in. l. aureos. q datur pro no. vel pri. et si libertus nō possit solue dcām pecuniā castigabitur. ¶ dē forte in filio. lz noxaliter nō detur. ut. ff. e. s. de in ius vocā. l. pnl. et J. de noxa. in fi. Supior tn punit solū volū. hz solū fem ꝛsiderat. ut. C. de in ius. vo. vema. l. Patronū. sb audi vel patronā. Item filios ⁊ pres eoz. ut. ff. de in ius vo. l. iij. ¶ i. Et accipe hic pronū qui manumisit. vel ꝓ quo iudicatū est in cā libertinitatis. vel si ex cā fideico. manumisit. vel si emerit eo pacto ut manumitteret. et manumisit. vel non manumisit. Sz ex ꝛstone diui marcii puenit ad libertate. ut. ff. de in ius vocā. ad optimū. ¶ i. et. l. is qz. et. l. ⁊ si hac lege. Item

ei tale actoz. p qua nō illō qritur an ei pecuia debeat. hz an iurauerit. ¶ Penales qz actones ꝓtor pene multas ex sua iurisdcōe introduxit. veluti adūsus eū q qd ex albo eius corrupisz. et in eum qui patronū vel

liberos prom. accipe mares ⁊ femias. et parentes etiã adoptiuos. ut dcã. l. ij si hac lege. C. libertos ꝗ. et C. parentes.

a ¶ Vel parentẗ. et ij accipe mare ⁊ femiã ⁊ usq; in infinitu. ut etiã si adã viuẗ. nõ possit vocari in ius sine venia. Item non refert si fuerit legitimi parentes vel naturales. ut. ff. de in ius vo. l. iij. C. i. ij. et. iij. et. l. pentes. et. l. pris. et. l. adoptiui. in pn.

b ¶ In ius vocassit. id est iure expiedi cã vocassit. ut. ff. de in ius vo. l. i. et. l. hoc. et ij siue cã sit ciuilis siue ẗminalis. vel multomagis. nam ⁊ tũc etiã cũ veia nõ pt. qnõ ꝛceditur ut. ff. de in ius vo. ij et si. C. protait. et. ff. de accusa. qui accusat? in fi. et. l. hoc. C. ij. Sz quid si solũ libellũ vedit. Sen. nõ incidit in hoc edictũ. ut. ff. de in ius vo. libertus. Item quid si nõ venat vocatus. Sen. sp incidit. ij facilius remittitur hec pena qn vocatus venit. ut. ff. de in ius vo. ẗmis. l. quidã dicũt vocantẗ nullo mõ cadẗ in edcm si vocatus nõ venit. ex pdicta. l. ẗmis. et hoc ideo. qꝛ ba cũ effcũ sunt accipiẽda. ut. ff. ne quid eũ qui in ius vo. est vi exi. l. pnlt. C. vocere. ij pma sniaverior ẗ. ut qn dcã. l. ẗmis nõ dicit qꝛ nõ incidat in edictũ. nisi cã ꝛgnita. Item nũquid heres pt vocare in ius sine venia. et ẗre si exẗneus ẗ pt. ut. ff. de obse. pstan. lib. l. heres. filius non pt vocare in ius sine venia. Sz quare secus in hrede libti ⁊ in herede prom. Sen. in pmo odiũ ꝗsatur qõ dz restingi. in ho fauor q dz prorogari. ut. ff. de li. et postu. l. quidã. Item si alter agat tutorio noie vel curatorio. ar. ff. de in ius vo. l. in hac lege. C. fi. et. l. quesitũ. racio. qꝛ nemini officiũ suũ dz esse damnosũ. ut. ff. quẗ adtesta api. l. si quis ex signatoribz.

c ¶ Cũ impetrassit. id ẗ nõ petissit ⁊ nõ accepissit. dz enim a prore sic petẗ. dne permitte michi ut possim ꝛuenire prem vel pronũ meũ. ut colligitur ij. de pe. teliti. C. fi. et. ff. de in ius vo. l. ij. C. i. Illõ etiã quero. an hec postulacõ venie dz fieri in psonis oim qui in ius vocari nõ pnt. que enumeratur. ff. de in ius vo. l. ij. et si non fiat qꝛ cadat in penam. Quidã dicũt qꝛ sic. Nos qꝛ nõ. qꝛ hec pena in eũ tm statuitur q incidit in edcm. at ille psone in edicto nõ ꝛtinẗur. qõ maxie ꝓbatur ex hoc. C. Aliter tn puto eos puniẽdos ꝓut placuerit iudici ad similitudinẽ istorꝫ. Sz nũquid ij petiõ hodie ẗ correcta. ut qꝛ hnt hodie libti ius natalũ ⁊ regnacõnis. ut in aut. ut lib. dce. C. i. col. iij. Sen. nõ. qꝛ et ibi refuatur iura prõis. maxime obsequialia q natura dbẗur. supiora quantũ ad libertũ plana sũt. In filio distingue. aut erat emancipatus. aut in ptãte. si emãcipatus erat. tũc hnt locũ supiora. si vero in ptãte. tũc nec cũ venia nec sine venia pt ꝛuenire prem. ut. C. de in ius vo. l. fi. et. ff. de ac. et ob. l. actões. nisi ꝓ castrẗsi vel qi castrensi peculio. ut. ff. de iud. l. lis. et tũc cũ venia. ut. ff. de in ius vo. adoptiuũ. C. i. et hoc cũ agit ꝛtra prem. Si aũt ꝛtra extraneũ. tunc sm veteres iura tm. v. actõnes filiofa. ꝛpetebãt. ut. ff. de act. et ob. l. filiusfamilias. et. l. in fem actõnes. Sz hodie omes venientes ex aduentitia cã. ut dixi. s. ꝓ quas p. no. acqui. C. i. Item quero. quis iurabit de calũnia cũ filiusfamilias erit in iudicio. Sen. si filiusfa. petit a venia ꝛtra prez ꝛuenat. iurabit filius si maior est. alias curator ei dabitur ad litẗ. ut in aut. ut lice. ma. et ami. C. i. in fi. Si aũt fit in ptãte pris. et agat de castrensi vel qi. ca. pecu. et tũc filius iurat cũ prfa. habeatur. ut. ff. ad maceõ. l. ij. si vero essit minor daretur curator liti. nõ psone. cũ fit in ptãte. ut. C. de cu. furẗ. l. fi. in pn. et de to. q lib. l. fi. C. sm aũt ꝓ pre. Si aũt ꝛtra exẗneũ agat filius. si agat pr eius noie. pr iurat. ut. C. de iurẗ. calũ. l. ij. C. qꝛ obsuari. Si filius forte pre absente. vel sm veteres. l. in. v. casibz. uel sm nouas in omi aduẗencia cã iurat filius cũ suo noie agat ⁊ maior est. si mõ pr in aduẗencijs nõ hz vsũfructũ. alias pr ageret. et rnderet. et iuraret. ut. C. de to. ma. l. i. in prin. vbi vẗo filius iurat. hz pr nõ habeat vsũfructũ. dz pr ꝛsenare filio agẗi ⁊ rnderi. ut. C. de toms q li. l. fi. in princi.

d ¶ Tez aduersus eũ. sez datur actõ in fem penalis. ut ecce. cũ vocarẗ ticiũ in ius qui tenebatur michi actõne tpali. et dũ essit in itinẗ. detinuisti eũ vi. vel capiẽdo eũ ꝓ psonã. uel faciẽdo volo ut alius eũ detinẗ. et tantũ qꝛ dies actõis mee exiuit. teneis eum michi quãti interẗsto in litẗ. et sic est actio penalis ex pte mea. qꝛ vltra rei veritatẗ fortẗ iurabo. ⁊ ex pte tua. qꝛ das michi aliquid. et tibi michil adest. ut. ff. ne quis eũ qui in ius vo. vi. ex. l. pnlt. C. i. Sup hoc. C. primo quero. cũ duo sint tituli. ut. ff. ne quis in ius vo. vi. ex. et alius ti. de eo ꝓ quẗ fem erit. de quo fit mẗio in ij. C. Sen. de primo. qꝛ inde oritur actio ex vtraq; pte penalis. ut dẗm est. ij ex alio est penalis ex pte rei tm. cũ ad intẗesse actoris detur. ut. ff. de eo per quẗ fac. est. l. fi. i. Sen. Item primus de quo fit mẗio ij solit actori tm. utz ex. l. ij. et. iiij. C. eximẗ. At secũs solut vocato nõ solũ. ij etiã vocãti. ut. ff. de eo ꝓ quẗ fem est. l. i. C. si reus. in fi. et. l. fi. i. Sen. Item pmus hz locũ qn aliquis exẗptus ẗ ante satisdacõnes sez fcãs iudicio sisti. et alias q firmãt iudiciũ. ut. ff. de p. sti. l. i. in pn. Et ptz dra ex ordine illorꝫ titulorꝫ. Item primus qn vi exẗptus sit quis. At secũs etiã sine vi. utz in. l. i. C. si dolo. de eo ꝓ quẗ fac. ẗ. et ne quis eũ qui. l. i. et. l. ij. in fi. Vel satis dici pt. qꝛ de vtroq; hic loquitur. et qꝛ hz duo sint illi tituli. cũ de vno edicto sũt. Iterz et qꝛ dicatur penalis actõ etiã illa q ex vna pte tm ẗ penalis. Sup ij. C. secõ queritur. nõne ꝓ ꝛuentionẽ solã. etiã iure veteri ꝓcurabatur actõ. ut. ff. de act. et ob. l. ꝛstõmbz. nõ solũ ꝓ noua iura. ut. C. de pscꝛ. xxx. an. cũ notissimi. et. l. sicut. Sen. hic nõ ꝓ executorẗ ij ꝓ suã denũciacõem eũ ꝛuenerat. vel ꝗbũ qi posita in dcã. l. ꝛstõmbz. assertiue ponitur. nõ filitudmarie. et sm hoc hodie essit correctũ qõ hic dz. Vel dic qꝛ talis fuit ꝛuenẽs in illa et cõstitui cõmbz q ꝓ litẗ ꝛdẗ. habebatur. ut qꝛ actõ erat tpalis. et libellus fuit pncipi datus. ut. C. qn li. pn. da. litẗ. cũ fa. l. i. et. ij. Vel dic sm Io. qꝛ leges veteres circa psonales actõnes loquũtur. vbi nõ ꝓpetuantur ꝓ executorẗ. ij lex illa cũ notissimi. et lex cũ in rẗ. loquũtur in reali. vn adhuc ẗ hodie nõ corrigiẗ qõ hz dr.

e ¶ Innumerabiles. immo numerari pnt. ij dnr innumerables. qꝛ de facili nõ pnt numerari. vn dz nõ posse fieri ꝛmodo qõ cũ difficultate fieri pt. ut. ff. de. v. sig. nepos ꝓculo. enumera g aliqs. ut est actõ in fem de calũniatoribz. de qua dicemus ij. e. C. quadrupli. Item actõ qꝛ metus cã. Item furti manifesti. Item fui cotrupti in duplũ. de quibz dicemus ij. e. C. omes aũt actões. Sũt et alie ⁊ in fem. ut de effusis ⁊ eiectis. et de appensis. ut. ff. de his qui deie. vel effu. l. fi vẗo. C. protor. Et alie multe sũt qs enumerari nõ expedit.

f ¶ Preiudiciales. ꝓ ꝛstãti pomt qꝛ hec protie sũt. cũ in tractatu protiarꝫ ponũtur. et sũt in rẗ. qꝛ res petitur. et vendicatur. Sen querẗ. quare nõ posuit inter reales protiales. Sen. qꝛ quedã de eis ẗ similis. vn eius occasione ⁊ de ceteris hic dicere refuauit. Et sũt tres. Prima est ꝓ quã queritur. an aliqs sit liber. subaudi vel suus. Secũda. an aliquis sit libertus. Sbaudi vel ingenuus. Tercia ẗ de partu agnoscendo. ꝓ quã queritur. an quis sit filius vel nõ. ut omia ꝛsequatur q filius a pre ꝛsequi dz. alias aũt agitur de ptu agnoscendo ꝓter alimẗta tm. et tũc filiacõm nõ pindicatur. qꝛ summati queritur. ut. ff. de li. ag. l. i. C. iul. et. l. si quis ali. C. si vel parẗs. et. ff. de his qui sũt sui vel ali. iurẗ. l. si iudex. hz videatur ꝛtra de orig. ꝛg. l. ij. C. fi. Sed dic ut ibi. Sz dicũt quidã ⁊ malẗ. qꝛ tm due sũt. et de duabz primis

faciūt vnā hoc modo. an aliquis liber. i. ingenuus vel libertus. et hij vnā faciūt. aliā vero de ptu agnoscēdo nō mutāt. sj ꝑma opi. verior ē. cū sit ꝛmodius singulas cās singlis appellacōibz distinguī. ut. s. quibz mo. testa. insir. ¶. alio aūt mō. Item qz postea dic. ceterē vēo. ꝛc. et ita loquitur de plibz excepta vna. Itē quare dūr ꝑiudiciales. Rñ. sm Azo. et G. ideo qz in mos excepcōis ꝓponūtur et ita ꝑiudicant. ut si agas ꝛtra me ꝛ ego obiciā tibi. q̃ sis fu? meus vel filius. vnde nō ꝑt esse iudiciū mē nos. ut. ff. de iud. l. lis nulla. et. s. de ob. q̃ ex delic. ¶. hij. ꝛiūgas cū glo. ista prima prez seqntis. ibi ut dic. vel si agas ꝛtra me ꝑter hec. ꝛ c. et ꝓ re mea. usqz ad ꝓsiculuz quo dr de ascꝑticijs. et tūc dimittē ꝛ reacipe qd dimisistis et ꝓsequē usqz in finē. In ꝑmo

de ptu agnoscēdo. Ex quibus fere vna illaz legitima cām hz. p quā queritur an aliquis liber sit. an fu?. Cetere ex ipius ꝑtoris iurisdictōne sbam capiunt. Sic itaqz discretis actōmbz. certuz ē nō posse actorem suā rem ita ab aliquo petē. ac si apparet eū dare oportere. nec enī qd actoris est id ei dare optet. qz scz dari cuiq̃ intelligit id qd ita datur ut eius fiat. Nec res q̃ iam actoris est. mag eius fieri ꝑt. Plane odio furū quo magis plibz actōmbz teneātur.

g Ex quibz. s. tribz ꝑiudicialibz. q̃ ꝓmissio ꝓbabit ex lōgo

h Fere. ideo dicit. qz in ciuilibz qōmbz q̃tuor ꝛsi- vsu. ut ibi. derātur. s. actor. iudex ꝛ reus. et ipa res. h aut est idē qui ꝛuenit et ꝛuenitur. vel ideo qz ꝑtor introduxit de ptu agnoscēdo. et ad se. ꝛsul. ꝛfirmātur. i Legitima. i. de iure ciuili.

k Sic itaqz. formatur h itaqz ex alia diuisiōe q̃ fit. s. e. ¶. i. q̃ si dicēt. dem est q̃ sit in rem actōnes ꝛ q̃ in psona. itaqz sic eis discretis. i. separatis ꝛ diuisis. pz q̃ h regula ē vera. qz psonalis actō q̃ ꝛpetit ad dandū. nō ꝛpetit ꝓ re sua alicui ut h. ideo dixi ad dās dū. qz ad tradendū bn ꝑt dari actō psonalis. ut ꝛmodati ꝛ depositi ꝛ fil'es. Et est ita ius inter dare ꝛ tradē ut hic sbicit. et. ff. de acē. empti. l. ex empto. in pn. et. ff. de ob. ob. ubi aūt. in fi. et. l. de acē. empti. l. ex empto. in pn. et. ff. de ob. ob. ubi aūt. in fi. et. l. si rem tradi. et. l. nemo. et hoc ē qd subicit. si apparet eum dare oportere. et ita agit in psona ut aliquid detur. Sz quidā dicunt ut pla. q̃ hec ob. ba. si apparet eū dare oportē sint noia cuiusdam actōnis.

l Oportet. id est oportet q̃ nō detur. est enī impos- sibile q̃ detur ut subicit. qz dare ē accipētis facē ut subicit. nec

m Magis. Sz oppomtur. pluries deberi ꝑt. ut res q̃. ꝛc. ae. ff. de excep. rei. iudi. l. et an eadē. ¶. actōnes. in fi. ¶. q̃ pluries dūiū ꝑt fieri meū. Sz nō sequitur. nam lz pluries deberatur. tam semel fēā sua nō dz plus fieri sua ut ibidē dr. et. ff. de acquir. pos. l. iij. ¶. ex plurib. et. s. vel. ¶. si rē legatarij. nisi iterū deberet esse sua vel mea. ut. ff. de ob. obli. si rem meā. Accur.

n Plane odio. Sz in quo ꝓbatur istud odiū. Rñ. qz in ꝛdicōe furtū quis de fēo infamatur apd bonos ꝛ graues. ut. ff. de obse. l. honori. lz nō infamia iuris. ut. ff. de acē. et ob. l. cessat. sj in re vendicacōe neqz de facto neqz de iure infamatur. Item multa

agereturetiā si ꝛstaret eū fore suū. qd est q̃nz. ut. ff. de iud. vix. Sz sm hoc cū queritur inter pronū ꝛ libertū de libertinitate. nō est hec qō ꝑiudicialis. cū alie qōnes interim inter eos ꝑnt exercēri venia tn petita. ut. s. e. ¶. et in eū. Sz dic q̃ ille qōes quiescūt q̃ nō ꝛpeterēt si ꝛstaret eū libertū. ut. ff. de in ius vo. l. sj h hac vi. ¶. pnl. et fi. Itē quid si nulla alia qō mouēt. nōne tūc iste dūr ꝑiudiciales. cū nō habeāt cui ꝑiudicēt. Az. dic q̃ nō. Sz Io. ꝛtra. inspicitur eni aptitudo. qz abilis ē esse ꝑiudicialis. sic augustus dr. lz nō sp augeat. ut. s. in Rica. ꝓhe. Item nūqd sūt ples ꝑiudiciales nisi hec tres. Rñ. sic. ut hereditatis petitio. nam ꝛ tūc cessant omes alie qōes donec ipa intēditur. ut. ff. de petē. here. l. si quis libtatem. et. l. diuus. in fi. lz hodie ꝛtrariū sit. ut. C. de here. petē. l. fi. ¶. i. et. ij. Itez quo iure ascꝑticij colomi censiti ꝛ similes petūtur. Rñ vtili ꝑiudiciali. directa nō. et ipi colomi se petūt in libtatez ꝛtraria ꝑiudiciali vtili nō dircā. ideo. qz liberi sūt non sui. ut in aut. de sanctis. ꝑis. ¶. assꝑticios. et. ¶. si suus. Itē ideo ꝑiudiciali. qz parū a suis distāt quo ad suicia q̃ facē debēt. ut. C. de ag. et cens. l. ne diutius. li. xj. Sz alij dicūt. q̃ offi. iudicis petūtur. et petūt. ut. C. in qui. cau. cen. dūos accus. poss. l. i. li. ix. Sz certe. officiū iudicis nō possz here locū ad futuras ꝑstacōnes. ut. ff. de vsuf. l. i. Alij dixerūt here locū negatoriā et ꝛfessoriā vtilē. ut q̃ datur dircā suiturib. alijs. hec vtilis h datur. qd michil est. Itē si quis ad aliqua annua suicia teneat. quo iure petetur ut ꝛdēnet ut ꝑstet in posterū. et ipe quo iure petit absolui. Rñ. sat' puto q̃ iudicis officio hoc fiat. siue ꝓmissa fuerūt hec suicia. siue ex ꝛsuetudine debēatur. Sz ꝛ seruicia ipa posita longo tpe ex promisso petunt. ut. ff. de vsuf. l. cū de in rem verso. accur.

g Ex quibz. s. tribz ꝑiudicialibz. q̃ ꝓmissio ꝓbabit ex lōgo

h Fere. ideo dicit. qz in ciuilibz qōmbz q̃tuor ꝛsi- vsu. ut ibi. derātur. s. actor. iudex ꝛ reus. et ipa res. h aut est idē qui ꝛuenit et ꝛuenitur. vel ideo qz ꝑtor introduxit de ptu agnoscēdo. et ad se. ꝛsul. ꝛfirmātur. i Legitima. i. de iure ciuili.

k Sic itaqz. formatur h itaqz ex alia diuisiōe q̃ fit. s. e. ¶. i. q̃ si dicēt. dem est q̃ sit in rem actōnes ꝛ q̃ in psona. itaqz sic eis discretis. i. separatis ꝛ diuisis. pz q̃ h regula ē vera. qz psonalis actō q̃ ꝛpetit ad dandū. nō ꝛpetit ꝓ re sua alicui ut h. ideo dixi ad dās dū. qz ad tradendū bn ꝑt dari actō psonalis. ut ꝛmodati ꝛ depositi ꝛ fil'es. Et est ita ius inter dare ꝛ tradē ut hic sbicit. et. ff. de acē. empti. l. ex empto. in pn. et. ff. de ob. ob. ubi aūt. in fi. et. l. si rem tradi. et. l. nemo. et hoc ē qd subicit. si apparet eum dare oportere. et ita agit in psona ut aliquid detur. Sz quidā dicunt ut pla. q̃ hec ob. ba. si apparet eū dare oportē sint noia cuiusdam actōnis.

l Oportet. id est oportet q̃ nō detur. est enī impos- sibile q̃ detur ut subicit. qz dare ē accipētis facē ut subicit. nec

m Magis. Sz oppomtur. pluries deberi ꝑt. ut res q̃. ꝛc. ae. ff. de excep. rei. iudi. l. et an eadē. ¶. actōnes. in fi. ¶. q̃ pluries dūiū ꝑt fieri meū. Sz nō sequitur. nam lz pluries deberatur. tam semel fēā sua nō dz plus fieri sua ut ibidē dr. et. ff. de acquir. pos. l. iij. ¶. ex plurib. et. s. vel. ¶. si rē legatarij. nisi iterū deberet esse sua vel mea. ut. ff. de ob. obli. si rem meā. Accur.

n Plane odio. Sz in quo ꝓbatur istud odiū. Rñ. qz in ꝛdicōe furtū quis de fēo infamatur apd bonos ꝛ graues. ut. ff. de obse. l. honori. lz nō infamia iuris. ut. ff. de acē. et ob. l. cessat. sj in re vendicacōe neqz de facto neqz de iure infamatur. Item multa

vemūt in ꝺdicōne furtiua q̄ nō vemūt in rei ven. ut qꝫ interitu rei nō liberatur. ſ̄ in rei ven. ut. ff. de ꝺdi. furt. l. in rē. et ideo malū est furi q̄ hac actōe teneat. ¶ Itē ſic ꝓdest alicui plēs hēre reos debitores. ut. ff. de lib. le. l. ſi quis decedēs. C. ſi. et hēre plēs actōnes. ut. ff. de l. ij. cū filius. C. varijs. ita econtra ꝺz dici nocere ſi plibꝫ teneatur actōnibꝫ. lꝫ etiā nulla alia eſſ̄ utilitas. ¶ Itē nunquid vna tollitur per aliā. Dic q̄ ſic. ut. ff. de ꝺdi. furt. ſi ꝓ fure. C. furti. accur.

a ¶ Si apparet. i. quia apparet eos. Itē. idem ꝺz de actōe in pſonā. Sꝫ viꝺz hoc ſtare non poſſe. nam certum eſt eū qui agit dōm fuiſſe. g̅ z nūc eſt. qꝫ me fcō ſuo dōnū ab eo diſcedē nō potuit. ut. ff. de reg. iur. l. id quod nr̄m. et. C. de ꝓbac. l. ſiue poſſideris. g̅ nō ꝓt agē ut ſibi det. qꝰ eſt ſuū. et tn ꝗ dicē q̄ ſic. Sꝫ dic relacōnez eſſe faciendā ad genus. non ad ſpēm. q. di. ea actō ꝓ quā alias agitur ad dandū. ſ. pſonali. ſ̄ ꝗ nō ad dandū intēditur. et ita ē mirabile. q̄ rem meā ꝓ pſonalē actōnez peto reſtitui. alias ꝺtra. ut. ff. vſufruct. quēad. capi. l. ſi. et. ff. de ꝺdit. inte. l. ſi vrbana. Sꝫ ē ſpēale ut hic ꝺz. Vel dic agi etiā ad dand̄ ſcz poſſeſſionē dandā quā amiſerā ꝓ furtū. ut. ff. de acqui. poſ. l. rem q̄ a nobis. et. ff. de ꝺꝰ. tricica. l. ij. ac.

b ¶ In rem actōnes. id ē rei vendicacōnes q̄ ꝓ dōnio de iure ciuili vel gentiū q̄ſito intendūtur. ut. ff. de rei ven. l. in rē. Itē nota q̄ hic. C. locū hꝫ in quolibꝫ male fidei poſſeſſore aliene rei. nō ſolū in fure. ut. s. de rex. di. C. ſi cū. et. C. de ꝺꝰ. trit. l. i. in fi. et. l. ij. in pn̄. Interdū etiā ꝺtra bone fidei poſſeſſorē datur ꝺditio racōne poſſeſſionis. ut. ff. de ꝺꝰ. inde. l. indebiti. C. ſ̄ minos. Sꝫ nūquid rē ſuā ꝓt quis etiā a nō fure ꝓ ꝺꝰ. ſme cā repetē. ut. ff. de ꝺdit. ſme cā. ꝓ totū. Rēn. ſm quoſdā. ibi ꝺz ꝓpetē actō pſonal. nō tn talis ꝓ quā intendatur ut aliquid det. Alij dicūt. q̄ ſi alicubi inuenatur ꝺdicō ſme cā ꝓ ſua re ꝓpetē. de vtili intelligē.

c ¶ Vendicōnes. ſiue rex corpalū de quibꝫ dcm eſt. - dū eſt. C. de rei ven. ꝓ totū. et. ff. e. ꝓ totū. ſiue rex incorpalū. de quibꝫ vendicacōibꝫ ē. ff. ſi vſufruc. pe. ꝓ totū. et. ff. ſi ſui. ven. ꝓ totū. ſiue ſint dirēe ſiue vtiles iſte vendicacōnes. ut. ff. de public. ꝓ totū. et. ff. ſi ager vectigal. ꝓ totū. et alie quibꝫ nō intēdim?

d ¶ Quibꝫ. ideo dicit quibꝫ. qꝫ ſūt dare facē. ſ̄ reſtitui. ut comodati actō et depoſiti z ſilēs. et iſte nō appellātur ꝺdicōnes. in ſtricta ſig̅ficacōne accepto vocabulo ut hic ꝺz. Vel dic q̄ in actōne ꝺmodati z depoſiti z ſilibꝫ intēditur dari vel fieri. ſcz ip̄a restitutio rei. quare ip̄m fcm poſſit quis in ſtipulacōne deducē. ut. ff. de ꝺꝰ. ob. l. ubi aūt nō. C. q̄ id. qꝰ nō fiēt niſi aliq̄d dareē. cū ſue rei nulla eſſ̄ ſtipulacō. ſ̄ aliene tm̄. ut. s. de inuti. ſti. C. i.

e ¶ Condicōnes. ſ. appellamus. qui volebāt aliū ꝺuenire. ꝓ

f. ¶ Denūciare. Dicunt quidā. q̄ mo ſibi denūciaē debēbāt. ut ar. ff. de ſui. vr. ꝓ. l. quidā. Sꝫ hoc nō placet. qꝫ ex volūtate aut comitate vel vrbanitate ſ̄ fit. nō necēitate. ſ̄ dic q̄ ſ̄ denūciacō fiebat ꝓ mgratus cū actōez ꝺſtituebāt vel dabāt. ut. ff. de re. iur. l. ij. C. oim. qꝰ eſt hodie ſublatū ut in ſi. hꝰ. C. ꝺz. et. C. de formu.

g ¶ Abuſiue. vere abuſiue ꝺz ꝺdicō. i. actō in pſonā. q̄ nō bn ꝺſonat nomē rei quā ſignat. qꝰ fieri ꝺz. ut. s. de vna. C. eſt z aliud. ac.

h ¶ Sequēs. hoc ē tertia diuiſio actōnū in hoc titulo. ac.

i. ¶ Cōpate. i. admuē.

k ¶ Mixte. ſed de nōne quedā ſūt q̄ nullū hoꝫ hnt. ut ſi agone quid fiat i loco ſacro vel ſcō. vel ſi fem ē vollatur. et alie ſilēs. que neq̄ ad rē neq̄ ad pēnā. neq̄ mixtē ſe hnt. ſ̄ vel ad rei reuerentiā vel ad publicā vtilitatē dātur. ſ̄. ſatis ad rei pſecutōez ſcz ōme rei vel pblice ꝓtz. cuius noie agere videoꝫ. vel etiam meo noie. cū cuiuslibet mt̄ſit reū venerari. ut. C. de hereē. l. iiij. ac.

l. ¶ Actōnes. ſ. q̄ dcē ſūt. ut diximus. s. e. C. Itē huiana. Sꝫ certe viꝺz q̄ ſūt oēs penales. nā in eis iuratur in litē. ut. ff. de rei ven. l. qui restituē. et. ff. de in litē iuran. l. in actōnibꝫ. Sꝫ dic q̄ illō nō fit iure actōis. ſ̄ officio iudicis. ut. J. e. C. ꝓterea. in fi. C. vñ nō dīr penales. Alij tn̄ dicebāt. q̄ ideo nō dicebātur penales. q̄ nō originaliter illud fit q̄ crescat ꝓ ſacrm in litez. ſ̄ ex ꝺtumacia. ut. ff. de in litē iurā. l. i. et ideo magis attendebāt qꝰ naturaliter erat. q̄ qꝰ incedēter. Sꝫ certe z actō depoſiti in q̄tuor caſibꝫ ab initio ē rei pſecutoria. et tn̄ penalis ꝺz inſpecto q̄ crescat ex ꝺtumacia. ut J. pe. et J. e. C. q̄drupli. vñ prima rnſionē approbo.

m ¶ Fere. fere dicit ꝓpter actōez ex ſtipulatu ꝓ quā pena petē. nec inſpicitur qꝰ interfit. ut. s. de mutu. ſti. C. alteri. ſm quoſdā qꝰ eſt falſū. immo ꝓpter actōez depoſiti in q̄tuor caſibꝫ ut J. ſubiecit. Itē ꝓpter actōez redibitoriā q̄ datur in duplū adūſus vendit̄ē. qui neq̄ pēiū neq̄ acceſſiōes ſoluit. ut. ff. de redibi. l. re.

n ¶ Petit actor. ad vtrāq̄ aūt. ſcz ad mutuū z ad dibitoria. eā pecuniā q̄ in ſtipulatu deducta eſt certi ꝺditio datur. ut. ff. ſi certū. pe. l. ſi quis certū. et. s. de ꝺꝰ. ob. in pn̄. ita q̄ ad mutuū detur ꝺditio ſpēalis de mutuo. ut. s. quibꝫ mo. re ꝺtra. obli. in pn̄. Ad pecuniā deductā in ſtipulacōne detur ꝺdicō certi g̅nalis ſi certū ſit. ut. s. de ꝺꝰ. ob. in pn̄. omnes iſte dātur ad mtēſſe. etiā qꝰ ē

o ¶ Conducto. Sꝫ nōne extra rē. ut. ff. de act. empti. l. i. in prin. g̅ pero aliq̄d qꝰ tibi nō adeſt. g̅ ſūt penales. Sꝫ dic tribꝫ modis dici actōez penalē. Primo illa q̄ hꝫ cinde ē penalis ut furti et ſilēs. q̄n pero qꝰ michi nō abeſt z qꝰ tibi nō adeſt. Secō. q̄n eſt penalis ex ꝓte vna. ſcz ex ꝓte rei tm̄. qꝰ eſt vbicūz actoris intereſſe excedit id qꝰ reo adeſt. in hac ſig̅ficacōe actōes iſte dīr penales. ſcz ex empto z ſilēs. et etiā rei ven. q̄n in litē iurat. et q̄ inſpecta pſona tm̄ rei penales dīr. ꝓbatur. ff. de eo ꝓ quē fac.

effcm eſt. ut extra penam dupli ā quadrupli rei recipiēde noie. fures etiā hac actōe teneātur. ac ſi apparet eos dare oportere. q̄uis ſit adūſus eos etiā hec in rē actō. ꝓ quā rem ſuaz quis eſſe petit. ¶ Appellamus aūt in rem quiꝰ actōnes. vēndicacōnes. In pſonā vero actōnes. quibꝫ dare aut facē oportere intenditur. ſcz ꝺdicōes. Cōdicere enī eſt denunciare priſca lingua. Nunc vero abuſiue dicimus ꝺdicōez actōem in pſonā eſſe. qua actor intendit dari ſibi oportere. Nulla enī hoc tpe quō prius fiebat eo noie denūtiacō fit. ¶ Sequēs illa diuiſio eſt. q̄ quedaz actōnes rei pſequēdi g̅rā ꝓpate ſūt. quedā pene pſequēde. quedā mixte ſunt.

¶ Rei pſequēde cā cōpate ſūt omnes in rem actō eſt.

¶ Eaꝫ vero oim actōnū q̄ in pſonā ſūt hec quidē q̄ ex contractu naſcūtur fere omnes rei pſequēde cā ꝺpate videtur. veluti quibꝫ mutuā pecuniā. vel i ſtipulatū deductā petit actor. ¶ Itē ꝺmodati. depoſiti. mādati. ꝓ ſocio. ex empto. venditto. locato. ꝺducto. Plane. ſi depoſiti agitur eo nomīe qꝰ tumultus mcēdij. ruine. naufragij cā depoſitū ſit. in duplū actōez ꝓtor reddit. ſi mō cū ipo apud quē depoſitū ſit. aut cū hērede ei? de dolo ipius agētur. quo

h ¶ Sequēs. hoc ē tertia diuiſio actōnū in hoc titulo. ac.

i. ¶ Cōpate. i. admuē.

k ¶ Mixte. ſed de nōne quedā ſūt q̄ nullū hoꝫ hnt. ut ſi agone quid fiat i loco ſacro vel ſcō. vel ſi fem ē vollatur. et alie ſilēs. que neq̄ ad rē neq̄ ad pēnā. neq̄ mixtē ſe hnt. ſ̄ vel ad rei reuerentiā vel ad publicā vtilitatē dātur. ſ̄. ſatis ad rei pſecutōez ſcz ōme rei vel pblice ꝓtz. cuius noie agere videoꝫ. vel etiam meo noie. cū cuiuslibet mt̄ſit reū venerari. ut. C. de hereē. l. iiij. ac.

l. ¶ Actōnes. ſ. q̄ dcē ſūt. ut diximus. s. e. C. Itē huiana. Sꝫ certe viꝺz q̄ ſūt oēs penales. nā in eis iuratur in litē. ut. ff. de rei ven. l. qui restituē. et. ff. de in litē iuran. l. in actōnibꝫ. Sꝫ dic q̄ illō nō fit iure actōis. ſ̄ officio iudicis. ut J. e. C. ꝓterea. in fi. C. vñ nō dīr penales. Alij tn̄ dicebāt. q̄ ideo nō dicebātur penales. q̄ nō originaliter illud fit q̄ crescat ꝓ ſacrm in litez. ſ̄ ex ꝺtumacia. ut. ff. de in litē iurā. l. i. et ideo magis attendebāt qꝰ naturaliter erat. q̄ qꝰ incedēter. Sꝫ certe z actō depoſiti in q̄tuor caſibꝫ ab initio ē rei pſecutoria. et tn̄ penalis ꝺz inſpecto q̄ crescat ex ꝺtumacia. ut J. pe. et J. e. C. q̄drupli. vñ prima rnſionē approbo.

m ¶ Fere. fere dicit ꝓpter actōez ex ſtipulatu ꝓ quā pena petē. nec inſpicitur qꝰ interfit. ut. s. de mutu. ſti. C. alteri. ſm quoſdā qꝰ eſt falſū. immo ꝓpter actōez depoſiti in q̄tuor caſibꝫ ut J. ſubiecit. Itē ꝓpter actōez redibitoriā q̄ datur in duplū adūſus venditorē. qui neq̄ pēiū neq̄ acceſſiōes ſoluit. ut. ff. de redibi. l. re.

n ¶ Petit actor. ad vtrāq̄ aūt. ſcz ad mutuū z ad dibitoria. eā pecuniā q̄ in ſtipulatu deducta eſt certi ꝺditio datur. ut. ff. ſi certū. pe. l. ſi quis certū. et. s. de ꝺꝰ. ob. in pn̄. ita q̄ ad mutuū detur ꝺditio ſpēalis de mutuo. ut. s. quibꝫ mo. re ꝺtra. obli. in pn̄. Ad pecuniā deductā in ſtipulacōne detur ꝺdicō certi g̅nalis ſi certū ſit. ut. s. de ꝺꝰ. ob. in pn̄. omnes iſte dātur ad mtēſſe. etiā qꝰ ē

o ¶ Conducto. Sꝫ nōne extra rē. ut. ff. de act. empti. l. i. in prin. g̅ pero aliq̄d qꝰ tibi nō adeſt. g̅ ſūt penales. Sꝫ dic tribꝫ modis dici actōez penalē. Primo illa q̄ hꝫ cinde ē penalis ut furti et ſilēs. q̄n pero qꝰ michi nō abeſt z qꝰ tibi nō adeſt. Secō. q̄n eſt penalis ex ꝓte vna. ſcz ex ꝓte rei tm̄. qꝰ eſt vbicūz actoris intereſſe excedit id qꝰ reo adeſt. in hac ſig̅ficacōe actōes iſte dīr penales. ſcz ex empto z ſilēs. et etiā rei ven. q̄n in litē iurat. et q̄ inſpecta pſona tm̄ rei penales dīr. ꝓbatur. ff. de eo ꝓ quē fac.

est.l.i.C.si plures.et.l.fi.et.s.e.C. penales. Tercio ꝓ penalis
inspecta p̃sona actoris tm̃.ut si accepisti ab aliquo aliquid ut
me accusares p calũmã.nã repetio.l. nil michi abest a te.sez cui
adest.ut pbatur.ff.de calũ.l.et gnaliter.C.illud erit notandũ.
p In duplũ.s.si reus inficiet.ut.j.e.C.sed furti.ac.
q Dolo ipius.sez heredis.ex dolo enĩ defuncti in simplũ tm̃.
ut.ff.de posi.l.i.C.i. Et
rõ quare in hijs casi-
bus datur in duplũ.
et alijs in simplũ est.
q hic ex necitate de-
ponitur.nec potuit p̃
uidere apud quez de-
poneret.ut.ff.de posi.l.
.i.C.in uito.ac.
r Quadrupli. Sed
q̃re plus manifestuz
furtũ punitur q̃ non
manifestũ.cũ clã fea
magis puniẽda sunt.
ut.ff.de admi.tu.l.nõ
existimo.et.ff.de ritu
nup.l.ultĩ. Sñ.immo
magis delinquit q̃ pa-
lam q̃ qui clam amo-
uet.ut.s.vi.bo.rapt.
in pñ.vñ magis puni-
tur.ut ar.ff.de off.p̃si.
dnus.accur.
s. Quilibz.ut.s.de
ob.q̃ ex delic.nas.C.si.
t Petes.s.rei ven.
u Condico.s.furti-
ua q̃ soli dño datur.
et heredi eius aduer-
sus furẽ z eius heredẽ.
ut.ff.de condi.furt.l.i.
et.l.v.et.s.de ob.que
ex delic.nas.C.si.
x Quadruplũ.usq̃
sez ad annũ.post ãnũ
in simplũ.ut.s.vi bo.
rap.in pñ.nisi in casu.ut si indeus extra xpianũ agat.tũc in du-
plũ tm̃ agitur.ut.C.de pagans.l.xpians. Sz nũquid etiã ra-
ptor tenetur actõne furti manifesti. Dic q̃ nõ sm pla.qm du-
plũ tm̃ tenetur si furti nõ manifesti uemiatur.ut.ff.vi bo rap.
.l.i.nisi in casu vbi nec in duplũ tenetur sm eũ.ut.ff.de furt.l.si
quis ex domo. Sz certe ibi erat actũ actõe vi.bo.rap.vñ sublata
erat actõ furti nõ manifesti.ut.ff.vi bo.rap.l.i.et.ff.de ac.et
ob.l.q̃ suũ. Sz satis uidet q̃ etiã manifesti furti noie conuemiatur
et in quadruplũ.ut ar.ff.de furt.l.si uendidero.C.cũ raptor.et
.l.si quis ex domo.lz pla.extra dixerit.ut dictũ est.ac.
y In simplũ vbi extra offitentẽ datur.nã tũc in simplũ ac extra
negantẽ in duplũ.ut h.et j.e.C.ac ille.et.C.ad.l.acquil.extra.
et.l.extra negantẽ.et.ff.de de iniur.cũ qui. dimidit primũ ca-
3 Traditã.ut.s.ad.l.acquil.in pñ.nã ibi put.l.acquil.a ter-
cio capite.ex quo tercio fit condẽnacõ quãtũ res retro valuit in
.xxx.dies.ut.s.e.t.C.ex h capite. Itẽ adiunge actõnem q̃ metẽ.
cã.nã et ipa mixta est.ut.ff.q̃ metus cã.l.si cum ex.C.i.accur.
3 Cõtra eos.s.heredes vel alios qui legatis vel fideicõmissis
grauari pñt.qm̃ onerati sũt pecuniariter.ut.j.de singu.re.p fideicõmis.relic.in pñ.et.ff.vel.plane.in fi.ac
a Locis.q̃ multa sũt.et enumerãtur in aut.de nõ ali.C.nõ igitẽ.
b Distulerũt.s.fraudulẽter vel sine iusta cã.alias nõ punun-
tur.ut.ff.si cer.pe.l.q̃ te.et.ff.de usur.l.secẽdũ.et.ff.de pet.her.
.l.illud. Et nota quẽ puniri ex p̃crastinacõe vel dilacõe illici-

est.l.i.C.si plures.et.l.fi.et.s.e.C. penales. Tercio ꝓ penalis
inspecta p̃sona actoris tm̃.ut si accepisti ab aliquo aliquid ut
me accusares p calũmã.nã repetio.lz nil michi abest a te.sez cui
adest.ut pbatur.ff.de calũ.l.et gnaliter.C.illud erit notandũ.
p In duplũ.s.si reus inficiet.ut.j.e.C.sed furti.ac.
q Dolo ipius.sez heredis.ex dolo enĩ defuncti in simplũ tm̃.
ut.ff.de posi.l.i.C.i. Et
rõ quare in hijs casi-
bus datur in duplũ.
et alijs in simplũ est.
q hic ex necitate de-
ponitur.nec potuit p̃
uidere apud quez de-
poneret.ut.ff.de posi.l.
.i.C.in uito.ac.
r Quadrupli. Sed
q̃re plus manifestuz
furtũ punitur q̃ non
manifestũ.cũ clã fea
magis puniẽda sunt.
ut.ff.de admi.tu.l.nõ
existimo.et.ff.de ritu
nup.l.ultĩ. Sñ.immo
magis delinquit q̃ pa-
lam q̃ qui clam amo-
uet.ut.s.vi.bo.rapt.
in pñ.vñ magis puni-
tur.ut ar.ff.de off.p̃si.
dnus.accur.
s. Quilibz.ut.s.de
ob.q̃ ex delic.nas.C.si.
t Petes.s.rei ven.
u Condico.s.furti-
ua q̃ soli dño datur.
et heredi eius aduer-
sus furẽ z eius heredẽ.
ut.ff.de condi.furt.l.i.
et.l.v.et.s.de ob.que
ex delic.nas.C.si.
x Quadruplũ.usq̃
sez ad annũ.post ãnũ
in simplũ.ut.s.vi bo.
rap.in pñ.nisi in casu.ut si indeus extra xpianũ agat.tũc in du-
plũ tm̃ agitur.ut.C.de pagans.l.xpians. Sz nũquid etiã ra-
ptor tenetur actõne furti manifesti. Dic q̃ nõ sm pla.qm du-
plũ tm̃ tenetur si furti nõ manifesti uemiatur.ut.ff.vi bo rap.
.l.i.nisi in casu vbi nec in duplũ tenetur sm eũ.ut.ff.de furt.l.si
quis ex domo. Sz certe ibi erat actũ actõe vi.bo.rap.vñ sublata
erat actõ furti nõ manifesti.ut.ff.vi bo.rap.l.i.et.ff.de ac.et
ob.l.q̃ suũ. Sz satis uidet q̃ etiã manifesti furti noie conuemiatur
et in quadruplũ.ut ar.ff.de furt.l.si uendidero.C.cũ raptor.et
.l.si quis ex domo.lz pla.extra dixerit.ut dictũ est.ac.
y In simplũ vbi extra offitentẽ datur.nã tũc in simplũ ac extra
negantẽ in duplũ.ut h.et j.e.C.ac ille.et.C.ad.l.acquil.extra.
et.l.extra negantẽ.et.ff.de de iniur.cũ qui. dimidit primũ ca-
3 Traditã.ut.s.ad.l.acquil.in pñ.nã ibi put.l.acquil.a ter-
cio capite.ex quo tercio fit condẽnacõ quãtũ res retro valuit in
.xxx.dies.ut.s.e.t.C.ex h capite. Itẽ adiunge actõnem q̃ metẽ.
cã.nã et ipa mixta est.ut.ff.q̃ metus cã.l.si cum ex.C.i.accur.
3 Cõtra eos.s.heredes vel alios qui legatis vel fideicõmissis
grauari pñt.qm̃ onerati sũt pecuniariter.ut.j.de singu.re.p fideicõmis.relic.in pñ.et.ff.vel.plane.in fi.ac
a Locis.q̃ multa sũt.et enumerãtur in aut.de nõ ali.C.nõ igitẽ.
b Distulerũt.s.fraudulẽter vel sine iusta cã.alias nõ punun-
tur.ut.ff.si cer.pe.l.q̃ te.et.ff.de usur.l.secẽdũ.et.ff.de pet.her.
.l.illud. Et nota quẽ puniri ex p̃crastinacõe vel dilacõe illici-

casu mixta est actõ. Ex
maleficijs vero p̃dicte acti-
ones sũt.alie tm̃ pene p̃se-
quẽde cã ꝓpate sunt.alie
tã pene q̃ rei p̃sequẽde.et
ob id mixte sũt. Penã
tm̃ p̃sequitur quis actõe
furti.siue enĩ manifesti aga-
tur quadrupli.siue nõ ma
nifesti dupli.de sola pena
agitur. Nã ipam rem ꝓpa
actõne p̃sequitur quis.id
est suã esse petẽs.siue fur
ipe eã rem possideat.siue
alius q̃libz.eo amplius
adusus furẽ etiã ꝓditio ẽ
rei. Di aũt bonorũ ra-
ptorũ actõ mixta est.q̃ in
quadruplũ rei p̃secucõ cõ-
tinetur.pena autẽ tripli ẽ.
Sz a legis acquilie actio.
de dãno iniuria dato mixt
est.nõ solũ si adusus infi-

ciantẽ in duplum agatur.
h interdũ et si in simplum
quisq̃ agat.veluti si quis
hoiem claudũ à luscũ oc-
ciderit.qui in eo ãno inte-
ger a magm̃ pcij fuerit.tã-
ti enĩ dãnetur.quãti plurimi
is homo in eo ãno fuerit.
sm iã traditã diuisionem.
Itẽ mixta ẽ actõ adusus
eos qui relicta sacrosciis
ecclis vel alijs venerabilibz
locis.legati vel fideicõmis-
si noie daẽ distulerit.usq̃
adeo ut etiã in iudiciũ vo-
carẽtur. Tũc enim a ipam
rẽ vel pecuniã q̃ relicta est
dare cõpellũtur.et aliud
tm̃ p̃ pena.et ideo i duplũ
eius fit ꝓdẽnatio. Que-
dam actõnes mixtã cãm
obtinẽ videtur.tã in rẽ.q̃
in p̃sonã.qualis ẽ familie

ut duplctur. Sz h lex ꝓtradicit. Itẽ in dubijs pene sũt molliẽde.
ut.ff.de pen.l.interpretacõe. Sz dicã currẽ usuras z fructus debe-
ri ex mora z ipa re.idest sine interpellacõne dicã morã ꝓmitti.
ad mstar minorũ quibz legata debẽtur.ut.C.in quibz ca.in int.
rest.nõ est ne.l.in minorũ. Itẽ quid si rei publice vel fisco relinq̃-
tur.uidet q̃ idẽ sit.cũ ius diuinũ z publicũ sile sit.ut.C.de sacro-
san.ec.l.fi.et in aut.de nõ alie.C.si minus.col.ij. Sz dico extra.q̃
pene sũt molliẽde ut diximus.ut.ff.de pen.l.pnl. Itẽ quid in re-
tempcõne captiuorũ.uidet idẽ.quasi rei venerabili sit relictũ. Sz
certe nõ extendã cũ sit pena. Itẽ quid si deo vel alicui scõ vel ad-
ministratori q̃ idẽ valet.ut in aut.de ec.ti.C.si quis in noie.et.ff.
ad.l.Fal.l.i.et.C.ad municipũ. Sñ.locũ hz h.C.q̃ venerabili
loco est relictũ.ut.ff.de an.lega.l.annua.C.a ticia.ac.
d Pro pena.si hec est rõ ut sit mixta.patz q̃ ꝓditio ex.l.illa.
si quis in tantã.sit mixta.ut.C.vñ vi.si quis in tantã. Itẽ z illa
ꝓdicõ q̃ datur ex.l.ostãtim.ut.C.simũ reg.l.si obtulerit.et oẽs
ille actõnes vbi z res z aliquid p̃ pena petitur.qõ verũ est.
e Quedã actõnes.hic adicitur tertiũ membrũ illi diuisionis
quã habes.s.e.C.i.ut ibi diximus.accur.
f. Familie.actio ista sic dr.q̃ familia p̃ hereditate ponitur.
Hercisciũde.i.diuidẽde.quasi dicẽt actõ diuidẽde hereditatis.
Itẽ ideo dr mixta.q̃ in ea petitur dina rerũ corpaliũ non dari.
h tradi vel assignari p̃ pte sua.et in hoc dr realis. Itẽ petuntur
fructus si alter eos tm̃ percipit.vel ipe solus impensas fecit.et

ta.sic.ff.de eden.l.ptor.C.h z si huius.in fi.et est speciale in hijs
legatis. In alijs legatis vel fideicõmissis p̃statur duplũ.sed
usure currũt ex mora vel salte post contestacõez litis.et fructus
rerũ restituũtur.ut.C.de usur.leg.seu fideicõ.l.i. Itẽ h legata
hõt in alio priuilegiũ.ut si in debitũ soluatur nõ repetatur.ut
.s.de ob.ex q̃ extrac.in fi. Quid si ꝓmo negauit.postea contestat.
Sñ.pt penitere.cũ ex-
oneret actorẽ a pbã-
do.ut.ff.de iniur.l.eũ
qui. Ar.extra.ff.de edil.
edic.l.quid sit fugiti-
uus.in pñ. Itẽ quid
si confessus ẽ z postea ne-
gat.Sñ.puniturcũ
ultia mora noceat.ut
.ff.de pi.et ꝓmo rei vẽ.
.l.illud. Itez quid si
nõ inficietur.h dicat
nõ valẽ.vel aliã ꝓpo-
nat rõnabilẽ cãm.Sñ.
quidã q̃ puniturne
inuenatur via p quã
negãtes suã exceeãt
autaticiã.ut.s.vi.bo.
rap.C.qz tũ. Alij extra.
qõ verũ puto.ut j.e.
.C.at ille. Itẽ nunqd
hec in legato gnali z
speãli locũ hz.Sñ.sic.
sm Jo.cũ vtrũq̃ sit le-
gatũ.ut.s.de fideicõ.
hz.C.si.et.C.de fideicõ.
.l.fi.in pñ. Itẽ quid si
duplũ nõ pt soluere.
Sñ.luit in corpe.ff.de
pen.l.i.C.gnalit.et.C.
de h.fu.l.quicũq̃.et.ff.
de in ius vo.l.pnl.et si.
e In iudicio. Quid
si in iudiciũ nõ vocan-
tur.h alias sũt i mora.
Sñ.quidã adhuc idẽ.

hec petuntur dari. id est ut fiat sua cui datur. et ꝓpter hoc dr p-
sonalis. ut. ff. fam. hrc. l. Itez labeo. C. familie. et. s. de obli. q
ex qi. otrac. C. Itē. et. s. e. C. sic itaq. Sz quāto tpe durat. hrn.
xxx. annis mspecto potius q̄ sit psonalis. ut. C. de anna. excep.
l. i. Itē quero. ex quo nascatur. hrn. hm azo. ex volūtate agen-
tiū. ut. ff. fam. hrc. l. i. Sz certe immo ex qi otractu. ut. s. de ob.
q ex qi otrac. C. Itē.

a Cōmū diuidūdo. q fūt hic loco psonalū pstationū. et q loco realū die eodē mō. ut pxime dixmus in actōe fam. hrc. et idē m pxi. caū. et facit ad hūc. C. ff. oni di. pH iudiciū. C. sicut. ac.

b Aliquid one. scz sme societate vel cum societate. ut. ff. p socio. l. quibz. et. l. si aūt actū. ut. s. de obli. ex qi otrac. C. si mt aliqs.

c Itē regūdoz. Sz est mixta. ut h. et. ff. fin. regū. l. hz loci. C. in iudicio. ac.

d Cōfines. si domos hūt ouicinas qd erit. hrn. nō hz locū si hic inde sint domus. ut. ff. fin. regun. l. iiij. in fi. Si aūt ex altera pte tm sit domus. ex alta fundus. tūc vtile locū hz iudiciū finū regū. ut. ff. finū reg. l. ij. in pn. et adūge hijs tribus actōibz mixtis quādā aliā. s. hre. pet. ut. C. de hre. peti. l. hereditatis. et. ff. de peti. here. l. sme to. fi. C. fi.

Itē quid de omibz noxalibz actōibz. vidr enī q̄ sint in rem. q̄ otra quelibz possidentē suū dātur. ut. J. ō noxal. act. C. oēs aūt.

Itē quid de actōne de tigno iniūcto. nā h datur otra quelibz possidentē. ut. ff. de tigno iniūc. l. i. in fi.

Itez quid de actōne qd metus cā. nā hre quelibz possidentē pquirit. ut. ff. q̄ metus cā. l. sicut ex. C. pedius.

Itē quid de actōne in fem. q datur otra eū qui hz aliquid in loco publico positū. ut. ff. ne quid in loco pu. l. ij. C. antepnl.

Itē quid de actōne in fem siue interdcō qd vi ā dam. nā hre otra possidentē datur. ut. ff. qd vi aut clā. l. cōpetit. in fi.

Itē quid de actōne ad exhibendū. nā illa possidentē psequitur sic ceteri supiores. vn videtur omes in rē. ut. ff. de act. et ob. l. obligationū gna. Quidā dicūt eas anomalas. i. nec in rem nec in psoná. Sz dic omes esse psonales. et ē rō. q̄ pncipaliter fuerūt introducte in psoná. hj ex onti ex quadam equitate. ff. qd metus cā. fi cū exceptōe. C. aliqn. in fi. et sic apparet q̄ nō sūt iuste. q̄ nō respiciūt vtrūq̄ equaliter in cōponendo. ut patet in actōne ad exhibēdū. ut. ff. ad exhi. l. iij. C. est aūt psonalis hec actō. accur.

e Tribz. l. fam. hr. oni. di. fin. reg. f. Permittitur. a lege.

g Adiudicare. et qd adiudicatur stati fit eius cui adiudicatur. ut. J. de offi. iudi. C. fi. Accursius florentinus.

h Omes aūt. hec est quarta diuisio q fit in hoc. ti.

i Actō. scz vltra quadruplū. Sz otra i. l. acquil. vbi occasiōe iul. fui interfecti agitur ad vnā hereditatē pditā q valz centū marcas. ut. s. ad. l. acquil. C. illō. Itez otra de eo qui vilē clauū de naue abstulit. q̄re tota nauis perijt. nā ad totum damnuz

hercisciūde actō. q cōpetit coheredibz de diuidenda hereditate. Itez oni diuidūdo. q inter eos reddit. inter quos aliqd one est ut id diuidatur. Itē finū regūdoz actō qua inter eos agit. qui oppidi fines agros hūt. In quibz tribz iudicis pmittitur iudici rem alicui ex litigatoribz ex bonoz equo adiudicare. et si vnus ps pgrauari videbitur. in uicē certa pecunia alteri odenari. Omes aūt actōnes vel in simplū ocepte sūt. vel in duplum. vel triplū. vel in q̄druplum. vlterius autē nulla actō extēditur. In simplum

emi agitur. veluti ex stipulacōe vel mutui dacōe. aut ex empto vēdito locato cōducto mandato. et demq̄z ex alijs q̄ pluribz causis.

In duplū agimus veluti furti nec manifesti. dām iniurie ex lege aquilia. depositi. ex quibusdā casibus.

Itē fui corrupti q competit in eum cuius hortatu osilioue suus alienus fugerit. aut otumax adūsus dōm fcūs ē. aut luxuriose viuē cepit. ā demq̄z quolibz modo deterior fcūs sit. In qua actōne eaz etiaz rez quas fugiēdo suus dōo abstulerit extimatio deducit. Itē ex legato qd

tenetur. qd etiā quadruplū et vltra excedit. ff. de incen. rui. nau. l. iij. C. senatus. Itē aliud otra in actōne ex empto. ubi occasione pecoris morbosi totus meus grex otaminatus ē. vel occasione tigni vicioso tota domus corruit. ut. ff. de act. empti. l. in. in pn. Sz certe hijs tribz cōtrarijs nō agitur ad aliquid qd sit pena mspecta psona agētis. hj totū est suū intēsse. nam hunc. C. intellige qn penalis ē actō ex vtraq̄z parte.

Itē otra in eo qui manumisit suū alienū in pntia pncipis. nā duo mācipia dōo. et tria filia dat fisco. et ita in quintuplū dānat. ut. C. de hijs qui a nō domino. l. fi. Item otra in eo q̄ dicit lex. si dedi tibi pecuniā ne michi calūniā faceres. ab alio accepisti ut in calūniā faceres. in octuplū michi teneris. ut. ff. de calū. l. et gnaliter. et. C. fi. Sz certe pmo casu pstatur pena diuisis. Et bn dic glo. diuisis. nā secus esset si vnus. ff. de act. et ob. cū ex vno. pnt enī plures actōes ex eodē crimine acquiri diuisis. s. de iniurijs. C. pante. nec vna remissa alta tollitur. ff. de iniur. l. i. C. fi. facit p pdictis. ff. d ac. et ob. l. quoc. nō vnus. nec ē ibi aliq pstacō vltra quadruplū. In secō aūt casu nō vna actōne habeo quadruplū. hj duabz. Itē otra in eo qd dr si vedisti pecuniā ne michi fieret calūnia. nā tu repetis qd vedisti. et ego in quadruplū psequor. ut. ff. de calūp. si quis ab alio. in pn. Sz certe duobz fit pstatio. et neutri vltra quadruplū. Itez otra in eo q̄ dicit lex. suū in suiturē reuocari occasiōe leuis offense. et ita pena in vniuersū excedit. ut. C. de lib. et eoz. li. si manumissus. Sz dic q̄ illa ē accusacō. nō actō. Vel dic. q̄ nō pstatur pena habito respectu ad rē. Itē otra eū qui furripuit seruz fiscalē. nam dānatur in. xij. libris argēti. et suo restituēdo. ut. C. de h. fugi. si quis suū. Sz ibi nō fit relacō ad ipam rē vel ad simplū. est enī hic. C. intelligēdus qn actō est penalis. et in pena ad ipam rem hetur respectus. Itē otra. s. de inuti. sti. C. alteri. nā ibi nō inspicitur quāta sit. hj tota exigit. hj ibi nō hetur respectus ad ipam rē. Vel dic aliud in pena ouctionali ut ibi. q̄ in legali ut hic. Itē otra in eo qd dr eū qui emit administracōem. nā qui accepit quadruplū reddet. et sua tota oficatur. et cingl̄o puatur. ut in aut. ut iudices sme quoq̄ suffra. C. sic igitur. in fi. coll. ij. Sed illud fit p accusationē. non p actōem.

a Cōmū diuidūdo. q fūt hic loco psonalū pstationū. et q loco realū die eodē mō. ut pxime dixmus in actōe fam. hrc. et idē m pxi. caū. et facit ad hūc. C. ff. oni di. pH iudiciū. C. sicut. ac.

b Aliquid one. scz sme societate vel cum societate. ut. ff. p socio. l. quibz. et. l. si aūt actū. ut. s. de obli. ex qi otrac. C. si mt aliqs.

c Itē regūdoz. Sz est mixta. ut h. et. ff. fin. regū. l. hz loci. C. in iudicio. ac.

d Cōfines. si domos hūt ouicinas qd erit. hrn. nō hz locū si hic inde sint domus. ut. ff. fin. regun. l. iiij. in fi.

e Tribz. l. fam. hr. oni. di. fin. reg. f. Permittitur. a lege.

g Adiudicare. et qd adiudicatur stati fit eius cui adiudicatur. ut. J. de offi. iudi. C. fi. Accursius florentinus.

h Omes aūt. hec est quarta diuisio q fit in hoc. ti.

i Actō. scz vltra quadruplū. Sz otra i. l. acquil. vbi occasiōe iul. fui interfecti agitur ad vnā hereditatē pditā q valz centū marcas. ut. s. ad. l. acquil. C. illō.

k Furti manifesti. ut. s. de ob. q ex delic nas. C. pena.

l. Acquilia. puta p inficiacōez. ut. J. e. C. at ille.

m Ex quibusdā. veluti qd tumultus in cēdij. ruine. naufragij causa depositū est. ut. s. e. C. rei psequēde.

n Est. scz in mētre. nam si in corpe locuz hz lex acquilia. ut. s. ad. l. acquil. in pn. et H siue fiat de bono malus. siue de malo deterior. ut. ff. de h. cor. l. i. C. suadere. usq̄z in fi. et. l. se.

o Deducitur. ut omē cū ipa re damnū duplet. siue pueneit res ad ipm sollicitatorē. siue ad alū. ut. ff. de suo cor. l. in hoc

iudicio. Sz nūquid iure actōis fit hæc existimacō. vel iudicis officio. Hēn. fit iudicis officio fm pr. ita fit in actōe qō metus cā. ff. qō me. cā si cū ex. C. i. et. C. q̄d ruplatur. Sz p filio corrupto vel p filia qualiter agitur. Hēn. hz hac vtilē actōez. ff. de h. cor. l. mtātū. C. i. vñ dicūt q̄ vemet interesse pris ostēs in opis filij. qmō vult opari. et cū sit corruptus aliud q̄ opa nō pt estimari. qz liberū corpus nō recipit estimacōez. ff. de hjs qui deie. vel effude. l. fi. hz etiā istaz vtilē ac si essz nobilis. et erit in eā sez sumaz quā ipe estimauerit suo iureiurādo. ut de actōe iniuriaz ōz. ut. s. de iniur. C. pena. et. ff. de iniur. l. ostōibz. Vel dic q̄ pmo extimat iudex summā ad quā opetit. ut ar. ff. de custo reoz. l. fi qs reū.

p Diximus. s. e. Itē

q In libello. mixta. h nō duo. Prio q̄ libellus ē faciēdus i cā qō est vex iure nouo fm doctores. nō iure autētico ut dicē glo. fi iure codicū. C. de arbi. cū anna. C. fi. cū glo. ut h. et. C. de ep. et cli. aut. gnalit. et. C. de li. ōr. aut. offerat. nisi in qtuor casibz qs no. in aut. de mā. pn. C. fi cui. col. iij. Aliud ē iure veteri. nā tūc nō fiebat. nisi volūtate. ut. ff. de ed en. l. i. nisi in caū ut. C. de dig. quotiēs. Itē secō nō q̄ quātitas est certa in libello oprhendēda. vel res. et ita etiā in psonali actōe dz actor certificare reū. ut h. et in aut. de litig. C. ad exclutendū. col. viij. et. ff. de rei ven. si in rem. C. et si vestimēta. Tercō nota. q̄ sportule vel salaria q̄ dabātur executoribz id ē nūcijs qui faciūt hoies repsentari. et alias qui faciūt hmōi exactōnes p suis officijs dabātur fm quātitatē pecūiā ut h dic. fi hodie magis fm ostuetudinē vel lōgitudinē itineris. ut. C. de ep. et cli. aut. fi hodie. Vel dicas q̄ hic dz ex hac cā esse causatie. nō osecutie dcm. fi ille sportule q̄ iudicibz dabātur certe sūt. nec crescūt. lez quātitas pecūia sit magna. nec decrescūt lz sit pua. ut in aut. de iudi. C. ne aūt. Itē nō. q̄ reus soluebat hmōi sportulas. ut h. et. C. de ep. et cli. aut. gnalit. fi actor ei restituebat. nisi iusta cā eū vocasset. ut. ff. de iudi. eū qui. Itē nō adhuc q̄ hmōi sportule quibusdaz p̄sus remittūtur. ut paupibz. ut in aut. de mā. pn. C. optī. a q̄busdā paucōrez exigebātur. ut a clicis. ut. C. de ep. et cli. et aut. ibi posita. fi hodie. Alijs aūt p priuilegiū principis viuētis īmittūtur in totū vel p pte. ut. C. de fruc. et li. expen. l. fi. Sz quero. si hæc pso ne q̄ hnt priuilegiū ne sportulas soluāt. an hēant actōnem i triplū. dicūt quidā q̄ sic. ne fauor noceat eis. ut. C. de lo. et osti. q̄ fauore. Alij dicūt q̄ nō. q. suo iuri renūciauerint. cū volētes soluerūt qō pnt. ut. C. de pact. l. fi quis in oscritēdo. qō verius ē. Si aūt iniuriā exacti sūt. in q̄druplū ōtra exactorē vel executorē agit. ut q. e. C. q̄ drupli. Sz cū hodie caueat de duplo restituēdo. ut in aut. de execu. C. i. vidēt corrigi qō hic ōr. vñ hodie nulla ē actō in triplū. Sz alij dicē. si cautio ē omissa hz locū quod hic dicitur. alias hz locū aut. p dicta. Accut.

venerabilibz locis relictū est fm ea q̄ sup̄ diximus.

¶ Tripli vero cū quidaz maiorē fere extimacōis quantitatē in libello ouētionis inseruit. ut ex hac cā viatores id est executores litiū amplioreē summā sportulaz noie exegerint. tunc enī id ꝓpter qō eorz cām damnū passus fuerit reus. id in triplū ab actore osequatur. ut in hoc triplo ꝛ simplū in quo dānū passus est onumētur. Rō nra cōstō introduxit q̄ in nro cōdice fulget. quā p cul dubio certuz ē ex lege ōdicticia emanaē. ¶ Quadrupli agitur. veluti furti manifesti. Itē de eo quod metus cā factū sit. et de ea pecūia q̄ in hoc data sit. ut is cui detur calūnie causa negociū alicui facēt vel nō facēt. ¶ Itē ex lege cōdicticia q̄ in nra ostōne ozit. in quadruplū odēnacōez imponēs hjs executoribz litiū. qui ōtra nre ōstōnis nominā a reis q̄cq̄ exegerint. ¶ Sz furti quō nec manifesti actō ꝛ fui corrupti actō a ceteris de quibz simul locuti sumus eo differt. q̄ hæc actōes ōmmō dupli sūt. At ille id ē dām iniurie ex lege acq̄lia. et intēdum de politi inficiacōe duplicātur. in ofitentē aūt

r Sportulaz. idō sic dīr. qm in sportulis quibusdā oblacōnes hmōi ponebanē. Est aūt genus vasis sportula vel sporta.

s. Reus. alie sportule q̄ iudicibz pstabātur. ab vtroq̄ pstabātur. ut in aut. ut iud. fine quoq̄ suf. C. volumus. col. ij. Iste sportule q̄ dabātur executoribz dabātur ante lit. ōt. i. porrecto libello. iste alie in ōtestacōe cāe dabātur iudicibz. ut in aut. de exhi. C. sanctimus. col. v. et de iud. C. ne aūt labor. coll. vj. ac.

t Consequē. odictione ex hac lege greca ut subicit q̄ erat in alio codice. nō aūt in eo quē hēmus. et patitur actor hāc penam tripli siue sine dolo. siue cū dolo inseruit. et sic causatie. vel osecutiue ōz. Sz nōne etiā cām amittit. ut. C. de plus pet. l. i. Sz certe ibi plus deliquit. qm certamie negocij cautionē de pecūia exegit. vñ q̄uis pumē. ut ar. ff. de offi. p. dimus. caue tñ. nā vidēt q̄ int antiquo amittēt cām. ij. e. C. si quis agens. fm tñ doc. tralātū. C. illū ad. C. istū. ut nec hodie nec antiquitus cām amittēt. si penaz habuis. C. vellet pati. ar. ff. de leg. et se. cō. l nam posteriores.

u Codice. quē nō habemus. ac.

x Condictitia. lex quēdā erat q̄ue odicticia vocabatur. et sub se quasdā odicōes habebat. ut hic. et j. e. C. Itē ex lege odicticia.

y Furti. facit. s. de ob. q̄ ex delic. nas. C. pena. accur.

z Nō metus. sez actō q̄ ex otumacia fit in q̄druplū. ut j. e. C. Itē actō. et usqz ad annū tñ. post ānū in simplū. ut. ff. q̄ me. ca.

a De pecunia. s. actō in fem de calūniatoribz an: si tñ ex. C. i. nalis in q̄druplū. et ꝓpetua in simplo. ut. ff. de calū. l. i. in pn. et. C. i. q̄ locū hz si do aliq̄d alicui ut calūniose aliquē vexet. datur enī actō in fem ei ob cuius malū data fuit. nō aūt dāti. Itē danti qn dedit ut sibi negociū siue calūnia nō fiēt. ut h. et. ff. de calū. l. i. et. l. gnalit.

b Cōdicticia. de q̄ dic ut. s. e. C. tripli in fi.

c Constitucōne. quā non habemus. C. dixīmus.

d In q̄druplū. cuius q̄drupli int nouo triplū fisco simplū dānū passo dat. aut in aut. ut lit. int. in exor. li. C. hæc q̄ et petitur p dicōez ex hac lege quā nō habemus. cū nō sit cautū quo genere actōis agamus. ut. ff. de odi. ex. l. l. i. accur.

e Constōnis. p dicte quā non habemus. ma in ostōe quā

f. Normā. id est formā. certa enī erat for: nō habemus.

g A reis. id ē ouētus. furti ostat q̄ sp est in dupluz. ut h. et

h Ōmmō. de actōne. s. de ob. q̄ ex delic nas. C. pena aūt. Itē de actōne sui corrupti. nisi in casu. ut qn marito in vxorē datur. et ecōtra. ut h. et. ff. de h. cor. l. toli vbū. C. h actō. et. l. fi. Vel dic omīmodo. i. siue neget. siue nō. nō aūt in omī pso na.

i Depositi. alias est de dolo deposito. et tūc dic actōnez deposito ꝓpter dolū. nā vtraq̄ nō pt hēre locū simul. sez ex de dolo actō ex de posito. ut. ff. de dolo. l. i. C. i. al nō est de dolo et tūc plana est lēx.

k Duplicātur. sez si legitis p bacōibz nō int̄iuē diuincātur. ut

.C. ad. l. acquil. l. contra. et. ff. de iurĕiur. l. eũ qui.
a Sz illa. s. actõ ex testõ. et ostrue. ꝗ illa actõ. simpli reddi-
tur. q̃ scz actõ opetit de hijs que re. ve. lo. duplicãtur.
b Inficiacõne. bñ dicit inficiacõne. qz si ofitẽtur non tenẽtur.
vel si infiurandũ detulerit actori. qz exonerat eũ a ꝓbacõne. ut
. ff. de iureiurã. l. eũ qui. c Simul. cautę ponit simul. i. vna cũ
eis de quibz alias dixi.
ut. s. e. C. q̃ drupli. ac.
d Restituat. usq̃
ad diffinitiuã sniam.
qd intellige de secũda
snia. nã in actõne qd
met. cã. due feruntur
snie. ꝑma de re restitu-
enda. alia de dando q̃-
druplo re oputãda in
eo. ut. ff. q metus cã
si eũ ex. C. ꝗ aũt. Sed
nũquid vtraq̃ ē diffi-
nitiua. Dic q sic. qz
vtraq̃ diffinit otroũ-
siam. ut. ff. de re. iud. l.
. i. Alij esse dicunt ad
monitõez quandã ꝑ-
mã snia. z. ut in aut. de
hre. et fal. C. si q̃s aũt.
nã z ex eo q ꝑ ꝑmã
sniam admonetur. et
tãdiu expectatur qui
metum intulit. ideo dr
ꝗ actõ arbitraria. ut
q̃. e. C. ꝑterea. ac.
e Absoluatur. s. a
ꝑstacõne q̃drupli.

in simplũ dant. Sz illa q̃
de hijs opetit q̃ relicta vene-
rabilibz locis fũt. nõ solũ
inficiacõne duplicãtur. ꝗ
etiã si distulerit relicti solu
tionẽ usq̃ quo iussu magis-
tratuũ nrorũ ouematur. in cõ-
fitentẽ vero z anteqũ iussu
magistratuũ ouematur so-
lucõ simpli reddit. ¶ Itẽ
actõ de eo q metus causa
fcm fit. a ceteris de quibz
simul locuti sumus eo drt.
q eius natura tacite cõti-
netur. ut qui iudicis iussu
ipam rem actori restituat

f. Quod in ceteris. qui numerãtur. s. e. C. quadrupli.
g Actionũ. hre ē quita diuisio actionũ. Sz quare actõnũ et
nõ otractuũ. ꝓ. qz gnalius z plenius loquitur dõo actõnũ q̃.
h bone fidei. fũt. xvij. actões q̃ numerãtur in h otractuũ.
. C. et se. bone fidei fũt. alie aũt omes fũt stricti iurĕ. nã quãcũq̃
h nõ mueniãt stricti iuris eã iudicabo. qz posito vno de otrarijs
et omia alia intelligẽda fũt. ut. s. de hijs qui sui vel alie. iurĕ fũt.
. C. videamus. Sz quare magis hre dnr bone fidei q̃ alie. nũq̃d
ideo. qz possit esse mala fides in alijs. ꝓ̃n. nõ. qz in omi otractu
bona fides dz inuenire. ut. C. de ac. et ob. l. bonã fidẽ. immo si in-
veniat dolus in otractu bone fidei qui det cãm otractui. non
vz ipo iurĕ. ut. ff. de dolo. et elegãter. in pñ. Sz in otractu stricti
iuris purgatur p actõem vel p exceptõnem doli. ut. C. de mutu.
st. dolo. Si vero meuit in otractu bo. fi. purgat p actõez vel ex
eo otractu. ut. ff. de act. emp. et ven. l. iul. C. si ven dicto. Sed in
stricto iure de dolo agitur vel excipiẽt. ut dcm est. ut. ff. de dolo.
et elegant. C. nõ solũ. et. ff. de. ꝓ. ob. si quis cũ alit. cũ & dolus
vbiq̃ punitur vel mala fides. ad quid bone fidei iste dnr. ꝓ̃n.
alie stricti iurĕ dnr. qz nõ venit in eis nisi qd stricte exigit natu-
ra actõis. vñ nõ venit vsure ex mora in otractibz stricti iurĕ.
ut. ff. de neg. g. l. qz tantundẽ. et. C. de vsurĕ. l. iij. et de dõ. in re. l.
. i. ꝗ in otractibz bone fidei sic. ut. C. de ac. emp. iul. C. ex vendito.
et. ff. de vsurĕ. mora. C. in bone fidei. Itẽ in actõne stricti iurĕ fru-
ctus nõ venit ex mora si petã qd nõ fuit meũ. nisi a tpe litĕ. otest.
tũc enim incipiũt venire fructus ex mora. Sz si petã qd aliqñ fuit
meũ venit fructus ex mora. Secus in bone fidei iudicijs. ut. ff.
de vsurĕ. videamus. C. si actõez. Itẽ nõ venit interesse si rem dari
est in obligacõne. secus si rẽ tradidi ut fcm fit. ut. ff. de. ꝓ. obli.
vbi aũt. C. si. l. si fundũ. et. ff. de re iudĕ. l. si quis ab alio. C. si. q̃ ve-
nit in bo. fi. iudicijs. ut. ff. de ac. emp. l. i. in pñ. Ista g omia q̃
vicẽ obtinẽt accessionũ nõ venit in otractibz stricti iurĕ. nisi ut
dcm est. Nec ob. q venit ista in arbitrarijs q̃ sũt stricti iurĕ. qz

absoluatur. qd in ceteris
casibz nõ est ita. ꝗ omino
quisq̃ in quadruplũ odẽ-
natur. qd ē et in furti mani-
festi actõne. ¶ Actionũ
aũt quedã bone fidei sũt.
quedã stricti iuris. Bone
fidei sũt hre. ex empto. vẽ-
dito. locato. conducto. ne-
gocior gestor. mãdati.
depositi. p socio. tutele. co-
modati. pignoratitia. fa-
milie hercisciũde. omi diui-
dũdo. ꝑscriptis vbis q̃ de
estimato vel estimacõe ꝑ-
pomt. et ea q̃ ex pmutacõe

indicis officio venit. nõ iure actõnis. ut. J. e. C. ꝑterea. et. C. ꝗ
iste. in fi. ꝗ in bo. fi. iurĕ actõnis venit. ꝑter vsura q̃ venit ex mo-
ra officio iudicis. ut. C. depositi. l. iij. et. ff. de neg. g. l. qz tãdez.
Itẽ in bone fidei venit ea de quibz nec actũ nec cogitatũ ē. ut
rupta z cesa z filia. ut. ff. de act. emp. fundi. C. si rupta. et. C. de ac.
emp. et ven. p totũ. Itẽ ex hoc ti. nõtur quedã dra. quã dic ut q̃.
. e. C. in bo. fi. . ps & q̃
exuberãtius z pmgui?
iud ex officiũ suũ ad
ea q̃ bone fidei fũt ex-
tẽdit q̃ in otractibus
stricti iurĕ. et fac. s. de
ob. q̃ ex osen. in fi. et
ideo dnr bone fidei. et
alie stricti iurĕ.
i. Depositi. hac acti-
onẽ dicũt quidã esse
stricti iuris in q̃uo-
casibz. qui numerantur
. ff. de deposito. l. i. C. i. Sz
Jo. cõtra. et datur in
duplũ otra eũ qui de-
positũ suscepit de eo
qd dolo fecit. ꝗ in here-
dem defuncti datur in
simplũ ut in dcõ. C. a.
semper tenetur in du-
plum qui depositum
suscepit. Et ē rõ. quac
plus punitur in pdi-
ctis. iij. casibz qui nu-
merãtur. ff. depositi. qz
gravius ē fidẽ fallẽ ci
qui ex necitate depoit.

q̃ qui ex volũtate. ut dcã. l. C. merito. Sz nũquid in hijs casibz ē
bo. fi. Dicit quidã q nõ. ar. ff. de pcat. l. i. Nos otra. et dicimus q
sit bo. fi. cũ lex nõ distinguit. nec nos distinguere debemus. ac.
k Pro socio. q̃ ē vtq̃ dircã ab vtraq̃ ꝑte. ut J. de pe. de. liti. C.
l Tutele. ꝗ cũ iste tã otrarie q̃ dircẽ muemant. nũ ex quib.
q̃d oẽs fũt bo. fi. ꝓ. sic in dubio. cũ fauor sit extẽdẽdus. ut. ff. de li.
et post. l. cũ quid. tam directa q̃ debitori datur solutio debito.
m Pignoratitia. ut. s. quibz mo. re otra. obli. C. fi. q̃ otraria q̃
datur creditori. ut. ff. de pignor. act. tutor. C. otraria.
n Familie. q̃ inter coheredes datur. ut. ff. fa. hrc. l. iij. et. s. de
obli. q̃ ex q̃ otrac. C. Itẽ. inter eos qui hnt rẽ ñem cũ socie
o Dividũdo. q̃ datur tate vel sme ut dividatur. ut. s. de ob.
ex q̃ otrac. C. Itẽ si inter aliquos. et no. s. e. quedã. Sz quid de
actõne fin. reg. ꝓ̃n. quidã idẽ ꝓter filitudinẽ quãdã cũ hijs
duabz. ut. s. e. C. quedã actões. Sz otra dico. cũ h de ea nõ mue
mã. Et ꝑt esse rõ quare secus sit in ista q̃ in alijs duabz. quia in
ista id qd pure meũ est ꝑt alteri adiudicari. ut. ff. fin. reg. l. n. in
fi. ꝗ in alijs duabz ñis res. nõ ꝓ̃ a adiudicaẽ. ut. J. de offi. iud.
. C. fi. Vel dic alit. q̃ iste due scz ñi di. et hrẽ. hnt qd ammõ in
se ius fraternitatis. qd nõ est in fin. reg. cũ ideo bo. fidei h appel-
p De eximato. ut si tibi rẽ meã bo. et eximo tibi latur. lau.
eam. x. ut. aut rem. aut. x. reddas. si vero plus vendas tuũ sit.
et est tũc piculũ accipiẽtis in distinete. ut h. et. ff. de exti. ac. l. i.
si aũt sic dixi. rem ã eximacõez reddas. tũc distinguatur quis
rogauerit. vtrũ ego te de vendẽdo. aut tu me de tradẽdo. ut sit
piculũ rogãtis. ut. ff. de ꝑscꝑ. ꝓ. si rogaueit. al. si gtuitã. C. i.
q Et ea. scz actio ꝑscriptis ꝓbis. accur.
r Ex pmutacõne. q̃ nascitur re demũ ab altera ꝑte secuta. et
tũc nõ ex tradicõne rei ꝗ ex pacto ducũ apposito. ut. C. de rep
pmu. l. ex placito. Sz cum istis duobz casibz sit bo. fi. quero vbi
stricti iuris erit. ꝓ̃n. ubi datur ex pacto in otinẽti apposito. qd
ueiet. ut. ff. de pac. l. in ẽgen. C. ꝗ cũ nulla. et. C. quinimo. et ē rõ.

qz nõ inuenio q̃ sit bone fi. nisi in duobꝫ casibꝫ. Itẽ in tractatibꝫ
tribꝫ innoiatis. bo ut facias. facio ut facias. et in tercio de quo
diximus. bo ut des. qd est pmutacõ. In pmis eni duobꝫ pscri
ptis ꝓbis actõ est stricti iuris. hꝫ in tercõ est bo. fidei. ut hic dr.
In quarto tractatu innouato. s. facio ut des. de dolo agitur. non
pscptis ꝓbis. ut. ff. de pscp. ꝓ. naturalis. C. at cũ facio vt des. Itẽ
in omi tractatu vbi ẽ incertũ de noie actõis hꝫ locũ hꝫ actõ. et est
stricti iuris. ut. ff. de ps. ꝓ. l. ij. et. iiij. et. iiij.
Sed quid de actõne in fem. nũquid ẽ bone fidei. hẽn. qtuor fuit genera actõis huius in fem. vnũ ut detur ex omi edicto vel in dcõ ptoris vbi nõ deberet ptor certũ actõis nomẽ. ut q. de interdic. C. fi. et. ff. nau. cau. sta. l. idez. in pn. Secdo vbi datur in subsidium. l. acquil. ut. s. ad. l. acq. C. fi. Tercio ut detur vbicũq; pscptis ꝓbis actõ datur. et tũc ea de est q̃ actõ pscp. ꝓ. ut. ff. de pscp. ꝓ. l. i. in fi. Itẽ quarto dr in factũ q̃ est ex varijs figuris cãx. ut. C. de sacrosan. ecc. l. scimus. qd quartũ genus nõ pt sb regla ꝓpendi. hic nec mora. ut. ff. de vsuf. mora. i pn. Sed nũquid g̃ est stricti iuris. hẽn. sic. cũ h nõ inuenia q̃ bo. fid. sit. Sz quidã dicũt q̃ in tercio casu vbi loco ps. ꝓ. datur q̃ petet ex pmutacõne vel estimacõne sit bo. fidei. qd est falsuz. qz p omi tractatu vbi certũ detur hꝫ locũ certi dicõ. ff. fi cer. pe. certi dicõ. et tn nemo dic aliq̃ dicõez esse bo. fidei. Itẽ qd de actõe pscp. ꝓ. q̃ p ptario datur. Dicũt quidã q̃ bo. fidei ẽ. ut. ff. de ptar. l. ij. C. h interdcm. hꝫ tra dico. qz h nõ inuenit q̃ sit bo. fi. ut. ff. de ptar. l. ij. C. h interdcm. f. Petico. q̃ datur tra possidentẽ p hrede vel p possessore. ut. ff. de pet. hre. l. regulariter. et. l. se. et. l. q̃ interrogatus.

t Adhuc. i. usq; ad tpa huius legis vel nre tractõis de q̃ statu

u Constõ. ut. C. de pet. hre. l. fi. in fi. memoriã facit.

x Fuerat. et rei vx. ac. nomẽ erat actõis. vel dic q̃ fem tenõt.

y Ex stipulatu. q̃ filr p vore dat. id ẽ rei ipaz vxoriã.

z Trãstulimus. ut. C. de rei vx. ac. l. i. in pn. etiã tenet h actõ ex stipulatu sme marito ut ei bo. det. sive vxori vel pri eius ut restituat. et sive vtiliter fuerit interposita stipla sive nõ. tam sp creditur tacite et vtilit intuenire. ut. C. de rei vxo. ac. C. i. nam et alias intelligitur stipulacõ tacita vbi nõ est. ut. ff. de aqpe. hijs ꝓbis. et. ff. si cui plus q̃ p. l. fal. l. ij. in fi. C. Itẽ sciendũ.

a Meruit. sez actõ ex stipulatu. ut h. et. C. de rei vxo. act. C. si nõ ignoramus. alias eni stricti iuris est. cũ nõ inuenimus bo. fi.

b Tacitã. sez actõez ypothecariã. ut. s. e. C. actõnũ.

c Ei. i. act. ex stipulatu vel mulieri. ex pte mulieris ad res

d Ypothecam. s. ex vtraq; pte. sive petendã vorem. sive ex pte viri ad petendã eã. sp eni fuit ibi tacite ypothece. ut. C. de rei vxor. act. C. i.

e Creditoribus. Sz nũq̃d omibꝫ indistincte.

qz. fm. M. sic. sive pmi habeant pignus expssuz sive nõ. Sed h opi. nõ vz. qz lex distinguit. ut. C. de iur. do. l. ubi. Itẽ fiscus et mulier pari passu ambulat. ut. C. de priuil. fis. l. quãuis. et fiscus nõ pferetur hntibꝫ expssaz. ut. ff. q̃ po. in pig. ha. h pignus. g̃ nec mulier. Secda ẽ opi. ut distinguatur int pignus. s. traditũ. et ypothecã. s. nõ traditã. primo casu nõ pferat mulier. ho sic. ut ar. ff. quibus ea. pig. tra. l. pnl. Sz et hac reprobat id qd ẽ. s. e. C. inter pignus. Tercia ẽ opi. h. lo. et Io. et Azo. ut hntibꝫ tacitã ypothecã pferatur. nõ aũt hntibꝫ expssas. lex eni suũ priuilegiũ qd dederat primis eis adimẽ psumitur ꝓter mulierẽ. nõ autẽ id pruilegiũ qd qs sibi adiuenissz. et h cautẽ ꝓbatur p verba. l. C. qui po. in pig. ha. l. fi. ibi. lz anteriores tpis pruilegio sint vales. Cũ ipa. lati. z ẽ. vis facienda est in eo q̃ dicit ipa. nã alius nõ admittit ad tle pruilegiũ agẽs p vore. etiã heres mulieris. ut. C. de pui. vor. l. i. nisi fit de suis hereditbꝫ. id ẽ de filijs z alijs descẽdentibꝫ mulieris. ut. C. qui po. in pig. l. fi. Sz nũq̃d pcuratori mulieris datur h pruilium. hẽn. sic. ut. ff. solu. ma. alia. et. ff. de pcur. l. i. mio. C. qm. Itez q̃ h dic de vore sua idõ dic. qz aliud ẽ in vona. ꝓt nup. nã i ea nõ hꝫ h pruilegiũ. ut. C. q̃ po. i pi. ha. l. fi. i fi. Sz qn mulier pt experiri de vore. hꝫ. solu. ma. nõ pus nisi maritus ad inopiã vergat. ut. C. de iu. do. l. ubi. et. ff. soma. l. h. ostãte. in pn. et hoc sive ipa dederit vore. sive alius exneus qui tn nõ fuit pactus de ea sibi reddẽda. quo casu sibi. nõ mulieri daretur. ut. C. de rei vx. ac. C. accedit. si aũt pr mulieis dederit vore. pri actõ z filio simul dabit. immo aliquãtulũ plꝰ hꝫ pr qui agit. et filia sp creditur consentire. nisi hẽat instã cãm tradicẽdi. ut. ff. so. ma. l. ij. C. fi. et. l. nõ solũ. et hãc vore integrã dz suare pr p filia. nisi clare. i. tẽpestate vel vi suũ fuerit pri momũ dimmutũ. ut in aut. de eqli. do. C. qz vero iã. col. vij. Sz nũquid pri hoc pruilegiũ dabit. videt q̃ nõ. qz sua actõe agit. ut. ff. so. ma. l. ij. C. volũtate. Econtra q̃ sic videt. qz p hoc filie p uidetur. cũ pr hãc reduare cogitur filie. et h verũ puto ut h dr. cuius pruilegia. z ẽ. azo. g Solius sez mulieris.

h Hec in duximus. sez ut alius pferatur. accur.

i Restitui. large accipe. sive p dão sive p restitucẽdo. ut. ff. de. ꝓ. sig. l. verbũ reddẽdi. et hoc intelligas sive in vsuf. ex mora. ut. ff. de vsuf. mora. C. in bone fidei. sive intesse agẽris. ut. s. de

k In quo sez officio iudicis. ac. ob. ex consensu. m fi.

l. Oporteat. sez reo. m Compẽsatio. s. opposita exceptõne compensacõnis tm. exceptõ ideo dabat. qz dolo fac qui petit qd

n Opposita. q̃ restituturus est. ut. ff. de except. doli. l. dolo. Et ita nõ. quãtũ ad effẽm nulla ẽ dta. hꝫ ad ꝓba vel rigorẽ iuris.

o Constõ. ut. C. de compensac. l. fi. p Apto. id ẽ vbi quãtitas

competit. et hereditatis petitio. q̃ q̃tius usq; adhuc incertũ eãt sive inter bone fidei iudicia onumerãda hereditatis peticõ sit. sive nõ. nra tn ostõ apte eam esse bone fidei disposuit.

¶ Fuerat antea rei vxorie actõ vna ex bone fidei iudicijs. Sz cũ plemorẽ ex stipulatu actõem inuenientes. omẽ ius quod res vxoria ante habebat. cum multis diuisiombꝫ in actõnem ex stipulatu q̃ de dotibus exigẽdis ꝓpoitur trãstulimus. merito rei vxorie actõe sublata. ex stipulatu q̃ p ea introducta ẽ. natura bone fidei iudicij tm in exactõne dotis meruit. ut bone fidei sit. Sz tacitã ei dedimus ypothecã. pferri aũt alijs creditoribꝫ in ypothecis tũc censuimus. cũ ipsa mulier de dote sua expiatur. cuius solius puidentia h induximus.

¶ In bone fidei aũt iudicijs libera ptãs pmitti videt iudici ex bono z equo estimãdi. quantũ actori restitui debeat. In quo z illud ottinetur. ut si q̃d inuicẽ actorem pstare opteat. eo cõpensato in reliquũ. is cum quo actũ ẽ deat condenari.

¶ Sz et in stricti iuris iudicijs ex rescpto diui marci oppposita doli mali exceptõne opẽsacõ inducebat. Sz nra ostõ easdez opensacõnes que iure apto mutũtur latius introduxit. ut

hmcmde debetur. nã spēi ad spēm vel spēi ad quãtitatē. vel quãtitatis ad quãtitatē. si ē quãtitas. ut species nõ fit ꝛpensaco. qz nõ pz iuro apto. ut. ff. de pig. act. si ꝛuenerit. i. ff. et. ff. de ꝛdic. mde. si nõ sol. C. si centũ. et de impen. in re. do. l. fi. qd dz. et. l. fi. et. ff. de pecul. l. fi. creditor. C. i. Sz nõne stati hic sbicit qꝫ actõi in rem pt obici ꝛpensacõ. g vidz fieri de specie ad quãtitatē. Sz dic qꝫ fit rei ven. qn re nõ restituta uratur in litē vel in vera estimatione. ut. ff. de rei ven. q restituiē. Item quid si hmcmde mdebitũ est in grie. ut dedo tibi hodie. tu michi hodie. ff. fit ꝛpensacõ. ut. ff. si ps hte. pe. l. i. C. itē cũ me. et. ff. de hr. instit. q nõ mlitabat. i. ff. et. ff. del. ij. vnũ ex fa. C. ij si vno. Item quid si ab vna pte debitũ ē cõfessatuz. ab altera negatũ. ff. nõ pz apto iure. vñ nõ fit ꝛpensatio. ut. C. de ꝛpen. l. fi. C. pnl. immo fit ꝛpēsacõ si infra duos mēses debitũ ꝓpus negatũ ꝓbari possit. sic de fisco dz. ff. de iure fis. l. auferē. C. q ꝛpēsacõz.

a Sot actões. accusiui casus est.

b Ipo iure. adeo ut dixerũt quidã nõ ē necē wee hois oppom ꝛpensacõez ut h. Sz certe immo ē necēriũ ut opponat. qd ꝓbo tribz rõibz. nam si deiussor ꝛuetus eligit ut vel qd sibi vel qd reo debetur ꝛpenset. q electõ sibi nõ daretur si ius ꝛpensaret. ut. ff. de ꝛpen. fi quid. Item et reus ꝛuetus eligit in quã cãm ꝛpēsat si debeat ex plibz cauß. ut. ff. de ꝛpen. l. qꝫ labeo. Item lex dicit eũ male agē. cui obici pt ꝛpēsatio. ut. ff. de ꝛpen. l. verũ. ß qui male agit hz actõem. ß elidit exceptõe. ut. ff. qn di. vsufr. ce. l. i. in fi. Sz sm hãc opi. qd adicitur in actõne stricti iuris ad id qd erat olim. ff. qz soli mali tm obiciebat exceptõ. ß nũc etiã ꝛpensacõis exceptõ opponit. ut h et j. e. C. pnl. et nlominus soli. cũ gnalis fit. ut. ff. de excep.

b Minuat. scz ꝛpensacõe. soli. l. ij. C. et gnalit.

c Sive alias. scz actões. ut mixtas q sũt qtuor. ut. s. e. C. quedã actões. Item psecucõ fidei ꝛmissoꝝ. Item officio iudicis. et similia. q actões sũt largissime accepto vocabulo. ut. ff. de act. et ob. l. actõmis vbo. vñ petitiones cautionũ occasiõe dãm infecti ꝛpensant. ut. ff. de dã. infec. l. i. et. l. si quis. C. si quis qz.

d Depositi. qd tu mtelligas qn pecunia nõ signata ē depositaquo casu etiã aliã sibi redde pt. ut. ff. depositi. l. lucius. et. l. dis em spon. C. i. si aut essz dispositio fcã in specie vel in pecunia ut in specie qd esse pt. ut. ff. de l. j. plane. C. ß hoc ita. tũc etiã alia rõne nõ obiciatur ꝛpensacõ. qm in specie nõ fit ꝛpensacõ. Item qd hic dicit in actõne depositi. idē dicũt quidã in actõe ꝛmodati. ut. C. ꝛmodati. l. sub ptextu. Sz certe immo ē ibi rõ. qz in specie fieret. nã sole species ꝛmodãtur. nõ quãtitates. nisi quãtitas ut spēs ꝛmodetur. ut. ff. ꝛmo. l. iij. C. fi. Item cessat alias ꝛpensacõ ut qn p violentiã michi rē abstulisti. ut. C. de ꝛpen. l. fi. in fi. Item et fisco nõ opponitur in quibusdã casibz. quos dic ut. ff. de iure fis. auferitur. C. qui ꝛpensaē. Itez in curatore q fraudauit publicã annonã. ut. ff. de ꝛpensaē. ob negociũ. accur.

e Defraudetur. Sz nõne hec rõ vbiqz pt hãre locũ. ff. nõ ita. qz si restõ negatur ē dolus. ut. ff. mã. si pcuratorē. C. dolo. Item depositarius de dolo tm alias tenetur. vñ si hic magis grauetur nõ est mirũ. ut ar. ff. de iuriuran. cum qui. in princi. accur.

f Preterea arbitrarias. Sz nũquid sũt bone fidei vel stricti iuris. ff. ñdet quidã qꝫ bone fidei sũt. qz in iudicis arbitrio sũt. ut j. ꝓx. C. in fi. et. s. e. C. in bone fidei iudi. Sz ß nõ vz. qz officiũ qd in bo. fi. iudi. venit ē iuris actõnis. ß hoc qd ē in arbitrariis meri est. et in iudice tm est. ut. ff. de eo qd cer. loco. l. in bo. fidei. Alij dicũt qꝫ nec sũt bo. fidei nec stricti iuris. immo est tercia spēs ad illã distinctionē. q est. s. e. C. actionũ. et facit ꝓ eis. ff. de in litē iurã. l. videamus. C. plane. et. ff. de vsurē. l. in fidei cõ. C. in hijs. hãc etiã reprobat qz dcã diuisio est pfecta z immediata. Alij dicũt qd verius ē qꝫ sint stricti iuris. cũ bone fidei nõ mutemãtur. ut. s. e. C. actõnũ.

h Aut arbitrio. hñ dicit ex arbitrio. nec eni obligatus est res restituere. vel simile quid facē. qd ꝓpter dices esse verũ in actõne in rem. in psonam libz aũt z arbitrariis q hic enumerãtur dices. qꝫ lz exhibicõ vel restõ sit in obligacõne. pena tũ id est interesse vel quãti in litē iuratũ est nõ nisi p officiũ iudicis pstatur. et idco arbitrarie dñr.

i Restituat. ut in rei ven. q est arbitrari. a. cũ primo rē restituēdo liberetur. alias iudicis arbitrio in litē iuratur. ut. ff. de in litē iurã. l. in actõne. et. ff. de rei ven. l. qui restituē. vel ꝓthecaria. ut j. ꝓx. C. ubi hec omia exempla diligentius dñr. accur.

k Vel exhibeat. cum an exhibendũ agitur.

l. Vel soluat. scz cum certo loco est soluendũ.

n Vel noxali. cũ noxalit agit. n Dedat. id est det.

o Condẽnari. diuersis modis fiet ꝛdẽnacõ sicut diuerse sũt iste arbitrarie. ut dicemus q. ꝓx. C. in fi. accur.

p Sz iste actões. scz arbitrarie. set eadē actõ nõ pt in rem et in psona esse nisi in quas

q In rem. scz separatim. nam vna: tuor casibus mixtis. ut. s. e. C. quedam actio.

r Publiciana. de q habes. s. e. C. alie. ac.

s. Seruiana. de hijs duabz speciebz habes. s. e. C. Item huiana.

e In psona. lz sit in psona ut h. tñ in rē est scpta. ut. ff. qꝫ me. cã. l. metũ. C. animaduertendũ. al. cũ aut. et de hac dic. ut. s. e. C.

u De eo dolo. actõ de dolo ē arbitraria ut h. qd est Item actõ. idco. qz liberatur dolosus verũ mtesse prando si restituē nõ possit. al. iudicis officio iuratur in litē. ut. ff. de dolo. l. in arbitro. in pñ.

x Item certo loco. scz pecunia petiē. sit relictũ certo loco dandũ. et idē si mutuũ sit dandũ certo loco reddendũ. nam hijs tribz casibz locũ hz certi ꝛdictio arbitraria. scz in ꝓmissione z legato. et mutuo. et alias non. ut. ff de eo qd certo loco. l. ij. C. h aut. et. l. si heres. et. l. aut. Et qd hic dz. petitur. s. aliter qꝫ vbi fuerit ꝓmissum dari. et venit in ea vtilitas tam agentis qꝫ rei. ut j. e. C. loco. accur.

y Actõmbz. s. psonalibz. sũt. x. de quibz dixerat. s. Vel dicatur. ut ecce actõ in fem q datur ꝛtra nautã. cauponẽ. stabulariũ. ut. ff. nau. ca. sta. l. i. in pñ. Sz quid dicit eã nõ esse arbitrariã.

actõnes ipo iure minuãt. siue in rē. siue psonales. siue alias quascũqz. excepta sola depositi actõe. cui aliquid ꝛpensacõis noie opponi satis impiuz ēe credidimus. ne sub ptextu ꝛpēsacõis depositaꝝ rerꝝ qs ex actõe defraudet. Preterea quasdã actões arbitrarias id ē ex arbitrio iudicis pendẽtes appellamus. in quibz msi arbitrio iudicis is cũ quo agitur actori satisfaciat. veluti rem restituat vel exhibeat vel soluat. vel ex noxali cã seruũ dedat ꝛdẽnari debeat. Sz iste actões tam in rem qꝫ in psonã inuenimus. In rem. veluti publiciana. seruiana. de rebz colonicis. qꝫ huiana q ēē ypothecaria vocatur. In psonaz veluti cũ quibz de eo agit qd vi. aut metus cã. aut dolo malo fcm ē. Item cũ id qd ēto loco ꝓmissuz ē petit. Ad exhibẽdũ qz actõ ex arbitrio iudicis pẽdet. In hijs enim actõmbz z ceteris similibz ꝓmittitur iudici ex

qribi nō ferūtur sentēcie due. Itē est actio in fem q̄ datur ꝺtra publicanū. ut. ff. de public. l. i. in pn. Itē actō fin. regū. ff. fin. re. l. ij. in fi. et. l. iij. Itē actō redibitoria. ut. ff. de edil. edic. l. redibitoria. Itē actō ex stipulatu. q̄ p̄ tote repetēda datur. ut. ff. so. ma. l. si filiusfa. C. maritū. Sz certe isto casu nō ideo iuratur in litē qz arbitraria sit. ſz qz tone fidei sit. ut. s. e. C. fuerat. Itez actō rez amotarū est arbitraria. ut. ff. rez amo. si cū tos. in fi.

b Naturā. i. tomtatē. ut dicūt quidā. ul' melius id ē ſm natura actōms arbitrare q̄ mēdicē. nā triplex pt modus ꝺdēnacōis ꝺpēndi i arbitrarijs. vnus ut due snie ferant. ꝑma de restituēda re. et nisi restituatur fiat ꝺdēnacō in penam vel mtēsse p dilationē mtiurādi in litē. utz in actōne q̄ mētā. et in actōe de dolo. et rei ven. et actōe ad exhibendū z silibz. Et alius ē modus ut vna feratur snia. et in ea statī mtēsse ꝺsid erat. ut qn ēto loco aliq̄d dandū est. et hoc ē in ista sola. Tertius modus ē ut nō in quātitate ꝺdēnacōis fiat arbitriū. ſz in q̄litate. ut in actōne noxali. in q̄ arbitratur iudex an liberetur dāo ſnū p noxa. qd est quādo dño ignorare vel prohibere nō valēte deliquit. alias in solidū tenetur. ut. ff. de noxa. l. ij. in pn. et. l. in delictis. in princi.

c Satisfieri. Sz nō ne ſz idē in bo. fidei iudicijs fit. Rē. dic q̄ ꝑplex est officiū. primū qd obtinet actōms vicem. p quod officiū ferūtur salaria aduocatorū z restōnes maiorū et minorū. ut. ff. de minor. l. q̄ si mior. C. fi. Aliud est qd tone fidei actōibz inheret. qd iure actōis venit. ut. ff. de eo qd cer. loco. l. in tone fidei. et vna cū actōe perit. ut. C. de posit. l. nn. Tertiū ē qd inheret actōibz stricti iuris quibusdam scz arbitrarijs. et hoc ex motu solo iudicis descendit. ut q̄ liberū sit hoc facere. ſz in actōmbz tone fidei astringitur ad ſz. Itē in actōmbz tone fidei vna fertur snia. in hijs aut plerūq̄ due. ut modo diligēter notauimus. accur.

d Curare possibile. hoc ideo dicit. qz mterdū nō pt certā ferre sniam. quid enī si hō in grue ꝑmissus petitur. vel subaltnacōe. puta furtū aut panphilū. aut damnū emēdari. vel suū p noxa dari. certe iudici nō est possibile ferre certā sniaz. qz natura actōms nō patitur. ut. j. de offi. iudi. in pn. Idem dico in hēdē. nam sicut sufficit in libello ꝑponē vniuersaliter. ita z in snia. puta si ꝑnūcio te heredem extitisse. ut ex asse vel ex semisse. et ideo tibi hereditatem restituendam. Accur.

bono et equo ſm cuiuslꝫ rei de qua actū est naturā extimare. quemadmodū actori satisfieri oporteat.

¶ Curare aūt dz iudex ut omi mō quantū possibile ei fit. certe pecūie vel rei ſniam ferat. etiā si de mēta quātitate apud eū actū ē.

¶ Si quis agēs in intentione sua plus oplexus fuerit q̄ ad eū ptinebat. cādebat id ē rē amittebat. nec facile in integrū restituebatur a ptore. nisi mior erat. xxv. ānis. hūc enim sicut in alijs caus cā ogrā succurrebatur. si lapsus in iuuētute fuerat. ita z hac causa succurri solitū erat.

¶ Sane si tā magna cā iusti erroris intuēiebat. ut etiā ostātissimus quisq̄ labi possit. etiā maiori. xxv. ānis succurrebatur. veluti si quis totū legatū petierit. post deinde ꝑlati fuerint codicilli. quibz aut ps legati adēpta sit. a quibusdā alijs legata data sint. q̄ efficiebāt ut plus petisse videtur petitor. q̄ debrantē. atq̄ ideo lege falcidia legata minuebātur. ¶ Plr aūt q̄tuor modis petitur. re. tēpe. loco. cā. Re. veluti si quis p. x. aureis qui ei debebātur. xx. petierit. aut si is cuius ex pte res est. totā eā. vel maiorē pte ē suā intēdeit. ¶ Tpe. veluti si quis ante diē vel ante ꝺditionē petierit. qua rōe eum qui tardius soluit q̄ soluē deberet. minus soluē intelligit. Eadēq̄ rōe. q̄ p̄matuē petit plus petē viōr. Loco plus petit. veluti cū q̄s certo loco sibi id qd stipulatus ē alio loco petit. sine ꝺmemoratōe illius loci in quo sibi dari stipl'atus est. Vbi gra. si is qui ita stipulatus fuerit ꝑhesi daē spondes. rome pure intendat dare sibi optere. Jdo

e Pecunie. scz cū pecunia petitur. f. Vel rei. qn alia res petitur. quē eni nō tenet snia nisi aliqua pte actorū res certa septa mutuatur. ut. C. de sen. q̄ sme cer. qn. l. hoc sentētia. si aūt ē incertū. aut certificari pt. ut si pero mtēsse qd dz coram iudice ꝑbari z deduci ad certitudinē. ut. C. de sen. q̄ p eo qd mtēest. l. vna. C. ij. et tūc locū hz hic. C. aut nō pt deduci in certitudinē. ut in hoc gnaliter petito z silibz q̄ mō diximus. et tūc nō hz locū. C. iste. accur.

g Feratur. et in sentētiis. ut. C. de sen. ex pi. reci. l. fi. nisi in. iij. casibz. ut in aut. de man. pn. C. si tubi. et in aut. ut iudi. sme quo quo suffragio. C. necēitate. et in aut. ut di. apud ꝑpri. e. d. C. i.

h De incerta. ut de mtēresse. accur.

i Si quis sua intentione. id est in libello vbi erat intētio sua.

k Cōplexus. etiam tpe. ut. ff. de lib. lega. l. non solū. C. fi. et. l. nō solū. C. i. nam plr q̄tuor modis dz. ut. j. ꝑx. C. et in hijs oibz locū hz. C. iste.

l Amittebat. fac. de excep. C. tpales. et qd hic die in priuato. idē erat in fisco. ut. C. de iur. fis. l. iustas. li. x.

m Huic. mīori. xxv.

n Cognita. annis. bñ dicit cā ognita. nā omes in integrū restituere cā ognita ꝑmittūtur. ut. ff. de in integ. l. non omes.

o Iuuētute. id ē facilitate sua. idē multo mag' si velo adūsarij. ut. ff. de minor. l. i.

p Constātissimus. qz erraūit in fēo in quo prudētissimi fallūtur. ut. ff. de iur. et fac. igno. l. ij.

q Quibz. scz codicillis.

r Quibusdā. scz legatarijs pter ea q̄ sibi in testō relicta fūt.

s Minuebātur. nam tot erat legata ut lex falcidia locū hēret. id est optebat ut legata defalcarētur ad hoc ut hēret heres falcidiam. qd debrantē excedebāt. vñ heres dz detrahē falcidiā. ut. s.

t Plus aūtē. ut in omibz hijs modis a causa ad. l. fal. C. i. videatur cadē iure antiquo. vñ v̄ sus. Plus petitur cā. tpe. loco. q̄

u Tempore racōne. a smili p ꝺtrariū.

x Petere. ut hic. et. s. de fideicō. C. non solū. accur.

y Loco ꝺmemoratōne. id sme vtilitate rei vel mtēsse rei. nam est hōnda eius vtilitas si sua mterfit in loco testmato potius cōuenīri. Vel dic de ipo loco. nam ipm locū vbi erat facienda solutio in libello ponē dz sic. peto. x. ut michi soluas hic vel vbi solutio ꝑmisisti. ut hic. et. ff. de eo qui certo loco. l. ij. C. fi. post hoc nisi soluat poterit eū ꝺuenire vbicūq̄ voluerit. dūmō ꝺuctus hēat ibi forū. non alias. ut. ff. de iudic. l. heres absens. in fi. sed

m

pla. dixit. q̃ sez vbi cũq; poterat eũ ꝛuenire. etiã ibi vbi nõ habe-
at forũ. et est ꝓ eo. ff. de iudic. l. eũ qui. et. ff. de asti. pec. si duo. ¶.
ſz z certo. Sz certe qõ dictis legibz ꝛõdet. ut quolibz loco possit cõ-
uenirí. Verũz ẽ i vnico.
vbi ꝛuctus hẽat forũ.
ut ar. ff. de mu. et ho.
. l. ut gradati. ¶. i.

a Admit. i. admittere. vel erat. nõ tñ admittere.

b Arbitraria. ꝑt. id ẽ vtilis certi ꝛdicõ ex stipulatu vbi stipulacõ intercessit ut ꝗ fuit vel vtilis certi ꝛdicõ ex mutuo vbi mutuũ erat dãdũ certo loco reddendũ. vel vtilis actõ ex testõ vbi legatũ est dandũ certo loco. nec enim est ꝓprium nomẽ actõms. ut. ff. de eo qõ cer. loco. l. ij. ¶. ꝗ aut actõ. et. l. si heres. et. l. ã si mutua.

c Propinitur. i. tribuitur vel dat. ut. ff. de eo qõ cer. loco. l. si ephesm. accur.

d Promissori. ſz et actoris vtilitas attẽditur. et vtriusq; vtilitas simul attẽditur. ut. ff. de eo qõ cer. loco. da. o. l. ij. i. fin.

e Pura. id est non habita mẽcõne vel racione loci. vbi erat faciẽda solucõ. ut dixi. s. e. ¶. accur.

g Qui cã. hãc cãm electõez iã vocabat.

h Electõ. mihi cũ iã meruit. tũc enim altera qõ supest pstabit. ut. ff. de eo qõ cer. loco. l. nõ vtiq;. et facit ad hũc. ¶. ff. de iuẽ. vo. l. plerũq;. in fi.

i Qui ꝗ eripit. id est eripere vult.

k Facit. i. facere vult.

l. Prodita ẽ. i. data. et ẽ actõ ex stipulatu hoc mõ ꝓponẽda. ut ꝛõdet hic. accur.

m Preterea. hoc ẽ aliud exemplũ qualiter cã plus petatur.

n Tollit. id ẽ tollere.

o Precij. fa. vult. ad hoc. ff. loca. Item queritur. ¶. i. et. ff. de ꝛdi. et temõ. qõ traditũ ẽ. et. l. se. et. ff. de in die adiec. l. si vẽditor. ¶. ſz si neuter. et. ff. de

aũt plus petẽ intelligitur. q̃ vtilitatẽ quã habuerit ꝓmissor si ephesi solueret admit ei pura intencõne ꝓter quã cãm alio loco petẽti arbitraria actõ ꝓpomit. in q̃ sez rõ habetur vtilitatis. q̃ ꝓmissori ꝛpetitura fuisſz. si illo loco soluẽt quo se solutur̃ spopõdit. Que vtilitas plerũq; in mercibz maxĩe inuenitur. veluti vino. oleo. frumẽto. q̃ ꝓ singulas regiões diũsa hãt ꝑcia. Sz a pecunie numerate nõ in omnibz regiõibz sub eisdẽ vsuris feneratur. si quis tñ ephesi petat. id ẽ eo loco petat q̃ ut sibi detur stipulatus est. pura actõe agit recte. Idq; etiã ꝑtor mõstrat. sez q̃ vtilitas soluẽdi salua est ꝓmissori. Huic aũt qui loco plus petẽ intelligitur. ꝓximus ẽ is qui cã plus petit. ut ecce si quis ita a te stipuletur. hoiez stichũ aut. x. aureos dare spõdes. deinde altũtrũ petat. veluti hoiez tm. aut. x. aureos tm. Ideo aũt amplius petere intelligitur. quia i eo gne stipulacõis ꝓmissoris est electio. vtruz pecuniã. an hoiem soluẽ malit. Cũ igitur pecuniã tm. vel hoiez tm sibi dare oportere intẽdit. eripit electõez adũsario. et eo mõ suã quiõ ꝛdinõẽ meliorez fac. adũsariũ vero sui deteriorẽ. Qua de cã tlis in ea re ꝓdita ẽ actõ. ut q̃s intẽdat hoiez stichũ. aut aureos. x. sibi oportere dare. id ẽ ut eoꝝ

vsu et ha. l. si. et. ff. de vsufruc. hactenus. ¶. si. et. l. se.

p Sed hec quidem. scilicet que diximus. ut plus petendo cadat a tota cã. ut. s. e. ¶. si q̃s agẽs.

q Zenoniana. s. greca. quã nõ habemus.

r Et nra. sez quam nõ habemus. ac. s. Constõ. sez greca. ut diximus. cuius sentẽtia ẽ ut ꝓpus valeat duplicari ꝛuẽto z expense oẽs sibi restitui. ut. ꝗ. de excep. ¶. hodie aũt. accur.

s Quintare. et sic re.

t Mõ. i. loco vel cã. ut. s. ¶. plus autẽ.

u Diximus. ut. s. e. ¶. tripli. et ibi huius nre ꝛstõis grece sententia recitatur. sed si nõ solũ petiet ſz etiã cautiõem exegit postlit. de amittit debitum etiã hodie. ut. C. de pl? pet. l. i. q̃ est huic ꝛtra. si ante lit. de penitẽt. nõ punitur. q̃ nõ petit. ſz petẽ vult. ut. ff. rem ra. ha. l. amplius non peti. et in dcã. l. de plus pet. l. i. ac.

x Punitur. s. ꝛdinatione ex. l. illa greca. cuius effectũ habuimus. s. e. tripli. et in ſz. ¶. plus aũt. ac.

y Si minus intentione. sez in libello intentionis. et hoc p errorẽ. si enim sciẽter dare plus mitur ꝓm quosdã. Sz ꝛtra puto. q̃ nunquã donare ꝓsumatur. nisi tũc qn tradicõ fieret ab eo qui donare ꝓsumitur. ut. ff. de re. iur. l. cuius p errorẽ. hic aũt nõ erat datio sed quedã abstinẽtia. vñ siue sciat de reliquo q̃ agit siue nõ tpe cepti iudicij locũ hz. ¶. iste.

z Iudicio. id ẽ qncũq; ante sniam reliquũ petiit sme nouã ꝛtestatione ꝓm quosdã. ut hic ꝛdet. et ſz ꝓpter duas rõnes falsas. vna. q̃ ꝓpter emendare libellũz qncũq; ante sniam ut dicit. et est ꝓ eis. ff. de noxa l. in delictis. ¶. si detracta. et sic intelligũt. C. de edem. edicta. Alterã rõ est. q̃ sedm eos etiã si nõ petat vel

mõ petẽt quo stipulatus ẽ. ¶ Preterea si quis gnaliter hoiez stipulatus sit. et specialiter stichũz petat. aut gnaliter vinũ stipulatus sit. speãliter cãpanũ petat. aut generali purpurã stipulatus sit. deinde speãliter tyriã petat. plus petẽ intelligitur. q̃ electõez adũsario tollit. cui stipulacõis iure liberũ fuit aliud soluẽ q̃ qõ petẽtur. Quinetiã hz vilissimũ sit qõ quis petat. michilominus plus petere intelligitur. q̃ sepe accidit ut ꝓmissori facilius sit illõ soluẽ qõ maioris ꝑcij esſz. ¶ Sz hec quidẽ antea in vsu fuerãt. postea vero lex zenoniana a nra rẽ co artauit. et si quidẽ tpe plus fuerit petitũ qõ statũ optet zenonis diue memorie loquitur ꝛstõ. Si aũt quãtate vel aliquo mõ plus fuerit petitũ. omne si quid forte damnũ ex hac cã acciderit ei cõtra quẽ plus petitũ fuerit. omissa tripli ꝛdinacõne sicut supra diximus punitur. ¶ Si minus in intẽtione ꝛplexus fuerit actor q̃ ad eũ ꝑtz. veluti si cũ ei. x. aurei deberentur. v. sibi dari oportẽ intẽderit. ã si cũ totus fundus eius esſz. ptẽ dimidiã suã esse petierit. sme piclo agit. In reliquũ vẽo michilominus iudex adũsariũ in eo dẽ iudicio et ꝛdinat ex ꝛstõne diue memorie zenonis. ¶ Si quis aliud ꝓ alio intẽderit. michil eũ piclitari placet. ſz in eo dẽ

plet hoc actor. tñ iudex si scit dz hm suā ɔsciam ɔdēnare reū. et
est p eis ad hāc rōez. ff. fin. reg. l. si irrupcōe. C. ad officiū. et
in hac snia fuit dñs. M. Sz certe hm Jo. et positū est falsum. et
due rōnes male. nam nō pt quis immutare libellū nsi usq ad
lit. dē. nec etiā hodie post datū libellū. qlie dicit aut. q hz necē
in pmo libello psistē. ut m aut. de litig. C. omez. coll. viij. Item q
nō vidz m iudicii ve-
misse qd post lit. dē. cō-
tingit. ut. ff. de iudi. l.
nō pt. et. ff. de excepē.
rei iudi. cū queritur. et
. l. egi. nec ob. qd hz dz.
et q dicē eodē iudicō.
nam sic dic. id ē coā
eodē iudice z ab eo dē
actore z reo. nā et ppter
hāc cām. sez ppter ide-
pnitatē psonaū etiaz
vbi ppius aliud petit.
tñ dē iudicii idē. ut J.
ppe. C. Item nō ob. ff. de
noxal. m delictis. C. si
detracta. qibi ex eadē
cā z eadē actōe. et ad
idē agebatur. lz esset
variatō in quodā bñ-
ficio qd dñs hz per. l.
ut dñs possit p noxa
dare. ut J. de noxa. ac.
C. summa. et. ff. de re
iudi. miles. C. i. Item
alia rō nō est bona. q
nō sim ɔsciam si secm
allegata dz iudex iu-
dicare et pnunciare.
ut. ff. de off. p. illicitas.
C. veritas. nisi hēat
ɔsciaz ut iudex. ut. in dcā. l. ff. fin. reg. si irrupcōe. C. ad officiū.
et hoc in singularibz iudicijs. Sz quid in vlibz. Rz. pt in eis adi-
ci q̄ncūq ante sniaz. ut. ff. de petē. hre. l. iiij. et. l. si quo tpe. et sic in-
telligē. C. de ap. l. fi. C. fi. a Cōstōe. sez greca qua nō hemus.
b Si quis intēderit. sez sibi veteri- ē et dz de iudicii ppter
c Iudicio. id ē apud eundē iudi- idēpnitatē psonaū. et iu-
dicii tñ vere aliud ē. Sz nūquid noue dilacōes dabūtur. Rn.
si pt esse instructus ex peticōe pma ee ad secdaz nō dabūtur. cū
necio nō volūtarie fuit dāde dilacōes. ut. C. de disa. l. i. nā si pmo
egit actōe vi. bo. rap. et postea mutatur. z agitur actōne furti.
tunc pt reus esse instructus. si aūt fuit diuerse peticōes. ut in hō
. C. dz. noue dilacōes dāde fuit. ut. C. de edil. l. i. Item nūquid iterū
de calūma iurabitur. Rn. sic. q pt z in hac cā calūmari. ut. ff. de
dam. infec. l. qui bo. fi. C. ante pnl. sicut errōe suū corrigē. Si
d Corrigē. nota q pmittitur a nūqd in veteri hz necē psi-
stere. Rz. nō si hāc. l. Sz hodie dtra. ut in aut. de litig. C. oez. et ita
mētabit veterē et nouā. nisi reo absoluto in veteri obiciat ex-
ceptō rei iudicate in noua. ut q sit eadē cā agēdi z eedē pso-
ne. et eadē res. lz alia sit actō. ut. ff. de utiliū. l. duobz. C. excep-
tio. et. ff. de excep. rei iudi. l. si iuē. C. eadē. et. l. cū queritur. vel
vbi actō prima ita se hēat ad secdaz ut electōe tollatur. qd in
casibz ɔtingit. ut. C. de furt. l. i. et. C. si suus emi. se mā. l. i. et. C.
de eo dicit. l. fi. et. C. de pac. inter emp. et ven. l. ɔmissorie. et. ff.
de tribu. l. q in heredē. C. eligē. et. ff. de l. h. l. cū filius. C. varijs.
e Intēderit. sez sibi veteri- dimisionē actōnū. sez q alie sūt
f Actōes. innuit hō quādaz / pscutorie in solidū. alie nō. et
hāc sequitur in fi. hoc ius n. Et nō est ista dimisio de xij. dimisio-
nibz. nā prima ē. q alie sūt in rem. alie in psonā. ut. s. e. C. oim.
Secda ē. q alie sūt ciuiles alie protie. ut. s. e. C. si iste sūt actōes

Tercia fuit. s. e. C. sequēs. Quarta. s. e. C. omes aūt actōnes.
Quīta. s. e. C. actionū quedā sūt. Sexta est. q alie sūt tpales.
alie ppetue. Septa q alie sūt trāsitorie ad heredes. alie nō. ut
J. de ppe. et tēp. ac. C. nō oēs. Octaua ē. q alie sūt famose alie
nō. ut J. de pe. de liti. C. pnl. Nona. q alie sūt directe. alie vtiles.
ut. ff. si q dru. pau. fe. di. l. pnl. Decima. q alie directe alie cōtra-
rie. s. de ob. q ex qi d.
. C. i. Vndecima. q a-
lie sūt singulares. alie
vniūsales. alie gnales.
ut. ff. p socio. l. p so-
cio arbit. Duodecima
dimisio est. q alie sūt
simplices alie duplis
ces. ut fami. hrc. oīn
di. fin. regūdo. et q
dā mterdcā. ut J. de m
terdic. C. tcia dimisio.
Est aūt z h exuagās
de qua h dicitur.
f. Proponemus. ut
J. ti. i. C. cū aūt.
g Item maritū. vel ei?
heredes. sez filios ōnes.
secus i exneis heredi-
bus. ut. ff. so. ma. l. ee
filios mulieris. et. l.
maritū. et. l. se.
h Facultates. ut tñ
ipe maritus nō egeat.
ut. ff. de re iudi. mter
eos. et. ff. de re. iuē. l.
in ɔdēnacōe psonaū.
et hoc nisi dolo fecerit
maritus. quo minus
possit eaucōe exposita
ab eodē de solido sol-
uendo si ad meliorē fortunā puenerit. ut. C. de rei vx. C. cū autē.
et. ff. so. ma. l. etiā filios. C. lz. et. ff. p socio. l. verū. C. id qd. ac.
i. Impensas. dic q impense alie necrie fuit. ut quibz nō factis
res erat pitura vel deterior futura. alie vtiles. ut quibz nō factis
res nō erat pitura. sz eis factis res ē melior futura. alie voluntā-
rie q tm rem exornāt. ut. ff. de. ōb. sig. impensaū. et. ff. de impen.
in rebz do. fac. l. ij. et. l. qd dz. C. vtiles. et. l. volūtarie. in primis
impensis dic q immuāt dotē ipo iure si ɔsistat in pecunia z specie.
ut si fundus z pecunia in dotē data quantū in fundū impēditur
tm in pecunia ipa iure veteri desinit. si vero solus fundus in dotē
sit. tunc si tm expenditur simul vel ex diuersis vicibz quanti est
fundus. tunc ipo iure desinit esse dotalis. nisi mulier infra annū
sponte marito impensam obtulerit. si vero non tm. nō desinit ee
dotalis. sz tamdiu totus vel p parte retinet. q̄tdiu impense res-
tituantur. ut. ff. de impen. in rebz do. fac. l. qd dz. et. ff. de iure do.
. l. si is q. C. pnl. et fi. et hoc in necrijs impensis. Si aūt vtiles sūt.
tūc p actōez negē. gē. vel man. si mandato mulieris fecit repetun-
tur. volūtarie nō repetūtur etiam si mandato mulieris fēe sūt.
sed abradūtur sine lesione prioris status. ut. C. de rei vxor. ac.
. C. sed nec ob impensam. et. ff. de rei vendi. in fundo. Et secū dū
hanc distinctōnem hunc. C. intelligas. Et qd dicit in lra quasi
non denotat impropriatē. sed est impensa necessaria ut dcm
est. sz si vtilis vel volūtaria. nullo mō hz locū hic. C.
k Dos. in pecunia consistens.
l. Libris. ut. ff. de impensis in re. do. fac. p totū titulū.
m Sed et si quis. sez filius vel libertus. qui agunt vera impe-
trata. alias punūtur. ut. s. e. C. et meū. accur. florentinus.

aūt peculiū intelligi debeat
suo ordine ponemus. Item
si de dote iudicio mulier a-
gat. placet eatenus mari-
tū ɔdēnari debere. q̄tenus
facere possit. id ē q̄tenus
facultates eius patiūtur.
Itaq si dotis quātitati cō-
currāt facultates eius. in
solidū dānatur. Si min?
intantū quātū facē potest.
Propt retētionē qz dotis
repetitō minuitur. nam ob
impensas i res dotales fa-
ctas. marito retētio ɔcessa
est. q ipo iure necrijs sū-
ptibz dos minuit. sicut ex
latioribz digestorū libris
ɔgnoscē licz. Sz si q̄s

a Socio. et se obligare socio. alias nō datur ei hoc bēficiū. ut .ff. p socio. si vnus. §. ult.
b Potest. qd sp sic accipe
c Ex donatione. id est qn nō pt soluere cū donare pmisit.
d Cōuenatur. scz dicōe ex lege. ut. C. de dona. si quis ar. §. fmaūt. Et nō. q hic solū obligatur mqntum facere pt deducto ere alieno. ut. ff. de re iudi. l. int eos. §. i. et. ij. et melius in. §. fi.
e Cōpensacōnes. plerūq; h dicit ppter actōes depositi et aliaq; quasdā. in quibz non obicitur opensacō. ut. s. e. §. in bo. fi. et. C. de open. l. fi. ac.
f. Ex eadez. hodie ex quacūqz cā et in qlibz obtractu bo. fi. vel stricti iuris. ut. s. e. §. in bo. fidei. iā dcm est.
g Creditoribz. qd fieri nō pt antequ debitū agnoscat. vel in iure obligatur. ut. ff. de ces. bo. l. pnl. Prodest aūt hec cessio ut nō reducatur debitor in carcerē. ut. C. qui bo. ce. pos. l. i. et q in acquisito postea obligatur in qntū facere possit ut sbicit. h Ex integro. vidz sibi ipi obtraria lra. q ex integro. et in quātū facere pt obligatur ut sbicit. et sic intelligitur q in solidū cōdemnat. qz diu tn pt soluere. hoc tn est. deducto sp ne egeat. ut. ff. de re iud. l. i obligacōe. i. Qd cū eo q in alienā qliter obligam ex obtractibz vel furtis nobis cū hitis dcm. nunc qliter obligam ex hitis cū hjs quos in ptate habemus.

Obia tn supius. ut. s. e. i. §. actōnes aūt. et. §. fūt p. l. Diligētius. qz. s. dcm sit. ul dic diligētius. id ē diligēter.
m Fere. hoc dicit ppter maced omanū qd hz locū in filijs. nō in huis. utq. e. §. q diximus. et ppter alios casus quos ibi dicemus.
n Intellecturi. nā similiū eadē ē disciplina. ut h. et. ff. de in rē. .%. l. ij. §. pinde. et. §. quoc.
o In hjs. scz parēte et filio.
p Ostendemus. ut q. e. §. que diximus. Accurs.

cum parēte suo pro eo agat. Itē si socius cū socio in iudicio societatis agat. nō plus actor obsequitur q adversarius eius facere pt. Idē est si quis ex donatione sua obligat. Cōpensacōes qz opposite plerūqz efficiūt. ut minus quisqz obsequatur q ei debeat. Nā ex bono et equo habita rōe q mutuē actorez ex eadē cā pstare. oporteret in reliquū eū cū quo actū est obligari sic nā dcm est. Cū eo qz q creditoribz suis bonis cessit. si postea aliqd acquisierit. q idoneū emolimentuz habeat ex integro in id qd facere pt creditores cū eo expiūtur. Inhumanū enim erat exspoliatum fortunis suis in solidum damnari.

Qd cum eo qui in aliena ptate est negociū gestuz esse dicitur. Rub.

Obia tn supius mentionē habuimus de actōe q in peculio filiorū familias fuorumqz agitur. opus est ut de hac actōne et de ceteris q eorūdem noie in parētes dnos ve dari solent diligētius ammoneamus. et q cum huis negociū gestū sit. siue cū hjs qui in ptate parentū sūt. hjs fere eadez iura fuātur. Ne vbosa fiat disputacō. dirigamus sermonē in psonā hui dniqz. idē intellecturi de litēis qz et parētibz quorz in ptate sūt. nam si qd in hjs ppe obtuetur. sepatim ostendemus. Si igitur cū iussu dni cū huo negociū gestū erit. in solidū ptor actor dnm actōem pollicet. scz q is qui ita obligabit fidez dni sequi videtur. Eadē rōne ptor duas alias in solidū actōes pollicetur. q; altera exercitoria. altera institoria appellat. Exercitoria tūc hz locū. cū quis huū suū mgrm navi ppoluerit. et quid cū eo eius rei gra cui ppositus erit cōtractū fuerit. Ideo aūt exercitoria vocatur. q exercitor is appellatur ad quē quotidianus navis qstus pt. Institoria tūc locū hz. cū quis taberne forte a cuilibz negociacōi huū suum ppoluerit. et quid cum eo eius rei cā vel gra cui ppositus eit cōtractū fuerit. Ideo aūt institoria appellatur. q qui negociacōmbus pponuntur institores vocantur. Istas enī duas actōes ptor reddit. et si liberū quis hoīem a alienū huū. navi aut taberne aut cuilibz negociacōi ppoluerit. scz q ea dē equitatis rō est eo casu intuemebat.

q Dni. scz volētis cū huo obligari. siue dirigat iussuz ad huū. siue ad obligantē cū huo. siue subscpsit siue quocūqz mō obligatū ratū habuit. ut. ff. q iussu. l. i. §. ij. et. §. fi. et huiusmodi. et. §. si ratū.
r Videat. et ut etiā ab ipo dno debitū dici possit. ut q. e. §. pnl.
s. Racōe. q fidem dni sequi videtur. ut. s. ppx. §. in fi.
e. Exercitoria. q ppetuo heredi et in heredē datur. ut. ff. de exer. si ēn. §. fi. Idē in institoria. ut. ff. de instito. l. nonissime. Idē etiā in rem vō so. ut. ff. qn ac. de pecu. ē an. l. qlitū. m
u Rei gra. bn. fieri dicit rei gra. nā si ob aliā rē. puta negocij sui. vel cū essz ppositus ad vehēdū onus. et ipe accepit mutuā pecuniā. nō ad vehita ē navis. non tenetur dns. ut. ff. de exerci. l. i. §. nō aūt. nec ē necē ut ēditor ita diligēs sit ut sciat in quē conuerterit pecuniā exercitor. sz sufficit si ppositus se in refectōez navis mutuasse. ut. ff. de exercit. l. ul. l. sz secus sit in eo qui mutuauit yconomo vel p curatori ecclie. nā tūc p curatori ecclie pbat creditō pecuniaz esse ex sam in vtilitatē ecclie. alias non audit. ut in aut. de alienatra. h ius potrectū. Accurs. florenē.
x Questus. i. quē tus siue lucrū. h mgr appellatur cui totus navis anchora. i. gubernacō omēdatur. ut. ff. de exerci. l. i. §. mgrm aūt navis.
y Seruū. vel liberū. ut in fine huius. §.
z Socātur. nota q institoria appellatur a ppositō. h exercitoria a preponente vocatur. ut hic. et. s. ppx. §. Accursius.
a Duas. p hoc q dicit duas excludit primā q iussu. ac.
b Equitatis. nō. q vbi ē eadē eqtas idē ius statuēdū ē. hic. ff. ad. l. acquil. illud. et. s. quibz mo. ius. pa. po. sol. pari rōne.

a Introduxit·nō in dnica·ut·ff·de instit·h·z si pupillus·C·pnl·
b Negocie·ad oēz q̃ pozrigitur negociacōz·ut·ff·de tribu·
c Minus·hāc actōz tributoriā dicūt quidā ·l·illud·et·l·i·

nō dari msi dns pmo distribuat·et dicūt q̃ corrigitur officio iudicis·et hoc tollitur ex hoc·C·q̃ dic mm? Sz dico q̃ ante z post cōpetit·q̃ minus tributit qui nl tribuit·ut ·ff·de tribut·l·illud·C·si cuius dolo·et ar·ff·de·v·si·l·minus·et·l·vbū amplius·sm Jo·

d Pō/ deqz eo·caue tibi·q̃ de duabz actōibus dicit·s·de peculio·et de in rē vso·

e Patitur·fa·ff·de peculio·l·si quis suū·C·etiā/et h adiunge ·C·ceterū·qui est·J·

f Mercatus·facit ·ff·de in rem v·si pro pre·C·in rem·accur·

g Ex dcē·q̃ quot sūt ꝛsupti in tot debet teneri·ut·s·px·

h Debes·fa·ff·de in rē·v·l·si p pre·C·itē·

i Licz·hoc punctū qd est h·ita pue intelligunt quidā·q̃ qui cūqz agit de peculio videtur intētare illā formulā z agē·s·de in rē vso·ut·h·et·ff·de in rem·v·l·filiusfa·in fi·et·ff·de pecul·l·i·C·est aūt q̃ opi·necēria esse vidz·nā cū de peculio agitur debita peculiaria cōputātur·et ita qd suus dz dnoz dominus dz suo naturaliter·q̃ qd suus impēdit in rē dni·venit in actōne de peculio·ut ·ff·de pecul·l·q̃ tuberonis·C·sz z id qd·quod nl aliud est q̃ de in rē vso agi·et ita q̃ agit de peculio·et de in rem vso agit·Sz Jo·dic·q̃ diuerse sūt actōes·et actionuz formule·nec qui formulā vni? apponit·alterius formulā apponē vidz·nec ob·d cā lex de peculio ·l·i·C·est aūt·qlz ibi videatur sub actōne et edicto de peculio actōez de in rē vso apponere·tm nō demōstratur ed em qd sit de peculio tm·sz gnale qd dicit de omi eo qd fit cū eo qui in aliena ē ptate·ut in ead·l·C·vba aūt. Item non ob·

Introduxit q aliā actōēz ptor q̃ tributoria vocatur· Nāqz si suus in peculiari merce sciēte dno negocietur·et quid cū eo eius rei cā ꝛtractū erit·ita ptor iudicit·ut quicquid in hns merciby erit·qdqz inde receptū erit·id inter dnm si quid ei debebitur z ceteros creditores p rata porcōe distribuatur·et q̃ ipi dno distribucōez ptor pmittit· Nā si quis ex creditoribz queratur q̃ minus ei tributū sit q̃ oportuerit·hāc ei actōnez accomodat q̃ tributoia appellat· Preterea introducta ē actō de peculio·deqz eo qd in rē dni vsū eit·ut q̃ius sine volūtate dni negociū gestum erit·tamen siue qd in rem eius versū fuerit id totū pstare debeat·siue qd non sit in rē eius vsuz·id eatenus pstare debeat hns·q̃tenus peculiū patit· In rem aūt dni vsuz intelligitur/quicqd necērio i rē eius impenderit suus ·veluti si mutuatus pecuniā creditoribz eius solueit·/aut edificia ruēria fulserit·/aut famlie frumentū emerit·vel ēc funcū/aut quālibz aliā rē necessariā mercatus erit. Itaqz si ex·x·ut puta aureis quos suus tu? a ticio mutuo accepit·creditori tuo·v·aureos solueit·reliquos vero·v·quolibz mō ꝛsūpserit·p·v·quidez in solidū dānari debet·p ceteris vero·v·eatenus q̃ten? in peculio sit· Ex quo sz apparet·ut si toti·x·aurei in rē tuā vsi fuerint·totos ·x·aureos ticiū ꝛsequi posse·lz enim vna ē actio qua de peculio deqz eo qd in rē dni versū sit agatur·tn duas hz ꝛdēnacōnes. Itaqz iudex apud quē de ea actione agitur·ante despicere solet·an in rē dni versuz sit· nec aliter ad peculij estimationē trāsit·q̃ si aut nichil in rem dni versū intelligat· aut nō totū. Cū aūt q̃ritur·quātū in peculio sit·an deducatur quicqd seruus dno ei qui se in ptate eius sit debz·et qd supest id solū peculiū intelligitur. Aliqn tn id qd ei dz suus qui in ptate dni sit nō deducatur ex peculio·veluti si is in ipius peculio sit·qd eo ptinet ut si quid vicario suo suus debz·id ex peculio eius nō deducatur. Ceteruz dubiū nō est quin is q̃z q̃ iussu dni ꝛtraxeit·cuiqz institoria vel exercitoria actio cōpetit/de peculio·deqz eo qd in rē dniversū est agē possit·sz erit stultissimus si omissa actōe qua facilime solidū ex cōtractu ꝛsequi possit·si ad difficultatē perducat se pbandi in rē dni ꝛsequitur effēm actōnis de in rē vso/et qd subicit duas hz ꝛdemnacōes·s·actō de peculio·vna sez p suo effēū et alia p effēū sez actionis de i rem vso ꝛdēnari dz·fa·ff·d in rem vso·si p pre·C·in rē·

k Actōe·s·de pecul·

l Cū aūt dno·sez dz cū eni inspecto iure naturali suus liber sit·et apparet q̃ naturalit pt obligari etiaz dno suo·ut·ff·de ꝛdi·in·di·h id qd·et·ff·de pecul·nec suus·et·s·de fideiussor·C·i·accur·

m Debz·q·di·et id deducatur/qd dz d ē suus hns q̃ sūt in potestate·ut cū suis suis et filijs dni·et pupill dni·ut·ff·de pecul·sz et si damp·C·peculiū·

n Si is·sez cui debetur·puta·habeo suū castaldū qui ordiarius dz·q̃ hz sub se alū q̃ vicarius dz·sz ordinarius aliqd dz vicario·et ꝛuenior de peculio ordinarij·nō deducā qd vicario debet·et est rō in pmptu·q̃ si deduco p vicario adhuc remanet peculiū ordiarij·et ita frustra fiet deductō·cū sp maneret ordiarij peculiū.

o Inh? ·s·ordinarij.

p Eo ptz·id ē qd sb nube dixi obtinet in hoc casu·accur·

q Seruus·s·ordinarius.

r Ei? ·s·ordiarij.

s Ceterz·s·dixi·mus·s·millo·C·p·q̃ is agit de peculio qui ꝛtraxit cū seruo inuito vel ignorāte dno· vñ videtur q̃ qui cōtraxit eo volente·puta iussu suo·non posset agere de peculio·Sed tamen aliud est·et ideo dicit ceterum p sed·Accur·

t Sed erit Nota quem esse stultum si eligat malū cum possit eligē bonum·ut hic·et in aut·quibz mo·natu·ef·fui·C·i·col·vij· Accursius florentinus legum doctor

a Is qꝫ. facit. ff. de tribut. l. aliqn. b In hac actõe. sez de pe-
c Negociatur. et qꝫ inde receptũ est. ut. ff. de tribu culio.
. l. p curatores. ¶. per hanc. et. s. e. ¶. mtroducit. Accur.
d Mow. i. aliqn.
e Eligẽ. et postꝫ e-
legerit non variabit.
ut. ff. de tribut. qꝫ in
hereditẽ. ¶. eligẽ. nisi fu-
erit receptus qn p mã
elegit. ut. ff. q cũ eo.
qui in alie. po. l. ꝗ ex
pte. ¶. fi. accur.
f. Que diximus. a
pn. ti. usqꝫ huc.
g Eadẽ. quantũ ad
actões supradcas. ꝗ
in quibus dã nõ cõue-
mũt ut in mutua pecu-
nia. qꝫ dic ut J. p x. ¶.
Item filius pt subire
iudiciũ ⁊ arbitriũ. et
prem obligat qi ex
cõtractu de peculio. ꝗ
suus nõ. ut. ff. de pecu.
. l. iij. ¶. si suus. et. ¶.
idẽ scribit. et. C. de inõ.
suus. Item filius fide-
iubere pt. et prem de
peculio obligat. ut. ff. d
peculi. l. iij. ¶. si filius. ꝗ
suus nõ. ff. de fideius.
. l. suus. et. l. ꝗ. et ꝓpt
ꝗ dixit fere. s. e. ¶. i.
h Illud. etiã de pecu-
lio nõ tenetur pr. ut ꝗ
dz. et. C. ad mac. si fi-
lius. et caute colligi-
tur. ut. C. ne filius p
pre vel pr p filio. l. i.
i. Senatus. se. cõ.
maceد. ut. ff. ad mac.
. l. i. qꝫ cessat in mlis
tabꝫ. sez. xj. si fuerit
miles filiusfa. ut. C.
ad maceد. l. fi. Item si
dixerit se premfa. ut
. C. ad maceد. l. i. Item
si publice prfa. vide-
batur. ut. ff. ad mac.
si quis prez. Item si fu-
erit in seolis. ut. ff. e.
simil. ¶. qꝫ dz. et. C. e.
. l. macedomani. Item
si alij creditori solut.
ut. ff. e. sed inl. ¶. pnl.
Item si factus prfami-
debitũ primo otractũ
mõ agnouit. ut. C. e.
zenodoxus. Item qua
si vtit in re pris. ut. ff.
. e. ꝗ inl. ¶. ꝗ si filius.
Item et si nõ accepit ut vteret in rem pris. postea tñ vertit. ut. ff.
. e. ꝗ inl. ¶. ꝗ si ab micio. Item cessat qn pr osensit. vel pns nõ cõ-
tradixit. ut. ff. e. ꝗ inl. ¶. quanꝫ. et. l. si tñ scierẽ. et. C. e. si pmit-
tẽte. Item si postea pr ratũ habeat. ut. C. e. l. fi. Item si prfamilias
feus soluẽ cepit. ut. ff. e. l. ꝗ inl. ¶. fi. et. l. se. alias aut locũ habꝫ

versuꝫ esse. vel habẽ seruũ
peculiũ. et tantũ habere ut
solidum sibi solui possit.
¶ Is qꝫ cui tributoria actõ
opetit. eque de peculio ⁊ de
in rem vso agẽ pt. Sꝫ sa-
ne huic mõ tributoria ex-
pedit. mõ de peculio et de
in rẽ verso. tributoria ideo
expedit agẽ. qꝫ in ea dñi
odicõ pcipua nõ est. id ẽ
qꝫ dño debetur nõ deduci
tur. ꝗ eiusdẽ iuris est dñs
cuius ⁊ ceteri creditores.
At in hac actõe de peculio
ante deducitur qꝫ dño de-
betur. et in id qꝫ reliquũ ẽ
creditori dñs odẽnatur.
¶ Rursus de peculio ideo
expedit agẽ q i hac actõ-
ne totius peculij rõ habet.
At in tributoria eius tm
qꝫ negociat. et pt quisqꝫ
tercia forte pte peculij aut
quarta vel etiã mima nego
tiari. maiorẽ autẽ ptẽ in p-
dnis vel in mancipijs aut
feneꝫ pecunia hre. prout
ergo expedit. ita quisqꝫ vl
hac actõem vel illã eligẽ
dz. Certe qui pt pbare in
rem dñi versũ esse. de in rẽ
vso agẽ dz. ¶ Que dixi-
mus de suo ⁊ dño. eadez
intelligemus ⁊ de filio et fi-
lia. et nepote ⁊ nepte. et pa-
tre auo ve cuius in ptãte
sũt. ¶ Illud ꝓpe tuatur in
eoꝫ psona. qꝫ senatus cõ-
sultuꝫ macedomanũ phi-

In mutue caliberis vel per macedomana exceptõ

macedomana

bituit. mutuas pecunias da-
ri eis qui in ptãte parẽtis
erũt. et ei qui credidit de
negatur actõ. tũ adusus
ipm filiũ filiã ve. nepotẽ ne-
ptẽ ve. siue adhuc ptãte
pris sũt. siue morte parẽtis
vel emãcipacõe sue pote-
statis esse cepint. q̃ adu-
sũ prez auũ ve. siue habeat
eos adhuc in ptãte. siue
emãcipauerit. q ideo sena-
tus pspexit. qꝫ sepe oneãti
ere alieno. credit aꝫ pecu-
niaꝫ quas in luxuria osu-
mebãt vite parentũ insidi-
abãtur. ¶ Illud in suma
admonẽdi sumus. id qꝫ
iussu pris dñi ve cõtractũ
fuerit. qꝫ qꝫ i rẽ eius vsũ eit.
directo qꝫ posse a pre dño
ve odici. tanq̃ si pncipalr
cũ ipo negociũ gestũ esset.
Et qꝫ qui exercitoria vel in-
stitoria actõe tenet. dircõ
posse cõdici placet. qꝫ hui?
qꝫ iussu otractũ intelligit.

De noxalibꝫ actiõibus

Ex maleficijs ser-
uorũ. veluti si fur-
tũ fecerit. ⁊ bona
rapuerint. aut damnũ de-
derint. ⁊ iniuriã omiserint.
noxales actões pdite sũt
quibꝫ dño dãnato pmitti-
tur aut litis existimacõez
sufferre. aut hũc homiez
noxe tradere vel dedere.
¶ Noxa aũt est ipm cor-
pus qꝫ nocuit. id ẽ suus.

vt nõ teneatur pr vel filius. siue pecuia fuerit mutuo data. siue
aliud in fraudẽ senat. osul. ut. ff. e si filius. ¶. is autẽ. et. l. ꝗ inl. ¶.
mutui dationẽ. k Directo. id est certi odicõne. directa non.
adhibita hac adiectõe
de peculio vel de in rem
vso. Sꝫ nũquid sup-
dicta sex noia. sez q
iussu. exercitoria. instito-
ria. tributoria. de pe-
culio. et de in rẽ vso.
sũt noia actionũ. ꝗn.
quidã q sic. et faciũt
p eis infinite leges.
q dicũt de actõne de
peculio. et sic de singu-
lis. utꝫ etiã in ꝗica cu
iuslibꝫ ti. 6ꝫ Jo. cõtra.
dicit enim q sunt adie-
ctõnes actionũ. non
actõnes. et fac p eo
. ff. de negg. l. manda-
sti. et. ff. de pecul. l. iij.
. ¶. cui ogruit. ac.
l. Cõdici. s. certi odi-
tione. non adhibita
hac adiectõe instito-
ria. Item et de in rẽ ver.
ut. ff. de in rem. v. l. i
in princi. ac.
m Intelligiẽ. fac. ff.
de edẽn. ptor. ¶. si fu?
et. ff. si cer. pe. l. insti.
n De noxal. tore.
actõibꝫ. nõ solũ ex cõ-
tractibus eoꝫ qui in
nra ptãte sũt ouemni.
ꝗ etiã ex delictis. et q
p eis noxaliter agiẽ.
ideo de noxalibꝫ pmit.
Ex maleficijs.
idẽ est ex qui
maleficijs. ut
. ff. nau. cau. sta. l. fi.
p Seruoꝫ. et de hoc
plene diximus. s. de
act. ¶. actões aũt.
q Fecerit. supple ex
traneo. et idẽ in sequẽ-
tibꝫ articulis. nam cũ
dño talia cõmittẽdo
agi nõ pt. ut. s. de ob.
ex delicto. ¶. hij qui.
et. ff. de noxa. cũ suus.
r Dãnato. nescienti.
cũ delinqueret seruus.
vel sciente. sed tñ pro-
hibere nõ potuit. alio-
quin in solidũ tenet.
ut. ff. de noxal. l. ij. ac.
s. Extimationem
puta. ꝫ. ad que semp
est obligatus. sed liberatur dando animal. sez quousqꝫ actõne
iudicati ouemiatur. ut. ff. de re. iudi. l. miles. ¶. decem. et. ff. de pe-
hre. Item ne. ¶. cum pdiximus. Accursius. florentinus.
t Noxia. vnde versus. Noxia delictũ. delinquẽs noxa vocatur.
Sed quãdoqꝫ vtimur vno pro alio. Accursius.

u Iniquū. ꝗ iniquū est officiū alij esse damnosū. ꝗm Io. ut. ff. de furt. si suus ōnis. C. q vno.
x Dns liberatur. Sz cū suus eximacōe. ut. ff. de re iudi. mi les. C. de cē. quō dāno suū liberat. cū aliud ꝓ alio dari nō pt. ut ff. si cer. pe. l. ij. C. i. Sz. speāle ē. qz iniquū est sui nequiciā vltra ipi? corpus extēdi. ut. s. e. C. suma. ac.
y Mmus. qi dicēt. lz detur ꝓ alio sez ꝓ delicto vel estimacōe delicti. tñ dnū tñsferet.
z Auxilio. Sz nōne iniquū est auferri qd ꝓpetuo sibi quesitū ē. ut mō dixerat. et probatur. ff. rex amo. l. nō enī. Sz certe ē speciale fauore libtatis. sic et alias. C. de pribz qui si. di. l. ij. et. ff. si ingenuus es. di. l. ij. sic et. ff. de hre. insti. l. pia
a Sūt furs gnoriti. s. nō manifesti. nam actō furti manifesti ē ptoria. ut. j. de ꝓpe. ac.
b Dāni. s. actō. C. i.
c Cōmiseit. s. exneo.
d Ptāte. vel dolo fecisti quominus sit. nā tūc vtilis noxalis locū hz. ff. e. si bo. fidei. et. l. electō. C. si is.
e Dircō. distingue an suus deliquit aut ꝛtraxit. ꝑmo cāu si in dnm nō tenet postea fcūs liber. ut. s. de ob. ex delic. C. hij qui. et C. pxC. et. ff. de furt. l. sui filij. si exneo tenetur dircō ut hic. Si aūt ꝛtrahat. et fuerit ꝛnexa gestio illa quā gessit in suitute. cum ea quā in libtate fecit tenetur. nō alias. ut ff. de neg. g. eū actū. et. C. an suus ex suo fcō. l. iij. in fi. nisi in casu. ut. C. de hr. petit. l. fi. C. penult. ac.
f Libro. ut. s. de iurē.
g Si suus pso. obligacō. sez similis. ꝗ naturalis sic. ut. s. de fideiuss. C. i.
h In ptāte. cū alienatus ē. et fa. ff. de peculi. et ancillaꝝ. C. ꝗ alieno.
i Maūmisso. ut h. et. C. e. l. i. in fi.
k In ptāte. ante lit. ꝛt. nā post lit. ꝛt. nō interdicitur. ut. ff. e. si alienus seruus. et ē rō. qz imputatur ei quare alienauerit.

Noxia ipm maleficiū. velut furtū. damnū. rapīa. iniuria. Sūma aūt rōne pmissuz ē noxe dedicōe fungi. Nāq erat iniquū neqciam eoꝝ ultra ipoꝝ corpora dns dānosam esse.

Dns noxali iudicio seruu sui noie ouētus. seruuz actori noxie dedendo liberatur. Nec minus in ꝓpetuum eius sui dniū a dno trāsfertur. Si maūt damnū ei cui deditus ē suus resarcierit. qsita pecunia. auxilio ptoris multo dno maūmittetur.

Sūt autē ostitute noxales actōes. aut legibz. aut edicto ptoris. Legibz. veluti furti ex lege. xij. ta. dāni. iniuria. ex lege acquilia. Edicto ptoris. veluti iniuriaꝝ et vi bonoꝝ raptoꝝ.

Oīs aūt noxalis actō caput sequit. nam si suus tuus noxiam omiserit. qdiu in tua potestate sit. tecū ē actio. Si autē in alterius ptātez peuenerit cū illo incipit actō esse. aut si maumissus fuerit directo ipe tenet. et extinguit noxe dedicō.

Ex diuerso qs indirecta actō noxalis esse incipit. Nā si liber bō noxiā omiserit. et is suus tuus esse ceperit. qd quibusdā casibz efficiprimo libro tradidimus. incipit tecuz esse noxalis actio. q ante dircā fuisset.

ut. ff. e. l. quēadmodū in pri. minoribz. l. verum. in fi. i. Rūb. et
l. Interdicitur. facit. ff. de .ff. vel. j. legatarius. in fi. Accur.
m Nō potuit. s. noxalis actō. Et nota rē impediri si deducit in eū casuz a quo incipere nō pt. ar. s. vel. C. ecōtrario. ac.

Si suus dno noxiam omiserit. actō nulla nascitur. Nāq inter dnm et qui in eius ptāte ē. nulla obligatio nasci pt. Ideoqz si in aliena ptātem suus peuenerit. à maūmissus fuerit. neqz cū ipo. neqz cū eo cuius nūc in ptāte sit agi pt. Vnde si alienus seruus noxiam tibi omiserit. et is postea in ptāte tua esse cepit. interdicitur actō. qz in eū casū deducta sit. in q obistere nō potuit. Ideoqz lz exierit de tua ptāte. agē nō potes. quēadmoduz si dns in suū suū aliq d omiserit. nec si maūmissus aut alienatus fuerit. suus nulla actōz ꝛtra dnm hre pt. Sz veteres quidē hoc in filijfamilias masculis et feminis admisere. Noua aūt hoīm oūsatio hmōdi asperitatē recte respuēdā esse existimauit. et ab vsu oīni hoc pītus recessit. qs enim patiatur filiū suū. et maxīe filiam in noxiā alij dari. ut pene ꝓ corpus filie pī magis q filius periclitetur. cū in filiabz etiam pudicicie fauor hoc bene excludit. Et ideo placuit in suos tm modo noxales actōes esse ponēdas. cū apud veteres legū ometatores meminimus sepius dictū. ipos filiofamilias ꝓ suis delictis posse ouemri.

n Potest. ar. ff. de capti. et postli. re. l. ij. C. i. al. de ca. di. l. ij.
o Admisere. C. i. in re veteri dabatur filius ꝓ noxa ut suus. ut h. Itē occidebatur licite a dno ut suus. Sz hodie nō fit. ut. s. de iurē. p. C. ij. et de lib. et postu. l. in suis. in fi.
p Existimauit. ut h. et. C. de furt. et h. coꝝ. l. apd antiquos. in fi.
q Pene. i. fere. vel pene nō aliter sez pro corpe pene. et tūc diptongatur. q. di. p corpus filij pacīti penā.
r In suos. i. ꝓter filios. nō suos. etiā pres. ut si filiusfa. litez suā fecerit male iudicando. ut. ff. de iud. si filiusfa. vel si dānū. alicui dederit pīcīēdo. eo sepati habitante a pre. ut. s. de obli. ex qi delic. C. si filiusfa. et. ff. de eice vel ef. l. i. C. si filiusfam. et de hjs legibz dicit h. cū dicit antiquos ometatores. s.
s Conueniri. sez directo. ut. ff. e. noxali. et. l. se. quibz filijs denatis dat in ptē actō in factū de re iudicata in peculiuz. ut. ff. e. l. ij et si denatur. et. ff. de peculi. l. iij. C. Itez scribit. Sz quid si iudiciū filius accipe noluit. immo ꝛtumaciter nō venit. an mitti actor dz in possessionē peculij ꝓfectiēj. videt q nō. quia ex delicto nō dz ouemri pī. ut h. ꝛt. Ecōtra videt q sic. qz alias dicit lex. q potest cedere bonis in pecalio tali. ut. C. qui bo. cedē pos. cū et filij. in eo q dicit alias vel a pre. et econtra. Sed huic verbo sūdet adrianus. q dicta lex cū filij. loquitur de castrensi. vel eo qd hz a pre sibi cūti in castra donatū. quod etiā castrense dicitur. ut. C. famili. hr. cū de. si filius. Accursius florentinus.

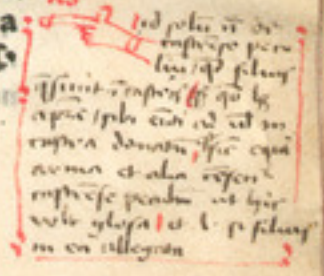

a Si quadrupes. De maleficijs suorꝝ dem est. nūc de maleficijs irrōnabilium aialū. Nā á damnū dat hō liber. et tūc locū hz .s. ad. l. acquil. p totū. aut suus. et tūc hz locū. s. t. i. p totū. á aliud aial. et tūc habz locū hic. ti. l. i. in prm. hz noie damni dati a bipede vtilis locum habz. ut. ff. e. l. penul. Accursius.

Si quadrupes pauperiem fecisse dicatur.

Animalium nomine que rōne carent si qua lascuia aut feruore aut feritate pauperiē fecerint. noxalis actō lege. xii. ta. ꝓdita ē. Que aialia si noxe dedātur. ꝓficiūt reo ad liberacōz. qita lex. xii. ta. scpta ē. utputa si equꝰ calcitrosus calce pcusserit. aut bos cornupetē solitus cornupetierit. ¶ Hec actō in hijs q̄ cōtra naturā mouētur locū habeat. Ceterū si gemitalis sit feritas. cessat actō. Demqz si vrsus fugit a dñoꝝ sic nocuit. non pt quōdā dñs inuenire. qz desint dñs esse vbi fera euasit. ¶ Pauperies autē ē damnū siue iniuria facientis datū. Nec enī pt animal iniuriā fecisse dici qō sensu caret. hec sūt q̄ ad noxalē actōem pinet. ¶ Ceterū sciendū est edilicō edicto phiberi nos canē verrem. aprū. vrsū. leonē ibi hre q̄ vulgo iter sit. et si adusus ea fem erit. et nocuū libēo homini esse dicatur. qō bo-

b Lascuia. id ē luxria. vel dic facilitate. ut facit pupillus.

c Aut feruore. id ē amoē. ut si equus tuus ad equā meā adiret hostiū meū fregeit. et ōz feruor. qz tale fecit amor. ut i aue. quimo. na. ef. le. ¶. illud.

d Feritate. i. crudelitate. sez sua. non suigēis. ut ī. ꝓx. ¶.

e Actio. q̄ vocatur in fem. vel simpliciter de pauperie. ac.

f. Scpta. ut. s. e. l. i. ¶. sūt aūt. et. ff. e. l. i. in pn. accur.

g Solitus. sīc audi m vtroqz exēplo etā nam idē est z si nō sit solitus. ut i pn. hꝰ. ti.

h Hoc aūt ōtra naturā. id ōsuetudinem gēis illius aialis. lez sit sua ōsuetudo. ut. s. ꝓx. ¶. nā maior ps equoꝝ nō pessumdat. et maior ps bouū non cornupetit. qz equi et boues dñr māsueti. et māsueta dñr q̄ gregatim pascūtur. vñ sm hī cams nō est in numero feraꝝ. nec mansuetoꝝ. nā maior ps canū non mordet. et maior ps nō gregatim pascūtur. Sz vidēt. q̄ etiā in hijs feris locū hēat hec actō. ut ī. e. ¶. fi. q̄ est ōtra. Sol. vtilis. ut ibi locū habeat. directa nō. ut hī. et. ff. e. l. i. ¶. in hēstijs.

i. Si gemitalis. sez si a gne hēat q̄ sit fera.

k Feitas. i. crudelitas.

l. Actō. s. directa.

m Sibi. i. postqz. s. de rex di. ¶. fere.

n Paupies. mirabilis est hec expositō z legalis. ideo sic forte dicā. qz paupiem aliquā facit. sicut z damnū dminuēdo vel deperditio primonij ōz. ut. ff. de damp. infec. l. iij. Accur.

o Caret. qñqz tñ res mannata iniuriā facere ōz improprie. ut. ff. ōmo. l. si ut certo. ¶. plane si comodauī. bestie nō agat.

p Ad noxalē. supra dcā duo. et q̄ noie fere. hac actōe. et q̄ noie māsuete noxaliter tm agatur. ut. s. ꝓx. ¶. et in pn. ti.

q Edicto posito. ut. ff. de edil. edic. l. hij enim nō erūt.

r Leonē. Ite lupū. pantherā z gnaliter omne aial qō debeat nocere. siue solutū siue ligatū. ita tñ q̄ dānū nlommus facē possit. ut. ff. de edilic. edic. l. hij enim. et. l. generaliter.

s. Et nocitū. in corpore. ita q̄ nō sit mortuus. alias dū cēti solidi debētur. ut. ff. de edil. edic. qua vulgo. Accur.

t Condēnetur. rōne deformitatis nō habita. sz impensaꝝ tm in curacōe fcāꝝ. et opaꝝ amissaꝝ z amittēdaꝝ. ut. ff. e. l. ex hac. Ite ōdēnatur in duplū occasione dām dati in alijs rebz ex hoc edicto. ut. hic. et. ff. e. q. i. Rñ. in fi. accur.

u Preter has. id ē ꝑter hos modos agēs di de edil. edic.

x Habebit. s. utilez. alias ōtra. ut. s. e. ¶. hic autem. ac.

y De eadē. i. ex fcō illo z delicto. ac.

z Cōsumit. hoc ē intelligendū cōcursu. q̄ cep cōe emm vna alia ōsumit. Et ad euidentiā istaꝝ dic. q̄ qñ cōpetūt plēs actōes ex ōtra eundē. aut omēs penales sūt. aut omēs rei pscutorie. á alie penales. alie rei pscutorie. Primo casu subdistingue. á omēs ex vno delicto. tunc vna tollit aliā pceptione. ut. ff. de pua. delicto. l. nunqz. in pn. in fin id quod excedit. ut. ff. vi. bo. rap. l. i. et. ff. de act. et ob. qui fuit. i. Rñ. et. l. cū ex vno delicto. nō aūt concursu. ut hic dic. ubi aūt ex diuersis factis. vna nō tollit alterā etiam pceptione. ut. ff. de p. delict. l. nunqz. ibi. ho capite. Qñ omēs sūt rei pscutorie. dic. q̄ aut ōtra eundē dātur. et tūc tolluntur ad mucē pceptione nō concursu. ut. ff. loc. si mercēs. ¶. culpe. Aut ōtra diuersos. et tūc nō tollūtur pceptione. ut. ff. de ta. exi. l. locū. ¶. condēnatio. In tercio casu sez qñ alia ē penalis. et altera rei pscutorie. tm. sub distingue. qz aut ē penalis originaliter. tūc neutra p alterā tollitur. ut. ff. de fur. si pignore. ¶. cū furti. et. ff. de ōdi. furti. si p fure. ¶. furti. hoc tñ fallit in casu. ut. ff. nau. cau. st. a. l. idē. ¶. si. qz ibi altera ōperebat de iure ōni. altera de iure speciali. aut nō est originaliter penalis. et tūc vna p altera tollit. ut. ff. q̄ metū. ¶. lz. ac.

a De hijs. quia exercēdo. et in hoc incipit. Nūc. de actōnibus diximus. videamus p quos

per quos agere possumus.

Nunc admonēdi sumus agē posse quēlibz hoīem á suo noīe. aut alieno. velut pcuratorio. tutorio. curatorio. cū olim in vsu fuissz. alterius noīe agē nō posse. nisi p populo. p libertate. p tutela. ¶ Preterea lege hostilia pmissum est furti agē eoꝝ noīe qui apd hostes eēnt. á rei publice cā abessent. quive in eoꝝ cuius tutela essent. et qz hoc nō minimā incomoditatē hēbat. q̄ alieno noīe neqz agē neqz excipe actōem licebat. ceperūt hoīes per pcuratores suos litigāē. Nam z morbus et etas. et ncēria pegrinacō. Itēqz alie multe cāe sepe hōmibz impedimēto sūt. quomin? nūc equū iudicia vidēt. tāti dñs ōdēnetur. Ceteraruz vero rerꝝ quāti dānū datū sit. dupli. ꝑter has autez edilicias actōes. et de pauperie locū habebit. nunqz eni actōes pstim penales de eadē re ōcurrētes alia aliam consumit. De hijs

b Preterea eoꝝ. si quis faceret furtum captiuis. vel rei publice causa absentibz. ac.

e Qui. scz pupilli. cuius. quasi dicat. noie eorꝫ qui sut in tu-
d Cuius. id est ali- tela captiuorꝫ rei publice cā absentiū.
e Impedimēto. Sz quid si nullū sit impedimentū. Rn. idem.
ut. ff. de pcur. l. i. C. vsus. liber. aptis rn ad hoc. siue gnaliter.
f Verbis. immo quibꝫ siue spaliter. in rabibꝫ tn spale man-
datū exigitur. ut mterdcō de li. ho. ut. ff. de pcur. l. pop. Item si
mando alicui q̃ mue-
mat maritū filie mee.
ut. ff. de rit. nup. l. ge-
nerali. Itē in cā suspe-
cti tutoris. ut. ff. de p-
cur. nō solū. C. fi. Itē
qn duos gnaliter fa-
cio pcuratores. nam
neuter ab altero exi-
get nisi hēat spale mā-
datū. ut. ff. de pcur. l.
itaq. et. l. qui duos.
Itē in integ. resti. pet.
ut. ff. de minor. l. illud.
C. si talis. ac.
g Cuicūq. s. alteri
nō militi. ut. ff. ō pcu-
filius. C. veterā. Itez
nō femina. ut. ff. de p-
cur. femis. Itē nō ha-
tens immimes impe-
dimentū. quare non
possit cogi. ut. ff. de p-
cur. l. neqꝫ femina. Itē
nō minor. xx v. anns.
ut. ff. de pcur. si minor.
Item nō furiosus vel
mutus. ut. ff. de pcur.
l. ij. C. furiosis. et. l.
mutus. i. Rn. Itē nō
accusatus de crimie
capitali. ut. ff. de pcu-
h Rē tuā. l. reū.
g et vnā ꝛ ples. ergo
nuncius et pcurator.
qd verū est. ut. ff. de
pcur. l. i. C. i. ac.
i Defendē. s. man-
dato mtuemēte. alias
simpliciter positū hoc
vbū defensor sme mā-
dato. si pcurator cum
mādato ē. ut. ff. de p-
cur. si pcurator. C. per
contrariū. et facit ad
hūc. C. ff. fam. hercis.
plane. in fi. ac.
k Libro. ut. s. e. q̃
da. tu. te. pos. p totū.
et de leg. ag. tu te. p
totū. et p alios. seqntea titu. usqꝫ ad titu. de satisda. tu. et cura-
l De satdacoibꝫ. Rā menēde pcuratorꝫ a quibꝫ satisdacō ex-
igitur. preter de satdacōe subūgit.

rem suam ipi exequi pnt.
¶ Pro curator neqꝫ certis
vbis neqꝫ pnte adūsario
immo plerūqꝫ eo ignorā-
te cōstituitur. Cuicūqꝫ enī
pmiseris rem tuā agere ā
defendē. is tuus pcurator
intelligit. Tutores ꝛ cura-
tores quēadmodō ostituū-
tur pmo libro expositū est.

De satisdacōibꝫ

Satisdationū mo-
dus alius antiq-
tati placuit. aliū nouitas
p vsū amplexa est. Olim
enim si in rē agebatur. sat-
dare possessor pellebatur.
vt si victus esset. nec rem
ipaz restituēt. nec eius lit
estimacōez. ptās essz pen-
tori aut cū eo agendi aut
cū fideiussoribꝫ eius. que
satdacō appellatur iudica-
tum solui. Vnde aūt sic ap-
pellatur facile ē intelligē.
nāqꝫ stipulabatur q̃s ut
soluētur sibi qd fuerit iudi
catū. multo magis is qui
in rē actōne ouemebatur
satisdare cogebatur. si ali-
eno noie iudicium accipie-
bat. ¶ Ipe aūt qui in rē a
gebat. si suo noie petebat.

satisdare nō cogebatur. p-
curator. vero si in rē agebat
satisdare videbat. rez ratā
dm̄ habiturū. pcl'm enī e-
rat. ne iterū dns de eadē re
expiatur. ¶ Tutores ꝛ cu-
ratores eodē mō quoꝫ p-
curatores satisdare debere
vba edicti faciebāt. ꝗ ali-
qn hjs agentibꝫ satisdacō
remittebat. hec ita erāt si
in rem agebatur. Si vero
in psonā ab actoris quidē
pte eadē obtinebāt. q̃ di-
ximus in actōne qua in rē
agit. ¶ Ab eius vero pte
cū quo agitur. siquidē ali-
eno noie aliqs intuemret.
omimō satisdaret. Quia
nemo defensor i aliena re
sme satisdacōne idoneus
esse creditur. qd si ppo no-
mine aliquis iudicio acci-
piebat in psonā. iudicatū
solui satdare nō cogebat.
¶ Sed hec hodie aliter
obtuātur. siue enim q̃s in
rē actōe ouemitur. siue per-
sonali suo noie. nullā satis-
dationē p litis estimacōe
dare opellitur. ꝗ p sua tā-
tū psona. q̃ in iudicio per
maneat usqꝫ ad termīnū

r Satisdacō. scz de facto. Accursius florentinus.
s Hec itaqꝫ erāt. hicnō vbꝫ esse. C. fm Jo. qz et qd sequitur.
est de antiquitate. suo noie agēs nō caueat rē ratā esse dnm
t Agebatur. ut habiturū. ut. s. e. C. ipe aūt. et. C. p curator.
u Oimō. scz cū mādato. vel sme mādato. x Quia nemo no-
ta ātiq̃ regulā q̃ etiā hodie bona ē. ut h. et q. e. C. si vero reus. et.
ff. de pcu. l. nō vidt.
y Cogebatur. in hoc solo casu differebat ab actōe in rē. licet p
mlta vba hucusqꝫ mē eas notauerit dram.
z Satisdacōez. id ē nullā pmissionē per fideiussores facē. naz satisdacō p fideiussores fit. ut. ff. qui satdā. co. l. i. nā nec de defendendo nec de dolo qd absit. nec iudicatū soluē pmittit. q̃ tria ctinētur sub hac clausula. s. iudicatū solui. nec vllā aliā misi vnā quā subiecit. Sz ecōtra. nūquid actor aliquā facit satdacōem. Dic q̃ sic. q̃ duas. pmo q̃ litē cōtestabitur usqꝫ ad duos menses ꝛnumerandos a die belli porrecti. ut in aut. de execut. et hjs. C. i. q̃ est aut. C. de lit. dt. l. libellū. Aliā q̃ p sistet usqꝫ ad finē. et si victus fuerit imuste se mouisse litē. decimā pte litis noie expēsarum dabit reo. ut in aut. de litig. C. ad concludēdas. q̃ est in. C. de epi. et cli. aut. gnalit. qnqꝫ tn hec duē ex cōsuetudine nō suātur.
a Permaneat. hec satisdacō appellat iudicio sisti. ut h pte. et ff. qui satdā. co. l. ij. C. pter ait. in fi. Et caue ubi in notāda dna horū capitꝫ. hic enim primū loqtur qn̄ in mobilia non possidet. ut hic et. ff. qui satdā. co. l. sciendū est.
b Ad tmīnū. qd est tps diffinite sentētie. Sed nūqd fideiussor tamdiu tenetur scz q̃ diu durat lis. Rn. distingue. aut fideiussit in certū tps. tunc tamdiu tenetur et nō vltra. ut. C. de fideiuss. l. pnl'. aut nō nec in causa publica. nec in septis. et tūc nō tenetur vltra duos mēses. ut dcā. l. C. de fideiuss. dt. Et est rō. q̃ actor vidt sibi remittē cū pmisit litē se prosequturū usqꝫ ad duos mēses. ut in aut. de execu. coll. vij. C. i. si aūt in cā publica vel in septis. tūc ꝓpetuo. vel qd est verius usqꝫ ad triennīū tenetur. cū tm̄ duret mstātia cāe. ut. C. de iudi. l. ꝓperandū. in pn̄. Sz nūquid sub pena fiet hec satisdatio. Rn. nō. misi ouematur inter ptes. si interesse tm̄ vemt. ut

.ff. qui satisda. co. l. ij. ¶. si. ij. si ē pmissa. et est statutū tps infra
qō teneatur si ꝛeiussor. liquiō sex menshū est. infra alios sex mē-
ses poterit fideiussor mora purgare. si mānus nō hēat. tn nisi sex
mēses infra quos pt ꝛ mora pene purgari si exhibeatur reus. l.
primo exhibitus nō fuerit. ut. C. de fideius. l. ampnl. Sz qd si pos-
sideat immobilia tn. q valēt. x. et ouemat m. c. nūqd satisdabit.
Rz. sic ad minus in eo
qō excedit. qz qō inter
est in toto quo ad to-
tū. idē eit m pte quo
ad pte. ut. ff. de acqui-
rere. l. si fuus eius.
a Caucōez. s. iudicō
b Promissi. sisti.
om. sez vbi possidet im-
mobilia. Item ꝓpter p-
uilegiū. ut. C. de prin.
age. l. si. et. C. li. xij. de
dig. l. quoē. Item ꝛ in
casu qn nō possidet im-
mobilia. ut. C. ut oēs
tā ei. qī eri. l. i. ibi una
torie tn caucōez. ꝛ ē.
e Promissiōez. re-
pete dae opellie. ut p-
conomus ꝛ alij clici.
ut in aut. de san. epis.
¶. si qs p pecuma.
d Pro q̄litate. ut si
sit parēs vel pronus.
quilibz fideiussor pro
p. doneo accipitur. ut
.ff. in ius vo. ut eam.
l. i. ij. et. iij. et. ff. qui
satisda. co. l. ij. ¶. ij. et
¶. q ait pto. Sz nun-
quid hodie indistricte
satisdādū ē. ut in aut.
de exhi. et intro. ¶. su-
scepto. q est i. C. de lit.
pe. aut. offerat. Rn.
illa hm distinctōz h?
.l. intelligie. nā posteri-
ores p pores intelli-
gūnē. ut. ff. de le. et se.
dul. l. ij ꝛ posteiores.
e Persone. sez rei. f
g Insinuatū. eorā iudice demostratū. ¶ pt et tūc satisdare nō
h Cōfirmauerit. repete nō. nā ofirmae. tenetur. ut. ¶. pxe.
i Habituru. i. q dns ratū hēbit. et ommittur qn dns scit ꝛ pt
hēre ratū ꝛ nō hz. ut. ff. rē. ra. ha. quo eni. et. ff. de sol. l. ratū. ubi
dr. ratū aūt hēre dns dz cū primū certior fcūs ē. Ih tn distingue.
an sit certū hēre mandatū. et tūc nō caucet. ut. C. de satisda. l. i. nā
certū est q nō hz. et tūc etiā cū satisdacōe nō admittit. ut. ff. de
neg. g. si pupilli. ¶. si. aut dubiū est. et tūc hm pe. ē m electōe rei.
vtrū exigat pbacōz mādati a pcuratore. an satisdat. recipiat.
et est p eo ar. m aut. de coll. ¶. eos. m fi. col. ix. Sz ibi nō loquū-
tur de pcuratore. hz de exactore tributoꝝ. hz Io. ecōtra dic esse
m electōe pcuratoris qō duoꝝ istoꝝ facē velit. qz quotiēs ad
duo quis alternatie tenetur. eius ē electō. ut. ff. de act. ¶. hnic. b.
aūt distinguebat. vtrū dicēs. nō habes mandatū. et tūc pbet
mādatū. an dicat dubito. et tūc satisdat. Sz Io. opi. verior est.
pstat etiā aliā caucōez pcurator actoris. s. de defendēdo eū pro
quo agit. ut. ff. de pcur. huiū. ¶. si. alias denegatur ei actō. ut. ff.
de pcur. l. mutus. ¶. pena. tomis filioꝝ. ut. C. de bo. ma. l. i. et
k Alienaꝝ. ut pres m. de bo. q li. l. fi. ¶. vbi aūt. Item orphas

litis. vel ommittitur sue pmissi-
om cū iureiurando. quā
iuratoriā caucōz vocāt. vel
nudā pmissionē vel satisda-
tionē p q̄litate psone sue
dare opellitur. ¶ Si aūt p
pcuratorē lis vel infertur
vel suscipit. in actoris qui-
dē psona si nec mandatū
actis insinuatū est. vel pns
dns litis in iudicio pcura-
toris sui psonā nō ofirma-
uerit ratā rē dnm habituꝝ
satisdacōez pcurator dae
opellitur. eadē obseruādo.
et si tutor vel curator vl'alie
tales psone q̄ alienaꝝ re-
rū gubernacōez receperīt.
litē quibusdā infert p alū.
¶ Si vero aliq's ouemt.
siquidē pns pcuratorē da-
re paratus ē. pt vel ipe in
iudiciū venire. et sui pcura
toris psonā p iudicatū sol-
ui satisdacōnem solēm sti-
pulacōne firmare. vel ex

iudiciū satisdacōem expo-
nere. p quā ipe sui pcura-
toris fideiussor existit. p
omib iudicatū solui satis-
dacōms clausulis ubi de
ypothecā suaꝝ rerꝝ ouem-
re opellitur. siue in iudicio
p mise rit. siue extra iudicia-
um cauerit. ut tā ipe q̄ he-
redes eius obligentur.
¶ Alia insup cautela vel sa-
tisdacōe ꝓpter psonā ipi?
exponēda. qō tpe sue re-
citāde in iudicio venerit.
vel si non venerit. om ma
dabit fideiussor que in cō-
dēnacōne ottinētur nisi fu-
erit puocatū. ¶ Si vero
reus pstō ex quacūz cā nō
fuerit. et alius velit defensi-
onē eius subire. nulla dra
inter actōnes in rē vel pso
nales introducēda. pt hoc
facere. ita tn ut satisdacō-
nē iudicatū solui p litis p-
stet existmacōe. ¶ Nemo

Mandatū. extra ius factū.
¶ pt et tūc satisdare nō
tenetur. ut. ¶. pxe.

notrophi et getrophi. ut. C. de ep. re. In orphāo trophos. Item
pconomi vel actores vel syndici. ut. ff. q cuiuscq. vmū. nō. l. i. ¶.
quibz. et. l. nulli. et. l. item. ¶. i. et. C. de sacrosan. ec. iubemus. circa
pn. ibi. nulli pconomo. et. C. de ep. et cli. omes qui vbiq. ¶. hoc
nlommus. Item apocipharij. ut in aut. quō opor. ep. ¶. et illud.
Item mgratus noie mācipij. ut. C. de iure. ꝓpter calū. l. ij. ¶. si.

eni pnt inferri p alia.
ut hic subicit. ac.
l. Inferit. p pcura-
tore. qō est intelligē-
dū si pus ipi hēē cōes
stēur. et sic litū dni
efficiātur. ut. C. de p-
cur. l. neq. alias non-
cū nō dni sij admistra-
tores sūt. et pcurator
a dno dz ostitui. ut. ff.
de pcur. l. i. in pn. si si
ip le sup dcē p sone a-
gūt. nūqd de rato ca-
uet vel de iudicato sol-
uī si ouemūtur. Rz. nō.
ut. C. de admi. tu. l. tu-
tores debita. et. l. scim?.
¶. defensionē. si tn in
tutore vīdr dicē lex cō-
tra si sit incertuz de of-
ficio suo. ut. ff. de admi.
tu. l. vulgo. si certe ibi
nō dic q debeat de rato
cauē. si q reus dānū
nō sibit. ꝓtea q iste
nō sit tutor. Sz q ē rō
q pcuratores satisdāt.
si sup dcē psone non.
Rn. qz p dicte psone
q̄ dni sūt. ut. ff. p em-
pto. l. qui fundū. ¶. si
tutor. et. C. de ep. et cl.
orpha notrophos. si
in pcuratoribz secus.
qz nō sūt dni vere. sed
fiete. ut. ff. de pcur. l.
m Pns. i. in pn.
pntez accipe etiā si sit
in ortis vel in oti nēdū

edificēs. ut. ff. de pcur. l. pns. et. l. qui in foro. et. l. ideo. ac.
n Potest. i. dz. hm quosdā. dicūt eni q si dns est pns ipe tn
dz fideiube p pcuratore suo. si aūt absens ē. pcur pt fideiusso-
res suos dare. et fac p eis. ff. iudi. sol. si ad defendendū. et. ff. de
pcur. l. q. ꝓ o. in pn. Vel certe dici pt. q etiā si dns ē pns. tam
posit pcur dare fideiussōes. cū ec sme mādato quilibz possit alū
defendē. ut. C. de satisdat. l. i. et. C. de pcur. l. exigēdi. et etiaz in
uitū. ut. ff. de solue. l. solue. et ita ꝓprie accipitur h verbū pt.
o Exponē. actori vel notario scribēti pcuracōez. ex cuius sti-
pulacōe q̄ritur actori vtilis actō. ut. ff. rē. pu. sal. fo. l. nō q̄.
p Clausulis. que clausule tres sūt. s. de defendēdo reo. et de vo-
lo qō absit. et qō sonat ipm vbū. ut. ff. iudi. sol. l. iudicatū solui.
q Compellitur. p iudicem. et hic dicit.
r Heredes sui. nam habet natura hēē stipulacō ut ad heredes
trāseat. hic illa iudicio sisti. ut. ff. si qs cau. l. si eū qui in iure.
s Spius. sez rei.
t Exponenda. a pcuratore. ac.
u Semat. sez reus qui litē prius ꝓtestatus ē suo noie.
v Fideiussor. datus nūc a pcuratore. accur.
y Continētur. ergo debz ꝓdemnari pcurator pns.
z Si vero presto. id est post litē. ꝓtestat. Accursius.

x Satisdationem. nota quod sive interveniat procurator ante litem contestatam ut s. e. § si vero. debet satisdare. sive postea ut hic et C. de consortibus eius li. l. i. nec ob. quod dicitur quod debet fieri ante litem contestatam ut ff. de procur. l. pompo. § rati habitio. quia ibi intervenit procurator ante litem contestatam. ubi autem postea intervenerit et postea satisdat ut dictum est. Accur.

y Nemo. scilicet procurator. z Dictum. s. e. § ab eius ac.

a Regia. scilicet constantinopolis. vel dic de veteri.

b Caput. roma. C. de ve. iure. enu. l. i. § nulli. et § sed et si quae.

c Sequi. immo non videtur inspiciendum quid ibi fiat. ut ff. de off. presi. l. sed licet quae est contra. Sed hic est intelligenda quando ex certa scientia est consuetudo vel lex non per errorem ut ibi. et facit ad hanc ff. de leg. et sena. con. l. de quibus. accur.

d De perpetuis. quod de actionibus est dictum et quedam sunt perpetue quedam non. ideo de his ponit ut j. e. in pri. Item quia quedam transitorie sunt heredibus et contra heredes. et de his ponit j. e. § non autem.

Hoc loco. ex l. xij. ta. ut fa. here. ut ff. fa. her. l. i. Item noxal. de pauperie. ut s. si quadru. paupe. feci. di. in pri. Item de nox. ut s. de noxa. § sin autem.

e Consulto. ut hereditatis petitio. ut ff. de here. pet. item venient. § pridie. et C. de pet. her. l. si. in pri. Item si quis clavum de nave abstulerit. cuius causa tota navis periit. ut ff. de incen. rui. nau. l. ij. § senatus.

e Constitutionibus. ut conditione ex lege. que datur ex constitutionibus quibuslibet. post l. xij. ta. constitutis. ut ff. de condic. ex lege. l. unica. et ff. ad l. iul. de adul. quod autem ex his. et C. de dona. l. si quis ar. § si. et s. de act. § tripli. vel ex quacumque alia parte iuris. ut plebiscito. ut in l. acquil. ut s. ad l. acquil. § ceterum. et ff. ad l. acquil. l. i. Sed quamquam sunt partes iuris preter pretorium. ut s. de iusti. et iure. § constat. et totum est ius civile. ut ff. de iusti. et iure. l. ius autem. et actiones ex eo descendentes sunt perpetue ut hic dicit. id est sine prescriptione temporis secundum antiqua tempora. sed sacre constitutiones in personalibus metas imposuerunt. xxx. annis. ut C. de presc. xxx. vel xl. an. l. sicut. et l. omnes. et C. quibus non obicitur lo. tem. prescrip. l. neque unum. et C. de anna. excep. l. i. et de consti. pec. l. ij. In realibus autem imponitur meta per constitutiones in rebus mobilibus trium annorum. in immobilibus x. an. inter presentes. xx. inter absentes. et hoc quando titulus habet possessoris. alias xxx. an. ut C. de usucap. transfor. l. i. et s. de usuc. § i. In ypothecaria etiam que est in re certa statuuntur tempora. vel x. vel xx. vel xxx. vel xl. an. ut C. ad [illegible] l. [illegible] num. et C. de prescrip. xxx. an. cum notissimi. et de an. excep. l. i. Sed quo erat perpetua rei vendicatio secundum antiqua tempora immo temporalissima. ut s. de usuc. in pri. Sed quod hic dicit quod erat perpetue. scilicet personales.

sed meta imponitur tam in realibus quam in personalibus. Item caue tibi quia due personales sunt civiles que durant per annum tantum. una iniuriarum que descendit ex l. cornelia. ut C. de iniur. l. si non convicij. alia que datur ex l. iul. repetundarum. ut ff. ad l. iul. repet. l. ij. Accur.

f Eas. scilicet persecutorias penales. et tunc non est necesse plerumque. vel si habes plerumque expone ut j.

enim secundum veterem regulam ut iam dictum est alienae rei sine satisdatione defensor idoneus intelligitur. Quae omnia apertius et perfectissime a quotidiano iudiciorum usu in ipsis rerum documentis apparent. Quam formam non solum in hac regia urbe sed etiam in omnibus nostris provinciis et si propter imperitiam forte aliter celebrabatur obtinere censemus. cum necesse est omnes provincias caput omnium nostrarum civitatum id est hanc regiam urbem eiusque observantiam sequi.

De perpetuis et temporalibus actionibus et que heredibus et contra heredes transeunt.

Hoc loco admonendi sumus eas quidem actiones que ex lege senatusue consulto sive ex sacris constitutionibus proficiscuntur perpetuo solere antiquitus competere donec sacre constitutiones tam in rem quam in personalibus actionibus certos fines dederunt. Eas vero que ex propria pretoris iurisdictione pendent plerumque intra annum vivere. Nam et ipsius pretoris intra annum erat imperium. Aliquando tamen et in perpetuum extenduntur id est usque ad finem ex constitutionibus introductum. Quales sunt hee quas bonorum possessori ceterisque qui heredis loco sunt accommodat. Furti quoque manifesti actio quamvis ex ipsius pretoris iurisdictione proficiscatur tamen perpetuo datur. absurdum enim esse existimavit anno eam determinari. Non omnes autem actiones que in aliquem aut ipso iure civili competunt aut a pretore dantur et in heredem eque competunt aut dari solent. Est enim certissima iuris regula ex maleficiis penales actiones in heredem rei non

g Plerumque. hoc dicit propter rei persecutorias. que perpetue sunt. nisi in rescissoria que annalis est. que contra ius civile datur. ut ff. de ac. et ob. l. in honorarijs. et s. de ac. § cursus. et j. e. § Item nisi in redhibitorijs que datur ad tempus. licet rei sint persecutorie. ut ff. de edi. sciendum. § si. quia datur contra id quod convenerunt contrahentes. Item fallit dicta regula. ff. quod fal. tu. huius actionis. § has actiones. et que in frau. cre. l. ait pretor. § annus. et C. de do. l. si. et ff. de eo per quem fac. e. l. i. § penul. Sed autem sunt penales pretorie. loquitur hic quod hic dicitur ut sint annales. sive sint penales ex utraque parte. sive ex altera tantum. ff. de calum. l. i. et de i. ins. vo. l. p. et ff. de ali. iu. mu. l. p.

g Annum. annum. scilicet utilem. nam de talibus annis pretores loquebantur. ut ff. de vi et via ar. l. i. § annus. et ff. de edil. edic. l. sciendum. § si. nisi in casu ubi est utilis ad sui principium. sed continuus ad sui processum. ut de calum. annus. accur.

h Aliquando. ecce quae dicit plerumque. quae

i Constitutionibus. de quibus dixit s. e. in pri.

k Possessori. id est cuilibet possessori qui vult succedere de iure pretorio qui habet hered. pet. bonorum pos. de qua habes ff. de fideico. here. pet. per totum.

l. Sunt. ut quibus est restituta hereditas per fideicommissum. quibus datur here. pet. fideicommissaria. de qua habes per dicto. ti. per totum.

m Proficiscitur. nota actiones furti manifesti esse pretoria. sed non manifesti est civilis. ut s. de noxal. § sunt autem.

n Existimavit. scilicet pretor. et idem in qualibet penali in eo quod pervenit ad delinquentem. ut ff. de vi et via ar. l. i. in pri. et ff. de dolo. l. sabinus.

o Non omnes. ponit divisionem. nam alie sunt transitorie. alie non. sed superior fuit quod alie erant perpetue. alie non. ut s. e. in pri.

p Ipso iure civili. q Solent. scilicet iure pretorio.

r Ex maleficijs. scilicet privatis. ut subicit in exemplis. et subaudi vel quasi maleficijs. ut s. de obli. ex quasi delic. § si. Quid in publicis de quibus tractatur j. de pu. iudi. Sed idem et plus. quod etiam lite contestata non transeunt contra heredes. ut ff. de accus. l. ex iudicio. nisi in quinque casibus. primus est l. iul. maiestatis. in duobus capitulis tamen eius legis. ut ff. ad l. iul. maiesta. l. si. Secundus est crimen heresis. ut C. de apost. l. ij. et l. apostatarum. Tertius est crimen repetundarum. quartus de residuis. quintus peculatus crimen. ut ff. ad l. iul.

pecula. l. fi. ac.
a Cōpetere. de accus. ex iudicio. in fi. Item si aliq̄d ad heredē puenerit. tūc enim tenetur. ut. ff. de calūp. in heredē. et. ff. q metus cā. videamus. In duobus tm̄ casibus ē otra. ut in actōe vi bo. rap. q̄ nō datur in heredē. l. ad heredē aliquid puenerit. sed furtiua datur odicō. ut. ff. vi bo. rap. l. ij. C. fi. Item in interdicto vīn vi. qd̄ in heredē nō datur. ſi in fem̄ actio. ut. ff. de vi. et via ar. l. ij. C. fi. accur.
b Iniurie. id ē legis acquilie actio. ac.
c Sz heredibus. id est de heredibus eorū q̄ passi sūt hec maleficia.
d Actōnes. nā hec nō datur heredi. nisi lis ostestetur. ac.
e Actōne. hoc ideo. q̄ nō est in bonis nostris ante lit. ost. ut. ff. de minu. l. iniuriar. l. ij. in pri. et. l. in test.
Et ē alia rō. q̄ michil michi de primo io abest. nec reo adest. ut. ff. de coll. bo. cū emācipati. C. emācipatus. Sūt ꝛ alie filies ei ut subiicit. in quibus nec a aliquid de primomo abest. nec reo aliquid adest. vnde idē iuē est qd̄ ꝛ in ista. ut ē actō in fem̄ q̄ datur cōtra libertū vocātē pronū in ius sme vema m. l. aureus. vel filia vocāte prem. ut. j. de pena te. liti. C. fi. et. ff. de in ius vo. l. pnl. Item in pl'aribus actōnibus. ut si quis hēat positū vel suspensū. ut. ff. de his qui deie. l. si vero. C. q̄ aūt. Quidā dicunt idē de actōe in fem̄ de calūpniatoribus. ut. ff. de calūp. l. hec actō. ſi certe ibi alia ē rō. qz hz odicōez obtur. cām ut ibi ot. Item q̄ abest ibi aliq̄d actori ꝛ adest aliq̄d reo. vn nō est filis supdictis. f. Inuenias. h̄ ostinuatur ille. C. qui est q̄ penales.
g Aliqn actō. id est actō de dolo nata ꝓter dolū a dhibitus in otrahēdo. nā si dedit dolus cām otractui. nō agitur actōe ex eo otractu. cū nullus sit. ſi de dolo. ut h̄. et. ff. de dolo. l. elegāter. i pri. si emi essz mercēs. agētur actōne ex eo otractu ut purgaretur dolus. ut. ff. de ac. et ob. l. ex otractibus. et. ff. de ac. emp. l. mul. C. si vendito. et daretur in heredes. ut. ff. de ac. et ob. l. ex contractibus. Vel pone casū. q̄ dolus fuit mercēs vel supuenēs. et remaneret otractus. et nō agitur otra heredē nisi pueneit aliq̄d ad eū. ut in actōne deposito q̄ datur in duplū otra eū qui dolum omisit in deposito cā tumultus. vel incēdij. vel ruī. vel naufragij. in heredē nō datur in duplū ex dolo defuncti. ſi in simplū detur. ut. ff. de posi. l. i. C. i. Item qualis ē actō in fem̄ q̄ datur otra agrimensore. nō autē adūsus heredē eius. ut. ff. si mensor fal. mo. di. l. iij. C. pnl. Idē in actōe ex stipulatu in dicto listum eo qui eāt ouētus in iuē. ut. ff. si quis cauē. ſi eū. C. q̄ iniuriar. Item in actōne tributoria. ut. ff. de tribut. l. illud. C. fi. et de his casibus loquitur h̄. C. alias aūt ex otractu agitur otra heredē ec de dolo defuncti regulariter. ut. ff. de ac. et ob. l. ex otractibus. et l. ex depositi

nisi lis fuerit ostestata. ut j. e. C. penales. et. ff.
b Dolose. dolo dāte cām otractui. vel die mei aliqn tn̄. tē. venit vel supuenēt ut nō diximus. in fem̄ pp etuo otra heredē.
i Ad heredē. Sz si supuenisz actō. et otra defunctū daretur. ut. ff. de dolo. l. itaq̄. ſi de dolo olim j. annū vtilē hodie sez biēnū otinuū dat. ut. C. de dolo. l. fi.
k Diximus. ut. s. e. C. nō aūt.
l. Cōtestare. immo ut detur heredi sola p paracō sufficit. ut. ff. de inof. test. postumus. C. fi. Jo. vel sme pp aracōne datur querela heredi. ac.
m Dātur. nisi in duobus casibus. pimus cū agitur ad opas otra libertū. et moritur patronus exēneo herede relicto ad quē nō trāseūt ope etā lit. ost. ut. ff. de opis. lib. l. opar. iudicio. scōs in parte repetēte vore filie q̄ a viro diuerat. et tres dat pr exēneo herede relicto etā lit. ost non trāsit. ut. C. de rei vxo. act. C. videamus.
n Transeūt. nisi in duobus casibus. pimus in actōne de dolo. ut. C. de dolo. l. fi. secōs in re tractacōe alicuius in hūtate vel libtate. qui p collusionē pnūciatus fuerat ingenuus. ut. ff. ne de sta defunc. l. i. C. ſi inter diu.
o Supest. h̄ de vita et transitu actōne dcā sm q̄ in Rica pmsit dcā sūt. nūc de iudicis officio. qd̄ cū exponē

piēdi tpe. ut dānari debeat. Et hoc est qd̄ vulgo ātea dicebatur. oia iudicia absolutoria esse.

De excepcōibus

Sequitur ut de exceptcōibus dispiciamus. Cōparate aūt sūt excepcōes defendēdorū eorū grā cū quibus agitur. Sepe enim accidit ut hz ipa psecutio qua actor expitur iusta sit. tn̄ iniqua sit adūsus eū cū quo agitur. Vbi grā. si metu coactus. aut dolo inductus. à errore lapsus. stipulāti ticio pmisisti qd̄ nō debueras pmittē. palā est iure ciuili te obligatū esse. et actō qua intēditur dare te oportere efficax ē. ſi iniquū est te cōdēnari. ideoq̄ datur tibi exceptio q̄
p Absolue. sez ab lata solucōe. ut. s. qui. mo. tol. ob. in pri.
Sequitur. Quia exceptō vice tenet actōnis. ut. ff. de except. l. i. ideo post actōes ponit de except. Et q̄ de armis actor vidimus. et de reorū armis videndū est. hoc dicit. sequitur. ꝛ cē.
r Comparate. alias mutēte. cū quibus agitur. ut. ff. de iuriū. l.
s Eorū. id ē reorū. nāpi sūt in. in. m prin. et. C. cum. ac.
t Iusta sit. prima facie. imō iudicius. in bo. fi. aūt iudicius
u Inductus. hoc in stricto iure nō tenet cōtractus. ut. ff. de dolo. et elegāter. in pri. de dolere cū nō deberes aut h̄. et. ff. de
x Stipulanti. crederes. except. doli. l. ij. C. cōtra de. ac.
y Obligatū esse. sez inspecto iure rigore. de equitate obligatus non est. ut. ff. de. v. obli. l. obligatus ē. C. obligatū. et. ff. de. ver. sig. l. si creditor. q̄ fuit otra. stanna. nam similiter ꝛ naturaliter
z Efficax est. sez in sui sb. est obligatus ꝛ pure. ſi nō efficax quantū ad opem exactōnis. Vel die efficax ē inspecto grie. nā prima facie odemnādus videtur. ſi inspecta qualitate q̄ sit dolo facta. vel metu. vel simili causa impediatur est inefficax. et ita exponē in sequentibus casibus. Accur.
a Metus causa. hoc quando metu fuit ꝓpulsus.
b Aut doli. hoc quādo inductus fuit p dolū.
c In fem̄. redde singula singulis. ꝓsitis causis sm Jo. Sed

que sūt huic otrarie. et hanc specialitatē denotat hec lra cū dicit.
h Dolose. dolo dāte cām otractui. vel die mei aliqn tn̄. tē. venit vel supuenēt ut nō diximus. in fem̄ pp etuo otra heredē.
i Ad heredē. Sz si supuenisz actō. et otra defunctū daretur. ut. ff. de dolo. l. itaq̄. ſi de dolo olim j. annū vtilē hodie sez biēnū otinuū dat. ut. C. de dolo. l. fi.
k Diximus. ut. s. e. C. nō aūt.
l. Cōtestare. immo ut detur heredi sola p paracō sufficit. ut. ff. de inof. test. postumus. C. fi. Jo. vel sme pp aracōne datur querela heredi. ac.
m Dātur. nisi in duobus casibus. pimus cū agitur ad opas otra libertū. et moritur patronus exēneo herede relicto ad quē nō trāseūt ope etā lit. ost. ut. ff. de opis. lib. l. opar. iudicio. scōs in parte repetēte vore filie q̄ a viro diuerat. et tres dat pr exēneo herede relicto etā lit. ost non trāsit. ut. C. de rei vxo. act. C. videamus.
n Transeūt. nisi in duobus casibus. pimus in actōne de dolo. ut. C. de dolo. l. fi. secōs in re tractacōe alicuius in hūtate vel libtate. qui p collusionē pnūciatus fuerat ingenuus. ut. ff. ne de sta defunc. l. i. C. ſi inter diu.
o Supest. h̄ de vita et transitu actōne dcā sm q̄ in Rica pmsit dcā sūt. nūc de iudicis officio. qd̄ cū exponē
debeat. iam pauca ut modicū respiret deliberat. nā deceptū sm o nem quis retinē pt. obsuacōne iudicij. nā principalis cā ē sub
p Absolue. sez ab lata solucōe. ut. s. qui. mo. tol. ob. in pri.
Sequitur. Quia exceptō vice tenet actōnis. ut. ff. de except. l. i. ideo post actōes ponit de except. Et q̄ de armis actor vidimus. et de reorū armis videndū est. hoc dicit. sequitur. ꝛ cē.
r Comparate. alias mutēte. cū quibus agitur. ut. ff. de iuriū. l.
s Eorū. id ē reorū. nāpi sūt in. in. m prin. et. C. cum. ac.
t Iusta sit. prima facie. imō iudicius. in bo. fi. aūt iudicius
u Inductus. hoc in stricto iure nō tenet cōtractus. ut. ff. de dolo. et elegāter. in pri. de dolere cū nō deberes aut h̄. et. ff. de
x Stipulanti. crederes. except. doli. l. ij. C. cōtra de. ac.
y Obligatū esse. sez inspecto iure rigore. de equitate obligatus non est. ut. ff. de. v. obli. l. obligatus ē. C. obligatū. et. ff. de. ver. sig. l. si creditor. q̄ fuit otra. stanna. nam similiter ꝛ naturaliter
z Efficax est. sez in sui sb. est obligatus ꝛ pure. ſi nō efficax quantū ad opem exactōnis. Vel die efficax ē inspecto grie. nā prima facie odemnādus videtur. ſi inspecta qualitate q̄ sit dolo facta. vel metu. vel simili causa impediatur est inefficax. et ita exponē in sequentibus casibus. Accur.
a Metus causa. hoc quando metu fuit ꝓpulsus.
b Aut doli. hoc quādo inductus fuit p dolū.
c In fem̄. redde singula singulis. ꝓsitis causis sm Jo. Sed

Sz nōne hoc tercio casu. sed qn̄ p errorē ꝓmisi datur doli exce-
pcō. Certe sic. ut. ff. de do. excep. l. ij. ¶. certa. quare dic. q̄ hec
actō in fem ē ꝓponēda in subsidiū doli excepcois. s. ꝺtra pronū
et parentē. ꝺtra quos
turpes excepcōes nō
ꝓponuntur. ut. ff. de
excep. do. apd celsuz.
¶. aduersus. et ita h̄
d Septū accipiē.
est. s. de lrāz. obli.
e Coartauimus. ut
. C. de nō nu. pecu. l. m
contractibz. ac.
f. Petētur. nō q̄ pa-
ctū de nō petēdo tria
opaē. nā tollit natu-
ralē ipo iure. ut. ff. de
sol. stichū. ¶. natural.
Itē elidit ciuilē. ut in
hoc. ¶. Itē obligat na-
turalit paciscentē nō
petē. nā ꝛ alias quis ē
obligatus naturalit
aliq̄d nō facē. ut non
facē furtū. ut. s. de ob.
q̄ ex delic. nas. ¶. i. ac.
g Ommodo. qz nō
ciuilis h̄ naturalis tm.
ut. ff. de sol. l. stichuz.
. ¶. naturalis. In casi-
bus tn̄ ipo iure vtrūq̄
tollit pactū. ut in ma-
leficiis factis si quis
paciscaē ne agatur.
Itē in pignore ēmis-
so p pactum. ut. ff. de
pact. l. si tibi. ¶. quod
actōes. et. ¶. de pigne-
h Apparet. ozo posi-
ta loco actōis h̄ pla-
h̄ Io. ꝺtra. ut dixim?
. s. de act. ¶. sic itaq̄.
i Iniquuz ē. nō. sic
. ff. de in lit. iur. l. fi. et
. ff. d iurāndo. nā poste a-
. ¶. dato. et. ff. de dolo.
. l. nā sufficit. h̄ tn̄ fal-
lit quotiēs ē cōtra le-
gē iuratū. qz nō huaē
sacrm. ut in aut. sce-
mu. nō solū. ¶. i. coll.
. v. q̄ est. C. de nupti-
aut. q̄ cis. et. ff. de iur.
pro. l. adigē. et. C. de
leg. et ꝺsti. l. nō dubi-
um. in fi. Itē qn̄ veri-
tas alias p testiomū
pt inuenri. ut. C. d re-
cre. l. fi. Itē qn̄ deferē.
sacrm a iudice. ut. ff.
de iurāndo. l. admonēdi.
alias aūt obtinet qd
hic dr. k Rem suā. distinguitur tn̄ vtrū iuret suā rem esse.
vel petitoris nō esse. qz si iuret suā esse datur sibi actō ꝛ excepcō.
h̄ si iuret petitoris nō esse nascitur sibi excepcō ꝺtra petitorē tn̄.
ut. ff. de iurāndo. h̄ ꝛ si possessori. i. et. ij. Hinc so. ac.

metus cā. á doli mali. aut in
fem. opposita ad impugnā
dā actōez. Idem iur̄ est si
quis quasi credēdi cā pecu-
nia stipulatus fuerit. neqz
numerauerit. Nā eā pecu-
nia a te petē posse eū certū
est. dare eni te oportet cum
ex stipulacōne tenearis.
Sz qz iniquuz est eo noie
te ꝺdēnari. placz excepti-
one pecunie nō numerāte
te defendi debē. Cuius ex-
cepcōis tpa nos fm q̄ iā
supioribz libris scriptuz ē
ostōne nra coartauimus.
¶ Pretēa debitor si pactus
fuerit cū creditore. ne a se
petētur. nlommus obliga-
tus manet. qz pacto ouen-
to obligacōes nō ōmmō
dissoluuntur. q̄ de cā efficax
ē actūsus eū actō. q̄ actor
intēdit si apparet eū dare
oportere. Sz qz iniquū ē
ꝺtra pactōez eū damnari.
defenditur p excepcōem
pacti ouēti. ¶ Eque si de-
bitor creditore deferente
iurauerit nl se dare oportē.
adhuc obligatus pmanz.
Sz qz iniquū ē de puriori
queri. defenditur tn̄ p ex-
cepcōez iurāndi. ¶ In
hjs q̄ actōmbz quibz m
rem agitē. eq̄ necēie sūt ex-
cepcōnes. veluti si petitor ē
deferēte possessor iurauerit
eā rē suā esse. et nlommus
eā rem petitor vendicet. lz

l Actū. subaudi. et fuerit absolutus sicut hic innuit.
m Durat. sed si ꝑmo erat obligatus. vn̄ si soluat non repetit.
cū debitū soluat. ut. ff. de ꝺdit. in de. l. iudex. et. l. si in dex. et. l. iul.

eni verū sit qd intēdit. id ē
rem eius esse. iniquū tn̄ ē
possessorē ꝺdēnari. Itē si
in iudicio tecū actū fuerit.
siue in rē siue in psonā. in-
chilominus obligacō du-
rat. et ideo ipo iur̄ postea
de eadē re adūsus te agi
pt. sed debes p excepcō-
nē rei iudicate adiuuari.
¶ Hec exēpli cā retulisse
sufficiat. alioq̄n q̄ ex mul-
tis varijsqz caus excepcō-
nes necēie sūt. ex latioribz
digestorū seu pandectarū
libris intelligi pt. quan-
quedā ex legibz vel ex hjs
q̄ legis vicē obtinēt. vel ex
ipius ptoris iurīdcōe sbaz
capiūt. ¶ Appellāt aūt ex-
cepcōnes. alie ꝑpetue et p-
emptorie. alie tpales ꝛ di-
latorie. ¶ Perpetue et pē-
ptorie sūt q̄ sp agēntbz ob-
stāt. et sp rē de q̄ agit̄ peri
mūt. qualis ē excepcō do-
li mali. et qd metus cā fem
est. et pacti ouēti. tn̄ ita cō
uenerit ne ōmmo pecunia
petētur. ¶ Tpales atz di-
latorie sūt q̄ ad tps nocēt.
et tpis dilacōez tribuunt.
qualis ē ouēti pacti. cū ita
ouenerint. ne intra certū
tēpus agētur. veluti intra
quīquēnū. Nam finito eo
tpe nō impeditur actor rē
exequi. ergo hij quibz in-
tra certū tps agē volēntbz
obiicitur excepcō. á pacti

et caue tibi qz p iusiu-
randū et p pactū na-
turalis tollit obliga-
tio. ut. ff. de iurāiur. l. fi.
in pn̄. et. ff. de solue. l.
stich. aut pan. ¶. na-
turalis. h̄ p sniaz tolli-
tur ciuilis ꝛ remanet
naturalis. ut. ff. de ōd.
de. l. iul. ait. Sed cū
actōz inducat res iu-
dicata vbi nulla omi-
no erat. ut. C. de reb
cre. l. actori. quae nō
tollit vbi est. h̄ n̄. res
iudicata de iur̄ ciuili
est. et ideo tollit ꝛ in-
ducit ea q̄ fut de iur̄ ci-
uili. et ita obligacōz
ciuilē tollit. et actōez
q̄ est de iur̄ ciuili induc-
cit. ut. ff. de orig. iur. l.
. ij. ¶. dem de ex hjs. ea
aūt q̄ sūt iur̄ natural.
nō tollit. ut obliga cō-
nem naturalē. ut ar.
. s. de leg. ag. tu. ¶. fi.
n Ex legibz. ne qs
ouēmatur nisi coram
suo iudice. ut C. de ex-
cepc. l. fi. ac.
o Obtinet. ut sena.
ꝺsul. ut. s. ti. i. in prm.
sicut ē excep. macedo.
et vell. ut. ff. ad macedo.
et vell. p totū ti.
p Iurīdcōne. ut de
dolo malo ꝛ metus cā.
ut. ff. de excep. doli. p
totū. Itē pacti. ut. ff.
de pac. iurē. ¶. ptor
q Agēntbus. ait.
id ē sme pfimcōe tpis.
ut. ff. de doli excepc. l.
pure. ¶. fi. ita tamē si
ante sniam opponan-
tur. ut C. sniaz rescin.
pos. l. pēptorias. nisi
in. vn̄. casibz in quibz
etiaz oppon pnt post
sniam. ut rōne etatis.
ut. C. e. l. dicit. et. ff. de
min. l. mior. xxv. an.
omissa. Itē miles. ut
. C. de iur. et fac. ig. l.
. i. Itē in mace. et vell.
ut. ff. ad mace. l. tam
et si. Itē in vōnatore.
qui opponit ut ꝺuem-
atur in quantū facē pt etiā post sniam. ut. ff. de re. iud. l. nesenni-
us. ¶. fi. Itē excepcō falsi pcuratoris. ut. C. de pcur. l. lz. secus si
rōne psone pcuratoris opponatur excepcō. ut qz sit miles vel
mulier. qz alis excepcō dilatoria ē. ut ij. e. ¶. ptoria. Itē vbicūz

dicere nullū fuisse iudiciū. ut qz sit venalis sntia. vel falsis testibus vel instris indicata. ut. C. qn nō est ne. p. l. venales. vel cū iudex nō suus. ut. C. si a nō cōpe. iudi. p totū. Itē si inique sb iudice cōpulsus ē eo tpe quo opelli nō debuit. ut. ff. de feē. l. i. §. dilatoria ꝓpoitur aīn lit. ot. §. ꝓbatur post. qz actor mōstrauerit qd asseruerat. ut. C. de ꝓbac. l. excepcōez. et. C. e. l. siquid. Secus in excepē. fori. qz ātē lit. otest oppōi et ꝓbari dz sm quosdam. ut. ff. e. l. pnl. Sz quid de excep. nō nu. pecu. nūquid ē dilatoria vl peritoria. Rn. quidaz anomala eā esse. nos dicimus qz ē tēpalis biēnij. s. vel. xxx. diez ut. s. de lit. obli. §. fi. C. de nō nu. pec. l. in otractibz. §. i. Sz in hoc pt dici anōla. qz cū alias ꝓbat qui excipit. §. tn nō ꝓbat. ut. C. de nō nu. pec. l. si ex caucōne tua. Itē quero in excepcōe nō mi. dot. et eodē mō. ut. C. de dot. cau. nō mi. l. fi. et aut. ibi posita. Itē qd de ea q oppōitur ut quis oueniat. etiā mquātū facē pt. Rn. eā tpalē. qz pūmo qz aliq acqret. et sic postea poteit soluē. ut. C. arbi. tu. l. fi dfunctus. nā nō repetitur quod solutum. lz facē non possit. ut. ff. de od. inte. l. nā z maritus. qd fieret si esset ꝓpetua. cū sit fauorabilis. ut. ff. de od. imd. l. q excepē.

a Aut alia. veluti si quis stipuletur id qd in vtero ē. vel fructus futuros. vel domū certo loco edificari. vel cum rome essz. ephesi dare stipulat? est. ut. ff. de v. obli. l. interdū. sm Azo.

b Cū temē. s. de ac. §. fi quis agēs. et. ff. de lib. le. l. nō solū. §. fi. et. C. d in. fi. l. iusta.

c Zenoniane. s. grece. cuius meminit. s. de act. §. sed hec quidem.

d Cōtinet. qd die ut mō dixi. p. l. de v. obli. interdū.

e In duplū. Sz vidz qz nulla patiatur pena. ut. ff. de pet. hz. qz si in diem. in pn. q est huic otra. Sz die illa corrigi. Vel melius dic. qz ibi ad hoc solū agebatur. ut eodem iure penes agentē haberetur quo erat apud defunctū. vn nō fuit plus petitū.

f. Iniuriā. non tamen tale ꝓpter quā agere possent.

g Tali pena. C. ad. l. iul. repe. l. i. ff. de pemis. l. capitalū. §. pnl. et. C. de fideicō. l. i. §. qs in suo. accur.

h Mulierē. que ꝓ alio agē non pt nisi ꝓ parentibz si morbus ætas eos impediat. nec sit qui eoz nomie agat. ut. ff. de ꝓcurat. l. femmis. ac.

i. Vel in rē. nisi ꝓ eoz libertate. ut. ff. de li. cā. l. iij. otra sm Jo.

k Disciplinē. id est sine offensa disciplinē. non autē sic intelligitur ut z hoc nō possit fieri. si disciplia id est exercitū militare offendatur. §. siue offendatur siue nō. ꝓsumitur non offendi. ut hic. et. C. de pact. l. qui stipendia.

l. Cōquiescere. Sz otra. ff. de postul. l. i. §. loco. et in. §. hoc ed. co. Sz. ibi de maxima infamia. hic de parua. Vel illō de aduocato qui emolimentuz tm habz onus. hoc in ꝓcuratore qui tm habz onus.

militaris disciplinē pnt.

¶ Eas vero excepcōes q olim ꝓcuratoribz ꝓpter infamiā vel dātis vel ipius ꝓcuratoris opponebātur. cū in iudiciis frequētari nullo mō ꝓspexmus. oquiescē sanctimus. ne dū de hijs altricatur. ipius negocij disceptatio proteletur.

De replicationibz Rubric.

Interdū eueit ut excepcō q prima facie iusta viōr. imq noceat. qd cū accidit alia allegacōne opus est. adiuuādi actoris grā. q replicacō vocatur. qz ꝑ eā replicatur atz resoluit ius excepcōis. veluti cū pact? ē aliqs cū debitore suo. ne ab eo pecuniaz petat. de inde postea in otrariū pacti fūt. id ē ut creditori petē liceat. si creditor agat. et excipiat debitor. ut ita demū odēnetur si nō oueneit ne eā pecuniā creditor petat. nocet ei excepcō. oueniit enī ita. nāqz nīl omnus hoc verū manet. lez postea in otrariū pacti sunt. §. qz iniquuz ē creditorē excludi. replicacō ei dabitur ex posteriore pacto oueniro.

¶ Rursus interdū euenit. ut replicatio q ꝑma facie iusta ē. imq noceat. qd cū accidit alia allegacōne opus ē adiuuāde rei grā. q duplicacō vocatur. ¶ Et si

Am. De replicationibus. qz excepcō per replicacōem eliditur. ideo per ꝓsequens de replicacōe dicit. ut z. e. in princi. et. ff. de excep. l. ij. §. replicacō. Accursius florentinus.

Interdū excludi. scz ꝑ excepcōnem. Accur.

o Digestorum. ut. ff. de excep. l. ij. debetet esse in fine superioris

p Excepcoes. §. C. videtur q; ti. Sz certe cu i replicacio sit

excepcio bn ponitur §. gnaliter ta ad excepcones q ad replicas.

q Fideiussoribus. appellacoe fideiussoris ome eo es prines.

accessorium accipe. siue sit mandator siue fideiussor. siue alius ex

eo deus q p alio fide sua astrinxerit. Et nota q dicit plerumq.

q excepcio reo cpetes gra sue psone. ut q sit minor fideiussori no cpetit. ut. ff. de minor. l. in cae. in pn. et. ff. de excep. in fi. l. Ite si est danatus rone sui delicti. ut. C. de fide. l. i. ul. si cessit bonis. vn personaliter ei subueme ne in plus cuematur. q in quatu dz facere. ut. s. de act. l. fi. et. j. e. in fi. Ite vbicuq quis in quatu face pt cdenatur. na fideiussori no datur excepcio. ut. ff. de re. iud. l. et si fideiussor. in pn. nisi fideiussor ut defensor cueniatur. tunc eni ut defensori no ut fideiussori datur. ut. ff. pro socio. l. natura. C. i. et. ff. sol. ma. l. alia. ubi aut excepcio rei coherent ut pacti cuenti. et rei iud. fideiussoribz cpetut ut §. etia miniuto reo. ut. C. de excep. l. defensioes. et. ff. de excep. l. omes. ac.

r Illis q s. fideiusso.

s. Sane. ppe ribz. huc casu dixit. s. plerumq. et ppter alios ut diximus. ac.

t Maxie. s. de fideiusso. in princi. ac.

u De interdictis. q interdca vice sust met seu obtinet actionu. ideo post actiones et de interdictis ppone. ut. j. e. in prin. ac.

x Equit. acto mbz. s. in fem. ut. j. e. C. fi.

rursus ea pma facie iusta videatur. sz ppter aliqua cam actori inique noceat. rursus alia allegacone opus e qua actor adiuuetur. q dr triplicacio. quar oim excepconu vsu interdu vlterius q diximus varietas negociorum introduxit. q s omes aptius ex digestorum latiore volumine facile est cognosce. ¶ Excepcones aut quibz debitor defendit plimq accomodari solet et fideiussoribz eius. & recte. q qd ab his petitur. id ab ipo debitore peti vidr. quia madati iudicio redditurus e eis qd hi p eo soluerit. qua rone & si no de petenda pecunia pactus q s cu reo fuerit. placuit p inde succurrendu esse p excepconem pacti cuenti. Illis q qui p eo obligati sut. ac si etiaz cu ipsis pactus esset ne ab eis ea pecunia peteretur. ¶ Sane queda excepcones no solet his accomodari. ecce eni debitor si bonis suis cesserit. et cum eo creditor expitur. defendi tur p excepcone si bonis cesserit. sz hec excepcio fideiussoribz no datur. ideo scz q qui alios p debitore obligat. hoc maxie pspicit. ut cu facultatibz lapsus fuerit. debitor possit ab his quos p eo obligauit suu consequi.

De interdictis.

Sequitur ut dispiciamus de interdictis seu actonibus que p his exercentur. Erat aute interdca forme atz cocepcones verborum quibus ptor aut iubebat aliquid fieri. aut fieri phibebat. qd tuc maxie fiebat cu de possessione aut qsi possessioe inter aliquos cotendebatur. ¶ Suma aut diuisio interdictorum hec e. q aut phibitoria sut. aut restitutoria. aut exhibitoria. ¶ Prohibitoria sut quibz vetat aut fieri. veluti vi sine vicio possidenti. vel mortuu inferenti. quo ei ius erat inferendi. vel in sacro loco edificari. vel in flumine publico. ripa ve eius aut fieri quo peius nauigetur. ¶ Restitutoia

actiones a ceteris in gratibz formabatur. utz ex eo q oia sunt ptoria. ut. ff. de interdic p totu librum. §. hodie nl aliud e interdictu. qz acto ptoria in fem. ut. j. e. C. fi. restitutoriis z exhibitoriis.

y Aliquid. qd est in interdictis restitutoriis. ut. j. e. C. restitutoria z. C. exhibitoria.

z Prohibeat. qd facit in phibitoriis interdictis. ut. j. e. C. phibitoria. accur.

a Maxie. §. ideo dicit. q qnq p interdca no sup possessioe. §. super iure rei cteditur ut pz in interdicto de mortuo inferedo. ubi licz inferre. et sepulchro in edificado. ubi licet inedificare. ut. ff. de mor. infere. l. i. in pn. et. C. ptor ait. Ite qnq pprietatis et possessionis simul. ut. ff. de aq. cot. et esti. l. i. C. fi. et. ff. e. l. interdcorum. C. queda. Sz nuqd alio mo q p interdca agitur de possessione. Respn. sic. ut p codi. inde. l. in debiti. C. si minime. Itez p tritcariam. ut. ff. de cdi trit. l. i. in fi. et. l. ij. Ite p cdicioz ex lege. ut. C. de acqui. pos. l. fi. et. ff. de rei ven. l. pnl. et. C. loc. l. si quis. ac.

b Possessione. siue retineda siue recupanda siue adipiscenda. ut. j. e. C. sequens diuisio.

c Quasi posses. sione. ut cu cteditur de possessione rerum incorporaliu. ut vie itineris z actus z aque. vbi no est vera possessio. ut. ff. de acqui. re. do. l. fuus. C. incorpales. §. tn est ibi queda qsi possessio. et de ea retineda cpetut interdca de itine z actu z aqua qu cedo me esse in qsi possessione pdictorum iuriu. ut. ff. de itinere actuq pri. p totu. et. ff. de aq. cot. et esti. p totu. et. ff. de seruit. l. p. et. ff. si se. ven. l. hec. C.

d Suma. i. prima no minima. q et de duobz mebris aliqua inuenitur. ut. j. e. C. tercia. ac. tur inter ta phibitoria q exhibitoria. ut. ff. e. l. i. C.

e Restitutoia. qnz tn quedam inuenimus interdcorum. et. ff. de li. ho. exhi. l. i. na petitur exhiberi et phibetur mutus retineri. ut si qs missus fuit in pos. iussu ptoris. ut. ff.

f Possidenti. ne ius si. e. qui in pos. mis. e. l. i. in pn. na iuste possidet z sine vicio q actore ptore possidet. ut. ff. de acq. pos. l.

g Inferendi. qd interdictu est. ff. de mortuo inferedo. iuste. l. i. in princi. C. hoc interdictu. accur.

h Edificari. qd interdcm habes. ut. ff. ne qs in loco sa. l. i. in pn.

l. Vel in flumine. et hoc habes. ff. ne quid in flumi. pu. fi. et ne quid in ripa. l. i. in princi. Accursius.

x Verborum. id e dicere vba cocepta z formata a ptore ppones de interdictu. Sz sm hoc q erat dria olim inter interdca z actiones. cu z acto erat formula. ut. ff. de ori. iur. l. ij. C. deinde ex his. Rndent quida ut preceptor meus azo. q interdca formabatur in psona volentiu ea intetare tm. vn inter duos dnr reddi a ptore loquete duobz. ut. j. e. C. exhibitoria. et hoc etia colligitur. ff. sub multis ti. in tractatu de interdic. sic enim dr. vn vi illu deiecisti. z c. ut. ff. de vi. et vi. ar. l. i. in pn. Ite vn edes de quibz. z c. ut. ff. vn possi. l. i. in pn. et sic de aliis. Sz actiones gnaliter z in psona oim formatur. ut quicuq emerit ex empto agat. et sic de ceteris. qd colligitur ut. ff. de ori. iur. l. ij. C. omiu. et. C. de his. Vel dic breuiter dram tlem fuisse. q interdca a ptoribus sed

a Possessori. id est succedenti de iure prætorio tm. ut de filio emancipato vel ꝛgnato. qui dicuntur bonorum possessores ex bonorum possessione edicali et decretali. nam stati hunt hoc interdem direm ut ꝛsequatur possessionem hereditatis. quod appellatur quorum bonorum. ut j. e. C. adipiscende. utilis vero datur illi qui succedit de iure civili vel ex testo vel ab intestato. ut. ff. quorum bo. l. i. in pri. et. C. quorum bono. l. i. sic econtra in hereditatis petitione. nam dircam datur heredi de iure civili. utilis veo ei qui succedit de iure prætorio. ut. ff. de bo. poss. here. pet. l. i. Est tamen novum auxilium p novam ꝛstitoem inventum. p quod petitur poss. hereditatis si testm appaet non viciatum vel vitupatum in aliqua sui parte. ut. C. de edic. divi adri. toll. l. fi. Sed qre dic hoc restitutorium cui nunqm bonorum poss. habuit. Sen. improprie dicit restituere p dare. ut. ff. de. ꝛ. si. l. ꝛbum. et dedi. et. ff. de l. ij. l. cum quidam. Vel dic q inspecta persona de functi dicit restitutorium. si natura sui dicit adipiscendæ possessionis. ut. ff. quorum. bo. l. i. C. fi.

b Possessore. duæ sunt viæ succedendi. scz iure civili et iure prætorio. Prima subdividitur. in possessorium p ꝛstitoem divi adriani. et petitorium. ut p petitoem ex hereditatis dircam habet. Item ha filius subdividitur. in possessorium. ut p medictum quorum bo. p quod petit successor de iure prætorio semiti i possessionem bonorum q tenebat defunctus tempore mortis. ut hic. Item in prætorium. ut petit here. bo. poss.

c Possidet. vel solo facto. quo omnus possidet. ut. ff. quorum bo. l. i. in pri. et expone hæc verba p heredem et possessore. ut j. C. p here. et. C. p possessore.

d Possessionem. p interdem vnde vi. quod intra annum locum habet p hoies q non pervenerunt ad violentum. p alios perpetuo. ut. ff. de vi. et vi. ar. l. i. in pri. et hoc si civiliter et naturaliter possidebat deiectus. si autem naturaliter tm. vitio habet ut fructuarius. ut. ff. de vi. et vi. ar. l. iij. C. vn vi. e. Subiecit prætor de libertate. ut qa liber homo detinetur inuitus. quod interdictum habes. ff. de li. ho. exhibe. l. i.

f Indice velit. id est iuetus iniungere. quo casu aget de libero homine exhibendo. ut. ff. de lib. ho. exhi. l. fi. accur.

g Parenti. in hoc casu duo sunt interdicta. vnum de li. ho. exhibendo. ut. ff. de li. ho. ex. l. i. i. Sen. et. l. iij. i. Sen.

h Obtinuit. inter sapientes. i. Duos. a prætore formatur. ut no. s. in pri.

k Quod ex his. inuitur hic q hoc interdem etiam p vna re operatur. Sed contra videt. q sit vtile. ut. ff. quorum bo. l. i. C. fi. hi certe nlominus est vtile. lz ad vnam rem detur. sic enim est in here. ut. ff. de petit here. l. regulariter. et. l. lz. quam ostat vtilem esse. ut. ff. de rei vin. l. i. i. Sen.

l. Possessio. scz dicta.

m Data. scz a voce prætoris viui. vel hodie coram quolibet iudice. ut. C. qui admittantur ad bo. poss. l. fi.

n Pro herede. si nullum quid hij tituli sunt. Sed non. ut. C. in quibus causis. lon tempus. p. l. hereditatem. g vsucapio non prædecedit de. Sed contra. ff. quorum bo. l. i. Sed. i. si illud expone ut ibi.

o Pro herede. hic eo qnqz accipitur p vero titulo. ut. ff. p herede. p totum. qnqz p falso. ut qa credebat se heredem cum non sit. et ita hic accipitur. et qnqz agitur de petitione here. ut. ff. de petit here. l. p herede.

p Scies. vm si quæritur ab eo qre possideat. dicit quia possideo. vel si dicat p herede. tm falsum scienter dicit. ut. ff. de petit here. l. quamvis rogatus.

q Amisit. q e facti.

r Compatum. contra colonum dircm. contra exloncos vtile. ut. C. de salu. l. i. et. ff. de salu. l. i.

s. Colon. Item et p damno si quod contulit in eisdem. ut. ff. de salutiuerdie. l. i.

t Pepigisti. s. tacite. ut. C. loc. l. certi iuris. Sed quid differt inter hoc interdem et huiusmodi. nam. Sen. in huiusmodi oportet locatorem p hac colonum fuisse dnm rem pro obligatoeis. ut. ff. de pig. l. i. C. cum p diu. in fi. et. l. et q nondum fuit. C. quod dicit. si in interdeo isto sufficit si plet ipm possedisse. ut. ff. de sal. intedic. l. i.

u Possidetis. quod de rebus immobilibus dicit. sed vtrobiq de mobilibus. j. e. C. sed interdicto.

x Proprietate. ob hoc quod opatum est. si ꝛ sme hæ ꝛtroversia p proprietatis dabitur. ut si de sola possessione ꝛtenditur. sm Jo.

y Petere velit. i. quis sit actor. et quis reus.

z Possessio sit. id est quis possideat. accur.

a Non pt. ut. ff. de iudi. l. inter litig. aduersario. ut. C. de alimu. in. cā. fa. l. i.

b Similis. ut qa pit actoez in rem

alterum de reducendis. ut. ff. de li. ho. ex. l. i. i. Sen. et. l. iij. i. Sen.

sint quibus restitui ad iubet. veluti cum bonorum possessori possessionem eorum quam quis p herede. a p possessore possidet ex ea hereditate. aut cum iubet ei qui vi de possessione fundi deiectus sit. restitui possessionem. Exhibitoria sunt. p q iubet exhiberi. veluti eum de cuius libertate agitur. a libertum cui pronus opas indicere velit. a cum parentem liberos eius qui in potestate eius sunt. Sunt tm qui putant p interdcta eam vocari. q phibitoria sunt. qa interdicere est denunciare et phibere. restitutoria aut ꝛ exhibitoria p interdcta vocari. si tm obtinuit omnia interdcta appellari. qa inter duos dnr.

Sequitur diuisio interdictorum hæc est. q quedam adipiscendæ possessionis cam operata sunt. quedam retinendæ quedam recuperandæ. Adipiscendæ possessionis cam interdictum accomodatur bonorum possessori. quod appellat quorum bonorum. cuiusq vis acceptans hæc est. ut quod ex his bonis quisq quorum possessio alicui data e. p

herede aut p possessore possideat. id ei cui bonorum possessio data e. restituere debeat. Pro herede autem possidere videt. qui putat se heredem esse. Pro possessore is possidet. qui nullo iure hereditariam vel etiam totam hereditatem scies ad se non pertinere possidet. Ideo autem adipiscendæ possessionis vocat interdem. qa ei tm vtile e qui nunc primum conatur adipisci possessionem rei. Ita qz si quis adeptus possessionem amiserit eam. hoc interdictum ei inutile e. Interdem quod appellatur salutianum. adipiscendæ possessionis cam operatum est. Eoqz vtitur dns fundi de rebus colonis. qs is p mercedibus fundi pignori futuras pepigisti.

Retinendæ possessionis cam operata sunt interdcta vti possidetis. ꝛ vtrubi. cum ab vtraqz parte de proprietate alicuius rei controversia sit. et ante queritur. vter ex litigatoribus possidet. et vter petere debeat. Naqz nisi ante exploratum fuerit. vtrius possessio eorum sit. non pt petitoris actonem instituere. qa et civilis ꝛ naturalis

terdeo isto sufficit si plet ipm possedisse. ut. ff. de sal. intedic. l. i.

u Possidetis. quod de rebus immobilibus dicit. sed vtrobiq de mobilibus. j. e. C. sed interdicto.

x Proprietate. ob hoc quod opatum est. si ꝛ sme hæc controversia p proprietatis dabitur. ut si de sola possessione ꝛtenditur. sm Jo.

y Petere velit. i. quis sit actor. et quis reus.

z Possessio sit. id est quis possideat. accur.

a Non pt. ut. ff. de iudi. l. inter litig. aduersario. ut. C. de alimu. in. cā. fa. l. i.

b Similis. ut qa pit actoez in rem

c Naturalis. ut qz nemo a seipso possit petere sm naturā. ut. ff. de arbi. l. pnl. et facit ad hbn. ff. uti. poss. l. i. ¶. h intdcm. et. ff. de
d Sp ingens. i. magna. et h eade otēdo acqui. pos. l. exitus. et in alijs interdictis est. etiaz in illo de supficiebz. ut. ff. de supfic. l. i. Rn. i. Item in illo itinē actuqz et via puata. ut. ff. de itin. actuqz p. l. i. i. R. Itē de aq cotidi. et esti. Item inter eos qui ducūt aquā p eundē riuū qui cotriuales dnr. Itē inter eos qui ex eo de castello. ut. ff. de aq cot. et esti. l. i. i. R. et. l. si quis ius. ¶. si inter cotriuales. et. ¶. aut ptor. qui ex castello. In hjs enim omibz intdictis vbi de incorporalibz qi possessione agitur est idē modus agēdi qui in duobus istis. et ideo cōtinue post illū ti. vti. poss. et illi supdicti ponūtur p ordinem. ac.
e Remanet. fac. C. de edē. qui accusare. in fi. et. C. de rei ven. l. res. ff. si vsufru. pe. l.
e Vel edi: vtifruium. ff. vti poss. l. i. i. R. f. Vtrobi. hoc dr ab vtrum et vbi. et vtrum ponatur p ad vel ampliusl. ubi pontur p quē. q. di. apd quez est. apud eū sit. Nō fit aut mētio hic possessiōis. cū moblia aprie nō possideātur. hz immobilia tm. cū dicat possessio qi peduz poficō. ut. ff. de acquir. pos. l. i. in pn. abusiue tn tam mobilia qz immobilia dnr possideri.
g Quoz. scz duoz interdictoz. ac.
h Intdicti. i. tēpe q. ap omē interdcm. i.
i Alū. dūmodo nō aduersariū. ac.
k Eius. s. quā adversarius. ut. ff. de v. si. l. maiore pte. ac.
l. Possidebat. et sic eicius vincebat in vti poss. qz vtrobi. et erat forte rō. qz eicius mobilia trasferūtur qz immobilia. ut. ff. omo. l. i. et. ff. de re. iud. a divo pio. ¶. i. et. ff. de acq. pos. l. si rem.
m Ad possessionē. nō quātū ad possessionē. nā quātū ad alia remānt dīa. ut olim. ut vti. poss. in rebz immobilibz. et vtrobi in mobilibz locū habeat. ut hic dr. et. s. ¶. px. accur.
n Nec clam. cū multa sint gna violētar. q ad pns omitto. de hac vi q inquietua dr. q parit hoc intdcm dic. ut si me arare vel edificare vel aliquid in meo me facē phibes ordinēs te possidere. hz locū hoc interdcm. ut. ff. de vi. et vi. ar. l. vim facit. et. ff. qd vi aut clā. l. i. ¶. qd si. Quid si ille nō ordēdat se possidē. sed solū iniuriatur michi. Rn. adhuc locū hz h intdcm. ut. ff. vti pos. si duo. ¶. si vicinus. Sz ratione iniuriar michi tenet. ut. ff.

racō facit ut alius possideat. et alius a possidēte petat. et qz lōge omodius ē possidē potius qz petē. idō plīnqz et fere sp ingēs existit otētio de ipa possessiōe.
¶ Comodū aut possidēdi in eo est. qd etiā si eius res nō sit qui possidet. si modo actor rē suā nō potuerit ēe pbare. remanet in suo loco possessio. ppter quā cām cū obscura sint vtriusqz iura. otra petitorem iudicari solet. ¶ Sz intdicto quidē vti possidetis. de fundi. vel ediū possessiōe otēditur.
¶ Vtrobi vero interdcō de rerz mobiliū possessiōe otēditur. quorz vis ac potestas plīma inter se drazapud veteres habebāt. nā vti possidetis intdcō. is vicebat q intdicti tpe possidebat. si mō nec vi nec clā nec pcario nactus fuit ab adūsario possessionē. etiā si aliū vi expulerat. aut clā arripuerat alienā possessionē. aut pcario rogaueāt aliquē ut sibi possidē licēt.

¶ Vtrobi vero interdcō is vincebat qui maiore pte eius ām. nec vi nec clam. nec pcario ab aduersario possidebat. hodie tn aliter obsuat. Nā vtriusqz intdicti ptās quātū ad possessionē ptz exequata est. ut ille vincat et in re solita in re mobili. qui possessiōem nec vi nec clā. nec pcario ab adūsario litis otestate tpe detinet. ¶ Possidere aut vidr quisqz. nō solū si ipe possideat. hz si eius noie aliqs in possessiōe sit. licet is eius iuri sbiectus nō sit. qualis ē colonus a inquilinus. ¶ Per eos qz apud quos deposuit qs. a quibz omodauerit. ipe possidē vidr. et hoc est qd dr retinē possessionez posse p aliquē quelibz q ei? noie sit in possessiōe. quēcūq solo aio qz retineri possessionē placz. i. ut qd uis neqz ipe sit in possessiōe. neqz eius noie aliq? tn si nō relin qn de possessionis aio. hz postea reūsurus inde discesserit. retinere

de act. emp. l. qui pēdentē. Quid si nec possessionis rōe nec iniuria. hz qz huiusmodi sibi ordendit. Rn. si possidet intētato negatoz. a. si ego possideo intētato hoc intdcm. ut. ff. si frui. ven. l. iij. ¶. i. Clā aut possidet. qui clamelo me absente sibi possidē volēs ingreditur fundū meū quē ego possideo. nec tn suspicor me posse repelli. et ita me absente z multo sepissime facit. ut. ff. qd vi aut clā. l. iij. ¶. si. et de acq. pos. l. clam. ille eni qui ingreditur hz naturalē p introitū suū. et ego ciuilē. Vel dic qd ego retineo naturalē ciuiliter. ingrediēs naturalē naturaliter. Sed nōne eā naturalē perdit stati cū de fundo exit z ad iudiciū veit. vel etiā alias iret. Rn. nō. immo aio retinet eaz naturalē. ut facit fructuarius qui solā naturalē hz. Vel dic. qd si amittit eā. nō tn nocet. qz adhuc h intdicto tenetur. hz ego possideā tm. ut dixi? p. l. ff. uti. pos. si duo. ¶. si vicinus. pcario aut possidet adūsari? a me. ut pcibz suis motus decessi sibi pcario. ut. ff. de pcar. l. i. in pn. et. ¶. i. et distingue in pcario. qz aut agitur ut omis possessio i accipientē trasferat. qd fieri pt. ut. ff. e. i rebz. et. ff. de acqui. pos. pop. ¶. si is. aut ut nulla. et hoc valz. ut. ff. de pcar. certe. ¶. is qui. a ut habeat uaturalez tm qui accipit. et hoc valet. ut. ff. de pcar. l. et hz. et. ¶. cū. Sz nunquid i omi pcario vinco habentē a me p hoc interdcm. Rn. nō illū qui hz omez possessionem. cū hoc interdcm possessorē tueatur. ut. ff. uti possi. l. i. ¶. i. et. ¶. ij. g vinco supdictos etiā si ego habeam possessionez ab alio. vi vel clazz vel pcario. ut hic et. ff. vti poss. l. i. ¶. si. et. l. ij. ac.

o In possessione. caute dicit. ut. ff. de acquir. poss. l. si quis aut. nam nō possidet isti nec ciuiliter nec naturaliter sm io. scz. colonus z inquilinus. et sires. ut hic. et. ff. de vsucap. nō solū. ¶. qd vulgo. Sz. M. dicit eos naturaliter possidē. ut. ff. dni. di. l. neqz. hz illū intellige possidere colonū scz alij. Accur.
p Colonus scz in villa. sed inquilinus in ciuitate. ut. ff. de acquir. poss. l. re pignoris. Accursius.
q Per eos videtur. si g per aliū possidet. g non possidet. ut. ff. de acquir. poss. l. qd in eo. Licet quidam dixerūt eū naturaliter possidere. sicut z colonū. ut supiori casu diximus. accur.
r Retinere. hz aio teneatur. nō tn aio queritur. ut. ff. de acqui.

poss. l. quēadmodū. et. C. de acqui. poss. l. licet. et. C. px.

a Exposuimus. s. p quas pso. no. acqui. C. ex hijs. ac.

b Eduū. aliud in rebz mobilibz. nā p hijs petit vi. bo. rapto. actō. ut. ff. de vi. et vi. ar. l. i. C. Hi mterdcm. et. C. illud. et. C. plane. nisi mobilia cū immobilibz petātur hoc mterdcō. ut. ff. de vi. et vi. ar. l. ij. C. qui aūt. ac.

c Propomitur. id est datur.

d Vn vi. Sz qre dz vn vi. Rn. qr tlia erāt bona ptoris. vn illuz vi deiecisti. rē. et ita a principio bonoz ptois supsit denoiacōez sicē et alia. ut quoz. bo. r filia. ut. ff. de vi. et vi. ar. l. i. in princ.

e Ab eo. sez deiect? ut qr hodie exspoliasti te. vel qr cepi possidere rē tuā clā. vel vi. in seqnti vero die me expulisti. nā teneris mihi hoc mtdcō. sec? si in otinēti me reteis. ut. ff. de vi. et vi. ar. l. iij. C. cū g. et. l. q possessionē. qd m otinēti accipe antequ ad alios actus exneos diutat. ut. ff. de duo. reis stip.

Cōstōibz. duos. ut. C. vn vi. si quis in g. Supdi. tantū ximus. sez vi. bo rap. C. qr tn. accur.

h Reidare. s. ppriētatis. hz mterdco vti possidentis possessio estimatur. ut. ff. vti possi. l. pnl. C. fi. ac.

i Priuata. pena aūt hmōi legis est tereiepnis bonoz publicacō. h sme armis. et relegatio etiā si cū armis. ut q. de publi. iud. C. Itē lex iulia. de vi. pu. et. C. ad. l. iul. de vi. pu. l. qnqs. et. l. ij. et. ff. de ac. l. hos accusare. C. omibz. ac.

k Si aūt ꝛ lapides. q. de pu. iud. C. Item lex. ff. de vi. et vi. ar. l. iij. in pn. ff. de. b. sig. l. armoz. Sz nūqd dz aliquis expectare se pmo pcuti qz pcutiat. dicūt quidā q sic ut ar. C. vn vi. l. i. et. ff. ad. l. acquil. si ex plagis. C. tabnarius. Nos otra. hz sufficit iustus timor recte possidēti ad defendēdā possessionē quā sme vicio tenebat inculpate tutele moderamine illatā. vn mde ppulsare licet. ut. ff. ad. l. acquil. hz ꝛ si qnqs. et. ff. ad. l. coz. de sic. l. is qui. et. ff. de vi. et vi. ar. l. iij. C. qui armati.

l. Tercia duplicia. smil pt fieri actionū diuisio. nā quedaz duplices sūt. ut fa. hrē. fin. reg. et oni. di. ut. ff. de iud. l. i tribz.

m Sacro. ut. ff. ne quid in loco si sacro. l. i. Accur.

n Publico. ff. ne quid in flumi. publi. p totū. Accur.

o Vtrobi. Itē mterdcm de supficiebz. ut. ff. de supfi. l. i. C. ppomitur. et die ut. s. C. e. retinēde. mitare. sme ea tn reddi pt. et

p Interdcoz. s. cū antiq solētor ait. C. nōnulli. vel etiā in fem actō loco cum slibz mterdicti. q vtilis vocatur ut subicit.

q Ordinē. id est ex antiqua solēnitate. qd sp fieri vidz ut subicit. ut. s. de fue. subla. in pn. et. ff. de neg. ges. l. actō. et. C. de formu. et ipe. ac. sbla. l. i. et. ij.

r Intdcis. s. solēnibz.

s. Actō. i. actō in factum q datur loco cuiuslibet mterdicti. Et nota qtuor esse gna actōms in fem. vna est q ex omi edcō vel mtdcō ptoris datur. ubi spālis actō nō datur ut hic. Alia ē legis actio quilie subsidiaria. qn damnū datur de non corpe in nō corpus. ut. s. ad. l. acquil. C. fi. q et ipa ptoria ē. ut. ff. de ps. v. l. qr actionū. in fi. Tertiū genus ē exordinariū. qr ex varijs figuris cū est introductū. quotiēs equū est actōnez dari. ut. C. de sacrosan. ec. l. scimus. Quartū genus ē qd equipatur actōni ps. v. qr actio pscp. v. vna cū ista in fem similis de. ut. ff. de pscp. v. l. i. in fi. Et hz locū in tribz gnibz negocioz. Primo in otractibz innomiatis tribus. do ut des. et do ut facias. et facio ut facias. ut. ff. de ps. v. l. naturalis. C. i. et. iij. Sz in quarto innoiato otractu. s. facio ut velhz locuz actō de volo. ut. ff. de psc. v. l. naturalis. C. q si facio. Itē in scdo gne ex omni pacto meotinēti ante vel post appositā iuxta aliquē otractū. ut. C. de pact. inter emp. et ven. l. ij. et. C. de pact. et. l. iij.

l. pcēs. Itē in tercō gne vbicūq dubitatur de noie otractus. ut pz in exēplis. ut. ff. de estima. ac. l. i. et. ff. de pscp. ver. l. i. p totū.

t Reddita. scilicet ab illo ptore. Accur.

u De pena temere litigantiū. usq nūc de ppositōe actionū dictum est. Sz qr cōtingit eas mterdū temē ppom. nunc de pena temere litigantiū dicit. Accursius.

Sne sustinebat. sez magistratus qui iura reddebant. ut. ff. de orig. iur. l. ij. C. post originem. Accur.

possessiōz vidz. Adipisci vero possessionez p qs aliquis pt. scdo libro exposuimus. nec vlla dubitatio ē. quin aio solo adipisci possessionē nemo pt. Recuperāde possessionis cā solz mterdici. si quis ex possessiōe fundi vel eduū vi deiectus fuerit. Nā ei ppomitur mterdcm vn vi. p qd is qui deiecit cogitur ei restituere possessiōez. hz is ab eo qui vi deiecit. vi vel clā. vel pcario possideat. hz ex ostōibz sacris ut sup dximus. si quis rē p vim occupauerit. si quid m bonis eius ē. dnio eius puat. si aliena post eius restōez etiā estimacōez rei dare vim passo opellitur. Qui autē aliquē de possessione p vi deiecerit. tenetur ex lege iulia de vi puata aut de vi publica. hz de vi puata. si sine armis vim fecerit. Sin aūt cū armis eū de possessione expulerit. de vi publica teneī. Armo Aunoziū autez appellacōne nō solū scuta et gladios ꝛ galeas. hz et fustes ꝛ lapides significare mtelligimus. Tercia diuisio mtdictoz hec est. q aut simplicia sūt. a duplicia. Simplicia sūt. in q bz reus alter ē. alter actor. q lia sūt omia restitutoria a exhibitoria. Nā actor est qui desiderat a exhibiri. a restitui. Reus aūt is a quo desiderat ut restituat aut exhibeat. Prohibitoz aūt mtdictoz alia simplicia sūt. alia duplicia. Simplicia sūt. veluti cū pretor phibz in loco sacro. vel in flumīe publico ripa ve ei? aliquid fiei. Nā actor est qui desiderat ne quid fiat. reus ē qui aliqd facē conatur. Duplicia sūt. veluti vti possidetis mtdcm. et vtrobi. Ideo aūt duplicia vocātur. qr par vtusq litigatoris in hijs odicio est. nec quisq pcipue reus vel actor mtelligit. hz vnusquisq tā rei q actoris ptē sustinet. De oedie et veteri exitu mtdictoz superuacuū est hodie dicē. Nā quotiēs ex ordinē ius dz q lia sūt hodie oia iudicia nō est necē reddi mterdictū. hz pmde iudicatur sme mtdictis. ac si vtilis actō ex eā mtdicti rddita fuisz.

De pena temē litigantiū.

l. petēs. Itē in tercō gne vbicūq dubitatur de noie otractus. ut pz in exēplis. ut. ff. de estima. ac. l. i. et. ff. de pscp. ver. l. i. p totū. et. l. iij.

t Reddita. scilicet ab illo ptore. Accur.

u De pena temere litigantiū. usq nūc de ppositōe actionū dictum est. Sz qr cōtingit eas mterdū temē ppom. nunc de pena temere litigantiū dicit. Accursius.

Sne sustinebat. sez magistratus qui iura reddebant. ut. ff. de orig. iur. l. ij. C. post originem. Accur.

x Maxie. i. certe / y Pecuniaria. i. aliqñ. utq. e. C. fi.
z Religione. sez calume. ut q. px. C. Sz qñ. stñ. in futuro se=
culo. licet non in isto. ut. C. de inficiut. l. ij. Accur.
a Infamie q. e. C.
ex quibusdam. Accur.
b Constone. C. de
inficiut. ppter ca. l. ij.
in princi. ac.
c Nisi pus. nõ dic
q pus reus q actor
inter. sed priusq audiatur actor. aut pus q reus inter. ut. C. de inficiut. ca. l. ij. in prin. q est otra. ac.
d Ad otradicendũ. nota diligẽter capsa huius sacri. actor enim iurat q bona instãtia venit ad agendũ. ut. C. de inficiut. ca. l. ij.
Itẽ q nõ dabit vel dedit iudici aliq d ut p ferat p se sma. ut i aut. ut liti. imp. i exor. lit. Itẽ q nulla exigz vel faciat pbacõem calumosam. ut i aut. de hijs q ingredi ad appel. C. fi. col. v. ecõtra reus iurat hec eadem si q in pmo capso iurat se vti bona otra.
e Seluti. dictõe. ut. s. de ac. C. tripli. f. Noie agetur. Itẽ alibi. ut. C. de nõ nupec. aut otra q priã. Itez alibi. ut si creditor negat sibi debitũ solutuz. nã postea q sit debitũ pbare cogitur. ut. ff. de pba. l. eũ de indebito. Itẽ possessor negãs se possidẽ si pbatur pdit possessionẽ. ut. ff. de rei ven. l. pnl. et in aut. de ten. et se. C. ad hec. Itẽ ali ut. ff. de iudi. l. eũ.
g Actõ. etiã a principio nõ solũ inficiacõne. ut hic et. s. de act. C. at ille. Accur.
h Itẽ actoris. q. dinõ soũ reus iurat de calũma. ut. s. e. C. i. ij etiã actor. ut in ostõe nra dicit. ut. C. de inficiut. ca. l. ij. in prm.
i Sbeũt. s. qõ instũ et fidele huiciũ pstet. ut in ostit. de ij tñ in
consuetudine nõ habetur q iuretur. lz lege caueatur. ut. C. de iudi. rẽ nõ nouã. C. proni. et. fac in aut. de testi. C. fi. e. C. itẽ actoris. et. C. px.
k Hec aũt. q de sacris ca. dicã sũt. s. e. C. i. et. s.

Nunc admonẽdi sumus magnam curã egisse eos q iura sustinebãt. ne facile boies ad litigãdũ p cederẽt. qõ a nobis studio est. idq eo maxie fiei pt. q temeritas tã agentiũ q eorũ cũ quibo agitur. mõ pecuniaria pena. mõ iuriurãdi religiõe. mõ infamie metu coherceẽt. Ecce enim iusiurandũ oñibo qui ouem unt ex ostõne nra deferẽt. nã reus nõ aliter suis allegationibo vtitur. nisi pus iuraueit q putãs se bona instãtia vti. ad otradicendũ puenit. At adusus inficiãtes ex quibusdã causis dupli vel tripli actõ cõstituitur. veluti si dãni iniurie. aut legatorũ locis venerabliboz relictoz nõmie agatur. Statũ aũt ab initio plis q simpli est actõ. veluti furti manifesti quadrupli nec manifesti dupli nam ex hijs a alijs quibus dã caus. siue quis neget. siue fateatur. pluris q simpli ẽ actõ. Itẽ actoris q calũnia coherceẽt. nã ee actor p calũnia iurãe cogitur ex nra ostõe. utriusq etiã ptis aduocati iusiurãdũ subeunt. qõ alia nra cõstitucõe oplensũ ẽ. Hec aũt oñia p veteris calũnie actõne introducta sũt. q in desuetudinez abijt. q in

l. Introducta. actõ enim quedã erat q tenebatur actor qui p calũniã litigabat i teimã ptẽ litis. qõ hodie corrigitẽ. Sz z hi iudicijs iuriũ aut. in ãtiquũ redit statũ lz nõ inter illius actõis. hij p iudicis officiũ. ut in aut. de litig. C. ad excludẽ das. et nõ ex hi. C. et ex dcã aut. de litig. et ex. l. ff. de re. inter. l. q in iusl. C. nemo. et ex. l. ff. de pe. hre. l. illd. q nisi improbe z calũniose litigauerit ut nõ deat eõdẽnari i expẽs. ut. ff. de iud. l. eũ q. et. C. de fruct. et liti. expẽ. l. nõ ignoret. lz i. C. de iud. l. ppe rãdũ. C. sma aũt indisti cte dicat victũ odẽnari victori in expẽs. hij est intelligẽdũ cũ iã dcã determinacõe. si calũniose hi faciat. ut in aut. de iud. C. oz. col. vj.
m Ignomiosi dãnati sez suo noie. nõ si p curatoio. ut. ff. de hijs qui no. infa. l. furti. et hi si a iudice ordiario vel delegato sit odẽnatus. secus si ab arbitro. ut. ff. de hijs q no. infa. l. q g. C. ex opromiss.
n Dirco. et ob id tutor euctus a pupillo z dãnatus infamatur. Itẽ in alijs directis. secus si ecõtra tutor pupillũ faciat odẽnari. ut hi. et. ff. de hijs qui no. infa. l. i. Et nõ q in casu etiaz otraria infamat. ut hi. et. ff. de hijs q no. infa. l. furti. C. mãdati. Itẽ nõ q qtuor hi ponũt exẽpla de maleficijs. et qtuor de otractibz.
o Sz furti. vel qi etiã pacti. i. pcio eius sme iussu ptoris. ut. ff. hijs qui no. infa. l. in actõibz. et. l. furti. et. C. pactus. ac.
p Recte. de hijs qui no. infa. furti. l. fi.
q Edicti. i. edictuz apoit de in ius vo. ut. ff. de in ius vo. l. iij. C. pcot. et p vo tũ ti.
r Dicturus. ff. de in ius vo. l. i. ac.
s Solidoz. alias qi inofficiosus castigaẽ. si p inopia pnã solue nõ possit. ut. ff. de in ius vo. l. pnl. et fi. Et intellige hoc in emãcipatus filijs. alias nõ possz ee in iudicũ inter prem z filiũ. ut. C. de in ius vo. l. fi. et Diximus. s. act. C. euz q.

pte dcia litis actor es mulctabat. qõ nusq fcm esse mue nimus. Sz p hijs introductũ est a pfatũ iusiurandũ. ut a improbus litigator a damnũ a impẽsas lius inferre adusario suo cogat. Ex quibusdã iudicijs dãnati ignomiosi fiũt. veluti furti. vi bonorũ raptorũ. iniuriarz. de dolo. Itẽ tutele. mãdati. depositi. directis nõ otrarijs actõibo. Itẽ p socio q ab vtraq pte dirca ẽ. et ob id qui libz ex socijs eo iudicio dãnatus ignomia notatur. hij furti quidẽ a vi bonorz raptorz. a iniuriarz. aut de dolo nõ solum notãtur ignomia. hij a pacta recte. Plimuz enim intest vtruz ex delicto aliquis aut ex otractu debitor fit. Oim aũt actionũ instituẽdarz principũ ab ea pte edicti pficiscit quã ptor edicit de in ius vocãdo. utiq enim in primis adusarijs in iusvocãdus ẽ. i. ad eũ vocandus est q ius dcũrus sit. qua pte ptor pentibus et proms. Itẽ parẽtibo libeis q pronoz a pronarz huc pstat honorẽ. ut nõ aliter liceat liberis libertisq eos in ius vocaẽ. q si id ab ipo ptore postulauerit a impetrauerint. et si quis aliter vocauerit. in eũ penã solidorz quãquagita ostituit.

Itē notā. qpz hic q aureus p solido accipitur. ut. ff. de in ius. vo. l. libtus. et. l. in eū dicat. l. aureoz. et ḣ dicit solidoz. Item nō. qz. lxxij. aurei faciūt librā aurei. ut. C. de suscept. et archa. l. quotiēs. coll. x. Sz vñ supest. sēn. qz de act. diximus. et de re is sequiē. sic ⁊ de iudice qui sedet in iudicio dicamus. et eius officio circa que vertatur. ac.

De officio iudicis Rubca.

Supest ut de officio iudicis dispiciamus. Et quidē in primis illud obſuare dz iudex. ut aliter nō iudicet q̄ qd legibz a ōstoibz aut moribz p dictū ē. Idoqz si noxali iudicio aditus ē. obſuare dz. ut si o dēnandus vidz dñs. ita debeat cōdēnare. publiū memū lucio ticio in decē aureos o dēno. aut noxā dede. Et si in rem actū sit coram iudice. si cōtra petitorē iudicauerit. absolue dz possessorē. siue o tra possessorē iubere eum dz. ut rē ipam restituat cū fructibz. ḣ si in pnti neget se possessor restituē posse. et sine frustracōne videbitur tps restituēdi cā petē. indulgendū est ei. ut tū de litis estimacōne caueat cū fideiussore. si infra tps qd ei datuz ē nō restituisz. et si hēditas petita sit. eadē circa fructus intuemur q diximus mtuemē de singulaz rez petīcōe. Illoz aut fructuū qs culpa sua possessor nō peceperit. siue illoz qs peceperit. In vtraqz actōe eadē rō pene hētur. si pdo fuerit. si vēo bona fide possessor fuerit. non habet rō o sūptoz. neqz nō peceptoz. post inchoatā autē petīcōnez etiā illoz rō habetur qui culpa possessoris peceptī non sūt. vel peceptī o sūptī sūt. Si ad exhibendū actū fuerit. nō sufficit si exhibeat rē is cū quo actū est. ḣ opus ē ut etiā rei cām debeat exhibē. i. ut eā cām habeat actor quā habiturus esz si cū primū ad exhibendū egisz. exhibita res fuisz. Ideoqz si inter moras exhibēdi vsucapta sit res a possessore. nīlo minus o dēnabit. Preterea fructuū medij tpis. id est eius qd post acceptuz ad exhibendū iudicū ante rem iudicatā intercessit. rōnez dz hre iudex. Qd si neget is cū quo ad exhibēdū actū est. in pnti se exhibere posse. tps exhibēdi cā petat. idqz sine frustratione postulare videatur. dari ei dz. ut tū caueat se restituturū. qd si neqz statiz iussu iudicis rem exhibeat. neqz postea exhibiturū se caueat. o demnādus sit in id qd actoris interat. si ab initio res exhibita esset. Si famlie hrciscundē iudicō actū sit. singlas res singlis hēdibz adiudicāde dz. et si in alterius psonā pguare videat adiudicacō ab illis peripiēdis excusatur vt modo diximus. Accur. flor.

m Actōne. scz in rem. et pet. hre. heredītatis venīt eadē rō

n Pene. pene dicit. qz in petīcōe. ne qua res. ḣ in reivendica

cōne alia ē reivendicacō p re. alia p fructibz. accur.

g Cum fructibz. Sed de quibz fructibus loquitur. nunquid de naturalibz. ut de pomis ⁊ cerusis ⁊ filibz. an vero de industrialibz. ſz. de naturalibz nō. qz illi aut extāt. et tūc p reivendicatōe ſicut res ipa. cū nullus eruaz bo. fi. poss. facit suos. ut. ff. de vsuf. ⁊ ſicut res ipa. cū nullus eruaz bo. fi. poss. facit suos. ut. ff. de vsuf. mo. vsuf. a. l. si vsufr. et. ff. fin. reg. l. iiij. C. pnl. si aut nō separat adhuc ipius fundi fut. ut. ff. de rei vend. l. fructus. Sz dic de industrialibz loqui q̄ sunt peceptī. ḣ non o sūptī a bo. fi. poss. nā cū sūt fei possessons. nō rei vendicatio petūtur. ut hic. et. C. de rei vend. l. certū. C. bona fi. de. si aut male fidei sit. de o sūptis tenebit cōdictōe sine cā de extantibz rei vend. non dico eadē rei vend. q̄ petit res. ḣ alia ōmmo. lz in pet. hre sit secus. ut. C. de rei vend. l. certū. i. ſz. De peripiēdis autē re nec officio iudicis. ut q. e. C. illoz. et. ff. de rei vē. si nauis. C. fi. si vero male fi. poss. titulū hēat. de cō sūptis tenetur o dictōe sine cā. de extāntibz rei vend. a peripiēdis ap. t. exceptat. ut. C. de rei vend. si fundū. misi in. iiij. casibus vbi de peripiēdis tenetur qui hz titulū quos dic ut. s. diximus de rez. di. C. si quis a a non domino.

h Si in pnti nota in actōe in rē in o tinēti fieri execucōez. secus in psonalibz. qz q̄tuor mensiū sp aciū datur. ut. s. de act. C. q̄ dam. et. C. de vsuf. rei iudi. l. ij. et. iiij. ac.

i. Et si hereditas petita. si hēditatis petīcōne actū sit et o demnacō secuta. nā ⁊ ipa est in rem ⁊ in psonā. ut. s. de ac. C. quedā.

k Petīcōe. ut restituātur fructus cū re. ut. s. px. C.

l. Nō peccpit. s. qui titulū nō habebat. al'

o quia alterna et disiuncta

p que ymaginem ipsi hic aut noxam dedere. ipse hic ipsi pro sibi subaudit per sibi ymitto ut sit sensus aut per mitto publicum me non huic reo de dederit dare noxa et per sua e alterna et incerta

o Racio. hoc est verũ p rei vendicacõez vel p iudicis officiũ. ſ
p odicõez ſine cã ſic. cũ equũ ⁊ bonũ ſit. ut. ff. ſi cer. pe. l. et ſi me.
p Percepti. niſi infans vel pupillus fuerit poſſeſſor. ut. ff. de
rei ven. l. q infans. quõ potuit vſucapi. cũ interrupcõe facta
q Vſucapta. Sz in actõe ad exhibendũ. videatur fcã etiaz
in rei ven. ut. C. de anna. excep. l. ſi. Rñ. ſm Jo. lex illa intelligi-
tur in tribz caſibz ibi
in lra poſitus. nõ aliaſ.
Alij dicũt illã gnaliter
intelligi. p. l. ff. de iud.
ſolemus. Et q ſ dic
circa res mobiles. in-
tellige in qbz nõ intrũ-
pitur vſucapio p litiſ
de. ut. ff. de rei ven. l. ſi
poſt. pa ſnia veior eſt.
r Actũ. et obtentũ.
ſ. Tamẽ caueat. ut
. s. e. C. ſ ſi neget. ff.
ad exhibẽ. de eo. C. ſi
t Cõdem- instanãdus. delato intuit.
m litez. ut. ff. de m lit.
iuẽ. l. in act. ac.
u Dem eſt. ut. s. de
ac. C. qdam actões.
x Eo oſupſit. ut ſ.
et. ff. fam. hrc. l. puto
vi. C. ſ ſi volo.
y Eadem. ſ. ut fiat
adiudicacõ rei et pe-
cunie. ut. s. e. C. ſi fa-
milie. aut circa dãna
data in rebz. ut. s. e.
C. px. et. ff. cõi. di. l. iij.
z Poſſit. nota non
poſſe fiei qõ ſme omo-
ditate fit. ut ſ. et. ff.
de. v. ſig. l. ne poſ. pcu-
lo. Item nõ corpus ali-
ud diuiduũ. ut fundꝰ
qui diuiditur ſm vo-
luntatem priſſa. ut. ff.
de l. j. l. q in rei natu-
ra. C. ij. Aliud indiui-
duũ. ut hõ. ut ſ. et. ff.
de vſuca. l. rei. C. mix-
a Si finũ. tura.
quo iudicio agitur.
ut agris cõfinibz ter-
minum ponãtur. ſi p vomibz vicinis hoc iudicio nõ agitur. ſi autẽ
ſit vomus in pdiũ rusticũ. agitur vtili finũ regũoz nõ dircõ.
ut. ff. fi. reg. l. ij. in pñ. et. l. ſi ⁊ ſi. C. fi. Accur.
b Necessaria. hoc sez quod sequitur euidẽtioribz.
c Adiudicacõ. ff. fin. reg. l. ij. C. fi. et. l. iij. et. iiij. in pñ.
d Ruo furatus. Sz ad quid dãnabitur. Rñ. quãti in litez in-
nuerit actor pt etiã criminaliter puniri in. l. aureis ex lege ag-
ria p qualibz vice q applicatur fiſco. ut. ff. de tẽpo. mo. l. agraria.
nec cinilis tollitur p criminalẽ. cũ ad rei pſecucõez altera vtur.
ut. C. qñ cinilis act. pin. cer. l. i. niſi interim donec altera exercea-
tur. ut. ff. de publi. iudi. l. is qui. Accur.
e Cõdemnãdus. sez ad interesse delato intuit in litẽ.
f. Cui adiudicatũ est. nota ex ſnia iudicis dñiũ transferri.
ſic est in missione q fit ex sedo decreto. ut. ff. de acquir. pos. l. iij. C.
fi. et. ff. ſi ex noxali cã aga. l. ij. in fi. et. ff. dñi. diu. l. ſi ſi res. que
hic accipe. ſi fuerit facta missio p ipm protem. nã sola sentẽtia
nõ facit dñm. ſ traditio. ut. C. de pact. l. tradicõibz. et. institu. de
rer. di. C. p tradicõnem. et. ff. de acquir. poſſ. l. iuſte. Sz quid si
rei ven. ſi res est aliena ⁊ in ea pnuciatur. et ex ea causa michi
tradatur. Rñ. idẽ. cũ enim publiciana michi datur. qñ a nõ do-
mino michi adiudicatur ⁊ traditur. ut. ff. de public. l. iij. in fi. q
vbi ẽ dñs. dz ex ſnia tradicõ me dñm facere. ut. ff. de public. l.
quecũq. pp. lex vidꝰ
expſſa. ut. ff. de pcur.
. l. nõ ſolũ. al. pop. C. ſ
hñſ. et. ff. de excep. rei
iudi. l. ſi inter. nec ob.
q error fit ibi, ex quo
videatur dñiũ nõ trſſi-
re. q ſ error iam re-
probari non pt iudic
ſentẽtia puatus a q
nõ fuit appellatũ. Item
nec obstat q ſnia la-
ta i actõe pſonali reo
abſoluto q remanet
debitor. ut. ff. d. dd. ind.
. l. iul. q illud hz locũ
in obligacõe q est rei
incorpalis. ſ aut dicimus de dñio rei corpo-
ralis. qd facile ⁊ pro-
fus pt ſepari ab vno.
et alijs dari. ſ non hic
in corpali. ut. ff. pro
ſocio. l. ea vero.
g De publicis. q
ciuilia iudicia dicta
fuit vſq hue. et etiam
quedã criminalia. ſez
ea puata delicta. ut
. s. in pñ. huius qrti
libri. vſq ad ti. de act.
ideo nũc ponit de pu-
blicis act. ac.

debet hũc iniicez cohẽdi
certa pecunia ſicut iã dcm
est odẽnare. Eo qz noie
coheredi quiſq ſuo odem-
nãdus eſt q ſolus fructus
hẽditarij fundi pcepit. a
rẽ hẽditariã corrupit. aut
oſupſit. q quidẽ ſilr inter
pſes qz q duos coheredes
ſbſequũtur. Eadẽ quod
intuemur ſi omi diuiduõ
de plibz rebz actũ ſit. qd ſi
de vna re veluti de fundo. ſi
quidẽ iſte fundus commode
regiõibz diuiſionẽ recipi-
at. ptes eius ſmglis adiu-
dicare dz. Et ſi vnius ps p-
grauari videbit. is iniicez
certa pecunia alteri odem-
nãdus eſt. Q d ſi omode
diuidi non poſſit. veluti ſi
homo forte aut mulus de
quo actũ ſit. tũc totus vni
adiudicãdus eſt. et iſ altei
in certa pecunia odẽnãdus.
Si finũ regũdoz actũ
fuerit. diſpicẽ dz iudex. an
necia ẽ adiudicacõ. q ſane
vno caſu necria ẽ. Si eui-

dẽtioribz finibz diſtinguit
agros omodius ſit. q oli
fuiſſent diſtincti. Nã tũc
necẽ ẽ ex alterius agro p
tẽ aliquã alterius agri do-
mino adiudicare. quo cãu
ouemes ẽ ut iſ altei certa
pecunia debeat odẽnari.
Eo qz noie odẽnãdus
eſt quiſq hoc iudicio. qd
forte circa fines aliqd ma-
licioſe omiſit. Vbi gra. q
lapides finales furatus ẽ.
vel arbores finales oicidit.
Cõtumacie qz noie quiſ
qz eo iudicio odẽnatur. ve-
luti ſi quis iubente iudice.
metiri agros paſſus nõ fu-
erit. Q d aut in iſtis iu-
dicijs alicui adiudicatũ ſit.
id ſtatũ eius fit cui adiudi-
catũ ẽ. De pblicis iudicijs.
Pblica iudicia nz
p actões ordinã-
tur. nec omino q'c-
q ſilẽ hnt cũ ceteris iudi-
cijs de quibz locuti ſumuſ.
magqz diuſitas eorz ẽ. et i
inſtituẽdis et in exercẽdis.

ſpecto fine. nec in pncipio. cũ vnũ p actõem. alterũ p accuſacõez
inſtituitur. nec in exercicio. cũ in cinilibz plur actor tm. ut. C.
de ed. en. l. qui accuſare. ſ in criminalibz actor ⁊ reus qñqz. ut. C.
de abol. l. fallaciter. et. C. de fal. l. ubi. In alijs aut multa fit ſilia.
nam in vtriſqz fit libellus. ut. C. de lit. de. aut. offeratur. et. ff. de
accuſ. l. libellozz. Item in vtriſqz de calũnia iuratur. ut. C. de iniuẽ.
. l. i. in pñ. et. C. de fide inſtru. l. ulti. Licet quidã dixerũt contra-
ut ar. ff. de toms eorz. l. i. ac. liter formatur libellus. Rñ. hic. ut
k Et inſtituẽdis. Sz quã- dineat nomẽ accuſantis ⁊ accuſa-
ti. et annũ ⁊ menſem quo omiſſum fuit crimẽ. et locuz vbi fuit
omiſſum. et oſules ſub quibz ẽ admiſſum. Item dies dari libelli.
dz inſeri. ſ dies omiſſi crimis vel hora nõ eſt necẽ. ut. ff. de accuſ.
. l. libellozz. in pñ. et in aut. de exhibẽ. rei. C. ſuſcepto. et hz ſ locũ
et in publico ⁊ in puato crimine qñ criminaliter agitur. ut. ff. de
pua. delic. l. fi. qñqz tñ hoc ſolẽmtas nõ eſt necria. ut in leui cri-
mine. ut. ff. de act. l. leuia. et. C. de accuſ. l. ea q. et idez in caſibus

quecũq. pp. lex vidꝰ
expſſa. ut. ff. de pcur.
. l. nõ ſolũ. al. pop. C. ſ
hñſ. et. ff. de excep. rei
iudi. l. ſi inter. nec ob.
q error fit ibi, ex quo
videatur dñiũ nõ trſſi-
re. q ſ error iam re-
probari non pt iudic
ſentẽtia puatus a q
nõ fuit appellatũ. Item
nec obstat q ſnia la-
ta i actõe pſonali reo
abſoluto q remanet
debitor. ut. ff. d. dd. ind.
. l. iul. q illud hz locũ
in obligacõe q est rei
incorpalis. ſ aut dicimus de dñio rei corpo-
ralis. qd facile ⁊ pro-
fus pt ſepari ab vno.
et alijs dari. ſ non hic
in corpali. ut. ff. pro
ſocio. l. ea vero.
g De publicis. q
ciuilia iudicia dicta
fuit vſq hue. et etiam
quedã criminalia. ſez
ea puata delicta. ut
. s. in pñ. huius qrti
libri. vſq ad ti. de act.
ideo nũc ponit de pu-
blicis act. ac.
Pblica. p ac-
cionez. immo
p accuſacõez.
i. Simile. hoc vbiz
minimis large poſitũ ſic
intellige. q in cinilibz
agitur ut aliqd
detur. ſ ſ ut puniat
accuſatus. et ita cõſi-
derata pericone oque-
reus nil hnt ſimile in-

in quibz sme accusatore quis dānari pt. qui sez casus hijs legibz notātur. ff. ad. l. iul. de adul. l. i. C. si publico. et. C. de testi. l. nullū. et. C. de pba. l. pnl. et. ff. de suspec. tu. l. tutor. C. p. et. C. de calūp. l. i. et. ff. de vo. lib. l. qui cū maior. C. si libtus. et idē in notorio crimine ut diximus p. l. C. de act. l. ea q. et idē in crimine falsi. fm. b. ut. C. de fal. l. ubi. hz Jo. otra. et dic. q ibi pricipaliter fuit accusacō falsi instituta. Ro cuius. tuta. hoc ē rō quae dnr publica qi populica. hic. s. de suspec. tu. C. ons. et intellige q alias possit esse abilis ad accusandū. nō al. ut. ff. de act. l. qui accusare. b Plinqz. hoc ideo dicit. qz qnz ē pblica accusacō z tn nō cōpetit cuilibz ius accusādi. ut in crimine suppositi ptus vbi accusantur soli parentes. ut. ff. de fal. l. lege come. C. i. Itē ppter accusacōez adulterij q primo deferitur certus psons. ut. C. ad. l. iul. de adul. c Publi. l. quis. corp. facit. ff. e. l. n. d Soluto. qō interptamur mortez. ut. ff. de pens. l. fi. ac. e Interdcōne. q est mors ciuilis. ut. ff. de otra. tabu. l. ij. in fi. f Metallo. has penas expōe ut diximus quibz mo. ius. pa. po. solu. C. cū aūt. ac. g Infamiā. ut in lege iul. de vi. p. et J. e. C. Itē. l. iul. de vi. pub. h Capita. blicalia. et ista appellātur relegacōes. ut. ff. e. l. i. i Molin fuit. ij. cū effectu. tn sola volūtas sufficit. ut. C. ad. l. iul. maies. l. quisquis. k Aie. i. aiam corpis. nā aia nō in hois hz m dicī prāte ōsistit. sic. C. de sacrosan. ec. l. sanctimus. in fi. ria. i. dicē. ec post mortē pt accusari. ut bona de l Et memo. ferantur in fiscū z auferēdo heredibz tanqz indignis. ut. C. ad. l. iul. ma. l. quisquis. et. l. se. Et qō diximus post mortē accusari. intelligas in duobz caplis illus. l. hoc ē cū otra principē vel otra rē publicā est aiatus. id ē insus ad malū. aliās finitur morte ut cetera crimina. ut. ff. ad. l. iul. maies. l. fi. m Itē lex iulia. q inter publica iudicia numerat. ac. n Punit. sacrilegos enī nupciarz gladio feriri optz. ut. C. de adult. l. quis. in fi. et hoc casu armātur iura ut gladio feriās o Masculis. nam tur. ut. ff. ad. l. iul. de adul. l. capite quūtomelius. C. ad. l. iul. de adult. l. cū iure. accur. p Lege iulia. sez de adul. nā hz hoc lex multa capla. ut. ff. de minor. l. auxiliū. C. hz ut. et. ff. ad. l. iul. de adul. l. capite quūto.

Publica autem dicta sūt q cuiūs ex ppl'o executio eorum plerūqz datur. Publicorz iudiciorum quedā capitalia sūt. quedō non capitalia. Capitalia dicamus. q vltio supplicio afficūt. veluti aq et ignis interdcōne. vel deportacōne vel metallo. cetera si quā infamiā irrogāt cū dāno pecuiario. hec publica quidē sūt. nō tamē capitalia. Publica aūt iudicia hec sūt. lex iulia maiestatis. q in eos qui otra impatorē vel rem publicā aliq'd moliti sūt suū vigorē extēdit. cuius pena aie amissiōem sustinet. et memoria rei etiā post mortē dānatur. Itē lex iulia de adulterijs coercēdis. q nō solū teme ratores aliarum nupciarz gladio punit. sēd eos q cū masculis nephandaz libidinē exercere audēt. hz eadem lege iulia etiā stupri flagitiū punitur. cū quis sme vi vel virginē vel viduā honeste viuentē stupraverit. Penā autē eadē lex irrogat pcēoribz. si honeste sūt. publicacōez ptis diminuit eorz bonorz. si humiles corpis cohercōem cū relegacōe. Itē lex cornelia de sicariis q homicidas vltore ferro pseqnt. vel eos qui hoies occidēdi cā cū telo ambulāt. Telū autē ut gaius nr ex interptacōe legū. xij. ta. septū reliquit. vulgo quidē id appellat qō ab arcu mittitur. hz hic ta ōme significatur qō manu cuiusdā mittit. sequit ergo ut lignū z lapis et ferrū hoc noīe cōtineat. demqz ab eo qō in lōginquū mittit. a greca voce figuratū. et hāc significacōez inuenire possumus z i greco noīe. Nā qō nos teluz appellamus. illi bellos appellant. admonet nos epigramata in zerophoto verbis cautissime septa. Sicarij aūt appellātur a sicca. eo q significat ferrū. i. cultrz. Eadē lege et venefici capite dānant. qui artibus

q Sme vi. Quid si vi. Habetur J. e. C. smaute pūriū.
r Viduā. adicias vel in puerū. et dic de vidua z de virgine mis sint mētrices vel licite ocubine. ut hz subic. honeste. et. ff. de adul.
s Humiles. qui sūt humiles vel honeste dic ut. C. . l. stuprū. C. i. de meest. nup. l. humilē. stim ctō pene fallit in tribz casibz i quibz omittitur stuprū z tn maior pena impōnit. primus ē si quis in puerū ōmittit. qz tūc gladio punitur. ut. s. e. C. Itē z qn tutor stupraueit eā cui ē tutor. ut. C. si tu. pupil. suā. l. i. Itē si fuerit stupta aliq a suo ap̄o huo. ut. C. de mlie. q fi. ap̄. se im. l. i. Et nō pena stupri esse quūque nalē. in qn p vim ōmittitur. tūc enī sme phimeōe tpis pt instituit. ut. ff. ad. l. iul. de adul. l. mariti. C. quūquēm um. et. C. si. ac.
u Itē lex cornelia. s. oputatur inter publica iudicia. ac.
x De sicariis. qre sic dicatur dic ut J. e. C. sicariij. ac.
x Persequit. i. pseqnt eos q homicidiū fecerī cū ferro. nec enī p hāc legē occiditur occidēs. hz deportat. et ōmia bona sua pblicātur. ut. ff. ad. l. cor. de sic. l. ciusdē. C. legis. et. l. pnl. vel dic q pseqmur homicidas ferro. qz eos occidimus hodie. ut. ff. ad. l. cor. de sic. l. iij. C. hz solet.
z Ambulant. hz eos nō occidāt. ut. C. ad. l. cor. de sic. l. is q. Et nota capla ex quibus aliquis hac lege tenetur. ut. ff. ad. l. cor. de sicca. l. i. ac.
a Sequit. ut. s. de imedic. C. qui autē.
b Figuratū. hz totū qō sequit omittas.

c Siccarij. a sicca. vn videbatur q tm qui cū sicca occiderēt hac lege tenētur. Sz tn gnalius hodie accipitur sicca z telū per interptationē. ut. s. px. C. Est autem sicca ut subicit cultellus vtrūqz incidens quem portāt pegrini qnqz in baculo quodaz ita q nō pz. vn vsus. Est sicca mucro latēs siccarius in de vocat.
f Eadem lege. scilicet que dicitur cornelia de siccariis et venefiis. nam plus est hominē occidere veneno. qz gladio. ut. C. de mathemat. l. i. Accur. florentinus.
g Odiosis. i. artificijs odiosis. nam omis ars est bona.
h Susurris. id est incantacōibus. nam hec scia reprobata ē ut. C. de male. et mathema. l. eorum. Accursius florentinus.

d ¶ Occiderint. etiã sme volo. ut. ff. de pens. l. si quis aliquid. ¶. quis abortionis. secus in cornelia. qz volus ẽ necẽrius. nec sufficẽ etiã lata culpa. ut. ff. ad. l. corne. de sicca. l. in lege.

e ¶ Parẽtis. parẽtes accipe ⁊ filios usqz ad infinitũ. ut. ff. de in ius vo. l. quiqz. ¶. fi. et. l. sed si hac. ¶ liberos. accur.

f. ¶ Affectõis. alias affinitatis. vel aliter affectõis.

g ¶ Tenetur. Sz qui sũt qui hac appellacõe ꝺtinẽtur. Rẽn. supiores ⁊ inferiores ut diximus. Itẽ collaterales. ut frẽs ꝺ sob m ⁊ patrueles. et pximiores eis. Itẽ affines quidã. ut vxor nurus gener. vitricus priuignus. et socer ⁊ etiã pronus. ut. ff. e. l. i. et. l. si scienẽ. et. l. cũ pr.

h ¶ Preparauerit. forte ⁊ si nõ occiderit sm pla. et fa. p eo. ff. e. l. i. in fi. vel dic illũ speciale casũ. ac.

i ¶ Exẽneus. nota exẽneu plus punir qz si ipse occidissz. ut hic ⁊ ff. e. l. vtrũ. et. l. sciẽte.

k ¶ Vel in amnẽ. id est flumẽ. vel si hac vicina nõ sit bestijs sbicitur. ut. ff. e. l. pnl.

l ¶ Sustinebit. sz nõne ⁊ qui supiores personas occidit hac lege corne. tenetur. videtur hic. ut. ff. e. l. ij. Sz cõtra. C. e. l. i. dic q̃ q̃ hac lege cornelia tenetur. sz nõ accusatur. Vel dic sm Jo. q̃ tenetur eadẽ pena capitali. sz maior h impo.

m ¶ Testãria. mẽ. ideo sic dcã. qz ⁊ de testamẽto falso ibi agit.

n ¶ Instrm. s. empcõnale vel alicuius ꝺtra.

o ¶ Scripserit. ctus. et ita veritatẽ mutauit. ut i aut. de fi. instr. ¶. i. in primi.

p ¶ Signauerit. i. sigillũ qõ in testamẽtis apponitur. ut. s. de test. ¶. postea. Itẽ signus qõ carnis impomitur. ut qñqz facilius fiat ꝺpatio ex instrumẽtis. ut in aut. de fi. instru. ¶. oportet. ac.

q ¶ Supplicii. qõ interptam mortẽ. ut. ff. de pens. l. ult.

r ¶ Deportacõ. et oim bonorũ publicacõ. Et sic nõ. q̃ ex eodẽ ꝺmisso plus serui qz liberi

odiosis tã veneis q̃ suspiciis magicis hoies occiderint. vel mala medicamẽta pblice vendiderit. ¶ Alia deinde lex asprimũ crimẽ noua pena psequit. que põ peiana de paracidijs vocat qua cauet. ut si q̃s parẽtis aut filij. à oino affinitatis eius q̃ nũcupacõe paracidij ꝺtinetur fata ꝓparauerit siue clã siue palã id ausus fuerit. necnõ id cuius dolo malo id fẽm est vel oscuus crimis existit. ⁊ exẽneus sit pena paracidij punietur. et neqz gladio neqz igmbo neqz vlli alij solẽm pene sbicietur. sz insutus culeo. cũ cane ⁊ gallo gallinacio ⁊ vipera et symea. et int eas ferales angustias ꝓhensus sm q̃ regionis q̃litas tuleit. vel in vicinũ mare vl in amnẽ piciat. ut omniuz elemẽtorũ usu. unius carere incipiat. et ei celũ supstiterra mortuo auferat. Si quis autẽ alias ꝺgnacõe vel affinitate psonas iunctas necauerit. penã legis cornelie de siccarijs sustinebit. ¶ Itẽ lex cornelia de falsis q̃ etiã testamẽtaria vocatur penã irrogat ei q̃ testm vel aliud instrm falsũ sẽpserit. sigẽuerit. recitauerit. subiecerit. vel signũ adulterinũ fecerit. sculpserit. expsserit scãs dolo malo eiusqz legis pena in seruos vltimũ supplicũ est. qõ et in lege de siccarijs et veneficis seruat. in liberis vero deportacõ. ¶ Itẽ lex iulia de vi publica seu ꝓuata adusus eos exoritur. q̃ vim vel armatã vel sme armis omiserint. sz siquiõ armata vis arguat. deportatio ei ex lege iulia de vi publica irrogat. Si vero sine armis. in terciã partez bonorũ suorũ publicatio impomitur. Si autẽ p vim raptus virginis vel vidue. vel sanctemoialis vel alie fuerint ꝓpetrati. tũc ⁊ pcõres ⁊ hij qui opẽ flagitio dederit. capite punitur. secũdũ nre ostõis diffinicõnem. ex q̃ hoc aptius possibile ẽ scie. ¶ Lex iulia peculatus eos punit qui publicã pecuniã vel rẽ sacraz vel religiosaz furati fuerit. sz siquidẽ ipi iudices tẽpe ãministracõis publicas pecunias sbtraxerint. capitali aãduersione punitur. et nõ solũ hij. sz et qui ministeriũ eis ad hoc adhibuerit. vel qui subtractas ab hijs scãtes susceperint. Alij vero qui in hac legẽ meiderint. pene deportacõis subiungẽtur. ¶ Esta inter publica iudicia lex fauia de plagiarijs. q̃ interdũ capitis penã ex sacris ostõibꝰ

pumũtur. ut h. et. ff. ad. l. cor. de fal. l. i. ¶. pnl. et. ff. si ex noxã. ãaga. l. pnl. et. ff. de pẽn. l. in suoz. mmo ⁊ inter liberos magis pumũtur minores q̃ maiores. ut. ff. de incẽ. rui. nau. l. pedius.

s ¶ Itez lex. nõ ex maioritate delicti maiorẽ penã impomit. ut h ⁊ ¶. ad. l. iul. de vi. l. i. et fa. s. de intẽdic. ¶. q̃ aut. Itẽ hic dãnatus fit infamis. ut. ff. ad. l. iul. de vi. p. l. i. i. fi.

t ¶ Si aut. dixit. s. q̃ sme vi aliq̃s cõmisit stupru. ut. s. e. ¶. nũc q̃ vi. vel ꝺtinua cũ supiori pxe. ¶. u

u ¶ Costõis. ut. C. de rap. int. l. i. ac.

x ¶ Publicã. s. ciuitatis romane nõ alterius. ut. ff. de furt. l. ob pecuniã. et. ff. ad. l. iul. pe. l. inij. ¶. pnl. ac.

y ¶ Sacrã. ut calices et thuribula q̃ sacra sũt. ut. s. de rex. di. ¶.

z ¶ Religiosaz. nlliusl. ut oimẽta sepulcroꝰ.

a ¶ Furati fuit. vel etiã immiscuerit ita q̃ dãnificauerit rẽ pblicã. ut. ff. ad. l. iul. pe. l. i.

b ¶ Misteriũ. s. adiuc

c ¶ Susceperit. tortũ. sez ad custodiẽdũ

d ¶ Deportacõis. deportãtur enim. Et nõ q̃ qnquẽnio durat h actõ. ut. ff. ad. l. iul. pecul. l. peculatus. Itẽ ẽ specialis in eo q̃ ꝺtra hẽres mehꝰetur. ut. ff. ad. l. iul. pecul. l. fi.

e ¶ De plagiatijs. idõ sic dcã. qz orbato pre filio. vel dño suo. hẽ lex punit orbantẽ. sz enim locũ q̃n aliq̃s distrahit alienũ suũ vel filiũ. ita q̃ pr vel dns nõ pt rehabẽ. ut. ff. ad. l. fa. de plag. l. i. et. l. lege. et. l. eũ. et. l. pnl. ¶. fi. Itẽ tenetur qui liberuz hoiem de loco in locũ trãsportat. ut. C. ad. l. fa. de plag. l. qm. et h si volo fac. nõ alr. ut. ff. ad. l. fa. l. legis fauiane. Itẽ hac lege tenetur. si quis sui in fuga cõstitutũ vendat ita ut empcõ statũ teneat. ut. C. ad. l. fa. de pla. l. i fuga.

f ¶ Interdũ. s. maiorẽ. aliq̃n minorẽ capitalẽ cũ capitalis. alias fit minor alias maior. nã ingenuus nobilis in metallum. ignobilis gladio feritur. suus ut libertus bestijs sbicitur. ut. C. ad. l. fa. de

pla. l. fi. et. ff. ad. l. fa. l. fi. in fi. Item quedam cimilis pena olim imponebatur q cessat hodie. ut. ff. e. l. fi.

a Iulia. q hz locu in qtuor casibz. Pri- tuatur honore. nõ in ciuitate rõna. nam ibi cessat hec lex. cũ pn- ceps ibi eligat. ut. ff. ad. l. iul. de ambi. l. i. in pn. Ideo dixi cã. qz palã pt. ut. ff. de pollic. l. i. C. i. et. ff. de of. psi. l. barbarius. Secũdo hz locũ. cũ quis stat in mgratu vltra annũ. ut. C. ad. l. iul. de ambi. l. i. Tercõ si quis ingreditur vomũ iudicis ognoscentis de cã criminali. ut. ff. ad. l. iul. de ambi. l. i. Itẽ in quarto si quis iudex nouũ vectigal instituerit. et est pena centũ aureorũ. ut. ff. ad. l. iul. de ambi. l. i. hẹ in casu deportatur qn sez bis idẽ officiũ est assecutus. ut. C. ad. l. iul. de ambi. l. i. hẹ fallit in assessore. ut. C. de asses. l. liceat. Itẽ in pcõsule. ut. ff. de offi. pcõsu. l. anpnl. vel die ibi sex fastibus. i. sex mensibz. qz tm durabat eius officiũ.

b Repetũ dazz. que hz locũ qn iudex p pecuniã facit aliq d. vel omittit. ut. ff. ad. l. iul. repet. l. i. iij. iiij. v. vj. et. vij. esculentuz tn pt accipe inter weidumõ non nimis magnũ. ut. ff. de offi. pcõsol. et in fi. hẹ inter nouo nõ. msi qn deficet salariũ. ut in auth. sep. exẽpla. Item in medio pine col. pena autẽ huius legis ẽ cimilis in quadrupluz. ut. C. ad. l. iul. repe. l. i. crimina. ex ordinẽ. ut. ff. ad. l. iul. l. lex iul. C. hodie.

c De annona. hec lex locũ hz quo ẽ quis facit ut ãnona carior sit. et ẽ pena i ea statuta. xx. aureorũ. ut. ff. ad. l. iul. de ãno. l. ij.

irrogat interdũ leuiorẽ.

Sũt pterea publica iudicia. lex iulia de ambitu. lex iulia repetũ dazz. et lex iulia de ãnona. et lex iulia de residui. q de certis capitulis loquũtur. et aie quidẽ amissionẽ nõ irrogãt. alys aũt penis eos sbiciũt. q pceptaezz neglexerit.

Sz de publicis iudiciis hẹ exposuimus. ut nobis possibile sit sũmo digito. et qi p mdicẽ ea tetigisse. Alioquĩ diligentior eorz scia vobis ex laterib digestorz seu pandectarz libris deo ꝓpicõ aductura ẽ.

d De residuis. et hẹ lex locũ habet qn aliquid supfuit ex aliq admimistracõe publica. et ipe m vsũ suũ dutit cui erat illa admimistracõ omissa. ut. ff. ad. l. iul. pec. l. ij. et. l. iij. C. lege. pena autẽ huius legis ẽ in tercia pte quã accepit amplius qz dz. qd plane dixit ut essi in qdruplũ. Vel die amplius tercia pte. qz punitur in simplũ z in tercia pte simpli. ut. ff. ad. l. iul. pecul. l. iiij. C. hẹ et qui pecuniã. in fi. maxie qz pene restingendẽ sũt. ut. ff. de pen. l. interptatione.

e Subiciũt. s. leges.

f Eazz. sez legũ. nã in otractibz z alys q debẽt de iure sortiri effectũ z nõ sortiũtur. indicat lex nõ valere. ut. C. de le. et cõ. l. nõ dubiũ. Itẽ in criminalibz varie ostituũtur pene. quazz quedã sũt ordinarie. q sez habẽt certã penã aliq lege inducta. utz p mstas rubcas. ff. de pub. iud. et i seqntibz. Alie sũt ex ordinarie. ut. ff. ad turpil. l. in puatis. et. ff. de exordi. cri. l. i. et in seqn. ti. usqz ad. ti. de publi. iud. ac.

g Sũmo. id est longiori digito cũ quo quis tangẽ pt altius qz cũ alys qui dr medicus. al. medius.

h Per mdicẽ. id ẽ p aliũ digituz qui dr index. Vel die melius. q hẹ dcã sũt ut sint index siue demonstracõ alioz dicẽdoz. sicut et sub gallia ouũ dimittitur ad hẹ ut ibi alia faciat oua. et idẽ in hys qui accipiunt ẽ a colũbis. ac.

i Aductura ẽ. ut. ff. de public. iud. p totũ librũ. usqz ad librũ de appellacõibz qui sequũt.

Explic apparatus institutionũ.

Dñs institutionũ pclarũ opus Alma in vrbe magũtina inclite nacõis germanice. quã dei clementia tam alti ingenij lumine. dono qz gratuito. ceteris terrazz natiombz pferre. illustrareqz digtus est. nõ atramento omino plumali cãna. neqz erea. hẹ artificõsa quadã admuẽcõe imprimẽdi seu caracterizãdi sic effigiatũ. et ad eusebiã dei. industrie ẽ osummatũ p Petrũ schoyffer de Hernsheym. Anno dñice incarnationis. Millesimo cccc. lxviij. vicesima quarta die mensis Januarij.

Scema tabnacli moises salomõqz tẽpli Haut pter ingenuos pficiũt dedalos
Sic decus eccie maius maior salomõ e Jam renouãs. renouat beseleel q hyrã
Hos dedit eximios sculpẽdi in arte mgros Cui placz en macros arte sagie viros
Quos genuit ambos vrbs magũtina iohes Librorz insignes pthocaragmaticos
Cũ quibz optatũ petrus venit ad polian drũ Cursu posterior introeũdo prior
Quippe quibz pstat sculpẽdi lege sagitus A solo dante lumẽ z ingeniũ
Natio queqz suũ poteit repire caragma Secũ. nempe stilo pminet omigeno
Credẽ difficile est. doctores q preiosa Pendat mercede scripta recorrigẽ
Orthosintheticũ cuius sintagma p orbẽ Fulget franciscũ psto mgrm hz
Qz eqz deuinxit illi nõ vile tragema Publica hẹ comoda. et terrigenũ columen
Sic vtinã exscobẽ falsi mohãtur y drã Quu sintagma regũt et pthocaragma legũt
Aureola indubie pmiaret eos logo thece Quippe libris cathedras mille sberuciũt.